SIGNATURA: I 283

27

272 I 152
283

Es. del simple ... del Pe. Rafael Mart...
Predor. indigno Religios del Pe. S. Francisco

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
	1 2 3 p 6

I
272

✠ Aab

S Anton 1 – 152

Donacion hecha á la Biblioteca de la Universidad Literaria de Zaragoza, por el *Ilmo. Sr. Obispo de Palencia el Doctor y Catedrático D. Juan Francisco Martinez en 1828.*

¶ Incipit tabula ſuper legẽdas ſanctorum ſecundum ordinem alphabeti collecta. Et primo premittitur prologus qui oſtẽdit modum reperiendi materias cõtentas in diuerſis locis huius voluminis.

16.561

Prologus

Quoniam ſicut dicit yſidorus i libro de ſummo bono ad cõuerſionem et correctionem mortaliũ multum proſunt exempla ſanctorũ: idcirco cogitaui ordinare ad vtilitatẽ peccatorum ⁊ conſolationem predicatorum vnam tabulam per ordinem alphabeti ſuper legendas ſanctorum compilatas per fratrem iacobum de voragine ianuenſem ordinis fratrum predicatorũ ad hoc ꝙ predicatores in ſuis predicationibus exempla magis conuenientia citius ⁊ leuius inueniant. ¶ Nam multe pulchre legende ſunt in eis legendis: que nunꝙ vel raro leguntur ⁊ tamen ſunt valde bone ⁊ inductiue ad penitentiam. Ordinaui autem eam ſic. Quoniam in ea ponuntur omnia notabilia que de legendis collegi ſecundum ordinem alphabeti. Et poſt quodlibet notabile ponitur numerus qui demonſtrat legendam de qua ſumptum eſt illud notabile: ⁊ poſt numerum ponitur littera que demonſtrat capitulum legende illius de qua ſumptum eſt notabile qđ queritur. Deinde ponit̃ ſi opus ſit: in qua particula illius capituli ponitur illud notabile: puta vel in principio: medio: vel in fine: vel circa: et plerunꝙ nominatur paragraphus. Verbi gratia. Accipe primum notabile qđ dicit. Abſcondita diuinitus manifeſtãtur: qđ ſignatur. lxxxij. B. Deinde quere que legenda hoc numero deſignatur: ⁊ in

[illegible] eſt legenda ſanctorum iohannis ⁊ pauli. Poſtea quere in corpore predicte legende litteram B. que ſignificat ſecundum capitulum [illegible] hoc ſimus [illegible] rentiam [illegible] ⁊ partes ſeu capitulum [illegible] tabile: videlicet. Abſcondita [illegible] ſtantur [illegible] [illegible] ſignatur [illegible] Poſteà in [illegible] litteram. [illegible] que ſignat [illegible] lud notab [illegible] Legitur quoꝙ [illegible] conſequenter [illegible] ta ꝙ aliquando [illegible] res numero [illegible] ribus le[illegible] dis que [illegible] res littere [illegible] hoc eſt [illegible] diuerſis [illegible]

A[illegible]

Abſolutio [illegible] valet. xlvi.

§. Legitur quoꝙ.

Abſtinentia ſanctorum dura fuit. lv. cviij. B. cliij. C. D. [illegible]

Abſtinẽtia [illegible] ptus. cxl.

Abſtinentia [illegible] E clxiij.

Abſtinentia impetrat optata. [illegible]

Accedentes ad altare ſet debent [illegible] clxxvij.

Accuſatores [illegible] tres. x.

Addicenda ſunt [illegible]. v. E Circo[illegible] lvi.

Aduentus [illegible]

Aductus xpi [illegible]

[illegible] DE ZARAGOZA

Aduentus xpi vtilitas multiplex.i. C
Aduerſitatem iniuſte patienter portare ma
gni meriti eſt.clxvi. In medio.
Afflictio corporis contiuenda eſt.cliij D
Agyos quare dicitur ii. B Poſt mediū
Alemani innumeros romanos occidunt.
lxxxi. P
Ale quattuor habende.lix. A
Alma redemptoris quis inſtituit.clxxvi. K
In medio.
Altare conſecratur ad tria.clxxvij.
Altare ſpoliantes incurrūt penā tpalez.lxi.
§.Uir quidam.
Amabilez facuit tria.xli. In interpretatiōe
Amatores mundi ſunt fatui.clxxv. D E
Ambroſius tria docuit auguſtinum .cxix. E
In principio.
Amicitiā huiꝰ mūdi cito diſſoluitur.cx. B
Amici luctant vt vnꝰ ꝓ altero moriat.lx. D
Amici hominis tres ſunt.clxxv. E
Amor proximi eſt complementum manda-
torum dei.ix. B
Amor ſignatur per ignē triplici rōne .lxviij.
F In medio.
Amor habet triplicem vim.lxviij. F
Poſt medium.
Amor duplex.cxix. G §.Eo tēpore
Angelus ad cuſtodiam hominis deputatur
cxl. E §.Quarto hec.
Angelus dei adiuuat ſuos dei in tribulatio
nibus et conſolat dei ſuos.lxxiiij. A lxxv.
B xliij. B
Angeli ab infidelibus intuentur viſibiliter.
xxxi. B
Angeli dicuntur celum.lxvij. E
Angeli apparent in eccleſia.lxxxi A Cir
ca finem.
Angeli apparent in paſſiōib' ſctōꝝ.lxxxiij.
F Circa medium.
Angeli ſunt famuli et promotores hominū
tiij. A
Angeli ſanctoruz animas deferūt.cxl. E
§.Quarto hec. F §.Quarto honor.
Angeli cū demōibus ꝓ aiabꝰ pugnāt.cxl. E
Angeli quot et quō aiam defendūt.cxl. E
Angeloꝝ nouē ordinū nomina et officia.cxl.
E §.Quarta apparitio.
Anima plus eſt diligēda q̄ corpꝰ.xvij. B
Anima in tribus locis corporis principalit
ſedem videtur habere.li. B
Anime euntes a corpore quo vadunt.xxi. F
§.Cum quidam.
Aie ꝓ diuerſis cauſis apparēt.clviij. B
Per totum.
Anime ſalus eſt fuga hominuz.clxxv. A
Animalia mortua a ſeruo dei vocata reſur-
gunt.cij. CD
Aialia ſilueſtria beneficia recognoſcūt.cxli.
C In principio.
Antiphone pſalmi: quando et a quo incepe-
runt cantari.xxxvi. A In fine.
Antichriſtus omnes decipere conabit quat
tuor modis.i. E In principio.
Apoſtate peſſime finiūt.cxliij. A Per totū.
Apl's thomas diuerſa ſuſtinuit.v. F
Apoſtoli potius elegerunt ſuuz martyrium
q̄ ydolatrarum interitum.cliiij. D
In principio.
Apoſtoli omnes ſanctos in quattuor exce-
dunt.clvij. D
Apoſtoloruz perſecutio facta eſt a romanis
imperatoribus cauſa multiplici.lxv. A
Circa finem.
Aqua bñdicta expellit demonē.clxxvij. D
Aqua manuū ſuoꝝ dei cecos illuiauit.xli. B
Aqua ſctōs ſuſtinet. xcvij. B In medio.
Aqua libros ſancti balneare nō potuit.cviij.
D.§.Cum in partibus. B
Aquila quattuor hꝫ ꝓprietates.cli.
In medio. A
Arrij officiū fides et obitus.ciij. A
Arrianoꝝ et fideliū dura cōcertatio.ciij.
In principio. B In fine.
Arbor pſida que virgini marie inclinauit.x.
B In fine.
Arma ſuoꝝ dei q̄lia ſunt.lv. G In fine.
Ars malefica ſup bonos nihil pōt.cxxxv. A
Aſcēſionis chriſti nouē vtilitates.lxvij. E
In medio.
Aſcendit chriſtus quadrupliciter.lxvij. E
Aſcendere diſtulit chriſtus quadrageſima
die triplici ratione.lxvij. B
Aſcendere volēs indiget ſcala habēre quat
tuor gradus.clxvij. A

Aſpectus mundanus eſt periculoſus.ix. D
Auaricia abbominabilis et abijcenda. iiij
B lv. E
Auaricia et luxuria excecāt hominē.vij. A
Apes bonos nō timent viros: ſed eis obedi-
unt.cxliiij. E In fine.
Audiuit xp̄s opprobria et blaſphemias qua-
druplicit er.li. A §.Quinto ex eo.
Audire cantum quandoqꝫ inducit ad pecca-
tum.cxix. E Poſt medium.

Baculꝰ ſancti viri a de-
mone defendit.cxv. D §.Apō
Baptiſmus ad ſanitatē corpo-
ris inducit.xxiij. B
Benedictio ſponſis danda.v. B
Circa finem.
Beneficia recognoſcuntur ab animalibus
ſilueſtribus.cxli. C
Bernardus cū fratribus ciſtercium ingre-
ditur.cxv. C D
Bernardus videns natiuitatē xp̄i ſapiens
eſt effectus.cxv. B
Bibēs ſine licentia et ſigno crucis demonia
cus efficit.cviij. D §.Exiſtente beato.
Bona ꝓ malis reddenda ſunt.lv. C
Bonꝰ poteſt dici quis tripliciter.cxxxiij. A
Boni viri quandoqꝫ futura predicunt.cviij.
G §.Cum in.
Boni viri quicquid petūt a deo impetrant.
cviij. G §.Exiſtente.
Bonis recedētibus fit vindicta a deo in ma
los.lv. E
Bonitatis ſignū eſt velle libentius vitupera
ri q̄ laudari.cxliiij. F In fine.
Bonitatis ſignū eſt velle libentius ſubeſſe
q̄ preeſſe.cxliiij. F In fine.

Calix fractus oratiōe
reintegratur.cx. B
§.Cum autem.cxij. D
§.In eccleſia.
Campane quare pulſantur tempeſtate īſur-
gente.lvi. C
Candelarum oblatio a ſanctis acceptatur.
lxi. F §.Quedam comitiſſa.
Charitas mirabilis.viij. D
§.Cum autem.
Charitas pauperes nutrit.xlviij. A
§.Poſt hoc.
Charitatis cedula a pluuia balneari nō po-
tuit.cxv, D
Charitatem odit diabolus.xlviij. A B
Carnis temptatio per penaz corporis fuga
tur.xviij. A B
Carnis motꝰ accidit triplici de cauſa.xxi. E
Carnis cruciatio eſt anime ſaluatio.lxxxviij
B Poſt medium.
Carnis ſtimulus oratione ſancti viri remo
uetur.cxxiij. A In fine.
Carnis tēptatio a demone in ſeruis dei ex-
citatur.lxviij. B cxliiij. D
Caroli magni forme deſcriptio.clxxvi. K
Poſt medium.
Caſtitas a ſententia mortis liberat.ij. D
§.Quidam iuuenis.
Caſtitas eſt amplectanda.iiij.
Caſtitas a ſpiritu ſancto cuſtoditur.vij. E
Caſtitas in quinqꝫ periclitari ſolet.clxvij. F
§.Quarto in.
Cauſas amicorum audire eſt periculum: ſꝫ
extraneorum eſt ſecurum.cxix. G
In principio.
Cella omnia docet.clxxij. A
Celebrare pro defunctis diabolo diſplicet.
clviij. B In medio. D
Celum multiplex.lxvij. E
Celū triplicē hꝫ ꝓprietatez.clxiiij. A
Ciborum corporalium non multum eſt cu-
randum.cxix. E
Cicatrices corporis xp̄i ſeruate ſunt quinqꝫ
de cauſis.lxvij. D In medio.
Cicatrices reſeruauit xp̄s et inſignia paſſio-
nis in iudicio triplici de cauſa.i. D
Clauis petri diaboluz ab anima expellit.cv.
D In fine.
Clauoꝝ dominici corporis inuētio.lxiiij. E
§.Uerum cum.
Clauſis ianuis domū quandoqꝫ homis ho-
mo intrat.cviij. D §.Cum ad
quoddam.
Clemens dicitur quattuor modis.clxv. A
Cogitationes impediunt ad ſalutem.xxi. F
§.Anthonius.dum.
Cogitatio hoiem inſenſibilē facit.cxix. D

Cognoſcere cupiens xp̄m ſe cōtēnit ⁊ humi
liat.cxliiij. A §.Quedam igitur.
Colūba plures hʒ ꝓprietates.lxviij. B
Commendata ſanctis feliciter gubernant.
iij. F
Completiones hoim ſunt quattuor.xxxv. A
§.Quinta ratio.
Concordia inter fratres ſemꝑ eſt habenda.
clxxiij. A
Concupiſcentia qualiter eſt refrenāda.cxv. E
B In fine.
Cōcupiſcentia carnis a ſigno crucis ſupera
tur.cxxxvij. B Ante medium.
Confeſſio cordis nō ſufficit ſine cōfeſſione
oris quadruplici rōne.clvij. E
Confiteri eſt bonuʒ quia occulta diuinitus
omnibus reuelantur.xlix. A
Cōfitentē xp̄m in preſentia diaboli reſpicit
imago xp̄i.liiij. F
Cōfidere de ſeipſo nullus dʒ.clxxvij. A
Confidere in operibus ſuis nullus debet.
clxxiiij. A
Conſiderāda ſunt prius peccata propria q̄
aliena.clxxij. A
Conſilium nō eſt cōtra dominū.clxxvi. M
Poſt medium ⁊.xxxix. E
Conſiliatores mali puniunt grauiter. xlvi.
M In fine. lix A Poſt medium.
Conſolator qualis haberi debet in guerris
peccatorum.cxij. E
Conſortium peccatoruʒ eſt vitandum.ix. G
§.legitur.
Cōſtantia maxime in tribus apparet.lv. H
Conſtantia magna in fide ⁊ ſeruitio dei eſt
habenda.lv. H
Conſuetudo quedam circa mortuos eſt ob-
ſeruata.xliiij. D.
Contraria contrarijs curantur.lxiij. F
Poſt medium.
Conuerſatio fratrum debet eſſe ſicut prima
die.clxxiiij. A
Conuerſio ad deum debet fieri totaliter.
xlvi. B
Conuerſio peccatoris demonem contriſtat
clv. A Circa finem.
Conuertentes ad xp̄m ab infirmitate ⁊ mor
te draconis vel morſu liberantur.lxij. A
Cōuerti volentem xp̄s multipliciter conſo-
latur.liij. A Poſt medium.
Conuertitur aliquando malum in bonum.
clxxv. E
Conuertuntur aliquando multi exēplo vni⁹
cxiij. B
Conuiuia vitare eſt tutum.cxix. E
Corona clericorum quomodo inuenta ſit et
quid ſignificat.xliiij. E
Corpus ꝓpriū reunitū eſt anime.ij. G
Corpus noſtrum affligendū eſt.xlvi. B
In medio.
Corpus dominicum reijcientibus dari non
debet.clxxvi. D
Corpus xp̄i verum eſt quod in miſſa conſe-
cratur.xlvi. K
Corpus xp̄i reduxit ad pacem quendam no-
lentem.cxv. I
Corpis flagellatio a ſeruo chriſti eſt appe-
tenda cxliij. D
Corporis afflictio exiſtimari debet.clxiij. D
Corpora ſanctorum bene in patria reueren
tur.lvij. E
Correctio a malis oditur.cxxxi. A
Crux chriſti debet venerari.xxx. E.xlix. A
Crux chriſti eſt odorifera.lxiiij. D
cxxx. E
Crux chriſti multos curauit.cxxx. D
Crux chriſti mortuos ſuſcitauit.lxiiij. D
Crux chriſti qualiter ab imperatore laudat.
cxxx. E
Crux chriſti percuſſa multuʒ ſanguinem ef
fudit.cxxx. D
Crucis ſignum demones odiunt ⁊ fugiunt.
xlvi. K xcv. B cx. E
Crucis ſignū effugit venenū.xlviij. B
Crucis ſignum carnis concupiſcentiam fu
gat.cxxxvij. B
Crucis ſigno muniri debet ois cibus. cxxx
E §.Refert.
Crucis ſigno dracones humiliantur.lvi. A
Poſt medium.
Crucis ſignaculo obediūt elementa ⁊ infir-
mitates.lxi. E
Crucis deuotio inimicos ſuperat.cxxx. B
Crucis inuentor epiſcopus ordinatur.lxiiij.
E Ante medium.

Crucis lignū ante xp̄m ſex habuit defectus
cxxx. A
Crucis lignū poſt xp̄m ſex habuit bonas cō
ditiōnes.cxix. A
Crucis inuētor martyrio conſecratur.lxiiij.
E Poſt medium.
Cruce inuenta diabolus lamentat.lxiiij. E
In principio.

Decius quō imperium
obtinuit.cxij. B
Defunctis ꝓſunt q̄ttuor gene-
ra ſuffragioꝝ.clviij. C
Defunctis orōnes viroꝝ grate ſunt.clviij. E
§.quam grate.
Defunctis indulgētie valēt.clviij.D.In fine.
Defunctis qualiter ſeptimū triceſimū ⁊ an-
niuerſarium dantur.clviij. E
Poſt medium.
Defunctis ſuffragia a bonis facta proſunt.
clviij. F
Defunctis nō ꝓſunt ſuffragia a malis facta
clviij. F
Defuncti qualiter ſciūt ſuffragia facta ꝑ eis
clviij. E §.de quarto.
Defunctorum genus triplex.clviij. E
Defūctos oratio amicoꝝ ⁊ fideliū a penis li
berat.clviij. E In principio.
Defunctis penitētia ꝑ eis facta valet.clviij.
D Ante finem.
Deridentes bonos viros grauiter puniunt.
cxxix. E
Demon ſub ſpecie humana decipere conat.ij.
H iij. C §.Cum autem.
Demon nitit impedire deuotionem ad ſan
ctos.iij. F §.Vir quidam.
Demon fornicationis ſe victum viſibiliter
cōfitetur.xxi. B
Demon ſe excuſans culpaʒ fratribus impo
nit.xxi. D
Demon fugat per tria.xliiij. A clxxvij.D
Demon in figura angeli aliquando temptat
xliij. A
Demon a muliere vituperat.xlij. A
Circa finem.
Demon cuius forme apparet.cviij. G
Demonis mala malicia.ij. E §.Cū autē
apl's eſſet.cxxxviij. B §.Vir quidam.
Demones ſctis viris nocere nō poſſunt.xlvi.
K §.Quidam. lv. C
xciiij. A
Demones ſcōs viros timēt.lv. D
Demones ſanctis apl'is obediebant.v. F
cxviij. E
Demones ſanctos viros infeſtant.xviij. B
xxi. B C D
Demones ad luxuriā incitant.xxvi. B
Demones plus infeſtant diebus dñicis ⁊ fe
ſtiuis.lxi. I §.Mulier quedam.
Demones inuocātes ab eis affligunt.xciiij.
A lxi. K §.Vir quidam.
Demones penitentiam agentes multū mo
leſtant.lxxxvij. B
Demones in morte penitere non permittūt
xciiij. E
Demones in morte etiam ſanctos viſitant.
cxv. F clxi. E
Demones animam exutaʒ a corpore ſequū-
tur.cxxxix. A
Demones ꝯtriſtantur de conuerſione pecca
toris.clxv. A
Demones fideiuſſerunt q̄ ad hoiem nō re-
dirent.cviij. F §.Vltimo.
Deſperatio eſt hois temptatio.lxxxv. D
Detractatores punit deus.lv. C
In principio.
Detractores iuſti patiēter ſuſtinēt.cxli. D
Circa finem.
Detractores vt infideles non ſunt audiendi
cxix. D Ante finem. clxxij. A
Deus de maximis peccatorib⁹ ſanctos ma-
gnos facit.liiij. A
Deus in tribulationibus ⁊ morte ſemper eſt
requirendus.lxi. F
Deuoti ſanctis ab eiſdem iuuantur in mor-
te.iij. C
Deuoti ſctis ab eiſdē in morte viſitant.cxix.
L §.Apud.
Diabolus a bonis perſonis vincitur.
lxxxviij. E
Diabolus plures pſonas necat.cv. C
Diabolus decipit ⁊ ad precipicium inducit.
cv. C
Diabolus ad nihilum eſt redactus.xxi. D

Diabolus de quib⁹ frẽs tẽptat.cviij. H
Diabolus penitentiã agentes multum infe
ſtat.xxi. B C D
Diabolus trãſfigurat ſe in formã xpi.clxi. D
§.Quadam.
Diabolus viſitat morientes.clxi. E
Diabolus penitẽti aduerſatur.clxi. B
Diabolus multa que videntur mira operatur
lxxiiij. C D E
Diabolũ expellunt tria.xliiij. A
Dies perditur in qua nullu͞z bonũ agit̃.lxiij.
H Circa finem.
Dies peccator̃ nõ ſunt in vita hominis com
putandi.clxxv. F Ante finem.
Diligentibus deũ oĩa cooperãtur in bonum
xciij. E
Dioniſius ſuum deuotum liberat de iudicio
clxxvi. H §.Circa.
Diſcordia ciuium facit demones exultare.
cxliiij. C §.Cum.
Diſpẽſatores volũtatẽ defunctorum non cõ
plentes puniuntur.clviij. F §.Miles.
Diuitias ſpernere magni meriti eſt.xlvi. G
In principio.
Diuitias ſeruus dei recuſat.cl. B
Circa principium.
Diuites ⁊ nobiles de quattuor ſunt ſpãliter
inſtruendi.lvi. B Circa principiũ.
Dñarũ regula vir tutũ fuit paula.xxix. A
Dñica die laborãtes qñq͞ʒ puniuntur.xxx. B
§.Cum quidam.cxxxvi. C
Draco terribilis a ſctã muliere occidit̃.c. A
Draco ſerui dei ſputo interficitur.cv. E
§.Narrat.
Eccleſia ꝯſecrat̃ quin
tuplici rõne.clxxvij. B
Eccleſia probhanatur propter
tres.clxxvij. E
Eccleſia qualiter cõſecratur.clxxvij. D
Eccleſia q̃dam ab arrianis miraculo eſt ca
tholicis reſtituta.xvi. A In fine.
Eccl̃ia ſolẽnizat ſanctos aliquos veteris te
ſtamenti quadruplici ratione.ciiij. A
Eccleſia romana qñq͞ʒ ordinata fuit caput
eccleſiarum.clxxvi. D
Eccleſia ſpiritualis qñ ⁊ qualiter cõſecratur
clxxvij. F
Eccleſie reparatio multũ deo placet.cxij. D
§.Gregorius quoq͞ʒ.
Eccleſie per orationez ſerui dei aperte ſunt
ciij. A
Eccleſiã conſecratam inmundi intrantes qñ
q͞ʒ puniuntur.xxiij. F
Eccleſiaz dum miſſa cantatur exire non eſt
bonum.xxvij. F
Eccleſiarũ raptores ⁊ eas offendentes puni
untur a ſanctis earundem.cxx. B
Eccleſias deſtruẽtes ſancti grauiter puniũt
cxviij. F
Eccleſijs adiutorium impendendũ eſt ne ali
quid mali cõtingat.xxx. C
Elemẽta habent quattuor loca in humano
corpore.xxxiiij. A §.Tertiam
aſſignat.
Elemẽta ſanctos nõ ledũt qñq͞ʒ.clxi. C
Ante medium. E Circa medium.
Elemoſyna pauperib⁹ nõ diuitibus eſt dan
da.vij. A Ante finem.
Elemoſyna prelatoru͞z pauperibus ſcriptis
datur.xij. B
Elemoſyna etiam furore facta faciliter ad
ſanctitatem perducit.xxvij. A
§.Volens homines.
Elemoſyna libera cum manu larga eſſe de
bet.xxvij. C
Elemoſyna diuitẽ vindemiauit.xxvij. E
Circa medium.
Elemoſyna que pro chriſto datur ab angelo
recipitur.xlvi. B §.Quadam.
Elemoſyna i morte demones fugat.cxij. E
Elemoſyna tp̃alia augmẽtat.xlviij. F
In fine.
Elemoſyna pauperi data a xp̃o recipit̃.xlvi.
F clxi. A
Elemoſyna largi entẽ glorificat.clxi. D
Elemoſyne defunctis ꝓſunt.clviij. C
Elemoſyne exempla.xlvi. F
Elemoſynas a diuitibus acceptas dare pau
peribus licet.xxvij. E
Elemoſynas facere cõtemnẽtes aliquando
grauiter puniuntur.clviij. F
Elemoſynarum dominus per angelũ ſuum
qñq͞ʒ cõſolatur.xlvi. F

Epiſcopalis dignitas eſt venerãda.cxxvi. F
Epiſtola xp̃i fuit magne virtutis.cliij. A B
Euãgeliſte quattuor per quattuor facies de
ſignantur.cli. B
Excõicatio etiã pena eſt defunctis.xlvi. K
Excõicatio muſcas occidit.cxv. H
§.Cum quoddam.
Feria ſexta apparent
viſiões qñq͞ʒ veraces.cvij. A
Feſta nõ celebrantes puniũtur.
cxiij. B §.hubulcus.
Feſtis eſt deferendum in iuſticia.clxxvi. L
In fine.
Feſtiuitates ſanctorum ſunt ordinate mul
tiplici ratione.clvij. B
Fides eſſe vera igne probatur.ci. A
cxxxix. A Circa finem.
Fides ſocijs non ſeruata meritum itineris
diſſoluit.xciij. D §.Triginta viri.
Fidem in ſanctis habẽtes ab eiſdẽ adiuuã
tur.ij. H iij. F
Fiducia ẽ genitrix oĩm paſſionũ.clxxiiij. A
Filius dicitur quattuor modis.lxxvi. A
Filij pñtibus in oibus obedire debent.x. C
Flatus quadruplicẽ habet virtutẽ.lxviij. B
§.Tertio monſtratus.
Fratri offendenti ⁊ penitenti compatiendũ
eſt.clxx. A §.Cum quidam.
Frẽs ſctẽ viuẽtes raro loqui dñt.xxi. E F
Fratres patientes eſſe debent.xxi. G
Frẽs aliq̃d ꝓprium retinere non debẽt.xxi.
F §.frater quidã.xlvi. K §.Legitur
Fratres ſaluari volentes: quattuor facere
debent.xxi. E
Fraude͞z proximo facientes puniuntur.iij.
E §.Vir quidã.
Frumentum famelicis diſtributum multi
plicabatur.iij. C §.quodam tempore.
Fur quidam mirabiliter cõprehenſus fuit.
xlix. A §.Quidam vir.
Furantes de altari penam incurrũt tempo
ralem.lxi. I §.Vir quidam.
Gaudium mundi in lu
ctum conuertitur.clxxvi. O
Gaudium non eſt de ruina ma
lorũ.xlviij. C Poſt mediũ.
lv. K
Gaudere de ruina inimici eſt peccñ.xlviij. E
Gentes diuerſe q̃les deos adorabant.clxxv
H Ante medium.
Gloria mundi cito finitur.cv. A
Gloria laus ⁊ honor tibi quõ inſtitutũ fuit.
clxxvi. K §.karolus. In fine.
Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpũiſancto q̃dã ſimoni
acus dicere nõ potuit.clxxvij. M In fine
Gula et luxuria inducunt peſtem peſſimaz.
lxvi. A
Hereditas quomõ eſt
diſpenſanda.clxxiij. B
Herodes quõ punit⁹ fuit de ne
ce innocentum.x. D
Herodes antipas impunitus nõ abijt: ſed
exilio damnatus fuit.cxx. B
Herodis agrippe finis malus fuit.cv. A
Hieruſalem deſtructio quomodo facta fu
it.lxiij. E F G H
Hieruſalem fames peſſima.lxiij. G
Hieruſalem quo tẽpore a xp̃ianis recupata
fuit.clxxvi. M §.ſub hoc tempore
Homo tres habet proprietates.cli. B
Poſt medium.
Homo qualiter debet eſſe ordinat⁹ ad deu͞z
primum et ſeipſum.cli. C D
Homines cogitãt ſed deus aliud facit ⁊ or
dinat.xxx. E
Hominem velle ſe fieri angelum fatuu͞z eſt
clxxi. A
Honores huius mũdi fugiẽdi ſunt.xlvi. D
Honores impior̃ cito finiũtur.cxxxv. B
Hore diei qualiter dicũtur.clxxvij. B
§.quarto conſecratur.
Hoſpitio peregrinos recipiẽtes exaltãtur.
cij. C §.dum in britannia.
Humilitas eſt a deo multũ accepta.cxxx. C
Hũilitas honor̃ in morte fulget.lxxxiiij. F
Hũilitas honores rẽnuit.lv. B lvij. C
Humilitas aduerſus demões ꝑualet.xviij.
B §.dum aliquando.
Humilitas dyaboli laqueos euadit.xxi. C
§.quadam vice.
Humilitas conuicia patiẽter ſuſtinet.xxvij
D F

Humilitas non vult laudari.xlvi. E In principio.
Humilitas verbis τ factis manifeſtat.xlvi. F
Humilitas pctõres ſanctificat.lxxxvij. A
Humilitas obediētie multa miracula operatur.cxxiiij. B
Humilitas exaltari meruit τ non credens a fulmine perijt.cxxxvi. C In fine.
Humilitas in celo exaltatur.cxliij. F §.Frater quidam.
Humilitas in ſeruis dei maxime lucere debet.cli. D
Humilitas τ innocentia ſemper augmentantur.lxxxiiij. E
Humilitas chriſti ſeptē fecit de ſanguine ſuo effuſiones vel virtutes.clxxvij. C

Iacobi minoris ſanctitatis τ excellentia.lxiij. C
Ieiunabant iudei quater in anno.xxxv. A
Ieiunium triplici ratione obſeruatur.xxxiiij. A
Ieiunium ante paſcha obſeruatur quadruplici ratione.xxxiiij. B
Ieiunium quattuor temporum obſeruatur multiplici ratione.xxxv. A
Ieiunia quattuor tempoꝝ quare illis tribꝰ ferijs obſeruantur.xxxv. A In fine.
Ignis excellit oīa elemēta in tribꝰ.lxviij. F
Ignis quattuor hꝫ ꝓprietates.lxviij. F
Ignis ſanguinē ſanctorū comburere nō potuit.cxvij. In fine.
Ignes quattuor qui mundum ſuccendunt.cxxxix. In fine
Ignes quinqꝫ qui ſuperari debent.cxij. F
Imperator primus chriſtianus.cxij. B §.Eodem tempore.
Indulgentie valent defunctis.clviij. D in fine.
Infamare aliquē ē magnū pctm̄.lxxxvij. B
Infamata fraudulenter per beatam virginem ab incendio liberatur.cxxvi. F
Infamantes aliquē penam incurrunt temporalē.lxxx. A In fine. cxxix. B
Infamia purgatur per os infantis.cliij. C §.Poſt hoc.
Infamia diuinitus purgatur.lxxxvij. B Poſt medium.
Infamie pena patienter a ſanctis mulieribus ſuſtinetur.lxxix. A
Infernus octo pedes habet.ix. E Poſt medium.
Infideles vidētes ſcōꝝ miracula conuertunt.lxi. G §.Quidam iuuenis. §.Apud.
Infirmitas corpis ſanitas eſt aīe.lxxij. A
Infirmitas corporis vitam in melius mutare videtur.lxxij. A
Infirmos ad mortē demones penitere impediunt.xciij. F §.Dum tres.
Infirmis memoriale faciendum.cxix. C
Ingratitudo ab animabus videtur naturaliter abbominari.cxli. C
Inimici hominis domeſtici eius.clxxvi. C
Iniurias patienter ſuſtinēs meret.cxlvi. A
Iniurias ſerui dei patiēter ſuſtinēt.clxxij. A
Innocens per os infantis ab infamia liberatur.cliij. C §.Poſt hoc. clxij. A §.anno autem.
Inobedientia generat peccatū.clxij. A
Inuidia homicidiū procurat.xlviij. C §.Preſbyter.
Inuidia malitias excogitatas facit.xlviij. C
Inuidia proximum occidit.li. G
Inuidia inuidentem interficit.xlviij. C §.Preſbyter.
Inuidia demones torquet.lv. C §.erant et.
Inuidia inſidiatur proſperitatem habenti.clxvi. C
Iohes baptiſta quare ſic vocat.lxxx. A
Iohannes baptiſta quare pluſq̄ propheta dicitur.lxxx. C
Iohannes baptiſta nouem priuilegijs claruit.lxxx. C In principio.
Iohannes baptiſta defenſor eſt longobardorum.lxxx. G In fine.
Iohānis baptiſte laus ex quinqꝫ compꝛehēditur.lxxx. C §.Scdm ambroſium.
Io.ba.ſcītas triplex hūit teſtimoniū.lxxx. D
Iohānis euāgeliſte veſtimētū punctum ſanguinem emiſit.xlvi. K §.Quibuſdaꝫ.
Iohannis euangeliſte mater quomodo migrauit.lxv. A Circa finem.

Ioseph omnis [illegible] a morte – 63 – f
Gratia [illegible] deo et hoīs – 175 – a [illegible]
[illegible] dormire [illegible] – 175 – a in fine
Irasci ē bonum et malum – 171 – B
Iudicare de occultis alienis cordis nō ē bonum – 144 – C
Iudicare aliquem de suspitione malum est – 27 – B
Iudicandorum quattuor erunt ordines 1 – E
Iudicium antecedentia sunt tria – 2 – B
Iudicium concomitantia sunt plura – 1 – f
Iudicium habebit insignia passionis xpī et cicatrices in corpore triplici de causa – 1 – h
Iuliani apostate origo, vita, et finis – 120 – C D E
Iuliani apostate natiuitas et [illegible] – 82 – a § [illegible]
Iuliani apostate sublevatio et mors – 30 – E
Iuramentum [illegible] iuranti falsum ē [illegible] – 120 – B
Iuramento [illegible] pro [illegible] veritatis [illegible] – 45 – [illegible]
Iurantes fraudulenter puniuntur grauiter 3 – E § [illegible]
Iurare falsum volens grauiter punitur 71 – a § [illegible]
Iustitia [illegible] – 55 – d – g – h
Iustitia [illegible]
Iustitia [illegible] servari debet – 110 [illegible]
Iuuenes qui [illegible] bene [illegible] – 89 – a
Lacrima [illegible] debet – 55 – a
Lacrima [illegible] 51 – 2 – 55 [illegible]
Lacrimas [illegible] – 81 – a § [illegible]
[illegible] debet – 46 – C [illegible]
Laurentius [illegible] quattuor [illegible]
Legentes et audientes [illegible] – 141 – g
Leo quattuor habet proprietates – 152 – B
Leo triplicem habet proprietatem – 152 – B in fine
Leo virginem [illegible] in virginitate defendit – 159 – a post medium
Letania duplex – 66 – a
Letanie [illegible] triplex – 66 – a
Letanie [illegible] triplex – 66 – a
Letanie in processione [illegible] seruant – 66 – a – c
Letanie [illegible] – 66 – a
Liber in quo [illegible] – 108 – a
Liber diaboli continet [illegible] hominum [illegible] – L in fine
Libido et auaritia [illegible] – 7 – a – post medium
Libertatem [illegible] vite – 179 – C
Lilium triplex habet proprietatem – 165
Lingua [illegible] facit – 81 – B
Lingua [illegible] a bono [illegible] malum – 69 – C
Linguam [illegible] – 44 – f
Loca [illegible] modis [illegible] – 81 – a
Loca [illegible] – 111 – a in fine
Longobardorum [illegible] in Lombardiam 177 – a
Longobardorum [illegible] – 177 – [illegible]

Loquela mala etiam vera et manifesta non est bona - 27 - f
Loqui malum de fratribus periculosum est corpori - 61 - f - g - h -
Lunis proprietas - 72 - a - 152 - a -
Lumen oculorum plorando emisit - 152 C. g. erat autem
Lumen oculorum per baptismum recuperat - 152 - C -
Lupus quidam quomodo religionem exivit et rediit - 115 - g. f monasterium
Luxores a demonibus agitati 62 - B. g vir quidam -
Luxuria oratione et penitentia sanatur - 2. B.
Luxuria peccata diversorum in uno purgat - 2 - B
Luxuria gravius punit - 2. C. g. quidam juvenis - 7. a - 23.
Luxuria expellitur per visionem paradisi et inferni - 176 - I. post medium
Luxuria et commessationes merentur pestem pessimam - 66 - a.
Luxuriosus pessime moritur - 155 - B -
Machometus - 177 - B -
Magna [illegible] - 17 - B
magister non habet esse [illegible] - 19 - a
Mala agentes a dracone subito occiduntur - 62 - a -
Mala de bonis dicta credi non debent - 27 - B -
Maledictio parentum timenda est - 8. f.
Malefica servis Dei nocere non possunt - 55 - C -
Mane sacerdotis in missa [illegible] facit - 108 - C.
Margarite in [illegible] 88 - [illegible]
Mariti non natalibus sed moribus eligendi - 119 - a -
Martirium est triplex sine sanguine 158 - B. g. 2a differentia
Martirium affectant fratres - 86 - a -
Martires imitati sunt in tribus - 152 g. post medium
Mat. Joannis evangeliste quomodo migravit - 63 - a - in fine
Matres debent inducere filios ad serviendum deo - 97 - B
Matres in servicio dei filios confortare debent - 97 - B
Matres super filios providere debent ad bonum - 86 - a -
Matres qualiter filios ab infantia educare debent - 115 - B
Matrimonia facere non est laudabile - 119 - C -
medicina ab angelo datur contra bomitum - 148 - B
Medicina verborum [illegible] habitant in curiis magnatorum - 178 - B
Memoria mortis habenda est - 27 B. g. audiens
Memorare preterito peccata [illegible] flere - 147 - [illegible]
Mens perfecta tria debet habere 186 a -
Mentiri fratribus periculosum est - 80 - C -
Mentiri nemo debet blandiciis inductus - 63 - [illegible]
Michael [illegible]
Missa in [illegible] - 19 - a. g. 2o -
Misse pro defunctis celebrate [illegible] liberant - [illegible] B - C -
Misse vivis et mortuis prosunt, et a penalibus liberant - 159 - B
Misse in capitulo tres varietates habuit 177 - [illegible]
Missas libenter audire et magnifice honorat - 126 - a -
Missas pro defunctis dicebat diabolus impedit - 159 - B -
Maria virginitatem conservat - 3 - B -
Maria temporalia multiplicat - 3 - C -
Maria quomodo apparuit bono Joanni elehemosinario - 27 - [illegible]
Maria dei immutat [illegible] - 28 - a. g. eiusdem -
Maria in nocte demonem fugat - 204 f g. [illegible]
Miles operibus insudare debent - 164 - d.
Miracula que apparuerunt diversis temporibus - 177 - h - l. o. p.
Modus decepcionis saracenorum - 177 - d.
Monacho volenti monasterium exire male cessit - 108 - d.
Mors obvenit [illegible] trium hominum 67 - a
Mors [illegible] a viris [illegible] premendum 48 - h -
Mors florum plorata est triplici de causa - 55 - C - g. tate pietatis
Mors [illegible] personis [illegible] revelatur 48 - g. 55 - f. 56 - l. g. in Florentia 104 - g. [illegible]
Mors [illegible] brave [illegible] naturis - 110 - a
Mors [illegible] - 71 - C
Mors, [illegible] - 61 - C.
Mors a fratribus desiderata - 55 - 8. f. 73 - a
Mortis [illegible] 75 - g - I -
Morituro [illegible] 174 g. g. imitator
Mori potius elegit quam [illegible] 63 - f.
Moriendi [illegible] in viris bonis - 119 - f - g laudabat
Morientes a demonibus [illegible] 115 - f - g. [illegible] - 152 - C.
Morientem servi dei [illegible] - 164 - a.
et vide infra [illegible]

Tabula

F §. Infirmatus.clxi. E
Moriuntur ſerui dei dulciter.clxiij. K
Morientibus cōpaſſionē nō detractionem impendere bonū eſt.xlvi. M
Mortu' ſeru' dei reſurgere nō curat.cij. C
Mortuus ſurgere vocatus reddita ratione quieuit.cx. C §. Cum quidam.
Mortua vocata reſpōdit.cx. B §. Uir quidam.
Mortui vocati in xp̄o reſpondēt.cij. C §. Quadam vice.
Mortui meritis ſanctoꝝ ad coꝝ eccleſias portati ſuſcitātur.cvij. C
Mortui aliquando apparent viuis.xlvi. L §. Unde.
Mortui immediate ad iudicium rapiuntur.xlvi.
Mortui qualiter ſciunt ſuffragia pro eis facta.clviij. E In fine.
Mortuoꝝ triplex genus.clviij. E
Mortuoꝝ tribus generibus aperiť regnuꝫ celorum.clviij. E
Mortuoꝝ ſtatus quandoqꝫ viuis reuelatur xxiiij. E
Mortuos oratio amicoꝝ a penis liberat clviij C
Mortuis proſunt quattuor genera ſuffragiorum.clviij. C
Mortuis orōnes viuoꝝ grate ſunt.clviij. C
Mortuis quare dies ſeptim' ꝛ triceſimus ꝛ anniuerſariuꝫ dantur.clviij. E
Mortuis ſuffragia facta a bonis tantū proſunt.clviij. F
Mulier ſapiens multa ꝛ glorioſa loperatur cxxix. A
Mulier plus mali pōt q̄ diabol'. lxxxvij. A clxxv. I
Mulieres cū pſonis ſanctis ſanctificantur loquendo.cxv. F
Mulieres in habitu virili durā penitentiaꝫ fecerunt lxxix. A lxxxvij. A
Mulieres aliquā penā infamie portauerūt cxxix. B clxv. A D clvi. B
Mulieres pl' alijs creaturis inuenes ſe ducunt.clxxv. I
Mulieres offendere nō eſt bonū. clxxvi. C
Mulieres leuiter decipiuntur.clxxxvij. A
Mulierū cōſortia ſunt vitāda a bonis.clxxij A clxix. I Poſt medium.
Mulieribus ſerui dei loqui nolūt.clxxij. A cxv. F
Mundus habet quinqꝫ mala.xxi. A
Nardus habꝫ duplicē virtutem.cxv. A
Natiuitas q̄ſqꝫ reuelať.vi. C cviij. A
In natiuitate chriſti vidēs ſapiēs eſt effectus. cxv. B §. In ſacratiſſima.
Natiuitates tres corporales ſignificāt tres ſpirituales.cxxvi. E §. Et nota.
Nauis obedit ſeruo dei.ciij. B In pnci.
Nobilis ꝯuerſus durā penitentiā fecit. cij. A per totum.
Nobiles de quattuor ſunt ſpecialiter inſtruendi.lvi. B
Nomen dn̄i noſtri ihesu xp̄i inuocātes adiuuat de oībus anguſtijs.xlix. B
Nomen dn̄i noſtri ihesu xp̄i dulce eſt ad nominandū.lxxxv. B In fine.
Nomē dn̄i noſtri ihesu xp̄i inuocatū liberat ab omni infirmitate.xix. B
Nomen dn̄i noſtri ihesu xp̄i ab infideli platum cecum illuminat xcv. D In medio.
Nouicius de ordine recedere volēs oratiōe reuocatur.cviij. D
Nouicij in principio q̄d facere dn̄t.cxv. E In fine.
Nouicij debent reſiſtere parētibus eos temptantibus.clxxv. G
Nubes tres hꝫ ppꝛietates.lxviij. B §. Scđo monſtratus.
Obedientia debet fieri ſolo v̄bo prelati.cxxxiiij. A
Obedientie perfectio magna. clxiij. C §. Accedit. D G
Obediētie obediūt elementa. lxviij. C § Placidus.
Obediētiaꝫ nō ſeruantes a demonibus grauiter puniunť.xlviij. D §. Cleric' quidā.
Obediunt elemēta ſanctis viris.lxi. C In medio.ix. M In fine.
Obediūt p̄dicatori aues.cxliiij. G In fi.
Obedūt ſanctis viris ſerpentes.cxxxv. A

Circa medium.
Obediunt deo ſerpentes ⁊ nõ hoies.clxi. C
In fine.
Obedire nolentes ſanctis in viſione apparẽ
tibus puniuntur.xlvi. L §.Poſt moꝛtem.
Obedire ꝯtra deũ nullus dꝫ.clxxv. G
Ocioſitas fugiẽda eſt ⁊ oꝛatio aſſumẽda ⁊ la
boꝛ.xxi. F §.anthonius dum.
Octauianus auguſtus anthoniũ expugnat.
cv. C In principio.
Odio vel amoꝛe vtrũ dignus ſit neſcit homo
clxxiiij. In fine.
Offenſionis v̄ba referre periculũ eſt.cxx.E
Officiũ eccleſie a quo ⁊ quõ oꝛdinatum fuit.
cxli. D In principio.
Officiũ ambꝛoſianũ dimiſſum ⁊ gregoꝛianũ
ſolẽniter diuulgatũ.clxxi. K ⁊.xlvi. M
In principio.
Officij gregoꝛiani vel ambꝛoſiani diſcepta
tio ⁊ ſñia lata cũ miraculo.lxvi. M In pnci.
Oleuꝫ quo reges frãcie inungunt miraculo
ſe mittit.xvi. B §.Cum autem.
Opa hoim qualia ſunt.clxxiiij. A in fine
Opera vtrũ deo placeant neſcitur.clxxiiij.A
In fine.
Opa homis aſtant in iudicio ante deũ.cv.D
§.Quod autem.
Oꝛo ab infirmitate liberat.ij. C .§.Poſt.
Oꝛatio cum penitẽtia a luxuria ſeruat.ij. E
In principio.
Oꝛatio dꝫ pꝛecedere opa hois.ix. H
§.Refert helimandus.
Oꝛo precedẽs pꝛedicationẽ expellit infirmi
tatẽ coꝛpalem.lxi. I §.Frater.
Oꝛo dꝫ eſſe diſcreta: vtiliſqꝫ anime.ix. E
Oꝛo de ptãte diaboli eripit.xxvi. B
Oꝛo demones expellit.cxiij.D .§.Exiſtente
Oꝛo male loquẽtem mutũ facit.lxi. L
§.Cum quidam.
Oꝛo clauſas ianuas aperit: ⁊ clauſis ianuis
intrare facit.cviij. D §.Cum ad.
Oꝛo vas fractũ reintegrat.xlviij.A In pnc.
Oꝛatio hoiem triſtẽ cõſolatur.cxvi. B
Oꝛo in aduerſitate faciẽda eſt.cxix. G
§.In diebus.
Oꝛatio exaudita eſt a penitente peccatrice.
cxlvij. A
Oꝛatio eſt maioꝛis laboꝛis ceteris virtutib⁹
clxxiiij. A
Oꝛone noua lingua loqui ĩpetratur.xcv. C.
In medio.
Oꝛone in neceſſitate acq̄ritur pecunia.cviij.
F §.Quadam.
Oꝛone panis multiplicabitur.cviij. F .§.in
eccleſia.
Oꝛone pluuia deſcẽdit.xlviij.G. §.quadam.
Oꝛone ſanantur infirmitates.v. D
Oꝛone ſctõꝝ delent pctã.xxvi.C.cxxv. B
Oꝛoe ⁊ compaſſione peſtꝭ ceſſauit.lxvi. D
Oꝛoe ⁊ cõpaſſiõe fiũt miracl'a.xlviij.ABC
Oꝛões ſctõꝝ ſanãt coꝛpus ⁊ aiaꝫ peccatorꝭ.
xlvij. A
Oꝛones ſuoꝝ ſuoꝝ deus exaudit.lvi. C
Oꝛationes peregrinoꝛum a deo exaudiunt
xciiij. G
Oꝛandum tpe tribulationis eſt.xlvi. D
Oꝛantes diabolus temptat.xlviij. B
Oꝛãs mulier p pulchꝛitudine excecat.xi. D
In fine.
Oꝛat a::is ⁊ exauditur.xi. E In medio.
Oꝛant ſancti in patria p nobis.clvij. F
Oꝛare nullus dꝫ pꝛo damnato.xlvi. I
§ Dum igitur.
Oꝛare debemus pꝛo inimicis. lxiij. D
Oꝛatur ad oꝛiẽtẽ triplici rõne.clxxvij. B
§.Tertio conſecratur.
Oꝛdinatur hõ ẽm ſe q̄tum ad tria.lxxvi. B
cli. BD
Oꝛdinatur hõ q̄tum ad primum in tribus
lxxvi.C. cli.C.§.Secundo fuit.
Oꝛdinationis dei nõ põt obuiari.clxxvi.M
poſt medium.
Oꝛigenis libꝛoꝛũ dãnatio.cxxxi. D
Oꝛiginale peccatũ lauãt quinqꝫ remedia ad
hoc inſtituta. xxxvij. B
Oꝛis cuſtodia diligẽter eſt ſeruãda.xxi. EF
Oſcitãtes q̄re ſe ſigno crucis muniunt.vi.A

Atiẽtia eſt magni me
riti.xxv. C .xxxvi.E.lxxix. A
Patientie magne verbum opti
mum.ij. F
Patientie triplex genus per tria exempla p
batur.cxv. E
Patientie exemplum. cviij. B
Patientiã penitentes hr̃e debẽt.lxxxix. A
Panis ſanctoꝝ meritꝭ multiplicatur.iij. C
§ Quodam.cviij. F
Papa liberi⁹ arriane fidei ꝯſenſit.xcviij. A
Pape electio ⁊ epoꝝ cõfirmatio cõceditur.
Karolo. clxxvi. I In medio.
Pape nomẽ mutat triplici de cauſa. clxxvi.
L .§ Huius tẽpoꝛe.
Paradiſi ⁊ inferni cogitatio libidinẽ expel
lit.clxxv. I Poſt medium.
Paradiſi terreſtris ꝓprietas.cxxxv. A
Poſt medium.
Parentes fideles bonũ filiũ generãt.iij. G
lxxviij. A lxxx. A lxxxix. A
Parẽtes mali qñqꝫ bonũ filiũ gñant.lxi. A
Parẽtes boni plus debẽt aias filioꝝ dilige
re q̄ coꝛpa.xvij. B §.Cũ filia.lxxviij A
cxvij.⁊.clxxvij. A
Parentes filiũ ſuũ volentes retrahere a ſer
uitio dei.ij. D §.Quidam iuuenis.
Parẽtes ſunt aliquãdo cauſa filioꝝ damna
tionis.xxiij. B
Parentibus ꝯtra deũ obedire non debem⁹
clxxv. G In fine.
Paruulus qualis futurus ſit qñqꝫ p viſionẽ
reuelatur.cviij. A cxv. B
Paſſionẽ xp̄i fuiſſe voluntariã quinqꝫ ratio
nibus pꝛobatur.ij. E
Paſſio xp̄i ignominioſa trib⁹ rõib⁹ fuit.li.A
Paſſio xp̄i doloꝛoſa fuit ꝓpter quinqꝫ.li. A
Paſſio xp̄i fuit fructuoſa.li. C
Paſſio xp̄i iniuſta fuit.li. A
Paſſio xp̄i fuit in oib⁹ mẽbꝛis coꝛpis.li. A
Paſſio ſanctoꝝ miraculoſe infideles multi
plicat.lxxxviij. C
Paſſionis xp̄i mod⁹ fuit acceptiſſimus ad
placandum.li. C
Paſſionis xp̄i modus efficaciſſimus ad tra
hendum.li. E
Paſſionis xp̄i modus fuit cõgruẽtiſſimus
ad curandum.li. D
Paſſionis xp̄i modus fuit pꝛudentiſſimus
ad expugnandum.li. F
Pati deſiderandũ eſt ꝓpter xp̄m.xxxvi. F
Paulus apoſtolus bona oium in ſe habuit.
lxxxv. D In fine.
Pauli apoſtoli magiſter.cvij. A
Paupertas cogit ad peccandum.iij. B
Paupertas eſt religioſis habenda ⁊ oſten
denda.cxiiij. BC
Pauperibus eſt miſerãdũ.xxvij.A.xlvi. B
Pax eſt optanda. lxxxiiij. B
Pax eſt vbi peccatũ nõ eſt.lxxxiiij. B
Peccata minima bonũ eſt cõfiteri.cxix. E
Peccata ꝓpꝛia pꝛius conſideranda ſunt q̄
aliena.clxxij. A
Peccata ꝓpꝛia videre nõ ſinit ſecularis con
uerſatio.clxxiij. A
Peccatoꝛum tria genera.cxxxv. D
Peccatoꝛ male moꝛitur ⁊ merito.lxxxiiij.E
G In fine.
Peccatoꝛ manifeſtus quid ⁊ qualiter oꝛare
debet.cxlvij. A In medio.
Peccatoꝛis vindicta nõ eſt appetenda: ſed
penitentia.lij. B In fine.
Peccatoꝛis veſania.lxxxiiij. G
Peccatoꝛes ſanctarum pſonarũ monitiõe
conuertũtur.cv. B lxij A clxv. H
Peccatoꝛes non ſunt digni videri a bonis.
cxx. D §. Dũ cõſtantinopolim.
Peccatoꝛes in malũ ſuũ ꝓſperant.lv. E
Peccatoꝛes iuxta altare ſtare non debent.
lv. H In fine.
Peccatoꝛes ſunt vitãdi.ix.G.§.legit quoqꝫ
Peccatoꝛes ſunt blande tractandi.xvi. C
Peccatoꝛes abnegant xp̄m leuiter ⁊ diabo
lo ſubduntur.xxvi. B
Peccatoꝛes aliquãdo c̄ſis viſibiliter redu
cit.xlvi. H In medio.
Peccatoꝛes a deo quãdoqꝫ mirabiliter con
uertunt.xxviij. A .liiij. A . Ante medium.
Peccatoꝛes nõ ſunt digni intrare eccleſiaꝫ
dei.liiij. A .l. H §.tertio in fine.
Pedum chꝛiſti veſtigia remãſerũt in terra.
lxvij. A In fine.
Pena duplex data duob⁹ iuuenibus.xv. A
Pena coꝛpis tẽptatiões carnis fugat.cv.A
Pena coꝛpis eſt ſanitas anime.cxiij. C
Poſt medium.
Pena vnius eſt cõuerſio alterius.cxiij. B
Pena in hoc mũdo a ſctis poti⁹ eligit q̄ fu
tura.xlvi. I §.Fertur quoqꝫ q̄ ⁊ angelus.
Penam bonis inferre volentes puniuntur.

Circa medium.
Obediunt deo ſerpentes ⁊ nõ hoies.clxi. C
In fine.
Obedire nolentes ſanctis in viſione apparẽ
tibus puniuntur.xlvi. L §.Poſt mortem.
Obedire ↄtra deũ nullus dꝫ.clxxv. G
Ocioſitas fugiẽda eſt ⁊ oratio aſſumẽda ⁊ la
bor.xxi. F §.anthonius dum.
Octauianus auguſtus anthoniũ expugnat.
cv. C In principio.
Odio vel amore vtrũ dignus ſit neſcit homo
clxxiiij.In fine.
Offenſionis v̈ba referre periculũ eſt.cxx.E
Officiũ eccleſie a quo ⁊ quñ ordinatum fuit.
cxli. D In principio.
Officiũ ambroſianũ dimiſſum ⁊ gregorianũ
ſolẽniter diuulgatũ.clxxi. K ⁊.xlvi. M
In principio.
Officij gregoriani vel ambroſiani diſcepta-
tior ſnia lata cũ miraculo.lxvi. M In pnci.
Oleuꝫ quo reges frãcie inungunt miraculo
ſe mittũt.xvi. B §.Cum autem.
Opa hoim qualia ſunt.clxxiiij. A in fine
Opera vtrũ deo placeant neſcitur.clxxiiij.A
In fine.
Opa hominis aſtant in iudicio ante deũ.cv.D
§.Quod autem.
Orõ ab infirmitate liberat.ij. C .§.Poſt.
Oratio cum penitẽtia a luxuria ſeruat.ij. E
In principio.
Oratio dꝫ precedere opa hois.ix. H
§.Refert helimandus.
Orõ precedẽs predicationẽ expellit infirmi
tatẽ corpalem.lxi. I §.Frater.
Orõ dꝫ eſſe diſcreta: vtiliſqꝫ anime.ix. E
Orõ de ptãte diaboli eripit.xxvi. B
Orõ demones expellit.cviij.D .§.Exiſtente
Orõ male loquẽtem mutũ facit.lxi. L
§.Cum quidam.
Orõ clauſas ianuas aperit: ⁊ clauſis ianuis
intrare facit.cviij. D §.Cum ad.
Orõ vas fractũ reintegrat.xlviij.A In pnc.
Oratio hoiem triſtẽ cõſolatur.cxvi. B
Orõ in aduerſitate faciẽda eſt.cxix. G
§.In diebus.
Oratio exaudita eſt a penitente peccatrice.
cxlvij. A
Oratio eſt maioris laboris: ceteris virtutib'
clxxiij. A
Orõne noua lingua loqui ipetratur.xcv. C.
In medio.
Orõne in neceſſitate acq̃ritur pecunia.cviij.
F §.Quadam.
Orõne panis multiplicabitur.cviij. F .§.in
eccleſia.
Orõne pluuia deſcẽdit.xlviij.G. §.quadam.
Orõne ſanantur infirmitates.v. D
Orõne ſctoꝝ delẽt pctã.xxvi.C.cxxv. B
Orõe ⁊ compaſſione peſtꝭ ceſſauit.lxvi. D
Orõe ⁊ cõpaſſiõe fiũt miracl'a.xlviij.ABC
Orões ſctoꝝ ſanãt corpus ⁊ aiaꝫ peccatorꝭ.
xlvij. A
Orões ſuorũ ſuoꝝ deus exaudit.lvi. C
Orationes peregrinorum a deo exaudiunt
xciiij. G
Orandum tpe tribulationis eſt.xlvi. D
Orantes diabolus temptat.xlviij. B
Orãs mulier ꝓ pulchritudine excecat.xi. D
In fine.
Orat a ⁊ is ⁊ exauditur.xi. E In medio.
Orant ſancti in patria ꝓ nobis.clvij. F
Orare nullus dꝫ pro damnato.xlvi. I
§ Dum igitur.
Orare debemus pro inimicis. lxiij. D
Oratur ad oriẽtẽ triplici rõne.clxxvij. B
§.Tertio conſecratur.
Ordinatur hõ ſm ſe q̃rtum ad tria.lxxvi. B
cli. BD
Ordinatur hõ q̃rtum ad primum in tribus
lxxvi.C. cli.C.§.Secundo fuit.
Ordinationis dei nõ põt obuiari.clxxvi.M
poſt medium.
Origenis librorũ dãnatio.cxxxi. D
Originale peccatũ lauãt quinqꝫ remedia ad
hoc inſtituta. xxxvij. B
Oris cuſtodia diligẽter eſt ſeruãda.xxi.EF
Oſcitãtes q̃re ſe ſigno crucis muniunt.vi.A

P Atiẽtia eſt magni me
riti.xxv. C .xxxvi.E.lxxix. A
Patientie magne verbum opti
mum.ij. F
Patientie triplex genus per tria exempla ꝓ
batur.cxv. E

Patientie exemplum. cviij. B
Patientiã penitentes hr̃e debẽt.lxxxix. A
Panis ſanctoꝝ meritꝭ multiplicatur.iij. C
§ Quodam.cviij. F
Papa liberi' arriane fidei ↄſenſit.xcviij. A
Pape electio ⁊ epoꝝ cõfirmatio cõceditur.
Karolo. clxxvi. I In medio.
Pape nomẽ mutat triplici de cauſa. clxxvi.
L .§ Huius tpore.
Paradiſi ⁊ inferni cogitatio libidinẽ expel-
lit.clxxv. I Poſt medium.
Paradiſi terreſtris ꝓprietas.cxxxv. A
Poſt medium.
Parentes fideles bonũ filiũ generãt.iij. G
lxxviij. A lxxx. A lxxxix. A
Parẽtes mali q̃nqꝫ bonũ filiũ gñant.lxi. A
Parẽtes boni plus debẽt aias filioꝝ dilige
re q̃ corpa.xvij. B §.Cũ filia.lxxviij A
cxvij.⁊.clxxvij. A
Parentes filiũ ſuũ volentes retrahere a ſer
uitio dei.ij. D §.Quidam iuuenis.
Parẽtes ſunt aliquãdo cauſa filioꝝ damna
tionis.xxiij. B
Parentibus ↄtra deũ obedire non debem'
clxxv. G In fine.
Paruulus qualis futurus ſit q̃nqꝫ ꝑ viſionẽ
reuelatur.cviij. A cxv. B
Paſſionẽ xp̃i fuiſſe voluntariã quinqꝫ ratio
nibus probatur.ij. E
Paſſio xp̃i ignominioſa trib' rõib' fuit.li.A
Paſſio xp̃i doloroſa fuit ꝓpter quinqꝫ.li. A
Paſſio xp̃i fuit fructuoſa.li. C
Paſſio xp̃i iniuſta fuit.li. A
Paſſio xp̃i fuit in oib' mẽbris corpis.li. A
Paſſio ſanctoꝝ miraculoſe infideles multi
plicat.lxxxviij. C
Paſſionis xp̃i mod' fuit acceptiſſimus ad
placandum.li. C
Paſſionis xp̃i modus efficaciſſimus ad tra
hendum.li. E
Paſſionis xp̃i modus fuit cõgruẽtiſſimus
ad curandum.li. D
Paſſionis xp̃i modus fuit prudentiſſimus
ad expugnandum.li. F
Pati deſiderandũ eſt ꝓpter xp̃m.xxxvi. F
Paulus apoſtolus bona oium in ſe habuit.
lxxxv. D In fine.
Pauli apoſtoli magiſter.cvij. A
Paupertas cogit ad peccandum.iij. B
Paupertas eſt religioſis habenda ⁊ oſten-
denda.cxiiij. BC
Pauperibus eſt miſerãdũ.xxvij.A.xlvi. B
Pax eſt optanda. lxxxiiij. B
Pax eſt vbi peccatũ nõ eſt.lxxxiiij. B
Peccata minima bonũ eſt cõfiteri.cxix. E
Peccata ꝓpria prius conſideranda ſunt q̃
aliena.clxxij. A
Peccata ꝓpria videre nõ ſinit ſecularis con
uerſatio.clxxiij. A
Peccatorum tria genera.cxxxv. D
Peccator male moritur ⁊ merito.lxxxiiij.E
G In fine.
Peccator manifeſtus quid ⁊ qualiter orare
debet.cxlvij. A In medio.
Peccatoris vindicta nõ eſt appetenda: ſed
penitentia.liij. B In fine.
Peccatoris veſania.lxxxiiij. G
Peccatores ſanctarum pſonarũ monitiõe
conuertũtur.cv. B lxij A clxv. H
Peccatores non ſunt digni videri a bonis:
cxx. D §. Dũ cõſtantinopolim.
Peccatores in malũ ſuũ pſperant.lv. E
Peccatores iuxta altare ſtare non debent.
lv. H In fine.
Peccatores ſunt vitãdi.ix.G.§.legit quoqꝫ
Peccatores ſunt blande tractandi.xvi. C
Peccatores abnegant xp̃m leuiter ⁊ diabo
lo ſubduntur.xxvi. B
Peccatores aliquãdo t̃ris viſibiliter redu-
cit.xlvi. H In medio.
Peccatores a deo quãdoqꝫ mirabiliter con
uertunt.xxviij. A .liiij. A . Ante medium.
Peccatores nõ ſunt digni intrare eccleſiaꝫ
dei.liiij. A .l. H §.tertio in fine.
Pedum chriſti veſtigia remãſerũt in terra.
lxvij. A In fine.
Pena duplex data duob' iuuenibus.xv. A
Pena corpis tẽptatiões carnis fugat.cv.A
Pena corpis eſt ſanitas anime.cxiiij. C
Poſt medium.
Pena vnius eſt cõuerſio alterius.cxiij. B
Pena in hoc mũdo a ſctis poti' eligit q̃ fu-
tura.xlvi. I §.Fertur quoqꝫ q̃ ⁊ angelus.
Penam bonis inferre volentes puniuntur.

x. B lv. C
Penitentia cum oratione gratanter eſt recipienda.lv. H
Penitentia debet eſſe ꝯſtãs ⁊ firma.xvi.C
Penitentie opera ad hoc ꝙ ſint ꝑfecte tria ſunt neceſſaria.xxxiij. A §.Tria autem.
Penitentia debet eſſe dura.xviij. C
Penitẽtia debet eſſe cũ humilitate.lviij. A
Penitẽtia dura ṽginitatẽ ꝯſeruat.cxli. B
Penitentia in celo lectum vel locum parat. clxvij. A
Penitentia finalis non videt̃ ſecura.clviij. A §.ſcõi qui.Circa finem.
Penitentia parua ſufficiens eſt ad delendũ peccatum.clxx. B
Penitentia tripliciter iniuncta. quomodo vtilis eſt. clviij. A ante medium.
Penitentiam malorum peccatorum acceptat deus.xxx. D In fine.
Penitentiam agere ſtudent quandoqꝫ pueri.iij. B xlviij. A lxxvij. B
Penitentiam facientes demones infeſtãt. xlviij. ABC.lxxxvij. B
Penitentiam agentibus deus de cibo prouidet.xv. B xlviij. A cviij. F
Penitentiam erubeſcere nõ debet qui peccare non erubuit. lviij. A
Penitentiaꝫ maxime deſiderat deus in homine.lxiij. D §.Refert ioſephus.
Penitentiam duram pro ſolo peccato facit theodora.lxxxvij. A
Penitentiã inducit deus in verbis ⁊ ſignis lxiij. D §.Refert ioſephus.
Penitẽtiã agẽtes ab angelis ꝯſolant̃.xc.F
Penitentiam vnus poteſt facere pro alio.⁊ ad hoc requiruntur quattuor.clviij. A
Penitere volentes deus benigniter recipit xxxvi. B
Penitere nolentes deus punit terribiliter. lxiij. EFG
Penitens debet facere tria.cxxxv. D In medio.
Penitens perfectus omnium penitentiaꝫ libenter ſuſcipit.cxlvij. A
Penitenti peccatori deus multa beneficia confert.xc. A
Penitenti aduerſitates occurrũt.clxi,AB
Penitenti diabolus aduerſatur.xxi. D
Penitentes demones ledere non poſſunt. xciiij. E §.Refert hugo.
Periurus grauiter punit̃.lxxi. Circa finẽ.
Peregrinos offendentes puniuntur. xciiij. EF
Peregrinos diabolus temptat.xciiij. E §.Refert. §.Quidam.
Peregrini ſalutem anime ſue non petẽtes puniuntur.xciiij. G §.Refert.
Peregrinorũ orationes exaudiunt̃.xciiij. G In principio.
Perpetua ſancta eſt.clxxviij. B
Perſeuerentia in orationibus eſt habenda clxiij. B
Petrus apoſtolus epiſtolã leonis pape correxit.lxxxiij. A §.cum beatus leo.
Petrus apoſtolus ſuo deuoto veniã impetrauit.lxxxiiij. H §.In eodem quoqꝫ.
Pietas ſine mora eſt exhibenda.xlvi. I
Pilatus non audiuit ſolutionem veritatis tribus de cauſis.li. A §.Tertio quo ad veritatem.
Pilati hiſtoria.li. G Per totum.
Pilati et herodes amicitie ⁊ inimicitie cauſa.li. G §.Herodes autem.
Placere deo volens debet tria ſeruare. xxi. E
Planete dicũtur a grecis adorari.clxxv. H
Plauſtrũ fratribus petentibus negans punitur.cxliiij. I §.Cum fratres.
Plenitudinis ſignum triplex.lxviij. E §.Triplex eſt.
Pluuia oratione facta ceſſauit.cviij. F §.Cumqꝫ.
Pluuia oratione facta deſcẽdit.xlviij. G
Popule meus quare in paraſceue dicit̃.li. A §.Secundo ex.
Portari debet xp̃s q̃ttuor modis.xcv. A
Predicatori ſilentiũ imponenti aues obediunt.cxliiij. G §.cum apud.cviij. A
Predicatores per ſtellas figurant̃.cviij. A
Predicatores qualiter vane glorie reſiſtere debent.cxv. G §.Quadam.
Predicatorum ordo quomodo ⁊ quo tempore confirmatus fuit.cviij. B §.Poſt hoc autem.

Predicatio fieri debet tripliciter.cviij. E §.Sacerdos quidam.
Predicatio iohãnis tripliciter fuit cõmendabilis.lxxx. F §.Et notandũ.
Predicatio multum placet deo.cviij. E §.Sacerdos quidam.
Predicationem audiendo peccator conuertitur.cxlv. A Circa medium.
Predicationes cauſa oratio facta corporalem expellit infirmitatẽ.lxi. I §.Frater
Predicant futura quandoqꝫ viri boni.cviij. G §.Cum in.cxv. B
Predones eccleſiaſtica temporalia rapientes puniuntur.xxx. B
Prelatus non debet timere mortẽ propter vtilitatem.xxxvi. B
Premium magiſterij puerorum quale quãdoqꝫ eſt.xix. A
Promiſſio ſerui dei quãdoqꝫ completur in vita vel poſt mortem.cij. E
Puella virgo maria quadrageſimo die preſentatur in templo triplici ratione.xxxvij.A §.Quare autem.
Puelle iuuentutem ſuam deo dare debent. clxiij. A
Puelle coreas ⁊ vanitates vitare debent. clxiij. B
Puer exiſtens in vtero reuelatur quãdoqꝫ qualis futurus ſit.cviij. A In principio.cxv. B
Puer appetit naſci propter quattuor.cx. A
Puer libenter ſtudere debet.cviij. A
Puer non ſuſtinens incantatiões citius liberatur.cxv. B Circa medium.
Pueri in ſeruitio dei conſtantes eſſe debẽt xlviij. A
Pueri quandoqꝫ prenoſticant quid facturi ſint.clxxvi. A
Puerorũ bonorũ meritis quandoqꝫ deus miſericordiam operatur.lxxvij. B
Pulchritudo quãdoqꝫ impedit ſeruire deo clxv. B
Pulchritudo quintuplex.cxli. A
Purgatio ab infamia fit quinqꝫ modis. xxxvij. B §.Quarta ratio.
Purgandorum tria ſunt genera.clviij. A §.Illorum autem.
Purgandorum animabus diuerſa loca deputantur multiplici de cauſa.clviij. B
Purgatorium patricij.xlix. B
Queſtiones tres facte ſunt xp̃o aſcendenti.lxvij. D §.Dionyſius.
Queſtionibus tribus reſpõſio a demone cum quodã magiſtro.xxviij. F §.Legitur in.
Quies in hoc mũdo hẽri nõ põt.clxxiiij. A
Quinquageſima inſtituta eſt propter tres rationes.xxxiij. A
Raptores rerũ eccleſiaſticarum a deo puniuntur.xxi. G xxx. B cxij. E
Reddere debemus bona ꝓ malis.viij. D
Poſt medium.lxiij. D .ij. I
Regina celi quomodo primo angeli cantauerunt.xlvi. D In fine.
Regnum celorum quinqꝫ denarijs acquirit̃ xxiij. A
Religioſus qualeꝫ vitã ducere debet.cxviij. H cxv. DFG
Religioſus vitã cõem ſeruare dꝫ.cxliiij. B
Religioſus parentes obliuiſci debet.clxx.A
Religioſus verus debet habere quattuor. clxx. B In medio.
Religioſi nõ debent habere propriũ.xxi , F §.Frater.xlvi. K §.Legitur.
Religioſi tria habere debent.clxx. A In medio.
Religioſi qualiter ſtudere debẽt.cxv. D
Religioſi curias magnatorũ fugere debent cxliiij. D §.Cum apud.
Religionis virtute quidam a vinculis liberãtur.cxv. C In fine.
Religionem volens intrare parentibus nõ debet credere.cxv. C
Religionem intrantibus verbum notabile dicitur.cxv E
Religionem intrantes non bona intentiõe vitam male finiunt.cliij. A
Relinquentibus parentes ⁊ propriam volũtatem eterna premia ꝓmittuntur.lxxvi. D
Reliquie ſanctorũ cũ reuerẽtia ſunt haben-

B. D. L. O. L. D. Z.

de.xx. G §Temporibus.
Reliquie ſanctoruz ab angelis proſpere de
ducuntur.xciiij. E
Reliquie ſanctoruz ab angelis honorantur
cvij. B §.Trãſlatio.
Reliquie ſanctoruz honorate demones cru
ciant.cvij. B §.Tranſlatio.
Reliquie ſctõꝝ a mortuis honorãt.cvij. B
Reliquias ſanctorũ irreuerenter tractãtes
puniuntur.cxlviij. D In fine.
Reliquijs ſanctoruz demones coguntur re
uerentiam exhibere.cvij. B
Reliquijs ſanctorum aſpides reuerentiam
exhibent.xciij. B
Res ſanctas irreuerenter tractans punitur
cxx. D §.Apud antiochiam.
Reſponſio dñici ꝛ frãciſci cardinali hoſtienſi
de ꝑlationib᷒.cxliiij. E §.In vrbe romana
Reſurrectõis hũanevera teſtificatõ.cxvi.A
Romanoꝝ maria occiſio fctã fuit.clxvi. P

Acerdos in maxima
reuerentia haberi debet.cxliiij.
M In fine.
Sacerdos ſuper reges eſt ho
norandus. clxi. D
Poſt principium.
Sacerdos de virgine maria tm̃ celebrans
priuatur.ſed virgo maria ipſum reſtituit.xi.
C §.Sacerdos.cxxvi. G §.Sacerdos
Sacerdotis manus in miſſa oſculata pec
catorem ſanctificat.cviij. E
Sacerdoti celebranti angelus reſpondit.
xlvi. M §.cum apud.
Sacerdotes non reuereri periculũ eſt.lv.C
Saluari volens quid facere debet.xxi. E
Salue regina antiphona quomodo inuen
ta fuit.clxxvi. K
Sctẽ deus ſctẽ fortiſ qualiter inuentũ fuit ꝛ
quomodo virtuoſuz.lxvi. D §.In hmõi aũt
Sanctum hominem faciunt tria.xxxix. A
Sctĩ iuuãt ſuos deuotos.iij. G xciiij. G
Sancti ſuos deuotos liberant a demonis
illuſione.xlvi. N §.Narrat.
Sancti ſuos deuotos in infirmitate viſitãt
ꝛ conſolantur.lvij. E
Sancti ſuos deuotos ſanant arte cyrurgi
ca.cxxviij. AB
Sancti ſuos deuotos ſine penitentia dece
dere non permittunt.xc. G §.Miles.
Sancti ſuis deuotis aliquãdo apparent.ix.
I §.Sanctus.
Sancti tpalia eccliarũ ſuarũ defendũt.ij. I
Sancti temporalia contemnunt.xxvi. A
Sancti paſcunt cibo diuinit᷒ miſſo.xv. B
Sancti viri antecedentia ꝙ preſentia vidẽt
in ſpiritu.xlviij. CDE
Sancti viri vident quandoqꝫ cogitationes
aliorum.xlviij. E §.Quadam vice.
Sancti viri demones expellunt.lv. D
cxv. M §.cum a ſummo.ꝛ.§.Apud.
Sancti viri ſuas reliquias volunt honora
ri.lxxxi.In medio.lxi.D.§.Abbas quidam.
Sancti plus poſſunt defuncti ꝙ viuentes.
lxi. EL. §.cum in.
Sancti inuocantur triplici de cauſa.lxvi.D
Sancti viſitantibus reliquias ſuas auxiliũ
in die iudicij promittunt.lxxxij. B
Sancti multa tormẽta paſſi ſunt.xcij. AB
Sancti ſuis peregrinis in via ſubueniunt:
xciiij. DEF
Sancti voluntarie patiebantur.xcv. C
In medio. D
Sancti a leonibus ꝛ vrſis nõ leduntur.lxxv.
B In fine.
Sancti in tempeſtate maris ſubueniũt in
uocantibus.iij. C
Sancti viri mori deſiderant.xlvij. A
cxv. F §.Quadam vice.
Sancti in celo exiſtẽtes compatiuntur af
flictis:ꝛ conſolantur eos.cviij. K
Sancti defendunt eis recõmendata.cxx
viij. B §.Vir quidam.
Sanctoꝝ virt᷒ magna ꝯtra demões.xxi.B
Sanctorum corpora ꝛ ſepulchra in reueren
tia habentur a chriſto.xxxix. F
Sanctoꝝ corpa aĩalia reuerent.lxix. A
Sanctorum corpora longo tempore inte
gra quandoqꝫ perſeuerant.xxx. B lxxxi.
A In fine.
Sanctorum corpora dicũtur precioſa quin
qꝫ rationibus.clvij. C
Sanctoꝝ gloria fidelib᷒ reuelat.lxxxix.B
Sanctorũ dignitas eſt q̃druplex.clxvij. C
Sanctorum rebus tacti a maleficijs libe
rantur.xciiij. A §.Quod cum.
Sanctos moleſtantes grauiter puniuntur
xli. B.xlviij. C lxxij. B In fine.
Sanctos affligentes mala morte decedunt
xliij. B In fine.
Sanctos inuocantes a peccatis maximis
liberantur.xciiij. B
Sanctus deus in neceſſitate ſuccurrit.xix.
A xxi. B Circa finem.xxv. D xxvi. A
Sanctis mortuis defuncti reuerentiam ex
hibent.xxvij. G
Sanctis viris ſerpentes obediũt.cxxiiij. A
In fine.
Sctĩs reuerẽtiã exhibẽt iſẽſibĩia.xlviij. FG
Sanctis viris animalia et volatilia obedi
unt.xlviij. C §.Preſbyter.
Sanctis viris omnes creature obediunt ex
cepto peccatore.cxxxiiii. C
Sanctis detrahentes puniuntur.lxiiij. K
Sanctitas honorum in morte mirabiliter
reuelatur.lxxxix. B
Sanguinis xp̃i effuſiões ſeptem.clxxvij. C
Sapientia a morte liberat ꝛ gratiam regis
impetrat.lxiij. F
Saraceni quomodo decepti ſunt.clxxvi. D
Saracenorum fides.clxxvi. DEFG
Scala per quam celum aſcenditur quattu
or gradus habet.clxvij. A
Sciſma fuit in eccleſia.clxxvi. NP
Scriptura facta manu ſerui dei temptatio
nes fugat.cxliiij. M §.cum frater.
Seculares plus ſtudent placere mundo ꝙ
ſerui dei deo.cxlv. A
Septuageſima inſtituta eſt propter tres ra
tiones.xxxi. A
Sepulchra ſctõꝝ qñqꝫ ꝓphanant.cxx. C
Sepulchra ſanctorum fugant homines de
corporibus hominum.lxi. I In fine.
Sepulture ſctõꝝ mirabiliter facte.xciiij.C
Serenitas oratione ſerui dei impetratur.
xli. B In fine.
Seruus dei pro anima xp̃i mortis periculo
exponit ſe.lx. B
Seruus dei nec tortoribus nec promiſſio
nibus concutitur.xxxix. B
Seruum dei cogitationes impediunt ad ſa
lutem.clx. B In fine.
Serui dei ab inimicis defenduntur.lv. C
Serui dei ab inimicis ꝛ elementis ledi non
poſſunt.cij. BC
Serui dei excellenter habẽt virtutes.lv. D
Serui dei per volucres a deo paſcuntur.xv.
B xxxviij. A
Serui dei in bono confortati viriliter agũt
lix. B
Serui dei clauſis carcerib᷒ trãſferũt.cv.B
Serui dei eligũt puniri in hac vita poti᷒ ꝙ
in alia.xlvi.I.circa finem.clvi. A In fine.
Serui dei mulieres videre nolunt.clxx. A
In principio.clxxij. A §.Matrona.
Serui dei modicũ dormire debẽt.clxiij. B
Serui de multum flere debent.clxxiij. B
Serui dei ſilentiuz tenere debent.clxxiij.A
In principio ꝛ in medio.
Serui dei bona temporalia deſpicere debẽt
clxxij. B §.cunqꝫ pater.
Serui dei bona pro malis reddere debent.
xlvij. A
Serui dei licet ſint in vili habitu tamen ho
norandi ſunt.clxxv. C §.Deinde.
Serui dei pro xp̃o pati deſiderant.xxx.
B xxxvi. B xxxix. A
Serui dei dulciter moriunt clxxv. K in fine
Serui quandoqꝫ dominis nocere poſſunt:
clxxvi.CL §.Deniqꝫ.
Seruorum dei aqua manuum reſeruata ce
cum illuminat.xii. B
Seruorũ dei alique virtutes.clxxij. A
Seruos dei offendentes puniunt.ij. G
v. B .cv. A
Seruos dei de᷒ mirabiliter defendit.xli.B
Seruos dei in ſuis tribulationibus angel᷒
adiuuat ꝛ conſolatur.cv. A In medio.
Seruis dei fere ſilueſtres aues familiares
fiunt.xxxviij. A cxiiij. G
Seruis dei ꝛ verbis eorum irriſiones faciẽ
tes puniuntur.xi. A In fine.
Seruire deo volentes aliquãdo multas tri
bulationes patiũtur.clvi. A circa finẽ.
Seruire deo volentes impediũt parentes
pro poſſe.clxxv. A
Seruientes deo inueniũt eum.xcv. C
Sexageſima inſtituta eſt propter tres ra

riones.xxxij. A
Symonia miraculoſe in xp̄o inuenit.clxxvi.
M §.Wildebrandus.
Synagoga ne construeret miraculoſe oſtē
ditur.cxx. E
Societas mala eſt fugienda.lxi. B
Solis eclipſatio in paſſione ieſu xp̄i.cxlviij.
AB.
Sonus ſuauis fit tribus modis.cxxxiij. A
Sorores quedā durā duxerūt vitā.c. A
Spūſctūs duobus modis mittit.lxviij. B
Spūſctūs i quintuplici ſpecie mittit.lxviij.
B §.Et notandum.
Spūſſanctus tribus vicibus apoſtolis da
tus fuit.lxviij. D
Spiritusſanctus qualiter in apoſtolos miſ
ſus fuit.lxviij. E
Spūſſanct' qñqꝫ ſanctitatē hominis reue
lat.xxvi. A
Spūſſanctus apparuit i igne multiplici ra
tione.lxviij. F
Spūſſanctus apparuit i linguis igneis tri
plici ratione.lxviij. E In fine.
Spiritusſanctus veniens ſex vtilitates fa
cit.lxviij. H
Spūſſctūs magnificat eū in q̄ hitat.xxvi. A
Spiritūſctm̄ recipientes quales eſſe debēt.
lxviij. G
Sponſus quinqꝫ debet habere.xxiiij. B
Sponſus quinqꝫ beneficia confert ſponſis
ſuis.xxiiij. C
Statua xp̄i herbis virtutē ſanatiuā infun
debat.c. B §.Refert euſebius.
Sternutātib' q̄re dr̄ de' te adiuuet.lxvi. A
Studendū in libro charitatis.cviij. H
Studentes lectiōibus τ orationib' aſſidue
vacare debent.cviij. A
Sudariū dn̄i quomodo fuit romā portatū
li. G Circa mediū. §.Cunqꝫ.
Superbia deo eſt odibilis.cxx. E
Superbia et iactantia modicū durare pñt.
xxiiij. D
Superbus miraculoſe extinguit.cxxxvi. C
In fine.
Superborum honores paruo tempore du
rant.cxxxv D
Suſpendium triplex.cxviij. A

Taciturnitas eſt vtilis
ſeruo dei.clxiij. A
§.Quidam etiam.
Tactus mulieris eſt piculoſus.
clxxiij. A §.Alius etiam.
Te deum laudamus: quādo τ a quibus cō
pilatum fuit.cxix. C
Temporalia precibus ſanctorum virorū au
gmentant.xvi. B
Temporalia augmētant oblationē in eccle
ſia facientibus.xxxviij. B
Temporalia per opera miſericordie nō mi
nuuntur.iij. C §.Quodam tempore.
Temporalia bonis diuidere nolentes amit
tunt.cxlij.
Temptationē demonis pena corporis fu
gat.xlviij. B
Terrena apoſtoli deſpiciebāt.cxviij. B
Teſtamentū fecit xp̄s.li. A §.Primo ex
eo. In fine.
Teſtamentū tria continet optima.cxv. K
§.Tandem.
Teſtes contra peccatores ſunt tres.i. L
Torment a ſanctis ludus eſt.xxv. E
Poſt medium.
Tormenta ſanctis qñqꝫ a parentibus infe
runtur.cxiij. A
Tormenta ſanctis parentes inferentes a
deo puniuntur.xciij. B
Tormēta quādoqꝫ tortores occidūt.cxxxiij.
BC
Tormēta multotiēs ſanctos ledere nō pñt.
xciij.AB. xcv. D cxxxiij. BC
Tormenta ſuſtinentes deus conſolatur vi
ſibiliter.viij. D cxvi. B
Trabs vna breuis in ope eccl'ie: orōe fuſa
plongata eſt.cxij. D §.Gregorius qꝫ.
Transfiguratio xp̄i quando facta eſt.cix.§.
In hac die.
Tribus ſacerdotalis τ regalis cognatione
cōiungebātur.cxxvi.B §.Sed mirum.
Tribulatio preſens modicū durat.cv. A
Tribulationis tempore ad ſanctos deſre
currendum eſt.xc DE
Tribulationes p xp̄o patienter ſuſtinētes
nō dereliquit deus.xcv A

Tribulationes portantes conſolationē pri
ſtinam recuperant.vij. E §.Quodā tpe.
Tribulatiōes ꝯſolatōes ſequūtur.clxvij. D
Tribulati ad ſanctos ſibi deuotos recurrē
tes liberantur.iij. CD
Tribulati quacunqꝫ tribulatione ad aliquē
ſanctum recurrere debent.lxi. GH
Trinitatis pulchrum exemplum .clxxvi.
A §.Ante vero.
Trinitatis vnitas miraculo comprobatur.
clxxvi. A §.Ante vero.
Turturis ꝓprietas.xxxvij. B In fine.

Venenū ſeruis dei no
cere nō poteſt.ix. F xlviij.B
Venit xp̄s ꝓpter ſeptem vtilita
tes in mundum.i. C
Verbum dei ad penitentiā prouocat.lv. C
§.Quidam hereticus.
Verbum dei libenter audiri debet propter
quattuor.v. E
Verbū dei ꝓponi dꝫ cibo corpis.viij. B
Verbū dei audiendū eſt patienter.xlix. A
Verbū dei quis primo predicauit in anthi
ochia.lxxvi. D
Verbum dei dicitur notabile religionem in
trantibus.cxv. E In fine.
Verbum optimum hoſpitantibus eſt dicen
dum.xlij. A In fine.
Verba ſacre ſcripture magne ſunt virtutis
lxxvi D
Verba iactantie vel ſanitatem ſonantia de
primenda ſunt.xlvi. E
Verba maledicta loquens punitur.cxiij.B
§.Bubulcus.
Verba tria vtilia cuſtodienti.clxxv. D
Veritas examiata a duob' impedit τ a duo
bus adiuuat.clxxv. C .§.Deinde quattuor
Veſtis precioſa religioſis nō cōuenit.cxix.
D Ante finem.
Veſtigia pedum chriſti remanſerunt in ter
ra.lxvij. A circa finem.
Vexatio ſola intellectum dat auditui.cxv.
C In fine.
Victoria a deo datur.lxxxij. A
Victus τ veſtimentum vicarij qualis fuit.
lxxxiiij. A
Vidua ſe totā ſeruitio dei dare dꝫ.xxix. B
Vidua in acerbitate τ humilitate τ paupta
te ſe ſeruare debet.xxix. C
Viduis afflictꝭ meritū eſt ſubuenire.xlvi.I
Vie xp̄i ſeptē.clxxvij. C Ante medium.
Vincula ſanctoꝝ liberāt ab ifirmitate τ de
monio.cv.B In fine.C.§.Quante autem
Vindicare ſe hō nō dꝫ.xviij. C In fine.
Vindicta de peccatoribus non eſt appeten
da: ſed penitentia.lij. B In fine.
Virginalis ſtatus melior eſt q̄ coniugalis.
cxxxv. B
Virginitas a ſpiritu ſancto cuſtodit.iiij. C
Poſt medium.
Virginitas eſt regina virtutū.v.B.in fine
Virginitas in corpore mortuorū redolet.
cviij. I §.cum igitur.
Virginitas dura penitētia ꝯſeruat.cxli. B
Virginitas per roſas τ lilia deſignat.clxiiij.
B In fine. C
Virgo linguata poſt mortē viſibiliter punit
cxij. D §.Refert.
Virgo maria ne demones videret in morte
cxiiij. A in medio. K in principio.
Virgo beata ſeruos ſuos deuotos conſolat
τ ſanat.xxxvij. E
Virgo maria ſuo deuoto manum amputa
tam reſtituit.lxxxiij. A
Virgo maria ſui deuoti animam a demoni
bus eripuit.cxiiij. H
Virgo maria ſue deuote meritis viruꝫ a po
teſtate dyaboli liberat τ ditat.cxiiij. G
§.Miles.
Virgo maria ſuos deuotos i morte liberat
cxxvi. G
Virgo maria eam ſalutantem ſepius a ſu
ſpendio liberat.cxxvi. G §.Erat quidaꝫ
Virgo maria ſuam miſſaꝫ dicentem de ma
nu epiſcopi liberauit.cxxvi. G §.ſacerdos.
Virgo maria officium eius deuote dicentē
de iudicio dei liberauit.cxxvi. G
§.quidam clericus.
Virgo maria inuocantem ab incendio libe
rauit.cxxvi. I
Virgo maria ſeruos dei vindicat a malis
hominibus. E Ante finem.
Virgo maria gratiā triplicē inuenit.l. B

In medio.
Uirgo maria gratia plena fuit ꝓpter quattuoꝛ que in mente habuit.l. A In fine.
Uirgo maria iohānē baptiſtā de terra ꝑmo leuauit.lxxx. B In fine.
Uirgo maria ſanctitatē bonoꝝ manifeſtat lxxix A Poſt medium.
Uirgo maria impetrat pctōꝛibꝰ veniā pctōrum.l. E §.Quidam miles.
Uirgo maria peregrinos a demonibꝰ liberat.xciiij. E In fine.
Uirgo maria oꝛat ꝓ hūano genere.cviij. C
Uirgo maria fratres pꝛedicatoꝛes hoībus dedit.cviij. C
Uirgo maria ſua vnctione ardoꝛē concupiſcentie a fratre extinxit.cviij. E
§.rome vero.
Uirgo maria xp̄m iratum mundo pacificat cviij. C
Uirgo maria ſubueniet eaꝫ inuocanti.cxiij. B §.bubulcus.cxiiij. I §.Quidā monachi.ꝛ.§.quedā mulier.
Uirgo maria ſuas miſſas celebꝛātes honorauit libenter.cxxxvi G §.Sacerdos.
Uirgo maria filio viduc reddito ſuū recepit cxxvi. F §.Quedam mulier.
Uirgo maria in ſuo deuoto zelotipiā oſtendit.cxxvi. G §.Fuit quidam.
Uirginis maria imago peſteꝫ fugauit.xlvi. D Poſt medium.
Uirginis marie annunciatiōis dies fuit dies multoꝛum operum dei.l. B In fine.
Uirginis ſalutatio a demonis poteſtate liberat.l. E §.Quidam miles
Uirginis ſalutatio pctōꝛem ↄuertit.l. E §.Quidam miles.
Uirgini marie qualia officia cōmittunt in celo.cxiiij. K Ante finem.
Uirgini marie diſplicꝫ qꝫ adiuti ab ipſa maleſaciant.cxiiij. D §.Cum dux.
Uirgini marie qui militauit ab ea eſt honoratus.cxxvi. F
Uirginem mariaꝫ ſalutare inuitant tria.l. A In medio.
Uirgines ſolas velari inſtituit leo.lxxxiij. A
Uirgines in quattuoꝛ excellunt.clvij. E
§.Quarta differentia.
Uirginū oꝛdineꝫ ſignat ſanctuariū.clxxvij. D Poſt pꝛincipium.
Uirginibus pulcherrima pꝛedicatio.lxx. A
Uiri bona vxoꝛis ipedire nō debēt.clxiij. D
Uiri quodāmodo vxoꝛibus dāantur.lxx. A
Uirtutum duodecim gradus.v. D.§. Poſt vnum autem.
Uirtutes quattuoꝛ in quattuoꝛ domibus inuenire.cviij. M §.quidam ſcholaris.
Uiſio nocturna aliquando vera eſt.xlviij. E §.Cum quoſdam.
Uita triplex.lxxvij. A
Uita ſanctoꝛum deſiderata.lv. E
Uita ſanctoꝛum laudanda.lv. E
Uita citius finitur qꝫ credatur.xij. B
Uita in virtutibus plena ducēda eſt.lxi. B
Uita bona pꝛedicat efficaciter.cviij. B
§.Hoſpitatus.
Uita religioſi qualis eſſe debet.cviij. H
Undecies milies pater noſter dicētes ſolatium virginum in moꝛte habent.cliij. C Circa finem.
Uoluntas dei eſt vt ſancti patiant.lxxxiij. E In fine.
Uolūtas carnis multa mala opaꝛ.cxxxv B
Uomitum medicina bona ſanans.cxl. D In pꝛimo.§.
Uotum negligenter ſoluens punitur.iij. G
Uota nō cōplere ſanctis diſplicet.cliij. C §.Abbas quidam.
Uxoꝛ virum ſuuꝫ inducere debet ad bonuꝫ cxxvij. BC
Uxoꝛ a iam viri plus qꝫ coꝛpus diligere dꝫ. cxxvij. B
Uxoꝛis innocētia ſuper vomeres ignitos ꝓbata eſt.cxij. E §.Legitur in vita.
Uxoꝛis ſuſpicio per ignē purgata fuit.cxij. E §.Legitur in vita.
Uxoꝛis oꝛatione vir ſaluatus fuit.clviij. D
Uxoꝛem alicui dare periculum eſt.cxix. E

Xp̄us illuſus fuit quattuoꝛ vicibus.li. B
Xp̄us ter lachꝛymatus fuit.li. A §.Quinto ex eo.
Xp̄us inquantuꝫ deus habuit quattuoꝛ excellentias.li. A §.Secundo fuit.
Xp̄us inquantuꝫ homo habuit quattuoꝛ excellentias quibus oꝛnata fuerūt coꝛnua crucis.li. B §.Quarto in cruce
Xp̄us omnia remedia contra oꝛiginale peccatum in ſe aſſumpſit.xxxvij. B
Xp̄us ꝓbatur voluntarie paſſus fuiſſe quinqꝫ rationibus.ij. E Poſt medium.
Xp̄us in cruce fecit teſtamentum.li. A In pꝛincipio.
Xp̄us in cruce pendēs quomodo ad amoꝛē ſuum peccatoꝛes traxit.li. E
Xp̄us reſurrexit quinqꝫ modis.lij. A §.circa tertium.
Xp̄us ſex modis ſevere reſurrexiſſe ꝓbauit. lij. A §.circa tertium.
Xp̄us reſurrexit ꝓpter quattuoꝛ noſtras vtilitates.lij. C §.circa quintum.
Xp̄us reſurgere nō diſtulit in die iudicij triplici ratione.lij. C
Xp̄us reſurgens apparuit decem vicibus. lij. D
Xp̄us in die reſurrectionis quinqꝫ vicibus apparuit ꝛ alijs diebus poſt etiam quinqꝫ vicibus.lij. D
Xp̄us reſurgens qualiter eduxit vinctos de limbo.lij. F
Xp̄us dyabolum ad nihilum redegit.xxi. D
Xp̄us ſeruos ſuos volentes conuerti multipliciter conſolatur.liij. A ante finem.
Xp̄us pꝛo ſeruis ſuis pugnat.lvi. B circa finem.
Xp̄us quattuoꝛ modis poꝛtari dꝫ.xcv. A
Xp̄us ꝛ ſancti ſuos deuotos in moꝛte viſitāt ꝛ confoꝛtant.c.
Xp̄us minabaꝛ mundū deſtruere.cviij. C
Xp̄us illa hoꝛa qua natus eſt deſiderāti apparuit.cxv. B Poſt medium.
Xp̄i benignitas eſt magna erga peccatoꝛes lij. B
Xp̄i veſtis iratum reddit manſuetum.li. G Poſt medium.
Xp̄ianus ſpecialem ſctm̄ habere debet.c. G §.Miles ꝛ.§. Clericus quidā.
Xp̄iani falſi magis ſunt in pꝛofundo inferni qꝫ pagani.xviij. B In fine.

YMago xp̄i percuſſa multum ſanguinem emiſit. cxix. D
Ymago virginis peſtem fugauit.xvi. D §.Sed quia adhuc.
Ydropicus quidam in domo pꝛedicatoꝛum curatus. eſt.lxi. L §.Anno domini.

ZAcharias ꝓpter dubitationem plagam ſolus incurrit multiplici ratione.lxxx. B

¶ Finit tabula feliciter.

¶ Incipit prologus ſuper legendas ſctōꝝ quas collegit in vnū frater iacobus de voragine natiōe ianuenſis ordinis fratrum predicatorum.

VNiuerſum temp' preſentis vite in quattuor diſtinguitur. ſcʒ in temp' deuiationis: renouationis ſiue reuocationis: reconciliationis: ꝛ pegrinationis Tempus deuiationis fuit ab adaʒ poſtq̄.ſ. a deo deuiauit ꝛ durauit vſqꝫ ad moyſen. Et iſtud tēpus repreſentat eccleſia a ſeptuageſimavſqꝫ ad paſcha. Unde ꝛ tunc legitur liber geñ. ſcʒ in quo ponitur deuiatio primoꝝ parentuʒ. Tempus renouationis ſiue reuocationis: incepit a moyſe ꝛ durauit vſqꝫ ad natiuitateʒ xpi. In quo homines per ꝑphetas ad fidem reuocati ſunt: ꝛ renouati. Et iſtud tempus repreſentat eccleſia ab aduētu vſqꝫ ad natiuitatem xpi. Unde tūc legitur eſaias vbi de hac renouatione aperte agitur. Tempus reconciliationis eſt tempus in quo per xp̄m ſumus reconciliati. Et iſtud tp̄s repreſentat eccleſia a paſcha vſqꝫ ad pēthecoſtes Unde ꝛ tunc legitur apoc. vbi plene agiꝛ de myſterio recōciliationis. Tēpus peregrinationis eſt tēpus preſentis vite: in quo peregrinamur ꝛ in pugna ſemper ſum'. Et illud tempus repreſentat eccleſia ab octaua penthecoſtes vſqꝫ ad aduētum dñi. Unde tunc leguntur libri regū ꝛ machabeoꝝ in quibus de multiplici pugna agitur: ꝑ quā noſtra pugna ſpiritualis ſignatur. Tempus autem illud qđ eſt a natali dñi vſqꝫ ad ſeptuageſimā partim cōtinetur ſub tēpore recōciliationis qđ eſt tp̄s letitie. ſ. a natali vſqꝫ ad octauam epyphanie: partim ſub tp̄e peregrinationis ſcʒ ab octaua ephypanie vſqꝫ ad ſeptuageſimam. Et pōt accipi hec quadruplex temporum variatio. Primo penes quattuor temporuʒ diſtinctiones: vt hyems referatur ad primū. ver ad ſcđm: eſtas ad tertiū: autūnus ad quartū. Et ratio appropriatiōis ſatis patet. Secūdo penes quattuor partes diei vt nox referatur ad primū: mane ad ſcđm: meridies ad tertium: veſpera ad quartuʒ. Licet autē prius fuerit deuiatio q̄ reuocatio: tñ eccleſia omnia officia ſua potius incipit in tp̄e reuocationis q̄ deuiationis. i. in aduētu potius q̄ in ſeptuageſima. Et hoc duplici rōne Primo ne videatur icipere ab errore. tenet enim rem ꝛ nō ſequitur ordineʒ tp̄is: ſicut ꝛ euāgeliſte ſepius faciunt. Scđo qm̄ per aduentū xpi oīa renouata ſunt ꝑpter qđ tēpus iſtud dicitur tēpus renouationis. Apoc. xxi. Ecce ego noua facio omnia. Cōgrue igitur in hoc tp̄e renouationis eccleſia omnia officia ſua renouat. Ut igitur ordo temporis ab eccleſia diſtinctus ſeruetur primo agemus de feſtiuitatibus que occurrunt infra tēpus renouationis: qđ tempus repreſentat eccleſia ab aduentu vſqꝫ ad natiuitatē dñi. Scđo de illis que occurrunt infra tempus qđ partim cōtinetur ſub tēpore reconciliatiōis partim ſub tempore peregrinatiōis: qđ tēpus repreſentat eccleſia a natiuitate vſqꝫ ad ſeptuageſimā. Tertio de illis que occurrūt infra tempus deuiationis: qđ tempus repreſentat eccleſia a ſeptuageſima vſqꝫ ad paſcha. Quarto de illis que occurrūt infra tempus recōciliationis: qđ tempus repreſentat eccleſia a paſcha vſqꝫ ad octauam pēthecoſtes. Quinto de illis que occurrunt infra tempus peregrinationis: qđ tempus repreſentat eccleſia ab octaua penthecoſtes vſqꝫ ad aduentum.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit legenda ſanctoꝝ: que lombardica nominatur hiſtoria. Et primo de feſtiuitatibus q̄ occurrūt infra tp̄s renouatōis qđ repreſentat eccl'ia ab aduētu vſqꝫ ad natiuitatem domini. ¶ Legenda prima. A

¶ De aduentu domini.

ADuentus domini per quattuor ſeptimanas agitur ad ſignificādū q̄ quadruplex eſt aduent' ſcʒ in carnē: in mentem: in mortem: ꝛ ad iudiciū. Ultima autē ſeptimana vix finitur: q2 ſanctoꝝ gloria que dabitur in vltimo aduentu nunq̄ terminabitur. Hinc eſt etiā q̄ primum reſponſoriuʒ prime dominice aduētus cōputato gl'ia pr̄i q̄tuor v'ſus ꝯtinet: vt ꝑdictos q̄tuor aduētus deſignet. Quis āt cui magis ꝯueniat: prudēs lector attendat. Licet aūt quadruplex ſit aduētus: tñ eccleſia ſpecialiter de duplici. ſ. in carnē ꝛ ad iudiciū videꝛ memoriā facere: ſicut in officio ipſius temporis patet. Hinc eſt etiā q̄ ieiuniū aduentus partim eſt exultatiōis ꝛ ꝑtim meroris. Nā rōne aduēt' in carnē dicit ieiuniū exultatōis. rōne aduētus ad iudiciū diciꝛ ieiuniū meroris. Et ad hoc inueniū eccl'ia cantat tūc q̄dā cantica letitie: ꝛ h̄ ꝑpter aduētū miſericordie ꝛ exultationis. q̄dā vero deponit: ꝛ h̄ ꝑpter aduētū ſeuere iuſticie ꝛ meroris. B Circa aduētū igiꝛ in carnē tria videri p̄nt. ſ. aduenīēdi oportunitas: ꝛ aduēt' neceſſitas ꝛ vtilitas. Oportunitas aduenīēdi attendiꝛ primo ex ꝑte hoīs q̄ p̄mo in lege nature ꝯuictus fuit de defectu cognitionis diuine. Uñ ꝛ tūc in peſſimos errores ydolatrie cecidit. ꝛ iō coact' eſt clamare ac dicere Illumina oculos meos ꝛc. Deinde venit lex iubēs in q̄ ꝯuict' eſt de ipotētia: cū pri' clamaret nō deeſt q̄ ipleat: ſʒ q̄ iubeat. Ibi eñ eſt ſolūmodo eruditus: ſʒ nō a peccato liberatus: nec ꝑ aliquā grām ad bonū adiut': ꝛ iō coact' eſt clamare ac dicē. Nō deeſt q̄ iubeat: ſed q̄ ipleat. Oportune igiꝛ fili' dei aduenit qñ homo de ignorantia ꝛ impotentia ꝯuictus fuit: ne ſi forte ante veniſſet homo ſuis meritis ſalutē aſcriberet. ꝛ ideo medicine gratus nō eſſet. Scđo ex ꝑte tp̄is: quoniam venit in plenitudine temporis ꝛc. Gal. iiij. At vbi venit plenitudo temporis ꝛc. Auguſti. Multi dicūt quare nō ante venit chriſtus q2 nōdū venerat plenitudo tēporꝫ moderāte illo per quē facta ſunt omnia tempora. Deniqꝫ vbi venit plenitudo temporis: venit ille q̄ nos liberauit a tēpore. Liberati aūt a tēpore venturi ſumus ad illam eternitatē vbi nullum eſt tempus. Tertio ex parte vulneris ꝛ morbi vniuerſalis. Quoniam enim morbus erat vniuerſalis oportunuʒ fuit vniuerſalē exhiberi medicinaʒ. vnde dicit Auguſti. q̄ tūc magn' venit medicus quando ꝑ totum mundum magnus iacebat egrotus. Uñ eccleſia in ſeptē antiphonis que cantantur ante natiuitatē dñi: oſtēdit multiplicitatē ſui morbi: ꝛ ad quēlibet petit remediū medici. Ante ſiquidem aduētū filij dei in carnē eramus ignorantes ſiue ceci. penis eternis obligati. ſerui diaboli. mala peccati ꝯſuetudine vincti. tenebris obuoluti. exules a patria ꝛ expulſi. ideoqꝫ indigebam' doctore. redemptore. liberatore. eductore. illuminatore ꝛ ſaluatore. Quia igiꝛ ignorātes eramus ideo ab ipſo doceri indigebam'. Et ideo ſtatim in prima antiphona clamamus. O ſapientia que ex ore altiſſimi ꝑdyſti ꝛc. veni ad docēdum nos viam prudentie. Sed parum prodeſſet ſi doceremur ꝛ nō redimeremur. ꝛ ideo ab ipſo redimi poſtulamus: cū in ſecūda clamamus. O adonay ꝛ dux domus iſrael ꝛc. veni ad redimēdū nos in brachio extēto. Sed q̄d ꝑdeſſet ſi eſſem' docti ꝛ redēpti. ſi adhuc poſt redēptionē detineremur captiui: ꝛ ideo liberari petimus: cum in tertia clamamus. O radix ieſſe ꝛc. veni ad liberāduʒ nos iam noli tardare. Sed q̄d prodeſſet captiuis ſi eſſent redempti ꝛ liberati: ſed tñ nōdū eſſent ab omni vinculo abſoluti vt. ſ. ſue ꝑtātis eſſent ꝛ libere quo vellent ire poſſent parū igitur prodeſſet ſi nos redemiſſet ꝛ liberaſſet. ſed tñ adhuc vinctos retineret: ꝛ iō ab oīb' peccati viculis educi petim' cū in q̄rta clamam'. O clauis dauid ꝛc. veni et educ vinctos de domo carcerꝫ ſedētes i tenebris

⁊ vmbra mortis. Sed qꝛ illi qui diu fuerūt
in carcere hñt oculos tenebratos nec clare
videre poſſunt. ideo poſt abſolutionē a car⸗
cere reſtat nos eſſe illuminandos vt videa⸗
mus quo ire debeamꝰ: ⁊ ideo in quinta cla⸗
mamꝰ. O oriens ſplendor lu. ⁊c. veni ⁊ illu⸗
mina ſedētes in tenebris ⁊ vmbra mortis.
Sꝫ ſi eſſemꝰ docti redempti ⁊ ab inimicꝭ pe
nitus liberati ⁊ illuminati. qd valeret niſi de⸗
beremus ſaluari. ⁊ iō in duabꝰ ſequētibꝰ pe⸗
timus ſaluari cum dicimus. O rex gentiū
veni ⁊ ſalua hominē quē de limo formaſti.
Item O emanuel ⁊c. veni ad ſaluandū nos
domine deus noſter. In prima autē petimꝰ
ſalutē gentiū. Unde dicit O rex gentiū. In
ſecūda ſalutē iudeoꝝ quibus deꝰ dederat le
gem vnde dicitur. O emanuel dux ⁊ legifer
noſter. ¶ Utilitas autē aduentus xp̄i a
diuerſis ſanctis diuerſimode aſſignat̃. Ipſe
nāqꝫ deꝰ ſicut patet Luce. iiij. ꝓpter ſeptē vti
litates ſe veniſſe ⁊ miſſum eſſe teſtat̃ dicēs.
Spiritus domini ſuper me. ⁊c. vbi per ordi
nē dicit ſe eſſe miſſum ad pauperum conſo⸗
lationē ad contritoꝝ ſanationem: ad capti⸗
uoꝝ liberationē. ad indoctoꝝ illuminatiōeꝫ
ad peccatorū remiſſionē. ad totius humani
generis redēptionē. ad meritoꝝ retributio⸗
nē. Auguſtinus autem ponit tres vtilitates
aduentus xp̄i dicēs. In ſeculo iſto maligno
qd abundat niſi naſci. laborare ⁊ mori. Hec
ſunt mercimonia regiōis noſtre ⁊ ad tales
merces mercator ille deſcēdit. ⁊ qꝛ oīs mer
cator dat ⁊ accipit: dat qđ hꝫ ⁊ accipit qđ nō
habꝫ. Xp̄s in iſta mercatura dedit ⁊ accepit
Accepit qđ hic abundat. ſ. naſci laborare et
mori. dedit renaſci. reſurgere. ⁊ in eternum
regnare. Idem. venit ad nos celeſtis nego⸗
ciator accipere contumeliam ⁊ dare hono⸗
rē. ſubire mortē ⁊ dare vitam. haurire igno
miniā ⁊ dare gl̃iaꝫ Grego. aūt ponit q̄ttuor
vtilitates ſiue cauſas ſui aduentus dicens.
Stupebant omnes ſup̄bi de adam ſtirpe ꝓ
geniti ꝓſpera vite p̄ſentis appetere. aduer⸗
ſa deuitare. opprobria fugere. gl̃iaꝫ appete
re. Uenit inter eos incarnatus dñs aduerſa
appetēs. ꝓſpera ſpernēs. opprobria ample⸗
ctens. gl̃iam fugiens. Idem Xp̄s expecta⸗
tus venit. veniens noua docuit. docēs noua
mirabilia exercuit. mira faciēs p̄ua tollera
uit. Bern̄. ponit qꝫ al̃s dicēs. Triplici mor
bo miſerabiliter laboramus. nam ⁊ faciles
ſumus ad ſeducendū. debiles ad operandū
⁊ fragiles ad reſiſtendum. Si diſcernere vo
lumus inter bonū ⁊ malum decipimur. ſi tē⸗
ptamꝰ facere bonū deficimus. ſi conamur
reſiſtere malo ſuperamur. Neceſſarius eſt
ꝓinde ſaluatoris aduentus vt in nobis ꝑ fi
dē habitans illuminet cecitatem nr̄am ⁊ no
biſcū manēs adiuuet infirmitatem nr̄am. ⁊
ꝓ nobis ſtans fragilitatē nr̄am ꝓtegat ⁊ ꝓ
pugnet. Hec Ber. ¶ Circa ſcđm aduē
tū. ſ. ad iudiciū duo vidēda ſunt. ſ. antecedēn
tia iudiciū ⁊ ꝯcomitātia. Antecedētia ſunt
tria. ſ. ſigna terribilia antichriſti fallacia. ⁊
ignis vehemētia. Signa aūt terribilia p̄ce⸗
dentia iudiciū ponunt̃ qnqꝫ. Lu. xxi. Erūt ſi⸗
gna in ſole ⁊ luna ⁊ in ſtellis ⁊ in terris p̄ſ.
gē. p̄. ꝯfu. ſonitꝰ marꝭ ⁊ fluctuū. Tria ſigna
p̄ma determinant̃ Apoc. vi. c. Sol factꝰ eſt
niger tanq̄ ſaccꝰ cilicinꝰ. ⁊ luna facta eſt ſicͭ
ſanguis: ⁊ ſtelle de celo ceciderūt ſup̄ terrā.
Sol igit̃ dr̄ obſcurari: vl̄ q̄tū ad ſui luminis p̄
uatōeꝫ vt p̄ſefamilias. i. hoīe moriēte q̄ſi lu
gē videat̃. vl̄ q̄tū ad maiorꝭ lucꝭ. i. claritatis
xp̄i ſup̄uētōeꝫ: vl̄ q̄tū ad metaphoricā locu⸗
tōeꝫ: qꝛ ſ͛ꝫ Aug. tā ſeuera erit vidicta diuīa ꝙ
ēt ſol ip̄aꝫ reſpicerē nō audebit: vl̄ q̄tū ad mi
ſticā ſig͂ficatōe: ꝫ qꝛ ſol iuſticie xp̄s tūc obſcu⸗
ratꝰ erit: qꝛ nll̄s ip̄ꝫ ꝯfiteri audebit. Celū āt
dr̄ h̄ aereū. ⁊ ſtelle vocant̃ aſſub q̄ hñt ſilitudi
nē ſtellaꝝ: ⁊ dicunt̃ ſtelle cadē đ celo ſ͛ꝫ vulgi
opōiōeꝫ q̄n aſſub đſcēdit. Uñ ⁊ ſcp̄tura cō
format ſe cōi mō loquēdi. Tūc ei marie fiet
tal̃ ip̄ſſio qꝛ ignea q̄litas abūdabit ⁊ h̄ faciet
dn̄s ad terrorē pctōꝝ: vl̄ ſtelle dicūt̃ cadē: qꝛ
igneas comas emittēt: vl̄ qꝛ mlti q̄ videbāt̃
ſtelle đ eccl̄ia cadēt: vl̄ qꝛ retrahēt lumē ſuū
vt mīme videāt̃. De q̄rto ſig̃ qđ erit p̄ſſura ī
terris legit̃ math. xxiiij. Erit tūc tribulatio
qualis nunq̄ fuit ab initio mundi ⁊c. Quin⸗
tum ſignum. ſ. confuſionem maris quidam
exiſtimant eſſe ꝙ mare cuꝫ magno fragore
peribit a priſtina qualitate ſ͛m illud Apo⸗
calip. xxi. Et mare iam non eſt. Uel ſ͛m
alios ille ſonitꝰ erit quoniā nō ſine murmu⸗
re magno. xl. cubitiꝭ ſup̄ montes eleuabit̃

⁊ poſtea dep̄met̃. vel ad l̄ram ſ͛m Greg. tūc
fiet noua ⁊ inaudita maris ⁊ fluctuū ꝑturba
tio. Hieronimus aūt in annalibꝰ hebreorū
inuenit. xv. ſigna p̄cedētia iudiciū. Sꝫ vtrūꝫ
ꝯtinue futura ſint an īterpolatim nō exp̄ſſit
Pria die eriget ſe mare. xl. cubitꝭ ſup̄ altitu
dinē mōtiū ſtās in loco ſuo q̄ſi murꝰ. Scđa
die tantū deſcēdit vt vix videri poſſit. Ter⸗
tia die marie belue apparētes ſup̄ mare da
būt mugitꝰ vſqꝫ ad celū ⁊ eaꝝ mugitꝰ ſolus
deꝰ ītelliget. Quarta die ardebit mare ⁊ aq̄
Quita arbores ⁊ herbe dabūt rorē ſangui⸗
neū. In hac etiā q̄nta die vt alij aſſerunt oīa
volatilia celi ꝯgregabūtur ī cāpis. vnūqđqꝫ
genꝰ ī ordie ſuo nō guſtātia nec bibētia. ſed
vicinū aduētū iudicis formidātia. Sexta ru
ent edificia. ī hac etiā ſexta die vt dr̄ fulmīa
ignea ſurgēt ab occaſu ſolis ꝯ faciē firma⸗
mēti vſqꝫ ad ortū ꝯcurrentia. Septia petre
ad inuicē collidētur ⁊ ī q̄ttuor p̄tes ſcindent̃
⁊ vna queqꝫ pars vt dr̄ collidet alterā. neſci
etqꝫ hō ſonū illū ſꝫ tm̄ deꝰ. Octaua fiet gñā
lis terremotus q̄ adeo erit magnus vt dr̄ ꝙ
nullꝰ hō nullū aīal ſtare poterit. ſꝫ ad ſolum
oīa ꝓſternent̃. Nona equabit̃ terra ⁊ om̄s
mōtes ⁊ colles ī puluerē redigent̃ Decia exi
būt hoīes de cauernis ⁊ ibūt velut amētes:
nec mutuo ſibi loq̄ poterūt. Undecia ſurgēt
oſſa mortuoꝝ ⁊ ſtabūt ſup̄ ſepulchra. Omīa
enim ſepulchra ab ortu ſolis vſqꝫ ad occaſū
ſol̄ apient̃ vt inde mortui exire valeāt. Duo
decia cadēt ſtelle. Oīa ei ſidera errātia ⁊ ſta
tionaria ſpargēt ex ſe igneas comas ⁊ iteꝝ
tūc valđ gñabūtur aſſub. In hac ēt die dr̄ ꝙ
oīa aīalia veniēt ad cāpos mugiētia nec gu
ſtātia nec bibētia. Tredecia morient̃ viuen
tes vt cū mortuis reſurgāt. Quartadecima
ardebit celū ⁊ terra. Deciaq̄nta fiet celū no
uū ⁊ terra noua ⁊ reſurgēt oēs. ¶ Scđꝫ
qđ p̄cedet iudiciū erit antixp̄i fallatia. Ipſe
eñi oēs decip̄e conabit̃ q̄ttuor mōis. Prio
ꝑ callidē ſuaſionē ſiue ſcripturaꝝ falſā expo
ſitionē. Nitet̃ ei ꝑſuadere ⁊ ex ſcp̄tura fir⸗
mare ſe eē meſſiā ī lege ꝓmiſſū. Uñ ⁊ legeꝫ
xp̄i deſtruet ⁊ ſuaꝫ ſtatuet. p̄s. Cōſtitue dñe
legiſlā. ſup̄ eos ⁊c. Glo. i. antixp̄m legis p̄ue
latorē Dañ. xi. Et dabūt abhoiatōem ⁊ đſo
lationē tēpli. Glo. Antixp̄s ī tēplo dei ſede⸗
bit q̄ſi deꝰ vt legē dei auferat. Scđo ꝑ mira
culoꝝ oꝑationē. ij. Theſ. ij. Cuiꝰ aduentus
erit ſ͛m oꝑationē ſathane ī oībus v̇bis et ſi
gnis ⁊ p̄digijs ⁊ mēdacijs. Apo. xiij. Fecit ſi
gna vt etiā ignē faceret de celo in terraꝫ de
ſcēdere. Glo. vt ap̄l̄is datꝰ eſt ſp̄ūſſanctus ī
ſpecie ignis ⁊ illi dabūt ſp̄m malignū in ſp̄ē
ignis. Tertio ꝑ donoꝝ largitionē. Dañ. xi.
Dabit eis poteſtatē ī multis ⁊ terrā diuidet
gratuito. Glo. Antixp̄s deceptꝭ dona multa
dabit ⁊ terrā ſuo exercitui diuidet. Quos ei
ſuo terrore ſubiugare non poterit. auaritia
ſubiugabit. Quarto ꝑ tormētoꝝ illationem
Dañ. viij. Supra q̄ credi pōt vniuerſa vaſta
bit. Itē Greg. loquēs de antixp̄o Robuſtos
q̇ppe iterficit cū eos q̄ mēte inuicti ſunt cor
poralit̃ vicit. Tertiū qđ p̄cedet iudiciū erit
ignis vehemētia. q̄ q̇dē p̄cedet faciē iudicis.
Illū ei ignē emittet deꝰ. Prio ꝓpt̃ mūdi in
nouationē Purgabit ei ⁊ renouabit oīa ele
mēta vn̄ ⁊ ad inſtar aq̄ diluuij. xv. cubitis mō
tibus altior erit. ſicut dr̄ ī hiſtoria ſcolaſ. qꝛ
oꝑa hoīm tm̄ aſcēdere poterāt. Scđo ꝓpt̃
hoīm purgatōem. qꝛ illis q̄ tūc viui rep̄ient̃
erit loco purgatorij. Tertio ꝓpter maioreꝫ
damnatoꝝ cruciatiōeꝫ. Quarto ꝓpt̃ maio⸗
rem ſctōꝝ illuminationē. Nā ſ͛m Baſiliuꝫ
Deus facta mūdi purgatōe diuidet caloreꝫ
a ſplendore. ⁊ totū calorē mittet ad regionē
dānatorū vt amplꝰ crucient̃: ⁊ totū ſplēdoreꝫ
ad regionē htōꝝ vt amplius iocundentur.
¶ Cōcomitātia autem iudicium erūt plu
ra. Primum eſt diſceptatio iudicis. Iudex
enim in vallem ioſaphat deſcendet ⁊ bonos
⁊ malos iudicabit. bonos a dextris ⁊ malos
a ſiniſtris ſtatuet. Et credēdū eſt ī loco emi
nēti cū eē futurū vn̄ ceteri poterūt eū videre.
Nec intelligendū eſt ꝙ oēs intra illam valli
culam concludantur: quia hoc eſſet puerile.
vt dicit Hieronimus. ſed ꝙ erūt ibi ⁊ in locꝭ
circūiacentibꝰ. In parua aūt terra innume
rabilia milia hominum eſſe poſſunt marie
quando conſtringūtur. Et ſi neceſſe fuerit
electi erūt ī aere corpoꝝ agilitate. damnati
vero etiaꝫ eſſe poterunt diuina ſuſpendēte
virtute. Et tūc iudex cuꝫ malis diſceptabit

⁊ eos ꝓ operibus misericordie q̄ nō habuerūt obiurgabit. Et tunc oēs sup se plangent ꝫ quod ostēdit Crisos. sup math. dicēs. Plangent se iudei vidētes viuētem ⁊ viuificantē quē quasi hominem mortuū existimabant ⁊ conuincentes se de corpore vulnerato scel⁹ suum denegare nō poterunt. Plāgent se et gentiles qui varijs disputationibus philosophorum decepti irrationabilē stultitiā putauerunt esse deū colere crucifixū. Plangēt se xp̄iani pctōres: qui magis dilexerūt mundum q̄ deum vel xp̄m. Plangēt se heretici qui purū hoiem crucifixū dixerūt cū videāt ip̄m esse iudicem in quē compunxerūt iudei Plangent se oēs tribus terre: q̄r nec resistēdi virt⁹ est cōtra eū: nec fugiēdi facultas ante faciē ei⁹ est: nec pnie loc⁹ nec satisfactōis tp̄s Ex angustia cū oim rerū nil eis remanet pter luctū   G   Scḋm est differētia ordinis Nā sicut dicit greg. In iudicio q̄ttuor erūt ordines. duo ex pte reproboꝝ. ⁊ duo ex pte electoꝝ. Alij eni iudicātur ⁊ peūt sicut hi q̄b⁹ dicek: Esuriui ⁊ nō dedistis mihi manducare ⁊c. Alij vo nō iudicātur ⁊ peūt sicut hi de q̄b⁹ dr. Qui nō crediderit iā iudicat⁹ est. Or nec iudicis vba pcipiunt. q ei⁹ fidē nec vbo tenus suare voluerūt. Alij iudicāt ⁊ regnāt sicut hi quib⁹ dicek. Esuriui ⁊ dedistis mihi mandu. ⁊c. Alij nō iudicātur ⁊ regnant sicut viri pfecti q alios iudicabūt. nō q̄ sniam ferant: q̄r hic soli⁹ iudicis est: sed dicūtur iudicare. i. iudicāti assistere ⁊ illa assistētia erit pmo ad sanctorū honorē. Magn⁹ eni honor erit cū iudice sessionē hēre iuxta q̄ pmisit dn̄s Mat. xix. dicēs. Sedebitis sup sedes ⁊c. Scḋo ad snie cōfirmationē. Sententiā eni iudicis approbabūt sicut aliqn̄ illi q iudicanti assistūt eius sniam approbāt ⁊ ad ip̄am approbandā subscribūt. ps. Ut faciāt in eis iudiciū cōscriptū ⁊c. Tertio ad malorū cōdēnatiōnē quos quidē cōdemnabūt ex vite sue comparatione.   H   Tertiū est insignia passiōis. s. crux. claui ⁊ cicatrices in corpore Nec enim erūt pmo i ostēsionē sue glie ⁊ victorie: ⁊ ideo i excellētia glie apparebūt. vn̄ Cris. sup math. Crux ⁊ cicatrices radijs solis erunt lucidiores. Idē cōsidera quāta sit virtus crucis: sol obscurabitur ⁊ luna nō dabit lumen suū. vt discas q̄tū crux luna lucidior ⁊ sole pclarior est. Scḋo in ostēsionē sue misericordie. vt ex h̄ ondatꝛ q̄ misericorditer boni sint saluati Tertio i ostēsionē sue iusticie. vt ex hoc ondak q̄ iustissime reprobi sint dānati. q̄r scꝫ tm̄ pciū sui sanguinis contēpserūt. Un̄ in hec vba eis exprobrabit vt dicit Cris. sup math. dicēs. Ego ꝓpter vos homo factus sum ꝓpter vos alligatus sum ⁊ delusus ⁊ cesus ⁊ crucifixus. vbi ē tantarū iniuriarū mearū fruct⁹. Ecce pciū sanguinis mei quod dedi ꝓ redemptiōe aiarū vestrarū vbi est seruitus vestra quā mihi ꝓ pcio sanguinis mei dedistis. Ego sup gloriā meam vos habui: cū essem de⁹ apparēs hō. ⁊ viliorem me oibus rebus vestris fecistis. Nam oēm rē vilissimā terre ampli⁹ dilexistis quā iusticiā meā ⁊ fidē. Nec crisos.   I   Quartū est seueritas iudicātis. Nō eni flectek timore. q̄r oipotēs est. Cris. Nō resistēdi virt⁹ est cōtra eū nec fugiēdi facultas ⁊c. Nec munere poterit corrūpi q̄r ditissim⁹ est. Bern. veniens veniet dies illa in qua plus valebunt pura corda q̄ astuta vba ⁊ cōsciētia bona q̄ marsupia plena. Ille eni ē q nō fallek vbis nec flectek donis. Itē augu. Expectak dies iudicij. ⁊ aderit ille equissim⁹ iudex q nulli⁹ potētis psonā accipit. cui⁹ palatiū auro ⁊ argēto null⁹ epus vel abbas vel comes corrumpere poterit. Nec odio. q̄r optim⁹ est. In eū eni q̄r optim⁹ ē odiū cadere nō pōt. Sap. xi. Nil odisti eoꝝ q fecisti Nec amore q̄r iustissim⁹ est. vnde etiā fratres suos. i. falsos xp̄ianos non liberabit. ps. Frater non redimet. Nec errore. q̄r sapientissimus est Leo papa. Ista est scia summi iudicis: iste est tremēd⁹ aspectus cui pfūdū est oē solidū ⁊ aptū omne secretū cui obscura clarēt muta rn̄dent. silētiū cōfitek. ⁊ sine voce mens loquik. Et ideo cū eius sapia sit talis ⁊ tāta: cōtra ipsi⁹ sapientiā nil valebūt allegatiōes aduocatorum nec sophismata phorū nec pclarissima eloquia oratorū. nec astutie versutorū. De his quattuor dicit hieronim⁹. Quanti illic elingues ⁊ muti feliciores loquacibus erūt quo ad p̄mū. q̄ti pastores phis q ad scḋm: q̄ti

rustici oratorib⁹: quo ad tertiū. q̄ti hebetes argutijs pferēdi sunt cyceronis: q ad q̄rtū
K   Quintū est accusator horribilis. Tres enim tūc accusatores ɔtra peccatorē stabūt Prim⁹ est diabol⁹ q tūc accusabit. Augusti. Presto tūc erit diabol⁹ recitās vba pfessionis nostre. ⁊ obijciēs nobis q̄cūq fecim⁹: et in quo loco ⁊ in qua hora peccauim⁹. ⁊ quid boni tūc facere debuim⁹. Dicturus est eni ille aduersari⁹. Equissime iudex iudica istū meū esse ob culpā q tuus esse noluit p grām tuus est p naturā. meus p miseriā. tuus ob passionē. me⁹ ob suasionē. tibi iobediēs mihi obediēs. a te accepit imortalitatis stolā a me accepit hāc pānosam q indutus est tunicā. tuā vestē dimisit cū mea huc venit Eq̄sime iudex iudica illū meū esse ⁊ mecū damnandū esse. Heu heu poterit ne talis apire os q talis inuenik vt iuste cū diabolo deputek. hec Augu. Scḋus accusator erit ꝓpriū scelus. Pctā enī ꝓpa vnūquēq accusabūt sap. iiij. Uenient in cogitatiōe pctōꝝ suorū timidi. ⁊ traducēt illos ex aduerso iniq̄tates eoꝝ. Bern. Tūc loquētia simꝉ ei⁹ opa dicēt Tu nos egisti opa tua sum⁹ nō te deserem⁹ sꝫ sp tecū erim⁹: ⁊ tecū ad iudiciū pgemus. Multis ⁊ multiplicib⁹ crimib⁹ eū accusabūt Terti⁹ accusator erit tot⁹ mūd⁹. Grego. Si queris quis te accusabit: dico tot⁹ mūd⁹. offenso ei creatore offendik tot⁹ mūd⁹. Cris. sup math. In illo die nihil est qđ rn̄deamus vbi celū ⁊ terra aq̄ sol ⁊ luna dies ⁊ noctes ⁊ tot⁹ mūd⁹ stabūt ante deū aduersus nos in testimoniū pctōꝝ nr̄oꝝ. ⁊ si oia tacerēt. ip̄e tn̄ cogitatiōes nr̄e ⁊ opa spāliter stabūt aduersū nos an̄ deū nos fortik accusantes.
L   Sextū est testis infallibil. Tres enī testes tūc aduersū se hēbit pctōr. Unū supra se hēbit pctōr. s. deū q erit iudex ⁊ testis Hie. xix. Ego sum iudex ⁊ testis dicit dn̄s. Aliū intra se. s. consciam. Augu. Quisq̄s futurū iudicē times: p̄hīc ɔsciam corrige. Sermo eī sue cāe testimoniū ɔscie tue. Tertiū iuxta se. s. ꝓpriū angelū ad custodiā deputatū q tā q̄ ɔsci⁹ oim q fecit ɔtra eū testimoniū phibebit. Iob. xx. Reuelabūt celi. i. angeli iniq̄tatē ei⁹. Septimū est artatio pctōris. De hoc sic dicit Greg. O q̄ anguste erūt tūc vie reprobis supius erit iudex irat⁹. inferi⁹ horrēdū chaos a dextris pctā accusantia. a sinistris demonia infinita ad suppliciū trahētia. int⁹ ɔsciētia vrēs. foris mūdus ardens. Miser pctōr sic dephēsus quo fugiet. latere erit impossibile. apparere intollerabile. Octauum est snia irreuocabilis. Illa eni snia nūq̄ poterit reuocari: nec ab illa poterit appellari. Triplici eni de cā appellatio in causis iudicialib⁹ nō recipik. Prio ꝓpter iudicꝭ excellētiā. Un̄ a rege ferēte sniam appellari in regno suo nō pōt: q̄r in regno suo nullū supra se hꝫ. Silr nec ab imperatore vel papa pōt appellari. Scḋo ꝓpter criminis euidentiā: q̄r q̄n crimē notoriū est nō pōt appellari. Tertio ꝓpter rē nō differendā. q̄r res nō recipit dilatiōnē: q̄r forte ex dilatiōe detrimētū paterek. Silr ꝓpter hāc triplicē rōnem ab illa snia nō poterit appellari. Prio ꝓpter iudicis excellētiā: q̄r iudex ille nullū sup se hꝫ sed ipse oēs excedit eternitate. dignitate et ptāte. Un̄ ab impatore vel papa posset aliq̄ modo appellari ad deū. a deo aūt ad nullū lꝫ: q̄r supra se nullū hꝫ. Scḋo ꝓpter criminis euidentiā. Oia eni scelera ⁊ crimina reproboꝝ ibi nota erūt ⁊ manifesta Hieronimus aderit illa dies in qua facta nr̄a q̄si in q̄dā tabula picta demonstrabunk. Tertio ꝓpter rem nō differēdā. Nihil enim quod ibi agik dilationē patik: sed omnia in momento in ictu oculi peragunk.

¶ De sancto andrea apostolo.   A

Andreas interpretak decorus vel respōdēs. vel virilis ab andron qđ est vir: vel dr andreas q̄si antropos. i. hō. ab ana quod est sursum: ⁊ tropos qđ est conuersio quasi sursū ad celestia ɔuersus et ad suum creatorē erect⁹. Fuit ergo decor⁹ in vita rn̄dens i sapiētī doctria. virilꝭ i pēa ⁊ antropos in gloria. Eius passionem pres biteri ⁊ diacones achaie seu assie sic̄ oculis suis viderāt ɔscripserūt.   B

Andreas et quidam alij discipuli trib⁹ vicibus a dn̄o

ſunt vocati. Prio cū vocauit eos ad ſui no
titiā: ſicut qñ ſtante andrea die quadā cū io-
hanne magiſtro ſuo ꝛ alio ꝯdiſcipulo audi-
uit a iohāne. Ecce agnꝰ dei ecce q̄ tollit ꝛc.
Et ſtatim cū alio diſcipulo venit ꝛ vidit vbi
manebat ieſus. ꝛ manſerūt apḋ deū die illo
Inueniēſqꝫ andreas fratrē ſuū ſimonē ad-
duxit illū ad ieſum. Sequēti autē die ad pi-
ſcationis opa redierūt. Poſtmodū ſcḋo vo-
cauit eos ad ſui familiaritatē: ſicut cū die q̄-
dam turbis irruentibꝰ ad ieſuꝫ iuxta ſtagnū
genezareth: qḋ dꝛ mare galilee nauim intra-
uit ſimōis ꝛ andree. ꝛ capta multitudīe ma
gna piſciū. vocatiſqꝫ iacobo ꝛ iohāne q̄ erāt
in alia naui ſecuti ſunt eū: ꝛ iteruꝫ ad ꝓpꝛia
redierunt. Sed poſtea tertio ꝛ vltimo voca
uit eos ad ſui diſcipulatū: ſicut quādo ambu
lante ieſu iuxta idē littus vocauit eos de pi
ſcatione dicens. Venite poſt me faciaꝫ vos
ꝛc. Qui relictis oībꝰ ſecuti ſunt eū eiqꝫ ſemꝑ
poſtmodū adheſerūt nec vltra ad ꝓpꝛia re-
dierūt. Nihilominus tamen vocauit andre
am ꝛ quoſdā de ſuis diſcipl'is ad apoſtolatū
de qua vocatiōe dꝛ marci. iij. Vocauit ad ſe
quos voluit ipſe. ꝛ venerūt ad eū ꝛ fecit vt eſ
ſent. xij. cū eo. ¶ Poſt aſcenſionē dñi
diuiſis apoſtolis andreas apḋ ſcithiā. Ma
theus vero apud mirmidoniam pꝛedicauit.
Viri autem illi p̄dicationē mathei penitus
reſpuentes ei oculos eruerūt ꝛ vinctū incar
cerauerūt. poſt paucos dies occidere eū di-
ſponētes. Interea angelus dñi ſancto an-
dree appꝛuit ꝛ mirmidoniā ad ſctm̄ matheū
ire p̄cepit. Quo reſpōdēte ſe viā neſcire. iuſ-
ſit vt ad rippā marꝭ iret. ꝛ ad p̄mā nauē quā
inueniret intraret. Qui velocius iuſſa com
plens ad vꝛbem p̄dictā venit angelo duce ꝛ
ꝓſpero vento flāte: ꝛ inuento apto carcere
ſancti mathei. eoſqꝫ viſo fleuit plurimum ꝛ
oꝛauit. Tūc dominus matheo reddidit bñ-
ficium duoꝛum luminū: quibus euꝫ p̄uaue
rat nequicia peccatoꝛū. matheus autem ab
inde receſſit: ꝛ antiochiā venit. Andrea v̄o
mirmidonie remanēte irati illi de euaſione
ſancti mathei andream appꝛehendūt ꝛ per
plateas ligatis manibꝰ ꝑtrahūt. Cumqꝫ eiꝰ
ſanguis effflueret ꝑ eis oꝛauit ꝛ ad xp̄ꝫ eos

ſua oꝛatiōe ꝯuertit inde in achaiā ꝓficiſcēs
Hoc aūt qḋ dꝛ de huiuſmodi oꝛbatiōe ma-
thei ꝛ reſtitutione duoꝛū luminuꝫ ꝑ andreā
nō puto dignuꝫ fidei. ne in tanto euāgeliſta
minoꝛatio infima denotet̄: qñ ſibi nō potu
erit obtinere qḋ andreas ei tā facile īpetra
uit. Quidā iuuenis nobilis dū inuitis parē-
tibus apoſtolo adheſiſſet parētes eiꝰ domū
in qua moꝛabat̄ cū apoſtolo ſuccēderūt. Cū
qꝫ iam in altū flāma ſuccreſceret puer acce
pta ampulla ſuꝑ ignē aquā ſparſit: ꝛ ſtatim
ignē extinxit. Illis aūt dicētibꝰ filius noſter
magus effectus eſt: dū ꝑ ſcalas vellēt aſcen
dere adeo ſunt excecati vt ipās ſcalas peni
tus nō viderēt. Tūc quidā exclamās ait Vt
quid vos ſtulto laboꝛe conſumitis deus pu
gnat ꝓ eis ꝛ vos nō videtis. Ceſſate iaꝫ ne
in vos ira dei deſeuiet. multi ergo hoc vidē
tes domino crediderūt. Parentes vero eiꝰ
poſt q̇nquaginta dies moꝛtui in vno monu-
mēto poſiti ſunt. Quedam mulier cuidā ho-
micide ꝯiuncta cum parere nō poſſet ſoꝛo-
ri ſue dixit. Vade ꝛ ꝓ me dyanam dñam no
ſtrā inuoca. Cui īuocati ait dyabolus. Cur
me inuocas: cū tibi ꝓdeſſe nō poſſim: ſꝫ va-
de ad andreā aplꝫ qui ſoꝛoꝛē tuā poterit ad
iuuare. Ad quē cū iuiſſet ꝛ aplm̄ ad ſoꝛoꝛeꝫ
ꝑiclitatē duxiſſet: dicit ei apl's. Recte hoc pa
teris: qꝛ male nupſiſti: doloſe cōcepiſti. ꝛ de
mones cōſuluiſti. Sed tñ penitere ꝛ in xp̄ꝫ
crede ꝛ puerū ꝓijce. Qua credente aboꝛtiuū
ꝓtulit ꝛ doloꝛ ceſſauit. ¶ Senex q̇dam
noīe nicolaus adijt aplm̄ dicēs. Domine ec
ce ſeptuaginta anni vite mee ſunt in q̇bꝰ ſꝑ
luxurie deſeruiui. Accepi autem aliquando
euangelium oꝛans deum vt mihi amodo cō
tinentiam largiretur. Sed in ipſo peccato
inueteratus. ꝛ a mala ꝯcupiſcentia illectus
ſtatim ad opus ſolitum reuertebar. Quadā
igitur vice cōcupiſcentia inflammatus ob-
litus euangelium quod ſuper me poſueraꝫ
ad lupanar iui. ſtatimqꝫ meretrix dixit mi-
hi. Egredere ſenex egredere: quia angelus
dei es tu. ne me contingas: neqꝫ huc acce-
dere pꝛeſumas. video enim ſuper te mirabi
lia. Stupefactus ad verba meretricis reco
lui ꝙ mecum euangelium detuliſſem. Nūc

igit̄ ſancte dei ꝓ ſalute mea tua pia oꝛō īter
cedat. Audiēs hec beatꝰ andreas flere cepit
ꝛ a tertia vſqꝫ ad nonā oꝛauit. Et ſurgēs no
luit comedere ſed ait nō comedā donec ſcā
ſi dñs miſerebit̄ huiꝰ ſenis. Cūqꝫ diebꝰ q̇nqꝫ
ieiunaſſet. venit vox ad andream dicēs. Ob
tines andrea pꝛo ſene: ſꝫ ſicut ꝑ ieiuniū ma-
ceraſti te. ſic ſe ꝛ ipſe affligat ieiunijs vt ſal-
uet̄. Sicqꝫ fecit ꝛ ſex mēſibꝰ in pane ꝛ aqua
ieiunauit. ꝛ poſtmodū plenus bonis operi-
bus in pace requieuit. Venit igitur vox ad an
dreā dicēs ꝑ oꝛōnem tuam nicolaum quē ꝑ-
dideram acquiſiui. Quidam iuuenis xp̄ianꝰ
ſecretiꝰ ſancto andree dixit. mater mea pul-
chꝛum me videns de opere illicito me tem-
ptauit. Cui cum nullatenus aſſentirem iudi
cem adijt. volens in me crimen tante neq̇tie
retoꝛquere: ſed oꝛa ꝓ me ne moꝛiar tam in-
iuſte. naꝫ ꝛ accuſatus penitus reticebo mal
lens vitam perdere ꝙ matrem meaꝫ ita tur
piter infamare. Iuuenis igit̄ ad iudiciū vo-
catur. ꝛ illuc eum andreas pꝛoſequitur. Ac-
cuſat ꝯſtanter mater filiū ꝙ ſe voluerit vio-
lare. Interrogatus pluries iuuenis an res
taliter ſe haberet. nihil penitus reſpōdebat
Tūc ādreas matri dixit. Crudeliſſima femi
narū que per tuā libidinē vnicū filiū tuū vis
ꝑimere. Tūc illa p̄poſito dixit. Dñe huic ho-
mini filius meus adheſit poſtꝙ hoc agere
voluit ſꝫ nequiuit. Iratus itaqꝫ iudex iuſſit
puerū in ſaccū linitū pice. ꝛ bitumine mitti.
ꝛ in flumine pꝛoijci. Andream in carcerem
reſeruari donec excogitaret ſuppliciuꝫ quo
periret̄. ſed oꝛante andꝛea tonitruum hoꝛri
bile oēs terruit ꝛ terremotus ingens cun-
ctos pꝛoſtrauit. ꝛ mulier a fulmine percuſſa
ꝛ arefacta coꝛruit. Oꝛantibus autem ceterꝭ
apoſtolum ne perirent oꝛauit pꝛo eis ꝛ om-
nia ceſſauerūt. Tūc pꝛepoſitꝰ credidit ꝛ do-
mus eius tota. Cum autem eſſet apoſtolus
in ciuitate nicea dixerūt ei ciues ꝙ extra ci-
uitatē ſecꝰ viā ſeptem demones erant qui p̄
tereuntes hoīes occidebāt. Quibus ad iuſ-
ſum apl'i ante ppl'm in ſpecie canum venien
tibus pꝛecepit vt illuc irēt vbi nulli hominū
nocere poſſent. Qui ſtatim euanuerūt. Illi
autē homines hoc viſo fidē xp̄i receperunt

Et cū veniſſet ad poꝛtā alteriꝰ ciuitatis ecce
q̇dā iuuenis moꝛtuꝰ ferebat̄. Querente apo
ſtolo quid ei accidiſſet. dictū eſt ei ꝙ ſeptē ca
nes venerūt ꝛ eū in cubiculo necauerūt. Et
lachꝛimās apl's ait. Scio dñe ꝙ fuerūt de-
mones quos a nicea vꝛbe repuli. Dixitqꝫ pa
tri. Quid dabis mihi ſi ſuſcitauero filiū tuū
Cui ille. Nil cariꝰ eo poſſideo ipſum ergo ti
bi dabo. Et facta oratione ſurrexit ꝛ apoſto
lo adheſit. Cū quidā viri numero. xl. ad apo
ſtolū nauigio venirēt. vt ab eo fidei doctrinā
reciperent. Ecce mare a diabolo cōcitat̄. et
oēs pariter ſubmerguntur. Cum aūt coꝛuꝫ
coꝛpoꝛa ad littus delata fuiſſent ante aplm̄
deportant̄ ꝛ ab eo ꝯtinuo ſuſcitant̄. Qui oīa
que ſibi acciderāt narrauerūt. Vñ in quodā
hinno ipſius legit̄. Quaterdenos iuuenes
ſubmerſos maris fluctibus vite reddidit vſi
bus. Item magiſter iohannes beleth ait de
feſto ſancti andree. Sciēdū eſt inq̇t ꝙ niger
fuit coloꝛe. barba ꝓlixa ſtatura mediocris.
¶ Beatus igit̄ andreas in achaia ꝯſiſtēs
totā eā eccl'ijs īpleuit ac plurimos ad fidem
xp̄i ꝯuertit. Vxoꝛē qꝫ egee ꝓcōſulis fidē xp̄i
docuit. ꝛ ſacro baptiſmatis fonte ipſam re-
generauit. Audiēs hoc egeas patras ciuita
tē īgredit̄ cōpellēs chꝛiſtianos ad ſacrificia
ydoloꝝ. Cui occurrēs andreas dixit. Opoꝛ-
tebat vt tu qui iudex hoīm eē meruiſti in ter
ris iudicem tuū qui in celis eſt agnoſceres ꝛ
agnitū coleres ꝛ colēdo aīm a falſis dijs pe
nitus reuocares. Cui egeas. Tu es andre-
as q̇ ſuperſticioſam p̄dicas ſectaꝫ quā roma
ni pꝛīcipes nuper exterminari iuſſerūt. Ad
quē andreas Romani pꝛincipes nondū cog̃
uerūt quō filꝰ dei veniens docuerit ydola eē
demonia q̄ docēt vñ offendat̄ deus vt offen-
ſus ab eis auertatur: ꝛ aduerſus non exau-
diat ꝛ nō exaudiendo ipī a diabolo captiuen
tur. ꝛ captiuati tādiu deludantur. donec nu-
di d̄ coꝛpoꝛe exeāt nihil ſecū pꝛeter ꝑcā poꝛ
tātes. cui egeas. Iſta vana iheſus veſter p̄-
dicans. crucis patibulo eſt affixus. Cui an-
dreas pꝛo reſtauratione noſtra non pꝛo cul
pa ſua crucis patibulum ſponte ſuſcepit.
Ad quem egeas dixit. Cum a ſuo diſcipu-
lo fuerit traditus ꝛ a iudeis tentus. ꝛ a mili

tibus crucifixus: quō tu dicis eum ſpōte cru
cis ſubiiſſe ſuppliciū. Tunc andreas quinq̄
rōnibus cepit oſtendere xp̄m voluntarie paſ
ſum fuiſſe. ſ. ex eo ꝙ paſſionē ſuā ꝓuidit ⁊ di
ſcipulꝭ ſuis futurā ꝓdixit. Ecce inquiēs aſcē-
dim⁹ hieroſolimā ⁊c. Et ex eo ꝙ petro eum
ab h̄ aduertere cupienti dure indignatus fu
it dicēs. Uade poſt me ſathana ⁊c. Et ex eo
ꝙ vtriuſq̄. ſ. patiēdi ⁊ reſurgendi ſe ꝑtātem
habere manifeſtauit dicēs. Ptātem habeo
ponēdi aīam meā ⁊ iterū ſumēdi eam. Et ex
eo ꝙ ꝓditorē ꝑcognouit cū panē intinctū ei
dedit nec tñ vitauit. Et ex eo ꝙ locū in quo
ꝓditorē venturū ſciebat elegit. Et his omni
bus ſe interfuiſſe aſſeruit. Addiditq̄ andre-
as ꝙ miſteriū crucis magnū eſſet. Cui ege-
as. Miſteriū dici nō pōt ſed ſuppliciū. Uerū
tamē niſi dictis meis obtēꝑaueris: ipm̄ mi-
ſteriū in te faciā experiri. Cui andreas. Si
crucis patibulū expaueſcerem. crucis gl'iaꝫ
nō ꝓdicarē. Audire autē te volo miſteriū cru
cis ſi forte credas ipm̄ agnitū colas vt ſalue
ris. F Tūc cepit ei miſteriū redēptionis
pandere. ⁊ q̄ ꝯgruū ⁊ neceſſariū fuerit quinq̄
rōnib⁹ ꝑſuadere. Prima rō eſt q̄ qꝛ primus
homo per lignū mortē intulerat ꝑuarican
do. ꝯgruum fuit vt ſecundus homo ꝑ lignū
mortē repelleret patiendo. Secūda ꝙ quia
de imaculata terra factus fuerat ꝑuarica
tor: cōgruū fuit vt de imaculata naſceret̄ vir
gine reconſiliator. Tertia ꝙ qꝛ adam ad ci-
bum vetitum incontinēter manus extende
rat. congruum fuit vt ſecundus adam in cru
ce imaculatas manus extenderet. Quarta
ꝙ qꝛ adam cibum ſuauem vetitum guſtaue-
rat. congruum fuit ad hec ꝙ contrarium re
pelleret̄ cōtrario. vt xp̄s eſca fellea cibaret̄.
Quinta. qꝛ ad h̄ ꝙ xp̄s nobis ſuā imortalita
tem conferret. ꝯgruū fuit: vt noſtrā ſibi mor
talitatē aſſumeret. Niſi em̄ de⁹ fact⁹ fuiſſet
mortalis homo non fieret imortalis. Tunc
egeas dixit. Hec vana tuis narra ⁊ mihi ob
tpa. diiſq̄ oīpotētib⁹ ſacrifica. Cui andre-
as. Oīpotenti deo agnū immaculatū quoti-
die offero. Qui poſtq̄ a toto populo comeſt⁹
fuerit viuus ⁊ integer perſeuerat. Egea quō
hoc fieret requirente dixit andreas. vt for-
mā diſcipuli aſſumeret. Cui egeas. Ego cū
tormētis a te exigā hui⁹ rei notitiā. Iratuſ-
q̄ iuſſit eum in carcere recludi. Mane facto
tribunali ſiſtit̄. ⁊ ad ſacrificia ydoloꝝ egeas
cum iterꝫ inuitare cepit dicēs. Niſi mihi ob
tꝑaueris. in ipſam quam laudaſti crucē faci
am te ſuſpendi. Cūq̄ ei multa ſupplicia mi
naret̄. r̄ndit. Quicq̄d tibi videt̄ in ſuppliciis
maius excogita. Tāto em̄ regi meo ero ac-
ceptior. quāto fuero ꝓ noīe ei⁹ in tormentis
ꝯſtantior. Tūc iuſſit eū a viginti hoībus ce-
di ⁊ ceſum manib⁹ ⁊ pedib⁹ cruci alligari. vt
ſic longiorē reciperet cruciatū. Cūq̄ ducere
tur ad crucē fact⁹ eſt cōcurſus pplꝫ dicētiū
Innocēs ſanguis eius ſine cauſa damnat̄.
Quos tñ rogauit apoſtolus ne ſuū martiriū
impedirent. Uidens autē andreas a longe
crucem ſalutauit eam dicens. Salue crux q̄
in corꝑe xp̄i dedicata es. ⁊ ex mēbris ei⁹ tan
q̄ margaritis ornata. Anteq̄ in te aſcēderꝫ
dn̄s timorē terrenū habuiſti modo vero ce-
leſtem amorē obtinēs ꝓ voto ſuſciperꝭ. Se
curus igitur ⁊ gaudēs venio ad te vt tu exul
tans ſuſcipias me diſcipulum eius q̄ ꝑpē-
dit in te. qꝛ amator tu⁹ ſemper fui ⁊ deſide-
raui amplecti te. O bona crux que decorem
⁊ pulchritudinē de mēbris domini ſuſcepiſti
diu deſiderata. ſolicite amata. ſine intermiſ
ſione queſita. ⁊ iam cōcupiſcēti aīo ꝑparata
accipe me ab hoībus ⁊ redde me mgr̄o meo
vt ꝑ te me recipiat q̄ per te me redemit. G
Et hec dicens ſe exuit. ⁊ veſtimēta carnifici
bus tradidit. Sicq̄ cum in cruce vt iuſſum
fuerat ſuſpēderunt. In qua biduo viuēs. xx.
milib⁹ hominum aſtantium ꝓdicauit. Tunc
minātē turba egee mortem. ⁊ dicente virū
ſanctū manſuetum ⁊ pium non debere ita
pati. Uenit vt ipſum deponeret. quem vidēs
andreas dixit. Quid tu ad nos veniſti egea
ſi pro penitentia ipam conſequeris: ſi autem
vt deponas ſcias qꝛ ego viuus de cruce non
deſcendam. Iam enim video regem meum
qui me expectat. Et cum vellent eum ſol-
uere nullo modo poterant ad eum pertin-
gere. quia ſtatim eoꝝ brachia ſtupida red
debantur. Uidens autem andreas ꝙ plebs
volebat eum deponere hanc orationem in

cruce fecit. vt dicit Augu. in lib. de pnia. Ne
me permittas domine deſcendere viuū. ſꝫ
tempus eſt vt cōmēdes terre corpus meum
tādiu em̄ iam portaui. iā tādiu ſuꝑ cōmēda-
tū vigilaui ⁊ laboraui ꝙ vellē iā ab ipſa obe-
dientia liberari ⁊ iſto grauiſſimo indumen-
to ſpoliari. Recordor q̄tū in portādo onero
ſum. in donando ſuꝑbū. in fouēdo infirmuꝫ
in coercendo laſciuū laboraui. Scis dn̄e q̄-
tiens a puritate cōtēplatiōis retrahere me
ꝯtēdebat. quotiēs a dulciſſimo q̄eꝭ tue ſom
no me excitare obtēdebat: q̄tū ⁊ quotiens
laborem īgerebat. Qui igitur tādiu vt potui
pater benigniſſime pugnāti reſtiti ⁊ tua ope
ſuperaui a te iuſto remuneratore ⁊ pio po-
ſco ne mihi id vltra cōmēdes: ſꝫ depoſitū red-
do. Cōmēda alii ꝙ illo vltra nō ipediar ⁊ re
ſurrecturū ſeruet ⁊ reddat vt ⁊ ipm̄ de meri
tū ſui laboris recipias. Terre id cōmēda vt
me ampli⁹ vigilare nō oporteat ⁊ libere ad
te fontē indeficiētis gaudii tendere anxian
tē iā nō retrahat nec ipediat. Hec aug. His
dictis ſplēdor nimi⁹ de celo veniēs dimidia
hora eū circūdedit. ita vt null⁹ eū videre poſ
ſet. Et abſcedēte lumine ſimul cū ipo lumie
ſpm̄ tradidit. Marimilla vero vxor egee tu
lit corp⁹ apl'i ſci ⁊ honorifice ſepeliuit. Ege
as vo anteq̄ domū ſuā rediiſſet arreptus a
demone in via coraꝫ oīb⁹ expirauit. Aiūt de
de ſepulchro andree māna in modū farine
⁊ oleū cū odore ſuauiſſimo emanare a q̄ que
ſit anni futuri fertilitas īcolis regionis oſtē
dit̄. Nā ſi exiguū ꝓfluit exiguū terra exhibꝫ
fructū ſi copioſe copioſum. Hoc forte anti-
quitus verū fuit. ſed mō eius corp⁹ apud cō
ſtantinopolim trāſlatū eſſe perhibet̄. H
Ep̄s quidā religioſam hn̄s vitā beatū andre
am inter ceteros ſanctos in veneratione ha
bebat ita ꝙ in cunctis ſuis oꝑib⁹ hunc ſꝑ
titulū ꝑponebat ad honorē dei ⁊ bti andree
Inuidēs igit̄ viro ſcō hoſtis antiquus ad eū
decipienduꝫ tota calliditate ſe contulit ſeq̄
in formam mulieris pulcherrime transfor-
mauit. Uenit igit̄ ad palatium epi aſſerens
ſe velle cōfiteri eidē. Mādat ep̄s vt ſuo pe-
nitentiali cōfiteat̄ cui plenitudinē tradide-
rat poteſtatꝭ. Renūciat illa ꝙ nulli hominū
niſi ſibi ſecreta ſue cōſcientie reuelabit ſicq̄
ꝯuictus ep̄us eam ad ſe venire ꝑcepit: cui
illa. Obſecro dn̄e miſerere mei. Ego enim
in annis puellarib⁹ vt cernitis conſtituta ⁊ a
pueritia delicate nutrita. necnō ⁊ regia ſtir
pe ꝓgenita huc in ꝑegrino habitu ſola veni.
Nā pr̄ me⁹ rex vtiq̄ valde potēs cuidā ma-
gno principi me volebat in ꝯiugiū ſociare.
Cui r̄ndi ꝙ oēm thoꝝ abhominarer mari-
talē. qꝛ virginitatē meā xp̄o in ꝑpetuū dedi-
caui ⁊ iō nunq̄ poſſem in carnalē copulā cō
ſentire. Deniq̄ ſic artata ꝙ oportebat me
aut eius volūtati duriſſime obedire: aut cer
te diuerſa ſubire ſupplicia. latēter fugā inii.
magis eligēs exulare q̄ ſpōſo meo fideꝫ in
fringere. Audiēs vero vr̄e ſcitatis ꝑconium
ſub alas vr̄e ꝓtectiōis ꝯfugi ſperās me apd̄
vos locū reꝑire quietꝭ vbi poſſim cōtēplatio
nis carpe ſecreta ſilētia ꝑſentiſq̄ vite vitare
naufragia ⁊ ꝑturbatione mūdi fugere per-
ſtrepentis. Admirās in ea epiſcopus nobili
tatē generis pulchritudinē corporis tā imē
ſum feruorē ⁊ tāte eloquētie venuſtatē pla-
cida ⁊ benigna voce r̄ndit. Eſto ſecura filia.
ne formides qꝛ ille ob cuius amorē te ⁊ tu-
os ⁊ tua tam viriliter cōtēpſiſti tibi ob h̄ in ꝑ
ſenti cumulū gr̄e ⁊ in futuro plenitudinem
glorie largiet̄. Sꝫ ⁊ ego ſeru⁹ ei⁹ me ⁊ mea
tibi offero. Eligaſq̄ vbi tibi placuerit māſio
nē. Uolo aūt vt hodie mecū prādere debeas
Cui illa noli inq̄t pater noli de hac re me ro
gare: ne forte ex h̄ aliqua mali ſuſpicio ꝓue
niat ⁊ nitor fame veſtre denigrationem ali
quam patiatur. Ad quaꝫ ep̄s dixit. Plures
erimus ⁊ nō ſoli ⁊ ideo nullum male ſuſpiti
onis ſcrupulum in aliquo poterit generari.
venientes itaq̄ ad mēſam epiſcopus ⁊ illa
ex oppoſito ꝯſederūt: ceterꝭ reſidētibus hic
⁊ inde. Intendit in eam crebro ep̄s. eiuſq̄ fa
ciem non deſinit intueri ⁊ pulchritudinē ad
mirari. Sicq̄ dum oculus figitur animus
ſauciatur. Et dum eius faciem nō deſinit in
tueri. antiquus hoſtis cor eius graui iaculo
vulnerauit. Perpendit hoc ⁊ ipſe diabolus
⁊ pulchritudinem ſuam cepit magis ac ma
gis augere. Iamq̄ epiſcopus ꝓximus erat
ꝯſenſui vt eā de illicito oꝑe attēptarꝫ qū poſſi

bilitas se offerret. Tūc subito quidā pegri-
nus venit ad ostiū. crebris ictib⁹ pulsans et
magnis clamorib⁹ postulās sibi apiri. Cūq̧
apire nollēt ⁊ ille magnis clamorib⁹ ⁊ ictib⁹
nimis eis fieret iportun⁹ iterrogat ep̄s mu
lierē si igressuȝ illi⁹ pegrini hoīs acceptaret
Cui illa dixit. Proponatur sibi aliq̄ q̄stio sa
tis grauis quā si enodare sciuerit admittat̄
si aūt nescierit tanq̄ insci⁹ ⁊ idign⁹ ep̄i p̄ntia
repellat̄. Fauēt eius oēs siue ⁊ q̄s sufficiēs
esset hāc q̄onē pponere sciscitant̄. Cūq̧ nul
lus sufficiēs iueniret̄ ep̄s dixit. Quis ei no-
strū ad hoc tā sufficiēs est sicut vos o dn̄a q̄
ceteros nos ⁊ eloquētia p̄ceditis ⁊ sapia no
bis oīb⁹ ampli⁹ rutilatis. Uos igit̄ hāc ppo
nite q̄onē. tūc illa dixit. Interroget̄ qđ ē ma
ius mirabile qđ de⁹ vnq̄ in parua re fecerit.
Interrogat⁹ de hoc pegrin⁹ p nūciū dixit di
uersitas ⁊ excellētia facierū. iter tot ei hoīes
q̄ fuerūt ab initio mūdi ⁊ vsq̧ in finē futuri
sunt. duo repiri nō possent q̄rū facies p oīa
silēs essent ⁊ in ipsa q̄ȝ tā minima facie oēs
sensus corpis de⁹ collocauit. Audiētes oēs
ei⁹ r̄n̄sionē admirātes dixerūt. Uera ⁊ optia
est solutio q̄onis. Tūc mulier ait pponatur
sibi scd̄a q̄stio grauior in q̄ meli⁹ possint⁹ ei⁹
sapiētiā expiri. Queraf ab eo vbi t rra sit al
tior oī celo: pcunctatus de hoc pegrinus r̄ñ
dit. In celo empireo vbi residet corpus xp̄i.
Corpus eīn xp̄i qđ est alti⁹ oī celo. est de nr̄a
carne formatū. Porro caro nostra q̄dā ter-
rea substantia est. Cum ḡ corp⁹ xp̄i sup oēs
celos sit ⁊ de nr̄a carne originē duxerit. caro
aūt nostra de terra sit cōdita: constat q̄ vbi
corpus xp̄i residet ibi pculdubio terra altior
celo manet. Refert nunci⁹ q̄ r̄nderat pegri-
nus. Et ecce oēs r̄n̄sionē ei⁹ mirabiliter ap-
probāt ⁊ magnifice sapiētiā ei⁹ laudāt. Tūc
illa iterū dixit. Fiat ei tertia q̄ō grauissima
⁊ occulta ⁊ ad soluēdū difficilis ⁊ obscura vt
sic ei⁹ sapiētia tertio cōprobet̄ ⁊ dign⁹ sit vt
ad mēsam ep̄i merito admittat̄. Queraf ab
eo quantū spatiū sit a terra vsq̧ in celū. Req
situs de hoc pegrinus nūcio dixit. Uade ad
eū q̄ te misit ad me ⁊ de hoc diligenter pcun
ctare. ipse eīn meli⁹ me hoc nouit ⁊ iō tibi de
hoc melius r̄ndebit. nā ipse illud spaciū mē-
surauit q̄n de celo in abyssuȝ cecidit. ego āt
de celo nūq̄ cecidi. ⁊ iđ illud spaciū nūq̄ mē
suraui. Nō eīn est mulier sed diabol⁹ q̄ se po
suit in similitudinē mulier̄. Audiēs hoc nū-
cius vehemēter expauit ⁊ ea q̄ audierat corā
oīb⁹ recitauit. Mirātib⁹ itaq̧ oīb⁹ ⁊ stupē-
tibus. antiquus hostis de medio eoꝝ euanu
it. Ep̄s aūt rediēs ad se redarguit amare se
metip̄m. ⁊ de ppetrata culpa veniā lamēta-
biliter p̄cabat̄. Misitq̧ nūciū vt pegrin⁹ in
troduceret̄. sȝ nequaq̄ ampli⁹ iuenit̄. Tunc
ep̄s ppl̄m ↄuocauit ⁊ eis euidēter exposuit
ordinem geste rei. p̄cepitq̧ vt oēs ieiunijs ⁊
orationib⁹ isisterēt. si forte dn̄s reuelare ali
cui dignaret̄. q̄s nā ille pegrinus fuerit q̄ eū
a tāto piculo liberauit Reuelatū aūt est illa no
cte ep̄o q̄ beatus andreas fuerit q̄ p libera
tiōe ipsius se posuerit in habitu pegrini. Ce
pit igitur ep̄s in deuotiōe beati andree ma-
gis crescere ac eū exinde in reuerētia pl⁹ ha
bere. ¶ Cū pposit⁹ q̄dā cuiusdā ciuitatis
agrū sancti andree abstulisset. ⁊ ob h̄ grauis
simis febrib⁹ orante ep̄o fuerit corrept⁹. ille
ep̄ȝ rogauit: vt p se oraret. ⁊ agrū sibi redde
ret. Sȝ cū orāte ep̄o sanitatē recepissȝ agrū
iterū vsurpauit tūc ep̄s oroni se dedit ⁊ oēs
lāpades ecclie fregit dicēs. Hoc lumē non
accēdet̄ donec dn̄s se ↄ̄ suo inimico vindicet
⁊ ecclia qđ amisit recupet. Et ecce pp̄ositus
grauissimis iterū febrib⁹ laborauit. misitq̧
nūcios ep̄o vt p se oraret ⁊ agrū suū ⁊ aliū si
bi similē redderet. cui cū ep̄s r̄nderet iā ora-
ui ⁊ exaudiuit me de⁹. ipe ad eū se portare fe
cit ⁊ vt ecclia itaret ad orādū coegit. Ep̄s dū
ecclia igredit̄ ille subito morit̄ ⁊ ager ecclie
restituit̄.

¶ De scō nicolao. iij A

NIcolaus dicitur a ni-
cos qđ est victoria ⁊ laos quod
est pp̄ls inde nicola⁹ q̄si victoria
ppl̄i. i. vicioꝝ q̄ popularia ⁊ vi-
lia sunt. Uel dicitur victoria ppl̄i. q2 multos
pp̄los vita ⁊ doctrina docuit vicia ⁊ peccata
vincere. Uł̄ nicolaus đr a nicos qđ est victo
ria ⁊ laos q̄si victoriosa laus. Uel a nitor et
laos qđ est populus q̄si nitor ppl̄i. Hēt eīn
i se ea q̄ nitorē mūdiciā faciūt. Nā sȝ amb.

mūdat s̄mo diuin⁹ mūdat v̄a ↄfessio mūdat
scā cogitatio. mūdat bona opatio ei⁹. legē
dā doctores argolici ↄscripserūt. Est aūt ar
gos s̄m Isidorū ciuitas grecie. vnde ⁊ argo
lici greci vocant̄. Alibi quoq̧ legit̄ q̄ metho
dius patriarcha eius vitā grece scripsit quā
iohannes diaconus in latinum transtulit ⁊
plura addidit. B

NIcolaus ciuis patere
vrbis ex diuitib⁹ ⁊ sanctis parē
tibus originē duxit: pater eius
epiphanius mater vo iohāna di
cta est. quem cū in primeuo iuuentutis sue
flore parentes genuissent deinceps conti-
nenter viuentes celibem vitam duxerunt.
Hic p̄ma die dū balniaret̄ erectus stetit in
pelui. Insup quarta ⁊ sexta feria tm̄ semel
suggebat vbera. Fact⁹ aūt iuuenis aliorum
iuuenū dcuitās lasciuias eccliaꝝ poti⁹ tere
bat limina. ⁊ quicqđ ibi de sacra scriptura i-
telligere poterat memoriter retinebat. Pa
rentib⁹ vero suis defunctis cogitare cepit q̄
liter tantam diuitiarū copiā non ad laudē
humanā: sȝ ad dei gloriā dispensaret Tunc
quidā ↄuicaneus suus satis nobilis tres fi-
lias vgines ob inopiā ↄstituere cogit̄ vt sic
infami earum commertio aleretur. Quod
vt sanctus cōperit. scelus abhorruit ⁊ mas-
sam auri panno inuolutam in domum eius
p fenestraȝ nocte clam iecit: ⁊ clam recessit.
mane aūt surgēs homo massam auri repe-
rit. ⁊ deo gratias agēs p̄mogenite nuptias
celebrauit. Non multo post tp̄e dei famul⁹
simile pegit opus. Qđ rursus ille repiens ⁊
in laudes immensas prumpēs. de cetero vi
gilare pposuit vt sciret q̄s esset q̄ sue inopie
subuenissȝ. post paucos etiā dies duplicatā
auri massam in domū piecit. ad cuius soni-
tum ille excitatur ⁊ nicolaū fugientē insec-
tur taliaq̧ voce alloq̄tur. Siste gradū: teq̧
aspectui ne subtrahas meo. Sicq̧ accurrēs
velocius nicolaum hunc esse cognouit mox
humi ↄstratus osculari volebat pedes ei⁹
Quod ille refutans ab eo exegit ne eum q̄-
diu viueret publicaret. Post hoc myree ciui
tatis defuncto ep̄o ↄuenerūt ep̄i illi ecclesie
de episcopo puisuri. Aderat aūt inter eos q̄
dam magne auctoritatis ep̄s: ad cui⁹ electi
onē oīm s̄nia dependebat. Cū igit̄ cūctos ie
iunijs ⁊ orōnibus insistere monuisset nocte
illa vocē audiuit dicētem sibi vt hora matu-
tinali fores ecclie obseruaret ⁊ quē p̄mū ad
ecclesiā cuius etiā nomen esset nicolaus ve
nire conspiceret. ipm̄ i ep̄m ↄsecraret. Hoc
ergo alijs reuelās ep̄is admonuit: vt omēs
orationib⁹ insisterēt ⁊ ipe p̄ forib⁹ excubaret
Mirū i modū. Hora matutinalia q̄si a deo
missus añ oēs se agebat nicola⁹. quē apphē
dens ep̄s dixit ei. Quod tibi nomē est. ille vt
erat colūbina simplicitate plenus inclinato
capite. Nicola⁹ inq̄t vestre sctitatis seruus
quē in eccliaȝ ducētes: lȝ plurimū rēnuēteȝ
in cathedrā collocauerūt. Ipe aūt eādē quā
pri⁹ humilitatē ⁊ moꝝ grauitatē in oīb⁹ se-
ctabat̄. In orōne puigilabat: corp⁹ marcera
bat. mulierū ↄsortia fugiebat. humilis erat
in oēs suscipiēdo. efficax in loquēdo. alacer
in exhortādo. seuer⁹ in corripiēdo. Fert̄ quo
q̧ sicut legit̄ in cronica q̄dā nicolaū niceno
interfuisse cōcilio. ¶ Quadā aūt die dū
quidam naute piclitarent̄ ita cū lachrimis
orauerūt. Nicolae famule dei si v̄a sūt q̄ đ te
audiuimus: nūc ea experiamur. Mox q̄dā in
eius similitudine appuit dicēs. Ecce assum
vocastis eīn me. Et cepit eos in antēnis et
rudētib⁹ alijsq̧ iuuare nauis armamentis.
Statimq̧ cessauit tēpestas. Cū autē ad ei⁹
ecclesiā venissent quē nunq̄ ante viderāt si-
ne iudice cognouerūt. Tūc deo ⁊ sibi de sua
liberatōe gratias egerūt. Qđ ille diuine mi
sericordie ⁊ eoꝝ fidei nō suis meritis attri
buere docuit. Quodā tp̄e totaȝ puinciā scī
nicolai fames valida pcussit. ita ⁊ oibus de
ficerent alimēta. Audiēs aūt vir dei naues
onustas tritico portui applicasse. illuc statiȝ
proficiscitur rogans nautas vt saltem in cē
tum modijs per quemlibet nauem fame pi
clitantib⁹ subuenirēt. Cui illi. Non audem⁹
pater: quia mensuratū alexādrie opȝ in hor
rea impatoris nos reddere: qb⁹ scūs dixit.
Facite nūc qđ dico ⁊ vobis in dei v̄tute p-
mitto q̄ nullā minoratiōnē hēbit̄ apđ regiū
exactorē: qđ cū fecissent ⁊ eandē mensuram

quã alexãdrie ceperãt reddidiſſent miſtris
impatoris miraculũ referũt ꝛ deũ in ſuo fa
mulo magnifica laude attollũt. Frumẽtuꝫ
aũt ſm vniuſcuiuſqꝫ indigẽtiã vir dei diſtri
buit. ita vt miraculoſe duob' annis nõ tãtũ
ad victũ ſufficeret. ſꝫ etiã ad vſum ſeminis
abũdaret. Cũ aũt regio illa idolis deſeruiſ-
ſet. p̃ ceteris nephande diane ſimulachꝛum
ppl's coluerat adeo vt vſqꝫ ad tẽpus viri dei
nõnulli ruſtici p̃dicte religioni execrabili de
ſeruirẽt ac ſub quadã arbore ꝯſecrata diane
quoſdã ritus gẽtiliũ exercerẽt. At vir dei p̃-
dictũ ritũ de oĩb' finib' expulit ip̃amqꝫ ar-
borẽ p̃cidi mãdauit. Irat' ex hoc ꝯtra eũ ho
ſtis antiqu' oleũ midyaton qđ ꝯtra naturã
in aqua ꝛ lapidib' ardet ꝯfecit. ſeqꝫ i formã
cuiuſdã religioſe femine trãſfigurãs q̇buſ-
daꝫ ad viꝝ dei nauigãtib' in quadã ſagenu-
la obtulit. ſicqꝫ affata eſt eos. Valleꝫ ad
ſanctũ dei venire vobiſcũ ſꝫ neq̃o. Rogo er-
go vos vt hoc oleũ ad ei' eccl'iam deferatis
ꝛ ob mei memoriã ex illo aule ei' parietes li
niatis ꝛ ſtatim euanuit. Et ecce aliã cernũt
naviculã cũ honeſtis p̃ſonis inter q̃s vnus
erat ſimillim' ſctõ nicolao. Qui ſic ait illis.
Heu quid mulier illa locuta eſt vobis vl' q̇d
attulit. Illi aũt cũcta p ordinẽ narrauerunt
q̇b' ille. Hec ẽ ipudica dyana ꝛ vt me vera dice
re cõprobetis oleũ illđ i mare, p̃icite q̇b' p̃ij
ciẽtib' ingẽs ignis in mari ſuccendit̃ ꝛ ꝯtra
naturã diuti' in mari ardere cõſpicit̃. Veni
entes igit̃ ad ſeruũ dei aiebãt vere tu es ille
q̇ nobis in mari apparuiſti ꝛ a diaboli inſi-
dijs liberaſti. D Per idẽ temp' cũ q̇daꝫ
gẽs romano impio rebellaſſet ꝯtra eã imp
ator tres p̃ncipes nepotianũ vrſuꝫ ꝛ apilio
nem miſit. Quos portui adriatico ob ventũ
ꝯtrariũ applicatos. beat' nicola' vt ſecũ co
mederent inuitauit. volẽs vt gẽtẽ ſuã a rapi
nis cõpeſcerẽt quas in nundinis exercebãt
Interiꝫ dũ sctũs abeſſet ꝯſul corruptus pe
cunia tres innocẽtes milites iuſſerat decol
lari. Qđ vt vir sctũs audiuit rogauit p̃ncipes
illos vt ſecũ illuc vſqꝫ gradu ꝯcito p̃pera-
rẽt. venientesqꝫ ad locũ vbi decollãdi erãt inue
nit eos poplice flexo ꝛ facie iam velata ꝛ ſpi
culatorẽ enſem ſup coꝝ capita iam vibraſſe

At nicolaus zelo accenſus in lictorem ſe au
dacter ingeſſit: ꝛ gladiũ de manu eius emi-
nus p̃tulit inocẽteſqꝫ ſoluẽs eos icolumes
ſecũ duxit. Illico ad p̃toriũ ꝯſulis p̃perat ꝛ
fores clauſas vir reſerat. Mox illi ꝯſul ac-
currẽs ſalutauit eum. Aſpernẽs hoc ſanct'
dixit. Inimice dei legis preuaricator qua te
meritate p̃ſumpſiſti tanti ꝯſci' ſceleris vul-
tum ꝯſpicere nr̃m. Quẽ poſtq̃ plurimũ ob-
iurgauit. ad p̃ces trĩ illorũ ducũ eũ penitẽtẽ
benigne recepit. Recepta igit̃ b̃ndictiõe im
perialis nunc̃ iter peragunt ꝛ imperio ſine
ſanguine hoſtes ſubdunt. Redientesqꝫ ab im
peratore magnifice ſunt recepti. Quidã au
tem coꝝ felicitatib' inuidẽtes p̃fecto ipera
toris p̃ce ꝛ p̃cio ſuggeſſerũt: vt eos apđ im-
peratorẽ de leſe maieſtat' crimie accuſaret
qđ cũ impatori ſuggeſſiſſet. ille nimio furo-
re replet' eos icarcerari p̃cepit ac ſine aliq̃
iterrogatiõe illa eos nocte occidi mãdauit.
Qđ cũ a cuſtode didiciſſent ſciderũt veſtimẽ
ta ſua ꝛ gemere amare ceperũt. Tũc vn' eo
rũ. ſ. nepotian' recolẽs q̃ btũs nicola' tres
innocẽtes liberauerat: exhortat' eſt alios vt
ei' p̃ꝛocinia flagitarẽt: q̇b' orãtib' sctũs ni-
colaus nocte illa ꝯſtantino impatori appa-
ruit dicẽs. Cur illos p̃ncipes tã iniuſte ꝯprehẽ
diſti ꝛ morti ſine crimie addixiſti. Surge ve
lox: eoſqꝫ q̃tocius dimitti iubeto Sin aũt oro
deuꝫ vt tibi ſuſcitet bellũ: in q̃ tu corruas et
beſtijs cibus fias. Cui impator. Quis es tu
q̇ hac nocte palaciũ meũ ingreſſus talia au-
des loq̇. Cui ille. Ego ſum nicola' myree ci
uitatis ep̃s. ſic ꝛ p̃fectuꝫ ſilr̃ terruit p viſum
dicẽs: mẽte ꝛ ſenſu p̃dite cur in necẽ inocen
tũ ꝯſenſiſti. p̃ge citoꝛ eos liberare ſtude ſin
aũt corp' tuũ v̇mib' ſcaturiet: ꝛ domus tua
citius deſtruet̃. Cui ille. Quis es tu q̇ nobiſ
tanta minaris. Scito inq̇t me eſſe nicolaum
myree ciuitatis ep̃m. Vtriſqꝫ euigilãtibus
ſtatim mutuo ſua ſomnia pandũt. ꝛ p illis i
carceratis ꝯtinuo mittũt: q̇bus ait impator
q̃s magicas artes noſtis vt tantis nos illu
datis ſomnijs Cui illi r̃nderũt ſe magos nõ
eſſe: nec mortis ſn̄iam meruiſſe. Tũc impa
tor. Noſtis inquit hominem cui nomen eſt
nicolaus. At illi audito hoc nomie man' ex

tenderunt ad celũ rogantes deũ vt eos scti
nicolai merit' a p̃nti p̃iculo liberaret. Et cũ
imperator totã vitã ei' ꝛ miracula ab eis di
diciſſet. dixit eis. Ite ꝛ gratias deo agite q̇
vos ei' p̃cibus liberauit. Sed ꝛ de noſtris
xenia afferte gaudioſis rogãtes eũ vt vlteri'
mihi minas non inferat: ſed p me ꝛ regno
meo ad dñm p̃ces fundat. Poſt paucos di-
es p̃dicti viri ad dei famulu venerũt moxqꝫ ad
eius pedes humiliter ſe proſternunt dicẽn-
tes. Vere famul' dei es ve cultor ꝛ amator
xp̃i. Cũqꝫ ſibi oĩa p ordinẽ retuliſſent ille ele
uatis in celũ manibus imenſas deo laudes
retulit. ꝛ bene inſtructos principes ad pro-
p̃ria remiſit. E Cũ aũt dñs vellet eu aſ-
ſumere. rogauit dñm vt angelos ſuos ſibi
mitteret. Et inclinato capite angelos ad ſe
venire vidit. ꝛ dicto. p̃s. In te dñe ſperaui: vſ
qꝫ in manus tuas dñe ꝛc. tradidit ſpiritum.
ãno domini. cccxliij. vbi celeſtiũ melodia au
dita eſt. Qui dũ ſepultus fuiſſet i tũba mar-
morea. a capite fons olei. ꝛ a pedib' fons a-
que p̃fluxit. ꝛ vſqꝫ hodie ex eius mẽbris ſa-
crum reſudat oleum valens in ſalutem mul
torum. Succeſſit aũt ei quidaꝫ vir bonus q̇
tamen de ſede ſua ab inuidis eſt depulſus.
Quo eiecto oleum fluere deſijt. Sed eo re-
uocato p̃tinus emanauit. Poſt multũ vero
temporis thurci mirream vrbẽ deſtruxerũt.
Quadraginta vero ſeptem milites barẽſes
illuc p̃fecti quattuor monachis illis oſten-
dentibus tumbam ſancti nicolai aperuerũt
oſſaqꝫ eius in oleo natantia in vrbẽ bareaꝫ
reuerenter detulerũt anno dñi. M. lxxxvij.
Vir quidã ab vno iudeo quandam ſummaꝫ
pecunie mutuo accepit iurans ſuper altare
ſancti Nicolai cum alium fideiuſſorẽ habe
re nequiret q̃ q̃tocius poſſet ſibi redderet.
Tenẽte aũt illo diu pecuniã. iudeus eaꝫ ex
poſtulauit. ſꝫ eã ſibi reddidiſſe affirmat. tra
hit ergo eũ ad iudiciũ. ꝛ iuramentum indici
tur debitori. Ille baculum cauatum quem
auro minuto ipleuerat ſecũ detulerat. ac ſi
eius adminiculo indigeret volens igit̃ face
re iuramentuꝫ. iudeo baculũ tradidit ſeruandũ Iurauit ille quod plus ſibi reddide-
rit etiam q̃ deberet. Facto iuramẽto bacu-

lum ſuũ repetijt. Et iude' ignar' aſtutie eũ
ſibi reddidit. Rediẽs aũt q̇ fraudẽ fecerat in
quodã biuio op̃preſſus corruit ſomno curruſ-
qꝫ cũ impetu veniens eum necauit. ꝛ plenũ
baculũ auro fregit ꝛ aurũ effudit. Audiens
hoc iude' cõcit' illuc venit. Cũqꝫ dolũ vidiſ
ſet ꝛ a multis ei ſuggereret̃ vt aurũ recip̃et
oĩno renuit. niſi q̇ defunct' fuerat ad vitã
bti nicolai merit' redderetur. aſſerẽs ſe ſi h̃
fieret baptiſma ſuſcepturũ ꝛ xp̃ianũ futurũ
Cõtinuo q̇ defunct' fuerat ſuſcitat̃. ꝛ iude'
i xp̃i noie baptizat̃. F Quidã iude' vidẽs
bti nicolai virtuoſã potẽtiã i miraculis faci
endis. imaginẽ ei' ſibi fieri p̃cepit eãqꝫ i ſua
domo collocauit. Cũ res ſuas cũ aliquo lõ-
gius iret cũ minis cõmẽdabat hec vel ſimi-
lia verba dicẽs. Ecce nicolae oĩa bona mea
vobis cuſtodiẽda cõmitto ꝛ niſi oĩa bñ cuſto
dieritis. vltionẽ expetã de vobis v̇berib' et
flagellis Quadã igit̃ vice dũ ille abeẽt fures
adueniunt cuncta rapiunt ſolã imaginẽ de
relinquunt. Iudeus aũt rediẽs ꝛ ſe ſpoliatũ
videns. imaginem alloquitur talibus vel ſi-
milibus v̇ſus v̇bis. Dñe nicolae nõne in do
mo mea vos poſuerã vt res meas a latroni
bus ſuaretis. Cur h̃ facere noluiſtis ꝛ latro
nes quare nõ p̃hibuiſtis. Igit̃ dira tormen
ta recipies ꝛ p latronib' penã lues. Sicqꝫ
damnũ meũ in tuis recõpenſabo tormẽtis
ꝛ furorẽ meũ in tuis refrigerabo verberib'
ꝛ flagellis. Accipiẽs ergo iude' imaginem
dire cãverberat direqꝫ flagellat. Mira res
prorſus ꝛ ſtupẽda diuidẽtib' furib' q̇ rapue
rant ſanctus dei tanq̃ in ſe verbera recepiſ
ſet appuit. hec vel ſimilia v̇ba dicẽs. Cur eã
dire p vobis flagellat' ſum cur tã crudeliter
verberat'. cur tormẽta tot paſſus. ecce quõ
corp' meũ liuet. ecce qual'r effuſiõe ſanguis
rubet. Pergite cit' ꝛ cũcta reddite q̃ tuliſt'
Alioq̇n dei oĩpotẽt' i vos ira deſeuiet it a vt
ſcelus veſtrũ i mediũ publicet̃. ꝛ q̇libꝫ veſtꝝ
ſuſpẽdiũ patiat̃. Ad quẽ illi. Qui es tu q̇ no-
bis talia loqueris. Et ille Ego ſum nicola'
ſeruuꝫ ieſu xp̃i quẽ iudeus ille pro rebus ſu
is q̃s tuliſtis tã crudeliter flagellauit. Ter
riti illi ad iudeũ veniũt miraculũ referũt ab
eo quid imagini fecerit audiũt. cuncta red-

dunt. Sicq̃ et latrones ad viã redeũt recti-
tudinis. et iude⁹ fidem amplectit̃ saluatoris
Vir quidã ꝑ amore filij sui lr̃as addiscẽtis
festũ sc̄ti nicolai annuatim solẽniter celebra
bat. Quadã igit̃ vice pater pueri cõuiuiũ pre
parauit et multos clericos inuitauit. Uenit
aũt diabol⁹ ad ianuã in hitu pegrini. petẽs
elemosinã sibi dari. Et iubet ꝙ tot⁹ pr̃ filio
vt det elemosinã pegrino. Properat puer.
sꝫ pegrinũ nõ iueniẽs insequtur abeuntẽ. Cũ
qꝫ ad quoddã cõpitũ puenisset apphendens
diabolus puerũ eũ strangulauit. Qð audiẽs
pater vehemẽter igemuit corp⁹ tulit. i thala
mo collocauit. Cepitqꝫ p̄ dolore clamare et
dicere. Fili dilectissime quomõ ẽ tibi. San
cte nicolae heccine ẽ merces honoris quẽ vo
bis tãdiu exhibui. Et cũ hec et filia pater di-
ceret statim puer q̃si de somno euigilãs ocu
los aperuit et surrexit. ¶ Uir qdã nobilis
rogauit beatũ nicolaum vt sibi filiũ a dño im
petraret. ꝓmittens se filium ad ecclesiã ei⁹
ducturum et cyphum aureũ oblaturũ. Fili⁹
ergo nascit̃ et ad etatẽ pducit̃. et ciphus fieri
iubetur. Qui dũ sibi valde placeret suis cuꝫ
adaptauit vsib⁹. et aliũ eque valentẽ fieri pre
cepit. Nauigantibus itaqꝫ ad ecclesiaꝫ sc̄ti
nicolai. iubet pater filio vt i illo ciphro queꝫ
ꝑmo fieri fecit aquã sibi afferret. Puer aũt
cũ vellet aquã haurire cũ cipho in mare ceci
dit et stati disparuit. Pater aũt amare flẽs
nihilominꝰ votũ suũ pfecit. Ueniẽs igit̃ ad
altare sc̄ti nicolai cũ obtulisset scd̄m ciphũ. tã
ꝙ piect⁹ cecidit de altari. Cũ aũt eũ eleuasset
et sup altare iterũ posuisset. rursus de altari
longi⁹ ẽ piect⁹. Mirãtib⁹ oib⁹ ad tã grãde
spectaculũ. ecce puer san⁹ et icolumis aduẽit
ꝑmũ ciphũ i suis gestãs manib⁹. Narrauit
qꝫ corã oibus ꝙ q̃si in mare cecidit statiꝫ be
at⁹ nicola⁹ affuit et eũ illesuꝫ suauit. Sicqꝫ
pr̃ ei⁹ letus effect⁹ vtrũqꝫ ciphũ btõ nicolao
obtulit. Quidaꝫ vir diues meritis beati ni-
colai filiũ habuit quẽ adeodatum vocauit.
Hic sancto dei capellã i domo sua cõstruẽs
oĩ anno festũ ei⁹ solẽniter celebrauit. Erat
aũt loc⁹ ille sit⁹ iuxta terrã agarenoꝝ. Adeo
datus ergo qdã vice ab agarenis capit̃ et in
ſuitutẽ regi eoꝝ deputat̃. Sequẽti anno dũ

festũ sc̄ti nicolai pr̃ ei⁹ deuote celebraret. et
puer ciphũ pcio suꝫ tenẽs regi assisteret. re-
colit suã captionẽ. parẽtũ dolorẽ et gaudium
quod i domo sua ea die fiebat cepitqꝫ altius
suspirare. Quoꝝ suspirioꝝ cãm dum rex mi
nis extorsisset ait rex. qc̄qd tu⁹ nicola⁹ agat
tu hic nobiscũ manebis. et subito facto vẽto
vehemẽti totãqꝫ domũ cõcutiẽte puer cũ cy-
pho rapit̃. et ante fores ecclie vbi parẽtes a
gebãt solẽnia collocat̃ et magnũ gaudiũ om
nibus gñatur. Alibi tñ legit̃ ꝙ pdict⁹ iuue-
nis fuit de normãdia q̃ vltra mare pgens a
soldano capit̃ et ante eũ sepe verberat̃. Qui dũ
in festo sc̄ti nicolai verberaret̃. et i carcere in-
clusus fleret et ꝑ sua liberatõe et ꝑ leticia quã
tũc hr̃e cõsueuerãt parẽtes: subito obdormi
uit et euigilãs in capella pr̃is sui se inuenit.

¶ De sc̄tã Lucia virgine. iiij.

Lucia dicit̃ a luce. Lux
enim hꝫ pulchritudinẽ in aspe-
ctõe. q̃ vt dicit Amb. lucis natu
ra hec ẽ vt ois i ei⁹ aspectu grã
sit. habet etiam diffusionem sine coinquina
tiõe. q̃r p q̃cũqꝫ imũda diffusa nõ coiq̃nat̃ re
ctũ icessũ sine curuitate lõgissimã lineã ptrã
sit sine morosa dilatione. Per h̃ ostẽdit̃ ꝙ btã
vgo lucia hũit decorẽ vginitatꝫ sine aliq̃ cor
ruptõe. diffusionẽ charitatꝫ sine aliq̃ imũdo
amore. rectũ icessũ itẽtõis i deũ sine aliq̃ ob
liq̃tate. lõgissimã lineã diñe opatõis sine ne
gligẽtie tarditate. Ul lucia dr̃ q̃si luciſ via.

Lucia virgo syracusa-
na nobilis gñe audiens famaꝫ
sc̄tẽ agathe p totã siliciã diuul-
gari sepulchrũ ei⁹ adijt cũ mr̃e
sua eutbicia annis quattuor fluxuꝫ sangui
nis icurabilr̃ patiente. Inter ipa igit̃ missa
rum solẽnia ptigit vt illð euãgeliũ legeret̃ i
quo dñs mulierẽ ab hac passiõe sanasse nar
ratur. Tũc lucia matri dixit. Si credis his
q̃ leguntur crede agathã illã sp̃ hr̃e pñtẽ. ꝓ
cui⁹ noĩe sustinuit passionẽ. Si ergo ei⁹ se-
pulchrũ credẽs ptigeris pfecta ptinuo sani
tate gaudebis. Igit̃ recedẽtib⁹ cũctꝫ et mr̃e
et filia iuxta sepulchrũ i orõne extitib⁹ Luciã
somnus arripuit viditqꝫ agathaꝫ in medio

angeloꝝ gẽmis ornatã stantẽ et dicentẽ sibi.
Soror mea lucia virgo deo deuota q̃d a me
petis qð ipa poteris pstare ptinuo nisi tue
Nam ecce per fidẽ tuã sanata est. Euigilãs
autem lucia matri sue dixit. Mater mea ec
ce sanata es. Per ipsam ergo te deprecor q̃
suis orationibus te sanauit ne mihi decete-
ro noĩes sponsũ. Sꝫ q̃c̄qd mihi datura eras
ꝑ dote paupib⁹ elargire. Cui mr̃ ait. Tege
pri⁹ oculos meos et q̃c̄qd volueris de faculta
tib⁹ facito. ad quã lucia. Quod moriẽs das
iõ das q̃r ferre tecũ nõ potes. Da igit̃ dũ vi-
uis et mercedem habebis. Cum ergo redis-
sent fit quotidie distractio rerũ et dant̃ in ne
cessitatib⁹ pauperum. Interea dũ primoniũ
distribuit̃ ad sponsi notitiam peruenit̃. Req̃
rit sponsus a nutrice de his. Respondit illa
caute ꝙ vtiliorem possessionem sponsa sua
inuenisset quã suo volebat nomine cõpara-
re et ideo videbat̃ aliquãta distrahere. Credi
dit stultus carnale cõmertium et cepit auctor
esse vẽditiũ. Ueditis aũt oib⁹ et paupib⁹ ero
gatis sponsus trahit eam coraꝫ pascasio cõ
sulari dicens eã xp̄ianã eẽ et cõ leges agere
augustoꝝ. ¶ Inuitante igit̃ eã pascasio
ad sacrificia idoloꝝ rñdit. Sacrificiuꝫ pla-
cens deo est visitare pauperes et eis in neces
sitatibus subuenire: et q̃r iã amplius non ha
beo qð offeram meipsam sibi tribuo offerẽ-
dã. Cui pascasi⁹. Ista vba tibi sili stulto xp̄ia
no narrare poterꝭ. mihi aũt q̃ pncipũ decre-
ta custodio ista frustra ꝓseq̃rꝭ. Ad quẽ lucia
Tu pncipũ tuoꝝ dereta custodis. et ego dei
mei legẽ custodiã. Tu pncipes times et ego
deũ timeo. Tu illos offendere nõ vis: et ego
deũ offendẽ caueo. Tu illis placẽ desideras
et ego vt christo placeã cõcupisco. Tu g̃ fac
qð tibi vtile eẽ cognosces. et ego faciã qð vti
le mihi esse ꝓspexero. Cui pascasi⁹. Primo
niũ tuũ cũ corruptorib⁹ expẽdisti. et iõ q̃si me
retrix loqueris. Cui lucia. Primoniũ meuꝫ
in tuto loco pstitui: corruptores autẽ mẽtis
et corpis nunq̃ sciui. rñdit Pasca. Qui sunt
corruptores mẽtis et corpis. Lucia dixit. Cor
ruptores mentis vos estis q̃ suadetis vt ani
me suã deserant creatorem. Corruptores
vero corporis sunt qui corporalem delecta-

tiõeꝫ ꝑponũt epulis sempiternis. Pas. dixit
Cessabũt vba cũ puentũ fuerit ad verbera.
Cui lucia dixit. verba dei cessare nõ possunt
Cui pas. Tu ergo deus es. Rñdit lucia. an-
cilla dei sum q̃ dixit. Cũ steteritis añ reges
et pñdes et c̃. Nõ eñi vos estꝭ et c̃. pas. dixit. In
te ergo spiritussanctus est. Cui luc̃. Qui ca-
ste viuũt tẽpluꝫ spiritussancti sunt. Cui pas.
Ego faciã te duci ad lupanar vt ibi violatio
nẽ accipias et spiritũsc̄tm̃ pdas. Cui lucia. si
inq̃nat̃ corp⁹ nisi de ꝯsensu mẽtis. Nã si me
inuitã violari feceris castitas mihi duplica
bitur ad coronã. Nunq̃ aũt voluntatẽ meam
ad ꝯsensum poteris ꝓuocare. Ecce corpus
meũ ad oẽ suppliciũ est paratũ. Quid mora-
ris. Incipe fili diaboli desideria penaꝝ tua-
rũ exercẽ. Tũc pas. lenones fecit venire di-
cẽs eis. Inuitate ad eã oẽs ppl̃s et tãdiu illu-
dat̃ donec mortua nũciet̃. Uolẽtes aũt eam
trahẽ tãto põdẽ spũssanct⁹ eã fixit vt oĩno eã
mouẽ neq̃rẽt. Fecitqꝫ pasca. mille viros ac-
cedẽ et man⁹ ei⁹ et pedes ligare. sꝫ eã nullate-
nus poterãt mouẽ. Tũc et cũ viris mille plu
ra paria boũ adhibuit: sꝫ tñ virgo dñi imobil̃
pmãsit. Uocatꝫ aũt mag̃ vt suis icãtatõib⁹
moueret̃: oĩno moueri nõ potuit. Tũc dixit
Pasca. Que sunt illa maleficia ꝙ vna puel
la a mille virꝭ nõ mouet̃. lucia dixit nõ sunt
ista maleficia sꝫ bñficia xp̄i. Porro si adhuc
decẽ milia adhiberꝭ eq̃t pr⁹ imobilẽ me vi
deb. Putãs vo Pasca. sꝫ q̃rudã figmẽta ꝙ
lotio fugaret̃ maleficia. iussit eã lotio pfũdi
Cũqꝫ nec sic moueri possꝫ. angustiat⁹ nimis
copiosum ignẽ circa eã accẽdi piceqꝫ resinã
et feruẽs oleũ sup eã fũdi iussit. ¶ Dixitqꝫ
lucia. Inducias ipetraui martirij mei. vt cre
dẽtib⁹ timorẽ auferã passiõis et nõ credẽtib⁹
vocẽ isultatõis. Uidẽtes aũt amici pascasij
eũ angustiari i gutture ei⁹ gladiũ inmiserũt
q̃ neq̃q̃ loq̃lã amittãs dixit. Annũcio vob̃
pacẽ ecclie redditã maximiano hodie mor-
tuo et d̃ regno suo diocleciano expulso. Et sic
ciuitati cathanẽ soror mea agata data ẽ pte-
ctrix sic et ego ciuitati syracusane pcessa sum
itercẽtrix. Dũ h̃ vgo loq̃t̃ ecce ministri roma-
noꝝ veniũt pascasiũ apphẽdũt victũ ad cesarẽ
secũ ducũt audierat ei cesar ꝙ vniũsã puĩciã

fuerat depredatus. Ueniens ergo romã et
ſenatui accuſatus pariter ⁊ ꝯuictus. capita
li ſententia eſt punitus. Uirgo vero lucia de
loco in quo ꝑcuſſa eſt mota non eſt: nec ſpiri
tum tradidit quo adusq; ſacerdotes venirẽt
⁊ corpus dominici traderent. Et oẽs aſtan
tes amen domino reſponderunt. In eodez
aũt loco eſt ſepulta ⁊ eccl'ia fabricata. Paſ-
ſa eſt autem tempore conſtantini ⁊ maxen-
cij. circa annos domini. cccx.

¶ De ſancto Thoma apoſtolo. v A

Thomas iterpretatur abyſſus vel gemin' quod ⁊ gre-
ce didimus dicitur. Uel dicitur
thomas a thomos qđ eſt diui-
ſio ſiue ſectio. Dicit' ergo abyſ-
ſus eo q̄ ꝓfunditatem diuinitatis penetra
re meruit qñ ad ſui interrogationẽ chriſtus
ſibi reſpondit. Ego ſum via veritas ⁊ vita.
Dicit' gemin' eo q̄ reſurrectionẽ chriſti q̄ſi
geminare ⁊ in dupliũ q̄ alij cognouit. Nam
illi cognouerũt vidẽdo. iſte vidẽdo ⁊ palpan
do. Diuiſio autẽ ſiue ſectio dicit': q2 mẽtẽ ſuã
ab amore mũdi diuiſit. vel q2 ab alijs in fide
reſurrectionis diuiſus ⁊ ſectus fuit. vl' dicit'
thomas quaſi totus means in dei. ſ. amore
⁊ contẽplatiõe. Habuit eñ tria que in ipſo
indicauerunt fuiſſe amorem dei. de quibus
dicit Proſper in libro de vita contẽplatiua.
Quid eſt deum diligere niſi animo ꝯcipere
feruidũ viſionis dei affectum peccati odiũ
⁊ mundi faſtidiũ. Uel thomas dicitur a the
os qđ eſt deus ⁊ meus. vnde thomas quaſi
de' me'. ⁊ h̄ ꝓpter illud qđ dixit cũ certifica
tus credidit. Dñs meus ⁊ deus meus. B

Thomas apoſtolus cũ eſſet apud ceſaream apparuit
ei dominus dicẽs. Rex indie gũ
doforus miſit prepoſitum ab-
banẽ querere hominẽ architecto
ria arte eruditũ. Ueni igitur ⁊ mittam te ad
eum. Cui thomas. Dñe quo vis mitte me p̄
ter ad indos. Cui dominus. Uade ſecure q2
ero cuſtos tui. Cumq; indos cõuerteris ad
me cũ palma martirij venies. Cui thomas
Dominus meus es ⁊ ego ſeruus tuus. Fi-
at voluntas tua. Cumq; prepoſitus foꝛũ ꝑ-
ambularet dixit ei dominus. Quid compa-
rare vis iuuenis. Cui ille. Dñs me' miſit me
vt conducã ſuos in arte architectoria erudi
tos: vt romano ope palatiũ ſibi conſtruat'.
Tũc dñs tradidit ei thomã aſſerẽs eũ pluri
mũ in tali arte peritũ. Nauigantes autẽ ad
quandã ciuitatẽ venerũt in q̄ rex filie ſue nu
ptias celebrabat. Hic cũ preconizari feciſſ;
vt oẽs nuptijs intereſſent al's regẽ offende-
rẽt. illuc contigit abanẽ ⁊ apoſtolũ introire.
Puella aũt hebrea fiſtulam in manu gerẽs
vnũquẽq; laude aliqua cõmẽdabat. Uidẽſ-
q; apoſtolũ intellexit hunc eſſe hebreũ eo q̄
nõ mãducaret ſed oculos fixos ad celũ ha
beret. Cumq; puella corã eo hebraice cane-
ret dicẽs. Un' eſt de' hebreoꝝ q̄ creauit oia ⁊
fundauit maria. apoſtol' ipſam hec eadẽ v̄-
ba repetere ſatagebat. Uidẽs aũt pincerna
q̄ nõ mãducaret nec biberet. ſed tñ oculos
fixos ad celũ haberet. apoſtolũ dei in maxil
lã percuſſit. Cui apoſtol'. Meli' eſt vt in fu
turo idulgẽtia tibi tradatur ⁊ hic trãſitoria
plaga reddat'. Nõ hinc ſurgã donec man' q̄
me percuſſit huc a canib' afferat'. Hic igit' ad
hauriendã aquam abijt. ⁊ leo ipſum occidẽs
ſanguinẽ eius bibit. Lacerantib' autẽ cani-
bus eius corpus vnus niger canis manum
eius dextram in mediũ cõuiuiũ apportauit.
Quo viſo ois turba obſtupuit. ⁊ puella eius
verba referẽs proiecta fiſtula ad pedes apo
ſtoli ſe proiecit. Huiuſmodi autẽ vltionez
factam reprobat Augu. in lib. contra fauſtũ
⁊ aſſerit a pſeudo hoc fuiſſe inſertum. Un-
de ⁊ legenda hec quo ad plura ſuſpecta ha-
betur. Poſſet tñ dici q̄ h̄ nõ animo imp̄can
di ſed mõ p̄dicẽdi dictũ ſit. Si tñ augu. v̄ba
diligẽter inſpiciant'. nõ penit' iſta reprobare
videt'. Ait eñ ſic in codẽ li. Legũt ſcripturas
apocrifas manichei. neſcio a q̄b' fictoribus
fabulaꝝ ſub aploꝝ noie ſcriptas q̄ ſuoꝝ ſcri
ptoꝝ tꝑib' in auctẽ ſancte eccleſie recipi me
rerent' ſi ſancti ⁊ docti hoies q̄ tũc in hac vi-
ta erãt ⁊ examinare poterãt. eos vera locu-
tos eẽ cognoſcerẽt. Ibi tñ legit' aplm thomaz
cũ eẽt i q̄dã nuptiaꝝ ꝯuiuio pegrin' ⁊ pēſus
icognit' a q̄dã miniſtro palma ꝑcuſſũ ĩp̄catũ
fuiſſe homini ꝯtinuã: ſeu ãcq; vindictã. Naz
cum egreſſus fuiſſet ad fontẽ vnde ⁊ aquaz
ꝯuiuantibus miniſtraret. in eũ leo irruens
interemit: manũq; eius qua caput apoſtoli
leui ictu ꝑcuſſerat. a corpore auulſam: ſm v̄
bũ eiuſdẽ apoſtoli id optantis atq; imp̄cãtis
canis intulit menſis in quibus ipſe apoſto-
lus diſcũbebat. Quid hoc videri crudelius
põt. Uerũ q2 ibi niſi tamen fallor hoc etiam
ſcriptum eſt q̄ ei veniã in ſeculo futuro peti
erit facta eſt cõpẽſatio officij maioris: vt et
apl's q̄ carus deo eſſet: ⁊ dñs ꝓ hũc timorez
cõmẽdaret' ignotis ⁊ illi poſt hãc vitã q̄ñq; ſi
mendam ineternũ ꝯſuleret'. Utrũ illa vera
ſit an ficta narratio nihil mea nunc intereſt
Certe eñ manichei a quibus ille ſcripture:
q̄s canon eccl'iaſticus reſpuit tãq̄ vere atq;
ſincere acceptant'. ſaltem hic coguntur fate
ri illã paciẽtie virtutẽ quã docet dñs dicens.
Si quis te percuſſerit in maxillã tuã dexte-
rã prebe ei ſiniſtrã. poſſe eſſe in preparatiõe
cordis etiã ſi nõ exhibeat' geſtu corpis ⁊ ex-
preſſione verboꝝ q̄ñ quidẽ apl's palma ꝑcuſ
ſus potius dñm rogauit vt iniurioſo homi-
ni in futuro ſeculo parceret'. in p̄ſẽti autẽ illa
iniuria nõ inulta relinqueret': q̄ vel p̄buit fe
rienti alterã partẽ: aut vt iterũ feriret ꝯmo-
nuit. Tenebat certe interi' dilectionis affe
ctum. ⁊ exterius requirebat correctiõis exẽ
plũ. Siue hoc verũ ſit ſiue ꝯfictum. cur no-
lunt credere tali animo famulũ dei moyſen
idoli fabricatores: ⁊ adoratores gladio pro
ſtrauiſſe. Si autez penas illas cõparamus
quid ſimile ferro interimi ⁊ a feris trucida-
ri atq; laniari. Q̄ñquidẽ iudices publicis le
gibus ſeruientes maioris criminis reos be
ſtijs tradi q̄ gladio percuti iubẽt. Hec aug.
Tũc apl's ad petitionẽ regis ſpõſũ ⁊ ſpõſam
benedixit. Da inq̄ens dñe adoleſcentib' his
bendictionẽ dextre tue. ⁊ in eoꝝ mẽtibus ſe
mina ſemen vite. Abeunte autem apoſtolo
in manu iuuenis eſt reptus plenus dactilis
palme ram'. Comedẽtib' vero ſponſo ⁊ ſpõ
ſa de fructu eius ambo obdormiũt ⁊ ſomniũ
ſile ambo cernũt. Uidebat' eteni eis q̄ rex
gẽmat' eos amplecteret' ⁊ diceret. Apoſtol'
meus benedixit vos vt eterne vite p̄cipes
ſitis. Euigilãtibus aũt ⁊ mutuo ſibi ſomnia
reuelãtib' apoſtol' ad eos ingredit' dicens.
Rex modo meus vobis apparuit: ⁊ me clau
ſis ianuis huc adduxit. vt ſuper vos benedi
ctio mea fructificet. Habeatis carnis inte-
gritatem: que eſt oim regina virtutũ ⁊ fru-
ctus ſalutis ꝑpetue. Uirginitas ſoror eſt an
geloꝝ poſſeſſio oĩz bonoꝝ: victoria libidinũ
fidei tropheũ: expugnatio demonũ ⁊ eterno
rum ſecuritas gaudioꝝ. De libidine autem
corruptio gignit': de corruptiõe pollutio na-
ſcitur. de pollutione reat' orit'. de reatu con
fuſio generatur. hec illo referente duo ange
li apparuerũt dicẽtes eis. Nos ſum' ange-
li vobis ad cuſtodiam deputati q̄ ſi apoſtoli
bene ſeruaueritis monita offeremus deo oĩa
vota via. Eos igit' apl's baptizauit ⁊ de fide
diligenter edocuit. Poſt multum vero tem
poris ſpõſa noie pelagia ſacro velamine cõ
ſecrata martirium patit'. ⁊ ſponſus nomine
dioniſius illi ciuitati in ep̄m ordinat'. C

Poſt hoc autem apoſtolus ⁊ abanes ad re-
gem indie ꝑuenerũt. Deſignato vero ab apo
ſtolo mirabili palatio ⁊ copioſo theſauro ac
cepto rex in aliaz ꝓuinciam ꝓficiſcit'. ⁊ apo
ſtolus vniuerſum theſauruz pauperibus e-
largitur. Per totum autem bienniũ quo ab
fuit rex apoſtolus predicationi inſtitit. ⁊ in-
numerabilẽ pplm ad fidẽ ꝯuertit. Rediens
aũt rex ⁊ q̄ thomas fecerat dicẽs. ipm cũ ab
ane in ima retruſit carceris: vt poſtmodũ vi
uos excoriatos vltricib' daret flammis. In
terea Gad frater regis morit'. ⁊ ei ſepulchꝝ
cũ ambitione nimia preparat'. Quarta au-
tem die qui mortu' fuerat reſurrexit ⁊ ſtupe
factis oib': cũctiſq; fugientib' dixit fri ſuo.
Hic homo frater quẽ excoriare ⁊ incendere
diſponebas amic' dei eſt ⁊ oẽs angeli famu
lant' ei: qui me in paradiſum ducentes quod
dã mihi oſtenderũt palatiũ ex auro ⁊ argen
to ⁊ lapidib' p̄cioſis mirabiliter fabricatum
Et cum eius pulcritudinẽ admirarer dixe-
rũt mihi. Hoc eſt palatium qđ thomas fra-
tri tuo extruxerat. Cũq; dicerẽ vtinã ianitor
eius eſſem dixerũt mihi. Frater tuus ſe illo
fecit indignũ. Si vis in illo manere rogabi
mus dñz vt te ſuſcitare digneť. vt illud a fra

rc tuo poſſis emere. reddẽs ei pecuniã quã
ſe eꝛiſtimat ꝑdidiſſe. Et hec dicens cucurrit
ad carcereꝫ apoſtoli. fratri ſuo poſtulans in
dulgẽri. Abiectiſqꝫ vinculis rogare apoſto⸗
lum cepit vt veſtem acciperet precioſam. Cui
apoſtolꝰ. Ignoras ꝙ nihil carnale nihil ter⸗
renum geſtiunt qui cupiunt habere in cele⸗
ſtibus poteſtatem. Egrediente autem apo⸗
ſtolo de carcere rex occurrit ei. ⁊ aduolutus
eius pedibꝰ veniã poſtulabat. Tũc apoſto⸗
lus ait. Multuꝫ vobis ꝓſtitit deꝰ vt ſecreta
ſua vobis oſtẽderet. Credite in xp̄ꝫ ⁊ bapti⸗
ſamini vt eterni regni ꝑcipes ſitꝫ. Dixit ei
frater regis. Uidi palatiũ qđ fratri meo fe⸗
ciſti: ⁊ illud cõpare merui. Cui apoſtolus.
Hoc in ꝑtãte fratriſ tui eſt. Cui rex: illud erit
meũ apl̄us fabricet tibi aliud. Quod ſi forte
nequerit mihi ⁊ tibi vnũ hoc cõe erit. Rñdit
apoſtolus inumerabilia palatia ſunt in ce⸗
lo ab initio ſeculi ꝑparata. ꝗ fidei ꝑcibꝰ ſiue
ꝑcio ⁊ elemoſinis cõparant. Diuitie aũt ve⸗
ſtre ad illa vos antecedere ꝑñt. ſequi vero oĩ
no nõ ꝑñt. D Poſt vnũ aũt menſem fecit
apl̄s paupes oẽs illius ꝓuincie cõgregari.
Quibꝰ ꝯgregatis debiles ⁊ īfirmos ſeorſuꝫ
ſtare iuſſit ⁊ ſuper eos orauit. Cũqꝫ ꝗ docti
fuerũt rñdiſſent amẽ choruſcatio de celo ve
niẽs tã apl̄m ꝙ ceteros fere ꝑ horã dimidiã
ſic ꝓſtrauit vt oẽs ſe putarent ictu vulguris
interijſſe. Erigẽs aũt ſe apl̄s dixit. Surgite
qꝛ dñs meꝰ ſicut fulgur venit: voſqꝫ ſanauit
Exurgẽtes aũt oẽs ſani dñm ⁊ apoſtolũ glo
rificauerunt. Tũc apl̄s cepit eos docere: et
xij. gradus virtutũ aſſignare. Primus eſt vt
in deũ crederẽt qui eſt vnus in eſſentia: ⁊ tri
nus in perſonis. Deditqꝫ eis triplex exẽplũ
ſenſibile. quõ ſint in vna eſſentia tres ꝑſone
Primum eſt qꝛ vna eſt in hoĩe ſapientia et
de illa vna ꝓcedit intellectꝰ. memoria ⁊ ige
nium. Nã ingeniũ inꝗt eſt vt qđ nõ didiciſti
inuenias: memoria vt nõ obliuiſcaris ꝗ di⸗
diceris. intellectꝰ vt intelligas ꝗ oſtendi ꝑñt
vel doceri. Scđꝫ ꝙ in vna vinea tria ſunt. ſ.
lignũ. folia ⁊ fructꝰ. ⁊ hec oĩa tria vnũ ſunt: ⁊
vna vinea ſunt. Tertium eſt qꝛ caput vnum
quattuoꝛ ſenſibus conſtat in vno eñi capi⸗
te ſunt viſus guſtus auditꝰ ⁊ adoratꝰ. ⁊ ħ plu
ra ſunt ⁊ vnum caput ſunt. Secũdus gradꝰ
eſt vt baptiſmũ ſuſciperent. Tertius eſt vt
ſe a fornicatiõe continerent. Quartus vt ſe
ab auaricia temꝑarent. Quintꝰ vt gulam re
ſtringerent. Sextus vt penitentiaꝫ tenerẽt
Septimus vt in his ꝑſeuerarent. Octauus
vt hoſpitalitatem amarent. Nonus vt volũ
tatẽ dei in faciẽdis ꝗrerẽt ⁊ ea ope cõplerẽt.
Decimus vt eã in nõ faciendis ꝗrerent: ⁊ ea
ope vitarent. Undecimus vt caritatẽ amicꝭ
⁊ inimicis impenderent. Duodecimus vt in
cuſtodiendis his vigilẽ curã haberẽt. Poſt
ꝑdicationẽ vero baptizati ſunt nouẽ milia vi
rorum exceptis paruulis ⁊ mulieribus. E
Poſt hoc auteꝫ in ſuꝑiorẽ indiam abijt: in ꝗ
innumeris miraculoꝝ inſignijs choruſcauit
Sinticeꝫ etiam amicam migdomie vxoris
cariſij cognati regꝭ apoſtolus illuminauit.
Dixitqꝫ migdomia ad ſinticẽ. Putas ſi po⸗
tero eum videre. Tunc migdomia de ꝯſilio
eius habitum mutauit: ⁊ inter pauperes mu⸗
lieres vbi apoſtolus ꝑdicabat aduenit. Apo
ſtolus aũt cepit de vite huius miſeria predi
care dicẽs inter cetera. Oĩm vita hec eſt vita
miſera. caſibus ſubiecta. ⁊ adeo fugitiua vt
cũ teneri credit effugiat labafacta. Deinde
cepit quattuoꝛ rõnibꝰ exhortari vt vbũ dei
libenter audirent. ipm verbuꝫ dei quattuoꝛ
rerũ generibꝰ cõparãdo. ſ. collirio ex eo ꝙ o⸗
culum noſtri intellectus illuminat. Potiõi
ex eo ꝙ noſtrũ affectũ ab omni carnali amo
re purgat ⁊ mundat. Emplaſtro ex eo ꝙ pec
catoꝝ noſtroꝝ vulnera ſanat. Cibo ex eo ꝙ
nos celeſtiũ amore delectat ⁊ ſicutꝰ inꝗt hec
egroto nõ valent niſi ea in ſe recepit: ſic nec
aĩe langueñti vbũ dei ꝓdeſt niſi illud cũ deuo
tione audierit. Predicãte igit̄ apoſtolo mig
domia credidit: ⁊ deinceps viri thoꝝ abhoꝛ
ruit. Tũc cariſiꝰ a rege impetrauit. ⁊ apl̄ꝫ in
carcerem poſuit. Ad quẽ veniẽs migdomia
rogauit vt ſibi ignoſceret ꝙ ꝓpter eã ī carce
rẽ miſſus eſſꝫ. Quam ille benigne ꝯſolans
ħ oĩa ſe libẽter pati aſſeruit. Cariſius autẽ
regem rogauit vt reginam ſororem ſue vxo
ris ad eam mitteret. ſi forte eã reuocare poſ
ſet. Miſſa regina cõuertitur ab ea quã vole
bat peruertere. viſiſqꝫ tot miraculis ꝗ apo⸗

ſtolus faciebat dixit. Maledicti ſunt a deo
qui nõ tot ſignis credũt ⁊ opibus. Tũc apo
ſtolus omẽs ꝗ aderãt de tribus breuiter in
ſtruxit. ſcꝫ vt eccl̄iaꝫ diligerent. ſacerdotes
honorarẽt ⁊ aſſidue ad audiendũ verbũ dei
conuenirent. Reuertẽte autẽ regina dixit ei
rex vt quid tamdiu morata es. Que rñdit.
Putabam migdomiã ſtultã eſſe ſꝫ ſapien⸗
tiſſima eſt. ⁊ me ad apl̄m dei ducẽs vitã vita
tis me cognoſcere fecit. ⁊ nimis ſtulti ſunt
ꝗ in xp̄ꝫ nõ credũt. Noluitqꝫ regina regi de
inceps copulari. Stupefactus aũt rex dixit
cognato ſuo. Dũ tuaꝫ vxorẽ recuperare vel
lem meã ꝑdidi ⁊ peioꝛ mihi mea effecta eſt
ꝙ̄ tua tibi. F Tũc rex iuſſit apl̄m ligatꝭ
manibus ad ſe adduci. precipiẽs ei vt ad ſu
os viros cõiuges reuocaret. Apoſtolus aũt
triplici exẽplo oñdit ꝙ̄diu in errore ꝑſiſterẽt
hoc facere nõ deberẽt videlicet exẽplo regꝭ
exẽplo turris ⁊ exẽplo fontis. vnđ dixit. Tu
cũ ſis rex nõ vis hr̄e coinꝗnata ſeruitia ſed
mũdos ſuos pariter ⁊ ancillas. Quãto ma
gis credere debes deũ amare caſtiſſima et
mũda ſuitia. Quid ergo culpoꝛ ſi amare de
um ꝑdico in ſeruis ſuis quod diligis ⁊ in tu
is. Fabricaui turrim excelſam ⁊ dicis mihi
vt ego qui fabricaui eam deſtruã. Fodi ter⸗
ram ꝓfundã ⁊ eduxi fontẽ de abyſſo ⁊ dicis
mihi vt obſtruã illũ. Tunc iratus rex affer⸗
ri iuſſit ardentes laminas ferreas ⁊ apoſto
lum ſtare nudis pedibus ſuper eas: protinꝰ
autẽ nutu dei fons ibi erupit ⁊ eas extinxit
Tunc rex ꝯſilio cognati ſui eum in fornacẽ
ardentem mitti fecit. Que tamen ſic refri⸗
gerata eſt vt die altera ſanus inde exiret et
illeſus. Dixitqꝫ regi cariſius. Fac illũ offer⸗
re ſacrificium deo ſolis vt ſic dei ſui iram in
currat qui ab his euꝫ liberat. Cumqꝫ ad hec
vrgeretur dixit regi preſtantioꝛ es tu ꝙ̄ fa⸗
ctura tua. Ex quo tu modo verum deum ne
gligis ⁊ picturã colis tu putas ꝙ ſicut dicit
Cariſius deus meus mihi iraſcetur poſtꝙ̄
adorauero deum tuuꝫ. magis autem iraſce
tur deo tuo. cumqꝫ cõminuet. Adoro igitur
eum. Si ergo me adorante deum tuuꝫ deꝰ
meus non euertet illum. ſacrificabo illi Si
autem ſic. tu credas deo meo. Cui rex. Ad⸗
huc mecum de pari loqueris. Precepit igit̄
apoſtolus hebraice demõi qui in eo erat vt
ꝙ̄ cito corã idolo genua flecteret: ſtatim ido
luꝫ cõminueret. Flectẽs igitur apl̄s genua.
dicit. Ecce adoro ſꝫ nõ idolũ. Ecce adoro ſꝫ
nõ metallũ. Ecce adoro ſꝫ nõ ſimulacrum.
Adoro aũt dñm ieſum xp̄m in cuius nomie
precipio tibi demon ꝗ in eo latitas vt ſimu⸗
lachrũ iſtud cõminuas. Statimqꝫ ſicut ce⸗
ra liquefactuꝫ eſt Tunc omnes ſacerdotes
mugitum dederunt. Pontifex autem tem⸗
pli eleuans gladium apl̄m tranſuerberauit
dicẽs. Ego vindicabo iniurias dei mei Rex
autem ⁊ cariſius aufugerunt vidẽtes ꝙ po
pulus vellet apl̄m vindicare. ⁊ pontificẽ vi⸗
uum incendere. Xp̄iani aũt corpus apl̄i tu⸗
lerunt ⁊ honorifice ſepelierunt Poſt longũ
tẽpus ſcilicet circa annos domini. cc. ⁊. xxx.
corpus apoſtoli in ediſſam ciuitateꝫ ꝗ olim
dicebatur rages medorum tranſlatum eſt
alexandro imperatore ad ſiroꝝ preces hoc
faciente. In illa autem ciuitate nullus he⸗
reticus. nullus iudeus. nullus paganus. po
teſt viuere. nec tirannus aliquis ibi nocere
poſtꝙ̄ abagarꝰ rex illius ciuitatis epiſtolã
manu ſaluatoris ſcriptam accipere meruit
Naꝫ ſi quando gens aliqua contra ciuitatẽ
illam inſurrexerit. infans baptiſatus ſuper
portam ſtans ep̄l̄am illã legit. ⁊ ea die tam
ſaluatoris ſcriptis ꝙ̄ apl̄i thome meritis
hoſtes aut fugiũt aut pacant̄. Iſiđ. in li. de
vita ⁊ obitu ſctõꝝ: ſic de iſto apl̄o dicit. Tho
mas diſcipulus xp̄i ac ſimilis ſaluatori audi
endo incredulus videndo fidelis fuit. Hic
euãgeliũ predicauit. parthis. medis. perſis.
hircanis ⁊ brachianis. Et intrans oriẽta⸗
lem plagam ⁊ interna gentium penetrans
ibi predicationẽ ſuam vſqꝫ ad titulũ ſue paſ
ſionis ꝑduxit hic lanceis tranſfixus occubu
it. hec Iſido. Criſ. quoqꝫ ait. ꝙ dñ thomas
ad regionem magorum qui ad xp̄m adoran
dum venerant deueniſſet. eos baptizauit ⁊
facti ſunt adiutores fidei xp̄iane.

¶ De feſtiuitatibus que eueniunt infra tẽ⸗
pus quod partiꝫ continetur ſub tempore re
conciliationis ⁊ partim ſub tempore pere⸗
grinationis.

Dicto de feſtiuitatib⁹
que occurrũt infra tp̄s renoua
tionis qđ incepit a moyſe ⁊ pro
phetis ⁊ durauit vſq; ad aduen
tum xpi in carnē. qđ tp̄us repñtat eccl̄ia ab
aduētu ⁊ ſq; ad natiuitatē dñi incluſiue. ſeqꝉ
de feſtiuitatib⁹ q̄ eueniũt infra tp̄s qđ ꝑtin
ꝯtinet ſub tp̄e recōciliatōis. ꝑtiʒ ſub tp̄e ꝑe
grinatiōis. qđ tp̄s repñtat eccl̄ia a natiui
tate vſq; ad ſeptuageſimā. ſicut ſupra in ꝓ-
logo dictum eſt. vi. A

¶ De natiuitate dñi nr̄i ieſu xp̄i ſm carneʒ

Natiuitas domini no
ſtri ieſu xp̄i ſm carneʒ vt q̄dam
aiũt. cōpletis ab adā q̄nq; mili-
bus ducētis. xxviij. annis vel ſʒ
alios ſex. milib⁹ vel ſm euſebiū ceſarieñ. in
cronicis ſuis q̄nq; milib⁹. cxcix. tp̄e octauia
ni imꝑatoris facta ē. Cōputatio aũt ſex mi-
liū annoꝝ inuenta fuit a methodio poti⁹ mi
ſtice ꝙ cronice. Veniēte aũt ipſo filio dei in
carnē tāta pace vniuerſus mūd⁹ gaudebat.
vt toti orbi vnicus romanoꝝ imꝑator paci-
fice p̄ſideret. hic dictus eſt octauian⁹ a p̄ma
impōne. ceſar a iulio ceſare cui⁹ fuit nepos
auguſtus ab augmēto reipu. imꝑator a di-
gnitatis honore. q̄ ad driaʒ alioꝝ regū fuit
p̄mo h̄ noīe inſignitus Nā ſicut naſci voluit
vt nobis pacē pectoris vel tp̄is ⁊ pacē eter-
nitatis tribueret. ſic voluit vt nihilominus
ortū ſuū pax tp̄is illuſtraret. Ceſar igiꝉ au-
guſt⁹ vniuerſo p̄ſidēs orbi ſcire voluit quot
ꝓuincie quot ciuitates quot caſtra. quot vil
le. quot hoīes in toto orbe eēnt iuſſitq; vt dr̄
in hiſtoria ſcolaſtica. vt oēs hoīes ad ſuā ci-
uitatē vñ trahebāt originē ꝑgerēt ⁊ q̄libʒ de
nariū argenteū q̄ valebat. x. nūmos vſuales
vñ ⁊ denari⁹ dicebaꝉ p̄ſidi ꝓuincie tradens
ſubditū romano imꝑio ꝓfiteretꝉ. Nam ⁊ nū
mus imaginē p̄ferebat ceſaris ⁊ ſupſcripti
oneʒ noīs. Dicebaꝉ aũt ꝓfeſſio ⁊ deſcriptio
ſʒ diuerſa ꝯſideratōe. Profeſſio eñ diceba
tur. q̄ q̄libet q̄ñ reddebat p̄ſidi ꝓuincie cen-
ſi caput id eſt denariū illū q̄ ſic vocabaꝉ pone
bat ſuꝑ caput ſuū ⁊ ꝓprio ore ꝓfitebaꝉ ſe eē
ſubditū romano imꝑio, vñ dicebaꝉ ꝓfeſſio
id eſt ꝓprio ore faſſio. ⁊ fiebat hoc corā om̄i
populo. Deſcriptio aũt dicebaꝉ. q̄ nūerus eo
ruʒ q̄ cenſum capitis ferebāt certo determi
nabaꝉ numero ⁊ redigebaꝉ in ſcriptis. Hec
aũt deſcriptio p̄ma facta eſt a p̄ſide ſyrie ci-
rino [illegible] dr̄ vt in eadē hiſtoria ſcolaſtica
habeꝉ [illegible] ad cirinū. Quia eñ iudea in vm-
bilico terre nr̄e hītabilis eſſe dr̄ ꝓuiſuʒ ē vt
in ea inchoareꝉ ⁊ deinde circūſtātes regio-
nes ⁊ alij p̄ſides ꝓſequerēꝉ. Vel p̄ma vniuer
ſalis q̄ alie p̄ceſſerūt ꝑticulares. Vel forte
p̄ma capitū in ciuitate fiebat a p̄ſide. ſcđa ci
uitatū in regiōe a legato ceſaris. tertia re-
gionū i orbe corā ceſare Ioſeph aũt cū eſſet
de gñe dauid a nazareth i bethleem ꝓfect⁹
eſt. Cū aũt beate marie tp̄s ꝑiendi inſtaret
⁊ ip̄e d̄ ſuo reditu neſciret. eā ſecū aſſumpſit
⁊ in bethleem ſecū duxit nolēs theſauꝝ ſibi
a deo cōmiſſum in aliena manu dimittere:
ſed ip̄e ꝑ ſe voluit illū cura ꝑuigili cuſtodire
cū ergo bethleeʒ appropinquaſſet vt frater
Bartholomeus in ſua cōpilatione teſtaꝉ. ⁊
de libro infantie ſaluatoris eſt ſumptū. Vi
dit beata virgo partē populi gaudentē ⁊ ꝑ-
tem gementē. Qđ ſibi angelus exponēs ait
Pars populi gaudēs eſt populus gētilis: q̄
in ſemine abrahe eternā benedictionē acci-
piet. Pars aũt gemens eſt plebs iudaica a
deo ſuis meritis reprobata. cum igiꝉ ambo
bethleē veniſſent. ⁊ quia pauperes erāt ⁊ q̄
omnia hoſpitia alij qui ꝓpter hoc ip̄m vene
rant occupauerant. nulluʒ hoſpitiū habere
potuerūt. diuerterūt in cōmuni trāſitu qui
vt dicꝉ in hiſtoria ſcolaſtica erat inter duas
domos opimētū habēs q̄ diuerſoriū dr̄. ſub
quo ciues ad colloquēdū vel ad cōuiſcendū
in diebus ocij vel ꝑ aeris intēperie diuerte
bāt. vbi forte ioſeph p̄ſepe boui ⁊ aſino fece
rat. Vel ſm quoſdā ruſtici cū ad forū venie
bāt aīalia ſua ibidē ligabāt ⁊ iđ p̄ſepe ibi cō
ſtructū erat. Ipſa igiꝉ media nocte dñi dñi
ce beata virgo filiū ſuū peꝑit ⁊ in p̄ſepio ſuꝑ
fenū reclinauit. qđ fenū. vt habetur in hiſto
ria ſcolaſtica. beata helena poſtmodum ro-
mam detulit. A cuius feni comeſtione bos
⁊ aſinus vt dicitur abſtinebant. B.
Notādū aũt ꝙ natiuitas xp̄i mirabiliꝉ fuit
facta mul'tipliciter oſtenſa: ⁊ vtiliter exhibi
ta fuit autē mirabiliter facta: tum ex ꝑte ge
nerātis: tum ex ꝑte geniti: tum ex parte mo
di generandi. Ex parte generantis: q̄ ipſa
fuit virgo ante partū: ⁊ virgo poſt partū. Et
hoc ſcʒ ꝙ virgo manēs peꝑit quinq; modis
oſtenſuʒ eſt. Primo ꝑ ꝓphetiā. Eſa. vij. Ec
ce virgo cōcipiet ⁊ pariet filium. Scđo ꝑ fi-
gurā. Hoc eñ figuratū fuit ꝑ virgā aaron q̄
ſine omni humano ſtudio floruit ⁊ ꝑ portaʒ
Ezechieꝉ q̄ ſemꝑ clauſa permāſit. Tertio ꝑ
cuſtodiā. ioſeph eñ ex eo ꝙ ip̄am cuſtodiuit
teſtis ſue virginitatis extitit. Quarto per ex
periētiā. Cū eñ vt in cōpilatione Barth. ha
betur. ⁊ de lib. infantie ſaluat. ſumptuʒ fuiſ-
ſe videꝉ. beate marie tp̄s pariendi inſtaret.
Ioſeph lʒ deū de virgine naſciturū nō dubi
taret morē tñ gerēs patrie obſtetrices voca
uit quarū vna vocabatur zebel. ⁊ altera ſalo
me. zebel igiꝉ ꝯſiderās ⁊ inquirēs: ⁊ ip̄a zvir
ginē inueniēs exclamauit virgineʒ peꝑiſſe.
Salome aũt dū nō crederet: ſʒ h̄ ꝓbare ſiſr
vellet ꝯtinuo aruit man⁹ ei⁹. Iuſſu tñ ange
li ſibi apparētis puerū tetigit ⁊ ꝯtinuo ſani-
tatem accepit. Quinto ꝑ miraculi euidētiaʒ
Rome eñ vt teſtaꝉ Inno. papa. iij. xij. annis
pax fuit. Igitur romani tēplū pacis pulcerri-
mū ꝯſtruxerūt. ⁊ ibi ſtatuā romuli poſuerūt
Conſulētes aũt apolinē quantū duraret ac-
ceperūt reſponſum quouſq; virgo pareret.
Hoc aũt audiētes dixerūt. Ergo in eternuʒ
durabit. Impoſſibile eñ credebant ꝙ vnq̄
pareret virgo. Unde in foribus templi hūc
titulum ſcripſerunt. Templum pacis eter-
num. Sed in ipſa nocte qua virgo peperit.
templum funditus corruit. Et ibi eſt modo
eccl̄ia ſancte marie noue. Scđo fuit mirabi
liter facta ex ꝑte geniti. Nā ſicut dicit Ber.
in eadē perſona eternū antiquū ⁊ nouū mi-
rabiliter conuenerūt. Eternū. i. diuinitas. an
tiquū. i. caro. ab adā traducta nouū. i. aīa de
nouo creata. Iterū ſicut idē dicit hodie tres
mixturas: vel tria oꝑa fecit deus: ita mirabi
liter ſingl'aria vt talia nec facta ſunt: nec am
plius facienda ſint. Coniūcta q̄ppe ſunt ad
inuicem deus ⁊ homo mater ⁊ virgo. fides
⁊ cor humanum. Prima mixtura valde mi-
rabilis. quia coniūcta ſunt limus ⁊ deus. ma-
ieſtas ⁊ infirmitas. tāta vilitas ⁊ tanta ſub
limitas. Nihil enim deo ſub'imius ⁊ nihil
limo vilius. Scđa nihilomin⁹ valde mirabi
lis. A ſeculo eñ nō eſt auditū ꝙ virgo eſſʒ q̄
peperit. ⁊ ꝙ mater eſſet que virgo ꝑmanſit.
Tertia eſt prima ⁊ ſecunda inferior. ſed nō
minus fortis. Mirum eſt enim quō cor hu
manū fidem his duobus accōmodauit. quo
modo credi potuit ꝙ deus homo eſſet ⁊ ꝙ
virgo permāſerit que peperiſſet. Hec Ber.
Tertio fuit mirabiliter facta ex parte modi
generandi. Eius eñ partus fuit ſupra natu
rā. ex eo ꝙ virgo cōcepit. ſupra rationē ex eo
ꝙ deū genuit. ſupra humanā ꝯditionē. ex eo
ꝙ ſine dolore peperit. ſupra ꝯſuetudineʒ. ex
eo ꝙ de ſpiritu ſancto concepit. Nō eñ ge-
nuit virgo ex humano ſemine: ſʒ ex miſtico
ſpiramine. Nam ſpiritusſanctus de caſtiſſi-
mis ⁊ puriſſimis ſanguinibus virginis acce
pit: ⁊ inde corpus illud formauit. ⁊ ſic quar-
tū modum mirabilē faciendi hominē deus
oſtendit. Nam ſicut dicit Anſelmus. Deus
poteſt quattuor modis hominē facere. ſ. ſi-
ne homine ⁊ femina ſicut fecit adam. De ho
mine ſine femina ſicut fecit euam. De hoīe
⁊ femina. ſicut cōis ꝓbat vſus. De femina ſi
ne viro. ſicut hodie mirabiliter factū eſt. C
Scđo eius natiuitas fuit multiplr̄ oſtenſa.
Oſtenſa eñ ē ꝑ oēs gradus creaturaꝝ. Eſt
eñ quedā creatura q̄ tñ habet eſſe. ſicut pu
re corporea: vt lapides. Quedā q̄ hʒ eſſe ⁊ vi
uere. ſicut vegetabilia vt arbores. Quedaʒ q̄
hʒ eſſe viuere ⁊ ſentire: ſicut ſunt animalia
bruta. Quedam q̄ hʒ eſſe viuere ſentire ⁊ di
ſcernere. ſicut homo. Quedā q̄ hʒ eſſe viue-
re ſentire ⁊ diſcernere ⁊ intelligere. ſicut an
gelus. Per has oēs creaturas hodie xp̄i na
tiuitas eſt oſtēſa. Prima aũt creatura. ſ. pu
re corporea triplex eſt. ſ. opaca trāſparēs ſi-
ue ꝑuia ⁊ lucida. Prima ergo oſtēſa eſt ꝑ pu
re corporeā opacā ſicut ꝑ deſtructionē tēpli
romanoꝝ. vt ſupra dictū eſt. ⁊ ꝑ ruinā ſtatue
romuli dei romanoꝝ q̄ tūc cecidit ⁊ cōminu
ta eſt. ⁊ per ruinā etiā aliarū ſtatuarum que
tūc in alijs locis plurimis ceciderunt. Legi-
tur eniʒ in hiſto. ſco. ꝙ hieremias propheta

in egyptum deſcendens poſt mortem godo
lie regibus egypti ſignū dedit ꝙ eorū idola
corruerēt cū virgo filiū parturiret. Quapro
pter ſacerdotes idolorum imaginem virgi-
nis puerū in gremio baiulantis ſecreto lo-
co templi ſtatuerūt: ⁊ eā ibi adorabant. Sʒ
a ptolomeo rege poſtea interrogati qd hoc
ſibi vellet. dixerunt paterne traditionis hoc
eſſe miſteriū: qđ a ſancto viro ⁊ ꝓpheta coꝝ
maiores acceperāt. ⁊ ſic in regē venturū cre
debāt. Scđo ꝑ pure corpoream trāſparētē
⁊ puiam. Nam in ipſa nocte natiuitatis do
minice obſcuritas aeris in claritatē dicitur
ſa eſt. Rome etiā vt teſtatꝛ oroſi⁹ ⁊ inocētius
papa. iij. Fons aque in liquorē olei xuſus eſt
⁊ erūpēs vſqꝫ in tiberim ꝑfluxit ⁊ tota die il-
la largiſſime emanauit. In quo loco modo
eſt eccleſia ſancte marie trās tiberim. Pro-
phetauerat eñ ſibilla ꝙ qñ erumperet fons
olei naſcereꝛ ſaluator. tertio ꝑ pure corpore
am lucidā ſicut ꝑ corpa ſupceleſtia. Nam in
ipā die natiuitatis ſm aliquoꝝ relationē vt
ait Criſ. magis ſup quēdā mōtē orātib⁹ ſtel
la quedā iuxta eos apparuit: que formā pue
ri pulcherrimi habebat: ⁊ in ei⁹ capite crux
ſplendebat. Que magos alloquēs dixit vt in
iudeā pergerent. ⁊ ibi natū puerum inueni-
rent. In ipā etiam die tres ſoles in oriente
apparuerūt. qui paulatim in vnum corpus
ſolare redacti ſunt. Per qđ ſignabatꝛ ꝙ tri-
ni ⁊ vnius dei notitia toti orbi imminebat.
Vł ꝙ natus erat ille in quo tria. ſ. anima ca
ro ⁊ deitas in vnā perſonam conuenerāt. In
hiſtoria tñ ſcol. dicitꝛ ꝙ nō ipſa die natiuita-
tis tres ſoles apparuerūt: ſʒ ante ꝑ aliquod
tpˢ. ſ. poſt mortē iulij ceſaris: qđ etiā euſebi
us in cronica aſſerit. Octauian⁹ inſup īpera
tor vt ait Inno. papa. iij. vniuerſo orbi ditōi
romane ſubiugato intanto ſenatui placuit.
vt eū ꝓ deo colere vellēt. Prudēs aūt impe
rator mortalem ſe intelligēs imortalitatis
nomen ſibi noluit vſurpare. Ad illorum ve-
ro importunā inſtantiam ſibillā ꝓphetiſſaʒ
aduocat ſcire volens per ei⁹ oracula ſi in mū
do maior eo aliquando naſcereꝛ. Cum ergo
in die natiuitatis domini conſiliū ſuper hac
reconuocaſſet. ⁊ ſibilla ſola in camera impe

ratoris oraculis inſiſteret. in die media cir-
culus aureus apparuit circa ſolē ⁊ in medio
circuli virgo pulcherrima ſtās ſuper arā pue
rum geſtans in gremio. Tunc ſibilla hoc ce
ſari oſtendit. Cum autem impator ad predi
ctā viſionē plurimū admirareꝛ audiuit vocē
dicentē ſibi. Hec eſt ara dei celi. Dixitqꝫ ei
ſibilla. Hic puer maior te eſt. ⁊ ideo ipſum
adora. Eadem autē camera in honore ſan
cte marie dedicata eſt. Unde vſqꝫ hodie di-
citur ſancta maria ara celi. Intelligens igiꝛ
imperator ꝙ hic puer maior ſe erat: ei thu-
ra obtulit. ⁊ deus de cetero vocari recuſauit
De hoc autem oroſius ita dicit. Octauiani
tempore hora circiter tertia celo repente li-
quido ac puro ac ſereno circul⁹ ad ſpeciē cele
ſtis arcus orbem ſolis ambiuit quaſi ventu
rus eſſet qui ipē ſolē ſolus mūdūqꝫ totū ⁊ fe
ciſſet ⁊ regeret. Hec oroſius. Idem ait eu-
tropius. Refert quoqꝫ thimotheus hiſtorio
graphus ſe in antiquis romanorū hyſtorijs
inueniſſe ꝙ Octauianus. xxxv. regni ſui an-
no capitoliū aſcendit. ⁊ quis poſt ſe rempu
blicā gubernaret a dijs ſollicite requiſiuit.
Et audiuit vocē ſibi dicentē. Puer ethere⁹
ex deo viuēte ſine tpe genitus. nō multū poſt
ex intemerata virgine deus homo ſine ma-
cula eſt naſciturus. hoc audito ibi arā edifi-
cauit cui hunc titulū inſcripſit. Hec eſt ara
filij dei viuētis. Secūdo oſtenſa eſt natiui-
tas ⁊ manifeſtata ꝑ creaturā que hʒ eſſe ⁊ vi
uere ſicut ſunt plante ⁊ arbores. In hac eñ
nocte vt Bartholomeus in ſua cōpilatione
teſtatꝛ vinee engad[illegible]erferūt balſamū flo-
ruerūt fructū ꝓtul[illegible] ⁊ liquorem dederūt.
Tertio ꝑ creaturā q̄ habet eē viuere ⁊ ſenti-
re ſicut ſunt animalia. Proficiſcēs enim io
ſeph in bethleem cū maria pregnante duxit
ſecū bouē. forte vt ipm venderet ⁊ cenſum ꝓ
ſe ⁊ pro virgine ſolueret ⁊ de reſiduo viueret
⁊ vnū aſinū forte vt virgo ſup eū veheretur.
Bos igiꝛ ⁊ aſin⁹ miraculoſe dñm cognoſcē
tes flexis genub⁹ ipē adorauerūt. Ante etiā
xpi natiuitatē per aliquot dies vt ait euſebi⁹
in cronica cū quidam ararēt. boues ad ara-
tores dixerūt. Homines deficient. ſegetes
ꝓficiēt. Quarto ꝑ creaturam que hʒ eſſe vi-

uere ſentire ⁊ diſcernere. vt eſt homo ſicut ꝑ
paſtores. Naʒ ipſa hora paſtores ſuper gre
gem ſuū vigilabāt. ſicut bis in anno in lon
gioribus ⁊ breuioribus noctibus anni con-
ſueuerant. mos enim fuit antiquitus gētili
bus in vtroqꝫ ſolſticio ſcʒ eſtiuali circa feſtū
ſancti iohānis baptiſte. ⁊ hyemali circa na
tiuitatē dñi vigilias noctis cuſtodire ob ſo-
lis venerationē. Qui forte mos etiā apđ iu
deos ex vſu cohabitantiū inoleuerat. Ipſis
igiꝛ angel⁹ dñi apparēs ⁊ ſaluatorē natū nū
ciauit ⁊ quomō inueniretꝛ ſignū dedit. Fctā
qꝫ eſt cū angelo multitudo angeloꝝ dicētiū
Gloria in excelſis deo ⁊c. Paſtores ergo ve
nientes totū ſicut angelus dixerat inuene
runt. Sic iterū manifeſtata eſt ꝑ ceſarē au-
guſtum q̄ tūc ꝑceptū dedit ne eū aliqs dñm
vocare auderet. ſicut oroſi⁹ teſtatꝛ. Forte eñ
cū viſionē illam circa ſolem vidiſſet. recolēs
ſimul de ruina templi. ⁊ de fonte olei ⁊ intel
ligēs ꝙ in mūdo nat⁹ eēt qui maior ſe erat.
nec deus nec dñs vocari voluit. In q̄buſdaʒ
quoqꝫ cronicis legiꝛ ꝙ appropiquāte die na
tiuitatis dñi. Octauian⁹ ꝑ mūdū vias publi
cas fieri ꝑcepit. ⁊ oīa debita romanis dimi
ſit. ſic etiā maīfeſtata eſt ꝑ ſodomitas q̄ oēs
in toto mūdo in illa nocte extincti ſunt. Si
cut dicit Hiero. ſuper illud. Lux orta eſt eis
tanta ſcʒ oēs laborātes in illo vicio extinxit
Et hoc fecit xpˢ vt omnes eradicaret ne in
humana natura quā aſſumpſerat tanta de
cetero immundicia inueniretur. Nam vt di
cit Augu. videns deus vitium cōtra naturā
in humana natura fieri fere deſijt icarnari.
Quinto ꝑ creaturā que habet eſſe ſentire vi
uere diſcernere ⁊ intelligere ſicut angelus.
Angeli eñ ipſam xpi natiuitatē paſtoribus
annunciauerunt. vt ſuperius dictū eſt D
Tertio eius natiuitas nobis eſt vtiliter ex-
hibita. Primo ad demonū cōfuſionē. Nam
hoſtis iam nobis: vt ante preualere non po
teſt. Unde legitur ꝙ ſanctus Hugo. abbas
cluniacē. in vigilia natiuitatis domini vidit
btām virginē in vlnis tenentē filium ⁊ dicē
tem. Adeſt dies in qua ꝓphetaꝝ oracula re
nouantꝛ. Ubi nūc eſt hoſtis q̄ ante hunc diē
hominibus preualebat. Ad hanc vocem dia

bolus de humo prorupit vt verbis domini
inſultaret: ſed mētita eſt iniquitas ſibi. qñ
dū officinas fratrū circuiret. ipm ab orato-
rio deuotio. a refectorio lectio. a dormitorio
ſtramēta vilia. a capitulo patiētia reiecit In
lib. quoqꝫ petri cluniacē. legiꝛ ꝙ in vigilia
natiuitatis dñi ſctō hugoni abbati cluniacē
apparuit btā virgo filiū in gremio tenēs et
cū eo ludēs q̄ dicebat. Noſti mater ꝙ diem
natalis mei eccłia cū magno laudū tripudio
celebrat. Et vbi eſt nūc diaboli xtus. vel qđ
dicere pōt vel facere. Tūc diabolus videbaꝛ
q̄ſi de humo ſurgere ac dicere. Et ſi eccłiaʒ
vbi laudes tue fiūt intrare non poſſum. ſed
tñ capitulū dormitoriū ⁊ refectoriū itroibo.
Qđ ille attēptans inuenit hoſtiū capituli ni
mis artum ſibi groſſo. hoſtium dormitorij
nimis depreſſū ſibi elato. hoſtiū refectorij
repagulatū impedimētis charitatis ſcʒ ſer
uientiū auiditate audiendi lectōes. ⁊ ſobrie
tate cibi ⁊ pot⁹ ⁊ ſic cōfuſus euanuit. Scđo
ad venie impetrationē. Uñ legiꝛ in quodaʒ
libro exemploꝝ: ꝙ cū quedā mulier lubrica
ad cor tandē rediſſet de venia deſperabat
Nam cogitans de iudicio reputabat ſe eſſe
reā de inferno reputabat ſe ibi eſſe crucian
dam cogitās de paradiſo reputabat ſe eſſe
immūdā. de paſſione reputabat ſe eſſe igra
tam. Cogitās xo de pueri infantia ⁊ ꝙ pue
ri de facili placantꝛ. Xpʒ ꝑ ſuā infantiā adiu
rauit. ⁊ vocem de ſua venia audire meruit.
Tertio ad infirmitatis curationē. De hac
natiuitatis vtilitate dicit. Berñ. Triplici
morbo laborabat gen⁹ humanū. in ꝑncipio
medio ⁊ in fine. i. natiuitate vita ⁊ morte.
Natiuitas erat imunda vita ꝑuerſa. mors
ꝑiculoſa. Uenit xpˢ ⁊ ꝯtra hūc triplicē mor
bum attulit triplex remediū. Nat⁹ eſt ei. vi
xit ⁊ obijt Ei⁹ natiuitas purgauit nr̄aʒ eius
vita inſtruxit nr̄aʒ. mors illi⁹ deſtruxit nr̄aʒ
hec Berñ. Quarto ad ſupbie humiliatiōē
Uñ di. Aug. ꝙ hūilitas filij dei quā nobis i
incarnatiōe exhibuit fuit nobis in exēplum
ſacrm ⁊ medicamētū. In exemplū ꝯueniē
tiſſimū. qđ homo mittareꝛ altum ſacrū quo
pcti noſtri vinculū ſolueretur ⁊ ſummū me
dicamētū quo tumor noſtre ſupbie ſanareꝛ

Hec aug. Supbia eñi p̄mi hoīs ſanata eſt
p humilitatē xp̄i. Et notandū q̄ cōuenienter
humilitas ſaluatoris r̄ndeat ſupbie pditoris.
Supbia eñi p̄mi hoīs fuit ɔtra deū vſq̄
ad deū τ ſupra deū. Fuit cōtra deū q2 fuit cō
tra eius p̄ceptū q̄ p̄ceperat ne de ligno ſcie
boni τ mali comederet. Fuit etiā vſq̄ ad deū
q2 vſq̄ ad appetitū deitatis credēs q̄ diabo
lus dixerat. Eritis ſicut dij. Fuit etiā ſupra
deū. ſicut dicit Anſelm' volēdo qđ de' illuz
velle nolebat. Tūc eñi ſuā voluntatē poſuit
ſupra volūtatē dei. At fili' dei ſm iohānem
damaſ. hūiliauit ſe ppter hoīes nō ɔtra ho
mines. vſq̄ ad hoīes. Propter hoīes. q2 p
pter eorū vtilitatē τ ſalutē. Uſq̄ ad hoīes
p naſcēdi modū ɔſimilē. Supra hoīes p na
ſcēdi modū diſſimilē. Nā eius natiuitas et
ſm aliqđ nobis ſimilis fuit. q2 ſcz natus eſt
ex muliere τ p eandē portā ppaginis. et ſm
aliquid diſſimilis q2 de ſpūſancto ex maria
virgine natus eſt.

¶ De ſancta Anaſtaſia. vij A

ANaſtaſia dicitur ab a
na quod eſt ſurſū τ ſtaſis quod
eſt ſtans ſiue ſtatus quia ſurſū
ſtetit a vicijs ad virtutes.

ANaſtaſia nobiliſſima
romanoꝝ filia p̄textati illuſtris
ſed pagani a matre ſua fauſta
xp̄iana τ a beato. Criſogono fi
dem xp̄i edocta eſt. Tradita aūt publico in
vxorē languorem ſimulās ſemp ſe ab eius
conſortio abſtinebat. Qui audiēs eam cum
vna tm̄ ancilla in vili hitu xp̄ianoꝝ carceres
circuire. τ eis neceſſaria miniſtrare fecit eā
artiſſime cuſtodire ita vt etiā eidē alimoni-
am denegaret. Uolebat aūt eā ſic perimere vt
poſſet in eius largiſſimis poſſeſſionibus la
ſciuire. Putās igitur ſe mori doloroſas lit-
teras criſogono mittebat τ ille ɔſolatorias
remittebat. Intercavir eius moritur. τ illa
a carcerib' liberatur. Hec hēbat tres ancil
las pulcerrimas; q̄ ſorores erāt quaꝝ vna di
cebatur agapen altera chionia τ tertia hire
nen. Que cū xp̄iane eēnt τ p̄fecti vrbis mo-
nitis nullaten' obedirēt. in cubiculū eas re
cluſit vbi coq̄ne vtenſilia ſeruabant. Prefe
ctus aūt in eaꝝ ardēs amore ad eas iuit vt
ſuā libidinē exerceret. Qui in amentiā verſus
putās ſe tractare v̓gines cacabos patellas
caldaria τ ſimilia amplectēs oſculabat τ cū
ex hoc ſatiatus fuiſſz foras exijt nigerrim'
τ deformis τ veſtimentis cōciſis. Quē ſerui
q̄ eū p̄forib' expectabāt ſic aptatū videntes
cogitātes q̄ in demonē verſus eſſet. eū ver
beribus affecerūt. τ fugientes ſolū reliquerunt.
Cūq̄ impatorē adiret vt de hoc ɔque
reret. alij v̓gis eū pcutiebāt. alij in faciē ei'
expuebāt. alij lutū τ puluerē in eum pijcie-
bant. ſuſpicantes q̄ in furiam verſus eſſet.
Oculi aūt ei' tenebant ne ſic ſe deformē vi-
deret. Qua ppter mirabat plurimū cur ſic
eum omnes deridebant quem in tanto ho-
nore habere cōſueuerant. Uidebatur enim
ei q̄ ipſe τ omnes veſtibus albis eſſent in-
duti. Putās vero cū ſic ſe deformē ab alijs
didiciſſet q̄ puelle ſibi p artē magicā hoc fe
ciſſent. iuſſit eas corā ſe expoliari vt eas ſal
tem nudas aſpiceret. Sed ſtatim carū ve
ſtimēta ſic corpib' adheſerūt vt nullo mō ex
uiualerēt. Prefect' aūt p̄ admiratiōe ita ob
dormuit ſtertens. q̄ etiā a pulſantib' nō po
terat excitari. Tandē v̓gines martirio coro
nātur τ anaſtaſia ab impatore cuidā p̄fecto
tradit. vt ſi eā ſacrificare faceret poſtmodū
in vxorē eā hēret. Cūq̄ eā in thalamū duxiſ
ſet τ eā amplexari vellet. ſtatim cecus effe-
ctus eſt. Deos adijt q̄rēs ſi euadere poſſet.
Qui reſpōderūt dicētes q2 ſanctā anaſta.
cōtriſtaſti nobis traditus es τ āmodo ſemp
nobiſcū in inferno torq̄beris. Cūq̄ domū
reduceret inter manus pueroꝝ vitā finiuit.
Tūc ana. alio p̄fecto tradit vt eā i cuſtodia
detineret. Audiens vero idem q̄ infinitas
poſſeſſiōes hēret puatim dixit ei. Anaſta. ſi
vis eē xp̄iana fac qđ p̄cepit deus tuus. Ille
eñi p̄cepit q̄ nō renūciauerit oīb' q̄ poſſidet
τc. Oīa igit q̄ hēs mihi da τ vađ libera q̄ vo
lueris τ v̓a xp̄iana eris. Cui illa r̄ndit. De'
meus p̄cepit vēde oīa q̄ hēs τ da paupibus
τ nō diuitib'. Cū ergo diues ſis ɔ p̄ceptum
dei facerē ſi aliqđ tibi darē. Tūc anaſta. di-
ro carceri fame cruciāda tradit. Sed a ſctā
theodora q̄ iam p martiriū coronata fuerat
p duos meſes eſca celeſti paſcit. Tādē cū
ducētis v̓ginibus ad inſulas palmarias du
cta eſt. vbi multi ppter nomē xp̄i fuerāt re-
legati. Poſt aliq̄s v̓o dies p̄fect' oēs ad ſe
vocauit τ anaſtaſiā ad palos ligatā ignibus
cōcremauit. Alios v̓o diuerſis ſupplicijs in
teremit. Inter q̄s vn' erat q̄ pluries ppter
xp̄m multꝫ diuitijs ſpoliat' ſꝑ dicebat. xp̄m
ſaltē mihi nō auferetꝫ. Appollina aūt corp'
ſancte anaſtaſie in viridario ſuo facta ibi ec
cleſia honorifice ſepeliuit. Paſſa eſt aūt ſub
diocletiano circa annos dñi. cclxxxvij.

¶ De ſancto Stephano. viij A

STephanus grece lati
ne dr̄ corona ſꝫ hebraice norma
Fuit eñi corona. i. p̄ncipiū mar
tiriū in nouo teſtō. ſicut abel in
veteri teſtamēto. Fuit etiā norma. i. exem-
plar τ regula alijs patiēdi p xp̄o ſiue bñ agē
di τ viuēdi vel p inimicis orādi. Uel ſtepha
nus dr̄ q̄ſi ſtrennue fans qđ pꝫ in ſuo ſmōe
τ in luculēta diuini v̓bi p̄dicatiōe. Uel dicit
ſtaphan' q̄ſi ſtrēnue fans τ an'. i. ſtrēnue ſi-
ue laudabilit fans. i. inſtruēs τ regēs anus
id eſt viduas q̄b' ab apl'is fuerat p̄fect'. q̄ ad
litterā an' erāt. Eſt ergo corona ppter p̄n-
cipiū martirij. norma ppter exemplū patiē-
di τ bñ viuēdi. ſtrēnue fans ppter luculentā
p̄dicationē τ ſtrēnue fans anus ppter vidu
arum laudabilem inſtructioem. B

STephanus fuit vnus
de ſeptē diacōib' ab apl'is in mi
niſteriū ordinat'. Creſcēte eñ
numero diſcipuloꝝ ɔuerſi ex gē
tibus aduerſus ɔuerſos ex iudeis murmu-
rare ceperūt ex eo q̄ viduc eoꝝ in miſterio
quotidiāo ɔtēnebātur. hui' aūt murmuris
cauſa duplr̄ pōt intelligi. Aut q2 vidue eorū
in miſterio nō admittebant aut q2 p̄ceteris
in quotidiano miſterio grauabāt. Apl'i eñ
vt expediti' p̄dicationi inſiſterēt viduis mi-
niſtrationē cōmiſerāt. Uidentes itaq̄ apl'i
murmurationē ortā p adminiſtratōe viduaꝝ
volentes hoc murmur ſedare ɔgregata oī
multitudie dixerūt. Nō ē equū nos derelin
quere v̓bū dei τ miſtrare mēſis glo. q2 meli
ora ſunt fercula mētis q̄ dapes corpis. Cō
ſiderate ergo fratres ex vobis viros boni te
ſtimonij ſeptē plenos ſpūſctō τ ſapia. q̄s cō
ſtituam' ſup hoc opus glo. vt miſtrēt vel vt
miniſtrātib' p̄ſint. Nos v̓o orōni vel p̄dica
tioni inſtātes erim'. Et placuit ſmo oī po-
pulo τ multitudini. Et elegerūt ſeptē quoꝝ
btūs ſtephan' p̄m' τ p̄miceri' extitit. Et ad
duxerūt eos ad apl'os τ impoſuerūt ſup eos ma
nus. Stephan' aūt plen' gr̄a τ fortitudine
faciebat ſigna τ pdi. ma. in pp'lo. Inuidētes
igit iudei τ eū ſupare τ cōuincere cupiētes.
triplici mō eū in p̄lio aggreſſi ſunt. ſ. diſpu-
tatōe. teſtiū pductiōe. τ tormētoꝝ illatione
Sꝫ tñ ipe diſputātes ſupauit teſtes falſos
ɔuicit τ de ſuis tortorib' triūphauit. Et in q̄
libet pugna adiutoriū ſibi de celo datū eſt.
In p̄ma eñi ei dat' eſt ſpūſctūs qui ſapiam
miniſtraret. In ſcđa vult' angelic' q̄ falſos
teſtes terreret. Et in tertia viſus eſt xp̄s ad
iuuare parat' q̄ martirē ɔfortaret. In q̄libꝫ
igit pugna ponit hiſtoria tria. ſ. aggreſſum
p̄liū. collatū adiutoriū. τ adeptū triumphū.
Hiſtoriā igit breuiter pcurrētes hec oīa vi
dere poterim'. C Cū igit btūs ſtepha-
nus multa ſigna faceret τ freq̄ntiuſ populo
p̄dicaret. iudei ſibi inuidētes primū preliū
cum eo inierunt. vt eū p diſputationē vince
rent. Surrexerunt eñi quidam de ſinagoga
que appellabatur libertinorū a regione ſic
dictorum vel libertinorum. id eſt filiorum li
bertorum. Libertini enim dicuntur filij li-
bertorū. i. eorū qui de ſeruitute manuſmiſ-
ſi ſunt τ libertati donati τ ſic de ſtirpe ſuili
fuerunt qui primo fidei reſtiterunt τ cirenē
ſium a cirene ciuitate τ alexandrinorū τ co
rum qui erāt a cilicia τ aſia diſputātes cum
ſtephano. Ecce p̄mū p̄liū. deinde ſubiungit
triumphū. τ nō poterāt reſiſtere ſapientie
Poſtremo ponit adiutorium τ ſpm̄ qui loq̄
bat. Uidētes igit q̄ p hūc modū pugnandi
eum non poſſent ſupare ad ſm modū calli-
de ſe ɔuerterūt. vt. ſ. eū falſis teſtib' ſuparēt
Submiſerunt enim duos falſos teſtes qui
eūdē de quadruplici blaſphemia accuſarēt.
Adducētes itaq̄ eū in conſiliū ſuum falſi te

ſtes ſeū ꝺ quattuoꝛ accuſabāt.ſ.de blaſphe
mia in deū in moyſen in legem ⁊ in taber-
naculū ſiue templū.Ecce ꝑliū ⁊ intuētes eū
oēs q̄ ſedebāt in ꝯſilio viderūt faciē eiꝰ tan-
q̄ faciē angeli.Ecce auxiliū. Deinde ponit̄
huius ſcde pugne victoria cū falſi teſtes de
his oībꝰ cōfutant̄ .Dixit em̄ ꝑnceps ſacer-
dotum ſi hec ita ſe haberent.Tunc btūs ſte
phanus de illis q̄ttuoꝛ q̄ ſibi falſi teſtes im-
poſuerūt ſe ꝑ oꝛdinē excuſauit Et ꝑmo excu
ſauit ſe de blaſphemia in deū dicēs deū qui
locutus fuit patribꝰ ⁊ ꝓphetis deum glorie
fuiſſe.id eſt datoꝛē vel poſſeſſoꝛez glorie vel
cui a creatura debet̄ gloria.Ubi deū triplr̄
cōmēdauit ſm qꝺ hoc verbū triplr̄ pōt expo
ni.Eſt etiā deꝰ glorie.i.collatiuus glorie.i.
reg.ij.Qui honoꝛificauerit me gloꝛificabo.
eū.vel deꝰ glie.i.ꝯtētiuus glorie ꝓuer.viij.
Mecū ſunt diuitie ⁊ gloꝛia.vel deꝰglorie.i.
deus cui a creatura debet̄ gloꝛia.i.thimo.i.
Regi.ſeculoꝝ īmoꝛtali.inuiſibili ſoli deo ho
noꝛ ⁊ gloꝛia ī ſecula ſeculoꝝ Amen .Cōmē
dauit igit̄ deuꝫ tripliciter.ſ.ꝙ ſit gloꝛioſus
gloꝛificās ⁊ gloꝛificādus.Deinde excuſat ſe
de ſecūda blaſphemia in moyſen ipm̄ moy-
ſen multipliciter cōmendando.Cōmendat
eni eū ꝑcipue a tribus. ſ.a zeli feruoꝛe quia
ꝑcutientez hebꝛeum egyptium interfecit a
miraculoꝛū opatiōe q̄ in egipto ⁊ in deſerto
fecit ⁊ a dei familiaritate.qꝛ pluries cū deo
familiariter locutus fuit.Poſtmodū excu-
ſat ſe de tertia blaſphemia q̄ erat in legem
ipſam tripliciter cōmendando.ſ.ex rōne dā
tis q̄ fuit deꝰ ex rōne miniſtrātis q̄ fuit moy
ſes talis ⁊ tātus ⁊ ex rōne finis qꝛ dat vitaꝫ
eternam.Poſtremo cepit ſe purgare de q̄r
ta blaſphemia.q̄ erat in tabernaculū ⁊ in tē
plum ipꝫ tabernaculū quadruplr̄ cōmēdan
do.ſ.ꝙ fuit a deo ꝑceptū fieri in viſione oſtē
ſum a moyſe cōſummatū ⁊ arce teſtimonij
contentiuū.Templū aūt dixit tabernaculo
ſucceſſiſſe.Sic ergo btūs ſtephanus de cri
mine ſibi obiecto rōnabiliter ſe purgauit.
D Uidētes igitur iudei ꝙ nec iſto ſecun
do mō eū ſupare valerēt tertiū modū aſſu-
mūt ⁊ tertiā pugnā ineūt vt.ſ.ſaltē toꝛmētꝭ
⁊ ſupplicijs eū ſuparēt.Quod vt vidit beatꝰ
ſtephanꝰ volēs ꝑceptū dn̄icū de fraterna coꝛ
rectione ſeruare tribus modis eos conatꝰ
eſt coꝛrigere ⁊ a tāta malicia coercere.ſ.pu
doꝛe timoꝛe ⁊ amoꝛe Primo pudoꝛe eis du-
riciā coꝛdis ⁊ ſctōꝛū necē ipꝛoperādo.Dura
inquit ceruice ⁊ incircūciſi coꝛdibꝰ ⁊ auribꝰ
vos ſꝑ ſpūiſctō reſtitiſtis ſicut ⁊ patres vrī
ita ⁊ vos.Quem enim ꝓphetarū patres ve
ſtri non ſunt ꝑſecuti ⁊ occiderūt eos q̄ ꝓnū-
ciabant de aduētu iuſti.vbi ſicut di.glo.tres
gradꝰ malitie coꝝ ponit.Primꝰeſt ꝙ ſpūi
ſancto reſtiterūt.ſcdus ꝙ ꝓphetas ꝑſecuti
ſunt.tertius eſt ꝙ creſcēte malicia eoꝝ eos
occiderūt.Sꝫ qꝛ frōs mulieris meretricis
facta erat eis ⁊ neſciebāt erubeſcere.nec ſic
a ꝯcepta malicia deſtiterūt imo audiētes h̄
diſſecabātur coꝛdibꝰ ſuis ⁊ ſtridebāt dētibꝰ
in eū.Scdo coꝛrexit eos timoꝛe ꝑ hoc.ſ.ꝙ
ieſuꝫ ſtantē a dextris dei ſe videre ꝓhibuit q̄
ſi paratū ſe adiuuare ⁊ aduerſarios cōdēna
re.Cū em̄ eſſet ſtephanus plenus ſpūiſctō
intuens in celū vidit gloꝛiā dei ⁊ ait.Ecce vi
deo celos aptos ⁊ filiū hoīs ſtantē a dextris
virtutis dei.Licet igitur iam pudoꝛe ⁊ timo
re coꝛrexerit eos nō tn̄ adhuc deſtiterunt ſꝫ
deterioꝛes q̄ pꝛius fuerunt. Exclamantes
enim voce magna continuerūt aures ſuas.
Glo.ne blaſphemantē audirent. Et impe-
tū fecerūt vnanimiter in eū.⁊ ꝓiciētes euꝫ
extra ciuitatē lapidabant.in hoc ſm legem
ſe agere arbitrātes.que blaſphemuꝫ extra
caſtra mādauerat lapidari ⁊ illi duo falſi te
ſtes qui in eū pꝛimū lapidē mittere debebāt
ſm legem dicentem.ꝑma manus teſtiū la-
pidabit eū.depoſuerūt veſtimenta ſua ne il
lius tactu coinquinarent̄.vel vt ad lapidan
dum expeditioꝛes redderentur.ſecꝰ pedes
adoleſcētis q̄ vocabat̄ ſaulus ⁊ poſtea voca
tus eſt paulus.Qui dū lapidātiū veſtimēta
cuſtodiret ex eo ꝙ ad lapidandū eos expedi
tioꝛes redderet q̄ſi manū omniū lapidauit.
Tūc aūt eos nec pudoꝛe nec timoꝛe a tanta
poſſꝫ neq̄tia retrahere.tertiū modū adhibu
it vt ſaltez eos amoꝛe coerceret.An nō exi
miꝰ amoꝛ fuit quē eis oñdit.qn̄ ꝓ ſe ⁊ ꝓ ipſis
oꝛauit.Pro ſe q̄dē oꝛauit ne ſua paſſio pꝛo
longaret̄ ⁊ ſic ipſi rei noxa maioꝛi tenerent̄

Pꝛo ipſis aūt oꝛauit ne eis hoc in peccatuꝫ
imputaret̄.Lapidabāt inquit ſtephanū inuo
cantē ⁊ dicētē.Dn̄e ieſu accipe ſpirituꝫ meū
Poſitis autem genibus clamauit voce ma
gna di.Dn̄e ne ſtatuas illis hoc peccatū qꝛ
neſciūt quid faciūt.Et vide amoꝛem mira-
bilem:qꝛ oꝛādo pꝛo ſe ſtetit.oꝛādo pꝛo ſuis
lapidatoꝛibus genua flexit quaſi plus oꝛati
onem quam pꝛo ipſis faciebat.ꝙ illam quā
ꝓ ſe effundebat cuperet exaudiri.Pꝛo ipſis
etiaꝫ potius quā pꝛo ſe genua flexit:qꝛ vt di
cit glo.ibidez: quoꝝ maioꝛ iniquitas maius
ſupplicādi remediū poſtulabat. In hoc etiā
martir chꝛiſti:chꝛiſtum imitatus eſt.qui in
paſſione ſua pꝛo ſe oꝛauit dicens.Pater in
manus tuas cōmēdo ſpiritū meum.Et pꝛo
ſuis crucifixoꝛibus dicens. Pater ignoſce
illis ⁊c.Et cū hoc dixiſſet obdoꝛmiuit in do
mino.Glo.pulchꝛe dictuꝫ eſt obdoꝛmiuit et
nō moꝛtuꝰ eſt:qꝛ obtulit ſacrificiū dilectio-
nis:⁊ obdoꝛmiuit in ſpe reſurrectionis. Fa
cta eſt autem lapidatio ſtephani eodē anno
quo dominus aſcēdit in pꝛoximo menſe au
guſti tertia die intrante.Sanctus vero ga-
maliel ⁊ nicodemus qui erant ꝓ xp̄ianis in
omnibꝰ conſilijs iudeoꝛum.ſepelierūt eū in
agro ipſius gamalielis.⁊ fecerūt planctum
magnū ſuꝑ eum.Et facta eſt magna ꝑſecu-
tio xp̄ianoꝝ q̄ erāt in iheruſalē qꝛ occiſo btō
ſtephano vno de ꝑncipibꝰ alios grauiter ꝑ-
ſequi ceperūt.intantū ꝙ omnes chꝛiſtiani ꝑ̄-
ter apoſtolos q̄ erāt ceteris foꝛtioꝛes ꝑ totā
iudeoꝝ prouinciā diſperſi ſunt:iuxta qꝺ do-
minus pꝛeceperat eis ſi vos ꝑſecuti fuerint
in vna ciuitate fugite in aliā. E Refert
Auguſti.doctoꝛ egregius beatū ſtephanum
innumeris miraculis claruiſſe ⁊ moꝛtuos ſex
ſuis meritis ſuſcitaſſe. multoſq̄ꝫ a varijs
languoꝛibus curaſſe.Pꝛeter hec auteꝫ alia
refert miracula digne memoꝛie cōmēdēda.
Ait enim ꝙ floꝛes ſuper altare beati ſtepha
ni ponebātur et inde ablati ſuper infirmos
ponebantur ⁊ mirabiliter curabantur. pan-
ni etiaꝫ de eius altari ſumpti ⁊ ſuper egros
impoſiti multis extiterunt infirmitatibꝰ in
medelā.Nam ſicut ait in li.xxij.de ciui. dei.
Floꝛes ipſi de altari aſſumpti cuiuſdam mu
lieris cece oculis impoſiti ſunt ⁊ illa ꝯtinuo
lumē recepit.Refert quoq̄ꝫ in eodem lib. ꝙ
cum quidam vir pꝛimarius ciuitatis nomi-
ne marcialis infidelis eſſꝫ ⁊ nequaq̄ ꝯuerti
vellet cum tamen plurimū egrotaret.gener
ſuus valde fidelis ad eccl̄iam ſancti ſtepha-
ni venit.⁊ de ipſis floꝛibus q̄ ſuꝑ altare erāt
accipiens ad caput ſoceri floꝛes ipſos laten
ter poſuit.Super quos dū ille doꝛmiſſet.ꝓ
tinus ante diluculum clamauit vt ꝓ epō mit
teret̄.Cū autē epiſcopꝰ abeſſet ſacerdos ad
eū venit ⁊ ipſuꝫ cū ſe credere diceret baptiſa
uit.Hic q̄diu vixit hoc verbū ſemper in oꝛe
habuit.Chꝛiſte accipe ſpiritū meū:cum ta-
men hec beati ſtephani vltima verba fuiſſe
neſciret.Aliud ſilr̄ in eodē lib.refert miracu
luꝫ ꝙ quedā matrona noīe patronia:cū diu
infirmitate grauiſſima toꝛqueret̄ et multa
adhibēs remedia nullum ſentiret liberatio
nis veſtigiū tandē quēdā iudeuꝫ ꝯſuluit qui
anulū quēdā cū quodam lapide ei tribuit vt
ipſo anulo cum coꝛda ad nuda coꝛpoꝛis cin
geret̄.vt ex virtute illius beneficiū reciperet
ſanitatis.Sed dū hoc ſibi nihil valere ꝯſpi-
ceret.ad eccl̄iam ꝓthomartiris ꝓperauit:⁊
ꝓ ſalute ſua inſtātius beatū ſtephanū exoꝛa
uit.Tūc ſubito inſoluta coꝛda ⁊ illeſo anulo
remanēte anulus in terrā ꝓſilijt ⁊ cōtinuo ꝑ
fecte ſanatā ſe ſenſit. F Aliud ſimiliter
in eodē nō minꝰ mirabile refert miraculum
Apud nāq̄ꝫ ceſareā capadocie quedam nobi
lis matrona erat viri quidē deſtituta ſolatio
ſed nobili vallata multitudine filioꝝ.Nā de
cē filios habuiſſe dicit̄.quoꝛuꝫ ſeptē mares
⁊ tres femine fuiſſe ꝓhibētur.Quadaꝫ igit̄
vice dū mater ab eis offendit̄ maledictiōeꝫ
ſuā filijs impꝛcatur.Subito aūt maledictio-
nē nimis diuina vindicta ſubſequit̄.⁊ oēs pe
na ſimili ⁊ hoꝛribili feriunt̄.Nā oēs tremo-
re mēbꝛoꝝ oim̄ hoꝛribiliter ſunt ꝑcuſſi Qua
pꝛopter nimiū dolētes ⁊ eoꝛum ciuiū oculos
nō ferētes ꝑ totū oꝛbē vagari ceperūt ⁊ quo
cūq̄ꝫ ibāt oim̄ in ſe cōuertebāt aſpectuꝫ. Ex
his aūt duo frater ⁊ ſoroꝛ paulꝰ ⁊ palladia hi
ponā venerūt ⁊ ipſi auguſtino ibidē epō q̄ ſi
bi ꝯtigerāt narrauerūt.Cū ḡ iam q̄ndecim
diebꝰ añ paſca eccl̄iaꝫ beati ſtephani freq̄n̄

taſſent ⁊ ſanitatē ab ipo multis ꝑcibus po
ſtulaſſent in ipſo die paſce cum frequens po
pulus preſens eēt. vnus ex eis. ſ. paulꝰ repē
te cancellū introiuit ⁊ ante altare cū multa
fide ⁊ reuerētia ſe ꝓſtrauit in orōne. Et cū
aſtātes rei exitū expectarēt. ſubito ſurrexit
ſanus a tremore corꝑis deinceps alienus.
Cū aūt ad auguſtinū fuiſſet adductus: ipſe
cū ad populū ꝓtulit ⁊ ſequēti die libellū de il
lius curatōe eis recitandū promiſit. Cū aūt
ſic ad populū loqueret: ⁊ ſoror illiꝰ ibidē oībꝰ
mēbris tremens aſſiſteret. ſurgēs illa e me
dio beati ſtephani cancellos intrauit ⁊ ſta-
tim velut obdormiens ſubito ſana ſurrexit
Ipſa ſitr in mediū ꝓducit: ⁊ de vtriuſqꝫ ſani
tate deo ⁊ beato ſtephano imēſe gratie refe
runt. Oroſius nāqꝫ a hieronimo ad auguſti
nū rediēs: quaſdā reliqās ſancti ſtephani de
tulit ad quas ꝑdicta ⁊ plura alia miracula fa
cta ſunt. B Notādū aūt ꝙ beatꝰ ſtepha
nus hac die paſſus nō eſt; ſꝫ ea die vt dicitur
qua eiꝰ inuētio celebrat: Eiꝰ aūt inuētio hac
die dicit extitiſſe. ſꝫ quare feſta mutata ſint
dicet cū de inuētiōe aget. Ad pſens aūt hac
dixiſſe ſufficiat ꝙ duplici de cā eccleſia hec
tria feſta que ſequunt natiuitatē dn̄i ſic vo-
luit ordinare. Prima eſt vt xp̄o ſpōſo vt ca-
piti oēs ſui comites adiungant. Natus em̄
xp̄s ſpōſus eccl̄ie in hūc mūdū tres ſibi co-
mites adiūxit de quibꝰ comitibꝰ dr in canti-
cis. Dilectꝰ meꝰ candidus ⁊ rubicūdus ele-
ctus ex milibꝰ. Candidꝰ quo ad iohānē euā-
geliſtā ꝑcioſum ꝯfeſſorē. Rubicundꝰ q̄ntū ad
ſtephanū ꝓthomartirē. Electꝰ ex milibꝰ quā
tū ad turbē innocētū virginalē. Scd̄a rō eſt
vt ſic eccl̄ia oīū martirū genera ſcḋm gradus
dignitatis inſimul adunaret: quoꝝ qdē mar
tiriꝫ xp̄i natiuitas cauſa fuit. Eſt em̄ triplex
martiriū. Unū volūtate ⁊ ope. ſcd̄m volūta-
te ⁊ nō ope. tertiū ope ſed nō volūtate. Pri-
mū fuit in beato ſtephano. ſcd̄ꝫ in beato io-
hanne. tertiū in innocentibus.

De ſancto iohāne apoſtolo ⁊ euan
geliſta. ix A

IOhānes interpreta-
tur dei gratia vel in quo eſt gra
tia: vel cui donatum eſt vel cui
donatio a deo facta eſt. Per hoc enim in-
telliguntur quattuor priuilegia que fuerunt
in beato iohanne primum: eſt precipua chri
ſti dilectio. Chriſtus enim pre ceteris apo-
ſtolis eum dilexit ⁊ ei maiora dilectionis et
familiaritatis ſigna oſtendit. Et inde dici-
tur dei gratia quaſi deo gratioſus etiā plus
petro ipſū dilexiſſe videtur. ſed eſt dilectio
animi ⁊ ſigni. Et illa que eſt ſigni duplex eſt
vna que conſiſtit in familiaritatis oſtenſio-
ne; et alia in beneficioꝝ exhibitione. quan
tum ad primam vtrunqꝫ equaliter dilexit.
quantum ad ſecundā plus iohannem. quā
tum ad tertiam plus petrum. Secun-
dum eſt carnis incorruptio. qui a virgo a do
mino eſt electus. ⁊ inde dicit in quo eſt gra-
tia. In ipſo enim fuit gratia pudicitie vir-
ginalis. Unde et de nuptijs volens nubere
a domino vocatus fuit. Tertium eſt ſecreto
rum reuelatio: et inde dicitur cui donatum
eſt. Eidem enim donatum eſt multa ſecre-
ta ⁊ profunda noſcere: ſicut de diuinitate ver
bi et conſummatione ſeculi. Quartum eſt
matris dei recommendatio. ⁊ inde dicitur
cui donatio a deo facta eſt. Maxima enim
donatio a domino tunc eidem facta eſt quā
do mater dei in eius cuſtodiam donata eſt.
Eius vitam miletus laodicie epiſcopus ſcri
pſit. quam Iſidorus in libro de ortu vita et
obitu ſanctorum patrum abbreuiauit. B

IOhānes apoſtolus ⁊
euangeliſta dilectus a domino
⁊ virgo electus poſt pētecoſten
diuiſis apoſtolis in aſiā eſt pro
fectus vbi eccleſias multas fundauit. Do-
micianus igitur imperator eius intelligēs
famam. accerſitum eum in doliū feruentis
olei ante portam latinam mitti iuſſit. Ille
autem inde exiit illeſus ſicut a corruptione
carnis extiterat alienus. Uidens igitur im
perator ꝙ nec ſic a predicatione deſiſteret
eum in pathmos inſulam in exilium rele-
gauit. vbi ſolus degēs apocalipſim ſcripſit.
Eodem anno imperator propter ſui nimiā
crudelitatē occidit et a ſenatu q̇cquid fece
rat reuocat. Sicqꝫ fctm̄ ē. vt ſanctꝰ iohānes
q̇ cū nimia iniuria in iſulā deportatꝰ fuerat

cū honore ephesum rediret occurrēte ei vni
uerſa turba ⁊ dicēte. Bn̄dictus qui venit in
nomine domini. Cum aūt ingrederet vrbē
druſiana eius dilectrix que ſuum plurimū
deſiderabat aduentū mortua efferebat. Pa
rentes igit eius vidue ⁊ orphani dixerūt ei
ſancte iohannes ecce druſianā efferimus
que tuis ſemꝑ monitis obſecūdās nos oēs
alebat. tuūqꝫ deſiderabat plurimū aduentū
dicēs. O ſi videā aplm̄ dei anteꝗ̄ moriar.
Ecce tu veniſti. ⁊ te videre nō potuit. Tunc
iuſſit feretrū deponi ⁊ corpꝰ reſolui dicens.
Dn̄s meꝰ ieſus xp̄s ſuſcitet te druſiana. ſur
ge ⁊ vade in domū tuā ⁊ para mihi refectio
nem. Statim illa ſurrexit ⁊ cepit ire ſolicita
de iuſſione apl̄i ita vt ſibi videretur ꝙ nō de
morte ſꝫ de ſomno excitaſſet eā C Alte
ra aūt die chraton phūs in foro ppl̄m cōuo-
cauit vt oſtenderet quō hic mundus contē-
nendus eſſet. Duos em̄ ditiſſimos iuuenes
fratres ꝑcioſiſſimas gemmas diſtracto to
to patrimonio emere fecerat. ⁊ eas in ꝯſpe
ctu oīm ꝯfringi iuſſerat. Cōtigit igit aplm̄
illuc tranſitū facere. vocanſqꝫ ad ſe phm̄ hu
iuſmodi mūdi contemptū triplici ratiōe cō
demnauit. Primo q2 ore hoīm. laudat. ſed
diuino iudicio ꝯdemnat. Scd̄o q2 ex tali cō
temptu vicium nō curat ⁊ io vanꝰ eſt. Sicut
medicina vana dr ex qua morbus nequaꝗ̄
curat. Tertio q2 cōtemptus meritorius eſt
qui ſua paupibꝰ elargit ſicut dn̄s iuueni di-
xit Si vis pfectus eſſe vade ⁊ vēde oīa que
habes ⁊ da paupibꝰ. Cui chraton dixit. Si
vere deꝰ magiſter tuꝰ eſt. ⁊ vult vt hāꝝ gēma
rum ꝑciū paupibꝰ eroget fac vt reintegren-
tur vt ad eiꝰ facias gl̄iā qd̄ ego ad hoīm fe
ci famā. Tūc beatus iohannes gēmarum
fragmenta in manum ſuā recolligens ora-
uit ⁊ facte ſunt integre ſicut prius. ſtatimqꝫ
philoſophus ⁊ illi duo iuuenes crediderūt ⁊
gēmas vendentes preciū pauperibus ero
garunt. D Duo inſuper iuuenes hono-
ratꝰ hoꝝ exemplo venditis oībus ⁊ paupi-
bus erogatis apoſtolū ſecuti ſunt quadam
autem die vidētes ſeruos ſuos precioſis in
dumētis fulgentes ⁊ in vili pallio ſe egētes
cōtriſtari ceperunt. quod cū ſanctus iohan-
nes aduertiſſet eo ꝙ facie triſtes eſſent vir
gas ⁊ lapides a littore maris deferri feciꝫ ⁊
eos in aurū ⁊ gemmas conuertit. Qui iuſ
ſu apoſtoli vniuerſos aurifices ⁊ gēmarios
per ſeptem dies querētes reuerſi ſunt dicē-
tes ꝙ illi nūꝗ̄ tam purū aurū ⁊ tā ꝑcioſas
gemmas ſe vidiſſe teſtati ſunt dixitqꝫ eis.
Ite ⁊ redimite vobis terras quas vēdidiſtis
quia celorū premia perdidiſtis Eſtote flo-
ridi vt marceſcatis. eſtote diuites tempora
liter vt in perpetuum mendicetis. Tūc apo
ſtolus cōtra diuitias diutius cepit diſputa-
re. oſidēs ꝙ ſex ſunt q̄ debēt nos ab imode-
rato diuitiarū appetitu retrahere. Primū
eſt ſcriptura. vn̄ recitauit hiſtoriā de diuite
epulone quem dn̄s reprobauit. ⁊ de lazaro
paupere quē dn̄s elegit. Scd̄m eſt natura
q2 hō nudus ſine diuitijs naſcitur. ⁊ nudus
ſine diuitijs moritur. Tertiū eſt creatura.
q2 ſol luna ſidera ⁊ pluuia. ⁊ aer oībus ſunt
cōia ⁊ cōiter ſua beneficia oībus largiūtur
ſic ⁊ inter homīes omnia cōia eſſe deberēt.
Quartū eſt fortuna. dixit em̄ ꝙ diues ſeruꝰ
efficit nūmi ⁊ diaboli. Nūmi q2 nō poſſidet
diuitias; ſed ipſe a diuitijs poſſidet. diaboli
quia iuxta euangelium amator pecunie ſer
uus eſt mānone. Quintū eſt cura. q2 habēt
curam ⁊ ſollicitudinem diurnā ⁊ nocturnā
in acquirēdo ⁊ in cuſtodiendo. Nam in acq
rendo habet laborē ⁊ in cuſtodiendo timo
rem. Sextum eſt iactura. ⁊ oſtendit ꝙ diui
tie ſunt cauſa duplicis mali. ſcilicet mali in
pſenti quod eſt elatio ⁊ mali in futuro quod
eſt eterna damnatio ⁊ alterius que eſt in ꝑ-
ditione duplicis boni ſcilicet boni in preſen
ti quod eſt gratia ⁊ boni i futuro qd̄ eſt eter
na gloria. E Cum igitur ſanctus io-
hannes cōtra diuitias taliter diſputaret. ec
ce iuuenis quidā mortuus efferebat q̇ trigī
ta dies habebat ꝙ vxorē acceperat. Ueniēs
igitur mater vidua ⁊ ceteri qui eū flebant
ad pedes apoſtoli prociderunt rogantes ꝙ
hunc quoqꝫ ſicut druſianā in nomine dn̄i ſu
ſcitaret. Flēte igitur aplo diutius ⁊ orante
ꝯtinuo reſurrexit Precepitqꝫ ei vt illis duo
bus diſcipulis enarraret quātā icurriſſent
penam ⁊ q̄ntam gloriam perdidiſſent. Qui

ṁulta de gloꝛia paradiſi ꝛ de penis inferni
quas viderat enarrauit dicens.O miſeri vi
di angelos veſtros flentēs ꝛ demones gra
tulātes.Dixitq; eis ꝙ ꝑdidiſſent eterna pa
lacia q̄ ſunt gēmis coꝛuſcantibus fabꝛicata
claritatis mirabilis ꝯtentiua.copioſis epu
lis refecta delitijs plena.gaudijs glorioſa ꝛ
in perpetuū ꝑmāſura.De inferno aūt octo
penas dixit.q̄ his verſibus cōtinentur.Ver
mes ꝛ tenebꝛe flagellū frigus ꝛ ignis.De-
monis aſpect' ſceleꝝ cōfuſio luctus.Tūc il
le qui fuerat ſuſcitatus ꝛ illi duo diſcipuli
ad pedes apl'i ſe ꝓſternētes rogabāt vt mi-
ſericoꝛdiā ꝯſeq̄rent̃.Quib' apl's ait.Trigi
ta dieb' pn̄iaꝫ agite iter quos oꝛate vt virge
ꝛ lapides ad naturā p̄ſtinā reuertant̃ qđ cū
factū eēt ait eis.Jte ꝛ vnde tuliſtis virgas
ꝛ lapides deferatis qđ cū feciſſent ꝛ v̄ge et
lapides in ſui naturā reuerſi fuiſſent:oīm v̄
tutum grām quā p̄us habuerāt receperunt
F Cū aūt btūs iohānes ꝑ totaꝫ aſiā p̄di-
caſſet cultoꝛes idoloꝝ ſeditioneꝫ in populo
cōcitantes iohannē ad templum diane tra
hebant cogentes eum ſacrificiuꝫ offerre.q̄
bus iohannes hanc diſiunctioneꝫ ꝓpoſuit:
vt aūt ipſi ad inuocationē diane eccl'iaꝫ xp̄i
euerterēt ꝛ ip̄e idoliſ ſacrificaret aut ipſe ad
inuocationem xp̄i templū diane euerteret ꝛ
ipſi in xp̄ꝫ crederent.Huic ergo ſentētie cū
maioꝛ pars populi conſenſiſſet exeuntibus
cūctis de templo.oꝛauit apl's ꝛ fundit' tem
plū coꝛruit ꝛ diane imago penit' cōminuta
eſt.Ariſtodemus aūt pōtifex idoloꝝ in pp'lo
ſeditionē maximā ꝯcitauit ita vt vna pars
cōtra aliā ad pꝛeliū pararet̃.Cui apl's quid
tibi vis faciam vt placeris.Cui ille.Si vis
vt credam in deum tuum dabo tibi venenū
bibere ꝛ ſi nullam in te leſionē intulerit ve-
rus deus domin' tuus apparebit.Cui apo
ſtolus.Fac vt locutus es.Et ille.Volo vt a
lios inde moꝛientes videas vt ſic amplius
ꝑtimeſcas.Pergēſ igitur ariſtodemus ad
ꝓcōſulem duos viros decapitādos petijt ꝛ
eis coꝛā oībus venenū dedit.qui mox vt ve-
nenum biberunt ſpm̄ exala[illegible].Tunc apl's
calicē accipiēs ꝛ ſigno crucis ſe muniens to
tum venenum bibit ꝛ nullā leſionē incurrit
qua ꝓpter deū oēs laudare ceperūt.Ariſto
demus aūt dixit Adhuc mihi ineſt dubietaſ
ſed ſi veneno moꝛtuoſ ſuſcitaueris abſq; du
bio vere credā:tūc apl's ei tunicā ſuā tribuit
Cui ille.Cur mihi tunicā tuam dediſti.cui
apl's.Vt ſic cōfuſus a tua infidelitate diſce
das.Cui ille.Nunq̄d tunica tua credere me
faciet.Et apl's.Vad' ꝛ mitte eā ſup coꝛpoꝛa
defunctoꝛum dicens.Apl's xp̄i me miſit ad
vos vt in xp̄i noīe exurgatis quod cū feciſſꝫ
ilico ſurrexerūt.Tūc apl's pontificē ꝛ pꝛo-
conſulem credētes cū omni parētela ſua in
xp̄i noīe baptizauit q̄ in honoꝛē btī iohānis
eccleſiā ꝯſtruxerunt. G Refert beat'
clemens ſicut in quarto libꝛo eccl'iaſtice hi-
ſtoꝛie inuenit̃ ꝙ quodā tp̄e apl's quēdā iuue
nem pulchꝛū ꝛ ferocē cōuertit ꝛ eū cuidam
ep̄o ſub depoſiti noīe cōmēdauit.Poſt ali-
quod aūt tp̄s iuuenis dereliquit ep̄ꝫ ꝛ fact'
eſt p̄nceps latronū.Apl's itaq; ad ep̄ꝫ venit
ꝛ ſuū depoſitū req̄ſiuit.Cūq; ille de pecunia
intelligeret ꝛ ex hoc vehemēter ſtuperet.Di
xit ei apl's.Juuenē illuꝫ a te repeto quē tibi
tam ſtudioſe recōmendaui.Cui ille.Pater
ſancte in anima moꝛtu' eſt ꝛ in tali mōte cū
latronib' degit:quoꝝ ip̄e p̄nceps exiſtit qb'
auditis veſtē ſuā ſcidit ꝛ caput ſuuꝫ pugnis
feriens bonū inq̄t te cuſtodē fratris anime
dereliqui.Confeſtim igitur equum ſibi pa-
re iuſſit ꝛ ad illū montē intrepidus cucurrit
queꝫ cū iuuenis inſpexiſſet p̄ pudoꝛe nimio
ſtatim equum aſcendit ꝛ velocius aufugit.
Apl's autem etatis oblitus vrget calcarib'
equum ꝛ poſt terguꝫ clamitat fugientis.vt
quid fili dulciſſime fugis patrem ſenem et
inermem ne timeas fili.qꝛ ꝓ te xp̄o rōnem
reddā ꝛ certe ꝓ te libenter moꝛiar ſicut xp̄s
ꝓ nobis eſt moꝛtuus.Reuertere fili reuer-
tere.qꝛ deus me miſit.qui audiens cōpūct'
redijt ꝛ amariſſime fleuit.Apl's autē ad pe
des eius pꝛocidit ꝛ manū eius tanq̄ per pe
nitentiam iam purgatam oſculari cepit.Je
iunante igitur ꝛ oꝛante ꝓ eo apoſtolo veni-
am impetrauit ip̄mq; poſtmodum in ep̄m
oꝛdinauit.Legit̃ ēt in eadem hiſtoꝛia eccle-
ſiaſtica.ꝛ habet̃ in gloſa ſup ſcđam canoni-
cam iohānis.ꝙ cū iohānes apud ephe ſum

balnea lauandi gratia introiſſet.ꝛ ibidē che
rintum hereticum vidiſſet.ꝓtinus exilijt di
cens.Fugiamus hinc:ne balnea ſuper nos
coꝛruat:in quibus lauatur cherintus verita
tis inimicus. H Cū auis q̄ ꝑdix dicitur
vt ait caſſianus in li.collationum.viua bea-
to iohāni a quodā oblata fuiſſet.ꝛ ille eā q̄ſi
demulcendo tangeret ꝛ cōtrectaret.q̄dā a-
doleſcēs hoc videns ad coeuos ſuos riden-
do dixit videte quō ille ſenex cū auicula ſicut
puer ludit.Quod beatus iohannes ꝑ ſpiri-
tū recognoſcēs iuuenem ad ſe vocauit.Cui
dixit adoleſcēs.Tu ne es iohānes qui talia
agis ꝛ tam ſanctus haberis.quē iohannes
quid in manu teneret requiſiuit.cui cū ſe ar
cum diceret tenere ait.quid inde facis ꝛ iu-
uenis.aues inde ac beſtias ſagittam'.Cui
apoſtolus.qualiter.Tūc iuuenis arcum ce-
pit tendere ꝛ tenſum in manu tenere:ſed cū
nil ei apoſtolus diceret iuuenis arcū diſten-
dit.Cui iohānes quare fili arcuꝫ diſtēdiſti.
Et ille.Quia ſi diutius tenſus teneret̃ ad ia
ciēda iacula infirmioꝛ redderet̃.Et apl's ad
hoc.Sic ꝛ humana fragilitas ad cōtēplatio
nē minus valida fieret:ſi ſemper in ſuo rigo
re ꝑſiſtēs fragilitati ſue interdū ꝯdeſcēdere
recuſaret.Nam ꝛ aquila cūctis auib' celſius
volat ꝛ ſolē clari' ꝯſpicit.ꝛ tn̄ nature neceſſi
tate ad yma deſcēdit.Sic ꝛ human' animus
cum ſe modicum a cōtemplatione retrahit
crebꝛa innouatione ardentius ad celeſtia tē
dit.Beatus igitur iohānes vt teſtatur hie-
ro.cū ipſe vſq; ad ipſam ſuā vltimā ſenectu-
tem ephesi moꝛaret̃.ꝛ vix inter diſcipuloꝛuꝫ
manus ad eccleſiam deferret̃:nec plura ver
ba dicere poſſet ad qualibet pauſam hec di-
cebat verba.Filioli diligite alterutruꝫ.Tā
dem fratres qui cū eo erant admirantes ꝙ
ſemper eadem v̄ba diceret.dixerūt ei.Ma
giſter quare ſemper loqueris hec v̄ba.Qui
reſpondit.Quia pꝛeceptuꝫ domini eſt ꝛ ſi ſo
lum hoc fiat ſufficit.Refert quoq; helman-
dus ꝙ cum iohannes euangeliſta euangeli
um ſcribere deberet.pꝛius indixit ieiunium
vt oꝛarent ſe digna ſcripturum.Fertur au-
tem ipſum pꝛo illo loco ſecretiſſimo:in quo
diuina ſcriptur' ſeceſſerat oꝛaſſe:vt nullas
huic inſiſtēs operi ibi ventoꝝ:aut imbꝛiū in
iurias pateretur.Nanq; eidē loco vſq; ho
die reuerētiā elemēta ſeruare dicūtur.Hec
helinā. I Cum igitur eēt nonaginta no
uē ānoꝝ:ꝛ a paſſione domini ſm̄ Jſid. anno
lxvij.apparuit ei domin' cū diſcipulis ſuis di-
cens.Veni dilecte mi ad me:qꝛ tēpus eſt vt
in menſa mea cum tuis fratribus epuleris.
Surgēs autē iohannes cepit ire.Cui domi
nus.Dominica die ad me venies.Veniente
igit̃ dominica vniuerſus populus ꝯuenit in
eccleſiam que fuerat in ipſius nomine fabꝛi
cata.Qui a pꝛimo pulloꝛum cantu p̄dicauit
eiſdē hoꝛtans eos vt in fide eſſent ſtabiles ꝛ
in mandatis dei feruētes.Poſt hoc foueaꝫ
quadratam iuxta altare fecit fieri ꝛ terram
extra eccleſiā iactari.Deſcēdenſq; in foueā
expanſis ad deum manibus dixit.Jnuitat'
ad cōuiuium tuum domine ieſu xp̄e:ecce ve
nio gratias agēs:qꝛ dignatus es me ad tu-
as epulas inuitare.ſciēs ꝙ ex toto coꝛde meo
deſiderarem te.Cūq; oꝛoneꝫ finiſſet tanta
lux ſup eum emicuit ꝙ nullus in eum reſpi-
cere potuit.Recedente autem lumine.man
na fouea plena inuenitur:qđ in loco illo vſq;
hodie generat̃.ita vt in fundo fouee inſtar mi
nute arene ſcaturire videat̃ ſicut in fontib'
fieri conſueuit.Sanctus eadmūdus rex an
glie nulli petēti in nomine ſancti iohannis
euāgeliſte aliquid denegabat.Unde cōtigit
ꝙ q̄dā peregrinus abſente camerario in no
mine ſancti iohannis euangeliſte impoꝛtu-
ne a rege elemoſinā poſtularet.Cui rex pꝛe
cioſum anulum cum nil aliud in ꝓmptu ha
beret dedit.Sed poſt plures dies quidā mi
les anglie in tranſmarinis partibus conſti-
tutus ab eodem peregrino anulum regi re-
ferēdū in hec verba recepit.Jlle cui ꝛ ꝓ cu-
ius amoꝛe anulum hūc dediſti tibi remādat
Unde liquido patuit ꝙ beat' iohānes eideꝫ
in foꝛma apparuit peregrini.Jſido.in lib.de
oꝛtu vita ꝛ obitu ſanctoꝝ patruꝫ.Mutauit
iohānes in aurū ſiluestres frondiū virgas.
litoꝛeaq; ſaxa i gēmas gēmaꝝ fragmina in ꝓ
pꝛiam refoꝛmauit naturā vidua p̄cepto ppl'i
ſuſcitauit ꝛ rediuiuū coꝛp' iuuenis remeante
aīa repauit bibēs letiferuꝫ hauſtū eu aſit pe

riculum ⁊ eodem poculo proſtratos iuite reparauit ſtatũ. Hec Iſido.

¶ De innocentibus. X A

INnocentes dicti ſunt triplici rõne. ſ. rõne vite rõne pene: rõne innocẽtie aſſecute. Ratione vite dicti ſunt innocentes ex eo ꝙ vitã innocentem id eſt nõ nocentem habuerũt. nulli eñ vnꝗ̄ nocuerũt. nec deo ꝑ inobedientiam. nec proximo per iniuſticiam nec ſibi per alicuius peccati maliciam. Et id dr in ps. Innocentes ⁊ recti adheſerunt mihi. Innocentes in vita ⁊ recti in fide. Ratione pene: qꝛ̃ innocẽter ⁊ iniuſte paſſi ſunt vñ ps. Effuderũt ſang. innocen. ⁊c. Rõne innocentie aſſecute: qꝛ̃ in ipſo martirio aſſecuti ſunt baptiſmalem innocẽtiam. i. ab originali peccato mũdiciã. de qua innocẽtia dr in ps. Cuſtodi innocentiã ⁊ vide equitatẽ. i. cuſtodi innocentiã baptiſmatis ⁊ poſtmodũ vide equitatẽ bone operationis. B

INnocẽtes ab herode aſcalonita, iterfecti ſunt. Tres eñ herodes ſacra ſcriptura cõmemorat q̄s famoſos fecit eorum infamis crudelitas. Primus dict⁹ eſt herodes aſcalonita ſub quo dñs natus eſt ⁊ a quo pueri occiſi ſunt. Secundus dictus eſt herodes antipas qui iohannem decollauit. Tertius dictus eſt herodes agrippa. q̄ iacobum occidit ⁊ petrum incarcerauit. vñ de hoc erãt verſus. Aſcalonita necat pueros antipha iohannem. Agrippa iacobum claudens in carcere petrum. Sed primi herodis hiſtoriam breuiter videam⁹. Antipater idumeus vt in hiſtoria ſcola. legitur. neptem regis arabum duxit in vxorem ex qua filiũ habuit quem vocauit herodem. qui poſtmodũ aſcalonita dictus eſt. hic a ceſare auguſto regnũ iudee accepit. ⁊ tunc primitus ablatum eſt ſceptrum de iuda. huic ſex filij nati ſunt. ſ. antipater alexãder. ariſtobolus. archelaus herodes antipas ⁊ philippus. alexãdrũ aũt ⁊ ariſtobolum ex eadem matre iudea genitos romam miſit liberalibus artibus imbuendos. poſt hoc a ſtudio redierunt: ⁊ erat alexãder grãmaticus ariſtobolus aũt acerrimus perorator. iãq; liberi licentius de ſuſceptione regni cũ patre diſceptabãt ob hoc pater offenſus antipatrem illis ꝓponere ſatagebat. Cũq; illi de morte pr̄is tractaſſent ⁊ ob hoc a patre reiecti fuiſſent ceſarem adeunt de p̄ris iniuria ꝯqueſtũi. Interea magi heroſolimã veniũt ⁊ de ortu noui reg̃ diligẽtius ſciſcitantur. Herodes hoc audiẽs perturbatur: timens ne de verorum regũ genere aliquis natus eſſet. qui eũ tanꝗ̄ regni inuaſorem expelleret. Rogat igitur magos vt eo inuento ſibi renũciẽt. ſimulãs ſe velle adorare quẽ volebat occidere. verũtamẽ magi per aliam viam reuerſi ſunt in regionẽ ſuã. videns herodes ꝙ nequaꝗ̄ ad ſe venirẽt ſtelle viſione eos deceptos ad ſe redire erubuiſſe credidit. ⁊ ideo ab inquiſitione pueri animum reuocauit. Cum autẽ audiſſet que paſtores dixerant. ⁊ que ſimeon ⁊ anna ꝓphetauerant vehemẽter timuit ⁊ ſe a magis turpiter illuſum putauit. Tunc herodes de nece puerorum qui erant in bethleem tractare cepit vt cum eis ille quẽ ignorabat occideret. Admonitione autem angeli ioſeph cum puero ⁊ matre in egiptum in ciuitatem hermopolim fugit. ibiq; ſeptem annis vſq; ad obitum herodis permanſit. Ingrediente igitur domino egyptũ ſm eſaie vaticiniũ vniuerſa idola corruerũt. Tradũt quoq; ꝙ ſicut in exitu filiorum iſrael de egypto non fuit domus in egypto: in qua procurante domino non iaceret mortuum primogenitũ. ita nec tunc fuit templum in quo non corruiſſet idolum. Refert Caſſio. in hiſto. trip. ꝙ in hermopoli ciuitate thebaide dicatur eẽ arbor que vocatur perſidis valens in ſalutem multorum ſi fructus aut foliũ aut ps corticis collo egrotantium alligetur. Cum igitur beata maria cum filio in egyptum fugeret hec arbor vſq; ad terram inclinata eſt. ⁊ xp̄m ſuppliciter adorauit Hec caſſio. C Cum igitur herodes de nece puerorum diſponeret a ceſare auguſto per epiſtolã eſt citatus filiorum accuſationibus reſponſurus. Qui cum ꝑ tharſum iter faceret intellexit ꝙ magos naues tharſenſiũ trãſuexiſſent ⁊ ideo oẽs naues tharſis comburi fecit ſm qd̄ ꝑdictum fuerat. In ſpiritu vehemẽti cõteres naues tarſis. Cũq; pater cum filijs coram ceſare diſceptaret. diffinitum eſt vt filij patri in omnibus obedirent. ⁊ ipſe cui vellet regnũ dimitteret. Rediens igitur herodes: ⁊ ex cõfirmatione factus audacior mittẽs occidit oẽs pueros q̄ erãt in bethleem a bimatu ⁊ infra. ſm tẽpus qd̄ exquiſierat a magis. Hoc autẽ duplicem intelligentiam cõtinet. primo vt infra dicat ordinẽ temporis ⁊ eſt ſenſus. a bimatu ⁊ infra. i. ab infantibus duorum annorum vſq; ad pueros vnius noctis. Didicerat eñ herodes a magis ea die qua ſtella apparuit eis dominum natũ eſſe. ⁊ qꝛ iam ãnus fluxerat eo ꝙ romã ierat ⁊ redierat. dñm anniculum ⁊ aliquorũ inſuper dierum eſſe credebat ideoq; ſupra etatem eius vſq; ad bimos ⁊ infra. i. vſq; ad vnius noctis ĩfantes deſcuit in pueros timẽs pueri morphoſeon ne. ſ. puer cui ſidera famulabãtur ſupra etatẽ ſuam vel ĩfra faciem trãſformaret. Et hec ſentẽtia vſitatior habetur ⁊ verior reputatur. Alio modo exponitur ſm Criſ. vt infra dicat ordinẽ numeri: ⁊ eſt ſenſus. a bimatu ⁊ infra. i. a pueris duorum annorum vſq; ad pueros quinq; annorũ. Dicit enim ſtellã ꝑ annũ ante ortũ ſaluatoris magis appariuſſe. Herodes aũt poſtꝙ̄ hoc a magis didicit. Romã vadẽs adhuc ꝑ annum diſtulit. Credebat aũt tũc dominũ natũ fuiſſe quãdo magis ſtella apparuit ⁊ id dñm duorum annorum eſſe credebat. vñ pueros bimos occidit. ⁊ deinceps vſq; ad q̄nq; annos. ſed nõ minores bimis. cui aſſertiõi fidẽ facẽ videt̃ ꝙ q̄dã oſſa inocẽtiũ habent adeo grandia ꝙ bimorum eſſe non poſſunt. Poteſt tamẽ dici ꝙ longe maioris erãt tunc homines quãtitatis ꝙ̄ mõ. Ipſe aũt herodes ſtatim ibidẽ punit⁹ eſt. Nam ſicut ait macrobius als methodi⁹: ⁊ in quadã cronica legitur vnus paruul⁹ filius herodis ibidẽ ad nutriendũ caſu fuerat datus q̄ cũ alijs a carnificibus eſt occiſus. tũc adimpletũ eſt qd̄ dictum eſt ꝑ ꝓphetã. Uox plorat⁹ ⁊ vlulat⁹ piarũ. ſ. matrũ audita eſt in rama. i. in excelſo. D Deus aũt iudex iuſtiſſim⁹: vt hĩn eiſdem hiſtorijs legit̃ ſcolaſticis nõ eſt paſſus tantã herodis neq̄tiã remanere ĩpunitã. Diuino eñ iudicio factũ eſt vt q̄ multos orbauerat filijs ipſe ſuis miſerabili⁹ orbaret. Nã alexãder ⁊ ariſtobol⁹ iterũ pr̄i habiti ſunt ſuſpecti. Cõfeſſus aũt vnus de eorum cõplicib⁹ ꝙ alexãder multa ſibi donaria ꝓmiſiſſet ſi patri venenũ ꝓpinaret. Cõfeſſus eſt et ⁊ barbitonſor de munerib⁹ ſibi ꝓmiſſis: ſi dñi pr̄is barbã raderet eũ ꝯtinuo iugularet. Addiditq; alexãdrũ dixiſſe nõ eſſe ponẽdã ſpem in ſene q̄ ſibi capillos tingeret vt iuuenis appareret. Ob h̄ pater irat⁹ eos occidi fecit. antipatrẽ autem futurũ regẽ iſtituit. Sꝫ ipi antipatri herodẽ antipã in regnũ ſubſtituit. Inſuꝑ herodem agrippã ⁊ herodiadẽ vxorẽ philippi. quos ex ariſtobolo ſuſceperat. paterna dilectiõe fouebat. Hac duplici de cã antipater intolerabile ꝯtra patrẽ ꝯcepit odiũ: intantũ ꝙ eũ attẽptauit occidere ꝑ venenũ. Quod herodes ꝑſentiẽs eũ in carcere poſuit. Auguſt⁹ aũt ceſar audito ꝙ herodes filios occidiſſet. dixit Mallẽ eſſe herodis porcus ꝙ̄ fili⁹: qꝛ cũ ſit ꝓſelitus porcis parcit ⁊ filios occidit. Ipſe autẽ herodes cũ iam annos. lxx. haberet in grauiſſimã egritudinẽ cecidit. Nã febre valida prurigine corporis colli ꝯtinuis tormentis pedum inflatione. vermeſcẽtib⁹ teſticulis intollerabili fetore crebro anhelitu ⁊ interruptis ſuſpirijs torquebatur. A medicis vero in oleo poſitus inde quaſi mortuus eſt ablatus. E Audiens autem iudeos mortem ſuam cum gaudio expectare nobiliores iuuenes ex omni iudea collectos ĩ carcere poſuit. dixitq; Salome ſorori ſue. Scio iudeos de morte mea gauiſuros. ſed potero habere multos lugentes ⁊ nobiles exequias mei funeris. ſi meis volueris parere mãdatis: vt cũ ſpiritum emiſero cunctos occidas quos in cuſtodia ſeruo. vt ſic oĩs iudea me defleat licet inuita. Habebat aũt in cõſuetudine vt poſt oẽm cibũ pomũ ꝑ ſe gladio purgaret ⁊ comederet. Cũq; gladiũ in manu teneret. tuſſiq; violẽta diſtẽderet. circũſpiciẽs ne ſe aliq̄s ipediret. ſeipm ꝑcuſſurus manum dextrã ſuſtulit. Sed ꝯſobrin⁹ eius ſuſtinẽdo dextram eius ipediuit. Protin⁹ autem quaſi rex mortu⁹ eſſet in aula regia vlulat⁹ ĩſonuit

Quo audito exultat antipater. miſtaqꝫ ſi ſol
ueret̃ cuſtodibꝰ pollicet̃. Quod cū cognouiſ
ſet herodes grauius filij exultationē ꝙ pro
priā tulit mortē. Mittenſqꝫ ſattilites cum
occidi fecit ⁊ archelaū poſt ſe regnaturū iſti
tuit. Sicqꝫ poſt qnqꝫ dies mortuꝰ eſt in alijs
fortunatiſſimꝰ. in rebꝰ domeſticꝭ īfeliciſſimꝰ
Salome aūt ſoror eiꝰ oēs abſoluit qs rex oc
cidi mādauerat. Remigiꝰ aūt in originali ſu
ꝑ math. dicit ꝙ herodes gladio q̄ pomū pur
gabat ſe ꝑimit. ⁊ ꝙ ſalome ſoror eiꝰ oēs vin-
ctos ſicut cum fratre ordinauerat interfecit.

¶ De ſctõ Thoma cantuarienſi. xi A

THomas interpretat̃
abiſſus geminꝰ vel ſectꝰ. Abiſ-
ſus. i. profundus in humiliatio
ne qḋ patet in cilicio ⁊ pedum
pauperum lotione. Geminꝰ in ꝑlatione: qꝛ
geminate ꝑfuit. ſ. verbo ⁊ exemplo. Sectus
in paſſione. B

THomas cãtuarienſis
archiepūs: dū i curia regꝭ anglie
ꝯſiſteret: ⁊ quedā ibidē fieri cõ
traria religioni videret. curiaꝫ
ipſam deſeruit. ⁊ cantuarieñ. archiepō ſe cõ
miſit. a quo archidiaconꝰ factus ad p̄ces eiꝰ
ipſius archiepī regis cancellariā ſuſcepit: vt
prudētia qua erat preditus malignoꝝ in ec-
cleſia ꝓhiberet inſultus. Quē adeo rex dile
xit vt poſt deceſſum archiepī eū in cathedra
lē honorē ꝓcurauerit ſublimari qui lꝫ pluri-
mū reſiſteret. tandē ad obedientie p̄ceptum
humeros ſuppoſuit ad portanduꝫ. Subito
aūt in virū ꝑfectū alterū ꝑmutat̃. ⁊ caro eius
cilicio ⁊ ieiunijs macerat̃. Nõ ſolū eñ ciliciū
ꝓ camiſia deferebat. ſed ⁊ femoralia cilici-
na vſqꝫ ad poplicē baiulabat. Sctitatē autē
ſuā ita ſubtiliter occultabat: vt ſaluo ſemper
honeſtatis rigore ſub decēta veſtiū ⁊ appara
tu vteſiliū ꝯcordaret moribꝰ ſinguloꝝ. Tre
decim pauperum pedes quotidie curuatis
genubus abluebat. ⁊ refectos datis cuilibꝫ
quattuor argenteis remittebat. Rex aūt ad
voluntatē ſuā in detrimētū eccľie ipſum in-
flectere nitebat̃. volēs vt ꝯſuetudines quas
ꝯtra libertatē eccľie p̄deceſſores ſui habue-
rāt ab eodē ſimiliter firmarent̃ qui dū oīno
aſſentire noluit ꝯtra ſe iram regis ⁊ p̄ncipū
ꝓuocauit. Quadā aūt vice ſic ipſe cū alijs epi
ſcopis a rege ortatꝰ vt ēt ſibi mortꝭ ſniaꝫ mi
naret̃. magnoꝝ viroꝝ dceptꝰ ꝯſilijs xbotenꝰ
aſſenſuꝫ ꝑbuit voto regꝭ. Ucrū ex hoc vidēs
aiarū ꝑiculū iminere. ſeipm poſtmodū in pe
nitētia grauiꝰ cruciauit. ⁊ ab altaris officio
ſe ſuſpēdit quouſqꝫ a ſummo pontifice reſti
tui mereret̃. Reqrit deniqꝫ rex: vt qḋ xbo di
xerat ſcripto ꝯfirmaret. cui viriliter ꝯtradi-
xit. ⁊ a curia erectā ſibi baiulans crucē diſceſ
ſit cõclamātibꝰ ipſis ꝯtra cuꝫ. Capite fureꝫ
ſuſpēdite ꝓditorē. Et ecce duo magni ꝓce-
res ⁊ fideles ad eū fuſis lachrimis venien-
tes ſub iuramēto aſſerūt ꝙ in eiꝰ mortē multi
ꝓceres ꝯiurarūt. Uir igit̃ dei magꝭ eccľie ꝙ
ſibi metuēs fugā iniit. ⁊ ſenonis a papa ale-
xandro ſuſceptus ⁊ in monaſterio pontinia
cenſi cõmendatus. poſtmodum in franciaꝫ
vſqꝫ deuenit. Rex vero dum romam miſiſ-
ſet vt legati venirent qui hoc negociuꝫ dif-
finirent oīno repulſam patit̃. ⁊ ob hoc in irā
contra archiepiſcopum amplius concitatur
Unde oia que erāt archiepiſcopi ⁊ ſuoruꝫ di
ripuit. ⁊ totam eius progeniam exilio cõdē-
nauit. nequaq̄ deferēs cõditioni vel ſexui or
dini vel etati. Ipſe aūt pro rege ⁊ pro regno
anglie quotidie exorabat. Reuelatur auteꝫ
archiepiſcopo ꝙ ad ſuam eſſet eccleſiam re
diturus ⁊ ad chriſtum cū palma martirij mi
graturus. Septimo igitur anno ſui exilij re
dire conceditur: ⁊ a cunctis cum honore ſuſci
pitur. C Per aliquot dies ante eiꝰ mar
tirium iuuenis quidaꝫ de corpore exiens. ⁊
poſtmoduꝫ miraculoſe rediens aiebat ꝙ vſ-
qꝫ ad ſupremū ſanctoruꝫ ordinē ductus fuit
⁊ inter apoſtolos ſedē quandam vacuam vi
dit. Percūctāti aūt cuiꝰ eſſꝫ hec ſedes ange
lus rñdit ꝙ cuidaꝫ magno ſacerdoti angli-
corum a dño ſeruaret̃. Sacerdos quidā miſ
ſam de beata virgine celebrabat quotidie.
Qui archiepiſcopo accuſatus ab eo accerſit̃
⁊ tanq̄ idiota ⁊ inſcius ab officio ſuſpendit̃.
Cū aūt beatus thomas ciliciū ſuū ſuere de-
beret ⁊ ſub lecto ipꝫ abſcõdiſſet. vt ad ꝯſuen
dum horaꝫ captaret beata maria ſacerdoti

apparuit dicens. Uade ad archiepūꝫ eiqꝫ di-
cas. ꝙ illa ob cuius amoreꝫ miſſas dicebas
eius ciliciū qḋ eſt in tali loco cõſuit. ⁊ ſetam
rubeā de qua illud cõſuit ibidē reliquit. Illa
igit̃ ſibi mādat ꝙ interdictū qḋ tibi fecerat
debeat relaxare. Qḋ ille audiēs ⁊ ita inueni
ens ſtupuit ⁊ interdictū relaxās ſacerdoteꝫ
hoc ſecretū hēre p̄cepit. Defendit vt ꝑus iu
ra eccľie: nec a rege flectit̃ vi vel p̄ce. Cum
ergo nullatenus flecti poſſꝫ ecce milites re
gis armati veniunt. ⁊ vbi archiepiſcopus ſit
vociferando inquiunt. Quibus ille occur-
rens dixit. Ecce ego. Quid vultis. Et illi ve
nimus vt occidaris ⁊ vltra viuere non vale-
bis. Quibus ille dixit ego ꝓ deo mori para-
tus ſum ⁊ pro defenſione iuſticie ⁊ eccľie li-
bertate. Si igitur me queritis ex parte dei
omnipotentis ⁊ ſub anathemate prohibeo
ne horum quidem aliquatenꝰ noceatis. Deo
autē ⁊ beate marie ⁊ ſanctis omnibus ⁊ bea
to dioniſio cāꝫ eccľie ⁊ meipm cõmēdo. Qui
bus dictis venerandū caput gladijs impioꝝ
impetit̃ ſacra capitis corona p̄cidit̃ cerebrū
ꝑ eccľie pauimentū diſpergitur ⁊ ſic martir
domino ꝯſecratur āno dñi. M. clxxiiij. D
Dum igitur clerici requiē eternā inciperent
⁊ pro eo miſſam agerent defunctorū ſubito
vt aiunt angeloꝝ chori aſtantes voces can-
tantium interrūpunt martiris miſſam inci
piunt. Letabitur iuſtus in domino. ⁊ ceteri
clerici proſequuntur. Hec eſt reuera muta-
tio dextere excelſi: dum cantus meroris vti
tur in canticū laudis. cū illuꝫ cui defunctoꝝ
ſuffragia īchoauerāt martiꝝ poſtmodū him
nis laudāt. Reuera eximia cõprobat̃ ſctita-
te p̄ditꝰ ⁊ martir dñi glioſus quē tanto hono
re angeli p̄uenerūt ⁊ ſctõꝝ martirū cathala
go aſcripſerūt. Paſſus eſt autē ſanctus iſte
ꝓ eccľia i eccľia. in loco ſctõ ⁊ in tpe ſacro in
ter manus ſacerdotū ⁊ religioſoꝝ. vt pacien
tis pietas ⁊ perſequētiū crudelitas oſtenda
tur ¶ Multa inſup ⁊ alia miracula per ſan
ctum ſuū dñs opari dignatꝰ eſt. Meritꝭ eñ
eiꝰ cecis viſu: ſurdis auditꝰ. claudis greſſus
vita mortuis reſtituta ſunt. Porro aqua q̄
pāni cõſperſi eius ſanguine lauabant̃ mul-
tis extitit in medelā. Quedaꝫ dña de anglia
varios oculos habere ob laſciuiā ⁊ maioreꝫ
pulchritudinē affectabat: ſuper hoc vouens
votū nudis ꝓpedibus ſepulchrū beati tho. vi
ſitauit que cū in oratiõe ꝓſtrata iaceret. ſur-
gens inuenit ſe penitus excecatam. ſtatim-
qꝫ penitens cepit rogare beatuꝫ tho. vt iam
non varios ſed ſaltem ſuos ſibi redderet oc
ulos. quod tandē cū magna difficultate vix
valuit obtinere. E Quidē autem illuſor
aquam ſimplicem pro aqua ſancti tho. dño
ſuo in pixide obtulit cõuiuanti. Cui dominꝰ
ait. Si nil mihi vnq̄ furatus fuiſti ſanctus
tho. aquā ſuā huc te deferre permittat ſi aūt
reus furti es aqua ipſa ꝓtinuꝫ euaneſcat.
Huic igitur dicto ille ꝯſenſit. ſciēs ꝙ pixidē
aqua nuper impleuiſſet. mira res. pixidē cõ-
tinuo aperuerunt ⁊ vacuā inuenerunt. Sic
qꝫ ſeruiens in mendacio deprehendit̃. ⁊ fur
ti reus euidētius cõprobat̃. Auis quedā do-
cta loq̄ cū niſus eā īſequeret̃ ſicut didicerat
cepit clamare. Sancte tho. adiuua me. Et
ſtatim niſus mortuus cecidit. ⁊ illa euaſit.
Quidā quē ſanctus tho. valde dilexerat. cuꝫ
grauiter infirmaret̃: iuit ad eius tumbam ⁊
ꝓ ſanitate ſua rogauit ⁊ ad libitum impetra
uit. Sed cū ſanatus rediret. cepit cogitare
ꝙ illa ſanitas anime ſue forſitan nõ expedi
ret. Unde iterū rediēs ad ſepulchruꝫ orauit
vt ſi nõ eſſet vtile anime ſue cõtinuo infirmi
tas ipſa rediret. Statimqꝫ īfirmitas rediit
ſicut prius. In eiꝰ aūt interfectores ultio di
uina deſeuit vt alij digitos dētibꝰ ſuis
fruſtratim diſcerpentes. alij ſanie defluen-
tes. alij paraliſi diſſoluti. alij amētes affecti
miſerabiliter interirent.

¶ De ſancto ſilueſtro. xij A

SIlueſter dicit̃ a ſyle
qḋ eſt lux ⁊ terra quaſi lux terre
id eſt eccleſie q̄ inſtar bone ter-
re hꝫ pinguedinē bone opatõis
nigredinē humiliatõis ⁊ dulcedinē deuotio
nis. Per iſta eñ tria agnoſcit̃ bona terra vt
ait palladiꝰ. vľ ſilueſter dr̃ a ſilua ⁊ theos. qꝛ
hoies ſilueſtres. i. incultos ⁊ duros ad fidē xpi
traxit. Uel ſicut dr̃ i gloſario ſilueſter dr̃ viri
dis aggreſtis. vmbroſus. nemoroſus viridis

celeſtia contēplando. Agreſtis ſeipſ ⁊ excolē
do. Ambroſius ab oī ꝯcupiſcētia refrigera-
tus. Memoroſus inter arbores celi plātat’
Eius legendā cōpilauit euſebius ceſarieſi.
quā btūs Gelaſius ī ꝯſilio ſeptuaginta ep̄o
rum a catholicis legendā cōmemorat ſicut
in decreto habetur. B

SIlueſter a matre re⁊
noīe iuſta genit’. ⁊ a cyrino p̄ſ-
bitero crudit’ hoſpitalitatē ſū-
mope exercebat. Thimotheus
aūt q̄da xp̄ianiſſim’ ab eo in hoſpitiū ſuſci-
pit. qui tn̄ ob pſecutionē ab alijs vitabatur.
Hic thimothe’ p vnū annū ⁊ tres mēſes p̄
dicauit ⁊ poſtea coronā aſſecut’ eſt martirij
dū predicaret ꝯſtantiſſime fidē xp̄i. Putās
aūt tarquinius p̄fect’ thimotheū multū abun
daſſe diuitijs eaſ a ſilueſtro expetijt. inferēs
ei minas mortis. Sed cū vere thimotheū
hmōi diuitias non habuiſſe compert ſilue
ſtrum idolis imolare p̄cepit alioquin in cra
ſtinū diuerſa recipet gn̄a tormētoꝝ. Cui ſil-
ueſter. Stulte hac nocte morieris. ⁊ ſempi
terna tormēta recipies ⁊ velis nolis verum
deū eſſe quē col m’ recognoſces. Silueſter
igit̄ carceri tradit’. ⁊ tarquini’ ad prādiū in
uitat̄. Dū ergo comederet os piſcis i ei’ gut
ture ſic ꝟſat̄. vt nulla rōne reijcere potuerit
vel glutire. Sicq̄ media nocte defunct’ ad
tumulū cū luctu ducit̄ ⁊ ſilueſter cū gaudio
a carcere liberat̄ qui non ſolū a xp̄ianis. ſed
etiā a paganis miro diligebat̄ affectu. Erat
enim aſpectu angelicus. ſermōe nitidus in
teger corpe. ſc̄us ope. cōſilio magn’. fide ca
tholicus. ſpe patiētiſſim’. caritate diffuſus.
Mortuo igit̄ melchiade epiſcopo vrbis ro
me. Silueſter ab oī plebe plurimū renitēs
in ſummū pontificē eſt electus. Hic oium
orphanoꝝ viduarū ⁊ pauperū noīa in matri
cula ſcripta habebat ⁊ oibus neceſſaria pro
uidebat. Hic quartū ⁊ ſextū diē ⁊ ſabbatū
ieiunijs inſtituit obſeruandum Quintū ꝟo
quaſi dn̄icū celebrandū. Grecis ꝟo xp̄ianis
dicētibus ſabbatū diem potius ꝙ quintū ce
lebrandū rn̄dit hoc fieri nō debere. q̄ hoc ē
traditionis ap̄lice. ⁊ q̄ dn̄ice debet̄ cōpaſſio
ſepulture. Cui illi. Vnū eſt ſabbatū ſepultu
re in quo ſemel in anno ieiuniū eſt exhiben
dum. Quibus ſilueſter. Sic omnis dies do
minic’ reſurrectiōis gloria. ſic omne ſabba
tum decorat̄ dn̄ica ſepultura. igit̄ die ſabba
to acquieſcunt ſed de quinta feria vehemē-
ter contendunt aſſerētes nō debere xp̄iano
rum ſolēnitatib’ aſſociari. Silueſter autē
eius dignitatē precipue in trib’ oñdit. Quo
niā hac die dn̄s ad celos aſcendit ⁊ corpis
⁊ ſanguinis ſacramentū inſtituit ⁊ ſacrum
criſma eccl’ia cōficit. Oēs igit̄ rōnib’ ei’ ac
q̇eſcunt. ¶ Perſequente aūt ꝯſtanti
no xp̄ianos ſilueſter de vrbe exijt ac in quo-
dam mōte cū ſuis clericis māſit. Ipſe autē
conſtantinus merito pſecutionis tirannice
in incurabilē cecidit plagā lepre. Tandē ad
ꝯſiliū pontificū idoloꝝ adducta ſunt tria mi
lia pueroꝝ vt eos occidi faceret. ⁊ ſe in eoꝝ
ſanguine recenti ⁊ calido balnearet. Egre-
diente autē eo ad locū vbi balneū pari de-
bebat. matres pueroꝝ eidē occurrūt q̄ ſolu
tis crinibus miſerabiliter vlulabāt. Et lacri
mans cōſtantin’ iuſſit ſtare currū. ⁊ erigēs
ſe dixit. Audite me comites ⁊ cōmilitōes et
omēs ppl’i q̄ aſtatis. Dignitas romani ipe-
rij de fonte naſcit̄ pietatis q̄ hanc etiā legē
dedit. vt capitali ſn̄ia ſubderet̄ quicunq̄ in
bello aliquē occidiſſ infantē. Quanta ergo
erit crudelitas vt hec noſtris faciam’ filijs
qđ fieri ꝓhibuim’ alienis. Quid iuuat bar-
baros ſupaſſe ſi a crudelitate vincamur. Nā
viciſſe extraneas natiōes rōne viriū eſt bel
lantium populoꝝ. Vincere aūt vicia ⁊ pctā
virtus ē morū. In illis ergo p̄lijs fortiores
nos extitim’ illis. In his ꝟo nobiſmetipſis
fortiores ſum’. Qui eñi fuerit in iſto certa-
mine ſupatus victoriā obtinet vict’. Victor
eñi poſt triūphū vincit̄. ſi pietas ab impieta
te ſupatur. Vincat ergo nos pietas in iſto cō
greſſu. Bñ eñi oim aduerſantiū poterimus
eſſe victores ſi ſola pietate vincamur. Oim
eñ ſe eſſe dn̄m cōprobat. q̄ ſeruū ſe mōſtra-
uerit pietatis. Meli’ eſt ergo me mori ſalua
vita innocētiū ꝙ p eoꝝ interitū vitā recupa
re crudelē. quā tn̄ recupare incertū eſt. cū tn̄
certū ſit ꝙ ſic recupata crudelis eſt. Iuſſit
igitur vt matribus ſuis pueri redderentur.
⁊ dona plurima ⁊ infinita vehicula preberē
tur. Sicq̄ matres que flendo venerant ad
loca ſua cum gaudio redierunt. Ipſe autem
imperator ad palatiū ſuū reuerſus eſt. D
Sequēti vero nocte petrus ⁊ paulus appa-
ruerunt ei dicentes. Quoniam exhorruiſti
effuſionem ſanguis innocētis. miſit nos do
minus ieſus xp̄s dare tibi recuperande con
ſilium ſanitatis. Silueſtrū igitur ep̄m qui
apud mōtē ſirapti latitat accerſire. hic tibi
piſcinā oſtendet in qua immerſus tertio ab
omni curaberis lepre morbo. Tu vero xp̄o
hāc viciſſitudinē reddas vt idoloꝝ tēpla diru
as xp̄i reſtaures eccleſias. et eius deinceps
cultor fias. Euigilās igit̄ conſtantinus ſta-
tim milites miſit ad ſilueſtrum. Vidēs autē
ſilueſter milites ſtatim ad palmam martirij
credidit ſe vocari. Deo aūt ſe recōmēdās et
ſocios ſecū adhortans. Cōſtantino in tre-
pidus p̄ſentatur cui cōſtantinus aſſurgens
ait. Bene te veniſſe gratulamur. qui a ſilue
ſtro reſalutatus narrauit ei per ordinē ſui
ſomnij viſionē. Percunctanti vero conſtan
tino qui eēnt illi duo dij qui ſibi apparuerūt
Silueſter rn̄dit illos eſſe xp̄i apoſtolos ⁊ nō
deos. Tūc ad p̄ces imperatoris ſilueſter apo
ſtoloꝝ imagines iuſſit ſibi afferri. q̄s vt im-
perator aſpexit. Tales eē q̄ ſibi apparuerūt
declamauit. Silueſter igit̄ eū cathecuminū
fecit ⁊ vnius hebdomade ieiunium ſibi indi
xit. ⁊ carceres aperire monuit. Cumq̄ in a-
quam deſcendiſſet baptiſmatis. mirabilis
ibi emicuit ſplendor lucis. Sicq̄ inde mun
dus exiuit. ⁊ xp̄m ſe vidiſſe aſſeruit. Prima
autem die ſue baptiſmatis hanc legem de-
dit vt chriſtus ab vrbe romana tanꝙ verus
deus coleretur. Secunda vt ſi q̄s chriſtum
blaſphemaret capite puniret̄. Tertio vt qui
cunq̄ chriſtiano feciſſet iniuriam bonorum
ſuorū parte dimidia priuaretur. Quarta vt
ſicut imperator rome ſic romanus ponti-
fex caput ab vniuerſis ep̄is habeat̄. Quinta
vt q̄cunq̄ in eccl’ias ꝯfugerit ab oib’ ſerue-
tur iniurijs imunis. Sexta vt nullus niſi de
licentia ſui antiſtitis eccl’iam edificet intra
muros alicui’ ciuitatis. Septima vt ad edi
ficationē eccl’iarū decime poſſeſſionū rega-
galiū tribuant̄. Octaua iperator ad eccl’iā
ſancti petri venit ⁊ de ſuis culpis ſe lamēta-
biliter accuſauit. Poſtmodū arrepto biden
te ad fundamētū baſilice eccl’ie ꝯſtruēdā ter
rā p̄m’ aperuit ⁊ duodecim cophinos in ſu-
is ſcapul’ fores eiecit. ¶ Hec vbi helena
mater ꝯſtātini auguſti in bethania ꝯſiſtens
audiuit p lr̄as laudat filiū ꝙ abrenūciaſſ ſi-
mulachris idoloꝝ: ſ durē icrepat ꝙ relicto
deo iudeoꝝ crucifixū hoiē deū colat. Reſcri
bit aūt auguſt’ vt iudeoꝝ magiſtros ſecum
adducat. ⁊ ipſe xp̄ianoꝝ doctores proferret
vt ſic ex diſputatione mutua appareat fides
vera. Adduxit igitur ſctā helena cētū q̄dra-
ginta vnū doctiſſimos iudeoꝝ inter q̄s duo
decim erāt qui ſapiētia ⁊ eloquētia pre cete-
ris rutilabāt. Cum igit̄ ſilueſter cū clericis
ſuis ⁊ predicti iudei ad diſputādū corā impa
tore inſiſſ ꝯueniſſent. de coi ꝯſenſu duos iu-
dices gentiles ſapiētiſſimos ⁊ ꝓbatos noīe
craton ⁊ ſenophilū ſtatuerūt. ad q̄s ptinerē
ſn̄ia dicendoꝝ. Qui licet gentiles erāt. tamē
iuſtiſſimi ⁊ fideles. Taliq̄ iter eos ſn̄ia eſt
firmatū vt vno ſtante ⁊ loquente ali’ nō lo-
quat̄. Incipiēs igit̄ prim’ de illis duodecim
noīe abiathar ait. Cū iſti tres deos dicant.
patrem ⁊ filiū ⁊ ſpiritūſanctū manifeſtū eſt
eos cōtra legē agere que dicit. Videte quia
ego ſum ſolus deus ⁊ nō eſt alius deus pre
ter me. Deniq̄ ſi dicūt xp̄m deū eſſe q̄ mul-
ta fecit ſigna. In noſtra etiā lege multi fue-
re q̄ miracula plurima fecerūt. ⁊ tn̄ nunꝙ ex
hoc deitatis nomē vſurpare auſi ſunt. ſicut
iſte iheſus quē iſti adorāt. Ad quē ſilueſter.
Nos vnū deū colim’. ſed nō in tanta ſolitu
dine eū dicim’ vt gaudiū filij nō haberē. Ex
vrīs aūt libris vobis trinitatem pſonarū de
monſtrare valem’. Nā prem dicim’ de quo
ꝓpha ait. Ipſe inuocauit me pr̄ me’ es tu ⁊c.
Filiū de q̄ idē. Fili’ me’ es tu: ego hodie ge-
nui te. ſpiritūſcm̄ de q̄ idē. Spū oris ei’ ois
virt’ eoꝝ. In h̄ ēt qđ dixit faciam’ hominē
ad imaginē ⁊ ſilitudinē nr̄ā euidēter. ⁊ pſo
narū pluralitatē ⁊ diuinitatis vnitatē demō
ſtrat. Licet aūt ſunt tres pſone. vn’ tn̄ de’ eſt
Qđ exēplo viſibili aliq̄tenus demōſtrare va-

lemus. Et accipiēs purpuram imperatoris
tres ſibi plicas fecit dicēs. Ecce videtꝫ tres
plicas. Et explicās eas ait. Ecce quia tres
plice ſunt vnus pānus: ita tres perſone ſunt
vn⁹ deus. De hoc aūt qđ dicit̄ ꝙ ex miracul̄
deus credi nō dꝫ: cū alij plures ſancti mira-
cula fecerūt, nec tñ ſe deos dixerūt. ſicut xp̄s
deū per h̄ ſe aſſerere voluit. Certe deus ſup
bientes cōtra ſe nunꝗ̄ paſſus eſt ſine pena
acerrima preterire: ſicut patet in dathan ⁊
abyron alijſqꝫ ꝗ̄ plurib⁹. Quō ergo mentiri
potuit: ⁊ ſe deū dicere qđ non erat cū eum ſe
deū dicētē nulla pena ſecuta fuerit. ſed virtu
tū efficatia cōmitabat̄. Tūc iudices dixerūt
Conſtat abiathar a ſiluestro ſuperatū. Naꝫ
⁊ rō hoc docet: qꝛ ſi de⁹ nō eſſet ⁊ ſe deū dixiſ
ſet ꝯferre vitā mortuis nō valeret. Tūc illo
amoto ſcđs qui ⁊ ionas dicebat̄ ad confli
ctū accedēs ait abraam a deo circūciſionem
accipiens iuſtificatus fuit. ⁊ etiaꝫ omnes fi
lij abrae per circūciſioneꝫ iuſtificabant̄. Igi
tur qui nō fuerit circūciſus nō erit iuſtifica-
tus. Ad quē ſiluester. Conſtat abraam ante
circunciſionē deo placuiſſe ⁊ amicum dei ap
pellatum eſſe. igitur nō circūciſio ipſum ſan
ctificauit. ſed fides ⁊ iuſticia ipſum deo pla-
cere fecit. Non igitur accepit circūciſionem
in ſanctificationē ſed in diſtinctioneꝫ. Iſto
ſuperato tertius qui ⁊ godolias accedēs ait
Quō xp̄s veſter pōt eē deus cū aſſeratis eū
eſſe natum temptatuꝫ. traditū. nudatū. fel-
le potatuꝫ. ligatū. crucifixū. ſepultū. Cū hec
oīa in deo eſſe non poſſint. Ad hoc ſiluester.
De veſtris libris hec oīa ꝓbam⁹ de xp̄o fuiſ
ſe ꝑdicta. Nā de ei⁹ natiuitate dixit eſayas.
Ecce virgo cōcipiet ⁊c. De ei⁹ temptatione
zacharias. Uidi ieſum ſacerdotem magnū
ſtantem coraꝫ angelo ⁊ ſathan ſtabat a dex-
tris eius ⁊c. De eius traditione ꝑs. Qui ede
bat panes meos magnificauit ſup me ſup-
plantationē ⁊c. De ei⁹ nudatione idem. Di-
uiſerunt ſibi veſtimēta mea ⁊c. De ei⁹ potati
one fellea idē. Dederūt i eſcā meā fel ⁊c. De
ei⁹ ligatōe heſdras. Uinxiſtis me nō ſicut pa
trē q̇ liberauit vos de terra egipti clamātes
ante tribunal iudicis humiliaſtis me. ſuſpē-
dentes in ligno tradiſti me. De ei⁹ ſepultura
hieremias. In ſepultura ei⁹ reuiuiſcēt mor-
tui. Cum ergo godolias q̇d reſponderet nō
haberet data ſententia remotus eſt. F
Quartus qui ⁊ annas accedens ait. Ea que
de alijs dicta ſunt. ſiluester iſte de ſuo criſto
predicta fuiſſe firmat. Uñ supereſt vt probꝫ
hec de ſuo xp̄o dicta fuiſſe. Ad queꝫ ſiluester
dabis ergo alium quem virgo concepit. qui
felle eſt cibatus ſpinis coronat⁹. crucifixus.
mortuus ⁊ ſepultus. qui reſurrexit a mortu
is. ⁊ ad celos aſcendit. Tunc conſtantinus
ait. ſi alium nō dederit ſciat ſe eſſe ſuperatum.
Qui cum hoc facere non poſſet amouetur.
Quint⁹ qui ⁊ doeth ꝓducitur qui et ait. Si
ex ſemine dauid xp̄s iſte natus eſſet ⁊ ſancti
ficatus. vt dicitis ergo baptizari nō debuit
vt iterū ſanctificaretur. Ad quem ſiluester.
Sicut circūciſio in xp̄i circūciſione finē ac-
cepit. ita noſter baptiſmus in xp̄i baptiſma-
te initiuꝫ ſanctificatiōis habuit. Non ergo
baptiſatus eſt vt ſanctificaret̄. ſed vt ſancti-
ficaret. Qui cum taceret. ait conſtantinus.
Non taceret doeth ſi haberet contraria q̄ ꝓ
ferret. Tunc ſextus qui ⁊ chuſi ait. Uellem⁹
vt ſiluester ille cauſas huius virginalis par
tus nobis exponeret. Ad queꝫ ſiluester. Ter
ra de qua adaꝫ formatus eſt icorrupta erat
⁊ virgo qꝛ nec dū ſe ad bibendū humanū ſan
guineꝫ apperuerat. nec maledictionē ſpina
rum acceperat nec hoīs mortui ſepulturā ha-
bebat. nec ſerpēti data fuerat ad edendum.
Oportuit ergo ex maria virgine nouū adaꝫ
fieri. vt ſicut ſerpēs natū ex virgīe vicerat ſic
a nato ex virgine vinceret̄. Et q̇ ade victor ex
titit in paradiſo. ipſe tēptator fact⁹ eſt dñi in
deſerto vt q̇ adā vicerat mādūcantē vincere
tur a dño ieiunante. Hoc ſuꝑato ſeptim⁹ q̇
⁊ beniamin ait. Quō xp̄s veſter fili⁹ dei pōt
eſſe qui a diabolo tēptari potuit. vt modo fa
me panē ex lapidib⁹ facere vrgeret̄. modo in
tēpli celſitudinē leuaret̄. mō ad adorādū ipꝫ
diabolū induceret̄. Ad qđ ſiluester ſi diabol⁹
iō vicit: qꝛ ab adam mādūcante eſt auditus.
cōſtat ideo eū fuiſſe ſuperatū qꝛ eſt a xp̄o ie-
iunāte ꝯtemptus. Nos aūt eū non in q̄tum
deus ſed in q̄tū homo temptatum eſſe fa-
temur. Ideo aūt tripl̄r eſt temptat⁹ vt a nob

omnes temptationes excluderet. ⁊ formaꝫ
vincendi daret. Sepe nāqꝫ in hoīe victoriaꝫ
abſtinētie ſequitur tēptatio humane glorie
⁊ temptationē humane glorie appetitus do
minij ⁊ excellētie cōmittat̄. Ipſe igitur a xp̄o
in his vincitur vt vincendi nobis forma do-
net̄. Iſto ſuꝑato octau⁹ q̇ ⁊ aroel ait. Cōſtat
qꝛ deus ſumme ꝑfectus eſt ⁊ nullius idiget
q̇d ergo ei opus fuit vt naſceret̄ in xp̄o. Quō
iterū xp̄m verbū appellas. Sed ⁊ hoc cōſtat
qꝛ de⁹ anteꝗ̄ haberet filiū pater dici nō po-
tuit. Ergo ſi p̄t xp̄i poſtea dictus eſt mutabi
lis factus eſt. Ad hoc ſiluester. Fili⁹ ante tē-
pora ex p̄re eſt genit⁹. vt faceret q̄ nō erant.
⁊ in tp̄e eſt natus. vt reficeret q̄ perierant.
Que ⁊ ſi ſolo v̄bo reficere poterat. tñ ꝑ paſ-
ſionē niſi hō fieret redimere nō valebat. qꝛ
in ſua deitate ad patiēdū aptus nō erat. nec
hoc erat imꝑfectiōis ſed ꝑfectionis ſi in ſua
nō erat deitate paſſibilis. Porro filiū verbū
dei dici ex eo patet. qꝛ ꝓpħa ait. Eructauit
cor meū v̄bū bonū. Deus ꝗ̄ ſemꝑ pater fuit
qꝛ ſemper eius filiuꝫ extitit. Fili⁹ eīn ei⁹ eſt
verbū eius ſapientia eius. virtus ei⁹. In pa
tre aūt ſemper fuit v̄bū iuxta illud. Eructa-
uit cor meū v̄bū. Semꝑ ſapiētia iuxta illud
Ego ex ore altiſſimi ꝓdij primogenita ante
omnē creaturā. Semper virtus iuxta illud.
Ante oēs colles ego parturij: nec dū fontes
aquarum eruperāt ⁊c. Cum ergo pater nū-
ꝗ̄ fuerit ſine verbo ſapiētia ⁊ virtute quō pu
tas hoc nomē ſibi ex tp̄e aduenisse. Hoc er-
go amoto non⁹ que ⁊ iubal dixit. Cōſtat qꝛ
deus cōiugia nō dānat nec eis maledixit. q̄-
re ergo de cōiugio natū denegatis hūc eſſe
quē colitis. niſi vt obfuſcare cōiugia ſtudea
tis. Rurſum quō temptatur q̇ potens eſt. pa
titur qui virtus eſt moritur. qui vita eſt. De-
niqꝫ ad hoc cogeris. vt duoꝫ filios eē dicas
vnū quem pater genuit. alterū quē virgo ge
nerauit. Rurſus quō fieri poteſt. vt patiatur
homo qui aſſumpt⁹ eſt ſine leſione ei⁹ a quo
aſſumpt⁹ eſt. Ad hoc ſiluester nos xp̄m non
ideo natum de virgine dicim⁹ vt ꝯiugia cō-
dēnem⁹. ſꝫ cāꝫ virginei ꝑtus rōnabiliter ac-
ceptam⁹. Nec hac aſſertione obfuſcatur. ſꝫ
ornant̄ cōiugia. qm̄ hec virgo que xp̄m pepe
rit de cōiugio nata eſt. Tēptatur aūt xp̄s vt
oēs tēptationes diaboli vinceret. patitur vt
vniuerſas paſſiones ſubijceret. moritur vt
mortis imperium ſubiugaret. Dei quoqꝫ fi
lius vnus in chriſto eſt qui ſicut eſt vere dei
filius inuiſibilis ita viſibilis eſt xp̄s. Eſt er-
go inuiſibile hoc ꝙ eſt deus. ⁊ eſt viſibile hoc
qđ eſt homo. Pati vero poſſe hoiem aſſum
ptū ſine paſſione eius q̇ aſſumpſit exēplo do
ceri poteſt. Nam preſentis purpure regꝫ vta
mur exemplo. Lana eīn fuit. ⁊ huic lane ſan
guis accedēs colorē purpureuꝫ ꝓbuit. Cum
ergo teneret̄ digitꝫ ⁊ torqueretur in filo. q̇d
torquebat̄. hoc qđ regie dignitatis color eſt
an hoc qđ lana extiterat anteꝗ̄ purpura fie-
ret. Lane ḡ aſſimulatur homo colori purpu-
re deus qui ſimul in paſſione fuit dū patere
tur in cruce. ſed paſſioni in nullo ſubiacuit.
Decimus qui ⁊ thara dixit. Non mihi placꝫ
iſtud exemplum. qꝛ ſimul color torquetur cū
lana. Cui cum omnes contradicerent. ſilue
ſter dixit. Accipe ergo aliud exēplum. Arbor
habens in ſe ſolis ſplēdorē cū inciditur ictū
q̇dē ſuſcipit. ſplēdor aūt ab inciſione immunis
exiſtit. Sic homīe patiente diuinitas nulli
paſſioni ſubiacuit. G Undecimus qui ⁊
ſileon ait. Si de chriſto tuo ꝓphete iſta vati
cinati ſunt. tante irriſionis. paſſionis ⁊ mor
tis cāꝫ ſcire vellem⁹. Et ſiluester. Eſuriuit
chriſtus vt nos reficeret. Sitiuit vt aridita
ti noſtre vitalia pocula miſtraret. Tempta-
tus eſt: vt nos a temptationibus liberaret.
Tentus eſt vt nos a demonū captura redi-
meret. Irriſus eſt. vt nos ab irriſione demo
nū erueret. Ligatus eſt: vt nos a nodo male
dictiōis abſolueret. Humiliatus eſt: vt nos
exaltaret. Expoliat⁹ eſt vt nuditateꝫ prime
ꝑuaricatiōis indulgētie indumēto tegeret.
Spineā coronā accepit. vt flores paradiſi ꝑ
ditos redonarꝫ. In ligno. ſuſpēſus eſt: vt cō
cupiſcētiā in ligno genitā dānaret. Felle ⁊ a
ceto potatus eſt vt hoieꝫ ad terrā fluēteꝫ lac
⁊ mel introduceret. ⁊ fontes nobis mellifluos
os apperiret. Mortalitatē ſuſcepit vt ſuā no-
bis immortalitatē nob donaret. Sepultus eſt
vt ſcōꝝ ſepulturas bñdicēt. Surrexit. vt mor
tuis vitā redderet. Aſcēdit in celū. vt celi ia-

mã apiret. Sedet a dextris dei. vt preces
credentiū exaudiat. Hec ſilueſtro pſequēte
vniuerſi tã imperator q̃ iudices ⁊ iudei in
laudẽ ſilueſtri prupuerūt. vnanimiter. Tūc
indignatus duodecimus qui ⁊ zambri indi
gnatione magna dixit. Miror vos ſapien-
tiſſimos iudices verborum ambagibus cre
dere. ⁊ dei oīpotentiā eſtimare humana ra-
tione cõcludi. Sꝫ iã ceſſent ṽba ⁊ veniam⁹
ad facta. Stultiſſimi namq̃ ſunt qui cruci-
fixum colunt cū ego nomen dei omnipoten
tis ſciā. cuius virtutẽ nec ſufferūt ſaxa. nec
audire valet q̃libet creatura. Et vt me verū
dicere cõprobetis thaurus ad me ferociſſi-
mus adducatur. ⁊ dū in ei⁹ aure nomē iſtud
inſonuerit thaurus ilico morietur. Ad quẽ
ſilueſter. Et tu quomõ hoc nomen nõ audi-
ens didiciſti zambri dixit. Non eſt tuū hoc
noſcere miſteriū. qui iudeorũ inimicus es.
Adducitur aūt thaurus ferociſſimus vix a
centū hominibus fortiſſimis tract⁹. At vbi
zambri in aure eius verbum ptulit. ↄtinuo
thaurus mugiēs oculoſq̃ eiciēs expirauit
Omēs igit̃ iudei vehemēter acclamāt ⁊ ſil-
ueſtro inſultāt. Quib⁹ ſilueſter. Nõ nomen
dei ptulit. ſꝫ nomē peſſimi demõis noiauit
De⁹ eñi me⁹ ieſus xpus nõ ſolū viuētes mor
tificat: ſꝫ etiā mortuos viuificat. Nā occide
re poſſe ⁊ viuificare nõ poſſe eſt leonū ſpen
tū ⁊ ferarū. Si ergo vult vt credā q̃ nomē
demonis nõ fuerit. dicat iterū ⁊ viuificet qḋ
occidit. Nā de deo ſcriptū eſt. Ego occidã
⁊ ego viuere faciā. Qḋ ſi nõ poterit nomen
demõis abſq̃ dubio noiauit. q̇ viuentē occi
dere põt. mortuum viuificare nõ põt. Cūq̃
zambri ad ſuſcitandū thaurū a iudicibus vr
geretur dixit. Suſcitet cũ ſilueſter in noīe
ieſu galilei. ⁊ oēs in eū credemus. Nam ⁊ ſi
pēnis poſſet volare. iſtud tñ nõ valeret per-
ficere. Oēs igitur iudei ſi thaurū ſuſcitaue-
rit ſe credituros pmittūt. Tūc ſilueſter orõ
ne facta ad aurem thauri ſe applicās dixit.
O nomen maledictiõis ⁊ mortis egredere
iuſſu dñi noſtri ieſu xpi in cuius noīe tibi di
co. Thaure ſurge ⁊ ad armētū tuū māſuet⁹
recede. Statim igit̃ thaur⁹ ſurrexit ⁊ cū oī
māſuetudie abijt. Tūc regina iudei iudices
⁊ ceteri oēs ↄuerſi ſunt ad fidē M Poſt
aliqḋ ṽo dies idolorꝫ pontifices ad imꝑato
rem venerūt dicētes. Sacratiſſime imꝑator
ille draco q̇ eſt i fouea poſtq̃ fidē xpi recepi
ſtis pluſq̃. ccc. hoies quotidie interfecit fla
tu ſuo. Cõſulēte ſuꝑ hoc ↄſtātino ſilueſtrũ
rñdit Ego ꝑ xpi ṽtutē eū ab oī leſiõe ceſſare
faciā. Promittūt põtifices ſe ſi hoc faceret
credituros. Orāte aūt ſctõ ſilueſtro ſctūs pe
trus apꝑuit ei dicēs. Securus ad draconē
deſcēde tu ⁊ duo p̄ſbiteri q̇ ſunt tecū. Cunq̃
ad eū veneris eū taliter alloquaris. Dñs no
ſter ieſus xp̄s de ṽgine nat⁹. crucifixus ⁊ ſe
pultus. q̇ reſurrexit. ⁊ ſedet ad dexteram pa
tris hic venturus eſt iudicare viuos ⁊ mor-
tuos. Tu ergo ſathana eū in hac fouea dũ
venerit expecta. Os aūt eius ligabis filo. ⁊
anullo crucis habēte ſignū deſuꝑ ſigillabis
poſtea ad me ſani ⁊ incolumes venietis et
panem quem vobis parauero comedetis.
Deſcēdit itaq̃ ſilueſter cū duobus preſbite
ris in foueam ꝑ gradus. xl. duas ſecū ferēs
lanternas. Tunc draconi predicta verba di
xit ⁊ os ip̄i⁹ ſtridentis ⁊ ſibilantis vt iuſſus
fuerat alligauit. Et aſcēdens inuenit duos
magos qui eos ſecuti fuerant: vt viderēt ſi
vſq̃ ad draconē deſcenderēt ex draconis fe
tore pene mortuos. ⁊ eos ſecū adduxit inco
lumes atq̃ ſanos. Qui ſtatim cū multitudi
ne infinita ↄuerſi ſunt. Sicq̃ romanorꝫ po
pulus a duplici morte eſt liberatus. ſcilicet
a cultura demonis ⁊ veneno draconis. Tan
dem btūs ſilueſter morti appropinquās cle
rum de trib⁹ ammonuit. ſ. vt inter ſe carita
tem haberēt eccl'ias ſuas diligētius guber
narēt ⁊ gregē a luporꝫ morſib⁹ cuſtodirent.
Poſt hec i domino feliciter obdormuit cir
ca annum domini. cccxx.

¶ De circunciſione domini xiij A

CIrcunciſionis domi
nice diē quattuor celebrē faci-
unt ⁊ ſolemnē. Primū eſt octa
ua natiuitatis dñi. Scdm ipo
ſitio noui ⁊ ſalutiferi nois. Tertium effuſio
ſanguinis. Quartū ſignaculū circunciſiõis
Primū ergo eſt octaua natiuitatis domini

Si enim aliorū ſanctorū octaue ſolemnes
ſunt q̃tomagis octaua dies ſancti ſanctorꝫ
ſolennis erit. ſed non videtur q̃ natiuitas
domini debeat habere octauam: quia eius
natiuitas tendebat ad mortem. obitus aūt
ſanctorum ideo octauas habēt quia ipſi tūc
naſcuntur ea natiuitate que eſt ad vitā eter
nam vt poſtea reſurgant in corporibus glo
rioſis Eadē rõne videtur q̃ nõ debeat habe
re octauā natiuitas beate virginis. nec bea
ti iohānis baptiſte. ſimiliter nec reſurrectio
domini: q2 iã facta erat ipſa reſurrectio in
re. Sed notandū q̃ ſicut dicit prepoſitiuus
ſunt octaue ſuppletionis vt eſt octaua nati-
uitatis dñi in qua ſupplemus quod mi⁹ in
feſto factū fuerat. ſ. officium de parturiēte.
Unde etiā in miſſa olim ↄſueuerat cantari
ad honorē beate virginis. Uultū tuū ⁊c. Itē
ſunt octaue veneratiõis. vt paſce. pēthecoſ-
tes. beate virginis. beati iohannis baptiſte
Itē deuotõis vt cuiuſlibet ſancti poſſunt fie
ri octaue figuratiõis vt ſunt octaue inſtitu-
te de ſanctis que ſignificant octauam reſur
rectionis. B Scdm eſt impoſitio no
mi ⁊ ſalutiferi nois. Hodie enim impoſitũ
eſt ei nomen nouum quod os dñi nomiauit
Nomen preter quod nõ eſt aliḋ ſub celo in
quo oporteat nos ſaluos fieri. Nomē q̃ ſe-
cundū Bern. eſt mel in ore. melos in aure ⁊
iubilus in corde. Nomē qḋ ſicut idē Bern.
inſtar olei lucet predicatū paſcit recogitatū
lenit ⁊ vngit inuocatum. Habuit autem tri
plex nomen ſicut ex euangelio manifeſtat̃.
ſcilicet fili⁹ dei xp̄us ⁊ ieſus. Uocatur autē
filius dei in q̃tũ eſt de deo deus xp̄us in q̃
tum eſt homo a perſona diuina q̃tũ ad hu
manam naturam aſſumptus. Ieſus in q̃tū
eſt deus humanitati vnitus. De hoc triplici
nomie dicit Bern. Uos qui i puluere eſtis
expergiſcimini ⁊ laudate. Ecce domin⁹ ve-
nit cū ſalute venit cū vnguēto: venit cū glo-
ria. Neq̃ enim ſine ſalute ieſus. neq̃ ſine
vnctione xp̄s neq̃ ſine gloria venit fili⁹ dei
Si quidē ipſe ſalus. ipſe vnctio. ipſe gloria.
Quantum autẽ ad hoc triplex nomē ante
paſſionem perfecte notus non erat. Nā q̃-
tum ad primum ab aliquibus cognoſcebat̃
coniecturaliter ſicut a demõib⁹ qui dicebāt
ipſum eſſe filium dei. Quantũ ad ſecūdũ
particulariter ab aliquib⁹ eñ paucis cogno
ſcebatur eſſe xp̄us. Quantum ad tertiũ vo
caliter quia quo ad hanc vocem ieſus. ſꝫ nõ
quo ad rationem nominis quod eſt ſaluare
Poſt reſurrectionẽ autem hoc triplex no
men clarificatū eſt. Primũ nomen quo ad
certitudinem. Secundũ quo ad diffuſionē
Tertium quo ad nominis rationem. Pri-
mũ igit̃ nomen eſt filius dei. Et q̃ hoc no
men ſibi recte ↄueniat ſic dicit. Hilarius in
libro de trinitate. Uere dei filiũ vnigenitū
dñm noſtrũ ieſum xp̄m eſſe multis modis
cognitū eſt. dum de eo teſtat̃r pater dū de
ſeipſe pfitet̃. dũ ap̄li p̄dicant. dũ religioſi
credunt. dum demones confitētur. dū iudei
negant. dum gentiles in paſſiõe cognoſcūt
Idē Dñm deū noſtrum ieſum xp̄m his mo-
dis cognoſcimus. nomie natiuitate natura
poteſtate ⁊ pfeſſione. Scdm nomē eſt xp̄s
qḋ interpretat̃ vnctus. Ipſe eniꝫ fuit vnct⁹
oleo leticie p̄ participib⁹ ſuis. Per hoc aūt
qḋ dicit̃ vnctus inſinuat̃ q̃ ipſe fuit pphetа
pugil ſacerdos ⁊ rex. Iſte eñi quattuor pſo-
ne olim ↄſueuerāt inungi. Fuit enim pphe
ta in doctrine eruditiõe pugil a diaboli de-
bellatiõe. ſacerdos in patris recõciliatiõe.
rex in p̄miorꝫ retributiõe. Ab hoc ſcdo noie
dnoiamur: q2 a xp̄o dicimur xp̄iani. De quo
noie ſic dicit Aug. Xp̄ianus iuſticie bonita-
tis. integritatis. patiētie. caſtitatis. pudici-
tie. humanitatis. innocētie. pietatis nomē
eſt. Et tu iſtud quõ tibi defendis ⁊ vēdicas
cui de tam plurimis rebus nec pauca ſubſi-
ſtunt. xp̄ianus ille eſt qui non nomine tātũ
ſed etiã opere extat. Hec Aug. C Ter
tium nomen eſt ieſus. Hoc autem nomē ie
ſus ſꝫ Bern. dicitur cibus. fons medicina
⁊ lux. Hic aūt cibus multiplicē hꝫ effectum
Eſt enim cibus confortatiuus. impinguati
uus roboratiuus. ⁊ vegetatiuus. De his ſic
dicit Bernardus. Eſt cibus hoc nomen ie-
ſus. An non totiēs cõfortaris quotiens re-
cordaris. Quid eque mentem cogitātis im
pinguat: q̇d ita exercitatos reparat ſenſus
ṽtutes roborat vegetat bonos mores. atq̃

caſtas fouet affectiones. Secundo dicitur
fons. vnde dicit idem bernardus. Jeſus eſt
fons vite ſignatus qui in quattuoꝛ riuos ſe
diffundit in plateas. Unde qui factus eſt
nobis ſapientia iuſticia ſanctificatio ꝛ redē
ptio. ſapiētia in pꝛedicatione. iuſticia in pec
catoꝛuꝫ abſolutiōe. ſanctificatio. in conuer
ſatiōe. vel i ꝯuerſiōe redēptio i paſſiōe. Hec
berñ. Alibi qꝫ ſic di. Tres riui fluxerūt a ieſu.
Ꝟbū doloꝛis. i q̄ eſt ꝯfeſſio. ſanguis aſpſiōis
in q̄ eſt afflictio. aq̄ emūdationis in q̄ eſt cō
pūctio. Tertio eſt medicina. vnde ſic ait. Eſt
etiam hoc nomē ieſus medicina. Nihil eñi
ita ire impetum cohibet. ſuperbie timoꝛem
ſedat. ſanat liuoꝛis vulnus. reſtringit luxu
rie fluxū extinguit libidinis flammā. ſitim
temperat auaritie ac totius dedecoꝛis pru
rit pꝛuriginem. Quarto eſt lux. vnde ait
Unde putas in toto oꝛbe tāta ꝛ tam ſubita
fidei lux niſi de pꝛedicato ieſu hoc eſt nomē
quod paulus poꝛtabat coꝛam gentibus ꝛ re
gibus tanꝗ lucernam ſuper candelabꝛum.
Hoc iteruꝫ nomen ieſus eſt multe ſuauita
tis. vnde Bernardus. Si ſcribas nō ſapit
mihi niſi legero ibi ieſum. ſi diſputes ac cō
feras nō ſapit mihi niſi ſonuerit ibi hieſus.
Jtem Richardus de ſancto victoꝛe. Jeſus
eſt nomen dulce. nomen delectabile. nomē
ꝯfoꝛtans peccatoꝛeꝫ ꝛ beate ſpei. ergo ieſu
eſto mihi ieſus. Secundo eſt multe virtuo
ſitatis. vnde petrus raueñ. Uocabis nomē
eius ieſum. Hoc eſt nomē quod dedit cecis
viſum. ſurdis audituꝫ. claudis greſſum. ſer
monem mutis. vitaꝫ moꝛtuis. totamqꝫ dia
boli poteſtatem de obſeſſis coꝛpoꝛibus vir
tus huius nominis effugauit. Tertio eſt mul
te excellētie ꝛ ſublimitatis. Unde Bernar
dus. Nomen ſaluatoꝛis mei. fratris mei.
carnis mee. ſanguinis mei. nomē a ſeculis
abſconditū ſed in fine ſeculoꝝ reuelatum.
nomen mirabile. nomen ineffabile. nomen
ineſtimabile immo eo mirabilius quo ieſti
mabilius. eo magis gratū quo gratuitum.
Hoc autem nomē ieſus impoſituꝫ eſt ei ab
eterno ab angelo ꝛ a patre putatiuo ſcꝫ a io
ſeph. Jeſus eñ ſaluatoꝛ interpꝛetat᷑. Dicit᷑
autem ſaluatoꝛ tripliciter vel a potentia ſal

uandi vel ab habitu vel ab actu. ſm qꝺ dicit᷑
a potentia ſaluandi conuenit ei hoc nomen
ab eterno. ſm quod dicitur ab habitu ſaluā
di: ſic fuit impoſitū ab angelo ꝛ cōuenit ei a
pꝛincipio cōceptionis. ſm quod dicit᷑ ab actu
ſaluandi dicitur impoſitum a ioſeph ratiōe
future paſſionis. vnde gloſa ſuper illud. vo
cabis nomē eius ieſuꝫ dicit. Nomē impōes
quod ab angelo vel ab eterno impoſitum eſt
Et tangit hic gloſa hanc pꝛedictaꝫ triplicē
denominationem. Cū enim dicitur nomen
impones tangitur denominatio a ioſeph.
cū dicitur ꝙ ab angelo vel ab eterno impoſi
tum eſt. tanguntur alie due. Recte igitur in
die capitis anni ꝯſtituta a roma capite mū
di ꝛ inſignita capitali littera alphabeti xp̄s
caput eccleſie circunciditur nomen ei impo
nitur ꝛ eius natiuitatis octauus dies colit᷑
D Tertium eſt effuſio ſanguinis chꝛiſti.
Hodie enim ſanguinem ſuum pꝛimo ꝑ no
bis fundere cepit qui ipſum poſtmodū plu
ries effundere voluit. Quinqꝫ enim vicibus
ſanguineꝫ ſuū pꝛo nobis effudit. Pꝛimo in
circunciſione ꝛ hec effuſio fuit noſtre redē
ptionis initium. Secūdo in oꝛatione ꝛ hec
oſtēdit noſtre redēptiōis deſideriū Tertio
in flagellatiōe ꝛ hec fuit noſtre redēptionis
meritū: quia liuoꝛe eius ſanati ſum᷒. Quar
to in c[illegible]cūfixione ꝛ hec fuit noſtre redēptio
nis pꝛecium: tūc enim q̄ non rapuit exoluit.
Quinto in lateris apertiōe ꝛ hec fuit noſtre
redēptiōis ſacramentum inde enim exiuit
ſanguis ꝛ aqua quod figurauit nos ꝑ aquā
baptiſmi debere mūdari q̄ quidē baptiſmuſ
habiturus erat efficaciā a ſanguine chꝛiſti.
Quartū ꝛ vltimū eſt ſignaculū circūciſionis
quod quidē xp̄us hodie accipere dignat᷒ eſt
Uoluit autē dñs circūcidi ꝓpter multas ra
tiones. Pꝛimo rōne ſui vt verā carnē huma
nam ſe aſſumpſiſſe oſtēderet. Sciebat eniꝫ
aliquos futuros q̄ dicerēt ipm nō coꝛpus ve
rum. ſed fantaſticum aſſumpſiſſe. Et ideo vt
coꝝ errorē ꝯfutaret voluit circūcidi ꝛ ſangui
nē ibi emittere. Coꝛp᷒ eñ fantaſticū ſangui
nem non emittit. Scđo rōne noſtri. vt nos
ſpiritualiter debere circūcidi mōſtraret Du
plex eſt enim circūciſio ſm Berñ. que debꝫ

fieri a nobis ſcilicet exterioꝛ in carne ꝛ inte
rioꝛ in mente. Circūciſio exterioꝛ cōſiſtit in
tribus. ſcilicet in habitu: ne ſit notabilis: in
actione ne ſit rep̄henſibilis. ꝛ in ſermōe: ne
ſit contemptibilis. Jnterioꝛ auteꝫ ſimiliter
cōſiſtit in tribus. ſcꝫ in cogitatiōe. vt ſit ſan
cta in affectiōe vt ſit pura in intentiōe: vt ſit
recta. Hec Bernardus. Jterū ratione no
ſtri vt nos ſaluaret. quemadmodū enim fit
cauterium in vno membꝛo: vt totum coꝛp᷒
ſanetur. ſic xp̄us voluit poꝛtare cauterium
circunciſionis: vt ſic totum coꝛpus myſticū
ſaluaretur. coll. ij. Circunciſi enim eſtis cir
cunciſione non manufacta in expoliatione
coꝛpoꝛis carnis: ſed circūciſiōe chꝛiſti. glo.
a vicijs tāꝗ petra acutiſſima. Petra enim
erat chꝛiſtus. i. Coꝛ. x. ꝛ Exo. iiij. Tulit illi
co ſephoꝛa acutiſſimam petram. ꝛ circunci
dit carnem pꝛepucij filij ſui. Circūciſiōe ꝛc.
dupliciter exponitur ſm glo. Pꝛimo modo
ſic. Circunciſi inꝗ eſtis circūciſione nō ma
nufacta. i. humano ope ſed diuino. id eſt cir
cunciſione ſpirituali. que quidem circūciſio
fit in expoliatiōe coꝛpoꝛis carnis hoc eſt de
poſitione carnalis hominis. id eſt vicioꝛum
ꝛ deſiderioꝛum carnalium. ſm ꝙ caro acci
pitur. i. Coꝛ. xiij. Caro ꝛ ſanguis regnū ce
loꝛum nō poſ. ꝛc. Eſtis inꝗ circunciſi circū
ciſione non manufacta: ſed circunciſiōe ſpi
rituali. Secundo modo ſic. Circunciſi inꝗ
eſtis in xp̄o: ꝛ hoc circunciſione non manu
facta. i. circunciſione legali. que quidem ma
nufacta ſiue legalis fit in expoliatiōe coꝛpo
ris carnis. id eſt coꝛpoꝛis quod eſt caro. ſcꝫ
cutis carnis: que in circūciſiōe legali aufer
tur. Non eſtis inꝗ circunciſi iſta circunciſi
one: ſed circunciſione chꝛiſti. i. ſpirituali: in
qua omnia vicia amputata ſunt: vnde Ro. ij.
Nō eñ qui in māifeſto iudeus eſt neqꝫ que
in manifeſto in carne eſt circūciſio. ſed q̄ in
abſcōdito iudeus eſt ꝛ circūciſio coꝛdis i ſpi
ritu nō littera: cui᷒ laus non ex hoīb᷒: ſed ex
deo eſt. Circūciſi eſtiꝫ circūciſiōe nō manu
facta in expoliatōe coꝛpoꝛis carnis: ſed cir
cūciſone chꝛiſti. Tertio ratiōe iudeoꝝ vt in
excuſabiles eſſent Si eñ circūciſus nō fuiſ
ſet potuiſſent ſe iudei excuſare ꝛ dicere. ideo

te nō recipimus: quia diſſ milis es patrib᷒
quarto ratione demonum ne. ſ. incarnatio
nis myſterium cognoſcerēt. Cum eñ circū
ciſio fieret cōtra oꝛiginale peccatum cred
dit diabolus: ꝛ hūc qui circūcidebatur ſimi
liter peccatoꝛeꝫ eſſe qui circūciſionis reme
dio indigeret pꝛopter eādem cām voluit vt
mater ſua virgo perpetua eſſet deſponſata
Quito ratiōe pfecte iuſticie adimplende. ſi
cut eñ baptizari voluit vt pfectā iuſticiā. i.
pfectam humilitateꝫ. que eſt ſubdere ſe mi
noꝛi impleret: ſic etiā voluit circūcidi: vt eā
dem humilitatem nobis oſtēderet dū autoꝛ
et dñs legis voluit ſe ſubdere legi. Sexto
rōne legis moyſaice appꝛobāde ꝙ erat bo
na ꝛ ſancta ꝛ cōplenda: quia nō venerat le
gem ſoluere: ſed adimplere. Ro. xv. Dico eī
ieſum xp̄m miniſtrum fuiſſe circūciſiōis ꝑ
pter veritatem dei ꝛc. Quare autem circū
ciſo octaua die fiebat. mltiplex poteſt ratio
aſſignari. Pꝛima ſumitur penes intellectū
hiſtoꝛicū ſiue litteralē. Nam ſicut dicit rab
bi moyſes maximus philoſophus ꝛ theolo
gus. licet iudeus puer in ſepteꝫ diebus tāte
adhuc teneritudinis eſt q̄te eſt adhuc i vte
ro matris exiſtēs. Jn octaua autē die foꝛti
ficat᷑ ꝛ ſolidat᷑. ꝛ ideo vt dicit noluit dñs par
uulos ante octauum diē circūcidi ne ob ni
miam teneritudinē nimiū lederētur. Ultra
octauū vero diē. ipſam circūciſionē noluit ꝓ
longari ꝓpter tres cauſas q̄s pꝛius idē aſſi
gnat Pꝛia vt piculū euitet᷑ ne. ſ. ſi nimiū dif
ferret᷑ ſine circūciſiōe eos moꝛi ꝯtingeret.
Scđa vt doloꝛi puuloꝝ ꝓuideat᷑. cū eñ i cir
cūciſiōe maxim᷒ doloꝛ ſit voluit eos dñs cir
cūcidi: dū ꝑuā adhuc imaginatiōeꝫ haberēt
vt minorē ibi doloꝛē ſentirēt Tertia vt parē
tuꝫ triſtitie ꝯſulet᷑. nā cū ex circūciſiōe pieri
qꝫ puuli moꝛerent᷑ ſi circūciſi fuiſſent iā ma
gni ꝛ ex h̄ moꝛtui maioꝛ doloꝛ fuiſſet pꝛenti
bus ꝗ ſi moꝛerēt᷑ octo tm̄ dies hn̄tes. ſcđa rō
ſumit᷑ penes itellectū anagogicū ſiue celeſtē
Jō eñ octauo die fiebat vt daret᷑ itelligi ꝙ
in octaua reſurrectiōis ab omni pena ꝛ mi
ſeria circūcidemur. Et ſꝫ hoſ octo dies erūt
octo etates. Pꝛia ab adā vſqꝫ ad noe. Se
cūda a noe vſqꝫ ad abꝛaā. Tertia ab abꝛaaꝫ

vſq₃ ad moyſen. Quarta a moyſe vſq₃ ad da
uid. Quinta a dauid vſq₃ ad chriſtum. Sex-
ta a chriſto vſq₃ ad finem mundi. Septima
morientium. Octaua reſurgentium. Uel ꝑ
octo dies intelligūt octo que in eterna bea-
titudine poſſidebimus que enumerat aug.
dicens. Quid aliud eſt ego ero illoꝝ deus
niſi ero eis vñ ſacient. Ero queciūq₃ honeſte
deſiderātur. ſcilicet vita ſalus. victus. copia.
gloria. honor. pax. ⁊ omne bonum. vel aliter
Per ſeptem dies intelligitur homo cōſtās
ex corpore ⁊ anima. Quattuor eñ dies ſunt
quattuor elementa: ex quibus corpus conſi
ſtit ⁊ tres dies ſunt tres potētie que ſunt in
anima ſcilicet concupiſcibilis iraſcibilis et
rationalis. Homo igitur qui nunc habet ſe
ptem dies quando vnitati eterne incōmuta
bilitatis coniungetur. tunc octo dies habe-
bit: ⁊ in illo octauo die ab omni pena ⁊ etiā
culpa circūcidet. Tertia ratio ſumit penes
intellectū tropologicū ſiue moralē. Et ſm
hoc octo dies diuerſimode pñt accipi. Pri-
mus poteſt eē peccati cognitio. Pſal. Quo
niam iniquitatem meam ego cognoſco ⁊c.
ſecundus propoſitum deſerendi malum et
faciendi bonū. qđ notatur in filio ꝓdigo q̇
dixit. ſurgam ⁊ ibo ad patrem meū ⁊c. Ter-
tius pudor de peccato vnde apoſtolus. Quē
eñ fructū habuiſtis. tūc in illis i quibus nūc
erubeſcitis. quart' timor de futuro iudicio.
Job. Quaſi tumētes ſuper me fruct' timui
deum. Hieronimus ſiue comedam ſiue bi-
bam ſiue aliud aliquid faciam. ſemper vide-
tur mihi illa vox in aurib' meis ſonare. Sur
gite mortui ⁊ venite ad iudiciū. quintus cō
tricio. vñ hiero. Luctū vnigeniti fac tibi ⁊c.
ſextus confeſſio pſal. Dixi confitebor aduer
ſum me iniuſtici. ⁊c. ſeptim' ſpes venie. Nā
⁊ ſi iudas peccatum ſuum confeſſus fuerit.
tamen non in ſpe venie. ⁊ ideo non eſt miſe
ricordiam conſecutus. octauus ſatiſfactio
⁊ in hac die homo ſpiritualiter circūciditur
non ſolum a culpa. ſed etiam ab omni pena
vel duo primi dies ſunt dolor de perpetratio
ne peccati ⁊ deſideriū emendandi. Alij duo
confiteri mala que fecimus ⁊ bona que omi
ſimus. alij quattuor ſunt oratio lachrimarū
effuſio corporis afflictio elemoſinarum lar-
gitio. vel octo dies poſſunt eſſe octo: quoꝝ
diligens conſideratio omnem voluntatem
peccandi a nobis circūcidit. ita ꝙ qui vnum
diligenter conſiderauerit vnam magnā die
tam faciet. quorum ſeptem enumerat Ber-
nardus dicens. ſeptem ſunt de eſſentia ho-
minis que ſi homo conſideraret in eternum
nō peccaret. ſcilicet materia vilis operatio
turpis. exitus flebilis ſtatus iſtabilis mors
triſtabilis: diſſolutio miſerabilis: ⁊ dānatio
deteſtabilis. Et octauum poteſt eſſe conſi-
deratio glorie ineffabilis. quarta ratio ſumi
tur penes intellectum allegoricū ſiue ſpiri-
tualem. ⁊ ſm hoc quinq₃ dies erūt quinq₃ li-
bri moyſi: in quibus ꝯtinetur lex. duo erunt
prophete ⁊ pſalmi. octau' dies erit doctrina
euangelica. ſ₃ in ſeptē primis diebus nō fie
bat perfecta circūciſio. in octauo autē perfe
cta circunciſio fit ab omni culpa et ab omni
pena. nūc in ſpe ſ₃ tandē in re. E Quare
aūt data fuerit circūciſio ſex ſunt cauſe. que
notantur in his verſibus. Cauteriū ſignum
meritū medicina figura. Exēplū fuit olim
circunciſio dura. De carne autem circūciſio-
nis domini dr ꝙ angel' eam karolo magno
attulit. ⁊ ipſe eam aquiſgrani in eccleſiā ſan
cte marie honorifice collocauit. karolus ve
ro illā poſtea fertur carofiū tranſtuliſſe. nūc
autē dicit eſſe rome in eccleſia. que dicit ſan
ta ſanctorū. vnde ⁊ ibidē ſcriptum legit. Cir
cuncīſa caro xpi ſandalia clara. Ac vmbilici
viget hic preciſio cara. Unde ⁊ ea die fit ſta-
tio ad ſancta ſanctorum. ſed ſi hoc verum eſt
valde vtiq₃ mirabile eſt. Cū enim caro ipſa
ſit de veritate humane nature: credimus ꝙ
reſurgente chriſto redijt ad locū ſuū glorifi-
catū. aliqui dixerūt ꝙ hoc verū ſit iuxta opi
nionē illorum qui dicunt illud ſolum eſſe de
veritate humane nature. qđ ab adam tradu
ctū eſt ⁊ illud ſolū reſurgere. Notādū ꝙ olim
a paganis ⁊ gētilib' i his kalēdis multe ſup
ſtitiōes obſeruabant q̄s ſcti ēt a xpianis vix
extirpare potuerūt. Quas aug. in quodā ſer
mone cōmemorat. Credētes eñ vt dicit ia-
num ducē quendam deum eſſe cum in his
kalendis plurimum venerabant. ⁊ ei duas

facies figurabāt vnā poſt ſe ⁊ vnā ante ſe. q̄
erat finis anni pteriti ⁊ principiū ſequētis.
Rurſus in his kalēdis formas mōſtruoſas
aſſumebāt alij veſtiētes ſe pellib' pecudum
alij aſſumētes capita beſtiaꝝ ex quo indica
bant. nō tā habitū ſe beluinū hře ꝙ ſenſū
Alij tunicis mulieribus veſtiebātur nō eru
beſcētes inſerere tunicis muliebrib' milita
res lacertos. Alij ita auguria obſeruabant
vt vocum de domo ſua vel aliud quodcunq₃
beneficium cuilibet petenti nō tribuerent.
Dyabolicas etiam ſtrenas ⁊ ab alijs accipi
unt ⁊ alijs tradunt. Alij in nocte mēſas late
pparant ⁊ ſic tota nocte manere ſinūt credē
tes ꝙ ꝑ totū annū cōuiuia in tali ſibi abūdā
tia pſeuerent. Et ſubdit Aug. Qui de paga
norum conſuetudine aliquid obſeruare vo-
luerit timendū eſt ne nomē xpianū ei ꝓdeſ-
ſe nō poſſit. Qui etiā ſtultis hoibus ludenti
bus aliquā humanitatē impenderit peti co
rum participē ſe eſſe nō dubitet. Uobis aūt
fratres nō ſufficiat ꝙ hoc malū nō facitis.
ſed vbicūq₃ fieri videritis arguite ⁊ corripi
te ⁊ caſtigate. Hec Aug.

¶ De epiphania domini xiiij A

EPyphania dñi qua-
druplici decorat miraculo. et iō
quadruplici vocabulo nūcupat.
Hodie enim magi xpm adorāt
Johannes xpm baptizat: aquam in vinum
xpus mutat: ⁊ quinq₃ milia hominū de qn
q₃ panibus ſaciat. Cū enī ieſus eſſet trede
cim dierū magi ad eū ſtella duce venerunt.
Et ide dr epiphania ab epi qđ ē ſupra ⁊ pha
nos qđ ē appitio. q̄ tūc deſup ſtella appuit
ſiue ipe xps ꝑ ſtellā q̄ deſup viſa ē magis ve
rus de' demōſtrat' eſt. Eadē die reuolutis
vigintinouē annis cū iā annū tricesimū atti
giſſet q̄ habebat vigintinouē annos ⁊ tre-
decim dies. erat eñ incipiēs q̄ſi annoꝝ. xxx.
vt dicit lucas. vel ſm Bedā habebat trigin
ta annos plenos qđ ⁊ romanā eccliam tene
re aſſerit: tūc inq̄ in iordane baptizatus eſt
Et ob hoc vocat theophania a theos qđ eſt
deus ⁊ phanos qđ eſt appitio: q̄ tūc de' tri-
nitas appuit pater i voce fili' i carne. ⁊ ſpūs
ſctūs in columbe ſpecie. Ipſo iterū die reuo
luto vno anno cū eſſet. xxx. vel trigintauni'
annorum ⁊ tredecim dierū aquam in vinū
mutauit. Et ob hoc vocat bethphania a beth
qđ eſt domus. q̄ in miraculo facto in domo
verus deus apparuit. Ipſe iterum die reuo
luto anno cū eſſet annoꝝ trigintauni'. vel
triginta duoꝝ ⁊ tredecim dieꝝ quinq₃ milia
hoim de quinq₃ panib' ſatiauit ſicut dicit
beda ⁊ ſicut dicitur i illo hymno q̇ in multis
eccliis cantat ⁊ ſic incipit. Illuminās altiſſi
mus ⁊c. Et ob hoc vocatur phagiphania. a
phage qđ eſt bucca ſiue manducare. De hoc
aūt quarto miraculo vtrū hac die ꝯtigerit
dubitatur. tū q̄ in originali. bede non ſic ex
preſſe legit: tū q̄ Johā. vi. vbi de hoc mira-
culo agit dr. Erat aūt ꝓximū paſca ⁊c. Iſta
ergo quadruplex appitio iſta die facta eſt.
Prima facta eſt per ſtellā in pſepio. Scđa
per vocem patris in iordanis fluuio. tertia
per mutationem aque in vinū in conuiuio
Quarta per multiplicationem panū in de
ſerto. Prima autem apparitio precipue ho
die celebratur. ⁊ ideo eius hiſtoriā pſequa
mur. B Nato enī domino tres ma
gi hieroſolimā venerunt quorū nomina in
hebreo ſunt appellius ameri' damaſc'. gre
ce galgalath magalath. ſaracin. latine caſꝑ
balthaſar. melchior. Cuiuſmodi autē ma-
gi fuerūt hi. triplex extat ſentētia ſm quod
magus tripliciter dicitur. Magus enim di
citur illuſor maleficus ⁊ ſapiens. Dicūt er-
go quidā hos reges ab effectu dictos fuiſſe
magos. id eſt illuſores ex eo ſcilicet ꝙ hero
dem illuſerūt. q̄ ad eū nō redierunt vnde et
dicitur de herode. Uidens ꝙ illuſus eſſet a
magis ⁊c. Magus iterum dicitur malefic'
vnde malefici pharaonis dicunt magi. Et
inde dicit Criſoſtomus. Hos magos voca
tos. Dicit enim iſtos fuiſſe maleficos ſ₃ po
ſtea conuerſos. Quib' dominus voluit na-
tiuitatem ſuam reuelare ⁊ eos ad ſe reduce
re vt per hoc peccatoribus venie ſpem pre-
beret. Iterum magus idem eſt ꝙ ſapiens.
Nam perſice magus hebraice ſcriba grece
phūs latine ſapiēs dicit. Dicūtur ergo ma-
gi. i. ſapiētes. vnde ⁊ magi quaſi in ſapiētā

magni. Venerūt ergo hi tres ſapientes τ re
ges cū magno comitatu hieroſolimā. Sed
queritur quare magi hieruſalē venerūt cuȝ
ibi dn̄s nat⁹ nō ſit. Sup hoc aſſignat remi
gius quattuoꝛ ratiōes. Pꝛima quoniā ma
gi tempus natiuitatis xp̄i agnouerūt ſed lo
cum ignoꝛauerūt. Quia autē hieruſalē erat
ciuitas regalis τ ibi erat ſummū ſacerdotiū
ſuſpicati ſunt ꝙ tā egregius puer nō niſi in
regia ciuitate naſci deberet. Scḋa vt citius
natiuitatis locū diſcere potuiſſent cū ibi ſa
pientes legis τ ſcribe reſiderent. Tertia vt
iudei inexcuſabiles manerēt potuiſſent eni͞
dicere nos quidē natiuitatis locū cognoui
mus tp̄s aūt ignoꝛauim⁹ τ ideo nō credim⁹
Magi ergo oſtēderunt iudeis tp̄us τ iudei
magis locū. quarta vt ſic ſtudio magoꝝ cō
demnaret̄ pigritia iudeoꝝ. Nā illi vni ꝓphe
te crediderunt iſti plurib⁹ credere noluerūt
Illi querūt regē alienū iſti nō querūt ꝓpꝛiū
Illi venerūt de longinquo iſti manſerūt in
vicino. Iſti reges fuerūt ſucceſſoꝛes balaā
e ad viſionē ſtelle venerūt ꝓpter illam ꝓphe
tiam patris ſui. Oꝛiet̄ ſtella ex iacob τ exur
get homo de iſrael τc. ℭ Aliam cauſaȝ
vnde iſti moti ſunt ad veniēdū ponit Criſo
ſtomus in oꝛiginali ſup math aſſerēs quoſ
dam dicere ꝙ quidam ſecretoꝛum inſpecto
res elegerunt de ſeipſis duodecim τ ſi quis
moꝛiebatur filius ei⁹. aut aliquis ꝓpinquo
ruȝ in eius loco ſuſtituebatur. Hi ergo per
ſingulos annos poſt meſſeȝ aſcēdebant ſu
per montem victoꝛialem τ tribus dieb⁹ ibi
dem moꝛantes ſe lauabāt τ oꝛabāt deuȝ vt
eis illā ſtellā quam balaam ꝑdixerat oſten
deret. Quadaȝ igit̄ vice. ſ. in die natalis dn̄i
dū ſic ibidē manerēt. ſtella q̄daȝ ad eos ſup
montē venit q̄ habebat foꝛmā pulcherrimi
pueri ſup cuius capite crux ſplendebat que
magos allocuta eſt dicēs. Ite velocius i ter
ram iuda τ ibidem regeȝ quem queritis na
tum inuenietis tunc illi continuo venire ce
perunt. Sed quomodo in taȝ paruo tēpoꝛe
ſcilicet in tredecim diebus ꝑ tanta terraruȝ
ſpacia venire potuerūt. ſ. ab oꝛiente vſq; in
hieruſalē q̄ in meditulio mūdi dicit̄ eſſe ſita
Dicendū eſt ſm remigiuȝ. q̄ſi talis puer ad
quem ꝓperabant eos in tam bꝛeui ſpacio ꝑ
ducere potuit. Vel poterit dici ſm Hiero.
ꝙ ſuper dꝛomedarios venerūt qui ſunt ani
malia velociſſima qui tm̄ currunt vna die ꝙ
tum equus in tribus vnde dicitur dꝛomeda
rius. a dꝛomos qḋ eſt curſus τ ares quod eſt
virtus. Cum ergo hieroſolimā veniſſent in
terrogauerunt dicētes. Vbi eſt qui natus ē
rex iudeoꝝ. Non interrogauerūt an natuſ
ſit. q꞉ hoc credebant. ſed querunt vbi natus
ſit. Et quaſi aliquis interrogaſſet eos vnde
ſcitis hūc regem natum eſſe reſponderunt.
Vidimus ſtellam eius in oꝛiente τ venim⁹
adoꝛare eum. Hoc eſt. Nos exiſtes in oꝛiē
te vidimus ſtellaȝ eius. id eſt eius natiuita
tis oſtenſiuam. vidimus inquā ſup iudeam
poſitaȝ. Vel nos exiſtentes in noſtra regio
ne vidimus ſtellam eius in oꝛiente. i. in oꝛiē
tali pte his v̓bis ſicut dicit remigius in oꝛi
ginali verū hominē τ verū regeȝ τ verū deū
confeſſi ſunt. Veram hominem cū dixerunt
vbi eſt. qui natuȝ eſt꞉ verū regem cū aiunt
Rex iudeoꝛum. verum deum cuȝ ſubiungūt
venimuȝ adoꝛare cuȝ. Pꝛeceptū enim fuit
vt nullus niſi ſoluȝ deus adoꝛaret̄. Sed he
rodes hoc audiens turbat⁹ eſt. τ omnis hie
roſolima cuȝ illo triplici de cauſa rex turba
tus eſt. Pꝛimo ne iudei regem natum tāꝙ
ſuuȝ reciperent. τ ſe tanꝙ alienigenā expel
lerent. vnde Criſoſtom⁹. Sicut ramū arbo
ris in excelſo poſitū. leuis etiaȝ aura mouet
ſic τ ſublimes hoīes in culmine dignitatuȝ
exiſtētes leuis etiā fama conturbat. Scḋo
ne a romanis culpari poſſet. ſi aliq̄s ibi rex
vocaret̄ quē auguſt⁹ nō ↄſtituiſſet. Sic eni͞
oꝛdinauerant romani vt nullus de⁹. vel rex
ſine ſui licētia τ imperio diceret̄ Tertio q̄ſi
ſicut dicit Gregoꝛius Celi regi nato rex ter
re turbatus eſt. q꞉ nimiruȝ altitudo terrena
confunditur dum celſitudo celeſtis aperit̄
Omnis etiam hieroſolima cum illo turba
ta eſt triplici de cauſa. Pꝛimo q꞉ impij gau
dere nequeunt de aduentu iuſti. Secūdo vt
regi turbato adularentur per hoc ꝙ ſe ſimi
liter turbatos oſtenderent. Tertio q꞉ ſicut
ſeſe ventis concutientibus vnda concutit̄.
ſic τ regibus ad inuicem certantibuȝ popu
lus conturbatur. τ ideo ex hoc timuerūt ne
ſcȝ pꝛeſenti τ vēturo rege ad inuicem certā
tibus ipſi ꝯturbationibus inuoluerent̄. hec
eſt ratio exit̄. D Tunc herodes omēs
ſacerdotes τ ſcribaȝ conuocans ſciſcitabat̄
ab eis vbi xp̄us naſceretur. Cum autem ab
eis didiciſſet ꝙ in bethleeȝ iude vocatis ad
ſe clam magis diligenter ab eis didicit tem
pus ſtelle vt videlicȝ ſciret quid faceret ſi ad
ſe magi non redirent. Dixitq; eis vt inuēto
puero ei renunciarent ſimulās ſe velle ado
rare quem volebat occidere. Et nota ꝙ cuȝ
magi hieroſolimam ingreſſi fuiſſent ſtelle
ducatum amiſerunt꞉ τ hoc ꝓpter tres ratio
nes. Pꝛimo vt de loco natiuitatis xp̄i q̄rere
cogerent̄. vt ſic de ipſius oꝛtu certificarent̄
tam per ſtelle apparitionem ꝙ per ꝓpheti͞e
aſſertionem ſicut τ factū eſt. Secunda quo
niam auxilium querentes humanum iuſte
perdere meruerunt diuinū. Tertia quoniā
ſigna infidelibus data ſunt ſm apoſtolum꞉
ſed pꝛophetia fidelibus. τ ideo ſignuȝ datū
iſtis dū adhuc ēēnt infideles. nō debuit ap
parere dū eſſent inter iudeos fideles. Hec
triplex ratio tangitur in gloſa. Cum auteȝ
hieruſalem egreſſi fuiſſent ſtella antecede
bat eos vſq; dum veniens ſtaret ſupꝛa vbi
puer erat. De hac ſtella cuiuſmōi fuerit tres
ſunt opiniōes. q̄ȝ ponit remigius in oꝛigīa
li. Quidam dicunt fuiſſe ſpiritū ſanctum꞉ vt
ille qui poſtmoduȝ deſcendit ſuper dominū
baptizatū in ſpecie columbe apparuerit eti
am magis in ſpecie ſtelle. Alij vt Criſoſto
mus dicunt ꝙ fuerit angeluȝ꞉ vt ipſe qui ap
paruit paſtoꝛibus apparuerit etiam τ ma
gis. Sed ipſis paſtoꝛibus iudeis tanꝙ rati
one vtentibus apparuit in foꝛma rationa
li⁹ gentilibus vero tanꝙ irratiōalibus in ſpe
cie irratiōabili. Alij ꝙ verius creditur ꝙ fu
erit ſtella de nouo creata que pacto ſuo mi
niſterio redijt in pꝛeiacenteȝ materiā. Iſta
autem ſtella ſm quod dicit Fulgentius dif
ferebat ab alijs in trib⁹꞉ ſcilicet in ſitu. quia
non erat localiter ſita in firmamēto. ſed pē
debat in meditullio aeris ꝓximo terre. In
fulgoꝛe. quia ceteris erat ſplendidioꝛ. quod
inde patet. quia ſplendoꝛē eius non poterat
ſplendoꝛ ſolis obfuſcare꞉ immo in meridie
luciditiſſima apparebat. In motu꞉ quia pꝛece
debat magos moꝛe viatoꝛis. non enim mo
uebatur motu circulari. ſed quaſi motu ani
mali τ ꝓgreſſiuo. Alie tres differentie tan
guntur in gloſa Mathei. ij. que incipit ſic.
Hec ſtella dominice natiuitatis τc. Pꝛima
in oꝛigine. quia alie in mūdi pꝛincipio ſunt
facte. hec modo. Secunda in officio꞉ q꞉ alie
facte ſunt. vt ſint in ſigna τ tempoꝛa. vt dici
tur Geneſis pꝛimo. Hec autē vt magis viā
pꝛeberet. Tertia in duratiōe꞉ quia alie ſunt
perpetue. hec completo officio ſuo redijt in
materiam pꝛeiacentem. E Cum au
tem ſtellaȝ vidiſſent gauiſi ſunt gaudio ma
gno valde. Notandū ꝙ quintuplex eſt ſtella
quam iſti magi viderunt. ſcilicet ſtella ma
terialis. ſtella ſpiritualis. ſtella intellectua
lis. ſtella rationalis꞉ τ ſtella ſupſubſtātialis
Pꝛimā ſcilicet materialē viderūt in oꝛiēte
Secundam. ſcilicet ſpiritualem꞉ que eſt fi
des. viderunt in coꝛde. Niſi enim hec ſtella
ſcilicet fides in eoꝛum coꝛde radiaſſet. ne
quaquam ad viſionem pꝛime ſtelle veniſ
ſent. Habuerunt enim fideȝ de eius huma
nitate꞉ cum dixerunt. Vbi eſt qui natus eſt
Et de eius regali dignitate cum dixerunt.
Rex iudeoꝛum. Et de eius dignitate cū di
xerunt. Venimus adoꝛare eum. Tertiam.
ſcilicet intellectualem que eſt angelus vide
runt in ſomnio꞉ quando per angelū ſunt mo
niti ne redirent ad herodem. Licet ſm quā
dam gloſam non angelus ſed ipſe domin⁹
eos admonuerit. Quartā. ſcilicet rationalē
que fuit beata virgo viderunt in diuerſoꝛio
Quintā. ſcȝ ſuperſubſtantialeȝ que fuit xp̄s
viderūt in pꝛeſepio. Et de hac duplici dicit̄
Intrantes domum inuenerūt puerum cum
maria matre eius. Quelibet autem iſtaruȝ
dicit̄ ſtella. De pꝛima pſal. Lunam τ ſtellas q̄
tu fundaſti. De ſecūda. Eccle. xliij. Species
celi. id eſt celeſtis hominis. gloꝛia ſtellaruȝ
id eſt virtutum. De tertia baruch. tertio ca
pitulo. Stelle autem dederunt lumen in cu
ſtodijs ſuis. vocate ſunt τc. De quarta. Aue
maris ſtella. De quinta apoca. vltimo. Ego
ſum radix τ genus dauid. ſtella ſplendida τ

matutina. Propter viſionem prime ⁊ ſecun
de ſtelle magi gauiſi ſunt. propter viſionem
tertie ſtelle gauiſi ſunt gaudio propter viſio
nem quarti gauiſi ſunt gaudio magno. pro-
pter viſionem quinte ſtelle: gauiſi ſunt gau-
dio magno valde. Uel ſicut dicit glo. ille gau
det gaudio q̇ de deo gaudet qui eſt verū gau
dium ⁊ addit magno: q2 eo nihil eſt maiꝰ et
valde: q2 de magno poteſt alius plus aliꝰ mi
nus gaudere. Uel per horum verborum ex-
aggregationem voluit oſtendere euangeꝉ.
ꝙ homines plus gaudent de rebus perditiſ
⁊ iterū inuentis ꝙ de ſemper poſſeſſis. F
Cūqʒ domūculā intraſſent ⁊ puerū cum ma
tre inueniſſent flexis genibus ei ſinguli hec
munera obtulerūt. ſ. aurū thus ⁊ mirrham.
Hic exclamat augu. dicēs O ſtupēda infan
tia cui ⁊ aſtra ſubduntur. Cuius eſt ille ma-
gnitudinis ⁊ ſupne glorie ad cuius pānos ⁊
angeli excubāt ⁊ ſidera obſecundāt ⁊ reges
trepidant ⁊ ſectatores ſapientie geniculāt.
O beatū tuguriū. O ſedes dei ſecunda poſt
celū vbi nō lucerna lucet ſed ſtella. O celeſte.
palatiuʒ in quo habitat nō rex gēmatus ſed
deus incorporatꝰ cui erant ꝓ mollibꝰ thoris
dura pſepia ꝓ laquearibus aureis fuligines
culminis tecta: ſed ſideris obſequio decora
ta. Stupeo cum video pannos ⁊ intueor ce-
los eſtuo cū aſpicio in preſepio mendicum ⁊
ſuper aſtra preclarū. Itē hern. Quid facitis
o magi: quid facitis. Lactantē puerū adora-
tis in tugurio vili in vilibꝰ pānis. ergo ne deꝰ
eſt iſte. quid facitis ꝙ aurum offertis. ergo
rex eſt iſte. Et vbi aula regia vbi thronꝰ. vbi
curie regalis frequētia. Nunqd aula eſt ſta
bulū thronus preſepiū. curie frequentia io
ſeph ⁊ maria. Iſti inſipiētes facti ſunt vt fie
rent ſapientes. De hoc etiaʒ ſic dicit hilariꝰ
in lib. ij. de trinitate. Parit virgo ſed partus
a deo eſt. Infans vagit laudātes angeli au-
diuntur. pānis ſordent deus adoratur itaqʒ
poteſtatis dignitas nō amittitur: dum car-
nis humilitas predicaꝉ. Ecce quō in chriſto
puero non tantum fuerunt humilia ⁊ infir-
ma: ſed etiam diuinitatis ſublimia ⁊ excelſa
De hoc iterū dicit hiero. ſuper epiſtolam ad
hebreos. Reſpice cunas chriſti. vide pariter
⁊ celum. Uagientem in preſepi intueris in-
fantem: ſed angelos ſimul aſculta laudātes
Herodes perſequiꝉ ſed adorāt magi. Igno
rant phariſei: ſed ſtella demonſtrat. Bapti
ſatur a ſeruo ſed vox dei deſuper tonātis au
ditur. Aquis inmergitur. ſed colūba deſcē-
dit: imo ſpirituſſanctus in columba. G
Quare aūt magi hmōi munera obtulerunt
multiplex eſt ratio. Prima quoniam tradi-
tio antiquoꝝ fuit. vt dicit remigius. vt nullꝰ
ad deū vel ad regem vacuus introiret. perſi
aūt ⁊ chaldei talia munera conſueuerant of
ferre. Iſti autem vt dicitur in hiſtoria ſcola-
ſtica venerunt de finibus perſarum ⁊ chal-
deoꝝ: vbi eſt fluuius ſaba a quo ⁊ ſabea dici
tur regio. Secunda que eſt bernardi: quoni
am beate virgini auruʒ obtulerunt propter
inopie ſubleuationeʒ. thus ꝓpter ſtabuli fe
torem: mirrham ꝓpter membrorum pueri
conſolidationē ⁊ malorum vermium expul-
ſionē. Tertia: quoniam aurum ad tributuʒ
thus ad ſacrificiū. mirrha ad ſepulturam p-
tinet mortuoꝝ. Per hec tria ergo in xp̄o in
timatur regia poteſtas diuina maieſtas et
humana mortalitas. Quarta quoniā auruʒ
ſignificat dilectionē. thus oratiōeʒ. mirrha
carnis mortificationem. Et hec tria chriſto
debemus offerre. Quinta quoniam per hec
tria ſignificātur tria q̄ erant in xp̄o. ſ. diuini
tas ꝓcioſiſſima. aīa deuotiſſima ⁊ caro inte-
gra ⁊ icorrupta. Hec tria ſignificabanꝉ ꝑ il-
la tria q̄ erāt in archa. Nā virga q̄ floruit ca
ro xp̄i que reſurrexit. Pſal. ⁊ refloruit caro
mea ⁊c. Tabule vbi erāt ſcripta ꝓcepta. aīa
in q̄ ſunt oēs theſauri ſcie ⁊ ſapiē dei abſcōdi
ti. Māna deitas q̄ hʒ oēm ſaporem ⁊ oēm
ſuauitatem. Per aurū ergo qđ eſt precioſiꝰ
oībꝰ metallis itelligiꝉ diuinitas ꝓcioſiſſima:
Per thus aīa deuotiſſima: q2 thus ſignifi-
cat deuotionē ⁊ orōnem. ps. Dirigaꝉ oro ⁊c.
Per mirrhā q̄ cōſeruat a corruptiōe caro in
corrupta. Admoniti aūt magi in ſomnis ne
redirēt ad herodē. ꝑ aliaʒ viā reuerſi ſunt in
regionē ſuā. Ecce quō magi ꝓfecerūt. Naʒ
ſtella duce venerūt ꝑ hoies imo ꝑ prophetiā
edocti fuerūt. angelo duce redierūt: ⁊ in xp̄o
quieuerūt. Horuʒ corpora in mediolani ec-

cleſia que nūc eſt fratrū ordinis noſtri. ſ. fra
trum predicatorum quieſcebāt: ſed nūc co-
lonie requieſcunt. Nā eoꝝ corpa primo per
helenā cōſtantini mrem rapta in ꝯſtantino
polim trāſlata: poſtea ꝑ ſctm̄ cuſtorgiū epm̄
mediolanū trāſlata. Sʒ ꝑ heinricū iperato-
rem poſtꝙ mediolanū poſſedit in coloniam
ſuꝑ renū fluuiū ſunt delata vbi in magna re
uerētia ⁊ populi deuotione choruſcant.

De ſancto paulo heremita. xv A

Paulus primus here-
mita vt teſtaꝉ hieronimus q̇ eiꝰ
vitam cōſcripſit feruente decij
ꝑſecutiōe heremam vaſtiſſimā
adijt. ibiqʒ in quadā ſpelūca. lx. annis hoībꝰ
incognitus permanſit. Iſte aūt decius diciꝉ
fuiſſe galienus q̇ fuit binomiꝰ q̇ cepit anno
dñi. cclvi. Uidēs enim ſanctus paulus xp̄ia-
nis tot tormētoꝝ genera irrogari i heremū
aufugit. Eo ſi qdē tempore duo iuuenes xp̄i
ani cōprehēdūtur: quoꝝ vnꝰ toto corpe mel-
le pungiꝉ. ⁊ ſub ardore ſolis aculeis muſcaꝝ
⁊ ſcabronū ⁊ veſparuʒ lacerandus exponiꝉ.
Alter vero molliſſimo lecto iponiꝉ: ⁊ in loco
ameniſſimo collocaꝉ. vbi aeris erat tempe-
ries riuorū ſonitꝰ cantꝰ auiū. ⁊ floꝝ olfactus
funibꝰ tn̄ floreis coloribꝰ obtectꝭ ſic iuuenis
cingiꝉ. vt manibꝰ vel pedibꝰ ſe iuuare nō poſ
ſet. Adeſt quedā iuuencula corpe pulcherri-
ma ⁊ impudica. ac impudice tractat iuuneʒ
dei amore repletū. Cū autē ille in carne mo
tus ꝯtrios rōni ſenſiſſet nō hn̄s arma: quibꝰ
ab hoſte ſe eruat linguā ꝓpriaʒ dentibꝰ ſuis
incidit. ⁊ in faciē impudice expuit. ⁊ ſic tēpta
tionē dolor fugauit. ⁊ trophen laude dignuʒ
ꝯmeruit. Horuʒ ⁊ alioꝝ penis ſanctus pau
lus territꝰ heremū petijt. B Eo tpe cuʒ
antoniꝰ primū ſe inter monachoꝝ heremicu
lā cogitaret. in ſomnis aliū ſe mlto meliorē
heremū icolē edoceꝉ. Qui dū cū ꝑ ſiluas inq̇
reret obuiū habuit ypocētaurū hoīem equo
mixtū qui ei viā dexterā demōſtrauit. Poſt
modū obuiū habuit aīal ferēs fructꝰ palma
rū ſupra imagine hoīs inſignitū deorſum ve
ro capre formā hn̄s. Qui dū ipm̄ ꝑ deū cōiu-
raret vt ſibi diceret qs eſſet. rn̄dit ſe eſſe ſati
rū deū ſiluarū ſm̄ errorē gentiliū. Poſtre-
mo obuiauit ei lupꝰ q̇ eū ad cellā ſancti pau-
li ꝑduxit. Paulus autē Antoniū ꝑſentiens
hoſtiū ſera clauſit. Antoniꝰ vero rogat vt ſi-
bi apperiat aſſerēs ſe nūꝙ inde receſſurū. ſʒ
ibi potiꝰ moriturū. Uictus paulus ei appe-
ruit ſtatimqʒ ambo in amplexus ruūt. Cūqʒ
hora prādij adeſſet coruꝰ duplicataʒ panis
partē attulit. Cūqʒ de hoc anthonius mira
reꝉ rn̄dit paulꝰ ꝙ deus ſibi omni die taliter
miniſtrabat. ⁊ ꝓbēdā ꝓpter hoſpitem dupli
cauerat. Pialis oriꝉ quis magis dignus eſ-
ſet panē diuidere. Defert paulꝰ hoſpiti ⁊ an
thonius ſeniori. Tandē vterqʒ manū appo-
nūt ⁊ in equas partes panē diuidunt. Cum
aūt anthoniꝰ rediēs iā celle ſue appropinq̄-
ret: vidit angelos aīam pauli deferētes. qui
velociter rediēs inuenit corpus pauli flexis
genubꝰ in modū orātis erectū. ita vt ipm̄ vi-
uere eſtimaret. Sed cū ipʒ mortuū didiciſſʒ
ait. O ſctā aīa qđ gerebas i vita: i morte mō
ſtraſti. Cū aūt nō haberet vn̄ ſepulturā face
ret ecce duo leones aduenerūt ⁊ foueā para
uerūt. ſepultoqʒ eo ad ſiluā redierūt. Antoniꝰ
aūt tunicā pauli ex palmis ꝯtextā aſſumpſit
qua poſtmodū in ſolēnitatibꝰ vtebaꝉ. Obijt
aūt circa annū domini. cclxxxvij.

De ſancto Remigio. xvi A

Remigius dicitur a re
mi qđ eſt paſcēs ⁊ geos quod eſt
terra quaſi paſcēs terrenos do
ctrina. Uel remigiꝰ dicitur a re
mi quod eſt paſtor: ⁊ gyon qđ eſt luctatio: q̄-
ſi paſtor ⁊ luctator. Pauit enim gregem ſu-
um verbo predicationis exemplo conuerſa-
tionis: ſuffragio orationis eſt etiam triplex
genus armorum. ſ. defenſionis vt ſcutū. pu-
gnationis vt gladius. munitionis vt lorica
ſiue galea. Luctatus eſt igitur contra diabo
lum ſcuto fidei gladio verbi dei ⁊ galea ſpei
Eius vitam Igmarus remēſis archiepiſco
pus ſcripſit. B

Remigiꝰ doctor egre-
gius ⁊ ꝯfeſſor domini glorioſus
a quodaʒ heremita naſci taliter
eſt preuiſus. Cum enim vuanda

locum pſecutio totā franciā deuaſtaſſʒ .qdā
recluſus vir ſctūs q̇ lumē oculoꝝ amiſerat
ꝓ pace eccl'ie gallicane crebris orōnib' dñʒ
exorabat. Et ecce angel' dñi inviſu ei aſtitit
eiqꝫ dixit. Scito ꝙ mulier illa noie Cilina.
filiū noie remigiū generabit. q̇ gentē ſuaʒ a
maloꝝ incurſib' liberabit. Cūqꝫ euigilaſſet
ſtatim ad domū ciline venit. ꝛ quod viderat
enarrauit. Cūqꝫ illa nō credere eo ꝙ an'
iam eſſet. ille rn̄dit. Scias ꝙ cū puerū abla-
ctaueris oculos meos de lacte tuo punges:
ꝛ ꝯtinuo mihi viſum reſtitues. Cunqꝫ p or-
dinē hec oia ꝯtigiſſent remigi' mundum fu
git ꝛ recluſoriū intrauit. Creſcēte aūt ei' fa-
ma cū eſſet vigintiduoꝝ annoꝝ. ab omni po
pulo archiepꝯs remēſis eſt electus. Tāte aūt
māſuetudinis fuit ꝙ ēt ad mēſem ei' paſſe-
res veniebāt ꝛ de manu eius reliquias cibo
ruʒ comedebant. Quodā tpe cū in domo cu
iuſdā matrone hoſpitatus fuiſſet: ꝛ illa mo-
dicū vini haberet. remigi' celariū introiuit ꝛ
ſuper doliū crucē fecit. Cūqꝫ ibidem oraſſet
mox deſup vinū egredit̄ ita ꝙ p mediū cella
rij fundebat̄. Cuʒ autē clodoue' rex francie
tūc tpis gentilis eſſet. nec ab vxore ſua xp̄ia
niſſima ꝯuerti poſſet. videns ꝙ infinitus ex
ercit' alemanoꝝ ſup ſe veniſſet dño deo quē
vxor ſua colebat votū vouit: qđ ſi de alema-
nis ſibi victoriā ꝯcederet mox fideʒ xp̄i reci
peret. Qđ cū fuiſſet ad libitū ꝯſecut' beatuʒ
remigiū adijt ꝛ ſe baptizari popoſcit. Cunqꝫ
ad fontē baptiſmatis aduenissent. nec ibidē
ſacrū criſma haberent. ecce colūba quedam
ampulā cū criſmate in roſtro detulit. de quo
regē pontifex liniuit. Hec aūt ampula in re
menſi eccl'ia ſeruat̄. ꝛ inde vſqꝫ hodie reges
francie inungunt̄ ¶ Poſt longū tp̄s cū
Genebald' vir ꝓuid' neptē beati remigij in
vxorē haberet ꝛ ſe religionis cā mutuo ab-
ſoluiſſent p̄dictū genebaldū beat' remigius
landuñ. ep̄m ordinauit. Ad genebald' cū vxo
rē ſuā cā inſtruēdi ad ſe ſepi' venire ꝑmitte-
ret ex frequēti colloquio anim' eius in ꝯcu
piſcētia inflāmat̄: ꝛ vſqꝫ in peccatū ſecū ꝓla
bit̄. Que concipiēs ꝛ filiū pariēs ꝰ ep̄o inti-
mauit. ꝛ ille ꝯfuſus ad eā remādauit dicēs.
Qm̄ puer de latrocinio acq̇ſitus eſt. volo vt
latro vocet̄. Ne aūt ſuſpicio aliq̄ orire̾t vxo-
rē ſuā ſicut prius ad ſe venire ꝑmiſit. Uerum
tamē poſt pn̄i pcti fletū. ſecū ruit iteꝝ i pec
catū Que cū filiā pepiſſʒ ꝛ ꝰ ep̄o retuliſſʒ ille
rn̄dit. Illā filiā vl̄ peculā noiate. Tādē ad ſe
reuerſus beatū Remigiū adijt ꝛ ad pedes ſu
os ꝓcidēs ſtolā de collo ſuo deponere voluit
Qđ cū ſctūs remigi' ꝓhibuiſſet ꝛ ab eo quid
acciderit audiuiſſet. blāde eū ꝯſolās ip̄ʒ in q̇
dā cellula ꝑ ſeptē annos recluſit. ꝛ ip̄e in
terim eccl'iaʒ ei' gubernauit. Septimo igit̄
anno cū in cena dñi in orone ꝑſiſteret ange-
lus dñi eidē aſtitit ꝛ peccatū ſuū ſibi dimiſſū
ꝑhibuit: ac vt foras exire debeat īpauit. Cui
cū rn̄diſſet nō poſſum qm̄ dñs me' remigius
hoſtiū ꝰ clauſit ꝛ ſigillo ſuo muniuit. Ange-
lus ait. Ecce vt ſcias tibi celū aptuʒ eſſe ꝰ ēt
hoſtiū ſaluo ſigillo nūc apitur. Statimqꝫ vt
dixerat eſt aptū. Tūc genebald' iactās ſe in
mediū hoſtij in modū crucis ait. Etiā ſi dñs
me' iheſus xp̄s ad me veniret huc hinc non
egrediar: niſi dñs me' remigi' huc veniat q̇
me recluſit. Tūc ſanctus remigi' ad amoni
tionē angeli landunum venit ꝛ ip̄m in locuʒ
ſuum reſtituit. Qui vſqꝫ ad obitū ſuū in ſan-
ctis operib' ꝑſeuerauit ꝛ latro filius eius in
epiſcopatu eidem ſucceſſit. qui etiam ſanct'
fuit. Tādē ſanctus remigi' multis clar' vir
tutibus in pace quieuit. circa annuʒ domini
quingenteſimū. Eodeʒ die celebrat̄ natalis
ſancti hilarij pictauorum vrbis epiſcopi.

¶ De ſancto hilario. xvij

A

Hilari' dictus eſt quaſi
hilaris. q2 in ſuitute dei valde
hilaris fuit. Uel dicit̄ hilarius
quaſi alarius ab alt' ꝛ ares vir
tus q2 fuit altus in ſcientia ꝛ virtuoſus in vi
ta. Uel hilarius dicitur ab ille quod eſt qua-
ſi primordialis materia que obſcura fuit: et
ipſe in dictis ſuis habet magnam obſcurita
tem ꝛ profunditatem.

B

Hilarius pictauorum
vrbis epiſcopus regionis aqui-
tanie oriundus quaſi lucifer re
fulgens inter aſtra ꝓceſſit. Hic
vxorem primitus habens et filiaʒ in laicali

habitu monaſticā vitā ducebat. Tandē in vi
ta ꝛ ſciētia ꝓficiſcēs i ep̄m eſt electus. Cuʒ
igit̄ beatus hilarius non ſolū ciuitatē ſuam
ſed totā franciā ab hereticis defenſaret ad
ſuggeſtionē duoꝝ ep̄oꝝ qui ab hereſi fuerāt
deprauati ab imperatore qui hereticoꝝ fau
tor erat. cuʒ beato euſebio vercelleñ. epiſco-
po eſt in exiliū relegatus. Deniqꝫ cuʒ vbiqꝫ
arrtiana hereſis pullularet. ꝛ ab imperato-
re licentia data eſſet. vt omnes epiſcopi con
uenirent ꝛ de veritate fidei diſputarent cuʒ
ſanctus hilarius aduenisset ad petitionē di-
ctorum epiſcoporum qui eius eloquentiam
ferre non poterant pictauiam redire cōpel-
litur. Cum autem ad inſulam gallinariam
que tota erat plena ſerpētibus appropinq̄ſ-
ſet ꝛ in ipſam deſcendiſſet: omnes ſerpētes
ex ſua viſione fugerūt. ꝛ in medio inſule pa-
lum vixit. nec amplius libertas data eſt illis
occupare qđ vetuit tanq̄ ps inſule. nō ſit ter
ra ſed pelagus. Cum ergo pictauis eſſʒ quē
dā infantem. ſine baptiſmo defunctum ſuis
orationibus ad vitam reſtituit. Nam tādiu
iacuit in puluere donec pariter ſurgerēt ſe-
nex de oratione ꝛ infans de morte. Cū autē
filia eius apia maritum vellet accipere hila
rius pater eius ei predicauit ꝛ in ſacre virgi
nitatis propoſito confirmauit. Quam dū il-
le firmā cōſiderans ꝛ ne aliquando flectere
tur formidās dominū inſtātius exorauit vt
eam ad ſe reciperet nec vltra viuere ꝑmitte
ret. Quod ꝛ factū eſt. Naʒ poſt paucos dies
ad dñm migrauit quā ipſe ꝓprijs manibus
ſepeliuit. Quod mater beate apie cōſiderās
epiſcopum rogauit vt ſibi qđ ꝛ filie impetra
ret. Quod ꝛ fecit ꝛ ipſam in oratione ſua ad
regnū ꝑmiſit. ¶ Eo tempore leo papa
hereticorum ꝑfidia deprauatus omniū epi
ſcoporū ꝯciliū ꝯuocauit. Quibus cōuocatis
hilarius nō vocatus aduenit. Quod audiēs
papa p̄cepit ne aliq̇s ſibi aſſurgeret nec ali-
quē locū daret. Cū ergo ingreſſus fuiſſet di
xit ad eum papa. Tu es hilarius gallus. Et
ille. nō ſum gallus. ſed de gallia. i. nō ſum in
gallia nat' ſed de gallia ep̄s. Cui papa. Et ſi
tu es Hilari' de gallia ꝛ ego ſum leo roma
ne ſedis apoſtolicus ꝛ iudex. Cui hilarius.
Et ſi ſis leo non tamē de tribu iuda. ꝛ ſi iudi
cans reſides. ſʒ nō in ſede maieſtatis. Tūc
papa cum indignatiōe ſurrexit dicēs. Mo-
dicum preſtolare donec redeā. ꝛ tibi q̇d ꝑme-
reris reddam. Cui hilarius. Si nō redieris
quis mihi pro te reſponſurus erit. Et ille.
Concitus redibo ꝛ tuā ſupbiam humiliabo
Cum ergo papa ad ſecreta ſue nature iuiſſʒ
diſſenteria perijt ꝛ oia inteſtina ibidē pro-
ijciēs. miſerabiliter vitā finiuit. Interea vi-
dēs hilarius ꝙ nullus ſibi aſſurgeret patien
ter ferens in terrā ſe poſuit dicens. Domi-
ni eſt terra. Statimqꝫ nutu dei terra quā in
ſederat ſurſum ſe extulit ꝛ vſqꝫ ad eq̄litateʒ
alioꝝ ep̄oꝝ ſe leuauit. Cum igitur papa mi-
ſerabiliter nūciaret̄ defunctus aſſurgēs hi-
lari' omnes epiſcopos in fide catholica con
firmauit ꝛ ꝯfirmatos ad ꝓpria remiſit. Hoc
autem miraculū de morte leonis pape dubi
tationē hʒ. tū q2 hiſtoria eccleſiaſtica vel tri-
partita nihil de hoc loquit̄. tum q2 aliquem
papā talis nomis tūc fuiſſe cronica nō teſta
tur. tum q2 hieronim' dicit ꝙ ſancta roma-
na eccleſia ſp̄ imaculata ꝑmanſit. ꝛ in futu-
ro manebit ſine vlla hereticoꝝ inſultatione
Poſſet tū dici ꝙ tūc erat aliq̇s papa ſic voca
tus nō quidē canonice electus: ſʒ tirannice
intruſus. Uel forte liberi' papa q̇ ꝯſtantino
heretico fauebat alio noie dict' eſt leo. Tan
dē mult̄ miracul' ꝑpetrat̄ cū btūs hilari' in
firmat' obitū ſuū imminere cogſceret. leontiū
p̄ſbiterū quē marie diligebat ad ſe vocauit ꝛ
nocte imminēte vt forꝭ exeat admonuit. ꝛ ſi q̇d
audiret vt renūciet īpauit. Ille iuſſa cōplēs
voces adhuc ciuitat̄ tumultuant̄ ſe audiſſe
reuertēs expoſuit. ꝛ cū circa eū vigilarʒ finē
ei' expectās media nocte iteꝝ iubet̄ exire et
q̇d audiret iacēti referret q̇ cū ſe nihil audiſ-
ſe renūciaſſʒ. mox nimia claritas quā ēt p̄di
ct' p̄ſbiter ſufferre ñ poterat ad eū itrauit ꝛ
ſic paulatim recedēte luie ad dñʒ migrauit.
Floruit āt circa ānū dñi. cccxl. ſub ꝯſtātio. Fe
ſtū h' ſcī ē i octaua ephie. cū duo mercatores
maſſā cere cōiter hrent ꝛ vn' altero renitēte
eā ad altare ſcī hilarij obtuliſſʒ ſtatī ꝑ mediū
diuiſa pars vna ſibi remanſit reliqua reni-
tenti deuenit.

¶ De ſancto Machario. xviij A

Macharius dicitur a macha qđ eſt ingeniū ⁊ ares ṽtus. Uel đr a macha qđ eſt percuſſio ⁊ rio magiſter fuit enim ingenioſus ɔtra demōis fallaciā. ṽtuoſus ꝗtum ad vitam. ꝑcuſſio in domatiōe corporis magiſter in regimie prelatiōis. Uel macharius id eſt beatus B

Macharius abbas deſcendit ꝑ vaſtitatē deſerti ⁊ intrauit ad dormire in monumēto vbi ſepulta erāt corpa paganorum ⁊ extraxit vnū corp⁹ ſub caput ſuū tāꝗ plumacium. Demones autem volētes eum terrere vocabāt quaſi vnam mulierem dicētes. Surge veni nobiſcum ad balneum. Et alter demon ſub ipſo tāꝗ ex mortuo illo dicebat. Peregrinū quēdam habeo ſuper me nō poſſū venire. Ille aūt nō expauit: ſed tūdebat corpus illđ dicēs. Surge ⁊ vade ſi potes. Et audiētes demōes fugerūt voce magna clamātes. Uiciſti nos dn̄e. Dū aliqñ abbas macharius a palude ad cellā ſuā ꝑteriret occurrit ei diabol⁹ cū falce meſſoria volens eum cum falce percutere non potuit. Et dixit ei. Multam violētiam patior a te machari. quia non poſſum preualere aduerſum te. Ecce em̄ quicquid tu facis ⁊ ego facio. Ieiunas tu ⁊ ego penitus nō comedo. Uigilas tu ⁊ ego oīno non dormio. vnū eſt ſolūmodo in quo me ſupas. Et dicit abbas quod eſt illud. Cui ille. Humilitas tua per quam nō preualeo aduerſū te. Dū temptationes ipſum nimium moleſtarēt. ſurgens ⁊ magnum ſaccum arene humeris ſuis imponens diebus multis ſic per deſertū ibat. Quē theoſebius inueniēs dixit. Abba cur tantum onus portas. Et ille vero vexantē me. Abbas macharius vidit ſathanam trāſeuntem in habitu hominis. ⁊ habentem veſtimentum lineum laceratum ⁊ per omnia foramina dependebant ampule ⁊ dixit ei. Quo vadis. Cui ille. vado potinare fratres cui macharius Quare tot ampulas portas Reſpondit Guſtum fratribus porto ⁊ ſi vnū alicui non placebit offeram aliud vel tertiū ⁊ ſic per ordinem vt aliquod placeat. Et cū rediret dixit ei macharius. Quid feciſti reſpondit. Omēs ſanctificati ſunt ⁊ nemo mihi acquieuit niſi vnus qui vocatur theoſtitus. Surgens autem macharius illuc iuit ⁊ fratrem temptatum inueniens ſua eū exhortatione conuertit. Poſt hec iterum cū macharius inueniēs dixit. Quo vadis. Cui ille. Ad fratres vado. Reuertēti occurrit ſenex ⁊ dixit. Quid faciūt fratres illi. Cui diabolus. Male. Et dixit. Quare Quia omēs ſancti ſunt ⁊ quod eſt maius malum. vnum quē habebam amiſi ⁊ omnibus ſanctior factus eſt. Audiēs hoc ſenex gratias egit deo Quodam die macharius caput defuncti reperit. ⁊ dū oraſſet interrogauit illud cuius caput fuerit. Et reſpondit ſe fuiſſe paganū Et dixit ei macharius. Ubi eſt anima tua. Reſpondit in inferno. Cūq; requireret ſi multum in profundo eſſet. reſpondit ꝙ tanta in profundo erat ꝗtū diſtaret terra a celo. Cui macharius Sunt ne aliqui te ꝓfundiores. Reſpōdit. Etiam iudei. Cui iterum ille. Et vltra iudeos ſunt ne aliq profundiores. Cui ille Profundiores oīb⁹ ſunt falſi xp̄iani. qui xp̄i ſanguine redempti tātum preciū paruipenderūt C Dū per quādam ſolitudinē ꝓfundiſſimā ꝑgeret ad q̄ðlibet miliare arundinē figebat vt poſtmodū redire ſciret. Sed dū iam nouē dietas feciſſet. ⁊ in quodā loco quieſceret diabolus omnes arūdines collegit. ⁊ ad caput ei⁹ poſuit Unde ad redeūdū plurimū laborauit. Frater quidā plurimū cogitatiōibus ſuis moleſtabaꝛ ꝙ ſcʒ in cella ſua inutiliter eſſet. ſʒ ſi inter hoīes habitaret multis ꝓdeſſe poſſet Qui cū cogitatōes ſuas machario retuliſſʒ ille ait. Fili ſic illis rñde. Hoc ſaltē facio: qr ꝓpter xp̄m parietes iſti⁹ celle cuſtodio. Dū quendā culicē ſe pungentē manu occidiſſet ⁊ multū de illo ſanguis emanaſſet reprehendens ſe ꝙ ꝓpriā vindicaſſet iniuriā nudus ſex mēſibus in deſerto māſit. ⁊ īde a ſcabronibus totus lacerat⁹ exiuit. Poſt hoc multis claris virtutibus in pace quieuit.

¶ De ſancto Felice in pincis. xix. A

Felix prenomie in pincis dicitur: vel a loco in quo requieſcit. vel a ſubulis quib⁹ paſſus ꝓhibetur. Naʒ pinca ſubula dicitur. Aiunt enim ꝙ cū magiſter puerorum extiterit. ⁊ eis nimiū rigidus fuerit. tentus a paganis cum xp̄m libere ꝯfiteretur traditus fuit in manibus puerorū quos ipſe docuerat q̄ eū cū ſtilis ⁊ ſubulis occiderūt. Eccleſia tñ tenere videꝛ ꝙ nō martir extitit ſed ꝯfeſſor. Hic ad quodcūq; idolū ducebaꝛ vt ei ſacrificaret in illud exſufflabat. ⁊ cōtinuo corruebat. Legitur aūt in quadā alia legēda ꝙ dū maximus nolanus ep̄s perſecutionē fugiēs fame ⁊ gelu afflictus ſolo corruiſſet felix ab angelo ad eū mittiꝛ. ⁊ cum nihil ibi cibi haberet de ſente prima pendentē vidit racemū: de quo in os eius expſſit vinum humeriſq; impoſitū ſecū detulit. Ipſo igiꝛ defuncto felix in ep̄m eligiꝛ. Qui poſt dū predicaret ⁊ pſecutor eū q̄reret inter parietes dirutos per modicū aditū ſe occultauit. Statimq; nutu dei ꝑ aditū illū telas aranee texuerūt. q̄s dū pſecutores ꝯſpiciunt. neminē illic eſſe putātes abſcedūt. Inde autē ad alium locū ſanctus felix ꝑgens a quadā vidua ꝑ tres menſes alimēta ſuſcepit. nūꝗ tñ ei⁹ faciem vidit. Tandē pace reddita ad eccl'iā ſuā rediit. ⁊ ibi in pace requieuit. ſepultus iuxta vrbē in loco qui diciꝛ pincis. Huic ⁊ ali⁹ erat frater q̄ felix ſiꝛr dicebaꝛ. Cūq; etiā ipe idola adorare cogeretur dixit. Inimici eſtis deoꝝ veſtrorum: qr ſi me ad illos duxeritis in eos ſic frater me⁹ exſufflabo ⁊ corruēt. B Excolebat aūt ſanctus felix ortū. q̄dā vero olera ei⁹ rape cu[...]ntes. dū furtū ſe facere cogitabant. tota nocte ortū diligētius excolebāt. Mane aūt a ſancto felice ſalutati peccatū ſuū ꝯfitētes ad ꝓpria redierūt. Uenientes aūt gentiles vt ſanctū felicē tenerēt manus eorum dolor nimi⁹ apprehēdit. q̄ cū vlularēt dixit eis. Dicite. Xp̄s eſt de⁹ ⁊ dolor cōtinuo vos dimittet. qđ⁹ dicērib⁹ ſanati ſunt Pontifex idoloꝝ ad eū venit dicēs. Dn̄e ecce deus meus vt te venientem vidit ꝯtinuo fugā arripuit. Cui cū diceret quare fugis ait Uirtutē huius felicis ferre nō poſſum. Si ergo deus meus ita te timet ꝗto magiſ ego timere te debeo. Quē cū felix in fide inſtruxiſſet: baptizari ſe fecit. Adorantibus appolinē dixit felix. Si vere deus appollo eſt dicat mihi: quid eſt qđ in manu nūc clauſū teneo. Habebat aūt in manu cedulam in qua oratio dominica erat ſcripta. Quo nihil reſpondēte gentiles cōuerſi ſunt. Tandē miſſa celebrata ⁊ populo data pace. in pauimētum in oratione ſe proijciens migrauit ad dominum.

¶ De ſancto marcello. xx A

Marcell⁹ dicit⁹ eſt quaſi arcens malū a ſe. Uel dicitur marcell⁹ quaſi maria parcellēs id eſt mundanas aduerſitates pcutiētes ⁊ conculcans. Aſſimilatur enim mundus mari. Quia ſicut dicit criſoſti. ſuper matheum. In mari eſt ſonus confuſus timor continuus imago mortis. vndarū cōtentio inſatiabilis. inconſtantia iugis.

Marcell⁹ cū rome ſummus pontifex eſſʒ ⁊ maximianum imperatorem de nimia in chriſtianos ſeuicia increparet. et in quadam domo cuiuſdam matrone in eccleſiā conſecrata miſſam ageret. iratus imperator domum illam fecit ſtabulum iumentorum ⁊ eundē marcellum ibidem ad ſeruitium cum cuſtodia animalium deputauit. In quo ſeruitio poſt multos annos in dño requieuit circa annos domini. cclxxxvij.

¶ De ſancto Anthonio. xxi A

Anthoni⁹ dicitur ab ana quod eſt ſurſum et tenens quaſi ſuperna tenens ⁊ mundana deſpiciens. Deſpexit autem mundū: quia immundus. inquietus. tranſitorius. deceptiuus et amarus. De his dicit Auguſti. O munde immunde quid perſtrepis quid auertere nos conaris. tenere nos vis fugiens. quid faceres ſi maneres: quem nō deciperes dulcis q̄ amarus dulcia alimēta mētiris. Eius vitā anaſtaſi⁹ ſcripſit. B

Anthonius cum vigin-
ti eſſet annoꝝ ⁊ audiret legi in
eccleſia. ſi vis pfectus eſſe vade
et vēde oia q̄ habes ⁊ da paupe-
ribus: oia ſua vēdens pauperibus erogauit
⁊ heremiticā vitā duxit. Hic innumerabilia
demonū tēptamēta ſuſtinuit. Quadam vice
dū ſpiritū fornicationis virtute dei ſupaſſet
diabolus in ſpecie pueri nigri ante eū pſtra
tus apparuit. ⁊ ſe ab eo victū confeſſus eſt.
Nā ⁊ hoc precibus īpetrauit: vt videret for-
nicatiōis demonē iuuenibꝰ inſidiantē. Quē
cū in predicta forma vidiſſꝫ dixit. Uiliſſima
mihi apparuiſti ſpecie te vltra non timebo.
Alia vice dū in quodā tumulo latitaret mul-
titudo demonū eū adeo lacerauit ꝙ miniſter
eius quaſi mortuū eū ꝓprijs humeris aſpor
taret. Cūqꝫ cū oēs qui cōuenerāt quaſi mor
tuū ploraſſent dolētibꝰ cūctis ſubito antho-
nius reuiuiſcit ⁊ a miniſtro ad pdictū tumulū
ſe iterū portari fecit. Qui cū ibi ex dolore vul
nerū ꝓſtratꝰ iaceret: ex virtute animi ad cō-
flictū demōes excitabat. Tūc illi in formis
varijs ferarū apparuerūt. ⁊ eū iterū dentibꝰ
cornibꝰ ⁊ vnguibꝰ crudeliſſime lacerauerūt
Tūc ſubito ſplēdor mirabilis ibi apparuit ⁊
demones cunctos fugauit. Antoniꝰ aūt ꝯti
nuo ſanatꝰ eſt ibiqꝫ xp̄m adeſſe intelligēs ait
Ubi eras bone ieſu vbi eras. quare a princi
pio nō fuiſti hic vt me adiuuares et vulnera
mea ſanares. Cui dn̄s Anthoni hic erā. ſed
expectabam videre certamē tuū. Nūc aūt qꝛ
viriliter dimicaſti in toto orbe te faciam no
minari. Tāti aūt feruoris erat ꝙ cū maximi
anꝰ īpator xp̄ianos occideret: ip̄e martires
ſeq̄bat̄. vt cū eis martir fieri mereret̄ ⁊ vehe
mēter triſtabat̄. eo ꝙ ſibi martiriū nō daret̄
C Cū aūt i alterā heremū pgeret argēteū
diſcū repit ⁊ itra ſe ſic dicere cepit. Un̄ h ar-
gēteꝰ diſcꝰ vbi hoīꝫ veſtigia nulla vident̄. Si
eīn viatori cecidiſſet vtiqꝫ pre ſui magnitu-
dine latere nō poſſet. Hoc diabo'e artificiū
tuū eſt volūtatē tn̄ meā nūq̄ poteris immuta-
re. Et h dicēs diſcꝰ vt fumus euanuit. Poſt
modū ingentē maſſam veri auri repit: ſꝫ vt in
cendiū aur fugit. Sicqꝫ ad mōtē fugiēs. xx.
annis ibi pmāſit. innumeris choruſcās mi
raculis. Quadā vice dū in ſpū raptꝰ eſſet. to-
tū mūdū laqueis ſe inuicē ꝯnectātibus ple-
nū vidit. q̄ exclāmās ait. O q̄s iſtos euadet
laqueos. Et audiuit humilitas. Aliqn̄ dū ab
angelis in aere eleuaret̄. aſſunt demones ⁊
eiꝰ trāſitū ꝓhibēt peccata eiꝰ ab exordio na-
tiuitatis eiꝰ obijcētes. q̄bꝰ angeli. Nō debe-
tis illa narrare q̄ xp̄i iam pietate ſunt dleta.
Si q̄ ſcitis ex q̄ factꝰ eſt monachꝰ illa profer
te Et cū in ꝓbatiōe deficerēt. liber antho. in
ſublime tollit̄ ⁊ liber deponit̄. D Narrat
antho. de ſe dicēs. Uidi aliqn̄ diabolū celſuꝫ
corpe q̄ ſe dei virtutē ⁊ ꝓuidētiā auſus eſt di
cere ⁊ ait. Quid vis vt a me tibi det̄ antho.
At ego ſputa in os eiꝰ ꝯgeminās totū me in
cū xp̄i noīe armatꝰ ingeſſi ⁊ ſtatim euanuit.
Huic diabolꝰ aliqn̄ in tanta ꝓceritate appa
ruit ꝙ celū capite tāgere videret̄. Quē cū an
tho. q̄s eſſet interrogaſſet. ⁊ ipſe ſe ſathanā
eē dixiſſet. addidit ſathanas. Cur me ſic im
pugnāt monachi ⁊ maledicti xp̄iani. Cui an
tho. iuſte hoc faciūt: qꝛ tuis ſepe inſidijs mo
leſtant̄. Et ille. Ego eos nequaq̄ moleſto.
ſed ipſi inuicē ſe ꝯturbāt Ego eīn ad nihilū
ſum redactꝰ; qꝛ iā in cunctis partibꝰ regnat
xp̄s. Quidā ſagittariꝰ beatū antho. gauden
tem cū fribus q̄dā vice ꝯſpexit ⁊ ei diſplicuit
cui anth. Pone ſagittā i arcū ⁊ trahe: qd̄ et
fecit. Cumqꝫ ſecūdo tertio h fieri mādaſſet di
xit ſagittariꝰ. Tātū trahere potero ꝙ de eiꝰ
fractiōe dolebo. Cui anthoniꝰ. Sic ē in ope
re dei: qm̄ ſi ſupra mēſurā tēdere vellemꝰ ci-
tius frangeremur. Expedit ergo rigorē ali
quando relaxari. hoc audiēs ille edificatus
receſſit. E Interrogauit quidā anthoni
um dicēs. Quid cuſtodiens placebo deo. Et
rn̄dens dixit. Quocūqꝫ vadis ſemp deū pre
oculis tuis habeas. In his que agis teſtimo
niū ſacraꝝ ſcripturarū adhibeas. In quocū
qꝫ loco ſederis nō inde cito recedas. hec tria
cuſtodi ⁊ ſaluus eris. Abbas quidam interro
gauit Antoniū dicens. Quid faciam. Cui an
thonius. Non confidas in tua iuſticia. Uen
tris ⁊ lingue ſit tibi continentia. ⁊ ne penite
aris de re tranſacta. Dixit iterū Anthonius
Sicut piſces ſi in ſicco tardauerint mori-
untur ita et monachi extra cellam tardan-

tes aut cum viris ſecularibus immorantes
a quietis propoſito reſoluuntur. Iterum di
xit Anto. qui ſedet in ſolitudine et quieſcit a
tribus bellis eripitur. ſcilꝫ auditus locutio-
nis et viſus ⁊ contra vnum tātummodo pu
gnam habebit ſcꝫ cordis. F Quidam
fratres cum quodā ſene ad abbatem antho
niū viſitādū iuerunt. Dixitqꝫ anthonius fra
tribus. Bonū comitē habuiſtis ſenem hunc
Deinde dixit ſeni. Bonos fratres inueniſti
tecū abba. Cui ille. Bonos quidem inueni.
ſed habitatio eorum non habet ianuā. Qui-
cunqꝫ enim vult intrat in ſtabulum et ſoluit
aſinum. Hoc autem dicebat quoniā omnia
que erāt in corde eorum ſtatim erant in ore.
Dixit abbas anthonius. Scire cōuenit quo
niam ſunt tres motus corporales vnus qui
dem nature alius ex ciboꝝ plenitudine tertiꝰ
ex demone. Frater quidam renūciauerat ſe
culo. ſed nō plene. quia quedā adhuc ſibi re-
tinebat. Cui anto. vade ⁊ eme carnes. qui va
dens emit carnes. et portans eas dum veni
ret lacerabant eū canes. Cui antonius qui
renunciant ſeculo ⁊ volunt habere pecunias
ita impugnati a demonibus diſcerpuntur.
Anthonius dum in heremo tedio afficeret̄.
dixit. Domine volo ſaluus fieri ⁊ non pmit-
tunt me cogitationes mee. Et ſurgens exi-
uit foras et vidit quēdam ſedētē atqꝫ operā
tem. ⁊ deinde ſurgentem ⁊ orantem erat aūt
angelus domini ⁊ dixit ei. Sic fac et ſaluus
eris. Cum quadā vice fratres de ſtatu aiaꝝ
ab anthonio queſiſſent ſequēti nocte vox vo
cauit eū dicēs. Surge exi ⁊ vide. Et ecce vi-
dit quendam longū ⁊ terribilē caput vſqꝫ ad
nubes tollētem. qui quoſdam pēnatos ad ce-
lum volare cupientes extēſis manibus pro-
hibebat. ⁊ alios libere puolātes retinere nō
poterat. ⁊ maximū gaudiū mixtum cū nimio
dolore audiebat ⁊ intellexit aiaꝝ illum eſſe
aſcenſum ⁊ diabolū ꝓhibētē. qui quaſdā ob
noxias retineret. ⁊ de ſctōꝝ volatu quos re
tinere nō poterat ſic doleret. Aliquādo dum
cū fratribus operaret̄ antho. ſuſpiciēs in celū
cū triſtē viſionē vidiſſet ꝓuolutus ante deum
rogauit vt futurū ſcelus auerteret. Fratribꝰ
vero ſup hoc eū interrogātibꝰ cū lachrimis
⁊ ſingultibus dixit ꝙ inauditū ſcelus ſeculis
immineret. Uidi inquit altare dei a multitudi
ne equoꝝ circūdatū qui calcibus oia diſcer-
pebāt. Magna enim turbine fides catholi
ca ſubuertet̄ ⁊ hoīes iumētis ſiles xp̄i ſacra
menta diripiēt. Factaqꝫ eſt vox dn̄i dicens.
abhoīabuntur altare meū. Poſt duos autē
annos erūpētibꝰ arrianis eccl'ie vnitatē ſci-
derūt. baptiſteriū ⁊ eccl'ias polluerūt ⁊ ſup al
taria xp̄ianos inſtar ouiū mactauerūt. G
Dux q̄dā egypti arrianꝰ noīe balachiꝰ. cū ita
eccl'iam dei īfeſtaret. ⁊ virgines ⁊ monachos
nudatos publice verberaret. ſic ei ſcripſit an-
tho. Uideo irā dei ſup te venietē. Iā deſine p
ſeq̄ xp̄ianos ne ira dei te occupet. q̄ ꝓximū ti
bi minat̄ interitū. Infelix legit ep̄laꝫ ⁊ irriſit
⁊ in eā expuēs ad terrā ꝓiecit. ac portitores
verberibꝰ mltis afficiēs anthonio talia remā
dauit. qm̄ tibi eſt tāta cura de monachis ad
te quoqꝫ perueniet noſtri diſciplina rigoris
Poſt quinqꝫ autē dies equū ſuū māſuetiſſi-
mū inſidēs morſu ipſius equi ad terrā ꝓijcit̄
⁊ compoſis atqꝫ laceratis cruribꝰ infra triduū
expirauit. Cū q̄dā frēs verbū ſalutis ab anto.
q̄ſiuiſſent ait ille. audiſtis dn̄m dicētem. Si q̄s
te pcuſſerit in vnā maxillā pbe ei alterā. Di-
cūt ei. Hoc iplere nō poſſumꝰ. Et ille Saltē
de vna patiēter ferte. Et illi. Nec ēt h poſſe
mus. Quibꝰ antho. Saltē ne velitis pcutere
magis ꝙ ꝑcuti. Et illi nec h poſſemꝰ. Tūc an
thoniꝰ dixit diſcipulo ſuo. Sucos ꝑpara fribꝰ
iſtis. qꝛ nimis dlicati ſunt. ſola orō neceſſaria
ē vob. h īiuitas patrū legunt̄. Tādē btūs an.
cv. āno vite ſue frēs deoſculās i pace quieuit
ſub ꝯſtantino qui cepit circa annū dn̄i. cccxl.

De ſancto fabiano. xxij

Fabianꝰ quaſi fabri-
canus fabricans beatitudinem
ſupnā. i. eā ſibi acq̄rens triplici
iure. ſ. iure adoptionis emptio-
nis ⁊ debellationis. Fabianꝰ ciuis romanꝰ
fuit. ⁊ cū papa defuncto ꝓ alio eligēdo popu
lus cōueniſſet inter eos ⁊ ipſe venit rei exi-
tū ſcire volēs. ⁊ ecce colūba candida deſcen-
dit ſuper caput eiꝰ. Qd̄ cū oēs mirarent̄ ab
eis i papā eligit̄. Sicut ait damaſus papa p

omnes regiões ſeptē diacões miſit. ⁊ eiſdē
ſeptē ſubdiacões tradidit. q̇ oīm geſta mar
tirū collegerūt. Hic vt ait haymo īperatori
philippo volēti intereſſe paſce vigilijs ⁊ cōi
care miſterijs reſtitit. nec quouſq̧ pctā ꝯfi
teref ⁊ inter penitētes ſtaret intereſſe pmi
ſit. Tandē pontificatꝰ ſui anno. xiij. iuſſu de
cij capitis obtrūcatiōe martirio coronatur.
Paſſus eſt autē circa annū dñi. cclij.

¶ De ſancto ſebaſtiano. xxiij A

SEbaſtianus dictꝰ eſt
a ſequens ⁊ beatitudo. et aſtin
quod eſt ciuitas ⁊ ana quod eſt
ſurſuꝫ. q̄ſi ſequēs beatitudineꝫ
ciuitatis ſuperne hoc eſt eā poſſidēs ⁊ acq̇
rens. ⁊ hoc quintuplici denario ſm augu.
Paupertate regnū. dolore gaudiuꝫ labore
requiē. ignominia gloriā. mortevitā Uel di
citur ſebaſtianus a baſto. Naꝫ miles xp̄us
equꝰ eccleſia baſtū ſiue ſella ſebaſtianꝰ quo
mediāte xp̄s in eccl̄ia militauit ⁊ de multis
martirıbꝰ victoriā obtinuit. Uel ſebaſtianꝰ
interpretaf vallatꝰ vel circūiens. Uallatꝰ qꝛ
ſagitꝭ tāq̄ʒ critiꝰ fuit circūdatꝰ circūiens qꝛ
oēs martires circuibat ⁊ oēs ꝯfortabat B

SEbaſtianus vir chri
ſtianiſſimus narbonēſis gene
re ciuis mediolanēſ. diocleca
no ⁊ maximiano īpatoribꝰ ad
eo carus erat vt principatū ei prime cohor
tis traderēt ⁊ ſuo aſpectui iuberēt ſp̄ aſtare
hic militarem clamidē ad hoc tm̄ ferebat vt
xp̄ianoꝝ aīas quas in tormētis videbat de
ficere cōfortaret. Dū aūt preclariſſimi viri
marcellianꝰ ⁊ marcꝰ gemini frēs ꝓ fide xp̄i
decollari deberēt ad eos parētes aduenīūt
vt ipoꝝ aīos a ſuo ꝓpoſito reuocarēt. Adue
nit ergo mr̄ ſoluto capite ſciſſiſq̧ veſtibus
vberibuſq̧ oñſis aiebat O p̄dulceſ filij circū
da me inaudita miſeria ⁊ itolerabilis luctꝰ
Heu me miſerā amitto filioſ meoſ ad mor
te ʒ vltro tēdētes Quos ſi mihi hoſtes aufer
rent ꝑ media ſeq̄rer bella raptores. Si vio
lēta iudicia ꝯcluderēt carcerē irrūperē mo
ritura. Nouū hoc ꝑeūdi genꝰ eſt in quo car
nifex rogaf vt feriat vita optaf vt ꝑeat morſ
inuitaf vt veniat. Nouꝰ hic luctꝰ noua miſe
ria in qua natorū iuuētꝰ ſpōte amittif. ⁊ pa
rentū miſerāda cogif ſenectꝰ vt viuat hec di
cēte mr̄e p̄r ſenior manibꝰ adducif famuloꝝ
⁊ capite aſꝑſo puluere hmōi voces dabat ad
celū. Ad mortē vltro ꝓficiſcētibꝰ filijs vale
dicturꝰ adueni. vt q̄ mee ſepulture paraue
ram in filioꝝ ſepulturis infelix expendā. O
filij mei baculum ſenectutis. et geminum
meoꝝ viſcerū lumē cur ſic morteꝫ diligitis.
Uenite huc iuuenes. flete ſuꝑ iuuenes ſpō
te pereūtes. Uenite huc ſenes. ⁊ mecū ſuꝑ
filios meos plangite. Accedite huc patres
⁊ ꝓhibete ne talia patiamini. Deficite plo
rādo oculi mei ne videā filios meos gladio
cedi. Hec dicēte p̄re adueniūt ꝯiuges aſpe
ctibus eorū ꝓprios filios offerētes atq̧ eiu
lando clamātes. q̇bꝰ nos dimittitis q̇ erunt
hoꝝ īfantū dñi: q̇s vras largas diuidet poſ
ſeſſiones. Heu quoq̧ ferrea pectora. quia
parētes. deſpiciꝭ amicos reſpuitis: vxores
abijcitis: filios abdicatis vt vos carnificibꝰ
ſpōtaneos exhibetis Inter hec aūt ceperūt
viroꝝ corda moleſcere. C Tūc ſctūs ſe
ba. q̇ ibi aderat erūpēs in mediū dixit O for
tiſſimi milites xp̄i nolite ꝑ miſera blādimē
tā coronā deponere ſempiternā ſꝫ ⁊ pentibꝰ
dixit. Nolite timere nō ſeꝑabunf a vobis ſꝫ
vadūt in celū vobis pare ſidereas māſiones
Nā ab initio mūdi hec vita in ſe ſperātes fe
fellit. ſe expectātes decipit de ſe p̄ſumentes
irriſit. ⁊ ita nullū oīo certū reddidit. vt oībꝰ
ꝓbef eſſe mētita. Uita hec admonet furē vt
rapiat. iracūdum vt ſeuiat: mēdacē vt fallat.
Ipſa imperat crimina. iubet facinora. ſuadet i
iuſta. Hec aūt ꝑſecutio quā hic patimur. ho
die exardeſcit ⁊ cras euaneſcit. hodie exar
deſcit ⁊ cras refrigeſcit ſub vna hora induci
tur. ⁊ ſub vna ora excludif. Dolor aūt eternꝰ
renouaf vt ſeuiat: augmētaf vt exurat. in
flāmaf vt pūiat. In amore ergo martirij no
ſtros iam ſuſcitemꝰ affectꝰ. Ibi eīn diabolꝰ
ſe vincere extimat q̇ dū capit captus eſt. dū
tenet tētus eſt. dū vincit victꝰ eſt ⁊ dū torquet
torquef dū iugulat occiſus eſt. ⁊ dū inſultat
irriſus eſt. Itaꝙ dūʒ beatꝰ ſebaſtianꝰ hec ex
ore ꝓferret. ſubito ꝑ vnā fere horā a ſplen
dore nimio de celo deſcēdēte illuminatꝰ eſt
⁊ ſub illo ſplēdore pallio candidiſſimo ami
ctus ⁊ ab angelis ſeptē clariſſimis circūda
tus. Iuuenis etiaꝫ apparuit iuxta eū dans
ei pacē dicens. Tu ſemper mecū eris. Cuꝫ
autem beatus ſebaſtianus hec ⁊ his ſimilia
predicaret zoe vxor nicoſtrati in cuiꝰ domo
ſcti cuſtodiebātur. que loquelā amiſerat. pe
dibus eius prouoluta nutibus veniā poſtu
labat. tunc ſebaſtianus ait. Si ego chriſti
ſeruus ſum. ⁊ ſi vera ſunt omnia que ex ore
meo hec mulier audiuit ⁊ credidit aperiat
os eius qui aperuit os zacharie ꝓphete ſui
Ad hanc vocē mulier exclamauit. Benedi
ctus ſermo oris tui. ⁊ benedicti qui oībus q̄
locutus es credunt. vidi enim angelū librū
tenentem ante te vbi oīa que tu dixiſti ſcri
pta erant. Uir autē eius hoc audiens proci
dit ad pedes ſancti ſebaſtiani ſibi poſtulās
indulgeri. Statimq̧ abſoluēs martires ro
gabat vt liberi abirēt Qui dixerūt nullatenꝰ
ſe deſerturos victoriā quā cepiſſent. Tātaꝫ
igitur gratiam ⁊ virtutē verbis ſancti ſeba
ſtiani. dñs contulerat q̄ non ſolū marcellia
num ⁊ marcū in martirij conſtantia robora
uit. ſed etiā patrē eorum noīe tranquillinū
⁊ matrem cū multis alijs ad fidē conuertit
quos oēs policarpus preſbiter baptizauit.
D Tranquillinus auteꝫ morbo grauiſſi
mo laborans mox vt baptizatus eſt ſanita
tem recepit. Prefectus autem vrbis rome
q̇ ⁊ ipſe morbo grauiſſimo laborabat roga
uit tranquillinum vt ad ſe adduceret eū qui
ſibi ſanitatē dederat. Cū ergo ad eum veniſ
ſent policarpus preſbiter ⁊ ſebaſtianus: et
ipſe eos rogaret. vt etiaꝫ ſanitatē reciperet
dixit ei ſebaſtianus vt prius idola abnegā
ret ⁊ confringēdi ea ſibi poteſtatē traderet
⁊ ſic ſanitatē reciperet. Cui cū cromatius p̄
fectus diceret q̄ ſerui ſui hoc facerēt ⁊ non
ipſe dixit ſebaſtianus Timidi deos ſuos cō
fringere formidāt ſed ⁊ ſi diabolꝰ hac occa
ſione eos lederet. dicerēt infideles eos eſſe
ob hoc leſos q̄ deos ſuos confringerent ſic
q̧ policarpus ⁊ ſebaſtianus accincti pluſq̄ʒ
ducenta idola confregerūt Poſt hoc aūt di
xerūt cromatio Cū nobis idola confringē
tibus ſanitatē recipere debuiſti nec recepi
ſti certū eſt. quia aut infidelitateꝫ nondū ab
iecisti. aut aliqua idola reſeruaſti. tunc indi
cauit ſe habere thalamū in quo erat omnis
diſciplina ſtellaꝝ. ꝓ quo pater ſuꝰ pluſq̄ʒ du
centa pondera auri expēderat. ⁊ ꝑ que futu
ra omnia preuidebat. cui ſebaſtianus q̄ʒdiu
hoc integrū habueris. teip̄m integrū nō ha
bebis. Cūq̧ ad hoc ille aſſentiret tiburcius
eius filꝰ iuuenis egregius dixit Nō patiar
opus deſtrui tā preclaꝝ Sed ne paterne ſa
nitati videar eſſe ꝯtrarius duo clibani accē
dantur vt ſi deſtructo ope pater meꝰ ſanita
tem nō recepit ambo viui cōcremētur. Cui
ſebaſtianꝰ. Sic fiat vt locutꝰ es. Dū igitur
illa cōfringerent angelꝰ p̄fecto apparuit. ⁊
ſibi a domino ieſu ſanitatē redditā nūciauit
Statimq̧ ſanꝰ effectus. cucurrit poſt eū vt
eius pedes obſcularef. Qui euꝫ ꝓhibuit ex
eo q̄ baptiſmū nondū recepat. ſicq̧ ip̄e ⁊ ti
burcius filius eius ⁊ mille quadringenti de
eius familia baptiſati ſunt ⁊ zoe aūt ab infi
delibꝰ tēta ⁊ diu cruciata emiſit ſpm̄. Quod
cū audiſſet tranquillinꝰ prorupit ⁊ dixit. Fe
mine nos ad coronā precedūt. vt quid viui
mus. ipſe autē poſt paucos dies lapidatꝰ eſt
E Sanctus aūt tiburcius ſuper prunas
allatas iubef aut incenſuꝫ dijs īponere aut
ſuper ipſas nudis plantis incedere. Qui ſi
bi ſignū crucis faciēs cōſtāter ſuꝑ ipſas nu
dis īgreſſus eſt plātis dicēs. Uidef mihi q̄
ſuꝑ roſeas flores incedā in noīe dñi nr̄i ie
ſu xp̄i. Cui fabianus prefectus dixit. Quis
ignorat magicā artē xp̄m vos docuiſſe. Cui
Tiburcius. Obmuteſce infelix qꝛ nō es di
gnus nomē tā ſanctū ⁊ tam mellifluū noīa
re. Tūc iratus prefectus iuſſit eū decollari
Marcellianꝰ aūt ⁊ marcus ſtipiti affigunf
Cūq̧ fuiſſent affixi pſallentes dicebāt. Ec
ce q̄ʒ bonū ⁊ q̄ʒ iocundū habitare fratres in
vnū. quibus prefectus. Infelices deponite
amentiā ⁊ voſipſos liberate. Cui illi Nunq̄ʒ
tam bn̄ epulati ſumꝰ. vtinaꝫ tamdiu ſic nos
eſſe ꝑmitteres q̄ʒdiu corpis tegimur indu
mēto. Tūc p̄fectꝰ iuſſit eos lanceis ꝑ latera
trāſuerberari ⁊ ſic martiriū cōſummauerūt
Poſt hoc prefectus diocleciano imperatori

F B L O L. D. Z.

de ſebaſtiāo ſuggeſſit. quē ad ſevocās dixit.
Ego te inter primos in palacio meo ſemꝑ
habui ⁊ tu cōtra ſalutē meā ⁊ deorū iniuriā
hactenus latuiſti. Cui ſebaſtianus. Pro ſa
lute tua xp̄m ſemꝑ colui ⁊ pro ſtatu romani
imperij deum qui in celis eſt ſemꝑ adoraui.
Tunc dioclecianus iuſſit eū in mediū cam-
pū ligari ⁊ a militibus ſagittari. Qui ita eū
ſagittis impleuerūt vt quaſi ericius videret
⁊ eſtimantes illū mortuū abierūt. qui intra
paucos dies liberatus ſtans ſuper gradum
palatij imperatores veniētes de malis que
chriſtianis inferebant dure redarguit. dixe
runtqꝫ imperatores iſte ne eſt ſebaſtianus
quem diu ſagittis interfici iuſſeramus. cui
ſebaſtianus. Ad hoc me dominus reſuſcita
re dignatus eſt vt conueniā vos ⁊ redarguā
vos de malis que chriſti famulis irrogatis
tunc imperator tandiu eū fuſtigari iuſſit do
nec ſpiritū exalaret. fecitqꝫ corpus eius in
cloacam proijci ne a xp̄ianis pro martire co
leretur. Sanctus autē ſebaſtianus ſequen
ti nocte ſctē lucie appuit ⁊ corpꝰ eiꝰ ſibi re-
uelauit. ⁊ vt iuxta veſtigia apoſtolorū illud
ſepeliret precepit quod ⁊ factū eſt. Paſſus
eſt autem ſub diocleciano ⁊ maximiano im
peratoribus qui ceperunt circa annos dn̄i.
cclxxxvij. F Refert Gregorius in pri
mo libro dialogorū ꝙ quedā mulier i tuſcia
nuper nupta cū ad dedicationē eccleſie ſan-
cti ſebaſtiani ab alijs inuitata eēt in ipſa no
cte qua ſequenti die ire debebat carnis vo-
luptate ſtimulata a viro ſuo ſe abſtinere nō
potuit. Facto autē mane magis erubeſcēs
vultū hoim̄ ꝙ̄ dei illuc profecta eſt. Mox
autē vt oratoriū vbi erant reliquie ſancti ſe
baſtiani ingreſſa eſt diabolus eā arripuit et
corā omnibus vexari cepit. Tūc preſbiter il
lius eccleſie palā altaris arripiēs inde eam
operuit. ſed diabolus ſtatim ipm̄ preſbiterꝫ
inuaſit. duxerūt autē eā amici ſui ad incan-
tatores. vt ſuis incātationibus diabolū ef-
fugarent. Sed mox dū incantaret iudicio
dei legio demonū id eſt ſexmilleſexingenti-
ſexagintaſex in eā ingreſſi ipſam acrius ve-
xare ceperūt. Quidā aūt vir noīe fortunatꝰ
ſctitate cōſpicuus ſuis precibus eā ſanauit

Legitur quoqꝫ in geſtis longobardorū ꝙ
tempore gumberti regis italia tota tāta pe
ſte percuſſa eſt vt vix vnus alterū ſufficeret
ſepelire. Et hec peſtis maxime rome ac pa
pie graſſabatur. Tūc viſibiliter bonꝰ ange-
lus multis apparuit malo angelo ſequenti
⁊ venabulū ferenti precipiens vt ꝑcuteret
ac cedem faceret. Quotiens autem aliquā
domū ꝑcutiebat tot īde mortui efferebant.
tunc cuidā diuinitꝰ reuelatū eſt ꝙ nequaꝙ̄
hec peſtis ceſſaret donec ſctō ſebaſtiano al
tare papie conſtrueretur. Quod quidē con-
ſtructum eſt in eccleſia ſancti petri que dici
tur ad vincula: quo facto ſtatim ceſſauit illa
quaſſatio. Et illuc a roma reliquie ſancti ſe
baſtiani ſunt delate Ambroſius in prefatio
ne ſic ait. Beati martiris ſebaſtiani ꝓ con-
feſſiōe noīs tui dn̄e venerabilis ſanguis ef-
fus ſimul ⁊ tua mirabilia manifeſtat ꝙ ꝑfi-
cis ī infirmitate virtutem ⁊ noſtris ſtudiis
das ꝓfectū ⁊ īfirmis apud te p̄ſtas auxiliū.

¶ De ſctā Agnete v̾gine xxiiij A

AGnes dicta eſt ab a-
gna q2 mitis et humilis tanꝙ̄
agna fuit. vel a greco quodam
agnos quod eſt pium. quia pia
⁊ miſericors extitit. vel agnes ab agnoſcen
do. quia viā veritatis agnouit. Veritas au
tem ſm̄ aug. Opponitur vanitati ⁊ falſitati
⁊ duplicitati que tria a ſe remouit per virtu
tem quam habuit. B

AGnes virgo pruden-
tiſſima vt teſtatur ambroſius q
eius paſſionem conſcripſit tre-
decimo anno etatis ſue mortē
perdidit ⁊ vitam inuenit. Infantia quidem
cōputabatur in annis: ſed erat ſenectus mē
tis immēſa. Corpore iuuencula ſed animo
cana pulchra facie: ſed pulchrior fide. Que
dum a ſcolis reuertitur a prefecti filio ada-
matur. Cui ille gēmas ⁊ diuitias innume-
rabiles ꝓmiſit ſi ↄ̄ſenſū eius ↄiugio nō ne
garet: cui agnes reſpōdit. Diſcede a me fa-
mes peccati nutrimentum facinoris pabu
lum mortis: quia iam ab alio amatore pre-
uenta ſum. Cepitqꝫ ipm̄ ſuū amatorē ⁊ ſpō

ſum a q̄nqꝫ cōmendare que ſponſe in ſpōſis
precipue requirunt. ſ. a nobilitate gn̄is. a de
core pulchritudinis. a diuitiarū abūdantia
a fortitudie ⁊ potētie efficacia ⁊ ab amoris
excellētia. ſic dicēs. Illū amo q longe te no-
bilior eſt ⁊ genere dignior. cuiꝰ mater v̾go
eſt. cuius pater feminā neſcit cui angeli ſer
uiunt: cuius pulchritudinē ſol ⁊ luna mirāt
cuiꝰ opes nūꝙ̄ deficiūt: cuiꝰ diuitie nūꝙ̄ de
creſcūt. cuiꝰ odore reuiuiſcūt mortui. cuius
tactu ↄfortant infirmi. cuiꝰ amor caſtitas ē
tactus ſanctitas. vnio virginitas. Hec au-
tem quiqꝫ ponit in quadā auctoritate dicēs
Cuiꝰ generoſitas celſior. poſſibilitas forti-
or aſpectꝰ pulchrior. amor ſuauior. ⁊ oi gr̄a
elegantior. C Deinde ponit q̄nqꝫ be-
neficia que ſibi ſponſus ↄtulit ⁊ alijs ſpōſis
ↄfert. ſ. q2 eas fidei anulo ſubarrat. mltipli
ci virtutū varietate eas veſtit ⁊ ornat. paſ-
ſionis ſue ſanguine eas ſignat vinculo amo
ris eas ſibi copulat. ⁊ theſauris celeſtis glo
rie eas ditat ſic dicēs. Qui anulo ſuo ſubar-
rauit me. dexterā meā ⁊ collū meū cinxit la
pidibus p̄cioſis. induit me ciclade auro tex
ta ⁊ immēſis mōilibꝰ ornauit me. poſuit ſi-
gnū in faciē meā vt nullū p̄ter eū amatorē
aſſumā ⁊ ſanguis eiꝰ ornauit genas meas.
iā amplexibꝰ eiꝰ caſtis aſtricta ſum: iā corpꝰ
eius corpori meo ſociatū eſt. oſ̄dit mihi the
ſauros incōparabiles q̄s mihi ſe daturū ſi i
eo pſeuerauero repromiſit Audiēs hec inſa
nus iuuenis lecto ꝓſternit. ⁊ ꝙ amore egro
tet ꝑ alta ſuſpiria a medicis apit. Cūqꝫ pat
iuuenis eadē v̾gini replicaret. ⁊ illa prioris
ſpōſi federa ſe violare nō poſſe aſſereret. ce
pit p̄fectꝰ inq̄rere q̄s eſſꝫ iſte ſpōſus: de cuiꝰ
ſe agnes ꝑtāte iactaret. Cū ergo q̄dā aſſere
ret ꝙ xp̄ꝫ ſpōſū ſuū diceret. blādis priꝰ ſer
mōibꝰ demū terroribꝰ eā pulſat. Cui agnes
Quicq̄d vis age: q2 qđ q̄ris nō poteris obti
nere. Ipm̄ eum terrentē vt blādientē ſiſr de
ridebat. Cui p̄fectꝰ. Vnū tibi đ duobꝰ elige.
Aut cū v̾ginibꝰ dee veſte ſacrifica ſi tibi vir
ginitas placꝫ aut cū meretricibꝰ ſcortaberiſ
Quia ei nobilis erat. vim ſibi inferre nō po
terat. ⁊ iō titulū ſibi xp̄ianitatiſ oppoſuit. cui
illa. Nec ſacrificabo dijs tuis; nec ſordibus

polluar aliēis. Mecū ei habeo cuſtodē cor-
poris mei angelū dn̄i. D Tūc p̄fectꝰ iuſ-
ſit eā expoliari. ⁊ nudā ad lupanar duci. Tā
tam aūt deītatē capillis eiꝰ dn̄s ↄtulit vt me
liꝰ capillis ꝙ̄ veſtibꝰ tegeret. Ingreſſa autē
turpitudis locū angelū dn̄i p̄paratū iuenit.
q locū claritate nimia circūfulſit ſibiqꝫ ſtolā
cādidiſſimā p̄parauit. Sicqꝫ lupanar locus
fit orōnis adeo vt mūdior exiret ꝙ̄ fuiſſꝫ in
greſſa. q̄ imēſo lumini dabat honorē Prefe
cti aūt filꝰ cū alijs iuuenibꝰ ad lupanar ve-
nit ⁊ eos priꝰ ad ipā inuitauit. Qui igreſſi. ſꝫ
ex miraculo territi cōpūcti redierūt. Quos
ille miſeros appellās ⁊ ad eā furēs itrās cū
eā vellet ↄtingere in ipm̄ lumen irruit q cū
deo nō dediſſꝫ honorē p̄focatꝰ a diabolo ex
pirauit. Qđ p̄fectꝰ audiēs cū ingēti ploratu
ad eā venit ⁊ cāꝫ mortiſ eiꝰ diligētiꝰ ſciſcitat
Cui agnes. Ille cuiꝰ volūtatē volebat ꝑfice
re ꝑtātē in eū accepit ⁊ occidit Nā ſocij eius
de viſo miraculo territi redierūt illeſi. Cui p̄
fectus. In hoc apparebit ꝙ nō magicis artibꝰ
hoc egiſti ſi impetrare poteris vt reſuſcitet
Orante agnete iuuenis reſuſcitat. ⁊ xp̄s ab
eo publice p̄dicat. Ad hec tēplorꝫ pōtifices
ſeditionē excitātes in pplo exclamauerunt
Tolle magam. tole maleficā. que mentes
mutat ⁊ animos alienat Prefectus autem
viſo tāto miraculo eā liberare voluit. ſꝫ pro
ſcriptionē metuēs vicariū dereliq̄t: ⁊ q2 eā
liberare nō potuit triſtis abſceſſit. tūc vica-
rius aſpaſiꝰ noīe iuſſit eā in copioſū ignē
iactari Sꝫ i duas ꝑtes flāma diuiſa ſeditio
ſū pplm̄ exurebat ⁊ eā minime ↄtingebat.
Tūc aſpaſiꝰ in gutture eiꝰ gladiū imergi p̄ce
pit. Et ſic xp̄s ſpōſus cādidus rubicūdus ip
ſam ſibi ſpōſā ⁊ martirē ↄſecrauit. Paſſa
eſt aūt vt credit tpe ↄſtantini magni q cepit
anno dn̄i. ccc ix. Cū igit corpus eius xp̄iani
⁊ parentes ipſiꝰ cū gaudio ſepelirēt vix a pa
ganis in eos lapides mittentibus euaſerūt
E Emerētiana aūt eiꝰ collectanea virgo
ſanctiſſima: licet adhuc cathecumia eēt iux
ta ſepulchrū eiꝰ ſtaret: ⁊ conſtanter gētiles
argueret ab eis lapidata eſt. Statimqꝫ ter
remotꝰ coruſcatiões ⁊ fulgura exiterunt
adeo ꝙ ex paganis plurimi perierūt; ita ꝙ

ipſi decetero veniētes ad ſepulchꝛū virginis
non leſerunt. Coꝛpus autē emerentiane iu-
xta coꝛpus ſancte agnetis poſituȝ eſt. Cūqȝ
parentes eius octauo die iuxta tumulū vigi
larent. viderūt choꝝ virginū veſtib⁹ aureis
radientē inter quas viderūt beatā agnetem
ſimili veſte fulge̅tem ⁊ ad dextrā eius agnū
candidioꝛe̅ niue ſtante̅. Quibus illa. Videte
ne me quaſi moꝛtuā lugeatis. ſȝ cōgaudete
mecū ⁊ cōgratulamini: qꝛ cū his omnib⁹ lu-
cidas ſedes accepi: ꝓpter hanc viſione̅ cele-
bꝛabatur feſtū agnetis. ij. Cōſtātia virgo fi
lia conſtantini lepꝛa grauiſſima laboꝛās: cū
hāc viſione̅ audiſſet. tumulū eius adijt et ibi
dum in oꝛatione perſiſteret obdoꝛmiuit. Vi
ditqȝ beatā agnetā ſibi dicentem. Conſtan-
ter agi conſtātia ſi in chꝛiſtū credideris con
tinuo liberaberis. Ad hāc vocem euigilans
perfecte ſe ſanatam inuenit. Que baptiſmū
recipie̅s ſuꝑ coꝛp⁹ ſancte agnetis baſilicam
fecit ⁊ ibi in virginitate degens multas ex-
emplo ſuo ibide̅ virgines aggregauit. F
Quidā vir noīe. Paulinus in eccleſia ſancte
agnetꝭ ſacerdotij funge̅s officio mira cepit
carnis temptatione vexari. Sed cū deū of-
fendere nollet a ſummo pontifice licentiaȝ
petijt ↄtrahendi cuius bonitate̅ ⁊ ſimplicita
tem papa conſiderās anulū ei cū ſmaragdo
dedit ⁊ iuſſit vt imagini foꝛmoſe beati agne
tis que in ſua eccleſia depicta erat ex ꝑte ſua
pꝛeciperet vt ſe permitteret deſponſari. Cū
qȝ hoc ſacerdos imagini impetraret illa cō-
tinuo digitū anulare̅ poꝛrige̅s ⁊ anulo ſuſce
pto digitū retrahe̅s omnem temptatione̅ a
ſacerdote fugauit. Pꝛedictus aute̅ anulus
adhuc dicitur in eius digito apparere. Alibi
tamen legiꝛ ꝙ cū eccleſia beate agnetis rue
ret papa cuidam ſacerdoti dixit ſe ſibi velle
quandaȝ ſponſam cuſtodiendam ⁊ nutrien-
dam. ſ. eccleſiam ſancte agnetis cōmittere
danſqȝ ei anulū iuſſit vt dictam imagine̅ de
ſpōſaret. Quā illa extendente ⁊ retrahente
digitū deſponſauit. De hac virgine dicit am
bꝛo. in libꝛo de virginibus. Hanc ſenes hāc
iuuenes hanc pueri canūt. Nemo eſt lauda
bilioꝛ ꝙ qui ab omnib⁹ laudari poteſt. Quot
homines tot pꝛecones qui martire̅ pꝛedicāt
dum loquuntur. Stupere vniuerſi ꝙ iā diui
nitatꝭ teſtis exiſteret. que adhuc arbitra ſui
ꝑ etate̅ eſſe non poſſet. Fecit deniqȝ vt ei de
deo crederet cui de homine adhuc nō crede
retur. qꝛ qđ vltra naturam eſt hoc de autoꝛe
nature eſt. Nouū martirij genus nondū ido
nea pene ⁊ iam matura victoꝛie. Certare dif
ficilis habilis coꝛonari. Magiſteriū virtutis
impleuit que nōdū iudicium habebat etatis
Nō ſic ad thalamū nupta ꝓperat. vt ad ſup
plicij locū leta ſucceſſu gradu feſtina. Virgo ꝓ
ceſſit. Ite̅ Ambꝛoſius in pꝛefatione. Beata
agnes generoſitatis oblectame̅ta deſpicie̅s
celeſte̅ meruit dignitatem ſocietatis huma-
ne vota ↄte̅nens eterni regis eſt ſociata cō-
ſoꝛtio pꝛecioſam moꝛte̅ ꝑ chꝛiſti cōfeſſiōe ſu
ſcipiens ſimul eſt ei facta confoꝛmis.

De ſancto vincentio martire. xxv A

Vincentius dicit quaſi viciū incendens vel vincens in
cendia vel victoꝛiam tene̅s ipſe
enim incendit. i. ↄſumpſit vicia
ꝑ carnis moꝛtificatione̅ vicit ince̅dia suppli-
cioꝝ ꝑ cōſtante̅ penarū perpeſſione̅ victoꝛiā
tenuit mūdi ꝑ ipſius deſpectione̅. Vicit em̄
tria que erant in mūdo. ſ. falſos erroꝛes im
mūdos amoꝛes: mundanos timoꝛes quos
vicit ꝑ ſapientiaȝ mūdiciam ⁊ cōſtantiā. De
quibus dicit Aug. Vt cum oībus erroꝛibus
amoꝛibus ⁊ timoꝛibus vincatur hic mund⁹.
ſanctoꝝ martiria docēt ⁊ docuerūt eius paſ-
ſione̅ quidā beatuȝ aug. dicunt cōpilaſſe quā
pꝛudenti⁹ verſib⁹ lucule̅ter exequitur. B

Vince̅tius nobilis ge-
nere ſȝ fide ac religiōe nobilioꝛ
beati valerij epiſcopi diaconus
fuit. Cui ep̄s qꝛ expeditioꝛ erat
lingue vices ſuas cōmiſerat ⁊ ip̄e oꝛoni ⁊ cō
te̅plationi vacabat. Iuſſu igiꝛ daciani pꝛeſi-
dis valeriū trahūtur ⁊ diro carceri mācipan
tur. Cūqȝ eos fame pene defeciſſe crederet
eos ſuo aſpectui iuſſit aſtare. Quos cum ſa
nos cerneret ⁊ gaude̅tes iratus in hāc voce̅
ꝓrupit qđ dicis tu valeri q̄ ſub noīe religio-
nis cōtra decreta pꝛincipū facis. Cum auteȝ
btūs valeri⁹ leni⁹ r̄nderet. dixit ei vincenti⁹
Noli pater venerabilis q̄ſi me̅te timida ſub
murmurare. ſed libera voce exclama. Si er
go iubes pater ſancte reſpōſis iudice̅ aggre
dioꝛ. Cui ille Iamdudū tibi fili cariſſime lo
que̅di curā cōmiſerā ⁊ nūc pꝛo fide qua aſta
mus reſponſa cōmitto. Tūc vince̅ti⁹ cōuer
ſus ad dacianū hactenꝰ īquit a te ſermo de
negāda fide poꝛauit: ſȝ nephariū apud xp̄ia
noꝛū pꝛudentiā eſſe cognoſce deitatis cultū
abnegādo blaſphemare. Tūc iratus dacia-
nus ep̄m in exiliū mitti p̄cepit. vincentiū vo
tanq̄ cōtumace̅ ⁊ p̄ſumptuoſum iuuene̅ vt
eius exemplo alij terrere̅tur in eculeo diſte̅
tum me̅bꝛis oībus diſſipari. Cūqȝ coꝛpoꝛe
totus diſſipareꝛ ait dacianus. Dic mihi vin
centi vbi nūc tuū miſerrimū coꝛp⁹ cōſpicis
At ille ſubride̅s ait. Hoc eſt quod ſemper
optaui. C Tūc iratus p̄ſes cepit ei oīa
genera toꝛme̅toꝝ minari niſi ei aſſenſuȝ p̄-
beret. Cui vince̅tius. O felice̅ me quo mihi
iraſci te grauius putas eo meli⁹ incipis mi
ſereri. Inſurge ergo miſer ⁊ toto maligni-
tatis ſpiritu debacchare. Videbis me de vir
tute plus poſſe dū toꝛqueoꝛ ꝙ poſſis ip̄e qui
toꝛques. Ad hec pꝛeſes cepit clamare ⁊ car
nifices virgis ⁊ fuſtibus verberare. ⁊ ait vin-
centius. quid facis daciane Ecce tu ip̄e me
vindicas de toꝛtoꝛib⁹ meis. Tūc p̄ſes ame̅s
factus dixit carnificibus. Miſerrimi nihil
facitis. Cur deficiūt manus veſtre. Adulte
ros ⁊ patricidas vincere potuiſtis vt nihil i
ter illata ſupplicia celare poſſent ⁊ nūc ſol⁹
vincentius veſtra poterit ſupare toꝛmenta.
Tūc carnifices pectines ferreos vſqȝ ad in
tima coſtarū fixerūt. ita vt de toto eius coꝛ-
poꝛe ſanguis efflueret. ⁊ ſolutis coſtarū cō-
paginibus viſcera interna paterēt. ⁊ ait da-
cianus D Miſerere tui vince̅ti vt poſ
ſis tam pulchꝛā recupare iuue̅tute̅ ⁊ ea q̄ ſu
per ſunt lucrari toꝛme̅ta. ⁊ ait vince̅tius. O
venenoſa diaboli lingua toꝛme̅ta tua nō ti-
meo. ſed hoc ſolū valde metuo ꝙ te mihi fin
gis velle miſereri. Nā quo te magis iratuȝ
video eo ampli⁹ ⁊ magis exulto. nolo vt ali
qđ minuas de ſupplicijs vt te victū ī oīb⁹ fa
tearis. Tūc ex eculeo depoſit⁹ atqȝ ad ignis
craticulā captus moꝛas carnificū argue̅do
ad penā alacriter ꝓperabat. Craticulā ergo
ſpōte ↄſcende̅s ibide̅ aſſaꝛ exuriꝛ ⁊ crematꝛ
me̅bꝛiſqȝ oīb⁹ vncini ferrei ⁊ arde̅tes lamie
infigūtur. Dūqȝ ſanguine flāma reſpgiꝛ vul
nera vulneribus impꝛimūtur. Sal inſuꝑ in
igne̅ ſpargiꝛ. vt in coꝛpus eius vndiqȝ vulne
ratū reſilie̅s ſtride̅tibus flāmis crudeli⁹ cō-
buratꝛ. Iāqȝ nō ad artus: ſed ad viſcera tela
iaciuntꝛ ip̄aqȝ interna viſcera de ei⁹ coꝛꝑe ex
tra labunꝛ. Inter hec ille manet imobilis ⁊
ſurſum erectis lumīnib⁹ dn̄m pꝛecabatꝛ. Cū
qȝ miniſtri hec daciano retuliſſent. heu ait
dacian⁹ vincimur: ſȝ iā nūc vt in pena diuci⁹
viuat ip̄m teterrimo carceri icludite ⁊ ibi te
ſtas acutiſſimas ↄgerite. pedes ei⁹ ligno af
figite ſine omni humano ſolatio extenſum
ſic ſuꝑ teſtas relinquite ⁊ cū defecerit nūcia
te. Fauēt ꝙtoti⁹ miniſtri crudeles dn̄o cru
delioꝛi. ſȝ ecce rex ꝓ quo miles patiꝛ penam
cōmutat in gloꝛiā. Nā tenebꝛe carceris ab
imme̅ſa luce expelluntur. teſtarū aſꝑitas in
oīm floꝛū ſuauitate̅ mutatꝛ. pedes diſſoluūꝛ
⁊ angeloꝝ ſolatio venerādo ꝑfruiꝛ. Cumqȝ
ſuꝑ floꝛes cū angelis pſalle̅s icederet modu
latio dulcis. ⁊ mira ſuauitas floꝝ ꝓcul dif-
funditꝛ. Perterriti cuſtodes cū ꝑ rimas car
ceris qđ intus erat vidiſſent ad fide̅ ↄuerſi
ſunt. Hec audie̅s dacian⁹ amens fact⁹ ait.
Et qđ ei ampli⁹ faciem⁹. ecce em̄ victi ſum⁹
Trāſferatꝛ ad lectulū ⁊ ſtrame̅tis mollioꝛib⁹
reponatꝛ ne plus eū glorioſuȝ faciam⁹ ſi foꝛ
te defecerit in toꝛme̅tis. ſȝ poti⁹ recreatus
nouis iterꝝ ſupplicijs puniatꝛ. Cū igiꝛ ad ſtra
tum mollioꝛe̅ depoꝛtat⁹ eſſet ⁊ ibide̅ paulu-
lū q̄euiſſet ſtatim ſpiritum tradidit. circa annos
dn̄i. cclxxxvij ſub diocleciano ⁊ maximiano
quo audito dacianus veheme̅ter ſe ſic victū
dolens ait. Et ſi nō potui eum ſuperare vi-
uentem puniā vel defunctum ⁊ ſic ſaciaboꝛ
de pena ⁊ ſic poterit mihi pꝛouenire victoꝛia
Iuſſu ergo daciani coꝛpus eius in campuȝ
auibus ⁊ beſtijs deuoꝛādū exponiꝛ. Sȝ ſtati
angeloꝛū cuſtodia p̄muniutur ⁊ intactū a be
ſtijs ↄſeruatꝛ. Deniqȝ coꝛuus ingluuiei dedi
tus alias aues ſe maioꝛes impetu alarū ab
egit. ⁊ lupum accurrente̅ moꝛſibus ⁊ clamo
ribus effugauit. Qui reflexo capite in aſpe-

ctu corpi ſacrifitus cernit̄ vtpote q̇ ibidē an
gelorum cuſtodiā mirabat̄ ꝙ audiēs dacia-
nus ait. Puto ꝙ nec defunctū potero ſupa-
re iubet ergo corpi eiꝰ ingentē molā alliga-
ri. ⁊ in pelago pijci vt qđ in terra a beſtijs cō
ſumi nō potuit ſaltem in pelago a marinis
beluis deuoret̄. Naute igit̄ corpꝰ eiꝰ in pela
gus deferentes ſubmergūt ſed ipſis nautis
velociꝰ littora corpꝰ petit qđ a quadā matro-
na ⁊ quibuſdā alijs ipſo reuelante inuenitur
⁊ ab eis honorifice ſepelitur. ¶ De hoc
martire ſic dicit Aug. Beatus vincētius vi
cit in verbis vicit in penis. vicit in cōfeſſio-
ne. vicit ī tribulatiōe. vicit exuſtus. vicit ſub
merſus. vicit ortꝰ. vicit mortuꝰ. Idē. Torq̄-
tur vincētiꝰ vt exerceat̄. flagellat̄ vt erudia
tur tundit̄ vt ſolidet̄ exurit̄ vt purget̄. Am-
broſiꝰ in p̄fatiōe de ip̄o ſic ait. Torquet̄ vin-
centiꝰ tūdit̄ flagellat̄ ⁊ exurit̄. ſꝫ inuictꝰ pro
ſctō noīe aīus nō ꝯcutit̄. plus ardēs igne ze
li ꝙ̄ ferri plus nectit̄ tiore dei ꝙ̄ ſeculi plus
voluit placere deo. ꝙ̄ foro plus dilexit mori
mūdo ꝙ̄ dn̄o. Itē Aug. Ante oc'los noſtros
mirandū ſpectaculū ꝯſtitutū eſt. Iudex ini-
quus tortor cruētus. martir inuictꝰ crudeli
tatis pietatiſꝗ certamē. Prudētiꝰ ꝗ q̇ cla-
ruit tp̄e theodoſij ſenioris q̇ cepit anno dn̄i
ccclxxxvij. ſic ip̄m daciano r̄ndiſſe ait. Tor-
mēta. carcereſ. vngule ſtridēſꝗ flāmiſ lami
na atꝗ ip̄aꝝ penaꝝ vltima mors xp̄ianis lu
dus eſt. tūc dacianꝰ vinctū retortis brachijs
ſurſuꝫ ac deorſuꝫ extēdite donec cōpage oſ-
ſium diuulſa mēbratim crepet. vt p lacunas
vulneꝝ iecur detectū palpitet. Ridebat hic
miles dei manꝰ cruētas increpās ꝙ fixa nō
ꝓfundiꝰ intraret artꝰ vngula. Cū eēt in car
cere angelꝰ dixit ad eū. Exurge martyr icli
te exurge ſecurꝰ exurge ⁊ almis cetibꝰ nr̄ ſo
dalis addere. O miles inuictiſſime fortiſſi-
morū fortior iā teip̄a ſeua ⁊ aſp̄a tormēta vi
ctorē tremūt. exclamat prudētius. Tu ſolꝰ
inſignite ſolus brauij duplicis palmā tuliſti
tu duas ſimul paraſti laureas. xxvi A

¶ De ſancto Baſilio ep̄o

Baſilius venerabilis
epiſcopꝰ ⁊ doctor p̄cipuus. cuiꝰ
vitā ſcripſit amphilotius icornij
epiſcopus quante ſanctitatis extiterit cui-
dam heremite noīe effrem in viſu mōſtratū
eſt. Cū enim dictꝰ effrem in extaſi poſitꝰ eſ-
ſet vidit colūnā ignis cuiꝰ caput vſꝗ ad ce-
lum ptingebat ⁊ vocē deſup audiuit dicētē.
Talis eſt magnus baſilius q̄lis hec colūna
ignis quā cernis. Veniēs igit̄ ad ciuitatē in
die ep̄hie. vt tm̄ virū videre poſſet cū vidiſſꝫ
eū ſtola candida indutū cū clericis venera-
biliter ꝓcedēte ait itra ſe. Ut video inuacuū
laboraui. Iſte eñ cū in tali honore ⁊ cōſtipa
tione ſit poſitꝰ nequaꝗ̄ talis pōt eſſe quem-
admodū vidi. Nos eñ q̇ portauimus pondꝰ
diei ⁊ eſtus nihil tale cōſecuti ſumꝰ. Et hic
cū in tali honore ⁊ cōſtipatiōe poſitꝰ ſit colū
na ignis eſt. Miror iſta. Baſiliꝰ igit̄ in ſpi-
ritu hoc videns. fecit eum ad ſe introduci.
Qui cū introductꝰ eſſet. vidit linguā igneaꝫ
per os eius loquentem. ⁊ ait effrem. Uere
magnus baſilius vere columna ignis. baſi-
lius. vere ſpiritusſanctꝰ loquitur per os eiꝰ
Dixitꝗ illi effrem. Obſecro domine vt mi-
hi impetres ꝙ grece loquar. Cui baſiliꝰ. Rē
difficilē poſtulaſti. Pro eo tamen orauit et
continuo grece loqui cepit. Quidam alius
heremita videns baſilium alias in pontifi-
cali habitu procedentem eum deſpexit. iudi
cans eū in corde ſuo ꝙ in tali pompa pluri-
mū delectaretur. Et ecce vox facta eſt ad eū
dicens. Tu amplius delectaris in palpādo
catte tue caudā ꝙ̄ delectetur baſilius in ap-
paratu ſuo. Ualens imperator fautor arria
norum eccleſiam quandam a catholicis ab
ſtulit ⁊ arrianis dedit. Ad quem accedens
baſilius ait. Imperator ſcriptū eſt. Honor
regis iudicium diligit. Et iterum. Iudiciū
regis iuſticia. Et cur cor tuum imperauit:
vt catholici eijcerentur de eccleſia ⁊ daretur
arrianis. Cui imperator. Iterum ad contu
melias reuerteris o baſili non decet te. Et
ille. Decet me pro iuſticia etiaꝫ mori. tūc de
moſthenes prefectus epularum imperato
ris. fautor arrianoruꝫ ⁊ loquens pro eis fe
cit barbariſmū. Cui ait baſilius. Tuū eſt de
pulmentarijs regis cogitare. nō dogmata
diuina decoquere. Qui mox cōfuſus tacuit
dicit imperator baſilio. Uade ⁊ iudica inter
eos. ſed nō ſm̄ immoderatū amorē populi.

Abiēs ergo dixit corā catholicis ⁊ arrianis
vt fores eccleſie clauderentur: ⁊ vtriuſꝗ p-
tis ſigillo munirentur: ⁊ ad quorum oratio-
nes aperirent̄ ſua eſſet. Quod cū omnibus
placuiſſet orātibus arrianis tribus diebꝰ ⁊
noctibus ⁊ veniētibus ad fores eccleſie nō
ſunt aperte. Tūc baſilius ꝓceſſiōe ordinata
venit ad eccleſiā ⁊ facta oratiōe leui ictu ba
culo paſtorali fores tetigit dicens. Tollite
portas principes veſtras ⁊ eleuamini por-
te eternales ⁊c. Et cōtinuo ſunt aperte ⁊ in
trantes deo gratias reddiderūt. Et reddita
eſt eccleſia catholicis. Fecit autē imꝑator ꝓ
mitti multa baſilio vt in hiſtoria tripartita
legitur. ſi ſibi ꝯſentiret ⁊ ille. Pueris iſta cō
ueniūt. Nā qui diuinis ſaginant̄ eloquijs cor
rumpere de diuinis dogmatibus: nec vnaꝫ
ſillabā patiūtur. tūc imꝑator indignatus vt
ibidē dicit̄. cū de eiꝰ exilio ſniaꝫ vellet ſcribe
re. primꝰ ſcōus. tertiꝰ calamꝰ fractus eſt. De
inde tremor magnꝰ eius manū inuaſit. Vñ
indignatꝰ cartā fregit. B Uir quidā ve
nerabilis noīe eradius filiā vnicā habebat
quā ꝯſecrare dn̄o diſponebat. ſꝫ diabolꝰ hu
mani generis inimicꝰ hoc aduertēs vnū de
ſeruis predicti eradij in amorē puelle pluri
mū inflammauit. Uerū cū impoſſibile cer-
neret: vt ipſe qui ſeruꝰ erat in amplexus tā
nobilis puelle accedere poſſet ad vnū de ma
leficis acceſſit ꝓmittēs ei multam pecunie
quantitatē ſi ad hoc eum iuuare vellet. Cui
dixit maleficus. Ego hoc agere non poſſuꝫ
ſed ſi vis mittā te ad dn̄m meū diabolū. ⁊ ſi
feceris que ip̄e tibi dixerit tuū deſideriū ob
tinebis. Et dixit iuuenis. Quecūꝗ dixerit
mihi faciā. Ille ergo maleficꝰ ep̄l'am ad dia
bolū fecit. ⁊ eā p dictū iuuenē ī hec v̄ba trāſ
miſit. Quoniā quidē mi dn̄e oportet me fe-
ſtināter ⁊ ſollicite quoſꝗ a xp̄ianorum reli-
gione abſtrahere: ⁊ tue adducere volūtati.
vt pars tua quotidie multiplicetur miſi tibi
hunc iuuenē cupiditate in talē puellā exar-
ſum ⁊ poſtulo vt ſuū deſideriū aſſequat̄: vt ī
iſto glorier ⁊ alios tibi de cetero valeam ag
gregare. Et dans ei epiſtolā dixit. Uade et
tali hora noctis ſta ſupra monumētū genti
lis ⁊ ibidē demones acclama ⁊ hanc cartaꝫ
in aere exalta ⁊ ſtatim aderunt tibi. Qui va
dens demones inuocabat ⁊ cartā p aerem
eijciebat. ⁊ ecce adeſt princeps tenebrarum
vallatus multitudine demoniorū. Qui cuꝫ
epiſtolā p̄legiſſet ait ad iuueneꝫ. Credis in
me vt tuā cōpleam voluntatē. q̇ ait. Credo
dn̄e. cui diabolus. Et abnegas xp̄m tuū qui
ait abnego. dicit diabolꝰ. Perfidi eſtis vos
xp̄iani. qꝛ quādo quidē me opus habetis ad
me venitis. quādo aūt deſideriū veſtrū aſſe
cuti eſtis ſtatī me negatis: ⁊ ad xp̄m veſtrū
acceditis. Ille aūt qꝛ clemētiſſimꝰ eſt ſuſci-
pit vos. ſꝫ ſi vis vt tuā cōpleā voluntatē fac
mihi manu tua ſcriptū in quo ꝯfitearis te
abrenūciare xp̄o tuo ⁊ baptiſmati ⁊ xp̄iane
ꝓfeſſioni ⁊ meꝰ ſis ſeruꝰ ⁊ mecuꝫ in iudicio
cōdemnādus. q̇ ſtatim manu ꝓpria ſcriptū
fecit. qualiter xp̄o abrenūciaret ⁊ ſe ſeruitu
ti diaboli māciparet. Cōtinuo igit̄ diabolꝰ
accerſiuit ſpiritus q̇ erāt ſup fornicationeꝫ
iubens eis vt ad predictaꝫ puellam accede-
rent: ⁊ cor eius in amorē iuuenis inflāma-
rent. qui accēdētes cor eiꝰ adeo accēderūt.
vt puella ſe in terrā ꝓijceret: ⁊ ad patreꝫ la-
mētabiliter exclamaret. Miſerere mihi pr̄
miſerere mihi. qꝛ dire torqueor ꝓpter amo
rem talis pueri noſtri. Miſerere viſceribꝰ
tuis ⁊ paternū amoreꝫ mihi oſtēde ⁊ puero
quē amo: ⁊ ꝓ q̇ crucior me ꝯiūge. Sin autē
poſt modicū me moriturā videbis: ⁊ ꝓ me ī
die iudicij rationeꝫ reddes. Pater autē eiu
lans dicebat. Heu me miſerū quid contigit
miſere filie mee. Quis meū theſauꝝ furatꝰ
eſt. Quis dulce lumē oculoꝝ meoꝝ extinxit
Ego te volebā celeſti ſpōſo ꝯiūgere ⁊ per te
ſaluari putabā ⁊ tu in amorē laſciuie inſani
ſti. ſine filia vt ſicut diſpoſui te domino con
iungam ne ducas ſenectutē meā cū dolore
ad inferos. Illa autem clamabat dicens.
Pater mi aut cito deſideriuꝫ meū comple.
aut moriturā poſt modicū me videbis. Cuꝫ
igitur illa amariſſime fleret. ⁊ quaſi inſani-
ret pater eius in magna deſolatiōe poſitꝰ ⁊
amicorū conſilijs deceptus ſuaꝫ voluntatē
compleuit. ⁊ eam puero in vxoreꝫ dedit: ac
vniuerſam ſubſtantiam ſibi tribuit dicens.
Uade filia mea vere miſera. Cuꝫ ergo inſi-

mul permanerent iuuenis ille eccleſiam nō
introibat: nec ſibi crucis ſignaculū faciebat
nec deo ſe recōmēdabat. vnde de hoc notat⁹
eſt a nōnullis qui vxori ſue dixerūt. Scis qꝛ
vir tuus quē tibi elegiſti xp̄ianus nō eſt. nec
eccleſiā ingredit̄ qđ illa audiens vehemēter
extimuit ⁊ humo ſe ꝓſternēs vngulis ſeipāʒ
diſcerpere cepit: ac pectus ſuum ꝯtūdere et
dicere. Heu mihi miſere cur nata ſum ⁊ na
ta continuo rapta non ſum. Cum ergo viro
ſuo que audierat retuliſſet: ⁊ ille nequaꝙ̄ rē
ſic eſſe aſſereret: ſed omnino falſum qđ ipſa
audierat affirmaret illa ait. Si vis vt credā
tibi ego ⁊ tu cras eccleſiam ingrediamur. vi
dēs ille ꝙ latere nō poſſet narrauit ei totuʒ
ordinē geſte rei. qđ illa audiens vehemēter
ingemuit. ⁊ ad beatū baſiliuʒ ꝓperauit. eiqꝫ
oīa que viro ſuo ⁊ ſibi cōtigerant enarrauit
Baſilius aūt puerū vocās. ⁊ oīa ab eo audi
ens dixit ei. Vis fili reuerti ad dominum: q̇
ait. Utiqꝫ domine ſed non valeo quia diabo
lo ſum ꝓfeſſus: ⁊ chriſtum abnegaui: ⁊ ab-
negatiōis mee ſcriptum feci: ⁊ diabolo ipm̄
dedi. Cui baſilius. Nō ſit tibi cure. benign⁹
eſt enim domin⁹: ⁊ te penitentem ſuſcipiet.
Et ꝯtinuo apprehendēs puerum ſignū cru
cis in eius fronte fecit ⁊ per tres dies ipſuʒ
recluſit: poſtea eum viſitauit ⁊ dixit. Quō ha
bes fili q̇ ait. In magna ſum domine defe-
ctione: nec ſuffero clamores eoꝝ ⁊ terrores
ſeu dilapidationes. tenentes eñ manuſcri-
ptū cauſant̄ me dicētes. tu veniſti ad nos et
nō nos ad te. ⁊ dixit ſanct⁹. Noli timere fili
tantūmodo crede: ⁊ dans ei modicā eſcā fa-
cienſqꝫ ſignū crucis iteruʒ eū recluſit ⁊ ꝓ eo
orauit. Poſt aliquot dies iterū eū viſitauit
⁊ ait. quō hēs fili. q̇ ait. Pater a lōge clamo
res eoꝝ ⁊ minas audio: ſꝫ eos nō video. Et
dās ei iterū eſcā ⁊ ſignās ⁊ claudēs hoſtium
abijt ⁊ ꝓ eo orauit. ⁊ poſt aliq̄t dies rediens
dixit. Quomodo habes rn̄dit bn̄ habeo ſan-
cte dei. vidi eñ te in viſu pugnantē ꝓ me et
diabolū vincentem. Poſt hoc cum educens
oēm clerū ⁊ religioſos ⁊ populuʒ cōuocauit
⁊ oēs ꝓ eo orare admonuit tenēſqꝫ manum
pueri ducebat eū ad eccliaʒ. Et ecce diabo-
lus cū multitudine demonū ad eum venit ⁊
inuiſibiliter apprehēdēs puerū. conabat̄ eū
rapere de manu eius ⁊ cepit clamare puer.
Sancte dei adiuua me. ⁊ tanta cū improb⁹
inſtantia aggreſſus eſt. vt etiam ſanctū im-
pelleret trahens puerū q̇ ait ad euʒ. Impro
biſſime nō ſufficit tibi perditio tua. niſi ⁊ dei
mei temptes pſalma. Diabol⁹ autē dixit ad
eū multis audientibus. Preiudicas mihi o
baſili. Tūc oēs clamauerūt kyrieleyſon di-
xitqꝫ ad eū baſili⁹. Increpet te dn̄s diabole q̇
ait. Preiudicas mihi o baſili. Non abij ego
ad eū ſed ipe venit ad me abnegauit xp̄m ſu
um et ꝓfeſſus eſt mihi. ecce ſcriptuʒ eius in
manu habeo q̇ ait nō ceſſabim⁹ orare donec
ſcriptum reddas. Et orāte baſilio ⁊ tenente
in celū man⁹. ecce carta ꝑ aerē delata ⁊ ab oī
bus viſa venit: ⁊ impoſita eſt in man⁹ baſilij
Quam ille ſuſcipiens dixit puero cognoſcis
has litteras frater. Et ille etiam domine
manu mea ſcripte ſunt. Et frangens baſili⁹
ſcriptū. ꝑduxit eū ad eccleſiam. ⁊ dignū eū fe
cit ſancto miſterio. ⁊ bn̄ inſtruēs hac reglaʒ
ſibi dans reddit mlieri. ¶ Mulier q̄dā
peccata multa habens et ea in carta cōſcri-
bens in fine quoddā graui⁹ ꝯſcripſit. ⁊ ſcri-
ptū ipm̄ beato baſilio tradidit rogās vt ꝓ ea
oraret ⁊ ſuis orōnibus peccata ipſa deleret.
Qui cū oraſſet ⁊ mulier cartā aperuiſſet. oīa
peccata preter iſtud grauius deleta iuenit.
Que ait ad baſiliū. Miſerere mei ſerue dei
⁊ ꝓ hoc mihi indulgentiā impetra ſicut pro
alijs ipetraſti. Qui ait ad illaʒ. Recede a me
mulier qꝛ hō peccator ego ſum indigēs idul
gentia ſicut ⁊ tu. Cum aūt illa inſtaret dixit
ei. Uade ad ſctm̄ virū effrē. ⁊ ille q̄ poſtulas
tibi poterit ipetrare. Que cū abijſſ; ad ſctm̄
viruʒ effrē. ⁊ cur ad eū a ſancto baſilio miſſa
ſit intimaſſet. ille ait. Recede qꝛ hō peccator
ego ſum. ſed redi filia ad baſiliū ⁊ q̇ tibi ꝓ ce
teris veniā ipetrauit. ꝓ iſto quoqꝫ impetra-
re valebit. feſtina cito vt eū viuuʒ inuenias.
Que cū in ciuitatē veniſſet: ecce baſilius ad
tumulum ferebat̄. Illa aūt poſt eū clamare
cepit ⁊ dicere. Uideat de⁹ ⁊ iudicet inter me
⁊ te qꝛ valens placare deū ꝓ me ad aliū trāſ
miſiſti me. Tūc ꝓiecit cartā ſup feretrū. Et
poſt modicū illam recipiens ⁊ aperiēs illud

peccatū penitus deletū inuenit. Sicqꝫ ipſa
⁊ oēs qui aderāt. deo imēſas gratias reddi-
derūt. ¶ Antequā autē vir dei migraret a
corpore poſit⁹ in infirmitate qua ⁊ mortuus
eſt quēdā iudeū noīe ioſeph medicinali arte
valde peritū. quē vir dei multum diligebat:
eo ꝙ ſe illuʒ ad fidē ꝯuerſuruʒ ꝓuidebat ad
ſe quaſi ei⁹ opa indigeret. vocauit. Ille vero
ei⁹ pulſuʒ tāgens ⁊ ex tactu mor ē in ianuis
eſſe cognoſcens dixit familie. Que ad ſepul
turā neceſſaria ſunt ꝓparate. qꝛ cōtinuo mo
riet̄. Quod baſili⁹ audiēs dixit ei. Neſcis q̇d
dicis. Cui ioſeph. Crede dn̄e: qꝛ ſol cuʒ ſole
occidʒ hodie. i. tu cū ſole occides hodie. Cui
dixit baſili⁹. Quid dices ſi nō moriar hodie.
Cui ioſeph. Non eſt poſſibile dn̄e. Et baſili⁹
Et ſi in craſtinuʒ vſqꝫ ad horā ſextā ſupuixe
ro quid facies. Et ioſeph ait. Si vſqꝫ ad illā
ſupuixeris horā vtiqꝫ ego moriar. Et baſili⁹
etiā moriaris peccato. viuas aūt xp̄o. Et ille
ſcio q̇d dicis. ⁊ ſi vſqꝫ ad illā horā ſupuixeris
faciā qđ hortaris. Tūc beat⁹ baſilius lʒ ſm̄
naturā ilico moriturus eſſet: a dn̄o tn̄ mortꝫ
inducias impetrauit ⁊ vſqꝫ in craſtinū in ho
ram nonā vixit. Quod ioſeph vidēs ⁊ ſtupēs
in xp̄m credidit. Baſilius aūt virtute animi
imbecilitatē corpis ſuperās de cubiculo ſuo
ſurrexit. ⁊ eccliaʒ ingrediēs eū ſuis proprijs
manibus baptiſauit. Poſtea vero ad lectu-
lum ſuū redijt: ⁊ ſtatim ſpirituʒ deo feliciter
reddidit. Floruit circa annos dn̄i. ccclxx.

¶ De ſcō Johāne elemoſinario. xxvij A

IOhānes elemoſina-
rius patriarcha alexādrin⁹ qu a
dā nocte in orōne ꝯſiſtens vidit
quādā puellā pulcherrimaʒ ſibi
aſſiſtentē ⁊ coronā oliuarū in capite baiulan
tē. Quē ille vidēs nimiū ſtupefact⁹ q̄ eſſet in
quiſiuit. Et illa. Ego ſum miſericordia que
dei filiū de celo adduxi. Me ſponſaʒ accipe
⁊ bene tibi erit. Intelligēs ergo per oliuam
miſericordiā deſignari. ab illa die factus eſt
ſic miſericors vt eleymor. i. elemoſynari⁹ vo
caret̄. Paupes aūt ſemꝑ ſuos dominos ap
pellabat. Et inde hoſpitalarij hn̄t ēt vt pau-
peres dn̄os ſuos vocēt. Omnes igitur ſuos
famulos ꝯuocauit eiſqꝫ dixit. Euntes ꝑ to-
tā ciuitatē cōſcribite mihi vſqꝫ ad vnū oēs
dominos meos. Illis vero nō intelligentib⁹
dixit quos vos egenos ⁊ mēdicos vocatis.
iſtos ego dn̄os ⁊ auxiliatores ꝓdico. Iſti eñ
nobis vere auxiliari ⁊ celeſte regnum dona
re poterūt volēs oēs ad elemoſinā inuitare
narrare cōſueuit ꝙ pauperib⁹ ſemel ſe ad ſo
lē calefaciētibus ceperūt inuicē de elemoſi-
natoribus ꝯferre ⁊ bonos collaudare ⁊ ma
los vituperare. Erat aūt q̇dā telonarius no
mine petrus diues valde ⁊ ꝓpotēs: ſꝫ nimis
paupib⁹ immiſericors qꝛ ad domū ſuam ac-
cedentes cū indignatione nimia repellebat
Cum ergo nullus illorū inuentus fuiſſet q̇
in domo ſua elemoſinā recepiſſet: vnus illo
rum dixit. Quid vultis mihi dare ſi ego ho-
die ab eo elemoſinā accipiam. ⁊ facientibus
cū eo pactum ad domū eius venit: ⁊ elemo-
ſinam poſtulauit. At ille domū reuertens: ⁊
pauperem pre foribus vidēs cum mancipiū
eius panes ſiliginis in domum deferret ille
lapidem nō inueniēs panē ſiliginis arripuit
⁊ cum furore inde eū percuſſit. Quem proti
nus arripiens pauper ad ſocios redijt. et ꝙ
de manu eius elemoſinam acceperit indica
uit. Poſt duos dies infirmatus ad morteʒ
vidit ſe ante iudicium ſtare ⁊ mauros quoſ-
dam ſuper ſtateram eius mala appēdere. ex
altera auteʒ parte ſtatere quidam dealbati
triſtes ſtabant eo ꝙ nihil ibi apponerent in-
uenire valebant tunc vnus eorum dixit. Ue
re nihil habem⁹ niſi vnū paneʒ ſiliginis: quē
ante duos dies chriſto dedit coactus. Queʒ
dum ſuper ſtateram ponerent equalitas vt
ſibi videbatur facta eſt. Dixerūtqꝫ ei Adau-
ge ad ſiliginē hanc. alioquin te mauri appre
hēdēt. Euigilans auteʒ ⁊ liberatus dicebat
pape. Si vna ſiligo. quam per furoreʒ iacta
ui ita profuit. ꝙtomagis omnia ſua indigē-
tibus elargiri. quadam igitur die cum opti-
mis veſtibus indutus per viā pergeret. qui
dam naufragus ab eo veſtimētum aliqđ po
ſtulabat. Continuo ille precioſo veſtimen-
to ſe expoliauit ⁊ illi dedit. Quod ille accipi-
ens ſtatim vēdidit. Cū aūt telonari⁹ rediret
⁊ veſtimētū ſuſpēſum videret. ꝯtriſtat⁹ ē val
de. adeo vt nec cibum ſumere vellet dicens.

Quoniam nō fui dignꝰ vt mei memoriā ha-
beret egenus. Et ecce dū dormiret vidit quē-
dā ſup ſolē fulgētē ⁊ ſup caput crucē ferentē
⁊ habentū indutū veſtimētū qđ dederat ege-
no ⁊ dicentē ſibi. Quid ploras petre. qui cuȝ
cām ſue triſticie ſibi dixiſſet. ille ait. Cogno-
ſcis hoc. Et ille. Etiam domine. Et dominꝰ
ad eū. Jllo ego veſtior ex quo mihi dediſti. ⁊
gratias ago beneuolūtati tue qm̄ frigore af-
fligebar. ⁊ cooperuiſti me. Jn ſe ergo reuer-
ſus cepit egenos btificare ac dicere. Uiuit
dominus non moriar donec fiāmus ex eis.
Dans ergo pauperibus que habebat ⁊ accer-
ſito notario ſuo dixit ei. Secretum volo tibi
cōmittere. qđ ſi ꝓpalaueris aut ſi me nō au-
dieris barbaris vendā te. Danſqȝ ei decē li-
bras auri dixit ei. Uade in ſanctā ciuitatem
⁊ merces tibi eme ⁊ me alicui xp̄iano vende.
⁊ pauperibus precium tribue. Jllo autem re-
cuſante dixit ei. Si me nō audieris ego bar-
baris vendam te. ducens ergo cum vt dixe-
rat. cuidam argentario veſtibus ſordidis in-
dutum tanꝗ̄ ſuum ſeruum vendidit ⁊ trigin-
ta numiſmata inde accipiens pauperibus
erogauit. Petrus ergo omnia officia vilia
faciebat: ita ꝙ ab omnibus contēnebatur et
ab alijs ſeruis frequenter percutibatur ⁊ eti-
am iam amens appellebatur. Dominus au-
tem frequēte ſibi apparebat ⁊ veſtimenta et
nūmiſmata oſtendens ipſum conſolabatur.
Uerum imperatore ⁊ vniuerſis de amiſſio-
ne tanti viri dolentibus quidam vicini eius
conſtantinopolim ad viſitanduȝ loca ſancta
venerūt ⁊ a domino ipſius inuitati cum prā-
derent ſibi ab inuiceȝ in aure dixerunt. Quā
ſimilꝰ ē puer iſte dn̄o petro telonario. ⁊ curio-
ſe reſpicientibꝰ vnus dixit. Uere dn̄s petrus
eſt. Surgā ⁊ tenebo eū. Quod ille aduertēs
latenter fugit. Erat aūt hoſtiarius ſurdus ⁊
mutus qui per ſignū hoſtiuȝ aperiebat. Cui
petrus vt ſibi aperiret non ſignis ſed verbis
imperauit. Et ille cōtinuo audiens ⁊ loque-
lam recipiens ſibiqȝ reſpondēs ei aperuit: et
domū ingrediēs cunctis de eiꝰ loquela mirā-
tibꝰ dixit. Jlle qui coquinā faciebat exijt ⁊
fugit ſ3videte ne dei ſit ſeruꝰ. Cū eīm mihi di-
xit tibi dico aperi. mox ex ore eiꝰ exijt flāma,
que linguam ⁊ aures meas tetigit: ⁊ conti-
nuo auditū ⁊ loquelā recepi. Et exiliētes vni-
uerſi ⁊ cōcurrentes poſt eū ip̄m amplꝰ inue-
nire nō potuerūt. Tūc oēs de domo illa pe-
nitentiā egerūt: eo ꝙ taleȝ virū ſic viliter tra-
ctauerūt. B Monachus quidā vitalis
noīe volēs ſanctū iohannē tēptare ſi poſſet ſi-
bi verbis ꝑſuadere ⁊ ad ſcādalū facile inclina-
ri. Jngrediēs ergo ciuitatē omnes publicas
meretrices ꝯſcripſit. Jntrabat ergo ad illas
per ordinē dicēs cuilibet. Dona mihi nocteȝ
iſtā ⁊ noli fornicari ipſe autem domū intrās
in angulo flexis genibꝰ tota nocte in oratio-
ne ſtabat ⁊ pro illa orabat ⁊ poſtea mane exi-
bat precipiens cuilibet ne alicui reuelaret.
Una aūt vitam eius manifeſtauit. Que ſta-
tim orante ſene a demone vexari cepit. Cui
omnes dicebant. Reddidit tibi deus qđ me-
rebaris. quoniam mentita es vt fornicetur
enim ingreditur peſſimus iſte. ⁊ nō propter
aliud. Ueſpere autem facto dicebat predictꝰ
vitalis cunctis audientibus. Uolo ire. qꝛ ta-
lis domina me expectat. Multis vero illuȝ
criminantibus reſpōdebat. Nūquid ego nō
habeo corpus vt omnes. aut monachis ſo-
lū iratus eſt deus. vere ⁊ ipi homines ſunt vt
ceteri. Dicebant autē quidā. Accipe tibi mu-
lierem vnā abba. ⁊ muta habitū vt nō ſcāda-
liſes alios. Jlle aūt fingens ſe iratū dicebat
Uere nō audiam vos. ite a me. Qui vult ſcā-
daliſari ſcādalizetur ⁊ collidet fronteȝ in pa-
rietem. Nūquid iudices cōſtituti eſtis ſuper
me a deo: ite ⁊ de vobis curaȝ habete. vos ꝓ
me nō reddetis rationē. Hec autē cū clamo-
re dicebat. Cūqȝ ad beatū iohānē querimo-
nia deferretur. cor eius deus indurauit ne
his fidē adhiberet. Deprecabatur auteȝ deū
vt poſt mortē ſuaȝ. opus ſuum alicui reuela-
ret vt nō iputaret̄ in peccatū his q̄ de eo ſcā-
dalizabant̄. Multas igit̄ de p̄dictis mulie-
ribus ad cōuerſionem ꝑduxit. ⁊ in monaſte-
rio plurimas collocauit. Quodā mane dum
ab vna illarū egrederet̄ obuiauit ei quidā in-
grediens ad fornicādum cū ea danſqȝ ei ala-
pam dixit. Uſqȝ quo peſſime non emendas
te ab his tuis immundicijs. Et ille. Crede
michi accipies a me talem alapā vt tota ale-

xandria congregetur. Et ecce poſtea diabo-
lus in ſpecie mauri ſibi alapam dedit dicens
Hec eſt alapa quam mittit tibi abbas vita-
lis. Et ſtatim a demone vexatur. ita ꝙ ad vo-
ces eius omnes currebant. Sed tamen pe-
nitens per eius orationē liberatus eſt. Uir
autē dei morti appropinquans. hanc ſcriptu-
ram reliquit. Nolite ante tempus iudicare.
Mulieribus autē ꝯfitentibus que faciebat
omnes glorificabant deū ⁊ precipue beatus
iohannes dicens. Quoniam alapam quam
ille accepit accepiſſem ⁊ ego. Quidam pau-
per in habitu peregrini ad iohanneȝ venit. ⁊
ab eo elemoſinam poſtulauit. At ille vocato
diſpēſatore dixit. da ei ſex numiſmata. Que
ille accipiens et abiens habitum mutauit et
iterum ad patriarchaȝ rediens. ab eo elemo-
ſinam poſtulauit. Jlle auteȝ diſpenſatore vo-
cato dixit da ei ſex aureos. quos cum ſibi de-
diſſet ⁊ ille abijſſet. dixit ei diſpenſator. Per
orationes tuas pater. iſte idem hodie muta-
to habitu bis accepit. Beatus auteȝ iohan-
nes quaſi hoc ſe neſcire diſſimulauit. Jterū
ille tertio habitum mutans ad beatum io-
hannem venit ⁊ elemoſinam poſtulauit. tūc
diſpenſator beatum iohannem tetigit innu-
ens ꝙ ille eſſet. Cui beatus iohannes reſpō-
dit. Uade et da ei duodecim nūmiſmata. ne
forte ſit dominus meus iheſus chriſtus qui
temptare me velit vtrum poterit hic plus ac-
cipere ꝙ̄ ego dare. Quadam vice cum patri-
tius quādam pecuniam eccleſie in mercatio-
nibus ponere vellet et patriarcha nullate-
nus conſentiret. ſed pauperibus eam diſpē-
ſare vellet. ambo plurimum contendentes
irati ab inuicem receſſerunt. Adueniēte ho-
ra vndecima mandat patriacha per archip̄ſ-
biterum patricio dicens. Domine ſol ad oc-
caſum eſt. Quod ille audiens. lachrimis in-
fuſus ad eū venit ⁊ veniam poſtulauit. D
Cum quidam ſuus nepos ad quodam taber-
nario grauem iniuriam audiuiſſet. et ex hoc
patriarche lamentabiliter conquerens nul-
latenus conſolari poſſet patriarcha reſpon-
dit. Et quomodo eſt auſus tibi aliquid cōtra-
dicere ⁊ os ſuū contra te aperire. Crede fili
mee paruitati. quoniā faciam in eo hodie ta-
lē rem vt tota alexandria miretur. Quod au-
diens ille conſolationem recepit putans q̇ꝛ
eum faceret grauiter verberari. Uidens io-
hannes ꝙ conſolationem recepiſſet. pectus
eius oſculatus eſt dicens. Fili ſi vere nepos
mee humilitatis exiſtis prepara te et flagel-
lari ⁊ conuicia pati ab omnibus. Uera enim
cognatio nō ex carne ⁊ ſanguie; ſed ex virtu-
te mentis agnoſcitur. Confeſtim igitur pro
illo homine miſit ⁊ ab omni penſione ⁊ tribu-
to liberum eum fecit. Et omnes audientes
mirati ſunt. Et intellexerūt hoc eſſe qđ dixe-
rat; faciā in eo talem rem vt tota alexandria
miretur. Audiēs patriarcha ꝯſuetudinē eſſe
ꝙ mox vt imperator coronatus eſt. ꝯfeſtim
monumentoꝝ edificatores ſumūt quattuor
vel quinqȝ minutias marmoꝝ puſillas diuer-
ſi coloris. ⁊ ingrediētes ad iꝑatorē dicūt. De
quali marmore vel metallo iubat iꝑeriū tuū
ſibi fieri monumētū. Jmitatus h̄ monumen-
tū ſibi fieri p̄cepit. ſed tū vſqȝ ad obitū ſuū il-
lud imꝑfectū manere fecit. Ordinauitqȝ ali-
quos q̇ ad eū cū in celebri feſtiuitate cū clero
ꝯſiſteret accederēt ſibiqȝ dicerēt. Dn̄e monu-
mentū tuū imꝑfectū eſt. p̄cipe vt ꝯſumet̄ eo
ꝙ neſcias q̄ hora ſurveniat. E Diues q̇-
dā cū vidiſſȝ beatū iohānē in ſtratu ſuo viles
pānos habere eo ꝙ ceteros paupibꝰ erogaſ-
ſet. quoddā valde p̄cioſum coopimētū emit
⁊ beato iohanni tradidit. Qui eū illud nocte
ſup ſe haberet tota nocte dormire nō potuit
cogitās ꝙ trecēti dn̄i ſui de tāto p̄cio coope-
riri poſſent. Tota iſup nocte lamētabat̄ ⁊ di-
cebat. Quāti incenati ꝗ̄ti i foro pluuijs ma-
defacti. quāti p̄ frigore dētibꝰ ſtridētes hodie
dormierut. Tu vero grādes piſces deuorās
⁊ in thalamo requieſcēs cū oibꝰ malis tuis: in-
ſup te coopertorio trigintaſex nūmiſmatuȝ
calefacis. Humilis iohānes aliavice hoc nō
veſtiet̄. Statimqȝ facto mane illud vendi fe-
cit. ⁊ p̄ciū paupibus erogauit qđ audiēs ille
diues ipſum coopertoriū. ſcđo emit ⁊ beato
iohāni tradidit. rogās vt ipſum decetero nō
venderet ſed ſuper ſeipſum teneret. At ille
iſtud accipiens iuſſit iterū vendi ⁊ dn̄is ſuis
preciū erogari. Quod ille diues audiēs. ite-
rum abijt ⁊ ipſum redemit ac beato iohanni

detulit. eiq; gratulabūdus dixit. Uidebimꝰ
q̄s deficiet aut tu vendēdo. aut ego redimē
do ⁊ ſic ſuauiter quaſi diuitē vidēniabat di
cens φ poſſit aliq̄s intētiōe dādi pauꝑibus
diuites taliter expoliare. nec peccat. Duo eī
lucrat᷑ talis. Unū q᷑ aīas illoꝝ ſaluat. Alteꝝ
quoniā ipē ex hoc mercedē nō modicā acci
piet. Uolēs beatꝰ iohānes hoīes ad elemoſi
nam ꝓuocare narrare ꝯſueuit de ſancto ſe
rapione φ cū amictū ſuū pauperi tribuiſſet
⁊ alteri obuiās q̄ frigus patiebat᷑ tunicā ſi
militer tribuiſſet. ⁊ euangeliū tenēs nudus
ſederet interrogauit eū quidā dicens Abba
quis te expoliauit. Et demōſtrās euāgeliū
dixit. Jlle me expoliauit. Alias aūt aliū pau
perē videns euangeliū ipm vēdidit. ⁊ paupe
ri preciū dedit. Qui cuꝫ interrogaretur vbi
ipſum euangeliū haberet reſpondit. Euan
gelium precipit dicens. Uade ⁊ vēde omia
que habes ⁊ da pauperibus. Seipſuꝫ ergo
habebam ⁊ ſeipſum vendidi ⁊ tradidi. vt mā
dabat F Cū cuidā elemoſinā petenti
dari precepiſſet beatꝰ iohānes quinq; num
mos indignatus ille φ maiorem ſibi elemo
ſinam non feciſſet. continuo ad contumeli
as ipſius prorupit. ac in eius faciem conui
ciari cepit. quod eius famuli audiētes in eū
irruere voluerunt ac ipſuꝫ grauiter cedere
quod beatus iohannes omnino ꝓhibuit di
cens. Sinite fratres ſinite vt mihi maledi
cat. Ecce eñ habeo ſexaginta annos blaſ
phemans ꝑ opa mea xp̄m ⁊ vnū conuiciū nō
portabo ab iſto. iuſſitq; ſacculū afferri ⁊ corā
ipſo apponi vt inde tolleret q̄ntū vellet. Cuꝫ
populus lecto euangelio eccleſiā exiret ⁊ fo
ris ocioſis verbis vacaret: quadā vice poſt
euangeliū patriarcha cū ipſis exijt ⁊ in me
dio eoꝝ ſedere cepit. Oibus vō de hoc mi
rantibus dixit ad eos. Filij vbi oues ibi pa
ſtor. Aut igit᷑ intrate ⁊ ego vobiſcū intrabo
Aut manete hic ⁊ ego pariter manebo. Se
mel igit᷑ ⁊ bis hoc fecit. ⁊ ſic populū ſtare in
eccleſia erudiuit. Cū quidaꝫ iuuenis ſancti
monialem quandā rapuiſſet. ⁊ clerici talem
iuuenem coram beato iohāne exprobrarēt
⁊ ipm excōicandū eſſe dicerent. vtpote q̄ du
as aīas ꝑdiderat. ſcꝫ ſuam ⁊ illius cōpeſcuit
eos beatus iohānes dicēs Nō ſic filij nō ſic
Oſtendo vobis quia ⁊ vos duo peccata cō
mittitis Primo q᷑ contra preceptū dn̄i fa
citis qui ait. Nolite iudicare vt non iudice
mini. Secundo quia neſcitis pro certo ſi vſ
q; hodie peccent ⁊ ſe non peniteāt. Frequē
ter autē exiſtente btō iohāne in oratiōe ⁊ in
extaſi mentis poſito talibus verbis cū deo
diſputare auditus eſt. Sic ſic bone ieſu ego
diſpergendo ⁊ tu miniſtrādo videamus q̄s
vincat. G Cū febre correptus ſe morti
appropinquare cerneret dixit. Gratias tibi
ago deus: quoniā exaudiſti miſeriā meā ro
gantē bonitatē tuā ne inueniretur moriētī
mihi niſi vnū tremiſſe. Hoc igit᷑ pauperibꝰ
dari iubeo. Poſitū eſt igit᷑ venerabile corpꝰ
eius in ſepulchro vbi corpa duoꝝ epiſcopoꝝ
fuerant tumulata Et corpa illa mirabiliter
ſancto iohanni ceſſerūt ⁊ locū mediū vacuū
dimiſerūt. Ante autē paucos dies φ more
retur: cū quedā mulier quoddam flagitioſiſ
ſimū peccatū cōmiſiſſet: ⁊ nulli vnq̄ confite
ri auderet. dixit ei ſanctus iohānes vt ſaltē
illud ſcriberet eo φ ſcribere ſciebat ⁊ ſigilla
tum ei offerret. ⁊ ipſe ꝓ ea oraret. Cui illa
aſſenſit ⁊ peccatū ſcribēs diligēter ſigillauit
⁊ beato iohanni tradidit. Sed poſt paucos
dies beatus iohānes infirmatus in dn̄o re
quieuit. Jlla vt audiuit illū defunctū ſe vitu
peratā ⁊ cōfuſam putauit credēs φ ſcriptū
alicui cōmiſiſſet. ⁊ ad manus alterius deue
niſſet. Ad tumulū igitur ſancti iohānis ac
ceſſit. ⁊ ibi vberrime flens clamabat dicēs.
Heu heu putans confeſſionē vitare cōfuſio
omnibus facta ſum. Cūq; amariſſime fle
ret. ⁊ beatū iohannem rogaret vt ſibi oſten
deret vbi nā ſcriptū ſuū dimiſiſſet. ecce bea
tus iohānes in habitu pontificali de tumu
lo proceſſit duobus epiſcopis qui ſecū quie
ſcebant. hincinde vallatus dixitq; mulieri.
Cur nos tantū infeſtas. ⁊ me ⁊ ſanctos iſtos
qui mecū ſunt quieſcere non permittis. Ec
ce ſtole noſtre lachrimis tuis omnes made
facte ſunt. Porrexitq; ſibi ſcriptū ſuū ſigil
latū vt prius fuerat dicēs ei. Uide ſigillum
hoc ⁊ aperi ſcriptū tuū ⁊ lege. Quod illa ape
riens peccatū ſuū omnino deletum inuenit

Et ibi taliter ſcriptū reꝑit. Propter iohānē
ſeruū meū deletuꝫ eſt peccatū tuū. Sicq; il
la imēſas deo grās retulit. Et btūs iohānes
cū alijs duobus ep̄is in monumētum redijt.
Claruit circa annū domini. ſexingenteſimū
quintum tp̄e. Foſſe imperatoris.

¶ De ꝯuerſiōe ſcti pauli apoſtoli. xxviij A

COnuerſio ſancti pau
li apoſtoli fctā eſt eodē āno quo
xp̄s paſſus eſt ⁊ ſtephanꝰ lapida
tus anno nō naturali ſed emer
genti. Nā xp̄s. viij. kalen. aprilis paſſus eſt
Stephanus eodē anno. iij. die auguſti lapi
datus. eſt Paulus vero. viij. kalē. februarij
cōuerſus eſt. Quare aūt eius ꝯuerſio po tiuſ
q̄ alioꝝ ſctōꝝ celebrat᷑ triplex ratio ſolet aſ
ſignari. Primo ꝓpter exēplū vt nullus quā
tucūq; peccator deſperet de venia qñ tātum
in culpa talē poſtmodū ꝯſpicit fuiſſe in grā
Scdo ꝓpter gaudium. Sicut eñ eccl'ia ma
gnā triſticiā habuit in eiꝰ ꝑſecutiōe ita maxi
mā letitiā habuit in eiꝰ ꝯuerſione. Tertio ꝓ
pter miraculū qd̄ ſcꝫ dn̄s in eo oſtēdit. dū de
ſeuiſſimo ꝑſecutore fecit fideliſſimū p̄dica
torē. Eiꝰ eñ ꝯuerſio fuit miraculoſa rōne ef
ficiētis diſponētis ⁊ patiētis. Rōne efficiētꝭ
id eſt xp̄i q̄ eū ꝯuertit. Jbi ei p̄mo oſtēdit ſuā
mirabilē potētiaꝫ in hoc φ ei dixit. Durū eſt
tibi ꝯ ſtimulū calcitrare. Et in hoc φ ipſum
tā ſubito imutauit. Uñ ꝯtinuo imutatus rñ
dit. Dn̄e q̄d me vis facere. Auguſtinus ſuꝑ h̄
verbo. Occiſus agnꝰ a lupis fecit agnos de
lupis. Jam parat ſe ad obediēdū q̄ prius ſe
uiebat ad ꝑſequēdū. Scdo ibi oſtēdit eiꝰ mi
rabilē ſapiētiā. Mirabil' eñ ſapiētia fuit in
hoc: q᷑ ipm a tumore ſuperbie deiecit offerē
do infima humilitatis nō ſublimia maieſta
tis. Ego inquit ſum iheſus nazarenus quē
tu perſeque. ⁊c. glo. Non deum vel filiū dei
ſe vocat ſed humilitatis inquit mee ſuſcipe
infima. et ſuperbie tue ſquamas depone.
Tertio ibi oſtendit ſuam mirabileꝫ clemen
tiam. qd̄ notatur in hoc φ ipſum exiſtenteꝫ
in actu ⁊ volūtati ꝑſequēdi cōuertit. Licꝫ eñ
haberet deformē affectū: q᷑ ſpirās minarū
⁊ cedis ꝑuerſuꝫ cognatū: q᷑ acceſſit ad p̄nci
pes ⁊c. q᷑ ſe ingerēs ꝑniciosum actū. q᷑ ibat
vt vinctos perduceret in iheruſalem. ⁊ ideo
eius iter peſſimuꝫ erat ipſum tamen diuina
miſericordia conuertit. Secundo fuit mira
culoſa ratione diſponentis. i. lucis que ipm
ad cōuerſionē diſpoſuit. Jpſa enim lux dici
tur fuiſſe ſubita: immēſa ⁊ celica. Et ſubito
inquit circūfulſit eum lux de celo. Paulus
enim tria vicia in ſe habebat. Primum erat
audacia: qd̄ notatur in hoc φ dicitur. Acceſ
ſit ad principes ſacerdotum non vocatus: ſꝫ
ſponte ſcelo cōcitante eum. Scdm erat ſu
perbia. qd̄ notatur in hoc φ dicitur ſpirans
minarum ⁊c. Tertium erat carnalis intelli
gentia quam. ſ. in lege habebat. Unde glo.
ſuper illud. Ego ſum ieſus na. ⁊c. Ego deuſ
celeſtis loquor quē mortuuꝫ putas ſenſu iu
daico. Jpſa igit᷑ lux diuina fuit ſubita vt au
dacē terreret. fuit immēſa vt ſublimē ⁊ ſuper
bum in ima humilitatis ꝓſterneret. fuit ce
lica vt carnalem eius intelligentiam in cele
ſtem mutaret vel pōt dici φ illud diſponens
fuit in tribus. ſ. in voce acclamante. in luce
fulgente in virtute potente. Tertio fuit mi
raculoſa ratiōe patiētis. i. ipſiꝰ pauli in quo
facta eſt cōuerſio ipſa. Jn eo eñ hec tria mi
raculoſe exteriꝰ facta ſunt. ſ. ꝓſtratio. obce
catio. ⁊ triduana ieiunatio Eſt eñ ꝓſtratꝰ vt
erigat᷑ q̄ntū ad depreſſuꝫ affectū. Aug. Pro
ſtratus eſt paulus vt cecaret᷑. cecatus eſt vt
mutaretur. mutatus eſt vt mitteret᷑. miſſus
eſt vt pro veritate pateretur. Jtem aug. Eli
ſus eſt ſeuiēs et factus eſt credēs. eliſus eſt
lupus ⁊ factus eſt agnus. eliſus eſt ꝑſecutor
⁊ factus eſt predicator eliſus eſt filius per
ditionis ⁊ factus eſt vas electiōis. Eſt obce
catus vt illuſtraret᷑ q̄ntum ad tenebroſum in
tellectum. Unde ⁊ in illo triduo quo manſit
cecatus dicitur φ doctus fuerit euangeliuꝫ
Non eñ accepit illud ab homine neq; per
hominē vt ipſe teſtatur. ſed per reuelationē
iheſu chriſti. Auguſti. Paulum dico verum
athletam xp̄i. doctū ab illo. vnctū de illo. cru
cifixuꝫ cū illo. ⁊ glorioſuꝫ in illo. Eſt i carne
maceratus. vt ipſa caro diſponatur ad bone
operationis effectum. Optime enim dein
ceps corpus eius ad omne opus bonū diſpo

ſitum eſt. Nam eſurire ⁊ abūdare ſciebat et
vbiqꝫ in omnibus iſtitutus erat. ⁊ oīa aduer
ſa libenter ſufferebat Criſ. Tirānos ac po-
pulos ſpirātes furorem velut quoſdā eſſe cu
lices eſtimabat. Mortem vero atqꝫ crucia-
tus. ⁊ mille ſupplicia quaſi ludū putabat eē
puerorum. Hec amplectebatur libenter et
magis decorabatur cathena vinctus ꝙ dia-
demate precioſa coronatus. ac libētius reci
piebat vulnera ꝙ alij munera. Uel iſta tria
dicuntur fuiſſe in eo contra tria que fuerūt
in prima parente. In ipſo enim fuit contra
deum erectio ⁊ econtra in paulo ad terrā ꝓ-
ſtratio. In ipſo oculorum apertio. ⁊ ecōtra
in paulo oculoꝝ obcecatio. In ipſo fuit mā-
ducatio cibi vetiti. ⁊ ecōtra in paulo abſtinē
tia cibi liciti.

¶ De ſancta paula. xxxix A

PAula fuit nobiliſſima
mat rona romanorum. cuius vi
tam beatus hieronimus cōpo-
ſuit in hec verba. Si cūcta cor-
poris mei mēbra verterent̄ i linguas et oēs
art⁹ humana voce reſonarent nihil dignum
ſancte ac venerabil' paule virtutib⁹ dicerē.
Nobil' gñe. ſꝫ multo nobilior ſctitate. potēs
quondā diuitijs. ſꝫ nūc xp̄i pauptate inſigni
or. Teſtor ⁊ ieſuꝫ ⁊ ſanctos angelos ei⁹ ipm
qꝫ propriū angelum qui cuſtos fuit ⁊ comes
admirabilis femine. me nihil in gratiaꝫ. nil
dicere more laudantium. ſed qđ dicitur⁹ ſum
pro teſtimonio mi⁹ eſſe eius meritis. Uult
lector breuiter eius ſcire virtutes. oēs ſuos
pauperes pauperior ipſa dimiſit. Et ſicut in
ter multas gemmas precioſiſſima gēma mi
cat. ⁊ ſicut iubar ſolis ꝑuos igniculos ſtella-
rum obruit ⁊ obſcurat ita cunctorum virtu-
tes ſua humilitate ſupauit. Minimaqꝫ fuit
inter omnes vt omniū maior eſſet. ⁊ ꝙtopl⁹
ſe deijciebat. tanto magis a chriſto ſubleua
batur. Latebat ⁊ nō latebat. Fugiēdo vanaꝫ
gloriam: gloriam merebatur. que virtutem
quaſi vmbra ſequitur ⁊ appetitores ſuos de
ſerens. appetit contemptatores. Hec cum
quinqꝫ liberos edidiſſet bleſillā ſuper cuius
mortem eam rome cōſulatus ſum. Pauli-
nam que ſanctum ⁊ ad mirabilem virum pa
machium ⁊ propoſiti ⁊ rerū ſuarum reliquit
heredem ad quem ſuper eius obitu paruū li
bellum edidimus. Euſtochium que nunc in
ſanctis locis ⁊ virginitatis ⁊ eccl'ie monile
ꝑcioſiſſimū eſt rufina q̄ i maturo funere piuꝫ
matr' animū ꝯſternauit. ⁊ toxociū poſt quē
parere deſijt vt intelligeres eā nō diu fuire
voluiſſe officio ꝯiugali. ſed mariti deſiderio
q̇ mares optabat liberos. ediduſſe. Poſtq̄
vir ei⁹ mortu⁹ eſt. ita eū planxit. vt ꝓpe ipſā
moreret̄. ita etiā ſe cōuertit ad dei ſeruitutē
vt mortē ei⁹ q̄ſi vidēret̄ optaſſe. B Quid
ergo referā ample ⁊ nobilis domus ⁊ quon
dā opulētiſſime oēs pene diuitias in paupe
res erogatas. Hec paulini epiſcopi anthio-
ceni ⁊ epiphanij qui romā venerāt accēſa vir
tutibus ꝑ momēta patriam deſerere cogita
bat q̇d vltra differo. Deſcēdit ad portuꝫ. fra
tre cognatis. affinib⁹. ⁊ qđ his mai⁹ eſt libe-
ris ꝓſequētib⁹ ⁊ clemētiſſimā mr̄eꝫ vincere
cupientib⁹. iā carbaſa tēdebant̄ ⁊ remoꝝ du
ctu nauis in altū ꝓtrahebatur. paruus toxo
cius ſupplices manus tendebat in littore.
Rufina iā nubilis vt ſuas expectaret nupti-
as tacens fletib⁹ obſecrabat. ⁊ tñ illa ſiccos
oculos tēdebat ad celū. pietatē in filios. pie
tatē in deū ſuperans. Neſciebat ſe matrē vt
xp̄i ſe ꝓbaret ancillā. Torquebantur viſcera
⁊ quaſi a ſuis mēbris diſtraherent̄ cū dolo-
re pugnabat. hoc cōtra iura nature plena fi-
des patiebat̄. imo gaudēs animus appete-
bat. ⁊ amorē filioꝝ maiore in deū amore cō-
tēnēs. in ſola euſtochio que ⁊ propoſiti et na
uigatōis ei⁹ comes erat acq̇eſcebat. Sulca
bat interim nauis mare ⁊ cunctis qui cū eo
vehebantur littora reſpiciētibus illa verſos
tenebat oculos ne videret qđ ſine tormento
videre nō poterat. Cumqꝫ ad loca terre ſan-
cte veniſſet ⁊ ꝓcōſul paleſtine q̇ familiā eius
optime nouerat ꝑmiſſis apparitoribus iuſ-
ſiſſet ei parare pretoriuꝫ elegit humilē cellu
laꝫ. que cuncta loca xp̄i veſtigioꝝ tanto ardo
re ac ſtudio circūibat. vt niſi ad reliqua feſti-
naret a primis nō poſſet abduci. Proſtrata
qꝫ añ crucē quaſi pēdētē dñꝫ cerneret adora
bat. Ingreſſaqꝫ ſepulchrum reſurrectionis

oſculabat̄ lapidē quē ab hoſtio monumenti
amouerat angelus ⁊ ipm corporis locuꝫ in
quo dñs iacuerat quaſi ſitiēs deſideratas a-
quas fidei ore lambebat Quid ibi lachrima
rum ꝙtū gemituꝫ quid doloris effuderit.
teſtis eſt cūcta hieroſolima teſtis eſt ipē do
min⁹ quē rogabat. Deinde ꝑrexit bethleem
atqꝫ in ſpecu ſaluatoris ingrediēs vidit ſa-
crū ꝟginis diuerſoriū ⁊ me audiēte iurabat
ſe cernere fidei oculis infantē pānis inuo-
lutū. vagientē in ꝑſepio dñꝫ. magos adorā-
tes ſtellā fulgentē deſuꝑ. matrē ꝟginē nu-
tricū ſedulū paſtores nocte veniētes vt vi-
derent verbū qđ factū erat q̄ſi etiā tūc euan
geliſte iohānis principiū dedicarēt. In prin
cipio erat ꝟbū ⁊ ꝟbū erat apud deū. ⁊ ꝟbuꝫ
caro factū eſt. Paruulos interfectos hero
deꝫ ſeuientē ioſeph ⁊ mariā fugiētes in egi
ptum mixtiſqꝫ gaudio lachrimis loquebat̄
Salue bethleem dom⁹ panis in qua natus
eſt ille panis q̇ de celo deſcēdit. Salue effra
ta regio vberrima. cui⁹ fertilitas de⁹ eſt. Da
uid loqtur ꝯfidēter introibim⁹ in taberna-
culū eius adorabim⁹ in loco vbi ſteterūt pe
des eius. Et ego miſera ⁊ peccatrix digna
ſum iudicata deoſculari ꝑſepe in q̄ dñs par
uulus vagijt orare in ſpelūca in q̄ ꝟgo puer
pera deū fudit infantē. Hec reqes mea. q2
dñi mei patria eſt. hic hitabo q̄ſi ſaluator
elegit eā. C Tanta ſe humilitate deie-
cit vt qui eā vidiſſet. ⁊ ꝓ celebritate noīs ge
ſtiſſet ipam eſſe nō crederet. ſꝫ ancillaꝝ vlti
mam. Et cū frequētib⁹ choris ꝟginū cinge
retur ⁊ veſte ⁊ voce ac hitu ⁊ inceſſu minima
oim erat. Nūq̄ poſt viri mortē vſqꝫ ad dieꝫ
dormitionis ſue cū vllo comedit viro. q̄uis
eū ſctm̄ ⁊ in pōtificali culmine poſitū ſciret
balneas niſi piclitās nō adijt. Mollia etiaꝫ
niſi in grauiſſima febre lectuli ſtrata nō ha-
buit ſꝫ ſup duriſſimā humū ſtrat' ciliciolis
q̇eſcebat ſi tñ illa q̇es dicēda eſt q̄ iugib⁹ pe-
ne orōnib⁹ dies nocteſqꝫ iūgebat. Ita leuia
pctā plāgebat vt illā grauiſſimoꝝ criminuꝫ
crederes eſſe reā. Cūqꝫ a nobis crebri⁹ mo
neret̄. vt parceret oculis ⁊ eos ſuaret euāge
lice lectiōi aiebat. Turpāda eſt facies quaꝫ
ꝯtra dei ꝑceptū purpuriſſo ⁊ ceruſa ⁊ ſtibio
ſepe depinxi affligendū eſt corp⁹ qđ multis
vacauit delitijs. Long⁹ riſus ꝑpetuo cōpen
ſandus eſt fletu. Mollia linthcamina ⁊ ſe-
rica ꝑcioſiſſima. aſperitate cilicij cōmutan-
da ſunt. Que viro ⁊ ſeculo placui. nunc xp̄o
placere deſidero Si inter tales tantaſqꝫ vir
tutes caſtitatē in illa voluero ꝑdicare ſuper
fluus videar. in qua etiā cum ſecularis eſſet
oim rome matronarū exemplū fuit. q̄ ſe ita
geſſit vt nūq̄ de illa etiā maledicorū q̄ſq̄ au
deret famā cōfringere. Fateor errorē meū
cur in largiendo eſſet profuſior arguebam.
illud ꝓferēs de apl'o. Nō vt alijs refrigeriū
ſit vobis aūt tribulatio ſed ex equalitate in
hoc tpe vt veſtra abūdātia ſit ad illorū inopi
am. ⁊ illorū abundantia ſit ad veſtrā inopiā
Et ꝓuidendū eſſe ne quod libenter faceret
ſemꝑ facere nō poſſet multaqꝫ hmōi. Que
illa mira verecundia ⁊ ſermone ꝑciſſimo pi
tiſſimoqꝫ diſſoluebat. teſtē inuocās dñm ſe
ꝓ illius noīe cūcta facere ⁊ hoc habere voti
vt mēdicās ipſa moreret̄ vt vnū nūmū filie
nō dimitteret. ⁊ in funere ſuo aliena ſindo-
ne inolueretur. Ad extremū infereba t Ego
ſi petiero multos inueniā q̇ mihi tribuant.
Iſte mēdicans ſi a me nō acceperit q̄ ei poſ
ſum etiā de alieno tribuere ſi mortuus fue-
rit a quo eius aīa requiret̄. Nolebat in his
lapidibus effundere pecuniā qui cū terra et
ſeculo tranſituri ſunt. ſed in viuis lapidib⁹
qui voluunt̄ ſuꝑ terrā. de quibus in apocal'.
iohannis. Ciuitas magni regis extruitur.
Exceptis feſtiuis diebus vix oleū in cibo ac
cipiebat. vt ex hoc vno extimaretur. q̇d de vi
no ⁊ deliquamine ⁊ piſcibus ⁊ lacte ⁊ melle
⁊ ouis ⁊ reliquis que guſtui ſuauia ſunt iu-
dicarit. In quib⁹ ſumendis quidam ſe abſti
nentiſſimos putant. ⁊ ſi his ventrem ingur
gitauerint tutam pudicitiam ſuſpicantur.
Noui ſuſurronē quendam quod genus ho-
minum vile eſt. quaſi beniuolum nunciaſſe
ꝙ pre nimio feruore virtutū quibuſdā vide
retur in ſana ⁊ cerebrū illi⁹ diceret ꝯfouen-
dum. Cui illa rñdit. Theatruꝫ facti ſumus
mūdo ⁊ angelis. ⁊ hoībus. Nos ſtulti ꝓpt'
xp̄m. ſed ſtultū dei ſapientius eſt hominib⁹
Poſt virorum monaſteriū quod viris tradi

derat gubernandum plures virgines quas
ex diuerſis ꝓuincijs ↄgregauerat tam nobi
lis ꝙ mediocris ⁊ infimi generis i̅ tres tur
mas ⁊ nō monaſteria diuiſit. ita dūtaxat vt
opere ⁊ cibo ſeꝑate pſalmus ⁊ oratiōe iūge
rentur. Iurgātes inter ſe ſermōe leuiſſimo
federabat laſciuientē adoleſcētularū carnē
crebris ⁊ duplicatis frāgebat ieiunijs ma-
lens eos ſtomachū dolere ꝙ mentē dicens
mundiciā corꝑis atqꝫ veſtiū aīe eſſe immun
diciā. Et qđ inter ſeculi hoīes vel leue puta
tur vel nihil hoc in monaſterijs grauiſſimū
eſſe delictū dicebat. Cūqꝫ alijs languētibus
large p̄beret oīa ⁊ eſum qꝫ exhiberet carniū
ſi qñ ipſa egrotaret ſibi non indulgebat ⁊ in
eo inequalis videbatᷣ ꝙ in alijs clementiā
in ſe duriciā cōmutabat. Referam qđ exper
tus ſum. Menſe iulio feruētiſſimis eſtibꝰ
incidit in ardorē febris ⁊ poſt deſperatiōeꝫ
cū dei mīa reſpiraſſet. ⁊ medici ſuaderēt ob
refectionē corporis vino eſſe opus tenui et
paruo ne aquā bibens in hidropiſim verte-
retur. Et ego clam beatū epm̄ epiphanium
rogarem vt eā moneret immo cōpelleret vi
nū bibere vt erat prudēs ⁊ ſolertis ingenij
ſtatim ſenſit inſidias ⁊ ſubridens meū eſſe
qđ ille diceret intimauit. Quid plura. Cum
beatus pontifex poſt multa hortamēta exiſ
ſet foras querēti mihi quid egiſſꝫ. reſpōdit
Tantū profeci vt ipſa mihi ſeni homini pe
ne pſuaſerit. vt vinū nō bibā. in luctu nimis
erat ⁊ ſuorū mortibus frangebatᷣ maxime
liberorū. Nā ⁊ viri ⁊ filiorꝫ dormitione ſepe
piclitata ē. Et cū os ſtomachūqꝫ ſignaret ⁊
matricijs dolorē crucis niteretᷣ impꝛſſiōe le-
nire ſupabatᷣ affectu ⁊ credulā mentē parē-
tis viſcera conſternabant animoqꝫ vincēs
fragilitate corporis vincebatᷣ. Scripturas
ſctās tenebat memoriter ⁊ cū amaret hyſto
riam ⁊ illa v̓itatis diceret fundamentū ma
gis ſequebatur intelligentiā ſpūalem ⁊ hoc
culmine edificationē aīe ꝓtegebat. Loquar
⁊ aliud quod forſitan emulis videtᷣ incredu
luꝫ. Hebreā linguā quā ego ab adoleſcētia
multo labore ⁊ ſudore ex parte didici. ⁊ infa
tigabili meditatiōe nō deſero ne ipſe ab ea
deſerar diſcere voluit ⁊ conſecuta eſt. ita vt
pſalmos hebraice caneret ⁊ ſermonē abſqꝫ
vlla latine lingue ꝓprietate perſonaret. Qđ
quidem vſqꝫ hodie in ſancta filia eius euſto-
chio cernimus. Hucuſqꝫ nauigauimus ꝓ-
ſperis vētis ⁊ criſpātia maris equora labēs
carina ſulcauit. nūc i̅ ſcopulos incurrit oro
Quis enim poſſet ſiccis oculis paulam nar
rare morientem. Incidit in grauiſſimā vali
tudinē immo qđ optabat inuenit. vt nos de
ſereret ⁊ dn̄o plenꝰ iungeretᷣ quid diu diffe
ro ⁊ dolorē meū in alijs īmorando facio lon
giorē. Sentiebat prudentiſſima feminarū
adeſſe morteꝫ. ⁊ frigeſcente iam ꝑte corꝑis
atqꝫ mēbrorꝫ. ſolū aīe teporeꝫ in ſacro ⁊ ſctō
pectore palpitare ⁊ nihilominꝰ quaſi ad ſuos
pergeret alienoſqꝫ deſpiceret illos v̓ſiculos
ſuſurrabat. Dn̄e dilexi decorē domꝰ tue ⁊ lo
cū habitatiōis glorie tue ⁊ ꝙ dilecta taber-
nacula tua dn̄e. Elegi abiectus eē in domo
dei mei. Cūqꝫ a me interrogaretur cur ta-
ceret. cur nollet reſpōdere inclamāti. an do
loret aliquid greco ſermōe reſpōdit. Nihil
ſe habere moleſtie ſed oīa quieta ⁊ tranquil
la perſpicere. Poſt hoc obmutuit ⁊ clauſis
oculis quaſi humana deſpiceret vſqꝫ ad ex-
pirationē aīe eoſdē repetebat v̓ſiculos vix
vt aure appoſita qđ dicebat audire poſſemꝰ
Tota ad funus eius paleſtinarū vrbiū tur-
ba cōuenit. Quēdā eſſi monachorū latentiū
in heremo cellula ſua tenuit. quā virginum
cubiculoruꝫ tenuerunt ſecreta. Sacrilegi-
um putabat qui non tali femine vltimū red
didiſſet officium donec ſubter eccleſiam et
iuxta ſpe cum domini conderetur. Venera
bilis filia eius virgo euſtochium quaſi abla
ctata ſuper matrem ſuam abſtrahi a paren
te nō poterat deoſculari. oculos herere vlu
tui. totum corpus amplexari ⁊ ſecuꝫ matre
velle ſepeliri. Teſtis eſt ieſus nec vnū quidē
nummū ab ea filie derelictū. ſed magis tri-
buēs egenis ⁊ quod his difficilius eſt fratrꝫ
⁊ ſororum immenſam multitudinē quā ⁊ ſu
ſtētare arduū eſt ⁊ abijcere impium eſt. Va
le o paula ⁊ cultoris tuis. vltimam ſenectu-
tem orationibus iuua.

¶ De ſancto iuliano.

Iulianus quaſi iubilꝰ
⁊ ana quod eſt ſurſum. Inde iu
lianus quaſi iubilanus quia cū
iubilo ſuperna petijt. Vel a iuli
us quod eſt incipiēs ⁊ anus. Nam in dei ſer
uitio fuit ſenex longanimitate, ſed incipiēs
ſui reputationem.

Iulianus cenomanen
ſis epūs fuit. hic ſimō ille lepro
ſus dicitur fuiſſe quem dn̄s a le
pra ſanauit ⁊ qui dn̄m ad conui
uium inuitauit. qui poſt aſcenſionē domini
ab apl'is cenomanēn epus ordinatꝰ eſt. Hic
multis v̓tutibꝰ clarꝰ tres etiā mortuos ſuſci
tauit ⁊ poſtmodū in pace quieuit. Iſte dr̄ eſ
ſe ille iulianꝰ qui ab itinerantibꝰ ꝓ inueniē-
do bono hoſpicio inuocatᷣ. eo ꝙ in domo eiꝰ
dn̄s fuerit hoſpitatus. Sed veriꝰ videtᷣ eſſe
alius iulianus qui. ſ. vtrūqꝫ parentē ignorā
ter occidit. cuiꝰ hiſtoria infra ponetur. B
Fuit ⁊ aliꝰ iulianus de aluernia gēte nobilis
ſꝫ fide nobilior q̄ deſiderio martirij ſe vltro
pſecutoribus offerrebat. Tandē criſpinꝰ cō
ſularis miſit miniſtrū ⁊ eū occidi mandauit
Qđ ſentiēs iulianꝰ ſpōte foras ꝓſilijt ⁊ que
renti intrepidꝰ ſe opponēs ꝑtinꝰ ictū ferientis
excepit. Cuiꝰ caput leuātes ad ſctūm ferreolū
ſociū iuliani detulerūt. ⁊ eidē morteꝫ ſitem
minātur niſi ꝑtinꝰ immolaret. Quibꝰ cū aſſen
tire nollet eū occiderunt ⁊ caput ſcti iuliani
cū corꝑe ſcti ferreoli i̅ vno tumulo poſuerūt
Et poſt multos annos ſctūs mamertꝰ vie-
nēn. epus inuenit caput ſcti iuliani inter ma
nus ſcti ferreoli ita illeſuꝫ ⁊ integꝝ acſi eadē
die fuiſſet ſepultū. Inter cetera huiꝰ ſcti mi
racula ſolet referri ꝙ cū quidaꝫ diaconꝰ oues
eccl'ie ſcti iuliani raperet ⁊ paſtores eidē ex
ꝑte ſcti iuliani ꝓhiberēt ille rn̄dit Iulianus
nō comedit arietes. Et ecce poſt modicū fe
bre vehementiſſima purgetᷣ ⁊ inualeſcēte fe
bre ꝙ a martire incenditᷣ cōfitetᷣ Fecitqꝫ ſu
per ſe iactari aquam: vt refrigeraretᷣ. Sed
ſtatim tātus fumꝰ ⁊ fetor de corꝑe eiꝰ exijt
vt cūcti q̄ aderāt fugerēt ⁊ ipe poſt modicū
expiraret. Cū quidā ruſticꝰ vt ait Greg. turo-
nēn. in die dn̄ica arare vellet ꝑtinꝰ cōtractis
digitis manubrium ſecuris cū qua vomerē
mundare volebat eius dextre adheſit. Sed
poſt duos ānos in eccleſia ſancti iuliani ad
eius preces curatus eſt C Fuit inſuper
alius iulianus frater beati iulij. Hi duo fra
tres ad theodoſium imꝑatorē xp̄ianiſſimū
venerūt petentes vt templa idolorū vbicun
qꝫ inuenirent deſtruerent ⁊ chriſti eccleſias
edificarent. Quod imperator libenter faci
ens ſcripſit vt omnes eis debeant obedire
⁊ eos in omibus ſub pena capitis adiuuare
Cū igitur beati iulianus ⁊ iulius in loco qui
dicitur gaudianū eccleſiā fabricarēt ⁊ cūcti
tranſeūtes eos in opere ob imperatoris im
perium adiuuarent. contigit. vt quidā cum
curru inde trāſituꝫ facerent. q̄ dixerūt adin
uicem. Quam excuſationē pretendere pote
rimus vt liberi tranſeamus ⁊ in opere iſto
non occupemur. dixeruntqꝫ. Proijciamus
vnum ex nobis in plauſtrū ſupinū; ⁊ eū pan
nis cooperiamus dicemuſqꝫ ꝙ hominem
mortuū in vehiculo habemꝰ ⁊ ſic liberi tranſ
ire poterimus. Arripienteſqꝫ hoīem vnū in
plauſtrum proiecerūt eiqꝫ dixerūt. Tu ſile ⁊
oculos claude ⁊ quouſqꝫ tranſierimꝰ quaſi
mortuus iace. Cūqꝫ hoīem tanq̄ mortuuꝫ
cooperuiſſent ⁊ vſqꝫ ad famulos dei iulia-
num ⁊ iuliū veniſſent dixerūt eis ſerui dei.
Filioli parūper ſubſiſtite ⁊ nos i̅ hoc opere
modicū adiuuate. Qui reſpōderūt. Nō poſ-
ſumus hic ſtare. quoniā hoīem mortuuꝫ in
plauſtro habemus. quibus ſctūs iulianꝰ dixit
Vt quid ita mētimini filij ⁊ illi. Nō mētimur
dn̄e. ſed ſic eſt vt loquimur. Et ſctūs iulianus
dixit. Scđꝫ veritatē dicti veſtri ita vobis cō
tingat. Et illi boues pungentes ꝑtrāſierūt.
Cūqꝫ ꝓcul ꝑtranſiſſent. accedētes ad currū
ceperūt collegā ſuū vocare ex noīe dicētes.
Surge amodo ⁊ ſtimula boues. vt celeriꝰ
trāſeamꝰ. Cū aūt nullatenꝰ ſe moueret euꝫ
pulſare ceperūt dicētes. Vt quid deliras ſurge
⁊ ſtimula boues. ſꝫ cū nullatenꝰ ille rn̄deret
accedētes diſcooperuerūt eū ⁊ mortuū iuene
rūt. Tantuſqꝫ timor ipſos ⁊ ceteros inuaſit
vt nullꝰ de cetero famulo dei mētiri auderꝫ
D Fuit etiā aliꝰ iulianꝰ q̄ vtrūqꝫ parentē
neſciens occidit. Cūqꝫ eſſꝫ iulianꝰ ꝑdictꝰ in

uenis ac nobilis quadā die venationi inſiſte
ret ⁊ quēdā ſeruū repertū inſequeret ſubito
ceruus verſus eum diuino nutu ſe vertit ei
qꝫ dixit. Tu me inſequeris qui patris ⁊ ma
tris tue occiſoꝛ eris. Quod ille audiens vehe-
menter extimuit: ⁊ ne ſibi forte ꝯtingeret.
quod a ceruo audierat relictis oībus clam diſ-
ceſſit ⁊ ad regionē valde remotā ꝑuenit. Ibi
qꝫ cuidā principi adheſit ⁊ tam ſtrenue vbi
qꝫ ⁊ in bello ⁊ in palatio ſe habuit ꝙ pꝛiceps
eū militē fecit. ⁊ quandā caſtellanā viduā in
coniugem ei tradidit ⁊ caſtellū pro dote ac-
cepit. Interea parentes iuliani pro amiſſio
ne filij nimium dolentes vagabundi vbiqꝫ
ꝑgebāt ⁊ filiū ſuū ſolicite requirebat. Tan-
dem ad caſtrū cui iulianus pꝛeerat deuene
runt. Tūc aūt iulianus a caſtro caſu receſſe
rat. Quos cū vxoꝛ iuliani vidiſſet ⁊ qui nam
eſſent inquiſiſſet ⁊ illi oīa q̄ filio ſuo accide-
rant enarraſſent. intellexit ꝙ viri ſui paren
tes erāt. vt poto: qꝛ hoc a viro ſuo frequēter
audierat. Ipſos igitur benigne ſuſcepit ⁊ ꝓ
amoꝛe viri ſui lectū ſuū eis dimiſit. ⁊ ipſa ſi-
bi alibi lectulū collocauit. Facto aūt mane
caſtellana ad eccleſiā pꝛexit. Et ecce iulianꝰ
mane veniēs in thalamū quaſi vxoꝛē ſuam
excitaturus intrauit. Et inueniēs duos pa
riter doꝛmientes. vxoꝛē cū adultero eſſe ſu-
ſpicatus ſilenter extracto gladio ambos pa
riter interemit. Exiens aūt domū vidit vxo
rem eius ab eccleſia reuertentē. ⁊ admirās
interrogauit qui nā eſſent illi qui ī ſuo lecto
doꝛmirēt. At illa ait. Parētes veſtri ſunt q̄
voſ diutiſſime queſierūt ⁊ eos in veſtro tha
lamo collocaui. Quod ille audiēs pene exani-
mis effectꝰ amariſſime flere cepit ac dicere
Heu miſer quid faciā qꝛ dulciſſimos meos
parentes occidi. Ecce impletū eſt vbū cerui
quod dū vitare volui miſerrimus adimpleui.
Iam nunc vale ſoroꝛ dulciſſima: quia de ce
tero nō quieſcam donec ſciā ꝙ deus penitē
tiam meā acceperit. Cui illa. Abſit dulciſſi-
me frater vt te deſerā ⁊ ſine me abeas. ſed
que fui tecū ꝑticeps gaudij ero ꝑticeps ⁊ do
loꝛis. Tūc inſimul recedētes iuxta quoddā
magnū flumē vbi multi piclitabant quoddā
hoſpitale magnū ſtatuerūt. vt ibi penitētiā

facerēt ⁊ oēs q̄ vellēt trāſire fluuiū inceſſan
ter trāſueherēt ⁊ hoſpicio vniuerſos paupe
res reciperēt. Poſt multū vero tꝑis media
nocte dū iulianꝰ feſſus q̄ſceret ⁊ gelu graue
eſſet. audiuit vocē ſe miſerabiliter lamētan
tem. ac iulianū vt ſe trāſferret voce lugubꝛi ī
uocantē. Quod ille audiēs cōcitꝰ ſurrexit ⁊ iaꝫ
gelu ipm̄ deficientē inueniēs in domū ſuā
poꝛtauit ⁊ ignē accēdēs ipm̄ calefacere ſtu-
duit. Sꝫ cū calefieri nō poſſꝫ ⁊ ne ibi defice
ret ipm̄ ī lectulū ſuū poꝛtauit: ⁊ diligēter co
operuit. Poſt paululū ille q̄ ſic infirmꝰ ⁊ q̄ſi
lepꝛoſus apparuerat. ſplēdidꝰ ſcādit ad ethe-
ra ⁊ hoſpiti ſuo dixit. Iuliane dn̄s miſit me
ad te mādās tibi ꝙ tuā penitētiā acceptauit
⁊ ambo poſt modicū in dn̄o q̄ſcetis. Sicqꝫ
ille diſparuit. ⁊ iulianꝰ cū vxoꝛe ſua poſt mo
dicū plenꝰ bonis opibꝰ ⁊ elemoſinis in dn̄o
requieuit. E Fuit ⁊ alius iulianꝰ nō q̄dem
ſanctus. ſꝫ ſceleratiſſimꝰ. ſcꝫ iulianꝰ apoſta
ta. Hic iulianꝰ pꝛius fuit monachꝰ ⁊ magne
religionis ſimulatoꝛ. Quedā aūt mulier vt
refert magiſter iohānes beleth ī ſumma de
officio eccl'ie: habēs tres ollas plenas auri.
aurū illud ī oꝛificijs ollaꝝ cinere ne appare-
ret operuit ⁊ p̄dictas ollas iuliano quē ſan-
ctiſſimū hoīem eſtimabat coꝛā aliq̄bus mo
nachis ſeruādas tradidit. ꝙ aūt aurū ibidē
eſſet nulli alij indicauit. Iulianꝰ igit̄ p̄dictas
ollas accipiēs ⁊ tā copioſuꝫ aurū ibidē inue
niens: totū illud aurū furatꝰ eſt. ⁊ ollas reple
uit cinere. Poſt aliquot tꝑs cū mulier depo
ſitum ſuū requireret. ille ollas cū cinere ſibi
reddidit. Cū vero aurū requireret cōuince-
re illū nō potuit. qꝛ de auro teſtes nō habue
rat: quoniā monachi coꝛā q̄bꝰ hoc ſibi tradi
derat. nil in eis niſi cinerē viderāt. Et ſic au
rum obtinuit cū quo romam fugit. Et ꝑ il-
lud aurū ſequēti tꝑe rome obtinuit ꝯſulatū
deinde ī imperiū ſublimatꝰ eſt. Qui cū iſtru
ctus eſſet a puericia in arte magica ⁊ multū
ſibi placeret. magiſtros inde plures ſecū ha
bebat. Sic aūt quadā ſicut in hiſtoꝛia tripar
tita habet cūꝫ puer adhuc eſſet ⁊ recedente
magiſtro ſuo ſolus remāſiſſet ⁊ adiuratio-
nes demonuꝫ legere incepiſſet ante eū ma
xima multitudo demonum inſtar ethiopuꝫ

nigroꝝ aduenit. Tunc iulianus hoc videns
⁊ metuēs ſignuꝫ crucis ꝓtinus fecit ⁊ oīs il-
la multitudo demonuꝫ euanuit. Qui cū ma-
giſtro reuertēti quid ſibi accidit retuliſſet
dixit ei magiſter ſuus. Hoc ſignū crucis ma
xime demones odiunt ⁊ timent. Sublimatꝰ
igitur in imperiū huius rei memoꝛans cum
ꝑ artē magicā ſi operari vellet apoſtatauit.
⁊ ſignū crucis vbiqꝫ deſtruxit: ac xp̄ianos in
quātū potuit ꝑſecutus eſt. putās ꝙ aliter de
mones ſibi minime obedirent. Deſcendens
iulianus in ꝑſidā ſicut legitur in vitaſpatruꝫ
miſit demonē in occidēte vt ſibi inde depoꝛ-
taret reſpōſum. Cum aūt demō ad quendaꝫ lo
cum veniſſet ꝑ decē dies ibidē immobilis ſte
tit. qꝛ quidā monachus ibidem die ac nocte
oꝛabat et ei ſine effectu regreſſo dixit iulia-
nus. quare tantū tardaſti. qui reſpōdit. Su-
ſtinui per decem dies publicuꝫ monachum
ſi forte ab oꝛatione ceſſaret ⁊ trāſire poſſem
Cumqꝫ nō ceſſaret ꝓhibitus ſum tranſire ⁊
redij nihil agens tunc indignatus iulianꝰ di
xit ꝙ cū illuc veniret vindictaꝫ de illo mona
cho faceret. Cum ergo de perſis victoꝛiam
ſibi demones pꝛomitterēt. ſophiſta ſuus di-
xit cuidam chꝛiſtiano. Quid putas nūc facit
fabꝛi filius. Et ille ſepulchꝛum parat iulia-
no. Dū igitur vt in hiſtoꝛia ſancti baſilij legi
tur ⁊ vt fulbertus carnotenſis epiſcopus te
ſtatur. ceſareā capadocie deueniſſꝫ ſanctus
baſiliꝰ eidem occurrit ⁊ quattuoꝛ panes oꝛ-
deaceos ꝓ munere ei miſit. At iulianus in-
dignatus eos recipere ꝯtempſit. ⁊ pꝛo pani
bus ſibi fenum miſit dicens. Pabulum no-
bis irrationabiliū animalium obtuliſti reci
pe quod miſiſti. reſpondit baſilius. Nos quidē
quod comedimus tibi miſimus. tu vero dediſti
nobis vnde beſtias tuas nutri. Ad hoc iratꝰ
iulianꝰ r̄ndit. Cū perſas ſubegero hanc vꝛbē
deſtruā ⁊ arabo. vt ferrifera magiſqꝫ homi-
fera nominet. Sequēti autē nocte vidit ba-
ſilius in eccleſia ſancte marie in viſu multi-
tudinē angeloꝝ ⁊ in medio eoꝝ quādā femi
nā in trono ſtantē ⁊ aſtantibꝰ dicentē. voca-
te mihi cito mercuriū qui iulianuꝫ apoſtatā
occidat q̄ me ⁊ filiū meū ſup'ne blaſphemat
Erat āt mercuriꝰ miles quidā q̄ ab ipo iulia

no ꝓ fide xp̄i fuerat iterfectꝰ ⁊ in eadē eccl'ia
erat ſepultꝰ ſtatimqꝫ ſanctus mercurius cū
armis ſuis q̄ ibi ſeruabantur affuit ⁊ iuſſus
ab ea in pꝛeliū ſe pꝛeparauit. Expergefactꝰ
itaqꝫ baſilius ad locū vbi mercurius cum ar
mis ſuis quieſcebat iuit ⁊ monumētū ſuum
aperiēs nec coꝛpus ibidē repit nec arma in-
uenit. tūc cuſtodē q̄s arma aſpoꝛtauerit inq̄
ſiuit. Ille vero cū iuramēto affirmabat eadē
arma veſpere ibidē fuiſſe vbi ꝑpetuo ſerua-
bant. inde igit̄ baſiliꝰ recedens ⁊ mane illuc
rediēs inuenit ibidē coꝛpꝰ eiꝰ ⁊ arma ⁊ lance
am ſanguine cruentatā. Et ecce quidam de
exercitu rediēs dixit. Cum iulianꝰ impatoꝛ
in exercitu moꝛaret. ecce quidā miles igno-
tus cū armis ſuis ⁊ lancea veniēs ⁊ calcari-
bus vꝛgens equū audaci mēte iulianū impa
toꝛē impetijt ⁊ lanceā foꝛtiter vibrās ipſum
valide ꝑ mediū ꝑfoꝛauit. ⁊ ſubito abſcedēs
nuſq̄ cōparuit. Ipſe vero iulianus dū adhuc
ſpiraret ſanguine ſuo ſic dicit̄ in hiſtoꝛia tri
partita manuꝫ ſuā impleuit ⁊ in aera ꝓiecit
dicens. Viciſti galilee viciſti. Sicqꝫ in his
vocibus miſerabiliter expirauit. Ab oībus
autem ſuis inſepultus relinquitur ⁊ a perſis
excoꝛiatur ⁊ de coꝛio ſuo regi perſaruꝫ ſub
ſtratoꝛium efficitur.

¶ De feſtiuitatibus que eueniūt infra tem
pus deuiationis.

DIcto de feſtiuitatibꝰ
que occurrūt infra tꝑs quod par-
tim ꝯtinetur ſub tempoꝛe recō
ciliationis: partim ſub tꝑe per-
egrinatiōis quod tempus reꝑſentat eccleſia a
natiuitate xp̄i vſqꝫ ad ſeptuageſimam ſequi
tur videre de feſtiuitatibus q̄ eueniūt infra
tꝑs deuiationis. quod incepit ab adam ⁊ dura
uit vſqꝫ ad moyſen. quod tꝑs reꝑſentat eccl'ia
a ſeptuageſima vſqꝫ ad paſca.

¶ De ſeptuageſima. xxxi A

SEptuageſima ſignat
tempus deuiatiōis ſexageſima
tempus viduationis. quinqua-
geſima tēpus remiſſionis. qua
drageſima tēpus penitentie ſpiritualis. In
choat aūt ſeptuageſima a dn̄ica in qua can-

tatur. Circundederunt me. ⁊ terminatur in
ſabbato poſt paſca. Inſtituta eſt autem ſe-
ptuageſima ꝓpter tres rationes ſicut innui
tur in ſumma de officio magiſtri iohānis be
leth. ſcȝ propter redemptionē quoniā ſancti
pr̄es ſtatuerūt ⁊ ꝓpter venerationeȝ diei a-
ſcētionis in qua natura noſtra celos aſcēdit
⁊ ſup choros angeloꝝ ſublimata eſt. ſemper
ipſa quinta dies ſolēnis ⁊ celebris haberet
⁊ in eo ieiuniuȝ non obſeruaret: qꝛ in primi-
tiua eccleſia eque ſolēnis erat ſicut prima fe
ria. vnde ⁊ tūc ſolēnis proceſſio fiebat ad re
preſentandū proceſſionē diſcipuloꝝ vel ipſo
rū angeloꝝ. Ideo in vulgare ꝓuerbium ver
ſum eſt vt diei dominica dicat cognata dies
iouis. qꝛ antiquitus fuit eque ſolēnis: ſed fe
ſta ſanctoꝝ ſuꝑuenerūt ⁊ celebrare tot feſta
erat quaſi onoroſum: iō ſolēnitas illa ceſſa-
uit. In redēptionē ergo illoꝝ dierum ſancti
patres vnam ſeptimanam quadrageſime
in abſtinētia addiderūt ⁊ ſeptuageſimā vo-
cauerunt. B Alia eſt ꝓpter ſignificatio
nem quoniā ꝑ hoc tempus ſignificatur deui
atio exiliū ⁊ tribulatio totius humani gene
ris ab adam vſqȝ ad finē mundi: qḋ quidem
exiliū ſub reuolutione ſeptem dierum pera-
gitur. ⁊ ſub reuolutione ſeptem milium an-
noꝝ includitur. Per ſeptuaginta enim dies
ſeptuaginta centenas annorū intelligimus
Ab initio autem mundi vſqȝ ad aſcēſionem
ſex milia annoruȝ computamus. ⁊ tunc ve-
ro quicquid temporis ſequitur vſqȝ ad fineȝ
mundi ſub ſeptimo millenario comprehen-
dimus cuius terminum ſolus deus nouit.
Nos igit̄ xp̄s in ſexta etate mūdi ab hoc exi
lio in ſpe eterne retributionis. reddita inno
centie ſtola per baptiſmum eripuit. Sed cō
ſummato tempore noſtri exilij vtraqȝ ſtola
nos perfecte decorabit. Hinc eſt ꝙ in hoc
tempore deuiationis ⁊ exilij cantica letitie
deponimus. ſed tamē in ſabbato paſce vnuȝ
all'a decātam⁹ tanq̄ in ſpe eterne patrie gra
tulātes. ⁊ ſtolā innocētie in ſexta mūdi eta-
te per xp̄m recuperātes. Cui etiam tractus
ſubijcit̄ ꝑ queȝ ſignificatur labor quē adhuc
ad impletionē mādatoꝝ dei habere debem⁹
In ſabbato poſt paſca in quo vt dictū eſt ter
minatur ſeptuageſima. duo alleluya canta-
mus qꝛ cōpleto huius mūdi termino dupli-
cem ſtolā glorie cōſequemur. C Alia eſt
ratio ꝓpter rep̄ſentatōeȝ. qm̄ ſeptuageſima
rep̄ſentat ſeptuaginta annos qbus filij iſra
hel ſub captiuitate babilonica fuerunt. Et
queādmodū illi depoſuerūt organa ſua dicē
tes quō cantabim⁹ canticuȝ dn̄i ⁊c. ſic ⁊ nos
cātica laudis deponim⁹. Poſtea vō data il-
lis licētia redeūdi a ciro ſexageſimo anno ce
perūt letari ⁊ nos qȝ in ſabbato paſce tanq̄
in ſexageſimo anno all'a cātam⁹ eoꝝ rep̄ſen
tādo leticiaȝ. ſȝ tñ illi in apparatu redit⁹ ⁊ in
colligēdo ſarcinulas multum laborauerūt ⁊
nos poſt all'a tractū ſtatim ſubiūgim⁹ q̇ labo
rē ſignificat. Sabbato aūt quo ſeptuageſi-
ma terminat̄ duo all'a cantamus eoꝝ plenā
letitiā ꝑ quā ꝑuenerunt in patriā figurātes.
Hoc ēt tp̄s captiuitatis ⁊ exilij filioꝝ iſrael
rep̄ſentat tp̄s noſtre peregrinatiōis qꝛ ſicut
ipſi in ſexageſimo anno ſunt liberati ſic nos
in ſexta mūdi etate ⁊ ſicut adhuc in colligen
do ſarcinulas laborauerūt ſic ⁊ nos ēt libera
ti in cōpletione mādatoꝝ laboramus. Sed
cū ad patriā peruētū fuerit. labor oīs ceſſa-
bit ⁊ gloria ꝑfecta erit ⁊ duplex all'a in corpe
⁊ aīa cātabim⁹. In hoc igit̄ tpe exilij eccleſia
multis tribulatiōibus preſſa ⁊ fere in barra
tro deſperatiōis poſita ab alto trahēs ſuſpi
ria clamat in officio ⁊ dicit. Circūdederunt
me gemit⁹ mortis ⁊c. ⁊ oſtēdit multiplicē ſui
tribulationē quā hȝ ⁊ ꝓ miſeria ꝯtracta ⁊ ꝓ
duplici pena inflicta ⁊ pro culpa quo ad ali-
quos cōmiſſa. Sed tñ ne deſperet ꝓponitur
in euāgelio ⁊ in ep̄l'a triplex ſalubre remediū
⁊ triplex p̄miū. Remediū eſt vt ſi ab illis vult
ꝑfecte liberari. in vinea aīe ſue laboret ab-
ſcidēdo vicia ⁊ peccata. poſtea in ſtadio pre-
ſentis vite ſue currat ꝑ penitētie opera dein
de viriliter in agone pugnet cōtra oīa diabo
li temptamēta. ⁊ ſi hoc fecerit triplex p̄miuȝ
habebit. qꝛ laborāti dabit̄ denarius currēti
brauiū pugnāti corona. Quia etiam ſeptua-
geſima ſignificat tp̄s noſtre captiuitatis pro
ponitur nobis remediū per qḋ a captiuitate
poſſum⁹ liberari. ſ. per curſum fugiēdo per
pugnaȝ preliando. per denariū redimendo.

¶ De ſexageſima. xxxij A

SExageſima inchoat
in dn̄ica in qua cantatur exur-
ge quare obdormis dn̄e. ⁊ ter-
minatur in quarta feria poſt pa
ſca. Inſtituta eſt autē ꝓpter redēptionē pro
pter ſignificationē ⁊ ꝓpter rep̄ſētationem.
Propter redēptionē qm̄ melchiades papa
⁊ btūs ſilueſter ſtatuerūt vt bis in oī ſabba
to comederet̄ ne ꝓpt̄ abſtinētiā quā hoīes
ſuſtinuerūt ī ſexta feria in q̄ oī tpe ieiunādū
eſt natura debilitaret̄. In redēptionē ergo
ſabbatoꝝ illi⁹ tpis vnā ſeptimanā quadrage
ſime addiderūt ⁊ ſexageſimā vocauerūt. Alia
ratio eſt ꝓpter ſignificationē qm̄ ſexageſi-
ma ſignificat tp̄s viduitatis eccl'ie ⁊ meroꝛē
illi⁹ ꝓ abſentia ſpōſi. qm̄ fruct⁹ ſexageſimus
debet̄ viduis. ī ꝯſolationē aūt illi⁹ ꝓ abſētia
ſpōſi q̇ ad celos rapt⁹ eſt dant̄ eccl'ie due ale
ſcilȝ ſex operum mīe exercitatio ⁊ decalogi
īpletio. Vñ ſexageſima ſonat ſexies decē vt
per ſex intelligant̄ ſex oꝑa miſericordie per
decē intelligatur decalogus. Tertia ratio ē
ꝓpter rep̄ſētationē. Nā ſexageſima nō ſolū
ſignificat tp̄us viduitatis: ſed etiā miſteriū
noſtre redemptiōis rep̄ſētat. Nā per decem
intelligitur homo q̇ eſt decima dragma eo
ꝙ factus ſit vt ruinā nouem ordinū repara
ret. vel intelligitur per deceȝ eo ꝙ cōſtat ex
quattuor humoribus q̄tum ad corpus ⁊ ha
bet tres potentias in aīa. ſ. memoriā intel-
ligentiā ⁊ voluntatē. que facte ſunt vt ſerui
ant beatiſſime trinitati vt in ipſaȝ fideliter
credamus ipſam feruēte diligamus ⁊ ſem
per in memoria teneamus. Per ſex intelli-
gūtur ſex myſteria per que homo decimus
eſt redemptus que ſunt Incarnatio. natiui
tas. paſſio deſcenſio ad inferos reſurrectio
⁊ in celū aſcenſio. Et protenditur ſexageſi-
ma vſqȝ ad quartā feriam poſt paſca in qua
cantatur Venite benedicti patris mei quia
illi qui in operibus miſericordie ſe exercent
audient iſtud. venite benedicti vt ipē xp̄s te
ſtatur. vbi tūc ſponſe ianua aperietur. ⁊ am
plexu ſpōſi fruetur. In epiſtola admonetur
vt ad inſtar pauli tribulationē de abſētia ſpō-
ſi patienter toleret. In euangelio vt ſemina
tioni bonorū opeꝝ ſemꝑ inſiſtat. Et q̇ quaſi
deſperās clamauerat circūdederūt me gemi
tus mortis nunc quoqȝ ad ſe rediēs petit in
officio in tribulationibus adiuuari ⁊ ab ip-
ſis eripi dicens. Exurge domine ⁊c. ⁊ ponit
ibi triplex exurge. Quidam enim ſunt in ec
cleſia qui aduerſus premūtur. ſed nō deijci-
untur. Quidā qui premuntur ⁊ deijciuntur.
quidam nec premunt̄ nec deijciūtur tamen
qꝛ aduerſa nō tolerāt periculū eſt ne ꝓſpe-
ra ipſos frangant. Clamat ergo eccleſia vt
exurgat q̄tū ad p̄mos ipſos ꝯfortādo cum
dormire videant̄ ipos nō eripiēdo. Clamat
vt exurgat q̄tū ad ſcḋos ipos ꝯuertēdo a q̇
bus videt̄ faciē auertiſſe ipos quodāmodo
repellādo. Clamat vt exurgat q̄tū ad terti-
os ipſos in ꝓſperis adiuuando ⁊ liberādo.

¶ De quinquageſima. xxxiij A

QUinquageſima durat
a dominica in qua cantat̄. Eſto
mihi in deū ⁊c. ⁊ terminatur ipo
die paſce. Inſtituta ē aūt ꝓpter
ſuppletionē. ꝓpter ſignificationē ⁊ ꝓpter re
preſentationē. ꝓpter ſuppletionē. quoniam
cum debeamus. xl. diebus ieiunare ad ſimi
litudinē xp̄i. ⁊ nō ſunt ibi niſi. xxxvi. dies ie-
iunabiles. qꝛ in dn̄icis nō ieiunat̄: tñ ꝓpter
leticiā ⁊ reuerētiā reſurrectōis tuȝ exemplo
xp̄i qui ipſa die reſurrectionis bis comedit
ſ. quādo intrabat ad diſcipulos ianuis clau-
ſis. ⁊ illi obtulerūt ei ꝑtē piſcis aſſi ⁊ fauum
mellis. ⁊ iterū cū diſcipulis eūtib⁹ in emaus
ſm quoſdā. iō ꝓ ſuppletione dn̄icarū additi
ſunt q̄ttuor dies. Et iteꝝ clerici vidētes ꝙ
ſicut p̄cedebāt ppl'm ordine. ita p̄cedere de-
berēt ſanctitate ꝑ duos iteꝝ dies ante illos
q̄ttuor aſtinere ⁊ ieiunare icipiūt. Et ſic vna
ſeptimana addita eſt q̄ ⁊ q̄nquageſima noīa
tur. ⁊ hoc papa theleſphor⁹ ordinauit: vt ait
Amb. Alia ratio ē ꝓpter ſignificationeȝ qm̄
q̄nq̄geſima ſignificat tp̄s remiſſiōis. i. tp̄s
pnīe ī qua oīa remittūtur. q̄nquageſim⁹ eñi
annus erat iubileus qui erat ann⁹ remiſſio
nis. quia tūc debita dimittebant̄ ſerui libe-
rabant̄. ⁊ omnes ad ſuas poſſeſſiões reuer

tebant. Per quod ſignificabat ꝙ per peni-
tentiam dimittuntur debita peccatoꝝ liberā
tur oēs a ſeruitute demonū ⁊ reuertunt ad
poſſeſſiōes celeſtiū manſionū Tertia rō eſt
ꝓpter repn̄tationē. Nā quinq̄geſſima nō ſo
lum tp̄s remiſſiōis ſignificat ſed etiā ſtatū
btitudinis repn̄tat. Nā in q̇nquageſimo an
no iubilei efficiebāt liberi in q̇nquagiſimo die
a die anni imolati lex data eſt in q̇nquageſi
mo die a paſca datus eſt ſpūſſctūs. Et ideo
hic nūerus btitudinē repn̄tat. vbi erat ade-
ptio libertatis. cognitio ꝟitatꝭ ⁊ ꝑfectio ca
ritatis Tria aūt ſunt neceſſaria q̄ ꝓponunt
nobis in ep̄la ⁊ in euāgelio ad hoc ꝙ oꝑa pe
nitētie ſint ꝑfecta. ſ. caritas q̄ ꝓpōit in ep̄la
memoria dn̄ice paſſiōis ⁊ fides q̄ intelligit
ꝑ illuminationē ceci ⁊ hec ponūtur in euan
gelio. Nā fides ip̄a oꝑa facit acceptabilia ⁊
placabilia. q2 ſine fide impoſſibile eſt place-
re deo. Memoria dn̄ice paſſiōis facit eē fa
cilia. Unde Grego. Si paſſio xp̄i ad memo
riam reducit nihil eſt quod nō equo aīo tol-
leret. Caritas facit eſſe cōtinua. q2 ſicut di-
cit Greg. Amor dei nō pōt eē ocioſus oꝑat
eīm magna ſi eſt. ſi aūt oꝑari negligit amor
nō eſt. Et ſicut in principio eccl'ia quaſi de-
ſperās clamauerat. Circundederūt me ⁊c.
⁊ poſtmodum ad ſe rediens adiuuari pete-
bat ita hic iam concepta fiducia ⁊ ſpe venie
ꝓpter penitentiā orat ⁊ dicit. Eſto mihi in
deum protectorem ⁊c. vbi quattuor petit ſci
licet protectionem firmamentum refugiū
⁊ ducatum. Omnes enim filij ſui aut ſunt
in gratia. aut ſunt in culpa. aut in aduerſis.
aut in proſperis. Illis qui ſunt in gratia pe
tit firmamentū vt ſcꝫ in ipſa gratia confir-
mentur. Illis qui ſunt in culpa: petit vt de⁹
ſit eoꝝ refugium. Illis qui ſunt in aduerſis
petit ꝓtectionē. vt in ipſis tribulationibus
ꝓtegant. illis qui ſunt in proſperis petit du
catum vt ſcꝫ in ipſis a deo innocēter ducan
tur. Terminatur autē quinquageſima. vt
dictū eſt in die paſce. q2 penitētia ad nouita
tem vite facit reſurgere. In hoc tp̄e pſalm⁹
quinquageſim⁹. ſ. Miſerere mei deus. q̇ eſt
pſalmus penitentie ⁊ remiſſionis plurimū
frequentatur.

¶ De quadrageſima. xxiiij A

Quadrageſima icipit a dn̄ica qua cantat: Inuocauit me. vbi eccleſia que tot tribula
tionibus preſſa clamauerat cir
cundederūt me ⁊c. Et poſtmodū reſpirauerat inuocando adiutoriū dicens exurge ⁊c.
Et eſto mihi in deū ꝓtectorē ⁊c. Nūc oſten
dit ſe exauditam dicens. Inuocauit me ⁊c.
Notandū aūt ꝙ .xl. continet .xlij. dies cōpu
tatis dn̄icis diebus. ex quibus duꝫ ſex dies
dn̄icales ſubtrahūt remanēt .xxxvi. dies in
abſtinētia q̄ ſunt decima totius anni. Ann⁹
eīm hꝫ trecentos ſexagintaquinq; dies. quoꝝ
trigintaſex ſunt decima. ſed quattuor dies
precedētes addunt vt ſacer numer⁹ .xl. dieꝝ
impleat. quē ſaluator ſuo ieiunio conſecra-
uit. Quare aūt in hoc numero q̄dragenario
ieiuniū obſeruamus. triplex ratio aſſignari
pōt. Prima eſt auguſtini: q̄ſi math. xl. gn̄a
tiones xp̄i poſuit. Ab hoc igit dn̄s ſuo q̄dra
genario nūeros ad nos deſcēdit: vt nos ad
cū noſtro quadragenario aſcendam⁹. Aliā
aſſignat idē dicēs. ad h̄ vt habeam⁹ q̇nqua-
genariū quadragenario addēdus eſt dena-
rius: q2 ad hoc vt veniamus ad beatā requi
em oportet nos toto preſentis vite tp̄e labo
rare vnde ⁊ dn̄s xl. diebus cū diſcipulis mā
ſit ⁊ poſt decia die ſpiritūſanctū paclitū mi-
ſit. Tertiā aſſignat magr̄ ꝑpoſitiu⁹ in ſum-
ma de officio dicē. Mūdus in quattuor ꝑ
tes ⁊ ann⁹ in quattuor tp̄a diuidit. ⁊ homo
ex quattuor elemētis ⁊ quattuor cōplexio-
nibus ꝯſtituit. ⁊ nouā legē q̄ in q̄ttuor euan
gelijs ꝯſiſtit: ⁊ veterē que in decē mādatis
tranſgreſſi ſum⁹. Oportet igit vt denarius
ꝑ quaternariū multiplicet. vt ſic quadrage-
nariū faciam⁹. i. mādata veteris ⁊ noue legꝭ
toto tp̄e vite hui⁹ impleam⁹. Cōſiſtit quidē
corpus noſtrū ſicut dixim⁹ ex quattuor ele-
mētis que etiam quaſi quattuor ſedes i no-
bis habent. Nam ignis in oculis. aer in lin
gua ⁊ auribus. aqua in genitalibus terra in
manibus ⁊ in alijs mēbris dominatur. In
oculis igitur curioſitas. in lingua ⁊ auribus
ſcurrilitas. in genitalibus voluptas. in ma-

nibus ⁊ in alijs mēbris ē crudelitas. hec q̄t-
tuor cōfitetur publican⁹. Quia eīm a longe
ſtat cōfitetur luxuriam: que eſt fetida: quaſi
dicat. nō audeo appropinquare domine ne
in naribus tuis feteam ꝙ non audet ocu-
los ad celū leuare. confitetur curioſitatē ꝙ
manu percutit pectus ꝯfitetur crudelitatē
ꝙ dicit ꝓpicius eſto mihi peccatori cōfitet
ſcurrilitatē. nam ſcurre cōſueuerūt vocari
peccatores vl' potius leccatores. hec prepo
ſitiuus. B Greg. quoq; in omelijs tres
ponit rationes dicens. Cur in abſtinētia q̄-
dragenarius numerus cuſtoditur: niſi quia
virt⁹ decalogi ꝑ libros quattuor ſancti euā
gelij implet. In hoc etiā mortali corpore ex
quattuor elemētis ſubſiſtimus. ⁊ per volu-
ptates eiuſdem corporis preceptis dn̄icis
cōtrariamur. Quia ergo per carnis deſide-
ria decalogi mandata cōtempſimus dignū
eſt vt eandem carnem quaterdecies affliga
mus. A preſenti quoq; die vſq; ad paſcha
ſex hebdomade .i. quadragintaduo dies ve
niunt: ex quibus dum ſex dies dominici de
abſtinentia abſtrahuntur trigintaſex in ab
ſtinentia remanent. Dum vero per tricen-
tos ſexagintaquinq; dies annus ducitur: q̄
ſi anni noſtri decimas deo damus. Hec gre
go. Quare aūt nō obſeruam⁹ noſtrū ieiuniū
eodem tempore quo chriſtus ieiunauit. qui
ſtatim poſt baptiſmū iſtud inchoauit: ſꝫ cū
paſca potius iſtud continuam⁹ quadruplex
ratio aſſignat in ſumma de officio magiſtri
iohannis beleth. Prima eſt vt ſi volum⁹ cū
chriſto reſurgere: q2 ꝓ nobis ip̄e eſt paſſus:
⁊ nos cum eo pati debemus. Secunda cau
ſa eſt vt filios iſrael imitemur: q̇ primo eo
tempore exierunt de egipto: poſtea eo tem
pore de babilonia qđ inde probatur. q̄ſi taꝫ
iſti ꝙ illi ſtatim quādo egreſſi ſunt celebra-
uerunt paſca. Sic ⁊ nos imitātes eos hoc
tp̄e ieiunamus: vt de egypto ⁊ babilonia .i.
hoc mūdo in terrā eterne hereditatis ingre
di mereamur. Tertia cauſa eſt. quoniā fer-
uor libidinis in tp̄e veris magis ſolet nos
accēdere. vt ergo refrenem⁹ corpis eſtū in h̄
tp̄e maxime ieiunam⁹ Quarta eſt q2 ſtatim
poſt ieiuniū debem⁹ corp⁹ dn̄i accipe ſicut er
go filij iſrael ꝓuiſꝙ comederēt agnū afflige
bāt ſe ⁊ comedebāt agreſtes lactucas ⁊ ama
ras. ita ⁊ nos debem⁹ ꝑ penitentiā pri⁹ affli
gi vt digni valeam⁹ comedere agnū vite.

¶ De ieiunio quattuor tēpoꝝ. xxv A

Ieiunia quattuor tem
porum a caliſto papa inſtituta
ſunt. Fiūt aūt hec ieiunia q̄ter i
anno. ſm̄ quattuor tempora ip
ſius anni ⁊ huius eſt multiplex ratio. Pria
eſt q̄ſi ver eſt calidū ⁊ humidū eſtas calida
⁊ ſicca. autūnus frigidus ⁊ ſiccus hyems fri
gida ⁊ humida. Ieiunam⁹ igit in vere vt no
xium humorē .i. luxuriā in nobis tēperem⁹
in eſtate vt noxiū calorē .i. auariciā in nobis
caſtigem⁹. in autūno vt caſtigem⁹ ariditatē
ſupbie in hyeme vt caſtigem⁹ frig⁹ infideli-
tatis ⁊ malicie. Scd̄a ratio eſt quare. ſ. qua
ter in anno ieiunam⁹. quoniā ꝑma hmōi ie
iunia fiūt i marcio. ſ. in prima ſeptimana q̄-
drageſime vt in nobis marceſcant vicia. nō
eīm oino poſſunt extingui. vel poti⁹ vt in no
bis ꝟtutū germina oriant. In eſtate fiūt ſe-
cūda vt in ſeptimana pētecoſtes: q2 tūc ve
nit ſpūſſanctus ⁊ nos debem⁹ eſſe feruētes
in ſpūſancto. In ſeptēbri fiūt ante feſtū ſan
cti michaeliſ tertia ieiunia q̄ſi fruct⁹ tūc col
ligunt: ⁊ nos debem⁹ deo reddere fruct⁹ bo
noꝝ opeꝝ. In decēbri fiūt q̄rta. q̄ſi tūc mo-
riunt herbe ⁊ nos dbem⁹ mortificari mūdo
Tertia ratio eſt vt iudeos imitemur. iudei
q̇dem quater in anno ieiunabāt. ſ. ante pa-
ſca. ante pētecoſteſ ante ſcenophegiā .i. an
te infixionē tabernaculi i ſeptēbri ⁊ ante en
cenia .i. ante dedicationē in decēbri. Quar-
ta rō eſt q̄ſi homo ꝯſtat ex q̄ttuor elemētis
q̄tū ad corp⁹ ⁊ trib⁹ potētijs. ſ. rōnali cōcu-
piſcibili ⁊ iraſcibili q̄tū ad aīam. vt ergo h̄
moderent in nobis quater i anno ꝑ tres di
es ieiunam⁹: vt q̄ternari⁹ referat ad corpus
ternari⁹ vero ad animā. Et he ratiōes ſunt
magiſtri iohannis beleth. Quinta eſt quo-
niam vt dicit iohānes damaſcenus in vere
augmētatur ſanguis in eſtate colera. in au
tūno melācolia. i hyeme flegma. Ieiunam⁹
igitur in vere vt in nobis debilitet ſanguis

cōcupiſcētie ⁊ inepte letitie. Sanguineꝰ em̄ eſt libidinoſus ⁊ letus ī eſtate vt debilitetur colera iracūdie ⁊ fallacie. Colericus em̄ eſt naturaliter iracundus ⁊ verſutus. In autūno vt debilitetur melancolia cupiditatis et triſtitie. Melācolicus em̄ eſt naturaliter cupidus ⁊ triſtis. In hyeme vt debilitetur flegma hebitudinis ⁊ pigricie. Nam flegmaticus naturaliter eſt hebes ⁊ piger. Sexta ratio eſt q̄m ver cōparatꝰ aeri. eſtas igni. autūnus terre. hyēs aque ieiunamꝰ igitur in vere vt in nobis edometꝰ aer elatiōis ⁊ ſupbie. In eſtate vt in nobis edometꝰ ignis cupiditatꝭ ⁊ auaricie. i autūno vt edometꝰ terra frigiditatis ſpiritualis ⁊ tenebroſe ignorātie. In hyeme vt edometꝰ i nobis aqua leuitatis ⁊ incōſtātie. Septima rō eſt q̄m ver refertꝰ ad pueritiā. eſtas ad adoleſcentiā. autūnus ad maturitatē ſiue virilē etatē. hyems ad ſenectutem. Ieiunamꝰ igitꝰ in vere. vt ſimus pueri ꝑ innocentiā in eſtate vt efficiamur iuuenes ꝑ cōſtantiā ⁊ fortes vitādo icōtinētiā. In autūno vt efficiamur maturi per modeſtiā in hyeme: vt efficiamur ſenes per prudentiā ⁊ honeſtā vitā. vel potius in hyeme vt ſatiſfaciamus q̄cquid ꝑ illas quattuor etates offendimus. Octaua ratio eſt magiſtri guill'. altiſſiodorēſis. ideo em̄ quattuor anni tēporibꝰ ieiunamus vt emēdemus: que in illis quattuor anni tēporibus deliquimus. Et fiunt ꝑ tres dies vt ſatiſfaciamus in die qd deliquimus in menſe. Et fiūt in feria quarta q2 tūc dn̄s a iuda traditꝰ fuit. in ſexta feria: q2 in ea crucifixus fuit. in ſabato q2 in ſepulchro iacuit et quia triſtes erant apoſtoli de nece ſui dn̄i

¶ De ſctō Ignatio. xxxvi A

Ignatius dicitꝰ quaſi ignem patiens. id eſt ignem patiens diuini amoris.

Ignatius fuit diſcipulus beati iohannis et epiſcopꝰ antiocenus. Hic epl'am ad beatā virginē direxiſſe legitꝰ in hec verba. Chriſtifere marie ſuꝰ ignatius. Me neophitū iohānisq3 tui diſcipulū ꝯfortare ⁊ ꝯſolare debueras. De ihesu enim tuo percepi mira dictu ⁊ ſtupefactus ſum ex auditu. A te autē que ſemꝑ fuiſti ei familiarꝰ iter cōiuncta ⁊ ſecretorꝝ eiꝰ conſcia deſidero ex aīo fieri certior ex auditis. Valeas ⁊ neophiti q̄ mecū ſunt ex te ꝑ te ⁊ in te cōfortentꝰ. Beata aūt virgo dei genitrix maria i hec v̄ba ſibi rn̄dit. Ignatio dilecto ꝯdiſcipl'o humilis ancilla xp̄i ieſu. De iheſu que a iohāne audiſti ⁊ didiciſti vera ſunt. illa credas. illis inhereas ⁊ xp̄ianitatis votū firmiter teneas. ⁊ mores ⁊ vitā voto cōformes. Veniā autē vna cū iohanne te ⁊ qui tecū ſunt viſere. Sta ⁊ viriliter age in fide. ne te cōmoueat ꝑſecutionis auſteritas. ſed valeat ⁊ exultet ſpiritus tuus in deo ſalutari tuo amen. Tāte aūt auctoritatis beatꝰ ignatiꝰ extitit ꝙ etiā dioniſiꝰ pauli apl'i diſcipulꝰ q̄ fuit i ph'ia tā ſummꝰ. ⁊ i diuina ſcia tā ꝑfectꝰ v̄bū bti ignatij ad ꝯfirmatiōe3 dictorꝝ ſuorꝝ tanq̄ ꝓ auctē adduxerit. Cū enim vt ipſe in libro. de diuinis noibꝰ atteſtatꝰ quidā nomē amoris in diuinis reph̄enderent dicētes in diuinis non tā eſſe nomen amoris ꝙ dilectionis volēs oſtēdere hoc nomine amoris ꝑ oia in diuinis eſſe vtendū ait. Scribit em̄ diuinus ignatius. amor meus crucifixus eſt. Legitꝰ in hiſtoria tripartita ꝙ ignatiꝰ audiuit angelos cantātes antiphonas ſuꝑ montē quendā ⁊ exinde ſtatuit antiphonas cantari in eccleſia ⁊ pſalmos ſ3 antiphonas intonari. B Cum ergo beatꝰ ignatius. diu ꝓ pace eccl'ie dn̄m exoraſſet nō ſuū ſed infirmiorꝝ periculū metuens traiano imperatori q̄ cepit anno dn̄i. c. de victoria redeūti. ⁊ xp̄ianis oibꝰ mortē minātī occurrit ⁊ libere ſe xp̄ianu3 aſſeruit. Quē traia. ferro vinctū decē militibꝰ tradidit. ⁊ romā adduci p̄cepit. minās eide3 ꝙ traderetꝰ ibidē beſtijs deuorādꝰ. Cū ergo romā duceretꝰ ad oēs eccleſias epl'as deſtinabat ⁊ eas in fide xp̄i cōfirmabat. Inter quas vnā ſcripſit ad romanā eccl'ia3 ſicut legitꝰ in hiſtorijs eccl'iaſticis rogās ne ſuū martiriū ipediat. vbi ſic dicit. A ſiria vſq3 ad romā cū beſtijs terra mariq3 depugno. die ac nocte cōnexus ⁊ colligatus decē leopardis militibꝰ ducor ad cuſtodiam datis q̄ ex beneficijs noſtris ſeuiores fiunt. ſed ego eorꝝ nequitijs magis erudior. O ſalutares beſtie q̄ preparentꝰ mihi q̄n venient: q̄m currētur. q̄n eis licebit carnibus meis frui. Inuitabo eas ad deuorationem3 meā. et deprecabor ne forte vt in nōnullis fecerūt timeāt ꝯtingere corpꝰ meū. q̄nimo ⁊ ſi cūctabuntur ego vim faciā. ego me ingerā. date q̄ſo veniā. ego noui q̄d mihi expediat. Ignes cruces. beſtie. diſperſiones oſſiū. diſcerptiones oī3 mēbrorꝝ ⁊ totiꝰ corporis. ⁊ oia pene in me vnū ſupplicia diaboli arte q̄ſita ꝯſlentur dūmō iheſu3 xp̄3 merear adipiſci. C Cū ergo romā veniſſet ⁊ ad traianū ductꝰ fuiſſ3 dixit ei traianꝰ. Ignati cur antiochiā rebellare facis ⁊ gentē meā ad xp̄ianitatē conuertis. Cui ignatius. Utinā ⁊ te poſſem ꝯuertere: vt ſemꝑ obtineres fortiſſimū principatū. Cui traianꝰ ſacrifica dijs meis ⁊ ſacerdotū oīm p̄nceps eris. Cui ignatiꝰ. Nec tuis ſacrificabo. nec tuā affecto dignitatē. De me q̄cq̄d vis facere poterꝭ. ſ3 nullatenꝰ me mutabis. Traianꝰ dixit. Plūbatꝭ ſcapulas eiꝰ cōtūdite. ⁊ vngulis latera laniate ⁊ durꝭ lapidibus eiꝰ vulnera ꝯfricate. Cūq3 h̄ oia in eū feciſſent ⁊ ipſe imobilis ꝑmaneret dixit traia. Carbones viuos afferte. ⁊ ip3 nudis plātis deſuꝑ ambulare facite. Cui ignatius. Nec ignis ardēs nec aq̄ bulliēs poterit in me xp̄i caritate3 extinguere. Cui traia. Maleficia ſunt h̄ ꝙ tāta patiēs ñ ꝯſetꝭ. Cui igna. Nos xp̄iani malefici nō ſumꝰ. ſ3 i lege nr̄a maleficos viuere ꝓhibemꝰ. S3 vos malefici eſtis q̄ idola adoratꝭ. Traianꝰ dixit Dorſum eius vngulis laniate ⁊ plagas ſale ꝑfūdite. Cui igna Nō ſunt ꝯdigne paſſiōes huiꝰ tp̄is ad futurā gl'ia3. Traia. dixit. Iā nūc eū tollite: vinculis ferreis alligate in cippo in imo carceris cuſtodite ſine cibo ⁊ potu cū eē ꝑmitti te. ⁊ poſt triduū deuorādū beſtijs date. Tertia igitꝰ die ipator ⁊ ſenatꝰ oiſq3 ppl's ꝯuenerūt vt viderēt ep̄3 antiocenū q̄ erat cū beſtijs pugnaturꝰ. Dixitq3 traianꝰ. Q̄m ignatiꝰ ſuꝑbus ⁊ cōtumax eſt ip̄m alligate: ⁊ duos leones ad ip̄m laxate: vt nec vllas reliquias ex eo relinquāt. Tūc ſctūs ignatiꝰ dixit ad populū qui aſtabat. Viri romani qui hoc certamen aſpicitis nō ſine mercede laboraui: q2 nō ꝓpter prauitatē: ſ3 ꝓpter pietatē hec patior. Deinde cepit dicere ſicut legitꝰ in eccl'iaſtica hiſto. Frumētū xp̄i ſum beſtiarꝝ dētibꝰ molar vt panis mūdus efficiar. Hoc audiēs imꝑator dixit. Grādis eſt tolerātia xp̄ianorꝝ Quis grecorꝝ tāta tolleraret ꝓ deo ſuo. Rn̄dit ignatiꝰ. Nō hec mea virtute ſ3 xp̄i adiutorio toleraui. Tunc ſctūs ignatiꝰ cepit leones ꝓuocare vt ad ſe deuorandū accurrerēt. Accurrētes igitꝰ duo ſeui leones ipſum tātū modo prefocauerūt. carnē tamē eius nullatenus tetigerūt. Traianꝰ autē hoc vidēs cū nimia admiratōe diſceſſit precipiēs vt nō ꝓhiberetur ſi aliq̄s vellet tollere corpus eius. Quapropter xp̄iani corpꝰ eius tulerūt: ⁊ ip3 honorifice ſepelierūt. Cū aūt traianꝰ q̄ſdam l'ras recepiſſ3: in quibus plinius ſecūdꝰ xp̄ianos quos ipator occidi iuſſerat plurimū cōmendabat doluit de his que ignatio tulerat ⁊ p̄cepit vt nullus xp̄ianus inq̄reretꝰ ſi q̄s tn̄ incideret puniretur. D Legitꝰ autē ꝙ beatus ignatius inter tot tormētorꝝ genera nū q̄ ab inuocatiōe nois iheſu chriſti ceſſabat. Quē cū tortores inquirerēt cur hoc nomen totiēs replicaret ait. Hoc nomē cordi meo inſcriptū habeo. ⁊ ideo ab eius iuocatōe ceſſare nō valeo. Poſt morte3 igitꝰ eius illi qui audierāt volentes curioſius experiri. cor eiꝰ ab eius corpore auellūt. et illud ſcindentes per medium totum cor eius inſcriptum hoc nomine iheſus chriſtus litteris aureis inuenerunt. Unde et hoc plurimi crediderūt. De hoc ſancto ſic dicit Bernar. ſuper p̄s. Qui habitat. Magnus ille ignatius auditor diſcipuli quem diligebat iheſus martir ⁊ ipſe. cuiꝰ precioſis reliquijs noſtra eſt ditata paupertas. Mariam quidem in pluribus quas ad eam ſcripſit epiſtolis chriſtiferā conſalutat. Egregius plane titulus dignitatis ⁊ cōmēdatio honoris immenſi.

¶ De purificatione beate marie virginis. xxxvij A

Purificatio beate virginis marie quadrageſimo die poſt natiuitatē dn̄i fcā eſt. Cōſueuit aūt illud feſtū tribus nominibus appellari. ſ. purificatio. ypapāti. et candelaria. Purificatio aūt dicitꝰ ex eo ꝙ q̄drageſima die a natiuitate dn̄i beata virgo

ad tēplū venit vt ſm legis ꝯſuetudineꝫ mū
daretur.cū tamen ſub illa lege nō teneretur
Preceperat autē lex leuitici.xij.ꝙ mulier q̄
ſuſcepto ſemine filiū peperiſſet imūda eſſꝫ
ſeptē diebus.imūda.ſ.a cōſortio hominū et
ab ingreſſu tēpli.Sꝫ cōpletis ſeptē diebus
imūda q̇dē efficiebatur quo ad ꝯſortiū hoīm
ſed adhuc vſqꝫ ad.xxxiij.diem quo ad ingreſ
ſum tēpli imūda erat.Tandē cōpletis qua-
draginta diebus.quadrageſima die tēplum
intrabat:⁊ puerū cū muneribus offerebat.
Si xͦo feminā peperiſſet duplicabant̄ dies
⁊ quo ad ꝯſortiū hominū ⁊ quo ad igreſſum
templi.quare aūt dñs preceperit vt quadra
geſima die puer in tēplo efferret̄.triplex pōt
eſſe rō.prima vt per hoc intelligat̄ ꝙ ſicut puer
quadrageſima die in materiale templuꝫ in
ducatur.ſic et quadrageſima die a concepti-
one vt ſepiꝰ anima in corpus tanq̄ in ſuum
tēplū infundit̄.ſicut dicit̄ in ſcolaſtica hiſto.
lꝫ phiſici dicāt ꝙ quadraginta ſex diebꝰ cor-
pus perficiat̄.Scda vt ſicut aīa quadrageſi
ma die corpori infuſa ab ipſo corpore macu
latur.ſic quadrageſima die tēplū ingrediēs.
ꝑ hoſtias ab ipſa macula ampliꝰ expietur.
Tertia vt per hoc detur intelligi ꝙ in tēplū
celeſte merent̄ ingredi qui decē ꝓcepta cum
fide quattuor euāgelioꝝ voluerunt obſerua-
re.In pariente vero feminā duplicant̄ dies
quo ad tēpli ingreſſionē.ſicut ⁊ duplicantur
quo ad corpis formationē.Nā ſicut in qua-
draginta diebus corpus maſculi organizat̄
⁊ ꝑficit̄ ⁊ in quadrageſima die anima infun
dit̄ vt ſepius.ſic corpus femine in.lxxx.per-
ficit̄.⁊ octuageſima die anima vt ſepius in-
ſpirat̄.Quare aūt duplo corpus femine tar
dius ꝑficit̄ in vtero ꝙ corpus viri:⁊ ei aīa in
funditur obmiſſis rōnibus naturalibus tri
plex rō aſſignari pōt.Prima qm̄ xp̄s aſſum
pturus erat carnē in ſexu virili.ideo vt ipm̄
ſexum honoraret.⁊ ampliorē ſibi gratiaꝫ fa
ceret.voluit vt puer citiꝰ formaret̄ ⁊ mater
citius mūdaret̄.Secūda vt quoniam mulier
plus peccauit q̄ vir.⁊ ſic crīme eius ab crī-
mis viri duplicate ſunt exterius in mūdo ſic
⁊ duplicari debuerūt interius in vtero.Ter
tia vt per hoc intelligi detur.ꝙ mulier quo-
dāmodo plus fatigauit deum q̄ vir et eo q̄
amplius deliquit.Deus quodāmodo in no-
ſtris prauis operibus fatigat̄.Unde ipſe di
cit Eſaie.xliij.Seruire me feciſti in peccatꝭ
tuis.Et iterū dicit Hiere.vi.Laboraui ſuſti
nēs beata igitur virgo huic legi purificatio
nis nō tenebat̄ qꝛ nō peperit ſuſcepto ſemīe
ſꝫ miſtico ſpiramīe.Unde moyſes addidit ſu-
ſcepto ſemine cū tñ neceſſe nō erat q̄tuꝫ ad
alias mulieres q̄ oēs ſuſcepto ſemine pari-
unt.ſꝫ ideo addidit vt dicit Bern.qꝛ timuit
in matrē dñi blaſphemiaꝫ irrogare.Voluit
tñ in hoc ſe ſubdere legi ꝓpter quattuor rō-
nes.Prima ratio eſt.vt exemplū humilita-
tis daret.Unde dicit Bern.Vere beata vir
go nō habes cauſam nec tibi opus eſt purifi
catione.Sed nūquid filio tuo opus erat cir
cunciſione.eſto inter mulieres tanq̄ vna il-
larū.Nā ⁊ filius tuus ſic eſt in medio puero
rum.Nec aūt humilitas nō ſolū fuit ex par
te matris.ſed ēt ex parte filij q̄ ſiſr in h̄ ſe vo
luit ſubdere legi.Nā in natiuitate ſe habuit
vt pauper homo.in circūciſione vt pauper et
peccator homo.ſed hodie vt pauper ⁊ pecca
tor ⁊ ſeruus homo.Ut pauper in eo ꝙ obla-
tionē pauperū elegit.vt peccator in eo ꝙ ipſe
cum matre voluit expiari.vt ſeruus in eo ꝙ
voluit redimi.Sic etiā voluit poſtmodū ba-
ptizari nō propter culpā purgandā:ſed pro-
pter eius humilitatē maximā oſtendendaꝫ.
Nam oīa remedia cōtra originale peccatuꝫ
inſtituta xp̄s in ſe aſſumere voluit.nō qꝛ ali
quatenꝰ indigeret:ſed vt humilitatē ſuā ma
ximā nobis oſtenderet.⁊ vt illa remedia pro
tempore ſuo bona fuiſſe monſtraret. B
Quinqꝫ enī remedia ꝯtra ipꝫ originale pec
catū ꝑ ꝓceſſum tp̄is inſtituta ſunt quorum
tria ſm ꝙ dicit Hugo de ſancto victo.in le-
ge veteri inſtituta ſunt.ſcꝫ oblationes deci-
mationes.⁊ ſacrificioꝝ immolatiōes.per q̄
maxime opus noſtre redēptiōis exprimeba
tur.Nā modꝰ redimēdi exprimebat̄ ꝑ obla-
tionē.ipm̄ preciū ꝑ ſacrificiū in quo erat ſan
guinis effuſio ipm̄ redēptū ꝑ decimatiōem.
qꝛ homo ſignificatur per decimā dragmam
Primū ergo remediū fuit oblatio.Unde cain
obtulit deo munera de frugibꝰ ⁊ abel de gre

gibus.Secundū fuit decimatio.Unde ⁊ abra
am Melchiſedec ſacerdoti decimas obtu-
lit.Nā ſm Augu.decimabat̄ qd̄ curabatur.
Tertiū fuit ſacrificioꝝ imolatio.Ipa enī ſa
crificia ſm qd̄ dicit Greg.erāt ꝯtra origina
le peccatū.Quia tamē exigebat̄ vt ad minꝰ
alter parētū fidelis eſſet ⁊ aliquando vtriqꝫ
infideles eſſe poterāt.ideo aduenit quartuꝫ
remediū ſcꝫ circūciſio que ſiue parētes fide-
les eiſſent ſiue ifideles valebat.Sed qꝛ illud
remediū nō poterat cōuenire niſi ſolis mari
bus.nec ianuam paradiſi poterat aperire.
iō ſucceſſit ei quintū remediū ſcꝫ baptiſmuſ
qui eſt cōis oibus.⁊ ianuā celi aperit.Pri-
mū igit̄ remediū xp̄s quodāmodo aſſumpſiſ
ſe videt̄ qñ in tēplo a parentibus eſt oblatus
Scdm remediuꝫ quodāmodo aſſumpſit.qñ
quadraginta diebꝰ ⁊ noctibus ieiunauit.qꝛ
enī nō habebat vñ ſolueret decimas rerum
ſaltē deo obtulit decimas dierū.Tertiū aſ-
ſumpſit qñ mater eius par turturū aut duos
pullos colūbarū ꝓ eo obtulit vt inde ſacrifi-
ciū fieret.vel qñ in cruce ſe ſacrificiū obtulit
Quartū qñ ſe circūcidi ꝑmiſit.Quītū quādo
a ioha .ne baptiſma ſuſcepit.Secūda rō eſt
vt legē impleret.Non enī venerat dñs legeꝫ
ſoluere ſed adimplere.Nā ſi in hoc legē ſol-
uiſſet potuiſſent ſe iudei excuſare et dicere.
Qu ꝯniā doctrinā tuā nō recipimus ex eo ꝙ
diſſimilis es prībus nec legis traditiōes ob
ſeruas.Triplici aūt lege hodie ſe xp̄s ⁊ vir-
go ſubiecit.Primo legi purificationis in ſi
gnificationē virtutis vt poſtq̄ oīa bñ feceri
mus.dicamꝰ ꝙ ſui inutiles ſumꝰ.Scdo le-
gi redēptiōis ad exēpluꝫ humilitatꝭ.Tertio
legi oblatōis ad exēplū paupꝑtatꝭ.Tertia rō
eſt vt legē purificatiōis terminaret.Sicut ei
adueniēte luce ceſſant tenebre ⁊ adueniēte
ſole recedit vmbra ſic ⁊ adueniēte purifica-
tiōe vera ceſſauit purificatio tipica.Ibi enī
aduenit vera purificatio nr̄a.i.xp̄s qui acti-
ue dicit̄ purificatio.ex eo ꝙ nos ꝑ fidē puri-
ficat.ſm qd̄ dicit̄.fidē purificās corda eoruꝫ
Nunc enī eſt ꝙ nec de cetero pr̄es tenent̄ ad
ſolutionē nec m̄res ad purificationē vel tem
pli ingreſſionē.nec filij ad illā redēptionem.
Quarta rō eſt vt nos purificādos iſtrueret.
Quinqꝫ autē modis fit purgatio ab īfamia
ſm iura lꝫ tres ibi habeant̄.ſꝫ quos ⁊ nos pur
gari debemꝰ ſcꝫ iuramēto qd̄ ſignificat pec-
cati abrenūciationē.aqua q̄ ſignificat baptiſ
malē ablutionē.igne q̇ deſignat ſpūalis gr̄e
infuſionē teſtibꝰ q̇ deſignāt bonoꝝ operum
multitudinē.bello qd̄ ſignificat temptatōes
veniēs aūt beata virgo ad tēplū filiū ſuū ob
tulit ⁊ eū quinqꝫ ſiclis redemit.Notandum
enī ꝙ quedā ꝑmogenita redimebātur.ſicut
primogenita vndecim tribuū q̄ redimeban-
tur q̄nqꝫ ſiclis.Quedā nō redimebātur.ſicut
ꝑmogenita leuitaꝝ q̄ nunq̄ redimebātur ſꝫ
cū in adultā etatē peruenibant ſemꝑ in tēplo
dño ſeruiebāt.⁊ ſicut ꝑmogenita mūdoꝝ a-
nimaliū q̄ iterū nō redimebant̄.ſꝫ dño offe-
rebant̄.Quedā cōmutabant̄.vt ꝑmogenitū
aſini qd̄ cōmutabat̄ in ouē.Quedā occidebā
tur vt primogenitū canis.Cum enī chriſtus
fuit de tribu iuda que fuit vna vndecim tri-
buū pꝫ ꝙ debuit redimi.Obtulerunt etiā ꝓ
eo dño par turturū aut duos pullos colūba-
rū.Nec enī erat oblatio pauperū ſed agnus
oblatio diuitū.Nō āt dixit pullos turtuꝝ ſicͭ
dixit pullos colūbarū.qꝛ pulli colūbarū ſꝑ in
ueniunt̄.pulli aūt turtuꝝ nō ſꝑ iueniunt̄ tur
tures aūt ſꝑ iueniūtur.Nec dixit ꝑ colūbaꝝ
ſicͭ dixit par turturū:qꝛ colūba eſt auis libidi
noſa ⁊ iō in ſacrificio ſuo deꝰ noluit eā offer-
ri.turtur autē eſt auis pudica.Sꝫ nōne bea
ta virgo maria pauloante a magꝭ multa pō
dera auri receperat.Videt̄ ergo ꝙ bene po
tuerit agnum vnum emere.Sed dicēduꝫ ꝙ
ſine dubio ſm Bern.magi magna ponde-
ra auri obtulerunt.qꝛ nō eſt veriſimile ꝙ ta
les reges tali puero vilia mūera obtuliſſent
Sed tamen beata virgo vt aliquibus placet
illud ſibi non retinuit.ſed ſtatim pauperi-
bus erogauit.Uel forte peregrinationi in
egyptum per ſeptennium imminenti prout
de reſeruauit.Uel forte nō in magna q̄titā
te talia obtulerunt cum hec in ſignificatio-
nem miſticam offerrent.Ponit autēꝫ expo
ſitor tres oblatiōes de domino factas.Pri
ma facta eſt de ipſo a parentibus.Secunda
pro ipſo de auibus.Tertiaꝫ fecit ipſe in cru
ce ꝓ hominibꝰ.Prima oſtdit eiꝰ humilitatem

qꝛ dñs legis ſubiecit ſe legi. Scđa paupta-
tem. qꝛ paupeꝝ oblationē elegit. Tertia cha
ritatē. qꝛ ſe ꝓ pctōribus tradidit. Proprie-
tates turturis habent͛ his vſibus. Alta pe-
tit turtur cantādo gemit veniēs ver. Nuci-
at ⁊ caſte viuit. ſoluſq; morat͛. Pullos nocte
fouet morticiniūq; fugit. Proprietates vo
colūbe his vſibus notātur. Grana legit vo
litat ſociata. cadauera vitat. Felle caret plā
git ſociūq; ꝑ oſcula tangit. Petra dat huic
nidū. fugit hoſtē in flumine viſu; Roſtro nō
ledit geminos pullos bene nutrit. Dicitur
ſcđo hec feſtiuitas ypapāti. qđ idē eſt quod
p̄ſentatio ex eo ꝙ xp̄us eſt in tēplo p̄ſentat᷒
Uel ypapāti qđ idē eſt ꝙ obuiatio. qꝛ ſimeō
⁊ anna obuiauerūt dño cū offerret͛ in tēplū
⁊ dicitur ab ypa qđ eſt ire ⁊ anti qđ eſt ꝯtra
Tūc aūt accepit cū ſimeon ĩ vlnas ſuas. Et
notādū ꝙ triplex obūbratio ſiue exinanitio
hic de ſaluatore noſtro facta eſt. Prima eſt
exinanitio vitatis. Ille eni qui eſt vitas. q̇
oēm hoīem per ſeip̄m qui eſt via in ſeipſum
qui eſt vita ducit hodie ab alijs ſe duci ꝑmi
ſit. Cū inducerēt inquit pueꝝ ieſum ⁊c. Se
cūda eſt exinanitio bonitatis. qm̄ ille q̇ ſol᷒
ſanctus ⁊ bon᷒ eſt tāꝙ immūdus voluit cū
matre expiari. Tertia eſt exinanitio maie-
ſtatis. qm̄ ille qui eſt portās oīa vbo vtutis
ſue. hodie in vlnis ſeni ſe recepi ⁊ portari ꝑ
miſit. qui tñ portabat portanteꝫ ſe. ſm̄ illud
Senex puerū portabat. puer aūt ſenem re-
gebat. Tūc aūt ſimeō bñdixit cū dicēs Nūc
dimittis ſeruū tuū dñe ⁊c. Et appellat cū ſi
meon trib᷒ noīb᷒. ſ. ſalutare lumē ⁊ gloriaꝫ
plebis iſrael. Ratō aūt hui᷒ triplicis noīs pōt
quadruplicit͛ ſumi. Prio penes nr̄am iuſti
ficationē vt dicat͛ ſalutare remittēdo culpā
qꝛ ieſus ĩterp̄tat͛ ſaluator ex eo ꝙ ſaluū facit
pplm̄. ſ. a pctis eoꝝ. Lumē dādo grām. Glo
ria plebis dādo gloriā. Scđo penes noſtrā
regenerationē. Nā p̄mo puer exorcizat͛ et
baptizat͛. ⁊ ſic a pctō mūdat͛ q̄ ad p̄miū. Se-
cūdo cādela accēſa ei dat͛ quo ad ſcđm. Ter
tio ad altare offert͛ quo ad tertiū. Tertio pe
nes hodiernā ꝓceſſionē. Nā p̄mo cādele be
nedicūtur ⁊ exorcizant͛. Scđo accēdunt͛ ⁊ in
manib᷒ fideliū dant͛. Tertio eccliam cū cā-

ticis ingrediūtur. Quarto penes triplicē hu
ius feſti denoiationē. Nā dicit͛ purificatio
quo ad purgationē culpe ꝑ hoc qđ dr̄ ſaluta
re. Dicit͛ cādelaria quo ad illumiationē grē
ꝑ hoc qđ dicit͛ lumē. Dicit͛ ypapāti q̄ ad colla
tionē glorie. ꝑ hoc qđ dr̄ gl͛iam plebis iſrael
Tūc eni occurrem᷒ obuiā xp̄o in aera. Uel
pōt dici ꝙ laudat͛ xp̄us in hoc cātico. vt pax
vt ſalus. vt lux. ⁊ gloria. Pax qꝛ mediator ē
Sal᷒ qꝛ redēptor. Lux qꝛ doctor. Gloria qꝛ
premiat͛. Dicit͛ ⁊ tertio hoc feſtū cādelaria;
ex eo ꝙ cādele accēſe in manib᷒ portantur.
Quare aūt eccleſia hoc ordinauerit. vt. ſ. in
hac die candele accēſe in manib᷒ portentur
poſſunt aſſignari quattuor rationes. Pri-
mo ꝓpter remouēdā erroneā ꝯſuetudineꝫ
Romani eni olim in kaleñ. februarij ad ho-
norē februe matris martis. q̇ erat de᷒ belli
vrbē de quinto in q̇nţ annū cū cereis ⁊ faci
bus tota nocte luſtrabāt. vt fili᷒ ſu᷒. ſ. mars
eis victoriā de inimicis ꝯcederet cui᷒ matrē
tam ſolēniter honorarēt. Et illud ſpaciū di
cebat͛ luſtrū Romani etiā in februario ſacri
ficabāt februo. i. plutoni ⁊ ceteris dijs infer
nalibus. ⁊ hoc ꝓ aīabus anteceſſoꝝ ſuoruꝫ.
Ut ergo ꝓpiciarent͛ eoꝝ. ideo ⁊ eis ſolēnes
hoſtias offerebāt: ⁊ tota nocte eorū laudib᷒
inſiſtētes cū cereis ⁊ accēſis facib᷒ vigilabāt
Mulieres etiā romanoꝝ vt ait Innocēti᷒
papa his diebus feſtū luminariū exercebāt
quod a quibuſdā fabulis poetarū origineꝫ
traxit. Aiūt eni ꝙ p̄ſerpina fuit adeo ſpecio
ſa. ꝙ pluto de᷒ infernalis eā ꝯcupiſcēs ipaꝫ
rapuit. ⁊ deā eā fecit. Parētes aūt ſui ꝑ ſil-
uas ⁊ nemora cū facib᷒ ⁊ luminarib᷒ eā mul
to tp̄e queſierūt. Et iſtud mulieres romano
rum repreſentātes cū facib᷒ ⁊ luminaribus
circūibant. Et qm̄ difficile eſt ꝯſueta relin-
quere xp̄iani de gentib᷒ ad fidē ꝯuerſi. diffi
cile poterāt relinquere hmōi ꝯſuetudines
paganorū. Ideoq; ſergius papa hāc ꝯſue-
tudinē in meli᷒ cōmutauit vt. ſ. xp̄iani ad ho
norem ſancte matris dñi omni anno in hac
die totū mundū cū accēſis candelis ⁊ bene-
dictis cereis illuſtrarēt. vt ſolēnitas quideꝫ
ſtaret. ſed alia intentione fieret. Secūdo ꝓ
pter oſtendēdā virginis puritatē. Aliqui eni

audiētes virginē purificatā poſſent credere
ipſam purificatiōe indiguiſſe. vt ergo oſten
datur ꝙ tota fuit puriſſima ⁊ ſplēdida. idō or
dinauit eccleſia vt luminoſos cereos baiule
mus. ac ſi ipſo facto dicat eccl̄ia. Uirgo bea
ta purificatiōe nō indiges. ſed tota rutilas
tota ſplēdes. Uere eni purificatione nō in-
digebat. q̄ ⁊ nō ſuſcepto ſemine cōceperat. ⁊
in mr̄is vtero ꝑfectiſſime mūdata ⁊ ſanctifi
cata erat. Adeo auteꝫ fuit in mr̄is vtero ⁊ in
aduētu ſpiritusſancti ſanctificata ⁊ mūdata
ꝙ nō ſolū aliqđ inclinamētū ad peccatuꝫ in
ea penit᷒ nō remāſit. ſꝫ etiā virtus ſanctita-
tis eius vſq; ad alios extēdebat͛ ⁊ trāſfunde
batur. ita ꝙ in alijs oēs mot᷒ carnalis cōcu
piſcētie extinguebat. vnde dicūt iudei ꝙ cū
maria pulcherrima fuerit. a nullo tñ potuit
vnꝙ̄ cōcupiſci. ⁊ rō eſt qꝛ virtus ſue caſtitatis
cunctos aſpiciētes penetrabat ⁊ oēm in eis
cōcupiſcētiaꝫ repellebat. Uñ cōparat͛ cedro
qꝛ ſicut cedrus ſerpentes odore ſuo interfi-
cit. ita eius ſanctificatio in alijs radiabat. ⁊
oēs motus in carne ſerpentinos occidebat.
Cōparat͛ etiā mirrhe: qꝛ ſicut mirra interfi-
cit vermes. Sic eius ſanctitas cōcupiſcen
tias carnales. Et hāc p̄rogatiuā habuit pre
ceteris ſanctificatis in vtero ⁊ virginib᷒. qꝛ
eoꝝ ſanctitas ⁊ caſtitas in alios nō trāſfun
debat͛ nec carnales motus in alijs extingue
bat. Uirtus autē caſtitatis virginis etiā ĩpu
dicoꝝ corda medullit᷒ penetrabat. ⁊ ea quo
ad ipſam protinus caſta reddebat. Tertio
ꝓpter repreſentandā hodiernā ꝓceſſionem
Nā maria ⁊ ioſeph ⁊ ſymeon ⁊ anna hodie
honorabilē ꝓceſſionem fecerūt. ⁊ puerū ihe
ſum in tēplū p̄ſentauerūt. Sic ⁊ nos ꝓceſſio
nē facimus. ⁊ cereū accēſum ꝑ quē ſignifica
tur iheſus in manib᷒ baiulam᷒. ⁊ vſq; in ec-
cleſias deferimus. Tria eni ſunt in cereo. ſ.
cera lichinus ⁊ ignis. ⁊ per hec tria ſignifi-
cant͛ tria q̄ fuerūt in chriſto. Naꝫ cera ſigni
ficat carnē chriſti q̄ nata eſt de marie virgi-
ne ſine corruptiōe carnis: ſicut apes ceram
gignūt ſine alterutrū cōmixtione. lichin᷒ in
cera latens ſignificat aīam candidiſſimā in
carne latētē. Ignis vero ſiue lumen ſignifi-
cat diuinitatē. qꝛ deus noſter ignis cōſumēs

eſt. Unde quidā ſic ait. Hanc in honore pie
candelā porto marie. Accipe per cerā carnē
de virgine verā. Per lumē numē maieſtatis
q; cacumen Lichinus eſt anima ſub carne
latens pre opima. Quarto ꝓpter inſtructio
nē nr̄am in hoc eni inſtruimur ꝙ ſi volumus
eſſe añ deū purificati ⁊ mundi: tria in nobis
habere debem᷒. ſ. fidē verā. actionē bonam,
intentionē rectam. Nā candela in manu ac
cenſa eſt fides cū operatōe bona. ⁊ ſicut can
dela ſine lumie dicit͛ eſſe mortua. ⁊ lumen ꝑ
ſe ſine candela nō lucet: ſꝫ mortuū eſſe videt͛
ſic. ⁊ opatio ſine fide ⁊ fides ſine bono opere
mortua eſſe dicit͛. Lichin᷒ aūt intus in cera
occultatus eſt intentio recta. vñ grego. Sic
ſit opus in publico. vt tñ intentio maneat in
occulto. ¶ Quedaꝫ matrona nobilis in
beatā virginē maximā deuotionē habebat.
Hec quandā capellā iuxta domū ſuā cōſtru-
xerat ⁊ ꝓpriū capellanū habēs omni die miſ
ſam de beata virgīe audire volebat. Appro-
pinquāte aūt feſto purificatiōis beate virgi
nis ſacerdos ob quoddā ſuū negociū longi᷒
receſſit. ⁊ domino illa die miſſam habere nō
potuit velut alibi legitur omnia que habere
poterat. etiam. veſtimenta pro amore virgi-
nis dabat. Unde cum clamidem dediſſet et
ad eccleſiam ire non poſſet. ſine miſſa illam
ea die manere oportebat. De quo cum pluri
mum doleret eccleſiā ꝓpriā ſeu camerā itra
uit. ⁊ ante altare beate virginis ſe ꝓſtrauit.
Tunc ſubito in exceſſu mentis facta videba
tur ſibi ſe in quadam eccleſia pulcherrima ⁊
ſpecioſa collocatam eſſe. Et reſpiciēs vidit
turbam maximam virginū in eccleſiam ve-
nientem: quas quedam virgo pulcherrima
diademate coronata precibat. Cūq; omnes
per ordinem conſediſſent. ecce turba alia iu
uenum. qui ⁊ ipſi iuxta ordinē conſederunt.
Et ecce quidam maximum cereorum faſcē
deferēs. cereum primo virgini que ceteras
anteibat dedit. ⁊ poſtea alijs virginibus ⁊ iu
uenibus tribuit. Deinde ad illam matronaꝫ
venit. ⁊ cereuꝫ ei obtulit. quem illa libenter
accepit. Tūc per chorū reſpiciēs vidit duos
ceroferarios. ſubdiaconum diaconū ⁊ ſacer
dotem ſacris indutos veſtibus ad altare p-

cedēten tanꝙ miſſarū ſolēnia celebrare vo-
lētes Uidebat aūt ſibi ꝙ acoliti cēnt vincē-
tius τ laurēti⁹ diacon⁹ τ ſubdiacon⁹ duo an-
geli. ſacerdos aūt xp̄s. Facta aūt ꝯfeſſione
duo pulcherrimi iuuenes in mediū chori ie-
rūt τ offm̄ miſſe alta voce τ deuotiſſime ice
perūt. τ ceteri q̇ in choro erāt ꝓſequunt̄. Cū
aūt ad oblationē ventū fuiſſet regina virgi-
nū τ cetere virgines cū alijs q̇ erāt in choro.
cereos ſuos ſacerdoti vt moris eſt flexis ge
nub⁹ obtulerūt. Cū aūt ſacerdos illā matro
nā expectaret vt ſibi cereū ſuū offerret. τ illa
ire nollet miſit ad eā regina virginū ꝑ nūciū
ꝙ ruſticitatē faceret ꝙ ſacerdotē tādiu expe
ctare ꝑmitteret. Illa autē rn̄dit ꝙ ſacerdos
in miſſa ſua ꝓcederet. qꝛ cereū ſuū ſibi nō of
ferret. Tūc iterū regina aliū nūcium miſit.
Cui ſilr illa rn̄dit ꝙ cereū ſibi datū penitus
nulli daret. ſed illū ex deuotiōe teneret. Re-
gina aūt virginū nūcio p̄cepit dicēs. Uade τ
iterū eā roga vt cereū offerat. ſin aūt ip̄m de
manib⁹ ei⁹ violēter auferas. Cūq3 nūci⁹ iuſ
ſet. τ illa rogātē audire recuſaret. dixit ſe in
mādatis hře: vt ip̄m ab eo violēter auferret
Tūc ille cū magna violētia cereū cepit τ ip̄z
auferre conabat̄. Illa aūt forti⁹ tenebat τ ſe
virilr defendebat. Cūq3 lōga fieret alterca-
tio τ hincide cere⁹ violēti⁹ traheret̄ ſubito ce
re⁹ fract⁹ eſt τ medietas in manu nūcij τ alia
medietas in manib⁹ ip̄i⁹ dn̄e remāſit ad hāc
igit̄ vehemētē fractōez illa ſubito ad ſe rediit
τ ſe iux̄ altare vbi ſe poſuerat iuenies cereū
fractū in manu ſua repit. De q̄ valde admi-
rās imēſas grās btē virgini reddidit. q̇ eā ſi
ne miſſa illa die remanere nō ꝑmiſit. ſʒ tali
officio itereſſe fecit. Illa aūt cereū diligēter
repoſuit. τ ꝓ maximis reliquijs reſeruauit.
Soʒ τ oēs vt dr̄ q̇ tūc tāgebātur de eo a qua-
cūq3 detinebant̄ īfirmitate ꝓtin⁹ liberabant̄
Quedā aūt alia mřona dū eēt grauida q̇dā
nocte in ſomnis vidit ſe portare quoddā ve-
xillū. qd̄ colore ſanguineo erat tinctū. Euigi
lās aūt ꝯtinuo ſenſum amiſit. Quā diabol⁹
adeo ludificabat vt videret̄ ſibi ꝙ xp̄ianā fi-
dē quā hacten⁹ hūerat iter māmillas hēret.
τ inde ꝯtinuo exiret. Que cū nullaten⁹ cura
ri poſſet in quadā eccl'ie beate v̄gis in feſto

purificationis pernoctauit. τ integraʒ ſani-
tatem recepit.

¶ De ſancto Blaſio. xxxviij

Blaſius quaſi blādus
Uel blaſius quaſi belaſius a be
la qd̄ eſt habitus τ ſior paruul⁹.
Fuit eīm blād⁹ ꝓ dulcedinē ſer
monū habitus virtutum ꝑuulus per humili
tatem morum. A

Blaſius cum omni māſuetudine τ ſuauitate polleret xp̄iani eū i ſebaſte ciuitate capado
cie i ep̄z elegerūt. Qui ep̄atu ſu
ſcepto ob dyocletiani ꝑſecutione ſpeluncā pe
tijt. τ ibi heremiticā vitā duxit. Cui aues pa
bulū afferebāt. ac fere ad eū vnanimiter cō-
fluebāt τ vſq3 dū iponeret manū eis benedi
cēs nō recedebant ab eo. Deniq3 ſi que in fir
mabant̄ ad eū ꝯtinuo veniebāt τ ſanitatem
ad integrū reportabāt. Preſes igit̄ illius re
gionis dum milites ſuos ad venādū miſiſſʒ
τ illi inuanū alibi laborātes ad antrū ſancti
blaſij caſu ꝑueniſſent magnā ibidē beſtiarū
mltitudinē an̄ ip̄m ſtantū repererūt. Quas
dū nullaten⁹ cape poſſent. attoniti dn̄o ſuo
nūciauerūt. Qui ſtatim milites plures mi-
ſit. τ vt ipſum cū oibus xp̄ianis ad ſe adduce
rēt p̄cepit. In ipſa aūt nocte ter xp̄s ei appa
ruit dicens. Surge τ offer mihi ſacrificiuʒ.
Ecce aūt aduenerūt milites dicētes. Egre-
dere vocat te p̄ſes. Quib⁹ rn̄dit ſanctus bla
ſius. Bene veniſtis filij. Nūc video qꝛ deus
nō eſt oblit⁹ mei [redacted] eoꝝ eis miracl'a mlta fecit
Tūc mlier q̇dā filiū ſuū morietē in cui⁹ gut-
ture os piſcis trāſuerſuʒ erat. ad pedes ei⁹ at
tulit τ vt ſanaret̄ cū lachrimis poſtulabat.
Sctūs v̄o blaſi⁹ man⁹ ſup eū iponēs orauit.
vt puer ille τ oēs q̇ in ei⁹ noīe aliq̇d peterent
ſanitatis bn̄ficiū obtinerēt τ ſtatim ſanat⁹ eſt
B Mulier q̇dā paupcula vnū ſolū porcuʒ
hn̄s quē tm̄ violēter lupus rapuerat ſctm̄ bla
ſium deꝑcabat̄ vt ſibi reddi faceret ſuū por-
cū. Qui ſubridēs dixit. mulier noli cōtriſtari
reddet̄ tibi porcus tuus. τ cōtinuo lupus ve
nit τ porcuʒ vidue reddidit. Ingrediēs vero

blaſius ciuitatē iuſſu principis carceri man
cipat̄. Alia vero die iuſſit p̄ſes ip̄m ſibi p̄ſen
tari quē vidēs blādis ſermonib⁹ ſalutauit di
cens. Gaude blaſi amice deoꝝ. Cui blaſius.
Gaude tu optime p̄ſes ſʒ ne dicas eos deos
ſʒ demones: qꝛ eterno igni cū his q̇ eos ho-
norāt tradunt̄. Irat⁹ p̄ſes eū fuſtib⁹ cedi iuſ
ſit. τ in carcerē retrudi fecit. Cui blaſi⁹ dixit.
Inſenſate ſperas per penas tuas dei mei a
me auferre amorē q̇ ip̄m in me hēo corrobo
ratorē. Audiēs h vidua cui porcū reddiderat
porcū ip̄ʒ occidit τ caput cū pedib⁹ candela τ
pane ad ſctm̄ blaſiū deportauit. Ille grās a-
gens comedit ſibiq3 dixit. Singl'is ānis can
delā in eccl'ia noīs mei offeras. τ tibi τ q̇cū-
q3 hoc fecerit bn̄ erit. Qd̄ ſp egit τ ſibi ꝓſpe
ritas mlta fuit. Poſt hoc eū eductū a carce-
re p̄ſes ad deos inclinare nō poſſʒ. Iuſſit eū
in ligno ſuſpendi τ carnē ei⁹ cū ferreis pecti
nib⁹ laniari τ ſic iterū in carcereʒ reportari.
C Septē ḡ mlieres ſequētes guttas ſan-
guinis colligebāt q̄ mox tenent̄ τ ad deoꝝ ſa
crificium cōpellunt̄. Que dixerūt. Si vis vt
deos tuos adorem⁹ cū reuerētia. mitte eos
ad ſtagnū vt ibi facieb⁹ ablutis mūdius ado
rare poſſim⁹. Let⁹ p̄ſes efficit̄ τ citi⁹ qd̄ dixe
rāt adimplet̄. Ille v̄o deos arripuerūt τ eos
i ſtagni mediū ꝓiecerūt dicētes. Si dij ſunt
videbim⁹. Qd̄ p̄ſes audiēs τ p̄e ira inſaniēs
τ ſeip̄m ꝑcutiēs dixit miſtris. Cur nō tenui
ſtis deos nr̄os vt nō mitterent̄ in ꝓfundum
laci. Qui dixerūt doloſe tecū locute ſunt mu
lieres. τ eos in ſtagnū ꝓiecerūt. cui mlieres
Deus verus dolos nō patit̄. Sʒ τ ſi dij fuiſ-
ſent preſciuiſſent vtiq3 q̇d eis facere voleba
mus. Et iratus p̄ſes iuſſit plūbū liquefactū
τ pectines ferreos τ ſeptē loricas igne can-
dētes ex vna pte pari. τ ex alia ſeptē camiſi-
as afferri lineas. Quo dicēte vt ex his quod
mallēt eligerēt vna illarū duos puulos hn̄s
audacter cucurrit. τ lineas camiſias accipi-
ens in caminū ꝓiecit. Pueri vero tiſi dixe-
rūt. Nō nos mater dulciſſima poſt te relin-
quas. ſʒ ſicut nos repleſti dulcedine lact' ſic
nos reple dulcedine regni celeſt'. Tūc p̄ſes
iuſſit eas ſuſpēdi. τ carnes eaꝝ pectinib⁹ fer
reis laniari. Quarū carnes vt nix albiſſime

erāt τ ꝓ ſanguie lac fluebat. Cū aūt ſuppli-
cia inuite ferrēt angelus dn̄i ad eas venit et
eas viriliter ꝯfortauit dicēs. Nolite timere
bonus eīm opari⁹ q̇ bn̄ incipit τ bn̄ ꝑficit. τ a
ꝯducēte ſe bn̄dictionem meret̄ pro cōpleto
ope τ mercedē accipit ꝓ labore τ gaudiū poſ
ſidet ꝓ mercede. Tūc p̄ſes iuſſit eas deponi
τ in caminū mitti. q̄ diuinitus igne extincto
exierūt illeſe. Quibus p̄ſes iā nūc magicam
artē dimittite τ deos nr̄os adorate. Que rn̄
derūt. Perfice qd̄ cepiſti. qꝛ iā ad regnuʒ ce
leſte vocate ſum⁹. Tūc ille data ſn̄ia eas de
collari mādauit. Que dū decollari deberent
flexis genub⁹ adorauerūt dicētes. Deus qui
nos a tenebris ſepaſti. τ in hāc lucē dulciſſi-
mā adduxiſti q̇ nos ſacrificiū tuū feciſti ani-
mas nr̄as ſuſcipe τ ad vitā eternā facias ꝑ-
uenire τ ſic trūcatis capitib⁹ ad dn̄m migra
uerūt. D Poſt hoc iuſſit preſes blaſiū ſi-
bi p̄ſtari τ dixit ei. Uel nūc adoras deos vel
nō. Cui blaſius. Impie nō timeo minas tu-
as age vt vis corp⁹ eīm meū penit⁹ tibi trado
Tūc iuſſit eū mitti in ſtagnū Ipſe v̄o aquaʒ
ſignauit. τ mox ſicut terra arida fixa ꝑmāſit
Dixitq3 eis. Si veri ſunt dij veſtri oſtendite
virtuteʒ eoꝝ τ ingredimini huc. Ingreſſiq3
lxv. viri ſtagnū ꝯtinuo ſunt ſubmerſi. Ange
lus aūt dn̄i deſcēdēs. dixit ei. Egredere bla-
ſi τ coronā tibi a deo paratā ſuſcipe. Cūq3 ex
iſſet dixit ad eū p̄ſes. Omnino decreuiſti nō
adorare deos. Cui bla. Cognoſce miſer ꝙ
xp̄i ſeru⁹ ſum nec demōes adoro. Et ſtatim
iuſſit eū decollari. Ipſe aūt ad dominū ora-
uit vt quicūq3 ꝓ infirmitate guttur' vel alia
quacūq3 infirmitate eius patrocinia poſtu-
laret exaudiri ꝯtinuo mereret̄. τ ecce vox de
celo ad eū venit ꝙ ſic fieret. vt orauit. Sicq3
p̄noiatus ſanctus cū duob⁹ puerulis decol-
latus eſt circa annos dn̄i. cclxxxiij.

¶ De ſancta agatha virgine. xxxix A

Agatha dicitur ab agi
os quod eſt ſanctus τ theos de
us quaſi ſancta dei. Tria enim
ſunt ſicut dicit Criſ. q̄ ſctm̄ faci
unt q̄ illa ꝑfecte fuerūt in ea. ſ. cordis mūdi-
cia ſpūſſancti p̄ſētia. τ bonoꝝ operū affluētia

Uel dr̄ ab a qđ eſt ſine ꝛ geos terra. ꝛ theos
deus quaſi dea ſine terra. i. ſine amore terre
noꝝ. Uel ab aqua qđ ē loquēs. ꝛ thau ꝯſum
matio q̄ſi ꝯſummate ꝛ pfecte loquēs qđ pꝫ
in ſuis rn̄ſis. Uel ab aga qđ eſt ſeruit⁹ ꝛ tha
as ſupior q̄ſi ſeruit⁹ ſupior. ꝛ h̄ ppt̄ illud qđ
dixit ſumma igenuitas ē iſta ꝛc. Uel ab aga
qđ eſt ſolēnis ꝛ thau ꝯſummatio: q̄ſi ſolēni
ter ꝯſummata. i. ſepulta. qđ pꝫ in angelis
qui eam ſepelierunt. B.

Agatha virgo igenua

mēte ꝛ corpe pulcerrima i vrbe
cathancſiū deū ſemp i oī ſctita-
te colebat. Quitian⁹ autē ꝯſula
ris ſilicie cū eēt ignobilis libidioſus. auar⁹
ꝛ ydolis dedit⁹ btāꝫ agathā cōprehēdere ni
tebat̄ vt qꝛ erat ignobilis cōprehēdendo no
bilē timeret̄ qꝛ libidinoſus ei⁹ pulchritudīe
frueret̄. qꝛ auar⁹ eius diuitias rapet. qꝛ ydo
latra dijs eā faceret imolare. Fecitq̄ꝫ eā ad
ſe adduci. Que cū adducta eēt ꝛ ei⁹ imobile
ppoſitū cognouiſſet tradidit eā cuidā mere
trici noīe affrodiſia. ꝛ nouē filiab⁹ ei⁹ eiuſdē
turpitudinis. vt p. xxx. dies ſuaderēt ei q̄ño
eius aīm imutarēt Et modo pmittēdo leta
modo terrēdo p aſpera ſperabāt eā a bono
ppoſito reuocare. qbus beata agatha dixit
Mens mea ſupra petram ſolidata eſt ꝛ in
xp̄o fundata. Uerba veſtra venti ſunt pmiſ
ſiones veſtre pluuie ſunt terrores veſtri flu
mina ſunt. Que q̄ptumuis ipugnant funda
mentū domus mee cadere nō valebit. Hec
autē dicēs flebat quotidie ꝛ orabat. ſitiens
ad martyriū palmā puenire. Uidēs igit̄ af-
frodiſia ip̄am imobilē pmanere dixit quin-
tiano. Facilius poſſunt ſaxa molliri ꝛ ferrū
in plumbi mollicięm ꝯuerti q̄ꝫ ab intentiōe
xp̄iana mens iſti⁹ puelle conuerti ſeu reuo
cari. Tūc quintianus fecit eā ad ſe adduci.
ꝛ ait illi. Cuius ꝯditiōis es. Cui illa. Nō ſo
lum ingenua ſꝫ ꝛ ſpectabilis genere. vt oīs
parentela mea teſtat̄. Cui q̄ntianus. Si in
genua es. cur moribus te ſeruilē pſonā ha-
bere oñdis. illa rn̄dit. Quia ancilla xp̄i ſum.
ideo ſeruilē me exhibeo pſonā. q̄ntianus di
xit. Si te ingenuā dicis. quō ancillā aſſeris
illa rn̄dit. Sūma ingenuitas eſt iſta in qua
ſeruitus xp̄i ꝓprobat̄. quintianus dixit. Eli
ge qđ volueris aut. ſ. dijs ſacrificare. aut di
uerſa ſupplicia ſubſtinere. cui agatha. Sit
talis vxor tua: qualis fuit venus dea tua. et
tu talis ſis qualis fuit de⁹ tu⁹ iupiter. Tūc
quitianus iuſſit eā alapis cedi dicens. Iniu
riaꝫ iudicis noli temerario ore garrire. aga
tha rn̄dit Miror te virū prudentē ad tantā
ſtulticiā deuolutū. vt illos dicas deos tuos
eſſe quoꝝ vitā nō cupias tuam ꝯiugē vel te
imitari: vt dicas tibi iniuriā fieri ſi eorūꝫ vi
uas exēplo. Nā ſi dij tui ſunt boni bonū tibi
optaui. Si aūt execraris eoꝝ ꝯſorcia mecū
ſentis q̄ntianus dixit. Quid mihi v̄boꝝ ſup
fluus curſus. aut ſacrifica dijs. aut te faciā
diuerſis ſupplicijs interire. agatha rn̄dit. Si
feras mihi pmittas audito xp̄i noīe māſue
ſcunt. ſi igne adhibeas de celo mihi rorem
ſaluificum angeli miniſtrabūt ſi plagas vel
tormēta ingeras habeo ſpiritū ſctm̄ p queꝫ
deſpicio vniuerſa C Tūc iuſſit eā trahi
ad carcerē. qꝛ voce eum publica ꝯfundebat
Ad quē letiſſime ꝛ gloriāter ibat. ꝛ quaſi ad
epulas inuitata agonē ſuū dño cōmēdabat
ſequēti die dixit ei quintian⁹. Abnega xp̄m
ꝛ adora deos. q̄ cū rēnueret iuſſit eā in ecu-
leo ſuſpendi ꝛ torq̄ri. dixitq̄ꝫ agatha. Ego
in his penis ita delector ſicut qui bonū nun
cium audit. aut qui videt queꝫ diu deſidera
uit: aut qui multos theſauros inuenit. Nō
enim poteſt triticū in horreūꝫ poni niſi teca
eius fuerit fortiter conculcata ꝛ in paleas
redacta. Sic aīa mea nō pōt intrare in pa-
radiſum cū palma martirij niſi diligēter fe-
ceris corpus meū a carnificibus attrectari
Tūc iratus quintianus iuſſit ei⁹ mām̄illaꝫ
torqueri ꝛ tortam diutiſſime iuſſit abſcidi.
Cui agatha. Impie crudelis ꝛ dire tiranne
nō es cofuſus amputare in femīa qđ ip̄e in
matre ſuxiſti Ego habeo mām̄illas integraſ
intus i aīa mea. ex quib⁹ nutrio oēs ſenſus
meos. quas ab infantia dño ꝯſecraui. D
Tūc iuſſit eā in carcerē recipi. ꝓhibēs igreſ
ſuꝫ medicoꝝ. ꝛ panē vel aquā ſibi ab aliq̄ mi
niſtrari. Et ecce circa mediā noctē venit ad
eā quidā ſenex quē antecedebat puer lumīs
portitor. diuerſa ſecū ferēs medicamēta. et
dixit ei: Licet ꝯſularis inſan⁹ tormētis te af
flixerit tu eū tuis rn̄ſis ampli⁹ afflixiſti. Et
lꝫ vbera tua torſerit. ſꝫ illi⁹ vbertas i amari
tudinē ꝯuertet̄. Et q̄ñ ibi erā q̄ñ hec patie-
baris. vidi. qꝛ mām̄illa tua pōt curā ſalutis
ſuſcipe. Cui agatha Medicinā carnalē cor
pori meo nūq̄ꝫ exhibui. ꝛ turpe eſt. vt qđ tā-
diu ſuaui nūc pdā. Dixit ei ſenex. Filia ego
xp̄ian⁹ ſuꝫ ne verecūderis. Cui agatha. Et
vn̄ verecūdari poſſuꝫ: cū tu ſis ſenex ꝛ grā
deuus. ego v̄o ita crudeliter lacerata q̄ꝫ ne
mo de me poſſit ꝯcipere voluptatē. ſed ago
tibi gratias dñe pater q̄ ſolicitudinē tuā mi
hi ipendere dignat⁹ es. Cui ille. Et quare
nō pmittis vt curē te. Agatha rn̄dit. qꝛ hēo
dñm ieſum xp̄ꝫ qui ſolo v̄bo curat oīa. ꝛ ſer
mone reſtaurat vniuerſa. hic ſi vult pōt me
cōtinuo curare Et ſubridēs ſenior dixit. Et
ego apl̄s ei⁹ ſum ꝛ ip̄e me miſit ad te: ꝛ i no
mine ei⁹ ſcias te eē ſanatā. Et ꝯtinuo petr⁹
apl̄s diſparuit ꝛ pcidēs btā agatha gratias
agens inuenit ſe vndiq̄ꝫ ſanatā ꝛ mām̄illaꝫ
ſuo pectori reſtitutā. Cū ergo ex immēſo lu
mine cuſtodes territi affugiſſent ꝛ apertuꝫ
carcerē reliq̄ſſent. rogabāt eā quidē: vt abi
ret. Abſit inquit vt fugiā ꝛ coronā patiētie p
dam ꝛ cuſtodes meos tribulatiōib⁹ tradaꝫ
E Poſt dies quattuor dixit ei q̄ntian⁹ vt
deoſ adoraret ne grauiora ſupplicia ſuſtine
ret. Cui agatha. V̄ba tua fatua ſunt ꝛ vana
aerem maculātia ꝛ iniqua. Miſer ſine itel
lectu quomodo vis vt lapides adorē ꝛ deuꝫ
celi qui me ſanauit dimittā. quintian⁹ dixit.
Et quis te ſanauit. cui agatha. Xp̄us filius
dei. q̄ntianus dixit. Iterū tu xp̄m audes no
minare. quē ego nolo audire. agatha dixit.
quādiu vixero xp̄m corde ꝛ labijs inuocabo
quintianus dixit. Nūc vide ſi xp̄us te cura-
bit. ꝛ iuſſit teſtas fractas ſpargi ꝛ ſub teſtaſ
carbones ignitos mitti ꝛ ip̄am deſup nudo
corpi volutari. Qđ cū fieret ecce terremo-
tus nimi⁹ fact⁹ ē. q̄ totā ciuitatē ita ꝯcuſſit
vt pars corruēs duos ꝯſiliarios q̄ntiani op
primeret ꝛ oīs ppl̄s ad eum ꝯcurreret ꝯcla
mās q̄ꝫ ppter iniuſtū agathe cruciatū talia
paterentur. Tūc q̄ntianus ex vna parte ter
remotū ex alia ſeditionē populi metuēs ip
ſam iterū in carcerē recipi iuſſit vbi ſic ora-
uit dicens. Dñe ieſu xp̄e qui me creaſti. ꝛ ab
infantia cuſtodiſti. q̄ corpus meū a pollutio
ne ſuaſti. ꝛ a me amorē ſeculi abſtuliſti: ꝛ q̄
tormenta me vincere feciſti. ꝛ in eis v̄tutē
patientie tribuiſti. accipe ſpiritū meū ꝛ iube
me ad tuā miam peruenire. Hec cū oraſſet
cū ingenti voce ſpm̄ tradidit circa annū dñi
cclij. ſub daciano al̄s decio iperatore. F
Cū autē fideles cū aromatibus corpus ei⁹
ꝯdirent: ꝛ in ſacrofago collocarēt. quidā iu
uenis ſericis indutus cū pluſq̄ꝫ centū viris
pulcherrimis ꝛ ornatis ac albis idutis qui
nunq̄ꝫ in illis ptibus viſi fuerant ad corpus
eius venit ꝛ tabulā marmoreā ad caput ei⁹
ponēs ab oculis oīm ſtatim diſparuit. erat
autē in predicta tabula ſcriptū. Mentē ſan
ctam ſpontaneā honorē deo ꝛ patrie libera
tionē quod ſic intelligitur. Mentē ſanctaꝫ
habuit ſpontaneā ſe obtulit honorē deo de
dit. ꝛ patrie liberationē fecit. ꝛ hoc miracu-
lo diuulgato. etiā gentiles ꝛ iudei ſepulchꝝ
eius plurimū venerari ceperūt. Quintian⁹
autē dum ad eius inueſtigandas diuitias p
geret duobus equis inter ſe fremitū dantı-
bus. calceſq̄ꝫ iactantibus vnus eum morſu
appetijt. alter calce percuſſum in flumine p
iecit. ita q̄ꝫ corpus eius nuſq̄ꝫ potuit inueni
ri. Reuoluto anno circa diē natalis ei⁹ mōs
quidā maximus circa ciuitatē ruptus eru-
ctauit incendiū. quod quaſi torrēs de mōte
deſcendens ꝛ ſaxa terrāq̄ꝫ liquefaciēs ad vr
bem cū magno ipetu veniebat. Tunc paga
norum multitudo deſcēdit de mōte ꝛ ad ſe-
pulchrū eius cōfugiēs velū vnde coopertū
erat ſepulchrum arripuit: ꝛ ipſuꝫ ſtatuit cō
tra ignem. ſtatimq̄ꝫ in die natalis ipſius vir
ginis ignis ſtetit vlterius non pceſſit. De
hac v̄gīe dicit Amb. in prefatōe. O felix ꝛ i-
clita v̄go que meruit dñi pro laude fidelis
martiris ſanguinē clarificare ſuum. O illu
ſtris ꝛ glorioſa gemino illuſtrata decore. q̄
inter tot tormenta aſpera cunctis prelata
miraculis ꝛ miſtico pollens ſuffragio apl̄i
meruit viſitatōe curari. ſic nuptā xp̄o ſuſce
perunt ethera. ſic humandi artus glorioſa

fulget obſequia.vbi angeloꝝ chorus ſancti
tatem mētis ⁊ patrie indicat liberationem

¶ De ſancto vedaſto. xl.

VEdaſt⁹ quaſi vere dās
eſtuſ qꝛ vere ſibi dedit eſtus affli
ctionis ⁊ pnie. Uel quaſi ve di
ſtans.qꝛ ve eternū ab eo diſtat.
Ui a m dānati ſemp dicēt ve ſcꝫ qꝛ deū offen
di.ve qꝛ diabolo ꝯſenſi.ve qꝛ natus fui. ve
mori nō valeo. ve qꝛ tam male torqueoꝛ.ve
qꝛ nunꝙ liberaboꝛ. A

VEdaſtus a beato re
migio in atrabatenſeꝫ epm oꝛ
dinatus fuit. Qui cū ad portaꝫ
ciuitatis veniſſet.⁊ ibidē duos
paupes vnū cecū ⁊ aliū claudū petētes ele
moſinā repiſſet dixit eis. Argentū ⁊ aurum
nō mihi.qd autē habeo vobis do. Et facta
oꝛōne vtroſqꝫ ſanauit. Cūqꝫ autē in quadā
eccl'ia derelicta vepꝛib⁹ opta lup⁹ habitaret
eidē pcepit:vt inde fugeret.nec vltra illuc re
dire auderet.qd ⁊ factū eſt Deniqꝫ cū vbo ⁊
ope multos ꝯuertiſſꝫ.q̄dragesimo anno ſui
epiſcopat⁹ vidit colūnā igneā a celo vſqꝫ i do
mū ſuā deſcēdētē.q̄ finē ſuū adeſſe ꝯſiderās
poſt modicū i pace qͤuit circa annū dñi qͤn
genteſimū qͤnquageſimū. Cū aūt corp⁹ eius
trāſferret audomar⁹ pſemo cecus dolēs ꝙ
corp⁹ epi videre nō poterat.mox lumē rece
pit:ſed poſtmodū ad votū ſuū lumen amiſit

¶ De ſancto amando. xli. A

AMandus dicitur qꝛ
amabilis fuit. Habuit enī tria
in ſe q̄ faciūt hoīeꝫ amabilē pri
mū eſt ſocietas grata.puerbi.
xviij. Uir amabilis ad ſocietatē magis ami
cus eſt ꝙ frater. ſcd̄oꝫ eſt ꝯuerſatiōis hone
ſtas ⁊ ſic dꝛ de Heſter.ij.ꝙ oīm oculis ama
bilis videbat̄.tertiū ē,pbitatis vtuoſitas.ij.
reg.ij. Saul ⁊ ionathas amabiles ⁊ decori.

AMandus ex nobili
bus parētibus ortus monaſte
riū introiuit. Qui dū per mona
ſteriū ambularet quēdam ma
ximum ſerpentē inuenit queꝫ ſtatim vtute
crucis ⁊ oꝛōne ad foueam vñ exierat redire
coegit nunꝙ inde exiturū. Uenies aūt ad ſe
pulchꝛū ſcti martini annis.xv.ibi māſit cili
cio indutus ⁊ aqua ⁊ pane oꝛdeaceo ſuſtētat⁹
Poſt hoc dū romā iuiſſꝫ.⁊ i eccl'ia ſcti petri
in oꝛōne pnoctaret cuſtos eccl'ie ip̄m irreue
renter foras eiecit Qui dū ad āmonitioneꝫ
ſcti petri q̄ ſibi ante foreſ eccl'ie dormiēti ap
paruit ad gallias iuiſſꝫ ⁊ ibidē regē Dagober
tū,p ſuis criminib⁹ icreparet.irat⁹ rex cū de
ſuo regno eiecit Deniqꝫ cū rex filiū nō habe
ret:⁊ oꝛōe fctā ad dñꝫ filiū hūiſſet.cogitare
cepit:a q̄ infantē ſuū faceret baptizari. Ue
nitqꝫ i mentē ei⁹ vt ab amando cū baptizari
faceret. Queſito igit̄ amādo ⁊ ad regē addu
cto rex ad pedes ei⁹ pſternit̄.rogauitqꝫ vt ſi
bi idulgeret ⁊ ſuū filiū quē ſibi dñs dederat
baptizaret. Ille vo pmā petitionē benigne
ꝯceſſit.ſꝫ ſecularib⁹ negocijs iplicari metu
ens ſcd̄aꝫ renuit ⁊ abceſſit. Tandē vict⁹ p̄
cib⁹ ānuit voto regis quē cū baptizaret tacē
tib⁹ cūctis infans rñdit amē. Poſt h̄ rex ip̄ꝫ
i traiectēſeꝫ epm ſublimari fecit.q̄ cū a ple
riſqꝫ vbū pdicatōis ꝯtēni videret i vaſconiā
iuit. Ubi cū qdā ioculatoꝛ vba ei⁹ irrideret
a demōe arripit̄ ⁊ ppꝛijs dētib⁹ ſe diſcerpēs
ꝙ viro dei iniuriā feceri ꝯfitet̄ ⁊ ſtatim miſe
rabilit̄ morit̄ B Dū aūt quadā vice ma
nus lauaret.qdā epus aquā illā ſuari fecit de
qua qdā cec⁹ poſt modū curat⁹ fuit.cū i quo
dā loco de volūtate regis mōaſteriū ꝯſtrue
re vellꝫ.qdā epus,prie ciuitat̄ moleſte h̄ ſuſti
nēs miſit famulos ſuos vt aut ip̄m occide
rent vel inde eijcerēt. Qui veniētes eidē do
loſe dixerūt vt ſecū pgerēt.⁊ ſibi locū aptuꝫ
ad mōaſteriū oñderet. Ille aūt maliciā coꝝ
pcognoſcēs vſqꝫ ad cacumē mōtis vbi eū oc
cidere cupiebāt cū eis iuit eo ꝙ multū mar
tiriū affectaret Sꝫ ecce tāta pluuia ⁊ tēpe
ſtate mōs tegit̄ vt ſe mutuo videre nō poſſet
⁊ iam ſe moꝛi putātes,pſtrati veniā poſtula
bant.⁊ vt eos viuos abire pmitteret exoꝛa
bāt. Qui oꝛōnē effudit ⁊ ſerenitatē maximā
ipetrauit. Illi ergo ad ,ppꝛia redierūt.⁊ ſan
ctus amādus euadēs:⁊ multa alia miracu
la faciēs in pace quieuit Floꝛuit circa annū
dñi,cliiij.tempoꝛe eraclij.

¶ De ſancto valentino. xlij

VAlentinus dicit̄ qua
ſi valoꝛē tenēs.hoc eſt in ſctita
te pſeuerās.vel dꝛ valētin⁹ qua
ſi valēs tyro.i.miles xp̄i.miles
dicit̄ valēs q̄ nūꝙ cedit.foꝛtiter ferit.ſe valē
ter defendit:potēter vincit.ſic valētinus nō
ceſſit martiriū vitādo.pcuſſit ydolatriā eua
cuādo defēdit fidē cōf.tēdo vicit patiēdo A

VAlentin⁹ reuerēdus
preſbiter fuit quē claudi⁹ impa
toꝛ ad ſe adduci faciēs interro
gauit dicēs.qd eſt valētine; cur
amicitia nr̄a nō frueris vt deos noſtros ad
oꝛās ſupſtitiōem tue abijcias vanitat̄. Cui
valētin⁹. Si grāꝫ dei ſcires;iſta nequaꝙ di
ceres.ſꝫ ab idolis aīm reuocares ⁊ deū q̄ eſt
i celis adoꝛares. Tūc qdā q̄ claudio aſtabat
dixit.qd vis dicere valētine de ſctitate deoꝝ
nr̄oꝝ. Cui valētin⁹. Ego de eis nil dico niſi
ꝙ fuerūt hoīes miſeri ⁊ oī immūdicia pleni
Ad quē claudi⁹. Si xp̄s ver⁹ de⁹ eſt:cur mihi
nō dicis qd verū eſt. Cui valētin⁹. Uere xp̄s
ſol⁹ deus eſt in quē ſi credideris aīa tua ſal
uabit̄.reſpublica augebit̄ oīm inimicoꝝ tibi
victoꝛia cōcedet̄. Rñdens aūt claudi⁹ aſtāti
bus dixit. Uiri romani audite:ꝙ ſapiēter ⁊
recte loqtur hō iſte.tūc dixit pfectus Sedu
ctus eſt impatoꝛ. Quō deſerem⁹ qd ab ifan
tia tenuim⁹.⁊ tūc coꝛ claudij imutatum eſt.
Tradit̄ aūt cuidā pͥncipi i cuſtodiā Et cū in
domū ei⁹ duct⁹ fuiſſet dixit. Dñe ieſu xp̄e ve
rum lumē illumia domū iſtā vt te verū deū
cognoſcāt. Cui pfectus Miroꝛ te dicenteꝫ
ꝙ xp̄s eſt lumē. Equidē ſi filiā meā diu cecā
illuminauerit faciā quecūqꝫ pceperis. tunc
valētin⁹ oꝛās ei⁹ filiā cecā illuminauit.⁊ oēs
de domo ſua ꝯuertit.tūc impatoꝛ valētinū
decollari precepit circa annū dñi.cclxxx.

¶ De ſancta iuliana. xliij A

IUliana dum eulogio
pfecto nicomedie deſpōſata eſ
ſet:⁊ nollet ſibi aliquatenuꝫ co
pulari niſi recipet fidē xp̄i iuſſit
eā pater ſu⁹ expoliari ⁊ grauiſſime cedi ac ip
ſi prefecto tradi. Cui prefectus ait. Dulciſſi
ma mea iuliana:cur me ita dluſiſti vt me ſic
reſpueres. Cui illa. Si tu adoꝛaueris deū
meū acquieſcā tibi alioquin nunꝙ dñs me⁹
eris. Cui prefectuſ. Dña mea hoc facere nō
poſſum;qꝛ imperatoꝛ amputari faceret ca
put meū. Cui iuliana. Si ita times impato
rem moꝛtalē.quō vis vt impatoꝛē nō timeā
immoꝛtalē. Fac quicqd vis.qꝛ me decipe nō
valebis.tūc prefectus iuſſit eaꝫ grauiſſime
virgis cedi.⁊ dimidia die p capillos appen
di ⁊ plumbū liquefactū in capite ei⁹ fundi.
qd cū nihil ei nocuiſſet.ip̄am cathenis liga
uit.⁊ in carcerē recluſit. Ad quē venit diabo
lus in ſpecie angeli dī. Iuliana ego ſum an
gelus dñi q̄ me ad te miſit vt te debeā cōmo
uere vt dijs ſacrifices.ne tādiu crucieris et
tā mala moꝛte moꝛiar̄.tūc iuliana flēs oꝛa
uit dñ. Dñe de⁹ me⁹ ne pmittas me pire.ſed
oñde mihi qs ē iſte q̄ mihi talia pſuadet. Fa
ctaqꝫ ē ad eā vox vt ip̄ꝫ apphēderet.⁊ qs eēt
ip̄ꝫ cogeret ꝯfiteri.q̄ cū eū tenuiſſet ⁊ qs eſ
ſet interrogaſſet dixit ei ꝙ demō eēt;⁊ ꝙ ad
eā decipiedā pr̄ ſu⁹ ip̄ꝫ miſiſſet. Cui iuliana
Et q̄s eſt pr̄ tuus rñdit beelzebuth q̄ ad oīa
mala nos dirigit ⁊ facit nos grauit̄ vberari
quotiēs a xp̄ianis fuerim⁹ ſupati ⁊ idō ſcio ꝙ
malo meo huc veni.qꝛ te ſupare non potui.
Inter alia q̄ ꝯfeſſus ē dixit. qꝛ tūc maxime
a xp̄ianis elōgabat̄ qñ miſteriū dñici coꝛpo
ris agebat̄.⁊ qñ oꝛōnes ⁊ pdicatiōes fiebāt
tūc iuliana manib⁹ retroꝛſuꝫ ip̄ꝫ ligauit ⁊ ad
terrā ip̄m deijciēs cū cathena q̄ erat ligata
ip̄ꝫ duriſſime vberauit. Diabol⁹ vo clamās
rogabat eā dicēs Dña mea iuliana miſerere
mei.tūc iuſſit pfectus vt iuliana de carcere
educeret̄.⁊ exiēs trahebat poſt ſe demoneꝫ
alligatū. Demon aūt rogabat eā dicēs Dña
mea iuliana noli ampli⁹ de me ridiculū face
re. Nō ei potero vltra i quēpiā pualere.xp̄i
ani dicūt̄ miſericoꝛdes eſſe ⁊ tu nullā de me
miam hēs. Sicqꝫ p totū foꝝ ip̄m traxit ⁊ po
ſtea i quādā latrinā ip̄ꝫ piecit. B Cū aūt
ad pfectū pueniſſet in quadaꝫ rota adeo eſt
extenſa ꝙ oīa eius oſſa vſqꝫ ad medullariuꝫ
exitū ſunt confracta.angelus autē domini
rotam cōminuēs ipſaꝫ in momēto ſanauit,

qñ videntes qui aderant crediderunt ⁊ ſtatim decollati ſunt viri quingenti ⁊ mulieres.cxxx. Deinde cum in quandã ollã plũbo liquefacto plenã miſſa fuiſſet. ſ; plumbũ velut temperatũ balneũ factũ eſſet maledixit pfect⁹ diis ſuis qui vnã puellã punire nõ poterãt que tã tam iniuriã eis irrogabat. Tũc iuſſit eã decollari. Que dum ad decollãdũ duceret demon quem verberauerat in ſpecie iuuenis apparẽs clamabat di. Nolite ei parcere qm deos veſtros vituperauit ⁊ me hac nocte verberauit reddite ergo ſibi qđ meruit. Cumq; iuliana paululũ oculos apperuiſſ; vt videret quis eſſet q talia loqueret demon aufugiẽs exclamauit. Heu heu me miſerũ: adhuc puto q me velit cape et ligare. Cũ ergo beata iuliana decollata fuiſſet pfectus nauigans i mari cũ.xxxiiij. viris orta tẽpeſtate ſubmerſus eſt. Horũ autem corpora cũ mare iactaſſet a feris ⁊ auibus ſunt comeſta.

¶ De cathedra ſcti petri apli. xliiij

A Cathedra triplex eſſe dicitur. ſ. regalis. ij. reg. xxiij. Dauid ſedens in cathedra ⁊c. Sacerdotalis. i. reg. i. Heli ſacerdote ſedẽte ſup ſellam ⁊c. Magiſtralis. Math. xxiij. ſup cathedrã moyſi ⁊c. Beat⁹ ergo petrus ſedit in cathedra regali. qꝛ fuit princeps omnium regum. Sacerdotali qꝛ fuit paſtor omnium clericorum. Magiſtrali quia fuit doctor omnium xpianorum.

B Cathedra ſancti petri ab eccleſia feſtiue colit qꝛ tũc beatus petrus apud antiochiã in cathedrali honore ſublimatus fuiſſe phibet. Huius aũt ſolẽnitatis inſtitutio quadruplicẽ cãm habere videt. Prima cã eſt. Cũ ei btũs petr⁹ apĩ antiochiã pdicarẽ Theophil⁹ pnceps ciuitatĩ illi⁹ dixit ei petre q rõne ppl; meũ ſubuertis. Cũ ergo petrus ſibi fidẽ xpi pdicaret. ille eũ vinculari fecit ⁊ ſine cibo ⁊ potu eũ manere pmiſit. Sz cũ petrus iã pene deficeret reſumpt; ꝙuirib⁹ eleuãs oculos ad celũ ait. Jheſu xpe miſeror adiutor adiuua me in his tribulationib⁹ deficiẽentẽ. cui dñs rñdit. Petre credis te derelictũ a me. Nec bonitati derogas ſi talia ꝯ me dicere nõ formidas. Preſto eſt qui tue ſubueniat miſerie. Audiẽs aũt paul⁹ de incarceratiõe petri ad theophilũ venit ⁊ ſe in mſtis operib⁹ ⁊ artib⁹ ſummũ opificẽ eſſe aſſeruit. Ligna ⁊ tabulas ſe ſcire ſculpe tẽtoria pingere ⁊ multa alia induſtrie opari dixit. q a theophilo obnixe rogat vt in ei⁹ curia ſecũ conſiſtat. Euolutĩ pauc; dieb⁹ paul⁹ ad petrũ abſcõſe in carcerẽ introiuit. quẽ vidẽs pene mortuũ ⁊ cõſumptũ amariſſime flere cepit et in amplexus ei⁹ qſi flẽdo deficiebat ⁊ prũpẽs ſic inquit. O petre frater me⁹ glã mea gaudiũ meũ dimidiũ aĩe mee meo introitu reſume vires. tũc petr⁹ oculos aperiẽs ⁊ ipz cogſcẽs lachrimari cepit ſ; ſibi loq nõ potuit. et accurrẽs paul⁹ vix os ei⁹ apuit ⁊ iponẽs cibũ ipm reuocillauit. Cũ aũt petr⁹ cibo ꝯfortat⁹ fuiſſet accurrẽs in oſcula pauli ruit. ⁊ ambo plurimũ fleuert. paul⁹ aũt occlte rediẽs theophilo dixit O bone theophile magna ẽ gloria tua ⁊ curialitas tua honeſtatĩ amica. Dehoneſtat multa bona exiguũ malũ. Reminiſſcere qđ feciſti illi deicole q dr petr⁹ velut eẽ aliqđ magnũ. Pãnoſus deformis macie cõſumpt⁹ p oia vileſcit ſolo ſmone clareſcit et talẽ te decet in carcerẽ ponere. Qui poti⁹ ſi libertate ſoluta frueret poſſz tibi in aliquo vtilior eſſe. Nã ſicut de illo hoĩes qđa aiũt. Infirmos ſanat mortuos ſuſcitat cui theophilus. Fabloſa ſunt iſta paule q dicĩ. qꝛ ſi mortuos ſuſcitare poſſet. ⁊ ſeipz de carcere liberaret. Cui paul⁹ Sicut xps ſuus a mortuis reſurrexit vt dicũt q tñ de cruce dſcẽdere noluit. ſic petr⁹ vt aiũt hoc exẽplo ſe nõ liberare pati p xpo nõ formidat. Cui theophil⁹. Dic ergo ei vt filiũ meũ iã p qttuordecim annos mortuũ reſuſcitet: ⁊ incolumẽ cũ reddã ⁊ liberũ. ingrediẽs igit paul⁹ dixit quõ reſuſcitationẽ filij pncipis ſpopõdiſſet. Cui petr⁹ rẽ grandẽ paule pmiſiſti. ſed dñi virtute facilẽ mã ſ; cũ petrus educt⁹ de carcere monumẽto aperto p eo oraſſet continuo reſurrexit. Sed pene per oĩa veriſimile nõ videt vt aut paul⁹ humana aſtutia ſc talia fabulia ſcire cõponere fingeret. aut vt ſententia iuuenis p qttuordecim annos ſuſpẽſa fuiſſz. Tũc theo-

philus ⁊ vniuerſus ppl's antiochie ⁊ alij q plures dño crediderũt. ⁊ glorioſam eccleſiã fabricauerũt. In cuius medio excelſam cathedrã collocauerũt ⁊ petrũ vt ab oib⁹ videri ⁊ audiri poſſet exaltauerũt. In qua ſeptẽ annis ſedit ſed poſtmodũ veniẽs romam in romana cathedra ſedit viginti quinq; ãnis De pmo tñ honore ecclia celebrat qꝛ tũc primo plati eccleſie ceperunt loco ptãte ⁊ noie ſublimari. tũc ergo impletũ eſt illđ qđ legit in pſalmis. Exaltẽt eũ in ecclia ⁊c. Et notãdum q triplex eſt eccleſia in qua btũs petr⁹ fuit exaltatus ſcz ecclia militãtiũ: malignãtũ ⁊ triũphantiũ. In hac triplicem eccleſiã exaltatus eſt ſm triplicẽ feſtiuitatẽ quez de ipſo ecclia celebrat. Eſt eñi exaltat⁹ in eccleſia militãtiũ. eidẽ pſidẽdo ⁊ eã in aĩo in fide ⁊ morib⁹ laudabiliter regẽdo ⁊ hoc qtũ ad ſolẽnitatẽ hodiernã q dr cathedra. qꝛ tũc ſuper antiochenã eccliam põtificatũ accepit. ⁊ eã ſeptẽ annis laudabiliter rexit. Secũdo eſt exaltat⁹ in ecclia malignãtiũ ipam. ſ. diſſipãdo eã ad fidẽ ꝯuertẽdo ⁊ hoc ptinet ad ſcdam feſtiuitatẽ q dicit ad vincula. tũc eñi malignantiũ eccliaz diſſipauit ⁊ multos ad fidẽ ꝯuertit. Tertio ẽ exaltat⁹ in ecclia triũphãtiũ in ipam feliciter introeũdo. ⁊ hoc qtum ad tertiã ſolẽnitatẽ q eſt paſſiõis eius. qꝛ tũc eccliaz triũphãtiũ itroiuit. ¶ C Notãdũ etiã q plurib⁹ alijs rõnibus ecclia ter in anno de eo feſtiuitatẽ facit. ſ. pter puilegiũ pter officiũ. pter bñficiũ. pter debitum ⁊ pter exẽplũ. Propter puilegiuz qm beatus petrus ab alijs aplis in trib⁹ fuit puilegiat⁹. pter q tria puilegia ecclia ter in anno eũ honorat. Fuit eñi p ceteris dignior in auctoritate. qm pnceps aploꝝ extitit ⁊ claues regni celoꝝ accepit. Feruentior in amore cũ maiore eñi feruore xpm dilexit q ceteri ſicut i mſtis locis euãgelij manifeſtatur. ⁊ efficatior in virtute. Nã adumbrã petri vt legitur in actibus ſanabãtur infirmi. Scdo pter officiũ. Ipſe eñi officiũ platiõis ſup vniuerſaz eccl'az habuit. ⁊ iõ ſicut petr⁹ fuit pnceps ⁊ platus totius eccleſie q diffuſa eſt in tribus ptibus mũdi. ſ. aſia. africa et europa: ita eccleſia ter in anno celebrat feſtum eius. Tertio pter bñficiũ. qꝛ ipſe qui ptãtem accepit ligãdi atq; ſoluendi liberat nos a tribus generib⁹ pctoꝝ. ſ. cogitatiõis locutiõis ⁊ opationis. vel q in deũ q in primum. q in nos peccauim⁹. Uel iſtud beneficium põt eſſe triplex bñficiuz aliud qđ virtute clauiũ peccatori i eccleſia ꝯſequit. Primum eſt abſolutiõis a reatu oſtẽſio. ſecũduz eſt pene ſempiternalis i tpalem cõmutatio tertiuz pene tpalis ſm ptẽ relaxatio. Et ppter hoc triplex bñficiuz ſctũs petr⁹ eſt tripliciter honorandus. Quarto pter debitũ qꝛ eñi ipſe tripliciter pauit ⁊ paſcit nos ſcilz verbo exẽplo ⁊ tpali ſubſidio ſiue orõnis ſuffragio. iõ obligamur vt ipm tripliciter honorem⁹. Quinto pter exẽplũ vt null⁹ pctor deſperet etiã ⁊ tertio ſicut petr⁹ deuz negauerit. ſi tñ eũ ſicut ipſe velit corde ore ⁊ ope ꝯfiteri. D Scđa cauſa inſtitutiõis eſt h que quidẽ de itinerario clemẽtis eſt ſumpta Cũ enim petr⁹ verbũ dei pdicãs antiochiã appropinquaret oẽs de ciuitate illa ei obuia ueſt nudis pedib⁹ pgẽtes. cilicijs ſe iduẽtes ⁊ caput puluere aſpgẽtes agentes pniaz q ꝯtra eũ ſimõi mago ꝯſenſiſſent. petr⁹ vo eorum pniaz vidẽs grãs deo agit. Tũc illi obtulerũt ei oẽs veratos languorib⁹ ⁊ demonibus fatigatos. Quos dũ petrus ante ſe poni iuſſiſſet ⁊ ſup eos nomẽ dñi inuocaſſet immenſum lumẽ ibidẽ apparuit ⁊ oẽs ptinus ſunt ſanati. currẽtes ⁊ oſculãtes veſtigia ſancti petri. tũc intra ſeptẽ dies pluſq decẽ milia hoĩ; baptiſma ſuſceperũt ita vt theophilus pnceps ciuitatis illius domũ ſuã in baſilicã fecerit ꝯſecrari ⁊ ibidẽ petro excelſaz cathedrã collocari. vt ab oibus videret. ⁊ audiret. Nec iſtud ꝯtrariũ eſt his q ſuperius dicta ſunt. Potuit enim fieri q petr⁹ p operationem pauli a theophilo ⁊ toto pplo magnifice ſit ſuſceptus. ſ; recedẽte petro ſimõ magus pplm ꝯuertit ⁊ ꝯtra petrũ grauiter incitauit. Poſtmodũ vero penitentiã agẽs iterũ honorabiliter eũ recepit. Hoc autẽ feſtũ de incathedratiõe beati petri conſueuit appellari feſtũ epularum beati petri ⁊ hinc tertia ratio ſumit inſtitutionis huius feſti. Cõſuetudo enim fuit antiquitus gentiliuz

vt ait magiſter iobānes bbletb ſingulis an
nis in mēſe februario certo die epulas offer
re ſup tumulos parētū ſuorū ⁊ eas de nocte
demōes ꝯſumebāt. Ipſi aūt ab aīab' circa
tumulos errātib' quas vmbras vocabāt va
ſtari putabāt. Solebāt eñi antiqui dicere vt
idē ait ꝙ qñ in humanis corpib' ſunt dicunt
aīe. in inferis manes. ſpūs vero vocabātur
qñ ad celos aſcēdebāt vmbras qñ recēs erat
ſepultura: ſiue qñ circa tumulos errabant.
Hec aūt ꝯſuetudo de ipis epulis vix a xpia
nis potuit extirpari. Quod ſancti patres at
tendētes ⁊ hoc penitus extirpare volentes.
feſtū de incathedratōe beati petri. tā de illa
que fuit rome: tū de illa q̄ fuit antiochie ſta
tuerūt illo. ſ. eodē die quo talia fiebāt vnde
ab illis epulis adhuc ab aliquib' feſtū beati
petri epularū vocat. Quarto inſtituta eſt ꝓ
pter reuerentiā corone clericalis. Notādū
enim ꝙ iuxta aliquoꝝ traditionē corona cle
ricorū: hic ꝑmo ſumpſit initiū. Nā dū petr'
antiochie ꝑdicaret in ꝯtumeliā nois xpiani
ſummitatē eius capitis abraſerūt. Quod q̄
dem poſtmodū toti clero tradit in honorē
qđ pro xpo apl'orum principi in ꝯtumeliam
fuerat irrogatū. Circa autē ipſam coronā
clericoꝝ tria attendūtur. ſcʒ capitis abraſio
capillorū detruncatio: ⁊ forme circulatio.
Abraſio autē in ſuperiori parte capitis fit
triplici ratiōe. quarū duas aſſignat dioniſi'
in eccleſiaſtica hierachia dicēs Detonſio ca
pillorū ſignat mundā ⁊ nō formabilē vitam
Ad capillorū enim detonſionē ſiue capitis
abraſionē tria ſequūtur. ſ. mundicie ꝯſerua
tio. deformatio ⁊ denudatio. Mundicie cō
ſeruatio. q2 ex capillis ſordes in capite ag
gregant. deformatio. q2 capilli ad ornatum
ſunt ſignificat ergo tonſura mundā ⁊ non
formabilem vitā. hoc eſt ꝙ clerici debēt ha
bere mundiciā mentis interius ⁊ nō forma
bilem. id eſt nō exquiſitum habitū exterius
Denudatio autē ſignificat ꝙ inter ſe ⁊ deū
nihil debʒ eſſe mediū. ſed immediate debēt
deo vniri ⁊ reuelata facie dñi gloriā ſpecula
ri. Capilloꝝ detrūcatio fit vt ex hoc det intel
ligi ꝙ clerici oēs cogitatōes ſupfluas a mē
te ſua debēt abſcindere ⁊ ad vbū dei ſp au
ditū paratū ⁊ expeditū habere. ⁊ oia tpalia
ꝑter ꝙ ad neceſſitatē a ſe penit' remouere.
Fit aūt circularis figura multiplici ratiōe.
Primo quoniā hec figura nō hʒ finē neqȝ ꝑn
cipiū: ꝑ qđ dat intelligi ꝙ clerici ſunt miſtri
dei: q̄ nec hʒ ꝑncipiū nec finē. Scđo quoniā
h figura nullū angulū hʒ. ⁊ ſignificat ꝙ cle
rici nō debēt hr̄e ſordes ī vita quoniā vbi an
gul' ibi ſordes vt di. Bern. Et debēt hr̄e vi
tatē in doctrina. quoniā vitas angulos nō
amat ſicut dicit Hiero. Tertio quoniā hec
figura eſt oim figuraꝝ pulcherrima. Vñ in
hac de' celeſtes creaturas fecit. ꝑ qđ ſignifi
catur ꝙ clerici debēt hr̄e pulchritudinē inte
rius in mēte: ⁊ exteri' in ꝯuerſatiōe. Quar
to quoniā hec figura eſt oim figuraꝝ ſimpli
ciſſima. Nulla eñi figura vt di. augu. ex vna
linea ꝯſiſtit. ſola circularis figura ē que vna
tantū linea claudit. ꝑ qđ ſignificat ꝙ clerici
habere debēt ſimplicitatē colūbaꝝ. iuxta il
lud. Et ſimplices ſicut columbe.

De ſancto mathia apoſtolo xlv A

Mathias hebraice la
tine dicit donat' dño. vel dona
tio dñi vel humilis ſiue paruus
Nā donat' a dño fuit qñ ipſum
de mūdo elegit ⁊ inter ſeptuagintaduos di
ſcipulos deſignauit. donatio dñi fuit qñ ſorte
elect' inter apl'os noiari ꝓmeruit. pu' fuit
q2 verā ſp humilitatē ſuauit. Eſt aūt triplex
humilitas ſicut dicit ambro. Pria eſt afflic
ctionis qua q̄s dr humiliatus. Scđa ꝯſide
ratiōis q̄ ꝓcedit ex cōſideratiōe ſui. Tertia
deuotionis q̄ ꝓcedit ex cognitiōe creatoris
Primā habuit beatus mathias martiriū
patiēdo. ſecūdā ſeipm deſpiciēdo. tertiā ma
ieſtatē dei admirando. Vel dicit a manu qđ
eſt bonū ⁊ thia poſitio inde mathias bonū
poſitū ꝓ malo. ſ. ꝓ iuda. Eius vita que ꝑ ec
cleſias legitur Beda ſcripſiſſe credit B

Mathias apoſtolus in
locū iude ſubſtitutus eſt ſed pri
mo ortum ⁊ originem ipſius iu
de ꝓditoris breuiter videamus
Legitur eñi in quadā hiſtoria: lʒ apocripha
ꝙ fuit quidā vir in hieruſalē noīe ruben qui

alio noīe dict' eſt ſimon de tribu dan. vel ſʒ
Hiero. de tribu yſachar qui habuit vxorem
que cyborea nūcupata eſt. Quadā igit nocte
cū ſibi mutuo debitū exoluiſſent cyborea ob
dormiēs ſomniū vidit qđ ꝑterrita cū gemi
tibus ⁊ ſuſpirijs viro ſuo retulit dicēs. Vide
batur mihi ꝙ filiū flagitioſuʒ parerē qui to
tius gētis noſtre cauſa ꝑditionis exiſteret.
Cui rubē. Nephariam inquit rē nec relatu
dignā ꝓfaris. ⁊ ſpiritu ceu puto phitonico
raperis. Cui illa. Si me cōcepiſſe ſenſero ⁊
filiū pepero. abſqȝ dubio nō ſpiritus phito
nicus extitit. ſed reuelatio certa fuit. Pro
cedēte igitur tempore cū filiū peperiſſet pa
rentes plurimū timuerūt. ⁊ quid de eo face
rent cogitare cepert. Cūqȝ filiū abhorrerēt
occidere nec vellent deſtructorē ſui generis
enutrire ipʒ in fiſcella poſitū mari exponūt
Quē marini fluctus ad inſulā ꝓpulerūt que
ſcarioth dicitur. Ab illa igitur inſula iudas
ſcariotus appellatus eſt. Regina aūt illius
loci carēs liberis ad littus maris cauſa ſpa
ciandi ꝓceſſit ⁊ fiſcellā a marinis fluctibus
iactari videns ipſam aperiri ꝑcepit inueni
enſqȝ ibi puerū elegātis forme ſuſpirās ait
O ſi ſolatijs tante ſubleuarer ſobolis; ne re
gni mei priuarer ſucceſſore. Puerū igit ſe
creto nutriri fecit ⁊ ſe grauidam ſimulauit.
Tandē ſe filiū peperiſſe mentit: ⁊ ꝑ totū re
gnū fama hec celebris diuulgat. Princeps
ꝓ ſuſcepta ſobole vehemēter exultat ⁊ ingē
ti gaudio plebs letat. Ipm igit ſm magni
ficentiā regiā regina educari fecit. Nō poſt
multū vo tēporis regina de rege cōcepit et
ſuo tēpore filiū ꝑturiuit. Cū autē pueri ali
quantulū iā creuiſſent adinuicē ſepi' collu
debāt. ⁊ puerū regium iudas crebris mole
ſtijs ⁊ iniurijs moleſtabat ⁊ ad fletū ſepius
ꝓuocabat. Regina autē hoc moleſte ferēs.
⁊ iudā ad ſe nō ꝑtinere ſciēs ipſum crebrius
verberabat. ſed nec ſic a moleſtia pueri deſi
ſtebat. Tandē res pandit ⁊ iudas nō verus
regine filius ſʒ inuētus fuiſſe aperit: quod
iudas vt comperit vehemēter erubuit ⁊ fra
trē ſuū putatiuū filiū regis latenter occidit
Ob hoc capitalē ſnīaʒ timēs cū tributarijs
in hieruſalē aufugit ſeqȝ curie pilati tūc ꝑſi
dis mācipauit. Et quoniā res ſiles ſibi ſunt
habiles. pilat' iudā ſuis morib' inuenit cō
gruere. ⁊ ideo cepit ipſuʒ valde charū habe
re. Vniuerſe igit curie pilati iudas ꝑficit. ⁊
ad ei' nutū oia diſponūt. Quadā igit die pi
latus de palatio ſuo in quoddā pomeriū a
ſpiciēs. illoꝝ pomoꝝ tāto deſiderio captus
eſt vt pene deficere videret. Erat aūt illđ po
meriū ruben patris iude ſʒ nec iudas patrē
neqȝ ruben filiū agnoſcebat. q2 ⁊ ruben ip
ſum in marinis fluctib' ꝑijſſe putabat. ⁊ iu
das quis pater aut que patria ſua fuerit
penitus ignorabat. Pilatus itaqȝ accerſito
iuda ait. Tāto illoꝝ fructuū capt' ſum deſi
derio. ꝙ ſi his fruſtrat' fuero ſpiritū exala
bo. Cōcitus igit iudas in pomeriū inſilijt ⁊
veloci' mala carpit. Interea ruben venit et
iudā mala ſua carpētē inuenit. Fortiter igi
tur ambo ꝯtendūt ⁊ iurgia ſupaddūt. Poſt
iurgia ſurgūt ad vbera ⁊ mutuis ſe iniurijs
affecerūt. Tādē iudas ruben ī ea parte qua
ceruix collo ꝯnectit lapide ꝑcuſſit pariter ⁊
occidit. Poma igit ſuſtulit ⁊ pilato quid ac
ciderit enarrauit. Iam die inclinātē ⁊ nocte
ſupueniēte ruben mortuus inuenit ⁊ ſubita
nea morte ꝑuentus eſſe putat. Tūc pilatus
omnes facultates ruben iude tradidit ⁊ cy
boreā vxorē ruben in ꝯiugē ei dedit. Quadā
igitur die dum cyborea grauiter ſuſpiraret
⁊ iudas vir eius quid haberet diligenter in
terrogaret illa reſpōdit. Heu infeliciſſima
ſuʒ oim feminaꝝ: q2 infantulū meū marinis
fluctib' immerſi. ⁊ virū meū morte ꝑuentū in
ueni. ſʒ ⁊ dolori miſere pilat' addidit dolo
rē q̄ me meſtiſſimā nuptui tradidit. ⁊ inuitā
ſiīā tibi ī ꝯiugiū copulauit. Cūqȝ illa oia
de illo infantulo enarraſſet. ⁊ iudas illa que
ſibi acciderant retuliſſet. inuentuʒ eſt ꝙ iu
das matrem ſuam in vxorē duxerit ⁊ ꝙ pa
trem ſuum occiderit. Penitentia igit duct'
ſuadēte cyborea dñm nr̄m ieſum xpm adijt
⁊ ſuorum delictorum veniam implorauit.
Hucuſqȝ in predicta hyſtoria apochripha
legitur. que vtrum recitanda ſit lectoris ar
bitrio relinquatur. licet ſit poti' relinquen
da ꝙ aſſerēda. Dñs autē eū ſuū fecit diſcipu
lum. ⁊ de diſcipulo in ſuū elegit aplm. Qui

adeo ſibi familiar̄ extitit ⁊ dilectus vt eū fa
ceret ſuū pcuratorē. quē poſtmodū ptulit ſu
um pditorē. Portabat em̄ loculos ⁊ ea que
xp̄o dabant̄ furabat̄. Dolens vero tpe dn̄ice
paſſionis ꝙ vnguētū qd̄ tricentos denarios
valebat nō fuerat vēditū vt illos etiā denari
os furaret̄. abijt ⁊ dn̄m. xxx. denarijs vēdidit
quoꝝ vnuſquiſꝙ valebat decē denarios vſu
ales ⁊ ita dānū trecētoꝝ denarioꝝ recōpen-
ſauit. Uel vt q̇dā aiūt. oīm q̄ xp̄o dabant̄ de-
cimaȝ ptē furabat̄. ⁊ iō p decima pte quā in
vnguēto amiſerat. ſ. p. xxx. denarijs dn̄m vē
didit. Quos tn̄ penitētia duct' retulit: ⁊ abi
ens laqueo ſe ſuſpendit. et ſuſpēſus crepuit
medi'. ⁊ diffuſa ſunt viſcera ei'. In hoc autē
delatū eſt ori ne p os effunderetur. Non em̄
dignū erat vt os tā viliter inq̄naret̄ qd̄ tam
gl'ioſum os. ſ. xp̄i ↄtigerat. Dignū ēt erat et
viſcera q̄ pditionē ↄceperāt: rupta caderēt.
⁊ guttur a quo vox pditōis exierat laqueo ar
taret̄. In aere etiā interijt vt q̄ angelos in ce
lo ⁊ hoīes in terra offenderat. ab angeloꝝ ⁊
hoīm regione ſepraret̄. ⁊ in aere cū demoni-
bus ſociaret̄. C Cū igit̄ inter aſcēſioneȝ
⁊ penthecoſten apl'i in cenacl'o ſimul eſſent
vidēs petrus qd̄ numer'. xij. apoſtoloꝝ erat
imminutus. quoȝ tn̄ dn̄s in hoc numero ele
gerat vt fideȝ trinitatis in quattuor mūdi p
tibus p̄dicarent. ſurrexit in medio fratrū di
cens. Uiri fratres oportet vt aliquē loco iu-
de ſubſtituamus. q̄ teſtet̄ nobiſcū reſurrecti
onē xp̄i. q2 dn̄s dixit nobis. Erit̄ mihi teſteſ
in hieruſalē ⁊ in omni iudea ⁊ ſamaria ⁊ vſ-
ꝙ ad vltimū terre. Et q2 teſtis nō niſi de his
q̄ vidit dȝ teſtimoniū ferre. eligēdus eſt vn'
ex his viris qui nobiſcum ſemp fuerūt ⁊ dn̄i
miracula viderūt ⁊ ei' doctrinā audierūt. Et
ſtatuerunt duos de ſeptuagintaduob' diſci-
pulis. ſ. ioſeph q̄ cognominatus eſt iuſtus p
ſanctitate ſua. qui fuit frater iacobi alphei ⁊
mathiam. de cuius laude ſubticetur. q2 ſuffi
cit ei p laude ꝙ in apl'm eſt electus ⁊ orātes
dixerūt. Tu dn̄e qui noſti corda omniū oſtē-
de quē elegeris ex his duobus accipere locū
miniſterij huius ⁊ apl'atus quē iudas amiſit
Et datis illis ſortib' cecidit ſors ſuper ma-
thiā. ⁊ annumerat' eſt cū. xi. apl'is. Et notā-

dū ꝙ exēplo hoc vt ait hieroni: nō eſt ſortib'
vtendū: q2 priuilegia paucoꝝ cōeȝ legem nō
faciūt. Rurſus etiā ſicut ait Beda. donec ve
niret veritas figurā licuit obſeruare. Uera
em̄ hoſtia in paſſione fuit immolata. ſed in
pēthecoſte cōſummata. Et iō in electōe ma
thie ſortib' vſi ſunt ne a lege diſcreparēt. in
qua ſumm' ſacerdos ſorte querebat̄. Poſt
penthecoſten vero iā veritate propalata ſe-
ptem diacones nō ſorte ſȝ diſcipuloꝝ electi
one ⁊ apl'oꝝ oratiōe ⁊ manuū impoſitiōe or
dinati ſunt. Cuiuſmodi aūt he ſortes fuerit
dne ſanctoꝝ patrū extāt̄ ſnīe. Hieronimus
em̄ ⁊ Beda volunt ꝙ he ſortes tales fuerūt
quales ille quarū in veteri lege creberrim'
vſus erat. Dioniſius aūt qui fuit pauli diſci-
pulus irreligioſum exiſtimat hoc arbitrari
aſſerēs ſibi videri ꝙ illa ſors nihil aliud fue
rit: niſi quidā ſplēdor ⁊ radius diuinitus ſup
mathiā emiſſus p quē ipſe oſtēdebat̄ in apo
ſtolum aſſumēdus. Ait em̄ ſic in libro eccle.
hierach. De diuina aūt ſorte que ſup mathi-
am diuinitus cecidit. alij q̇dē alia dixerūt. nō
religioſe ſicut arbitror. meā aūt ⁊ ipſe inten
tionē dicā. Uident̄ em̄ mihi eloquia ſortem
noīare theatricū quoddā donū demōſtrās il
li theartico choro a diuina electiōe ſuſceptū
Hic igit̄ mathias apoſtolus iudeā in ſorteȝ
accepit ⁊ p̄dicationi ibidē inſiſtens: ⁊ multa
miracula faciēs in pace quieuit in nōnullis
vero codicib' legit̄ ꝙ patibulū crucis pertu
lit: ⁊ tali martirio coronatus celos aſcendit
Huius corpus rome in eccleſia ſancte Ma
rie maioris ſub lapide prophiretico ſepultū
eſſe dicit̄ ⁊ ibidē caput eius populo demon-
ſtratur. D In quadaȝ vero legenda que
treueris inuenit̄ ſic inter cetera legit̄. Ma-
thias de tribu iuda ⁊ ciuitate bethleem illu
ſtri pſapia oriūdus fuit. Qui l'ris traditus
oēm in breui legis ⁊ pphetarū ſciam appre
hēdit. Laſciuiā quoꝙ abhorrēs pueriles an
nos moruȝ maturitate vincebat. Informa
batur quoꝙ eius anim' ad virtuteȝ vt eſſet
ad intelligentiā habilis. ad miſericordiā faci
lis in pſperis nō elatus. in aduerſis ↄſtans
⁊ intrepidus. Satagebat vt qd̄ iuſſu prece-
perat opere cōpleret. ⁊ oīs doctrinā manuū

opatiōe mōſtraret. Hic cū p iudeā p̄dicaret
cecos illuminabat. leproſos mūdabat. demo
nes expellebat claudis greſſuȝ ſurdis audi
tū mortuis vitā reſtituebat. Qui cū corā pon
tifice accuſaret̄ in multis r̄ndit. De obiectis
q̄ crimina dicitis nō oportet me multa dice
re qm̄ xp̄ianuȝ eſſe nō eſt criminis ſȝ glorie.
Cui pontifex. Si tibi dant̄ inducie vis peni
tere. Et ille. Abſit vt a veritate quā ſemel in
ueni p apoſtaſiā digrediar. Igitur mathias
in lege erat doctiſſimus. corde mūd' animo
prudēs in ſoluēdis q̄onibus ſacre ſcripture
acutus. in ↄſilio pruidus. in ſermocinatione
expeditus. Qui cū verbū dei p iudeaȝ p̄dica
ret multos ſignis ⁊ pdigijs ↄuertebat. Uñ
iudei inuidētes ip̄m in ↄſilio ſtatuerāt. Duo
ergo falſi teſtes qui ip̄m accuſauerāt. primo
in ip̄m lapides miſerūt. quos lapides in te-
ſtimoniū illis ſecū fecit ſepeliri. Qui dū lapi
daret̄ ſecuri more romano pcutitur. ⁊ exten
ſis in celū manib' ſp̄m dn̄o reddidit. Et ſub-
ditur ibidē. Cui' corpus de iudea romam ⁊
inde treuerim eſt trāſlatū. E In quadā
vero alia legēda legit̄ ꝙ dū mathias in ma-
cedoniā aduenīſſet: ⁊ fideȝ xp̄i p̄dicaret. quā
dā potionē toxicatā que viſu cūctos pruabat
ſibi dederūt quā in xp̄i noīe bibit ⁊ nullā leſi
onē incurrit ⁊ cū illa potione pluſq̄. ccl. exce
caſſent. ille ſingulis manū imponēs oēs illu
minauit. Diabolus aūt in ſimilitudinē īfan
tis eis apparēs ſuaſit vt mathiā occiderent
qui eoꝝ cultuȝ euacuaret. ⁊ cū ipſe in medio
eoꝝ cōſiſteret tribus tn̄ diebus eū querētes
minime iuenerūt. Tertia aūt die ſe eis ma-
nifeſtās dixit. Ego ſum. Quem manib' poſt
tergū ligat̄ ⁊ fune collo impoſito crudeliter
afflixerūt. ⁊ ſic in carcere recluſerūt. Ubi de
mones apparētes dentibus in eū tremebāt
ſed appropinquare nō poterant. Dominus
aūt cū multo lumine ad eū veniēs ipȝ de ter
ra leuauit. ⁊ vincula ſoluēs ⁊ dulciter cōfor-
tans hoſtiū aperuit. Qui egreſſus verbū do
mini p̄dicauit. Dū aūt quidā obſtinati pſiſte
rēt dixit eis. Denūcio vobis ꝙ viui in īfernū
deſcēdet̄. Moxꝙ terra ſe appuit ⁊ cūctos
illos deglutiuit. reliq̄ vō ad dn̄ȝ ſunt ↄuerſi.

¶ De ſancto Gregorio. xlvi A

GRegori' dicit̄ a grex
⁊ gore qd̄ eſt p̄dicare ſiue dice-
re. vnde gregori' quaſi gregis
predicator. Uel dicitur grego-
rius quaſi egregorius ab egregius et gore:
quaſi egregius predicator ⁊ doctor. Uel gre
gorius in lingua noſtra vigilās ſonat: q2 ip̄e
vigilauit ſibi deo ⁊ gregi. Sibi per mūdicie
ↄſeruationē. deo per internā cōtemplatōeȝ
gregi p aſſiduā p̄dicationē: ⁊ hec tria merē
tur dei viſionem Aug. in lib. de ordine. Is vi
det deū qui bene viuit. bene ſtudet ⁊ bn̄ orat
Eius vitā ſcripſit paulus longobardorū hi-
ſtoriographus. quam iohannes diacon' dili
gentius poſtmodū compilauit. B

GRegorius ſenatoria
ſtirpe pgenitus cui' pater gor
dianus ⁊ mater ſiluia dicebat̄.
Cum ſummū phic apicē in ip̄a
ſui adoleſcētia attigiſſet. ac rerū ⁊ diuitiarū
copia plurimū abundaret. cogitauit tamen
hec omnia deſerere ⁊ in religionem ſe tranſ
ferre. Sed dum longius conuerſionem pro
traheret et tutius ſe chriſto famulaturum
putaret ſi ſub pretoris vrbani habitu mun-
do ſpecietenus deſeruiret ceperunt multa
contra eum ex ſeculi cura ſuccreſcere. ita vt
non tantū ſpecie ſed in eo retineretur ⁊ mē-
te. Tandem patre orbatus ſex monaſteria
in ſicilia conſtruxit. ſeptimum intra menia
vrbis ſub honore ſancti andree apoſtoli' in
proprio domate fabricauit. In quo relict̄ ſe
ricis auro gēmiſꝙ radiantibus vili mona-
ſtico habitu tegebatur. Ubi ad tantam per-
fectionem in breui deuenit vt in ipſo ſue cō-
uerſionis initio poſſet iam in perfectoꝝ nu-
mero cōputari. Cuius quidē pfectio ex ver-
bis ſuis q̄ in plogo ſuper dialogū ponit ali-
qualiter ppēdi pōt. vbi ſic dicit. Infelix ani-
mus meus occupatiōis ſue pulſatus vulne-
re meminit qualis aliquādo in monaſterio
fuit quō ei labētia cuncta ſubtererāt. q̄ntū re
bus oībus q̄ voluunt̄ eminebat. ꝙ nulla niſi
celeſtia cogitare cōſueuerat. ꝙ etiā retent'
corpe ipſa iā carnis clauſtra cōtemplatione
trāſibat. ꝙ mortem quoꝙ que pene cunctis

pena eſt videlicet vt ingreſſuȝ vite ⁊ premiū
laboris ſui amabat. Tāta deniqꝫ diſtrictiōe
corp⁹ ſuū afflixit vt infirmato ſtomacho ſub
ſiſtere vix valeret. ⁊ inciſionē vitaliū quā gre
ci ſincopin vocāt patiēs crebris anguſtijs ꝑ
horarum momenta ad exitū propinquaret.
Quadā vice dum quedā in monaſterio ſuo
vbi abbas preerat ſcriptitaret angelus do-
mini in ſpecie naufragi ſibi aſtuit ſibiqꝫ mi-
ſereri lachrimabilr poſtulauit. cui cū grego
rius ſex argenteos dari feciſſet ⁊ abijſſet ca
deȝ die iterū rediȷt. ſeqꝫ multa ꝑdidiſſe pau-
caqꝫ recepiſſe ꝓhibuit. Qui cum ab eo to-
tidē argenteos recepiſſet iterū vice tertia re
uerſus miſereri ſibi importunis clamorib⁹
poſtulabat. Sed Grego. cū a ꝓcuratore ſui
monaſterij didiciſſet nil dandū preter ſcutel
lam argenteā quam mater ſua cum leguni
nibus mittere ſolebat in monaſterio remā-
ſiſſe illam ſtatim dari ꝓcepit. Quā ille liben
ter accipiēs letus abſceſſit. Hic autē ange
lus dn̄i fuit ſicut ſe ſibi poſtmodū reuelauit.
¶ Quadam die beatus Greg. per forum
vrbis romane trāſiens cernit quoſdam pue
ros forma pulcherrimos. vultu venuſtos ca
pillorū nitore perſpicuos eſſe venales. Inter
rogat igit̄ mercatorē de qua illos patria at-
tuliſſet. Qui r̄ndit. De britania cuius incole
ſili candore refulgent. Interrogat iteruȝ ſi
xp̄iani ſunt. Cui mercator. Non ſed pagani
cis erroribus implicati tenētur. Tūc greg.
acriter ingemiſcēs heu ꝓhdolor inquit ꝙ
ſplēdidas facies princeps tenebrarū nūc poſ
ſidet. Interrogat igit̄ qđ eſſet vocabulū gen-
tis illius. Cui ille anglici vocant̄. Bn̄ inqͭ
anglici quaſi angelici: qꝛ ⁊ angelicos vultus
hn̄t. Interrogāte iterū eo qđ nomē haberet
illa ꝓuincia ait mercator. Prouinciales illi
deiri vocant̄. Et greg. Bn̄ inquit deiri vocā
tur qꝛ deira ſunt erucēdi. Rurſus de noīe reg̃
interrogat ait mercator ꝙ aelle dicaret̄. Et
greg. Bn̄ aelle qꝛ all'a in partib⁹ illis decan
tari oȝ. Qui mox ad ſummū pontificē acce-
dēs cū multa inſtātia ⁊ ꝓcib⁹ vix obtinuit vt
ad illos ↄuertendos mitteret̄. Cūqꝫ iā iter
arripuiſſet. romani de ei⁹ abſcētia plurimuȝ
ꝑturbati papā adeūt: ⁊ cū taliter alloqūtur

Petrum offendiſti. romam deſtruxiſti. gre
gorium dimiſiſti. Sicqꝫ papa perterritus,
ad eum reuocandum celeriter nuncios deſti
nauit. Cūqꝫ gregorius iam iter triuȝ dierū
peregiſſet. ⁊ in quodā loco diuertens cum
ceteris quieſcentibus lectitaret locuſta ſup
ueniens eum cogit a legendo quieſcere. et
ex cōſideratione ſui nominis docuit eum in
eodeȝ loco ſtare debere. Quod ille ſpiritu ꝓ
phetico diſcēs. ſtatim comites adhortatur:
vt veloccius debeant ꝓficiſci. Sed ſuꝑuenīē
tibus apoſtolicis nuncijs redire cōpellit̄ licȝ
de hoc pluimū triſtaret̄. Tūc papa ip̄m a mo
naſterio ſuo abſtraxit ⁊ ſuū diaconē cardina
lem ordinauit. ¶ Quodā tꝑe tiberis flu
uius alueū ſuū egreſſus intantū excreuit. vt
ſup muros vrbis ifluerȝ ⁊ plurimas domos
euerteret. Tūc etiā per tiberim fluuiū mul-
titudo ſerpentū cū dracone magno in mare
deſcēdit. Sed a fluctibus ſuffocati ad litt⁹ ꝓ
iecti totū aerem ſua putredine corruperūt.
Sicqꝫ plaga peſſima quā inguinariā vocāt
ſecuta eſt ita vt etiā corꝑali viſu ſagitte celi-
tus venire ⁊ ſingulos quoſqꝫ ꝑcutere viderē
tur. Que primo oīm pelagiū papā ꝑcuſſit ⁊ ſi
ne mora extinxit. Poſtmodū vo ita ī reliquū
vulgus deſeuit vt ſubtractis habitatoribus
domos plurimas vacuas in vrbe reliquerit
Sȝ qꝛ eccl'ia dei ſine rectore eſſe nō poterat
Gregoriū lȝ totis viribus renitentem plebs
oīs elegit. Cum ergo bn̄dici deberet: ⁊ lues
populū deuaſtaret ſermonē ad populum fe-
cit ꝓceſſionē faciens letanias inſtituit. ⁊ vt
oēs deū attētius exorarēt admonuit. Cum
igitur deū oīs congregatus populus exora-
ret intantū lues ipſa deſeuit. vt in vna hora
lxxx. homines ſpiritū exalarent. Sed ne-
quaꝙ̄ ceſſauit populum admonere vt ab ora
tione nūꝙ̄ deſiſterēt donec peſtem ipſam di
uina propulſaret miſeratio. Finita proceſſi
one fugere voluit. ſed nequiuit qꝛ die noctu
qꝫ portas vrbis propter eum vigiles obſer-
uabant. Tandē mutato habitu a quibuſdaȝ
negociatoribus obtinuit vt in quodaȝ dolio
ſup quadrigā de vrbe educeretur. Qui mox
ſiluā expetijt cauernaruȝ latibula requiſiuit
ibiqꝫ trib⁹ dieb⁹ latuit Verūtamē dū ſolicite

quereret̄ colūna lucis ꝑfulgida a celo depē-
dens ſuꝑ locū in quo latitabat appuit in qua
colūna angelos deſcēdētes ⁊ aſcēdētes qdā
recluſus aſpexit. Moxqꝫ ab vniuerſo pplo
capit̄ trahit̄ ⁊ ſummus pontifex conſecrat̄.
Quod vero ad hoc honoris culmen inuitus
aſcēderit ꝗ verba ſua legit patēter aduertit.
Nā in epiſtola ad narſuȝ patriciū. ſic ait. Dū
cōtēplatiōis alta deſcribitis. ruine mee mi-
hi gemitū renouatis. qꝛ audiui qđ intus per
didi dū foras ad culmē regiminis imeritus
aſcendi. Tanto aūt me merore ꝑcuſſum co-
gnoſcite. vt vix loqͥ ſufficiā. Nolite ergo me
vocare noemi. i. pulchrā ſed vocate me ma-
ra. qꝛ amaritudine plen⁹ ſum. Itē alibi. Qđ
me ad ep̄at⁹ ordinē cognoſcitis perueniſſe ſi
me diligitis plangite qꝛ ⁊ ego inceſſanter de
fleo. atqꝫ vt deū ꝓ me exoretis rogo. In pro
logo quoqꝫ ſuꝑ dialogū ſic ait. Ex occaſione
cure paſtoralis animus meus ſecularium ho-
minū negocia patitur. ⁊ poſt tā pulchraȝ ſue
quietis ſpeciē terreni actus puluere fedatur
Perpendo itaqꝫ qđ tollero. ꝑpendo qđ ami
ſi. Dūqꝫ intueor illud qđ ꝑdidi ſit hoc grau⁹
qđ porto. Ecce em̄ nunc magni maris flucti
bus quatior. atqꝫ in naui mentis tēpeſtatis
valide procellis illidor. ⁊ cū prioris vite reco
lo quaſi poſt tergū ductis oculis viſo littore
ſuſpiro. Sȝ qꝛ romā adhuc ꝑdicta peſtis va
ſtabat more ſolito ꝓceſſionē cū letanijs ꝑ ci
uitatis circuitū quodaȝ tꝑe paſchali ordina
uit in qua imaginē beate marie ſemꝑ virgi-
nis que adhuc vt aīūt eſt rome in eccl'ia que
dicit̄ ſctā maria maior. quā lucas arte me-
dicus ⁊ pictor egregius formaſſe dicit̄. ⁊ ei-
dē virgine ſimilima ꝑ oīa perhibet̄. ante pro
ceſſionē reuerenter portari fecit. Et ecce to
ta aeris infectio ⁊ turbulenta imagini cede
bat ac ſi ipſam imaginē fugeret ⁊ eius ꝑſen
tiā ferre nō poſſet. Sicqꝫ poſt imagineȝ mi
ra ſerenitas ⁊ aer̃ puritas remanebat. Tūc
in aere vt refert̄ iuxta imagineȝ audite ſunt
voces angelorū canentiū. Regina celi letare
alleluia. quia quem meruiſti portare all'a. re
ſurrexit ſicut dixit all'a. Statimqꝫ beat⁹ gre
go. qđ ſequit̄ adiūxit. Ora pro nobis deum
rogam⁹ all'a. Tūc btūs Grego. vidit ſupra

caſtrū creſcentij angelū dn̄i ꝗ gladiū cruen-
tatū detergēs in vaginā remittebat. Intel-
lexitqꝫ gregorius ꝙ peſtis illa ceſſaſſet. ⁊ ſic
factū eſt. Vn̄ ⁊ caſtruȝ illud caſtrū angeli de
inceps vocatū eſt. Tandeȝ vt deſiderauerat
auguſtinū mellitū ⁊ iohānē cū quibuſdā alijs
in angliā miſit ⁊ eos ſuis precibus ⁊ merit̃
ad fidē ↄuertit. ¶ Tante etiā humilita
tis beatus gregori⁹ extitit vt ſe laudare nul
lo modo ꝑmitteret. Naȝ ſtephano ep̄o ꝗ eū
in ſuis epiſtol' laudauerat ita ſcripſit. Mul-
tū mihi ⁊ vltra ꝙ̄ audire debui indignus fa-
uorē in vr̄is ep̄lis demonſtraſtis. Et tn̄ ſcri
ptū eſt. Ne laudes hoiem ꝙ̄diu viuit tamen
⁊ ſi audire talia dign⁹ nō fui. orōnib⁹ vr̄is pe
to vt dignus efficiar vt ſi bona iō in me dixi
ſtis. qꝛ nō ſunt. ideo ſint qꝛ dixiſt̃. Itē in epi
ſtola ad narſum patriciū ꝙ cauſe ⁊ noīs ſili
tudinē faciēdo ꝑ ſcripturas clauſulas decla
mationeſqꝫ formatis. certe frater cariſſime
ſimeā leonē vocas. qđ eo mō vos agere con
ſpicim⁹ quo ſcabioſos catulos ſepe pardos
vel tigres vocam⁹. Itē in epiſtola ad anaſta
ſium patriarcham anthiocenū ꝙ vos me os
dn̄i ꝙ lucernā dicitis ꝙ loquēdo multis pro
deſſe m̄ltiſqꝫ poſſe lucere ꝓhibetis. extima
tionē meā fateor mihi in dubitationē maxi
mā ꝑduxiſtis. Conſidero nāqꝫ qui ſum. ⁊ ni-
hil me ex hmōi boni ſigno deꝓhēdo. Cōſide
ro aūt ꝗ eſtis ⁊ vos mētiri poſſe nō arbitror
Cū ergo credere volo qđ dicitis. ↄdicit mihi
infirmitas mea. Cum diſputare volo qđ in
laude mea dicitur cōtradicit mihi ſanctitas
veſtra. Sed queſo vir ſancte nobis aliqͥd de
hoc certamine noſtro ↄueniat. vt ſi nō qđ di
citis ita eſt ſit ita qꝛ dicitis. Vocabula ēt ia-
ctantiā vel vanitatē ſonātia oīno reſpuebat
Unde eulogio patriarche alexandrino ꝗ eū
vniuerſalē papā vocauerat ita ſcribit. In ꝓ-
fatione ep̄le quaȝ ad me direxiſtis ſuꝑbe ap
pellationis vbū vniuerſalē me papā dicētes
imprimere curauiſt̃. Qđ peto dulciſſima ſan-
ctitas vr̄a vltra nō faciat quia vobis ſubtra-
hit̄ qđ alteri pluſꝙ̄ rō exigat ꝓhet̄. Ego em̄
verbis ꝓſperari nō quero ſed morib⁹ nec ho
norē eſſe reputo in quo frēs honorē ſuū ꝑde
re cognoſco. Recedāt ergo verba ꝗ vanitatē

inſtāt. caritatē vulnerāt. Hinc ē ꝙ cū iohā-
nes epūs ꝯſtantinopolitan⁹ hoc vocabuluꝫ
vanitatꝭ ſibi vſurparet. ⁊ ſe vniuerſalē papā
vocari fraudulēter a ſinodo obtinuiſſet iter
cetera ſic de eo ſcribit grego. Quis eſt iſte q̇
ꝯtra ſtatuta euāgelica: cōtra canonū decre
ta nouū ſibi nomē vſurpare ꝑſumit. vt vel ſi
ne imminutiōe ſic vn⁹ q̇ eē appetit vniuerſus
Uerbū etiam iuſſionis ſibi a coepīs dici no
lebat. Unde ait in epl'a ad eulogiū epm ale-
xandrinū. Ueſtra mihi caritas loquit' dicēs
Sicut iuſſiſtis. Qd verbuꝫ iuſſionis peto a
meo auditu remoueri. q2 ſcio qui ſum ⁊ qui
eſtis. Loco enim mihi fratres eſtis morib⁹
patres. Inſup ob nimiā hūilitatē qua erat
preditus: nolebat ꝙ matrones ſe ancillas
ſuas dicerent. Unde ruſticane patricie ſcri
bens ait. Unū in tuis epl'is egre ſuſcepi: q2
qd ſemel eſſe poterat ſepius dicebat'. ancil-
la veſtra. ⁊ ancilla veſtra. Ego enim qui per
epiſcopatus onera oīm ſeruus ſum factus
qua ratiōe te mihi ancillā dicis. cuius ante
epatū ſuſceptū ꝓprius fui. Et ideo rogo p
oipotentē deū ne hoc verbuꝫ aliqn̄ ad me in
ſcriptis tuis inueniā. Prim⁹ in ſuis epiſto-
lis ſe ſeruū ſeruoꝝ dei noiauit. ⁊ alios noia
ri inſtituit. Libros ſuos dū adhuc viueret ob
nimiā hūilitatē publicari nolebat ⁊ in alioꝝ
cōparatione ſuos nihil valere extimabat.
Unde innocentio ꝑfecto affrice ſic ſcribit.
Qd expoſitiōeꝫ ſcī iob vobis trāſmitti volui
ſtis veſtro ſtudio cōgaudem⁹. Sꝫ ſi delicio
ſo cupitis pabulo ſaginari. beati auguſtini
cōpatriote veſtri opuſcula legite. ⁊ ad cōpa
rationē illi⁹ ſimilaginis nr̄m furfurē nō qra
tis. Necqꝫ eīm volo dū in hac carne ſuꝫ ſi qua
dixiſſe me ꝯtigit ea facile hoib⁹ innoteſci.
¶ Legit' quoqꝫ in quodā libro de greco in
latinū trāſlato ꝙ quidā ſctūs pater noie ab
bas iohānes cū romā ad viſitandū apl'oꝝ
limina veniſſet. ⁊ beatū gregoriū papā p me
diū ciuitatꝭ trāſire videret: voluit ei occurre
re: ac vt dicebat reuerentiā exhibere. Cer
nens vo btūs gregori⁹: ꝙ ſe in terrā vellet
ꝓſternere. feſtinauit ⁊ primo ſe corā ipſo in
terrā ꝓſtrauit. nec inde ſurrexit quouſqꝫ ab
bas primo ſurrexerit. in quo maxima eius hu
militas cōmendat'. Tāte aūt largitatis ele
moſinarū extitit: vt nō ſolū pn̄tibus: ſꝫ etiā
longe poſitis ⁊ in mōte ſinay monachis ne
ceſſaria miniſtraret. Nā oīm indigētiū noia
ſcripta habebat. ⁊ eis liberaliter ſubuenie-
bat. Monaſteriū hieroſolimis inſtituit. et
dei famulis illic degētib⁹ neceſſaria mitte-
re ꝓcurauit. Tribus qꝫ milib⁹ ancillis dei
ꝓ quotidianis ſtipēdijs octoginta libras au
ri annualiter offerebat. Quotidie etiā ad ſu
am mēſaꝫ peregrinos quoſlibet inuitabat.
Inter quos die quadā vn⁹ acceſſit: in cuius
manib⁹ dū ipe ex humilitate aquā fundere
vellet. ꝯuerſus vrceū accepit. ſꝫ repēte cū in
cui⁹ manib⁹ aquā fundere volebat nō inue-
nit. Cūqꝫ hoc factū ſecū ipm miraret'. eadē
nocte dn̄s p viſionē ei dixit. Ceteris diebus
me in mēbris meis. heſterno aūt die me in
memetipſo ſuſcepiſti. Alio qꝫ tpe ꝑcepit cā
cellario vt .xij. peregrinos ad prandiū iuita
ret. Qui pagens iuſſa cōpleuit. Dū aūt ſimul
diſcūberent intuēs papa tredecim numera
uit. Et accerſito cācellario cur cōtra ſuā iuſ
ſionē tredecim inuitare ꝑſumpſerat inquiſi
uit. quos cācellari⁹ numerās ⁊ tm̄ .xij. inue-
niēs ait Crede mihi pr̄ nō ſunt niſi .xij. Ani
aduertit gregori⁹ vnū ꝓpius diſcūbentem
vultū crebro mutare ⁊ nūc adoleſcentē. nūc
vo ſibi vetulū venerāda quadā canicie ſimu
lare. Finito igit' ꝯuiuio illū i cubiculo duxit
vehemēter adiurās vt ei ſe nomēqꝫ ſuū ꝓde
re dignaret'. Qui rn̄dens ait. Et cur interro
gas de noie meo qd ē mirabile. Uerūtamē
ſcito q2 ego ſuꝫ naufrag⁹ ille cui ſcutellā ar
genteā tribuiſti: quā tibi miſerat cū legumi
nib⁹ mater tua. Et hoc tibi ꝓ certo ſit cogni
tū. q2 ab illo die quo mihi dediſti deſtinauit
te dn̄s fieri eccl'ie ſue preſulē ⁊ petri apl'i ſuc
ceſſorē. Cui gregorius. Et tu quō hoc noſti
ꝙ tūc me dn̄s ꝑeſſe ſue eccl'ie deſtinauerat.
At ille. Qm̄ angelus eius ſuꝫ. ⁊ me tibi dn̄s
nūc remiſit vt te ſemꝑ debeā ꝓtegere ⁊ oīme
qd petieris p me apud ipſum valeas impe-
trare. Statimqꝫ ab eo diſparuit. ¶ Eo
tēpore fuit quidā heremita. vir magne vir-
tutis. qui omnia ꝓpter deū reliquerat. ⁊ ni-
hil preter vnā cattam poſſidebat. quā blan-

diens crebro quaſi cohabitatricē in ſuis gre
mijs refouebat. Orauit igitur ad deū vt ſibi
oſtēdere dignaret' cū quo future remunera-
tionis manſionē ſperare debuiſſꝫ. qui illius
amore nil ex diuitijs huius ſecl'i poſſideret
Quadā igit' nocte ſibi reuelatur ꝙ cū grego
rio romano pontifice manſionē ſibi ſperare
deberet. At ille fortiter ingemiſcēs parū ſi-
bi volūtariā pauptatē ꝓfuiſſe putabat. ſi cū
eo remunerationē reciperet q̇ tantis mūdiali-
bus diuitijs abūdaret. Cum ergo gregorij
diuitias ſue pauptati die noctuqꝫ ſuſpirādo
ꝯferret alia nocte audiuit dn̄m ſibi dicētem
Cū diuitē nō poſſeſſio diuitiarū. ſed cupido
faciat. cur audes paupertateꝫ tuā gregorij
diuitijs cōparare qui magis illā cattā quam
habes quotidie palpādo diligere cōprobarꝭ
ꝙ ille tantas diuitias: quas nō amādo ſꝫ cō
tēnēdo cūctiſqꝫ liberaliter largiendo diſper
git. Itaqꝫ ſolitarius deo grās retulit. et qui
meritū ſuū decreuiſſe putauerat ſi gregorio
ꝯferret' orare cepit vt cū eo manſioneꝫ qn̄qꝫ
ꝑcipere mereret'. ¶ Cū apud mauriciū
impatorē ⁊ filios eius ſup morte cuiuſdā epi
falſo accuſaret'. ſic ait in epiſtola quā apocri
ſario mittit. Unū eſt qd breuiter ſuggeras
dn̄is meis: q2 ſi ego ſeruus eorum in mortē
lōgobardoꝝ vel dānū me miſcere voluiſſem
hodie longobardoꝝ gens nec regeꝫ nec du-
cem nec comites haberet itaqꝫ in ſua cōfuſi
one eſſꝫ. Sed q2 deū timeo in mortē cuiuſlꝫ
hoīs me miſcere formido. Ecce quāte humi
litatis extitit. q2 cū eſſet ſumm⁹ pontifex im
peratoris ſe ſeruū vocabat: ⁊ dn̄m ſuū eū ap
pellabat. Ecce quāte innocētie: q2 in mortē
inimicoꝝ ſuoꝝ ꝯſentire nolebat. Cum mau
ricius imperator gregorium ⁊ eccleſiam dei
perſequeret' inter cetera ſic ei ſcripſit grego
rius. Quia eīm peccator ſum credo ꝙ oīpo-
tentē deū tāto vobis amp[illegible]us placatis ꝗto
me ei male ſeruientem a[illegible]gitis. Quadam
igit' vice quidā monaſtico habitu indut⁹ ſpa
tam euaginatā dextera tenēs corā impera-
tore inti epid⁹ aſtitit. ⁊ ꝯtra eū vibrās illū gla
dio moriturū ꝑdixit. Territus mauricius a
ꝑſecutione gregorij ceſſauit. ⁊ vt ꝓ ſe orare
deberet inſtanter petijt quatenus ipſum in
hac vita de malis ſuis deus puniret ⁊ nō pu
niendū extremo examini reſeruaret. Qua
dam igit' vice vidit ſe mauricius ante tribu-
nal iudicis ſtare ⁊ iudicem ꝓclamare. Date
mauriciū. Et capientes eū miniſtri ipm añ
iudicē poſuerūt. Cui ille. Ubi vis vt reddaꝫ
tibi mala q̄ in hoc ſeculo perpetraſti. Ille rn̄
dit. Hic potius ea dn̄e mihi ⁊ nō in ſeculo fu
turo retribue. Statimqꝫ diuina vox iuſſit tra
di mauriciū vxorē filios ⁊ filias foce militi
occidēdos. Quod ⁊ factū eſt. Non poſt mul
tū eīm tpis focas qdē miles eius ipſum cum
tota familia ſua gladio occidit ⁊ ei imperio
ſucceſſit. Cū apud ſanctā mariā maioreꝫ in
die paſche miſſam celebraret pax dn̄i ꝓnūci
aret. angelus dn̄i alta voce rn̄dit. Et cū ſpū
tuo. Ubi papa apud illā eccleſiam in die pa-
ſche ſtationē facit. nec ſibi cū dicit pax dn̄i in
hui⁹ miraculi teſtimoniū rn̄det. ¶ Quo
dā tpe traianus imperator roman⁹ ad quod
dam bellū vehemētiſſime feſtinabat. cui vi-
dua quedā flebiliter occurrit dicens. Obſe-
cro vt ſanguinē filij mei innocenter ꝑempti
vindicare digneris. Cūqꝫ traianus ſi ſanus
reuerteret' ſe vindicare triſtaret' vidua dixit
Et quis mihi hoc preſtabit ſi tu in ꝑlio mor-
tuus fueris. Traian⁹ dixit. Ille qui poſt me
imperabit. Cui vidua. Et tibi quid ꝓderit ſi
alter mihi iuſticiā fecerit. Traian⁹ dixit vti
qꝫ nihil. Et vidua. Nōne inquit meli⁹ eſt ti-
bi vt mihi iuſticiā facias. ⁊ ꝓ hoc mercedeꝫ
accipias ꝗ̄ vt alteri hāc trāſmittas. tūc tra-
ianus pietate comot⁹. de equo deſcēdit ⁊ ibi
dē innocētis ſanguinē vindicauit. Fert' quo
qꝫ ꝙ cū quidā fili⁹ traiani p vrbē equitando
nimis laſciue diſcurreret filiū cuiuſdā vidue
interemit. Quod cū vidua traiano lacrima-
biliter exponeret ipſum filiuꝫ ſuum qui hoc
fecerat vidue loco filij ſui defuncti tradidit.
et magnifice ipam dotauit. Dum igitur qua
dam vice diu iam defuncto traiano grego
rius p forū traiani trāſiret ⁊ huius manſue-
tudineꝫ iudicis recordatus fuiſſet ad ſancti
Petri baſilicā ꝑuenit. ⁊ ibidē ꝓ ei⁹ errore a
mariſſime fleuit. Tūc ſibi diuinit⁹ eſt rn̄ſuꝫ
Ecce petitionē tuā cōpleui. ⁊ traiano penaꝫ
eternā peperci. De cetero autē diligētiſſime

caueas ne ꝓ damnato aliquo preces fun-
das. Damaſcenꝰ aūt in quodā ſuo ſermone
narrat ꝙ gregoriꝰ ꝓ traiano orōnē fundēs
audiuit vocē ſibi diuinitꝰ illatā. Vocē tuā au
diui ⁊ veniā traiano do. Cuiꝰ rei vt ibidē di-
cit teſtis eſt oriēs ois ⁊ occidēs. Sup hoc di
xerūt ꝗdaꝫ ꝙ traianus reuocatꝰ fuit ad vitā
vbi grāꝫ ꝯſecutus veniā meruit. ⁊ ſic glām
obtinuit. Nec erat in inferno finaliter depu
tatus. nec ſnīa diffinitiua dānatus. Alij dixe
runt ꝙ aīa traiani nō fuit ſimpliciter a rea-
tu pene eterne abſoluta. ſed eius pena vſqꝫ
ad tp̄s. ſ. ad diē iudicij fuit ſuſpēſa. Alij ꝙ pe
na a quo ad locū vel modū aliquem tormēti
ſub ꝯditione fuit taxata. donec orāte grego
rio ꝑ xp̄i grāꝫ locus vel modꝰ aliqs mutaret̄
Alij vt iohānes diaconꝰ ꝗ hāc legēdā cōpila
uit ꝙ nō legit̄ oraſſe ſꝫ fleuiſſe. ⁊ frequenter
dn̄s miſertus cōcedit ꝙ hō ꝗuis deſiderās
petere nō preſumit. ⁊ ꝙ eius anima non eſt
ab inferno liberata ⁊ in paradiſo repoſita. ſꝫ
ſimpliciter ab īferni cruciatibꝰ liberata. Va
let eñi vt dicit aīa ⁊ in inferno exiſtere ⁊ īfer
ni cruciatus ꝑ dei miſericordiā non ſentire.
Alij ꝙ pena eterna ꝯſiſtit in duobus. ſ. in pe
na ſenſus. ⁊ in pena dāni que eſt carētia viſi
onis diuine. Pena igit̄ eterna ꝗtū ad p̄mū
eſt ſibi dimiſſa. ſed ꝗtū ad ſcd̄m retēta. Fer
tur quoqꝫ ꝙ ⁊ angelꝰ iſtud adiecerit. Quia
eñi ꝓ dānato rogaſti. duoꝝ tibi datur optio.
Aut eñi in purgatorio duobus diebus cruci
aberis. aut certe toto tēpore vite tue īfirmi
tatibus ⁊ doloribꝰ fatigaberis. Qui preele-
git toto tempore vite ſue doloribꝰ cōcuti. ꝙ̄
duobus diebus in purgatorio cruciari. Vñ
factum eſt quod ſemper deinceps aut febri
bus laborauit. aut podagre moleſtia preſ-
ſus fuit. aut validis doloribus conquaſſatꝰ
aut dolore ſtomachi miſerabiliter cruciatꝰ.
Vñ in quadā ep̄la ſic loquit̄ dicēs. Tātis po
dagre. tantꝫ moleſtiarū doloribꝰ p̄mor. vt vi
ta mea mihi grauiſſima pena ſit. ꝗtidie eñi
in dolore deficio ⁊ mortis remediū expectā
do ſuſpiro. Itē alibi. Dolor meus interdum
mihi lētus eſt interdū nimius ſꝫ neqꝫ ita lē-
tus vt recedat neqꝫ ita nimius vt interficiat
vñ fit vt qui quotidie in morte ſum repellar
a morte. Sic aūt me infectio noxij humorꝫ
imbibit vt viuere mihi pena ſit ⁊ mortē deſi
deranter expectē quā gemitibꝰ meis ſolam
credo eſſe remediū. K Matrona ꝗdam
ſingulis diebus dn̄icis btō gregorio panes
offerebat. Cuiqꝫ cū poſt miſſarū ſolēnia corpꝰ
dn̄i offerret ⁊ diceret. corpꝰ dn̄i noſtri ihesu
xp̄i cuſtodiat te in vitā eternā. laſciua ſubri-
ſit. Ille ꝯtinuo dexterā ab eiꝰ ore cōuertēs ꝑ
tem illam dn̄ici corporis ſup altare depoſuit.
Poſtmodū coraꝫ populo interrogauit quā
ob cauſam ridere p̄ſumpſerit. At illa. Quia
panē quē ꝓprijs manibꝰ feceram tu corpꝰ dn̄i
cū appellabas. Tūc gregorius ꝓ increduli-
tate mulieris ſe in oronē ꝓſtrauit. ⁊ ſurgēs
ꝑticulā illā panis inſtar digiti carnē factam
repit ⁊ ſic matronaꝫ ad fidē reduxit. Orauit
iterū. ⁊ carnē illā in paneꝫ cōuerſam vidit et
matrone ſumēdū tradidit. Quibuſdā princi
pibus aliquas precioſas reliquias petētibꝰ
aliquātulū de ſancti iohānis euāgeliſte dal-
matica tribuit. Quod illi ſuſcipientes tanꝙ̄
viles reliquias cū indignatiōe nimia eidem
reddiderūt. Tūc btūs greg. orone facta cul
tellū petijt. ⁊ pānū illū pupugit ex cuiꝰ pūctōi
bus ſanguis ꝓtinꝰ emanauit. ſicqꝫ ꝙ̄ p̄cioſe
eſſent reliquie diuinitꝰ eſt oñſum. Quidā di-
uitū romanoꝝ relicta cōiuge. fuerat a pōti-
fice cōione p̄uatꝰ. Qđ ille moleſtiſſime ferēſ
ſꝫ auctē tāti pontificꝫ euacuare nō valēs. ma
goꝝ ſuffragia reqſiuit. Qui ſe ſuis carminibꝰ
agere ꝓmiſerūt vt imiſſo demone tādiu ca-
ballꝰ pontificis vexaret̄. quouſqꝫ cū ſeſſore
ſuo ꝑiclitaret̄. Cumqꝫ greg. aliqñ ſup cabal-
lū ſuū trāſiret. imiſſo demone. magi eiꝰ equū
tā fortiter vexari fecerūt vt nequaꝙ̄ ab aliꝗ
teneri valeret. Tūc btūs greg. reuelāte ſpū
diabolicā imiſſionē cognoſcēs. facto crucꝫ ſi
gnaculo tā caballū a p̄nte rabie liberauit ꝙ̄
maleficos ꝑpetua cecitate mulctauit. ꝗ rea-
tū ſuū ꝯfitentes ad ſacri baptiſmi grāꝫ poſt
modū ꝑuenerūt. Quibꝰ lumē ne artē magi-
cā relegerēt reddi noluit. eos tñ eccl'iaſtico
ſubſidio nutriri p̄cepit. Legit̄ quoqꝫ i libro ꝗ
a grecꝫ limon dr. ꝙ abbas ꝗ p̄erat monaſte-
rio ſancti gregorij eidē nunciauit ꝙ quidaꝫ
monachꝰ penes ſe nūmiſmata tria haberet

Quem gregorius ad alioꝝ terrorē excōica-
uit. Poſt modicū tp̄is frater moritur ſancto
gregorio neſciēte. Qui iratꝰ ꝙ ſine abſoluti-
one mortuꝰ fuerat. orōnē in pictatio ſcripſit
qua eū ab excōicationis vinculo abſoluebat
deditqꝫ eā vni dyaconoꝝ p̄cipiēs vt eā ſuper
foueā fratris defuncti legeret. Quo iuſſa cō
plēte ſequēti nocte ꝗ defunctus fuerat abba
ti apparuit. ⁊ ſe vſqꝫ mō in cuſtodia detētuꝫ
ſed heri abſolutū fuiſſe ꝓhibuit. L Offi-
ciū ⁊ cantū eccl'iaſticū necnō ⁊ ſcolā cantorū
inſtituit ⁊ ꝑ hoc duo habitacula vnū iuxta ba
ſilicā ſancti petri. alteruꝫ iuxta lateranēſem
eccl'iam fabricauit. Vbi vſqꝫ hodie lectꝰ eius
quo recūbens modulabat̄. ⁊ flagellū eiꝰ quo
pueris minabat̄. cū antiphonario autētico
veneratiōe congrua reſeruant̄. In canone
appoſuit. Dieſqꝫ nr̄os in tua pace diſponas.
atqꝫ ab eterna dānatione nos eripi. ⁊ in ele-
ctoꝝ tuoꝝ iubeas grege numerari. Tandeꝫ
btūs gregoriꝰ cū ſediſſet annis. xiij. menſibꝰ
ſex ⁊ diebus. x. plenꝰ opibꝰ bonis migrauit a
corpe. In cuius tūba hi verſus. ſcripti ſunt.
Suſcipe terra tuo corpus de corpore ſum-
ptū. Reddere qđ valeas viuificāte deo. Spi
ritus aſtra petit. leti nil iura nocebunt. Cui
vite alterius mors magꝫ ipſa via eſt. Pōtifi
cis ſummi hoc claudūtur mēbra ſepulchro.
Qui innumerꝫ ſꝑ viuit vbiqꝫ bonis. Fluxerūt
autē anni ab incarnatione dn̄i. dvi. ſub foca
imꝑatore. Poſt mortē beati gregorij regio
nē totā maxima fames inuaſit. Vñ pauꝑes
quos liberaliter gregoriꝰ paſcere ſolebat ad
ſucceſſorē ſuū venientes dicebāt. Dn̄e quos
p̄r noſter gregoriꝰ ſolebat paſcere tua ſancti
tas fame nō ſinat perire. Quibus verbis pa
pa indignatꝰ ſemꝑ taliter r̄ndebat. Si gre-
gorius ad famā ſue laudis cūctos pp̄los cu-
rauit ſuſcipe nos aūt nō poſſumus paſcere.
Et ſic eos ſemꝑ vacuos remittebat. Vñ ſan
ctus gregorius ter ei apparuit. ⁊ eū blande
de ſua tenacia ⁊ detractione redarguit. ſed
ille ſe de nullo emēdare curauit. Vñ illi q̄rto
apparēs terribiliter illū corripuit ⁊ in capite
letaliter percuſſit. Cuius dolore vexatus in
breui vitā finiuit. Dum aūt adhuc p̄dicta fa
mes inſtaret. quidā inuidi gregorio ceperūt
detrahere. aſſerentes ꝙ̄ totum theſaurum
eccleſie tanꝙ̄ vir ꝓdigus conſumpſiſſet. Vñ
ob huius vindictam ad cōburendos libros
ſuos ceteroꝝ animos inclinarunt. Quoruꝫ
dum quoſdā iam cōbuſſiſſent. et ceteros cō-
burere vellent petrus diaconus eius fami-
liariſſimus cum quo quattuor libros dialo-
goꝝ diſputauerat traditur vehementiſſime
reſtitiſſe aſſerens hoc ad eius delendaꝫ me
moriā nil valere. cum in diuerſis mūdi ꝑtibꝰ
exemplaria tenerētur. adiungens immane
ſacrilegiū eſſe. tāti patris tot ⁊ tales libros
exurere. ſup cuiꝰ caput ipſe ſpiritum ſanctuꝫ
in ſimilitudine colūbe frequētiſſime ꝓſpexiſ
ſet. Tandem eos in hāc ſnīam adduxit vt ſi
illud qđ dixerat iureiurando cōfirmās mori
cōtinuo meruiſſet. ipſi a libroꝝ exuſtione de
ſiſterent. Si vero mori nō meruiſſet. ſed ſu-
perſtes ſui teſtimonij extitiſſet. Ipſe quoqꝫ
combuſtoribus manus daret. Fert̄ eñi gre-
goriū ſibi dixiſſe ꝙ ſi miraculū de viſione co-
lumbe publicaret poſt hoc viuere nō valeret
itaqꝫ cū apparatu diaconatus euāgelioꝝ li-
brū baiulās. venerabilis leuita petrus adue
niēs mox vt tactis ſacroſanctis euangelijs
gregorij ſanctitati teſtimoniuꝫ perhibuit a
dolore mortis extraneꝰ ſpirituꝫ inter verba
vere confeſſionis efflauit. M Quidam
monachus monaſterij ſancti gregorij quod
dā penes ſe peculiū cōgregauit. Beatꝰ autē
gregorius alteri monacho apparēs dixit. vt
ſibi denūciaret ꝙ peculiū diſpergeret ⁊ pe-
nitentiā ageret. q2 die tertia eſſꝫ moriturus
Quod ille audiēs vehementer expauit peni
tētiaꝫ egit ⁊ peculiū reddidit. Moxqꝫ febri
bus adeo correptꝰ eſt vt a diluculo diei tertie
vſqꝫ ad horā tertiā pre nimio incēdio linguā
ab ore ꝓijciēs vltimū flatū emittere videret̄
Sꝫ cū circūſtātes monachi corā ipſo pſalle-
rēt. pſalmodiā tādē interrūpētes ei detrahe
re ceperūt. ille aūt cōtinuo reuiuiſcēs ⁊ ocu-
los ſubridēdo concutiēs ait. Parcat vobis
dn̄s fratres quare mihi detrahere voluiſtis
Nā ipedimētū mihi nō modicū generaſtꝫ q2
tam a vobis ꝙ̄ a diabolo ſub vno tp̄e accuſa
tus neſciebam cui calūnie primitus reſpon
derem. Sed ſi quando quelibet migrantem

videritis eidē non detractionē. ſed cōpaſſio
nem ipendatis. vtpote qui ad tam diſtricti
iudicis cū criminatore ſuo iudiciū vadit. Nā
ad iudiciū cū diabolo ſteti ⁊ adiuuante ſan-
cto gregorio cunctis ſuis obiectiōibus be-
ne reſpondi. Tantū de vna obiectiōe conui
ctus erubui. ꝓ qua vt vidiſtis taliter ſum ve
xatus ⁊ adhuc me non potui liberare. Cūqꝫ
de ea fratres requirerēt ait. Nō audeo dice
re qꝛ cū ad vos a beato gregorio iuſſus ſum
venire diabolus de hoc plurimū eſt ꝯqueſt᷒
putās ꝙ me ad pniam agendā ꝓ cā illa de᷒
remitteret quapropꝫ btm̄ gregoriū vadē de
di. ne ꝯmotā calūniā cuilibꝫ reuelarē. mox
qꝫ clamās dixit. O andrea andrea hoc āno
pereas qui me prauo ꝯſilio ad hoc periculū
compuliſti. Et ſtatim reuolutis terribiliter
oculis expirauit. Erat aūt in vrbe quidā no
mine andreas qui eodē momēto quo ei mo
nachus moriēs periculū fuerat iprecat᷒ in
tam grauē morbū decidit vt defluētib᷒ car-
nibus cōſumi poſſet. mori autem nō poſſet
Tūc monachis monaſterij ſancti gregorij
ꝯuocatis cōfeſſus eſt ꝙ cū predicto mona-
cho quaſdā monaſterij cartulas rapuiſſet.
ac ſuſceptis precijs extraneis tradidiſſet.
Moxqꝫ is qui dudū mori nō poterat inter
vba ſue ꝯfeſſionis ſpm̄ exalauit. N Eo
tpe vt in vita ſancti eugenij legit̄ dū adhuc
ambroſianū officiū magis ꝙ gregorianum
ab eccleſijs ſeruaret̄. roman᷒ pontifex noīe
adrianus cōciliū cōuocauit. vbi ſtatutū eſt
vt gregorianū officiū deberet vniuerſaliter
obſeruari. Cui᷒ rei karolus impator execu
tor exiſtēs ꝑ diuerſas diſcurrens ꝓuincias.
minis ⁊ ſupplicijs oēs clericos ad hoc ipſū
cogebat ⁊ libros ambroſiani officij vbiqꝫ cō
burebat multoſqꝫ clericos rebelles incarce
rabat. Proficiſcēs autē beatus Eugenius
epūs ad ꝯciliū inuenit ipm̄ cōcilium per tri
duū iam ſolutū ſuaqꝫ prudētia dn̄m papam
ſic induxit. ꝙ oēs prelatos q̇ cōcilio interfu
erant ⁊ iam ꝑ tres dietas receſſerāt reuoca
uit. Cōcilio igit̄ ꝯuocato oīm patꝝ hec ſnia
vna fuit. vt miſſale ambroſianū ⁊ gregoria
num ſup altare beati petri apoſtoli ponerē-
tur ⁊ fores eccl'ie optime clauderent̄ ac plu
rimoꝝ epoꝝ ſigillis diligētiſſime munirent̄
⁊ ipſi tota nocte orōnibus inſiſterēt. vt dn̄s
ꝑ ſignū aliquod reuelaret qđ horū ab eccle-
ſijs magis ſeruari vellet. Sicqꝫ ꝑ oīa vt or-
dinauerant faciētes. mane ianuas eccleſie
aperuerūt ⁊ vtrūqꝫ miſſale ſup altare aptū
inuenerūt. Uel vt alij aſſerūt miſſale grego
rianū penitus diſſolutū ⁊ huc illucqꝫ diſper
ſum inuenerūt ambroſianū autē ſolūmodo
apertū ſup altare in eodē loco in quo poſue-
rant repererūt. quo ſigno diuinit᷒ ... ⁊ edo-
cti vt gregorianū officiū deberet ꝑ mundū
totū diſpergi ambroſianū autē tm̄ in ſua ec-
cleſia obſeruari. Sicqꝫ ſancti patres vt di-
uinitus edocti fuerāt ſtatuerūt. ⁊ ſic vſqꝫ ho
die obſeruat̄. Narrat iohānes diacon᷒ q̇ vi
tā beati gregorij cōpilauit ꝙ dū vitā eius cō
ſcriberet ⁊ cōpilaret. quidā vir ſacerdotalit̄
inſignitus ei dormiēti ⁊ ad laternā vt ſibi vi
debat̄ ſcribēti aſtitit. Cui deſup candidiſſi-
ma ⁊ adeo tenuiſſima veſtis erat. vt eius ra
ritate nigredo ſubterioris tunice appareret
Hic propius acceſſit ⁊ inflatus buccis riſū
cōtinere nō potuit. Cūqꝫ iohānes eū inter-
rogaret. cur vir grauioris officij ſic diſſolute
rideret ait. Quia tu ſcribis de mortuis q̈s
viuētes nūꝙ̄ vidiſti. Cui iohānes. Et ſi illū
non nouerim facie. tamē de illo ſcribo que
didici lectione. At ille. Tu inquit vt video ſi
cut voluiſti feciſti. ⁊ ego que facere potero
nō ceſſabo. Moxqꝫ illi lumē laterne extin-
xit. ⁊ adeo ipſum ꝑterruit. vt vehemēter ex-
clamans putaret ſe ab illo gladio iugulatū
Moxqꝫ gregorius affuit comitāte ſecū de-
xtrorſum beato nicolao ſiniſtrorſum vo pe
tro diacono eiqꝫ dixit. Modice fidei quare
dubitaſti. Cūqꝫ poſt cortinā lecti aduerſari
us latitaret. gregori᷒ ex manu petri diaco-
ni magnā facē quā tenere videbat̄ arripiēs
eiuſqꝫ flāmis os faciēqꝫ ipſi᷒ aduerſarij cru
rens ad inſtar ethiopis denigrauit. Quedā
autē ſcintilla paruiſſima cadēs in eius veſtē
candidam ipſam dicto citius cōflagrauit ⁊
ſic nigerrimus totus apparuit dixitqꝫ petr᷒
beato gregorio. Satis denigrauimus eū.
Cui Gregorius. Nos illū nō denigrauim᷒
ſed nigrū fuiſſe monſtrauimus. Sicqꝫ ibi-
dem multo relicto lumine abierunt.

¶ De ſancto longino. xlvij A

LOnginus fuit quidā centurio qui cū alijs militibus cruci dn̄i aſtans iuſſu pilati la-
tus dn̄i lancea perforauit. ⁊ vi-
dens ſigna que fiebāt ſolē. ſ. obſcuratū ⁊ ter
remotū in xp̄m credidit maxime ex eo vt q̇-
dam dicūt. ꝙ cū ex infirmitate vel ſenectute
eius oculi calligaſſent. de ſanguine xp̄i per
lanceā decurrēte fortuitu oculos ſuos teti-
git ⁊ ꝓtinus clare vidit. Unde renūciās mi
litie ⁊ ab apl'is inſtructus in ceſaria capa-
cie. xxviij. annis monaſticā vitā duxit. ⁊ vbo
⁊ exemplo. ad fidē multos ꝯuertit. Cū autē
a preſide tentus fuiſſet. ⁊ ſacrificare nollet.
iuſſit preſes oēs dētes eius excuti ⁊ linguā
abſcidi. longin᷒ tm̄ ex hoc loquelā nō ꝑdidit
ſed accepta ſecuri oīa idola cōminuit ⁊ fre-
git dicens. Si dij ſunt videbimus. Demo-
nes aūt de idolis exeūtes in preſidē ⁊ in oēs
ſocios eius intrauerūt ⁊ inſaniētes ⁊ latrā
tes ſe longini pedib᷒ ꝓſtrauerūt ⁊ ait longi
nus demonibus. Cur habitatis in idolis q̇
reſpōderūt. Ubi nō noīatur xp̄us ⁊ ei᷒ ſignū
non eſt poſitū. ibi eſt habitatio noſtra. Cū
ergo preſes inſaniret ⁊ oculos amiſiſſet. Di
xit ei longinus. Scito qꝛ ſanari nō poteris
niſi quādo me occideris. ꝙ̄cito eñ a te mor
tuus fuero ꝓ te orabo. ⁊ ſanitatē tibi corpo
ris ⁊ aīe impetrabo. ⁊ ſtatim eum decollari
iuſſit. Poſt hoc abijt ad corpus eius. ⁊ pro-
ſtratus cū lachrimis penitentiā egit ⁊ conti
nuo viſum ⁊ ſanitatē recepit ⁊ in bonis opi
bus vitam finiuit.

¶ De ſancto benedicto xlviij

BEnedictus dictus eſt vel qꝛ multa benedixit. vel qꝛ in
hac vita multas benedictiones
habuit. vel qꝛ oēs benedicebāt
de eo: vel qꝛ eternā meruit bn̄dictionē habe
re. Eius vitā ſanctus Grego. ſcripſit. A

BEnedictus ex nurſia ꝓuincia ortus cū rome liberali-
bus ſtudijs traditus eſſet in ip̄a
ſui infantia litteras deſeruit et
deſertū petere decreuit. quē nutrix ſua q̄ eū
tenerrime diligebat vſqꝫ i quendā locū qui
dicitur eſide ſecuta eſt, vbi ad purgandū tri
ticum mutuo capiſteriū petijt. ſed ſup men-
ſam incaute ponēs cū corruiſſet in duabus
partibus fractū vidit. Quā benedictus ſic-
re conſpiciēs partes capiſterij accepit. ⁊ ab
oratione ſurgens integre ſolidatū inuenit.
Poſtmodū nutricē occulte fugiēs in quēdā
locū venit vbi tribus annis hoīb᷒ incogni
tus māſit excepto quodam monacho roma
no noīe qui ſibi ſedule neceſſaria miniſtra-
bat. Cū vero ad ſpecum a romani monaſte-
rio iter nō eſſet panē in lōgiſſimo fune liga
bat ⁊ ſic eū deponere cōſueuerat. Tintinna
bulum etiā ipſi corde inſeruit vt ad ei᷒ ſoni-
tum vir dei cognoſceret quādo ſibi roman᷒
panē preberet quē exiens acciperet. Sꝫ an
tiquus hoſtis vnius charitati ⁊ alteri᷒ inui
dens refectioni lapidē iactauit ⁊ tintinna
bulum fregit. ſed tamē roman᷒ ei miniſtra
re nō deſijt. Poſt hoc cuidā preſbitero refe
ctionē ſibi in paſchali ſolēnitate parāti dn̄s
per viſum apparuit dicēs. Tu tibi delitias ꝓ-
paras ⁊ ſeruus meus illo in loco fame cru-
ciatur. Qui ꝓtinus ſurrexit ⁊ cū difficultate
magna eū inueniens dixit. Surge ⁊ ſuma-
mus cibū. qꝛ hodie paſca dn̄i eſt. Cui bene-
dictus. Scio qꝛ paſca eſt. qꝛ videre te merui
Longe quippe ab hoīb᷒ poſitus. qꝛ die ea-
dē paſcalis eſſet ſolēnitas ignorabat. Cui
preſbiter. Ueraciter hodie reſurrectionis
dn̄ice dies eſt. abſtinere te nō couenit, quia
ob hoc ad te miſſus ſum. ſicqꝫ deum bene-
dicentes ſumpſerūt cibū. B Quadam
die auis quedā nigra que merula vocat̄ im
portune circa eius faciē volitauit ita vt ab
eo manu capi potuiſſet. Sed ſigno crucis
edito. auis receſſit moxqꝫ diabol᷒ quandā
feminā quā aliquādo viderat ante eius ocu
los mentis reduxit. eiuſqꝫ aīm tanto igne i
ſpeciē illi᷒ accēdit. vt pene heremū volupta
te victus deſerere deliberaret. ſꝫ ſubito diui
na gratia ad ſe reuerſus, ꝯtinuo ſe exuit. et
in ſpinis ⁊ vepribus que ibi aderāt ſe adeo
volutauit vt toto corpore uidevulneratus
exiret ⁊ per cutis vulnera mentis vulnera

educeret. Uicit itaqꝫ peccatū: qꝛ mutauit in
cendiū Ab illo aūt tꝑe nulla poſtmodū tem
ptatio in eius corꝑe pullulauit. Crebreſcen
te itaqꝫ eiꝰ fama cū abbas monaſterij cuiuſ
daꝫ obijſſet. tota ipſius monaſterij ꝯgrega
tio ad eū venit ⁊ vt ꝑeſſe eis deberet petijt.
Qui diu negando diſtulit ſuis illorūqꝫ fra-
trum moribꝰ ſe ꝯuenire nō poſſe ꝑdixit: ſed
tandē victꝰ aſſenſuꝫ dedit. Cūqꝫ regulā illic
diſtrictiꝰ ſeruari preciperet. ſemetipſos re-
prehendebāt ꝙ ipm ſibi ꝑeſſe popoſcerent:
quoꝝ.ſ. fortitudo normā eiꝰ rectitudinis of
fendebat. Cūqꝫ ſibi cū eo aſpicerent illicita
nō licere ⁊ graue eſſe ſedule aſſueta relinq̄-
re venenū vino miſcuerunt ⁊ ſibi recūbenti
obtulerūt. Sed benedictꝰ ſignū crucis edi-
dit: ⁊ quaſi iactu lapidis vas illud vitreū fre
git. Intelligens igiť qꝛ potū mortis habue
rat: qđ portare nō potuit ſignū vite. ilico ſur
rexit ⁊ placido vultu dixit. Miſereať veſtri
oīpotens deus fratres. nunq̇d non dixi vo-
bis: qꝛ veſtris ac meis moribus non conue
nirem. Tūc ad locū derelicte ſolitudinis re
dijt vbi crebreſcētibus ſignis claruit. ⁊ mul
tis ad eū veniētibꝰ duodecim mōaſteria cō
ſtruxit. In vno aūt illoꝝ quidaꝫ monachus
erat q̇ ad orōnē diu ſtare nō poterat ſꝫ oran
tibus alijs mox foras exibat ⁊ aliqua terre-
na ⁊ trāſitoria agebat. Qđ cū abbas illiꝰ mo
naſterij btō bn̄dicto narraſſet iuit illuc ⁊ vi-
dit ꝙ illū mōachū q̇ manere in orōne nō po
terat q̇dā niger puerulꝰ ꝑ veſtimēti fimbriā
foras trahebat. Dixitqꝫ abbati monaſterij
⁊ mauro mōacho. Nunq̇d nō aſpicitiſ q̇s eſt
qui eum trahit. Cūqꝫ reſpondiſſent nō ait.
Oremus vt vos etiaꝫ videatis. Orantibus
illis maurus vidit: ſed abbas videre nō po-
tuit. Die igiť alia expleta orōne vir dei mōa
chum foris reperit. quē ꝓ ſui cecitate virga
percuſſit: ⁊ ex tūc imobilis in orōne ꝑmāſit.
Sicqꝫ antiquꝰ hoſtis dn̄ari nō auſus eſt in
eius cogitatiōe. acſi ipe ꝑcuſſus fuiſſet ex v̄
bere. Ex his mōaſterijs tria ſurſuꝫ ī rupibꝰ
mōtis erāt. q̄ deorſuꝫ cū magno labore aq̄s
hauriebāt. Cūqꝫ fratres illi virū dei ſepe ro
garent vt mōaſteria ſua mutaret quadā no
cte cū quodā puero montē aſcēdit vbi diutiꝰ
orans tres petras in eodē loco ꝓ ſigno po-
ſuit. Cūqꝫ de mane domū rediſſet ⁊ fratres
ꝓ eadē cauſa ad eū veniſſent dixit. Ite ⁊ illā
rupē in qua tres petras poſitas inueneritis
in medio cauate. valet enim dn̄s inde vobis
aquā ꝓducere. Qui euntes ⁊ iaꝫ illā rupē ſu
dantem inuenientes. cōcauū locū illū fece-
runt: ⁊ mox aqua repletū viderūt. q̇ vſqꝫ nūc
tam ſufficienter emanat: vt ab illo montis
cacumine vſqꝫ ad inferiora deſcēdat. Qua-
dam vice dū circa monaſteriū viri dei quidā
cū falcaſtro vepres abſcideret. ferrū de ma-
nubrio ꝓſiliēs in quēdam lacū ꝓfundū ceci-
dit. Cūqꝫ de hoc ille nimis anguſtiareť vir
dei manubriū ī lacū poſuit ⁊ mox ferrū vſqꝫ
ad ſuū manubriū enatauit ¶ Placidus
puer ⁊ monachus ad hauriendū aquā egre
diens in flumen cecidit ⁊ mox ipm vnda ra-
puit: ⁊ pene in vnīꝰ ſagitte curſuꝫ a terra in
trorſus traxit. Uir aūt dei in cella ꝯſiſtens
hoc ī ſpū ſtatim nouit. ⁊ maurū vocās quid
de puero acciderit indicauit. ac vt ad ipm
eripiendū ꝑgeret īꝑauit. Accepta bn̄dictiōe
cōcitus maurꝰ ꝑrexit. ⁊ ꝑ terrā ſe ire exiſti-
mās ſuꝑ aq̄s vſqꝫ ad pueꝝ venit eūqꝫ ꝑ ca-
pillos tenēs de aq̄ extraxit. Qui ad viꝝ dei
veniēs retulit q̇d acciderat. ſꝫ ipe hoc nō ſu
is meritis ſꝫ eiꝰ obediētie deputauit. Preſ
biter q̇dā florētiꝰ noīe viro dei inuidēs ad tā
taꝫ deuenit maliciā vt panē veneno infectū
viro dei tāq̄ ꝓ bn̄dictiōe trāſmitteret queꝫ
ſanctus gratāter accepit: ⁊ coruo qui de ma
nibus eius panē accipe ꝯſueuerat ipm ꝓie-
cit dicēs. In noīe ieſu xp̄i tolle hūc paneꝫ et
cū ī tali loco vbi a nullo hoīe ſumi valeat ꝓij
ce. Tunc coruus apto ore expāſis alis circa
eundē panē cepit diſcurrere atqꝫ crocitare.
acſi apte diceret. ⁊ obedire ſe velle: ⁊ tamen
iuſſa implere nō poſſe. Cui ſanctus iterum
atqꝫ iterum precipiebat dicēs. Leua leua eū
ſecurus atqꝫ ipſum vt dixi proijce. qui tan-
dem eum tollens poſt tres dies redijt et
de manu eius annonā quā ꝯſueuerat acce-
pit. Uidēs aūt florentiꝰ qꝛ corpus magiſtri
necare nō potuit. ſe ad extinguēdas diſcipu
loꝝ aīas accēdit: ita vt ſeptē nudas puellas
in horto monaſterij ludere ⁊ cātare faceret

vt ſic monachos ad libidinē inflāmaret. qđ
ſanctus vir de cella ꝓſpiciēs lapſuꝫ diſcipu
lis ꝑtimeſcens inuidie locū dedit ⁊ q̇buſdaꝫ
ſecū aſſumptis fratribꝰ ipſe habitationem
mutauit. ſed florentiꝰ cū in ſolario ꝯſiſtens
euꝫ receſſiſſe ꝯſpiceret ⁊ gauderet. repente
ſolariū cecidit ⁊ ipꝫ ꝓtinus extinxit. Tunc
maurus poſt virū dei currēs ait. Reuertere
qꝛ qui te perſequebať extinctꝰ eſt. qđ ille au
diēs vehemēter ingemuit. vel qꝛ inimicꝰ oc
cubuit: vel qꝛ de inimici morte diſcipulꝰ ex-
ultauit: qua de re factū eſt vt eidē penitētiā
indiceret ꝙ mādās talia gaudere de inimi-
ci morte ꝑſumpſiſſet: ipſe autem ad alia mi
grās locū nō hoſtē mutauit. Nā ad monteꝫ
caſſinū venit ⁊ tēplū appollinis qđ ibi ſitum
erat in ſancti iohannis baptiſte oratoriū fa
bricauit ⁊ circūadiacentē ꝑplm ab idolatria
ꝯuertit. ſed hoc antiquꝰ hoſtis grauiter ꝓfe-
rens corporalibus eius oculis teterrimus
apparebat: ⁊ in eū ore oculiſqꝫ flammātibꝰ
viſibiliť ſeuiebat atqꝫ dicebat. Bn̄dicte bn̄
dicte: ſed cuꝫ ille nihil ſibi rn̄deret dicebat.
Maledicte maledicte nō bn̄dicte: quid me
perſequeris. Quadā die lapidē quēdam in
terra iacentē fratres in edificiū leuare vole
bant: ſed nequāq̄ valebāt. Cūqꝫ viroꝝ mul
titudo adeſſet: ⁊ ab eis leuari nō poſſet. Ad
ueniens vir dei bn̄dictionē dedit. ⁊ tūc ma-
xima celeritate leuatus eſt. Ex quo ꝑpende
runt ꝙ diabolus illi inſidebat qui eū moue-
ri nō permittebat. Cūqꝫ fratres parietem
paulo altius edificarēt. antiquus hoſtis vi
ro dei apparuit: ⁊ qꝛ ad laborātes fratres ꝑ
geret indicauit. qui ꝓtinꝰ eis nunciū miſit
dicens. Fratres caute vos agite. qꝛ ad vos
ſpiritus malignus venit. Uix aūt nūcius v̄
ba cōpleuit ⁊ ecce parieteꝫ antiquus hoſtis
euertit. ⁊ quēdā puerū monachū ruina con-
triuit. ſed vir dei puerū mortuum ⁊ lacera-
tuꝫ in ſacco ad ſe adduci fecit ⁊ oratione ſua
ipſum reſuſcitans operi predicto reſtituit.
¶ Laicus quidā honeſte vite ſingulis an-
nis ad viſitandū virū dei ieiunus venire cō-
ſueuerat quadā igiť die dum illuc iret ſe illi
alter viator adiūxit qui ſumēdos in itinere
cibos portabat. Cūqꝫ iam tardior hora ex
creuiſſet dixit. veni frater ſumamꝰ cibuꝫ ne
laſſemur in via. quo reſpondente ꝙ nullate
nus cibū in via guſtaret: ad horā ille ſubticu
it. poſtmodū ad hoc ipm inuitauit ſed ille cō-
ſentire noluit deniqꝫ cū hora iaꝫ preteriſſet
⁊ eos longū fatigaſſet iter pratuꝫ ⁊ fontem
⁊ quecūqꝫ corpꝰ ad reficiendū delectare po-
terant inuenerunt. tunc viator hoc ei oſten
dens. rogauit vt paululum guſtaret: ⁊ ibidē
quieſceret. Cum igitur verba auribus et lo
ca oculis blandirentur eidem conſenſit. cuꝫ
qꝫ ad benedictū veniſſꝫ dixit ei vir dei. Ecce
frater malignuſ hoſtis ſemel tibi ꝑſuadere
non potuit. ſecūdo non valuit ſed tertio ſu-
perauit: tūc ille pedibus eius aduolutus ſe
deliquiſſe igemuit. Totilla rex gothorū ex
periri volens vtrum vir dei prophetie ſpiri-
tum haberet cuidā ſuo ſpatario veſtimenta
regalia tribuit. eumqꝫ cū omni apparatu re
gio ad monaſteriū deſtinauit. quē ille veniē
tem conſpiciens dixit. Pone fili pone hoc
qđ portas non eſt tuū. qui protinus in terrā
cecidit: ⁊ qꝛ tanto viro illudere ꝑſumpſiſſet
expauit. Clericus quidā qui a diabolo vexa
batur. ad virū dei vt ſanareť adductꝰ eſt. cū
qꝫ ab eo diabolū expuliſſet ait. vade ⁊ dece-
tero carnes nō comedas: nec ad ſacros or-
dines accedas. quacūqꝫ aūt die ad ſacros or
dines accedere ꝑſumpſeris iuri diaboli mā
cipaberis. Cū v̄o hoc aliquo tꝑe cuſtodiſſet
ſed minores ſuos ſibi ꝑponi ī ſacris ordini-
bus cerneret v̄ba viri dei quaſi ex longo tꝑe
oblitus poſtpoſuit atqꝫ ad ſacruꝫ ordinē ac
ceſſit. quem mox is qui eum reliquerat dia-
bolus tenuit eūqꝫ vexare quouſqꝫ aīam eiꝰ
excuteret non ceſſauit ¶ Uir q̇dam du
os flaſcones vini per quendam puerum ad
eum miſit ſed ille vnum in via abſcondit et
alium detulit. vir autem dei cum gratiaruꝫ
actione accepit vnum ⁊ diſcedentem puerū
ammonuit dicens. Fili vide ne de illo flaſco
ne queꝫ abſcondiſti bibas: ſed inclina illum
caute ⁊ inuenies q̇d intus habeat. Qui con-
fuſuꝫ valde ab eo exiuit. ⁊ reuerſus volens
adhuc ꝓbare qđ audierat cū flaſconem in-
clinaſſet protinus de eo ſerpens egreſſus
eſt. Quadam vice dū vir dei in ſero cenaret

monachus quidam filius defenſoris ei aſſi
ſtens ⁊ lucernam tenẽs per ſpiritum ſuper-
bie intra ſe cogitare cepit. Quis eſt hic cui
ego manducanti aſſiſto lucernã teneo. ſerui
tium impẽdo. quis ſum ego vt iſti ſeruiam.
Cui ſtatim vir dei ait. ſigna cor tuum frater
ſigna cor tuũ. quid eſt qđ loqueris. vocatiſqꝫ
fratribus lucernã iuſſit de manibꝰ eius tol-
li ipſum vero iuſſit ad monaſterium accede-
re ⁊ quietũ ſedere. Gothoꝝ quidã zalla noĩe
ꝑfidie fuit arriane qui totile regis tẽporibꝰ
cõtra catholice eccľie religioſos viros ardo
re immaniſſime crudelitatis exarſit. ita vt qſ-
quis ei clericꝰ monachuſue ante faciẽ veniſ
ſet ab eius manibus viuus nullo modo exi-
ret. quadã vero die auaricie ſue eſtu ſuccen-
ſus in rapina rerũ inhiãs dũ quẽdã ruſticuꝫ
crudelibus tormẽtis affligeret. eũqꝫ per ſup
plicia diuerſa laniaret. victus penis ruſticuſ
ſeſe ⁊ res ſuas benedicto dei famulo cõmẽ-
daſſe profeſſus eſt. Et dũ hoc a torquẽte cre
ditur. ſuſpenſa interim crudelitate ad vitaꝫ
interim reparatur. Tũc idem zalla ceſſauit
ruſticum tormẽtis affligere. Sed eius bra-
chia loris fortibus aſtringens ante equũ ce
pit impellere. vt quis eſſet ille bñdictus qui
eius res ſuſceperat demõſtraret. quẽ ligatiſ
brachiis ruſticus antecedẽs duxit ad ſancti
viri monaſteriũ. cumqꝫ ante ingreſſum cel-
lule ſolum ſedentẽ repit ⁊ legentẽ eidem aũt
ſubſequẽti ⁊ ſeuiẽti zalle ruſticus dixit. Ecce
iſte eſt de quo dixerã bñdictꝰ pater. quẽ dum
feruido ſpiritu cum peruerſe mẽtis inſania
fuiſſet intuitus. eo errore quo cõſueuerat a-
cturum ſe exiſtimãs. magnis cepit vocibus
clamare dicens. Surge ſurge. ⁊ res iſtiꝰ ru-
ſtici redde quas accepiſti. Ad cuius vocẽ vir
dei ꝓtinus oculos leuauit ⁊ a lectione ceſſa
uit. cumqꝫ intuitus mox ⁊ ruſticuꝫ qui liga
tus tenebatur attẽdit. Ad cuius brachia dũ
oculos deflexiſſꝫ miro modo tanta celerita
te ceperũt alligata brachia lora diſſoluere vt
diſſolui tã cĩcite nulla hoĩm feſtinatione po
tuiſſent. Cũqꝫ qui ligatus venerat cepiſſet
ſubito aſtare ſolutus ad tãte ꝓtãtis vim tre-
mefactus zalla ad terram corruit ⁊ ceruicẽ
crudelitatis rigide ad eius veſtigia inclinãs
orationibꝰ ſe illius cõmẽdauit. Vir aũt ſan-
ctus a lectiõe minime ſurrexit ſꝫ vocatis fra-
tribꝰ eũ introrſus tolli vt bñdictionẽ accipe-
ret ꝑcepit quẽ ad ſe reductũ vt a tanta crude
litatis inſania quieſcere deberet admonuit
qui refectus recedẽs nihil vlterius repetere
a ruſtico ꝓſumpſit quẽ vir dei nõ tangẽdo ſꝫ
reſpiciẽdo ſoluerat. Quodã tꝑe in cãpanie re
gione fames icubuerat magna que oẽs ali-
mẽtoꝝ indigẽtia coanguſtabat iãqꝫ in bñdi
cti monaſterio triticũ deerat panes vero pe
ne oẽs cõſumpti fuerant. vt nõ plus ꝙ qnqꝫ
ad refectõis horã fratribꝰ inueniri potuiſſent
Cũqꝫ eos venerabilis pater cõtriſtatos cer
neret. eoꝝ puſillanimitatẽ ſtuduit ꝓmodeſta
increpatione corrigere ⁊ rurſum ꝓmiſſione
ſubleuare dicens. quare de panis inopia ve
ſter animus contriſtatur. hodie quidẽ minꝰ
eſt ſed craſtina abũdãter habebitis. Sequẽ
ti aũt die ducẽti farine modij ante fores cel-
le in ſaccis inuẽti ſunt quos oĩpotẽs deus q̇
bus deferentibus trãſmiſiſſet nũc vſqꝫ ma-
net incognitũ. qđ cũ fratres cernerent. dño
grãs referentes didicerũt iã de abundantia
nec in egeſtate dubitare. Legiť quoqꝫ ꝙ qui
dã habebat filiũ morbo elephantino corru-
ptũ ita vt iã pilis cadẽtibꝰ cutis intumeſce-
ret atqꝫ increſcentẽ ſaniẽ occultare nõ poſſꝫ
q̇ ad virũ dei ab eodẽ pře eius miſſus ſaluti
priſtine ſub omni celeritate reſtitutus eſt. ⁊
de hoc imẽſas gãtias dño obtulerũt. ⁊ poſt
modũ dictus puer in bonis operibus ꝑſeue-
rãs in dño feliciter obdormiuit. Cum quoſ-
dam ex fratribus ad quendam locum mit-
teret. vt ibidem monaſterium conſtruerent
conſtituta die ſe ad eos venturũ dixit et qua
liter conſtrui deberet indicare. Nocte ve-
ro eadem qua ꝓmiſſus illuceſcebat dies mo
nacho quem illic prepoſuerat atqꝫ eius pre
poſito in ſomnis apparuit ⁊ loca ſingula vbi
queqꝫ edificari debuiſſent ſubtiliter deſigna
uit. Cũ autẽ viſioni fidẽ nõ darent. ⁊ adhuc
ipſum expectarent tandẽ ad eũ reuerſi dixe
runt expectauimus pater vt venires ſicut ꝓ
miſeras nec veniſti. Cui ille. Quare fratres
iſta dicitis. Nunquid non vobis apparui et
loca ſingula deſignaui. Ite et ſicut per

viſionẽ vidiſtis oĩa ordinate. ¶ Nõ lon
ge ab eius monaſterio due ſanctimoniales
femine ex nobili genere erãt. que linguã nõ
reſtringebant. ſed eũ qui eis preerat in cau
tis ſermonibus ſepe ad iracũdiã ꝓuocabãt
Qui cũ hoc viro dei retuliſſet: mãdauit eis
dicẽs. Reſtringite linguã veſtrã alioquin ex
cõicabo vos: quã excõicatiõis ſententiã nõ
ꝓferendo intulit: ſe in temptãdo. Ille autẽ
nihil mutate itra paucos dies defuncte ſut
⁊ in eccleſia ſepulte. Vbi dũ miſſe celebrarẽ
tur ⁊ diaconꝰ ex more diceret qui nõ cõicat
exeat foras. nutrix earũ que ꝓ eis ſemꝑ ob
lationẽ offerebat eas de ſepulchris ſuis ꝓ-
gredi ⁊ exire eccleſiã videbat. Cũqꝫ ſancto
benedicto nũciatũ eſſet. ille manu ſua obla
tionẽ dedit dicẽs. ite ⁊ hãc oblationẽ ꝓ eis
offerte ⁊ vlterius excõicate nõ erũt. Qđ cũ
factũ fuiſſet ⁊ diaconus ex more clamaret.
ab eccleſia de cetero exire viſe nõ ſunt. Mo
nachus quidã cũ ad viſitandos parẽtes exiſ
ſet ſine benedictione ⁊ ea die qua ad eos ꝑ-
uenit defunctꝰ fuiſſet ⁊ ſepultũ ſemel ⁊ bis
terra reiceciſſet parẽtes eius ad eũ venerũt ⁊
vt ei ſuam benedictionẽ impenderet roga-
uerunt. Qui corpus domini accipiens ait.
Ite ⁊ hoc ſuper pectus eius ponite. cũqꝫ ſic
ſepulture tradite qđ cũ factũ fuiſſet ſepultũ
corpus terra retinuit nec vltra ꝓiecit. Qui
dam monachus in monaſterio manere nõ
valẽs viro dei tñ inſtitit donec ipñi iratus
abire ꝑmiſit. qui mox vt de monaſterio exijt
apto ore draconẽ in itinere inuenit. quẽ cuꝫ
deuorare vellet clamauit dicẽs Currite cur
rite. quia draco iſte vult me deuorare. Currẽ-
tes aũt fratres draconẽ minime inuenerũt
ſed trementẽ ⁊ palpitantẽ monachũ ad mo
naſteriũ reduxerũt q̇ ſtatim ꝓmiſit ſe nunꝙ
de monaſterio receſſuruꝫ. Quodã tꝑe dum
totam illam ꝓuinciã fames valida occupa-
ret ⁊ vir dei oĩa que inuenire potuerat egen
tibus tradidiſſet ita ꝙ nihil in monaſterio
preter modicũ olei in vaſe vitreo remãſiſſet
iuſſit cellerario vt illud modicũ olei cuidam
egẽti daret. Ille vero imperantẽ audiuit ſꝫ
implere cõtempſit eo ꝙ nihil olei fratribus
remanebat. qđ vt vir dei cõperit vas vitreũ
cũ oleo ꝑ feneſtrã ꝓijci iuſſit ne quid in mo
naſterio ꝑ inobedientiã remaneret. Pro-
iectũ itaqꝫ vas cũ ſuꝑ ingẽtia ſaxa cecidiſſet
nec vas fractũ nec oleũ eſt effuſuꝫ. Quod il
le leuari iuſſit ⁊ dari integrũ poſtulãti. Mo
nachũ aũt illũ de inobedientia ⁊ diffidentia
increpãs ſe in orõnem dedit ⁊ ꝯtinuo quod
daꝫ magnũ doliũ qđ ibi erat oleo plenũ fuit
qđ adeo excreuit. vt ꝑ pauimẽtũ effluere vi-
deretur. ¶ Quadã vice ad viſitandũ ſo
rorẽ ſuaꝫ deſcẽderat. Cũ aũt ad mẽſaꝫ ſede
ret. rogauit eũ vt ſecum illa nocte maneret.
Cui cũ ille nullatenus acquieſceret. Illa ca
put in manibꝰ dñm rogatura inclinauit. Cũ
qꝫ caput leuaſſet tanta choruſcatiõis ⁊ toni
trui vtus tantaqꝫ inũdatio pluuie erupit vt
nec quidẽ pedẽ mouere poſſet cũ tamẽ ante
ſerenitas mira eſſet. Illa enĩ quia lachrimarũ
fluuios fudit ſerenitatẽ aeris ad pluuiã cõ-
uertit ⁊ traxit. Cui vir dei ꝯtriſtatꝰ ait. Par
cat tibi omĩpotẽs deꝰ ſoror. q̇d eſt qđ feciſti.
Cui illa. Rogaui te ⁊ audire noluiſti. roga-
ui dñm ⁊ exaudiuit me. Nõ ergo egredere
ſi potes. Sicqꝫ factũ eſt vt totã illaꝫ noctẽ ꝑ
uigiles duceret atqꝫ ꝑ ſacra eloquia ſeſe vi-
caria relatiõe ſatiaret Tũc ecce poſt triduũ
cũ ille ad monaſteriũ rediſſet eleuatis ocu-
lis aĩam ſororis ſue in ſpecie colũbe celi ſe-
creta penetrantẽ aſpexit. Qui mox corpus
eius ad monaſteriũ iuſſit deferri ⁊ in monu
mẽto qđ ſibi ꝑparauerat collocari. Quadaꝫ
nocte dũ ꝑ feneſtrã ꝯſpiceret ⁊ dñm exora-
ret. vidit fuſaꝫ lucẽ deſuꝑ cũctas noctis te-
nebras effugaſſe. Subito aũt oĩs mũdꝰ ve-
lut ſub vno ſolis radio collectꝰ ante oculos
eius adductus eſt. ibiqꝫ aĩam germani epi-
ſcopi capuani ad celũ deferri vidẽs manife
ſte poſtea cõperit ꝙ eadẽ hora a corpore mi
grauit. ¶ Eodeꝫ anno quo de hac vita
erat exiturus. obitus ſui diem fratribus de
nunciauit. Ante ſextũ vero diem ſui exitus
ſibi aperiri ſepulchrum iubet. Qui mox fe-
bribus correptus cuꝫ per ſingulos dies lan
gor ingraueſceret. ſexta die in oratoriũ por
tari ſe fecit. ibiqꝫ exitum ſuũ dominici cor-
poris ⁊ ſanguinis perceptiõe muniuit atqꝫ
inter diſcipulorũ manꝰ imbecillia membra

ſuſtentans erectis in celū manibus ſtetit.⁊
vltimū ſpiritū inter verba oratiōis efflauit
Ipſa autē die qua vir dei migrauit ad xp̄m
duobus fratribus vni in cella moranti alte
ri longe poſito reuelatio eadem monſtrata
eſt. Viderunt namq̄ viaȝ lucidā pallijs ſtra
tam ac innumeris choruſcantē lampadibus
a cella beati bn̄dicti verſus oriente ad celū
tendētem. Cui venerando habitu vir deſup
clarus aſſiſtens cuiꝰ eēt via quā cernerēt in
quiſiuit. qui cū neſcire ſe dicerēt ait. Hec eſt
via qua dilectus vir dei benedictus celum
aſcendit. Sepultus vero eſt in oratorio ſan
cti iohānis baptiſte qd̄ deſtructa ara appol-
linis ipſe cōſtruxit. Floruit circa annos dn̄i.
xviij. tpe iuſtini ſenioris.

¶ De ſancto patricio xlix. A

PAtritius qui cepit cir
ca annos dn̄i. cclxxx. dum ſcoto
rū regi de xp̄i paſſiōe p̄dicaret.
ſtans ante eū ⁊ appodians ſe ſu
per ferulam qua manu tenebat. ⁊ caſu pedi
regis ſuperpoſuerat cū aculeo pedē pfora-
uit. Rex vero credens ſanctū ep̄m ex indu-
ſtria hoc facere ⁊ ſe aliter fidem xp̄i nō poſ-
ſe ſuſcipere. niſi ſimilia pro xp̄o pateref pa-
tienter ſuſtinuit. Sanctus hoc tandē intel-
ligens obſtipuit ⁊ precibus regē ſanauit ac
toti puincie obtinuit φ nullum venenoſum
aīal ibidē poſſit viuere: qd̄ nō ſolū obtinuit.
Imo etiā ligna ⁊ coria illiꝰ regiōis ꝯtria vt dr̄
ſunt veneno. Quidā vir ouē vicini ſui furatꝰ
fuerat ⁊ comederat. Et cū vir ſctūs ſepius
hortaref ſatiſfacere furē. qcūq̄ ille eſſet. et
nullus cōpareret: dū totus ppl̄s ad eccl̄iam
ꝯueniſſet. in virtute ieſu xp̄i p̄cepit: vt in cu
ius ventrē ouis intraſſet corā oībus balatū
daret. qd̄ factū eſt. Et egit reus pn̄iam ⁊ alij
a furtis ſibi cauebāt. Erat ei ꝯſuetudo oēs
cruces quas videbat deuote venerari. Sed
ante quādā crucē magnā ⁊ pulchrā inuiſaȝ
preteriit. A ſuis aūt ſocijs ammonitꝰ cur illā
nō viderit ⁊ nōn inclinauerit. dū precibus a
dn̄o requireret cuius eſſet. audiuit voceȝ de
ſub terra. Nōn vidiſti qr̄ ego hic ſepultus ſuȝ
paganus. ⁊ ſigno crucis indignus. vnde fe-
cit crucem illā abinde tolli. B Cū btūs
patricius p hyberniā predicaret ⁊ fructū ibi
per modicū faceret. rogauit dn̄m vt aliquod
ſignū oſtenderet: per quod vel territi penite
rent. Iuſſū igitur dn̄i in quodā loco circulū
magnū cū baculo deſignauit. ⁊ ecce terra in
tra circulū ſe apperuit. ⁊ puteus maximus
⁊ pfundiſſimꝰ ibi apparuit. Reuelatūq̄ eſt
beato patricio φ ibi quidā purgatorij locus
eſſet in quē quiſquis vellet deſcēdere alia ſi
bi penitētia nō reſtaret nec aliud p peccatis
purgatoriū ſentiret: pleriq̄ aūt inde nō redi
rent ⁊ q̄ redirent eos a mane vſq̄ in ſequēs
mane ibidē morā facere oporteret. Multi
igitur ingrediebātur qui decetero nō reuer
tebantur Poſt longū igitur tēpus mortuo
patricio vir quidā nobilis noīe nicolaus qui
peccata multa cōmiſerat cū eū delictoꝝ ſuo
rum peniteret: ⁊ purgatoriū ſancti patricij
ſuſtinere vellet: cum antea quindecim die-
bus vt omnes faciebāt ſe ieiunijs maceraſ
ſet. aperto oſtio cū claui que in quadā abba
cia ſeruabaf in predictū puteū deſcendit. et
quoddaȝ hoſtiuȝ a latere ipſius inuenit In
quod igrediēs cū quoddā ibi oratoriū repe-
riſſet. quidā monachi albis induti oratoriū
intrauerūt ⁊ officiū faciētes nicolao dixerūt
vt ꝯſtans eſſet: qr̄ multa diaboli temptamē
ta eū pcurrere oporteret. Cū ille pquireret
qd̄ adiutoriū ꝯtra hoc habere poſſȝ dixerūt.
Cū te penis affligi ſenſeris ꝓtinꝰ exclama
⁊ dic. Ieſu chriſte fili dei viui: miſerere mihi
peccatori. Recedētibus igitur p̄dictis viris
ꝯtinuo aſſunt demones: ⁊ vt reuertaf ⁊ ſibi
obediat primo blandis promiſſionibus per
ſuadent aſſerentes φ eū cuſtodient ⁊ ad p
pria incolumen perducēt. ſed cū eis ille nul
latenus obedire vellet ꝓtinus diuerſarū fe
rarū terribiles audiuit voces pariter ⁊ mu
gitus ac ſi omnia elementa concuterentur.
Ad quod cum ille terrore horribili palpita-
ret. ieſu xp̄e fili dei viui miſerere mihi pec-
catori ꝓtinus exclamauit. ⁊ ſtatim omnis
ferarum illarum tumultus terribilis cōqui
euit. Proceſſit ⁊ vltra ad aliū locū ⁊ ibidem
adeſt demonū multitudo dicentiū ſibi. Pu
tas φ manꝰ noſtras euaſeris Nequaq̄. ſed

nunc potius incipies affligi ⁊ torqueri. Et
ecce quidā maximus ignis ⁊ terribilis ibi-
dem apparuit. Dixeruntq̄ ei demones. Ni
ſi nobis conſenſeris in ignē te iactabimus
cōburendum. quod cum ille renuerer ip̄m
acceperūt ⁊ in illū ignē terribilē proiecerūt.
Ubi dum cruciaretur ꝓtinus exclamauit ie
ſu chriſte ⁊c. Statimq̄ ille ignis extinctus
eſt. Ad aliū deniq̄ ꝓcedens locū vidit quoſ
dam viros in igne viuos cremari ⁊ laminis
ferreis cādentibus a demonibus vſq̄ ad vi
ſcera flagellari. alioſq̄ ventres habētes de
orſū terrā p̄ dolore mordere ⁊ clamare Par
ce parce. Quos tūc demōes grauiꝰ flagella
bant. Alioſq̄ vidit quorū membra ſerpētes
vorabant ⁊ bufones ignitis aculeis coꝝ vi-
ſcera extrahebant. Qui cū eis aſſentire nol
let in eundē ignē ⁊ penas ꝓijcitur ⁊ eiſdem
laminis ⁊ penis flagellaf. ſed cum ille excla
maſſet ieſu xp̄e ⁊c. a pena predicta ꝓtinus
liberatus eſt. Deinde proceſſit ad quēdā lo-
cum vbi homines ſartagine frigebātur: vbi
rota maxima erat vncinis ferreis ignitis
plena in quibus per diuerſa mēbra homies
erant ſuſpenſi: que tā velociter voluebaf φ
globū igneū emittebat. poſt hoc vidit maxi
mam domū habentē foueas metallis bulli
entibus plenas: in quibus alij vnū pedē alij
duos habebāt. alij ibi erant vſq̄ ad genua.
alij vſq̄ ad ventrē. alij vſq̄ ad pectus. alij vſ
q̄ ad collū. alij vſq̄ ad oculos. Sed hec oīa
percurrens nomen dei inuocabat. Proceſ-
ſit iterū ⁊ quēdam latiſſimū puteū intuetur
de quo fumꝰ horribilis ⁊ fetor intollerabilis
exibat. indeq̄ hoies vt ferrū cādens in mo
dum fauillaꝝ exibāt. ſed demones eos rein
pingebāt. dixerūtq̄ ei demones. Locus ille
quē ꝯſpicis eſt infernus in quo dn̄s noſter
beelzebuth habitat. in ip̄m igif puteū te ia-
ctabimus ſi nobis aſſentire recuſas. Poſt-
φ autē illuc iactatꝰ fueris nullū inde reme-
diuȝ euadēdi obtinebis. quos dū ille audire
cōtēneret. ip̄m arripiētes in predictū puteū
iactauerūt. Qui tā vehemēti dolore abſor-
ptus eſt. vt fere oblitꝰ fuerit nomē inuocare
Sȝ dū ille ad ſe rediēs ieſu xp̄e ⁊c. exclamaſ
ſet corde. qr̄ voce nō poterat: ꝓtinꝰ inde ille
ſus exiuit ⁊ oīs demonū multitudo tanq̄ vi
cta euanuit. ꝓcedēs ad locū aliū vidit quēdā
pontem ſup quē eū trāſire oportebat. qui q̄-
dem erat ſtrictiſſimꝰ ⁊ inſtar glaciei politus
⁊ lubricus. ſub quo fluuiꝰ ingēs ſulphureus
⁊ igneꝰ fluebat. Sup quē dū trāſire ſe poſſe
oīno deſperaret: tamē recordatꝰ vbi qd̄ euȝ
de tot malis eripuit confidenter acceſſit et
vnū pedē ſuper pontē ponēs ieſu xp̄e ⁊c. di-
cere cepit. Validus autem clamor adeo eū
terruit vt ſubſiſtere vix valeret. ſed p̄dictuȝ
verbū ꝓtulit ⁊ ſecurus māſit. De inde aliuȝ
pedem poſuit ⁊ eadē verba iterauit. Ad quē
libet etiā paſſum eadē verba protulit: et ſic
ſecurus tranſiuit. Cum ergo tranſiſſet in
quoddam pratū ameniſſimū deuenit vbi di
uerſorum florum mira ſuauitas redolebat
Et ecce duo ſpecioſi iuuenes ei apparuerūt
qui ipſum vſq̄ ad quandam ciuitatē ſpecio
ſiſſimam ex auro ⁊ gemmis mirabiliter ru-
tilanteȝ perduxerunt. De cuius porta odor
mirabilis emanabat qui illū adeo recreauit
φ nullum dolorē vel fetorē ſenſiſſe videbaf
Dixerūtq̄ ei φ illa ciuitas paradiſus eſſet.
In quē cum nicolaus intrare vellet. dixerūt
ei predicti iuuenes: φ primo ad ſuos redi-
ret. ⁊ per loca per que venerat eum redire
oporteret. demōes tamen eum non [illegible]ererēt
ſed eo viſo territi fugerent ⁊ φ poſt. xxx. di-
es in pace quieſceret. et tunc illam ciuitatē
ciuis perpetuus introiret. tunc nicolaus
inde aſcendens ſupra puteum ſe reſtitutuȝ
inuenit. et omnia omnibus que ſibi conti-
gerant narrans poſt. xxx. dies in domino fe
liciter requieuit.

¶ De annunciatione dn̄ica. l A

ANnunciatio domini
ca dicif: quia tali die ab angelo
aduentus filij dei in carnē fuit
annunciatꝰ. Cōgruū eñi fuit vt
incarnationeȝ filij dei precederet angelica
annunciatio triplici ratōe. primo rōne ordi
nis connotandi. vt. ſ. ordo reparationis re-
ſpōderet ordini preuaricatiōis. Unde ſicut
diabolus tēptauit mulierē vt eaȝ ptraheret
ad dubitationē. ⁊ p dubitationē ad ꝯſenſuȝ

⁊ ꝑ conſenſum ad lapſum. ſic angelus nũciauit virgini. vt nũciando excitaret ad fidē ⁊ ꝑ fidē ad cõſenſum ⁊ ꝑ cõſenſum ad cõcipiendum filiũ dei. Scḋo rõne miniſterij angelici qꝛ enim angel' eſt dei miniſter ⁊ ſeru', ⁊ beata virgo electa erat vt eſſet dei mater ⁊ cõgruũ eſt miniſtrũ dñe famulari. ꝯueniēs fuit vt beate virgini annunciatio ꝑ angelũ fieret. Tertio ratione lapſus angelici reparandi. Quia enim incarnatio non tm̄ faciebat ad repationē humani lapſus: ſed etiā ad reparationē ruine angelice. iō angeli nō debuerũt excludi. Vñ ſicut ſexus mulieris non excludit a cognitione miſterij incarnationis ⁊ reſurrectõis. ſic etiā nec angelicus nũci'. im mo deus vtrũq; angelo mediāte nũciat mulieri. ſ. incarnationē virgini marie. ⁊ reſurrectionē marie magdalene. Cũ ergo virgo beata a tertio anno etatis ſue vſq; ad quartũdecimũ annũ in tēplo cũ alijs virginib' extitiſſet. ⁊ votũ de ſeruanda caſtitate emiſiſſet: niſi deus aliter diſponeret cũ ioſeph deſponſauit dño reuelāte: ⁊ ioſeph virga frondente ſicut in hiſtoria de natiuitate beate virginis plenius ꝯtinet: ⁊ in bethleē vñ oriūdus erat neceſſaria nuptijs ꝓuiſurus iuit. ipſa vero i[illegible]arceth in domũ parētum rediit. Nazareth [illegible] interpretat flos. Vñ dicit Bern. ꝙ flos naſci voluit de flore in flore ⁊ floris tpe. Ibi igit angel' ei appuit ⁊ ipſã ſalutauit dicēs. Aue gr̄a plena dñs tecũ: bñdicta tu in mulieribus. bern. Inuitat nos ad marie ſalutatõē gabriel' exēplũ iohānis tripudiũ ⁊ re ſalutatiõis lucrũ. Sꝫ hic primo videndũ eſt quare dñs matrē ſuã voluit deſpõſari. Sup hoc aſſignat bern. tres rões dicens. Neceſſario deſponſata eſt maria ioſeph qm̄ per hoc miſteriũ a demonib' abſconditur ⁊ a ſponſo virginitas cõprobat: ⁊ virginis tã verecũdie ꝙ fame ꝓuidet. Quarta rõ eſt vt ab omni gradu mulieris opprobriũ tolleret. ſ. a ꝯiugatis virginibus ⁊ viduis. Unde ipſa virgo in hoc triplici ſtatu fuit. Quinta vt viri miniſterio vteret. Sexta vt matrimonij bonũ cõprobaretur. Septimũ vt ꝑ virũ genealogie ſeries texeret. Dixit ergo angel' Aue gratia plena bern. in ventre gr̄a deitatis. in corde gr̄a caritatis. in ore gr̄a affabilitatis. in manibus gr̄a miſericordie ⁊ largitatis. Idē. Uere plena: qꝛ de plenitudine eius capiũt vniuerſi captiui redēptionē. egri curationē. triſtes ꝯſolationē. peccatores veniã. iuſti gr̄am. angeli leticiã. deniq; tota trinitas gloriã. fili' hominis humane carnis ſubſtãtiã. Dñs tecũ Dñs pater tecũ q̇ genuit quē cõcipis. ⁊ dñs ſpũſſanct' de quo cõcipis. ⁊ dñs filius quem carne tua īduis ſic dicit Bern. Bñdicta tu in mulieribus. i. ſup oēs mulieres qꝛ. ſ. eris mater et virgo et mater dei. Triplici maledicto mulieres ſubiecte erant. ſcilꝫ maledicto opprobrij. maledicto peccati. maledicto ſupplicij. Maledicto opprobrij quo ad non cõcipientes. vñ dixit rachel abſtulit deus opprobriũ meũ. Maledicto peccati quo ad cõcipiētes vñ ps. Ecce enim in iniquitatib' cõceptus ſum. Maledicto ſupplicij quo ad pturientes. vñ in Gen̄. In dolore paries ⁊c. Sola aũt virgo maria bñdicta eſt inter oēs mulieres: cuius virginitati fecũditas addit ⁊ fecũditati in cõceptu ſanctitas ⁊ ſanctitati in partu iocunditas. Dicit ergo gratia plena ſicut dicit Bern. ꝓpter quattuor que fulſerũt in ei' mēte que fuerũt deuotio humilitatis. reuerentia pudoris. magnitudo credulitatis martiriũ cordis. B Dicit dñs tecũ propter alia quattuor q̇ ei fulſerũt de celo ſicut idē dicit. que ſunt marie ſanctificatio angelica ſalutatio. ſpiritusſancti ſupuētio. filij dei incarnatio. Dicitur etiã benedicta tu in mulieribus. ꝓpter alia quattuor que ſicut idē dicit fulſerũt in eius carne. qꝛ ſcꝫ fuit virginitatis primiceria. ſine corruptione fecunda. ſine grauedie grauida. ⁊ ſine dolore puerpera. Que cũ audiſſet turbata eſt in ſmone angeli ⁊ cogitabat qual' eēt iſta ſalutatio. Hic apparet laus virginis in auditu: in affectu ⁊ cogitatu. In auditu laudat modeſtia: qꝛ audit ⁊ tacet. In affectu verecũdia. In cogitatu prudētia: qꝛ cogitauit qualis eſſet iſta ſalutatio. Turbata eſt aũt de angeli ſermone nõ de eius viſione. qm̄ beata virgo angelos ſepe viderat. ſed nunq̄ talia loquētes audierat. Petrus rauenn̄. Uenerat igit angel' blandus in ſpecie. ſed in ſermone terribilis

Unde ꝙ leuiter letificauit viſus nimiũ turbauit auditus Bern̄. Quod turbata eſt fuit verecũdie virginalis: ꝙ nõ pturbata fortitudinis. ꝙ tacuit ⁊ cogitauit prudētie ⁊ diſcretionis. Et tũc angel' cõfortans eã dixit. Ne timeas maria inueniſti gratiam apud dñm Bern. Quã gratiã dei ⁊ hominũ pacē. mortis deſtructõē vite repationē. Ecce ꝯcipies ⁊ paries filiũ ⁊ vocabis nomen ei' iheſum. i. ſaluatorē. qꝛ ſaluũ faciet populũ ſuũ a peccatis eius. Hic erit magn' ⁊ filius altiſſimi vocabit. Bern. hoc eſt. Ille q̇ eſt magn' de' futur' eſt magn'. ſ. magn' hõ magnus doctor. magnus ꝓpheta. Dixit aũt maria ad angelũ. Quõ fiet iſtud. qm̄ virũ nõ cognoſco. i. me nõ ꝓpono cogniturã. Et ita fuit virgo mente. carne ꝓpoſito. Sꝫ ecce maria interrogat ⁊ qui interrogat dubitat. Cur ergo ſolus zacharias plagã taciturnitatis incurrit. Sup hoc petrus rauen̄. aſſignat quattuor rões dicēs ille pectorꝫ cognitor nõ verba ſed corda preuidit. Nõ quid dixerint: ſed q̇d ſenſerint iudicauit. Erat enim interrogãtiũ cã diſſimilis. ſpecies diuerſa. Hec ꝯtra naturã credidit. ille dubitauit ꝓ natura. Hec integre ordinē q̄rit ille q̄ deus vult fieri nõ poſſe preſcribit. Ille ipellentib' exēplis nõ accedit ad fidē. hec ſine exēplo ꝯcurrit ad fidē. Hec miratur de partu virginis ille de ꝯceptu diſputat ꝯiugali. Non ergo dubitat de facto. ſed modũ q̄rit ⁊ ordinē. Nã cũ triplex ſit modus cõcipiendi. naturalis ſpũalis ⁊ mirabilis. quo iſtorꝫ cõcipiat ſciſcitat. Et rñdens angel' dixit ei. Spiritusſanctus ſupueniet in te. q̇ ipſũ tuũ cõceptũ efficiet. Unde dicit de ſpiritusſancto cõceptus. ⁊ hoc ꝓpter quattuor rões. C Primo ꝓpter oſtēſionē eximie charitatis vt. ſ. oſtendatur ꝙ ex ineffabili dei charitate verbũ dei caro factũ eſt. Iohã. iij. Sic deus dilexit mundũ ⁊c. Et hec rõ eſt magiſtri ſniarũ. Scḋo ꝓpter oſtēſionē gr̄e abſq; meritis vt ꝑ hoc qḋ dicit ꝯceptus de ſpiritu ſancto oſtendat ꝙ ſit ex ſola gr̄a quam nulla hoim preceſſerũt merita. Et hec eſt rõ aug. Tertio ꝓpter virtutē opatiõis qꝛ. ſ. operatione ⁊ virtute ſpiritusſancti cõceptus eſt. Et hec eſt ratio Ambro. Quarto propter motiuum conceptionis. Et hec eſt ratio Aug. de ſanc. vir. Motiuũ vt ait ad cõceptõē naturalem eſt amor viri in mulierem: et amor mulieris in virum. Sic in virgine inquit: qꝛ in eius corde amor ſpiritusſancti ſingulariter ardebat. ideo i eius carne amor ſpiritusſancti mirabilia faciebat. Et virtus altiſſimi obumbrabit tibi. hoc ſm glo. ſic exponit. Umbra a lumine ⁊ corpore obiecto ſolet formari. ⁊ virgo ſicut purus homo plenitudinē diuinitatis capere nequibat. Sed virtus altiſſimi obũbrabit. dum in ea incorporea lux diuinitatis corpus ſuſcepit humanitatis. vt ſic poſſet deum pati. Hanc expoſitionem videtur tangere Bern. qui ſic ait. Quia deus ſpiritus eſt. nos vero vmbra corporis ſui temperauit ſe nubis vt per obiectũ viuifice carnis videamus verbum in carne. ſolem in nube. lumen in teſta. cereũ in laterna. ſm ber. ſic exponitur. Quaſi dicat. Illum modũ quo de ſpiritusſancto concipies dei virt' chriſtus in ſolo ſacratiſſimo conſilio obumbrãdo occultabit. vt ſibi tantum notum habeatur et tibi. Ac ſi dicat. Quid a me queris. qḋ in temet experieris. Scies ſcies. ⁊ feliciter ſcies ſed illo doctore quo auctore. Ego nunciare miſſus ſum virginalem conceptum [illegible] re. Uel obumbrabit. i. te a viciorũ [illegible] refrigerabit. Et ecce elizabeth cognã tua ⁊c. Ecce dicit vt oſtendat hoc eſſe magnũ nouum viciniũ. Quattuor de cauſis conceptus elizabeth marie nũciatur ſm bernar. D Prima eſt cumulus leticie. ſcḋa pfectio ſcientie. tertia perfectio doctrine. quarta obſequiũ miſericordie. Dicit enim ſic Hierony. Sterilis cognate conceptus marie nunciatur vt dum miraculũ miraculo addit gaudio gaudiũ cumulet. Uel ideo qꝛ ꝑfecto decebat vt verbũ mox diuulgandũ vbiq; ſciret prius virgo ꝑ angelũ ꝙ audiret ab hoie. ne mater dei a ꝯſilijs filij videret amota ſi eorꝫ que in terris tam ꝓpe geruntur remãſiſſet ignara Uel ideo potius vt dũ tunc ſaluatoris nunc precurſoris edocet aduētus rerũ tp̄s ⁊ ordinem tenēs. ipſa poſtmodũ ſcriptoribus atq; predicatoribus referet veritatē. Uel iō vt audiēs cognatã vetulã ⁊ grauidã cogitet iuuē

tula de obſequio. vt ſic paruulo prophete de
tur locus obſequẽdi dño ⁊ mirabilius mira
culũ fiat de miraculo. Itẽ bern. Da virgo rñ
ſum; feſtinanter. O dña rñde verbũ ⁊ ſuſcipe
verbũ: pfer tuũ ⁊ ſuſcipe diuinũ. emitte trãſi
toriũ ⁊ amplectere ſempiternũ. ſurge curre
aperi. Surge p fidẽ. curre p deuotionẽ. ape
ri p ↄſenſum. tũc maria expanſis manibus
⁊ oculis ad celũ eleuat{ ait. Ecce ancilla dñi
fiat mihi ſm verbũ tuũ Bern. Alijs in ore.
alijs in aure. alijs in manu verbũ dei factuʒ
fuiſſe memorat. Marie aũt factũ eſt in au
re per angelicã ſalutationẽ in corde p fidẽ in
ore p cõfeſſionẽ: in manu per cõtrectationẽ
in vẽtre p incarnatiõeʒ in gremio p ſuſtẽtati
onẽ. in brachijs p oblationeʒ. Fiat mihi ſm
verbũ tuũ Bern. Nolo vt fiat mihi aut decla
matorie pdicatũ aut figuraliter ſignificatũ.
aut imaginatorie ſomniatũ: ſed ſilẽter inſpi
ratũ pſonaliter incarnatũ corporaliter inuiſce
ratũ. Statimqʒ filius dei in vtero illius ↄce
pt' eſt pfectus deus. pfect' hõ ⁊ in ipſa pma
die conceptionis tanti ſapiẽtie ac potẽtie ex
titit q̃nte in triceſimo anno fuit. Tũc ſurgẽs
maria abijt in montana ad elizabeth. Et cũ
eã ſalutaſſet iohãnes in ei' vtero exultauit.
[illegible] Quia lingua nõ poterat aĩo exultãte ſalutat
[illegible] ſup[illegible]rſionis offm̃ iehoat. Fuit aũt in ei'
obſequi[illegible] tribus mẽſibus donec iohãnes na
ſceret quẽ manib' ſuis de terra leuauit. ſicut
in libro iuſtoꝝ legit. In hac die vt dr̃ p miſta
tpoꝝ curricula de' miſta opat' eſt Que quidã
egregijs vbis ſic declarauit. Salue feſta di
es que vulnera nr̃a coerces. Angel' eſt miſ
ſus eſt paſſus in cruce xp̃s. Eſt adã factus ⁊
eodẽ tpe lapſus. Ob meritum decime cadit
abel fratris ab enſe. Offert melchyſedech.
yſaac ſupponitur aris. Eſt decollatus chri
ſti baptiſta beat'. Eſt petr' erect'. iacobus
ſub herode peremptus. Corpa ſanctoꝝ cũ
xp̃o multa reſurgũt. Latro dulce tñ p xp̃ʒ ſu
ſcipit amen. E Miles quidaʒ diues ac
nobilis ſeculo abrenũciauit. ⁊ ordinẽ ciſter
cienſiũ introiuit. Et qꝛ lr̃as neſciebat erube
ſcẽtes monachi tã nobilẽ pſonã inter laicos
deputari. dederũt ei magiſtrũ ſi forte modi
cũ addiſcere poſſet ⁊ ſub hac occaſione inter
monachos pmanere. Sʒ cum diu cũ magi
ſtro fuiſſet. ⁊ nihil oĩno preter hec duo voca
bula aue maria diſcere potuiſſet hec tã aui
de retinuit vt quocũqʒ deambularet quicqd
ageret ea inceſſanter nominaret. Tandem
morit ⁊ in cimiterio cũ alijs fratrib' ſepelit
Et ecce ſup eius tumulũ ſpecioſuʒ excreſcit
liliũ. ⁊ quodlibet foliũ aue maria lr̃is aureis
habebat inſcriptũ. Currẽtes oẽs ad tã grãn
de ſpectaculũ. terrã de tumulo effoderũt. et
radicẽ lilij de ore defuncti pcedere reperũt.
Intellexerũt ergo cũ q̃nta deuotiõe illa duo
verba dixerat. quẽ dñs tanti honore pdigũ
illuſtrauit. Quidaʒ miles quoddã in via ca
ſtrũ habebat. ⁊ oẽs trãſeũtes ſine miſeratio
ne aliqua ſpoliabat virginẽ tamẽ matrẽ dei
quotidie ſalutabat. nec pro aliquo ĩpedimẽ
to emergẽti ab ipſa ſalutatiõe aliqua die ceſ
ſare volebat. Accidit aũt vt quidã vir religio
ſus ⁊ ſctũs inde trãſitũ faceret. ⁊ ipm̃ pdict'
miles ↄtinuo expoliari iuberet. Uir aũt ſan
ctus rogauit pdones. vt ipm̃ ad dñm ſuũ de
ducãt. qꝛ ad ipʒ hʒ ſecreta que pferat. Addu
ctus aũt rogauit militẽ vt omnes de familia
ſua ⁊ caſtro ↄgregari faceret: vt eis verbuʒ
dñi pdicaret. cũ aũt ↄgregati fuiſſent ille ait
Nequaq̃ hic eſtis oẽs ſʒ aliqs adhuc deeſt.
Cui cũ oẽs ſe ibidẽ eſſe affererẽt. aiebat. Di
ligenter pquirite ⁊ aliquẽ inuenietis abeſſe.
Tũc vnus exclamãs dixit. qm̃ ſol' camera
rius illuc nõ veniſſet. Ille auteʒ dixit. Uere
ipſe eſt qui ſolus deeſt. Pro eo igit cito mit
titur ⁊ in mediũ deducit. Cũ aũt virũ dei vi
diſſet reuolutis terribiliter oculis caput in
ſtar iſani agitabat. nec ppi' accedere aude
bat. Uir aũt ſctũs dixit ei. Adiuro te p nomẽ
dñi nr̃i iheſu xp̃i vt qs ſis nobis ediſſeras et
ob quã cãm huc veneri{ palã pandas. Cui il
le rñdit. Heu adiuratus pdere cogor iuitus
Ego eñi nõ ſum hõ ſʒ demõ qui formã hois
accepi ⁊ quattuordecim annis cũ hoc milite
ſic pmãſi. Nã noſter pnceps me huc miſit vt
diẽ qua hic ſue marie ſalutationẽ nõ diceret
diligenti' obſeruareʒ vt in eũ ptãte accepta
ipſum cõtinuo ſtrãgularẽ. ⁊ ſic in malis opi
bus vitã finẽs noſter eſſet. Quacũqʒ enim
die illã ſalutationẽ dicebat in eũ poteſtateʒ

habere nõ poterã. Ecce aũt de die in diẽ dili
gentius obſeruauit ⁊ nullũ diẽ quin eã ſalu
tauerit ptermiſit. Hec miles audiens vehe
mẽter obſtupuit ⁊ ad pedes viri dei ſe pijci
ens veniã poſtulauit ⁊ in meli' deinceps vi
tã mutauit. Uir aũt ſcũs dixit demoni. Pre
cipio tibi demon in noĩe dñi nr̃i iheſu xp̃i vt
hinc abſcedas ⁊ talẽ hactẽn' locũ poſſideas
vt nulli glioſam dei genitricẽ inuocãti noce
re pſumas. hec vbi iuſſa dedit demon abſce
dẽs euanuit. Et miles virũ ſctm̃ cũ reueren
tia ⁊ grãrum actione liberũ abire permiſit.

¶ De paſſione dñi. li A

Paſſio xp̃i fuit ex dolo
re amara ex illuſione deſpecta
⁊ ex vtilitate mltiplici fructuo
ſa. Dolor aũt cauſabat ex q̃nqʒ
Primo ex eo q ipſa paſſio fuit ignominio
ſa. ⁊ hoc pPter ignominioſum locũ qꝛ in cal
uaria vbi malefactores puniebant. Propt
ignominioſũ ſuppliciũ. qꝛ morte turpiſſima
ↄdẽnat' eſt. Crux eñi ſuppliciũ erat latronũ
Et lʒ crux tũc eſſet multe ignominie. nũc eſt
immẽſe glie. vñ Aug. Crux q̃ erat ſuppliciũ
latronũ. nũc trãſit ad frontes impator. Si
tm̃ honorẽ deus ↄtulit ſupplicio ſuo q̇d con
feret ſeruo ſuo. Propter ignominioſum cõ
ſortiũ. qꝛ cũ ſceleratis deputat' eſt i. cũ latro
nib' q̃ primo erãt ſcelerati ſʒ poſtea vn' ↄuer
ſus eſt. ſ. diſmas q̇ erat a dextr{ ſicut dicit in
euãgelio nichodemi ⁊ ali' dãnat'. ſ. geſmas
q̇ erat a ſiniſtr{. Uni g dedit regnũ alteri ſup
pliciũ Ambro. Auctor pietatis in cruce pen
dẽs in ſingulis negocijs pietat{ officia diui
debat. pſecutiõeʒ aplĩs. pacẽ diſcipulis. cor
pus iudeis. crucifixorib' veſtimẽta patri ſpi
ritũ. virgini paranimphum. latroni paradi
ſum. peccatoribus infernũ. crucẽ xp̃ianis pe
nitentib' cõmẽdabat. ecce teſtamentũ qd fe
cit xp̃s in morte pẽdẽs in cruce. Scdo ex eo
q fuit iniuſta. qꝛ peccatũ nõ fecit ⁊ nõ eſt in
uẽtus dol' in ore ei'. ⁊ idõ q̃ venit indigne pe
na dolẽda venit. De trib' eñi iniuſte pcipue
eũ accuſabãt videlʒ qꝛ tributũ reddi phibe
bat. qꝛ ſe regẽ dicebat. ⁊ qꝛ ſe filiũ dei facie
bat. Cõtra has tres accuſationes dicim' in
paraſceue in pſona ſaluator{ tres accuſatio
nes. Popule meus q̇d feci tibi ⁊c. vbi expro
brat xp̃s tria bñficia eis collata. ſ. liberatio
nẽ ab egypto. regimẽ in deſerto plantatõeʒ
vinee in loco optimo quaſi xp̃s dicat. Accu
ſas me de redditiõe tributi poti' grãs age
re deberes: qꝛ liberaui te a tributo. Accuſas
me qꝛ dixi me regẽ poti' deberes grãs age
re qꝛ regaliter paui te ĩ deſerto. Accuſas me
qꝛ me filiũ dei dixi. poti' deberes grãs age
re. qꝛ te in vineã meã elegi. ⁊ in loco optimo
plantaui. Tertio ex eo q fuit ab amic{. To
lerabilior eñi eſſet dolor ſi pateret ab his q̇
aliqua de cauſa deberẽt eſſe eius inimici vel
ab his qui eſſent alieni vel extranei. vel ab
his quibus aliqua incommoda intuliſſet. ſʒ
tamen patitur ab amicis. i. ab his qui debe
rent eſſe ſui amici. Item a pximis id eſt ab
his de quorum ſtirpe natus eſt. De his duo
bus dicitur in pſ. Amici mei ⁊ proximi mei
Iob. xxx. Noti mei quaſi alieni receſſerũt a
me. Item ab his quibus multa bona contu
lerat. Iohan. viij. Multa bona operat' ſum
eis Bernar. O bone iheſu q̃ dulciter cũ ho
minibus cõuerſatus es q̃ magna ⁊ abundã
tiſſima eis largitus es. q̃ dura et aſpera p
eis paſſus es. dura verba duriora vbera [illegible]
riſſima crucis tormẽta. Quarto rati[illegible]
neritudinis corporis ĩ figura d[illegible] [illegible]citur
de eo. ij. Reg. penulti. Ipſe eſt quaſi tenerri
mus ligni vermiculus. Bern. O iudei lapi
des eſtis lapidem percutitis molliorem de
quo reſonat tinnitus pietatis ⁊ ebullit oleũ
caritatis. Item hiero. Traditus eſt iheſus
militibus verberandus. ⁊ illud ſacratiſſimũ
corpus pectuſqʒ dei capax flagella ſecuerũt
Quinto ex eo q fuit vniuerſalis: qꝛ per om
nes ptes ⁊ omnes ſenſus. Primo eñi fuit ð
dolor ĩ oculis qꝛ lachrimat' eſt ſicut dr̃ hebr.
v. Ber. Aſcẽdit in altũ vt longi' audiret. et
fortiter clamabat: vt nullus excuſaretur cla
mori lachrimas addidit: vt homo compare
retur. Al's etiaʒ bis lachrimas fudit. ſcilicet
in reſurrectione lazari ⁊ ſuper hieruſalem.
Itaqʒ prime lachrime fuerunt amoris. Un
de et quidam cum vidiſſent eum lachriman
tem dixerunt. Ecce quomodo amabat eum
Secũde fuerũt compaſſionis. ſed he tertie
fuerunt doloris. Secundo fuit in auditu cũ

ei. ſcʒ opprobria ⁊ blaſphemie irrogate ſunt. Xp̄s eīm ſpāliter q̄tuor habuit: ī quꝰ opprobria ⁊ blaſphemias audiuit. Habuit eīm excellētiſſimā nobilitatē: q2 q̄ptū ad diuinā naturā fuit eterni regis filiꝰ ⁊ q̄ptū ad humanā de regia ſtirpe genitus: ita q̄ etiā inq̄tū hō fuit rex regū ⁊ dñs dñantiū. Habuit ineffabilē v̄itatē: q2 ipſe eſt via v̄itas ⁊ vita. Vñ de ſe iterū dicit. Sermo tuꝰ v̄itas eſt. Filiꝰ eīm eſt ſermo ſiue v̄bū patris. Habuit inſuperabilē ptātem. q2 oīa p ipm̄ facta ſunt: ⁊ ſine ipſo factū eſt nihil. Habuit inſuper ſingularē bonitatē: q2 nemo bonꝰ niſi ſolꝰ deꝰ. In his xp̄s audiuit opprobria ⁊ blaſphemias. Primo q̄dē quo ad nobilitatē Math. xiij. Nōne hic eſt filiꝰ fabri. Nōne mater eiꝰ dr̄ maria ⁊c. Scd̄o quo ad ptātem. Mat. xij. Hic nō eijcit demonia niſi ī beelzebub pncipe demonioꝝ. Itē math. xxvij. Alios ſaluos fecit ſeipm̄ nō pōt ſaluū facere. Ecce dicūt ipſū ipotentē. cū tñ adeo ita potēs extitit q̄ pſecutores ſuos ſola voce ꝓſtrauit. Nā cū interrogaſſet quē q̄ritis. ⁊ illi rñdiſſent ieſum nazarenū ⁊ ipſe dixiſſet. ego ſum. ꝯtinuo ceciderūt ī terrā. Aug. Vna vox turbā odijs plenā ⁊ ferocē. armis terribilē ſine vllo telo p[illegible]a repulit. ſtrauit v̄tute latētis diuinitatis. [illegible] iudicaturꝰ faciet: q iudicādus hoc fecit. qd̄ regnaturꝰ poterit. q moriturꝰ hoc potuit. Tertio quo ad v̄itatē Job. viij. Tu de te ipo teſtimoniū phibes teſtimoniū tuū nō eſt verū. Ecce q2 dicūt eū mēdacē. cū tñ ipſe ſit via veritas ⁊ vita. hāc veritatē pilatꝰ ſcire vel audire nō meruit. q2 ipm̄ ſm̄ v̄itatē nō iudicauit. Inchoauit q̄ppe iudiciū a v̄itate: ſʒ in v̄itate nō pmāſit. ⁊ ideo de v̄itate q̄ſtionē meruit inchoare: ſʒ nō meruit ſolutionē audire. Alia ratio eſt ſm̄ Aug. quare ſolutionē nō audiuit. q2 cū illā q̄ſtionē feciſſet ſubito venit illi in mentē ꝯſuetudo iudeorū qua ſolebat vnꝰ dimitti in paſca. ⁊ ideo ſtatī exijt. ⁊ ſolutionē non expectauit. Tertia rō eſt ſm̄ Criſ. q2 ſciebat q̄ q̄ſtio tā difficilis ī digebat multo tpe ⁊ multa diſcuſſiōe. ⁊ ipſe ad liberationē xp̄i pperabat. ⁊ iō ſtatim exiuit. Legit tñ in euāgelio nicodemi q̄ cū pilatus ieſum interrogaſſet qd eſt v̄itas. ieſus ei reſpōdit. Veritas de celo eſt. Et pilatus. In terris nō eſt veritas. Dicit ei ieſus Quō pōt veritas eſſe in terris q̄ iudicat ab his q̄ ptātē hñt in terris. Quarto quo ad bonitatem. Dicebāt eīm ipm̄ eſſe pctōrem in corde Job. ix. Nos ſcimus q2 hic hō pctōr eſt. Seductorē in ſermōe Luc. xiij. Cōmouit ppl̄m docēs p vniuerſā iudeā. incipiēs a galilea vſq3 huc. Legis p̄uaricatorē in ope. Job. ix. Nō eſt hic hō a deo q̄ ſabbatū nō cuſtodit. Tertio fuit in odoratu: q2 magnū fetorem ſentire potuit in loco caluarie: vbi erāt corpora fetida mortuoꝝ. Vñ dr̄ in ſcolaſtica hiſto. q̄ caluaries ꝓprie eſt os capitis humani nudū. Vñ q2 ibi decolabant rei. ⁊ multa oſſa capitū ibi aſpſa erāt dicebat caluarie locus vel caluariū. Quarto fuit ī guſtu. Vnde cū clamaret ſitio. ōderūt ei acetū cū mirrha ⁊ felle mixtū vt ex aceto citiꝰ moreret. ⁊ ipi cuſtodes a cuſtodia citiꝰ liberaret. Dicit eīm crucifixos citiꝰ mori ſi acetū bibāt ⁊ ex mirrha pateret olfactꝰ ⁊ ex felle guſtꝰ aug. p̄ mero replet ſinceritas aceto. inebriat felle dulcedo. adijcit inocētia reo. morit vita p mortuo. quīto fuit ī tactu: q2 ī oībꝰ ptibꝰ corpis a plāta pedis vſq3 ad verticē nō fuit in eo ſanitas. de hoc aūt q̄liter in oībus ſenſibꝰ dolorē habuit. dicit bern. Caput angelicis tremendū ſpiritibꝰ dēſitate ſpinarū pūgit. facies pulchra pre filijs hoīm ſputis iudeorū deturpat. oculi lucidiores ſole caligāt ī morte. aures q̄ audiūt angelicos cantus audiūt pctōꝝ inſultꝰ. os qd̄ docet angelos felle ⁊ aceto potat. pedes quoꝝ ſcabellū adorat q̄ſi ſctm̄ eſt cruci clauo affigunt. manꝰ q̄ formauerūt celos ſunt in cruce extēſe ⁊ clauis affixe. corpꝰ v̄berat. latus lancea pforat. Et qd plura. Nō remāſit in eo niſi lingua: vt p peccatoribꝰ exoraret. ⁊ matrē diſcipulo cōmendaret B Scd̄o eiꝰ paſſio fuit ex illuſiōe deſpecta. Quattuor eīm vicibꝰ fuit ſibi illuſum. Priō in domo anne vbi recepit ſputa. alapas. velationē oculoꝝ. Bern. vultū tuū bone ieſu deſiderabilē in quē deſiderant angeli pſpicere ſputis inquinauerūt. manibus pcuſſerūt velo p deriſione operuerunt. nec amaris vulneribꝰ pepcerūt. Scd̄o in domo

herodis qui cum fatuum ⁊ nō ſane mentis eſtimās: ex eo q̄ nullū ab eo rñſum habere potuerat p deriſiōe eū veſte alba iduit. Ber. Tu hō es ⁊ habes ſertū de floribꝰ. ⁊ ego deꝰ ⁊ habeo coronā de ſpinis. Tu habes cyrothecas in manibus ⁊ ego habeo clauos defixos. Tu in albis veſtibꝰ tripudias ⁊ ego p te deriſus fui ab herode in veſte alba. Tu tripudias cū pedibꝰ. ⁊ ego laboraui cū meis pedibꝰ. Tu in choreis brachia extēdis in modū crucis in gaudiū. ⁊ ego ea in cruce extēſa habui in opprobriū. Ego in cruce dolui. ⁊ tu in cruce exultas. Tu habes latꝰ apertū ⁊ pectꝰ in ſignū vane glīe. ⁊ ego latꝰ effoſſum habui p te tñ reuertere ad me ⁊ ſuſcipiā te. Sʒ q̄re dñs tpe ſue paſſiōis corā herode pilato ⁊ iudeis ſic tacebat. Huiꝰ triplex eſt rō. Prima rō eſt q2 nō erāt digni audire ſuā rñſionem. Scd̄a q2 eua peccauerat per loquacitatē: et iō xp̄s voluit ſatiſfacere per taciturnitatem. Tertia q2 q̄cq̄d rñdebat totū calūniabāt et deprauabāt. Tertio in domo pilati: vbi milites clamidē coccineā circūdederūt ei arundinē in manu dederūt ⁊ coronā ſpineā ſuper caput eius poſuerūt ⁊ genu flexo dicebant. Aue rex iudeoꝝ. Illa autē ſpinea corona dicitur fuiſſe de iuncis marinis: quoꝝ acies nō minꝰ ſpina eſt dura ⁊ penetratiua. Vñ ⁊ ſanguinē de capite credit illa corona ſpinea extraxiſſe. Vñ Ber. Caput illud diuinū multiplici ſpinarū dēſitate vſq3 ad cerebrū cōfixū eſt. De aīa ſunt tres opiniones vbi. ſcilʒ aīa hēat ſedē. ſcʒ vel ī corde ꝓpt illud. De corde exeūt cogitatōes male ⁊c. Vel in ſanguīe ꝓpter illud Leuitici. Anima oīs carnis in ſanguine eſt. Vel in capite ꝓpter illud. Et inclinato capite tradidit ſpiritū ⁊c. Hanc triplicem opinionē iudei ipo facto vident ſciuiſſe. Nam vt eiꝰ animā a corpore euellerēt queſierunt ipſam in capite cū ſpinas vſq3 ad cerebrū infixerūt. Queſierūt in ſanguine. cū eiꝰ venas in manibꝰ ⁊ pedibꝰ aperuerunt. Queſierūt in corde cū eius latus pforauerūt. Cōtra has tres illuſiones in paſceue pmittimꝰ añ eleuationē crucis tres adoratiōes dicētes Agyos ⁊c. q̄ſi ter adorātes ter illuſum ꝓpter nos. Quarto in cruce. Math. xxvij. Principes ſacerdotū illudētes eū cū ſenioribꝰ ⁊ ſcribis dicebāt. Si rex iſrael eſt deſcēdat nunc de cruce ⁊ credimus ei. Ber. ſup hūc locum. Interim patientiā magis exhibet. humilitatē cōmēdat obediētiā implet charitatē perficit. In his nēpe virtutū gēmis quattuor crucis cornua ornant. ⁊ ſupeminētior charitas a dextris obediētia. a ſiniſtris patiētia. radix oīm virtutū humilitas in pfundo. hec oīa q̄ xp̄s paſſus eſt Bern. breuiter recolligit dicēs. Memor ero q̄diu vixero laboꝝ quos ptulit in predicādo. fatigationū in diſcurrendo vigiliaꝝ in orādo temptationū in ieiunādo. lachrimarū in cōpatiēdo. inſidiarū in colloquēdo. poſtremo ꝯuicioꝝ ſputoꝝ collaphorum ſubſannationū clauoꝝ exprobrationū.

⁋ Tertio paſſio eius fuit vtilitate multiplici fructuoſa cuius vtilitas pōt eſſe triplex. ſ. peccatoꝝ remiſſio gratie collatio. ⁊ glīe exhibitio ⁊ hec tria notant in titulo crucis: q2 ihesus quo ad primū. nazarenꝰ. quo ad ſcd̄m rex iudeoꝝ. quo ad tertiū. q2 ibi erimus oēs reges. De eius vtilitate dicit augu. Culpam deleuit xp̄s p̄ſentē p̄teritā ⁊ futurā. Preterita peccata tulit ea remittēdo. p̄ſentia homines ab eis retrahēdo. futura grām q̄ vit[illegible]tur ꝯferēdo. De eiꝰ etiā vtilitate d[illegible] admiremur gratulemur amemu[illegible] adoremꝰ q̄m p redēptoris noſtri mortē de tenebris ad lucē. de morte ad vitā. de corruptione ad incorruptionē. de exilio ad pr̄iam. de luctu ad gaudiū vocati ſumus. Quam vtilis aūt modꝰ redēptiōis nr̄e fuerit pʒ ex q̄tuor rōnibꝰ videlʒ q2 fuit acceptiſſimus ad placādū deū ꝯgruētiſſimꝰ ad curandū morbū. efficaciſſimꝰ ad attrahēdū genꝰ humanū prudētiſſimꝰ ad expugnādū humani gn̄is inimicū. Primo q̄ fuit acceptiſſimꝰ ad placādū ⁊ recōciliādū deū. q2 ſicut dicit Anſel. in lib. Cur deus homo. Nihil aſperiꝰ ⁊ difficiliꝰ pōt hō pati ad honorem dei ſpōte ⁊ nō in debito q̄ mortē. Et nequaq̄ magis hō poteſt ſe dare deo q̄ cū ſe morti tradit ad honorē ipſius. Et hoc eſt qd̄ dr̄ Ephe. v. Tradidit ſemetipm̄ oblationē ⁊ hoſtiā deo in odorē ſuauitatis. Qualiter aūt fuit ſacrificiū nos deo placans ⁊ recōciliās dicit Augu. de trini. Quid

tā grate ſuſcipi poſſꝫ ꝙ caro ſacrificij noſtri
corp⁹ effectū ſacerdotꝫ nr̄i. Et qm̄ quattuor
cōſiderant̄ in oi ſacrificio. cui offerat̄ q̇d of-
ferat̄. ꝓ qb⁹ offerat̄. ⁊ qs offerat idē ipſe vn⁹
vtriuſqꝫ mediator ꝑ ſacrificiū pacis recōcili
ans nos deo vnū cū ipſo maneret cui offere
bat vnū in ſe faceret ꝓ quib⁹ offerebat vnus
ipſe eſſet qui offerebat ⁊ qđ offerebatur. De
hoc aūt ēt qualiter ꝑ xp̄m ſum⁹ recōciliati di
cit idē aug. ꝙ xp̄s eſt ſacerdos ⁊ ſacrificium
deus ⁊ tēplū. Sacerdos ꝑ quē ſum⁹ recōcili
ati. ſacrificiū quo ſum⁹ recōciliati. deus cui
ſumus recōciliati tēplū in quo ſum⁹ recōcili-
ati. Unde quit uſdā hanc recōciliationē par
uipendentib⁹ aug. in ꝑſona xp̄i exprobrat di
cens. Cū eſſes inimicus patri meo recōcilia
ui te ꝑ me. cū eſſes longe ego veni vt redime
rem te. cū inter oēs mōtes ⁊ ſiluas errares
queſiui te inter lapides ⁊ ligna inueni te ⁊ ne
luporꝫ ferarūqꝫ rapido ore laniareris colle-
gi te. humerꝫ meis portaui te. pr̄i meo reddi
di te. Laboraui. ſudaui caput meū ſpinis op
poſui. manus meas clauis obieci. lancea la
tus aperui. tot nō dicā iniurijs. ſed aſperita
tibus laniatus ſum. ſanguinē meū fudi aīaꝫ
meā poſui. vt ꝯiūgerē te mihi ⁊ tu diuideris
a [illegible] D Scđo fuit cōgruētiſſim⁹ ad cu-
randū [illegible] hū. Cōgruitas aūt attēdit̄ ex ꝑte
tp̄is. ex ꝑte loci ⁊ ex ꝑte modi. Ex ꝑte tp̄is qꝛ
adā factus fuit ⁊ peccauit in menſe martio
feria ſexta ⁊ hora ſexta. ⁊ iō xp̄s pati voluit
in martio. qꝛ in die qua fuit annūciat⁹ fuit ⁊
paſſus Itē in feria ſexta ⁊ hora ſexta. Scđo
ex ꝑte loci. qm̄ locus ſue paſſionis tripliciter
cōſiderat̄. ſ. aut cōis aut ſpālis aut ſingularꝫ
Locus cōis fuit terra ꝓmiſſionis. ſpālis cal
uarie locus ſingularis crux. In loco aūt cōi
primus homo fuit formatus quia in tp̄ibus
illis iuxta damaſcū in agro de amaſceno di
cit̄ fuiſſe formatus. In loco ſpāli fuit ſepul-
tus qꝛ ibidē vbi xp̄s paſſus eſt adā dicit̄ fuiſ-
ſe ſepultus. lꝫ autēticū nō ſit. cū ſm̄ hieroni.
adā in ebron mōte ſepult⁹ fuerit. ſicut ēt io-
ſue. xiiij. expſſe habet̄. In loco ſingulari fuit
decept⁹ nō ꝙ in illo ligno in q̇ xp̄s paſſus eſt
adā fuit deceptus ſꝫ ꝓ tanto dicitur. qꝛ ſicut
adā decept⁹ fuit in ligno; ita xp̄s paſſus fuit
in ligno. In quadā tn̄ hiſtoria grecorū dicit̄
ꝙ in eodē. Tertio ex ꝑte modi curādi. q̇ qui-
dē modus fuit ꝑ ſimilia ⁊ ꝑ ꝯtraria. Per ſi-
milia qm̄ ſicut dicit Augu. in libro de doctri-
na xp̄iana. Per feminā decept⁹ per feminā
natus. Homo hoies. mortalis. mortales.
morte mortuos liberauit. Ambro. Ex terra
virgine adā xp̄s ex virgine. Ille ad imaginē
dei. hic imago dei. Per mulierē ſtulticia. ꝑ
mliecrē ſapiētia. Nud⁹ adā nudus xp̄s mors
ꝑ arborē vita ꝑ crucē. in deſerto adā in deſer
to xp̄s. Per cōtraria qm̄ primus hō ſm̄ gre
gorū peccauerat ꝑ ſupbiā inobedientiam ⁊
gulaꝫ. Uoluit eīm aſſimulari deo ꝑ ſcię ſubli
mitatē trāſgredi precepti dei limitē. ⁊ guſta
re pomi ſuauitateꝫ. Et qm̄ curatio hꝫ fieri ꝑ
cōtrariū. ideo iſte modus ſatiſfaciēdi ꝯgruē
tiſſimus fuit. qꝛ fuit ꝑ humiliationeꝫ diuine
volūtatis impletionē ⁊ afflictōeꝫ. de his tri-
bus ad philipen. ij. Humiliauit ſemetipꝫ q̄
ad primū factus obediēs quo ad ſecūdū vſqꝫ
ad mortē quo ad tertiū. E Tertio fuit
efficaciſſim⁹ ad attrahendū genus humanū
Nunq̇d eīm ſaluos libertatis arbitrio. magꝫ
ad amorē ſuū ⁊ fiduciā genus humanum at
trahere potuit. Qualiter aūt ꝑ hoc ad amo-
rē nos attrahat dicit Ber. Sup oia reddit
te amabilē bone iheſu calix quē bibiſti opus
redēptiōis nr̄e. Hoc oīno amorē noſtrū faci
le vendicat totū tibi hoc eſt qđ noſtrū amo-
rē ⁊ blandi⁹ allicit ⁊ iuſti⁹ erigit ⁊ citi⁹ ſtrin-
git ⁊ vehemēti⁹ afficit. Etenim vbi te exina
niſti vbi te naturalibus radijs exuiſti: ibi pie
tas magis emicuit ibi charitas plus euulſit
ibi gratia amplius radiauit. Qualiter autē
ad fiduciā dr̄. Ro. viij. Qui ēt ꝓprio filio ſuo
nō pepercit ſꝫ ꝓ nobis oib⁹ tradidit illū quō
nō ēt oia cū illo nobis donauit. De hoc etiaꝫ
Bern. Quis nō rapiat ad ſpē ipetrādi fidu-
ciā q̇ eius attēdit corꝑis diſpoſitionē videlꝫ
caput inclinatū ad oſculū. brachia extēſa ad
amplexū man⁹ ꝑforatas ad largiēdū: latus
aptū ad diligēdū pedū affixionē ad nobiſcuꝫ
cōmanendū; corꝑis extenſionē ad ſe totū no
bis impēdendū. F Quarto fuit pruden-
tiſſimus ad expugnādū humani generis ini
micū. Iob xxvi. Prudentia eius ꝑcuſſit ſupꝫ

bum. Et vltimo. Nūquid poteris cape leuia
than hamo. Xp̄s eīm hamum ſue diuinitatꝫ
abſcōderat ſub eſca humanitatis. Et diabo
lus capere volēs eſcā carnis. captus eſt ab ha-
mo diuinitatis. De hac prudēti captiōe dicit
Aug. Uenit redēptor ⁊ vict⁹ eſt deceptor. Et
quid fecit redēptor captiuatori noſtro. Te-
tendit muſcipulā crucē ſuā poſuit in ea eſcā
ſanguinē ſuū. Ipſe autē voluit fundere ſan-
guinē nō debitoris ꝓpter qđ receſſit a debi-
toribus. Huiuſmodi debitū apl's vocat ciro
graphū qđ quidē xp̄s tulit ⁊ cruci affixit. De
quo cirographo dicit Aug. Eua peccatuꝫ a
diabolo mutuauit. cirographū ſcripſit. fide-
iuſſorē dedit. ⁊ vſura poſteritati creuit. Tūc
eī a diabolo pctm̄ mutuauit. qn̄ ꝯ p̄ceptū dei
ſue praue iuſſioni vel ſuggeſtioni cōſenſit. ci
rographū ſcripſit qn̄ manū ad pomū vetituꝫ
porrexit fideiuſſorē dedit qn̄ adam peccato
conſentire fecit. ⁊ ſic vſura poſteritati creuit
Contra igit̄ ꝯtēnētes hanc redēptionē qua
nos de inimici ptāte reduxit. Bern. expro-
brando dicit in ꝑſona xp̄i. Popule meus ait
domin⁹ q̇d tibi facere potui ⁊ nō feci. Quid
cauſe eſt ꝙ inimico meo magis libꝫ ſeruire
ꝙ mihi nec ille creauit vos ſꝫ nec paſcit. Si
parua hec videt̄ ingratis nō ille. ſed ego re
demi vos. Quo p̄cio. Non vtiqꝫ auro corru
ptibili vel argento nō ſole aut luna. non ſal-
tē angelorꝫ aliquo ſed ꝓprio vos cruore re-
demi. Ceterū ſi neqꝫ tā multiplici iure debi-
tū eſt a vobis elicere famulatū. obmiſſis oi-
bus mecū ſaltē ex denario diurno ꝯuenire.
Et qꝛ in mortē xp̄m tradiderūt. iudas ꝑ aua
riciā. iudei ꝑ inuidiā pilatus ꝑ timorē ideo vi
dēdū eſſet de pena a deo his inflicta merito
huius peccati. Sꝫ de pena ⁊ origine iude in
uenies in legenda ſancti mathie. de pena ⁊
excidio iudeorꝫ in legēda ſancti iacobi mino
ris de pena autē ⁊ origine pilati in quadā hi
ſtoria lꝫ apocrifa ſic legit̄. G Fuit quidā
rex nomine tir⁹ qui quādā puellā noīe pilā fi
liā cuiuſdā molēdinarij nomine atus carnali
ter cognouit ⁊ de ea filiū generauit. Pila āt
ex noīe ſuo ⁊ patrꝫ ſui qui dicebat̄ atus vnū
nomē cōpoſuit ⁊ nato puero impoſuit nomē
pilatus. Cū autē pilatus tres annos habe-
ret ipm̄ pila ad regē trāſmiſit. Habebat aūt
rex filiū de regina cōiuge ſua qui fere pilato
coetaneus videbat̄. Iſti dū annos diſcretio
nis attigiſſent ſepius luctamine pugna ⁊ fun
da ad inuicē colludebāt. Sed regꝫ legittim⁹
filius vt genere erat nobilior ſic in omni lo-
co pilato inueniebatur ſtrēnuor. ⁊ omni ge-
nere certaminis aptior. Ob hoc pilatus in-
uidie liuore cōmotus. ⁊ felleo dolore ſtimu-
lat⁹ fratrē ſuū latenter occidit. Qđ rex audi
ens vehemēter doluit ⁊ cōcione cōuocata q̇d
de ſcelerato ⁊ homicida faciēdū ſit filio req-
ſiuit. qui eū oēs reū mortis eſſe vnanimiter
acclamauerūt. Rex autē ad ſe reuerſus iniq
tatē iniquitati noluit duplicare: ſed ipſum ꝓ
tributo qđ annuatim debebat romanis ob-
ſidē miſit. tū volēs innoxius eſſe ab occiſio-
ne filij. tū a tributo romanorꝫ cupiēs libera-
ri. Tūc eīm tp̄is erat rome fili⁹ regis francie
quē ſilr rex miſerat romā ꝓ tributis. Huic
pilatus aſſociatus cū ſe ab eo morib⁹ ⁊ indu
ſtria precelli videret eū inuidie ſtimulis agi
tatus occidit. Sed cū romani q̇d de eo faciē
dū eſſet inquirerent dixerūt. Hic ſi ſuperui-
xerit qui fratrē necauit obſidē iugulauit rei-
publice plurimū vtilis erit ⁊ colla ferociū ho
ſtiū ferox ipſe domabit. Dixerūt ergo. Cum
reus mortis habeatur in pontbos [illegible]
gētibus illis que nullū patiunt̄ iudicē iudex
ꝑficiatur. ſi forte ei⁹ nequitia ipoꝝ cōtuma-
ciā edomet̄ ſi nō qđ meruit patiat̄. Miſſus
igitur pilatus ad gentē ferocē ⁊ ſuor iudicū
peremptricē nō inſcius ad quos miſſus ſit ⁊
ꝙ pendula vite ſue ſnia tacite rē ꝯſiderās vi
tā ſeruare voluit. ⁊ gentē nec ꝙ ipſe minis ꝓ-
miſſis ſupplicio ⁊ p̄cio penitus ſubiugauit.
Qui igit̄ tā dure gentis victor extitit. a pon
tos inſula pōtius pilatus nomē accepit. He
rodes aūt hoīs illius induſtriā vt audiuit v-
ſutijs eius cōgaudēs ipſe verſutus eū ad ſe
muneribus ⁊ internūcijs inuitauit. ⁊ ſup iu
deā ⁊ hieruſalē ptātē ⁊ vicē ſuam ei tradidit.
Qui cū pecuniā innumerabilē congregaſſet
neſciēte herode romā adijt ⁊ īfinitā pecuniā
tiberio impatori obtulit. ⁊ ab eo ſibi dari qđ
ab herode tenebat muneribus impetrauit.
Huiuſcemodi cā facti ſunt inimici pilat⁹ et

berodeſ quo ad vſqꝫ tpꝰ paſſiōis dñi cū ſibi
recōciliauit eo ꝙ dñz ad ſe miſit. Alia cā ini
micitie aſſignat̄ i hiſtoria ſcolaſtica. Quidā
eñi ſe filiū dei faciēs multos de galileis ſe
duxerat. quos cuz in garizim deduxiſſet vbi
dixerat ſe aſcēſurū in celū ſupueniēs pilatꝰ
ipm cū oibꝰ occidit. timēs ne ſilr iudeos ſe
duceret. Ob hoc facti ſunt inimici: qꝛ hero
des p̄ſidebat galileis: ⁊ vtraqꝫ cā potuit eſſe
vera. Cū autē pilatꝰ dñm iudeis crucifigen
dum tradidiſſet timēs tñ offenſaꝫ tiberij ce
ſaris. eo ꝙ cōdemnaſſet ſanguinē inocentē
quēdā ſibi familiarē ꝓ ſui recuſatōe ad ceſa
rem deſtinauit. Interea cum tiberiꝰ morbo
graui teneret̄. nunciat̄ eidē ꝙ hieroſolimis
quidā medicꝰ eēt qui oēs morbos ſolo ꝟbo
curaret. neſciēs ꝙ eū pilatus ⁊ iudei occidiſ
ſent. Dixitqꝫ voluſiano ſibi priuato. Uade ci
tius trās ptes marias dicēſqꝫ pilato vt hūc
medicū mihi mittat qui me p̄ſtine ſanitati
reſtituat. Cū autē ille ad pilatum veniſſet ⁊
mādatuꝫ impatoris expoſuiſſet eidē territꝰ
pilatus. xiiij. dierū inducias poſtulauit. In
fra qđ ſpaciū dum voluſianꝰ quandā matro
nam q̄ fuerat familiaris ieſu noie veronicā
vbi nā xp̄s ieſus inueniri poſſet interrogaſ
ſet ait. Heu dñs meꝰ ⁊ deꝰ meus erat. queꝫ
pilatus ꝑ inuidiā traditū condēnauit ⁊ cruci
figi p̄cepit. Tūc ille nimis dolēs ait. Uehe
mēter doleo. qꝛ qđ mihi dñs meꝰ iuſſerat ex
plere nō valeo. cui veronica. Dñs meꝰ cū pre
dicādo circuiret ⁊ eiꝰ p̄ſētia nimis inuite ca
rerem volui mihi ipſiꝰ depingi imaginēz vt
dū eius priuarer p̄ſētia mihi ſaltē p̄ſtaret ſo
latiuꝫ imaginis ſue figura. Cūqꝫ linteū pi
ctori deferrē pinguendū dñs mihi obuiauit
⁊ quo tenderē req̄ſiuit. cui cū vie cām aperu
iſſeꝫ a me petijt pānū. ⁊ ipꝫ mihi venerabili
ſua facie reddidit inſignitū. Imaginis ergo
huiꝰ aſpectū ſi dñs tuus deuote intuebitur
ꝯtinuo ſanitatꝫ bñficio potiet̄ cui ille. Eſt ne
huiuſmodi imago auro vel argēto cōparabi
lis. Cui illa. No ſed pio affectu deuotionis.
Tecū igit̄ ꝓficiſcar ⁊ vidēdam ceſari imagi
nē deferā ⁊ reuertar. Uenit igit̄ voluſianus
cū veronica romā. dixitqꝫ tiberio impatori.
Ieſuꝫ a te diu deſideratū pilatꝰ ⁊ iudei iniuſte
morti tradiderūt. ⁊ ꝑ inuidiā crucis patibu
lo affixerūt. Uenit igit̄ matrona quedā me
cū ipſiꝰ ieſu imaginēz deferēs quā ſi deuote
ꝓſpexeris mox ſanitatis tue bñficiū obtine
bis. Ceſar igit̄ pānis ſericis viā ſterni fecit
⁊ imaginē ſibi p̄ſētari p̄cepit. Qui mox vt eā
fuit intuitꝰ ſanitatē p̄ſtinā eſt aſſecutꝰ. Pō
tius igit̄ pilatus iperio ceſaris capit̄ ⁊ romā
pducit̄. Audiēs ceſar pilatū aduenisse nimio
furore ꝯtra eū repletꝰ eū ad ſe adduci fecit.
pilatꝰ autē tunicā dñi incōſutilē ſecū detulit
quā indutā coraꝫ impatore portauit. Mox
vt impator eū vidit. oēm irā depoſuit. ⁊ ei ꝓ
tinus aſſurrexit. nec ſibi dure i aliquo loqui
preualuit. ⁊ qui in eius abſentia videbat̄ tā
terribilis ⁊ ferus. nūc in eiꝰ p̄ſentia inuenit̄
quodāmodo māſuetꝰ. Cūqꝫ euꝫ licenciaſſet
mox ꝯtra euꝫ terribiliter excādeſcit ſe miſe
rum clamās ꝙ ei furorē ſui pectoris minime
oñdiſſꝫ. ſtatiqꝫ eū reuocari fecit. iurās ⁊ ꝯte
ſtās ꝙ filiꝰ mortꝫ eēt. nec ꝓbās ſit eū viuere
ſup terrā. Qui vt eū vidit ꝯtinuo eū ſaluta
uit ⁊ oēm animi ferocitatē abiecit. Mirant̄
oēs mirabat̄ ⁊ ipe ꝙ ſic ꝯtra pilatū dū abeēt
excādeſceret ⁊ dū p̄ſs eēt nil ei aſpe loq̄ poſ
ſet. Tādē diuino nutu vel forte alicuiꝰ xp̄ia
ni ſuaſu ipꝫ illa tunica expoliari fecit ⁊ ꝯtra
eū p̄ſtinā ai ferocitatē mox reſumpſit. Cūqꝫ
de h̄ ipator plurimū miraret̄ dictū ē ſibi ꝙ il
la tunica fuiſſꝫ dñi ieſu. tūc ipator ipm i car
cerē recipi iuſſit donec ſapiētū ꝯſilio delibe
raret q̄d de eo fieri oporteret. Data ē igit̄ in
pilatū ſnīa vt morte turpiſſima dānaret̄. Au
diēs hoc pilatꝰ cutello ꝓpo ſe necauit. ⁊ tali
morte vitā finiuit. cognita ceſar morte pila
ti dixit vere mortuꝰ eſt morte turpiſſima. cui
manꝰ ꝓpa nō pepcit. Mole igit̄ ingēti alli
gatur: ⁊ i tiberim fluuiū imergit̄. Sp̄ūs ꝟo
maligni ⁊ ſordidi corpi maligno ⁊ ſordido
ꝯgaudētes ⁊ nūc in aq̄s. nūc i aere rapiētes
mirabiles inūdatiōes in aq̄s mouebāt ⁊ ful
gura tēpeſtates tonitrua ⁊ grādines in aere
terribiliter gñabāt. ita vt cūcti timore horri
bili tenerent̄. Quapropt̄ romani eū a tibe
ris fluuio extrahētes deriſiōis cā ipm vien
nam deportauerūt ⁊ rodano fluuio immer
ſerūt. Uiēna eñi dr̄ quaſi via gehēne. qꝛ erat

tūc locus maledictiōis vel potiꝰ dr̄ biēna eo
ꝙ vt dr̄ biēnio ſit ꝯſtructa. Sꝫ ibi neq̄ ſp̄ūs
nō defuerūt ibidē eadē opantes. Hoies er
go illi tantā infeſtationē demonū nō feren
tes vas illud maledictiōis a ſe remouerunt
⁊ illud ſepeliendū loſanne ciuitatis territo
rio cōmiſerūt. Qui cū nimis p̄fatis infeſtati
onibus grauarent̄ ipm a ſe remouerūt et in
quodā puteo mōtibꝰ circūſepto imerſerunt
vbi adhuc relatiōe quorūdā q̄daꝫ diabolice
machinatiōes ebullire vident̄. Huculqꝫ in
p̄dicta hiſtoria apocrifa legit̄. Que vtꝝ reci
tanda ſit lectoris iudicio relinquat̄. Nota tñ
ꝙ i hiſtoria ſcolaſtica legit̄ ꝙ pilatꝰ a iudeis
accuſatꝰ eſt apud tiberiū de violenta innocē
tum interfectiōe. ⁊ qꝛ iudeis reclamātibus
imagines gētiliū in tēplo ponebat. ⁊ qꝛ pe
cuniā repoſitā in corbanā in ſuos redigerat
vſus inde faciēs aq̄ductū in domū ſuā. Et ꝓ
his oibus deportatꝰ eſt lugdunū in exilium
vnde oriundus fuerat. vt ibi in opprobriuꝫ
gētis ſue moreret̄. potuit eſſe. ſi tñ illa hiſto
ria ꝯtinet veritatē. qꝛ p̄mo iā edictū d̄derat
vt lugdunū i exiliū deportaret̄. ⁊ ꝙ añ reuer
ſione voluſiani ad ipatorē ibi fuerit deporta
tus: ſꝫ poſtmodū tiberiꝰ audiēs q̄lr xp̄m oc
cidiſſet ipm de exilio educi ⁊ ad ſe romā ad
duci fecit. euſebiꝰ aūt ⁊ beda i ſuis cronicis
nō dicūt ipm i exiliū relegatū. ſꝫ tñ ꝙ i mul
tas calamitates incidēs ꝓpria manu ſe per
emit. ¶ De feſtiuitatibꝰ que occurrūt
infra tempus reconciliationis.

Dicto de feſtiuitatibꝰ
q̄ occurrūt infra tp̄s deuiatiōis
qđ incepit ab adā ⁊ durauit vſqꝫ
ad moyſen. qđ tp̄s repñtat eccle
ſia a ſeptuageſima vſqꝫ ad paſca ſequit̄ vide
re de feſtiuitatibus que eueniunt infra tp̄s
reconciliationis. quod tēpus repñtat in ec
cleſia a paſca vſqꝫ ad octauā penthecoſtes.

Reſurrectio xp̄i tertia
die a paſſiōe ipſiꝰ facta eſt. Cir
ca autē ipam reſurrectionē dñi
cam ſeptē ꝑ ordinē ſunt ꝯſiderā
da. Primo qualiter verū ſit ꝙ tribꝰ diebus
⁊ tribus noctibꝰ in ſepulchro iacuit ⁊ in ter
tia die reſurrexit. Scđo quare nō ſtatim vt
mortuꝰ eſt reſurrexit ſꝫ vſqꝫ in diē tertiū ex
pectauit. Tertio qualr̄ reſurrexit. q̄rto q̄re
reſurrectōeꝫ ſuā accelerauit nec vſqꝫ ad gñā
lē reſurrectionē diſtulit. q̄nto ꝓpt̄ q̄d reſur
rexit. ſexto quotiēs appuit reſurgēs. ſeptio
qualr̄ ſctōs p̄res q̄ erāt i limbo īde eduxit ⁊
q̄d ibi egit. Circa p̄mū notādū ꝙ xp̄s tribuſ
diebꝰ ⁊ tribꝰ noctibus in ſepulchro fuiſſe dr̄
ſm aug. ꝑ ſinodochen. vt p̄ma dies accipiat̄
ſm pte ſui poſtremā. ſcđa dies ſm ſe totā ⁊
integrā. tertia ſꝫ ptē ſui p̄mā ⁊ ſic erūt tres
dies. Et q̄libꝫ hoꝝ dieꝝ ſuaꝫ noctē habuit p̄
cedentē. Tūc eñi ſm bedaꝫ mutatꝰ ē ordo ⁊
curſus dieꝝ ac noctiuꝫ. Antea eñi dies p̄ce
debant ⁊ noctes ſequebant̄. poſt paſſionem
autē hic ordo mutatꝰ eſt: ita ꝙ noctes prece
dunt ⁊ dies ſequunt̄. Et hoc miſterio ꝯgru
it q̄ꝛ homo p̄mo de die gratie cecidit in no
ctem culpe ꝑ xp̄i ante paſſionē ⁊ reſurrectio
nem de nocte culpe redijt ad diē grē. Circa
ſcđm ſciendū eſt ꝙ ꝯueniēs fuit vt nō ſtatiꝫ
q̄ꝛ mortuꝰ fuit xp̄us reſurgeret: ſꝫ vſqꝫ in di
em tertiū expectaret ꝓpter q̄nqꝫ rōes. Pri
mo ꝓpter ſignificationē. vt. ſ. ex hoc ſignifi
caret̄ ꝙ lux ſue morti ſ curauit noſtrā duplā
mortē. ⁊ iō vna die integra ⁊ duabꝰ noctibꝰ
iacuit i ſepulchro. vt ꝑ diē intelligat̄ lux ſue
mortis ꝑ duas noctes noſtra duplex mors.
⁊ hāc rationē aſſignat glo. ſup illđ Lu. xxiiij.
Oportuit xp̄m pati ⁊c. Scđo ꝓpt̄ ꝓbatio
nem. qꝛ ſicut i ore duoꝝ vel triuꝫ teſtiuꝫ ſtat
oē ꝟbū. ſic in tribꝰ diebꝰ expīt q̄s oē factū. ⁊
ideo vt mortē bene ꝓbaret ⁊ ſe ꝓbaſſe oſtē
deret. tribꝰ diebꝰ iacere voluit in ſepulchro.
Tertio ꝓpter ſue p̄tātis oſſionē qꝛ ſi ſtatim
reſurrexiſſet. nō videret̄ ptātem hr̄e ponēdi
aiam ſuā ſicut reſurgēdi. Et hec ratio vide
tur tangi i. corinth. xv. ſuper illo. Qm̄ xp̄us
mortuus eſt ⁊c. Ideo inquit de morte p̄mit
titur: vt ſicut vera mors oſtēdit̄. ita vera re
ſurrectio oſtendat̄. Quarto ꝓpter reſtaurā
dorum prefigurationē. hanc rationem aſſi
gnat petrus rauen̄. dicens. Tres dies volu
it eſſe ſue ſepulture. que in celo ſunt reſtau
raturus: que in terra reparaturus que apud
inferos redempturus. Quinto ꝓpter tripli

cis ſtatus iuſtoꝝ repſẽtationẽ. hanc rationẽ
aſſignat grego. ſup ezechi. dicẽs. Sexta fe⸗
ria xp̃s paſſus eſt ſabbato quieuit in ſepul⸗
chꝛo dñico autẽ die reſurrexit a morte. Pꝛe
ſens autẽ vita adhuc nobis ſexta feria eſt.
qꝛ in anguſtijs ꝛ doloꝛibus cruciamur. Sed
ſabbato quare in ſepulchꝛo quieſcim⁹: qꝛ re
quiem aĩe poſt mortẽ inuenimus Dñico au
tem die a ꝯditiõe octauo cũ coꝛpoꝛe a moꝛ⸗
te reſurgimus. ꝛ in gloꝛia aĩe etiã cũ carne
gaudemus. Doloꝛ ergo nos in ſexta feria.
requies in ſeptima. ꝛ gloꝛia excipit in octa⸗
ua. hec grego. Circa tertiũ. ſ. qualiter reſur
rexit. Notandũ ꝙ pꝛimo ſurrexit potenter
quia v̓tute ꝓpꝛia. Ioh. x. Poteſtatẽ habeo
ponendi aĩam meã ꝛ iterũ ſumẽdi eã ioh. ij.
Soluite templũ hoc ꝛ in trib⁹ diebus exci⸗
tabo illud. Secũdo feliciter: qꝛ depoſita oĩ
miſeria. math. xxvi. Poſtꝗ̃ autẽ reſur. pꝛe.
vo. in gal. Galilea iterpꝛetat̃ trãſmigratio.
xp̃s ergo quãdo reſurrexit in galileã p̃ceſſit
quia de miſeria ad gloꝛiam. de coꝛruptione
ad incoꝛruptionẽ tranſiuit. Leo papa. Poſt
paſſionẽ xp̃i ruptis vinculis moꝛtis infirmi
tas in virtutẽ. moꝛtalitas in eternitatẽ con
tumelia trãſijt in gloꝛiã. tertio vtiliter: quia
capta pꝛeda. Hieremi. iiij. Aſcendit leo de
cubili ſuo ꝛ pꝛedo gentiuꝫ ſe leuauit. Item
ioh. Cũ exaltatus fuero a terra omnia tra⸗
ham ad meipſum. i. cum exaltatus fuero a
terra aĩam meã. ſcilicet educẽdo de limbo:
ꝛ coꝛpus de ſepulchꝛo omĩa trahã. ꝛc. quar⸗
to mirabiliter. quia remanente clauſo ſepul
chꝛo. ſicut eñi exiſtente clauſo matris vtero
exiuit ꝛ ad diſcipulos ianuis clauſis itrauit
ſic nimirũ exiſtẽte clauſo ſepulchꝛo inde exi
re potuit. vnde legit̃ in hiſtoꝛia ſcolaſtica ꝙ
cuidã monacho ſancti laurentij extra mu⸗
ros anno ab incarnatiõe dñi mileſimo. cxi.
mirante de cingulo ſuo quo accinctus erat
inſoluto ꝓiecto ante illũ vox in aere eſt fa⸗
cta. Sic potuit xp̃us clauſo exire ſepulchꝛo
Quinto veraciter. quia is coꝛpoꝛe vero ꝛ ꝓ
pꝛio. Sex aũt modis ſe vere reſurrexiſſe ꝓ⸗
bauit. Pꝛimo ꝑ angelũ qui nõ mẽtitur. Se
cundo ꝑ frequentẽ apparitionem. Per hec
duo oſtẽdit ſe vere reſurrexiſſe. Tertio per
comeſtionẽ. ꝑ quod ꝓbauit ꝙ nõ arte magi
ca. Quarto per palpationẽ. quod ꝓbauit ꝙ
in vero coꝛpoꝛe. Quinto ꝑ cicatricũ oſtenſio
nem. ꝑ quod ꝓbauit ꝙ in eodem coꝛpoꝛe in
quo moꝛtuus fuit. Sexto ꝑ dom⁹ clauſis ia
nuis ingreſſionẽ. ꝑ quod oſtẽdit ꝙ gloꝛifica
tus ſurrexit. Hec eñi oẽs dubitationes circa
xp̃i reſurrectionẽ vident̃ fuiſſe in diſcipulis
Sexto ſurrexit imoꝛtaliter: qꝛ nũꝗ̃ decete⸗
ro moꝛiturus. Roma. ſexto. Chꝛiſtus reſur
gens ex moꝛtuis iam nõ moꝛitur ꝛc. dicit tñ
dioniſius in ep̃la ad demophilũ. xp̃m etiam
poſt aſcẽſionẽ cuidã ſancto viro noĩe carpo
dixiſſe. parat⁹ ſuꝫ rurſus ꝓ hoĩbus ſaluãdis
pati. Per qð vꝫ ſi poſſibile eẽt adhuc ꝓ hoĩ⸗
bus moꝛi paratus eſſꝫ. Retulit eñi p̃dictus
carp⁹ vir mire ſanctitatis beato dioniſio vt
in eadẽ epoſtola ꝯtinet̃: ꝙ cũ ꝗdã infideliuꝫ
fideleꝫ quẽdã ꝑuertiſſet. adeo carpus mo
leſte tulit: vt ex hoc infirmitatẽ incurreret.
Tãte autẽ ſanctitatis erat: vt nũꝗ̃ celebꝛa
ret quin ſibi celeſtis viſio inferret̃. ſꝫ cũ pꝛo
vtriuſqꝫ ꝯuerſiõe oꝛare deberet deũ tñ quo
tidie exoꝛabat vt cõbuſtiõe quadã amboꝛuꝫ
ſimul miſericoꝛditer abꝛũperet vitas. Et ec
ce circa noctis mediũ duꝫ euigilaret ꝛ hanc
oꝛõnẽ faceret: ſubito domus in qua erat in
duo diuiſa fuit. ꝛ quedã foꝛnax immẽſa ibi⸗
dem apparuit. Reſpiciẽſqꝫ ſurſuꝫ vidit celũ
apertũ ꝛ ibidẽ ieſum circũdatũ multitudine
angeloꝝ. Deinde iuxta foꝛnaceꝫ p̃dicti duo
viri tremuli ſtare cernũtur. q̇ a ſerpẽtib⁹ de
foꝛnace ꝓcedẽtibus moꝛſib⁹ ꝛ in volutiõib⁹
violẽter in foꝛnacẽ trahebant̃: necnõ a q̇buſ
dam alijs viris ĩpingebant̃. Hec vidẽs car
pus adeo in iſtoꝝ vindicta delectabat̃ vt ſu
perioꝛẽ quidẽ viſionẽ intueri ꝯtẽneret. ꝛ in
hoꝝ vindictã totus intẽtus maneret. ita ꝙ
plurimũ moleſte ferebat ꝙ in foꝛnacẽ nõ ci
to cadebãt. Tandẽ cũ difficulter in celũ re⸗
ſpexiſſet ꝛ p̃dictã viſionẽ vt pꝛi⁹ vidiſſet ec⸗
ce ieſus hoĩm illoꝝ miſertus. ex ſuꝑ celeſti
thꝛono ſurrexit. ꝛ vſqꝫ ad illos cũ multitudi
ne angeloꝝ deſcendẽs manũ extendit ꝛ ip⸗
ſos eripuit. Dixitqꝫ ieſus carpo Manu ex⸗
tenta percute ꝯtra me. decetero eñi parat⁹
ſuꝫ rurſus ꝓ hoĩb⁹ ſaluãdis pati. ꝛ hoc mihi

amicum nõ ꝙ alij peccent hoĩes. Hanc aũt
viſionẽ quã recitat dioniſi⁹ gratia hui⁹ v̓bi
poſuim⁹. ¶ Circa quartũ quare non ex
pectauit cũ alijs reſurgere. quãdo. ſ. fiet ge⸗
neralis reſurrectio. Sciënduꝫ eſt ꝙ ꝓpter
tres ratiões noluit differre. Pꝛimo ꝓpter
coꝛpoꝛis dignitatẽ. Cũ eñi illud coꝛp⁹ eẽt di
gniſſimũ ex eo ꝙ erat deificatũ ſiue diuini⸗
tati vnitũ nõ fuit decẽs vt tãdiu ſub puluere
iaceret. vnde p̃s. Nõ dabis ſanctũ tuũ. i. coꝛ
pus ſctificatũ. i. deificatũ videre coꝛruptio⸗
nem. Itẽ p̃s. Surge dñe in requiẽ tuã tu et
archa ſctificatiõis tue. Et vocat̃ archa ſan⸗
ctificatiõis coꝛp⁹ illud qð fuit ꝯtentiuũ di⸗
uinitatis. Secũdo ꝓpter fidei firmitatem.
Si eñi tũc nõ ſurrexiſſet fides ꝑijſſet nec ve
rum deũ eũ aliquis crediſſet: qð patet ex
hoc ꝙ in paſſiõe excepta beata virgine oẽs
fidẽ amiſerũt. ſed cognita reſurrectiõe ipaꝫ
recuꝑauerũt. i. coꝝ. xv. Si xp̃s nõ reſurrexit
vana eſt fides noſtra. Tertio ꝓpter noſtre
reſurrectiõis exemplaritatẽ. raro eñi inue⸗
niret̃ q̇ reſurrectionẽ futurã ſperaret niſi eã
in exẽplo p̃ceſſiſſe videret: ꝛ ꝓpter hoc dicit
ap̃ls: qꝛ ſi xp̃s reſurrexit ꝛ nos reſurgemus
qꝛ eius reſurrectio eſt cã exẽplariſ noſtre re
ſurrectõis Greg. Exẽplo dñs mõſtrauit qð
ꝓmiſit in p̃mio vt ſicut oẽs ipm reſurrexiſſe
fideles cognoſcerẽt. ita in ſeipſis ĩ fine mũ⸗
di pꝛemia reſurrectiõis ſperaret. Ideꝫ non
pluſ ꝗ̃ triduanã eſſe mortẽ voluit. ne ſi in il
lo reſurrectio differret̃ in nobis oĩno deſpe
raret̃ ideo habemus ſpem reſurrectiõis no
ſtre conſiderata gloꝛia capitis noſtri ¶ Circa
quintũ. ſ. ꝓpter q̇d reſurrexit. ſciẽdũ ꝙ ꝓpt̃
quattuoꝛ magnas vtilitates noſtras ſurre⸗
xit. Eſt eñi ei⁹ reſurrectio operãs iuſtificati
onẽ pctõꝝ docẽs nouitatem moꝝ. generãs
ſpem de receptiõe remunerãdoꝝ ꝛ cauſans
reſurrectionẽ oĩm. De pꝛimo ro. iiij. Tradi
tus eſt ꝓpter delicta noſtra ꝛ reſurrexit pꝛo
pter iuſtificationẽ noſtrã. De ſecũdo ro. vi.
Sicut xp̃us reſurrexit a moꝛtuis ꝑ gloꝛiaꝫ
patris. ꝛ ita ꝛ nos in nouitate vite ambule⸗
mus. De tertio. i. pet. ij. Qui ꝓpter magnã
miſericoꝛdiã ſuã reſuſcitauit nos in ſpeꝫ vi
ue ꝑ reſurrectionẽ xp̃i a moꝛtuis De quarto
i. coꝛinth. xv. xp̃us dñs reſurrexit a moꝛtuis
pꝛimitie doꝛmiẽtiũ. quoniã quidẽ ꝑ hoĩem
moꝛs ꝛ per hoĩem reſurrectio moꝛtuoꝝ. Et
notandũ ꝙ ſicut patꝫ per pꝛedicta xp̃s ĩ ſua
reſurrectiõe quattuoꝛ habuit ꝓpꝛia. pꝛimũ
eſt ꝙ noſtra reſurrectio vſqꝫ in finẽ differt̃
ſua v̓o die tertia celebꝛata eſt: ſcõm qꝛ nos
ꝑ illũ reſurgimus. ille vero ꝑ ſe. Unde amb.
Quomõ potuit adiutoꝛiũ ſui coꝛpis quere⸗
re ſuſcitãdi q̇ alios ſuſcitauit tertiũ eſt: quia
nos incineramur. ſꝫ coꝛpus eius incinerari
non potuit. quartũ eſt. qꝛ ſua reſurrectio eſt
noſtre reſurrectiõis cauſa efficiẽs exempla
ris ꝛ ſacramẽtalis. De p̃ma cauſa gloſa. ſuꝑ
pſal. Ad veſperũ demoꝛabit̃ fletus ꝛc. Re⸗
ſurrectio xp̃i eſt cauſa efficiẽs reſurrectiõis
aĩe in p̃nti ꝛ coꝛpis ĩ futuro. De ſcða. i. coꝝ.
xv. Si xp̃us reſurrexit ꝛc. De tertia. Ro. vi.
Ut quõ xp̃s ꝛc. ¶ Circa ſextũ. ſcꝫ quo⸗
tiens reſurgẽs apparuerit. Notandũ eſt ꝙ
ipſa die reſurrectiõis apparuit quinqꝫ vici⸗
bus ꝛ alijs diebus ſequẽtibus etiã q̇nqꝫ vici
bus. Pꝛimo ei apparuit marie magdalene
iohã. xx. itẽ marc. vlti. Surgẽs ieſus mane
pꝛima ſabbati aꝑuit p̃mo marie magdale
ne ꝛc. que tipũ gerit penitentiũ. Uoluit aũt
pꝛimo apparere marie magdalene q̇nqꝫ de
cauſis. Pꝛimo qꝛ ardẽtius diligebat. Luc.
vij. Dimiſſa ſunt ei. p. m. q. d. m. Secũdo vt
oñderet ſe moꝛtuũ ꝓ pctõꝛibus. Math. ix.
Nõ veni vo. iu. ſꝫ pctõꝛes. Tertio qꝛ mere⸗
trices pꝛecedũt ſapiẽtes in regno celoꝛum.
Math. xxi. Amẽ dico vobis qꝛ meretrices
pꝛece. v. in regno dei ꝛc. Quarto vt ſicut mu
lier fuit nũcia moꝛtis. ita eſſet nũcia vite ſꝫ
glo. Quĩto vt vbi abũdauit delictũ ſuꝑabun
daret ꝛ gratia ſicut dꝛ Ro. v. Scðo aꝑuit
mulierib⁹ redeũtibus a monumẽto qñ dixit
eis. Auete. Et acceſſerũt ꝛ tenuerũt pedes
eius. Math. vlti. Et tipũ gerũt humiliũ qui
bus dñs apparet. tum rõne ſexus. tuꝫ rõne
affectus. quia tenuerũt pedes eius. Tertio
apparuit ſimoni. ſed vbi aut quãdo neſcitur
niſi foꝛte qñ redibat a monumẽto cũ iohan
ne. Potuit eñi eſſe ꝙ petrus a iohãne alicu
bi diuertit. ꝛ ibi dñs ſibi apparuit. Luc. vlti.
Uel foꝛte qñ ad monumentũ ſolus intrauit

ſicut dicit in hiſtoria ſcolaſtica. vł forte in ca
uea ſiue ſpelunca. Dicit eñ in eadeʒ hiſtoria
ꝙ qñ xp̄m negauit fugit in caueā q̄ modo di
cit gallicant⁹ in qua vt dr̄ per tres dies fle-
uit. ex eo ꝙ xp̄m negauit. ⁊ ibi xp̄s ſibi appa-
ruit ⁊ eū ꝯfortauit. Petr⁹ aūt interp̄tat obe
diens ⁊ gerit tipū obediētiū q̄bus dn̄s appa
ret. Quarto apparuit diſcipulis i emaus qđ
interpretat deſideriū ꝯſilij ⁊ ſignificat pau-
peres xp̄i qui volūt illud ꝯſiliuʒ adimplere
vade ⁊ vende oīa q̄ habes ⁊ da paupibus ⁊c.
Quinto apparuit diſcipulis congregatis in
vnū. ⁊ ſignificat religioſos cū foribus. v. ſen
ſuum clauſos Johan. xx. He quinq; appa-
rationes ipſa die reſurrectionis facte ſunt ⁊
has repreſentat ſacerdos in miſſa quinqui-
es ſe vertēs ad populuʒ. ſed tertia verſio eſt
cū ſilētio q2 ſignificat tertiā apparitionē fa-
ctaʒ petro que neſcit vbi vel qñ facta fuerit.
Sexto apparuit octaua die diſcipulis ꝯgre
gatis p̄ſente thoma qui dixerat ſe nō crede-
re niſi videret ⁊ ſignificat heſitantes in fide
Jo. xx. Septimo diſcipulis piſcantibus Jo
hannis vlt. ⁊ ſignificat predicātes q̄ ſunt p̄i-
ſcatores hoim. Octauo diſcipulis in monte
thabor. Mathei. vlti. ⁊ ſignificat cōtempla
tiuos q2 i p̄dicto mōte trāſfigurat⁹ fuit. No
no. xi. diſcipulis recūbētibus in cenaculo vbi
incredulitatē eoꝝ ⁊ duriciā cordis exprobra
uit Math. vltimo per quos intelligim⁹ pec
catores in vndenario trāſgreſſionis poſitos
quos domin⁹ aliquādo viſitat miſericorditer
Decimo ⁊ vltimo apparuit diſcipulis exiſtē
tibus in monte oliueti. Luc. vlti. p̄ quos ſal-
uantur miſericordes et miſericordie oleum
diligentes. De hoc loco aſcendit in celuʒ q2
pietas ad omnia valet ꝑmiſſionē habēs ⁊c.
i. Thi. iiij. ¶ Sunt ⁊ alie tres appari
tiones que referuntur in ipſa die reſurrectio
nis facte. ſed tamen hoc ex textu non habe-
tur. Prima qua apparuit iacobo iuſto. i. ia-
cobo alphei. de qua apparitione inuenies in
legenda ipſius iacobi. Alia qua ipſa die ap-
paruiſſe dicitur ioſeph ſicut legit in euange
lio nichodemi. Nam cum audiſſent iudei ꝙ
ioſeph corpus ihesu a pilato petiſſ; ⁊ ipſum
in monumēto ſuo poſuiſſ;. indignati aduer-
ſus eum ipſum ceperunt. ⁊ in quodam cubi-
culo diligenter clauſo et ſigillato recluſerūt
poſt ſabbatum cum occidere volētes. Et ec
ce ihesus in ipſa nocte reſurrectionis ſuſpē-
ſa domo a quattuor angulis ad eū intrauit
⁊ faciem eius extersit et oſculum dedit. et in
de ſaluis ſigillis cum educēs in domum ſuā
in arimathia ipſum adduxit. Tertia qua an-
te ceteros virgini matri apparuiſſe creditur
lʒ hoc ab euangeliſtis taciatur. Hoc roma-
na eccleſia approbare videt que ſtatim ipſa
die apud ſanctam mariam celebrat ſtatioeʒ
Si eñ hoc ideo nō creditur. q2 nullus euan
geliſta teſtatur ꝯſequēs eſt vt poſt reſurre-
ctionē nunq̄ ſibi apparuerit q2 vbi vel quan
do nullus euāgeliſta ediſſerit. Sed abſit vt
talē matrē talis filius tali negligentia deho
norauerit. ſed iō forſan hoc euāgeliſte ſubti
cuerūt q2 eoꝝ fuit officiū ſolūmodo reſurre-
ctiōis teſtes inducere. mr̄em autē ad teſtifi
candū p̄ filio inducere eos nō decuit. Si eñ
v̄ba extranearū feminarū deliramēta viſa ſunt
quō nō magis mr̄eʒ p̄ filio amore cederent
delirare. Hoc igit euāgeliſte ſcribere nolue
rūt ſed p̄ ꝯſtāti reliquerūt. Debuit eñ mr̄eʒ
pri⁹ letificare de reſurrectiōe quā ampli⁹ ce-
teris ꝯſtat doluiſſe de morte ne mr̄eʒ p̄tere
at q̄ ſic alios ꝯſulari feſtinat. Hoc ēt Ambr.
teſtat in li. iij. de virginib⁹ dicēs. Uidit mr̄ re
ſurrectiōeʒ dn̄i ⁊ prima vidit ⁊ credidit vidit
maria magdalena q̄uis adhuc ip̄a nutaret
Sedulis q̄ʒ agēs de xp̄i apparitiōe ſic dicit.
Semp̄ v̄go manēs hui⁹ ſe viſib⁹ aſtās. Luce
palā dn̄s pri⁹ obtulit bona mr̄. Grādia diuul
gans miracula q̄ fuit olim. Ad ueniētis iter
hec fit redeūtis ⁊ iter. ¶ De ſeptio aūt ⁊
vltimo h̄ ꝯſiderādo q̄liter ſctōs p̄res q̄ erāt
in limbo xp̄s eduxit. ⁊ q̄d ibi egit euangeliū
apte nō explanauit. Aug. tñ in quodā ſermo
ne ⁊ nichodem⁹ in ſuo euāgelio aliquaten⁹ h̄
oſtēdūt. ait eñ ſanct⁹ Aug. Mox vt xp̄s ſpi
ritū tradidit. vnita ſue deitati aīa ad infero-
rū ꝓfunda deſcēdit. Cūq; tenebrarū termi-
nū quaſi q̄dā depdator ſplēdid⁹ ac terribilis
attigiſſ;. aſpicientes eum impie ac tartaree
legiones territe inquirere ceperunt dicētes
Unde eſt iſte tam fortis tam terribilis tam

ſplendidus. tā preclar⁹ mūdus. ille q̄ nobis
ſubditus fuit. nunq̄ nobis talē mortuū mi
ſit nūq̄ inferis talia munera deſtinauit. q̄s
eſt ergo iſte q̄ ſic intrepid⁹ noſtros fines in
greditur ⁊ nō ſolū noſtra ſupplicia non veret
verūetiā alios de noſtris vinculis abſoluit.
Ecce ipſi q̄ ſub noſtris ſolebāt ſuſpirare tor
mentis inſultant nobis de p̄ceptiōe ſalutiſ
⁊ nō ſolū iā nihil verent ſed inſup̄ nobis mi
nātur. Nūq̄ hic ſic mortui ſuperbierūt: nec
aliq̄ñ ſic potuerūt leti eſſe captiui. vt q̄d huc
iſtuʒ adducere voluiſtis. O princeps noſter
periit omnis leticia tua i luctū ꝯuerſa ſunt
gaudia tua. Duʒ tu xp̄m ſuſpendis in ligno
ignoras q̄ta damna ſuſtineas in inferno.
Poſt iſtas crudeliū voces infernaliū ad im
periū dn̄i omnes ferrei ꝯfracti ſunt vectes.
Et ecce innumerabiles ſanctorū ppl̄i ei⁹ ge-
nib⁹ ꝓuoluti lachrimabili voce dicebāt. Ad
uenisti deſiderabilis. redēptor mūdi aduenī
ſti quē deſiderātes quotidie expectam⁹. De
ſcēdiſti p̄ nobis ad inferos. noli nobis deeſ
ſe cū reuerſus fueris ad ſup̄os. Aſcēde dn̄e
ieſu iferno expoliato ⁊ autore mortꝭ ſuis vin
culis irretito. redde iā leticiā mūdo. ſuccur-
re inquūt. iā ſeuas extingue penas. ⁊ miſe-
rādo reſolue captiuos dū hic es abſolue re-
os dū aſcēderis defende tuoſ. Hec aug. In
euāge. aūt nicodemi legit ꝙ carin⁹ ⁊ leuci⁹
filij ſimeōis ſenis cū xp̄o reſurrexeꝛt ⁊ anne
⁊ cayphe ⁊ nicodemo ⁊ ioſeph ⁊ gamalieli ap
paruerūt ⁊ ab eis adiurati q̄ xp̄s apđ iferos
geſſit narrauerit dicētes. Cū eſſem⁹ cū oīb⁹
patrib⁹ noſtris patriarchis i caligine tene-
braꝝ ſubito fact⁹ eſt aure⁹ ſolis color purpu
reuſq; ⁊ regalis lux illuſtrās ſup̄ nos. Sta-
timq; adā humani gn̄is pater exultauit di-
cens. Lux iſta ē auctoris luminis ſempitni.
q̄ nobis ꝓmiſit mittere lumē coeternū ſuuʒ
Et exclamauit eſaias dicēs. Hec eſt lux pa
tris fili⁹ dei ſicut p̄dixi cū eſſem viu⁹ in ter-
ris: Populus q̄ ambulabat i tenebris vidit
lucē magnā. tūc ſup̄uenit genitor noſter ſi-
meō ⁊ exultās dixit. Glorificate dn̄ʒ q2 ego
xp̄m infantē natū in manibus ſuſcepi in tē-
plo ⁊ cōpulſus ſpūſancto dixi. Nūc viderūt
oculi mei ſalutare tuū. Q̄ð paſti ⁊c. Poſt h̄
ſup̄uēit q̄dā heremi cultor ⁊ iterrogat⁹ a no
bis q̄s eſſet dixit. Ego ſum iohānes q̄ xp̄m
baptizaui ⁊ ante faciē ei⁹ parare viā ei⁹ p̄iui
⁊ ip̄m oñdi digito dicēs. Ecce agnus dei ⁊c.
⁊ deſcēdi nūciare vobis. q2 in ꝓximo eſt xp̄ʒ
viſitare vos. Tūc ſeth dixit. Cū iuiſſem ad
portas paradiſi rogare dn̄ʒ vt trāſmitteret
mihi angelū ſuū vt daret mihi de oleo mie.
vt inungerē corp⁹ patris mei adde. cū eēt in
firm⁹ appuit michael angel⁹ dei dicēs. No
li laborare lachrimis orādo ꝓpt oleuʒ ligni
mie: q2 nullo mō poteris de illo accip̄e: niſi
qñ cōpleti fuerint q̄nq; milia ducēti anni. H
audiētes oēs patriarche ⁊ ꝓphete exultaue
rūt magna exultatiōe. Tūc ſathan p̄nceps
⁊ dux mortis dixit ad infernū. Prepara te
ſuſcip̄e ieſuʒ q̄ ſe gloriat xp̄m filiū dei eſſe ⁊
hō eſt timēs mortē dicēſ. Triſtꝭ eſt aīa mea
vſq; ad mortē ⁊c. Et mltos q̄s feci curuos
ſanauit ⁊ claudos erexit. R̄ndēs ifern⁹ dixit
Si potēs es tu. q̄lis ē hō ille ieſus q̄ timēs
mortē potētie tue aduerſat. Nā ſi dicit ſe ti
mere mortē cap̄e te vult. ⁊ ve tibi erit i ſēpi
terna ſcl'a. Cui ſathan. Ego illuʒ tēptaui: ⁊
ppl'ʒ aduerſuʒ illū excitaui. iā lāceā exacui.
fel ⁊ acetū miſcui. lignū crucis p̄paraui. i ꝓ
ximo eſt mors ei⁹ vt p̄ducā eū ad te. Cui in-
fern⁹. Ip̄e ne ē q̄ ſuſcitauit lazarū quē tene-
bā. Cui ſathan. Ip̄e ē. Cui infern⁹. Cōiuro
te p̄ v̄tutes tuas ⁊ meas ne p̄ducas euʒ ad
me Ego eñ cū audiui ip̄eriū v̄bi eius ꝯtre
mui nec ip̄m lazarū ꝯtinere potui: ſʒ excuti
ens ſe vt aq̄la ſup̄ oēʒ agilitatē ſaliēs exiuit
a nobis. Et cū hec loqueret facta eſt vox to
nitruī dicēs. Tollite portas p̄ncipes v̄ras:
⁊ eleuamini porte eternales ⁊ introibit rex
glie. Ad hāc vocē ꝯcurrerūt demōes ⁊ hoſtia
enea cū vectib⁹ ferreis clauſerūt. Tūc dixit
dauid. Nōne ego ꝓphetaui dicēs. Cōfiteant
dn̄o ⁊c. q2 ꝯtriuit portas ereas ⁊c. Facta eſt
iterū vox magna dicēs. Tollite portas prin.
⁊c. Uidēs infern⁹ ꝙ duab⁹ vicib⁹ clamaue-
rat q̄ſi ignorās dixit. Quis eſt iſte rex glie.
Cui dauid. Dn̄s fortis ⁊ potēs. dn̄s potēs i
p̄lio. ip̄e eſt rex glie. Tūc rex glie ſup̄uenit.
⁊ eternas tenebras illuſtrauit. Et extēdēs
dn̄s manū ⁊ tenēs dexteraʒ ade dixit. Par

tibi cū oīb⁹ filijs tuis iuſtis meis Et aſcēdit
dñs ab inferis ⁊ omēs ſancti ſunt cū ſecuti.
Dñs aūt tenēs manū ade tradidit michaeli
archangelo: ⁊ introduxit eos in paradiſum
Quibus occurrerūt duo viri veſtuti dieruʒ
⁊ interrogati ſunt a ſanctis. Qui eſtis vos
qui nobiſcū in infernis mortui nondū fuiſtis
⁊ i paradiſo corꝑe collocati eſtis. ⁊ reſpōdit
vn⁹ ex eis Ego ſuʒ enoch q̄ huc trāſlat⁹ ſuʒ.
hic aūt eſt helias qui huc curru igneo aſſum
ptus eſt. ⁊ adhuc mortē nō guſtauim⁹: ſʒ vſ-
qʒ in aduētū antixp̄i reſeruati ſumus cū eo
ꝓliaturi: ⁊ ab eo occidēdi: ⁊ poſt triduū ⁊ di-
midiū diē in nubib⁹ aſſumēdi Et cū hec dice
ret ecce ſuꝑuenit ali⁹ vir portās in humeris
crucis ſignū. Qui interrogat⁹ qs eſſet dixit.
Ego latro fui ⁊ cū ieſu crucifixus fui: ⁊ cre-
didi ipm eē creatorē ⁊ oraui dicēs. Memor
eſto mei dñe qñ veneris in regnuʒ tuū. Tūc
dixit mihi. Amen dico tibi. hodie mecū eris
in paradiſo. Et dedit mihi iſtō crucis ſignū
dicēs Hoc portās ambula in paradiſuʒ: ⁊ ſi
nō dimiſerit te ingredi angel⁹ cuſtos para-
diſi oñde illi ſignū crucis ⁊ dices ad illū. Or
xp̄s qui nūc crucifix⁹ eſt trāmiſit me. Et cū
hec feciſſem ⁊ dixiſſem angelo ſtatim ape-
riens introduxit me ⁊ ad dexteraʒ paradiſi
collocauit me. Cū h̄ carin⁹ ⁊ leuci⁹ locuti fu
iſſent. ſubito trāſfigurati ſunt: ⁊ ampli⁹ non
viſi ſunt. Gregori⁹ ꝗ̄ nicen⁹: vel ſm̄ quoſdā
libros auguſtin⁹ de hoc codē ſic ait. Cōfeſti
eterna nox iferoꝝ xp̄o deſcēdēte reſplēduit
mox ferruginei ianitores talia inter ſe vm-
broſa ſilētia metu incūbente ſubmurmurāt
Quis nā eſt iſte terribilis ⁊ nimio ſplēdore
choruſcus. Nūq̄ talē noſter excepit tartar⁹
Nūq̄ in noſtrā cauernā talē euomuit mūd⁹
Inuaſor eſt iſte nō debitor. effractor eſt ⁊ de
ſtructor nō pctōr. ſʒ ꝑdator iudicē videmus
non ſupplicem venit pugnare nō ſuccūbere
eripere nō manere.

¶ De ſancto ſecundo martire liij

Secundus dicit̄ quaſi
ſe ↄdens. i. ſe honeſtate moruʒ
cōponēs vel ſcōs dr̄ q̄ſi ſecūdās
id eſt obſecūdās .i. mādatis dñi
obtemperās. Uel ſcōs q̄ſi ſecū dux. fuit em̄
ſu⁹ dux: qꝛ rōni ſenſualitati bn̄ ꝓfuit ⁊ ip̄am
ad oē op⁹ bonū ꝑduxit. Uel ſcōs dr̄ reſpectu
ꝑmi. Due em̄ ſunt vie eūdi ad vitā. Prima
per penitentie lamentū. ſecūda ꝑ martiriuʒ
Iſte autē martir precioſus nō ſolū iuit per
primam: ſed etiam per ſecundam. A

Secundus miles ſtren
nuus ⁊ athleta xp̄i egregi⁹ mar
tirqʒ dñi glīoſus i ciuitate aſtē-
ſi martirio coronat⁹ eſt. Cuius
glorioſa pñtia ꝑdicta ciuitas illuſtrat̄. ⁊ eo
velut ſingulari patrono letat̄. Hic a btō co-
locero q̄ a ſambricio ꝑfecto in ciuitate aſtē-
ſi in carcere tenebat̄ fidē xp̄i edoct⁹ eſt. Cū
igit̄ btūs martian⁹ i terdonēſi ciuitate deti
neret̄ in carcere ſambrici⁹ illuc ꝓficiſci vo-
luit vt eū faceret imolare Scōs aūt tāq̄ cā
ſolacij ſecū eſt ꝓfect⁹ btm̄ martianū videre
deſiderās. Cū ergo extra ciuitatē aſtēſeʒ fu
iſſent. colūba ſuꝑ ſcōm deſcēdit. ⁊ capiti ei⁹
inſedit. Cui dixit ſambrici⁹. Uide ſecūde ꝙ
dij noſtri te amāt vt etiā aues celeſtes ad te
viſitandū trāſmittāt. Cū aūt ad tanagrum
fluuiū ꝑueniſſent vidit ſecūdus angelū dñi
ſuꝑ aquā anbulantē ⁊ ſibi dicentē. Secūde
fidē hēas ⁊ ſic ſuꝑ idoloꝝ cultores ambula
bis. Cui ſambrici⁹ frater ſecūde deoſ audio
ad te loquētes. cui ſecūdus. Ambulem⁹ ad
deſideria cordis nr̄i. Cū vero ad burimā flu
men ꝑueniſſent. angel⁹ ſiſt̄ ibidē ſibi apꝑuit
eiqʒ dixit Secūde credis in deū an forte du
bitas. Cui ſecūdus Credo veritatē paſſiōis
⁊ reſurrectiōis ei⁹. Cui ſambrici⁹. q̄d eſt qđ
audio de te. Cū aūt terdonē igrederet̄. mar
tianus ad ꝑceptū angeli de carcere exiēs ſe
cūdo apꝑuit eiqʒ dixit. Intra ſecūde viā ve-
ritatis ⁊ ꝑge vt accipiaſ palmā fidei ſambri
ciuſ dixit. Quis ē hic q̄ nobiſ q̄ſi ſomniās lo
quit̄. Cui ſecūdus Tibi ſomniū ſʒ mihi am
monitio ⁊ ↄfortatio eſt. Poſt hoc ſecūdus
mediolanū iuit. ⁊ fauſtinū ⁊ ionitā q̄ in car-
cere detinebant̄ angel⁹ dñi ad ſe extra ciui-
tatē adduxit. ⁊ ab eis baptiſma quadā nube
aquā ꝑbente ſuſcepit. Et ecce ſubito colūba
de celo venit. ⁊ corp⁹ ⁊ ſanguinē dñi deferēs
ea fauſtino ⁊ ionite tribuit. Dedit aūt fauſti
nus corp⁹ ⁊ ſanguinē dñi ſecūdo vt ad mar-
cianū deferret. Rediēs igit̄ ſecūdus cū iam
nox eſſet ⁊ ad ripā padi veniſſet angel⁹ dñi
frenū accipiēs equi ſuꝑ padū ip̄m trāſuexit
⁊ vſqʒ ad terdonē carcerē ad marcianū cū in
troduxit. Deditqʒ ſecūdus marciano mun⁹
fauſtini ⁊ ip̄e illud ſumēs dixit. Corp⁹ ⁊ ſan
guis dñi mecū ſit in vitā eternā. Tūc ad mā
datū angeli ſecūdus de carcere exiuit. ⁊ ad
ſuū hoſpitiū iuit. poſt hoc marcianus capi-
talē ſniām accepit: ⁊ ſecūdus corp⁹ eius ra-
piens ſepeliuit. Qđ audiēs ſambrici⁹ ipſuʒ
ad ſe vocauit eiqʒ dixit Quātū video xp̄ianū
te eſſe ꝓfiteris. cui ſecūdus. Uere xp̄ianuʒ
ↄfiteor me eſſe: cui ſambrici⁹ ꝗ̄tū video ma
lam mortē deſideras. cui ſecūdus. Illa tibi
potius debet̄. Cūqʒ ſacrificare nollet iuſſit
cū expoliari. ſtatimqʒ angel⁹ dñi affuit: ⁊ ve
ſteʒ ſibi parauit. tūc ſambrici⁹ eū in eculeū
ſuſpenſum tamdiu torqueri fecit. donec ei⁹
brachia a ſuis cōpaginib⁹ ſoluerent̄. Sʒ cū
fuiſſet ſanitati priſtine a dño reſtitut⁹ iuſſit
cū in carcerē reduci. Ubi dū eſſet angel⁹ dñi
ad cū venit eiqʒ dixit. Surge ſecūde ſeque-
re me. ⁊ ducā te ad creatorē tuū. tūc ip̄m vſ-
qʒ in ciuitatē aſtenſē ꝑduxit ⁊ cū in cuſtodia
vbi erat colocerus ⁊ ſaluator cuʒ eo poſuit.
quē vidēs ſecūdus ad eius pedes ſe ꝓiecit.
cui ſaluator. Noli timere ſecūde: qꝛ ego ſuʒ
dñs de⁹ tuus q̄ te de oīb⁹ eripiā. Benedicēſ
qʒ eis aſcēdit in celū. Mane igit̄ ſambrici⁹
ad carcerē miſit qui carcerē quidē ſignatum
inuenerūt. Secundū vero nō inuenerunt.
Pergēs autē ſambricius de terdona ad ci-
uitate aſtenſeʒ vt ſaltē colocerū puniret iuſ
ſit vt ꝑdictus colocerus ſibi preſentaret̄. Et
ecce nunciauerūt ſibi ꝙ ſecūdus cū coloce-
ro eſſet. Quo audito eos ad ſe adduci fecit.
eiſqʒ dixit. Quoniā dij noſtri ſciunt vos eſſe
cōtemptores ſuos vos inſimul mori volunt
Cū autē ſacrificare nollēt picem cuʒ raſina
liquefieri fecit ⁊ ſuꝑ eoꝝ capita fundi: et in
ora coꝝ iactari. Illi aūt hoc tanq̄ aquā ſua
uiſſimā cū magno deſiderio bibebāt. ⁊ voce
clara dicebāt. Quā dulcia faucib⁹ meis elo
qa tua dñe Tūc ſambricius ſuꝑ eos dedit
ſententiā. vt ſecūdus in ciuitate aſtenſi de-
collaret̄. colloceꝰ vero albiganū mitteret̄ ⁊
ibidē puniret̄. Cū autē btūs ſecūd⁹ decolla
tus fuiſſet. ecce angeli dñi corpus eius tule
rūt. ⁊ ip̄m cū multis laudib⁹ ⁊ cantu ſepultu
re dederūt. Paſſus eſt autē. iij. kal. aprilis.

¶ De ſancta maria egyptiaca. liiij A

Maria egyptiaca que
peccatrix appellat̄. xlvij. annis
in heremo artiſſimā vitā duxit
quaʒ circa annos dñi. cclxx. tpe
claudij itrauit. Quidā aūt abbas noie Zozi
mas: dū iordanē trāſiſſet. ⁊ heremū magnū
ꝑcurreret. ſi forte aliquē ſctm̄ patrē inueni-
ret vidit quādaʒ ambulanteʒ. nudo nigroqʒ
corpore ⁊ ex incendio ſolis exuſto. Hec aūt
erat maria egyptiaca. Statimqʒ hec fugaʒ
arripuit. ⁊ zozimas poſt eaʒ veloci⁹ currere
cepit Tūc ait illa. Abba zozima q̄d me ꝑſe
queris. Ignoſce mihi nō poſſum faciē meā
ad te ↄuertere. eo ꝙ mulier ſim ⁊ nuda. ſed
palliū tuū mihi porrige: vt poſſim ſine vere
cūdia te videre. Qui ſe noiari audiēs ſtupe-
fact⁹ palliū tribuit. ⁊ in terrā ꝓſtratus. vt ſe
bñdiceret rogauit. Cui illa. Ad te pater be-
nedictio magiſ ſpectat. quē ſacerdotij digni
tas ornat. Ille vt audiuit ꝙ nomē ⁊ officiuʒ
ei⁹ ſciret ampli⁹ mirabat̄. ⁊ ſe bñdici obnix⁹
precabat̄. Tūc illa. Benedict⁹ de⁹ redēptor
aiarum noſtrarū. Cūqʒ illa extēſis manib⁹
oraret. vidit eā quaſi vni⁹ cubiti mēſura ele
uari a terra. Tunc ſenex dubitare cepit ne
forte ſpūs eēt ⁊ fingēdo orōnē faceret. Cui
illa Satiſfaciat tibi de⁹ q̄ me peccatricē mu
lierē immūduʒ ſpiritū exiſtimaſti. Tūc zozi-
mas illā ꝑ dñm ↄiurauit: vt ↄditionē ſuā ei
narrare deberet. Cui illa. Ignoſce mihi pr̄
qꝛ ſi tibi ſtatū meū narrauero. velut a ſerpē
te territ⁹ fugies. ⁊ aures tue a ſmōib⁹ meis
ↄtaminabunt̄. ⁊ aera ſordib⁹ polluet̄. Cūqʒ
ille vehemēter iſtaret dixit. Ego frat̄ in egy
pto nata ſuʒ. xij. etatis mee anno alexādriā
veni ibiqʒ. xvij. ānis publice libidini me ſub
ieci. ⁊ nulli vllaten⁹ me negaui. Cū autē ho
mines illi⁹ regiōis ꝓ adorāda ſancta cruce
hieroſolimaʒ aſcēderent, rogaui nautas vt

me ſecũ dimitterẽt ꝓficiſci. Cũ vero me de
naulo q̃rerẽt dixi. Non habeo fratres aliud
naulũ: ſed ꝓ naulo corpus habeatis meum.
Sicqꝫ ſumpſerũt me ⁊ corpꝰ meũ naui gr̃a
habuerũt. Cũ aũt hieroſolimã ꝑueniſſem: ⁊
ꝓ adorãda cruce vſqꝫ ad fores eccl'ie cũ alijs
deueniſſem. ſubito ⁊ inuiſibiliter repulſam
patior. nec intus intrare ꝑmittor. Itẽ aũt
atqꝫ iterũ perueni vſqꝫ ad limẽ ianue ⁊ ſubi
to iniuriã patiebar repulſe: cũ tñ oẽs liberũ
haberẽt aditũ nec aliqđ inuenirẽt ĩpedimẽ-
tum. Rediens igitur ad me ⁊ cogitãs ꝙ hoc
mihi ob ſcelerũ meoꝝ immanitatem accide
ret pectus meũ cepi manibꝰ tundere. lachri
mas amariſſimas fundere ⁊ a cordis ĩtimo
grauiter ſuſpirare. Reſpicienſqꝫ vidi ibi ima-
ginẽ beate virginis marie. tũc ipſam lachri-
mabiliter exorare cepi vt peccatoꝝ meoꝝ ve
niã ĩpetraret: ⁊ ad adorãdũ crucẽ ſanctã me
intrare ꝑmitteret. ꝓmittẽs me ſeculo abre-
nũciaturã ⁊ decetero caſtã manſurã. Cumqꝫ
hoc oraſſem ⁊ in noĩe beate virginis fiduciã
recepiſſem fores iterũ eccl'ie adij. ⁊ ſine aliq̃
impedimẽto eccl'iam intraui. Cum aũt ſan-
ctã crucẽ deuotiſſime adoraſſem. quidã mihi
tres nũmos tribuit de q̇bus tres panes emi
Audiuiqꝫ vocẽ dicẽtẽ mihi. Si iordanẽ trãſi
eris ſalua eris. Iordanẽ igitur trãſiui. ⁊ in h'
deſertũ veni vbi. xlvij. annis nullũ penitꝰ ho
minẽ vidẽs manſi. Illi aũt tres panes quos
mecũ detuli inſtar lapidis ꝑ tp̃a durauerũt
⁊. xlvij. annis mihi ex his comedẽdo ſuffece
runt. Veſtimẽta aũt mea iamdudũ putrefa
cta ſunt ⁊. xvij. ꝑmis annis in hoc deſerto a
tẽptationibus carnalibus moleſtata fui. ſꝫ
nũc ꝑ dei gr̃am oẽs vici. Ecce oia opera mea
tibi narraui. ⁊ rogo vt ꝓ me ad deũ p̃ces fun
das. Tunc ſenex ad terrã ꝓſtratus in famu
la ſua dñm benedixit. Cui illa. Obſecro te vt
in die dominice cene ad iordanem redeas. ⁊
corpꝰ dominicũ tecũ feras. Ego aũt ibidem
tibi occurrã ⁊ de manu tua corpus ſacrũ ſu-
ſcipiã. Nam a die qua huc veni. cõionem do
mini nõ accepi. Rediẽs igit' ſenex ad mona-
ſteriũ euoluto anno dũ dies cene appropin-
quaret. tulit corpus dominicũ ⁊ vſqꝫ ad ripã
iordanis veniẽs ex alia ripa mulierẽ ſtantem
ꝓſpexit. Que ſupra aquas facto cruc' ſigna
culo iuit ⁊ ad ſenẽ vſqꝫ peruenit quã videns
ſenex obſtupuit. ⁊ ad pedes eius humiliter
ſe ꝓſtrauit. Cui illa. Vide ne feceris cũ ſacra
mẽta dominica penes te habeas ⁊ ſacerdo-
cij dignitate refulgeas. Sꝫ obſecro vt ſequẽ
ti anno ad me pr̃ redire digneris. Tunc illa
facto ſigno crucis ſup iordanis aquas iuit ⁊
heremi ſolitudinẽ petiuit. ſenex vero ad ſuũ
monaſteriũ rediens ſequẽti anno ad locũ in
quo ſecũ p̃mo locutus fuerat venit. ⁊ eã ibi
dẽ expiraſſe repit. q̇ lachrimari cepit ⁊ ipſam
tangere nõ p̃ſumpſit. Dixitqꝫ intra ſe ego q̇-
dẽ corpuſculũ ſancte ſepelire volebam. ſꝫ ti-
meo ne hoc ſibi diſpliceat. Hec eo cogitãte
vidit iuxta caput ſuũ lr̃as in terra d'ſcriptas
ita cõtinentes. Sepeli zozima marie corpu
ſculũ redde terre puluerẽ ſuũ: ⁊ ora ꝓ me ad
dñm: ad cuius preceptũ ſc'da die aprilis reli
qui hoc ſeculũ. Tũc ſenex ꝓ certo cognouit
ꝙ mox vt dñi ſacramẽta accepit: ⁊ ad deſer-
tũ redijt vitã finiuit. Illudqꝫ deſertũ qđ zozi
mas ꝑ triginta dierũ ſpaciũ vix ambulauit
illa in vna hora ꝑcurrit et ad deũ migrauit.
Cũqꝫ ſenex terrã foderet ſed nequiret. vidit
leonẽ ad ſe venientem manſuete. dixitqꝫ ei.
Sancta hec mulier precepit ſepelire corpꝰ
ſuũ: ⁊ ego cũ ſim ſenex fodere nõ poſſum: nec
etiã aptũ habeo ferramentũ. Tu ergo terrã
fode vt poſſimꝰ corpꝰ eius ſanctiſſimum ſepe
lire. Tũc leo cepit fodere ⁊ aptã foueam pre-
parauit. quo pacto. leo vt agnus manſuetus
abijt. ⁊ ſenex ad ſuũ monaſteriũ glorificans
deum venit.

¶ Da ſancto Ambroſio. lv A

Ambroſius dicitur de
ambra que eſt ſpecies valde re-
dolens ⁊ precioſa. Ipſe enĩ ec-
cleſie valde precioſus extitit. ⁊
in dictis ⁊ in factis ſuis valde redoluit. Vel
dicit' ambroſius ab ambra ⁊ ſyos qđ eſt deꝰ
quaſi ambra dei. Deus nãqꝫ ꝑ eũ quaſi per
ambram vbiqꝫ redolet. Fuit enĩ ⁊ eſt bonus
odor xp̃i in omni loco. Vel dicitur ab ambro
qđ eſt pater luminis. ⁊ ſyor qđ eſt paruulus:
q2 pater in multoꝝ filioꝝ ſpirituali genera-

tione luminoſus in ſacre ſcripture expoſitio
ne: ⁊ paruulus in ſua humili conuerſatione
Vel ſicut dicitur in gloſario Ambro. odor vl'
ſapor xp̃i celeſtis. ambroſia eſca angelorum
ambroſium celeſte mellis fauum. Fuit enim
celeſtis odor per adoriferam famã. ſapor ꝑ
cõtemplationem internam. celeſte mellis fa
uum per dulcem ſcripturarum expoſitionem
eſca angelica per glorioſam fruitionẽ. Eius
vitam ſcripſit Paulinus nolanus epiſcopꝰ
ad auguſtinum. B

Ambroſius filius am-
broſij prefecti rome. cum in cu-
nabulis in atrio pretorij eſſꝫ po
ſitus ⁊ dormiret examen apum
ſubito veniens faciem eius ⁊ os ita comple
uit. vt quaſi in alueolum ſuum intrarent pa-
riter ⁊ exirent. Que poſtea euolantes in tan
tam aeris altitudinem ſubleuate ſunt vt hu
manis oculis minime viderentur. Quo per
acto territus pater ait. Si vixerit infantulꝰ
iſte aliquid magni erit. Poſtea cũ adoleuiſ-
ſet ⁊ videret matrẽ ⁊ ſororem ſacrã virginẽ
manus ſacerdotibus oſculari ipſe ludens ſo
rori dexteram offerebat aſſerens ⁊ ſibi id ab
ea fieri oportere. Illa vero et adoleſcentem
⁊ neſcientem quid diceret reſpuebat. Rome
igitur lr̃is eruditus cũ cauſas pretorij ſplen
dide peroraret. a valentiniano imperatore
ad regendũ liguriã emiliãqꝫ ꝓuincias dire-
ctus eſt. Cumqꝫ mediolanum veniſſet. ⁊ ibi-
dẽ epiſcopus tũc deeſſet. conuenit populus
vt ſibi de ep̃o ꝓuideret. Sed cũ inter arria-
nos ⁊ catholicos de eligẽdo ep̃o ſeditio nõ
modica orire'. illuc ambroſius cauſa ſedan-
de ſeditionis perexit: ⁊ ſtatim vox infantis in
ſonuit dicẽs. Ambroſium epiſcopum. Cuius
voci omnes vnanimes conſenſerũt. ambro
ſium epiſcopum acclamãtes. Quo illo cogni
to: vt eos a ſe terroribꝰ remoueret eccleſiam
exiens tribunal cõſcẽdit. ⁊ ꝯtra cõſuetudinẽ
ſuam tormẽta ꝑſonis adhiberi iuſſit. Quod
cum faceret populus nihilominus acclama
bat. Peccatum tuũ ſuper nos. Tũc ille tur-
batus domum redijt ⁊ ꝓhiam ꝓfiteri voluit.
Quod vt ne faceret reuocatꝰ eſt. Publicas
mulieres publice ad ſe ingredi fecit: vt his vi
ſis ab eius electiõe populũ reuocaret. Sed
cũ nec ſic ꝓficeret. ſed ſemꝑ populũ peccatũ
tuũ ſuꝑ nos acclamare videret fugã media
nocte pe[illegible]. Cũqꝫ ticinũ pergere ſe putaret
mane ad portã ciuitatis mediolanẽ. que ro
mana dicit' inuenit'. Qui inuẽtus cũ cuſtodi
ret' a populo miſſa eſt relatio ad clementiſſi
mum imꝑatorem valentinianũ qui ſummo
gaudio accepit ꝙ iudices a ſe directi ad ſa-
cerdotiũ peterẽtur. Letabat' enĩ probus p̃fe
ctus ꝙ verbũ ſuũ fuerat in eo adimpletũ. Di
xerat enĩ cũ ꝓficiſcẽti mãdata donaret. Va-
de age. nõ vt iudex ſed vt epiſcopus. Pendẽ
te relatione iterũ abſconditur ſed inuentus
cum adhuc eſſet cathecuminus baptizatur.
⁊ octauo die in epiſcopalẽ cathedram ſubli-
matur. cum autem poſt annos quattuor ro
mam iuiſſet ⁊ ſoror ſua ſacra virgo eius dex
teram oſcularet' ſubridens ait. Ecce dicebã
tibi ſacerdotis manum oſcularis. C Cũ
autẽ in quandã ciuitatẽ pro quodam epiſco-
po ordinando iuiſſet ⁊ eius electioni iuſtina
imꝑatrix ⁊ alij heretici cõtradicerent volen
tes vt aliquis de ſua ſecta ordinaretur. vna
de arrianoꝝ virginibus. impudentior ceteris
tribunal conſcendit ⁊ beatum ambroſium ꝑ
veſtimentum apprehendit. volens ipſum ad
partem mulierum trahere vt ab eis ceſus de
eccleſia cum iniuria pelleretur. Cui ambro-
ſius ait. Et ſi ego indignus ſum tanto ſacer
dotio. tibi tamen non ꝯuenit in qualẽcunqꝫ
ſacerdotẽ manus inijcere. Vnde timere de-
buiſti iudicium dei ne tibi aliquid cõtingat.
quod dictũ exitus ꝯfirmauit. Nam die alio
mortuam ad ſepulchrum vſqꝫ deducit'. gra-
tiam pro contumelia rependens qđ factũ oẽs
ꝑterruit. Poſt hoc mediolanũ reuerſus. in-
numeras inſidias a iuſtina imperatrice per
tulit muneribus et honoribus aduerſus eũ
populos excitante. Cum ergo multi eum in
exilium pellere niterent' vnus eoꝝ ceteris in
felicior in tantũ furorem excitatus eſt. vt in
xta eccleſiam domũ ſibi locaret. ac in ea qua
drigam paratam haberet: qua procurante iu
ſtina facilius raptum ad exilium deportaret.
Sed dei iudicio ipſo die quo eum rapere ar-

bitrabatur in eadez quadriga de eadem do
mo in exiliũ pulſus eſt. Cui tamen ambroſi
us reddens bona ꝓ malis. ſumptus ⁊ neceſ
ſaria miniſtrauit. Cantus ⁊ officiuz in eccle
ſia mediolanenſi primum celebrari inſtituit
Erant et tunc temporis mediolani multi a
demonib' obſeſſi. qui ſe torqueri ab ambro-
ſio magnis vocibus clamabãt. Juſtina au-
tem et multi arrianorum cum ſimul habita
rent dicebãt Ambroſium pecunia homines
comparare qui ſe ab immundis ſpiritibus
vexari mentirentur et ab Ambroſio dicerẽt
ſe torqueri. Tunc ſubito vnus ex illis arria
nis qui aſtabant arreptus a demonio in me
dium proſilijt et clamare cepit. Utinam ſic
torquerentur vt torqueor qui nõ credũt am
broſio. At illi confuſi in piſcinã ſubmerſum
hominem necauerunt. Quidam hereticus
acerrimus diſputator et durus ⁊ inconuer
tibilis ad fidem cũ audiret ambroſium pre-
dicantem vidit angelum ad aures eius lo-
quentem verba que populo predicabat. quo
viſo fidem quam perſequebatur cepit defen
dere. D Quidaz aruſpex demones ad
uocabat. ⁊ ipſos ad nocẽdum ambroſio trãſ
mittebat. Sed reuerſi demones renuncia-
bant ꝙ non ſolum ad ipſum ſed etiam ad fo
res domus ſue appropinquare valebãt quo
niam ignis inſuperabilis omne illud edifici
um cõmuniret. vt etiam longe poſiti vrerẽ
tur. Predictus vero aruſpex cum a iudice ꝓ-
pter quedã maleficia torqueretur clamabat
amplius ab ambroſio ſe torqueri. Quendaz
demoniacum mediolanum ingredientẽ de
mon dimiſit. egredientem inuaſit. Interro-
gatus de hoc demon. ait ambroſiuz ſe timu
iſſe. Alius quidam nocte eius cubiculũ adijt
vt gladio ipſum necaret prece ac precio a iu
ſtina inductus. Sed cum dextera gladium
eleuaſſet vt ipſum percuteret. cõtinuo aruit
manuz eius. Cum viri theſſalonice ciuitatꝭ
imperatori aliq̃d deliquiſſent et eis impera
tor precib' beati Ambroſij indulſiſſꝫ clã hagẽ
te curialiũ malicia ꝑ iuſſuz imꝑatoris neſci-
ente ambroſio plurimi ſunt occiſi. Qđ vt am
broſius cõperit iꝑatori copiã intrãdi eccliaz
denegauit. Cui cũ imꝑator diceret ꝙ dauid

adulteriũ ⁊ homicidiũ cõmiſiſſet rñdit. Qui
ſecutus eſt errãtẽ ſequere corrigentẽ. Qđ cũ
audiſſet clemẽtiſſim' imꝑator. ita gratãter
ſuſcepit. qđ purã penitẽtiam agere nõ nega
uit. Quidã a demonio arrept' clamare cepit
ab ambroſio ſe torq̃ri. Cui ambroſius. Ob-
muteſce diabole q2 nõ te torquet ambroſius
ſꝫ tua inuidia. q2 illuc hoĩes aſcẽdere ↄſpicꝭ.
Unde tu turpiter corruiſti. Nam ambroſius
neſcit inflari. At ille ſtatim obmutuit. E
Quadã vice cũ btũs ambroſius ꝑ ciuitatẽ ꝑ
geret caſu q̃dã lapſus eſt ⁊ in terra ꝓſtratus
iacebat qđ vidẽs alter ridere cepit. Cui am-
broſius. Et tu q̃ ſtas vide ne cadas. Quo di
cto ſtatim lapſum ſuũ doluit q̃ riſerat alienũ
Quadã ẽt vice ambroſius ad palatiũ mace-
donij mgr̃i officioꝝ vt ꝓ quodã intercederet
venit. Sed cũ fores clauſas inueniſſet. nec
intrãdi copiã hr̃e potuiſſet ait. Et tu quidez
venies ad eccliam ⁊ nõ clauſis ianuis ſꝫ ap-
tis itrare nõ valebis. Elapſo aliquo tp̃e me
tuens inimicos macedoni' ad eccliaz fugit ⁊
patentib' ianuis aditũ reꝑire nõ potuit. Fu
it etiã tante abſtinẽtie ꝙ quotidie niſi in ſab
bato ⁊ die dñico ⁊ feſtis ꝑcipuis ieiunabat.
Tante ẽt largitatis erat ꝙ oĩa q̃ habere po
terat eccliis ⁊ pauꝑibus nil ſibi retinens tri
buebat. Tãte cõpaſſionis vt cũ aliq̃s lapſuz
ſuũ ſibi ↄfitebatꝭ ſic amariſſime flebat ꝙ il-
lum ſimiliter flere cõpellebat. Tante humi
litatis ac laboris. vt libros quos dictabat ꝓ
pria manu ſcriberet niſi cũ infirmitate cor-
poris grauaretꝭ. Tante aũt pietatis ⁊ dulce
dinis. vt cum alicuius ſancti ſacerdotis vel
ep̃i ſibi obitus nunciaretꝭ. ſic amariſſime fle
bat vt vix cõſolari valeret. Cũ aũt interroga
retur cur viros ſanctos q̃ ad gl'iam ꝓficiſce
bantꝭ ſic fleret aiebat. Ne puteꝭ me flere ꝙ
receſſerint. ſꝫ q2 me ꝑceſſerint. et q2 difficile
inuenitꝭ q̃ tã dign' ei' officio habeatꝭ. Tante
etiã ↄſtãtie ⁊ fortitudis ꝙ iꝑatoris vel prin
cipũ vicia nõ palpabat. ſed eos voce libera
cõſtantiſſime arguebat. Cũ quidã vir quod-
dã flagitiũ ꝑpetraſſet ⁊ corã eo adduct' fuiſ
ſet dixit Ambroſio. Oportet illũ tradi ſatha
ne in interitũ carnis ne talia deinceps aude
at ꝑpetrare. Quem eodẽ momẽto cũ adhuc

ſermo eſſet in ore eius inmundus ſpiritus
diſcerpere cepit. Quadã vice vt aiũt cũ btũs
ambroſius romã ꝑgeret. ⁊ in quadã villa tu-
ſcie apud quẽdã hoĩem nimiũ locupletẽ ho-
ſpitatus fuiſſet. illũ hoĩem ſuꝑ ſtatu ſuo ſol-
licite requiſiuit. Cui ille rñdit. Status me'
ſemꝑ felix extitit ⁊ gl'ioſus. Ecce enim diui
tijs infinitis abũdo. ſeruos ⁊ famulos q̃plu
res habeo copioſam filioꝝ ⁊ nepotũ turbaz
poſſideo ⁊ oĩa ſꝑ ad vota habui. nec vnq̃ mi
hi aliquid aduerſum accidit. vel qđ cõtriſta-
ret euenit. Qđ audiẽs ambroſius vehemen
ter obſtupuit. ⁊ his qui erãt ſecũ in comita-
tu dixit. Surgite ⁊ hinc q̃tocius fugiamus q2
dñs nõ eſt in loco iſto. Feſtinate filij feſtina
te nec in fugiẽdo morã facite. ne nos hĩc diuia
vltio apprehẽdat. ⁊ in peccatis illoꝝ nos pa-
riter inuoluat. Cũ ergo fugerẽt ⁊ aliq̃tuluz
ꝓceſſiſſent ſubito ſe terra aperuit. et hoĩem
illũ cũ vniuerſis q̃ ad illũ ꝑtinebant ita abſor
buit. vt nullũ inde veſtigiuz remaneret. Qđ
cernẽs ambroſius dixit. Ecce frẽs q̃ miſeri
corditer deus parcit cũ hic aduerſa tribuit ⁊
q̃ ſeuere iraſcitꝭ cũ ſemꝑ ꝓſpera elargitꝭ. In
eodẽ aũt loco fouea quedã ꝓfundiſſima re-
manſiſſe dicitꝭ. q̃ vſq3 hodie in huius facti teſti
moniũ ꝑſeuerat. F Cum aũt ſanct' Am
broſius radicẽ oĩm maloꝝ auariciã magꝭ ac
magis in hoĩbus creſcere cerneret ⁊ maxie
in his qui erãt in poteſtatib' cõſtituti apud
quos oĩa ꝑcio vẽdebantꝭ. necnõ ⁊ in his qui
erãt ſacris miſterijs deputati vehemẽter in
gemuit ⁊ ſe de hui' ſeculi erũna liberari iſtã
tius exorauit. Qui cũ ſe id obtinuiſſe gaude
ret reuelauit fratrib' ꝙ vſq3 ad reſurrectio-
nis dñicã cũ eis eſſet. Ante vero paucos dies
q̃ lectulo detineretꝭ cũ. xliij. pſalmũ cũ nota
rio dictaret ſubito iꝑo vidẽte notario in mo
dũ ſcuti breuis ignis caput eius operuit. at-
q3 paulatim ꝑ os eius tanq̃ in domũ habita
tor intrauit. Tũc facies eius tanq̃ nix effe-
cta eſt ſꝫ. poſtmodũ ad ſuã ſpeciẽ reuerſa eſt
Ipſo igitꝭ die ſcribẽdi ⁊ dictãdi finẽ fecit. nec
ipſũ pſalmũ explere potuit. Poſt igitꝭ paucos
dies infirmitate corꝑis laborare cepit tunc
comes italie cũ mediolani eſſet nobiles con
uocauit dicẽs ꝙ tanto viro recedẽte pericu-

lũ eſſet ne italie interitus imineret. rogauit
q3 vt ad virũ dei accederent rogantes vt ſibi
adhuc ſpaciũ viuẽdi vno anno a dño ipetra-
ret. Quod ille vt ab illis audiuit rñdit. Non
ita inter vos vixi vt me viuere pudeat. nec
mori timeo cũ bonũ dñm habeam'. Eo tp̃e
quattuor eius diaconi inuicez ↄuenerũt tra
ctantes inter ſe q̃s poſt ei' obituz bon' eſſet
ep̃s. Cũ ergo a loco in quo vir dei ambroſi'
iacebat longe eſſent. ⁊ ſimplicianũ ita ſilẽter
noiaſſent vt vix inuicẽ ſe audirent ille ab eis
longe poſitus tertio exclamauit. Senex ſed
bonus. Quod audiẽtes territi fugerũt ⁊ nõ
niſi illũ poſt ei' obitũ elegerũt. In loco autẽ
in quo iacebat vidit iheſum ad ſe venientez
⁊ ſibi vultu alacri arridentem. Honoratus
vero ep̃s vercelleñ. qui beati ambroſij obitũ
expectabat. cũ ſe ſopori dediſſet vocem ter-
tio ſe clamantis audiuit. Surge quia modo
eſt receſſurus. Qui cõſurgens mediolanuz
concitus venit ⁊ ei dominici corporis ſacra-
mẽtũ dedit. Moxq3 ille manus in modum
crucis expandit ⁊ vltimum ſpiritũ inter ver-
ba orõnis efflauit. Floruit circa ãnos dñi. cc
clxxxix. Cũ aũt in nocte paſche corpus ei' ad
eccliam fuiſſet delatũ. plurimi infantes ba-
ptizati eũ viderũt. ita vt aliqui eũ ſedentem
in cathedra tribunali dicerẽt. alij aſcenden-
tem digito ſuis parentib' demõſtrarẽt. Nõ
nulli vero ſtellam ſuper caput eius ſe videre
narrarẽt. Quidã pſbiter cũ in ↄuiuio cũ mul
tis alijs eſſet. ⁊ ſancto ambroſio detrahere
cepiſſet eum continuo plaga percuſſit et de
ↄuiuio ad lectũ duct' vitam finiuit. In vrbe
carthagineñ cũ tres ep̃i ſimul ↄuiuarent ⁊
vnus eoꝝ beato ambroſio detraxiſſꝫ. relatũ
eſt quid illi pſbitero qui ſibi detraxerat acci
diſſet. Quod cũ ille vilipenderet. ſubito leta
le vulnus accepit ⁊ extremũ continuo diem
clauſit. G Notandũ ꝙ btũs ambroſi'
in multis cõmẽdabilis fuiſſe videtꝭ. Primo
in liberalitate. q2 oĩa que habebat pauꝑũ
erant vnde refert de ſeipſo ꝙ imꝑatori petẽ
ti baſilicã ſic rñdit et eſt in decreto cõuenior
xxiij. q. viij. Si a me peteret qđ meũ eſſet. i.
funduz meum. argentũ meũ ⁊ hmõi meum
non refragarer q̃ꝙ̃ oĩa q̃ mea ſunt pau-

perum ſint. Secundo immūdicie puritate.
Fuit enī vgo. Unū refert hieroni. eū dixiſſe.
Uirginitatē nō ſolū efferimus ſʒ ſeruamus
Tertio in fidei puritate. Unū dixit cū ipera-
tor peteret baſilicā. ⁊ eſt in eodem capitulo
Prius ē vt aīaʒ mihi q̄ fidē auferat. Quar
to i martirij auiditate. Unū legit̄ in ep̄la ſua
de baſilica nō tradēda. q̄ prepoſitus valen-
tiniani ambroſio mādauit dicēs Tu cōtem
nis valentinianū. caput tibi tollo. Cui am-
broſius. Deus pmittat tibi vt facias qd̄ mi-
naris. Atq̄ʒ vtinā deus auertat eos ab eccle
ſia ⁊ in me oīa tela ſua ꝯuertāt ⁊ meo ſan
guine ſitim ſuā expleant. Quinto in orōnis i
ſtantia. Unde dr̄ de eo ⁊ habetur in. xi. libro
eccl̄iaſtice hyſto. Ambroſiū aduerſum regi-
ne furorē non ſe manu defenſabat aut telo
ſʒ ieiunijs ⁊ ꝯtinuatis vigilijs ſub altari po
ſitus p obſecratōes defenſorē ſibi atq̄ʒ eccle
ſie deū pabat. Sexto in lachrymarū abun-
dantia. Habuit enī tria gn̄a lachrimarū ſcʒ
lachrimas cōpaſſionis p alioꝝ culpis. Und̄
dicit paulinus de eo i legenda q̄ cū aliq̄s la
pſū ſibi ꝯfitebat̄ ſic amariſſime flebat q̄ illū
flere ſilr̄ cōpellabat. Lachrimas deuotiōis
p eternis deſiderijs. Unde ſupra dictū eſt a
paulino q̄ cū iterrogaret̄ cur ſctōs q̄ morie
bant̄ ſic fleret rn̄dit Ne me flere putetis q̄
receſſerint ſed q̄ me ad gloriā preceſſerint.
Lachrimas compaſſionis p alioꝝ iniurijs.
Unde ipſe dicit de ſe ⁊ eſt in decreto i ſupio
ri capitulo Aduerſus milites gothos lachri
me mee arma mea ſunt Talia enī munimē
ta ſunt ſacerdotis aliter debeo nec poſſum
reſiſtere. Septimo in forti ꝯſtantia
cuius ꝯſtantia maxime in tribus apparet.
Primo in defenſiōe catholice v̄itatis. Unū dr̄
in li. xi. eccl̄iaſtice hyſto. q̄ iuſtina mater va
lentiniani iperatoris arriani hereſeos alū-
na cōturbare cepit eccl̄iaſticū ſtatū cōmina
ri ſacerdotibus depulſiōes ⁊ exilia. niſi ari-
minenſis cōſilij decreta reuocarēt. Quo bel
lo eccl̄ie murū ac turrim validiſſimā pulſa-
bat ambroſiū. In eius quoq̄ʒ p̄fatiōe ſic de
eo cantat̄. Tāta ambroſium v̄tute ſolidaſti
ꝯſtātie. tanto munere celitus decoraſti vt p
eū excluſa torquerent̄ demonia arrianorū

impietas ppulſa tabeſceret. ac ſeculariū pn
cipū colla tuo iugo ſubacta redderent̄ hu-
millima Scd̄o i tuitiōe eccl̄iaſtice libertat̄
Unde cū impator auferre vellet quādaʒ ba
ſilicā oppoſuit ſe ambroſi' ꝯtra impatorē ſi
cut ipſe teſtatur ⁊ eſt in decreto. xxiij. q. viij.
Cōuenior ipſe a comitib' vt p me baſilice fi
eret matura traditio. dicētib' ipatorē iuſſiſ
ſe iure ſuo tradi debere rn̄di Si patrimoniū
petit inuadite: ſi corp' occurrā. Uultis i vin
cula rape. vultis in mortē volūtat̄ eſt mihi
Non ego me vallabo circūfuſione ppl'orū.
nec altaria tenebo vitā obſecrās. ſʒ p altari
bus grati' imolabor. Mandat̄ tradere ba-
ſilicā Urgemur itaq̄ʒ p̄ceptis regalib'. ſʒ cō
firmamur ſcripture ſermōib' q̄ rn̄dit Tāq̄
vna ex inſipiētibus locuta es. Noli grauare
te impator vt putes te i ea q̄ diuina ſunt im
periale aliqd̄ ius habere. Ad impatorē pala
tia ptinent ad ſacerdotes eccleſie. Sāctus
naboth vineā ſuo ppo cruore defendit. Si
ille vineā nō tradidit ſuā nec nos trademus
xp̄i eccleſiam. Tributum ceſaris eſt non ne
getur. eccleſia dei eſt ceſari vtiq̄ʒ non donet̄
Si de me aliquid compelleret̄ ⁊ poſceretur
aut fundus aut domus aut aurū aut argen
tum. id quod iuris mei eſſet libēter offerreʒ
Templo dei nihil poſſum decerpere nec de
trahere. cū illud cuſtodiendū non tradendū
acceperim. Tertio in obiurgatione vicij et
omnis iniq̄tatis. Unde legit̄ in hiſtoria tri-
partita i quadā cronica q̄ cū apud theſſalo-
nicā orta ſeditiōe q̄dā iudices fuiſſet a ppl'o
lapidati. Theodoſius iperator indignatus
iuſſit oēs interimi nocētes ab innocētibus
non ſecernens: vbi fere quinq̄ʒ milia hoīm
ſunt occiſi. Cū igitur impator mediolanuʒ
veniſſet ⁊ eccleſiaʒ intrare vellet occurrit ei
ambroſius ad ianuā eiq̄ʒ adituʒ phibuit di
cens Cur impator poſt cām tāti furoris nō
agnoſcis molē tue p̄ſumptōis. ſʒ forte reco
gnitioneʒ peccati phibet ptās iperij. Decet
te vt vincat ratio poteſtatē. Princeps es o
impator ſed ꝯſeruoꝝ. Quibus ergo oculis
aſpicies cōis dn̄i templum quibus pedibus
calcabis ſanctuʒ pauimentum. Quomodo
manus extendes: de quibus adhuc ſanguis

ſtillat iniuſtus: qua preſumptiōe ore tuo po
culū ſanguinis ei' pcipies dn̄i furore tuoruʒ
ſermonū tātus iniuſtus ſit ſanguis effuſus.
Recede ergo recede. ne ſcd̄o peccato priorē
nequitiā augere cōtēdas. Suſcipe vinculuʒ
quo te dn̄s nūc ligauit. eſt enī medicina ma-
xima ſanitat̄. His ſermonib' impator obe-
diēs gemēs ⁊ flens ad regalia remeauit. cū
ergo diu in fletu mānſiſſet. rufinus magiſter
militum cām tante triſtitie reqſiuit. Cui ille
Tu ſinq̄t mea mala nō ſent̄: q̄ ſeruis et mē
dicātib' aperta ſunt tēpla mihi vero ad ea in
greſſus nō eſt. Et hoc dicens ſingula verba
ſingultib' interrūpebat. Cui rufin'. Curro
ſi vis ad ambroſium vt tibi ſoluat vinculum
quo te ligauit. Et ille nō poter̄ ſuadere am
broſio. q̄ nō verebit̄ impialē ptātem vt legē
poſſit p̄uaricari diuinā. Sed cū ille pmitte-
ret q̄ eū flecteret eū impator ire p̄cepit ⁊ ipe
poſt paululū eſt ſecutus. Mox autēʒ vt am
broſius rufinū vidit ait. Impudētiā canum
imitatus es o rufine tante videlʒ necis au-
tor exiſtēs. ⁊ nec pudorē ex fonte detergens
nō erubeſcis cōtra maieſtatem latrare diui
nā. Cumq̄ʒ rufin' p impatore ſupplicaſſet ⁊
diceret eū ſequi ſupno zelo accenſus ambro
ſius ait. Ego tibi p̄dico qm̄ ingredi eū ſacra
limina phibeo. Si vero ptātē in tyrānidem
mutauerit necē libēter ſuſcipio. Qd̄ cū rufi-
nus ipatori renūciaſſet. pgam inquit. ad eū
vt iuſtaʒ in faciē ꝯtumelias recipiaʒ. Cum
ergo veniſſet ⁊ ſua ſolui vincula poſtulaſſet.
occurrēs ambroſius et ingreſſum phibens
ait. Quam penitentiaʒ oſtēdiſti poſt tantas
iniquitates. Et ille. Tuū eſt imponere: meū
obtemperare. Uerū cū impator allegaret: q̄ ⁊
dauid adulteriū et homicidiū cōmiſiſſet. ait
ambroſius. Qui ſecutus es errantē ſequere
penitenteʒ. Quod ita gratanter imperator
ſuſcepit. q̄ publicam penitentiā agere nō re
cuſauit. Cum igitur reconciliatus eccleſiaʒ
intraſſet ⁊ intra cācellos ſtaret requirit am
broſi' quid ibi expectaret. Cui cū diceret ſe
pceptōeʒ ſacroꝝ miſterioꝝ expectare ait am
broſius. O impator interiora loca tm̄ ſacer-
dotibus ſunt collata. Egredere igit̄ ⁊ hāc ex
pectationē cū ceteris habe cōem. Purpura

nāq̄ʒ impatores facit nō ſacerdotes. Cui im
perator ptinus obediuit. Cū ergo conſtan-
tinopolim reuerſus extra cancellos ſtaret.
mādauit eidē ep̄s vt itraret. Et ille ait. Uix
diſcere potui q̄ dr̄ia ſit ipatoris ⁊ ſacerdotis
Uix enī veritat̄ inueni mgr̄m Ambroſiū nā
q̄ʒ ſolū noui vocari pōtificē. Octauo in
ſana doctrīa. Eius nāq̄ʒ doctrina hʒ altā p
funditatē. Hieroni. de. xij. doctorib' ambro
ſius ſuper pfundoꝝ prima raptus ⁊ aer̄ vo-
lucer. q̄diu in pfundū ingredit̄ fructū de al
to cape videt̄. Firmā ſoliditatē Hieroni. ibi
dē. Eius oēs ſnīe fidei ⁊ eccl̄ie: ⁊ oīm virtu-
tū firme ſunt colūne. Eligantē venuſtatem
Augu. in lib. de nuptijs ⁊ contractib'. Pela
gius hereſiarcha ſic laudat ambroſiuʒ vt di-
cat Beatus Ambroſi' ep̄s in cui' precipue
libris romana lucet fides. q̄ ſcriptoꝝ inter
latinos flos quadā emicuit. Et ſubdit Aug.
Cuius fidē ⁊ puriſſimū in ſcripturis ſenſuʒ
nec inimicus quidē auſus eſt reprehendere.
Magnā auctoritatē. q̄ antiqui doctores ſi
cut Aug. v̄ba ſua p magna auctoritate ha-
bebant. Unū refert Aug. ad ianuariū: q̄ cum
mater eius mirata fuiſſʒ. cur mediolani ſab
bato nō ieiunaret̄: ⁊ de hoc Aug. Ambro. in
terrogaſſet ait Amb. cū venio romam ieiu-
no ſabbato ſic ⁊ tu ad quā forte eccleſiam ve
neris eius morē ſerua. ſi cuiq̄ non inde vis
ſcādalū eſſe: nec quēq̄ tibi. Et ſubdit augu-
ſtinus. Ego de hac ſentētia etiam atq̄ʒ etiā
cogitās ita ſemper habui: tanq̄ eam celeſti
oraculo acceperim.

¶ Uita ⁊ paſſio Tiburtij ⁊ Ualeriani
in paſſione ſancte Cecilie continetur.

¶ De ſancto Georgio. lvi

GEorgius dicitur a ge
os quod eſt terra ⁊ orge qd̄ eſt
colere quaſi colens terrā. i. car-
nem ſuam. Auguſtinus autem
in libro de trinita. dicit: q̄ bona terra eſt in
altitudine montiū temperamēto colliū: pla-
nicie camporum. Prima enī eſt bona ad vi-
rētes herbas ſecunda ad vineas. tertia ad
fruges ſic beatus georgius fuit altus deſpi
ciendo inferiora. ⁊ ideo habuit virorem puri

nenirent ⁊ georgiū tamdiu reluctantē tan-
dē cedere ⁊ ſacrificare viderēt. Ornata igiꝛ
tota ciuitate pre gaudio cū georgius idolo-
rum tēplū ſacrificatur' intraret ⁊ oēs ibidē
gaudētes aſtarēt flexis genub' dn̄m exora-
uit. vt tēplū cū idolis ſic oino deſtrueret qua
tenus ad ſui laudē ⁊ ppli ꝯuerſionē nihil de
eo penit' remaneret. Statimqꝫ ignis de ce
lo deſcendēs templū cū dijs ⁊ ſacerdotibus
cōcremauit. terraqꝫ ſe aperiēs oēs eoꝝ reli
quias degluttiuit. Hic exclamat Ambro. in
p̄fatione dicēs. Georgius fideliſſimus mi-
les xp̄i dū xp̄ianitatis ꝓfeſſio ſilentio tege-
retur ſol' inter xp̄icolas intrepid' dei filiū
eſt ꝯfeſſus. Cui ⁊ tantā ꝯſtātiā gratia diui-
na ꝯceſſit. vt ⁊ tirānice ptātis p̄cepta ꝯtem
neret ⁊ inumerabiliū nō formidaret tormē
ta penarū. O felix ⁊ inclitus dn̄i preliator
quē nō ſolū tp̄alis regni blāda nō perſuaſit
ꝓmiſſio. ſed perſecutore deluſo ſimulachro
rum eius portenta in abiſſum deiecit. Hec
ambro. Hoc audiēs dacian' georgiū ad ſe
adduci fecit eiqꝫ dixit. Que ſunt maleficia
tua peſſime hoim qui tm̄ facinus cōmiſiſti.
Cui georgius. Nō credas me nō ſacrifica-
re ſed necū ꝑge ⁊ iterū me immolare vide
Cui ille. Intelligo fraudē tuā. qꝛ vis me fa-
cere abſorberi. ſicut tēplū ⁊ deos meos ab-
ſorberi feciſti. Cui georgius. Dic mihi mi-
ſer. dij tui q̄ ſe iuuare nō potuerūt quō te iu-
uabūt: iratus rex nimis dixit alexādrie vxo
ri ſue. Deficiens morior. qꝛ ab hoc hoie me
ſuperatū cerno. Cui illa. tiranne crudelis ⁊
carnifex nūquid nō dixi tibi ſepius ne xp̄ia-
nis moleſtus eſſes qꝛ de' eoꝝ ꝓ ipſiſ pugna
ret ⁊ nūc ſcias me velle fieri xp̄ianā. Stupe
factus rex ait. Heu ꝓh dolor. nūqd ⁊ tu es
ſeducta. Fecitqꝫ eā ꝑ capillos ſuſpēdi ⁊ fla-
gellis duriſſime cedi. Que dū cederet dixit
Georgio. Georgi lumē veritatis. quo putaſ
ꝑueniā. nondū aqua baptiſmi renata. Cui
georgi' Nihil heſites filia qꝛ ſanguinis tui
effuſio baptiſmi' tibi reputabitur ⁊ corona.
Tūc illa orās ad dn̄m emiſit ſp̄m. huic atte-
ſtaꝛ Ambroſi. in p̄fatiōe dicēs. Ob hoc ⁊ gē
tiū regina pſarū. crudeli a viro dictata ſn̄ia
nōdū baptiſmi gratiā ꝯſecuta. glorioſe paſ
ſionis meruit palmā. vn̄ nec dubitare poſſu
mus ꝙ roſea perfuſa ſanguinis vnda. reſe-
ratas poli ianuas ingredi meruit regnūqꝫ
poſſidere celoꝝ. Hec ambro. ¶ Sequē
ti vero die georgi' talē accepit ſn̄iā vt ꝑ to
tam ciuitatē traheretur poſtmodū capite pu
niretur. Orauit aūt ad dn̄m. vt q̄cūqꝫ ei' implo-
raret auxiliū petitiōs ſue ꝯſeqretur effectum
Diuia aūt vox ad eū venit ꝙ ſic fieret vt ora
uit. Cōpleta orōne capitis abſciſſiōe marti
riū ꝯſummauit ſub diocleciano ⁊ maximo
q̄ ceperūt circa annū dn̄i. cclxxxvij. Dacian'
aūt cū de loco i quo decollat' eſt ad palatiū
rediret ignis de celo cecidit ⁊ ipſū cū miniſtris
ſuis ꝯſumpſit. Refert grego. turoneſi. ꝙ cū
q̄dā quaſdā reliq̄as ſcti georgij deferrēt ⁊ in
quodā oratorio hoſpitati fuiſſent mane nul
latenus capſā mouere potuerūt. donec ibi
dē reliquiarū particulā dimiſerūt. Legiꝛ in
hiſtoria ātiochena ꝙ cū xp̄iani ad obſidēdū
hieruſalē ꝑgerēt q̄dā iuuenis ſpecioſiſſim'
cuidā ſacerdoti apparuit q̄ ſctm̄ georg. ducē
xp̄ianoꝝ eſſe ſe dicēs. monuit vt ei' reliq̄as
ſecū in hieruſalē deportarēt ⁊ ip̄e cū eis eēt
Cū aūt hieruſalem obſediſſent ⁊ ſaracenis
reſiſtētibus ꝑ ſcalas aſcēdere nō auderent.
btūs geor. armis albis indutus. ⁊ cruce ru-
bea inſignitus apparuit innuens: vt poſt ſe
ſecuri aſcenderēt ⁊ ciuitatē obtinerent. q̄ ex
hoc animati ciuitatē ceperunt ⁊ ſaracenos
occiderunt.

¶ De ſancto Marco euāgeliſta. lvij. A

MArcus interpretatur
ſublimis mādato. certus decli-
natus ⁊ amar'. Sublimis mā-
dato rōne ꝑfectōis in vita quia
nō ſolū ſeruauit mādata ſicut ſunt conſilia.
Certus ratione certitudinis in doctrina qꝛ
doctrinā euāgelij ſui certā tradidit vtpote
quā a petro magiſtro ſuo didicit. Declinat'
rōne ꝓfunde hūilitatis. Nā ꝓpter nimiam
humilitatē pollicē ſibi amputaſſe dr̄ vt ſacer
dotio reprob' haberetur. Amar' rōe acerbita
tis pene. qꝛ vbiqꝫ ꝑ ciuitatē tract' fuit. ⁊ in-
ter hec tormēta ſp̄m tradidit vel marc' dr̄ a
marco qđ ē malleus maior q̄ q̄dē eodē ictu

ferrū domat melodiā gn̄at. incudē firmat.
ſic marc' vnica doctrīa ſui euāgelij domat
hereticorū ꝑfidiā dilatat laudē diuinam cō
firmat eccleſiam B

MArcus euangeliſta le
uiticus genere ⁊ ſacerdos petri
apl̄i in baptiſmate fili' atqꝫ i di
uino ſermōe diſcipulus cū ipſo
beato petro romā ꝓuect' eſt. Cū aūt petr'
ibidē euāgeliū p̄dicaret rogauerunt fideleſ
qui erāt rome btm̄ marcū vt euāgeliū ad ꝑ-
petuā fideliū memoriā deberet ꝯſcribere.
Qđ ille quidē vt ex ore magiſtri ſui bti petri
audierat fideli ſtilo ꝯſcripſit petrus aūt illđ
diligēter examinās vbi omni v̄itate plenū
cōſperit. recipiēdū ab oibus fidelib' cōpro-
bauit. Uidēs aūt petr' marcū cōſtantē in fi
de ipm̄ aq̄legiā deſtinauit vbi v̄bū dei p̄di-
cans innumeras gētiū multitudies ad fidē
xp̄i ꝯuertit ac euāgeliū ſuū ſiſr ibidē ꝯſcrip
ſiſſe dr̄. qđ quidā vſqꝫ hodie in aq̄legienſi ec-
cleſia oſtēdiꝛ ⁊ deuotōe ꝯgrua reſeruaꝛ. Tā
dē btūs marcus aq̄legienſē ciuē. ſ. erma-
gorā quē ad fidē xp̄i cōuertit romā ad btm̄
petrū adduxit vt eū i aq̄ligie ep̄m ꝯſecraret
Suſcepto itaqꝫ ermagoras pōtificat' offi-
cio. cū aq̄ligienſē eccl̄iā optime gubernaſ
ſet. tandē ab infidelib' capiꝛ ⁊ ibidē marti-
rio coronatur. Marcus v̄o a beato petro
alexandriā miſſus eſt. ⁊ ibi prim' v̄bū dei p̄
dicauit. In primo aūt introitu ſuo alexan-
driā. vt ait philo. diſertiſſim' iudeoꝝ maxia
multitudo in fide ⁊ deuotione ⁊ cōtinentie
obſuaſione adunata eſt. Papias ꝙ hiero-
politanus ep̄s valde p̄clara eius p̄conia pre
cipuo delucidat ſtilo. Petr' v̄o damiani ſic
ait de eo. Tantā eidē de' apud alexandriā
gratiā pro3auit. vt oēs qui tūc ad fidei rudi
mēta ꝯfluerēt. mox ꝑ continētiā ac totius
ſancte cōuerſationis inſtantiā tanꝙ ad mo
naſtice ꝑfectiōis faſtigiū ꝑuolarēt. ad quod
nō ſolū miraculoꝝ ꝓdigijs. nō ſolū p̄dicatio
nis eloquijs. ſed etiā eximijs ꝓuocabat ex
emplis. Et infra. Factum eſt autē vt poſt
mortē ad italiam deinde ſit reuerſus vt ter
ra in qua datū eſt ſibi euangeliū ſcribere ſa
cras mereaꝛ eius reliquias poſſidere. Bea
ta es o alexādria triumphali hoc ſanguine
purpurata. felix ⁊ tu italia corpis huius the
ſauro diues effecta ¶ Tante aūt humi
litatis diciꝛ fuiſſe vt pollicē ſibi amputaue
rit ne ad ordinē ſacerdotij poſſꝫ humano iu
dicio ꝓmoueri. Uerūtamen diſpoſitio dei ⁊
auctoritas ſancti petri p̄ualuit q̄ ip̄m alexā-
driam ep̄m deſtinauit. Mox autē vt alexā-
driam eſt ingreſſus. ſubito calciamentū ei'
ruptū eſt atqꝫ ſolutū qđ in ſp̄ū intelligēs ait
Uere expeditū fecit dn̄s iter meū nec me ſa
thanas impedire poterit quē ab operibus
mortuis dn̄s iam abſoluit. Uidēs aūt mar-
cus quendā vetera ꝯſuentē eidē calciamen
tum tradidit corrigendū. Quod cū faceret
ſiniſtram manū grauiter vulnerauit: ac for
titer exclamare cepit Un' deus quo audito
vir dei ait. Uere proſperū fecit dn̄s iter me
um. factoqꝫ luto ex ſputo manum eius vn-
xit. ⁊ cōtinuo ſanitatē recepit videns homo
ille tantam eius efficaciam in domū ſuā il
lum introduxit ⁊ quis eſſet vel vnde percū-
ctari cepit. ac ille dn̄i ieſu chriſti ſeruū con
feſſus eſt. Cui ille ait. vellem ego videre eū
⁊ marcus ego eū tibi demonſtrabo. Incipi
enſqꝫ marcus xp̄m ei euangelizauit. ⁊ ip̄m
cū tota domo ſua baptizauit. Audiētes au-
tem viri ciuitatis illius quēdam galileū qui
deorū ſacrificia contēneret aduenīſſe ei inſi
dias poſuerūt. quod ille cognoſcens hoiem
illum quē curauerat qui dicebatur anianus
ibidē ep̄m ordinauit ⁊ ipſe pentapolim per-
rexit. Et cū ibidē duobus annis ſtetiſſet ite
rum alexandriam rediit qui ⁊ iuxta mare in
rupibus eccleſiam conſtruxerāt in loco qui
dicitur bucculi. ⁊ fideles ibidem multiplica
tos inuenit. Pontifices aūt temploꝝ eum
cōprehendere conabantur. Cū autē in ſolē-
nitate paſchali beatus marcus miſſā cele
braret. conuenerunt illuc omnes ⁊ fune in
collo eius miſſo ipſū per ciuitatē trahebāt
dicentes. Trahamus bubolū ad loca buc-
culi. Carnes autem eius in terrā fluebāt ⁊
ſanguine lapides rigabanꝛ. Poſt hoc i car
cere recluditur: ⁊ ibidē ab angelo cōfortaꝛ.
Sed ⁊ ipſe dn̄s ieſus xp̄s eū viſitauit. eūqꝫ

confortauit dicens. Pax tibi marce euan-
geliſta meus noli timere: quia ego tecũ ſuz
τ eruam te. mane ergo facto funẽ iterũ col-
lo eius inmittũt: τ huc illucq raptim eum
pertrahunt exclamantes. Trahite bubalũ
ad loca bucculi. Ipſe autez dum traheretur
gratias agebat dicens. In manus tuas cõ
mendo ſpiritũ meũ. Et hoc dicens ſpirituz
exalauit ſub nerone qui cepit circa annum
domini. lvij. Cum autẽ pagani eũ vellent cõ
burere ſubito aer turbatur. grãdo exoritur
tonitrua intonãt. fulguraq choruſcant. ita
vt quilibet euadere niteretur τ ſanctũ corp᷒
ibidẽ intactũ reliquerũt. xpiani vero corpus
eius rapuerũt τ in eccleſia cũ omni reueren
tia ſepelierũt. Fuit autẽ forma beati marci
huiuſmodi. Lõgo naſo. ſubducto ſupercilio
pulchris oculis. recaluaſter. ꝓlixa barba ha
bitudinis optime etatis medie. canis aſper
ſus. affectiõe continens gratia dei plenus.
Beatus autẽ ambroſius de eo ſic ait. Dum
beatus marcus innumeris choruſcaret mi
raculis ↄtigit vt ſutor cui calciamentũ tra-
diderat corrigendũ ſiniſtrã ſibi in eius labo
re pertũderet manũ. Hic cũ inflicto vulne-
re clamauit vnus deus dei famul᷒ audiens
letus affuit lutũ ex ſputo factũ accepit eiuſ-
q manũ iniunxit. ſanaq ilico reddidit. τ la-
bori tradidit illius nempe cuius ſ predicabat
euangeliũ ſimul imitaꝛ miraculũ ceci vide-
licet a natiuitate illuminati a dño factum.
Hec Ambroſi᷒ D Anno ab incarnatiõe
dñi. cccclxviij. tẽpore Leonis imꝑatoris: ve-
neti corpus ſancti marci de alexãdria tran-
ſtulerũt vbi eccleſia in honore ſancti marci
mire pulchritudis fabricata eſt. Quidã nã-
q mercatores veneti qui alexandriã perre
xerant duos preſbiteros cuſtodes corporis
ſancti marci precibus τ promiſſionibus in-
duxerunt: vt occulte corp᷒ illud tolli ꝑmitte
rent τ venetias tranſportarent. verũ cũ cor
pus de tumulo leuareꝛ. tantus odor totam
alexandriam ſic perfudit vt omnes vnde tã
ta ꝓdiret odoris ſuauitas ꝯmirarentur. Cũ
autem nauigarẽt: τ qualiter corpus ſancti
marci deferrent alijs nauibus reuelaſſent
vnus illoꝝ ait. Forſitan alicuius egypti cor
pus vobis datũ defertis. τ ſancti marci cor
pus vos deferre putatis. Cõtinuo igiꝛ na-
uis in qua erat corp᷒ ſancti marci ꝑ ſeipſaz
mira celeritate ſe vertit. τ in nauẽ in qua il
le reſidebat inſurgẽs lateris ptẽ fregit non
prius illã dimittẽs donec oẽs ſe ibidẽ corp᷒
eſſe beati marci credere acclamarent E
Cum quadã nocte naues curſu velociſſimo
ducerenꝛ. τ naute tẽpeſtate cõquaſſati et te
nebris obuoluti quo ꝑgerẽt ignorarẽt ſan-
ctus marcus cuidã monacho cuſtodi corpo
ris ſui apparuit dicens. Dic hoibus iſtis vt
velociter vela deponant: q2 non longe a ter
ra diſtant: quibus depoſitis mane facto ſe
iuxta quandam inſulã inuenerunt. verũ cuz
per littora diuerſa tranſirẽt τ ſanctũ theſau
rum omibus occultarent. venientes incole
ↄclamabãt O ꝙ beati eſtis qui ſancti mar-
ci corp᷒ portatis. ſinite vt ipſum ſuppliciter
adoremus. Quidã nauta adhuc oĩno incre-
dulus a demone arripiꝛ: τ tãdiu vexatur do
nec ad corpus ſancti adduct᷒ ſe credere cõ-
fitetur. qui liberatus gloriã deo dedit τ bea
tuz marcũ in deuotiõe magna deinceps ha
buit. Quodã tẽpore dũ corpus ſancti marci
intra quãdã colũnã de lapidib᷒ marmoreis
factam paucis conſcijs eſſet repoſitum vt
ibi cautius ſeruaretur cõtigit vt teſtibus il
lis ex hac luce ſublatis. nemo vbinã ſanct᷒
eſſet theſaurus poſſet cognoſcere. nec aliq-
bus indicijs inuenire. Fit ex hoc planctus
in clericis deſolatio ingens in laicis meror
imminet vniuerſis. Formidabat ſiquidem
plebs deuota ne patronus taz inclitus fur-
tiue fuiſſet ſublatus ideoq ieiuniũ ſolenne
indicitur. ꝓceſſio ſolẽnior ordinatur. Et ec
ce cũctis vidẽtib᷒ τ ſtupẽtibus lapides a co
lũna ꝓſiliũt τ archã vbi corpus eius latebat
oĩbus euidẽter oſtendũt. mox deuotas lau
des agũt creatori oĩm qui ſuuz eis dignat᷒
eſt reuelare patronũ ſicq dies illuſtrata tã
ti prodigij gloria ſingulis annis decurrenti
bus poſteris fit feſtiua. Iuuenis quidã can
cri morbo in mãmilla vermib᷒ corrodẽtib᷒
cruciatus cepit beati marci ſuffragia mẽte
implorare deuota τ ecce ſibi dormiẽti quidã
ꝑegrino habitu inſignit᷒ apparuit q gradu

concito aliquo pergere videbaꝛ. Qui ab eo
interrogat᷒ quis eſſet τ quo tã velociter fe-
ſtinaret. marcũ ſe eſſe aſſeruit qui tã veloci
ter pergeret: τ cuidã naui ſe inuocanti peri
culo ſubueniret. extenſaq manu infirmuz
tetigit qui mane euigilãs penitus ſe ſanatũ
ſenſit. Poſt modicũ nauis illa portũ vene-
tiarum intrauit narrans τ ſuum periculum
τ marci adiutoriũ Prorutruſq igitur bene
ficio deo gratiarum actio exoluitur τ in ſan
cto ſuo marco deus mirabilis predicatur.
Dum quidam mercatores veneti ſupra quã
dam nauem ſaracenorum alexandriaz per
gerent τ imminens periculuz euidenter vi
derent mox ſuper ſcapham aſcendunt τ fu-
nem preſcidũt. ſtatimq nauis illa fluctuuz
inundatione perijt τ vniuerſos ſaracenos
vnda vorax inuoluit. vnus autẽ ex eis beatũ
marcũ inuocãs voto quo potuit ſe aſtrinxit
ꝙ ſi ſuũ ſibi cõferret auxilium τ ſacrum ba-
ptiſma ſuſciperet τ ipſius limina viſitaret
mox ſibi vir ſplendidus quidã apparuit qui
ereptũ de fluctibus in ſcapha cũ ceteris col
locauit. Ille aũt alexandriam veniens: ſed
liberatori ſuo ingratus exiſtens. nec ſancti
marci feſtinat ad limina: nec noſtre fidei ſu
ſcipit ſacramẽta. Cui denuo marcus appa
ruit τ ipſuz de ſua ingratitudine increpauit
Rediens igiꝛ ad ſeuenetias venit: τ ibidem
ſacro baptiſmatis fonte renatus τ marcus
appellatus τ in xp̄m perfecte credidit: et in
bonis operibus vitam finiuit. Vir quidam
dum in ſummitate campanilis ſancti mar
ci de venetijs quiddaz operis exerceret ſu-
bito cadit improuide membratim toto cor-
pore laniatus. In ipſo tamen caſu ſuo ſan-
cti marci nõ immemor eius patrociniũ implo
rauit. Qui cadẽs ex inſꝑato cuidã ligno pro
minẽti ſubſtitit. τ dato fune illeſus euaſit: τ
ad opus priſtinũ ↄſummandũ deuot᷒ aſſur
git. Quidã cuiuſdã nobilis ꝓuincialis tpali
ter ſeruus. dũ voto aſtrictus corpus ſancti
marci viſitare vellet ſed a domino ſuo licen
tiam obtinere nõ poſſet. tãdẽ timorẽ carna
lis domini timore celeſtis poſtpoſuit. et in-
ſalutato dño ad ſanctũ viſitanduz deuotus
acceſſit. Quod dñs egre ferẽs ipm reuerſuz
excoculari mandauit. Fauent ꝙ totius cru-
deli dño crudeliores ſatellites τ dei famulũ
ſanctũ marcũ inuocantẽ ad terraz ꝓijciunt
τ acutos palos oculis effodiendis apponũt
ſed nihil palorũ ꝓficiebant conamine. q2 in
ſe tabeſcebant ſubita fractione. Iubet igiꝛ
vt ſecurib᷒ crura frangantur τ pedes preſci
dantur. ſed indomabile ferrũ ſecuriũ ꝓtin᷒
molleſcit in plumbũ. Iubet malleis ferreis
os τ dentes contundi. ſed ferrũ ſue virtutis
obliuiſcitur τ dei potentia hebetaꝛ. qđ dñs
videns τ ſtupens veniam petijt τ cum ſeruo
ſepulchrum ſancti marci deuotione ſedula
viſitauit. Miles quidã in ꝓlio ſic vulnerat᷒
in brachio. vt manus a brachio dependeret
adeo vt ipſam ꝓſcidendã medici τ amici cõ-
ſulerent. Ille vero erubeſcẽs fieri mancus
qui ↄſueuit haberi tam ꝓbus manũ in locũ
ſuũ reſtitutã pannis ſiue medicamẽtis liga
gari fecit. Inuocauit igitur beati marci ſuf
fragia τ manus cõtinuo fuit ſanitati priſti-
ne reſtituta. ſolũ tamẽ cicatrix remãſit τ in
tanti miraculi teſtimoniũ τ in talis bene
ficij monumẽtũ. Vir quidã de ciuitate man
tue falſo ab inuidis accuſatus ĩ carcerez eſt
recluſus. Qui cũ. xl. dies peregiſſet ibidem
τ nimio afficereꝛ tedio tandẽ triduano ieiu
nio ſe macerans beati marci patrociniũ in
uocauit qui ſibi apparens iubet vt de carce
re ſecurus abſcedat Ille vero dormitãs pre
tedio neglexit parere iuſſionib᷒ ſancti exiſti
mans illuſiõib᷒ ſe deludi. Deinde ſcdo τ tan
dem tertio ſibi apparuit τ eadẽ ſimiliter im
perauit. Qui ad ſe rediẽs τ oſtiũ aptũ cõſpi
ciẽs de carcere ſecur᷒ exijt τ inſtar ſtupe cõ-
pedes mox ↄfregit. Ibat igiꝛ die media per
mediũ cuſtoduz. ceterorũq oĩm. ita vt ipſe
cũctos videns a nemine videreꝛ. qui veniẽs
ad ſancti marci tumulũ. exoluit deuote de-
bitum gratiarũ. Cũ totã apuliam ſterilitas
magna inuaderet nec terrã illã benedictio-
nis pluuia irrigaret reuelatũ eſt ꝙ tali pla-
ga percutereꝛ eo ꝙ ibi ſancti marci feſtiui-
tas nõ colereꝛ. Dũ igiꝛ ſctũ marcũ inuoca-
rent τ feſtũ eius feſtiue ſe celebraturos pro
mitterẽt ſterilitatẽ ab eis marcus depulit τ
inſuꝑ abũdãtiã miniſtrauit dñs eis ſalubrẽ

confortauit dicens. Pax tibi marce euan-
geliſta meus noli timere: quia ego tecū ſuʒ
⁊ eruam te. mane ergo facto funē iterū col-
lo eius immittūt: ⁊ huc illucqȝ raptim eum
pertrahunt exclamantes. Trahite bubalū
ad loca bucculi. Ipſe autē dum traheretur
gratias agebat dicens. In manus tuas cō
mendo ſpiritū meū. Et hoc dicens ſpirituʒ
exalauit ſub nerone qui cepit circa annum
domini. lvij. Cum autē pagani eū vellent cō
burere ſubito aer turbatur. grādo exoritur
tonitrua intonāt. fulguraqȝ choruſcant. ita
vt quilibet euadere niteretur ⁊ ſanctū corp⁹
ibidē intactū reliquerūt. xp̄iani vero corpus
eius rapuerūt ⁊ in eccleſia cū omni reueren
tia ſepelierūt. Fuit autē forma beati marci
huiuſmodi. Lōgo naſo. ſubducto ſupercilio
pulchris oculis. recaluaſter. plixa barba ha
bitudinis optime etatis medie. canis aſper
ſus. affectiōe continens gratia dei plenus.
Beatus autē ambroſius de eo ſic ait. Dum
beatus marcus innumeris choruſcaret mi
raculis ɔtigit vt ſutor cui calciamentū tra-
diderat corrigendū ſiniſtrā ſibi in eius labo
re pertūderet manū. Hic cū inflicto vulne-
re clamauit vnus deus dei famul⁹ audiens
letus affuit lutū ex ſputo factū accepit eiuſ-
qȝ manū inunxit. ſanaqȝ ilico reddidit. ⁊ la-
bori tradidit illius nempe cuius predicabat
euangeliū ſimul imitat̄ miraculū ceci vide-
licet a natiuitate illuminati a dn̄o factum.
Hec Ambroſi⁹ D Anno ab incarnatiōe
dn̄i. cccclxviij. tēpore Leonis imꝑatoris: ve-
neti corpus ſancti marci de alexādria tran-
ſtulerūt vbi eccleſia in honore ſancti marci
mire pulchritudīs fabricata eſt. Quidā nā-
qȝ mercatores veneti qui alexandriā perre
xerant duos preſbiteros cuſtodes corporis
ſancti marci precibus ⁊ promiſſionibus in-
duxerunt: vt occulte corp⁹ illud tolli ꝑmitte
rent ⁊ venetias tranſportarent. verū cū cor
pus de tumulo leuaret̄. tantus odor totam
alexandriam ſic perfudit vt omnes vnde tā
ta ꝓdiret odoris ſuauitas ꝑmirarentur. Cū
autem nauigarēt. ⁊ qualiter corpus ſancti
marci deferrent alijs nauibus reuelaſſent
vnus illorū ait. Forſitan alicuius egypti cor
pus vobis datū defertis. ⁊ ſancti marci cor
pus vos deferre putatis. Cōtinuo igit̄ na-
uis in qua erat corp⁹ ſancti marci ꝑ ſeipſaʒ
mira celeritate ſe vertit. ⁊ in nauē: in qua il
le reſidebat inſurgēs lateris ꝑtē fregit non
prius illā dimittēs donec oēs ſe ibidē corp⁹
eſſe beati marci credere acclamarent E
Cum quadā nocte naues curſu velociſſimo
ducerent̄. ⁊ naute tēpeſtate cōquaſſati et te
nebris obuoluti quo ꝑgerēt ignorarēt ſan-
ctus marcus cuidā monacho cuſtodi corpo
ris ſui apparuit dicens. Dic hoibus iſtis vt
velociter vela deponant: qr̄ non longe a ter
ra diſtant: quibus depoſitis mane facto ſe
iuxta quandam inſulā inuenerunt. verū cuʒ
per littora diuerſa tranſirēt ⁊ ſanctū theſau
rum omibus occultarent. venientes incole
ɔclamabāt O ꝙ̄ beati eſtis qui ſancti mar-
ci corp⁹ portatis. ſinite vt ipſum ſuppliciter
adoremus. Quidā nauta adhuc oīno incre-
dulus a demone arripit̄: ⁊ tādiu vexatur do
nec ad corpus ſancti adduct⁹ ſe credere cō-
fitetur. qui liberatus gloriā deo dedit ⁊ bea
tuʒ marcū in deuotiōe magna deinceps ha
buit. Quodā tēpore dū corpus ſancti marci
intra quādā colūnā de lapidib⁹ marmoreis
factam paucis conſcijs eſſet repoſitum vt
ibi cautius ſeruaretur cōtigit vt teſtibus il
lis ex hac luce ſublatis. nemo vbinā ſanct⁹
eſſet theſaurus poſſet cognoſcere. nec aliq̄-
bus indicijs inuenire. Fit ex hoc planctus
in clericis deſolatio ingens in laicis meror
imminet vniuerſis. Formidabat ſiquidem
plebs deuota ne patronus taʒ inclitus fur-
tiue fuiſſet ſublatus ideoqȝ ieiuniū ſolenne
indicitur. ꝓceſſio ſolēnior ordinatur. Et ec
ce cūctis vidētib⁹ ⁊ ſtupētibus lapides a co
lūna ꝓſiliūt ⁊ archā vbi corpus eius latebat
oībus euidēter oſtendūt. mox deuotas lau
des agūt creatori oīm qui ſuuʒ eis dignat⁹
eſt reuelare patronū ſicqȝ dies illuſtrata tā
ti prodigij gloria ſingulis annis decurrenti
bus poſteris fit feſtiua. Iuuenis quidā can
cri morbo in mām̄illa vermib⁹ corrodētib⁹
cruciatus cepit beati marci ſuffragia mēte
implorare deuota ⁊ ecce ſibi dormiēti quidā
ꝑegrino habitu inſignit⁹ apparuit q̄ gradu

concito aliquo pergere videbat̄. Qui ab eo
interrogat⁹ quis eſſet ⁊ quo tā velociter fe-
ſtinaret. marcū ſe eſſe aſſeruit qui tā veloci
ter pergeret: ⁊ cuidā naui ſe inuocanti peri
culo ſubueniret. extenſaqȝ manu infirmuʒ
tetigit qui mane cingulāſ penitus ſe ſanatū
ſenſit. Poſt modicū nauis illa portū vene-
tiarum intrauit narrans ⁊ ſuum periculum
⁊ marci adiutoriū. Prorſuſqȝ igitur bene
ficio deo gratiarum actio exoluitur ⁊ in ſan
cto ſuo marco deuʒ mirabilis predicatur.
Dum quidam mercatores veneti ſupra quā
dam nauem ſaracenorum alexandriaʒ per
gerent ⁊ imminens periculuʒ euidenter vi
derent mox ſuper ſcapham aſcendunt ⁊ fu-
nem preſcidūt. ſtatimqȝ nauis illa fluctuuʒ
inundatione perijt ⁊ vniuerſos ſaracenos
vnda vorax inuoluit. vnus autē ex eis beatū
marcū inuocās voto quo potuit ſe aſtrinxit
ꝙ ſi ſuū ſibi cōferret auxilium ⁊ ſacrum ba-
ptiſma ſuſciperet ⁊ ipſius limina viſitaret
mox ſibi vir ſplendidus quidā apparuit qui
ereptū de fluctibus in ſcapha cū ceteris col
locauit. Ille aūt alexandriam veniens: ſed
liberatori ſuo ingratus exiſtens. nec ſancti
marci feſtinat ad limina: nec noſtre fidei ſu
ſcipit ſacramēta. Cui denuo marcus appa
ruit ⁊ ipſuʒ de ſua ingratitudine increpauit
Rediens igit̄ ad ſerenetias venit: ⁊ ibidem
ſacro baptiſmatis fonte renatus ⁊ marcus
appellatus ⁊ in xp̄m perfecte credidit: et in
bonis operibus vitam finiuit. Uir quidam
dum in ſummitate campanilis ſancti mar
ci de venetijs quiddaʒ operis exerceret ſu-
bito cadit improuide membratim toto cor-
pore laniatus. In ipſo tamen caſu ſuo ſan-
cti marci nō inmemor eiuſ patrocinium implo
rauit. Qui cadēs ex inſꝑato cuidā ligno pro
minēti ſubſtitit. ⁊ dato fune illeſus euaſit: ⁊
ad opus priſtinū ɔſummandū deuot⁹ aſſur
git. Quidā cuiuſdā nobilis ꝓuincialis tpali
ter ſeruus. dū voto aſtrictus corpus ſancti
marci viſitare vellet ſed a domino ſuo licen
tiam obtinere nō poſſet. tādē timorē carna
lis domini timore celeſtis poſtpoſuit. et in-
ſalutato dn̄o ad ſanctū viſitanduʒ deuotus
acceſſit. Quod dn̄s egreferēs ipm̄ reuerſuʒ
excoculari mandauit. Fauent ꝙ̄ totius cru-
deli dn̄o crudeliores ſatellites ⁊ dei famulū
ſanctū marcū inuocantē ad terraʒ ꝓijciunt
⁊ acutos palos oculis effodiendis apponūt
ſed nihil palorū ꝓficiebant conamine. qr̄ in
ſe tabeſcebant ſubita fractione. Iubet igit̄
vt ſecurib⁹ crura frangantur ⁊ pedes preſci
dantur. ſed indomabile ferrū ſecuriū ꝓtin⁹
molleſcit in plumbū: Iubet malleis ferreis
os ⁊ dentes contundi. ſed ferrū ſue virtutis
obliuiſcitur ⁊ dei potentia hebetat̄. qđ dn̄s
videns ⁊ ſtupens veniam petijt ⁊ cum ſeruo
ſepulchrum ſancti marci deuotione ſedula
viſitauit. Miles quidā in ꝓlio ſic vulnerat⁹
in brachio. vt manus a brachio dependeret
adeo vt ipſam ꝓſcidendā medici ⁊ amici cō-
ſulerent. Ille vero erubeſcēs fieri mancus
qui ɔſueuit haberi tam ꝓbus manū in locū
ſuū reſtitutā pannis ſiue medicamētis liga
gari fecit. Inuocauit igitur beati marci ſuf
fragia ⁊ manus cōtinuo fuit ſanitati priſti-
ne reſtituta. ſolū tamē cicatrix remāſit ⁊ in
tanti miraculi teſtimoniū ⁊ in talis bene
ficij monumētū. Uir quidā de ciuitate man
tue falſo ab inuidis accuſatus ī carcereʒ eſt
recluſus. Qui cū. xl. dies peregiſſet ibidem
⁊ nimio afficeret̄ tedio tandē triduano ieiu
nio ſe macerans beati marci patrociniū in
uocauit qui ſibi apparens iubet vt de carce
re ſecurus abſcedat Ille vero dormitās pre
tedio neglexit parere iuſſionib⁹ ſancti exiſti
mans illuſiōib⁹ ſe deludi. Deinde ſcđo ⁊ tan
dem tertio ſibi apparuit ⁊ eadē ſimiliter im
perauit. Qui ad ſe rediēs ⁊ oſtiū aptū cōſpi
ciēs de carcere ſecur⁹ exijt ⁊ inſtar ſtupe cō-
pedes mox ɔfregit. Ibat igit̄ die media per
mediū cuſtoduʒ. ceterorūqȝ oīm. ita vt ipſe
cūctos videns a nemine videret̄. qui veniēs
ad ſancti marci tumulū. exoluit deuote de-
bitum gratiarū. Cū totā apuliam ſterilitas
magna inuaderet nec terrā illā benedictio-
nis pluuia irrigaret reuelatū eſt ꝙ tali pla-
ga perculeret̄ eo ꝙ ibi ſancti marci feſtiui-
tas nō coleret̄. Dū igit̄ ſctm̄ marcū inuoca-
rent ⁊ feſtū eius feſtiue ſe celebraturos pro
mitterēt ſterilitatē ab eis marcus depulit ⁊
inſuꝑ abūdātiā miniſtrauit dn̄s eis ſalubrē

aerem et pluuiam cōgruentē. Circa annum dñi. Mccxli. apud papiā in cōuentu ordinis fratrū predicatorꝫ fuit quidā frater religioſe ac ſancte vite noīe iulianus natione fauētinus iuuenis corpe ſed canus mēte q̄ infirmitate vltima claborās cū priorē domus ſuper ſtatu ſuo requiſiuiſſet et ille mortē vicinā ſibi iminere diceret ſtatim facie exhilarat’ et manibus ac toto corpe applaudēs clamare cepit date locū fratres. q2 pre nimia leticie abūdātia anima iam pſiliet extra corpus ex eo ꝙ iam iocūdos rumores audiui. Et eleuatis in celū manibus dicere cepit. Educ de carcere animam meā etc. Infelix ego homo quis me liberabit de corpe mortis huius. Inter hec ille leui ſomno obdormiens vidit beatum marcū ad ſe veniſſe. et ſe iuxta eius lectū collocaſſe. et ecce vox ad eū dicēs. Quid ibi agis o marce et ille ad morientē acceſſi iſtū q2 deo eius miniſterium eſt acceptū. Et iterū vox ad eū. Quare inter ceteros ſctōs ad eū maxime tu veniſti et ille. q2 in me ſpecialē deuotionē habuit et locū vbi corpus meū quieſcit deuotiōe ſedula viſitauit. et iō veni eū in hora ſui exitus viſitare. Et ecce quidā albati totā domū impleuerunt quibus ait marc’ quare huc veniſtis. et illi. Ut iſtius aīaꝫ in cōſpectu dñi preſentem’. Euigilās autē p̄dict’ frater pro priore domi’ a quo ego iſta audiui cōtinuo miſit et oīa q̄ viderat ſibi recitans cū multo gaudio in dño feliciter obdormiuit.

De ſctō Marcellino papa. lviij

Marcellinus annis nouem et mēſibus quattuor romanā eccliam rexit. Hic iuſſu dioclecciani et maximiani capit’ et ad ſacrificādū adducit’. Cū aūt nō aſſentiret: et ex hoc diuerſorꝫ tormentorꝫ gnā ſuſtinere deberet metu paſſionis duo grana incenſi in ſacrificio poſuit. Tunc magna adeſt infidelium leticia. ſed fideles ingens triſtitia ꝑcuſſit. veruntamen capite infirmato fortiora mēbra reſurgunt et minas principum paruipendunt. tūc fideles ad ſummū pontificē conueniunt et ipſum plurimū redarguūt. qꝺ ille cernens in concilio epōꝝ ſe ſuppoſuit iudicādū ad quē illi abſit: vt ſumm’ pōtifex ab aliquo iudicet’. ſ3 tu in te collige cāꝫ tuā et ꝓprio ore te diiudica. Ipſe aūt iā penitēs pluri mū ingemuit et ſeipꝫ depoſuit. ſ3 tm̄ cū oīs turba iterū reelegit. Qꝺ ceſares audientes iterū eū capi fecerūt et dū nullaten’ ſacrificare vellet eū decollari mādauerūt. Et iterum creuit furor hoſtilis vt īfra mēſeꝫ. xvij. milia xpianoꝝ perimerent’. Marcellin’ aūt dū decapitari deberet ſe xpiāna ſepultura idignū eſſe aſſeruit. et iō oēs q̄ ſe ſepelire p̄ſumerēt excōicauit qua ꝓpter corpus ei’ inſepultum xxxv. dieb’ remāſit. Poſt hoc btūs petr’ apoſtolus marcello ſucceſſori ei’ appuit dicens Frater marcelle quare nō ſepelis me. Cui ille. Nōne dudū ſepultus es dñe. Cui apls Me inſepultū reputo ꝙdiu marcellinū inſepultū videro. Cui ille. Nōne dñi noſti q2 ille oēs q̄ eū ſepelirent anathematizauit. Cui petrus. Nōne ſcriptū eſt qui ſe humiliat exaltabitur. Unde hoc attendere debuiſti. Uade igit’ et ip̄m ad pedes meos ſepelias. Qui ſtatim iuit. et iuſſa laudabiliter cōpleuit.

De ſancto vitali. lix

Vitalis quaſi viuēs talis. q2 qualis viuebat exteri’ in ope talis erat intus in corde. vel vitalis a vita vel vitalis viuens alis. i. tuēs ſe alis virtutū. Ipſe em̄ fuit tāꝙ vnū de aīalib’ dei q̄ vidit ezechiel hñs in ſe quattuor alas. ſ. alā ſpei qua volabat in celū alā amoris qua volabat in deū. alā timoris qua volabat in infernū: alā cognitionis qua volabat in ſeip̄m. Eius paſſio in libello geruaſii et ꝓthaſij reperta fuiſſe putatur. A

Vitalis miles conſularis ex valeria vxore geruaſium et prothaſium genuit. hic cum paulino iudice reuēnam ingreſſus cum quendā ibidem chriſtianum medicum nomine vrſicinū poſt multa tormentorū genera iuſſum decollari videret et ille medicus nimiū expauiſſet. exclamauit ad eum ſctūs vitalis dicēs. Noli frater vrſicine medice q̄ alios curare cōſueuiſti teip̄m eterna morte occidere: et q̄ ad palmā martirij ꝑ multas paſſiones veniſti. noli coronā amittere tibi a deo paratā. Quod vrſicinus audiens cōfortat’ eſt: et de pauore ſuo penitēs martiriū libenter accepit. Sanctus autē vitalis eum honorifice ſepeliri fecit: et poſt hoc ad paulinū dominū ſuum vltra venire contempſit. Ille vero nimiū indignatus. tum quia ad ſe venire noluit. tum quia vrſicinū ſacrificare volentē retraxit: tum quia xpianū ſe eſſe oſtendit iuſſit euꝫ in eculeū leuari. Cui dixit vitalis. Stultiſſim’ es ſi me putas decipere qui alios ſemper ſtuduī liberare. Et ait paulinus miniſtris. Ducite eū ad palmā et ſi ſacrificare noluerit foueā ꝓfundiſſimā donec perueneritis ad aquā ibideꝫ facite et ibi cū viuū et ſupinū ſepelite quod et fecerūt et beatum vitalē ibidē viuuꝫ ſepelierunt ſub nerone qui cepit circa annū dñi. lvij. Sacerdos auteꝫ qui hoc conſiliuꝫ dederat ſtatim a demone arreptus ꝑ ſeptem dies inſaniēs in illo loco exclamabat dicens. Incēdis me ſancte vitali. Die autem ſeptima in flumen a demone precipitatus miſerabiliter expirauit. Uxor autem ſancti vitalis cū mediolanū rediret. inuenit quoſdam idolis immolantes. qui cū eam hortarentur vt idolis immolata comederet. reſpondit. Xp̄iana ſum non licet mihi de veſtris ſacrificijs manducare. Quod illi audiētes tam dire eā verberauerunt ꝙ homies ſui qui cū ea erāt vſq3 mediolanū eā ſemiuiuā deduxerūt vbi infra triduū feliciter migrauit ad dñm.

De virgine quadā antiochena lx A

Virgo quedaꝫ fuit antiochie cui’ hiſtoriā ambroſi’ in. ij. lib. de v̄ginibus recitat in hec verba. Antiochie nup virgo quedā fuit fugitans publici viſus oſtentationem. Sed quo magis virorū vitabat oculos. incedebat affectus eo amplius impudicos. Pulchritudo em̄ audita nec viſa plus deſideratur duobus ſtimulis cupiditatum amoris et cognitiōis dū ei nihil occurrit qꝺ minus placeat. et plus putatur eſſe qꝺ placeat. quod non iudex oculus explorat. ſed animus amator exoptat Itaq3 ſancta virgo ne diutius aleret’ potiende ſpes cupiditatis integritatē pudoris ꝓfeſſa ſic reſtrinxit iprobōrum facies vt iam nō amaret’ ſed ꝑderet’ Ecce perſecutio. puella fugere neſcia. etate pauida ne incideret ī inſidiatores pudoris aīm ad virtutē parauit. tā religioſa vt mortem non timeret. tam pudica vt mortē expectaret. venit enim corone dies maxima omnium expectatio. ꝓducitur puella duplex ꝓfeſſa certamen et caſtitatis et religionis. ſed vbi viderūt conſtantiā ꝓfeſſionis. metū pudoris. paratā ad cruciatus. erubeſcenteꝫ ad aſpectus excogitare ceperūt. queadmoduꝫ ſpe caſtitatis religionem tollerent. vt cū id abſtuliſſent qꝺ erat ampli’ etiā id eriperēt. qꝺ derelinquerēt. Aut ſacrificare virginem aut lupanari ꝓſtitui iubent. Quomodo colunt deos ſuos qui ſic vindicant. aut queadmodū ipſi viuūt qui ita iudicāt. Hec puella non quo de religione ambigeret ſed quo de pudore trepidaret ipſa ſecū inquit. quid agimus hodie. aut martir aut virgo. altera nobis inuidetur corona. ſed nec v̄ginis nomē agnoſcit’ vbi virginitatis autor negat’. Naꝫ queadmodū virgo ſi meretricē colas. quemadmodū virgo ſi adulterū diligas queadmodum virgo ſi amoreꝫ petas tolerabilius eſt mentē virginē ꝙ carnē habere vtrūq3 bonū ſi liceat ſi nō liceat. ſaltē nō homini caſte ſed deo ſum’. Et raab meretrix fuit. ſ3 poſt ꝙ dño credidit ſalutē inuenit. Et iudith ſe vt adultero placeret ornauit. que tamen q2 hoc religione nō amore faciebat. nemo eaꝫ adulteram iudicabat. Bene ſucceſſit exemplum. Nā ſi illa que ſe cōmiſit religiōi et pudorem ſeruauit: et patriā fortaſſis et nos ſeruando religionē ſeruauimus etiā caſtitatē quod ſi iudith pudicitiaꝫ religioni preferre voluiſſet. perdita patria etiaꝫ pudicitiā perdidiſſet. Itaq3 talibus informata exemplis ſimul animo tenens verba dñi quibus ait. quicūq3 perdiderit aīam ſuā ꝓpter me inueniet eam. fleuit et tacuit ne eam vel loquētē adulter audiret nec pudoris elegit iniuriaꝫ ſed chriſti recuſauit. Eſtimate vtrum adulterare potuerit corpore que nec voce adulterauit. Iamdudum verecundabatur oratio

mea ⁊ q̄ſi adire geſtorū ſeriē crimioſaꝫ atqꝫ
explanare formidat. Claudite aures virgi-
nes dei. ducitur puella dei ad lupanar. Sed
aperite aures virgines dei. virgo proſtitui
poteſt. adulterari non poteſt. Ubicunqꝫ dei
virgo eſt templū dei eſt. nec lupanaria infa
mabant caſtitatem. ſed caſtitas etiā loci ab
olet infamiam. Ingens petulantium con-
curſus fit ad fornicem. diſcite martiriū mi-
racula ſancte virgines. diſcite locorū voca-
bula. Clauditur intus colūba. ſtrepunt acci
pitres foris: certāt ſinguli qui predā prim⁹
inuadat. B At illa manibus ad celū le-
uatis quaſi ad domū orationis veniſſet non
ad libidinis diuerſoriū. xp̄e inquit domuiſti
virgini feros leone. potes domare etiā ho-
minū feras mētes. Chaldeis rorauit ignis
iudeis ſeſe vnda ſuſpendit miſericordia tua
non natura ſua. Suſanna ad ſuppliciuꝫ ge
nua flexit. ⁊ de adulteris triūphauit Aruit
dextra que templi tui dona violabat. Nunc
templum ipſum attrectatur tuum: ne patia
ris inceſtuꝫ ſacrilegij qui non paſſus es fur
tum. Benedicatur ⁊ nunc nomen tuum. vt
que ad adulteriuꝫ virgo veni. virgo diſcedā
Uix compleuerat orationem. ⁊ ecce miles
ſpecie terribilis irrupit. quemadmodū vir-
go tremuit cui populus tremēs ceſſit. Sed
illa non immemor lectionis Et daniel inquit
ſuppliciū ſuſanne ſpectaturus aduenerat: ⁊
quam populus damnauerat vnus abſoluit
Poteſt ⁊ in hoc lupi habitu ouis latere Ha
bet ⁊ xp̄us milites ſuos qui etiam legiones
habēt. aut fortaſſe percuſſor intrauit: ne ve
rearis aīa ⁊ tales ſolent martires facere.
O virgo fides tua te saluā fecit. Cui miles
Queſo ne paueas ſoror huc veni ſaluare ani
maꝫ nō perdere. Serua me vt ipſa ſerueris
quaſi adulter ingreſſus ſi vis martir egredi
ar. veſtimēta mutemus conueniūt mea tibi
⁊ tua mihi. ſed vtraqꝫ xp̄o. Tua veſtis me ve
rum militem faciet ⁊ mea te virginem. Be
ne tu veſtieris. ego melius exuar. vel me ꝑ-
ſecutor agnoſcat. Sume habitū qui abſcon
dat feminam. tarde qui cōſecret martirem
Indue clamidem que occultet mēbra virgi
nis ⁊ ſeruet pudorem. ſume pileū qui tegat
crines. abſcōdat ora. ſolēt erubeſcere qui lu
panar intrauerunt. Sane cum egreſſa fue-
ris ne reſpicias retro memor vxoris loth q̄
naturam ſuam; quia impudicos licet caſtis
oculis aſperit amiſit. nec verearis ne quid ꝑ
eat ſacrificio. Ego pro te hoſtiā deo me red
dam. tu pro me militem xp̄o habens bonaꝫ
militiā caſtitatis. que ſtipendijs militat ſem
piternis loricam iuſticie que ſpirituali mu-
nimine corpus induat. ſcutuꝫ fidei quo vul
nus repellas. galeam ſalutis. Ibi enim eſt
preſidium noſtre ſalutis vbi eſt chriſtus q̄m
mulieris caput eſt vir virginuꝫ xp̄us. Et in
ter hec verba clamidem exuit ſuſpectus. tū
adhuc habitus ⁊ pſecutoris ⁊ adulteri. Uir
go ceruicem clamidem cepit miles offerre.
Que pompa illa. que gratia cū in lupanari
de martirio certarent. Addātur perſone mi
les ⁊ virgo. he diſſimiles inter ſe natura: ſꝫ
dei miſeratione cōſimiles. vt cōpleatur ora
culum. Tunc lupi ⁊ agni ſimul paſcent. Ec
ce agna ⁊ lupus non ſoluꝫ ſimul paſcuntur
ſed etiaꝫ immolantur. Quid plura. Muta
to habitu euolat puella de laqueo. iam non
ſuis alis. vtpote que ſpiritualib⁹ ferebatur
⁊ q̄ nulla vnq̄ viderūt ſecula. Egreditur de
lupanari virgo xp̄i. At ille q̄ videbāt oculis
⁊ nō videbāt corde. ceu raptores ad agnam
lupi fremuere ad predam. vnus qui erat im
modeſtior introiuit. Sꝫ vbi hauſit oculis rei
exitū quid hoc inquit eſt. puella ingreſſa eſt
vir videt. Ecce nō fabuloſum illud cerua ꝓ
virgine. ſed q̄d verū eſt mileſ ex virgine. At
etiā audieram ⁊ nō crediderā q̄ aquas xp̄s
in vina conuertit. iam mutare cepit ſexum.
Recedam⁹ hinc dū adhuc q̄d fuimus ſum⁹.
Nunq̄d ⁊ ipſe mutatus ſuꝫ q̄ aliud cerno q̄
credo. Ad lupanar veni. cerno vadimoniū ⁊
tamen duꝫ mutat⁹ egrediar. pudicus exibo
qui adulter intraui. iudicio rei: q̄r debebat
tanto corona victori. dānatus eſt ꝓ virgine
qui ꝓ virgine cōprehenſus eſt. ita de lupana
ri nō ſolū virgines: ſed etiā martires exie-
runt. C Fert puellā ad locū ſupplicij ſcu
curriſſe. certaſſe ambos de nece. Cū ille di-
ceret ego ſum iuſſus occidi te abſoluit ſen-
tentia quoniaꝫ me tenuit. At illa clamauit.

Non ego te vadem mortis elegi. ſed preſi-
dem pudoris optaui. Si pudor querit ma-
net ſexus. ſi ſanguis expoſcitur fideiuſſo-
rem non deſidero vnde diſſoluam habeo in
me lata eſt ſententia q̄ pro me lata eſt. Cer
te ſi pecunie te fideiuſſorem dediſſem ⁊ ab-
ſente me iudex tuū cenſum: feneratori adiu
dicaſſet eadē me ſententia conuinceres meo
patrimonio ſoluere tuos nexus. Si recuſa
rem quis me indignā morte cenſeret. q̄to
maior eſt capitis huius cēſura. Moriar in
nocēs ne moriar nocēs. Nihil medium eſt
hodie aut rea ero ſanguinis tui. aut martir
mei. Si cito redij q̄s me audeat excludere.
Si morā feci q̄s me audeat abſoluere. Pluſ
legibus debeo rea nō ſolū fuge mee. ſꝫ etiā
cedis aliene Sufficiunt mēbra mortiq̄ non
ſufficiebāt iniurie. Eſt in virgine vulneri lo
cus q̄ nō erat contumelie ego opprobriū decli
naui nō martiriū tibi ceſſi veſtē nō ꝓfeſſio-
nem mutaui: q̄ ſi mihi preripis mortē non
redemiſti me ſed circūueniſti. Caue queſo
ne contēdas: caue ne contradicere audeas. No
li eripere beneficiū q̄d dediſti dū mihi hanc
ſententiā negas: illā reſtituis ſuꝑiorē. Sen
tentia enī ſententia ſuꝑiore mutat. ſi poſte-
rior me nō tenet ſuꝑior ſentētia tenet. Poſ
ſumus vtriqꝫ ſatiſfacere ſentētie: ſi me pri⁹
patiaris occidi. In te habēt aliā quā exerce
ant penā in virgine obnixius pudorē. Itaqꝫ
glorioſior eris ſi videaris de adultera mar-
tirē feciſſe q̄ de martire adulterā reddidiſſe
Quid expectatis duo contenderūt: ⁊ ambo vi
cerunt. nec diuiſa eſt corona: ſꝫ addita. Ita
ſancti martires inuicē ſibi beneficia conferē-
tes. altera principiū martyrio dedit alter ef
fectū. D Ad etiā philoſophorū gymna-
ſia damonē ⁊ ſinthyaꝫ pictagoreos incolas
ferūt. quorū vnus cū eſſet morti adiudicat⁹
cōmendandorū ſuorū tempus popoſcit Ty
rannus autē aſtutiſſim⁹ cū reperiri nō poſ-
ſe exiſtimaret petiuit vt ſponſorem daret q̄
pro ſe feriretur ſi ipſe moram faceret. Quid
de duobus preclarius neſcio vtrūqꝫ precla-
rum. alter vadem mortis inuenit. alter ſe
obtulit. Itaqꝫ cuꝫ reus moraꝫ ſupplicio fa-
ceret fideiuſſor ſereno vultu mortem nō re-
cuſauit. Cū duceretur amicus reuerſus eſt
ceruicē ſubſtituit. colla ſubiecit. Tūc admi-
ratus tyrannus cariorē philoſophis amici-
tiam q̄ vitam fuiſſe petiuit vt ipſe ab ipſis
quos damnauerat in amicitiā reciperet tā-
tam virtutis eſſe gratiā vt tyrannū inclina-
ret. digna laude ſed minora noſtris. naꝫ illi
ambo viri hic vna virgo que primo etiā ſexū
vinceret. illi amici. iſti cogniti. illi tyranno
vni ſe obtulerunt. iſti tyrannis pluribus ac
etiā crudelioribus q̄ ille pepercit. iſti occi-
derunt. Inter illos in vno obnoxia neceſſi-
tas in his amborū voluntas libera. Hoc quo
qꝫ iſti prudētiores quia illis ſtudij ſui finis
amicitie gratia iſtis corona martirij Illi ei
certauerunt hoībus iſti dn̄o Hec ambroſi⁹

¶ De ſancto petro nouo martire. lxi.

PEtrus interpretatur agnoſcens vel diſcalcians. vel
dicitur petrus a petros quod ē
firmum. Per hoc intelligunt
tria priuilegia que fuerunt in beato petro.
Fuit enī predicator egregius ⁊ inde dicitur
agnoſcens. quia ⁊ perfectaꝫ ſcripturarū no
tiā habuit ⁊ in predicatiōe quid cuiqꝫ cōue-
niret agnouit. Secundo fuit virgo puriſſi-
mus ⁊ inde dicitur diſcalcians. quia a pedi
bus ſuarum affectionum oēm amorē mor-
tuum diſcalciauit ⁊ exuit. vt non ſolum cor-
pore ſed etiam mēte virgo eſſet. Tertio fu-
it martir domini glorioſus. ⁊ ide fuit firm⁹
quia martiriū pro defenſione fidei conſtan
ter ſuſtinuit. A

PEtrus nouus martir de ordine predicatorū fidei pu-
gil egregius de ciuitate veronē
ſi extitit oriundus. Hic tanq̄
ſplendidum lumen de fumo. lilium candēs
de ſentibus rubens roſa de ſpinis exoritur
dum de parentibus per errorem excecatis
lucidus ꝑdicator exurgit. ⁊ de ſauciatis mē
te corporeqꝫ corruptis virginale decus pro
cedit. ac de ſpinis. id eſt de eterno incendio
deputatis inclitus martir aſcendit Paren
tes namqꝫ ſuos infideles ⁊ hereticos hēs
petrus habuit, a quorū tn̄ errore ſe penitus

mūdū ſeruauit. Cum autē adhuc ſeptē eſſet
annoꝝ ⁊ a ſcolis rediret a patruo ſuo q̄ here
ſim ſapiebat q̄d nā in ſcolis didicerit inter-
rogat̄. Qui rn̄dit ſe didiciſſe: credo in deū pa
trē oīpotētem creatorem celi et terre ⁊c. Et
ille. Noli dicere creatorē celi ⁊ terre cū ipſe
viſibiliū creator non fuerit ſed diabolus oīa
iſta que videntur creauerit. Ipſe vero puer
ſe potiꝰ velle dicere ſicut legerat affirmabat
⁊ ſicut ſcriptū erat ſe potius credere velle di
cebat. Tūc ille ꝑ auctoritates hoc ei ꝑſuade
re vt poterat nitebat̄: quas oēs puer ſpiritu
ſancto repletꝰ ſic cōtra eū ꝯuertit eūqꝫ ꝓprio
gladio interemit vt ille quo diuerteret nō ha
beret. Qui indigne ferens a puero ſe confu
ſum patri totū q̄d inter ſe geſtum fuerat re-
tulit: ⁊ vt petrinū a ſcolis remoueret modis
oībus ꝑſuaſit. Timeo enī ait ne cū petrinus
bn̄ fuerit eruditꝰ ad meretricē illā romanā
eccleſiam ſe ꝯferat: ⁊ ſic fidē noſtrā deſtruat
⁊ ꝯfundat. Qui neſciēs verū dixit. dū petrū
hereticoꝝ ꝑfidiā deſtructurū eſſe tanꝙ alter
cayphas ꝓphetauit. Sꝫ q2 res a deo fiebat
pater fratrꝫ monitis aſſenſum nō p̄buit. ſpe
rās ꝙ ꝑ aliquē hierarchiā ad ſuam ſectā eū
trahi faceret cū in grāmaticalibꝰ fieret eru-
ditus. B Uidēs igit̄ puer ſanctus non
eſſe tutū cū ſcorpionibus habitare. mundū
parenteſqꝫ deſpiciēs mūdus ipſe fratrū pre
dicatoꝝ ordinē introiuit. In q̄ q̄dē ordine ꝙ
laudabilit̄ vixerit inocētiꝰ papa in ſua epiſto
la aperit dicēs. Cū enī beatus petrus a mū-
di fallacijs in adoleſcentie annis ꝓuide de-
clinaſſꝫ ad ordinē fratrū predicatoꝝ ſe tranſ
tulit. In quo quidē ordīe triginti vero anno
rū ſpacio fultus caterua virtutū. fide pream
bula ſpe aſtante. cōmitāte charitate ſic ꝓua
luit ⁊ ꝓfecit circa defenſionē ipſius fidei: ꝓ
qua totus ardebat ꝙ contra illius diros ho
ſtes mente intrepida. feruētiqꝫ ſpū ꝯtinuū
certamē exercens ſuum tandē agonē diuti-
nū victrici ſuperāte martirio feliciter cōſum
mauit. Et ſic petrus firmꝰ in petra fidei pe-
tra demū paſſionis alliſus ad petrā xp̄m di-
gne laureandus aſcēdit. Uirginitatē quoqꝫ
mētis ⁊ corꝑis ſemꝑ illibatam ſeruauit. nec
alicuius mortalis criminis vnꝙ ſenſit cōta

ctū ſicut ſuorū cōfeſſoꝝ fidei teſtimonio eſt
ꝓbatū. Et q2 ſeruus delicate nutritus ꝓter
iuit in dominiū. carnē ſuā aſſidua cibi ⁊ potus
parcitate reſtrinxit. Ne vero ꝑ ocij deſidiaꝫ
hoſtilibus pateret inſidijs in iuſtificatiōibꝰ
dn̄i exercebatur aſſidue vt eo circa licita to
taliter occupato locū in ipſo illicita non ha-
beret: ⁊ a ſpiritualibus nequitijs tutus eſſꝫ.
Nocturna quidē ſilētia humane deputata
quieti poſt dormitionē breuē decurrebat in
ſtudijs lectionū. ⁊ ſomni tēpus vigilijs occu-
pabat. Dies autem impēdebat cōmodis aīa
rum vel ſedulis imminendo predicationibꝰ
vel cōfeſſionū audiētie inſiſtendo: aut here-
ticoꝝ dogma peſtiferū validis rōnibus con
futādo. In quibus ſpecialis gratie dono na
ſcit̄ claruiſſe. Deuotione inſuper gratus hu
militate leuis. obedientia placidus benigni
tate ſuauis. pietate cōpatiens. patiētia con-
ſtans. charitate preſtabilis. ⁊ in cunctis mo
rum maturitate cōpoſitus alios ꝓfuſis vir-
tutū aromatibus attrahebat. Feruens quo
qꝫ amator fidei. cultor precipuus propugna
tor ardens. Sic animo ſuo fidem impreſ-
ſerat. ſic ſe totum in illius mancipauerat ob
ſequiū ꝙ queqꝫ ipſius opera ⁊ verba virtute
fidei redolebāt. Pro hac quoqꝫ mortē ſub-
ire cupiens. hec principaliter a domino attē
tis ⁊ crebris poſtulationibus ſupplicaſſe ꝓ-
batur ꝙ non fineret eū ex hac luce migraret
niſi ſumpto ꝓ illo calice paſſionis. nec frau-
datus eſt tādē a deſiderio ſuo. C Mul
tis vero in vita ſua miraculis claruit. Nam
cū apud mediolanū quēdam ep̄orum hereti
coꝝ a fidelibus captū beatus petrus exami
naret: ⁊ multi epiſcopi ⁊ religioſi ⁊ maxima
ꝑs ciuitatis illuc cōueniſſet ⁊ dies tum p̄di-
catione tum examinatione in longum ꝑtra
cta fuiſſet. ⁊ maximꝰ eſtus cunctos affligē-
ret. dixit hereſiarcha corā oībus. O petre ꝑ-
uerſe. ſi tu es ita ſanctus ſicut hic ſtultus po
pulus te eſſe affirmat cur eū eſtu mori ꝑmit
tis ⁊ nō rogas dn̄ꝫ vt nubem aliquē interpo
nat vt nō moriat̄ hic ſtultus ꝓꝑs tāto eſtu.
Ad quē beatus petrus rn̄dit. Si vis promit
tere te abnegaturū hereſim tuā ⁊ fidem ca-
tholicā recepturū rogabo dn̄m ⁊ faciet q̄d di

xiſti. Tūc fautores hereticoꝝ cōclamāte he
reſiarche dixerūt. Promitte promitte. Cre
debant enī ꝙ fieri nō poſſet. q̄d beatus ſe fa
cturū coram omnibus ſpopondit. ⁊ maxime
cum nulla vel minima nubecula in aere appa
reret. Catholici aūt ſuꝑ ꝓmiſſione beati pe
tri triſtari ceperūt timentes ne fides catho-
lica ex hoc cōfuſionē pateret. Cum ergo he-
reticus ſe obligare nollet beatus petrus cū
magna fiducia dixit. Ad hoc ꝙ verus deus
viſibilium ⁊ inuiſibilium creator mōſtretur
⁊ ad cōſolationē fideliū ⁊ ad confuſionē he
reticorū rogo deum vt aliqua nubecula aſcē
dat ⁊ ſe inter ſolem ⁊ populum interponat.
Quod mox premiſſo crucis ſignaculo factū
fuit per magnam horā in modū papilionis
populū nubecula protegente. Contractus
quidam nomine aſſerbus. cū per quinqꝫ an-
nos manſiſſet contractus. ita vt per terram
in ſextario traheretur mediolanum ad bea-
tum petrum ductus fuit quem cum beatus
petrus ſignaſſet continuo ſanatus ſurrexit.
Quedam etiam miracula que per eum do-
minus dū viueret fecit Innocentius in pre
dicta epiſtola recitat dicens. Cuiuſdam no
bilis filiū prenimio ⁊ horribili totius gule
tumore nec loqui nec ſpirare valētem leuatꝫ
ad dominū manibus ⁊ crucis in eo facto ſi-
gnaculo illoqꝫ accipiente ipſius capā ⁊ infir
mo ſuperponēte eū ilico ſanauit. Idem no-
bilis vehemēti poſtmodum corꝑis torſione
grauatus. credēs ⁊ metuēs exinde ſibi mor
tis imminere diſcrimē. capā ipſam quam ex
tunc conſeruauerat reuerenter fecit afferri
qua ſuo appoſita pectori. mox vermē quen-
dam duo habentē cornua ⁊ piloꝝ denſitate
pilloſum euomuit plena liberatione ſecuta.
Cuidā iuueni muto: īmiſſo in os eius digito
ſueqꝫ lingue ſoluto ligamine bn̄ficiū loque-
le ꝯceſſit. Hec ⁊ alia plura dū viueret digna
tus eſt per eū dn̄s operari. D Uerū cum
peſtis heretica in lombardie ꝓuincia pullu-
laret ⁊ multas iā ciuitates ꝯtagione peſtife
ra infeciſſet ſummꝰ pōtifex ad peſtē diaboli
cam abolēdā diuerſos inq̄ſitores de ordine
predicatoꝝ in diuerſis lōbardie ꝑtibus dele
gauit. Sed cū apud mediolanū heretici nō

ſolū multi numero: ſed etiā magni ſeculari
potentia acuti fraudulēta eloquētia ⁊ plenī
diabolica ſcia reſiderēt ſummꝰ pōtifex ſciēs
⁊ intelligēs beatū petrū virū eſſe magnani-
mū. qui ab hoſtium multitudine nō paueret
aīaduertēs quoqꝫ eiꝰ ꝯſtantē virtutē ꝑ quā
aduerſarioꝝ potētie nec in modico cederet.
cognoſcēs et eius facundiā ꝑ quā facile he-
reticoꝝ fallacias detegeret. nō ignorās in-
ſuꝑ ip̄m in diuina plene ſapiētia eruditū. ꝑ
quā friuola hereticoꝝ argumenta rōnabilit̄
cōfutaret ip̄m tā ſtrennuū fidei pugilē ⁊ tā
indefeſſum dn̄i bellatorē in mediolano ⁊ eiꝰ
comitatu inſtituit. ⁊ inq̄ſitorē ſuū auctorita-
te ꝯceſſa plenaria ordinauit. Ipſe igit̄ iniū-
ctū officiū diligēter exercēs. hereticos vbiqꝫ
perquirebat. nullā eis requiē tribuēs ſed mi
rabiliter oēs ꝯfundēs potēter expellēs ſapi
enter cōuincēs. ita vt nō poſſent reſiſtere ſa
pientie ⁊ ſpiritui q̄ ꝑ eū loq̄bat̄. Quod viden
tes heretici ⁊ dolētes de ipſius morte cū ſuis
fautoribus tractare ceperūt. arbitrantes ſe
poſſe pacifice viuere. ſi eoꝝ tā validus ꝑſecu
tor de medio tolleret̄. Cū igit̄ p̄dicator itre-
pidꝰ mox martir futurus de cumis mediola
nū ꝓ inquirēdis hereticꝫ ꝑgeret in ipſo itine
re palmā martirij aſſecutꝰ eſt ſicut inocentiꝰ
explicat in hec v̓ba. Cū de ciuitate cumana
vbi fratrū ſui ordinis ibi morātiū prior erat
mediolanū ꝑgeret ꝓ exequēda inq̄ſitōe ꝯ he
ticos ſibi ab ap̄lica ſede ꝯceſſa ſic in publica
p̄dicatiōe p̄dixerat. q̄dā de ipſoꝝ hereticorū
credētibꝰ p̄ce illoꝝ inductus ⁊ p̄cio in eū ſa-
lutaris ꝓpoſiti. iter ꝑſequētē funeſtus inſi-
lijt in agnū vtiqꝫ lupus ferus in mitē impius
in piū furibūdus in māſuetū. in modeſtū ef-
frenis ꝓphanus in ſctm̄ p̄ſumit inſultū exer
cet conatū. mortē intentat. ſacrū autē caput
illiꝰ crudeliter īpetēs ⁊ diris in ip̄m impꝑſſis
vulneribus ⁊ ſaciato ſanguine iuſti enſe ve-
nerādū illū nō diuertentē ab hoſte ſꝫ exhibē
tē ſe ꝓtinus hoſtiā ⁊ ceſoris ſuſtinētē in pa-
tiētia cruces ictus dimiſit ſpū ſuperna ꝑetē
te in ipſo loco paſſionis occiſū. Ipſo quoqꝫ
ſacrilego ꝑcuſſuras in xp̄i miniſtrū geminas
inculcante. ille nō q̄rula voce gemēs vel mur
murās ſꝫ ſufferēs oīa pacienter ſuū dn̄o cō-

miſ̃cebat ſpiritũ dicẽs. In manus tuas dñe
cõmendo ſpiritũ meũ. Simbolũ etiã cepit
dicere fidei cuius in hoc articulo deſijt eſſe
preco. Fuit ipſe nephandus qui a fidelibus
captus fuit. ⁊ quidam frater dominicus qui
comes illius erat ⁊ ab ipõ lictore ꝑcuſſus di
ebus aliquibus ſuperuixit poſtea retulerũt.
ſed cũ adhuc martir dñi palpitaret cultellũ
crudelis lictor arripuit ⁊ per latera eius trãſ
fixit. In ipſa autẽ die ſui martirij confeſſor
martir ꝓpheta ⁊ doctor quodãmodo eſſe ꝓ
meruit. Confeſſor in eo ꝙ fidẽ xp̃i inter tor
menta cõſtantiſſime cõfeſſus fuit ⁊ in eo ꝙ
ipſa die confeſſione more ſolito facta. obtu-
lit deũ ſacrificiũ laudis. Martir in eo ꝙ ꝓ
defenſione fidei ſanguinẽ ſuum fudit Pro-
pheta in eo ꝙ cũ ipſe tũc quartanã pateret̃ ⁊
ſocij dicerẽt ꝙ nõ poſſent mediolanũ appli
care. ille rñdit. Si nõ poterimus ad domũ
fratrũ peruenire apud ſanctũ ſimplicianum
poterimus hoſpitari. Quod ⁊ factũ eſt. Nã
cũ ſcm̃ eius corpus deferret̃ fratres ꝓpter
nimiã populi frequẽtiã nõ potuerunt illud
eadẽ die ad domũ deducere. ſꝫ apud ſanctũ
ſimplicianũ depoſuerũt ⁊ ibidẽ ea nocte per
manſit. Doctor in eo ꝙ ẽt cũ pateret̃ fidem
verã edocuit. dũ ſimbolũ fidei clara voce ce-
cinit. E Eius quoq; paſſio veneranda
dñice paſſioni ſimilis multũ fuiſſe videtur
Chriſtus enim paſſus eſt ꝓ veritate quam
predicabat. petrus pro veritate fidei quam
defendebat. Criſtus paſſus eſt ab infideli po
pulo iudeoꝝ. Petrus ab infideli turba here
ticoꝝ. Criſtus in paſchali tp̃e crucifigit̃ pe-
trus eodẽ tp̃e martiriũ patit̃. Criſtus cũ pa-
teret̃ in manus tuas dñe commẽdo ſpiritũ
meũ dicebat. Petr' cũ occideret̃ verba eadẽ
clamitabat. Chriſtus ꝓ triginta denarijs vẽ
ditus fuit vt crucifigeret̃. Petr' ꝓ quadra-
ginta libris papienſium fuit vẽditus vt inter-
ficeret̃. Chriſtus ꝑ paſſionẽ ſuã ad fidẽ mul
tos adduxit. Petrus ꝑ martiriũ hereticos
multos ↄuertit. Quãuis eñi egregi' doctor
⁊ fidei pugil hereticoꝝ dogma peſtiferũ invi
ta ſua plurimum eradicauerit poſt mortẽ tñ
ſuã eius meritis ⁊ choruſcantib' miraculis
fuit adeo extirpatũ vt ꝙ̃ plurimi errorẽ ſuũ

relinquerent ⁊ ad gremiũ ſancte eccleſie cõ
uolarẽt: ita vt ciuitas mediolanũ ⁊ comitat'
eiuſdẽ vbi tot hereticoꝝ ↄuẽticula reſidebãt
adeo purgata eſt vt alijs expulſis ⁊ alijs ad
fidẽ conuerſis nullus ibidẽ auderet aliquali-
ter cõparere. Plures etiã de eis maximi et
famoſi predicatorũ ordinẽ ſunt ingreſſi qui
vſq; nunc cunctos hereticos ⁊ fautores fer
uore mirabili perſequũtur. Sic noſter ſam-
pſon plures philiſteos interfecit moriẽs ꝙ̃
occideret viuẽs. Sic granũ frumẽti cadens
in terrã ⁊ infideliũ manibus compreſſum ⁊
mortuũ vberem cõſurgit in ſpicam. Sic bo
trus in torculari calcatus. liquoris redũdat
in copiã. Sic aromata pilo cõtuſa odorẽ ple
nius circũfundũt. Sic granũ ſinapis contri
tum virtutem ſuã multipliciter demonſtra-
uit. F Poſt ſancti viri glorioſum triũ-
phũ multis eũ dominus miraculis illuſtra
uit quorũ quedã ſummi' pontifex refert di-
cens. Poſt mortẽ ipſius lampades ad ſepul
chrũ eius dependẽtes plurics ꝑ ſeipſas abſ-
q; omni humano ſtudio ⁊ miſterio diuinit'
ſunt accenſe. qꝛ cõueniẽs nimis erat vt qui
igne et lumine fidei excellenter claruerat
ſingulare de ipſo ignis ac luminis miraculũ
appareret. Quidã aũt cum veſceretur cum
alijs ⁊ eius ſanctitatem ⁊ miracula depraua
ret. ſumpto quodã ſub atteſtatione morſel-
lo ꝙ eũ nõ poſſꝫ ſi circa hoc delinqueret trãſ
glutire ſenſit mox ipm̃ ſic gutturi inherentẽ
vt illũ iducẽ vl̃ educẽ nõ valeret. Quare ilico
penitẽs ⁊ iã vult' mutato colore. ꝗſi ſentiẽs
vicinũ mortis euẽtum facto intra ſe voto ꝙ
linguam de cetero ad talia nõ laxaret fuit ꝓ
tinus illo euomito liberat'. Hidropica qdã
ad locũ paſſionis ei' auxilio viri ſui vix ꝑue-
niẽs. fuſa ibi oratione ſanitatẽ integrã mox
recepit. Obſeſſas a demonibus martir ipſe
deiectis illis cũ multo ſanguinis vomitu de
corporibus liberauit febres expulit languo
reſq; curauit plurimos ⁊ diuerſos. Cuidam
ſiniſtre manus digitũ ex morbo fiſtule pluri
morũ foraminũ concauitate defoſſum mira
cõſolatione ſanauit. Quidã inſup puer ex ca
ſu grauiſſimo ſic oppreſſus vt motu ⁊ ſenſu
penitus deſtitutus tanq̃ mortuus defleret̃

mox apposita de terra ſuo pectori ſacro ei'
martiris cruore ↄtracta icolumis reſurrexit
Quedam ẽt mulier cuius cancer edax ſedu-
la corroſione vorabat. linitis hmõi terra vul
neribus eſt curata. Alij ẽt diuerſis infirmi-
tatib' occupati q ſepulchrũ eius in vehiculis
⁊ alijs ſuſtentaculis adierũt exinde poſtmo
dũ plena incolumitate recepta ſine aliquib'
ſubſidijs redicre. G Cũ aũt ſumm' pon
tifex innocentius. iiij. beatũ petrũ martirẽ
ſanctoꝝ cathalogo aſcripſiſſꝫ frẽs apud me
diolanũ ad capl̃m cõuenerũt. Volẽtes autẽ
eius corpus ad altiorẽ locũ trãſferre. Cum
pluſq̃ ꝑ annũ ſub terra iacuiſſet. ita ſanũ ⁊
integrũ atq; ſine alicui' exalatiõe fetoris re
pertũ eſt ac ſi eadẽ die fuiſſet ſepultus. Frẽs
igit̃ ſup magnũ pulpitũ iuxta plateã corpus
ei' cũ magna reuerẽtia deduxerũt ⁊ ibidem
ſic ſanũ ⁊ integrũ corã omni populo eſt oſtẽ-
ſum ⁊ ab eo ſuppliciter inuocatũ. Preter mi
racula ſupradicta in l̃ris ſummi pontific; po
ſita plura alia ſunt cõperta. Nã ſup locũ paſ
ſionis ei' ſepe luminaria de celo deſcẽdẽtia
plures religioſi alijq; q̃ plures viſibiliter cõ
ſpexerũt. Inter q̄ luminaria duo fratres in
habitu p̄dicatoꝝ ſe vidiſſe teſtati ſunt. Qui-
dã iuuenis noĩe Giofredus al's gunfred'
de ciuitate cumana. dum de panno tunice
ſancti petri haberet: ⁊ quidã hereticus eidẽ
deridẽdo diceret. vt ſi ſanctũ eũ crederet in
ignẽ pannũ ipm̃ ꝓijceret. ⁊ ſi cõburi nõ con
tingeret abſq; dubio ſanctus eſſet ⁊ ipſe ſue
fidei adhereret. Morq; ſup carbones accẽ
ſos pannũ ſancti petri ꝓiecit. ſꝫ ab ipſo igne
alti' reſilijt. deinde ꝑ ſe ſup ipſos carbones
reſiliẽs ipõs ardẽtes penitus extinxit. Tũc
incredul' ille dixit. Sic ꝑ oĩa pãnus tunice
mee faciet. Poſitus eſt igit̃ ſup alios carbo
nes ex vna p̃te pãn' heretici. ⁊ ex alia p̃te pã
nus ſcti petri. Pãn' aũt h̃tici mox vt ignis
calorẽ ſenſit penit' eſt cõbuſt'. pann' v̇o ſcti
petri in igne ꝑualuit ⁊ ignẽ ipm̃ extinxit. ita
ꝙ nec pil' aliq̇s cõbuſtus fuit. Qđ vidẽs he-
reticus ad viã veritatis redijt ⁊ miraculũ oĩ
bus publicauit. Apud florẽtiã iuuenis quidẽ
h̃tica prauitate corrupt' cũ in eccl̃ia fratrũ
de florẽtia cũ quibuſdã alijs iuuenib' añ quã

dã tabulã vbi eſt depictũ martiriũ ſcti petri
ſtaret vidẽs lictorẽ cum ꝑcutiẽtẽ euaginato
gladio ipſe dixit. Vtinã ego ibi fuiſſem q̄ va
lidius ꝑcuſſiſſem. Quo dicto ſtatim mut' ef
fectus eſt. Cũq; ſocij reqrerẽt q̇d haberet: ⁊
ipſe nihil rñdere poſſet eũ domũ reduxerũt.
Sed cũ in via eccl̃iã quãdã ſancti michael̃
vidiſſet. elapſus de manib' ſocioꝝ eccl̃iã in
trauit ⁊ flectẽs genua. corde ſcm̃ petrũ ro
gauit vt ſibi parceret. voto ſicut potuit ſe ob
ligãs: qꝛ ſi liberaret̃ peccata ſua ↄfiteret̃. et
om̃ heresim abnegaret. Tũc ſubito loq̇lã
recuꝑauit. ⁊ veniẽs ad domũ fratrũ abiura-
ta hereſi peccata ſua ↄfeſſus eſt. data licen-
tia ↄfeſſori ꝙ h in pplo p̄dicaret. Ipſe q; in
publica fratrũ p̄dicatõe ſurgẽs corã oĩ mul-
titudine hoc ↄfeſſus eſt. Nauis quedã dum
in medio maris pene naufragiũ pateret̃. ſe
ua fluctuũ inundatiõe quaſſata. oẽſq; caligi
noſe noctis tenebris tenerent̃. diuerſoꝝ ſan
ctoꝝ ſuffragia poſtulabãt. Sed cũ nullũ ſue
liberationis viderent indiciũ ſeq; ꝑiclitari
plurimũ formidarẽt. quidã de eis natiõe ia-
nuenſis facto ſilẽtio ſic eos alloquitur. Viri
fratres. numq̇d nõ audiſtis qualiter q̇dã fra
ter de ordine p̄dicatoꝝ noĩe frater petr' nu-
per ob defenſione fidei catholice ſit ab here
ticis īterfect'. multaq; ꝑ eũ dñs ſigna oſten
dat. Nũc igit̃ deuote ei' patrociniũ implore
mus: qꝛ ſpero ꝙ a noſtra nequaq̃ poſtulati
one fraudabimur. Aſſentiũt vniuerſi beatũ
petrũ in ſui auxiliũ deuotis precibus inuocã
tes. Illis ſic orãtibus mox antẽna nauis in
qua velũ appẽditur. cereis accenſis tota ple
na cõſpicit̃: ita ꝙ omnis obſcuritas ipſorũ
cereorũ mirabili fulgore fugat̃. noxq; illa
tã caliginoſa in diem clariſſimũ cõmutatur.
Reſpicientes viderũt quendã cũ habitu fra
trũ predicatoꝝ ſup velũ ſtantẽ. de quo nulli
dubiũ fuit. q̇n beat' petr' extiterit. Cum er-
go p̄dicti naute ianuam incolumes aduenĩſ
ſent ad domũ fratrũ predicatoꝝ venerũt. et
deo ⁊ btõ petro gr̃as referentes eiſdẽ fratri
bus totius miraculi ſeriẽ narrauerũt. Mu
lier q̇dã in flãdria cũ iã tres filios peperiſſet
⁊ ex hoc a viro odio haberet̃. rogauit ſanctũ
petrũ vt ſibi in auxiliũ fieret. Cũ ergo q̃rtũ

filiū peperiſſet ſiſr mortu⁹ eſt repertus. Quē
mater accipiēs ad rogandū ſanctū petrū to
tum ſe cōtulit. eū vt filiū ſuū reuiuiſcere fa-
ceret ꝓcibus deuotis exorās. Uix orōnē cō
pleuerat ⁊ ecce qui erat mortu⁹ apparuit vi
uus. Cū ergo ad baptiſmū portatus fuiſſet
⁊ vt iohannes vocaretur diffinitum eſſet.
ſacerdos cū eius nomē dicere debuit. neſci
ens dixit petrus. Unū iſtud nomē poſtmodū
ex deuotōe ſancti petri ſemꝑ retinuit. In ꝓ
uincia theutonie apud traiectū mulieres q̄
dam vidētes ad eccliam fratrū ꝑdicatoꝝ in
honore ſancti petri martiris magnū cōcur
ſuꝫ fieri populoꝝ dū ipſe in platea ꝯſiſterēt
⁊ filarēt aſtātib⁹ ſic dicebāt. Et iſti ꝑdicato-
res oēm modū lucrandi nouerūt. nā vt ma-
gnā poſſint pecuniā cumulare ⁊ lata edifica
re palatia vnū nouū martirē inuenerūt. Dū
hec ⁊ ſimilia dicerēt. ecce ſubito filū totum
ſanguine cruentat. ⁊ digiti q̄bus filū torq̄-
bant. ſanguie mox replent. Qō ille vidētes
⁊ admirātes digitos diligenter extergūt ne
forte in eis accidiſſet aliqua inſciſſura. ſꝫ cū
digitos oīno ſanos ꝯſpicerēt. ⁊ filū ſic ſan-
guinolentū tremētes ac penitētes dicere ce
perūt. Uere q2 ꝑcioſi martiris ſanguini de-
traximus. nobis hoc ſanguinis miraculuꝫ
tam ſtupendū euenit. Currētes igiꝛ ad do-
mū fratrū priori oia expoſuerūt. ac filū ſan-
guine cruētatū eidē ꝑſentauerūt. Prior au
tem ad multoꝝ inſtātiā ſolēneꝫ ꝑdicationē
ꝯuocauit. ⁊ q̄cq̄d predictis mulierib⁹ accide
rat corā oibus retulit ⁊ filū ipm ſic cruētatū
oibus oñdit. Uerū q̄dā magiſter artis grā-
matice in eadē ꝑdicatiōe ꝯſiſtēs. factū ipm
cepit plurimū deridere. ⁊ aſtātib⁹ dicere. Ui
dete mō qualr iſti fratres ſimpliciuꝫ corda
decipiūt. Naꝫ cū aliq̄b⁹ muliercu lis de ſuis
familiarib⁹ ꝯduxerūt vt filū ipꝫ i aliquo ſan
guine tigerēt: ⁊ ſic accidiſſe miraculoſe nar
rarēt. Dū hoc ille diceret ꝑtin⁹ vltiōis diui-
ne plagā accepit ⁊ ipm validiſſimarū febriū
eſtus iuſtis aſpiciētib⁹ ſic vexauit: vt a ꝑdi-
catiōe ipſa inter man⁹ amicoꝝ in ꝓpriā do-
mū deferreꝛ. Sꝫ cū vehemēter febris excre
ſceret. ⁊ ille mortē vicinā timeret ꝑdictū pri
orem accerſiri fecit. ⁊ reatū ſuū ꝯfitēs decor

beato petro corā dicto priore votū vouit ꝙ
ſi eius meritis ſanitatē reciperet. eū ſemꝑ i
ſpeciali deuotōe haberet ⁊ decetero linguā
ad talia nō laxaret. Mira res mox vt ꝑdictū
votū ꝓtulit. ſanitatē īntegrā recipit. Quadā
vice cū ſupprior ꝑdicti loci quoſdā lapides
pulcherrimos ⁊ magnos in quadā naui pro
ꝯſtructiōe ꝑdicte eccleſie duceret. nauis ip
ſa ex iprouiſo cuidā littori ſic inheſit: vt nul-
latenus poſſet moueri. Deſcendentes vero
oēs naute. vnanimiter ipſam impellebāt ſꝫ
nullatenus mouere poterāt. Cū ergo nauē
ſe amiſiſſe putarēt. predict⁹ ſupprior oibus
alijs licētiatis manū ad nauē appoſuit: ⁊ le
niter ipſam impellens dixit. In noie ſancti
petri martiris in cui⁹ honorē lapides iſtos
deferimus vade. Statimq̄ꝫ nauis velociſſi
me ſe mouit. ⁊ de littore ſana receſſit. Sup
quā naute aſcēdētes. oēs ſani ⁊ hylares ad
ꝓpria remearūt. ¶ In ꝓuincia frācie ci
uitate cenonis. puella quedā cū in aquā ra-
ptim trāſeuntē cecidiſſet ⁊ ꝑ magnū ſpaciū
tꝑis ſtetiſſet tandē de flumie mortua eſt ex
tracta. Mortis cuius erāt quattuor argu-
menta ſcꝫ magnū ſpaciū temporis. ⁊ rigidi
tas corpis ⁊ frigiditas ⁊ nigredo. Delata ē
ergo a quibuſdā ad eccleſiā fratrū qui cū eā
ſancto petro vouiſſent cōtinue vite eſt red-
dita ⁊ ſaluti. Frater iohannes polonus cuꝫ
apud boloniaꝫ quartana laboraret. et in fe
ſto ſancti petri martiris ſermonē ad cleruꝫ
facere deberet. acceſſionē eadē nocte iuxta
curſum naturalem expectans timere valde
cepit ne in iniuncto ſibi ſermone deficeret.
Ad ſancti igitur petri conuerſus ſuffragia
ad altare ipſius cū deuotione acceſſit orās
vt eius meritis iuuaretur cui⁹ debebat glo
riam predicare. Sicq̄ꝫ factū eſt ꝙ illa nocte
febris penitus ceſſauit. ⁊ poſtea nunq̄ euꝫ
inuaſit. Matrona quedā noie girolda vxor
iacobi de valle ſana cum per. xiiij. annos ab
immundis ſpiritibus fuiſſet obſeſſa. venit
ad quendam ſacerdoteꝫ dicēs. Ego ſum de
moniaca ⁊ ſpirit⁹ malign⁹ vexat me. Mox
ſacerdos territus fugiēs ſacriſtiā intrauit.
⁊ librum quendam in quo erant coniuratio
nes demonū ⁊ ſtolā latenter ſub capa defe-

rens cū bona ſocietate ad mulierem redijt.
Quem mox vt vidit ait. Latro peſſime quo
iuiſti. Quid eſt qđ ſub capa occulte portaſti.
Cum autēꝫ ſacerdos adiurationes ſuas fa
ceret. et nil curationis afferret. venit illa ad
beatum petrū dum adhuc viueret ab eo po-
ſtulās adiuuari. Cui ille prophetica voce rñ
dit. Confide filia ne deſperes q2 et ſi qđ po-
ſtulas ad preſens perficere nō valeo. temp⁹
tamē veniet ꝙ id qđ a me petis plenarie ob
tinebis. Quod et factum eſt. Nā poſt paſſio
nem eius cū ad ſepulchrū eius predicta mu-
lier acceſſiſſet ab illa infeſtatiōe demonū fu
it penitus liberata. Mulier quedā noie eu-
femia de loco corriongo mediolanē. dioceſ
vij. annis eſt a demonibus vexata. Sꝫ cum
ad ſepulchrum ſancti petri ducta fuiſſet. ce-
perūt demones eā amplius agitare ⁊ per os
eius cunctis audientibus clamare. Mario
la mariola. petrine petrine. Tūc demones
exeūtes eā quaſi mortuā dimiſerūt. Sꝫ mo
dicum poſt plene ſanata ſurrexit. Aſſerebat
aūt ꝙ dieb⁹ dominicis ⁊ feſtiuis. ⁊ maxime
quādo miſſa celebraꝛ: eam demones ampli⁹
moleſtabant. Quedam mulier nomine ver-
bona de beregno. ꝑ ſex annos a demonibus
agitata cū ad ſepulchruꝫ ſancti petri iuiſſet
adducta vix a multis viris detineri poterat
Inter quos erat q̄dā credēs hereticoꝝ noie
conradus de ladriano qui illuc aduenerat.
vt ſancti petri miracula derideret. Qui cū
predictam mulierē cū ceteris detineret. de-
mones eidē per mulierē dixerūt. Cur tenes
nos. Nonne noſter es. Nōne te ad talē locū
portauim⁹. ⁊ ibi tale homicidium ꝑpetraſti.
Nōne te ad talem ⁊ talem locū duximus. et
ibi tale ⁊ tale flagitiū cōmiſiſti. Cūq̄ꝫ multa
peccata ſibi dicerēt. que nullus alius niſi ipſe
ſolus ſciebat vehemēter expauit. Mox aūt
demones collum ⁊ pectuꝫ mulieris excoriā
tes ⁊ inde exeuntes. ſemiuiuā eā dimiſerūt
ſꝫ poſt modicū penitus ſanata ſurrexit. Pre
dictus aūt conradus hereticus hoc vidēs ⁊
ſtupens ad fidē catholicā eſt cōuerſus. Uir
quidā noie oppiſo credens hereticoꝝ cū oc-
caſionē cuiuſdā heretice cōſanguinee ſue ad
eccleſiam fratrum veniſſet ⁊ ad tumbaꝫ ſan

cti petri pergens duos ibi denarios conſpe
xiſſet ipos denarios accipiens dixit. Bonū
eſt vt bibamus iſtos. Statimq̄ꝫ totus cepit
tremere. nec de loco eodem aliquatenus po
tuit ſe mouere. Qui territus ꝑdictos dena-
rios in loco ſuo mox reſtituit ⁊ ſic inde abſceſ
ſit. Uidens autē beati petri virtutē hereſim
deſeruit ⁊ ad fidē catholicā ſe cōuertit. San
ctimonialis quedā erat in alemannia in clau
ſtro Oetenbach ordinis ſancti ſixti conſtan
tienſ. dioceſis que per annum ⁊ ampli⁹ gra
uem guttā in genu perpeſſa eſt. ita ꝙ nullo
remedio poterat liberari. Hec q2 ſepulchrū
ſancti petri corporaliter viſitare nō poterat
vtpote que erat ſub obedientia cōſtituta. et
que infirmitate grauiſſima vrgebatur cogi
tauit ſaltē predictū ſepulchrū mentali greſ-
ſu adire ac deuotione ſedula viſitare. Diſcēs
vero ꝙ in. xiij. dietis de loco illo mediolanū
poſſet adire quotidie pro qualibet dieta cen
tum pater noſter ad honoreꝫ ſancti petri di
cere cepit. Mirum in moduꝫ cum iſtas mē
tales dietas taliter cepit facere ſucceſſiue
ſemper ⁊ paulatim cepit ſe melius habere.
At vbi vltimā dictam perfecit. ⁊ ad tumbaꝫ
mentali greſſu peruenit flexis genubus ac
ſi preſentialiter coraꝫ tumba aſtaret pſalte
rium cū maxima deuotione totū legit. Quo
expleto ab illa infirmitate adeo liberatam
ſe ſenſit. vt iam inde modicum quid ſentiret
Rediēs vero eo modo quo iuerat anteq̄ oēs
dictas expleuiſſet penitus eſt ſanata. Uir q̄
dam de canapicio de villa maꝫati. nomie ru
finus. grauem valde infirmitatem incurrit
Nam vena fracta inferioribus partibus an
terius ſine ceſſatione ſanguinem emittebat
ita ꝙ a nullo medico aliquod ſibi remediuꝫ
poterat adhiberi. Cum ergo ſanguis ꝑ ſex
dies ⁊ noctes cōtinue effluxiſſet. ille beatuꝫ
petrum deuote in ſui auxilium inuocauit.
qui tam ſubito ſanatus eſt: vt inter effuſam
orationem ⁊ receptā liberationem nullū pe
ne fuerit interuallū. Cum autē ſe ſopori de-
diſſet. vidit quendā fratrē in habitu ordinis
fratrū ꝑdicatoꝝ groſſum facie atq̄ꝫ brunuꝫ.
quē ſociū beati petri martirꝭ exiſtimabat: ſi-
cut vere ⁊ talis forme extiterat. Qui cum ex

panſione palmas plenas ſanguie cū quodā
ſuā vnguēto eidē offerebat dicēs. Sanguis
adhuc recēs eſt. Ueni igiꝫ ad recentem ſan
guinē ſancti petri. Qui euigilās ſepulchꝛuꝫ
ſancti petri ſtatuit viſitare. Quedā comitiſſe
de caſtro maſſino yporēſis dioceſis. cū in be
atū petrū ſpecialē deuotionē haberēt ꝛ eius
vigiliā ieiunarent. cū ad ſuā eccleſiam vt au
dirēt veſperas acceſſiſſent. vna earū candelā
quādā in honoꝛeꝫ ſancti petri martiris an
te quoddaꝫ altare beati petri apl'i poſuit cō
burēdā. Que cū domuꝫ rediſſent. ſacerdos
auaricia ductus in ipſam candelā ſufflās eā
extinxit. ſed mox lumē rediit ꝛ denuo ipm ac
cēdit. Scdo ꝛ tertio eā extinguere voluit. ſꝫ
lumen vt pꝛius rediit. Unde tedio affectus
choꝝ intrauit ꝛ ante maius altare aliaꝫ can
delā inuenit. quaꝫ clericus in honoꝛē ſancti
Petri poſuerat. qui ei' vigiliā ſimilr ieiuna
bat. Quā ſacerdos bis extinguere voluit. ſꝫ
nequiuit. Quod videns cleric' iratus dixit.
Diabole apertū miraculū nō videtꝫ. ꝛ ꝙ ſan
ctus petr' nō vult vt ſuā extinguatis cādelā
Territi igiꝫ ꝛ ſtupētes ſacerdos et clericus
caſtrū aſcēderūt ꝛ pdictū miraculū oib' nar
rauerūt. Uir qdā noie roba de meda. cū vſqꝫ
ad veſtes in ludo oia pdidiſſet domū in ſero
rediēs cū lucerna accēſa lectū ſuū adiit ꝛ vi
dēs ſe tā viles pānos habere ꝛ ſe tm̄ amiſiſ
ſe ꝯſiderās pnimia deſperatiōe cepit demo
nes inuocare. ac ſe eiſdē oꝛe nephario cōmē
dare. Statimqꝫ tres demones affuerūt q lu
cernā accenſam in ſolariū pijciētes eū p col
lū arripuerunt. tā foꝛtiter ipm ſtringētes. vt
nullaten' loq poſſet. Quē cū plurimū agita
rent. q erāt in domo inferioꝛi ad eū aſcēden
tes dixerūt. Quid eſt qd agis o roba. Quib'
demones rñderunt. Ite in pace vr̄a ꝛ lectos
vr̄os intrate. Illi aūt vocē eſſe credētes pdi
cti viri ptinus redierūt. Illis recedētibus ce
pit mlto foꝛti' a demonibus agitari. Quod
illi cognoſcētes ſacerdotē ptinus aduocaue
rūt. Qui cū p beatū petrū demōes adiuraſſꝫ
duo ptinus exierūt. Sequenti aūt die ad ſe
pulchꝛū ſancti petri adductus eſt ad quē fra
ter guilhelm' vercelleñ. accedēs cepit demo
nem increpare. Qui eū quē nūꝙ viderat ex
noie vocās ait. Frater guilhelme p te nūꝙ
exibo. qꝛ hic noſter eſt. ꝛ noſtra opera fecit.
Que cū interrogaſſet quo noie vocareꝫ ait.
Uocoꝛ balcefas. Uerūtamen cū p bea. ū pe
trū adiuratus fuiſſet ipſum in terra pijciēs
mox exiuit ipſe aūt pfecte ſan' remāſit ꝛ pe
nitētiā ſalutarē accepit. L Cū qdā heretī
cos acerrimus diſputatoꝛ ꝛ eloquētie ſingu
laris cū btō petro cū adhuc viueret diſputa
ret ꝛ erroꝛes ſuos ſubtilr ꝛ acute pꝑoſuiſſꝫ
in mediū ac beatū petrū vt reſponderet ad p
poſita impoꝛtunius pꝛgeret ille deliberati
onē petēs oꝛatoꝛiū quoddā qd ꝓpe erat itra
uit. cū lachꝛimis oꝛās deuꝫ. vt cām fidei ſue
defēderet. ꝛ loquacē tumidū. aut ad fidei ve
ritatē reduceret aut lingue pꝛiuatione puni
ret ne p eam decetero ꝯtra fidei veritatē tu
meret. Rediēſqꝫ ad hereticū corā oibus pa
lā dixit vt ſuas iteruꝫ pponeret rōnes. Qui
ita penitus factus eſt mutus vt nec ſolū vnū
ꝟbū aliquaten' pferre valeret. Uñ hr̄tici cō
fuſi receſſerunt ꝛ catholici deo grās retule
runt. Cum in ſanis palmariū dum adhuc vi
ueret mediolani pꝛedicaret. ꝛ ibi vtriuſqꝫ ſe
xus eſſet maxima mltitudo. dixit publice al
ta voce. ſcio p certo ꝙ heretici tractant moꝛ
tē meā. ita ꝙ p moꝛte mea iam pecunia da
ta eſt. Sꝫ faciāt qcqd poſſūt. qꝛ magis pſequar
eos moꝛtuus q̄ viuus. qd verū fuiſſe mani
feſtū eſt. Apud floꝛētiā in monaſterio de ri
pulis ſanctimonialis quedā in oꝛōne poſita
ea die qua beatus petrus moꝛtē ſuſtinuit. vi
dit beatā virginē in excelſo thꝛono in gloꝛia
reſidere ꝛ duos fratres de oꝛdine pꝛedicato
rum in celū aſcēdere ꝛ hinc inde iuxta eā col
locatos eſſe. Et cū inquireret qui nā eſſent.
audiuit vocē dicētē ſibi. Hic eſt frater petr'
qui in ꝯſpectu dñi tāꝙ fumus aromatū glo
rioſus aſcendit. Repertūqꝫ eſt p certo ꝙ ea
dē die moꝛteꝫ ſubiit. qua dicta ſanctimonia
lis viſionē vidit. Uñ cū lōga ꝛ graui infirmi
tate laboꝛaret ad rogādū btm̄ petrū tota de
uotione ſe contulit ꝛ ſanitatē integraꝫ mox
recepit. Scolaris quidā cū de magalona ad
mōtē peſſulanū rediret. ex quodā ſaltu adeo
eſt ruptus in inguine vt doloꝛe nimio vexa
reꝫ. ꝛ incedere nō valeret. Hic aliqñ audiēs

pdicare ꝙ quedā mulier terrā ſanguine bea
ti petri reſperſam ſuper cancri coꝛroſionem
ponēs fuerat liberata dixit. Dñe de' de ter
ra illa nō habeo ſꝫ qui illi terre meritis bea
ti petri tantā dediſti virtutē. potes ꝛ iſti dare
Accipiēs igiꝫ de terra cū ſigno crucis ꝛ inuo
catione martiris loco ſupꝛapoſuit ꝛ ſtatim
curat' fuit. Anno dñi. M. cclix. in ciuitate
cōpoſtellis fuit quidā vir noie hñdict'. q tibi
as inflatas habebat in modū vtriū. ventreꝫ
tumētē inſtar pgnantis. faciē p nimio tumo
re hoꝛribilē. totūqꝫ coꝛpus inflatū ita vt mō
ſtrū aliqd videreꝫ. Hic cū a quadā matrona
vir ſup baculū ſe ſuſtentās elemoſinā peteꝛ
illa rñdit. Magis foſſa q̄ aliquo cibo idige
res ſꝫ meo ꝯſilio acquieſce ꝛ ad domuꝫ fra
trū pdicatoꝝ pgēs ꝛ pctā cōfitēs beati petri
patrocinia inocato. Ille aūt cū mane ad do
mū fratrū pdicatoꝝ veniſſet ꝛ hoſtiū eccl'ie
clauſum eſſet ſecus poꝛtam ſe poſuit ꝛ doꝛ
miuit. Et ecce quidā reuerēd' in habitu pdi
catoꝝ eidē apparuit ꝛ capa ipm cooperiens
eū in eccleſiā introduxit. Ille aūt euigilās et
in eccleſia ſe reperit ꝛ pfecte ſe ſanatū inue
nit. Quod multis admirationē intulit ꝛ ſtu
poꝛē cū viderēt hominem pene moꝛtuū tam
ſubito a graui infirmitate fuiſſe liberatum.

¶ De ſctō philippo apoſtolo. lxij

Philippus dicitur os lampadis vel os manuuꝫ. Uel dicitꝫ a philos qd ē amoꝛ ꝛ iper qd eſt ſuper: quaſi amatoꝛ ſupnoꝛum. Dicitꝫ igitur os lampadis pꝑter ſuā luculentam pdicationem. os manuū pꝑter aſſiduā operationē. amatoꝛ ſupnoꝛuꝫ pꝑter celeſtem cōtemplationem. A

Philippus apoſtolus
cū. xx. annis p ſithiā pdicaſſet a
paganis teneꝫ ꝛ ad imolandū
ſtatue martis ab eiſdē cōpelliꝫ
Tūc ſubito dꝛaco qdā ingēs de ſub baſe exi
uit q filiū pōtificis q ignē miſtrabat in ſacri
ficio interfecit duoſqꝫ tribunos quoꝝ mini
ſtri philippū in vinculis detinebāt extinxit
ceteroſqꝫ adeo ſui flat' fetoꝛe infecit vt oēs
moꝛbidi reddereꝫ. Dixitqꝫ philipp'. Credi
te mihi ꝛ ſtatuā iſtā ꝯfringite. ꝛ i loco ei' cru
cē dñi adoꝛate vt infirmi veſtri ſaneꝫ ꝛ moꝛ
tui ſuſciteꝫ. At hi q cruciabāꝫ clamabāt
Tm̄ fac vt ſanemur ꝛ hūc martē ptinus cō
fringem'. tūc philipp' dꝛaconi pcepit vt in lo
cū deſertū deſcēderet. ita vt nulli oīno noce
ret. Qui ſtatim receſſit ꝛ vlteri' nō cōparuit
tūc philipp' oēs ſanauit ꝛ illis trib' moꝛtuis
vite bñficiū ipetrauit. Sicqꝫ vniuerſis credē
tibus p ānū vnū adhuc eis pdicauit ꝛ in eis
pſbiteros ꝛ diacones oꝛdinās in aſiā ciuita
tē hierapolim venit ibiqꝫ hereſim hebꝛonita
rū q xp̄m carnē fātaſticā aſſumpſiſſe dogma
tizabāt extinxit. Erāt autē illi due ſacratiſſi
me virgines filie ei' p quas dñs mltos ad fi
dē ꝯuertit. Philipp' aūt añ ſeptē dies obit'
ſui ep̄os ꝛ pꝛeſbiteros ꝯuocauit. eiſqꝫ dixit.
Hos ſeptē dies pꝑter āmonitionē vr̄aꝫ mi
hi dñs ꝯceſſit. erat aūt ānoꝝ. lxxxvij. Poſt h
ifideles ipm tenuerūt. ꝛ cruci ad iſtar mgr̄i
ſui quē pdicabat affixerūt ꝛ ſic ad dñꝫ migra
uit ꝛ feliciter vitā cōpleuit. Iuxta aūt eū due
filie ei'. vna a dextrꝭ ꝛ alia a ſiniſtris ſunt ſe
pulte. De iſto philippo ſic dicit Iſido. i li. de
vita ꝛ oꝛtu ꝛ obitu ſctōꝝ. Philipp' gallis p
dicabat. xp̄ꝫ. barbaras gētes vicinaſqꝫ tene
bꝛas ꝛ tumēti oceano coiūctos ad ſcie lumē
fideiqꝫ poꝛtū deduxit. demū i ierapoli frigie
pꝛuīcie vꝛbe crucifixus lapidatuſqꝫ obiit. ſiꝫ
qꝫ cū filiab' ſuis ibi reqeſcit. h Iſid. De phi
lippo aūt q fuit vn' de ſeptē diaconib' dicit
Hiero. in martirologio. ꝙ. viij. ydus iulij ſi
gnis ꝛ pdigijs inclitus apud ceſareā reqeuit
iuxta quē tres filie ei' tumulate ſunt: nā qr
ta apud epheſum reqeſcit. Prim' ergo phi
lippus ab iſto differt. qꝛ ille fuit apoſtol' iſte
diaconus. Ille quieſcit apud ierapolim. iſte
apud ceſareā ille habuit duas filias pphetiſ
ſas iſte quattuoꝛ. Licet hiſtoꝛia eccleſiaſtica
videaꝫ dicere ꝙ fuit philipp' apl's q habuit
quattuoꝛ filias pꝛophetiſſas. ſꝫ in hoc magꝭ
hieronimo eſt credenduꝫ.

¶ De ſctō Iacobo apl'o mi
noꝛi. lxiij. A

Iacobus dicitur
ſupplātatoꝛ vel ſupplātās
feſtinantē vel pꝛeparās vel

dicitur iacobus a ia qḋ eſt deus ⁊ cobar qḋ
eſt onus vel pōdus. Vel iacobus quaſi iaco
pus a iaculo ⁊ cope qḋ eſt ceſio quaſi ceſus
iaculis. Dicit̄ ergo ſupplātator mūdi ꝑ con-
temptū. ſupplantās feſtinantē diabolū pre-
parans ad omne bonū corpus ſuuꝫ. Male
enim paſſiōes nobis inſunt ex tribus ſicut
dixit gregorius nicenus. Ex mala educatio
ne ſiue conuerſatiōe. ex corporis mala habi
tudine. ex vicio ignorantie. Curant̄ autē vt
dicit bona conſuetudine. bona exercitatiōe
ſtudio doctrine. Sic btūs iacobus ſe cura-
uit: ⁊ ideo corpus ad omne bonū paratū ha
buit. Dicit̄ etiā pōdus diuinū ꝑ grauitatem
morū iaculis ceſus per martiriū. A

Jacobus iſte apoſto-
lus vocatꝰ eſt iacobꝰ alphei ſcꝫ
filius iacobꝰ frater dn̄i iacobus
minor ⁊ iacobus iuſtus. Jacobꝰ
alphei dr̄ nō tm̄ ſm̄ carnē. ſed etiā ſm̄ nois
interp̄tationē. Alpheus eīm interpretat̄ do-
ctus vel documētuꝫ vel fugitiuus vel mille
ſimus. Dicit̄ ergo Jacobꝰ alphei. qꝛ fuit do
ctus ꝑ ſcientie inſpirationē documentū per
aliorū eruditionē. fugitiuus de mūdo ꝑ de-
ſpectionē. ⁊ milleſimus ꝑ humilitatis repu
tationē. Frater quidē dn̄i dicit̄ ex eo ꝙ ſimil
limus ſibi fuiſſe ꝑhibet̄. adeo vt pleriqꝫ i co
rum ſpecie fallerent̄. Unde cū iudei ad capi
endum xp̄m ꝑgerent ne forte iacobū in ꝑſo
na xp̄i caperēt a iuda qui xp̄m a iacobo tāq̄
corū familiaris optime diſcernebat ſignuꝫ
oſculi acceperūt. Hoc etiā teſtat̄ ignatiꝰ in
quadā epiſtola ad iohannē euāgeliſtā ſic di-
cens. Si licitū eſt mihi apud te ad hieroſo-
lime ꝑtes volo aſcendere. vt videā illū vene
rabilem iacobū q̇ cognoīat̄ iuſtus quē refe-
rūt xp̄o ieſu ſimillimū facie vita ⁊ modo cō-
uerſationis. acſi eiuſdē vteri frater eſſet ge
mellus. quē dicūt. ſi video. video ⁊ ip̄m ieſuꝫ
ſm̄ oīa corꝑis eius liniamēta. Vel dr̄ frater
domini qm̄ xp̄us ⁊ iacobus ſicut a duabꝰ ſo
roribus deſcenderant ſic a duobus fratribꝰ
ſcꝫ ioſeph ⁊ cleopha deſcendere putabant̄.
Non eīm dicit̄ frater dn̄i: quia fuerit filius
ioſeph ſponſi marie de vxore alia. ſicut aliq̄
voluerūt dicere. ſꝫ quia erat filius marie fi
lie cleophe q̇ quidē cleophas fuit frater ip-
ſius ioſeph ſpōſi marie lꝫ magiſter iohānes
beleth dicat. qꝛ alpheus pater ipſius iacobi
fuit frater ioſeph ſponſi marie. qḋ verū non
credit̄. Judei ergo fratres vocabāt qui ſe ex
vtraqꝫ ꝑte ſanguinis ꝯtingebāt. ¶ Vel
dicitur frater dn̄i ꝓpter ꝑrogatiuā ⁊ excellē
tiam ſanctitatis ob quam pre ceteris apl̄is
hieroſolimis eſt ep̄s ordinatꝰ. Dicit̄ etiā ia
cobꝰ minor ad drīam iacobi maioris filij ze
bedei. Licet eīm iacobo zebedei natus ſit pri
or. fuit tamē vocatiōe poſterior. vnde etiaꝫ
hec cōſuetudo i pleriſqꝫ regionibꝰ obſeruat̄
vt ille qui prior īgreditur maior vocet̄ ⁊ ille
qui poſterior minor lꝫ ſit prior aut etate ma
ior aut ſanctitate dignior. Dicit̄ etiā iacobꝰ
iuſtus ꝓpter meritū excellētiſſime ſc̄titatis
Nam ſm̄ Hiero. tāte reuerētie ⁊ ſanctitat̄
in populo extitit vt fimbriaꝫ veſtimēti eius
certatim cuperent tangere. Unde ⁊ de eius
ſanctitate ſic ſcripſit egiſippus apl̄oruꝫ vici
nus. ſicut i eccleſiaſticis hiſtorijs legit̄. Su
ſcepit inquit eccleſiam frater dn̄i iacobus q̇
ab oībus noīatus eſt iuſtus ab ipſis tempo
ribus dn̄i perdurās vſqꝫ ad nos. Hic ex vte
ro matris ſue ſanctus fuit: vinū ⁊ ſicerā nō
bibit. carnes nūq̄ mādu̇cauit. ferrū i caput
eiꝰ nō aſcendit. oleo nō eſt vnctus. balneis
non eſt vſus. ſindone. id eſt veſte linea ſemꝑ
indutus. Totiēs in oratiōe genua flexerat
vt callos in genibus ſicut in calcaneis vide
retur habere. Pro hac inceſſabili ⁊ ſumma
iuſticia appellatꝰ eſt iuſtus ⁊ abba qḋ eſt in
terpretatū munimentū ppl̄i ⁊ iuſticia. Hic
ſolus inter apl̄os ꝓpter nimiā ſanctitatem
ſuā ꝑmittebat̄ intrare in ſancta ſc̄torūꝫ. hec
egiſippus. Dicit̄ etiā ꝙ primus inter apl̄os
miſſam celebrauit. Nā ꝓpter ſue excellētiā
ſanctitatis hunc ſibi honorē apl̄i fecerūt vt
poſt aſcenſionē dn̄i primꝰ inter eos miſſam
hieroſolimis celebraret etiā anteq̄ eſſꝫ ep̄s
ordinatus cū ante eius ordinationē in acti-
bus dicat̄ ꝙ diſcipuli erāt perſeuerantes in
doctrina apoſtolorū ⁊ cōicatione fractionis
panis. qḋ de miſſe celebratiōe accipit̄. Vel
forte ideo primus celebraſſe dicit̄. qꝛ primꝰ

in pontificalibus eā dixiſſe ꝑhibet̄ ſicut ⁊ pe
trus poſtmodū primus in antiochia miſſaꝫ
celebrauit ⁊ marcꝰ in alexādria. hic ꝑpetue
v̓ginitatis extitit. ſicut teſtat̄ Hiero. in lib.
ꝯtra iouinianū. In paraſceue autē mortuo
dn̄o ſicut dicit ioſephus ⁊ hiero. in. lib. de vi
ris illuſtribus. iacobꝰ votū vouit ſe nō come
ſturū donec videret dn̄m a mortuis ſurrexiſ
ſe. in ipſa aūt die reſurrectōis cū vſqꝫ ad diē
illā iacobꝰ nō guſtaſſet cibū. eidē dn̄s appa-
ruit ac eis q̇ cū eo erāt ⁊ dixit. Ponite men
ſam ⁊ panē. deinde panē accipiēs bn̄dixit ⁊
dedit iacobo iuſto dicens. Surge frater mi
comede. qꝛ filius hoīs a mortuis reſurrexit
Septimo igit̄ anno ep̄atus eius cū ad dieꝫ
paſche apoſtoli hieroſolimis ꝯueniſſent. in
terrogāte eos iacobo q̄nta ꝑ eos feciſſꝫ dn̄s
corā populo referebāt. Cū ergo ſeptē diebꝰ
iacobus cū alijs apoſtolis in tēplo predicaſ
ſet corā caypha ⁊ aliq̄bus iudeis: ⁊ iam pro
pe eſſet vt baptizari vellent. repente quidā
templū ingrediens clamare incepit. O viri
iſraelite q̇d facitis. Cur ab iſtis magis vos
decipi permittitis. Intantū aūt populū con
citauit vt apoſtolos lapidare vellent. Aſcen
dit aūt homo ille ſuꝑ graduꝫ vbi iacobus p̄
dicabat: ⁊ ipſum precipitauit deorſum ⁊ ex
tunc plurimū claudicauit. Hec aūt. vij. āno
poſt aſcenſionē domini btūs iacobꝰ paſſus
eſt. ¶ In anno aūt epiſcopatus ſui. xxx.
videntes iudei ꝙ paulū nō poſſent occidere
eo ꝙ ceſarē appellaſſet ⁊ romā miſſus fuiſ-
ſet: ꝑſecutionis ſue tirannidē in iacobū con
uerterunt ꝯtra eū occaſionē querētes. Et ſi
cut predictus egiſippus cōtemperaneꝰ apo
ſtoloruꝫ refert. ſm̄ qḋ in eccleſia. hiſtoria in
uenitur. iudei ad eū ꝯuenerūt dicētes. Ora
mus te vt reuoces populū: qꝛ ipſe errat in ie
ſu putans ꝙ ipſe ſit xp̄s. Precamur ergo vt
diſſuadeas oībus cōuenientibus in die pa
ſche de ieſu. tibi eī obtēperabimꝰ oēs ⁊ de te
taꝫ nos q̄ populus teſtimoniū ferimꝰ quia
iuſtus es ⁊ ꝑſonā nulliꝰ accipis. Statuerūt
igitur illū ſuꝑ pinnā tēpli ⁊ voce magna cla
mantes dixerūt. Virorū iuſtiſſime cui nos
omnes obtēꝑare debemꝰ: qm̄ populus er-
rat poſt ieſum qui crucifixus eſt enūcia no-
bis q̇d tibi videt̄. tunc iacobus cū ingenti vo
ce reſpōdit. Quid me interrogatis de filio
hoīs. Ecce ipſe ſedet in celis a dextris ſum
me virtutis venturus iudicare viuos ⁊ mor
tuos. hec audiētes xp̄iani valde gauiſi ſunt
⁊ libenter eū audierūt. Phariſei aūt ⁊ ſcri-
be dixerūt. Male fecimus tale teſtimoniuꝫ
preſtare ieſu. ſꝫ aſcendamꝰ ⁊ ꝑcipitemꝰ euꝫ
deorſum: vt ceteri terreant̄: ⁊ ei credere nō
p̄ſumāt. Et ſimul voce magna clamauerūt
dicētes. O o ⁊ iuſtus errauit. Aſcēderūt er-
go ⁊ precipitauerūt eū. Cū ergo precipitaſ-
ſent lapidibꝰ eū obruebāt dicentes. Lapide
mus iacobū iuſtū. Qui deiectus nō ſolū mo
ri nō potuit. ſed ꝯuerſus ⁊ ſuꝑ genua ꝓcum
bens dicebat. rogo dn̄e dimitte eis: qꝛ neſci
unt q̇d faciunt. Tūc vnus ex ſacerdotibꝰ ex
filijs rechab exclamauit Parcite queſo. q̇d
facitis. ꝓ vobis orat hic iuſtus quē lapidat̄
Tunc vnus ex ipſis perticā fullonis arripi
ens valido ictu caput eius ipetijt ⁊ cerebrū
excuſſit. Hec egiſippꝰ. Taliqꝫ martirio mi-
grauit ad dn̄m ſub nerone q̇ cepit anno dn̄i
lvij. ſepultus ibidē ꝓpe templū. Cū aūt po-
pulus vellet eius mortē vindicare ⁊ malefa
ctores capere ⁊ punire ꝓtinus aufugerunt
Refert ioſephus ꝙ ꝓpter peccatuꝫ mortis
iacobi iuſti factū eſt excidiū in hieruſalem ⁊
diſperſio iudeorū. ſed nō ſolū ob mortē iaco
bi; ſꝫ etiā ob mortē dn̄i ꝑcipue deſtructio fa
cta eſt ſꝫ ꝙ dicit dn̄s. Non relinquent in te
lapidem ſuꝑ lapidē eo ꝙ nō cognoueris tē-
pus viſitationis tue. Sed qm̄ nō vult domi
nus mortē peccatoris. ⁊ vt ipſi excuſationē
non haberent ꝑ. xl. annos eoꝝ penitētiā ex
pectauit: ⁊ ꝑ apl̄os maxime ꝑ iacobū fratrē
dn̄i inter eos continue ꝑdicantē eos ad pe-
nitentiā reuocabat. Sꝫ cū ꝑ ammonitionē
eos non poſſet reuocare voluit eos ſaltē ꝓ-
digijs exterrere. Nam in his. xl. annis ſibi
ad penitentiā datis multa mōſtra ⁊ ꝓdigia
ſicut refert ioſephus euenerūt. Nā ſtella ꝑ-
fulgens gladio ꝑ oīa ſimilis viſa eſt ciuitati
deſuꝑ imminere. ac ꝑ totū annū exitialibus
flāmis ardere. In quodā feſto azimoꝝ hora
noctis nona tantus fulgor arā templumqꝫ
circūdedit. vt oēs diē clariſſimū factū puta-

rent. In eadē feſtiuitate vitula ad imolādū
adducta. inter miniſtroꝝ man⁹ agnā ſubito
eſt enixa. Poſt aliquot dies ꝑpe ſolis occa
ſum viſi ſunt currus ꝛ quadrige in oī regio
ne ꝑ aerē ferꝛ armatorū cohortes miſceri
nubibusꝛ vrbes circūdare agminib⁹ impro
uiſis. In alio die feſto que pentecoſten ap
pellat̃ noctu ſacerdotes templū ingreſſi ad
miniſteria ex more cōplēda mot⁹ quoſdam
ſtrepituſq̃ ſenſerūt ac voces ſubitas audie
runt dicētes. Trāſeam⁹ ab his ſedib⁹. Ante
quartū etiā annū belli q̇dā vir noīe ieſus a-
nanie filius in feſto tabernaculoꝝ repente
clamare cepit. Vox ab oriēte. vox ab occidē
te. vox a quattuor vētis vox ſup hieroſolimā
ꝛ ſup templū. vox ſup ſpōſos ꝛ ſponſas. vox
ſup populū vniuerſuꝫ. Predictus igit̃ vir ca
pitur cedit̃ verberat̃. ſed ille aliud dicere ne
quiēs quāto plus verberat̃ tanto forti⁹ cla-
mabat. Ad iudicē igit̃ adducit̃ tormētis di-
ris afficitur vſq̃ ad patefactionē oſſium la-
niatur. Sed ille nec preces: nec lachrimas
effundebat: ſed cū quodaꝫ vlulatu ꝑ ſingula
pene verbera eadē ꝓferebat. addens etiaꝫ
hoc. Ve ve hieroſolimis hec ioſephus. ¶
Cū aūt iudei nec ammonitiōibus ↄuerterē
tur: nec tantis ꝓdigijs terrerent̃ poſt q̄dra
geſimū annū dn̄s veſpaſianū ꝛ titū hieruſa-
lem adduxit. qui ip̄am ciuitatē funditus de
ſtruxerūt. Hec aūt fuit cauſa aduentus ip-
ſoruꝫ in hieruſalē ſicut in quadā hiſtoria in
uenitur licet apocripha. Videns pilatus q̈
ieſum innocentē condemnauerat timēs of
fenſam tyberij ceſaris ꝓ ſe excuſando nun
cium noīe albanū ad ceſarem deſtinauit. eo
autē tempore veſpaſian⁹ monarchiā in ga-
lacia a tyberio ceſare tenebat. Nūcius igit̃
pilati a vētis ↄtrarijs in galaciā pellit̃ et ad
veſpaſianū adducit̃. Talis aūt ibi ſeruabat̃
ↄſuetudo. vt quicūq̃ ibidē naufragiū pate-
ret̃ rebus ꝛ ſeruituti pricipis ſubderet̃. quē
veſpaſianus quis eſſet: aut vnde veniret ſeu
quo tenderet req̄ſiuit. Cui ille. Hieroſolimi
tanus ſuꝫ. de ꝑtibus illis veni romā vſq̃ tē
debā. Cui veſpaſian⁹. De terra ſapientiū ve
nis. artē noſti medicaminis medic⁹ es. cura-
re me debes. Veſpaſian⁹ eīm quoddā genus

verniū naribus inſitū ab infantia gerebat.
vnde ꝛ a veſpis veſpaſian⁹ dicebat̃. cui vir ille
reſpōdit. Artē medicaminis dn̄e neſcio. ꝛ ideo
curare te nō valeo. cui veſpaſianus. Niſi me
curaueris morte morieris. cui ille ait. Ille
qui cecos illuminauit: demones effugauit.
mortuos ſuſcitauit. ille nouit: q̈ artē medē
di ignoro. Cui veſpaſianus. Quis eſt ille de
quo tanta ꝓfaris. Et ille ieſus nazarenus
quē iudei ꝑ inuidiaꝫ occiderūt. in quē ſi cre-
dideris ſanitat̃ gratiā ↄſequeris. Et veſpa
ſian⁹ ait. Credo q̈ mortuos ſuſcitauit. me
etiā de infirmitate hac liberare poterit. Et
hec dicēdo. veſpe de narib⁹ eius ceciderūt ꝛ
ↄtinuo ſanitatē recepit. Tūc veſpaſian⁹ in-
genti gaudio repletus ait. Certus ſuꝫ: quia
fili⁹ dei fuit q̇ me curare potuit. Petita igit̃
a ceſare licētia hieroſolimā cū manu arma
ta ꝑgam: ꝛ oēs ꝓditores huius ꝛ occiſores
funditus euertā. Dixitq̃ albano nūcio pila
ti. Rebus ꝛ vita ſanus ꝛ incolumis domuꝫ
tuā mei licentia reuertaris. Veſpaſian⁹ igi
tur romā adijt ꝛ deſtruēdi iudeā ꝛ hieruſalē
a tiberio ceſare licentiā ipetrauit. Per an-
nos igit̃ plures exercitū congregauit tꝑe. ſ.
neronis imꝑatoris cū iudei imꝑio rebellaſ-
ſent vnde ſm̄ cronicaꝫ nō fecit hoc zelo xp̄i
ſꝫ q̈ a dn̄io receſſerāt romanoꝝ. Hieruſalē
igit̃ cū copioſo exercitu Veſpaſian⁹ aduenit
ꝛ in die paſche hieruſalē ꝑ circuitū potenter
obſedit. ibiq̃ infinitā multitudinē q̄ ad diē
feſtū ↄuenerat cōcluſit. ¶ Per aliquod
autē tempus anteq̄ veſpaſianus hieruſalē
aduenīret fideles q̇ ibi erāt a ſpū ſancto ad
monentur vt inde recedāt ꝛ in quodā opido
trāſiordanē qđ pellan vocat̃ ſecedāt. vt abla
tis ab vrbe ſanctis viris celeſti vindicte fie
ret locus tam de vrbe ſacrilega q̄ꝫ de popu-
lo ſcelerato. Quandā autē ciuitatē iudee no
mine ionapatam in qua ioſephus ꝛ dux et
princeps erat. ꝓmo oīm eſt aggreſſus. Sꝫ
ioſephus cū ſuis viriliter reſiſtebat. Tādē
videns ioſephus imminere excidiū ciuitat̃
aſſumptis vndecim iudeis ſubterraneā do
mū intrauit. vbi quadriduana fame afflicti
iudei non cōſentiente ioſepho malebāt ibi
dem mori q̄ꝫ veſpaſiani ſe ſubijcere ſeruitu-

ti. Volebantq̃ ſe mutuo interficere ꝛ ſan-
guinem ſuū in ſacrificiū deo offerre. Et qm̄
ioſephus inter eos dignior erat volebāt eū
primitus occidere. vt eius effuſione ſangui
nis deus citius placaret̃. Vel vt in quadem
cronica dicit̃. ideo ſe mutuo interficere vo-
lebant. ne darentur in manib⁹ romanorum
At Joſephus vir prudēs ꝛ mori nolēs iudi-
cem mortis ꝛ ſacrificij ſe ↄſtituit ꝛ q̇s prior
alio occidēdus eſſet inter binos ꝛ binos ſor
tem mittere iuſſit. Miſſis igit̃ ſortib⁹ ſors
nūc vnū nūc aliū morti tradidit donec vētū
eſt ad vltimū cū quo ioſephus ſortē miſſur⁹
fuit. tunc ioſephus. homo ſtrennu⁹ ꝛ agilis
gladiū illi abſtulit. ꝛ quid magis eligeret vi
tam. ſ. aut morteꝫ requiſiuit: ꝛ vt ſine dilati-
one eligeret precepit. Et ille timēs reſpon-
dit. Viuere nō recuſo. ſi gratia tui vitā ↄſer
uare valeo. Tūc ioſephus vni familiari ve-
ſpaſiani ꝛ ſibi etiā familiari latēter locutus
eſt vt ſibi vita donaret̃ petijt ꝛ qđ petijt ipe-
trauit. Cū autē ante veſpaſianū ioſeph⁹ eēt
adductus. dixit ei veſpaſianus. Mortē me
ruiſſes ſi huiuſ petitionibus liberatus non
eſſes ꝛ ioſephus. Si quis perperaꝫ actū eſt
in melius cōmutari poteſt. Et veſpaſianus
Qui victus eſt quid facere poteſt. ꝛ ioſeph⁹
Aliquid facere potero ſi dictis meis aures
tuas demulſero. ꝛ veſpaſianus. Concedat̃
vt verbis tuis inhereas. ꝛ quicquid boni di
cturus es pacifice audiat̃ ꝛ ioſephus. Im-
perator romanus interijt ꝛ ſenatus imꝑato
rem te fecit ꝛ veſpaſianus. Si ꝓpheta es.
quare nō es vaticinat⁹ huic ciuitati q̄ꝫ mee
ſit ſubijciēda ditioni. Et ioſephus Per qua
draginta dies hoc eis predixi Interea lega
ti romanorū veniūt veſpaſianū in imperiuꝫ
ſublimatū aſſerūt. eumq̃ romā deducunt.
Hoc quoq̃ euſebius i cronica teſtat̃ q̄ꝫ ſcꝫ
ioſephus veſpaſiano predixit tam de imꝑa-
toris morte q̄ꝫ de ſua ſublimatiōe. Reliquit
autē veſpaſianus titū filiū ſuū in obſidione
hieruſalē. Titus autē vt in eadeꝫ hiſtoria a
pocripha legitur audiēs patrē ſuū in impe-
rium ſublimatū tanto gaudio ꝛ exultatione
replet̃ q̄ꝫ neruorū ↄtractione et frigiditate
corripitur ꝛ altero crure debilitat⁹ paraliſi

torquetur. Joſephus aūt audiēs titū parali
ſi laborare cauſam morbi ꝛ tp̄s morbi dili-
gēter inquirit. Cauſa neſcit̃. morbus igno-
ratur. de tempore aūt q̈ſi audita patris ele
ctiōe hoc ſibi acciderit aperit̃. ioſephus au-
tem vir prouidus ꝛ ſapiens et paucis mul-
ta coniecit ꝛ ex tempore morbū ꝛ cauſaꝫ in
uenit ſciēs q̈ gaudio ꝛ leticia ſuꝑabundāti
debilitatus fuerit. Animaduertēs itaq̃ q̈
contraria contrarijs curantur. ſciens etiaꝫ
quia quod amore conquerit̃. dolore frequē
ter amittitur. querere cepit an aliquis eſſet
q̇ principis inimicitijs obnoxius teneretur
Et erat ibi ſeruus adeo tito moleſtus vt ſi-
ne vehemēti conturbatōe nullatenus in eū
poſſet reſpicere. nec etiā nomen eius audi-
re. dixit itaq̃ tito. Si curari deſideras oēs
q̇ in meo cōitatu venerit ſaluos facias Cui
titus. Quicūq̃ i tuo comitatu venerit ſecu-
rus habeatur ꝛ ſaluus. Tunc ioſephus cito
prandiū fieri p̄cepit. ꝛ menſaꝫ ſuā mēſe titi
appoſitā locauit ꝛ ſeruū a dextris ſuis ſede
re fecit. Quē titus reſpiciens moleſtia con-
turbatus infremuit. ꝛ qui prius gaudio in-
frigidatus fuerat. accenſione furoris inca-
luit neruoſq̃ diſtēdens curatus fuit. Poſt
hoc titus ꝛ ſeruū in ſui gratiā ꝛ ioſephū i ſuā
amicitiā recepit. Utrū aūt hec hiſtoria apo
cripha narrāda ſit lectoris iudicio relinqua
tur. ¶ Biennio igit̃ a tito hieruſalē ob
ſeſſa inter cetera mala q̄ obſeſſos grauiter
ꝑurgebāt tanta fames omnes tenuit q̄ꝫ pa
rentes filijs ꝛ filij parētibus. viri vxorib⁹ et
vxores viris cibos nō tantū emanibus. ſed
etiā ex ipſis dentib⁹ rapiebāt. Juuenes etiā
etate fortiores velut ſimulachra ꝑ vias ob-
errando pre fame examines cadebāt. Qui
mortuos ſepeliebāt ſepe ſuꝑ ip̄os mortuos
mortui cadebāt fetorē itaq̃ cadauerū non
ferentes ex publico ſumptu ipſa ſepeliebāt
Sed deficiente ſumptu vincente cadauerū
multitudie de muro cadauera precipitabāt
At titus circūiens cuꝫ vidiſſet valles reple
tas cadaueribus ꝛ totam patriam ex eoruꝫ
fetore corruptaꝫ manus ſuas cū lachrimis
ad celum leuauit dicēs. Deus tu vides: quia
ego hoc nō facio. Tanta eīm ibi fames erat

ꝙ calciamēta ſua ⁊ corrigias comedebant.
Matrona quedā inſuper genere ⁊ diuitijs
nobilis ſicut in hiſtoria eccleſiaſtica legitur
cū predones in eius domū irruētes eā omni
bus expoliaſſent. nec ſibi q̇d comederet re-
māſiſſet paruuluꝫ lactētē tenēs in manibus
ait. Infelicis matris infelicior fili in bello
in fame in direptiōe cui te reſeruabo. Ueni
ergo nūc o mi nate eſto matri cibus. p̄doni-
bus furor. ſeculis fabula. Et his dictis filiū
iugulauit ⁊ coxit et dimidiū comedēs partē
alterā occultauit. Et ecce cōfeſtim p̄dones
odorē carnis cocte ſentiētes in domū irruūt
⁊ niſi carnē prodat mortē minant̄. Tunc il-
la detegēs infantis membra ecce inquit vo-
bis partē optimā reſeruaui. At illos tantus
horror inuaſit ꝙ nec loqui potuerunt. Et il-
la. Meus eſt inquit filius hic. meū eſt pec-
catum. Securi edite. quia prior ego comedi
quē genui. Nolite fieri aut matre religioſio
res aut feminis molliores ꝙ ſi vincit vos pie-
tas ⁊ horretis ego totū comedam que dimi-
dium iam comedi illi vero tremētes ⁊ terri-
ti diſceſſerūt. Tandeꝫ ſecūdo anno imperij
veſpaſiani titus ierusalē cepit. ⁊ captā ſub-
uertit templumqꝫ funditus deſtruxit. Et ſi-
cut iudei xp̄m. xxx. denarijs emerāt. ſic ⁊ ipſe
vno denario. xxx. iudeos vēdidit. Sicut aūt
narrat ioſephꝰ nonaginta ſeptēmilia iudeoꝝ
venditi ſunt ⁊ vndecies centamilia fame ⁊
gladio perierunt. M Legit̄ quoqꝫ ꝙ titꝰ
intrās hieruſalem quēdam murū deſiſſimū
vidit ipſumqꝫ pforari precepit. factoqꝫ fora
mine quendam intus ſenē aſpectu ⁊ canicie
venerabilem inuenerūt. Qui requiſitus q̇s
eſſet r̄ndit ſe eſſe ioſeph ab arimathia ciuita
te iudee ſeqꝫ a iudeis ibidē clauſum ⁊ mura
tū fuiſſe eo ꝙ xp̄ꝫ ſepeliſſet. Addiditqꝫ ꝙ ab
illo t̄pe vſqꝫ nūc celiſti ſit cibo paſtus ⁊ diui-
no lumine ꝯfortatus In euāgelio t̄n nicode
mi dicit̄ ꝙ cū iudei ipſum recluſiſſent. Chri-
ſtus reſurgēs eū inde eripuit ⁊ in arimathiā
duxit p̄t dici ꝙ cū eductus a p̄dicatiōe chri-
ſti nō ceſſaret. a iudeis iterum eſt recluſus
Mortuo quoqꝫ veſpaſiano imp̄atore titus
filius eius eidē in imperio ſucceſſit qui fuit
vir clemētiſſimus ⁊ multe liberalitat̄. Tan

teqꝫ bonitatis fuit ſicut ait euſebiꝰ ceſarieñ.
in cronica ⁊ teſtatur hieronimus ꝙ dū quo-
dam ſero recordatus fuiſſet ꝙ illo die nil bo
ni egiſſet aut nihil dediſſet ait. O amici hūc
diē perdidi. Poſt longa tempora quidā iu-
dei hieruſaleꝫ reedificare volētes exeuntes
primo mane plurimas cruces de rore inue-
nerūt quas territi fugientes ⁊ ſecūdo mane
redeuntes vnuſquiſqꝫ vt ait miletus in cro-
nica ſua cruces ſanguineas veſtibus ſuis in
ſitas inuenit qui vehemēter territi in fugaꝫ
iteruꝫ verſi ſunt. ſꝫ tertio die reuerſi: vapore
ignis de terra p̄deūtis penitus ſunt exuſti.

De inuētione ſancte crucis. lxiiij

Inuētio ſancte crucis dicitur qꝛ tali die crux inuenta fuiſſe refert̄. Nam ⁊ antea fuit inuenta a ſeth filio adaꝫ in ter
reſtri paradiſo. ſicut infra narrat̄ a ſalomo-
ne in libano a regina ſaba in ſalomonis tē-
plo a iudeis i aqua piſcine hodie ab helena
in monte caluarie. A

Inuētio ſancte crucis poſt annos ducentos ⁊ ampliꝰ a reſurrectiōe dn̄i facta eſt. Le-
git̄ em̄ in euāgelio nicodemi ꝙ
cū adam infirmaret̄. ſeth filius eius portas
paradiſi adijt ⁊ oleū ligni miſericordie quo
corpus patris perungeret ⁊ ſanitatem reci
peret poſtulauit. Cui apparens michael ar-
changelus ait. Noli laborare neqꝫ flere pro
oleo ligni miſericordie obtinēdo. qꝛ nullate
nus illud aſſequi poteris niſi q̄n cōpleti fue
rint q̇nqꝫ milia quingenti anni. lꝫ ab adam
vſqꝫ ad paſſionē chriſti anni t̄m quinqꝫmilia
centum nonagintanouē fluxiſſe credantur.
Legit̄ quoqꝫ alibi ꝙ angelus eidē ramuſcu-
lū quēdā obtulit ⁊ iuſſit ꝙ in mōte libani plā
taret̄. In quadā vero hiſtoria grecoꝝ lꝫ apo
cripha legit̄ ꝙ angelus de ligno in quo pec-
cauit adā eidē tradidit dicens. ꝙ q̄n faceret
fructū pater ſanaret̄. Qui rediens ⁊ patrem
mortuum inueniens ipſum ramum ſuper
tumulum patris plantauit. Qui plantatus
in arborem magnum creuit et vſqꝫ ad ſalo
monis tēpora perdurauit. Utrum autē hec

vera ſint. lectoris iudicio relinquat̄. cum in
nulla cronica vel hiſtoria auctentica hec le-
gat̄. Salomon aūt arborē tā pulchrā con-
ſiderans ipām precepit incidi ⁊ in domo ſal
tus locari. Nuſq̄ tamen vt ait iohānes be-
leth locari poterat nec alicui loco apta repe
riri valebat. ſed modo aut excedebat lōgitu
dine. aut deficiebat nimia breuitate. Si q̄n
vero ſm̄ loci exigentiā ipſam ratiōabiliter
decurtaſſent adeo breuiſ videbat̄ ꝙ oīno in
cōgrua habebat̄. Ob hoc īdignati artifices
ipſam reprobauerūt: ⁊ ſuper quendā lacum
vt eſſet pons trāſeūtibus p̄iecerūt. Regina
autem ſaba cū veniſſet audire ſapientiaꝫ ſa
lomonis ⁊ predictū lacū trāſire vellet. vidit
in ſpiritu ꝙ ſaluator mūdi in ligno ſuſpen-
dendus fuerat. ⁊ ideo ſuper illud lignū trā-
ſire noluit. ſed ipſuꝫ p̄tinus adorauit. In hi
ſtoria tamen ſcholaſtica legit̄ ꝙ predictum
lignum regina ſaba in domo ſaltus vidit.
Cūqꝫ ad domū ſuā rediſſet intimauit ſalo-
moni ꝙ in illo ligno quidā ſuſpēdendus eſ-
ſet p cuius mortē iudeoꝝ regnū deleri debe
ret. Salomon igitur predictū lignū inde ſu
ſtulit ⁊ in p̄fundiſſimis terre viſceribus il-
lud dimergi fecit. Poſtea p̄batica piſcina
ibidē facta ē: vbi nathinei hoſtias abluebāt
⁊ nō ſolū ex deſcenſu angeli: ſed etiā ex v̄tu
te ipſius ligni traditur ibi fieri ⁊ aque com
motionē ⁊ infirmoꝝ curationē. Appropin-
quante vero paſſione xp̄i predictū lignū ſu-
pernataſſe p̄hibet̄. Qd̄ autē illō iudei vidiſ
ſent ipſuꝫ acceperūt: ⁊ crucē dn̄o parauerūt
Ipſa aūt crux xp̄i ex quattuor generibus li-
gnorū fuiſſe p̄hibet̄. ſ. palme. cypreſſi oliue
⁊ cedri. vnde verſus. Ligna crucis palma ce
drus cipreſſus oliua. In cruce eniꝫ fuit hec
quadruplex differētia lignoꝝ. ſcꝫ lignū ere-
ctum. lignū trāſuerſum. tabula. ſuppoſita ⁊
truncus cui crux erat infixa vel ſm̄ Grego.
turoñ. tabula trāſuerſa que fuit ſub pedibꝰ
xp̄i. vnde quodlibet horū potuit eſſe alicuiꝰ
predictorū lignorū. Hanc differentiā ligno
rum videt̄ apſus innuere cū dicit. Ut poſſi-
tis cōprehēdere cū oībus ſanctis q̄ ſit lōgi-
tudo latitudo. ſublimitas. ⁊ p̄funduꝫ. Que
verba auguſti. ibidem doctor egregius ſic

exponit. Crucem inquit domini cuius lati-
tudo dicitur: in tranſuerſo ligno quo exten-
dunt̄. manꝰ lōgitudo a terra vſqꝫ ad ipāꝫ la
titudinē quo a manibꝰ infra totū corpꝰ affi-
gitur. altitudo a latitudine vſqꝫ ſurſum cui
adheret caput. p̄fundū vero qꝺ terre infixū
abſcōditur. Quo ſigno crucis oīs actio hu-
mana ⁊ xp̄iana deſcribitur. bene operari in
xp̄o: ⁊ ei perſeuerāter inherere: ſperare cele
ſtia ſacramēta nō p̄phanare. B Iſtud
lignū crucis precioſuꝫ p annos ducētos ⁊ vl
tra ſub terra latuit. ſꝫ ab helena matre con
ſtantini imperatoris hoc mō repertum fuit.
In tempore illo cōgregata eſt iuxta danu-
biū fluuiū multitudo innumerabilis barba
roꝝ volēs fluuiū trāſire: ⁊ oēs regiōes vſqꝫ
ad occidentē ſuo dn̄io ſubiugare. Quod vbi
cōſtantinus īperator cōperit caſtra mouit ⁊
cōtra danubiū ſe cū ſuo exercitu collocauit.
Ac barbaroꝝ creſcēte multitudine ⁊ iā flu-
uium tranſeunte ꝯſtantinus nimio terrore
cōcutitur. videns qꝛ eſſent die craſtino cum
eo preliū cōmiſſuri. Sequenti igit̄ nocte ab
angelo excitat̄: ⁊ vt ſurſum reſpiciat admo-
netur. Qui in celū aſpiciens vidit ſignū cru
cis ex clariſſimo lumine factū. Litteris au-
reis hunc titulū habens ſcriptuꝫ. In hoc ſi
gno vinces. Qui celeſti viſiōe ꝯfortatus ſi-
militudinē crucis fecit. ⁊ ipſam ante ſuū ex
ercitū ferri iuſſit. Irruenſqꝫ i hoſtes ipſos
in fugā vertit. ⁊ multitudinē maximā inter
fecit. Tunc cōſtantinus oēs temploꝝ pon-
tifices conuocauit. ⁊ cuius dei hoc ſignū eſ-
ſet diligētius inquiſiuit. Quibus ſe neſcire
dicētibus: quidā xp̄iani aduenerūt. ⁊ ei ſan-
cte crucis miſteriū ⁊ fidē trinitatis plenius
narrauerūt. Qui in xp̄m perfecte tūc credi-
dit ⁊ ab euſebio papa: vel ſm̄ quoſdā libros
ceſarienſi epiſcopo ſacꝝ baptiſma ſuſcepit
Sed in hac hiſtoria multa ponūtur quibus
contradicit hiſtoria tripartita ⁊ eccleſiaſti-
ca. ⁊ vita ſancti ſilueſtri ⁊ geſta pontificū ro
manorum. Scd̄m quoſdaꝫ non fuit iſte cō
ſtantinus imp̄ator qui a beato ſilueſtro pa-
pa fuit baptizatus ⁊ ad fidem conuerſus: ſi
cut alique hiſtorie videntur innuere. ſꝫ fuit
conſtantinus pater ipſius conſtantini ſicut

in aliquibus hiſtorijs inuenit̃. Ille em̄ ꝯſtā-
tinus alio modo ad fidē venit ſicut in hiſto-
ria ſancti ſilueſtri legit̃ nec ab euſebio ſed a
ſilueſtro baptizatus fuiſſe narrat̃. Mortuo
tamē ipo ꝯſtātino. cōſtantin⁹ memor victo
rie patris quā virtute ſancte crucis habue-
rat. helenā matrē ſuā hieroſolimam ꝓ ipſa
cruce inuenienda trāſmiſit ſicut inferius eſt
notatū. ¶ Hiſtoria tn̄ eccleſie hāc victo
riā aliter factā narrat. Ait em̄ ꝙ cū maxen
tius romanū imperiū inuaſiſſet. ꝯſtātinus
imperator iuxta pontem albinū cū maxētio
ꝯflicturus aduenit. Cū igit̃ anxi⁹ multū eſ
ſet. ⁊ ꝓ ſibi mittendo auxilio ad celū oculos
crebro leuaret. vidit per ſoporē ad orientis
partē in celo ſignū crucis fulgore igneo ru-
tilare. angelosq̄ aſtare ⁊ ſibi dicere. Cōſtā-
tine in hoc vinces. Et vt dicit̃ in hiſtoria tri
partita dū ꝯſtātin⁹ qd hoc eſſʒ miraret̃. xp̄s
nocte ſuperueniēte eidē apparuit cū ſigno qđ
vidit in celo. iuſſitq̄ vt fieret eius ſigni figu
ratio q̄ foret auxiliū in ꝯgreſſib⁹ ꝑlioꝝ: tūc
cōſtātinus letus redditus ⁊ de victoria iam
ſecurus ſignū crucis qđ in celo viderat i ſua
fronte deſignat vexilla militaria in ſignacu
lum crucis trāſformat ⁊ i manu dextera au
ream crucē portat. Poſt hoc dn̄m exorauit
ne dexterā ſuā quam ſigno crucis munierat
ſalutari cruore romani ſanguinis macula-
ri ꝑmitteret: ſʒ ſine ſanguinis effuſione vi-
ctoriam ſibi de tiranno p̄ſtaret. Maxētius
aūt iuſſit nauib⁹ ad decipulā cōpoſit[is] fluuiū
ſterni ⁊ ſuppoſitis pōtib⁹ exequari. Cū aūt
cōſtantinus iam ad fluuiū appropinquaret
maxētius in occurſum cū paucis veloci⁹ ei
pergit. iubēs vt ceteri ſe ſequātur ſuiq̄ ope
ris pontē cū paucis ꝯſcendit ⁊ decipula qua
cōſtantinū decipere voluit eſt deceptus. ⁊ i
fluuij ꝓfundū demerſus ꝯſtantin⁹ vero ab
oibus vnanimiter eſt ſuſceptus. Et ſicut le
gitur in quadā cronica ſatis auctentica. cō-
ſtantinus tūc ꝑfecte nō credidit. nec tūc ſa-
crū baptiſma ſuſcepit. ſʒ aliquāto tp̄is inter
iecto. viſionē illaʒ petri ⁊ pauli vidit ⁊ ſacro
baptiſmate ꝑ ſilueſtrū papā renatus ⁊ a le-
pra mūdatus in xp̄m deinceps ꝑfecte credi
dit. Et ſic matrē ſuā helenā hieroſolimā mi

ſit vt crucē dn̄i requireret. Ambro. tn̄ in epl
ſtola de obitu theodoſij ⁊ hiſtoria tripartita
dicūt ꝙ in vltimis ꝯſtitut⁹ baptiſma ſuſce-
pit. baptiſmū differēs vt poſſet in iordanis
flumine baptizari. Hoc idem dicit hieroni.
in cronica. Certū eſt aūt ꝙ ſub ſilueſtro pa-
pa xp̄ianus effect⁹ eſt. Utrū autē baptiſmū
diſtulit in dubiū vertit̃. vnde de illa legenda
ſancti ſilueſtri quo ad plura ſimiliter dubi-
tatur. Hec igit̃ hiſtoria de inuentiōe crucis
que i eccleſiaſticis hiſtorijs inuenit̃. cui etiā
ꝯſonant cronice videt̃ eſſe magis auctenti
ca q̄ᵐ illa q̄ per eccleſias recitat̃. Cōſtat enʒ
multa ibidē eſſe que nō ꝯſonāt veritati. niſi
forte quis vellet dicere vt ſuperius dictū eſt
ꝙ nō fuit cōſtantinus ille. ſʒ ꝯſtātin⁹ pater
eius: qđ tn̄ multū autenticū nō videt̃. licʒ in
quibuſdā vltramarinis hiſtorijs ſic legatur
D ¶ Cū autē helena hieruſalem aduenisset
omnes iudeoꝝ ſapiētes; qui ꝑ totā regionē
reperti ſunt ad ſe ꝯgregari p̄cepit. Hec aūt
helena prius ſtabularia fuerat. ſʒ ꝓpter ei⁹
pulchritudinē conſtantinus ſibi eā ꝯiunxit.
ſm̄ ꝙ dicit ambro. in hec verba. Stabulari
am hanc fuiſſe aſſerūt. ſʒ ꝯiuncta eſt cōſtan
tino ſeniori qui poſtea regnuʒ adeptus eſt.
Bona ſtabularia q̄ tam diligenter preſepe
dn̄i requiſiuit. Bona ſtabularia que illū ſta
bularium nō ignorauit qui vulnera curauit a
latronibus vulnerati. Bona ſtabularia que
maluit oīa eſtimare ſtercora vt xp̄m lucrifa
ceret. ideo illā xp̄s de ſtercore leuauit ad re
gnum. Hec Ambro. Alij vero aſſerunt ⁊ in
quadā cronica ſatis autentica legit̃ ꝙ ipſa
helena fuit filia choelis regis britonū. quā
ꝯſtantin⁹ in britanniā veniēs cū eſſet vnica
patri ſuo duxit vxorē. vnde inſula poſt mor-
teʒ choelis ſibi deuenit. Hoc ⁊ ipi britones
atteſtant̃. ſʒ alibi legat̃ ꝙ fuerit treuerenſ.
Iudei igit̃ nimiū formidātes dicebāt ad in
uicem quare putatis ꝙ regina nos ad ſe fa
ciat ꝯgregari. vnus autē ex eis noīe eius iu
das dixit. Scio enʒ qꝛ vult a nobis diſcere
vbi nā eſſet lignū crucis. in quo xp̄s crucifi-
xus fuit. videte ergo ne aliq̄s ſibi ꝯfiteri p̄-
ſumat. Sin aūt certiſſime ſciatis ꝙ lex nr̄a
euacuabit̃. ⁊ paterne tradiciōes fundit⁹ de-

ſtruētur. Zacheus em̄ auus me⁹ p̄nūciauit
patri meo ſimoni. ⁊ pater me⁹ moriēs dixit
mihi. Uide fili qn̄ inq̄ret̃ crux xp̄i illā mani-
feſta anteq̄ᵐ aliqua patiariſ tormēta. Nuſq̄ᵐ
em̄ ex tūc gēs iudeorū regnabit; ſʒ illi q̄ cru-
cifixum adorāt. qꝛ ipſe xp̄s fili⁹ dei erat. Cui
ego dixi. Pater mi. ſi vere patres noſtri ipʒ
xp̄m eſſe dei filiū cognouerūt. cur ipʒ cruci[s]
patibulo affixerūt. Et reſpōdit. Nouit dn̄s
qꝛ nunq̄ᵐ in ꝯſilio eoꝝ extiti. ſʒ eis ſepius cō
tradixi. Quia vero ipſe phariſeorū vicia ex-
probrabat ipm̄ crucifigi fecerūt. Ipſe vero
die tertia reſurrexit. ⁊ celos diſcipulis vidē
tibus penetrauit. In quem ſtephan⁹ frater
me⁹ credidit. quē iudeoꝝ veſania lapidauit
Uide ergo fili ne ipſum vel diſcipulos eius
audeas blaſphemare. Nō videt̃ aūt multuʒ
ꝓbabile ꝙ pater iſti⁹ iude tp̄e paſſionis xp̄i
eſſe potuerit. cū a paſſiōe xp̄i vſq̄ ad helenā
ſub qua iudas fuit fluxerūt pluſq̄ᵐ ducēti ſe
ptuaginta anni. niſi forte diceret̃ ꝙ tūc ho-
mines pluſq̄ᵐ mō viuebāt. Dixerūt ergo iu-
dei ad iudam. Nos talia nunq̄ᵐ audiuimus
Uerūtamen ſi de hoc regina q̄ſierit vide ne
hoc ſibi aliquatenus ꝯfitearis. Cū ergo illi
ante reginā ſtetiſſent. ⁊ illa eos interrogaſ
ſet de hoc loco vbi fuerat dn̄s crucifixus. et
ipſi locū nullaten⁹ iudicare vellēt. iuſſit eos
oēs igne cremari. At illi oēs timentes tra-
diderūt iudā dicētes. Hic dn̄a iuſti ⁊ ꝓphe-
te fili⁹ optime nouit legē. ⁊ tibi oīa que q̄ſie
ritis ab eo iudicabit. Tūc illa oēs dimittēs
tenuit iudā ſolū. Cui dixit. Mors ⁊ vita ti-
bi ꝓpoſita ſunt: qđ malueris elige. Oſtende
igitur mihi locū qui golgotha dicit̃ vbi fuit
dn̄s crucifix⁹: vt cruceʒ ei⁹ inuenire poſſim.
Reſpōdit iudas. quomō locū ſcire valeā: cū
ducēti anni iam ⁊ ampli⁹ fluxerint. ⁊ nequa
q̄ᵐ illo tp̄e nat⁹ eſſem. Cui regina. Per cru
cifixū fame te ꝑimā niſi mihi dixeris veritatē
Ipſuʒ igit̃ in puteū ſiccū iuſſit ꝓijci: ⁊ ibidē
famis moleſtia cruciari. Cū ergo ibidē ſex
dieb⁹ ſine cibo manſiſſet: die ſeptimo extrahi
petijt: ⁊ crucē ſe indicaturū ꝓmiſit. Cū ergo
extract⁹ ad locū veniſſet: ⁊ ibidē oraſſet: loc⁹
ſubito cōmouet̃: ⁊ fumus aromatum mire
odoris ſentit̃: ita vt mirat⁹ iudas ambabus

manibus plauderet ⁊ diceret. In veritate xp̄e
tu es ſaluator mūdi. Erat autē in loco illo ſi
cut in eccleſiaſticis hiſtorijs legit̃. tēpluʒ ve
neris qđ adrianus imꝑator ibidē cōſtruxe-
rat vt ſi quis xp̄ianoruʒ in loco illo adorare
voluiſſet. videret̃ venereʒ adorare: ⁊ ob hoc
in frequēs ⁊ pene obliuioni datus fuerat lo
cus. Regina aūt tēplū fundit⁹ fecit deſtrui
⁊ locū inarari. Poſt hoc iudas precingens
ſe viriliter fodere cepit: ⁊ viginti paſſus fo-
diens tres cruces abſcōditas reperit; quas
ad reginā ꝓtinus deportauit. Cū aūt crucē
xp̄i ab alijs latronū neſciret diſcernere: eas
in medio ciuitatis poſuerūt ibidē gloriā dn̄i
preſtolātes. Et ecce cū circa horā nonā q̄dā
iuuenis mortuus differret̃ iudas feretrum
tenuit. ⁊ primā ⁊ ſecundā crucē ſuꝑ corp⁹ de
functi appoſuit ſʒ nequaq̄ᵐ ille ſurrexit. ap-
ponēs autē tertiā crucē ꝓtinus redijt defun
ctus ad vitā. ¶ In hiſtorijs aūt eccleſia
ſticis legit̃ ꝙ cū quedā mulier p̄maria ciui-
tatis ſemiuiua iaceret macharius epiſcop⁹
hieroſolimitan⁹ primā ⁊ ſecūdā crucē adhi-
buit ſed nihil ꝓfecit. tertiā vero appoſuit ⁊
mulier apertis oculis ꝓtinus ſanata ſurrexit
Ambroſi⁹ vero dicit q̄ᵐ diſcreuit ipam crucē
domini ꝑ titulū quē poſuerat pilatus quem
titulū ibidē inuenit ⁊ legit. Diabolus autē
in aere vociferabat dicēs. O iuda quid hoc
feciſti. Iude meo contraria opatus es. Nā
ille me ſuadēte fecit ꝓditionē. ⁊ tu me renu
ente ieſu inueniſti crucē. Per illū multorū
lucratus ſum aīas per te perdere videor iā
lucratas. Per illū regnabaʒ in populo. ꝑ te
iam expellar a regno. Uerūtamen tibi vicē
rependam ⁊ contra te regē alium ſuſcitabo
qui fidē deſerens crucifixi. cū tormentis te
negare faciet crucifixū. Quod quidē de iuli
ano apoſtata dictum videtur qui iudā ep̄m
hieroſolimis factum multis tormētis affe
cit. ⁊ martirē xp̄i fecit. Audiēs iudas vocife
rantem diabolū nihil extimuit: ſed cōſtāter
diabolo maledixit dicēs. Chriſtus te dam-
net in abyſſuʒ ignis eterni. Pro hoc iudas
baptizatur quiriacus appellatur: ⁊ hieroſo
limoꝝ defuncto ep̄o ibidē i ep̄m ordinatur
Uerū cum beata helena clauos domini nō

haberet.rogauit epꝫ quiriacū vt ad locū per
gerꝫ:⁊ clauos domini quereret.Qui cū ve-
niſſet ⁊ ad dñꝫ preces fudiſſet.cōtinuo velut
aurum claui fulgētes in terra apparuerūt.
Quos ille accipiēs regine detulit.Illa autē
genua figēs in terra et caput inclinans eos
cū multa reuerētia adoꝛauit.Crucis ergo ꝑ
tem helena detulit filio partē vero thecis ar
genteis conditā reliquit in loco Clauos xͦo
quibꝰ dominicū coꝛpus fuerat affixum poꝛ-
tat ad filiū ex quibꝰ vt euſebius ceſarieñſis re
fert frena quibꝰ vteret ad bellū cōpoſuit.et
ex aliis galeā ſuā armauit.Nōnulli aūt aſſe
runt vt gregoꝛiꝰ turoneñ.clauos quattuoꝛ in
dominico coꝛpe fuiſſe:ex quibꝰ helena duos
in freno imperatoꝛis poſuit tertiū in imagi
ne cōſtātini q̇ rome ſupeminet vꝛbi locauit.
et quartū in mare adriaticū qꝺ vſqꝫ tūc fu-
erat nauigātiū voꝛago ꝓiecit.ꝑcipiēs hoc fe
ſtum de inuētione ſancte crucis ſingulis an
nis ſolēniter celebꝛari. Ambꝛoſius vero ſic
ait.Queſiuit helena clauos domini ⁊ inue-
nit.Et de vno frena fieri pꝛecepit ⁊ de alte-
ro diadema intexuit.Recte clauos in capite
coꝛona in vertice.⁊ in manu habena vt ſen-
ſus ꝓmineat.f des luceat.ptās regat. San
ctū aūt quiriacū epm iulianus apoſtata poſt
modū interfecit.ex eo ꝙ ſanctā crucē inue
nit.cū vbiqꝫ ſignū crucis deſtruere niteret.
Cū eñ cōtra perſas pergeret. cepit quiria-
cū inuitare ad ſacri ficia idoloꝝ qꝺ cū ille rē-
nueret dextrā ſibi abſcidi fecit dicens. Hac
manu iſtas epiſtolas ſcripſit.quibus mul-
tos a deoꝝ ſacrificiis reuocauit.Cui dixit q̇
riacus.Multū mihi canis inſenſate pꝛofui
ſti:qꝛ pꝛiuſq̄ in chꝛiſtū crederē ſepius ad ſy-
nagogas iudeoꝝ ſcribebā epiſtolas vt nullꝰ
in chꝛiſtū crederet.⁊ ecce nūc ſcādalum mei
coꝛpoꝛis abſcidiſti. Tūc iulianus plumbū
fecit liquari.⁊ in os eiꝰ infundi.deinde lectū
ferreū iuſſit afferri:⁊ in eo quiriacū extēdi:⁊
deſuper carbones ſalē ⁊ adipē ſpargi. Sed
cū quiriacꝰ imobilis permaneret dixit ei iu-
lianus.Si nō vis ſacrificare diis ſaltē dic
te xpianū nō eſſe.Qui cū execrās recuſaret.
iuſſit altā foueā fieri ⁊ ſerpētes venenatos
ibidē poni ⁊ quiriacū in eandē iactari.ſed ta
men ſerpentes cōtinuo moꝛtui ſunt.Iuſſit-
qꝫ iulianus quiriacū in caldareā oleo feruē-
tiſſimo plenā mitti.quiꝰ dū ſe ſignās ſponte
intrare vellet rogās dominū.vt eū iterū in
martirii lauacro baptizaret iratꝰ iulianꝰ iuſ
ſit pectus eius gladio perfoꝛari et ſic in dño
cōſummari ꝓmeruit. ✠ Quāta aūt fit
virtus ſancte crucis in illo fideli notario pa
tet.quē quidē magus decepit:⁊ ad quendā
locū in quē demones aduocauerat duxit ꝓ-
mittēs ei ꝙ multis diuitiis abūdaret.Et ec
ce vidit quendā magnū ethiopē ſuꝑ excelſū
thꝛonū ſedētē ⁊ in circuitu eius alios ethyo
pes circa eū cū lanceis ⁊ fuſtibꝰ ſtātes.Tūc
ille magū ꝑdictū interrogauit dicēs.Quis
eſt iſte puer.Et ille.Domine ſeruꝰ noſter eſt
Cui demon.Si vis me adoꝛare ⁊ ſeruꝰ meꝰ
eſſe:⁊ chꝛiſtū tuū negare faciā te ſedere in
dextra mea.Ille aūt ſignū crucis mox edidit
⁊ ſe chꝛiſti ſaluatoꝛis ſeruū libere eſſe excla-
mauit ſtatimqꝫ vt edidit ſignū crucis oīs il-
la demonū multitudo euanuit.Poſt hoc cū
quadā vice tēplū ſancte ſophie pꝛedictus no
tarius cū dño ſuo intraſſet ⁊ ante ſaluatoꝛis
imaginē ambo ſtarēt.vidit dñs ſuus ꝙ pꝛe-
dicta imago ſuꝑ notariū oculos fixos habe
ret ⁊ ipſum attente reſpiceret.qꝺ vidēs dicꝰ.
dñs ⁊ admirās iuuenē ex parte dextera ſta-
re fecit.viditqꝫ ꝙ imago in illā iterū partem
oculos voluiſſet ⁊ ſuper notariū fixos habe
ret. Rurſumqꝫ fecit ipm ire ex parte ſiniſtra
⁊ ecce iterū imago oculos voluit ⁊ notariū
vt pꝛius reſpicere cepit.Tūc adiuratꝰ a dño
vt ſibi diceret quid apud deū meruiſſet pꝛo-
pter qꝺ ſic eū imago reſpiceret dixit ſe nulli-
us bone cōſciū eſſe,niſi ꝙ eū coꝛam diabolo
negare noluiſſet.

De ſancto Iohanne apoſtolo ante poꝛ
tam latinam. lxv A

IOhannes apoſtolus
⁊ euangeliſta dum epheſi pꝛedi
caret a pꝛo ꝯſule capiꝉ ⁊ vt diis
immolet inuitaꝉ.Qui dū rēnue
ret in carcerē mittitur ⁊ ad domicianū impe
ratoꝛē epiſtola mittiꝉ.in qua magnus ſacri-
legus ⁊ deoꝝ cōtēptoꝛ ⁊ crucifixi cultoꝛ no-

minaꝉ. Iuſſu igitur domiciani romam ꝺdu
citur.⁊ deducto omnes capilli pꝛo deriſione
a capite pꝛeſciduntur.ac ante poꝛtam vꝛbis
que latina dicitur in dolium feruentis olei
igne deſubter cadente mitti iubetur.Nullū
tamen ibidem doloꝛem ſenſit ſed penitus il
leſus exiuit. In illo igiꝉ loco eccleſia a chꝛi-
ſtianis fabꝛicatur ⁊ dies illa tanq̄ dies ſui
martirii ſolemnizatur.Cū ergo nec ſic a pꝛe-
dicatione chꝛiſti ceſſaret.iuſſu domiciani in
pathmos inſulā relegatus eſt.Nec tamen
imperatoꝛes romani apoſtolos ꝑſequebanꝉ
qꝛ chꝛiſtum pꝛedicabant cū ipſi nullū deum
reſpuerent.ſed qꝛ xpm ſine ſenatus auctoꝛi-
tate deificatum aiebant qꝺ ipſi de nemine
fieri pꝛohibuerāt.Unde legiꝉ in hiſtoꝛia ec-
cleſiaſtica ꝙ cū pilatus quadā vice ad tiberi
um epiſtolas de chꝛiſto miſiſſꝫ.⁊ ipe tyberiꝰ
eius fidē a romanis recipi aſſentiret.ſenatꝰ
omnino reſpuit.ex eo ꝙ non ſui auctoꝛitate
deus vocatus fuit. Alia cauſa eſt que legiꝉ
in quadā cronica ex eo ꝙ romanis pꝛius nō
apparuerat.Alia cauſa eſt ex eo ꝙ omnium
deoꝛum cultū cui romani inſeruiebant eua-
cuabat.Alia cā eſt ex eo ꝙ mūdi deſpectum
ꝑdicabat ⁊ romani auari et ambitioſi erant
Chꝛiſtus etiā hoc fieri nō ꝑmiſit ne hoc hu-
mane potentie aſcriberetur.Alia cauſa ſm
magiſtrum iohannem beleth. quare impera
toꝛes ⁊ ſenatus chꝛiſtū ⁊ apoſtolos perſeque
bantur erat.qꝛ videbatur eis deus nimis ſu
perbus et inuidus eo ꝙ conſoꝛtē habere nō
dignaretur.Alia cauſa eſt quā Oꝛoſius re-
fert:qꝛ ſenatus indigne tulit ꝙ pilatus ad ti
berium ⁊ non ad ſenatum de chꝛiſti miracu
lis litteras deſtinauit.⁊ iō eius conſecratio
nem inter deos fieri noluit.Unde iratus ti
berius multos de ſenatoꝛibus occidit ⁊ quoſ
dam exilio dampnauit.Mater autem ipſius
iohannis audiens filium rome detineri ma
ternā compaſſione permota. romam ad eū
viſitandū acceſſit.Sed dum veniſſet ⁊ ipm
in exilium relegatū audiſſet indeqꝫ rediret
in campania ciuitate vetulana migrauit ad
chꝛiſtum.Cuius coꝛpus in quodā ſpecu ſe
pultū multo tempoꝛe iacuit.ſed poſtmodū
a filio ſuo iacobo reuelatum fuit qꝺ quidē
multo odoꝛe redolēs ac miraculis multꝭ re
fulgens ad pꝛedictam ciuitatē cū multo ho-
noꝛe tranſlatum eſt.

De letaniis. lxvi A

LEtanie in anno bis fi
unt.ſcilꝫ in feſto ſancti Marci
que dicitur letania maioꝛ ⁊ tri-
bus diebus ante aſcenſionē do
mini que dicitur minoꝛ.Et interpꝛetatur le
tania ſupplicatio vel rogatio.Pꝛima igitur
letania tripliciter vocatur. Pꝛimo letania
maioꝛ ſecūdo dicitur pꝛoceſſio ſeptifoꝛmis
tertio dicitur cruces nigre.Dicitur autē le-
tania maioꝛ pꝛopter tres cauſas.ſcilꝫ ratio
ne illius a quo inſtituta eſt.ſcꝫ a magno gre
goꝛio papa.Ratione loci in quo inſtituta eſt
qꝛ rome que eſt domina ⁊ caput mūdi:ex eo
ꝙ ibi eſt coꝛpus pꝛincipis apoſtoloꝛū ⁊ apo
ſtolica ſedes.Ratione cauſe ꝓ qua inſtituta
eſt qꝛ ꝓ magno ⁊ grauiſſimo moꝛbo. Roma
ni enim cū in quadrageſima cōtinenter vixiſ
ſent.⁊ in paſcha coꝛpus domini reciperent:
poſtmodum comeſſationibus ludis ⁊ luxu-
rie frena laxabant.Ideoqꝫ deus ꝓuocatus
peſtē maximā in eos miſit:quā inguinariā
vocāt.i.apoſtema ſiue inflaturā in inguine.
Tam ſeua autem illa peſtis fuit:vt homīes
in via:in mēſa:in ludis:in colloquiis: ſubito
moꝛerentur:ita ꝙ cū aliquis vt dicitur ſter-
nutabat.ſepe cum ipſa ſternutatiōe ſpiritū
exalabat. Unde cū aliquis aliquē ſternutā-
tem audiebat:ſtatim accurrens:deus te ad
iuuet acclamabat.Et ab inde vt dicunt ad-
huc hec ꝯſuetudo ſeruatur.vt cū aliquē ſter-
nutantem audimus:deus te adiuuet accla-
mamus. Rurſus vt fertur cum aliquis oſci
tabat frequenter continuo et ſubito ſpiritū
emittebat.Unde cū aliquis ſe velle oſcitare
ſentiebat continuo ſignum crucis ſibi impꝛi
mere feſtinabat.Et hec cōſuetudo ſimiliter
vſqꝫ modo ſeruatur.Hec autē peſtis quali-
ter oꝛtū habuerit:in vita ſancti gregoꝛii re
peritur.Secundo diciꝉ ꝓceſſio ſeptifoꝛmis
ex eo ꝙ beatus gregoꝛius ꝓceſſiones quas
tunc faciebat per ſeptē oꝛdines diſponebat.
Nā in pꝛimo oꝛdine erat omnis clerus. In

ſcđo omnes monachi ⁊ religioſi. In tertio
ſanctimoniales. In quarto omnes īfantes.
In quinto omnes laici. In ſexto oēs vidue ⁊
continentes. In ſeptimo omnes coniugati
Sed qꝛ modo nō poſſumus in numero ꝑſo
narum ſupplemus in numero letaniarū: qꝛ
ſepties dici debēt anteq̄ inſignia deponant̄
Tertio dicitur cruces nigre quoniā i ſignū
meroris ex tanta ſtrage hominū: ⁊ in ſignū
penitentie homines nigris veſtibus indue-
bant̄. Et forte ꝓpter eandē cauſam cruces
⁊ altaria ſaccis ſiliciis velabāt. Homines
etiā fideles veſtes penitentiales debent aſ-
ſumere. B Alia autē dicit̄ letania mi
nor. que fit tribus diebus ante aſcenſionem
quā beatus mamertus ep̄s vienenſi. tp̄e leo
nis imꝑatoris qui cepit anno dn̄i. cccclviij. aſi
inſtitutionē prime inſtituit que dicit̄ letania
minor: rogationes ⁊ proceſſio. Dicitur autē
letania minor ad differentiā prime: qꝛ ſcꝫ in
ſtituta eſt a minori ep̄o in minori loco ⁊ pro
minori morbo. Cauſa autē inſtitutionis hu
ius fuit hec. Tūc enī apud viennā frequētes
⁊ maximi terremotus fiebāt; que domos et
eccleſias plurimas ſubuertebant. ⁊ noctur-
ni ſonitus ⁊ clamores ſepe audiebant̄. Tūc
etiā aliud terribile accidit qꝛ in die paſche
ignis de celo cecidit. ⁊ regis palatiū concre-
mauit. Aliud inſuper mirabilius fiebat. Si
cut enī demones porcos dei ꝑmiſſione olim
intrauerūt ſic permiſſiōe domini ꝓpter pec
cata hominum lupos ⁊ alias feras intrabāt
⁊ nullos ferentes non ſolū ꝑ vias: ſed ꝑ ciui
tatem publice diſcurrebāt: ⁊ paſſim pueros
⁊ ſenes viros ⁊ feminas deuorabant. Cum
igitur tam doloroſi caſus quotidie fierēt: p̄-
dictus ep̄s triduanū ieiuniū indixit letanias
inſtituit. Et ſic predicta tribulatio conquie-
uit. Deinde ſtatutū eſt ab eccleſia ⁊ firmatū
vt hec letania vniuerſaliter obſeruetur. Di-
citur etiā rogationes: qꝛ tunc oīm ſanctorū
ſuffragia imploramus. Et merito talis ob-
ſeruātia his tribus diebus ſeruāda eſt. ⁊ ro-
gationibus ſanctorū ⁊ ieiuniis his diebus in
ſiſtendū multiplici rōne. Primo vt deus bel
la pacificet que in vere frequēti⁹ cōcitantur
Scđo vt teneros adhuc fructus ꝯſeruando
multiplicet. Tertio vt motus carnales quiꝫ
hoc tp̄e magis feruēt in ſe quiſq; magiſ mor
tificet. In vere enī ſanguis magis feruet. et
illiciti motus magis pullulāt. Quarto vt ad
receptionē ſancti ſpiritus ſe quiſq; habilitet
Nam per ieiuniū homo magiſ habilitat̄. ⁊ ꝑ
rogatiōes dignior redditur. Duas alias ro-
nes aſſignat mgr̄ guilhelmus altiſſiodorēſ.
Prima vt ſcꝫ xp̄o aſcēdēte ⁊ dicente. petite
⁊ accipietis. cōfidētius petat eccleſia. Scđo
qꝛ eccl̄ia ieiunat ⁊ orat vt parum habeat de
carne ꝑ ipſius carnis maccrationē. ⁊ acqui
rat ſibi alas ꝑ orationē qꝛ oratio eſt ala ani
me qua volat in celum: vt ſic chriſtum aſcē
dētem libere poſſit aſſequi: qui aſcendit pan
dens ante nos iter ⁊ volauit ſuper pēnas vē
torum. Auis enim que multū abūdat in car-
ne ⁊ parū in plumis bn̄ volare non pōt: ſicut
patet in ſtrutione. C Dicit̄ etiā ꝓceſſio:
qꝛ tūc eccl̄ia generalē facit ꝓceſſionem. In
hac aūt ꝓceſſione crux defert̄. campane pul
ſantur. vexillū portat̄. draco quidā cū ingen-
ti cauda in q̄buſdam eccleſiis baiulat̄. ⁊ oīm
ſanctorū ſingulariter patrocinia implorant̄
Ideo aūt ibidem crucem deferimus ⁊ cam-
panas pulſamus vt demones territi fugiāt
Nā ſicut rex in ſuo exercitu hꝫ inſignia rega
lia. ſ. tubas ⁊ vexilla. ſic chriſtus rex eternus
in ſua eccleſia militāti habet campanas pro
tubis. ⁊ cruces ꝓ vexillis. Et ſicut aliquis ti
rānus valde timeret qui alicuius regis potē
tis ⁊ ſibi inimici tubas in ſua terra audiret ⁊
vexilla videret. ſic demones qui ſunt in iſto
aere caliginoſo vehementer metuūt. quan-
do tubas xp̄i. ſ. cāpanas pulſari ſentiunt et
vexilla. i. cruces cōſpiciunt Et iſta dicit̄ eſſe
ratio quare eccleſia campanas cōſueuit pul
ſare quādo tempeſtates cōcitari videt. vt. ſ.
demones qui hoc faciunt tubas eterni regiſ
audiant. ⁊ ſic territi fugiant. ⁊ a tempeſtatiſ
ꝯcitatione quieſcāt. Licet alia rō ſit: qꝛ cam-
pane tūc fideles admoneant ⁊ ꝓuocant: vt ꝓ
inſtanti ꝑiculo orationi inſiſtant. Aliud etiā
vexillum eterni regis eſt ipſa crux ſm̄ illud.
Vexilla regis ꝓdeūt ⁊c. Qꝺ quidē vexillū de
mones valde timēt ſm̄ quod dicit Criſoſto.
Vbicūq; inq̄t demones ſignū dn̄icū viderint

fugiunt. timētes baculum quo plagam acce
perunt. Et hec eſt rō quare in quibuſdam ec
cleſiis tp̄e tempeſtatiſ crux de eccleſia extra-
hitur ⁊ tēpeſtati opponit̄ vt. ſ. demones ve-
xillū ſummi regis videant ⁊ territi fugiant.
Ideo igitur crux in ꝓceſſione defert̄ ⁊ cāpa
ne pulſant̄ vt demones in ipſo aere exiſten-
tes territi fugiāt ⁊ a noſtra infeſtatione de-
[illegible] vexillū aūt ibidē defert̄ ꝓpter repre
ſentationē victoriā reſurrectionis ⁊ victoriā
aſcēſionis xp̄i. q̄ cū magna p̄da celos aſcēdit
Vn̄ per aera vexilla incedere eſt xp̄s in celū
aſcēdēs. Et ſic vexillū qꝺ in ꝓceſſione defer
tur multitudo fideliū ſequitur. ſic xp̄m aſcē-
dentē magna ſanctorū collectio comitatur.
Cantus aūt qui ibi fiunt ſignificant cantus ⁊
laudes angelorū q̄ xp̄o aſcēdēti obuiauerūt.
⁊ ip̄m cū ſua ſocietate vſq; in celū cū multis
laudibus ꝑduxerūt. In quibuſdam aūt eccle
ſiis ⁊ maxime gallicanis cōſuetudo habetur
ꝙ draco quidā cū longa cauda ⁊ inflata ple-
na. ſ. palea vl̄ aliquo tali. duobus diebus pri
mis ante crucē: ⁊ tertio cū cauda vacua poſt
crucē defertur. ꝑ qꝺ ſignificatur ꝙ in primo
die ante legē ⁊ in ſcđo ſub lege diabolus in
hoc mundo regnauit. in tertio aūt die. ſ. gra
tie ꝑ paſſionē xp̄i de ſuo regno expulſus fuit
Rurſus in ipſa ꝓceſſione oīm ſanctorū pari-
ter patrocinia imploram⁹. D Quare au
tē tunc ſanctos rogamus plures cauſe ſunt
ſuperius aſſignate. Sunt autē ⁊ alie cauſe
gn̄ales ꝓpter quas de⁹ ordiauit vt ſanctos
oremus. ſcꝫ ꝓpter noſtrā inopiā. ſanctorum
gloriā: ⁊ dei reuerētiā. ſancti enim vota ſup-
plicantiū ſcire poſſunt. qꝛ in illo eterno ſpe-
culo intelligūt q̄tū vel illis pertinet ad gau-
diū. vel nobis ad auxiliū. Prima ergo ratio
eſt ꝓpter noſtram inopiā: ⁊ hoc vel ꝓpter in-
opiā quā habemus in merēdo. vt vbi noſtra
nō ſuppetunt merita patrocinantur aliena.
Vel ꝓpter inopiā quā habemus in cōtēplan
do: vt qui nō poſſum⁹ ſummam lucē reſpice
re in ſe. ſaltem in ſanctis reſpicere valeam⁹
Vel propter inopiā quā habemus. in amā-
do. quia plerūq; imperfectus homo magis
ſentit ſe affici circa vnum ſanctum q̄ etiam
circa deum. Secunda ratio eſt ꝓpter ſancto
rum gloriam. Vult enim deus vt ſanctos in
uocemus. vt dum per eorū ſuffragia qꝺ pe
timus impetramus. ipſos magnificemus ⁊
glorificādo collaudem⁹. Tertia ratio eſt ꝓ-
pter dei reuerētiā: vt peccator qui deum of
fendit quaſi nō audeat ipſum in ꝓpria perſo
na adire. ſꝫ amicorū poſſit patrocinia iplora
re in huiuſmodi aūt letaniis eſſꝫ illud ange
licum canticum frequētandū. Sancte deus
ſancte fortiſ. ſancte ⁊ imortalis miſerere no
bis. Refert enī Iohānes damaſce. libro. iij.
ꝙ cū apud cōſtātinopolim ꝓpter quandam
tribulatōē letanie fierēt. quidā puer de me
dio populi in celū eſt raptus. ⁊ iſtud canticū
ibidē edoctus. Deinde ad populum rediēs il
lud angelicū canticū in conſpectu populi de-
cantauit. ⁊ mox omnis tribulatio ceſſauit.
In calcedonenſi. quoq; ſynodo fuit iſtud can
ticū approbatum. Et concludit ita damaſce
nus. Nos autem dicimus ꝙ per iſtud canti
cū demones recedāt. Hui⁹ ergo cātici laus
⁊ auctoritas ex quattuor colligit̄. Prīo ex
eo ꝙ angel⁹ illud edocuit. Scđo ex eo ꝙ ad
ei⁹ ꝓlationē illa tribulatio ꝯquieuit. Tertio
ex eo ꝙ calcedonenſis ſynodus illud appro-
bauit. Quarto ex eo ꝙ demones illud timēt

¶ De aſcenſione domini. lxvij A

ASCENSIO DOMINI qua
drageſima die a reſurrectione
domini fctā eſt. Circa quā aſcē
ſionem ſeptē per ordinē cōſide-
randa ſunt. Primo vnde aſcendit. ſecundo
quare nō ſtatim poſt reſurrectōē aſcēdit. ſꝫ
tot dies expectauit tertio qualr aſcēdit q̄rto
cū q̄bus aſcēdit. q̄nto quo merito aſcēdit. ſex
to quo aſcēdit. ſeptimo quare aſcēdit. Circa
p̄mū. Notādū q̄m de monte oliueti v̄ſus be
thaniā celos aſcēdit. Qui mōs ſm̄ aliā trāſ-
latiōē dicit̄ mōs triū luminū. Nā de nocte
ex ꝑte occidētiſ illuminabat̄ igne tēpli. qꝛ erat
ignis iugis in altari. Mane ex parte oriētiſ
p̄mo excipiebat radios ſolis anteq̄ illumina
ret ciuitatē. Habebat inſuper in ſe copiam
olei. qꝺ eſt fomentū luminis. Et ideo dicit̄
mons triū luminum. In hunc igitur montē
xp̄s diſcipulos ire precepit. Nam in ipſa die

aſcenſionis bis apparuit.ſemel vndecim di
ſcipulis comedētibus in cenaculo.Omnes
quidē tam apoſtoli ꝙ alij diſcipuli. necnō ⁊
mulieres habitabāt in illa parte hieruſalez
que dicebat̃ mello.ſcilicz in monte ſyon vbi
dauid ꝯſtruxerat ſibi palatiū.Et erat ibi il-
lud cenaculū grande ſtratū in quo dñs ꝑce-
pit ſibi parari paſcha.⁊ in illo cenaculo tūc
vndecim apoſtoli habitabāt. Ceteri aūt di-
ſcipuli ⁊ mulieres habitabant circūquaqȝ ꝑ
diuerſa hoſpitia.Dū igit̃ in illo cenaculo co
mederēt dñs eis apparuit ⁊ incredulitatez
eorū exprobrauit.Et cū comediſſet cū eis ⁊
precepiſſet.vt in montē oliueti verſus betha
niam irent.ibidē eis iterū apparuit .ac indi
ſcrete querētibus reſpōdit.Et eleuatis ma
nibus eis benedixit.⁊ inde corā eis celos a
ſcendit.De loco aūt aſcenſiōis dicit Sulpi-
cius epūs hieroſolimitanus ⁊ habet̃ in glo.
Quia cū ibi edificata eſſet eccleſia.locus il-
le in quo ſteterūt veſtigia xp̄i aſcēdentis nū
ꝙ potuit ſterni pauimēto. immo reſiliebāt
marmora in ora collocantiū.Collocati etiā
pulueris a dño hoc dicit eſſe documentū ꝙ
veſtigia impreſſa cernuntur ⁊ eandē adhuc
ſpeciem velut preſſis veſtigijs terra cuſto-
dit B Circa ſcd̄m quare.ſ.nō ſtatim a-
ſcēdit vt ſurrexit.ſꝫ ꝑ.xl.dies expectare volu
it.notādū ꝙ hoc fecit ꝓpter tres rationes.
Primo ꝓpter reſurrectionis certificatio-
nem.Difficilius enim erat ꝓbare veritatez
reſurrectiōis ꝙ paſſionis:quia a prima die
vſqȝ ad tertiā vere poterat ꝓbari paſſio ſed
ad verā reſurrectionē ꝓbandā plures dies
requirebantur ⁊ ideo magis tempus re-
quirebatur inter reſurrectionē ⁊ aſcenſio-
nē ꝙ inter paſſionē ⁊ reſurrectionē.De hoc
ſic dicit leo papa i ſermōe de aſcenſiōe.qua-
dragenarius hodie dierꝝ replet' eſt numer'
ſacratiſſima ordinatiōe diſpoſit':⁊ ad vtili-
tatem noſtre eruditiōis impenſus.vt duꝫ a
domino i hoc ſpacio mora ꝑſentie corpora-
lis extendit̃.fides reſurrectiōis documētis
neceſſarijs muniret̃.gratias agimus diui-
ne diſpenſationi ⁊ ſanctorꝝ patrū neceſſarie
tarditati.Dubitatū eſt ab illis ne dubitaret̃
a nobis.Secūdo ꝓpter apl'orū ꝯſolationez
qꝛ enim cōſolatiōes diuine ſupabūdant tri
bulationibus.⁊ tempus paſſiōis fuit tēpus
tribulationis apoſtolorū.ideo plures debu
erunt eē dies iſti ꝙ illi. Tertio ꝓpter miſti-
cam ſignificationez.vt ꝑ hoc daret̃ intelligi
ꝙ cōſolatiōes diuine cōparant̃ ad tribulati
ones ſicut annus ad diē.dies ad horā hora
ad momentū ꝙ enim cōparent̃ ſicu[illegible]
ad diē.patet per illō qȯ legit̃.Eſa.[illegible]
dicarē annū placabilē dño ⁊ diē vltio[illegible] deo
noſtro.Ecce ꝓ die tribulatiōis reddit annū
ꝯſolationis.ꝙ autez cōparent̃ ſicut dies ad
horā.patet per hoc ꝙ dñs quadraginta ho-
ris mortu' iacuit.qȯ fuit tribulatiōis ⁊ per
quadraginta dies ſurgens diſcipulis appa
ruit.qȯ fuit conſolationis.Unde glo.Qua-
draginta horis mortuus fuerat ꝓpter hoc
quadraginta diebus ſe viuere confirmabat
ꝙ vero comparentur ſicut hora ad momen
tum inſinuatur.Eſa.liij.In momento indi-
gnationis mee abſcondi faciem meam.⁊c.
C Circa tertium notandū.ꝙ aſcendit pri
mo potēter quia proprijs viribus.Eſa.lxiij.
Quis eſt iſte qui venit de edon ⁊c. gradiēs
in multitudīe virtutis ſue.Itez iob.Nemo
aſcendit in celum:ſcꝫ ꝓpria virtute niſi qui
deſcendit de celo filius hominis qui eſt i ce
lo Licet enim quaſi in quodam globo nubis
aſcenderit:hoc tamē non fecit ꝙ nubis mi
niſterio indigeret.ſed vt per hoc oſtenderet̃
ꝙ omnis creatura parata eſt obſequi crea-
tori ſuo.Ipſe eniꝫ potentia diuinitatis ſue
aſcendit.Et in hoc notat̃ differentia ſm qȯ
dicit̃ in hiſtoria ſcolaſti.xp̄i ad enoch ⁊ heliā
Nā enoch trāſlatus eſt.helias ſubuectus ē
ſed ieſus ꝓpria virtute aſcēdit.Primus ſꝫ
Gregoriū per coitū generatus ⁊ generans
ſecundus generatus ſed non generans.ter
tius nec generatus nec generans.Secun-
do aſcendit patēter qꝛ vidētibus diſcipulis
Unde dicit̃ vidētib' illis eleuatus eſt.Item
Iohā.xvi.Uado ad eū qui miſit me ⁊ nemo
ex vobis interrogat me quo vadis.Glo.Ita
palā vt nemo interroget qȯ viſu corꝑali ſie-
ri cernat.Ideo eī̄ illis vidētib' aſcēdere vo
luit:vt ipſi teſtes aſcenſionis exiſterēt ⁊ na-
turā humanā in celū ferri gauderēt ⁊ ipſuꝫ

ſequi deſiderarēt. Tertio letanter qꝛ iubilā
tibus angelis.Unde pſal. Aſcēdit de' in iu-
bilatione.Augu. Aſcendente chriſto pauet
omne celum aſtra mirantur plaudēt agmia
tube ſonant ⁊ letis ſe admiſcēt blanda mo-
dulamina choris.Quarto velociter ꝑs.Ex-
ultauit vt gigas ad currendaꝫ viam. Ualde
eī̄ velociter aſcēdit quando tantū ſpacium
quaſi in momēto percurrit. Refert eī̄ rabi
moyſes maximus phus ꝙ quilibet circulus
ſiue quodlibet celuꝫ cuiuſlibet planete habꝫ
in ſpiſſitudine viam quingentorū annorum
ideſt ſpaciuꝫ tantum quantum poſſet aliq̇s
ire via plana in quingētis annis.Et diſtan-
tia inter celum ⁊ celum eſt ſimiliter:vt dicit
via quingentorum annorꝝ.Et ideo cū ſint ſe
ptē celi ſm ipſum a centro terre vſqȝ ad con
cauum celi ſaturni quod eſt celum ſeptimuꝫ
via ſeptem miliū annorꝝ ⁊ ſeptingentorꝝ an-
norum.i.tantum ſpaciū quantū de via plana
aliquis iret in ſeptem milibus.dcc.annis ſi
tantum viueret.ita ꝙ quilibet annus cōpo-
natur ex.ccclxv.diebus.⁊ iter cuiuſlꝫ diei ſit
xl.miliaruꝫ.⁊ quodlibet miliare ſit duorum
milium paſſuum ſiue cubitorum. Hec ra-
bi moyſes . Utrū autem hoc verum ſit deus
ſcit.Hanc eī̄ meſuratiōez ille nouit qui oīa
fecit in numero pondere ⁊ menſura.Iſte igi
tur fuit magnus ſaltus quem fecit chriſtus
de terra ſcꝫ in celum.⁊ de hoc ſaltu ⁊ quibuſ
dam alijs ſaltibus chriſti.ſic dicit Ambroſi'
Saltu quodā chriſtus venit in hunc mundū
apud patrem erat.⁊ in virginē venit ⁊ ex vir
gine in preſepe trāſiliit deſcēdit in iordanez
aſcendit in crucem.deſcēdit in tumuluꝫ ſur-
rexit e tumulo ⁊ ſedet ad dextram pr̄is. D
Circa quartū cū quibus ſcꝫ aſcēdit notandū
ꝙ aſcendit cū magna preda hoīm ⁊ magna
multitudine angelorꝝ.ꝙ eī̄ cū preda hoīm
aſcēderit.patet per illud qȯ dicitur in Pſal.
Aſcendiſti in altū cepiſti captiuitatem ⁊c.ꝙ
autem aſcenderit cū multitudine angelorū
patet per illas interrogatiōes:quas chriſto
aſcendente minores angeli fecerunt maio-
ribus.vt habet̃.Eſa.lxiij.Quis eſt iſte q̇ ve-
nit de edon tinctis veſtib' de boſra.Ubi dicit
Gloſa.ꝙ quidam angeli nō plene cognoſcē
tes miſteriū incarnationis paſſionis ⁊ reſur
rectionis.videntes aſcēdere ad celos dñm
cum multitudine angelorum ⁊ ſanctoruꝫ ho
minum propria virtute. ipſum incarnatio-
nis ⁊ paſſionis miſterium admirantur ⁊ an
gelis comitantibus dominuꝫ dicunt. Quis
eſt iſte q̇ venit ⁊c.Et in ꝑs.Quis eſt iſte rex
glorie.Dionſius autez in libro angelice hie
rarchie.capitulo ſeptimo.inſinuare videtur
ꝙ chriſtus dum aſcenderet tres queſtiones
ab angelis facte ſunt. Primam fecerunt
maiores angeli ad inuicem ſibiipſis. Secū
dam fecerunt ipſi maiores xp̄o aſcendenti .
tertiam fecerunt minores maioribus. Que
runt igitur inter ſe maiores dicentes.Quis
eſt iſte qui venit de edon tinctis veſtibus ⁊c.
Edon ſanguinea interpretatur.boſra mu-
nita:quaſi dicant. Quis eſt iſte qui venit de
mūdo ſanguineo ꝑ peccatum.⁊ munito per
maliciā contra deū. vel qui venit de mundo
ſanguineo ⁊ inferno munito. Reſpondit do
minus.Ego qui loquor iuſticiam ⁊c.Dioni-
ſius ponit talem lr̃aꝫ. Ego eī̄ dicit diſputo
iuſticiam ⁊ iudiciū ſalutaris.In redemptio
ne humani generis fuit iuſticia:inquantuꝫ
ſcꝫ factor creaturā ſuā a dño alieno reduxit.
⁊ fuit iudicium inꝙtū diabolū inuaſorē alie-
ni iuris ab eo quem poſſidebat hoīem potē-
ter eiecit.Sꝫ ſm hoc facit dioniſius queſtio
nem hic. Cū ipſi ſuperiores angeli ſint deo
ꝓximi ⁊ immediate a dño illuminent̃ quare
ab inuicez querūt:quaſi ab inuicē diſcere cu
pientes.Sed ſic ipſe ſoluit ⁊ cōmentator ex
ponit:in eo ꝙ interrogāt ſignificāt ſe ſciam
appetere.in eo autē ꝙ primo inter ſe ꝯferūt
demonſtrant ꝙ diuinā in ſe ꝓceſſionē nō au
dent preuenire.Apud ſe ergo primo interro
gare deliberant ne forte illuminationē que
ipſis adeo fit nimis feſtina interrogatione
ꝑueniāt.Hec igitur queſtio nō eſt doctrine
inquiſitio.ſed ignorantie profeſſio.Secun-
da queſtio eſt quam fecerūt ipſi ſupremi an-
geli ad chriſtum dicētes.Quare ergo rubrū
eſt indumentum tuum.⁊ veſtimentum tuū
ſicut calcantiuꝫ in torculari.Dominus dicit̃
habuiſſe indumentuꝫ. i.corpus ſuum rubrū
id eſt ſanguine cruētatum ex eo ꝙ dum aſcē

deret in corpoꝛe ſuo cicatrices habebat. Uo
luit enim cicatrices in corpoꝛe ſuo ſeruare
ſm quod dicit Beda quinq; de cauſis.
Ait enim ſic. Cicatrices dominus ſeruauit
et in iudicio ſeruaturus eſt. vt fidem reſur
rectionis aſtruat. vt pꝛo hominibus ſuppli-
cando eas patri repꝛeſentet. vt boni ꝙ mi-
ſericoꝛditer ſint redempti videant. vt repꝛo-
bi ꝙ iuſte ſint dãnati recognoſcant vt perpe
tue victoꝛie ſue certum triumphum deferat
Huic ergo queſtioni dominus ſic reſpõdet.
Toꝛcular calcaui ſolus ⁊ de gentibus nõ eſt
vir mecuz. Et poteſt vocari toꝛcular crux in
qua tanꝙ in pꝛelio ſic pꝛeſſus eſt vt etiaz ſan
guis effunderetur. Uel toꝛcular vocat dia-
bolum. qui humanuz genus ſic funibus pec
catoꝛum inuoluit ⁊ ſtrinxit vt quicqd in eis
ſpirituale erat exꝓimeret ⁊ ſolũ vinacia re-
manerent. Sed noſter bellatoꝛ toꝛcular cal
cauit. vincula peccatoꝛum dirupit ⁊ in celuz
aſcendens poſtmodum tabernam celi ape-
ruit. ⁊ vinum ſancti ſpiritus effudit. Tertia
queſtio eſt quã fecerunt minoꝛes angeli ma
ioꝛibꝰ dicentes. Quis eſt iſte rex gloꝛie. Qui
bus illi reſponderunt. Dominus virtutũ ipſe
eſt rex gloꝛie. De hac angeloꝛum queſtione
⁊ alioꝝ ↄuenienti reſponſione ſic dicit Aug.
Sanctificatur diuino comitatu immẽſus aer
⁊ omnis illa volitans per aera demonũ tur-
ba xp̃o aſcẽdente transfugit. Cui accurren-
tes angeli quis eẽt ſciſcitant̃ dicẽtes. Quis
eſt iſte rex gloꝛie. Quibus alij reſpõdentes
dixerunt hic eſt ille valde candidus ⁊ roſeus
hic eſt ille q nõ habuit ſpeciẽ neq; decoꝛem.
Infirmus in ligno foꝛtis in ſpolio. Uilis in
coꝛpuſculo. armatus in p̃lio. Fedus in moꝛ
te. pulcher in reſurrectione. candidus ex vir
gine. rubicundus in cruce. Fuſcus in oppꝛo
bꝛio. clarus in celo. Circa quintum quo ſcʒ
merito aſcendit. notandum ꝙ triplici meri-
to aſcẽdit. de quo ſic dicit Hieronimꝰ. Pꝛo-
pter veritatem: qꝛ illa que per ꝓphetas pꝛo
miſeras adimpleſti ⁊ manſuetudinem qꝛ ſi-
cut ouis ꝓ vita populi immolaris. ⁊ iuſticiã
quia nõ poteſtate ſed iuſticia eripuiſti hoieʒ
⁊ deduceʒ te mirabiliter dextera tua. potẽtia
ſiue virtus deducet te hoc eſt in celum. E

Circa ſextũ quo. ſ. aſcendit. notanduz ꝙ ſuꝑ
omnes celos aſcendit. ſm qꝺ dicitur Ephe.
iiij. Qui deſcendit ipſe eſt ⁊ qui aſcendit ſuꝑ
oẽs celos vt adimpleret oia. Suꝑ oẽs celos
dicit. qꝛ plures ſunt celi ſuꝑ quos ipſe aſcen
dit. Eſt em̃ celũ materiale. rõnale intellectu
ale ⁊ ſuperſubſtantiale. Celũ materiale mul
tiplex eſt. ſcʒ celũ aereũ ethereũ. olimpium.
igneũ. ſidereum. chꝛiſtallinum ⁊ empireum.
Celuz autẽ rõnale eſt homo iuſtus qui dicit̃
celũ rõne inhabitationis diuine; qꝛ ſicut ce-
lum eſt ſedes ⁊ habitatio dei ſm qꝺ dꝛ Eſa.
lxvi. celũ mihi ſedes eſt ſic aia iuſti ſm qꝺ dꝛ
in li. Sap̃. Anima iuſti ſedes eſt ſapiẽtie Rõ
ne cõuerſationis ſctẽ qꝛ ſancti ꝑ ↄuerſatio-
nem ⁊ deſiderium ſemper habitãt in celo ſi
cut dicebat apoſtolus. Noſtra cõuerſatio in
celis eſt. Ratione operationis continue. qꝛ
ſicut celum continuo mouetur. ſic ⁊ ſancti ꝑ
bona opera continue mouentur. Celum in-
tellectuale eſt angelus. Angeli enim dicun-
tur celuz qꝛ inſtar celi ſunt altiſſimi ratione
dignitatis ⁊ excellentie. De quoꝛuz dignita
te ⁊ excellentia dicit dionſius in libꝛo de di-
uinis noibus. capitulo quarto. Diuine men
tes ſunt ſuper reliqua exiſtentia ⁊ viuunt ſu
per reliqua viuentia ⁊ intelligũt ⁊ cognoſcũt
ſuper ſenſum ⁊ rationem ⁊ pluſꝙ omnia exi
ſtentia pulchꝛum ⁊ bonum deſiderant ⁊ co
participãt Secundo ſunt pulcherrimi ratio
ne nature ⁊ gloꝛie. De quoꝛum pulchꝛitudi-
ne dicit dionſius in eodem libꝛo. Angelus
eſt manifeſtatio occulti luminis ſpeculũ pu
rum clariſſimũ incontaminatũ. incoinqui-
natũ immaculatũ. ſuſcipiens ſi ꝓbas eſt dice-
re pulchꝛitudinẽ boniformis deiformitatis
Tertio ſunt foꝛtiſſimi rõne virtutis ⁊ poten
tie. de quoꝝ foꝛtitudine dicit Damaſ. li. ij. ca
pitu. iij. Foꝛtes ſunt ⁊ parati ad dei volunta
tis expletionem ⁊ vbiq; cõfeſtim inueniunt̃
vbicunq; diuinus iuſſerit nutus. Celũ em̃ hʒ
altitudinẽ pulchꝛitudineʒ foꝛtitudinem. De
duobus pꝛimis. Eccle. xliij. Altitudinis fir-
mamentũ ⁊c. De tertio. Job. xxxvij. Tu foꝛſi
tan cum illo fabꝛicatus es ⁊c. Celũ autẽ ſuꝑ
ſubſtãtiale eſt equalitas diuine excellẽtie de
quo xp̃s venit. ⁊ vſq; ad illud poſtmodũ aſcẽ

dit. de q dicit̃ in Pſal. A ſummo celo egreſ-
ſio eiꝰ ⁊ oc. e. vſ. ad. ſ. e. Super omnes igitur
hos celos vſq; ad ipſum celũ ſuꝑſubſtãtiale
xp̃s aſcẽdit. ꝙ em̃ aſcẽderit ſuper oẽs celos
materiales. habet̃ ꝑ illud qꝺ dicit̃ in Pſal.
Eleuata eſt magnificẽtia tua ſuꝑ celos deꝰ
ſuꝑ oẽs em̃ celos materiales vſq; in ipm̃ ce
lum empireũ aſcendit. nõ ſicut helias qui in
curru igneo aſcendit vſq; ad ſublunarem re
gionem. nec eã tranſcendit. ſed in paradiſuz
terreſtrem trãſlatus eſt. qui adeo eminet vt
pertingat ad ſublunarem regioneʒ nec eam
tranſcendit. In hoc ergo celo empireo xp̃s
reſidʒ. ⁊ eſt ſpecialis ⁊ ꝓpꝛia eius mãſio ⁊ an
geloꝝ ⁊ alioꝛũ ſanctoꝛum. Et congrue cõue
nit hec habitatio habitatoꝛibꝰ. Illud em̃ ce-
lum ceteros celos excellit dignitate pꝛioꝛi-
tate ſitu. ⁊ ambitu. ⁊ ideo eſt cõueniens ha-
bitatio chꝛiſti qui omnes celos rationales ⁊
intellectuales tranſcendit dignitate eterni-
tate ſitu immutabilitatis. ⁊ ambitu poteſta
tis. Similiter eſt cõgrua habitatio ſanctoꝝ
illud enim celum eſt vnifoꝛme immobile. lu
minoſitatis perfecte ⁊ capacitatis immẽſe.
Et recte congruit angelis ⁊ ſanctis qui fue
runt vnifoꝛmes in operatione. imobiles in
dilectione. luminoſi in fide ſiue cognitione:
capaces in ſpiritusſancti receptione ꝙ autẽ
ſuꝑ oẽs celos rationales. i. omnes ſanctos
aſcenderit patet per illud qꝺ dicit̃. Canti. ij.
Ecce iſte venit ſaliens in mõtibus trãſ. col.
⁊ vocantur montes angeli. colles vero viri
ſancti. ꝙ vero ſuper omnes celos intellectu
ales. i. angelos aſcẽderit. patet per illud qꝺ
dicitur in p̃s. Qui ponis nubẽ aſcenſum tuũ
qui. am. ſu. pen. ven. Itẽ aſcẽdit ſuper cheru
bin ⁊ volauit ſuꝑ pen. ven. ꝙ autẽ vſq; ad ce
lum ſuꝑſubſtantiale. i. dei equalitatem aſcẽ-
derit. patet ꝑ illud qꝺ dicitur. Mar. vltimo.
Et dñs qdẽ ieſus poſtꝙ locutꝰ eſt eis aſſum
ptus eſt in celũ ⁊ ſedet ad dextris dei. Dexte
ra em̃ dei eſt equalitas dei. Bern. Dño meo
ſingulariter a dño ⁊ dictũ ⁊ datũ eſt ſedere a
dextris gloꝛie ipſius. vtpote in gloꝛia coequa
li in eſſentia cõſubſtantiali. ꝓ generatõe cõ
ſimili. maieſtate nõ diſpari eternitate nõ po
ſteriori. vel põt dici ꝙ xp̃s in aſcenſione ſub-

limis fuit quadruplici ſublimitate ſcʒ locali
remuneratione pꝛemij cognitionali ⁊ virtua
li de pꝛimo. Ephe. iiij. Qui deſcendit ipſe eſt
⁊ qui aſcendit ſuꝑ oẽs celos. de ſcꝺo. Phil.
ij. Factus obediens ⁊c. vbi dicit Augu. Hu-
militas claritatis eſt meritũ: claritas humi
litatis eſt pꝛemiũ. de tertio. p̃s. Aſcẽdit che-
rubin. i. ſuꝑ oẽm ſcie plenitudinẽ. de quarto
patet qꝛ aſcendit etiã ſuper cherubin. Eph.
iij. ſcire ẽt ſuꝑeminentẽ charitatẽ xp̃i. Circa
ſeptimũ quare ſcʒ aſcẽdit. notandũ ꝙ aſcẽſi
onis ſue nouem ſunt fructus ſiue vtilitates
pꝛima vtilitas eſt conſecutio amoꝛis diuini
Johan. xvi. Niſi ego abiero paraclitus non
veniet. vbi dicit Augu. ſi carnaliter mihi ad-
heſeritis capaces ſpiritus nõ eritis. Secũda
maioꝛ cognitio dei. Johan. xiiij. ſi diligeretis
me gauderetis vtiq;: qꝛ vado ad patrem vbi
dicit Augu. ideo ſubſtraho foꝛmaʒ iſtã ſerui
in qua pater maioꝛ me eſt. vt deuʒ ſpũaliter
videre poſſitis. Tertia eſt meritum fidei. De
hac ſic dicit leo in ſmone de aſcẽſione. Tũc
ad equalem patri filiuz eruditioꝛ fides greſ
ſu mentis cepit accedere. ⁊ contractatione
coꝛpoꝛee in xp̃o ſubſtãtie in qua patre minoꝛ
eſt nõ egere. Magnarũ ei hic vigoꝛ eſt mẽ
tium incunctãter credere que coꝛpoꝛeo nõ
vidẽtur intuitu ⁊ ibi figere deſiderium quo
nequeas inferre conſpectum Auguſti. libꝛo
cõfeſ. Exultauit vt gigas ad currendum viã
ſuã nõ em̃ tardauit: ſʒ cucurrit clamãs dictis
factis. moꝛte. vita. deſcenſu. aſcẽſu. Clamãs
vt redeamus ad eũ ⁊ diſceſſit ab oculis vt re
deamus ad coꝛ ⁊ inueniamus eum. Quarta
eſt noſtra ſecuritas. Ideo enim aſcendit vt
noſter aduocatus ſit apud patrem valde em̃
ſecuri eſſe poſſumus quando talem aduoca
tum apud patrem nos habere conſideramꝰ
Johan. ij. Aduocatum habemus apud patrẽ
iheſum xp̃m iuſtum ⁊ ipſe eſt pꝛopiciatio ꝓ
peccatis noſtris. De hac ſecuritate dicit Ber.
Securũ acceſſum habes o hõ apud deũ vbi
mater ante filiũ ⁊ filiꝰ añ pr̃eʒ. mr̃ oñdit filio
pectꝰ ⁊ vbera. filiꝰ oñdit pr̃i latus ⁊ vulnera.
Nulla ergo poterit eſſe repulſa vbi tot ſunt
charitatis inſignia. Quinta eſt noſtra digni
tas. Maria qdẽ noſtra dignitas eſt quãdo

natura noſtra vſq; ad dexteraꝫ dei exaltata
eſt. Unde ⁊ angeli hāc dignitatē in hoībus
cōſiderantes deinceps ꝓhibuerūt ſe adora
ri ab hoīb⁹. ſicut dicit Apoca. xix. Cecidi in-
quit ante pedes eius. vt adorarem eū ⁊ di-
xit mihi. Uide ne feceris cōſeruus tu⁹ ſum
⁊ fratrū tuoꝝ. vbi dicit Glo. In veteri lege
nō ꝓhibuit ſe adorari ſed poſt aſcenſionē vi
dens ſup ſe exaltari hoīem timuit adorari.
Leo papa in ſermone de aſcēſiōe. Hodie na
tura noſtre humanitatis vltra cunctarū al-
titudinē poteſtatū ad dei patris eſt ꝓuecta
ↄceſſum: vt mirabilior fieret gratia dei. cuꝫ
remotis a ↄſpectu hoīm que merito reuerē
tiam ſui ſentiebātur indicere. fides nō diffi
deret. ſpes nō fluctuaret. charitas nō tepe-
ret. Sexta eſt ſpei noſtre ſoliditas Hebreo.
quarto. Habētes ergo pōtificem magnū q̇
penetrabit celos ieſum filiū dei. teneamus
ſpei noſtre cōfeſſionē. Itē Hebreo. vi. Qui
ↄfugim⁹ ad tenendā ꝓpoſitam ſpem. quaꝫ
ſicut anchorā habemus aīe tutā ac firmā et
incedētē vſq; ad interiora velaminis vbi pre
curſor ꝓ nobis introiuit ieſus. De hac iterū
leo. xp̄i aſcēſio noſtra eſt ꝓuectio ⁊ quo ꝓceſ
ſit gloria capitis. eo ſpes tendit ⁊ corporis.
Septima eſt vie oſtēſio. Mich. ij. Aſcēdit
pandens iter ante eos Aug. Uia tibi factus
eſt ipſe ſaluator. ſurge ⁊ ambula habes quo
noli pigreſcere. Octaua ianue celeſtis aper
tio. ſicut eñi primus adā aperuit ianuas in-
ferni. ſic ſecūdus paradiſi. vnde eccl'ia cātat
Tu deuicto mortis aculeo ⁊c. Nona loci ꝓ-
paratio Iohā. xiiij. Uado parare vobis locū
Augu. Dñe para qđ paras. nos eñi tibi pa-
ras ⁊ te nobis paras quādo locū paras ⁊ ti-
bi in nobis ⁊ in te nobis.

¶ De ſpirituſancto. lxviij A

Spirituſſanctus hodi
erna die vt ſacra actuū teſtatur
hiſtoria in apoſtolos i linguis
igneis miſſus eſt. Circa cuius
miſſionē ſiue aduentū octo cōſiderāda ſunt
Prio a q̄ miſſus ē. ſcđo quot modis mittit
ſiue miſſus ē. tertio quo tpe miſſus ē. q̄rto
quotiēs miſſus ē. q̄nto q̄liter miſſus ē. ſexto
in quos miſſus ē. ſeptimo ꝓpter q̄d miſſus
eſt. octauo ꝑ quid miſſus eſt. Circa primuꝫ
ſcꝫ a quo miſſus eſt notandū ꝙ ip̄m ſpiritū
pater miſit ⁊ filius miſit ⁊ ipſe ſpūſſanctus
ſeip̄m dedit ⁊ miſit. De primo Ioh. xiiij. Pa
raclitus autē ſpūſſanctus quē mittet pater
in noīe meo ⁊c. De ſecūdo Iohā. xvi. Si au
tem abiero mittā euꝫ ad vos. Miſſio eñi in
iſtis inferiorib⁹ habet cōparationē ad ſuuꝫ
mittentē ſub triplici habitudine: ſcilꝫ vt ad
dantē eſſe ⁊ ſic mittitur radius a ſole. vt ad
dantem virtutem. ⁊ ſic mittitur iaculum a
proiectore. vt ad dantem iuriſdictionem ſi-
ue auctoritatem. ⁊ ſic mittitur nuncius a p̄-
ceptore. Secunduꝫ hunc triplicem moduꝫ
miſſio poteſt cōuenire ſpirituſancto. Mit
titur enim a patre ⁊ filio tanꝙ ab eis habēs
eſſe ⁊ virtutem ⁊ auctoritatem in operando
nihilominus ⁊ ipſe ſpirituſſanctus ſeipſum
dedit ⁊ miſit. quod videtur inſinuari Iohā.
xvi. cum dicitur. Cuꝫ autem venerit ille ſpī
ritus veritatis ⁊c. Nam ſicut dicit leo papa
in ſermone de penthe. beata trinitas incō-
mutabilis deitas vna eſt in ſubſtantia. indi
uiſa in opere. conſors in voluntate. par in
omnipotentia. equalis in gloria. Diuiſit au
tem ſibi opus noſtre redemptionis miſeri-
cordia trinitatis: vt pater propiciaretur fili
us propiciaret. ſpirituſſanctus igniret quia
enim ſpirituſſanctus deus eſt. ideo recte di
citur ſeipſum dare. Hoc autem ꝙ ſpiritus-
ſanctus deus ſit. oſtendit ambro. in libro de
ſpirituſancto ſic dicens. Ex quattuor iſtis
manifeſta diuinitatis eius gloria compro-
batur. Deus eniꝫ eſſe cognoſcitur. aut quia
ſine peccato eſt. aut quia peccata condonat
aut quia creatura non eſt ſꝫ creator eſt. aut
quia nō adorat ſed adoratur. Et in hoc oſtē
ditur qualiter beata trinitas ſe totaliter no
bis exhibuit. Pater enim omnia que habu
it nobis exhibuit. quia ſicut dicit Auguſtin⁹
miſit nobis filium ſuum in precium noſtre
redemptionis ſpiritum ſanctum in priuile-
gium noſtre adoptionis. ⁊ ſeipſum totuꝫ re
ſeruat in hereditatē adoptionis. Similiter
filius totaliter ſe nobis exhibuit. q2 ſicut di
cit Bern. Ipſe paſtor ipſe paſcua ipſe redē-

ptio. Dedit enim nobis aīam in preciū ſan-
guinem in potum ⁊ carnem in cibū. ⁊ deita
tem in premiuꝫ. Similiter ⁊ ſpirituſſanct⁹
totaliter omnia ſua dona nobis exhibuit. et
exhibet: q2 ſicut dicitur. i. corinth. xij. Alij ꝑ
ſpiritum ſanctuꝫ datur ſermo ſapientie. alij
ſermo ſcientie ſm̄ eundem ſpiritum. alteri
fides in eodem ſpiritu. Leo papa. Spiritus
ſanctus inſpirator eſt fidei. doctor ſcientie.
fons dilectionis. ſignaculum caſtitatis ⁊ to
tius cauſa ſalutis. B Circa ſcđm quot
ſcꝫ modis mittitur ſiue miſſus eſt. notandū
ꝙ ſpirituſſanctus duobus modis mittitur
ſcilicꝫ viſibiliter ⁊ inuiſibiliter. Inuiſibiliter
cuꝫ mentib⁹ ſanctis illabitur. Uiſibiliter cū
in aliquo ſigno viſibili demōſtratur. De miſ
ſione inuiſibili dicitur. Iohan. iij. Spiritus
vbi vult ſpirat ⁊ vocē eius audis. ſed neſcis
vnde veniat aut quo vadat Nec mirum: q2
ſicut dicit Bern. de verbo inuiſibili. Per ocu
los non intrauit: quia non eſt coloratum. ſꝫ
neq; per aures: quia non ſonuit. ſed neq; ꝑ
nares: q2 aeri nō miſcetur ſed menti. nec in
ficit aerem ſed fecit. neq; vero ꝑ fauces: q2
non eſt manſum vel hauſtum. nec per tactū
corporis: quia illud palpabile non eſt. Que-
ris igitur cum ita ſint inueſtigabiles vie ei⁹
vnde adeſſe nouerim. Nempe ex motu cor-
dis intellexi preſentiam eius. ⁊ ex fuga vici
orum aduerti potentiam virtutis eius. ⁊ ex
diſcuſſiōe ſiue redargutione occultoꝝ meo-
rum admiratus ſuꝫ ꝓfunditatem ſapientie
eius ⁊ ex quantulacunq; emendatiōe morū
meorum expertus ſum bonitatē manſuetu
dinis eius. ⁊ ex reformatiōe ⁊ renouatione
ſpiritus mentis mee percepi vt cunq; ſpeci
em decoris eius. ⁊ ex contuitu borū omniū
ſimul expaui multitudinem magnitudinis
eius. Hec Bernardus. Miſſio autem viſi
bilis eſt cū in aliquo ſigno viſibili oſtenditur
Et notandū ꝙ in quintuplici ſpecie viſibili
ſpirituſſanctus mōſtrat⁹ eſt. Primo in ſpe-
cie columbe ſuper xp̄m baptizatum. Luc. iij.
Deſcendit ſpirituſſanctus corporali ſpecie
ſicut columba in ipſum. Secundo in ſpecie
nubis lucide ſuper xp̄ꝫ transfiguratū. mat.
xvij. Adhuc eo loquente ecce nubes lucida
obumbrauit eos. vbi ſic dicit glo. Sicut di-
cit baptizato domino ſic ⁊ glorificato miſte
rium ſancte trinitatis oſtendit ſpūſſanctus
ibi in columba. hic in nube lucida. Tertio ī
ſpecie flat⁹. Iohā. xx. Inſufflauit ⁊ dixit eis
Accipite ſpm̄ ſanctū ⁊c. q̄rto in ſpecie ignis
Quinto in ſpecie lingue. Et in hac duplici
ſpecie apparuit hodierna die. Ideo autē in
hac quintuplici ſpecie rerū monſtratus eſt
vt detur intelligi ꝙ harū rerum ꝓprietates
operatur in cordibus quibus illabitur. p̄mo
monſtratus eſt in ſpecie colūbe. Columba
gemitum ꝓ cantu habet. felle caret. in fora
minibus petre manet. ſic ſpūſſanctus illos
quos replet facit ꝓ ſuis peccatis gemere.
Eſa. li. Rugiem⁹ quaſi vrſi oēs. ⁊ quaſi colū
be meditantes gememus. Roma. viij. Ipſe
ſpūs poſtulat ꝓ nobis gemitib⁹ in enarrabi
libus. id eſt nos poſtulātes ⁊ gemētes facit
Secundo ſine felle amaritudinis eſſe. ſapi
entie. xij. O ꝙ bonus ⁊ ſuauis eſt dñe ſpirit⁹
tuus in nobis. Item eodem. vij. Uocat ſua
uis. benignus. humanus ex eo ꝙ ſuaues be
nignos ⁊ humanos faciat. ſuaues in ſermo
ne. benignos in corde. ⁊ humanos in opere
Tertio in petre foraminibus. i. in xp̄i vulne
ribus habitare. Canticoꝝ. ij. Surge amica
mea ſponſa mea ⁊ veni colūba mea. Gloſa
fouens mihi pullos meos in fuſione ſpiri-
tuſſancti. in foraminib⁹ petre. Gloſa. id eſt
in xp̄i vulneribus Treñ. vltimo Spūs oris
noſtri chriſtus dominus captus eſt in pec-
catis noſtris cui diximus in vmbra tua vi-
uemus in gentibus. quaſi dicat ſpirituſſan-
ctus qui eſt oris noſtri. qđ os noſtrū eſt xp̄s
dominus. q2 eſt os noſtrum ⁊ caro noſtra.
facit nos dicere xp̄o. In vmbra tua. id eſt in
paſſione tua. in qua xp̄us fuit tenebroſus ⁊
deſpectus. viuemus per iugem memoriam
Secundo monſtratus eſt in ſpecie nubis.
Nubes a terra eleuatur. refrigeriū preſtat
⁊ pluuiam generat. ſic ſpūſſanctus quos re-
plet a terra eleuat per contemptū terrenoꝝ
Ezechie. viij. Eleuauit me ſpiritus inter
celum ⁊ terram ⁊c. iteꝫ ezechie. i. Quocūq;
ibat ſpiritus illuc eunte ſpiritu ⁊ rote parit
eleuabant ſequentes eum. ſpiritus enim vi

te erat in rotis. Itē grego. Guſtato ſpiritu
deſipit omnis caro. Secūdo refrigeriū pre
ſtat cōtra incentiua viciorū. Unde ⁊ marie
dictū eſt. ſpiritusſanct⁹ ſuperueniet in te: et
virtus altiſſimi obūbrabit tibi. id eſt te ab
omni eſtu viciorū refrigerabit. Unde ⁊ ſpiri
tusſanctus vocatur aqua que habet vim re
generatiuā. Johannis. vij. Flumina de ven
tre eius fluent aque viue. Hoc autem dixit
de ſpiritu ſancto quē erāt accepturi creden
tes in eū. Tertio generat pluuiā lacrima
rum. Pſal. Flauit ſpiritus eius ⁊ fluent a
que. ſcilicet lacrimarum. Tertio monſtra
tus eſt in ſpecie flatus. Flatus eſt mobilis
calidus. lenis ⁊ ad reſpirandū neceſſarius
ſic ſpiritusſanctus mobilis. id eſt velox eſt
ad ſe diffundendum. omnibus enim mobili
bus mobilior eſt. Gloſa ſuper illud Factus
eſt repente de celo ſonus ⁊c. Neſcit tarda
molimina ſancti ſpiritus gratia. ſecundo ca
lidus eſt ad inflāmandū. Luce duodecimo.
Ignem veni mittere in terram ⁊ quid volo
niſi vt ardeat. Unde ⁊ auſtro vento calido
comparatur. Canticorum quarto. Surge
aquilo ⁊ veni auſter perfla ⁊c. Tertio lenis
eſt ad demulcendum. vnde ⁊ ad eius lenita
tem inſinuandam vocatur nomine vnctiōis
i. Johānis. ij. Unctio eius docet vos de om
nibus. Nomine roris. vnde cantat eccleſia
Et ſui roris intima aſperſione fecundet ⁊c.
Nomine aure tenuis. iij. regū. xix. Et poſt
ignem ſibilus aure tenuis ⁊ ibi dominus.
Quarto neceſſarius eſt ad reſpirandū. Ad
eo quippe flatus neceſſarius eſt. ꝙ ſi ad ho
ram ſubtraheretur homo cōtinuo morere
tur. ſic ⁊ de ſpiritusancto intelligendum eſt.
Pſal. Auferes ſpiritum eorum ⁊ deficient
⁊ in pul. reuer. Emitte ſpiritum tuum ⁊c.
iohannis ſexto. Spiritus eſt qui viuificat.
Quarto mōſtratus eſt i ſpecie ignis. Quin
to in ſpecie lingue. quare autem in hac die
duplici ſpecie apparuit dicetur infra. C
Circa tertium ſcilicet quo tempore miſſus
eſt notandum ꝙ miſſus eſt in quinq̄geſimo
die a paſcha. Ideo autē in quinquageſimo
die miſſus eſt vt detur intelligi quoniam a
ſpiritusancto eſt legis perfectio. eterna re
muneratio ⁊ peccatorū remiſſio. Legis per
fectio quoniam ſm gloſaz a die agni immo
lati quinquageſimo die data eſt lex in igne.
In nouo etiam teſtamēto quinq̄geſimo die
a paſcha chriſti deſcēdit ſpiritusſanctus in
igne. Lex in monte ſynai. ſpiritus in monte
ſyon. Lex in ſublimi montis loco. ſpiritus
datur in cenaculo. vnde per hoc inſinuatur
ꝙ ipſe ſpiritusſanctus eſt pfectio totius le
gis: quia plenitudo legis eſt dilectio. Secū
do eterna remuneratio. Unde Glos. Sicut
quadraginta dies quibus poſt reſurrectio
nem xp̄us cum diſcipulis conuerſatus eſt
preſentem eccleſiaz deſignant. ita quinqua
geſimus dies quo ſpūſſanctus datur dena
rium eterne remunerationis exprimitur.
Tertio peccatorum remiſſio. Unde Gloſa ibi
dem. Ideo in quinquageſimo. quia indulgē
tia fiebat in iubileo: ⁊ per ſpiritū ſanctū pec
cata remittuntur. Et ſequitur in gloſa. In
ſpirituali iubileo rei mortis ſoluunt debita
dimittūtur exules in patriā reuocantur. he
reditas amiſſa redditur. ſerui. id eſt hoīes pec
cato venundati a iugo ſeruitutis liberantur.
Nuncuſq gloſ. Rei mortis ſoluunt ⁊ liberā
tur. Unde Roma. viij. Lex ſpiritus vite in
xp̄o liberauit me a lege peccati ⁊ mortis De
bita peccatorū dimittūtur. q charitas ope
rit multitudinē peccatorum. Exules in patriā
reuocantur. Pſal. Spiritus tuus bonus
deducet me in terrā rectā. Hereditas amiſ
ſa redditur Roma. viij. Ipſe ſpūs teſtimoniū
reddit ſpiritui noſtro ꝙ ſum⁹ filij dei Si au
tem filij ⁊ heredes. Serui a peccato liberā
tur ij. Cor. iij. Ubi ſpūs dn̄i ibi libertas.
D Circa quartū ſcz quoties aplis miſſus
eſt ſciendum eſt ꝙ ſm gloſam tribus vicib⁹
eis datus eſt. ſcilicet ante paſſionez: poſt re
ſurrectionem. ⁊ poſt aſcenſionem. Primo
ad faciendum miracula. ſecundo ad relaxā
dum peccata tertio ad confirmandū corda
Primo quando eos ad predicandū miſit:
⁊ ſuper oia demonia ⁊ vt langores curarent
eis poteſtatez dedit. Nec enim miracula p
ſpiritū ſanctū fiunt. ſm qd dicit Math. xij.
Si autē in ſpiritu dei eiicio demōia ⁊c. Nō
tamē ꝯſequens eſt vt quicūq habet ſpiritū

ſanctum faciat miracula. q̄ ſicut gregori⁹
ait miracula hominez ſanctū nō faciunt: ſed
oſtendunt. Nec quicunq facit miracula ha
bet ſpm̄ ſanctū: qm̄ ⁊ mali aſſerunt ſe feciſſe
miracula dicētes. Domine dn̄e nonne in no
mine tuo ꝓphetauimus ⁊c. Deus enim fa
cit miracula p auctoritatē: angeli p materie
habilitationē. demones per virtutes natura
les rebus inſitas: magi p occultos ꝯtract⁹
cū demōibus. boni xp̄iani p publicā iuſticiā
mali xp̄iani per ſigna publice iuſticie. Secū
do dedit eis ſpm̄ ſctm̄ qn̄ ido in eos inſuffla
uit dicens. Accipite ſpm̄ ſanctum quorū re
miſeritis peccata ⁊c. Non tamen poteſt ꝗs
peccatum remittere quantum ad maculaz
que eſt in anima. aut quantū ad reatum. id
eſt obligationē ad penā eternaz aut quantū
ad dei offenſaz. que ſolum ex infuſione gra
tie ⁊ virtute cōtritionis remittūtur. Dicitur
tm̄ ſacerdos abluere. tum q a culpa abſolu
tum eſſe inſinuat. tum q penā purgatoriaz
in tēporalez cōmutat. tū q de ipa tēpali par
tem relaxat. Tertio dedit eis hodierna die
quādo eorū corda ſic ſolidata ſunt vt nil tor
menta timerent Pſal. Spūs oris eius oīs
virtus eorū. Auguſt. Talis eſt gratia ſpūs
ſancti ꝙ ſi triſticiā inuenit diſſoluit ſi deſide
riū prauū ꝯſumit. ſi trepidationē abijcit
Leo papa Sperabat ab aplis ſpūs ſanctus
non vt tūc primū ſanctorum habitator eſſe in
ciperet: ſed vt ſacrata ſibi pectora ⁊ feruētius
accenderet ⁊ copioſius inūdaret. cumulans
ſua dona nō inchoās. nec ideo nou⁹ ope. q
ditior largitate. E Circa quintū q̄liter.
ſcz miſſus eſt notandū ꝙ miſſus eſt cū ſono
in linguis igneis. ⁊ ipſe lingue apparuerūt
ſedēdo. Son⁹ aūt fuit repentinus. celeſtis
vehemens ⁊ replens. Repentinus. q ſanct⁹
ſpiritus tarda molimina neſcit. Celeſtis.
q celeſtes efficit. Uehemēs q timorē filia
lem inducit vel q eternū ve [illegible] diuit. Unde
vehemens quaſi ve adimens. vel q mentez
ab omni carnali amore vehit. Uñ vehemēs
quaſi vehens mentem. Fuit ⁊ replens quia
ſpirit⁹ ſanctus omnes apoſtolos repleuit.
Unde repleti ſunt omnes ⁊c. Triplex eſt au
tem ſignū plenitudinis qd fuit in apoſtolis
Primū eſt nō reſonare. vt patet in dolio qd
dū plenū eſt nō reſonat. Job. vi. Nunquid
mugiet bos cū ante preſepe plenū ſteterit.
Quaſi diceret cū preſepe cordis plenitudi
nem habet gratie locū non habet mugitus
impatientie. Hoc ſignum habuerunt apo
ſtoli. quia in tribulationibus per impatien
tiam nō reſonabant. immo ibant gaudētes
a conſpectu concilij ⁊c. Secūdū ſignū eſt
non plus recipere ſiue ſacietatē habere. Qn̄
enim vas aliquo liquore plenū eſt aliud reci
pere nō poteſt Similiter homo ſatur nō ap
petit amplius. Sic ſancti qui habent pleni
tudinē gratie nō poſſunt recipere aliū liquo
rem dilectōis terrene. Eſaie. i. Plenus ſū
ideo holocauſta ⁊c. Similiter quia guſtaue
runt celeſtē ſuauitē. ideo non ſitiūt terrenā
voluptatē. Auguſtinus. Qui biberit de flu
uio paradiſi cuius vna gutta maior eſt occe
ano: reſtat vt i eo ſitis huius mūdi extincta
ſit Hoc ſignum habebant apoſtoli qui nihil
propriū voluerunt habere. ſed in cōi omia
diuidere. Tertiū ſignū eſt ſupeffluere vt pz
in fluuio inūdante. Eccli. xxiiij. qui implet
quaſi phiſon ſapientiā. Ad litterā illius flu
uij ꝓprium eſt effluere ⁊ circūadiacētia irri
gare. ſic apoſtoli ceperūt effluere quia cepe
runt loqui varijs linguis. Unde dicit Gloſa
Ecce ſignū plenitudinis plenū vas erūpit.
ignis in ſinu nō poteſt occultari. Ceperunt
iterū circūadiacētia irrigare. Uñ ſtatim pe
trus predicare cepit. ⁊ tria milia conuertit.
Scdo miſſus eſt in linguis igneis. circa qd
tria vidēda ſunt. pmo quare ꝯiūctim in lin
guis igneis. ſcdo q̄re in igne poti⁹ q̄ in alio
elemēto. tertio quare in lingua potius q̄ in
alio mēbro. De primo ſciendū ꝙ triplici rōe
apparuit in linguis igneis. Primo vt verba
ignea proferrent. ſecundo vt legem igneaz
predicarent. ſ. legem amoris. De his duob⁹
Bern. Uenit ſpūſſanctus i linguis igneis
vt linguis oīm gentiū verba ignea loquerē
tur ⁊ legē igneam lingue ignee p̄dicarent
Tertio vt ſpūſanctū qui ignis eſt ꝑ eos lo
qui cognoſcerent. ⁊ ne hoc diffiderent. ⁊ ne
aliorum ꝯuerſionē ſibi attribuerent ⁊ vt om
nes eorū verba tanq̄ dei audirēt. F De

ſecundo ſciendū ꝙ miſſus eſt in ſpecie ignis
multiplici rōne. Prima ſumit penes eius
ſeptiplicem gratiam. Spūs enim ad mo-
dū ignis alta humiliat per donum timoris
emollit dura. per donum pietatis illuminat
obſcura. per ſcientiam reſtringit fluida. per
conſiliū cōſolidat mollia. ꝑ fortitudinē clari
ficat metalla tollēdo rubiginē. ꝑ donū intel-
lectus ſurſum tendit per donum ſapientie.
Secunda ſumitur penes eius dignitatem ⁊
excellentiam ignis enim excellit omnia ele-
menta ſpecie ordine ⁊ virtute. Specie ratio
ne pulchritudinis in luce ordine rōne ſubli-
mitatis in ſituatione virtute rōne vigoroſi-
tatis in actōe ſic ⁊ ſpiritusſanctus in his oīa
excedit. propter primum dicitur ſpiritusſan
ctus incoinquinatꝰ. ꝓpter ſecūdū qꝛ capiat
omnes ſpiritus intelligibiles. ꝓpter tertiū
habens omnem virtutem. Sap̄. vij. Tertia
ſumitur penes eius multiplicem efficaciam.
Hanc rationem aſſignat rabanus ſic di-
cens. Ignis quattuor habet naturas vrit.
purgat. calefacit. ⁊ illuminat. ſic ſpiritusſan
ctus exurit peccata. purgat corda. teporem
excutit. ignorantias illuſtrat. Hec rabanus
Exurit peccata. Vñ Zacha. xiiij. Per ignē
vram eos ſicut vritur argentum. Hoc etiā
igne vri petebat ꝓpheta dicens. Vre renes
meos ⁊c. Purgat corda. Eſa. iiij. Si ſangui
nē hieruſalem lauerit de medio eius in ſpiri
tu iudicij ⁊ ſpiritu ardoris. Teporem ex-
cutit. vnde dicitur de illis quos replet ſpiri-
tusſanctꝰ. Ro. xij. Spiritu feruētes. ⁊c. Gre-
gorius. In igne apparuit ſpiritusſanctus qꝛ
ab omni corde qḋ replet torporem frigoris
excutit. ⁊ hoc in deſiderio ſue eternitatis ac
cendit. Ignorantes illuſtrat. Sap̄. ix. Sen-
ſum aūt tuum quis ſciet niſi tu dederis ſapi
entiam ⁊ miſeris ſpiritusſanctū tuū de altiſ
ſimis. ⁊. i. Cor. ij. Nobis aūt reuelauit deus
per ſpiritum ſanctum. Quarta ſumit penes
ipſius amoris naturā. Amor eñ per ignem
habꝫ ſignificari triplici rōne. primo qꝛ ignis
ſemper eſt in motu. ſic ⁊ amor ſpiritusſancti
quos replet ſemper facit eſſe in motu bone
operationis. Unde greg. Nūꝗ eſt amor dei
ocioſus. operatur eñ magna ſi eſt. ſi autem

operari negligit amor non eſt. Secundo qꝛ
ignis inter cetera elementa eſt maxime for
male ⁊ modicum habet de materia ⁊ multū
de forma ſic amor ſpiritusſancti quos replet
facit habere modicum de amore terrenorū
⁊ plurimum de amore celeſtium ⁊ ſpiritua-
lium. vt iam nō carnalia carnaliter. ſed poti
us ſpiritualia ſpiritualiter diligant. Diſtin-
guit enim Bern. quattuor modos diligēdi
ſcꝫ diligere carnē carnaliter. ſpiritum carna
liter carnē ſpiritualiter. ⁊ ſpiritum ſpiritua-
liter. Tertio qꝛ ignis hꝫ alta īclinare. ſurſū
tendere. fluida adunare ⁊ cōgregare. Per h
tria itelligitur triplex vis amoris. Amor eñ
ſicut habetur ex verbis dioniſij in libro de di
uinis nominibus habet triplicem vim. ſ. in-
clinatiuam. eleuatiuam. ⁊ coordinatiuā. In
clinatiuā quia inclinat ſuperiora inferiorib9
eleuatiuā: qꝛ eleuet inferiora ſuperioribus
coordinatiuam: quia coordinat equalia coe-
qualibus. Hec dioniſius. Hanc enim tripli
cem vim amoris ſpiritusſanctꝰ efficit in his
quos replet: quia inclinat eos per humilita-
tem ⁊ ſui contemptum eleuat in deſiderium
ſupernorum ⁊ coordinat inuicem per vnifor
mitatem morum. De tertio ſciendum ꝙ ap
paruit potius in lingua ꝙ̄ in alio mēbro tri-
plici ratione. Lingua enim eſt membrū igne
iehenne inflatum. difficile ad regendū ⁊ vti
le bene rectū. Quia ergo lingua igne infer
nali inflammata erat. ideo igne ſpiritusſan
cti indigebat Ia. iij. Lingua nr̄a ignis eſt ⁊c.
quia difficile regitur. ideo pre ceteris mem
bris gratia ſpiritusſancti indiget. Iaco. iij.
Omnis natura beſtiarum ⁊c. qꝛ vtilis valde
ſi bene regitur. ideo neceſſe fuit vt ſpiritum
ſanctum rectorem haberet. In lingua etiā
apparuit ad ſignificandum ꝙ predicātibus
valde neceſſarius fuit. predicantibus enim
neceſſarius eſt: quia facit eos loqui feruen-
ter abſqꝫ trepidatione et ideo miſſus eſt in
ſpecie ignis Bernar. Uenit ſpiritusſanctus
ſuper diſcipulos in linguis igneis: vt verba
ignea loquerentur: et legem igneam lingue
ignee predicarēt. Confidenter abſqꝫ puſil-
lanimitate. act. iiij. Repleti ſunt omnes ſpi-
ritu ſancto. ⁊ ceperūt loqui cū fiducia vbum

dei ⁊c. Multipliciter ꝓpter capacitatis au
ditorū diuerſitatē. ⁊ ideo dicit. actuū. ij. ꝙ ce
perūt loqui varijs linguis. Utiliter ad edifi
cationē ⁊ vtilitatē. Eſa. lxij. Spūs domini
ſup me. eo ꝙ vnxerit me ⁊c. Tertio ipſe lin-
gue apparuerūt ſedēdo: ad ſignificandū ꝙ
preſidentibus neceſſarius erat. Preſidenti
bus quoqꝫ ⁊ iudicibꝰ neceſſarius eſt: qꝛ con
fert auctoritatē ad peccatū remittendū. Io
han. xx. Accipite ſpiritum ſanctū quorū re.
pec. ⁊c. Sapientiā ad iudicandū. Eſa. xxiij.
Ponam ſpm̄ meū ſup eū iudiciū gētibus ꝓ
fert. Manſuetudinē ad ſupportandū Nu-
meri. xi. Dabo eis de ſpiritu qui in te eſt. vt
ſupportent onus populi tecū. Spūs moyſi
erat ſpūs manſuetudinis. vt patet Numeri
xij. Erat moyſes māſuetiſſimꝰ ⁊c. Ornatū
ſanctitatis ad informandū Iohā. xxvi. Spi
ritus dñi ornauit celos. G Circa ſextū
in quos. ſcilꝫ miſſus eſt. notandū ꝙ miſſus
eſt in diſcipulos. qui fuerūt receptacula mū
da ſm̄ qḋ de eis cantat. Fuerūt eñ recepta
cula mūda ⁊ habilia ad ſuſceptionē ſpūſſancti
ꝓpter ſeptem que erāt in eis. Ipſi enim pri
mo fuerūt aīo quieti qḋ notat in hoc qḋ dici
tur. Dū cōplerent dies pēthe. i. dies requie-
tiōis. Illud eī feſtū erat ad reqē deputatū
Eſa. lxvi. Sup quē requieſcet ſpūs meꝰ niſi ſu
per humilē ⁊ quietum ⁊c. Secūdo dilectiōe
vniti quod notatur in hoc qḋ dicit erāt oēs
pariter. Erat enim eis cor vnū ⁊ anima vna
ſicut enī ſpiritus hominis nō viuificat mē
bra corporis niſi ſint vnita. ſic nec ſpūſſanctꝰ
mēbra ſpūalia. ⁊ ſicut ignis lignorū diuiſiōe
extinguit. ſic ſpūſſanctꝰ ꝑ diſcordiā in hoībꝰ
⁊ ideo cantat de apoſtolis. Inuenit eos cō-
cordes charitate illuſtrauit eos inundās di
uinitas deitatis. Tertio loco ſecreti qḋ no-
tatur in hoc qḋ dicit. in eodē loco. ſ. in cena-
culo. Oſee. ij. Ducam eam in ſolitudinē ⁊ ibi
loquar ad cor eius. Quarto oratiōe aſſidua
vnde premittitur. Erant perſeuerātes vna
nimiter in oratione. vnde cantamus de eis
Orantibus apoſtolis deū veniſſe nūciat qḋ
eī oratio neceſſaria ſit ad ſuſceptionē ſpi-
ritusſancti oſtenditur. Sap̄. vij. Inuocaui ⁊
venit in me ſpiritus ſapientie. itē iohā. xiiij.

Rogabo patrem meū ⁊ aliū paraclitū dabit
vobis. Quito hūilitate prediti. quod notat
in hoc quod dicitur. Sedentes. Pſal. Qui
emittis fontes in conuallibus. id eſt gratiā
ſpūſſancti in humilibus. Et ſuper quē req̇
eſcet ſpiritus meus ⁊c. Sexto pace ꝯiuncti
quod notatur in hoc quod erant in hieruſa-
lem. que interpretatur viſio pacis. ꝙ autem
ad recipiendū ſpiritū ſanctū pax neceſſaria
ſit oſtēdit dñs Io. xx. vbi primo pacē obtulit
dicēs Pax vobis. Deinde ſtatī inſufflauit
⁊ dixit. Accipite ſpm̄ ſctm̄. ſeptimo in ꝯtem
platōe erecti quod notat in hoc ꝙ ſpm̄ ſctm̄
receperūt ī ſuꝑiori cenaculo. Vñ dicit glo.
ibidē qui ſpiritū ſctm̄ deſiderat carnis domi
ciliū mētis cōtemplatiōe trāſcendēs calcat
H Circa ſeptimū ꝓpter quid. ſ. miſſus eſt
notandū ꝙ miſſus eſt ꝓpter ſex cauſas que
notant in hac auctoritate. Paraclitꝰ autē
ſpūs ſanctus ⁊c. Primo ad ꝯſolandū meſtos
qḋ notat cū dicit paraclitus qḋ idē eſt qḋ cō
ſolator. Eſaie. lxi. Spūs dñi ſup me ⁊c. ⁊ ſe
quitur vt ponerē ꝯſolationē lugētibus ſyon
Greg. Cōſolator ſpūs ſctūs dr̄. qꝛ de pecca-
ti ꝑpetratione merētibꝰ dū ſpem venie ꝓpa-
rat ab afflictiōe triſtitie mentē leuat. Scḋo
ad viuificādū mortuos qḋ notat cū dicitur
ſpūs. qꝛ ſpūs eſt q̇ viuificat. Ezechie. xxxvij.
Oſſa arida audite vbū dñi ⁊c. Ecce ego im
mittā in vos ſpm̄ ⁊ viuetis. Tertio ad ſctifi
candū immūdos. qḋ notatur cū dicit ſanctꝰ
ſicut enim dicitur ſpūs qꝛ viuificat. ita ſctūs
qꝛ ſanctificat ⁊ mūdat. Unde ſanctus idem
eſt qḋ mūdus. Pſal. Fluminis impetus. i.
mūdans ⁊ abūdans gratia ſpiritusſancti. le
tificat ciuitatē dei. i. eccleſiā dei. Et ꝑ iſtud
flumen ſanctificauit tabernaculū ſuū altiſſi
mus. Quarto ad ꝯfortandū amorē inter di
ſcordes ⁊ odioſos. qḋ notat cū dicit pater.
Pater eī dicit eo ꝙ naturaliter diligit nos
Ioh. xiiij. Ipſe enī pater amat nos. Si pat
⁊ nos filij eius ⁊ fratres ad inuicem. ⁊ inter
fratres perfecta amicitia ꝑſeuerat. Quinto
ad ſaluandū iuſtos. quod notat in eo qḋ di
citur in nomine meo. qḋ eſt ieſus ⁊ ſalus in
terp̄tatur. In noīe igit ieſu. i. ſalutis pater
miſit ſpm̄. vt oſtendat ꝙ ad ſaluādas gētes

venit Sexto ad docendū ignaros qđ notať
in eo qđ dicit ille vos docebit oia. Circa octa
uū ʒ notandū. ꝙ datus ſiue miſſus eſt in pri
mitiua eccleſia primo ꝑ orationē. Unde orāti
bus apl'is ꝛc. Et luc. iij. Orāte ieſu deſcēdit
ſpūs ſctūs ꝛc. Secūdo ꝑ dei verbi deuotā et
attentā auditionē. Act. x. Adhuc loquēte pe
tro cecidit ſpūs ſctūs ꝛc. Tertio ꝑ aſſiduā
operationē. qđ notať in manuū impoſitiōe.
Actuū. viij. Tūc imponebāt man' ſup illos
ꝛc. Uel impoſitio manuū ſignat abſolutio
nem. que fit in confeſſione.

¶ De ſanctis gordiano ꝛ epimacho. lxix

Gordianus a geos qđ
eſt dogma. ſiue domus. ꝛ dyan
qđ eſt clarum. quaſi clara dom'
in q̄ habitabat deus. Sicut aūt
dicit aug. in lib. de ciuitate dei Bona dom'
eſt paribus membris diſpoſita ampla ꝛ luci
da. ſic ille ſanctus fuit pariter diſpoſit' ꝑ cō
cordie imitationē. ampl' ꝑ charitatē lucid'
ꝑ veritatē. Epimachus ab epi qđ eſt ſupra ꝛ
machin qđ eſt rex. quaſi ſupnus rex. vel ab
epi quod eſt ſupra. ꝛ machos qđ eſt pugna.
quaſi pro ſupernis pugnans A

Gordianus vicari' iu-
liani impatoris cū quēdam xpi-
anū noie ianuariū ad ſacrifican
dum cōpelleret ad predicationē
tamen ipſius ianuarij ad fidē cū vxore ſua. ꝛ
liij. viris conuerſus eſt. Quod audiēs iulia-
nus iuſſit ianuariū in exiliū mitti. gordianū
vero ſi ſacrificare nollet capite trūcari. De-
collatus eſt igiť beatus gordianus. ꝛ corp'
eius ad canes ꝑ octo dies ꝓiectū eſt. Sʒ cū
oino remāſiſſet intactū tandē a familia ſua
rapitur. ꝛ cū beato epimacho quē dudū ṗdi-
ctus iulian' occidi fecerat nō longe ab vrbe
miliario fere vno circa āiū dñi. ccclx. ſepeliť

¶ De ſanctis nereo ꝛ achilleo. lxx

Nereus iterpretatur
lucis cōſiliū. vel nere' a nereth
quod eſt lucerna. ꝛ us feſtinās
vel nereus quaſi ne. i. nequaꝙ
reus. Fuit ergo cōſiliū lucis in virginitatis
predicatione. lucerna in honeſta conuerſati
one. feſtinans in zeli feruore. nereus. id eſt
nequaꝙ reus in conſcientie puritate. Achil
leus ab achi quod eſt frater meus. ꝛ leſa qđ
eſt ſalus quaſi fratrum ſalus. Horum paſ-
ſionem eutbices victorinus et macro alias
maro ſerui xpi ſcripſerunt. A

Nereus et achilleus eu
nuchi et cubicularij domicille
neptis domiciani imperatoris
fuerūt. quos beatus petrus a-
poſtolus baptizauit. Cū ergo predicta do-
micilla aureliano filio conſulis nupta eſſet.
ꝛ gemmis ꝛ purpureis veſtibus tegeretur.
nereus ꝛ achilleus eidē fidē predicauerunt
ꝛ virginitatē multipliciter cōmendauerūt
oſtendētes virginitatē deo eſſe ꝓximā. an-
gelis germanam hominibus innatam. vxo
rem viro ſubijci pugnis. ꝛ calcibus cedi. de
formes partus ſepius ꝓcreari. rurſus q̄ vix
matris pia monita ſuſtinere poterat oporte
re grandia conuitia pati mariti. Illa autē
inter cetera dixit. Scio patrē meū fuiſſe ze
lotipum: ꝛ matrē meā ab eo conuicia pluri-
ma paſſam eſſe. Nunquid vir meus talis fu
turus eſt. Cui illi. Quoniā quādiu ſunt ſpō-
ſi videtur eſſe benigni. ſed mariti effecti cru
deliter dñantur: ꝛ aliquādo ancillas ṗferūt
dñabus. Omnis autem ſanctitas amiſſa ꝑ
penitentiam reuocari poteſt. ſola autē vir
ginitas ad ſuū ſtatum reuocari nō poteſt.
Reatus enim per penitentiā expelli poteſt
virginitas reuocari non poteſt. vt ad ſuum
priſtine ſanctitatis attigat. Tunc flauia do
micilla credidit. ꝛ virginitatē vouit. ꝛ a ſan-
cto clemēte velata eſt. Quod ſpōſus ei' au-
diens licentia a domiciano impetrata. vir-
ginem cum ſanctis nereo ꝛ achilleo in pōti
anam inſulam relegauit putans ſe per hoc
poſſe virginis ꝓpoſitū immutare. poſt alqđ
tempus cū ipſe ad inſulā perrexiſſet ꝛ multis
muneribus ſanctos vt virgini ſuaderent in
duceret ipſi hec penitus reſpuentes magis
eam in domino confortabant. Qua ꝓpter
cū ad ſacrificia compellerenť: ꝛ dicerēt ſe a
beato petro apl'o baptizatos nulla ratione
poſſe idolis immolare capite ceſi ſunt circa

annum dñi. lxxx. Quorum corpora iuxta ſe-
pulchrū petronelle poſita ſunt Alios etiā. ſ.
victorinū eutbicen ꝛ maronē. quibus domi
cilla adherebat tāꝙ ſeruos. tota die in ſuis
ṗdijs laborare faciebat ꝛ veſpere cantabrū
ad manducandum eis dabat. Tandem eu-
thicem cedi iuſſit quouſqʒ ſpiritū exalaret
victorinū vero in aquis fetētibus. ſuffocari
maronē vero ſaxo ingēti opprimi iuſſit. Cū
aūt immaniſſimā petrā quā vix. lxx. viri moue
re poterāt ſup eū iactaſſent. ipe ṗdictū lapi-
dem in humeros ſuos accepit ꝛ quaſi leues
paleas ad duo miliaria portauit. Et cū plu-
rimi credidiſſent. conſularis eū occidi fecit.
Poſt hoc aurelian' domicillā de exilio redu
xit. ꝛ duas ꝟgines eufroſinā ꝛ theodoram
collactaneas vt ei ſuaderent miſit. quas tñ
domicilla ad fidē ꝯuertit. Tūc aurelian' cū
ſpōſis ṗdictarū puellaꝝ. ꝛ trib' ioculatorib'
ad domicillā venit. vt ei' nuptias celebraret
ꝛ ipſam ſaltē violēter opprimeret. Sʒ cū do
micilla predictos duos iuuenes ꝯuertiſſet
aurelian' domicillā in thalamū introduxit
ꝛ ibidē mimos canere fecit ꝛ ceteros ſecū ſal
tare iuſſit. volēs eā poſtmodū violare. Sed
cū deficerēt mimi in canēdo ꝛ ceteri in ſaltā
do. ipe tamē ꝑ duos dies nō ceſſauit quouſ-
qʒ in ſaltādo deficiēs expirauit. Luxuri' vo
frater ei' ipetrata licētia oēs q̇ crediderant
interfecit. ꝛ cubiculo vbi ṗdicte ꝟgines mo
rabanť ignē ſuppoſuit. q̄ orātes ſpm̄ emiſe-
runt. Quarū corpora ſanctus ceſarius ma-
ne illeſa repeꝛiens ſepeliuit

¶ De ſancto Pancratio. lxxi.

Pancratius a pan qđ
eſt totū: ꝛ gratus ꝛ citi' q̄ſi tot'
cito grat': q: i ſua pueritia gra
tus. Uel ſicut dr̄ in gloſa pan-
cras dr̄ rapina pancranari' flagellis ſubie-
ctus. Pancras lapis varie colorat'. ipe eñ
rapuit ṗdā captiuoꝝ. fuit ſubiect' flagellis
tormētoꝝ. colorat'. varietate ꝟtutū. A

Pancratius nobiliſſi-
mis ortus parentibus. dū apđ
frigiam ꝛ patre ꝛ matre orba-
tus eēt ſub cura dionyſij patrui
ſui relictus eſt. Ambo ergo romam vbi lar-
gum' habebat patrimonium redierunt. In
quorum vico cornelius papa cum fidelibus
latitabat. A quo quidem cornelio cum pre-
dictus dionyſius ꝛ pancratius fidem chriſti
recepiſſent tandem dionyſius in pace moriť
ꝛ pancratius capitur et ceſari preſentatur
Erat autem pācratius quaſi annorū. xiiij.
Cui dixit diocletianus ceſar Infantule ſua
deo tibi ne mala morte moriaris. quia cum
puer ſis facile decipieris. ꝛ quia nobilis cō-
probaris ꝛ chariſſimi mei filius extitiſti. ro
go te vt recedas ab hac veſania. vt velut fili
um meum te habeam. Cui pancratius. Et
ſi puer ſuum corpore. cor tamen gero ſenile
Et virtute domini noſtri ieſu chriſti terror
veſter apud nos eſt q̄ꝫ tum hec pictura quā
cernimus. Dij autem tui quos me hortaris
colere. deceptores ꝛ germanarum ſtuprato
res fuerunt qui etiam nec parentibus pep-
cerunt. Quod ſi hodie ſeruos tuos talia co-
gnoſceres facere ꝓtin' occidi iuberes. Ta
les deos miror quomō colere nō erubeſcis.
Auguſtus igiť putās ſe a puero victū. iuſſit
eum in via aureliana decollari. circa annos
domini. cclxxxvij. Cuius corpus concauilla
ſenatrix diligēter ſepeliuit. Ad ei' ſepulchꝝ
vt ait grego. turoñ. ſi q̇s falſū iurare volue
rit. anteꝙ ad cancellū chori ꝑueniat. aut ſta
tim a demone captus iſanit. aut cadēs i pa
uimentū ꝓtinus vitā ꝑdit. Lis nō modica in
ter duos erat ꝛ iudex reū minime ignorabat
Zelo igiť iuſticie iudex ductus ambos ad al
tare ſancti petri deduxit. ꝛ ibidē reū innocē
tiam ſuā quā pretēdebat iuramēto expiare
coegit. rogans apl'm vt aliquo indicio oſten
deret veritatem. Cum autē ille iuraſſet. et
nihil mali paſſus fuiſſet. iudex eius malicie
ꝯſcius zelo accēſus iuſticie exclamauit Se
nior iſte petr' aut nimis miſericors eſt: aut
minori defert. Eamus ad pancratiū iuue-
nem ꝛ ab eo req̄ramus. Cū ergo veniſſent.
ꝛ ſuper tumulū reus iurare falſū ṗſumpſiſ
ſet. manū inde trahere non potuit. ꝛ ibidē
poſtmodum expirauit. Unde vſqʒ hodie a
pleriſqʒ obſeruatur vt ſuper reliquias beati
pancratij pro arduis iuramentum fiat.

¶ De feſtiuitatibus que occurrūt infra tempus peregrinationis.

DIcto de feſtiuitatib⁹ que occurrunt infra tempus recōciliationis qđ tēpus repñſentat eccl'ia a paſca vſq; ad octauam penthe. ſequitur videre de feſtiuitatib⁹ que eueniunt infra tp̄s peregrinationis. qđ tp̄s repñſentat eccl'ia ab octaua ꝑtēthecoſtes vſq; ad aduētū. Principiū autē huius tēporis nō ſemꝑ hic incipit ſ; iuxta paſchalē terminum variatur.

¶ De ſancto vrbano. lxxij A

VRbanus ab vrbanitate dictus vel vrban⁹ ab vr qđ eſt lumē vl' ignis ⁊ banal rñſio. Fuit em̄ lumen ꝑ ꝯuerſationē honeſtā. ignis ꝑ charitatem ſuccenſam. rñſio ꝑ doctrinā. fuit lumē ſiue lux. q; lux eſt in aſpectu amabilis. in eſſentia imaterialis. in ſitu celeſtis. in actu ꝓutilis. Sic ille ſanctus fuit amabilis in ꝯuerſatione. imaterialis in mūdi deſpectione. celeſtis in contemplatione. vtilis in predicatione. B

VRbanus Caliſto pape ſucceſſit cuius tp̄e cū fuiſſet maxima ꝑſecutio in xp̄ianis. tādem alexāder cuius mater hamea xp̄iana erat. quam origenes ꝯuerterat imperiū ſumpſit. Ipſa igitur filium precib⁹ maternis induxit vt a ꝑſecutione xp̄ianorū ceſſaret. Uerūtamen almachius vrbis prefectus. qui beatā ceciliā decollauerat in chriſtianos crudeliter ſeuiebat. Sanctum ergo vrbanū diligenter inquiri fecit ⁊ in quodam antro ꝓcurante carpaſio quodā miniſtro cū tribus preſbiteris ⁊ tribus diaconib⁹ repertum in carcerem mitti iuſſit. Poſt hoc corā ſe ip̄m adduci precepit. ⁊ ꝙ quinq; milia hominū cum ſacrilega cecilia ⁊ illuſtribus viris tiburcio ⁊ valeriano ſeduxerat. eidem obiecit. ⁊ theſauros cecilie requiſiuit. Cui vrbanus. Ut video plus te ad ſeuiēdū in ſanctos ducit cupiditas ꝙ̄ cultus deorum. Theſaurus cecilie per manus pauperū celos cōſcēdit. Cum ergo ſanctū vrbanum cū ſocijs plūbatis cederent. ⁊ ipſe nomen domini elyon inuocaret. ſubridens prefectus ait. Sapiēs vult iſte ſenex videri. ⁊ ideo nūc ignota loquitur. Cum autem ſuperari nō poſſent iterū in carcerē recludunt. Ubi tres tribunos ad ſe veniētes cū cuſtode carceris anolino ſanctus vrban⁹ baptizauit. Audito igit̄ ꝙ anolinus chriſtianus factus eſſet prefecto ſiſtit̄ ⁊ ſacrificare rēnuēs decollat̄. Sanctus autē vrbanus cū ſocijs ad ſimulachrū ducitur et thura imponere vrget̄. Tūc orāte vrbano ſimulachrū cecidit ⁊ vigintiduos ſacerdotes qui ignē miniſtrabāt occidit. Tunc grauiſſime laniantur ⁊ poſt hoc ad ſacrificādū ducuntur. Qui in ipſum idolū expuētes frōtes cruce munierunt. ⁊ inuicē dato pacis oſculo capitalē ſententiā acceperūt ſub alexandro qui cepit circa annū dñi. ccxx. Sed ſtatim carpaſius a demone arripitur ⁊ deos ſuos blaſphemās et xp̄ianos inuitus magnificans a demone ſuffocat̄. Quod eius vxor armenia vidēs cū filia ſua lucina ⁊ tota familia a ſancto fortunato preſbitero baptiſma ſuſcepit. ⁊ poſt hoc ſctōr̄ corpa honorifice ſepeliuit.

¶ De ſancta petronella. lxxiij A

PEtronella cuius vitā ſanctus marcellus ſcripſit fuit filia ſcti petri apoſtoli. que cū nimis ſpecioſa eēt ⁊ ex volūtate patris febribus laboraret diſcūbētibus apud eum diſcipulis dixit ad eū titus. Cū omnes a te ſanentur infirmi cur petronellā iacere ꝑmittis. Cui Petrus. q; ſic ei expedit. Uerūtamen ne putetur impoſſibilitas ſanitatis eius meis ſermonib⁹ excuſari ait ad illā. Surge petronella velociꝰ. ⁊ miniſtra nobis. Que ſtatim ſanata ſurrexit. ⁊ eis miniſtrauit. cōpleto autē miniſterio. dixit ei Petrus Petronella redi ad lectū tuū: que ſtatim redijt. et vt prius febribus laborare cepit. At vbi in amore dei cepit eſſe perfecta. eam perfecte ſanauit. Comes igit̄ flaccus ad eā venit vt ipſam propter eius pulchritudinē acciperet in vxorē. Cui illa reſpōdit. Si me in vxorem deſideras iube ad me virgines venire q̄ me vſq; ad domū tuā debeāt ſociare. Quas cū ille pararet. Petronella ieiunijs ⁊ orationibus inſiſtere cepit. ⁊ corpus domini ſuſcipiens ac in lecto ſe reclinās. poſt triduum ad dñm migrauit. Flaccus deluſum ſe videns ad felicolam ſociam petronelle ſe conuertit ⁊ vt aut ſibi nuberet. aut idolis imolaret precepit. Sed cū illa vtrūq; rennueret prefect⁹ ſeptem diebus ſine cibo ⁊ potu in carcere eā eſſe fecit ac poſtmodum in eculeo tortam occidit ac eius corpus in cloacam proiecit. Quam tamen ſanctus nicodemus eleuans ſepeliuit. Unde a flacco comite nicodemus accerſitur. ⁊ ſacrificare rennuēs plumbatis ceditur ⁊ in tyberim eius corpus ꝓijcitur. ſ; a iuſto eius clerico leuat̄ ⁊ honorifice ſepelit̄

¶ De ſanctis Petro Exorciſta ⁊ Marcellino. lxxiiij A

PEtrus exorciſta dum ab arthemio in carcere detineretur et predicti arthemij filia a demone vexaretur ob hoc patre ſepius plangeretur. Dixit ei Petrus ꝙ ſi in chriſtum crederet. ſtatim ſanitatē filia eius reciperet. Cui arthemius. Miror qua ratione dominus tuus filiam meam liberare poterit qui te tanta pacientē pro eo liberare nō valet. Cui Petrus. Potens quidē eſt deus meus eripere me. ſ; vult vt per paſſionem tranſitoriam perueniamus ad gloriam ſempiternam. Cui arthemius. Si me cathenas ſuper te duplicante deus tuus te liberauerit ⁊ filiam meam ſanauerit. protinus in chriſtum credam. Quod cum factū fuiſſet ſanctus Petrus cādidis veſtibus indutus ⁊ tenens ſignum crucis eidem apparuit. ⁊ ille eius ſe pedibus proſtrauit. ⁊ filia eius ſanata ipſe cum tota domo ſua baptiſma ſuſcepit. Permiſitq; alijs incarceratis ꝙ exirent liberi quicūq; vellent fieri chriſtiani. Quibus multiſq; alijs credētibus a beato marcellino preſbitero baptiſant̄. Qđ audiēs prefectus omnes icarceratos ad ſe adduci precepit. Quos arthemius conuocans ⁊ manus eorū deoſculans dixit. Ut ſi quis vellet venire ad martirium veniet intrepid⁹ qđ ſi quis nollet abiret illeſus. Comperto autē iudex ꝙ marcellinus ⁊ petrus eos baptiſaſſent ipſos accerſiuit ⁊ eos ſeꝑatim in carcere reclu ſit. Marcellin⁹ qđē nudus ſup vitrū fractū ꝯſternit̄ ⁊ ei lumē ⁊ aqua negat̄ Petrus vero in alio carcere altiſſimo ⁊ artiſſimo cippo cōſtringit̄. Angel⁹ aūt dñi marcellinum induēs ⁊ ſoluēs ip̄m cū petro in domo arthemij reſtituit. ⁊ vt ſeptē dieb⁹ ꝑplm cōfortarēt ⁊ poſtea ſe iudici ꝑñtarent p̄cepit cū ergo p̄dictus iudex eos in carcere nō inueniſſet. accerſitū arthemiū ⁊ ſacrificare nolentē in terra cū vxore ſua obrui iuſſit. Quod ſancti marcellinus ⁊ petrus audientes illuc venerūt ⁊ in illa cripta ſeptem diebus ſanct⁹ marcellinus xp̄ianis ſe ꝓtegentibus miſſā celebrauit. Dixerūtq; ſancti ad incredulos. Ecce arthemiū potuiſſemus liberare ⁊ nos abſcōdere ſ; neutrū voluimus facere. Tūc irati gētiles arthemiū gladio necauerūt matrē xᷓo cū filia lapidib⁹ obruerūt. marcellinū xᷓo ⁊ petrū ad ſiluā nigrā q̄ nūc cādida ꝓpter corꝫ martirū vocat̄. decollauerūt tp̄e diocletiani qui cepit anno dñi. cclxxxvij. Quoꝝ animas veſtib⁹ ſplendidis ⁊ gēmis indutas ab angelis in celū deferri ſpiculator nomie dorotheus vidit. vnde ⁊ chriſtianus effect⁹ poſtmodum in pace quieuit.

¶ De ſanctis primo ⁊ feliciano. lxxv A

PRimus quaſi ſumm⁹ ⁊ magnus felicianus quaſi felix annus. i. felix ſenex. Ille eñi dicitur ſummus ſiue magnus dignitate ꝓpter martirij ꝑpeſſionē. poteſtate. ꝓpter miracu'oꝝ operationē. ſanctitate. ꝓpter vite ꝑfectionē. felicitate. ꝓpter glorioſam fruitionē. Iſte aūt dicit̄ ſenex nō tantū ꝓpter temporis antiquitatē. ſed etiam propter reuerentie dignitatem. propter ſapientie maturitatem. ⁊ ꝓpter morū grauitatē.

PRimus et felicianus apud diocletianū ⁊ maximianū a tēploꝝ pontificib⁹ accuſant̄. ꝙ niſi eos ſacrificare fecerint nulla a dijs beneficia obtinere valebunt Iuſſu igitur imperatorum in carcere recludun-

tur.ſed ab angelo viſitantur ⁊ a vinculis qui
bus erāt ligati abſoluuntur.⁊ libere in car-
cere deambulantes dominū clara voce col
laudabāt. Poſtmodū iterū imperatoribus
preſentātur. Qui cum in fide firmi pſiſterēt
crudeliter laniati ab inuicē ſeparantur. Di-
xitqʒ preſes feliciano.vt ſui ſenectuti conſu
leret ⁊ dijs imolaret. Cui felicianus. Ecce
iam octuaginta annos habeo ⁊ triginta an-
ni ſunt ex quo veritatē agnoui ⁊ elegi deo vi
uere qui me poteſt de tuis manibus libera-
re. Tūc iuſſit preſes eū ligari ⁊ clauos in ma
nibus ⁊ pedibus affigi eiqʒ dixit. Tādiu ſic
eris donec nobis ꝯſenſeris. Qui dū leto vul
tu pſiſteret eum ibidē torqueri iuſſit ⁊ nihil
penitus miniſtrari. Poſt hoc ſanctū primū
adduci fecit.eiqʒ dixit. Ecce frater tuus im
peratorꝫ decretis cōſenſit.⁊ ob hoc magnus
in palatio veneratur. Tu ergo ſimiliter age
Cui ille. Licet diaboli filius ſis verū tamē in
parte dixiſti.qꝛ frater meus imperatoris ce
leſtis decreto conſenſit. Tūc iratus preſes.
iuſſit facibus latera eius incendi.⁊ plumbū
bulliens in os eius infundi. Cernente felici
ano vt ſic terreri poſſet. Ipſe aūt plūbū tan
ꝙ frigidam aquā ſuauiter bibit. Tūc preſes
iratus duos leones ad eos mitti precepit.
Qui ſtatim ad pedes eorꝫ ſe ꝓiecerunt ⁊ tan
ꝙ agni manſueti corā eis ſteterunt. Rurſus
vrſas crudeles dimittit.⁊ cum leonibus mā
ſueſcūt. Aderāt ad hoc ſpectaculū pluſꝙ duo
decim milia virorum de quibus.d.viri in do
mino crediderūt. Preſes aūt ſanctos fecit
decollari.⁊ eorū corpora canibus ⁊ auibus
ꝓijci. Sed tamen ab his illeſa a xpianis ho
norifice ſunt ſepulta. Paſſi ſunt autē circa
annos domini.cclxxxvij.

¶ De ſancto Barnaba. lxxvi. A

BArnabas interpreta
tur filius venientis:vel fili⁹ cō
ſolationis.aut fili⁹ ꝓphe.aut fi
lius cōcludens.quattuor vicib⁹
ponitur filius ꝓpter quattuor modos filia
tionis ipſius. Dicitur enī fili⁹ in ſcriptura rō
ne generationis eruditionis imitationis et
adoptionis. Fuit enim a chriſto regenerat⁹
per baptiſmū eruditus ꝑ euāgeliū ipm imi-
tatus ꝑ martirium.⁊ ab ipſo adoptatus per
celeſte premiū. Et hoc ꝙtum ad ſe. Quantū
vero ad alios fuit adueniēs conſolās.ꝓphe
tās ⁊ ꝯcludēs. Adueniēs diſcurrēdo ⁊ pdicā
do vbiqʒ.qđ pʒ qꝛ fuit ſocius pauli. Cōſolās
pauperes ⁊ deſolatos.pauperes quibus ele
moſinam detulit.deſolatos.quibus ex par-
te apoſtolorꝫ epiſtolas deſtinauit. Prophe-
tans.qꝛ prophetie ſpiritu claruit. Cōcludēs
qꝛ magnā multitudinē in fide cōcluſit ⁊ adu-
nauit ſicut pʒ cū miſſus fuit in anthiochiam
De his quattuor act.xi. Erat vir.i.virilis ꝙ-
tum ad primū.bonus ꝙtū ad ſcđm.plen⁹ ſpi
ritu ſancto ꝙtū ad tertiū.⁊ fidelis ꝙtū ad qr
tum. Eius paſſionē cōpilauit iohannes qui
⁊ marcus eius conſobrinus.⁊ maxime a vi-
ſione ipſi⁹ iohānis vſqʒ fere in finē. quā Be
da de greco in latinū credit̃ trāſtuliſſe. B

BArnabas leuites cy-
prus genere vn⁹ de.lxxij. diſci-
pulis dn̄i ab hiſtoria actuum in
multis extollit̃ ⁊ laudatur. Fuit
nāqʒ optime informatus ⁊ ordinatus.⁊ hoc
ꝙtū ad ſe.⁊ ꝙtum ad deū.⁊ ꝙtum ad proxi
mum. Quantum ad ſe ordinatus extitit ſm
tres vires.ſ.rationalem.concupiſcibilem et
iraſcibilem. Habuit nāqʒ rōnalē illuſtratā
lumine cognitionis. Unde dicitur acti.xiij.
Erant aūt in eccleſia que eſt anthiochie pro
phete ⁊ doctores in qb⁹ barnabas ⁊ ſimō ⁊c.
Scđo habuit cōcupiſcibilē purgatam a pul
uere mundane affectionis. Unde dicit̃ acti.
iij.ꝙ ioſeph qui cognominatus eſt barnabas
cum haberet agrū vendidit illum ⁊ precium
attulit.⁊ poſuit ad pedes apoſtolorum. vbi
dicit glo. Deſtituendū probat ꝙ tangere de-
uitat.⁊ docet calcandū eſſe aurū.qđ ſubdit
greſſibus apoſtolorū. Tertio habuit iraſci-
bilē roboratā magnitudine ꝓbitatis.⁊ hoc
vel viriliter aggrediendo ardua.vel pſeuerā
ter augendo fortia vel cōſtanter ſuſtinendo
aduerſa. Viriliter aggrediendo ardua.ſicut
patet in hoc ꝙ illā maximā ciuitatē anthio-
chiam ad conuertendum accepit ſicut patet
etiā acti.ix.quia cum poſt conuerſionē pau

lus hieroſolimā veniſſet ⁊ diſcipulis ſe iūge
re vellet ⁊ oēs eū tanꝙ lupū agni fugerent:
barnabas ipm audacter apprehēdit ⁊ ad apo
ſtolos duxit. Perſeueranter operando for-
tia qꝛ corpus ſuū macerauit ⁊ ieiunijs aff li-
xit. Unde dicit̃ act.xiij.de barnaba ⁊ quibuſ
dā alijs. Miniſtrantibus aūt illis dn̄o ⁊ ieiu
nantibus ⁊c. Conſtanter ſufferendo aduer-
ſa ſicut apoſtoli perhibēt ei teſtimoniū dicē-
tes. Cum cariſſimis noſtris barnaba ⁊ pau
lo hominibus qui tradiderūt animas ſuas
pro nomine domini noſtri iheſu chriſti. Se
cundo fuit ordinatus quātum ad deū deferē
do dei auctori.maieſtati.⁊ bonitati. Auctori-
tati qđ patet ex hoc ꝙ officium predicatiōis
ſibi nō vſurpauit.ſed hꝯ ex auctoritate dei ac
cipere voluit. Sicut habetur acti.xiij. Dixit
ſpiritusſanctus. Segregate mihi barnabā
⁊ paulū in opus ad qđ aſſumpſi eos. Secū-
do dei maieſtati. Cum enī ſicut habet̃ acti.
xiij. Maieſtatē diuinam ſibi quidam vellēt
attribuere:⁊ ei tanꝙ deo hoſtias immolare
vocantes eū iouē tanꝙ priorē ⁊ paulū mer
curiū tanꝙ prudentem ⁊ eloquentē.cōtinuo
barnabas ⁊ paulus conciſcis tunicis clama
uerunt. Viri quid facitis ⁊ nos mortales ſu
mus ſimiles vobis homines annunciantes
vobis ab his vanis dijs cōuerti ad deū viuū
Tertio dei bonitati. Nā ſicut habetur act.
xv. Cum bonitatem gratie dei qua gratis ⁊
nō ex lege ſumus ſaluati.quidam cōuerſi de
iudeis artare ⁊ diminuere vellent.aſſerētes
hoc ſine circūciſione nequaꝙ ſufficere. pau-
lus ⁊ barnabas contra eos viriliter reſtite-
runt ⁊ ſolā bonitatē gratie dei ſine lege ſuf
ficere oſtenderunt. Inſuper ⁊ queſtionē ad
apoſtolos detulerunt.⁊ contra illorum erro
rem apoſtolorꝫ epiſtolas impetrauerūt C
Tertio fuit optime ordinatus ꝙtum ad ꝓ-
ximum quia gregem ſuum pauit verbo. exē
plo ⁊ beneficio. Verbo:qꝛ verbum dei ſollici
te euangelizauit. Unde dicitur act.xv. Pau
lus ⁊ barnabas demorabātur antiochie do-
centes ⁊ euangelizantes cū alijs plurib⁹ ver
bum domini. Hoc etiam patet per illā ma
ximam multitudinem quā antiochie cōuer-
tit adeo vt ibi primo vocarent̃ diſcipuli chri
ſtiani. Secūdo exēplo:qꝛ vita ſua fuit omni
bus ſpeculum ſanitatis ⁊ exemplar religio-
nis. Fuit enī in omni ſuo opere virilis ⁊ ſtrē
nuus omniū morum bonitate conſpicu⁹ om
ni gratia ſpiritusſancti plenus.⁊ omni virtu
te ⁊ fide preclarus. De his quattuor habet̃
act.xv. Miſerūt barnabā antiochiam. Et
ſequitur. Hortabatur omnes propoſito cor
dis permanere in domino:qꝛ erat vir bon⁹:
plenus ſpiritu ſancto ⁊ fide. Tertio benefi-
cio ⁊ hoc dupliciter. Eſt enim duplex benefi
cium ſiue elemoſina.ſcʒ temporalis que cō-
ſiſtit in neceſſariorū ſubminiſtratione.⁊ ſpi-
ritualis que conſiſtit in offenſe dimiſſione.
Primam habuit beatus barnabas quando
elemoſinam fratribus qui erant in hieruſa-
lem detulit. Nam ſicut dicitur act.xi. Cum
facta eſſet fames maxima ſub claudio ſm qđ
prophetauerat Agabus. Diſcipuli ꝓut quiſ
qʒ habebat.ꝓpoſuerūt in miniſteriū mitte-
re habitantibus in iudea fratribus.qđ ⁊ fe-
cerunt.mittentes ad ſeniores per man⁹ bar
nabe ⁊ pauli. Secūdam habuit:qꝛ iohanni
qui cognominabatur marcus offenſam di-
miſit.cū enī predictus diſcipulus barnabā
⁊ paulū reliquiſſet.redeūti tamen ⁊ peniten
ti barnabas indulſit.⁊ iterum in diſcipulum
aſſumpſit. Paulus aūt ipm iterum in diſci-
pulū renuit.⁊ ideo inter eos ſeparatio facta
fuit. Uterqʒ enim ex pia cā ⁊ intentione fe-
cit. Nā ꝙ barnabas ipſum aſſumpſit.hoc fe
cit ex dulcedine miſericordie.ꝙ aūt paulus
ipſum aſſumere noluit hoc fecit ex feruoris
rectitudine. Nā ſicut ibidē dicit glo.act.xv.
Quoniam in frōte facici ſe cōſtituēs nimis
trepidus ſteterat merito ipſum paul⁹ abie-
cit.ne illius quaſi contagione vires aliorum
corrumperentur. Illa aūt ſeparatio non eſt fa
cta ex cōmotione vicij.ſed ex inſtinctu ſpiri-
tusſancti vt.ſ.ab inuicem ſepararentur ⁊ plu
rib⁹ predicarēt ſicut ⁊ poſtmodum factum
eſt D Nā cū eſſet barnabas in iconio ci-
uitate:predicto iohāni eius cōſobrino.vir ꝗ
dā ſplendidus in viſu apparuit dicēs. Iohā
nes conſtans eſto.quia amodo nō iohan-
nes:ſed excelſus vocaberis. Quod cum ille
Barnabe retuliſſet. reſpōdit ei. Caue dili-

genter ne cuiꝙ̃ quod vidiſti releues. Naꝫ ⁊
mihi ſimilit̃ dñs hac nocte apparuit dicẽs.
Cõſtans eſto barnaba: qꝛ eterna p̃mia ꝑci-
pies. eo ꝙ gẽtem tuã reliquiſti: ⁊ aiam tuaꝫ
ꝓ meo noĩe tradidiſti. Cũ ergo paul' ⁊ bar-
nabas diu ĩ antiochia pꝛedicaſſent. ãgelus
quoqꝫ dñi paulo apparuit dicẽs. Feſtina ve
nire hieruſalẽ. quia quidã fratres aduẽtum
tuũ pꝛeſtolant̃ ibidẽ. Cũ ergo barnabas cy
pꝛum vellet pergere: ⁊ parẽtes ſuos inuiſe-
re. paulus autem hieruſalẽ ꝓperare vellet
ſancto ſic inſtigãte ſpiritu ab inuicẽ diſceſſe
runt. Verũ cũ paulus barnabe qđ ſibi dixe-
rat angelus indicaſſet. rñdit barnabas. Fi-
at volũtas dñi. Nũc autẽ cypꝛũ vado ⁊ ibidẽ
vitã finiẽs te amplius nõ videbo. Et cũ fleẽs
eius pedibus ſe humiliter volutaret. Com-
patiẽs ei paulus dixit. Noli flere. qꝛ ſic dñi ẽ
volũtas. Naꝫ ⁊ mihi dñs in hac nocte appa
ruit dicẽs. Ne ꝓhibeas barnabã ire cypꝛuꝫ
quia multos ibidẽ illuminabit ⁊ martirium
cõſummabit. Pergẽs igit̃ barnabas cipꝛũ
cuꝫ iohãne. euangelium ſancti mathei detu
lit. ⁊ ſuper ĩfirmos ponẽs multos dei virtu
te ſanauit. Cũ aũt de cypꝛo exiſſent. inuene
runt elymã magũ quẽ paulus lumine oculo
rum ad tempus pꝛiuauerat. Qui eis reſtitit
⁊ paulum intrare pꝛohibuit. Die igitur qua
dam vidit barnabas homĩes ⁊ mulieres nu
das currẽtes ⁊ ſua feſta agẽtes. Vñ idigna
tus templo maledixit. ⁊ ſubito pars ei' coꝛ-
ruens multos oppꝛeſſit. Tandẽ ſalaminaꝫ
deuenit ⁊ ibidẽ ꝯtra eũ pꝛedictus magus ſe
ditionẽ nõ modicã excitauit. Cõpꝛehẽden-
tes igitur iudei barnabaꝫ multis affectũ in
iurijs trahebãt. ⁊ iudici ciuitatis puniendũ
tradere feſtinabãt. cõperto aũt ꝙ euſebius
vir magn' ⁊ potẽs de gñe nerõis illuc adue
niſſet timuerũt iudei ne ipm̃ de manib' eoꝝ
eriperet. ⁊ ſic liberũ abire ꝑmitteret. Ligan
tes igit̃ funẽ in collo ei' extra poꝛtã euꝫ tra
xerũt. ⁊ ibidem ꝓtinus combuſſerũt. Deni-
ꝙ̃ nec ſic impij iudei ſatiati oſſa eius in quo
dam vaſe plumbeo recluſerũt. ĩ mare eadeꝫ
pꝛecipitare volẽtes. Iohãnes auteꝫ diſcipu
lus eius cum duobus alijs de nocte cõſur-
gens ea rapuit. ⁊ in quadã cripta occulte ſe
liuit. Que ibideꝫ vt ait ſigibertus vſqꝫ ad tẽ
poꝛa zenonis imperatoꝛis ⁊ gelaſij pape. et
vſqꝫ ad annũ domini. d. latuerunt. Sed tũc
ipſo reuelãte reperta fuerũt. Beatus autẽ
Doꝛotheus ſic ait. Barnabas ĩ roma xp̃m
pꝛimũ pꝛedicauit ep̃us mediolanenſis fact'

¶ De ſanctis vito ⁊ modeſto. lxxvij A

Vitus dicitur a vita.
Diſtinguit autem Augu. in lib.
de ciuitate dei triplex genus vi
te. ſ. actuoſuꝫ quod pertinet ad
vitam actiuã. ocioſum quod pertinet ad oci
um ſpirituale vite contemplatiue ⁊ ex vtro
qꝫ compoſitum. Et iſtud triplex genus vite
fuit ĩ eo. Vel vitus quaſi virtus. id eſt ꝟtuo
ſus. Modeſtus quaſi ſtãs in medio hoc eſt
in medio virtutis. quamlibet enim virtuteꝫ
tanꝙ̃ medium circũſtant duo vicia tanꝙ̃ ex
trema. Nam extrema pꝛudẽtie ſunt doloſi-
tas ⁊ fatuitas. Extrema temperãtie deſide
rioꝝ carnaliuꝫ adimpletio ⁊ omnimoda
ſui afflictio Extrema foꝛtitudinis puſillani
mitas ⁊ temeritas. Extrema iuſticie crude
litas ⁊ remiſſio.

Vitus puer egregius
⁊ fidelis annoꝝ. xij. ĩ ſilicia mar
tiriũ paſſus eſt. Hic a patre cre
bꝛo ꝟberatur ex eo ꝙ idola cõ-
temnebat. nec ipſa adoꝛare volebat. Quod
audiẽs Valerianus pꝛefectus puerũ accer-
ſiuit. ⁊ ſacrificare nolentẽ fuſtib' cedi iuſſit.
Brachia autẽ verberantiũ ⁊ manus p̃fecti
aruerũt. Clamauitqꝫ p̃fect'. Ve mihi quia
manum amiſi. Cui vitus. Accedãt dij tui et
te ſanẽt ſi poſſunt. Cui ille Nunquid ⁊ tu fa
cere vales hoc. Cui vitus. In noĩe dei mei
valeo. Statimqꝫ pꝛo eo oꝛauit ⁊ ſanitatẽ ſi-
bi obtinuit. Dixitqꝫ pꝛefectus patri. Coꝛri-
pe puerũ tuũ ne male pereat. Tũc euꝫ in do
mum ducẽs diuerſis muſicoꝝ generib' et
puellarum luſibus aliarumqꝫ deliciaruꝫ ge
neribus immutare animũ pueri ſatagebat
Cum autem eum in thalamum incluſiſſet:
mirabilis odoꝛis fragrantia inde exijt. que
patrem ⁊ totam familiam nimio odoꝛe per
fudit. Aſpiciẽſqꝫ pater per oſtiũ vidit ſeptẽ

angelos circa infantem ſtantes. dixitqꝫ. Dij
venerũt in domũ meã. Statimqꝫ cecat' eſt.
Ad cuius clamoꝛẽ tota ciuitas lucana cõmo
ta eſt. ita vt valerianus accurreret ⁊ qđ ſibi
accidiſſet interrogauit. Cui ille. Deos vidi
igneos ⁊ vultum eoꝝ ferre non potui. Ad
templum igitur iouis deducitur ⁊ ꝓ recupe
ratione luminis thaurum cũ coꝛnibus aureis
pollicetur. Sed cũ nihil ꝓficeret filiũ ꝓ ſa-
natione ſua rogauit. ⁊ lumen ſuis pꝛecibus
recuperauit. Cum autẽ nec ſic crederet ſed
potius filium occidere cogitaret. angel' dñi
modeſto pedagogo eius apparuit. ⁊ vt nauẽ
cõſcendens puerũ ad aliã terram deduceret
imperauit. Quod cum feciſſet. aquilla eius
ibidẽ cibũ afferebat. Et multa ibidem mira
cula fiebant. Interea filius diocletiani im
peratoꝛis a demone arripitur. ⁊ niſi vitus lu
canus veniat ſe nũꝙ̃ exire fatetur. Vitus q̃-
ritur ⁊ inuẽtus ad imperatoꝛẽ ducitur. Cui
diocletian'. Puer puerum meum ſanare va
les. Cui ille. Nõ ego ſed dominus. Statim
qꝫ ſup eũ manus impoſuit. ⁊ pꝛotinus ab eo
demon aufugit. Et ait diocletianus. Puer
cõſule tibi ⁊ dijs ſacrifica. ne mala moꝛte in
tereas. Quod cũ ille recuſaret ⁊ in carcereꝫ
cum modeſto miſſus fuiſſet ſubito ferri mo-
les que ei erat impoſita cecidit ⁊ carcer im-
mẽſo lumine choꝛruſcauit. Quod cũ impera
toꝛi nunciatum fuiſſet eductus in clibanum
ardentem mittitur. ſed tamen illeſus egre-
ditur. Tunc leo terribilis ad eum deuoꝛan-
dum mittit̃. ſꝫ tamen ab eo fidei virtute pla
cat̃. tãdẽ ipſe cũ modeſto ⁊ creſcẽtia nutrice
ſua que ſemper eum ſecuta fuerat in eculeũ
ſuſpẽdi iubet̃. ſed ſubito aer ꝑturbatur ter-
ra concutit̃. tonitrua mugiunt. idoloꝝ tem-
pla coꝛruunt ⁊ multos occidũt. Imperatoꝛ
autẽ territus fugiẽs pugnis ſe percutiebat
dicens. Ve mihi ꝙ ab vno puero victus ſum
Illi aũt ab angelo ꝯtinuo ſoluti iux̃ quoddã
flumen ſe inuenerũt ⁊ ibidẽ pulſantes ⁊ oꝛã
tes aĩas dño reddiderũt. Quoꝝ coꝛpa ab ac
quilis cuſtodita floꝛentia illuſtris matrona
ſancto vito reuelante repit. ⁊ ea accipiẽs ho
noꝛifice ſepeliuit. Paſſi ſunt aũt ſub diocle
ciano qui cepit circa annos dñi. cclxxxvij.

¶ De ſanctis Quirico ⁊ Julita. lxxviij

Quiricus querens ar-
cumvel a chiſil quod eſt foꝛtitu
do. ⁊ chus niger. vl̃ a quiris qđ
eſt haſta vl̃ a quirileſ qđ dicitur
ſedile. Ipſe eñ fuit arcus. i. curu' in ſui hu-
miliatione. foꝛtis in toꝛmentoꝝ paſſione.
niger in ſui deſpectione. haſta in inimici de
bellatione. dei ſedile ex dei habitatiõe. Nec
enim in eo grã ſuppleuit que etas negauit.
Julita iuuans vita. qꝛ vita ſpirituali vixit et
per hanc multis pꝛofuit. A

Quiricus fuit filius iu
lite illuſtriſſime mſone iconij.
Qui ꝑſecutionẽ declinare volẽs
in thaſim cilicie cũ puero ſuo q̃
rico qui erat trium annoꝝ venit. Sed ta
men alexandro pꝛeſidi pꝛeſentatur in vlnis
ſuis pueruꝫ geſtans. Quod due famule ſue
videntes fugerunt ⁊ eam pꝛotinus relique-
runt. Preſes igitur puerum in vlnis ſuis ſu
ſcepit ⁊ matrem ſacrificare nolẽtem crudis
neruis flagellari pꝛecepit. Puer auteꝫ ma-
trem flagellari conſpiciens amare flebat. ⁊
lamentabiles voces dabat. Ac pꝛeſes puerũ
quiricũ in vlnas ⁊ ſuper genua ponens cum
oſculis ⁊ alijs blãdicijs demulcebat. Infans
autem ad matrem reſpiciens pꝛeſidis oſcu-
la abhoꝛrebat ⁊ caput cum indignatione a-
uertens. vultuꝫ eius vngulis laniabat ⁊ ma
tri conſonas voces dabat. q. d. Et ego chꝛi-
ſtianus ſum. tandem diu reluctans pꝛeſideꝫ
in ſcapulis momoꝛdit. Tũc pꝛeſes. indigna
tus doloꝛe cruciatus pueruꝫ ab alto per gra
dus pꝛecipitauit ita vt tribunali tenelluꝫ ce
rebꝛum adhereret. Julita vero filium ad re
gnũ pꝛoceſſiſſe vidẽs. leta gratias deo reddi
dit. Tunc iulita iuſſa eſt excoꝛiari ⁊ bullien-
ti pice perfundi. et demum capite trunca-
ri. In quadam autem legenda inuenitur
ꝙ quiricus tyrannuꝫ blandientẽ eque: vt mi
nantẽ paruipendens xp̃ianum ſe eſſe cõfite
batur. ſm̃ quidẽ tp̃s elinguis infantulus. ſꝫ
in eo loquebatur ſpiritusſanctus. Quẽ cũ pꝛe
ſes interrogaret q̃s eũ docuiſſet ait. Tuam
o p̃ſes miroꝛ inſipientiã q̃ meaꝫ tantillã eer

nens etatulā.nec dum tꝑis circulo triennēꝫ
ꝑcunctaris quis me docuerit diuinā ſapien
tiā.Qui dū cederet clamabat xp̄ianus ſum
Et quotiēs hoc clamabat totiēs vires inter
tormēta recipiebat.Preſes aūt matrē cum
puero mēbratim ſcindi fecit.ꝛ coꝝ membra
ne a xp̄ianis ſepelirent diſpergi mandauit.
Sed tamen ab angelo ſunt collecta ꝛ nocte
a xp̄ianis ſepulta.Hoꝝ corpora tp̄e cōſtāti
ni magni cū pax reddita eſſꝫ eccleſie.ab vna
de ancillis que adhuc ſuperat reuelant ꝛ in
deuotōe magna ab oī populo habent. Paſ
ſi autem ſunt circa annos dūi.cc.xx.ſub ale
xandro imperatore.

¶ De ſancta Marina. lxxix A

MArina virgo vnica e
rat patri ſuo.Cum auteꝫ pater
quoddam monaſterium intraſ
ſet mutauit habituꝫ filie ſue vt
nō femina ſed maſculus videret rogauitqꝫ
abbatē.ꝛ fratres vt filiū ſuū vnicū reciperent
Quibus eius ꝑcibus annuentibus.in mona
chum eſt receptus.ꝛ frater marinus ab om
nibus eſt appellatus.Cepit aūt valde religi
oſe viuere ꝛ valde obediēs eſſe.Cum aūt eſ
ſet.xxvij.annoꝝ.Et pater ei9 ſe morti appro
pinquare ſentiret filiā ſuā vocauit.ꝛ ipſam
in bono ꝓpoſito ꝯfirmās ꝑcepit.ne aliqñ ali
cui reuelaret ꝙ mulier eſſet.Ibat igitur fre
quenter cū plauſtro ꝛ bobus ꝛ ligna mona
ſterio deferebat.Conſueuerat aūt hoſpita
ri in domo cuiuſdā viri cuius filia cū de quo
dā milite cōcepiſſet interrogata marinū mo
nachū ſe violaſſe aſſeruit.Interrogatus au
tē marinus cur tm̄ flagitiū ꝑpetraſſet ſe pec
caſſe fatetur ꝛ veniā precat.Statim de mo
naſterio eiectus.ad hoſtiū monaſterij māſit
ꝛ tribus annis ibidē ꝑmanēs bucella panis
ſuſtentabatur.Poſtmodū filius ablactatur
abbati mittitur ꝛ marino educand9 traditur
ꝛ ibidē cū eo ꝑ duos annos cōmoratur.Om
nia aūt cū maxima patientia recipiebat ꝛ in
omnibus grās deo referebat.Tandeꝫ eius
humilitatis ꝛ patiētie fratres miſerti cum in
monaſteriū recipiūt ꝛ queqꝫ officia viliora ſi
bi iniungunt.ipſe autē oīa hilariter ſuſcipie
bat ꝛ cuncta pacienter ꝛ deuote agebat.Tā
dē in bonis opibus vitā ducēs migrauit ad
dūm.Cū aūt corp9 eius lauarēt,ꝛ in vili loco
ſepelire diſponerēt reſpicientes mulierē ipꝫ
eſſe viderūt.Stupefacti ſunt oēs,ꝛ ꝑterriti
ſe in dei famulā plurimū deliquiſſe fatentur
Currūt omnes ad tā grande ſpectaculum ꝛ
veniam poſtulāt ignorātie ꝛ delicti.Corpus
igit eius in eccl'ia honorifice poſuerūt. Illa
autē que famulaꝫ dei infamauerat a demo
ne arripit ꝛ ſcelus ſuū confitens ꝛ ad ſepul
chꝛū virginis veniēs liberat.Ad cuius tumu
lum populi vndiqꝫ cōfluūt ꝛ multa miracu
la ibi fiūt.obijt aūt.xiiij.kalen iulij.

¶ De natiuitate ſcti iohānis baptiſte. lxxx

IOhannes baptiſta
multipliciter nominat.Dicitur
eñi ꝓpheta amicus ſpōſi. lucer
na angel9 vox. helias. baptiſta
ſaluatoris.ꝑco,iudicis ꝛ ꝑcurſoꝛ regis.In ꝓ
pheta deſignatur ꝑrogatiua cognitionis.in
amico ſponſi ꝑrogatiua dilectionis.in lucer
na ardenti ꝑrogatiua ſanctitatis.in angelo
prerogatiua virginitatis.in voce prerogati
ua humilitatis.in helia prerogatiua feruo
ris.in baptiſta prerogatiua mirabilis hono
ris.in precone prerogatiua predicatiōis. in
precurſore prerogatiua preparationis. A

NAtiuitas Iohannis
baptiſte ab archāgelo gabriele
hoc modo annunciata fuit.Da
uid eñi rex ſicut habet in hiſto
ria ſcolaſtica volēs cultū dei ampliare.xxiiij.
ſummos ſacerdotes inſtituit.quoꝛuꝫ tamē
vnus maioꝛ erat.qui princeps ſacerdotū di
cebat.Statuit aūt ſedecim viros de eleꝫar
ꝛ octo de itemar ꝛ ſm̄ ſortes dedit vnicuiqꝫ
hebdomadam vicis ſue.Abias aūt octauaꝫ
hebdomadaꝫ habuit de cuius genere ꝫacha
ria fuit.Erant aūt ꝫacharias ꝛ vxoꝛ eius ſe
nes ꝛ abſqꝫ liberis.Cum ergo ꝫacharias tē
plū domini vt ꝑincenſum poneret ingreſſus
fuiſſet et multitudo populi deforis expecta
ret.apparuit ei gabriel archangelus.Cum
aūt ꝫacharias in eius viſione timeret ait an
gelus.Ne timeas ꝫacharia qm̄ exaudita eſt

oratio tua.Propriū eſt enim honoꝝ angelo
rum ſm̄ qđ dicit Gloſa.ex ſua viſione terri
tos benigna exhortatione ꝓtinus cōſolari.
Ecōtra mali angeli ſe in lucis angelos trāſ
figurantes.ſi quos ex ſui preſentia territos
ſenſerint.ampliori eos horrore ꝯcutiūt.An
nūciāte igit gabriel ꝫacharie ſe filium habi
turū.cuius nomē iohānes eſſet qui vinū ꝛ ſi
ceram nō biberet ꝛ ante dominuꝫ in ſpiritu
ꝛ virtute helie precederet.Iohannes vocat
helias rōne ſitus qꝛ ambo in deſerto.ratiōe
victus.qꝛ ambo victu parci.rōne cultus.qꝛ
ambo veſtitu inculti.ratione officij.qꝛ ambo
precurſores ſed ille precurſoꝛ iudicis iſte ſal
uatoris ratione ꝫeli.quia vtriuſqꝫ verbum q̄
ſi facula ardebat.Zacharias autem conſide
rans ſui ſenectutem ꝛ vxoris ſterilitatē du
bitare cepit.ꝛ moꝛe iudeoꝛum ſignuꝫ ab an
gelo requiſiuit.Angelus aūt ꝓ eo ꝙ verbis
ſuis nō credidit ipſum taciturnitatis plaga
percuſſit. B Notandum autem ꝙ dubi
tatio cōſueuit fieri ꝛ excuſari aliquando pro
pter promiſſoꝛum magnitudinem ſicut legi
tur de abraam.Cum enim dn̄s ſibi ꝓmiſiſſꝫ
ꝙ ſemen ſuum terram chanaan poſſideret
Dixit ad eū abraam.Domine deus vñ ſcire
poſſum ꝙ poſſeſſuruꝫ ſum eam.Et rñdens
dn̄s.Sume inquit tibi vacam triennem ꝛc.
Aliquando propter fragilitatis ꝓprie conſi
deratōeꝫ.ſicut patet in gedeone qui ait. Ob
ſecro mi domine in quo liberabo iſrael. Ec
ce familia mea infima eſt in manaſſe:ꝛ ego
minimus in domo patris mei.Et ex hoc ſignū
petijt et accepit.Aliquando propter nature
impoſſibilitatē:ſicut patet in ſara.Cum eñi
dixiſſet dominus reuertēs veniā ad te ꝛ ha
bebit ſara filiuꝫ.riſit ſara poſt oſtium dicēs.
Poſtq̄ conſenui ꝛ dominus meus vetulus
eſt ꝛc.Quid eſt ergo ꝙ ſol9 ꝫacharias ex eo
ꝙ dubitauit plagā incurrit cū ibi eſſet ꝛ ma
gnitudo ꝓmiſſionis ꝛ cōſideratio ꝓprie fra
gilitatis:qua talē filiū ſe habiturū indignuꝫ
reputabat ꝛ impoſſibilitas naturalis. Hoc
multiplici de cauſa factuꝫ fuiſſe putatur pri
mo ſm̄ bedam quoniaꝫ diſcredēdo locutus
eſt.ꝛ ideo ſilētio plectitur.vt tacendo crede
re diſcat.Secūdo qm̄ ideo mutus effectus
eſt. vt maius miraculum in natiuitate filij
appareret.Cum enim in natiuitate iohan
nis patri loquela redditur.miraculum mira
culo cumulatur.Tertio.qꝛ congruuꝫ fuit vt
vocem amitteret:quando vox naſcebat ꝛ le
gis ſilētiū imponebatur.Quarto,quoniā ipſe
a dn̄o ſignū petijt ꝛ ipſam taciturnitatem in
ſignū accepit.Cū auteꝫ ꝫacharias foras ad
populū exiſſet ꝛ eū factū mutum viderēt co
gnouerūt ipſo innuēte ꝙ viſionē vidiſſet in
templo.Completa autem ſeptimana officij
ſui abijt in domū ſuā.ꝛ cōcepit eliꝫabeth.et
menſibus quinqꝫ ſe occultauit.qꝛ ſicut ibi di
cit Ambroſius.partus ſui erubeſcebat eta
tē ne in ſenectute vacaſſe libidini videretur.
ꝛ tamen gaudebat ſterilitatis carere oppro
brio.qꝛ opprobrium eſt mulierib9 nō habere
premiū nuptiarū ꝓpter qđ nuptie celebrant
ꝛ carnalis coitus excuſatur.Menſe autem
ſexta beata maria que iam dominū cōcepe
rat cōgratulās vꝛgo fecūda ablate ſterilitati
ꝛ cōpatiens ſenectuti venit ad eliꝫabeth.Et
cū eam ſalutaſſet beatus iohannes iam ſpi
rituſſancto repletus ſenſit filiū dei venire ad
ſe ꝛ pre gaudio in matris vtero exultauit et
tripudiauit:ꝛ motu ſalutauit quem voce nō
potuit.Exultauit enim quaſi geſtiēs saluta
re ꝛ domino ſuo aſſurgere.Manſit ergo vir
go beata cum cognata ſua tribus menſibus
miniſtrans ei natumqꝫ pueruꝫ ſuis ſanctis
manibus de terra leuauit:vt habetur in hi
ſtoria ſcolaſtica.ꝛ quaſi morem gerule offici
oſiſſime peregit. C Hic domini precur
ſoꝛ beatus nouē ſpāliter ꝛ ſingulariter ꝑuile
gijs claruit.Nā idē angel9 qui dn̄m annūcia
uit ipm̄ annūciauit.In vtero matris exultat
Mater domini ipſum a terra leuat. linguā
patris reſerat.Baptiſmuꝫ primus oꝛdinat
chꝛiſtum indice demonſtrat.xp̄m manibus
ſuis baptiꝫat. Ipſum pre omnibus laudat
chꝛiſtus. in limbo poſitis chꝛiſtum venturū
prenunciat.Propter hec nouem priuilegia
vocatur ab ipſo domino ꝓpheta ꝛ pluſq̄ ꝓ
pheta.Chꝛiſoſto.etiam quare dicatur pluſ
q̄ ꝓpheta ſic ait.Prophete eſt beneficium
ꝓphetie a deo accipere numqđ prophetie eſt
beneficium baptiſmatis deo dare.Prophe

te eſt vt ipſe de deo ꝓphetet. nūquid ꝓpheta
eſt vt deus de illo ꝓphetet. oēs ꝓphete pro
phetauerūt de xp̄o. de illis autē ꝓphetatuʒ
non eſt. Ipſe auteʒ non ſolū prophetauit de
chriſto. ſed etiaʒ alij prophete prophetaue-
runt de illo. Omēs portitores verbi fuerūt.
iſte auteʒ ipſa vox. q̄tuʒ autē vox proximior
verbo non tamen verbū tantum iohannes
propinquior chriſto nō tamen chriſtus. Se
cunduʒ ambroſiū laus iohannis ex quinqʒ
colligit̄ vel cōprehenditur. ſcilicet ex paren
tibus. ex miraculis. ex moribus. ex munere
et ex predicatione. Laus auteʒ parentū ſm
eundem ambroſiuʒ ex quinqʒ manifeſtatur
ait enim ſic. Plena laudatio eſt que genus
in moribus. mores in equitate. officiū in ſa
cerdotio factū. in mādatis iudiciū. in iuſtifi
cationibus cōprehendit. Secundo ex mira
culis. quorū quedā fuerūt ante eius cōcepti
oneʒ in vtero. ſcilicet angelica annunciatio
nominis impoſitio. et loquele patris amiſ-
ſio. Quedā quantū ad eius conceptioneʒ in
vtero ſcilicet ſupernaturalis cōceptio eius
in vtero ſanctificatio. et ꝓphetalis doni re-
pletio. quedā quantū ad eius natiuitateʒ ex
vtero. ſciliʒ vtriuſqʒ parētis ſpiritus ꝓphe
talis adeptio. quia et mater nomen ſciuit ⁊
pater canticū edidit. Loquele patris reſera
tio et ſpiritusſancti repletio. Unde et zacha
rias pater eius replet' eſt ſpirituſancto ⁊c.
Ambroſius. Reſpice iohannē quanta vis ſit
eius vocabulo: cuius nuncupatio reddidit
muto voceʒ. patri prolē. populo ſacerdoteʒ.
prius eñ erat tacēs lingua ſterilis filio pri-
uatus officio. At vbi iohannes naſcitur. fit
repente pater ꝓpheta. loquele vſuʒ recipit.
pleʒ a ſpirituſancto ſuſcipit. ſacerdotē fun
ctio recognoſcit. Tertio ex moribus quia ſan
ctiſſime vite fuit. De cuius ſanctitate dicit
Chriſoſto. Cōuerſatio iohānis oīm vitā cul
pabilē faciebat apparere. Quēadmodū eñ
ſi videres albā veſtē dicis ſatis candida ve-
ſtis. Si vero poſueris eā iuxta niuē incipit
tibi ſordida apparere: ⁊ ſi vere ſordida nō eſt.
Sic q̄tū ad cōparatiōeʒ iohānis oīs homo
videbat̄ immūd'. D Cuius q̄deʒ ſctitas
triplex habuit teſtimoniū. pmo a ſupceleſti

bus. i. ab ipa trinitate. Et pmo a patre q̄ vo
cat eū angelū. Malach. ij. Ecce ego mitto
angelū meū ⁊c. Angelus autē nomen eſt of
ficij nō nature. Et ideo dicit̄ angelus rōne
officij: ex eo ꝙ oīm angeloꝝ officiū exercuiſ
ſe videt̄. Habuit eñ officiū ſeraphin. Inter
ꝑtatur eñ ſeraphin ardēs. quia illi nos arden
tes faciūt: ⁊ in dei amore plus ardēt. Et de
iohāne dicit̄ in eccleſia. Surrexit q̄ſi ignis
⁊c. Ipe eñ venit in ſpiritu ⁊ v̄tute helie. Se-
cūdo habuit officiū cherubin. cherubin eñ
interꝑtatur plenitudo ſciētie. Et iohannes
dicit̄ lucifer. Iob. xxxviij. ex eo ꝙ fuit termi
nus noctis ignorātie ⁊ initiuʒ lucis gratie.
Tertio habuit officiū thronoꝝ quoꝝ officiū
eſt iudicare. ⁊ de iohāne dicitur ꝙ arguebat
herodē dicēs. Nō licet tibi habere vxorē fra
tris tui. Quarto habuit officiū dñationum
que docēt nos erga ſubditos dñiuʒ gerere.
Et iohānes erga ſubditoſ habebat̄ i amore
erga reges in timore. Quinto officiū princi
patuū. q̄ docēt nos ſupiores revereri. et io-
hānes de ſe dicebat. Qui de terra eſt de ter
ra loquitur. De xp̄o auteʒ. Qui de celo venit
ſuper omnes. Itē cuius non ſuʒ dignus ſol
uere corrigiam calciamenti eius. Sexto of
ficiū poteſtatuʒ. ꝑ quas poteſtates aere vel
contrarie arcentur. que nō potuerūt nocere
ſibi iam ſanctificato. A nobis etiā arcebat.
cū ad baptiſmū penitentie nos diſponebat.
Septimo officiū virtutū per quas fiunt mi
racula. ⁊ beatus iohannes multa miracula
in ſeipſo oſtendit. Magna enim miracula
mel ſiluestre ⁊ locuſtas edere. pilos camelo
rum induere ⁊ huiuſmodi. Octauo officiuʒ
archāgelorū quādo reuelabat maiora. ſicut
ea que ſpectāt ad noſtrā redemptionē cū di
cebat. Ecce agnus dei ⁊c. Nono officiū an-
gelorū. quādo annunciabat minora. ſicut ea
que ſpectant ad mores vt illud. Penitentiā
agite ⁊c. Itē neminē cōcuciatiſ ⁊c. Secūdo
habuit teſtimoniū a filio. ſicut patet math.
xi. vbi eū xp̄s multipliciter ⁊ mirabiliter cō
mēdat dicens inter cetera. Inter natos mu
lierum non ſurrexit maior iohāne baptiſta.
Petrus damiani. Ab illo v̄bo iohānis ſunt
de prompta preconia. per quod fundata eſt

arida ⁊ mouent̄ ſidera: ⁊ ſunt ɔdita elemen
ta. Tertio a ſpiritu ſancto cū ꝑ patrē ſuū di-
xit. Tu puer ꝓpheta altiſſimi vocaberis ⁊c.
Scdo a celeſtibus. i. ab angelis ſicut patet
Luce. i. vbi cū angelus multipliciter comen
dabat oſtēdēs quāte ſit dignitatꝭ quo ad deū
cū dicit. Erit eñ magn' coram dño. Quāte
ſctitatis quo ad ſeipſum. cū ſubdit Vinū ⁊ ſi
cerā nō bibet. ⁊ ſpirituſancto replebit̄ ex vte
ro matris. quāte vtilitatis quo ad proximū cū
dicit. Et mltos filioꝝ iſrael ɔuertet ⁊c. Ter
tio a ſub celeſtibus. i. ab hoib' ſicut a patre
ſuo ⁊ vicinis. cū dicebāt Quiſputas puer iſte
erit ⁊c. E Quarto cōprehēdit̄ laus iohā
nis ex munere. Habuit eniʒ munus i ſtatu
in vtero in egreſſu. ex vtero in mūdi ꝓgreſ-
ſu ⁊ i mūdi egreſſu. In vtero habuit triplex
mirabile munus gratie. Primo gratiā qua
in vtero ſanctificat' fuit. Unū fuit ante ſctūs
q̄ natus. Hieremie. i. Priuſq̄ te formareʒ
in vtero noui te ⁊ anteq̄ exires de vētre ſan
ctificaui te. Secundo gratiā qua ꝓphetare
meruit: ſicut quādo in vtero matris exultās
deū adeſſe cognouit. Unō chriſoſtomus vo
lens oſtēdere q̄liter fuerit pluſq̄ ꝓpheta di
cit. Propheta eſt ꝑ merito ɔuerſatiōis ⁊ fi
dei ꝓphetiā accipere. Nūquid ꝓphete fuit
vt prius fieret ꝓpheta q̄ homo. Et quia cōſue
tudo erat vt ꝓphete inungerent̄. tūc quan-
do beata virgo elizabeth ſalutauit. xp̄us io
hannē in vtero ꝓphetā inunxit ſm qđ dicit
chriſoſtomus i hec v̄ba. ideo xp̄s fecit mari
am ſalutare elizabeth vt ſmo ꝓcedēs de vtē
ro matris vbi hītabat dñs. ⁊ ꝑ aures eliza-
beth ingreſſus deſcēderet ad iohānē. vt illic
eū vngeret in ꝓphetā. Tertio grām qua ſu
is meritis matri ꝓphetie ſpiritū tradidit. vñ
chriſoſtom' volēs oſtēdere qualr fuit pluſq̄
ꝓpheta ait. Quis ꝓphetarū cū eſſet ꝓpheta
ꝓphetā facere potuit. Helias q̄dē vnxit he-
liſeum in ꝓphetā. nō tamē ꝓphetādi grām
ɔtulit. Iſte aūt in vtero matris exiſtēs diui
ni introitus ſcientiā matri donauit ⁊ os illi
us in v̄bo ɔfeſſionis aperuit vt cuius nō vi
debat ꝑſonā cognoſceret dignitatē dicens.
Unde hoc mihi vt mater dñi mei veniat ad
me. In egreſſu ex vtero habuit triplex mu-

nus gratie. quoniā ortus eius fuit miracu-
loſus ſanctus ⁊ iocūdus. quia miraculoſus
excludit̄ defectus impotētie. quia ſanctus rea
tus culpe. quia iocūdus lamentū meſerie. Ce
lebratur aūt ortus eius ſiue natiuitatis ſm
magiſtrū guilhelmū altiſiodoreñ. triplici ra-
tione. Primo ratiōe ſanctificatiōis in vte-
ro. Scdo ratiōe dignitatis i officio. ipe eñ
tanq̄ lucifer venit ⁊ in eternū gaudiū nobis
pmus nūciauit. Tertio ratōe iocūditatis in
ortu ſuo. Dixerat enim angelus. ⁊ multi in
natiuitate eius gaudebūt. ⁊ ideo dignuʒ eſt
vt ⁊ nos in natiuitate eius gaudeam'. In ꝓ
greſſu habuit ſimiliter multiplex mun'. In
hoc autē patēt eius excellētiſſima ⁊ diuerſa
munera gratie. quia habuit ꝑfectionē omniū
ſanctoꝝ. Nā ꝓpheta fuit quādo dixit: q̄ poſt
me vēturus eſt ⁊c. Pluſq̄ ꝓpheta quia xp̄m
digito demōſtrauit Apoſtolus: quia a deo miſ
ſus fuit. Apoſtolus eniʒ idem eſt ꝙ miſſus
vnde. Fuit homo miſſus a deo ⁊c. Mar-
tir. quia ꝓ iuſticia mortē ſuſtinuit. Confeſſor.
quia cōfeſſus eſt ⁊ nō negauit. Virgo. vnde
⁊ ꝓpter ipſius v̄ginitatē angelus eſt appel
latus. Malach. ij. Ecce ego mitto angeluʒ
meū ⁊c. In egreſſu de mūdo habuit triplex
munus. quia efficitur martir inuictus. tūc eñ
palmā martirij adeptus eſt. Dirigit̄ nūcius
ꝓcioſus. Ipſe enim tūc illis qui erāt in lim-
bo precioſum nūcium attulit. ſ. de aduentu
xp̄i ⁊ redemptione ipſorū. Et colitur exitus
glorioſus. Eius enim exitus de omnibus q̄
ad limbū deſcēderūt ſpecialiter ab eccleſia
ſolennizatur ⁊ glorioſe colitur. F Quin
to ex predicatione circa cuius ꝑdicationem
angelus quattuor ponit cū dicit et multos
filiorum iſrael cōuertet ad dñm deū ipſorū
⁊ ipe precedet ⁊c. ſ. fructū ordinē. virtuteʒ ⁊
finem. ſicut patet in littera. Et notandū ꝙ
predicatio iohannis tripliciter fuit cōmen-
dabilis. Ipſe nāqʒ predicauit feruēter. effica
citer ⁊ prudēter. Feruēter cū dicebat. Geni-
mina viperarum ⁊c. Qui quidem feruor fu
it in ſ amatus charitate. quia erat lucerna
ardens. vnō dicit in ꝑſona ipſius hieremias
Poſuit os meū quaſi gladiū acutum. infor
matus veritate; quia erat lucerna lucens.

vnde iohānis.v. Vos miſiſtis ad iohannē
ꝛ ille perhibuit teſtimoniū veritati. Dire-
ctus diſcretione ſiue ſciētia. Unde turbis
ꝛ publicanis ꝛ militib⁹ ſm vniuſcuiuſq; exi
gentiam ꝓpriā legē dedit. Firmus cōſtan
tia. Unde ꝛ tam conſtanter predicauit ꝙ ex
hoc vitam amiſit. Hec enim quattuor debz
habere zelus ſm quod dicit Bernardus.
zelum tuū inflāmet charitas informet veri
tas regat ſcientiam. et firmet conſtantia.
Secundo efficaciter quoniā ad predicatio-
nem eius multi conuerſi ſunt. Predicauit
eniz verbo ꝑ aſſiduitatē doctrine ꝛ exemplo
ꝑ ſanctitatē vite. predicauit ꝛ conuertit me
ritis ꝛ orationibus deuotis. Tertio pruden
ter. Cuius prudentia ꝑdicationis in tribus
fuit. Primo in eo ꝙ vſus fuit cōminationi
bus. vt malos terreret dicens. Jam eniz ſe
curis ad radicē arboris poſita eſt. ſecūdo ꝓ
miſſionibus. vt bonos alliceret dicens. Pe
nitentiā agite ap.e.re.ce. Tertio modera
tionibus vt mediocres paulatim ad ꝑfectio
nem attraheret. Unde turbis ꝛ publicanis
ꝛ militibus leuia imponebat vt poſtmoduz
ad maiora prouherentur. turbis vt opibus
miſericordie inſiſterent. publicanis vt ſe ab
alienorū appetitu abſtinerent. militibus vt
neminē concuterent. nulli calūniam face-
rent ꝛ ſuis ſtipendijs contenti eſſent. B
Et notandū ꝙ ſanctus iohānes euāgeliſta
hac die migrauit ad dn̄m. ſed eccleſia ipſius
feſtū in tertiū diem poſt xpi natiuitatē cele-
brandū inſtituit. q2 tūc eius eccleſia dedica
ta fuit ꝛ ſolēnitas natiuitat[illegible] bti iohānis ba
ptiſte in ſuo die remāſit. Nimirū q2 hec dies
ab āgelo gaudio natiuitat[illegible] ꝑcurſoris auctē
ticus fuit. Nō aūt dogmatizandū eſt ꝙ euā
geliſta baptiſte ceſſerit tanꝙ minor maiori.
Nō eñ decēs eſt q̇s eoꝝ maior ſit diſputare
Qd etiā quodā exēplo diuinitus eſt oñſum.
Erāt eī vt legit̄ duo doctores theologi. quo
rum vn⁹ iohānē baptiſtā. alter ṽo iohānem
euāgeliſtā ꝑferebat. Tādē ſup hoc ſolēni di
ſputatione indicta q̇lib3 valde ſolicitus erat
auctoritates ꝛ efficaces rōnes inuenire qui
bus ſuū iohannē poſſet ꝑferre. Adueniente
autē diſputatiōis die quilib3 ſctōꝝ emulato
ri ſuo apparuit eiq; dixit. Bñ cōcordes ſum⁹
in celis. de nobis nō diſputetis in terris tūc
illi ſibi ad inuicē ꝛ omni pplo viſionē publi-
cauerūt. ꝛ dn̄z benedixerūt. Paulus hiſto-
riographus longobardorū romane eccleſie
diaconus ꝛ caſſinenſis monachus. cū debe
ret quadā vice cereuz ꝯſecrare. fauces eius
rauce facte ſunt cū prius vocalis eſſ3. Ut er
go vox ſibi reſtitueret̄ hymnū ſc3. Ut queāt
laxis ꝛc. ad honorē beati iohānis cōpoſuit.
vbi in principio petit ſibi vocē reſtitui ſicut ꝛ
zacharie reſtituta fuit. Oſſa mortuorū aīa
liū vndecūq; collecta i hac die ab aliq̇b⁹ cōbu
runt̄. cuius duplex eſt cauſa. vt ait iohānes
beleth. Una eſt ex antique īſtitutiōis obſer
uantia. Sūt eñ quedā aīalia q̄ dracones vo
cant̄: que in aere volāt. in aq̇s natant in ter
ra ambulant. quādoq; aūt du3 ꝑ aera ambu
larent ad libidine3 ꝯcitabant̄ ꝛ in puteis et
aquis fluuialib⁹ ſperma iactabāt ꝛ inde ſe-
quebat̄ letalis annus. Cōtra hoc ergo iſtud
inuentū fuit remediū vt de oſſibus aīaliū ro
gus fieret ꝛ ſic talia aīalia fumus fugaret.
Et q2 iſtud maxime hoc tp̄e fiebat. ideo iſtō
adhuc ab aliq̇bus obſeruat̄. Alia cauſa ē ad
repreſentādū: q2 oſſa ſancti iohānis in ſeba
ſte ciuitate ab infidelibus cōbuſta fuerunt.
Ferunt̄ etiā facule ardētes. q2 iohānes fuit
lucerna ardens ꝛ lucēs. Et rota vertit̄. quia
ſol tunc in circulo deſcēdit ad ſignificanduz
ꝙ fama iohānis qui xp̄s putabatur deſcen-
dit. ſm ꝙ ipſe teſtimonium ꝑhibuit dicens.
Me oportet minui: illū autē creſcere. Hoc
ſignificatuz eſt ſm qd dicit aug. in eorū or-
tibus ꝛ in eorū mortibus. Jn eorū ortibus.
q2 circa natiuitatē iohannis dies incipiunt
decreſcere. circa natiuitatē xp̄i creſcere. Ju
xta illud ſolſticiū decimo xp̄m precit atq; io-
hannem. Jn eorū mortib⁹ q2 corpus xp̄i in
cruce fuit exaltatum corpus iohānis capite
minoratū. Refert paulus in hiſtoria longo-
bardoru3 ꝙ rocharich rex longobardorum
iuxta eccleſiā ſancti iohannis bap. cū multo
ornatu ſepultus fuit. Quidā ṽo cupiditate
illectus nocte ſepulchrū apiens abſtulit vni
uerſa. Cui btūs iohānes apparēs dixit. Cur
auſus fuiſti tāgere mihi cōmiſſuz. Eccliam
meā decetero ingredi non valebis. qd vtiq;
ſic euenit. Nam quandocunq; predictaz ec
cleſiā intrare volebat q̄ſi a validiſſimo pugi
le gutt̄ ei⁹ feriebat̄ ꝛ ſic ſubito retro ruebat

¶ De ſanctis Geruaſio ꝛ ꝓthaſio. lxxxi

GEruaſius a gerar qd
eſt ſacrū ꝛ vas. vel a geua qd eſt
incolat⁹ ꝛ ſior paruul⁹. q̄ſi ſacer
ꝑ vite meritū. vas ꝑ ṽtutū rece
ptaculū ꝑegrin⁹ ꝑ mūdi cōtemptū paruulus
ꝑ ſui deſpectū. Prothaſius a ꝓthos qd eſt
primū. ꝛ ſios deus ſiue diuinus. vel a ꝓcul ꝛ
ſtaſis. i. poſitio. quaſi primus ꝑ dignitatē. di
uinus ꝑ dilectionē. ꝓcul poſit⁹ a mūdi affe-
ctione. Horū paſſionē amb. in libello ad ca-
put eorū poſito ſcriptam inuenit. A

GEruaſius ꝛ prothaſi⁹
gemini fratres filij fuerūt ſancti
Uitalis. ꝛ beate valerie. q̇ omīa
ſua pauperib⁹ erogātes mane
bāt cū ſctō nazario q̇ apud ebrudunū orato-
riū ꝯſtruebat. ꝛ ei celſus puer lapides porri
gebat ꝙ ṽo nazari⁹ iā3 celſu3 habuiſſe nar-
rat̄ forte ꝑ anticipatōe3 accipit̄ cū lōge poſt
cū ſibi fuiſſe oblatū ex hiſtoria nazarij colli-
gat̄. Cū autē oēs ad nerone imꝑatorē duce
rentur ſequebatur eos eiulans puer celſus.
Quem cū vnus militū alapis cederet ꝛ cedē
te3 nazarius increparet irati milites naza-
rium calcibus ceciderunt. ꝛ ipſum cu3 alijs
in carcere recluſerunt. ꝛ poſtmodū in mare
precipitauerūt. Geruaſiū vero ꝛ prothaſiu3
mediolanū duxerunt. Nazarius vero mira
culoſe liberatus mediolanū venit. Eo tēpo
re ſuperueniente comite aſtaſio qui contra
marchomannos ꝓficiſcebat̄ ad bellū deoꝝ
cultores eidē occurrerūt. aſſerentes ꝙ dij ſi
bi reſpondere contēnerēt niſi prius geruaſi
us ꝛ ꝓthaſius immolarēt. ꝯtinuo igit̄ tenē
tur ꝛ vt ſacrificēt inuitant̄ cui cū geruaſius
omnia idola ſurda ꝛ muta diceret. ꝛ ip̄m ab
omnipotente deo victoriā requirere debere
doceret iratus tādiu cū plūbatis cedi iuſſit
ꝙdiu ſpūm exalaret. Deinde ꝓthaſiū accerſi
ri fecit eiq; dixit. Miſer vel tu viuere ſtude
ꝛ noli cū fratre tuo mala morte ꝑire. Cui ꝓ
thaſius. Quis eſt miſer ego q̇ te non timeo
aut tu qui me timere ꝓbaris. Cui aſtaſius
Ego te miſer homo quomō timeo. Cui pro
thaſius. Jn hoc me timere ꝛ te ledi ꝓbaris
ſi nō ſacrificauero dijs tuis. Si eñ te ledi a
me nequaꝙ timeres nūꝙ ad ſacrificiū ydo
lorum me ipſe cōpelleres. tūc eu3 comes in
eculeū ſuſpendi ꝑcepit. cui ꝓthaſius. Ei nō ti
bi comes iraſcor qm̄ cecos oculos tui cordis
attēdo. quin poti⁹ tui miſereor. q2 neſcis q̇d
facias. Age igit̄ quod cepiſti vt mihi cū fra-
tre meo occurrere poſſit benignitas ſalua-
toris. Tūc comes iuſſit eū decollari. Phi-
lippus aūt ſeruus xp̄i cū filio ſuo corpa eoꝝ
rapuit: ꝛ occulte in domo ſua in archa ſaxea
ſepeliuit. ꝛ libellū eorū ortū finē ꝛ vitā ꝯtinē
tem ad eorū caput poſuit. Paſſi ſunt aute3
ſub nerone q̇ cepit circa annū dn̄i quinqua-
geſimūſeptimū. Horū corpa multo tp̄e la-
tuerūt ſ3 tp̄e btī ambroſij hoc mō repta fue
runt. Ambroſio nāq; in eccl'ia ſctōru3 nabo
ris ꝛ felicis in oratiōe poſito. ita vt nec vigi
laret aperte. nec dormiret integre apparue
runt ei duo pulcherrimi iuuenes veſtibus
cādidis. i. collobio ꝛ pallio induti. caligulis
calciati ſecū manib⁹ extēſis orātes. Orauit
igitur ambroſius vt ſi eſt illuſio nō vltra ap
pareat ſi autē veritas denuo reuelet̄. Simi
li igitur modo canente gallo orātes ſecum
iuuenes apparuerūt. Tertia vero nocte de
fecto iā corꝑe ieiunijs nō dormiēti ſed ſtu-
pēte eū tertia ſibi appuere ꝑſona q̄ ſimilis
paulo ap'lo videbat̄ ſm ꝙ in pictura ꝓſpexe
rat. Jlliſq; tacētib⁹ ap'ls ſibi dixit. Jſti ſunt
qui nihil terrenū deſiderātes monita mea
ſecuti ſunt. quorū corpora in eo loco reperi-
es in quo ſtas. Duodeci3 pedū altitudie ter-
ra coopertā archā inuenies ꝛ ad caput eorū
libellū in q̄ ortus eorū ꝯtinet̄ ꝛ finis. Conuo
catis igit̄ vicinis ep̄is. ip̄e prior terre foſſor
acceſſit ꝛ oīa ꝓ vt dixerat ſibi paulus inue-
nit. Et licet iam trecenti anni. ꝛ vltra fluxiſ-
ſent: ita tñ corpa eoru3 ſunt reperta ac ſi ipa
hora ibide3 fuiſſent poſita. Jnſuper vero o-
dor ſuauiſſimus ꝛ mirabilis inde fragrabat
B Cecus autem quidā tangēs feretrum
illuminatus eſt. Et multi alij meritis eorū

curati ſunt. In horum ſolemnitate pax inter
longobardos ⁊ romanum imperium refor-
mata fuit. ⁊ ideo gregorius papa Loquetur
dñs pacē in plebē ſuam. in introitu miſſe can
tari inſtituit. vnde ⁊ officia partim ſanctis cō
ueniunt partim euentibus que ipſis cōtige-
re dieb⁹. Refert. Aug. in libro viceſimo de ci
uitate dei. ꝙ ipſo pſnte ⁊ imperatore ⁊ mul-
ta turba quidam cecus apud mediolanū ad
corpora martirū geruaſij ⁊ prothaſij lumen
recepit. vtrū autē ſit predictus cecus an ali⁹
ignoratur. Idē quoqꝫ refert ibidē ꝙ quidaꝫ
iuuenis in villa victoriana que ab ipo regio
triginta miliarib⁹ diſtat cū in quodā flumie
equū lauaret cōtinuo diabolus euuerauit. ⁊
in flumen tanꝙ mortuū proiecit. Cū autem
veſpere in eccleſia beati geruaſij ⁊ ꝓtaſij q̄ꝓ
pe erat cantarentur. ille vocibus illis. quaſi
percuſſus cum grandi fremitu eccleſiam in
trās altare tenebat. inde amoueri nō valēs
tanꝙ ſi ibidē alligatus fuiſſet. Et cū demon
vt inde exiret adiuraretur. ille ſe eius mem-
bra amputare cum exiret minabatur. Cum
ergo adiuratus exiret. oculos eius in maxil
lam fuſus tenui venula depēdebat. ſed in lo
cū ſuū ſicut potuerūt oculum reuocarūt. Et
ecce intra paucos dies meritis ſanctoꝝ ger
uaſij ⁊ ꝓthaſij plene ſanatus eſt. Ambroſius
quoqꝫ in prefatōe ſic ait. Hi ſunt qui vexillo
celeſti ſignati victricia apl̄i arma ſumpſerāt
⁊ a mūdanis nexib⁹ abſoluti nequiſſimi ho-
ſtis viciorum aciem ꝓſternentes liberi ⁊ ex
pediti chriſtum dominū ſunt ſecuti. O ꝙ fe-
lix germanitas que ſacris inherēdo eloquijs
nullo potuit interpolari contagio. O ꝙ glo-
rioſa certaminis cauſa. vbi pariter coronan
tur quos vnus vterus maternus effudit.

¶ De ſanctis Johāne ⁊ paulo. lxxxij A

IOhannes et paulus
primicerij ⁊ prepoſiti cōſtantie
filie conſtantini auguſti fuerūt
Eo auteꝫ tēpore cū gens cithi-
ca daciam et traciam occuparet. ⁊ gallican⁹
dux romani exercitus contra predictaꝫ gen
tem mitti deberet. conſtantiam filiam con-
ſtantini pro mercede laboris ſibi in vxorem
dari petebat. Quod etiaꝫ romani principes
inſtantius fieri poſtulabant. Pater autem
plurimū triſtabatur ſciens filiaꝫ ſuam poſt
ꝙ a beata agnete ſanata fuerat in virginita
tis ꝓpoſito poſtam facilius occidi poſſe ꝙ
ad conſenſum inclinari. Virgo tamē de deo
confidens patri cōſuluit. vt eam ſibi ſponde
at cum victor rediret. verūtamē duas filias
ſuas quas ex vxore defuncta ſuſceperat. idē
gallicanus ſecum manere permitteret. vt ꝑ
eas moras ⁊ votum patris ſcire poſſet. Et
ipſa duos prepoſitos ſuos iohannem ⁊ pau
lum ſibi ꝯcederet. in ſpe quaſi maioris firmi
tatis. rogans deū vt ipſum ⁊ filias conuer-
teret. qd̄ vt omnibus placuit. gallicanus aſ
ſumptis iohāne ⁊ paulo copioſo exercitu ꝓ
ficiſcitur. Sed tamen a cythicarū gente ei⁹
exercitus frangitur. ⁊ in vrbe traciarum ab
hoſtibus obſidetur. Tūc accedētes iohan-
nes ⁊ paulus eidē dixerūt. Fac votū deo ce-
li. ⁊ eris victor melior ꝙ fuiſti. Qd̄ cū feciſſꝫ
iuuenis in humero ferens crucē ſtatim ſibi
apparuit eiqꝫ dixit. Sume gladiū tuum ⁊ ſe
quere me. Quē ille accipiēs ꝑ media caſtra
iuit. ⁊ ad regē vſqꝫ deueniēs illūqꝫ occidens
ſolo timore vniuerſum exercitū ſubiugauit.
⁊ romanis tributarios fecit. Duo quoqꝫ mi
lites armati eidem apparentes cū hincinde
cōfirmabant. Factus igitur chriſtianus ro-
mā rediit: ⁊ cū multo honore ſuſcept⁹ roga-
uit auguſtū. vt ſibi idulgeret ſi filiā minime
deſpōſaret: eo ꝙ decetero chriſto ꝯtinenter
viuere ꝓponeret. Qd̄ cū auguſto plurimum
placuiſſet ⁊ due filie gallicani a ꝯſtantia vir
gine ad chriſtū cōuerſe eſſent: ipſe gallican⁹
ducatui ceſſit: ⁊ oia pauperib⁹ tribuēs chri-
ſto cū alijs ſeruis dei in paupertate ſeruiuit
Multa aūt miracula faciebat: ita vt ſolo vi-
ſu demones de obſeſſis corporibus effuga-
ret. Huius ſacre opinionis fama in toto ter
rarum orbe intantum excreuit. vt ab orien-
te ⁊ occidente venientes viderūt virū ex pa-
tricio ꝯſule lauātē pedes pauperū: ponēteꝫ
mēſam: aquam manibus effundentem. lan-
guentibus ſolicite miniſtrantem ⁊c. ſancte
ſeruitutis officia exhibentez. Conſtantino
igit̄ defuncto: cōſtantinus cōſtātini magni

filius arriana hereſi deprauatus imperiuꝫ
tenuit. Verum cum conſtantius frater con
ſtantini duos filios: ſcilicet gallū ⁊ iulianū
reliquiſſet. conſtantius imperator dictū gal
lum ceſareꝫ fecit. ⁊ contra iudeam rebellan
tem miſit Quem tamen poſtmoduꝫ interfe
cit. Julianus vero timens ne exemplo fra-
tris a conſtantio perimeretur monaſteriuꝫ
ingreſſus eſt. Ubi magnam religionem ſi-
mulans lector ordinatus eſt. Qui per male
ficium demonem conſuluit. reſponſum acci
piens ꝙ ad imperium ſublimandus eſſet.
Poſt aliquot tempus vrgentib⁹ aliquibus
negotijs. conſtantius iulianum ceſarem fe
cit ⁊ ipſum in galliaꝫ deſtinauit: qui oia ſtrē
nue agebat. Mortuo autem conſtantio et
iuliano apoſtata in imperiuꝫ a cōſtātio ſub-
limato: iuſſit iulian⁹ vt gallicanus aut dijs
immolaret: aut abſcederet. Tanto eni viro
nō audebat necem inferre. Ille igitur alexā
driam perrexit: ⁊ ab infidelibus per cor trāſ
fixus martyrij coronaꝫ percepit. At iulian⁹
captus cupiditate ſacrilegia auaricie ſuam
euangelij teſtimonio colorabat. Naꝫ facul-
tates a chriſtianis auferens dicebat. Chri-
ſtus veſter dicit in euangelio. Qui non renū
ciauerit omnibus que poſſidet: non poteſt
meus eſſe diſcipulus. Audiens igitur ꝙ Jo
hannes ⁊ paulus ex opibus quas virgo cō
ſtantia reliquerat chriſtianos pauperes ſu
ſtentabant mandauit eiſdeꝫ ꝙ ſicut cōſtāti
no ita quoqꝫ ⁊ ſibi adherere deberent. At il
li dixerunt. Dum glorioſi imperatores con-
ſtantinus ⁊ filius eius conſtātius ſe eſſe ſer
uos chriſti gloriabātur nos famulabamur
eiſdē. Tu vero quia religionē plenā virtuti
bus reliquiſti a te oīno receſſim⁹ ⁊ tibi obe-
dire ꝯtemnimus. Quibus iulianus manda
uit ego i eccleſia clericatū obtinui. ⁊ ſi voluiſ
ſem ad primū eccleſie ſtatū ꝑueniſſeꝫ. Sed
cōſiderās vanū eſſe inertiā ſectari ⁊ ociū mi
licie animū dedi dijſqꝫ ſacrificās eoꝝ ſuffra
gijs imperiuꝫ obtinui. Unde vos in aula re
gia nutriti non debetis lateri meo deeſſe vt
primos vos i palatio meo habeā. Qd̄ ſi a vo-
bis ꝯtēptus fuero agaꝫ vt neceſſe eſt vt con
temni nō poſſim. q̄ rn̄dētes dixerūt. Deū ti-
bi ꝑponētes minas tuas nequaqꝫ timem⁹
ne regis eterni inimicitias incurramus Ad
hoc iulianus. Si infra decem dies vltro ad
me venire contēpſeritis coacti poſtmoduꝫ
facietis quod ſpōte facere nō curatis. Cui
ſancti reſpōderūt. Jā decē dies ꝑteriſſe eſti
ma. ⁊ hodie facito qd̄ tūc te facturū eſſe mi-
naris. quibus iulian⁹. Putatis quia marti
res vos faciāt xp̄iani. Niſi mihi cōſenſeritis
puniā vos nō vt martires: ſꝫ vt publicos ho
ſtes. Tūc iohānes ⁊ paulus per totos decē
dies elemoſynis inſiſtētes oia ſua pauperi-
bus erogabant. Decima autē die miſſus eſt
ad eos therentianus qui dixit eis. Dñs no-
ſter iulianus ſtatūculuꝫ aureū iouis ad vos
miſit. vt eidē thaura ꝯcēdatis alioquin am
bo ſimul perhibitis. cui ſancti dixerunt. Si
tui dñs eſt iulianus. habeto pacē cū illo. no
bis alius dominus non eſt niſi dominus ie
ſus chriſtus. Tūc iuſſit eos occulte decolla
ri. ⁊ in foueam intra domū ſepeliri famā fa
ciens ꝙ in exiliuꝫ eſſent miſſi. B Poſt
hoc fili⁹ therētiani a demōe arripit̄ ⁊ intra
domum clamare cepit ꝙ a demone vrerer̄.
Quod vidēs therētianus ſcelus ꝯfitetur. ⁊
xp̄ianus efficitur. paſſio ſanctoꝝ ab eo ꝯſcri
bit̄: ⁊ eius filius liberat̄. Paſſi ſunt aūt cir-
ca annū dñi. ccclxiiij. Refert grego. i omelia
euāgelij. Si quis vult vēire poſt me. ꝙ q̄dā
matrona dū eccleſiā iſtorū martirū frequen
tius viſitaret ⁊ die quadā inde rediret duos
ſtātes monachos ſub ꝑegrino habitu inue-
nit quos ꝑegrinos credēs elemoſinā ſibi da
ri precepit. Sed poſtꝙ diſpēſator eis ad lar
giendū elemoſinā appropiquaſſet aſtiterūt
ei vicinius ⁊ dixerūt. Tu nos modo viſitas
nos te in die iudicij requiremus. ⁊ quicquid
poterimus tibi preſtabimus. quo dicto ab
oculis eis ablati ſunt. Ambroſius in prefa-
tione de his martirib⁹ ſic dicit. Beati mar
tires iohānes et paulus veraciter impleue
runt quod dauitica voce dicitur. Ecce ꝙ bo
num ⁊ ꝙ iocūduꝫ habitare fratres in vnuꝫ.
Naſcendi lege cōſortes fidei ſocietate ꝯiū-
cti paſſionis equalitate cōſimiles i vno ſem
per domino glorioſi.

¶ De ſancto leone papa. lxxxiij A

LEo papa vt in miraculis beate virginis legitur in eccleſia ſancte marie maioris in die reſurrectionis miſſam celebrabat. ⁊ dū fideles per ordinē cōicaret. ⁊ q̄dam matrona manuz eius oſculata fuiſſet ex hoc in eū vehemēs carnis tēptatio inſurrexit. At vir dei in ſemetipſuz ſeuiſſimus vltor inſurgit ⁊ eadē die manū ſe ſcandalizantem occulte penitus amputauit ⁊ a ſe reiecit. Interea murmur oriebať in populo. cur ſummus pōtifex diuina more ſolito nō celebraret. tūc leo ad beatā virginē ſe ꝯuertit. ⁊ eius ꝓuidētie totaliter ſe cōmiſit. tūc illa cōtinuo ſibi aſtitit. ⁊ manū ſuā ſuis ſctiſſimis manibus illi reſtituit ⁊ reformauit iubēs vt ꝓcederet ⁊ filio ſuo ſacrificiū imolaret. Leo igiť oī populo q̄d ſibi ꝯtigerit p̄dicauit ⁊ manū reſtitutā oibus euidēter oňdit. hic calcedoň. ꝯciliū celebrauit. ſolas ꝟgines ibidē velari īſtituit. Ibi etiā ſtatutū fuit vt ꝟgo maria mater dei appellareť. Eo quoq; tpe attila italiā deuaſtabat igiť ſctūs leo in eccleſia apoſtoloꝝ tribus diebus ⁊ tribus noctibus orationi vacans poſt hoc dixit ad ſuos. Qui vult me ſeq̄ ſequať. Cū igiť ad attilā appropinquaſſet ille vt beatū leonē vidit de equo deſcēdit. eiuſq; pedibus ꝓuolutus rogauit vt peteret quicq̄d vellet. Qui petijt vt ab italia diſcederet ⁊ captiuos relaxaret. Et duz argueretur a ſuis ꝙ triūphator orbis a ſacerdote victus eſſet. reſpōdit Prouidi mihi ⁊ vobis. Uidi eñ a dextris eius fortiſſimuz militē euaginato gladio ſtātez mihiq; dicētem. Niſi huic parueris cū oibus tuis interibis. Cū beatus leo epl'am ad fabianū epiſcopū ꝯſtantinopolitanū aduerſuz eutbitiū ⁊ neſtoriū ſcripſiſſet ſup ſepulchrū beati petri ipam poſuit. ⁊ ieiunijs ⁊ oratiōibus inſiſtens dixit. Quicq̄d ī hac epl'a vt homo errauī tu cui eccl'ie cura commiſſa eſt corrige ⁊ emēda. Et poſt dies. xl. orāti illi petr⁹ apparuit dicēs. Legi ⁊ emēdaui. Accipienſq; leo epl'am inuenit eā manib⁹ apl'i correctam ⁊ emēdatā. Alias etiaz ſepulchro btī petri. xl. dieb⁹ ieiunijs ⁊ orōnib⁹ vacās leo aſtitit. obſecrās vt ſuorū ſibi peccatorū veniā ipetraret. cui petrus apparēs dixit. Deprecat⁹ ſuz ꝓ te dñm: ⁊ oīa peccata tua dimiſit. Solummodo de manuū impoſitōe debes inquiri. i. ſi bene ſiue aliter alicui man⁹ ipoſueris exigeris. obijt circa annos dñi. cccclx.

¶ De ſancto Petro apoſtolo. lxxxiiij.

PEtrus trinomius extitit. Uocatus eſt eñ ſymō bariona. Symō interp̄tať obediēs vel ponēs triſtitiā. bariona fili⁹ columbe Bar lingua ſira fili⁹. iona hebraice columba. Fuit eñ obediens quādo xp̄us eum vocauit. q2 ad vnius iuſſionis vocē dño obediuit. ponēs triſticiaz quādo xp̄m negauit: quia egreſſus foras fleuit amare. filius columbe. quia deo ſimplici intentione ſeruiuit. Secūdo vocat⁹ eſt cephas quod interp̄tatur caput vel petra. vel increpās ore. Caput ratione principatus in prelatiōe. petra ratione firmitatis in paſſiōe. increpās ore. ratione conſtātie in predicatiōe. Tertio vocatus eſt petrus. quod interpretatur agnoſcens ſiue diſcalcians vel diſſoluens. q2 xp̄i diuinitatē agnouit cū dixit. Tu es xp̄s fili⁹ dei viui. Et pedes affectuum ſuoꝝ in omni opere mortuo ⁊ terreno diſcalciauit cum dixit. Ecce nos reliquimus omnia ⁊c. Et vincula peccatorum a nobis diſſoluit ⁊ hoc per claues quas a domino accepit. habuit autem triplex cognomen. Dictus eſt enim ſimon iohanna quod interpretatur domini pulchritudo Secundo ſimon iohānis quod interpretatur. Cui donatum eſt. Tertio ſimon bariona. quod interpretatur filius columbe. Per quod datur intelligi ꝙ ipſe habuit pulchritudinem morum. dona virtutū abundantia lachrimaruz. quia columba habet gemitum pro cantu. Iſtud autē nomen petruz ieſus primo ſibi imponenduz ꝓmiſit cum dixit. Iohā. i. Tu vocaberis cephas quod interpretatur petrus. Secūdo ꝓmiſſum impoſuit ſicut dicitur Marc. iij. Et impoſuit ſimoni nomen petrus. Tertio impoſitum cōfirmauit cum dixit. Math. xvi. Et ego dico tibi quia tu es petrus. ⁊ ſup hāc petram ⁊c. Eius martiriū marcell⁹. linus papa egeſippus ⁊ leo papa ſcripſerunt A

PEtrus apoſtolus inter ceteros ⁊ ſupra ceteros apoſtolos maioris feruoris extitit. Nam ⁊ ſcire dñi ꝓditorē voluit quia vt dicit augu. ſi euz ſciuiſſet. dentibus diſcerpſiſſet. Et ob hoc dñs ꝓditorē ſuū nominare nolebat. q2 vt ait Chriſoſto. ſi ipſuz noiaſſet petrus continuo ſurrexiſſet. ⁊ ipm ꝯtin⁹ trucidaſſet. Hic ſup mare ad dñm ambulauit in dñi trāſfiguratiōe ⁊ puelle ſuſcitatiōe a dño elect⁹ fuit. ſtaterē in ore piſcis inuenit. claues regni celoꝝ a dño accepit. et paſcēdas oues a xp̄o ſuſcepit. tria milia hominū in penthecoſten ſua p̄dicatōe ꝯuertit auanie ⁊ ſaphire mortē p̄dixit. eneā paclitū curauit. corneliū baptizauit. thabitā ſuſcitauit. vmbra ſui corporis īfirmos ſanauit. ab herode incarcerať. ſed ab angelo liberatur. Qualis aūt eius cibus vel idumētuz fuerit ipſe hoc in libro Clemētis teſtať. Panis inquit ſolus eſt mihi cū oliuis ⁊ raro cū oleribus in vſu ē. Indumētū aūt hoc eſt mihi q̄d vides tunica cum pallio. ⁊ hoc habens nihil aliud requiro. Fertur quoq; ꝙ in ſinu ſemꝑ ſudarium portabat quo crebro fluentes lachrymas tergebat: q2 quando dulcis allocutionis ⁊ preſentie domini memor erat pre nimia amoris dulcedine lachrymas continere non poterat. Quando etiaz culpaz negatōis ad memoriaz reducebat vberrimas lachrimas emittebat. Unde adeo in cōſuetudine habuit flere: vt eius facies tota aduſta lachrimis videretur ſicut dicit clemens. Idem etiam dicit ꝙ audito in nocte gallicātu ad orationez ſurgere ꝯſueuerat. ⁊ tūc ſimiliter vt dicitur ad fletuz prorumpere conſueuit. Refert quoq; clemēs ſm ꝙ in eccleſiaſtica hiſtoria inueniť ꝙ cū vxor Petri ad paſſionez duceretur. petrus ingenti gaudio exultauit ac eā ꝓprio vocans noie poſt eam clamauit. O coniūx memēto domini. Quadam vice dū petrus apoſtolus duos de diſcipulis ſuis miſiſſet ad predicandū dū viginti dies iuiſſent vnus illoruz defunctus eſt. alter vero ad petrū redijt ⁊ quod acciderat nūciauit. Hic dicit fuiſſe beat⁹ marcialis. vel ſm quoſdam maternus. Alibi legitur ꝙ primus fuit beatus Fronto. ſocius qui defunctus eſt ſecundus fuit preſbiter Georgius. Tunc petrus ſuum baculum ſibi tradidit p̄cipiens vt ad ſocium pergeret: ⁊ eum ſuper illum poneret. Quod cum feciſſet ille qui iā per. xl. dies iacebat mortuus ꝓtinus ſurrexit viuus B Eo tempore erat in hieruſalez quidā magus noīe ſimon. qui ſe ꝑmaz veritatez dicebat. ⁊ ſibi credētes perpetuos effici aſſerebat. ⁊ nulla ſibi impoſſibilia dicebat. Legitur etiā in libro clementis ipſuz dixiſſe. Adorabor vt deus publice diuinis donabor honoribus ⁊ quicquid voluero facere potero Aliquādo cū mater mea rachel iuberet me exire ad campū vt meterem. ego falcem vidēs poſitaz. precepi falci vt per ſe meteret ⁊ meſſuit decuplos ampli⁹ ceteris. Addidit quoq; ⁊ hoc ſm ꝙ dicit hieronimus. Ego ſuz ſermo dei. ego ſpecioſus. ego paraclitus. ego omnipotēs. ego omnia dei. Serpentes q̄z faciebat ſe mouere. ſtatuas eneas et lapides ridere et canes cantare. hic igitur vt linus ait volens diſputare cum petro et oſtendere ꝙ deus eſſet. ſtatuta die venit petrus ad locū certaminis ⁊ aſtantibus petrus dixit. Par vobis fratres qui veritatem amatis. Cui ſimō. Nos tua pace opus nō habemus. Si eñ pax ſit ⁊ concordia ad inueniendam veritatē nihil proficere poterimus. Habēt eñ intra ſe pacem latrones ꝓpter quod noli inuocare pacez ſed pugnā Duobus eñ dimicantibus: tūc erit pax cuz alter fuerit ſuperatus. Et petr⁹. Cur times audire pacez. Ex peccatis eñ bella naſcuntur. vbi autez peccatū non ſit pax eſt. In diſputationibus veritas. in operibus iuſticia inuenitur. Et ſimon. Nihil dicis ſ3 ego oſtēdam tibi deitatis mee potentiā vt repente adores me. Ego ſuz prima virtus ⁊ poſſuz volare per aera. nouas arbores facere. lapides in panem mutare. in igne ſine leſiōe durare ⁊ oīa que volo poſſuz facere. Cōtra hūc igitur ſimonez petrus diſputabat. ⁊ omnia eius maleficia detegebat. Tūc ſimon vidēs quia petro nō poſſet reſiſtere omnes libros ſue magice artis ne forte magus ꝓdereť in mare proiecit: ⁊ romam vt ibi deus habeať

perrexit. Quod vbi petrus comperit ipſum
inſequitur ⁊ romã vſq̧ proficiſcitur. ¶
Quarto igitur anno Claudij impatoris pe-
trus romam applicuit ⁊ ibi annis. xxv. ſedit
⁊ duos epiſcopos linũ ⁊ cletũ ſibi coadiuto-
res vt ait iohannes beleth vnũ extra muros
vrbis aliũ intra ordinauit. Predicationi au
tem inſiſtens multos ad fidez cõuertebat ⁊
infirmos q̃ plures curabat ſed ⁊ in predica
tione ſua ſemp laudãs ⁊ p̃ferens caſtitatez
quattuor concubinas agrippe prefecti adeo
cõuertit ꝙ ad prefectũ vlteri⁹ redire recuſa-
rent. Vñ iratus prefect⁹ aduerſus petrũ oc-
caſionem querebat. Poſt hoc apparuit dñs
petro dicẽs. Simon ⁊ nero cõtra te cogitãt
ſed ne timeas q2 tecũ ſum vt eruã te. ⁊ dabo
tibi ſerui mei pauli ſolaciũ. q̇ cras romaz in
gredietur. Sciens igit̃ petr⁹ vt ait linus. q2
velox eſſet depoſitio tabernaculi ſui in ꝯuen
tu fratrũ poſitus manũ clemẽtis apprehen-
dit. ⁊ eum epm̃ ordinauit. ⁊ in cathedra loco
ſui ſedere coegit. Poſt hoc paulus ſicut do-
minus predixerat romã venit ⁊ cũ petro chri
ſtum predicare cepit. Simon aũt magus in
tantum a nerone amabat̃ ꝙ vite eius ⁊ ſalu
tis ⁊ totius ciuitatis cuſtos ſine dubio puta
batur. Quadam aũt die ſicut dicit leo papa
dum ante Neronẽ aſtaret. eius effigies ſu-
bito mutabatur. ⁊ modo ſenior ⁊ modo ado
leſcentior videbat̃. Quod cũ videret nero. ve
rum hũc eſſe dei filiũ eſtimabat. Dixit itaq̧
ſimon mag⁹ neroni. ſicut idẽ leo refert. Vt
ſcias optime imperator me dei filiuz eſſe iu
be me decollari ⁊ tertia die reſurgaz. p̃cepit
igitur nero carnifici vt eũ decollari deberet
Qui cum putaret ſe decollare ſimonẽ decol
lauit arietẽ. Simõ autẽ arte magica illeſus
euaſit ⁊ arietis mẽbra colligens. ea abſcon-
dit ⁊ tribus diebus ſe occultauit. Sanguis
autẽ arietis ibidẽ congelatus remanſit. Die
aũt tertio oſtendit ſe neroni dicẽs. Fac ſan-
guinẽ meum qui effuſus eſt extergi. q2 ecce
ego qui decollatus fuerã ſicut pmiſi die ter-
tia reſurrexi. Quem nero vidẽs obſtupuit. et
ipſum verũ filiuz dei eſſe putauit. Hec leo.
Aliquando etiam cum in conclaui cum ne-
rone eſſz demon in eius ſpecie foris populo
loquebatur. Deniq̧ romani in tanta vene-
ratione eum habuerũt ꝙ eidẽ imaginẽ fece
runt et hunc titulum ſuperſcripſerunt. Si
moni deo ſancto. D Petrus autẽ et
paulus vt leo teſtatur ad neronẽ introierũt
⁊ oia ei⁹ maleficia detegebãt. Addidit quo-
q̧ petrus ꝙ ſicut in xp̃o ſunt due ſubſtãtie.
ſcz dei ⁊ hoĩs ſic ⁊ in iſto mago ſunt due ſub
ſtantie ſcz hoĩs ⁊ diaboli. Dixitq̧ ſimon vt
teſtatur ſanctus marcellus ⁊ leo. ne diutius
hunc patiar inimicũ. precipiã angelis meis
vt vindicẽt me de iſto. Cui petrus. Angelos
tuos nõ timeo. ſed ipſi me timẽt. Nero dixit
Non times ſimonẽ qui diuinitatez ſuã reb⁹
affirmat. Cui petr⁹. Si diuinitas eſt in ipſo
dicat nũc mihi quid cogito vel q̇d facio. quã
cogitationẽ meã prius auribus tuis inſinuo
vt nõ audeat mẽtiri. nero dixit. Accede huc
⁊ dic mihi q̇d cogitas. Petrus autẽ accedẽs
ſecreto dixit Iube mihi panẽ ordeaceũ affer
ri ⁊ occulte dari. Qui cũ alat⁹ fuiſſet ⁊ Pe-
trus cum benedixiſſet ⁊ ſub manica abſcon
diſſet dixit. Dicat ſimon qui ſe deuz fecit q̇d
ſit cogitatum quid dictum ⁊ quid factũ. Rñ-
dit ſimon. Petrus magis dicat quid cogitẽ
ego. Dixit petr⁹. Quid cogitet ſimon me ſci-
re docebo. dũ q̇ cogitauerit fecero. Tunc ſi
mon indignat⁹ clamauit. Procedãt canes
magni ⁊ deuorent eũ. Et ſubito canes maxi
mi apparuerunt ⁊ in petrũ ipetũ fecerũt. Il-
le vero panem benedictum obtulit ⁊ ſubito
ipſos in fugam cõuertit. Tũc dixit ad nero
nem Petrus. Ecce oſtendi tibi me noſſe q̇d
cõtra me cogitauerat ſimon nõ verbis ſz fa
ctis. Nã qui pmiſerat cõtra me angelos vẽ
turos exhibuit canes. vt oſtẽdat ſe diuinos
angelos non habere ſed caninos. Dixitq̧ ſi
mon. Audite petre ⁊ paule. Si hic vobis ni
hil poſſum facere veniemus vbi oportet me
vos vindicare Ego aũt modo vobis parco.
Hec leo. ¶ Tunc ſimon. vt ait egeſipp⁹
⁊ linus in ſupbiã elatus auſus eſt ſe iactare
ꝙ poſſet mortuos ſuſcitare. Et accidit vt q̇-
dam iuuenis moreret̃. Vocatis ergo petro
⁊ ſimone. hãc omnes de voluntate ſimonis
ſniam firmauerunt vt ille occideret̃ qui mor
tuũ ſuſcitare nõ poſſet. Simon ergo dũ ſup
mortuũ ſuas incantatiões faceret. viſus eſt
a circũſtantibus caput agitare defunctus.
Tunc omnes exclamãtes petrũ lapidare vo
lebant. Petrus aũt vix imperato ſilentio di
xit. Si viuit defunctus ſurgat. ambulet ⁊ lo
quatur. alioquin ſciatis fantaſma eſſe ꝙ ca-
put mortui cõmouetur. Separet̃ ſimon a le
ctulo vt plene figmẽta diaboli denudentur.
Separatur igitur ſimon a lectulo ⁊ puer im
mobilis remãſit. Petrus autẽ a lõge ſtans
⁊ oratione facta exclamauit dicens. Adole-
ſcẽs in nomine ihesu xp̃i nazareni crucifixi
ſurge ⁊ ambula. Et ſtatim viuus ſurrexit et
ambulauit. Cum autẽ populus vellet ſimo-
nẽ lapidare. ait Petrus. ſatis eſt illi ad pe-
nam ꝙ ſe in ſuis artibus agnoſcit ſuperatũ
Magiſter aũt noſter nos docuit. vt pro ma
lis bona reddamus dixit aũt ſimon. Scito-
te vos petre ⁊ paule. non vobis cõtinget q̇
cupitis. vt martirio vos digner coronare.
Qui dixerũt. adueniat nobis q̇ cupimus. ti
bi aũt nunq̃ bene ſit. q2 queciiq̧ loqueris
mentir̃. Tũc ſimon vt ait ſanctus Marcel
lus iuit ad domum marcelli diſcipuli eius. li
gauitq̧ maximum canem ad hoſtiũ domus
eius dicens. Nũc videbo ſi petrus qui ad te
venire cõſueuit ingredi poterit. Poſt paulu
lum venit petrus ⁊ facto ſigno crucis canez
ſoluit. Canis aũt oibus alijs blandus ſolũ ſi
monem pſequebatur. Qui apprehẽdens eũ
ad terram ſubitus ſe deiecit ⁊ eũ ſtrangula
re volebat. accurrẽs autẽ petrus. cani clama
uit ne ei noceret. Et canis quidẽ corpus ei⁹
non leſit ſed veſtes adeo lacerauit: vt ille nu
dus poſitus remaneret. Populus aũt ⁊ ma
xime pueri cum cane tãdiu poſt eũ cõcurre-
rũt donec illũ quaſi lupũ de ciuitate fugarẽt
Cuius opprobrij pudorem nõ ferẽs per an-
num nuſq̃ cõparuit. Marcellus autez hec
miracula videns deinceps petro adheſit.
Poſtea aũt ſimon rediẽs iterũ in Neronis
amicitiam eſt receptus. Simon igitur vt re
fert leo populũ cõuocauit ⁊ ſe a galileis gra
uiter offenſum perhibuit. ⁊ ideo vrbem quã
tueri ſolebat ſe deſerere velle dixit ⁊ diẽ ſta-
tuere qua in celũ deberet aſcẽdere: q2 nõ di-
gnabatur in terris amplius habitare. Sta-
tuto igitur die turrim excelſam vel ſcḋm linũ
capitolium cõſcendit. ⁊ inde ſe deijciẽs coro
natus lauro volare cepit. Dixit aũt paul⁹ ad
petrum. Meum eſt orare ⁊ tuũ eſt impare.
Dixitq̧ Nero. Verax eſt hic homo. vos aũt
ſeductores eſtis Petrus aũt dixit ad paulũ
Paule erige caput ⁊ vide. Cumq̧ eleuaſſet
caput ⁊ vidiſſet ſimonẽ volantez dixit ad pe
trũ. Petre quid ceſſas. pfice q̇ cepiſti. iam
eñ vocat nos dominus. Tunc petrus dixit.
Adiuro vos angeli ſathane qui cum in aera
fertis per dñm nr̃m ihesum xp̃m vt ip̃m am
plius nõ feratis. ſz corruere dimittatis. Et
continuo dimiſſus corruit. ⁊ confractis ceruı
cibus expirauit. Audiens hoc Nero talẽ vi-
rum ſe perdidiſſe doluit: dixitq̧ apoſtolis.
Suſpecto animo me feciſtis ppterea malo
exemplo vos perdã. Hec leo. Deditq̧ eos in
manibus paulini viri clariſſimi ⁊ paulinus
tradidit eos in cuſtodia mamertini ſub cu-
ra militũ pceſſi ⁊ martiniani. quos milites
petrus ad fidẽ ꝯuertit. Vñ carcerẽ apperue
runt ⁊ eos liberos dimiſerunt. Quapropter
paulinus poſt paſſionẽ apoſtoloꝝ pceſſum ⁊
martinianũ accerſiuit. Et comperto ꝙ xp̃ia
ni eſſent iuſſu neronis capite ceſi ſunt Roga
bãt ergo fratres petrũ vt inde diſcederet Et
cũ diſcedere nollet. tandẽ victus p̃cibus ab-
ſceſſit. Et cũ veniſſet ad portã vt leo ⁊ linus
teſtant̃ ad locum vbi nũc dicit̃ ſancta maria
ad paſſus. vidit xp̃m ſibi occurrẽtẽ ⁊ ait. Do-
mine Quo vadis Qui reſpondit. Venio ro-
mam iterũ crucifigi. Cui Petrus. Domine
iterum crucifigeris. Cui dñs. Etiã. petr⁹ vo
ait ergo dñe reuertar vt tecum crucifigar.
His dictis dñs vidente petro ⁊ lachrimante
te in celum aſcẽdit. Quod cũ de ſua paſſione
dictum intelligeret redijt. Cũq̧ hoc fratri-
bus retuliſſet a miniſtris Neronis capitur
⁊ prefecto agrippe preſentatur. Factaq̧ eſt
eius facies ſicut ſol. vt ait Linus Cui dixit.
Tu ne es ille q̇ in plebibus. ⁊ mulierculis q̃s
a thorouiroꝝ ſeparas gloriaris. Quem apo
ſtolus increpans dicebat ſe in cruce domini
gloriari. Tunc petrus tanq̃ alienigena iuſ
ſus eſt crucifigi. paulus vero quia ciuis erat
romanus iuſſus eſt capite truncari. F

n

De hac aūt ſentētia in ipſos data dicit dioniſius in epiſtola ad thimotheū de morte pauli in hec verba. O frater mi thimothee ſi vidiſſes agones cōſummationis ipſoꝝ defeciſſes q̄dē pre triſtitia ⁊ dolore quis non fleret illa hora qn̄ preceptum ſententie egreſſum in eos eſt. vt petrus ſcȝ crucifigeretur. ⁊ paulus decollaretur Vidiſſes nūc turbas gentiliū ⁊ iudeoꝝ percutientes eos ⁊ expuētes in facies eoꝝ. Adueniente autē terribili tpe cōſummationis ipſoꝝ cū ſepararent ab inuicem. ligauerunt colūnas mūdi nō vtiqȝ abſqȝ fratrū gemitu ⁊ planctu. Tunc inquit paulus petro Pax tecum fundamentuȝ eccleſiaruȝ ⁊ paſtor ouium ⁊ agnorum chriſti. Petrus aūt ad paulū ait. Vade in pace predicator bonorum morum mediator ⁊ dux ſalutis iuſtorum. Cum autē elongaſſent eos ab inuicem ſecutus ſum magiſtrum meum nō enī in codē vico occiderūt eos. Hec dioniſius. Petrus aūt vt leo ⁊ marcellus teſtātur dum veniſſet ad crucē ait. Quoniam deus meus de celo ad terram deſcendit recta cruce ſublimatus eſt. Me autem quē de terra ad celuȝ vocare dignatur crux mea caput meum in terra debet oſtendere et pedes ad celuȝ dirigere. Ego qui non ſum dignus ita in cruce eſſe vt dominus meus. crucem meā girate ⁊ capite demiſſo me crucifigite. tunc illi crucem verterunt ⁊ pedes ſurſum man' autē deorſum fixerunt. Tunc populus furore repletus volebat Neronē ⁊ prefectuȝ occidere. ⁊ apoſtolum liberare. Qui eos rogauit ne paſſionem ſuam impedire deberent. Dominus autem vt ait egiſippus ⁊ linus aperuit oculos eorum qui ibi flebant ⁊ viderūt angelos ſtantes cū coronis de floribus roſarum ⁊ liliorum. ⁊ petrū in cruce ſtantem cum eis. ⁊ librū a chriſto accipientem et ea verba que loquebatur ibi legentem. Tunc petrus vt teſtatur idem egiſippus de cruce dicere cepit. Te domine imitari optaui. ſed rectus crucifigi nō vſurpaui. Tu ſemper rectus excelſus ⁊ altus. Nos primi hominis filij q̄ caput ſuum dimerſit in terraȝ cuius lapſum ſignificat ſpecies generationis humane. ſic enī naſcimur vt proni in terram videamur effundi. Mutata quoqȝ cōditio eſt vt hoc putat mūdus dextrum qđ cōſtat eſſe ſiniſtrū. Tu domine mihi omnia es totū qđ es tu mihi totū ⁊ nihil aliud niſi tu ſolus. Gratias tibi ago ſpiritu toto quo viuo quo intelligo. quo interpello. Vbi due alie rationes tāguntur quare rectus noluit crucifigi. Videnſqȝ petrus ꝙ fideles gloriā ſuam vidiſſent. gratias agens ⁊ deo fideles cōmēdans ſpirituȝ emiſit. Tunc marcellus ⁊ apuleus fratres diſcipuli eius de cruce eum depoſuerūt. ⁊ diuerſis cōdiētes aromatib' ſepelierūt. Iſidorus in libro de ortu ⁊ obitu ſanctoꝝ ſic ait. Petrus poſtq̄ antiochenā fundauit eccl'iaȝ. ſub claudio ceſare cōtra ſimonē magum romam pergit. ibiqȝ predicās euangeliū viginti quinqȝ annis eiuſdē vrbis pontificatuȝ tenuit. Triceſimoſexto autē anno a paſſione dn̄i a Nerone deorſum vt ipſe voluit crucifixus eſt. Hec yſido. In ipſa aūt die petrus et paulus dioniſio apparuerūt ſm̄ qđ ipe ait in predicta ep'la in hec verba. Attende miraculū. vide ꝓdigiū frater mi thimothee diei victimatiōis ipſorū. Nam preſto fui in tempore ſepationis ipoꝝ. Poſt mortē aūt illorū vidi eos inuicē manu ad manū intrantes portas vrbis ⁊ indutos veſtes luminoſitatis vel veſte luminis. ⁊ coronis claritatis et lucis ornatos. Hec dioniſius. G Nero aūt impunitus nō extitit: ſed pro hoc ſcelere et alijs que cōmiſit manu ꝓpria ſe peremit. Quorū ſcelerum hic aliqua breuiter inferamus. Cū ſeneca magiſter ſuus vt in quadā hiſtoria licet apocrifa legitur cōdignū mercedem laboris ſui ſpectaret iuſſit nero ipm eligere: in cui' arboris ramo ſuſpendiū affectaret dicens. ꝙ hoc premiū laboris ſui ab eo recepturus eſſet. Cum aūt ſeneca requireret. vnde hoc mortis ſuppliciū meruiſſet acutum gladiū ſuper eius verticem crebro vibrari fecit Seneca aūt nutu capitis minā ti gladio cedebat. vehemēter timēs periclitari mortis piculo. Cui nero ait. Magiſter vt qđ nutu capitis mināti gladio cedis. Cui ſeneca reſpondit. Homo ſum: ⁊ ideo mortē vereor ⁊ inuitus morior. Cui nero ait. Sic ego adhuc te metuo vt puer metuere cōſueui. Quare te viuente quiete nō potero viuere. Dixitqȝ ſeneca. Si me mori neceſſe eſt. ſaltem mihi cōcede vt qđ voluero eligam genus mortis. Cui nero. Feſtinus eligas tantum mori ne differas. Tunc ſeneca balneo in quo facto in vtroqȝ brachio ſibi minui fecit ⁊ ſic nimio ſanguinis fluxu ibidē vitam finiuit. ⁊ ſic quodā preſagio ſeneca nomen habuit quaſi ſe necans. q2 quodāmodo licet coactus manu propria ſe necauit. Hic ſeneca duos fratres habuiſſe legitur. Vnus fuit iulius gallio decl. amato egregius qui manu ꝓpria ſe peremit. alius mela pater lucani poete. Qui lucanus iuſſu neronis inciſione venarum obijſſe legitur. Rurſus nero nephariia mentis veſania ductus: vt in eadē hiſtoria apocrifa reperitur mr̄em occidi ⁊ ſcindi iuſſit. vt videret qualiter in eius vtero fouebatur. Phiſici vero eum de matris perditione arguentes dicebant. Iura negāt ⁊ pbas ꝓhibet vt filius matrem necet. que ipȝ cum tanto dolore peperit ⁊ cū tanto labore ⁊ ſolicitudine enutriuit. Quibus nero. Faciatis me puero impregnari ⁊ poſtea parere. vt q̄ꝫtus dolor mr̄i mee fuerit poſſim ſcire. Hāc inſuper voluntatē pariendi cōceperat eo ꝙ ꝑ vrbē tranſiens quandā mulierē parienteȝ vociferanteȝ audierat. Dicūt ei nō eſt poſſibile qđ nature cōtrariū eſt. nec eſt ſcibile qđ rationi non eſt cōſentaneū. dixit ergo eis nero. Niſi me feceritis ipregnari ⁊ parere. oēs vos faciam crudeli morte interire. Tunc illi eum impotionātes ranam ſibi occulte ad bibendū dederūt ⁊ eā artificio ſuo in eius vētre excreſcere fecerūt. Et ſubito venter eius nature ꝯtraria nō ſuſtinens intumuit: ita vt nero ſe puero grauidū eſtimaret. Faciebātqȝ ſibi ſeruare dietē qualē nutriēde rane nouerant cōuenire dicentes: ꝙ ꝓpter cōceptū talia eū obſeruare oporteret. Tandē nimio dolore vexatus medicis ait. Accelerate tp̄s partus: q2 langore pariendi vix anhelitū habeo reſpirandi. Tunc ipſum ad vomitū impotionauerunt. ⁊ ranam viſu terribilem humoribus infectam ⁊ ſanguine edidit cruentataȝ. Reſpiciēſqȝ nero partū ſuum ipſum abhorruit ⁊ mirabatur adeo monſtruoſum.

Dixerunt aūt ꝙ tam monſtruoſum ⁊ deformem fetuȝ ꝓtulerit ex eo ꝙ tempus partus noluerit expectare. Et ait. Fui ne talis de matris egreſſus latibulis. Et illi. Etiā Precepit ergo vt fetus ſuus aleret. et teſtudini lapidum ſeruandus includeretur. Hec autem in cronicis non leguntur ſed apocrifa ſunt. Deinde miratus qualis ⁊ quanta fuerit ſuccenſio troye. romam per ſeptem dies ⁊ noctes ſuccendi fecit. Quod ex altiſſima turri proſpectans. letatuſqȝ flāme pulchritudine turgido habitu heliadaȝ decantabat Hic ſicut habet in cronicis retibus aureis piſcabatur cantibus intēdebat. ita vt oēs citharistas et tragedos ſuperaret. Virum in vxorem duxit ipſe a viro vt vxor acceptus eſt vt ait oroſius. Romani vero eius veſaniam vlterius nō ferētes in eū impetū fecerūt. et vſqȝ extra ciuitatem perſecuti ſunt. Qui videns ꝙ euadere non poſſet. fuſtem dentiuȝ morſibus exacuit ⁊ ſe per medium palo trāſfixit. ⁊ tali morte vitam finiuit. Alibi tn̄ legitur ꝙ a lupis deuoratus ſit. Redeuntes igit romani ranā in teſtitudine latitantē inuenerunt: ⁊ ipſam extra ciuitatem ꝓijcientes cōbuſſerunt. Vnde ⁊ pars illa ciuitatis vt aliqui dicunt vbi latuerat rana lateranis a latēte rana nomen accepit. H Tempore ſancti cornelij pape greci fideles apoſtolorū corpora furati eadē aſportabant. Sed demones in idolis habitantes diuina coacti virtute clamabant. Viri romani ſuccurrite q2 dij veſtri auferuntur. Quapropter fidelibus itelligentibus de apoſtolis. gentilib' vero de ſuis dijs multitudo adunata fideliū ⁊ infideliū illos perſequitur. Vnde greci timētes. apud cathacūbas apl'oꝝ corpa in puteū ꝓiecerūt. ſed a fidelib' inde poſtmoduȝ ſunt extracta. Grego. tn̄ i regiſtro. dicit ꝙ tāta eos vis tonitrui atqȝ fulguris terruit ac diſperſit. vt ea apud cathacūbas dimitterēt Sed cum dubitarēt que oſſa eſſent beati petri ⁊ q̄ beati pauli orātibus fidelib' ⁊ ieiunijs inſiſtētibus de celo eis rn̄ſum eſt. Maiora oſſa ſunt p̄dicatoris. minora vero piſcatoris Et ſic oſſa ab inuicē ſeparauerūt ⁊ in ſuis eccleſijs quas cuilibet edificauerāt poſuerunt

Alij vero dicūt ꝙ ſilueſter papa volēs eccleſias ꝯſecrare tā magna ꝙ parua oſſa in lance ſumma reuerētia pōderauit ⁊ medietatē in vna eccl'ia ⁊ medietatē in alia collocauit. Refert gregoꝛius ī dialogo ꝙ in eccl'ia ſcti petri vbi coꝛpus eius requieſcit. vir quidaꝫ erat agontiꝰ noīe magne humilitatis ⁊ ſanctitatis exiſtēs. Cū vero quedā puella paralitica in eiꝰ eccleſia ꝑmanēs manibꝰ reperet. ⁊ diſſolutis renibꝰ ⁊ pedibus coꝛpus ꝑ terraꝫ traheret diuqꝫ a beato petro ſanitatē peteret ei ꝑ viſionē aſtitit dicēs. Uade ad agontium manſionariū. ⁊ ipſe te ſaluti reſtituet. Cepit igitur illa ꝑ eccleſie loca ſe huc atqꝫ illuc trahere. ⁊ quis eſſet agontiꝰ inueſtigare. Cui repēte obuiā ipſe factꝰ eſt quē querebat ei ꝙ dixit. paſtoꝛ ⁊ nutritoꝛ noſter btūs petrꝰ apl's me ad te miſit vt ab infirmitate me liberes. cui ille reſpondit. Si ab ipo miſſa es ſurge. apprehēſaqꝫ eius manu ipaꝫ leuauit Illaqꝫ nullo languoꝛis veſtigio remanente plene ſanata fuit. In eodem quoqꝫ libro ait gregoꝛius ꝙ galla vꝛbis rome nobiliſſima puella. ſimachi ꝯſulis ac patricij filia marito tradita. in vniꝰ anni ſpacio eiꝰ eſt moꝛteri duata. Quā dū ad iterandū thalamū etas ⁊ opes vocarent. elegit magis ſpūalibus nuptijs copulari deo in quibus a luctu incipitur ſed ad eterna gaudia ꝑuenit̄. ꝙ carnalibꝰ nuptijs ſubijci q̄ a leticia ſemꝑ incipiūt ⁊ ad finem cū luctu tendūt. huic aūt cū valde ignea ꝯſperſio coꝛpis ineſſet ceperūt medici dicere. qꝛ niſi ad amplexus viri rediret. caloꝛe nimio cōtra naturā barbā habitura eſſet. Quod ita poſt factū eſt. Sꝫ illa nihil exteriꝰ defoꝛmitatis timuit q̄ interioꝛē ſpeciem amauit. Nec verita eſt ſi hoc in ea fedaret̄ quod a celeſti ſpōſo non amaret̄. Abiecta igit̄ ſeculari habitu apud eccleſiā ſcti petri moāſterio ſe dedit ibiqꝫ multis annis in ſimplicitate oꝛonibus ⁊ elemoſinis deo ſeruiuit. Tādē cancri vlcere ī mamilla ꝑcuſſa. dū ante eiꝰ lectū duo cādelabꝛa ſꝑ lucerēt. qꝛ velut amica lucis nō ſolū ſpūales ſꝫ etiā coꝛpales tenebras odio hēbat. vidit btm̄ petrū apl'm inter ipſa duo candelabꝛa ante eiꝰ lectū ꝯſtitiſſe. Que ex amoꝛe ſumens audaciā exultauit ⁊ dixit. Quid eſt domine meus. Dimiſſa ſunt mihi peccata mea. Cui ille benigniſſimo vultu inclinato capite annuit dicēs. Dimiſſa. Ueni. Et illa. Rogo vt ſoroꝛ benedicta veniat mecum. Et ille. Non. ſed talis veniat tecuꝫ quod illa abbatiſſe indicans die tertia cuꝫ illa defuncta eſt In eodem inſuper libro gregoꝛiꝰ ait ꝙ dum pꝛeſbiter quidem magne ſanctitatis ad extrema deductus eſſet cū magna leticia clamare cepit dicens. Beneueniunt domini mei. beneueniūt domini mei. quid ad tantillum ſeruū veſtruꝫ dignati eſtis venire. Uenio venio. gratias ago. gratias ago Cunqꝫ qui aſtabāt quibus hec diceret interrogarent. ille admirādo reſpōdit. Nunquid ꝯueniſſe hic ſctōs apoſtolos petrū ⁊ paulū nō videtis. Cuꝫ vero iterū vt pꝛius repeteret ſancta illa aīa e carne ſoluta eſt. Dubitatur autē ab aliquibus vtrū eadem die petrus et paulus paſſi ſint. Dixerūt autē quidaꝫ ꝙ eadem die reuoluto anno. Sed hieroni. ⁊ omnes fere ſancti qui de hoc tractāt in hoc ꝯcoꝛdant ꝙ eodeꝫ die ⁊ anno paſſi ſunt. ſicut manifeſte habet̄ in epl'a dioniſij ⁊ ſicut dicit leo vel maximꝰ ſm̄ quoſdā in quodā ſermone vbi ſic ait. Nō ei ſine cauſa factū putamꝰ ꝙ vna die ī vno loco. vniꝰ tyrāni tolerauere ſniam. In vno die paſſi ſunt vt ad xp̄m pariter ꝑuenirēt vno loco ne alteri roma deeſſꝫ. ſub vno ꝑſecutoꝛe: vt equalis crudelitas vtrūqꝫ ꝯſtringeret. Dies ergo ꝓ merito. locꝰ aūt ꝓ gloꝛia. ꝑſecutoꝛ aūt idē decretꝰ eſt ꝓ virtute Hec leo. Licet aūt eadē die ⁊ hoꝛa paſſi ſint nō tamen in eodē loco. ſꝫ in diuerſis. Et quod dicit leo. ꝙ eodeꝫ loco paſſi ſunt hoc dicit ex eo ꝙ ambo rome paſſi fuerūt. De hoc quidaꝫ ſic verſibus dixit. Enſe coꝛonat̄ paulus cruce petrꝰ eodē. Sub duce luce loco dux nero roma locꝰ. Itē aliꝰ Enſe ſacrat paulū par. lux. dux. vꝛbs. cruce petrū. Licꝫ aūt eadē die paſſi fuerint. oꝛdinauit tñ gregoꝛius vt ipa die ſpecialiꝰ fieret quo ad officiū ſolēnitas petri ⁊ in ſequēti die cōmemoꝛatio pauli. Tuꝫ qꝛ ea die fuit dedicata eccl'ia ſcti petri. tū quia maioꝛ eſt dignitate. tum quia pꝛioꝛ conuerſione. tum qꝛ pꝛimatum tenuit rome

¶ De ſancto paulo apoſtolo. lxxv

Paulus interpꝛetatur os tube. vel os coꝝ. ſeu electuꝫ mirabile. vel electionis miraculū. vel paulus a pauſa quod eſt requies hebꝛaice ⁊ modicus latine ꝑ hec intelligūtur ſex pꝛerogatiue quas habuit paulus pre ceteris. Pꝛimum eſt lingua fructuoſa qꝛ ab illirico vſqꝫ ad hirl'm pꝛedicauit euangelium ⁊ ideo dicit̄ os tube. Scdm̄ charitas viſceroſa. qꝛ quis infirmat̄ ⁊ ego nō infirmoꝛ ⁊c. ⁊ inde dicit̄ os coꝝ. os. ſ. coꝛdis. de quo ipſe dicit Os nrm̄ ꝑꝫ ad vos o coꝛinthi. Coꝛ noſtrum dilatatū eſt. Tertium eſt cōuerſio miraculoſa ⁊ inde dicitur electū mirabile. qꝛ mirabilr̄ electꝰ ⁊ ꝯuerſus fuit. Quartū eſt manꝰ operoſa. ⁊ inde dicit̄ electionis miraculū. Magnū eñ miraculum fuit quando elegit ſibi ꝓpꝛijs manibuꝫ ſumptus acquirere ⁊ inceſſanter ꝓdicare. Quintū fuit contemplatio delitioſa. qꝛ raptus eſt vſqꝫ in tertiū celuꝫ. ⁊ inde fuit domini requies. qꝛ in contēplatōe exigit̄ requies mētis. Sextū eſt humilitas virtuoſa ⁊ inde dicitur modicus. De hoc autē nomīe paulus tres ſunt opiniones. Oꝛigenes vult ꝙ ſemꝑ fuerit hynomius. ⁊ vocatus ſit ſemper ſaulus ⁊ paulus. Rabanus vero vult ꝙ ante dictus eſt ſaulus a ſaule rege ſuperbo: ſed poſt conuerſionē vocatus eſt paulus quaſi paruulus a modico ⁊ humili ſpiritu. Unde ⁊ nomen ſuū interpꝛetādo dicebat. Ego ſum minimus apoſtoloꝝ ⁊c. Beda auteꝫ vult ꝙ dictus eſt paulus a ſergio paulo pꝛocōſule quem ad fidem conuertit. Paſſioneꝫ ſancti pauli linus papa cōſcripſit. A

Paulus apoſtolꝰ poſt ſui ꝯuerſionē multas ꝑſecutiones paſſus eſt quas beatus hilariꝰ bꝛeuiter enumerat dicēs. Paulus apoſtolus in philippis virgis cedit̄ in carcere ponit̄ ⁊ ligno pedibꝰ affligit̄. in liſtris lapidat̄. in iconia ⁊ theſſalonica ab iniquis perſequit̄ in epheſo feris dat̄. in damaſco ꝑ ſpoꝛtam. e muro deponitur. in hierl'm ſiſtitur. cedit̄ ligatur. inſidiat̄. in ceſarea clauditur criminatur. Nauigās in italiam periculo dirigitur. Romā veniēs ſub nerone iudicat̄ ⁊ occiſus finit̄. Hec hilarius. Apoſtolatū inter gentes accepit. Quēdā cōtrectuꝫ in liſtris erexit. Iuuenē qui de feneſtra ceciderat ⁊ expirauerat ſuſcitauit ⁊ multa alia miracula fecit. Apud mitilenē inſulā vipera manū eius inuaſit. ſed nihil eū leſit. quin potius in ignem ipſam excuſſit. Dicit̄ quoqꝫ ꝙ omnes qui de ꝓgenie illius hominis qui paulum hoſpicio ſuſcepit naſcūtur a venenoſis nullatenus ledunt̄. Unde cū pueri nati ſunt in cunis coꝝ patres ſerpentes ponūt. vt ꝓbent ſi veri eoꝝ filij ſint. Inuenit̄ aūt aliquādo paulus ꝙ eſt minoꝛ petro quandoqꝫ maioꝛ quandoqꝫ equalis. Sꝫ reuera minoꝛ dignitate maioꝛ ꝓdicatione. equalis ſanctitate. Refert haymo ꝙ paulus a pulloꝝ cantu vſqꝫ ad quintā hoꝛam laboꝛi manuū inſiſtebat. deinde pꝛedicationi vacabat. ita ꝙ plerūqꝫ vſqꝫ ad noctē ſermonē pꝛotrahebat. Reſiduuꝫ vero tēpis comeſtioni ſomno oꝛatōi ſatis neceſſariū erat. Dū vero veniſſet romaꝫ cū nero nōdū eſſet in imperio cōfirmatus. ⁊ etiā audiens ꝙ de lege iudeoꝝ ⁊ fide xp̄ianoꝝ inter paulum ⁊ iudeos queſtio vertebatur. non inde multuꝫ curauit. ⁊ ſic paulus quo volebat libere ibat ⁊ libere pꝛedicabat. Hieronimꝰ quoqꝫ in libꝛo de viris illuſtribꝰ ait. ꝙ viceſimoquinto āno a paſſiōe dñi hoc eſt neronis ſcdo paulꝰ romā victꝰ mittit̄ ⁊ ꝑ bienniū in libera manens cuſtodia aduerſus iudeos diſputauit. Deinde a nerone dimiſſus euāgeliū in occidētis ꝑtibus ꝓdicauit. Decimoquarto vero neronis anno eodē anno ⁊ die quo crucifixus eſt petrꝰ capite truncat̄. Hec hieroni. Eius aūt ſapiētiā ⁊ religio vbiqꝫ diuulgabatur. ⁊ ab oībꝰ admirabilr̄ habebat̄. Multos ēt de domo ceſaris ſibi in amicitiā copulauit ⁊ eos ad xp̄i fidē ꝯuertit. Quedā ēt ſcripta eiꝰ coꝛā ceſare recitata ſunt. ⁊ ab oībꝰ mirabilr̄ cōmēdata. Senatꝰ ēt de illo alta nō mediocriter ſentiebat. Quadā vero die dū paulus circa veſpas in quodā ſolario ꝓdicaret quidaꝫ iuuenis noīe patroclus pincerna neronis ⁊ ſibi ad modū dilectꝰ vt paulū ꝓpter multitudinē cōmodiꝰ audiret feneſtrā aſcēdit ⁊ paululū ibi doꝛmitādo decidēs expirauit. Quod audiens nero plurimū de eius moꝛte doluit. ⁊

ſtatim aliū in ei⁹ officiū ordinauit. Paulus
xo p ſpm̄ hoc cognoſcēs dixit aſtantib⁹ vt il
luc irēt ⁊ patroclū ceſaris cariſſimum ad ſe
defunctū afferrēt. Quē allatū paul⁹ ſuſcita
uit ⁊ ad ceſarē cū ſocijs ſuis miſit. Qui cū de
morte ei⁹ lamentaret ecce patroclus viuens
adeſſe preforib⁹ nūciat. Audiēs nero patro-
clum viuū quē paulo ante nouerat mortuū
plurimū ꝗdē expauit ⁊ eū ad ſe ingredi recu
ſauit. Sed tandē ꝑſuaſu amicoꝝ introire ꝑ-
miſit. Cui nero ait. Patrocle viuis ⁊ ille. Ce
ſar viuo ⁊ nero. Quis te fecit viuere. Cui il-
le dn̄s ihesus xp̄s rex oīm ſeculoꝝ. Irat⁹ ne-
ro dixit ergo ille regnabit in ſecl'a ⁊ reſoluet
oīa regna mundi. Cui patroclus etiā ceſar.
tūc nero dedit ei alapā dicēs ergo militas il
li regi. Et ille. Utiqꝫ milito. q2 me a mortuiſ
excitauit. Tunc quinqꝫ miniſtri imperatoris
qui ei iugiter aſſiſtebāt dixerūt ei cur impe-
rator ꝑcutis iuuenem prudentē ⁊ veraciter
r̄ndentē. Nā ⁊ nos illi regi inuictiſſimo mili
tamus qd̄ audiēs nero eos recluſit in carce-
rē vt eos nimiū torqueret quos ante nimis.
dilexerat tūc oēs chriſtianos fecit inquiri. et
oēs ſine interrogatione p tormētavaria pu-
niri. B Tūc paul⁹ vinctus inter ceteros
ante neronē ductus eſt. Cui nero. O bō ma
gni regis ſeruus. mihi aūt vinctus. cur mili
tes meos mihi ſubtrahis ⁊ tibi recolligis. cui
paul⁹. nō ſolū de tuo angulo milites collegi
ſed ēt de orbe vniuerſo quib⁹ rex noſter do-
na talia que nūꝙ̄ deficiēt: ⁊ que omnē exclu
dēt indigētiā largiet. Huic ſi ſubiectus eſſe
volueris ſalu⁹ eris. Qui tante extat potētie
vt iudex oīm veniat ⁊ mūdi huius figurā p
ignē reſoluat. Hoc audiēs nero ⁊ ira ſuccen
ſus q2 figurā mūdi p ignē paulus dixerat diſ
ſoluēdam. oēs milites xp̄i igne iuſſit crema
ri; paulū vero tanꝙ̄ maieſtatis reum capite
truncari. Tanta aūt xp̄ianoꝝ tunc occiſa eſt
turba vt populus romanus palatium virtu
te irrūperet ⁊ ſeditionē contra eum excitare
moliens ꝓclamaret. Pone modū ceſar tꝑa
occiſionē vel iuſſionē. noſtrates ſunt quos p
dia romanū tuent imperiū. timēs impator
mutauit edictū vt null⁹ xp̄ianos tangeret do
nec impator de eis plen⁹ iudicaret. quapro-

pter paulus iterū eſt reductus ⁊ aſpectui ne
ronis oblatus. quē vt nero vidit vehemētiſſi
me exclamauit. Tollite maleficū. decollate
impoſtorē. nec ſinite viuere criminatorē ꝑdi
te ſenſuū alienatorē. auferte de ſuꝑficie ter-
re mētuū immutatorē. Ad quē paul⁹ ait nero
tꝑe modico patiar. ſed viuam eternaliter do
mino ihesu xp̄o nero dixit. Auferte ab eo ca-
put vt me rege ſuo fortiorē intelligat q eum
deuici. ⁊ videam⁹ ſi ſemꝑ viuere valeat. Cui
paulus. vt ſcias me poſt mortē corꝑis eter-
naliter viuere cū mihi caput abſciſum fuerit
viuus tibi apparebo ⁊ tūc cognoſcere poteris
q2 xp̄s eſt deus vite ⁊ nō mortis. Et his dictis
ad locū ſupplicij ducit qui cum duceret. dixe
rūt ei tres milites q cū ducebant. Dic nobis
paule quis eſt ille rex veſter quē tm̄ diligitis
ꝙ ꝓ eo magis mori ꝙ̄ viuere eligitis ⁊ qua-
lem inde mercedē habebitis. tūc paul⁹ de re
gno dei ⁊ pena inferni adeo eis ꝑdicauit ꝙ
eos ad fidē ꝯuertit. qui cū rogarēt eū vt libe
re abiret quo vellet ait. Abſit fratres vt fugi
am. Nō eīm ſum ꝓfugus ſed miles xp̄i legit
timus. Scio eīm ꝙ per hāc vitā trāſitoriā ad
vitā trāſibo eternā. Mox aūt vt fuero decol
latus viri fideles rapient corpus meū. Uos
aūt locū notate ⁊ illuc cras mane venite in-
uenietis enim iuxta ſepulchrū meū duos vi
ros orantes. ſcꝫ titū ⁊ lucā. Quibus cū dixe-
ritis q de cauſa vos ad eos miſi ipſi vos ba-
ptizabūt et regni celeſtis facient cōſortes ⁊
coheredes qd̄ cū loqueret miſit nero duos mi
lites vt viderēt ſi adhuc eſſet occiſus. Et cū
eos vellꝫ ꝯuertere illi dixerūt. Cū mortu⁹ fu
eris ⁊ reſurrexeris. tūc credem⁹ tibi d his q dicis
nūc aūt cito veni ⁊ qd̄ meruiſti accipe. Cūqꝫ
ad locū paſſionis duceret in porta hoſtienſi
cuidā matrone noīe plantile diſcipule pauli
que ſm dioniſiū alio nomine dicebat lemo-
bia. q2 forte binomia fuit obuiā dedit. q flēs
ſuis oratiōibus recōmēdare cepit. Cui pau-
lus vale plātilla eterne ſalutis filia. cōmoda
mihi velū quo caput tuū tegis ⁊ inde oculos
meos ligabo. ⁊ poſtmodū tibi reſtituā illud
quod dum ſibi traderet irridebant ei carni-
fices dicentes. Quid impoſtori iſti ⁊ ma
go tam precioſum pannum tribuis vt ipſuꝫ

amittas. Cum ergo ad locū paſſionis pau-
lus veniſſet ad orientem verſus ⁊ manibus
in celum extenſis diutiſſime cum lachrimis
patria voce orauit ⁊ gratias egit. poſt hvale
faciens fratribus oculos ſibi de velo plantil
le ligauit. ⁊ vtrūqꝫ genu in terram figēs col
lum extendit ⁊ ſic decollatus eſt. Mox eius
caput de corpore exiliēs. ihesus chriſtus qd̄
ſibi in vita tam dulce extiterat ⁊ tam crebro
nominauerat. hebraice clara voce inſonuit.
Dicitur enim ipſum in ſuis epiſtolis chriſtū
vel ihesum vel vtrūqꝫ quingentis vicib⁹ no-
minaſſe. De eius autē vulnere vnda lactis vſ-
qꝫ in veſtimēta militis exiliuit. ⁊ poſtea ſan-
guis effluxit. in aere lux immenſa emicuit.
de corpore odor ſuauiſſimus emanauit. C
Dionyſius aūt in epiſtola ad thimotheū de
morte pauli ſic dicit. In hora autē illa triſti-
cie plena frater mi dilecte dicente carnifice
paulo collum para. tūc beatus apoſtolus ſu
ſpexit in celū muniēs frontem ⁊ pectus ſuū
ſigno crucis ⁊ dixit. Dn̄e mi ihesu chriſte in
manus tuas cōmēdo ſpiritum meum ⁊ tūc
abſqꝫ triſtitia ⁊ compulſione extendit collū
ſuū ⁊ ſuſcepit coronā. Percutiente aūt car-
nifice ⁊ amputante pauli caput. tunc beatiſ-
ſimus in ipſo ictu explicuit velum ⁊ collegit
ſanguinē propriū in velo ⁊ ligauit eum ⁊ ob
uoluit ⁊ tradidit illi femine. Et reuerſo mi
liti carnifici dixit lemobia. vbi dimiſiſti ma-
giſtrū meū paulum. Reſpondit miles. Cum
ſocio iacet ibi extra vrbē in valle pugilū ⁊ ve
lo tuo velata eſt facies eius. ipſa autē reſpō
dens ait. Ecce intrauerūt nūc petrus ⁊ pau
lus induti veſte preclara ⁊ coronas fulgen-
tes luce radiantes habebāt in capitibus ſu-
is. ⁊ ꝓtulit velum ſanguine cruentatū ⁊ mō-
ſtrauit eis. Propter qd̄ op⁹ m̄lti crediderūt
dn̄o ⁊ xp̄iani facti ſunt. Hec dionyſius. Au-
diēs nero que cōtigerāt vehemēter extimuit
⁊ de his omnib⁹ cū philoſophis ⁊ amicis lo
qui cepit. Dū hec inuicē loquerent. venit pau
lus ianuis clauſis ⁊ ante ceſarē ſtās ait. Ce
ſar ecce paulus regis eterni ⁊ inuicti miles
Uel nūc crede. q2 nō ſum mortuus: ſed viu⁹
ſꝫ tu miſer eterna morte morieris. eo ꝙ ſan
ctos dei iniuſte īterficis. Et his dictis diſpa-

ruit. Nero aūt ex nimio timore velut amēs
effectus quid ageret ignorabat ⁊ ſuaſu. ⁊ cō
ſilio amicoꝝ patroclū ⁊ barnabā cū alijs ſol-
uit ⁊ quo vellent libere abire ꝑmiſit. Illi xo
milites. ſcꝫ longinus magiſter militū ⁊ acce
ſtus ad ſepulchrū pauli mane venerūt ⁊ du-
os viros ſcꝫ titum ⁊ lucam orantes ⁊ in eoꝝ
medio paulū ſtantē viderūt. Quos titus ⁊ lu
cas videntes vehementer territi fugere ce-
perūt ⁊ paul⁹ diſparuit. illis aūt poſt eos cla-
mantes dicebant. Nō vt putatis vos ꝑſeq̄-
mur. ſed a vobis baptizari volum⁹ ſicut pau
lus nobis dixit. quem modo vobiſcū orātē vi
dimus. Hoc illi audientes reuerſi ſunt ⁊ cū
magno gaudio eoſ baptizauerūt. Caput au
tem pauli in quandam vallem ꝓiectum eſt ⁊
pre multitudine alioꝝ qui interfecti fuerūt ⁊
illuc ꝓiecti inueniri nō potuit. Legitur autē
in eadeꝫ epiſtola dionyſij ꝙ cū quadā vice fo
uea mundaretur. ⁊ caput illuc pauli cū alijs
purgamentis proiectū fuiſſet. quidā paſtor
illud in virga ſua leuauit ⁊ iuxta caulas oui-
um fixit. Uidit autē per tres noctes cōtinu-
as ipſe cū domino ſuo ſuper ꝑdictū caput lu
cem ineffabilem refulgere. qd̄ cū epiſcopo ⁊
fidelibus nunciatū fuiſſet dixerūt. vere hoc
eſt caput pauli. Egreſſus igitur epiſcopus ⁊
vniuerſa fideliū multitudo caput illud ſecuꝫ
detulerūt. ⁊ in quadaꝫ menſa aurea illud de
ponentes illud corpori cōiungere attempta
bant quibus patriarcha reſpondit. Nos ſci
mus ꝙ multi fideles occiſi ſunt. ⁊ eorum ca
pita ſunt diſperſa. Unde dubito illud caput
corpori pauli coniungere. ſed caput hoc ad
pedes corporis ponamus ⁊ omnipotentem
dominū exoremus. vt ſi caput ſuum eſt con-
uertatur corpus ⁊ capiti cōiugatur. qd̄ cum
omnibus placuiſſet caput ipſum ad pedes
corporis beati pauli poſuerūt. Et ecce cun-
ctis orantibus ⁊ ſtupentibus. corpus ſe ver
tit ⁊ in loco ſuo capiti ſe iunxit. ⁊ ſic oēs deū
benedixerunt. ⁊ hoc eſſe caput pauli veraci
ter cognouerunt. Hec dionyſius. D Re-
fert gregorius turonenſis qui tēpore iuſtini
iunioris claruit. ꝙ quidā deſperans laqueū
ſibi parabat. nomen tamen pauli inuocans
ſemꝑ dicebat. Adiuua me ſancte paule. tūc

affuit quedā vmbra ſqualida hortans eū ac
dicēs. Eya bone vir age qđ agis morā ne fe
ceris. At ille ſꝑ parās laqueū dicebat bea-
tiſſime Paule adiuua me. expedito iam la-
queo affuit alia vmbra tanꝙ hoīs dicēs illi
qui hoiem hortabaṫ. Fuge miſerrime quia
paulus aduocat' aduenit. Tūc ſqualida vm
bra euanuit. ⁊ homo ad ſe rediēs ⁊ laqueū
ꝓiciēs pniāȝ ꝯdignā accepit. Grego. in re-
giſtro. Ex catenis beati pauli multa mira-
cula demōſtrantur. ⁊ dū multi parū qđ ex li-
matura petūt aſſiſtit ſacerdos cū lima. ⁊ ali
quib' petētib' ita ꝯcite aliqđ de catenis ip-
ſis excutiṫ vt nulla mora ſit. qbuſdā vo petē
tibus diu per catenaȝ ipſas lima duciṫ. ⁊ tn̄
vt aliqđ inde exeat nō obtineṫ. In eadē quo
qȝ epl'a q̄ ſupra dicta ē. btūs dioniſi' morteȝ
pauli magiſtri ſui pijs vbis deplorat dicēs.
quis dabit oculis noſtris aquas ⁊ pupillis
noſtris fonteȝ lachrimaꝝ vt plorem' die ac
nocte lumen eccleſiarū qđ extinctū eſt. quis
nō induet fletū ⁊ gemitū aut nō veſtieṫ lugu
bribus ⁊ mēte attonitus nō obſtupeſcet. Ec
ce etenī petrus fundamētuȝ eccleſiarū. glo-
ria ſanctoꝝ apoſtolorum a nobis receſſit. ⁊
nos orphanos dereliqt. Paulus quoqȝ gē-
tium familiaris ⁊ ꝯſolator pauperū deficit
nobis ⁊ vlterius non inueniṫ. qui fuit pater
patrū. doctor doctorū. paſtor paſtorū. Abyſ-
ſum ſapientie fiſtula altiſonās. predicatorē
veritatꝭ ifatigabilē. paulū dico nobiliſſimū
apoſtolū. Hic angelus terreſtris ⁊ homo ce
leſtis imago ⁊ ſimilitudo deitatis ⁊ ſpiritus
deiformis. oēs nos dereliquit. nos inꝙ ino
pes ⁊ indignos in hoc mūdo cōtemptibili ⁊
maligno ⁊ ingreſſus eſt ad deuȝ ſuū dn̄m ⁊
amicū heu frater mi thimothee dilecte aīe
mee. vbi eſt pater tuus magiſter ⁊ amator.
Unde te vlterius ſalutabit Ecce eni orpha
nus factus es ⁊ remanſiſti ſolus. iaȝ nequa
ꝙ ſcribet tibi ſua ſanctiſſima manu dicens
tibi. Fili cariſſime. Ue mihi frater mi thi-
mothee. quid hic accidit triſticie ⁊ tenebra-
rum ⁊ damni. qꝛ orphani facti ſumus. Jam
nō veniēt ad te epiſtole eius in qbus ſcriptū
ſit. Paulus modicus ſeruus ieſu xp̄i. Jam
non ſcribet de te vlteri' ciuitatibus dicens.
Suſcipite filiū meū dilectū. Complica fra
ter libroȝ ꝓphetarū. ⁊ ſigna ſuꝑ eos. quia
neminē habemus interpretē parabolarum
⁊ paradigmatū ⁊ eloquioꝝ ipoꝝ. Dauid ꝓ-
pheta plangebat filiū ſuū ⁊ dicebat. Ue mi
hi ꝓ te fili mi. ve mihi Ego auteȝ. Ue mihi
magiſter mi. ve ve mihi. Ammodo defecit
⁊ ceſſauit concurſus diſcipuloꝝ tuoꝝ romā
venientium ⁊ querētiū nos. Jam nemo di-
cturus eſt. eamus ⁊ videamus doctores no
ſtros. ⁊ interrogem' eos qualiter nos rege
re oporteat eccl'ias nobis cōmiſſas ⁊ inter-
ꝑtabunṫ nobis eloquia dn̄i noſtri ieſu xp̄i ⁊
eloquia ꝓphetarū. Uere ve his filijs frater
mi qui priuati ſunt patrib' ſpūalibus qbus
priuatus eſt grex. Et nobis etiam frater ve
qui priuati ſumus magiſtris noſtris ſpūali
bus qui collegerant intellectū ac ſciam vete
ris ac noue legis. ⁊ colligauerāt in ſuis epi-
ſtolis. Ubi eſt curſus pauli ⁊ labor ſanctorū
pedū eius. vbi eſt os loquēs ⁊ lingua ꝯſulēs
⁊ ſpūs bene placēs deo ſuo. Quis nō ploret
⁊ vlulet. Naȝ qui meruerūt gloriā ⁊ honorē
apud deum. tanꝙ malefactores traduṅt in
mortē. Ue mihi qn̄ in illa hora intuitus ſuȝ
corpus ſanctū ſanguine innocēti cruentatū
heu mihi pater mi magiſter ⁊ doctor. nō qui
dem reus tali morte extitiſti. Nūc ergo quo
ibo te querere gloria xp̄ianorū. ⁊ laus fide-
lium. quis cōticeſcere fecit vocē tuā fiſtula
eccleſiarū ⁊ fiſtula altiſona plectrū pſalterij
decacordi. Ecce itroiſti ad dn̄m deū tuū quē
deſideraſti. ⁊ toto affectu ꝯcupiſti Hieruſa
lem ⁊ roma praua amicitia eq̄les facte ſunt
in malo. hieruſalē crucifixit dn̄m nr̄m ieſuȝ
xp̄m. roma vero apl'os eius interemit. Hie
ruſalē aūt ſeruit ei quē crucifixit. roma autē
ſolēnizando glorificat quos interemit. Et
nūc frater mi thimothee qs dilexiſti ⁊ toto
corde deſiderabas. ſaul dico regē ⁊ ionathā
in vita ſua nō ſunt ſeparati: nec in morte Et
ego nō ſuȝ ſeparat' a dn̄o magiſtro meo ni
ſi cū ſeparauerūt nos homies ꝑeſſimi ⁊ iniqui
Et ſeparatio hui' hore nō erit ſemꝑ. aīa ei'
cognoſcit dilectos etiā ſine hoc ꝙ eis loqua
tur q nūc ab eo elōgati ſunt. In die autē re-
ſurrectōis magna iactura eſſȝ ſeꝑari ab eis

hec Dioniſi'. Johānes chriſoſto. in libro de
laudibus pauli hūc glorioſuȝ apl'orum mul
tipliciter cōmendat ſic dicēs. Nihil prorſus
errauit. qui pratū inſigne virtutū ac paradi-
ſuȝ ſpūalem pauli aīaȝ nūcupauit. Que aūt
lingua laudib' eius inueniat equalis. cū oīa
que in oībus ſunt bona. aīa ſua vna poſſide
at ⁊ ea cūcta plene accumulet: nec ſolū hoīȝ
ſed etiā qđ eſt ampli' angeloꝝ. Nec tn̄ idcir
co reticebimus qn potius pauca dicemus.
Eſt eni hoc maximū laudis gen' cū orōnis
copiā virtus ſuperat ⁊ magnitudo laudati.
Sicqȝ vinci multo eſt nobis glorioſius ꝙ ſe
peruiſſe. Uñ igiṫ oportunī' laudū ei' ſume-
mus exordiū: niſi ab hoc ipſo primū vt oſtē-
damus eū bona oīm poſſidentē E Abel
obtulit ſacrificiū ⁊ inde laudaṫ. ſȝ ſi pauli ho
ſtiaȝ adducamus in mediū ꝙtū celū a terra
ſuperior apparebit. Siquidē ſemetipſuȝ ꝑ
dies ſingulos imolabat. quā tn̄ hoſtiā dupli
citer offerebat tū in corde. tū in corꝑe morti
ficationē circūferēs. Nō eni oues offerebat
aut boues. ſed ſeipm̄ dupliciter imolabat.
Necqȝ his contentus fuit. ſed etiā orbē vni-
uerſuȝ ſtuduit offerre. qui terram. ac mare.
greciā atqȝ barbariā. oēmqȝ ſub ſole regio-
neȝ quaſi volitans circūiuit. ex hoībus ange
los faciens qnimmo ipos hoies quaſi ex de
monibus in angelos ꝑducens. Quid huic
hoſtie reperiṫ equale quam paulus gladio
ſpūſſancti imolauit. ⁊ in illo altari qđ ſuꝑ ce
luȝ locatū eſt obtulit. Sȝ Abel dolo germa
ni ꝑcuſſus occubuit. paulus vero ab eis iter
fectus eſt quos ab innumerꝭ malis cupiebat
eruere. Uis aūt ei' innumeras tibi oſtendā
mortes. tot vtiqȝ quot etiā dies vixit. Noe
ſe tantuȝ in archa legiṫ ſeruaſſe cū liberis.
hic autē multo ſeuiore inūdante diluuio nō
archā coaptando cōpaginibus tabularū. ſȝ
epl'as cōponēdo ꝓ tabulis. vniuerſuȝ orbeȝ
ꝑiclitantē ex medijs fluctib' liberauit. Hec
autē archa nō vno loco circūferṫ. ſed ſpiritu
cordis termios cōprehēdit nec bitumine ac
pice. ſȝ ſpiritu ſancto eius tabule ſunt perū-
cte. Hec ſuſcipiēs pene irrationabilib' aīa
libus ſtultiores. imitatores efficit angeloꝝ
Huic quoqȝ ille vincit archaȝ. quia illa cor-
uum recipiens coruū rurſuȝ emiſit. ⁊ inclu-
dens lupuȝ feritatē eius mutare non potu-
it. Hec vero accipitres miluoſqȝ ſuſcipiens
fecit columbas. ⁊ excludens omnē feritatē
manſuetudinē ſpiritus introduxit. Abraaȝ
miranṫ oēs qꝛ ad dei ꝑceptū patriā atqȝ co-
gnatos reliquit. ſed quomodo paulo poſſit
equari qui nō tantūmodo patriā vel cogna
tos ſed ipſuȝ quoqȝ mūdū reliquit. imo etiā
celū ⁊ celū celi. ⁊ hec oīa xp̄ȝ ſuſcipiendo de
ſpexit. Unde pro cūctis iſtud ſolū. i. xp̄i cha-
ritateȝ requirens. neqȝ preſentia inquit ne
qȝ futura neqȝ altitudo ⁊c. Sed ⁊ abraaȝ in
periculū ſe tradēs hoſtibus filiū fratris eri
puit. At paulus vt vniuerſuȝ orbē de ipſa di
aboli extraheret manu. innumerabilia peri
cula ſuſtinuit. proprijſqȝ mortibus maximā
ſecuritatē alijs cōparauit. Filiū qqȝ abraaȝ
voluit imolare paulus vero ſemepipſuȝ mil
lies imolauit. In iſaac patientiā aliqui ad-
mirātur quoniā puteos a ſe factos obſtrui
patiebatur. At paulus non puteos cernens
lapidibus obrutos. ſed propriū corpus non
ſolū ſicut iſte cedebat. ſed eos etiā a quibus
patiebatur in celū ſtudebat euehere. Quan
to eni amplius obruebatur iſte fons tanto-
magꝭ erūpebat. ac plures a ſe fluuios effun
dendo manabat. De lōganimitate atqȝ pa-
tientia iacob ſcriptura miratur. E. que nā
illa eſt taȝ adamātina aīa que pauli patien-
tiaȝ poſſit imitari. Neqȝ eni ſeptē annoꝝ. ſȝ
totius vite ſeruitiū pro ſponſa pertulit xp̄i
non aduſtus ſolū eſtu diei ⁊ noctis gelu. ſed
tēptationes mille perpetiēs. ⁊ nunc quideȝ
verberibus. nunc vero lapidibus ſciſſus at-
qȝ colliſus. ⁊ inter certamina vbiqȝ ꝑſilicēs
captas oues ex diaboli faucibus abſtrahe-
bat. Sed ⁊ ioſeph pudicitie virtute decora-
tus eſt. ⁊ ego vereor ne iaȝ ridiculū ſit. hinc
etiā paulū laudare. q ſemetipſuȝ crucifigēs
nō ſolū humanorū corpoꝝ pulchritudines
ſed oīa etiā que videnṫ rebus clara ac deco
ra cernebat. quēadmodū nos fauillā cinerē
qȝ ꝯſpicim'. q quaſi mortu' prorſus ad mor
tuū imobilis ꝑmanebat. Stupent iob oēs
hoies. Eſt eni athleta mirabilis At paulus
nō mēſibus tm̄ ſed annis plurib' in agone

perdurans tā clarus enituit. non teſte gle-
ba ſaniem carnis radens. ſed ipſius intelli
bile os leonis frequēter incurrēs ⁊ pugnās
aduerſus tēptatōnes innumeras. omni erat
lapide tolerātior. Qui nō a tribus ⁊ a quat-
tuor amicis ſꝫ a cūctis infidelibus. a fratri
bus etiā opprobria ſuſtinebat ꝯſputꝰ ab oī-
bus atqꝫ maledictꝰ. Et illi erat magna ho-
ſpitalitas ⁊ cura pauperū. Sed quā ille curā
impēdebat carne debilibus hāc iſte animis
morbidis exhibebat. Illiꝰ oī aduenīēti apie
batur domꝰ huius xp̄o aīa vniuerſo patebat
orbi. Et ille quidē cū oues ⁊ boues haberet
īnumeros erat in paupes liberalis. Hic xp̄o
nihil amplius corpore ſuo poſſidens de hoc
ſufficiēter indigētibus miniſtrabat. Quod
alicubi cōmemorās neceſſitatibꝰ inqt meis
⁊ his qui mecū erāt miniſtrauerunt manus
iſte. Sed etiam vermes atqꝫ vulnera ſeuos
ſancto iob inferebant dolores. Sed ſi pauli
xp̄bera famē cathenas periculaqꝫ ꝯſideres
que a domeſticis ab extrācis ac a cetero pa
tiebaꝛ orbe ſolicitudinē quā ipē ꝓ eccleſijs
vſtionē quā ꝓ ſcandalizatis ſingulis ꝑfere-
bat, videbis ꝙ oī erat ſaxo durior. aīa illa et
ferrū atqꝫ adamantē firmitate ſupabat que
enim ille corpore hec mente paulus ſuſtinu
it que omni merore moleſtior de ſingulis q̇
buſcūqꝫ labētibus meſticia cōſumebat. Vñ
⁊ iuges ex eo fontes lachrymaꝝ nō diebus
ſolū ſꝫ etiā noctibꝰ effluebāt. Vtqꝫ muliere
ꝑturiēte vehemētiꝰ affligebaꝛ i ſingulis ꝓpꝛ
qḋ ēt dicebat filioli mei q̄s iteꝝ ꝑturio. moy
ſes pro iudeoꝝ ſalute deleri elegit de libro.
Moyſes itaqꝫ ſe cū ceterꝭ obtulit ꝑire. pau
lus ꝓ ceteris Nō em̄ cū ꝑeūtibꝰ ꝑire voluit
ſꝫ vt alij ſaluarēꝛ ipē de glorie eternitate de
cideret. Et quidē ille pharaoni. hic diabolo
quotidie repugnabat. Ille ꝓ vna gente. Iſte
ꝓ vniuerſo orbe certauit: nō ſudore ſed ſan
guine. Iohannes in cibū locuſtas ⁊ mel ſil-
ueſtre ſumebat. ſꝫ paulus ita in medio mū-
di ſtrepitu quēadmodū ille in heremo quie-
te verſatus eſt nō quidē paſtus locuſtis aut
melle ſilueſtri. multo autē his victu viliore
contentus eſt. ac neceſſario quidē indulgēs
cibo. feruenti ſtudio ꝑdicēdi verū illiꝰ aduer
ſus herodiadem apparuit magna ꝯſtantia
⁊ ille nō vnū aut duos aut tres. ſꝫ innumeros
⁊ ſimili poſitos poteſtate corripuit. imo lon
ge illo ſeuiores tirānos ⸿ Reſtat vt pau
lum iam angelis cōparemus. in quibus ma
gnificiū ꝑdicamꝰ. qꝛ cū oī cura deo obediuit
qḋ dauid ammirādo dicebat. Potētes vir-
tute faciētes verbū eiꝰ ⁊c. qḋ vero aliḋ ꝓphe
ta i angelis miraꝛ. qui facit inquit angelos
ſuos ſp̄us: ⁊ miniſtros ſuos ignē vrentē. ſꝫ
hoc in paulo poſſumꝰ inuenire. q̇ velut ignis
ac ſp̄us totū terrarū ꝑcurrit orbē ⁊ ꝑcurren
do purgauit. ſed nondū celū iſte ſortitus eſt
⁊ hoc eſt oīno mirabile ꝙ talis verſaꝛ in ter
ris etiam mortali adhuc carne circūdatus.
Quāta ergo nos cōdemnatōe digni ſumus
cū vno hoīe bona in ſe oīa cōgregāte nec mi
nimā quidē partē eoꝝ ſtudemꝰ imitari. Nō
enim aliā eſt ille ſortitus naturā nec diſſimi
lem nactus aīam nec alterū habitās mun-
dum. ſed in eadem terra eadēqꝫ regione.
ſub eiſdē etiā legibus nutritus ⁊ morıbꝰ cū-
ctos qui nūc ſunt hoīes vel fuerūt animi vir
tute trāſcendit. nec vero in illo hoc ſolū mi-
rabile eſt ꝙ pre abūdantia deuotionis quo-
dammodo non ſenſit dolores pro virtute ſu
ſceptos. Sed etiam ꝙ virtutem ipſam pro
mercede penſauit. Nam ⁊ nos quidem pro
pter eā ꝓpoſita mercede certamus quā ille
complectens etiam ſine premio diligebat.
Cuncta illa que aſperitate ſui videntur im-
pedire virtutem cū omni māſuetudine per
petiens quottidie celſior quottidie aſſurge-
bat ardentior. Et intentatis ſibi periculis
noua ſuper alacritate pugnabat. Qui cū ſi-
bi mortem iam imminentē videret. ad com
munionem delectationēqꝫ gaudij alios pro
uocabat dicēs. Gaudete ⁊ congratulamini
mihi. Itaqꝫ ad cōfuſionem ⁊ iniurias quas
ob predicandi ſtudium ſuſtinebat magis q̄
ad honorum oblectamenta ꝓperabat mor
tis potius q̄ vite deſideriū appetens paup-
tatis q̄ opulentius ⁊ multo amplius laborē
q̄ alij requiem poſt laborem. ac merorē ma
gis eligens q̄ alij voluptatē. ſtudioſius pro
inimicis ⁊ fructuoſius orans q̄ alij aduer-
ſus inimicos. Vnum illi formidādū erat at-

q̄ metuendum offenſa nimirū dei. nec de-
ſiderabile illi aliud erat niſi placere deo ſem
per. Non dico autē ꝙ nihil preſentiū deſi
derabat. ſꝫ nec aliquid futuroꝝ. Non enim
mihi dicas merces ingentes exercitꝰ pecu-
nias prouincias poteſtates. hec enim quaſi
aranearū fila reputauit. ſed ea que ꝓmittū
tur in celis. ⁊ tunc eius ardentē in xp̄o amo
rem videbis. Hic ſiquidē pro illius dilectio
ne non angelorum non archangelorum di-
gnitatē nec quicq̄ horum ſimile concupi-
uit. quod enim erat maius omnibus chriſti
amorē fruebatur: cum hoc enim beatiorē
cunctis ſe putabat ſine hoc autē neqꝫ domi
nantiū. neqꝫ principatuū ſocius eſſe cupie-
bat ſed cū hac dilectione magis eſſe vel ex-
tremus. imo etiā ex numero punitoꝝ q̄ ſi-
ne hac inter ſummos honores ⁊ ſublimes.
Hoc enī erat illi maximū ac ſingulare tor
mētū ab hac caritate diſcedere. hoc illi erat
gehenna. hoc ſola pena. hoc infinita ⁊ intol
lerāda ſupplicia. Sed ꝑfrui caritate chriſti
hoc illi vita. hoc mundus. hoc regnū. hoc ꝓ
miſſio. hec bona videbantur innumera. ſic
deſpiciebat vniuerſa que timemus vt ſolet
herba iā putrefacta contemni. Tyrānos ve
ro ac populos ſpirantes furorē velut quoſ-
dam eſſe culices eſtimabat. Mortem vero
atqꝫ cruciatus ⁊ mille ſupplicia quaſi ludū
putabat eſſe pueroꝝ dummodo pro xp̄o ali
quid ſuſtineret. Decorabaꝛ em̄ magis vin-
ctus catena q̄ dyademate coronatꝰ. Et em̄
coartatus carcere habitabat in celo. Ac libē
tius verbera recipiebat ⁊ vulnera q̄ alij bra
uia diripiāt ⁊ dolores non minus q̄ premia
diligebat cū ipſos vtiqꝫ dolores loco duce-
ret premioꝝ propterea ipſos etiā gratiam
noīabat quoniā que nobis ſunt cauſa triſti
cie hec illi maximā pariebāt voluptatē. Me
rore quoqꝫ maximo vrebatur. ꝓpter quod ⁊
dicebat. Quis ſcandalizatur ⁊ ego non vror
Etiā ſi in merore dicat quis ineſſe aliquam
voluptatē. multi enim qui filioꝝ mortibus
vulnerantur. aliquid conſolationis accipiūt
cū ſuis fletibus relinquuntur magiſqꝫ do
lent cū dolore prohibenꝛ. Sic ⁊ paulus no
cte ac die cōſolationē accipiebat ex lachri-
mis. Nullus quippe tanto affectu mala ꝓ-
pria quanto ille deflebat aliena. quēadmo-
dum enim illū opinaris afflictū cū ꝑditionē
defleret peccatorū. qui vt illi ſalui fierent a
celoꝝ gloria cupiebat excludi. nā nō ſaluari
illos multos acerbius eſtimabat ꝙ ſemet-
ipſum perire. Nunc ergo cui nā rerū poterit
quis cōparare cui ferro. cui adamāti. Quid
nam illā aliquis appellet aīam auream vel
magis adamantinā. nā ⁊ omni erat adamā
te fortior. auro gēmiſqꝫ precioſior. ⁊ alterā
quidē materiā firmitate alterā ſupabat ꝑci
oſitate. Cui igiꝛ rei huiꝰ ab aliquo aīa cōpa
retur. Earū qdē q̄ ſunt oīno nulli ꝙ ſi vel au
ro adamātis fortitudo vel adamāti honor
dareꝛ auri. tūc forte aliquo mō comparatio
eius pauli poſſet aīe ꝯuenire: ſꝫ qḋ ego ada
mantē ⁊ aurū ad ſimilitudinē adduco pauli
Mundū ſi ex aduerſo appēdas oēꝫ etiā tūc
videbis apte pauli ingēs pōdus examinis.
Mūdo igiꝛ ⁊ oībus q̄ in mūdo ſunt paulū
dicimus digniorē. Si igiꝛ mūdus eo digni
or nō eſt. ſꝫ forte vel celū. ſꝫ illud quoqꝫ inue
nitur inferiꝰ. Si em̄ nō ſolū celū ſꝫ etiā q̄ ha
benꝛ in celis dei poſtpoſuit caritati quō nō
magis dñs q̇ tanto eſt benignior paulo quā
to maliciā bonitas antecellit innumeris ce-
lis eū iudicat digniorē. Nō em̄ nos tm̄ dili-
git deꝰ q̄tū a nobis ipē diligiꝛ. ſꝫ tāto effuſiꝰ
quanto nec ſermo ſufficit explicare. In pa-
radiſū quoqꝫ hūc deus rapuit ⁊ in celū ter
tiū ſubleuauit. Nec immerito. Si qdē paulꝰ
in terra gradiēs ſic ſe gerebat in cūctis qua
ſi angeloꝝ ſocietate frueret. nā viſibili ad-
huc corpi colligatꝰ illoꝝ ꝑfectiōe gaudebat
Tantis fragilitatibꝰ corpis ſubditꝰ i nullo
inferior ſuperiꝰ virtutibꝰ apparere certabat
Nā ⁊ tanq̄ pennatꝰ totū docendo ꝑuolauit
orbem: ⁊ velut incorporeꝰ labores ꝑiculaqꝫ
contempſit. ⁊ quaſi iam celū poſſidēs. cūcta
prorſus terrena deſpexit. ⁊ tanq̄ cum ipſis
iam incorporeis virtutibꝰ degens iugi mē-
tis intentione vigilauit. Et angelis qdē ſe-
pe diuerſarum gentium cura commiſſa. ſꝫ
nullꝰ illorum ita creditum ſibi populum gu
bernauit vt paulus vniuerſū orbē. Sicut
autem aliquis indulgētiſſimus pater affici

tur erga filium frenesi comphenſum cuius
qͦto magis cõuicijs ictibuſqȝ pulſatur tanto
eius potius miſeretur ꝛ de flet. ita paul' iſtis
a quibus affligebatur maiora adhibebat fo
menta pietatis nãqȝ ſepe pro illis qui eum
quinquies verberauerat ꝛ eius ſanguinẽ ſi-
tiebant lachrimabat ꝛ vehementer dolebat
ꝛ ꝑ eis orabat. Fratres inquit voluntas qui
dem cordis mei ꝛc. Vehemẽter quoqȝ mor-
debat ac penitus diſſecabat cũ eos pereun-
tes videret. Ut eñ miſſum in ignem ferruȝ
totũ prefecto ignis efficitur: ſic paulus cha
ritate ſuccenſus effectus eſt totus charitas
qui quaſi cõmunis totius mundi eſſet pater
ita in amore hoim ꝛ ipſos eoꝝ mutabat pa-
rentes imo cũctos nõ carnales verũetiã ſpi
rituales pĩes ſolicitudine ac pietate ſupera
bat: oẽm eñ prorſus hoiem deo exhibere cu
piebat. quaſi eñ vniuerſum mũdũ ipſe genu
iſſet. ſic oẽs in dei regno feſtinabat inducere
corpus ꝛ aiaȝ ꝑ his quos diligebat ipendẽs.
Homo iſte ignobilis ꝛ circũferari' qui artẽ
exercebat in pellibus tanta virtute progreſ
ſus eſt. vt vix triginta annoꝝ ſpacio ꝛ roma
nos ꝛ perſas ꝛ parthos ꝛ medos indos ꝛ ſcy
tas. ethiopes ꝛ ſaurarathas atqȝ ſaracenos
ꝛ omne ꝓrſus hoim gen' ſub iugo mitteret
veritatis. Et ſicut in ſtipulas aut fenũ ignis
immiſſus. ſic oia demonũ opa ꝯſumpſit. Pau
lo eñ inſonãte lingua ꝛ omni igne vehemẽ-
tius irruẽte cedebãt oia atqȝ fugiebãt ꝛ de-
monũ cultus ꝛ tyrãnoꝝ mine ꝛ domeſticoꝝ
inſidie. Magis aũt ſicut ꝛ radijs ſolis orien
tibus ꝛ tenebre fugant ꝛ adulteri ac fures
foueis tegunt ꝛ latrones recedũt homicide
ad antra fugiũt. oiaqȝ lucida efficiunt ꝛ cla-
ra deſup illuſtrãtib' radijs. Sic vbiqȝ euan
geliũ diſſeminãte paulo fugabat error ꝛ ve
ritas remeabat. adulteria ꝛ alia dictu feda
defecerũt atqȝ ꝯſumpta ſunt iſto ignis vapo
re palea ꝛ vice peũtes. Clara vͦo inter hec ve
ritatis flãma ſurgebat reſplẽdẽs. ꝛ vſqȝ ad
celi ſublimitatẽ ꝯſcẽdẽs ab his potiſſimum
ſubleuata qui eã opprimere videbant. nec ꝑ-
icula aut impet' ꝓceſſum eius ipedire potu
erũt. Erroris vͦo talis eſt ꝯditio ꝙ nullo ſibi
obſiſtẽte ꝯſeneſcit ac defluit ſeu deſinit. Ta

lis aũt e diuerſo veritatis ſtatus ꝙ multꝭ im
pugnãtibus ſuſcitat ꝛ creſcit. Qm̃ igitur ita
gen' nr̃m nobilitauit deus ei ſimiles ſtudea
mus inueniri neqȝ ipoſſibile iſtud potem' qm̃
tale illi q̃le nobis corpus fuit talis aia tales
cibi idẽ illũ teqȝ formauit. ꝛ quẽadmodũ illi
us ita eſt ꝛ de' tuus. Vis dei dona in paulo
cognoſcere veſtimẽta ei' terror demonibus
erãt. Hec vero ampli' admirãda. qꝛ paulus
nec cũ in ꝑicula irrueret temeritatis argui
poterat. nec cũ pericula fugeret timiditatis
Amabat eñ pñtẽ vitã ob lucrũ docendi. Et
rurſus eã valde deſpiciebat ob philoſophiã
ad quã illum mũdi cõtemptus euexerat. De
niqȝ cum videris paulum pericula fugientẽ
nõ minus illum admireris ꝙ cum ſe pericu
lis gaudet opponere. Ut enim hoc fortitudi
nis ita illud eſt ſapientie. Et cum videris il-
lum de ſeipſo aliqua ſonantẽ ſimiliter admi
reris: ac ſi videris illũ ſemetipſuȝ deſpicere
vt eñ illud humilitatis eſt ita iſtud magna-
nimitatis. Magis eñ merebat loquẽdo de
ſe ꝙ tacendo laudari. Qm̃ niſi feciſſet iſtud
culpabilior illis eſſet q̇ ſeipſos iportune lau
dare didicerũt. Niſi eñ gloriatus fuiſſet cre
ditos ſibi oẽs ꝑdidiſſet. qꝛ dũ ſe humiliaſſet
eos expuliſſꝫ. Amplius tunc paulus placuit
gloriãdo ꝙ alter laudes ꝓprias occultando
nec tñ quiſꝗ ꝓfuit cum ſua merita celaret
qͦtum iſte cum proderet. Eſt auteȝ grande
malum de ſeipſo grande aliquid dicere atqȝ
mirabile extremeqȝ demẽtie eſt nulla immi
nente neceſſitate rerũ violentis prorſus lau
dibus velle decorari. Non hoc ſm̃ deum lo
qui iudiciuȝ eſt. ſed potius inſanie eſt. Hoc
enim omneȝ mercedem euacuat laboribus
ſudoribuſqȝ queſitam. Etenim altius de ſe
efferre ſermonem glorioſi eſt ꝛ inſolẽtis ſe-
ſeqȝ iactantis Dicere autẽ illa que preſenti
cauſe tãtũmodo neceſſaria ſunt fructũ amã
tis ꝛ multorum remedia cogitantis eſt. Si
cut ꝛ fecit paulus qui dum a pſeudo caperet
in laudes ſuas ire compulſus eſt marie que
dignitatem ſuã oſtenderẽt. Plura aũt ꝛ ma
iora celauit. Veniã inquit ad viſiones ꝛ re. d.
pco. ꝛc. Tãta paulus tanꝙ crebra cũ deo ha
bens colloquia quanta nec prophetarũ nec

apoſtoloruȝ vllus habuit ꝑ ea ipſe humilior
reddebat. Viſus ẽ plagas metuere vt diſce
res: qꝛ ſm̃ naturã vn' erat ex plurib' ꝑ volũ
tateȝ nõ ſolũ ſupra multos hoies. verũetiã
vn' ex ãgelis erat Neqȝ vͦo metuere plagas
rephenſionẽ dignũ ſꝫ plagarũ metu aliquid
indignũ pietate cõmittere Hoc ipo eñ quo
plagas timet q̇ in certamine nõ vincit admi
rabilior oſtẽditur ꝙ ille q̇ nõ timet. ſicut nec
merere culpabile eſt: ſꝫ ꝑ merorẽ dicere aut
facere aliq̇d eoꝝ q̄ deo diſplicẽt Hinc qualis
fuerit paulus oſtẽdit. qꝛ in tali natura viuẽs
potuit quodãmodo ſupra naturã. qꝺ ſi mor-
tem timuit nec ipam q̇dẽ recuſabat. Nõ eñ
naturã habere infirmitatib' ſubditã ſꝫ fui-
re infirmitatibus crimĩnoſuȝ eſt. vt merito
ille mirabilis habeat q̇ imbecillitatẽ nature
volũtatis virtute ſuperauit. ꝙ ſi iohãnẽ qui
dicebatur marcus a cõſortio ſeparauit hoc
itaqȝ rectiſſime ꝑ predicationis officio feſte
cit. Eum ſi quideȝ qui iſtud ſuſcipit officiuȝ
nõ oportet eſſe mollem aut reſolutũ ſed for
tem ꝛ ꝑ cuncta robuſtũ Neqȝ eñ aliquis de
bet attingere preclari hui' muneris functi-
onem. niſi paratus ſit animã millies trade-
re in mortẽ ac diſcrimina. Qui enim nõ tali
animo eſt multos alios ſuo ꝑdet exemplo.
Magiſqȝ vtile eſt ſi quieſcat. ſibiqȝ tantum
vacet. Non ita gubernatorẽ non ad beſtias
dimicãtem non ludo gladiatorio deſtinatũ
non quẽpiaȝ omnino ſic ad diſcrimina atqȝ
mortes parataȝ atqȝ diſpoſitã animã opor-
tet habere vt eũ qui officia ſuſcepit predicã-
di. Nã ꝛ pericula ꝓfecto maiora ꝛ aduerſa
rij ſeuiores. nec vſꝙ prorſus ſimili cõditiõe
certatur. Celũ namqȝ in premio ĩ ſupplicio
gehenna ꝓpõitur. Si vero aliqua inter eos
cõmotio facta eſt noli hoc delictum putare.
Non enim cõmoueri maluȝ eſt. irrationabi
liter nulloqȝ iuſto flagitante negocio cõmo
ueri malũ eſt. Hũc enim affectũ ꝓuidus no
bis creator inſeruit vt dormiẽtes aias atqȝ
reſolutas ab inertia atqȝ deſidia ſuſcitaret.
quaſi eñ gladio aciẽ ita mẽti noſtre ire acu-
men impoſuit. vt cũ oportet vtamur. Beni
gnitas aũt ſemꝑ bona nõ eſt ſꝫ cũ illã tẽpus
efflagitat. quãdo vero id nõ adeſt etiã illa vi

cioſa eſt. Ita ꝛ paulus ſepe hoc vſus eſt affe
ctu ꝛ immodeſte loquẽtibus melior erat ira
tus. Hoc autẽ in eo erat mirabile. qꝛ cũ vin
culis verberibus atqȝ vulneribus lõge ſplẽ
didior erat dyadem ate purpuraqȝ fulgenti
bus. Cunqȝ vinctus ꝑ tam vaſtũ pelag' du
cebatur. ita gaudebat tanꝙ in maximũ im-
perium duceretur. Poſtꝙ vero romam in-
greſſus eſt nec ibi ſtare contentus eſt. ſꝫ in
hiſpaniã percurrit. Nec vnũ quideȝ diem in
ocio paſſus eſt ꝛ quiete tranſire. ſed in p̄di-
cãdi ardore ipſo igne ardẽtior nec pericula
timuit. nec irriſiones erubuit. Hoc vͦo ma-
iori admiratiõe dignũ eſt ꝙ cũ tã audax eſſꝫ
ac velut ad pugnã ſemꝑ accinctus. ꝛ ignem
quẽdã belli aſpirãs rurſus placabilẽ atqȝ fle
xibilẽ ſe ꝓbebat. Nã ſeuiẽti vel poti' feruẽti
p̄ceperũt. vt iret tarſum nõ recuſauit. dixe-
rũt ꝑ murũ eũ oportere deponi ꝛ paſſus eſt.
Huius rei gratia iſta faciabat. vt p̄dicatio-
ni diutius inſiſteret. ꝛ cũ multis hic credẽti
bus iret ad xp̄m. Metuebat ꝓfecto ne for-
te pauper hinc atqȝ inops ſalutis multoruȝ
abſcederet. Ceterũ cũqȝ hi q̇ ſub vno pugnãt
magiſtro viderint in eo infixa vulnera fluẽ-
tem ſanguinẽ ꝛ nec ſic ipſum hoſtib' aliquã
do cedentẽ. ſed ſtantem fortiter haſtaqȝ vi-
brantem. ꝛ crebris ictibus aduerſarios cor
ruere facientem. nec oino dolori parcenteȝ
maiori abſqȝ dubio tãto duci alacritate ſub
duntur. Hoc ita factuȝ eſt in paulo. vidẽtes
eñ illũ ligatũ cathenis ꝛ nihilominꝰ in car-
cere predicantẽ videntes etiã vulneratũ. et
tamen verberantes ipſos ſermone capien-
tem maiorẽ ꝓfecto fiduciã colligebãt idqȝ
ſignificãs ait: ita vt plures e fratribus cõfi-
dentes ĩ vinculis meis abũdanter auderẽt
ſine timore verbũ dei loqui. Tũc certiorem
alacritatẽ ꝛ ipſe capiebat ac vehemẽtius in
aduerſarios ferebat. Sicut enim ignis in
diuerſas plerũqȝ materias incidẽs augetur
magis ꝛ incremẽta ſortitur. ſic etiã lingua
pauli quibuſcũqȝ fuiſſe admota ad ſe eos cõ
tinuo transferebat. impugnatores quoqȝ
eius pabulũ ſpirituale huic efficiebant igni
quia per ipſos euãgelij flamma magis cre-
ſcebat. Hec criſoſtomus.

¶ De ſeptem fratribus qui fuerũt filij bea
te Felicitatis. lxxxvi. A

SEptẽ fratres fuerũt
filij beate felicitatis quoꝝ noĩa
ſunt. Januarius. Felix. Philip
pus. Siluan⁹. Alexander. Uita
lis ⁊ Marcialis. Hos eñ cũ matre iuſſu im
peratoꝛis anthonij publius pꝛefectus ad ſe
vocari fecit. Suaſitq; matri ⁊ ſui filioꝝ ſuo
rum miſereri deberet. Que ait. Neq; blan
dicijs tuis potero allici. nec terroꝛib⁹ frãgi.
Secura eñ ſum de ſpũſancto quẽ hẽo ꝙ te
ſupabo viua. ⁊ meli⁹ vincaꝫ occiſa. ⁊ ꝯuerſa
ad filios ait. Uidete filij i celũ ⁊ ſurſuꝫ aſpi
cite chariſſimi. qꝛ ibidẽ xp̃us nos expectat.
Foꝛtiter ꝓ xp̃o pugnate. ⁊ fideles vos in xp̃i
amoꝛe exhibete. Qđ ꝑfect⁹ audiẽs eã alapis
cedi iuſſit. Cũ ergo mater ⁊ filij in fide con
ſtantiſſimi apparerẽt. oẽs ꝑfecit videret ⁊ ꝯfoꝛ
tãte diuerſis ſunt ſupplicijs interẽpti. Hãc
btãm felicitatẽ vocat grego. pluſꝙ̃ martirẽ
qꝛ ſepties paſſa eſt in ſeptẽ filijs ⁊ octauo in
coꝛpe ſuo. Greg. in omel. Btã felicitas que
credẽdo extitit ãcilla xp̃i ꝑdicãdo etiã facta
eſt martir xp̃i. Septeꝫ q̃ppe filios ſic poſt ſe
relinq̃re timuit viuos i carne ſicut carnales
parẽtes ſolẽt metuere. ne moꝛtuos ꝑmittãt.
Parturiuit ſpũ quos carne pepeꝛat vt ꝑdi
cando pareret deo: quos carne pepeꝛat mũ
do. Filios ſuos quos carnẽ ſuaꝫ eẽ nouerat
ſine doloꝛe nõ poterat moꝛiẽtes videre: ſed
erat vis amoꝛis interioꝛ q̃ doloꝛeꝫ vinceret
carnis. Recte ergo hãc feminã pluſꝙ̃ marti
rem dixerim que totiẽs in filijs eſt ⁊ tã deſi
deranter extincta. Dum eñ multiplex mar
tirium obtinuit. ip̃a quoq; martirij palmaꝫ
vicit. Quia ⁊ amoꝛe xp̃i ſola moꝛs ſua ei mi
nime ſuffecit. Paſſi ſunt circa ãnos dñi. cx.

¶ De ſancta theodoꝛa lxxxvij. A

THeodoꝛa nobilis mu
lier ⁊ ſpecioſa apud alexandriã
tp̃e zeonis impatoꝛis viruꝫ ha
hebat diuitẽ ac timẽtem deum
Diabolus aũt theodoꝛe inuidẽs ſctitati vi
rũ quẽdam diuitẽ in illi⁹ cõcupiſcẽtiã incita
uit. Qui eã crebꝛis nũcijs ⁊ muneꝛib⁹ mole
ſtabat vt aſſenſuꝫ ſibi ꝓberet. Sꝫ illa nũcios
reſpuebat ⁊ munera contẽnebat. Jntantuꝫ
aũt eã moleſtabat ꝙ ip̃am quietem hẽre nõ
ꝑmitteret. ⁊ pene deficere videreť. Tandeꝫ
quãdam magã ad eã miſit q̃ eã vt viri illi⁹ mi
ſcereť. ſibiq; ꝯſentiret plurimum hoꝛtabať.
Que cũ diceret ſe coꝛã oculis dei cũcta cer
nentis tã grãde pctm̃ nũꝙ̃ cõmittere male
fica adiũxit. Quicq̇d in die fit hoc vtiq; de⁹
ſcit ⁊ videt. Quicq̇d aũt adueſperaſcẽte ⁊ oc
cidẽte ſole cõmittiť de⁹ minime intueť. Dixit
q; puella maleficẽ. Nunquid veritatẽ dicis
Et illa. Etiã dico veritateꝫ. Decepta puella
vꝛbis malefice dixit. vt adueſperaſcente die
virũ ad ſe vẽire faceret ⁊ volũtatẽ ſuã adiple
ret. Qđ cũ viro retuliſſet. ille vehemẽter ex
ultãs hoꝛa q̃ ꝯdixerat ad eã venit. ſecũq; cõ
cubuit ⁊ abſceſcit. Theodoꝛa aũt ad ſeip̃aꝫ
rediẽs. amariſſime flebat ⁊ faciẽ ſuã ꝑcutie
bat dicẽs. Heu heu me ꝑdidi aĩam meã. de
ſtruxi aſpectũ decoꝛis mei. Uir aũt eius do
mum rediẽs. ⁊ vxoꝛẽ ſuã ſic deſolatã ⁊ merẽ
tem videns cãm tñ neſciẽs. eã ꝯſolari niteba
tur. Sꝫ illa nullã ꝯſolationẽ ꝑcipe volebat.
Mane autẽ facto quoddã mõaſteriũ moni
aliũ adijt ⁊ abbatiſſaꝫ interrogauit an deus
quoddã graue delictũ qđ die adueſpaſcente
cõmiſerat ſcire poſſꝫ. Cui illa. Nihil deo ab
ſcondi põt ⁊ deus ſcit ⁊ videt oẽ qđ fit quacũ
q; hoꝛa illud cõmittať. Que flens amare di
xit. Da mihi librũ ſancti euangelij vt ſoꝛtiar
memetipſaꝫ. Aperiẽs reperit. Qđ ſcripſi ſcri
pſi. Rediẽs erga domũ. dũ quadã die vir ſu⁹
abeſſet. comã ſuã ꝑcidit. veſtimẽta viri aſſu
mẽs q̃ddã mõaſteriũ mõachoꝝ qđ ꝑ. xviij.
miliaria diſtabat feſtiauit ⁊ vt ibidẽ cũ mõa
chis recipeť petijt ⁊ qđ petijt ĩpetrauit. Jn
terrogata de noĩe dixit ſe theodoꝛꝫ nũcupa
ri. Jlla vero officia oĩa humiliter faciebat ⁊
ei⁹ ſeruitiuꝫ oĩbus gratũ fuit. Poſt aliquot
ergo annos abbas fratrẽ theodoꝛũ vocauit
⁊ vt boues ꝯiungeret ⁊ oleũ de ciuitate af
ferret ꝑcepit. Uir aũt eius plurimũ flebat.
timens ne cũ viro altero receſſiſſet. Et ecce
angelus domini ſibi dixit. Surge mane et
ſta i via martirij petri apoſtoli ⁊ que tibi ob
uiauerit ipſa tua vxoꝛ eſt quo facto theodo

ra cum camelis venit. ⁊ virum ſuũ videns ⁊
cognoſcens intra ſe dixit. Heu me vir bone
meus q̃ntum laboꝛo: vt eripiar a peccato qđ
feci in te. Cum autem appꝛopinquaſſet ſa
lutauit eum dicens. Gaudeas domine me⁹
Jlle autem eaꝫ penitus non cognouit. Sꝫ
cum diutiſſime expectaret. ⁊ ſe deceptũ cla
maret facta eſt vox ad eũ dicens. Jlle qui te
heri mane ſalutauit vxoꝛ tua erat. B
Tante auteꝫ ſanctitatis fuit beata theodo
ra vt multa miracula faceret. Nam ⁊ homi
nem a beſtia laceratum eripuit ⁊ ſuis pꝛeci
bus ſuſcitauit. Jpſam quoq; beſtiaꝫ inſecu
ta maledixit. que ſubito moꝛtua coꝛruit. Di
abolus autem ſanctitatem ſuam ferre non
valens. eidem appꝛuit dicẽs. Meretrix pꝛe
omnib⁹ ⁊ adultera reliquiſti virum tuuꝫ vt
huc venires ⁊ me contẽneres. Per virtutes
meas tremendas in te ſuſcitabo ꝑlium et ſi
te non fecero crucifixum negare non dicas
quia ego ſum. Jpſa autem ſignum crucis ſi
bi edidit. ⁊ ꝓtinus demon euanuit. Quadã
autem vice dum de ciuitate cuꝫ camelis re
diret ⁊ i quodã loco hoſpitata fuiſſet puella
quedam noꝛte ad eam venit dicens. Doꝛmi
mecum. Que cum reſpueret. iuit ad alterũ
qui in eodem loco iacebat. cum autem eius
venter intumuiſſet ⁊ de quo concepiſſet iter
rogata fuiſſet ait. Monachus ille theodo
rus doꝛmiuit mecum. Natum igitur puerũ
ad abbateꝫ monaſterij tranſmiſerunt. Qui
cum theodoꝛum increparet: ⁊ ille ſibi indul
geri peteret ſcapulis ſuis pueruꝫ impoſuit
et de monaſterio ꝓiecit. Jlla autẽ abiecta ꝑ
ſeptem annos extra monaſteriũ manſit et
de lacte pecoꝛum infantem nutriuit. Dia
bolus autem tante eius patientie inuidens
in ſpeciem viri ſui ſe transfigurauit eiq; di
xit. Quid hic agis dña mea. Ecce lãgueo ꝓ
te nec aliquam conſolationeꝫ recipio. Ueni
ergo lux mea. qꝛ ſi cuꝫ viro alio iacuiſti hoc
tibi indulgeo. At illa credẽs virũ ſuũ eſſe di
xit ad illũ. Nunꝙ̃ amplius tecũ manebo qꝛ
filius iohãnis militis iacuit mecum ⁊ volo
agere penitentiã de eo qđ in te peccaui. ⁊ cũ
oꝛaſſet ſtatiꝫ euanuit ⁊ demonẽ fuiſſe agno
uit. Altera iterũ vice diabol⁹ voluit eã terre
re. Nã in ſimilitudie ferarũ terribiliũ demo
nes ad eã venerũt ⁊ vir q̇dã inſtigãs eas di
cebat. Comedite meretricẽ hãc. Jlla auteꝫ
oꝛauit ⁊ euanuerũt. Altera vice multitudo
militũ veniebat. quã pꝛinceps ꝑcedebat. ⁊ cũ
ceteri adoꝛabãt. Dixerũtqꝫ milites theodo
re. Surge ⁊ adoꝛa pꝛincipẽ noſtrũ. Que re
ſpondit dñm deũ adoꝛo. Quod cuꝫ pꝛincipi
nũciatũ fuiſſet iuſſit eã adduci ⁊ tot toꝛmẽ
tis affici vt moꝛtua putareť. Et poſtmoduꝫ
omnis turba euanuit. Alia iteruꝫ vice vidit
ibidẽ aurũ multuꝫ q̃ ſignãs ſe illđ refugit et
deo ſe recõmendauit. Altera etiã vice vidit
quẽdam ferentẽ caniſtrũ plenuꝫ oĩ gñe cibo
rum ⁊ dicẽteꝫ ſibi. Dicit pꝛinceps q̇ te cecidit
Tolle comede. qꝛ neſciẽs fecit hoc. Jlla aũt
ſe ſignauit ⁊ ꝓtin⁹ euanuit. Cõpletis aũt ſe
ptem annis abbas patiẽtiaꝫ ei⁹ ꝯſiderãs eã
recõciliauit ⁊ cum puero ſuo in monaſteriũ
introduxit. Ubi cũ duos poſtmoduꝫ annos
laudabiliter peregiſſet puerũ accepit ⁊ ſecũ
illum in cella ſua clauſit. Qđ cũ abbati reue
latuꝫ fuiſſet miſit quoſdam monachos qui
diligentius auſcultarent: quid nã cũ eo loq̄
retur. Jlla aũt puerũ amplexãs ⁊ deoſculãs
dixit. Fili mi dulciſſime tp̃s vite mee venit.
Relinquo te deo ip̃m patrẽ ⁊ adiutoꝛẽ habe
as. Fili dulciſſime ieiunijs ⁊ oꝛõnib⁹ iſiſtas
⁊ fratrib⁹ tuis deuote ſeruias. Et hec dicẽs
ſpiritũ tradidit ⁊ in domino feliciter obdoꝛ
miuit circa ãnũ dñi. cccclxx. Quod puer cer
nens plurimũ flere cepit. Jn ip̃a autẽ nocte
viſio abbati monaſterij mõſtrata eſt in hũc
modũ. Nuptie maxime parabãtur. ⁊ venie
bant oꝛdines angeloꝝ ⁊ ꝓphetarũ ⁊ marti
ruꝫ ⁊ oĩm ſctõꝝ. Et ecce in medio coꝝ mu
lier ſola gloꝛia ineffabili circundata. ⁊ venit
vſqꝫ ad nuptias ⁊ ſedit ſup lectũ ⁊ oẽs aſtan
tes adoꝛabãt eã. Et ecce vox dicẽs. Hic eſt
abbas theodoꝛ⁹ q̇ falſo de puero accuſat⁹ ẽ
Septẽ tp̃a ſup eã mutata ſunt. Caſtigata ẽ
eñ. qꝛ cubile viri ſui coinq̇nauit. Excitatus
aũt abbas ꝯcitus cũ fratribus ad cellã eius
iuit ⁊ eã iam defunctã inuenit. Et intrãtes
⁊ diſcooperiẽtes ip̃am eſſe feminã inuene
runt. Miſitqꝫ abbas ꝓ pꝛe puelle q̃ eam in
famauerat ⁊ dixit illi. Uir filie tue moꝛtu⁹ ẽ

[UNIV]ERSIDAD Y PROV[INCIA] BIBLIOTECA DE ZARAGOZA

Et auferens veſtimentum mulierē eſſe co-
gnouit. Factus eſt igit̃ timoꝛ magnus ſup
omnes qui hoc audierūt. Angelus autē dñi
abbati locutus eſt. Surge velociter equum
conſcende ⁊ vade in ciuitatē. ⁊ ſi quis tibi ob
uiauerit aſſume ⁊ tecum adduc. Qui cū per-
geret. quidā vir currēs ſibi obuiauit. Quem
cū abbas interrogaret quo pergeret ille ait
Mulier mea moꝛtua eſt ⁊ vado videre eam
Et aſſumpſit abbas virū theodoꝛe in equū.
⁊ venientes plurimū fleuerunt ⁊ ipſam cum
multis laudibus ſepelierūt. Uir autē ei' cel
lam vxoꝛis ſue theodoꝛe accepit. ⁊ ibidē per
manēs tandē in dño obdoꝛmiuit. Puer aūt
theodoꝛe nutricē ſequēs omni moꝝ honeſta
te pollebat: ita ꝙ moꝛtuo abbate monaſte-
rij in abbatē ipſe vnanimiter eſt electus.

¶ De ſancta margareta. lxxxviij. A

Margareta dicit̃ a qua
dam pꝛecioſa gēma que marga
rita vocatur. que gēma eſt cādi
da parua ⁊ virtuoſa. Sic beata
Margareta fuit candida per virginitatem
parua per humilitatem. virtuoſa per mira-
culoꝛum operationē. Uirtus autē huius la-
pidis dicitur eſſe cōtra ſanguinis effuſionē.
contra coꝛdis paſſionē ⁊ ad ſpiritus confoꝛ-
tationem. Sic beata margareta habuit vir
tutem cōtra effuſionē ſui ſanguinis per con
ſtantiam qꝛ in ſuo martirio cōſtantiſſima ex
titit. Contra coꝛdis paſſionē. i. demonis tē-
ptationē per victoꝛiā. qꝛ ipſa diabolū ſupera
uit. ad ſpiritus confoꝛtationē ꝑ doctrinā qꝛ
per ſuam doctrinam multoꝝ animos cōfoꝛ
tauit ⁊ ad fidem xp̄i conuertit. Cuius legen
dam Theotimus vir eruditus ſcripſit. B

Margarete de ciuitate
āthiochie filia fuit theodoſij gē
tiliū patriarche. Hec nutrici tra
dit̃ ⁊ ad adultā etatē veniēs ba
ptiſatur ⁊ ꝓpter hoc exoſa patri plurimum
habebatur. Quadā igitur die dū iam annū
quindecimū attigiſſet. ⁊ cū alijs virginibus
oues nutricis cuſtodiret. ꝑfect' olibꝛius in-
de tranſitū faciēs ⁊ puellam tam ſpecioſam
cōſiderās mox in eius amoꝛe exarſit. ⁊ pue-
ros ad eā concitus miſit dicens. Ite et eam
cōpꝛehēdite. vt ſi libera eſt eam mihi in vxo-
rem accipiā. ſi ancilla eſt eā mihi in ↄcubinā
habeā. Cum ergo eius fuiſſet cōſpectui pꝛe
ſentata eā de genere ſuo ac nomine ⁊ religio
ne requiſiuit. Illa aūt rñdit ſe genere nobilē
noīe margaretā ac religione chꝛiſtianam.
Cui pꝛefectus. Duo pꝛima tibi recte cōueni
unt. qꝛ nobilis haberis. ⁊ pulcherrima mar
garita compꝛobaris. ſed tertium tibi nō cō-
uenit vt puella tam pulchꝛa ⁊ nobilis deum
habeat crucifixū. Cui illa. Unde ſcis xp̄m fuiſ-
ſe crucifixum. Et ille ex libꝛis xp̄ianoꝝ. Cui
margareta. Cum igitur legatur pena chꝛi-
ſti ⁊ gloꝛia que verecūdia eſt veſtra. vt vnum
credatis ⁊ alterū denegetis. Cum aūt mar-
gareta eū ſponte crucifixū fuiſſe pꝛo redem
ptione noſtra aſſereret. ſed nūc eū in eternū
viuere affirmaret iratus pꝛefectus eā in car
cerem mitti iuſſit. Sequenti autē die eā ad ſe
vocari fecit eiqꝫ dixit. Uana puella miſere-
re pulchꝛitudini tue ⁊ deos noſtros adoꝛa vt
tibi bene ſit. Cui illa. Illum adoꝛo quē terra
contremiſcit mare foꝛmidat. ⁊ oēs creature
timent. Cui pꝛefectus. Niſi mihi cōſentias
coꝛpus tuum faciā laniari. Cui margareta.
Xp̄s in moꝛtē ſemetip̄m ꝓ me tradidit. ⁊ idō
ꝓ xp̄o moꝛi deſidero. Tunc pꝛefectus iuſſit
eā in eculeū ſuſpēdi. ⁊ tam crudeliter pꝛimo
virgis deinde pectinibus ferreis vſqꝫ ad nu
dationē oſſium laniari. ꝙ ſanguis de ei' coꝛ
poꝛe tāꝗ̄ de fonte puriſſimo emanauit. Fle
bant aūt qui ibi aderāt ⁊ dicebāt. O marga-
reta vere de te dolemus. qꝛ coꝛpus tuū tam
crudeliter laniari. cōſpicimus. O qualē ami
ſiſti pulchꝛitudinē ꝓpter tuā incredulitatē
Tamen nūc ſaltē crede vt viuas. Quib' illa
O mali conſiliarij recedite ⁊ abite. Hec car
nis cruciatio eſt aīe ſaluatio. Dixitqꝫ ad ꝑfe
ctum. Impudēs canis ⁊ inſaciabilis leo in
carnē ꝑtātem habes. ſed aīam xp̄s reſeruat
Pꝛefect' autē faciē clamide operiebat. nec
tantā ſanguinis effuſionem videre poterat.
Deinde eā deponi fecit. ⁊ eā in carcerē reclu
di iuſſit et mira ibi claritas fulſit. Ubi dum
eſſet oꝛauit dñm vt inimicū qui ſecū pugnat
ſibi viſibiliter demonſtraret. Et ecce dꝛaco im

marissimus ibidem apparuit. qui dum eam devoraturus maneret, signum crucis edidit
et ille evanuit. vel ut alibi legitur os super caput eius, et linguam super
calcaneum porrigens eam protinus deglutivit. sed dum eam devorare vellet signo
crucis se munivit: et ideo draco virtute crucis crepuit: et virgo illesa exivit.
Istud autem quod dicitur de devoratione draconis et crepatione eius apocryphum et
frivolum reputatur. ═ Diabolus iterum ut eam deciperet in speciem hominis se mutavit.
quem videns in orationem se dedit et dum surrexisset diabolus ad eam accessit et
manum tenens dixit. sufficiant tibi que fecisti jam nunc cessa de mea perso-
na. Illa autem eum per caput apprehendit et sub se ad terram deiecit, et super
cervicem eius dextrum pedem posuit et dixit. sterneris superbe demon
sub pedibus femine. Demon autem clamabat. O B. Margaretha superata
sum. si iuvenis me vicisset non curassem, ecce a tenera puella superatus
sum, et inde plus doleo quia pater tuus et mater tua amici mei fuerunt. Illa
vero eum coegit ut diceret cur venisset. qui se venisse ait ut sibi con-
suleret quod monitis presidis obediret. Coegit quoque ut diceret cur christianos
tam multipliciter temptaret. qui respondet naturale odium sibi esse contra viros
virtuosos et quamvis sepe ab eis repellatur tamen desiderio seducendi ipse in-
festus existit, et quia invidet homini de felicitate quam ipse amisit quamvis eam
recuperare non possit ipsam tamen aliis auferre contendit. Addidit quoque quod Sala-
mon infinitam demonum multitudinem in quodam vase inclusit. Post
mortem suam cum de illo vase demones ignem mitterent, et hi ibidem
magnum esse thesaurum putarent vas confregerunt et demones exe-
untes aerem impleverunt. his dictis virgo pedem sublevavit et dixit.
fuge miser et demon statim evanuit. Secura igitur effecta quia qui
principem vicerat ministrum procul dubio superaret. Sequenti igitur die
convenientibus populis judici presentatur et sacrificare contemnens
exuitur, corpusque facibus ardentibus comburitur ita ut cuncti mirarentur
quomodo tam tenera puella tot posset tormenta sustinere. Deinde
in vase magno pleno aqua ipsam ligari et poni fecit ut ex penarum
commutatione cresceret vis doloris. sed subito terra concutitur et cunctis
videntibus virgo illesa egreditur. Tunc quinque millia virorum crediderunt
et pro nomine Christi capitali sententia interierunt. Prefectus autem timens
ne alii converterentur confestim beatam Margaretham decollari precepit. Illa
autem impetrato orandi spacio pro se et suis persecutoribus, etiam et pro eis

memoriam agentibus et se invocantibus devote oravit addens ut quicumque in partu periclitans se invocaret illesam prolem emitteret. factaque est vox de celo quod in suis se noverit petitionibus exauditam. surgensque ab oratione dixit spiculatori: frater tolle gladium tuum et percute me. qui percutiens caput eius uno ictu abstulit, et sic martirii coronam suscepit. De ista virgine sic dicit quidam sanctus. Beata Margareta fuit timoris dei plena, iustitia predita; religione composita; compunctione perfusa; honestate laudabilis; patientia singularis; nihilque in ea contrarium religioni reperiebatur; odiosa patri suo; dilecta domino Jesu christo.

De sancto Alexio sermo = 88.

Alexius dicitur ab a, quod est valde, et lexis quod est sermo. Inde Alexius quasi valde in verbo dei robustus. Alexius fuit filius Eufemiani viri nobilissime romanorum, et in aula imperatoris primi. Cui tria milia puerorum assistebant qui zonis aureis cingebantur, et vestimentis sericis induebantur. Erat autem prefectus Eufemianus valde misericors; et singulis diebus in domo sua tres mensas pauperibus, orphanis viduis, et peregrinis parabat, quibus ipse diligenter serviebat et hora nona cum viris religiosis cibum in timore domini capiebat. Cuius uxor nomine Aglaes eiusdem religionis ac propositi erat. Cum autem filium non haberent, ad preces eorum dominus sibi dedit eis filium; post quem ipsi deinceps in castitate vivere firmaverunt. Traditus autem puer liberalibus disciplinis cum omnes philosophie artibus esse fulgebat; et iam ad pubertatis etatem venisset, puella sibi de domo imperiali eligitur et sibi in coniugem copulatur. venit nox in qua cum sponsa sua secreto silentio. Tunc sanctus iuvenis cepit sponsam suam in dei timore instruere, ac provocare ad virginitatis provocare pudorem. Deinde anulum suum aureum et caput baltei quo cingebatur sibi servanda tradidit dicens: suscipe hec et serva donec deo placuerit, et dominus sit inter nos. Post hec de substantia sua accipiens ad mare discessit. Ascendensque autem navem Laodiciam usque devenit. indeque pergens in Edissam civitatem Sirie profectus est ubi imago domini nostri Jhesu Christi sine humano opere facta in sindone habebatur. quo perveniens omnia que secum detulerat pauperibus distribuit, et vestimenta vilia induens cum ceteris pauperibus in atrio dei genitricis marie sedere cepit. Ex elemosinis vero quantum sibi sufficere poterat retinebat. cetera vero

vero aliis pauperibus erogabat. At vero pater de recessu filii plurimum ingemiscens, per universas mundi partes pueros suos misit qui eum requirerent diligenter. quorum cum aliqui ad civitatem Edissam venissent et ab eo cogniti, sed ipsi eum minime cognoscentes, eidem cum ceteris pauperibus elemosinas tribuerunt. quas accipiens deo gratias agens dixit: gratias tibi ago domine, qui a servis meis elemosinam recipere me fecisti. Reversi autem pueri renunciaverunt patri quod nusquam valebat reperiri. Mater igitur sua a die sui recessus saccum in pavimento cubiculi sui stravit ubi eiulans lamentabiles voces dabat dicens: hic semper in luctu manebo donec filium meum recuperabo. Sponsa vero ad socrum dixit: donec audiam de sponso meo dulcissimo instar turturis solitaria tecum manebo. Cum igitur Alexius in predicto atrio 17 annis in dei servitio maneret: imago tandem beate virginis que ibidem erat custodi ecclesie dixit: fac introire hominem dei, quia dignus est regno celorum, et spiritus dei requievit super eum: nam oratio eius sicut incensum in conspectu dei ascendit. Cum autem custos de quonam diceret ignoraret, iterum dixit: ille qui foras sedet in atrio ipse est. tunc custos festinus exivit et ipsum in ecclesiam introduxit. quod factum cum multis innotesceret, et ab omnibus venerari cepisset, humanam gloriam fugiens inde recessit, et Laodiciam venit. Ibique navem ascendens cum in Tarsum cilicie vellet pergere, dispensante deo navis a ventis pulsa in Romanum portum devenit: quod cernens Alexius ait intra se: in domo patris mei ignotus manebo; nec alteri onerosus ero. Pater igitur a palatio redeuntem multitudine obsequentium circumdatum obvium habuit: ac post eum clamare cepit. Serve dei me peregrinum in domo tua suscipi iubeas et de micis mense tue me nutriri facias; ut tui quoque peregrini dignetur deus misereri. quod audiens pater ob amorem filii sui eum suscipi iussit, et locum proprium in domo sua sibi constituit, et cibum de mensa sua sibi tribuit, et ministrum proprium delegavit. Ipse autem orationibus perseverabat et corpus suum ieiuniis et vigiliis macerabat. famuli autem domus ipsum multiplicite deridebant, et aquam utensilium super caput eius frequenter fundebant, et multas iniurias ei erogabant. Sed ipse ad omnia patiens valde erat. 17. igitur annos in domo patris permansit sic ignotus. videns igitur per spiritum quod appropinquaret terminus vite sue chartam cum atramento petiit et totum ordinem vite sue ibidem

conscripsit

conſcripſiſſet. Dominica igit^r die p^t miſſarū ſolēnia in ſanctuario vox de celo inſonuit dicens: venite ad me oēs qui laboratis et onerati eſtis et ego reficiā vos. Quod audientes oēs in facies ſuas territi ceciderunt. Et ecce vox ſecundo dicens: querite hoīem dei vt oret pro Roma. Querētibus illis et neminē inuenientibus, iterū dictū eſt: In domo Eufemiani querite. Requiſitus ille ſe nihil ſcire de hoc dicebat. Tunc imperatores Archadius et Honorius vna cū pontifice Innocentio ad domū predicti viri venerunt. Et ecce miniſter Alexii ad dominū ſuū venit dicens: vide dñe ne ille ſit peregrinus, qui magne vite et patientie homo ē. Currens igit^r Eufemianus eū defunctū reperit et vultū eius tanquā angeli rutilantē vidit. voluitq; cartā quam in manu habebat accipere ſed nequiuit. Exeunte igit^r eo cū hoc imperatoribus et pontificibus retuliſſet et illi ad eū intraſſent dixerūt. Quamuis peccatores ſimus vide infra

rerūt. Quamuis peccatores ſimus regni tñ gubernanda gerimus. ꝛ hic curā vniuerſalē regiminis paſtoralis. Da igitur nobis cartam vt ſciamus que in ea ſcripta ſunt. Et accedens pontifex cartā de manu ſua accipiebat. ꝛ ille eam ſtatim ſibi dimiſit. Fecitqꝫ eā legi corā omni populo ꝛ multitudine ꝛ patre ipſius. At euphemian' hoc audiēs nimio dolore cõturbat' obſtupuit. ꝛ factus exanimis reſolutuſqꝫ viribus in terrā decidit. Cū vero aliquantulū ad ſe rediſſet. veſtimēta ſua ſcidit. cepitqꝫ canos capitis ſui euellere barbā trahere atqꝫ ſemetipſum diſcerpere: ac ſup filij ſui corp' corruēs exclamabat. Heu me fili mi. quare me ſic ꝯtriſtaſti. ꝛ ꝑ tot annos mihi dolores ꝛ gemitus incuſſiſti. Heu me miſerum: qꝛ te video baculū ſenectutis mee in grabato iacentem ꝛ non loquentem mihi Heu me qualem conſolatiõem decetero habere potero. Mater vero eius hoc audiens quaſi leena rumpēs rethe ita ſciſſis veſtimētis ruens coma diſſoluta ad celū oculos leuabat. Et cum pre nimia multitudie ſanctū corpus adire non poſſet clamauit dicēs. Date mihi viri aditū vt videā filiū meum vt videā ꝯſolationē aie mee: ꝛ q̇ ſuxit vbera mea Et cū perueniſſet ad corpus incūbēs ſup illud clamabat. Heu me fili mi lumē oculorū meorū quare ſic nobis feciſti. ꝛ tam crudelr nobiſcū egiſti. Videbas prēm tuū ꝛ me miſerā lachrimantes. ꝛ nõ oſtendebas teipſū nobis. Serui tui iniuriabantur tibi ꝛ ſuſtinebas. Et iterū atqꝫ iterū ꝓſternebat ſe ſuper corp': ꝛ nūc brachia ſup illud expādebat nūc manib' angelicū vultū ꝯtrectabat oſculanſqꝫ clamabat Plorate mecū oēs q̇ adeſtis qꝛ ꝑ .xvij. annos eū in domo mea habui ꝛ nõ cognoui: qꝛ vnicus filius meus eſſet. Serui ei' eū et ꝯuiciabanť ꝛ alapis ꝑcutiebāt. Heu me quis dabit oculis meis fontē lachrimarū ꝛ plagam die ac nocte dolorē anime mee Spõſa vo ei' induta veſte adriatica cucurrit plorās ꝛ dicēs. Heu me hodie qꝛ deſolata ſum ꝛ apparui vidua iā nõ habeo in quē cõſpiciā: nec in quē oculos leuē. nūc ruptum eſt ſpeculū meum. perijt ſpes mea. Ammodo cepit dolor qui finē nõ hꝫ. Populus autē audiēs hoc lachrimabilr flebat. Tūc pontifex cū imꝑatoribus poſuerūt corp' in honorato feretro ꝛ duxerūt in mediā ciuitatem ꝛ nunciatum eſt populo inuentū eſſe hominē dei quē ciuitas tota querebat ꝛ oēs obuiam currebāt ſancto. Si q̇s aūt infirm' illud corpus ſacratiſſimū tangebat ꝓtin' curabať ceci viſum recipiebāt. demoniaci liberabanť ꝛ oēs infirmi quacūqꝫ infirmitate tenti tacto corꝑe ſctõ curabāť. Imꝑatores āt tāta mirabilia videntes ceperūt ꝑ ſe cū pontifice lectū portare. vt ꝛ ipſi ſanctificarenť ab eodē corpore ſancto. Tūc imperatores iuſſerunt copiā auri ꝛ argenti in plateis ſpargi vt turbe occuparenť amore pecuniaꝝ. vt ſinerēt corpus ſanctū ꝑduci ad eccleſiā. Sed plebs amore pecuniarū ſuppoſito magis ac magis ad tactū ſacratiſſimi corporis irruebat ꝛ ſic cū magno labore ad tēplū ſancti bonifacij martiris illud tandē ꝑduxerūt ꝛ illic ꝑ ſeptē dies in dei laudibus ꝑſiſtentes. opati ſunt monumētū ex auro ꝛ gēmis ꝛ lapidib' ꝓcioſis ī quo ſanctiſſimū corpus cū magna veneratione collocauerūt. De ipſo qꝫ monumento ita ſuauiſſimus odor fragrauit. vt omnibus videretur aromatib' eſſe plenū. Obijt. xvi. kalē. auguſti circa annos dñi. cccxcviij.

¶ De ſctā Maria magdalena. xc A

MAria iterpretatur amarū mare vel illuminatrix. aut illuminata. Per hec tria intelligūtur tres partes optime quas elegit. ſ. ꝑs pnie. pars cõtemplationis interne. ꝛ pars celeſtis glorie. De qua triplici parte intelligitur qđ dicit dñs. Maria optimam partē elegit que nõ auferet ab ea. Prima eñ ꝑs nõ auferet rõne finis q̄ eſt cõſecutio beatitudinis. Scđa rõne ꝯtinuitatꝭ qꝛ cõtēplatio vie cõtinuatur cū cõtemplatione patrie. Tertia rõne ſue eternitatis. Inquātū igiť elegit optimā partē penitentie. dicit amarū mare: qꝛ ibi multā amaritudinē habuit. qđ pꝫ ex eo ꝙ tot lachrimas fudit ꝙ inde pedes dñi lauit. Inquātū elegit optimā ꝑtē contēplationis interne dicitur illuminatrix: qꝛ ibi hauſit auide qđ poſtmodū effudit

abūde.ibi lumē accepit quo poſtmodū cete-
ros illuſtrauit.Inquātū elegit optimā ꝑtē
celeſtis glorie dr illumiata.q2 nūc illumina-
ta eſt lumine ꝑfecte cognitiōis in mēte.et
illumiabit lumie claritatis in corpe Mag
dalena dr q̄ſi manēs rea.vel magdalena in
terpretat munita vel inuicta vel magnifica
ꝑ que inſinuat qualis fuit ante cōuerſionē
qualis in ↄuerſiōe.ꝛ qualis poſt ↄuerſionē.
Nā ante cōuerſionē fuit manēs rea ꝑ obli-
gationē ad penā eternā:In ↄuerſione mu-
nita vel inuita per penitentie armaturam.
Optime eīm omibus armis penitētie ſe mu
niuit.q2 quot in ſe habuit oblectamēta.tot
de ſe reperit holocauſta.Poſt conuerſionē
magnifica ꝑ gratie ſupabundantiā.q2 vbi
habūdauit delictū ſuperabūdauit ꝛ gratia.

MAria magdalena a
magdalo caſtro cognominata
clariſſimis eſt orta natalib9:vt
pote ex regia ſtirpe deſcēdenti
bus.cui9 pater ſirus.mater vo eucharia nū
cupata eſt.hec cū fratre ſuo lazaro ꝛ ſorore
ſua martha magdalū caſtrū qd ē ſecūdo mi
liario a genezareth ꝛ bethaniā.q̄ eſt iuxta hie
ruſalē ꝛ magnā hieroſolimoꝝ partē poſſide
bat.Que tñ oia inter ſe taliter diuiſerūt.ꝙ
maria magdalū a quo ꝛ magdalena nūcu-
pata eſt.Lazar9 ꝑtē vrbis hieruſalē ꝛ mar
tha bethaniā poſſederūt.Cū aūt magdale-
na delitijs corpis ſe totā exponeret.Lazar9
plus militie vacaret martha prudēs partes
ſororis ꝛ fratris ꝛ ſuā ſtrēnue gubernabat.
ꝛ militibus ꝛ famulis ſuis ac paupibus ne
ceſſaria miniſtrabat.Oia tñ hec poſt aſcen
ſionē dñi vendiderūt ꝛ ad pedes apſoꝝ ꝑciū
poſuerūt.Cū igit magdalena diuitijs abū-
daret.q2 rerū affluentiā voluptas comes ſe
quitur quāto diuitijs ꝛ pulchritudine ſplen
duit.tāto corpus ſuū voluptati ſubſtrauit.
Unde iam ꝓprio noie ꝑdito peccatrix ↄſue
uerat appellari.Sz cū xp̄us illic ꝛ alibi ꝑdi
caret.illa nutu inſpirata diuino ad domū ſi-
monis leproſi:vbi audiuit cū diſcūbere pro
perauit ꝛ nō audēs vt peccatrix inter iuſtos
cōparere.retro ſecus pedes dñi manſit.vbi

pedes eius cū lachrimis lauit capillis terſit
ꝛ vnguento ꝑcioſo puuxit.Nā incole regio
nis illi9 ꝓpter vehementiſſimū ardorē ſolis
vnguentis ꝛ balneis vtebant.Cūq3 ſimon
phariſeus itra ſe cogitaret.quoniā ſi hic eſ-
ſet ꝓpheta a peccatrice ſe tāgi nequaꝙ per
mitteret.dñs illū de ſuperba iuſtitia redar-
guit ꝛ mulieri oia peccata dimiſit.Hec eſt
igit illa maria magdalēa cui dñs tā magna
bñficia cōtulit ꝛ tāta ſigna dilectiōis oſten-
dit.Nā ab ea ſeptē demonia expulit in ſuo
amore eā totaliter accēdit.Familiariſſimā
eā ſibi cōſtituit.Hoſpitā ſuā fecit.ꝛ ꝓcura-
tricem ſuā eā in itinere habere voluit.ꝛ eā
ſemꝑ dulciter excuſauit.Nā excuſauit eam
apud phariſeū q̄ dicebat ip̄am immūdā.et
apud ſororē ſuā que dicebat ipſam ocioſam
ꝛ apud iudā q̄ dicebat eā ꝑdigā.Lachrimā
tem vidēs lachrimas ↄtinere nō potuit.Cu
ius dilectiōe quadriduanū fratrē ſuū ſuſci-
tauit.Cuius amore marthā ſororē ſuā a flu
xu ſanguinis quē ſeptē annis ꝑpeſſa fuerat
liberauit.Cuius meritis martillā ſororis
ſue famulā vt illud tā beatū ꝛ tā dulce vbū
btūs vēter q̄ te portauit ꝛc.exclamans dice
ret dignā fecit.Nam ſm ambroſiū illa fuit
martha ꝛ hec eius famula.Hec eſt inꝙ illa
q̄ pedes dñi lachrimis lauit.capillis terſit ꝛ
vnguento puuxit q̄ in tpe gratie ſolennē pe
nitentiā pmo fecit q̄ optimā ꝑtē elegit.que
ad pedes ſedēs dñi vbū ei9 audiuit ꝛ dñi ca
put puuxit.q̄ iuxta crucē i dñi paſſiōe fuit.q̄
vnguēta parās corpus eius vngere voluit.
que a monumēto diſcipulis recedētibus nō
receſſit.cui xp̄us reſurgēs pmo apparuit et
apſoꝝ apoſtolā fecit. B Poſt aſcēſiōē
igit dñi.ſcz anno.xiiij.a paſſiōe cū iudei ſte-
phanū iam diu occidiſſent ꝛ ceteros diſcipu
pulos a iudee finib9 eieciſſent diuerſarum
gentiū diſcipuli ſubeūt regiōes vbū dñi ibi
dem ſeminātes.Erat autē tūc tpis cū apl'is
btūs maximinus vnus de.lxxij.domini di-
ſcipulis.cui a beato petro maria magdalēa
fuerat cōmendata.In hac igitur diſperſiōe
beatus maximin9 maria magdalena:laza-
rus frater eius martha ſoror ipſius ꝛ mar-
tilla pediſſequa marthe:necnō ꝛ beatus ce-

donius qui cecus a natiuitate extiterat:ſz a
domino fuerat liberatus omnes hi inſimul
ꝛ plures alij xp̄iani naui ab infidelibus ipo
ſiti:ꝛ pelago ſine aliquo gubernatore expo-
ſiti:vt omnes.ſ.ſimul ſubmergerentur:diui
no tandē nutu marſiliā aduenerūt.Ubi cū
nullos qui eos hoſpitio recipere vellent in-
ueniſſent:ſub quadā porticu que fano gen
tis illius terre preerat morabantur.Cū aūt
beata maria magdalena videret populū:ad
fanum confluere vt idolis immolaret aſſur
gens vultu placido:facie ſerena ligua diſer
ta:eos ab idoloꝝ cultura reuocabat ꝛ chri-
ſtum cōſtantiſſime ꝑdicabat ꝛ amirati ſunt
vniuerſi pre ſpecie:pre facundia.pre dulce-
dine eloquentie illius.Nec mirū ſi os quod
tam pia ꝛ tam pulchra pedibus ſaluatoris
infixerat oſcula ceteris ampli9 verbi dei ſpi
raret odorē. C Poſt hoc autē aduenit
princeps ꝓuincie illius cū vxore ſua.vt pro
habenda prole idolis immolaret.Cui mag
dalena chriſtum predicans ſacrificia diſſua
ſit.Interea euolutis aliquot dierū curricu-
lis apparuit in viſu magdalena illi matrone
dicens.Quare cum tot diuitijs abundetis
ſanctos dei fame ꝛ frigore mori pmittitis
addiditq3 minas:niſi marito ſuo perſuade-
ret vt ſanctorum inopiam ſubleuaret.iram
dei omnipotentis incurreret.Ipſa autē vi-
ro ſuo viſionem indicare timuit.Sequenti
igitur nocte eidē ſimilia dicēs apparuit.ſed
adhuc viro ſuo hoc indicare neglexit.Ter-
tio vero ſub intēpeſte noctis ſilētio apparuit
vtriq3 fremēs ꝛ irata vultu igneo ac ſi tota
domus arderet ꝛ ait.Dormis ne tirāne mē-
brū patris tui ſathane cū vipera cōiuge tua
que tibi indicare noluit vba mea.Quieſcis
ne crucis xp̄i inimice diuerſis ciboꝝ generi-
bus vētris tui refecta ingluuie ꝛ ſctōs dei fa
me ꝛ ſiti pmittis perire.Iaces ne in palatio
pannis inuolutus ſericis ꝛ illos deſolatos
ſine hoſpitio vides ꝛ preteris.Non ſic iniq̄
nō ſic euades nec impune feres ꝙ tm̄ eis be
nefacere diſtuliſti.Sic locuta eſt ꝛ abſceſſit
Cūq3 matrona euigilās ſuſpiraret ꝛ treme-
ret viro ſuo eadem de cauſa ſuſpiranti ait.
Dñe mi vidiſti ne ſomniū quod vidi.Uidi in

quit ꝛ admirari ꝛ pauere non deſino.Quid
inde facien9.Cui mulier.Utilius eſt ei ob-
temperare ꝙ iram dei ſui quem predicat in
currere.Quapropter ipſos hoſpitio recepe-
runt.ꝛ eis neceſſaria miniſtrauerunt D
Cum aūt quadam die maria magdalena
predicaret ꝑdict9 princeps dixit ei.Putas
poſſe defendere fidem quā predicas.Cui il
la.Equidē illā defendere preſto ſum:vtpote
quotidianis miraculis ꝛ ꝑdicatōe mgri mei
petri q̄ rome preſidet roboratā.Cui priceps
cū cōiuge dixit Ecce dictis tuis per oia obtē
perare parati ſum9.ſi a deo quē predicas no
bis filiū impetrabis.Propter h inq̄t mag-
dalena non remanebit.Tunc beata ma-
ria magdalena pro ipſis dominum exorauit
vt ſibi filiū concedere dignaretur.Cuius ꝑ-
ces dñs exaudiuit ꝛ matrona illa cōcepit tūc
vir eius cepit velle ꝓficiſci ad petrū vt ꝓba-
ret ſi vt maria magdalena.de xp̄o ꝑdicaue
rat ſic veritas ſe haberet.Cui vxor dixit.qd
eſt domine.Putas ne ſine me ꝓficiſci.Ab-
ſit.te cū recedente recedā.te veniēte veniā
te quieſcente quieſcam.Cui vir ait.Non ſic
fiat domina etenim cū ſis grauida ꝛ in ma-
ri ſint infinita ꝑicula de facili periclitari poſ
ſes.Domi igitur quieſces ꝛ poſſeſſionib9 no
ſtris curam impendes.Ecōtra illa inſtabat
Femineū nec mutans femina morē.Et cū
lachrimis pedib9 eius obuoluta qd petebat
tandem obtinuit Maria ergo humeris eo
rum ſignū crucꝭ impoſuit.ne eos antiquus
hoſtis in aliquo in itinere impediret.Nauē
igitur omnibus neceſſarijs copioſe onerān
tes cetera que habebant in manu magdale
ne cuſtodia relinquentes proficiſci ceperūt
iamq3 vnius diei ꝛ noctis curſu ↄſummato
cepit nimiū mare intumeſcere:ventus flare
ita vt omnes ꝛ maxime matrona grauida ꝛ
debilis tam ſeua inundatione fluctuū quaſ
ſati grauiſſimis anguſtijs vrgerentur intan
tum ꝙ in eā ſubito dolor partus irruit.ꝛ in-
ter anguſtias ventris ꝛ preſſuras corporis
filiū parturiens expirauit.Natus igitur pu
erulus palpitabat ꝛ māmillarū maternarū
querēs ſolatia.lamētabiles dabat vagitus
Prochdolor ꝛ natus eſt infans viu9 ꝛ mfici

da effectus mori cū conuenit cū nō ſit qui vi
te tribuat alimentum. Quid faciet peregri-
nus cū ⁊ vxorē mortuā videat. ⁊ puerū vagiē
tem querulis vocibus matris mām̄as appe
tentē. Lamētabatur plurimū ⁊ dicebat. Heu
heu miſer quid facies. Filiū habere deſide-
raſti ⁊ matrē cū filio ꝑdidiſti. Naute accla-
mabāt dicētes. Proijciat̃ in mare h' corpus
anteq̄ ſimul ꝑeamus. Quādiu enī nobiſcū
fuerit hec quaſſatio nō ceſſabit. Et cū corpꝰ
apprehendiſſent vt illud in mare iactarent
parcite inquit peregrinus parcite. Et ſi nec
mihi nec matri parcere volueritis. miſerea-
mini ſaltem paruuli vagientis. Sinite mo-
dicum ⁊ ſuſtinete. ſi forte mulier pre dolore
in extaſi poſita adhuc valeat reſpirare. Et
ecce nō procul a naui quidam collis apparu
it. quo viſo vtilius eſſe credidit corpus ⁊ pu-
erulū illuc deferri q̄ marinis beluis ad de
uorandum dari. Et vix a nautis prece ⁊ pre-
cio extorſit vt illic applicarent. Cūqꝫ illic p̄-
duricia fouea nō potuiſſet effodere. in ſecre
tiori ꝑte collis clamide ſuppoſita corpus col
locauit ⁊ puerulū mamimis eius apponens
cum lachrimis ait O maria magdalena cur
ad ꝑditionis ⁊ miſerie mee cumulum marſi
lie ꝑtibus applicuiſti. Cur infelix ammoni-
tione tua hoc iter arripui. Petiſti ne deum
vt mulier mea hac de cauſa cōciperet vt pe-
riret. Ecce enī ↄcepit ⁊ pariēdo mortē ſubijt
Conceptuſqꝫ eſt natus vt ꝑeat cū nō ſit qui
enutriat. Ecce qđ prece tua obtinui tibi cui
oia mea cōmēdaui deoqꝫ tuo cōmendo. Si
potens eſt memor ſit anime matris ⁊ prece
tua miſereatur ne pereat natus. tunc clami
de ſua corpus cū puero circūquaqꝫ operuit ⁊
poſtmodū nauē cōſcēdit. E Cūqꝫ ad pe-
trum veniſſet petrus ei obuius fuit. Qui vi-
ſo ſigno crucis humeris eius affixo quis eſ-
ſet ⁊ vnde veniſſꝫ ſciſcitatus eſt. Qui omnia
ſibi ꝑ ordinē narrauit. cui petrus. Pax tibi
fiat. Bñ veniſti ⁊ vtili cōſilio credidiſti. Nec
moleſte feras ſi mulier tua dormit ſi puulus
cū ea quieſcit. potens enī eſt dñs cui vult do
na donare. data auferre. ablata reſtituere: ⁊
merorē tuū in gaudiū cōmutare. Petrꝰ autē
ipſum hieroſolimā duxit. ⁊ oia loca in quibꝰ
xp̄s p̄dicauit miracula fecit. locū etiā in quo
paſſus eſt. ⁊ in quo celos aſcēdit eidē oſtēdit
Cūqꝫ de fide a petro diligenter fuiſſet iſtru
ctus. biennij ſpacio iam elapſo nauem aſcē-
dit repatriare curās. Cū igitur nauigarent
dño diſponēte iuxta collē in quo corpus vxo
ris cū puero poſitū fuerat ꝑuenerūt. Qui p̄-
ce ⁊ precio eos ad ibi applicandum induxit.
Puerulus aūt ibidē a beata maria magda-
lena incolumis cōſeruatus frequēter ad lit-
tus maris ꝓcedebat ⁊ ibidē vt puerorū mo-
ris eſt cū lapillis ⁊ glareis ludere ſolitꝰ erat
Et cum applicuiſſet vidit puerulū more ſo-
lito in littore maris cū lapillis ludentem: et
quid nam eſſet admirari nō deſinens de ſca
pha exilijt. quem videns puerulus cū nunq̄
tale q̇d vidiſſet expauit et ad ſolita matris
recurrens vbera occulte ſub clamide latita-
bat. Peregrinus vero vt manifeſtius vide
ret acceſſit ⁊ puerulū pulcherrimuꝫ matris
vbera ſuggentē inuenit ⁊ accipiēs puerū ait
O beata maria magdalena q̄ felix eſſem q̄
mihi cuncta proſpera aueniſſent ſi mulier
reſpiraret: ⁊ mecū repatriare valeret. Scio
equidē: ſcio ⁊ ꝓculdubio credo ꝙ tu q̄ puerū
dediſti. ⁊ ī hac rupe ꝑ biēniū pauiſti poteris
matrē ſuā prece tua priſtine reſtituere ſani-
tati. Ad hec v̓ba mli'er reſpirauit ⁊ q̄ſi a ſom
no euigilans ait. Magni meriti es beata
maria magdalena: ⁊ glorioſa que in partus
mei preſſuris obſtetricis impleſti officiū et
in oibus neceſſitatibꝰ ancille ſeruitiū exple-
ſti. Quo audito peregrinus admirans ait.
Viuis ne vxor mea dilecta: cui illa: viuo eq-
dem. Et nūc primo de peregrinatiōe de qua
⁊ tu veniſti venio. Et ſicut beatus petrus te
hieroſolimā duxit: ⁊ oia loca in quibus xp̄s
paſſus eſt mortuus ⁊ ſepultus: ⁊ plura alia
loca oſtendit: ſic ⁊ ego vna cum beata maria
magdalena duce ⁊ comite vobiſcū fui: ⁊ ſin-
gula loca cōſpexi ⁊ cōſpecta memorie cōm̄ē
daui. ⁊ incipiēs oia loca ⁊ miracula q̄ vir vi-
derat adeo plene explicuit vt nec in vno arti
culo deuiaret. Tunc peregrinꝰ recepta cōiu
ge ⁊ puero nauim letus cōſcendit. Et pau-
lopoſt marſilie portibꝰ applicuerūt: ⁊ nauim
egreſſi inuenerūt beatā mariā magdalenā

cū ſuis diſcipulis predicantē. Et eius pedi-
bus cū lachrimis prouoluti oia q̄ eis accide
rant narrauerūt ⁊ a beato maximino ſanctū
baptiſma ſuſceperūt. Tunc in ciuitate mar
ſilie oia idolorū templa deſtruētes xp̄i eccle
ſias cōſtruxerūt ⁊ beatū lazarū in eiuſdē ci-
uitatis ep̄m vnanimiter elegerūt. Tandem
diuino nutu ad aquenſem ciuitatē ꝑuenerūt
et populū illū ad fidē xp̄i per multa miracu-
la adduxerūt. Ubi etiā beatus maximinus
in ep̄m ordinatus eſt F Interea beata
maria magdalena ſuperne cōtēplatōis aui
da aſperrimā heremū petijt ⁊ in loco angeli
cis manibꝰ preꝑato per. xxx. annos incogni
ta manſit in quo quidē loco nec aquarū fluen
ta: nec arborū: nec herbarū erant ſolatia vt
ex hoc manifeſtaret̃ ꝙ redēptor noſter ipſam
nō terrenis refectionibꝰ: ſed tm̄ celeſtibus
epulis diſpoſuerat ſatiare. Qualibet aūt die
in ſeptē horis canonicis ab angelis in ethe-
ra eleuabat̃: ⁊ celeſtiū agminū glorioſos cō
centus etiā corꝑalibꝰ auribus audiebat. Unū
diebus ſingulis his ſuauiſſimis dapibꝰ ſa-
tiata. ⁊ inde ꝑ eoſdem angelos ad locū pro-
priū reuocata corꝑalibus alimētis nullate-
nus indigebat. Sacerdos aūt quidā ſolita-
riam vitā agere deſiderans. ad. xij. ſtadia lo
co eidem vicinā ſibi cellā locauit. Die igitur
quadā dñs predicti ſacerdotis oculos ape-
ruit ⁊ corporis oculis euidēter aſpexit quali
ter angeli ad p̄dictū locū in q̄ btā maria mo
rabat̃. deſcēdebāt ⁊ eā in ethera ſubleuabāt.
⁊ poſt hore ſpaciū ad eūdē locū cū diuis lau
dibus reuocabāt. Uolens aūt ſacerdos tam
admirabilis viſionis veritatē agnoſcere cre
atori ſuo p̄cibꝰ ſe cōmendās ad p̄dictū locū
audaci deuotiōe propabat. Cūqꝫ ad vnꝰ ia-
ctū lapidiſ appropinq̄ret ceperūt eiꝰ crura re
ſolui ⁊ timore valido ipſiꝰ precordia medullitꝰ
anhelare. Cūqꝫ retro rediret ambulādi vſuꝫ
crura cū pedibꝰ ſimul prebebāt. Sed ſi ver-
ſo tramite ad p̄dictū locū accedere conaret̃.
totius eū languor corpis ⁊ hebetudo mētis
modis oibꝰ prohibebant. Intellexit igit̃ vir
dei illud ꝓculdubio celeſte eē ſacramētū ad
qđ accedere non poterat hūanū experimētū
Inuocato igitur ſaluatoris noīe exclama-
uit. Adiuro te per dñm vt ſi hō es vel aliqua
rōnalis creatura que in illa ſpelūca habitas
mihi reſpondeas ⁊ tui ediſſeras veritatem.
Cūqꝫ h' tertio repetiſſet. beata maria mag-
dalena ei reſpondit. Accede propius ⁊ oim
que deſiderat anima tua ſcire poteris veri-
tatē. Cūqꝫ ille tremens vſqꝫ ad medij ſpacij
terminū appropinquaſſet ait ad eū. Memi
niſti ex euāgelio de maria illa famoſa pecca
trice que pedes ſaluatoris lachrimis lauit ⁊
capillis terſit. ⁊ ſuorū delictorū veniā ꝓmeru-
it. Cui ſacerdos. Memini ⁊ pluſ q̄ triginta
annorum euoluta ſunt curricula ꝙ hoc factū
eſſe ſancta credit ⁊ cōfitet̃ eccleſia. Ego in-
quit ſum illa que ꝑ triginta annorum ſpaciū
omnibus hominibus ignota permanſi. ⁊ ſi-
cut heri cernere tibi permiſſum eſt ſic ſingu
lis diebus angelicis manibus in ethera ſub
leuata celeſtium agminū dulciſſimam iubi-
lationeꝫ ſeptēnis vicibus per ſingulos dies
corporeis auribus audire promerui. Quia
igitur a domino mihi reuelatū eſt ꝙ ex hoc
migratura ſum ſeculo beatum maximinuꝫ
adeas ⁊ ei hoc ſtudeas intimare. Proximo
die reſurrectiōis dominice tempore quo ad
matutinum ſurgere cōſueuit. oratorium ſo
lus ingrediatur ⁊ me illic per angelorū mi-
niſteriū inueniet cōſiſtentē. Sacerdos autē
vocē eius velut vocem angeli audiebat. ne-
minem auteꝫ videbat. Concitus igitur bea
tum maximinum adijt. ⁊ ei oia per ordinem
enarrauit. Sanctus aūt maximinus nimio
repletus gaudio. ſaluatori gratias immen-
ſas retulit. ⁊ illa die ac hora vt ſibi iuſſum fu
erat oratorium ſolus ingreſſus. vidit beatā
mariā magdalenā in choro ſtantem in me-
dio eorū qui eā adduxerāt angelorū. Erat au
tē ſpacio duorū cubitorū eleuata a terra ſtās
in medio angelorū ⁊ extēſis manibus deum
exorans. Cum autem beatus maximinꝰ ad
eam accedere trepidaret. conuerſa dixit ad
eum accede huc propius. ne fugias filiaꝫ pa
ter. Appropinquante autem illo ſicut in ipſi
us beati maximini legitur libris. ita vultus
dñe ex ↄtinua ⁊ diuturna viſione angelorū ra
diabat vt facilius radios ſolis q̄ ipſius faci
em intueri quis poſſet. Conuocato igit̃ vni-

uerſo clero ꝛ ſacerdote predicto. corpus et
ſanguinẽ domini ab eo beata maria mag-
dalena cũ multa lacrimarũ inundatione ſu
ſcepit. Deinde toto corpuſculo ante altaris
ꝓſtrato crepidinem. ſanctiſſima illa aĩa mi
grauit ad dñm. Poſt cuius exitum tantus
odor ſuauitatis ibidẽ remanſit vt per ſeptẽ
dies fere ab ingredientibus oratoriũ ſenti-
retur. Cuius ſanctiſſimũ corpus beat' ma-
ximinus diuerſis conditũ aromatibus ho-
norifice ſepeliuit. ꝛ poſt mortẽ ſuã iuxta ip-
ſam ſe ſepeliri precepit. B Egeſippus
autẽ vel ſm quoſdaꝫ libros ioſephus ſatis
cũ predicta hiſtoria ꝯcordat. Ait em̃ in quo
dam ſuo tractatu ꝙ maria magdalena poſt
dñi aſcẽſionẽ pre ardore charitatis xp̃i ꝛ te-
dio qḋ habebat nunq̃ hoĩeꝫ videre volebat
Sed poſtq̃ ad aquenſe territoriuꝫ venit in
deſertũ abijt ꝛ ibi triginta annis incognita
mãſit. Ubi vt ait qualibet die in ſeptẽ horis
canonicis ab angelis in aera eleuabaꝛ. Ad-
didit tamen ꝙ ſacerdos dũ ad cãveniſſet re
perit eã in cella clauſaꝫ. Qui ad ei' petitio-
nem veſtẽ ſibi porrexit. Quã induens ad ec-
cleſiã ſecũ iuit. Et ibi cõione ꝑcepta. eleua-
tis in oratione manibus iuxta altare in pa-
ce quieuit. Temporibus autem karoli ma-
gni. ſ. anno dñi. dcclxix. Girardus dux bur-
gundie cũ de vxore ſua filiũ habere nõ poſ-
ſet. larga manu res ſuas paupibus eroga-
bat ꝛ eccleſias multas ꝛ monaſteria ꝯſtrue
bat. Cũ ergo vicellacẽſe monaſteriũ ꝯſtru
xiſſet. miſit ipſe ꝛ abbas ipſius monaſterij
monachũ quendam cũ decenti comitatu ad
aquenſem ciuitatem: vt inde ſi poſſet beate
marie magdalene reliquias tranſportaret.
Ueniens igitur predictus monachus ad p̃
dictam ciuitateꝫ cum ipſam funditus a pa
ganis deſtructã repeniſſet. caſu quoddaꝫ in
uenit ſepulchrũ. cuius ſculptura marmorea
demonſtrabat ꝙ corpus beate marie mag-
dalene repoſitum intus erat. In ipſo auteꝫ
ſepulchro hiſtoria eius miro opere ſculpta
erat. Nocte igitur illud effringens. aſſum-
ptas reliquias ad hoſpitiuꝫ deportauit. In
ipſa autẽ nocte beata maria magdalena ei-
dem monacho apparuit dicens ne timeret.
ſed ceptum opus ꝑficeret. Rediens igiꝛ cuꝫ
ad mediaꝫ leucã a monaſterio veniſſet. nul
lo modo inde reliquias mouere potuerunt
donec veniẽte abbate cũ monachis cũ pro-
ceſſione honorifice ſunt recepte. Miles q̇-
daꝫ qui ſingulis annis ad corpus beate ma
rie magdalene venire cõſueuerat in prelio
occiſus eſt. Qui dũ in feretro a parentibus
ploraretur: magdalene pijs querelis oppo-
nebant. cur deuotũ ſuũ mori ſine ꝯfeſſione
ꝛ penitẽtia permiſiſſet. Tunc ſubito qui de-
functus fuerat. ſtupentibus cunctis ſurre-
xit ꝛ ſacerdotẽ ad ſe vocari ꝑcepit. Cũqꝫ de
uote ꝯfeſſus fuiſſet. ꝛ viaticũ recepiſſet. ꝓ-
tinus in pace quieuit. Nauis quedã viris ꝛ
feminis onerata naufragiũ ꝑtulit Una aũt
femina cũ eſſet pregnãs ꝛ ſe in mari ꝑiclita
ri ꝯſpiceret magdalenã inquantuꝫ poterat
acclamabat vouens ꝙ ſi ſuis meritis a nau
fragio euaderet ꝛ filiũ pareret. ip̃m ei' mo-
naſterio ꝯdonaret. Statimqꝫ femina q̇daꝫ
ſpecie ꝛ habitu venerãda ei appuit q̃ eã per
mentũ arripiẽs ꝑiclitantib' alijs incolumẽ
ad ripã ꝑduxit. Illa aũt poſtmodum filiũ pe
perit ꝛ votũ ſuũ fideliter adimpleuit. Aiunt
q̇daꝫ mariã magdalenã ſpõſaꝫ fuiſſe ioan
nis euãgeliſte quã duxerat: tũc quãdo de nu
ptijs xp̃s eũ vocauit. Ex hoc ip̃a indignata
ꝙ. ſ. ſpõſuꝫ ſuũ ſibi abſtulerat abijt ꝛ omĩ vo
luptati ſe dedit. Sꝫ qꝛ ꝯgruũ nõ erat vt io-
hannis vocatio dãnatiõis ſibi occaſio fieret
dñs ad penitẽtiã ip̃aꝫ miſericorditꝛ ꝯuertit.
Et qꝛ a ſumma delectatõe carnali eã remo
uit. ideo ip̃aꝫ ſumma delectatõe ſpũali q̃ eſt
in dei amore p̃ ceteris eã impleuit. Qḋ ꝛ de
iohãne q̇dã fatenꝛ ꝙ iõ dulcedie ſue famili-
aritatis eũ p̃ ceteris decorauit. qꝛ a p̃dicta
delectatiõe eũ remouit. Hec aũt falſa ꝛ fri-
uola reputanꝛ. Qꝛ frater albert' in ꝓhemio
ſup euãgeliũ iohãnis ponit ꝙ hec ſpõſa de
cui' nuptijs vocat' fuit idẽ iohãnes in ṽgi-
nitate ꝑmãſit. ꝛ i ſocietate beate marie ṽgi
nis matris xp̃i poſtmodũ viſa fuit. ꝛ tãdẽ fi
ne bono q̇euit. Uir q̇dã oculorũ lumie ꝓua-
tus cũ ad mõaſteriũ vicellacẽſe cã viſitande
corp' beate marie magdalene veniret ꝛ ſu'
ei ductor diceret ſe eccl'iaꝫ iã videre ille ma

gna voce exclamauit O ſancta maria mag-
dalena vtinã aliqñ videre merear eccl'iaꝫ tu
am. Statimqꝫ oculi ei' ſunt apti. Quidã dñ
peccata ſua in quadã cedula ſcripſiſſet eam
ſub palla altaris btẽ marie magdalene po-
ſuit. rogãs eã vt ſibi indulgẽtiã impetraret.
Qui poſtmodũ cedulã accipiẽs peccata ſua
de ipſa cedula oĩno deleta inuenit. Quidaꝫ
dũ ob pecunie exactionẽ i cõpedib' teneretꝛ
mariã magdalenã in ſui adiutoriũ iuocabat
Et ecce quadã nocte mulier q̇dã ſpecioſa ſi-
bi appuit q̃ vincula frangẽs ꝛ oſtiũ reſerãs
ſibi vt fugeret impauit. q̇ ſe abſolutũ videns
ꝓtinus inde aufugit. Clericus q̇dã de flan-
dria ſtephan' noie in tãta ſcelerũ imanitatẽ
ceciderat ꝙ oĩa exercẽs flagitia ea q̃ ſalutiſ
erãt nõ ſolũ nõ facere ſꝫ nec audire volebat
In beatã tñ mariã magdalenã deuotioneꝫ
magnã habẽs eius vigiliã ieiunabat ꝛ feſtũ
colebat. dũ igitur eius tumulũ viſitaſſet ma
ria magdalena nec ex toto dormiẽti nec ex
toto vigilãti tãq̃ mulier formoſa lugubres
gerẽs oculos ꝛ duoꝝ angeloꝝ dextra leuaqꝫ
ſuſtẽtata p̃ſidio appuit eiqꝫ dixit. Cur queſo
ſtephane indigna meis meritis facta repẽ-
dis. cur labiorũ meorũ inſtãtia nulla cõpun
ctiõe moueris. Ex quo em̃ deuotionẽ in me
habere cepiſti ꝓ te dñm ſemꝑ inſtãter exo-
raui. Surge igiꝛ ꝛ penitere: neqꝫ em̃ ego te
deſeraꝫ: donec deo fueris recõciliatus. Ille
igiꝛ mox in ſe infundi tantã gratiã ſenſit ꝙ
ſeculo abrenũciãs religionẽ introiuit ꝛ ꝑfe-
ctiſſime vite fuit. In cuius morte viſa ẽ ma
ria magdalena iuxta feretrũ cũ angelis aſti
tiſſe. ꝛ eius aĩam quaſi columbã candidã cũ
laudibus in celũ ſuſtuliſſe.

De ſancta Praxede. xci A

Praxedis dicta quaſi
viridis a praſin qḋ ẽ viride. ide
praxedis. q̃ſi praſin virẽs qꝛ vi-
ruit ꝛ floruit flore virginitatis

Praxedis virgo fuit
beate potentiane ſoror que fue
runt ſorores ſancti donati ꝛ thi
mothei q̃ ab ap̃lis in fide erudi-
ti ſunt. Que cũ perſecutiõe ſeuiente multo-
rum xp̃ianorũ corpora ſepeliſſent ꝛ faculta
tes ſuas paupibus erogaſſent tandẽ i pace
quieuerunt circa annos dñi. clxv. ſub mar-
co ꝛ anthonio ſecundo.

De ſancto apollinari. xcij. A

Apollinaris dicitur a
pollens ꝛ ares qḋ eſt ṽtus qua
ſi pollẽs ṽtutib'. vel dr ab apol
lo qḋ interp̃taꝛ mirabilis ꝛ na-
ris ꝑ quã intelligiꝛ diſcretio quaſi mirabiliſ
diſcretionis vir. vel ab a qḋ eſt ſine ꝛ polluo
ꝛ ares ṽt' q̃ſi ṽtuoſus ſine pollutiõe vicioꝝ

Apollinaris petri apo
ſtoli diſcipul' fuit ꝛ ab eo Rauẽ
nam de roma miſſus eſt vbi vxo
re tribuni ab eo ſanata ip̃am cũ
viro ꝛ eius familia baptiſauit: qḋ quidẽ iudi
ci nunciatur ꝛ ab eo apollinaris ꝓtinus ac-
cerſitur. Ductuſqꝫ ad templũ iouis vt ibi im
molaret cũ diceret ſacerdotib' idoloꝝ aurũ
ꝛ argentũ idolis appenſum melius paupi-
bus dari q̃ ante demões ſic appendi ꝓtinus
capitur ꝛ fuſtibus ceſus ſemiuiuus reliquiꝛ
ſed a diſcipulis collectus in domo cuiuſdã
vidue. vij. mẽſibus refoueꝛ. Inde autẽ venit
ad ciuitatẽ claſſenſem vt quẽdã nobilẽ mu-
tum ibidẽ curaret. Cũ aũt domũ ingredere
tur puella quedã immũdũ ſpiritũ habẽs ex
clamauit dicens. Recede hinc ſerue dei. nã
faciã te ligatis manibus ꝛ pedibus de ciui
tate extrahi. Quã apollinaris increpãs pro
tinus demonẽ exire ex ea coegit. Cũ igitur
ſuꝑ mutũ nomẽ dñi inuocaſſet ꝛ curatus fu
iſſet pluſq̃ quingenti homies crediderunt.
Pagani autem eũ fuſtibus ceſum ꝓhibe-
bant ne ieſum noiaret. Ille vero in terra ia
cens clamabat. quoniã ipſe verus eſt deus.
Tunc nudis pedibus ſuꝑ prunas euꝫ ſtare
fecerunt. Sed cũ adhuc chriſtũ conſtantiſ-
ſime p̃dicaret extra vrbeꝫ eum proiecerunt
B Eo tempore dum rufus patricius ra
uenne filiam infirmam haberet. ꝛ ad eam
ſanandam apollinarem vocaſſet. mox vt do
mum ingreſſus eſt defuncta eſt. Cui rufus
Utinam domum meam non introiſſes. dij
enim magni irati ſunt ꝛ filiam meam ſan

re noluerūt. Tu vero quid ei facere poteris
Cui apollinaris. noli timere tantum mihi
iura ꝙ ſi puella ſurrexit. eã creatorē ſuum
ſequi nequaꝙ̃ prohibeas. Quod cum feciſ-
ſet facta oratione puella ſurrexit. ⁊ nomen
chriſti confitens cū matre ⁊ magna multi-
tudine baptiſma ſuſcepit ⁊ virgo ꝑmanſit.
quod audiens ceſar ſcripſit ad prefectū pre
torij vt apollinarem aut ſacrificare faceret.
aut in exiliū mitteret. Prefectus igitur cū
ſacrificare nolentē fuſtib' cedi fecit ⁊ in ecu
leo extenſū torqueri mãdauit. Ubi dū do
minum conſtantiſſime predicaret. aquam
feruentē in eius vulneribus recentibus ia-
ctari iuſſit ⁊ ſic graui pondere ferri vinctū
in exilium mittere voluit. Uidentes autē
chriſtiani tantã impietatem accēſi animo
in paganos irruerūt ⁊ pluſꝙ̃ .cc. viros ex ip
ſis occiderūt. quod videns prefectus abſcō
dit ſe ⁊ apollinarē in artiſſimū carcerē truſit
Deinde cathenatū in nauim poſuit. ⁊ cū tri
bus clericis eū ſequentibus in exiliū deſti-
nauit. vbi ſolūmodo cū duob' clericis: duo-
bus militibus periculū tēpeſtatis euadens
ipſos milites baptizauit. Deinde rauennã
rediēs a paganis capitur. ⁊ ad templū apol
linis ducitur. Cuius ſimulachrū vidēs ma-
ledixit ⁊ ſubito corruit. ꝙ videntes pontifi-
ces ipſum tauro iudici preſentauerunt. qui
iudex cū filiū ſuū cecū illuminaſſet credidit
et ipſum annis quattuor in ſuo predio ma-
nere fecit. Poſt hoc cū pontifices apud ve-
ſpaſianū eū accuſaſſent. iuſſit veſpaſianus
vt quicūꝗ dijs irrogaret iniuriã aut ſacri-
ficet. aut vrbe priuetur. Non enim iuſtū eſt
vt deos vindicemus: ſed ipſi de inimicis ſu-
is ſe vlciſci poterunt ſi iraſcantur. Tunc de
moſtenes patricius cum nolentē ſacrifica-
re cuidã cēturioni iam chriſtiano tradidit
cuius rogatu pergens in vicū leproſorū vt
ibidē ꝓpter furorē gentiliū latitaret a paga
nis inſecutus eſt ⁊ vſꝗ ad mortē diutiſſime
ceſus. Ubi ſeptē dies ſuperuiuens ⁊ diſcipu-
los admonēs ſpm̄ tradidit ⁊ ibidē a xp̄ianis
honorifice ſepultus eſt ſub veſpaſiano q̄ ce-
pit circa ãnos dn̄i .lxx. De hoc martire ſic di
cit ambro. in p̄fatione. Apollinaris digniſſi

mus p̄ſul a principe aploꝝ petro rauennã
mittit̄ ieſu nomen incredulis nūciare. Qui
dū illic mira virtutū ſigna ꝯferret in xp̄o cre
dentibus ſeuis verberū flagellis ſepe cōte-
ritur. et ſenile iã corpus ab impijs horren
dis cruciatibus laniat̄. Sed ne de ſuis ve-
xationibus fideles trepident. in virtute dn̄i
noſtri ieſu xp̄i ſigna apoſtolica ꝑficit. Poſt
tormēta puellã reſuſcitat mortuã. viſū cō-
ſpicuū cecis reddit. ⁊ mutuo reſtaurat loq̄-
lam obſeſſã a demonio liberat cōtagionē
mūdat. leproſi diſſoluta morbo peſtifero ſa
nat mēbra portētū ſimulachri diſſoluta ſimꝉ
cū tēplo deiecit. O digniſſim' admiratiōe ꝑ
conij pōtifex q̄ cū pōtificis dignitate aplicã
ꝓmeruit accipe ꝑtātē. O fortiſſim' athleta
xp̄i. q̄ etatis iã frigeſcēte calore ꝯſtãter in
penis ieſū xp̄m mūdi p̄dicat redemptorē.

¶ De ſancta Chriſtina. xciij

Hriſtina quaſi chriſ-
mate vncta. Habuit eñ balſa
mū boni odoris in ꝯuerſatiōe
⁊ oleum deuotionis in mente
⁊ benedictionis in ore. A

Hriſtina nobiliſſimis
parētibus orta in tyro ytalie a
patre ſuo in quodã turri cū .xij.
pediſſeq̄s collocata ē deos argē
teos ⁊ aureos ſecū habēs. Et cū pulcherri-
ma eſſet ⁊ a multis in cōiugiū peteret̄ parē
tes eius nulli eã volebãt cōcedere. volētes
vt in deorū cultura maneret. Ipſa aūt a ſpū
ſancto docta idoloꝝ ſacrificia abhorrebat ⁊
incēſa dijs imolãda i feneſtra abſcōdebat.
Uenientes aūt p̄re eius pediſſeq̄ dixerūt. Filia
tua dn̄a nr̄a dijs nr̄is imolare cōtemnit ſed
xp̄ianã ſe eſſe aſſerit. Pater aūt ei blãdiēs
ad deoꝝ culturã eã ꝓuocabat. Cui illa. No
li me vocare filiã tuã. ſed eius quē ſacrificiū
laudis decet. Nō eñ dijs mortalib' ſed deo
celi ſacrificiū offero. Cui pater filia mea ne
vni deo tantum ſacrificium offeras ne tibi
alij iraſcantur. Cui illa. Bñ locutus es ne-
ſciens veritatē. Offero eñ ſacrificiū patri ⁊
filio ⁊ ſpirituiſancto. Cui pat̄. Si tres deos
adoras. cur etiã alios non adoras. Cui illa

Tres illi vna deitas ſunt. Poſt hoc chriſti-
na patris ſui deos cōfregit ⁊ aurum ⁊ argē
tum pauperibus erogauit. Rediēs pater vt
deos adoraret. ſed ipſos nō inueniens ⁊ ab
ancillis quid de illis chriſtia feceri audiēs
iratus eã iuſſit expoliari. ⁊ a duodecim virꝭ
cedi adeo vt ipſi miniſtri deficerēt. Tūc chri
ſtina patri dixit. Sine honore ⁊ pudore ⁊ ab
hominabilis deo. qui me cedūt deficiunt. pe-
te illis a dijs tuis virtutē ſi vales. Tunc ca-
tenatam eã in carcerē mitti iuſſit. Audiens
hoc mater. veſtimenta ſua ſcidit ⁊ ad carce-
rem pergens filie pedibus ſe proſtrauit di-
cens. Filia mea chriſtina lumē oculoꝝ meo
rum miſerere mei. Cui illa quid me dicis fi
liam tuã. Neſcis quia nomē dei mei habeo
Cumꝗ nihil ſibi perſuadere poſſet ad virū
redijt. ⁊ quid ſibi reſpōderit indicauit. Tūc
pater iuſſit eã ante tribunal ſuum duci Cui
dixit. Sacrifica dijs ſin autem multis affi-
cieris ſupplicijs ⁊ mea filia nō diceris. Cui
illa. Magnam mihi gratiam preſtitiſti. q̄
iam me non vocas filiam diaboli. quod au-
tem de diabolo naſcitur demon eſt. Tu es
pater ipſi' ſathane. Tunc ille iuſſit carnes
eius vngulis radi ⁊ mēbra eius tenera diſ-
rumpi. Chriſtina autē de carnibus ſuis ac-
cipiens in vultū patris proiecit dicens. Ac-
cipe tyranne ⁊ carnē a te genitam comede
Tunc pater ſup rotã eam poſuit. ⁊ ignē cū
oleo ſuppoſuit. Sed flamma exiliens mille
quingentos viros occidit. Pater autē eius
omnia hec magicis artibus aſcribens ipſã
iterum in carcerē mitti fecit. ⁊ facta nocte
iuſſit pueris ſuis vt lapidem grandē ad col
lum eius ligarēt. ⁊ in mare ꝓijcerēt. q̄ꝺ cum
feciſſent ꝓtinus angeli eam aſſumūt. Chri
ſtus autem ad eam deſcendit. ⁊ eam in ma-
ri baptizauit dicens. Baptizo te in deo p̄re
meo ⁊ in me ieſu xp̄o filio eius ⁊ in ſpūſctō.
Et cōmiſit eã Michaeli archãgelo q̄ eã ad
terrã adduxit. quod audiens pater frontem
ſuam ꝑcutiēs dixit. Quibus maleficijs hoc
facis vt in mari maleficia tua exerceas Cui
illa. Stulte ⁊ infelix a xp̄o hãc accepi gratiã
Tunc in carcerē eã miſit. iubens vt in craſti
no debeat decollari. B Ipſa autē nocte

pater ſuus mortuus eſt inuentus. Huic q̄-
dam iudex iniquus ſucceſſit noīe Elius qui
cunã ferream ſuccenſã cū oleo reſina ⁊ pi
ce parari fecit. ⁊ chriſtinã ibidē iactari cunã
ꝗ a viris quattuor agitari vt citius cōſume-
retur. tunc chriſtina deū laudauit ꝙ eã nu
per renatam denuo volebat vt infantulã in
cunabilis agitari. tunc iudex iratus fecit ra
di caput eius ⁊ nudã ꝑ ciuitatē vſꝗ ad apol
linē duci. Ubi idolo imperauit. ⁊ corruens
in puluerē eſt redactū. quod audiēs iudex ex
pauit ⁊ ſpm̄ tradidit. Huic ſucceſſit iulian'
qui fornacē ſuccēdi fecit ⁊ chriſtinã intus ia
ctari. Ubi ꝑ q̄nꝗ dies cū angelis cãtans et
deambulãs illeſa ꝑmãſit q̄ꝺ audiēs iulian'
⁊ magicis artib' hoc aſcribēs duas aſpides
duas viperas. duoſꝗ colubros ad eã dimitti
fecit. ſꝫ ſerpētes ei' pedes lingūt aſpides nil
nocētes ad vbera pēdent. colubri collo ſe vol
uētes ſudorē lingūt. Julian' aūt incãtatori
dixit. Nunq̄d ⁊ tu mag' es irrita beſtias q̄ꝺ
cū faceret ſerpētes in eū īpetū fecerūt ⁊ eū
ꝓtin' occiderūt. tūc ſerpētib' īperauit chriſti
na. ⁊ ad deſertū locū ire fecit: ⁊ mortuū ho-
minē ſuſcitauit. Tūc iulian' mãmillas ei' p̄
cidi mãdauit. de q̄b' lac ꝓ ſanguine fluxit.
Deinde linguã ei' p̄cidi fecit. Chriſtina vo
nequaꝙ̃ loq̄lã amittēs p̄ciſſurã lingue acci
piēs. in faciē iuliani ꝓiecit ⁊ oculū ei' inde ꝑ
cutiēs eū excecauit. Iratuſꝗ iulian' duas ſa
gittas circa cor ei'. ⁊ vnã in lat' ei' dimiſit et
illa ꝑcuſſa ſpm̄ deo tradidit circa annos dn̄i
cclxxvij. ſub diocleciano. Requieſcit aūt cor
pus ei' in quodã caſtro q̄ꝺ bulſenū vocat̄ in
ter vrbē veterē ⁊ viterbiū ſito. Tirus eñ q̄
iuxta caſtrū illud erat funditus eſt euerſa.

¶ De ſancto iacobo apoſtolo maiori. xciiij

Acobus iſte apoſtol'
dictus eſt iacobus zebedei. iaco
bus. i. frater iohãnis boanergeſ
id eſt fili' tonitrui ⁊ iacobus ma
ior. Dicitur eñ iacobus zebedei. ſ. filius nō
tm̄ carne. ſed etiã noīs interpretatione. Ze-
bedeus interpretat̄ donãs ſiue donatus. et
beatus iacobus ſeipm̄ chriſto donauit per
mortis martiriū. ⁊ a deo nobis donat' eſt i

re noluerūt. Tu vero quid ei facere poteris
Cui apollinaris. noli timere tantum mihi
iura φ ſi puella ſurrexit. eaz creatorē ſuum
ſequi nequaφ̄ probibeas. Quod cum feciſ-
ſet facta oratione puella ſurrexit. ⁊ nomen
chriſti confitens cuz matre ⁊ magna multi-
tudine baptiſma ſuſcepit ⁊ virgo ꝑmanſit.
quod audiens ceſar ſcripſit ad prefectū pre
torij vt apollinarem aut ſacrificare faceret.
aut in exiliū mitteret Prefectus igitur cuz
ſacrificare nolētez fuſtib⁹ cedi fecit ⁊ in ecu
leo extenſuz torqueri mādauit. Ubi duz do
minum conſtantiſſime predicaret. aquam
feruentē in eius vulneribus recentibus ia-
ctari iuſſit ⁊ ſic graui pondere ferri vinctuz
in exilium mittere voluit. Uidentes autez
chriſtiani tantaz impietatem accēſi animo
in paganos irruerūt ⁊ pluſφ̄. cc. viros ex ip
ſis occiderūt. quod videns prefectus abſcō
dit ſc̄tū apollinarē in artiſſimū carcerē triſte
Deinde catbenatū in nauim poſuit. ⁊ cū tri
bus clericis eū ſequentibus in exiliū deſti-
nauit. vbi ſolūmodo cū duob⁹ clericis: duo-
bus militibus periculū tēpeſtatis euadens
ipſos milites baptizauit. Deinde rauennā
rediēs a paganis capitur. ⁊ ad templū apol
linis ducitur. Cuius ſimulachrū vidēs ma-
ledixit ⁊ ſubito corruit. φ videntes pontifi-
ces ipſum tauro iudici preſentauerunt. qui
iudex cū filiū ſuū cecū illuminaſſet credidit
et ipſum annis quattuor in ſuo predio ma-
nere fecit. Poſt hoc cū pontifices apud ve-
ſpaſianū cuz accuſaſſent. iuſſit veſpaſianus
vt quicūφ̨ dijs irrogaret iniuriaz aut ſacri-
ficet. aut vrbe priuetur. Non enī iuſtuz eſt
vt deos vindicemus: ſed ipſi de inimicis ſu-
is ſe vlciſci poterunt ſi iraſcantur. Tunc de
moſtenes patricius cum nolentē ſacrifica-
re cuidaz cēturioni iam chriſtiano tradidit
cuius rogatu pergens in vicū leproſoruz vt
ibidē ꝓpter furorē gentiliū latitaret a paga
nis inſecutus eſt ⁊ vſφ̨ ad mortē diutiſſime
ceſus. Ubi ſeptē dies ſuperuiuens ⁊ diſcipu-
los admonēs ſpm̄ tradidit ⁊ ibidē a xp̄ianis
honorifice ſepultus eſt ſub veſpaſiano φ ce-
pit circa ānos dn̄i. lxx. De hoc martire ſic di
cit ambro. in pfatione. Apollinaris digniſſi
mus pſul a principe aplorū petro rauennaz
mittit̃ ieſu nomen incredulis nūciare. Qui
dū illic mira virtutū ſigna ꝯferret in xp̄o cre
dentibus ſeuis verberū flagellis ſepe cōte-
ritur. et ſenile iaz corpus ab impijs horren
dis cruciatibus laniat̃. Sed ne de ſuis ve-
xationibus fideles trepident. in virtute dn̄i
noſtri ieſu xp̄i ſigna apoſtolica pficit. Poſt
tormēta puellā reſuſcitat mortuā. viſuz cō-
ſpicuū cecis reddit. ⁊ mutuo reſtaurat loq̄-
lam obſeſſaz a demonio liberat cōtagionez
mūdat. leproſi diſſoluta morbo peſtifero ſa
nat mēbra portētū ſimulachri diſſoluta ſimul
cū tēplo deiecit. O digniſſim⁹ admiratiōe ꝑ
omnia pōtifex q̄ cū pōtificis dignitate aplica
ꝓmeruit accipe ptātē. O fortiſſim⁹ athleta
xp̄i. q̄ etatis iaz frigeſcēte calore ꝯſtāter in
penis ieſuz xp̄m mūdi ꝑdicat redemptorez.

De ſancta Chriſtina. xciij

Chriſtina quaſi chriſ-
mate vncta. Habuit enī balſa
mū boni odoris in ꝯuerſatiōe
⁊ oleum deuotionis in mente
⁊ benedictionis in ore. A

Chriſtina nobiliſſimis
parētibus orta in tyro ytalie a
patre ſuo in quodā turri cū. xij.
pediſſeq̄s collocata ē deos argē
teos ⁊ aureos ſecū habēs. Et cū pulcherri-
ma eſſet ⁊ a multis in coniugiū peteret̃ parē
tes eius nulli eaz volebāt cōcedere. volētes
vt in deorū cultura maneret. Ipſa aūt a ſpū
ſancto docta idolo⁊ ſacrificia abhorrebat ⁊
incēſa dijs imolāda i feneſtra abſcōdebat.
Uenientes aūt pr̄e eius pediſſeq̄ dixerūt. Filia
tua dn̄a nr̄a dijs nr̄is imolare cōtemnit ſed
xp̄ianā ſe eſſe aſſerit. Pater aūt ei blādiēs
ad deo⁊ culturā eā ꝓuocabat. Cui illa. No
li me vocare filiā tuā. ſed eius cui ē ſacrificiū
laudis decet. Nō enī dijs mortalib⁹ ſed deo
celi ſacrificiū offero. Cui pater filia mea ne
vni deo tantum ſacrificium offeras ne tibi
alij iraſcantur. Cui illa. Bñ locutus es ne-
ſciens veritatē. Offero enī ſacrificiū patri ⁊
filio ⁊ ſpiritui ſancto. Cui pat̃ Si tres deos
adoras. cur etiā alios non adoras. Cui illa

Tres illi vna deitas ſunt. Poſt hoc chriſti-
na patris ſui deos cōfregit ⁊ aurum ⁊ argē
tum pauperibus erogauit. Rediēs pater vt
deos adoraret. ſed ipſos nō inueniens. ⁊ ab
ancillis quid de illis chriſtia fecerit audiēs
iratus eā iuſſit expoliari. ⁊ a duodecim viris
cedi adeo vt ipſi miniſtri deficerēt Tūc chri
ſtina patri dixit. Sine honore ⁊ pudore ⁊ ab
hominabilis deo. qui me cedūt deficiunt. pe-
te illis a dijs tuis virtutē ſi vales. Tunc ca-
tenatam eā in carcerē mitti iuſſit. Audiens
hoc mater. veſtimenta ſua ſcidit ⁊ ad carce-
rem pergens filie pedibus ſe proſtrauit di-
cens. Filia mea chriſtina lumē oculo⁊ meo
rum miſerere mei. Cui illa quid me dicis fi
liam tuā. Neſcis quia nomē dei mei habeo
Cumφ̨ nihil ſibi perſuadere poſſet ad viruz
rediit. ⁊ quid ſibi reſpōderit indicauit. Tūc
pater iuſſit eā ante tribunal ſuum duci Cui
dixit. Sacrifica dijs ſin autem multis affi-
cieris ſupplicijs ⁊ mea filia nō diceris. Cui
illa. Magnam mihi gratiam preſtitiſti. q2
iam me non vocas filiam diaboli. quod au-
tem de diabolo naſcitur demon eſt. Tu es
pater ipſi⁹ ſathane. Tunc ille iuſſit carnes
eius vngulis radi ⁊ mēbra eius tenera diſ-
rumpi. Chriſtina autē de carnibus ſuis ac-
cipiens in vultū patris proiecit dicens. Ac-
cipe tyranne ⁊ carnē a te genitam comede
Tunc pater ſup rotaz eam poſuit. ⁊ ignē cū
oleo ſuppoſuit. Sed flamma exiliens mille
quingentos viros occidit. Pater autē eius
omnia hec magicis artibus aſcribens ipaz
iterum in carcerez mitti fecit. ⁊ facta nocte
iuſſit pueris ſuis vt lapidem grandez ad col
lum eius ligarēt. ⁊ in mare ꝓijcerēt. qđ cum
feciſſent ꝓtinus angeli eam aſſumūt. Chri
ſtus autem ad eam deſcendit. ⁊ eam in ma-
ri baptizauit dicens. Baptizo te in deo pr̄e
meo ⁊ in me ieſu xp̄o filio eius ⁊ in ſpū ſctō.
Et cōmiſit eā Michaeli archāgelo q̄ eā ad
terrā adduxit. quod audiens pater frontem
ſuam percutiēs dixit. Quibus maleficijs hoc
facis vt in mari maleficia tua exerceas Cui
illa. Stulte ⁊ infelix a xp̄o hāc accepi gratiaz
Tunc in carcerē eā miſit. iubens vt in craſti
no debeat decollari. B Ipſa autē nocte
pater ſuus mortuus eſt inuentus. Huic q̄-
dam iudex iniquus ſucceſſit noie Elius qui
cunaz ferream ſuccenſaz cū oleo reſina ⁊ pi
ce parari fecit. ⁊ chriſtinā ibidē iactari cunā
φ̨ a viris quattuor agitari vt citius cōſume-
retur. tunc chriſtina deū laudauit φ eaz nu
per renatam denuo volebat vt infantulā in
cunabilis agitari tunc iudex iratus fecit ra
di caput eius ⁊ nudā ꝑ ciuitatē vſφ̨ ad apol
linē duci. Ubi idolo imperauit. ⁊ corruens
in puluerē eſt redactū. quod audiēs iudex ex
pauit ⁊ ſpm̄ tradidit. Huic ſucceſſit iulian⁹
qui fornacē ſuccēdi fecit ⁊ chriſtinā intus ia
ctari. Ubi ꝑ q̄nφ̨ dies cū angelis cātans et
deambulās illeſa ꝑmāſit qđ audiēs iulian⁹
⁊ magicis artib⁹ hoc aſcribēs duas aſpides
duas viperas. duoſφ̨ colubros ad eā dimitti
fecit. ſz ſerpētes ei⁹ pedes lingūt aſpides nil
nocētes ad vbera pēdent. colubri collo ſe vol
uētes ſudorē lingūt. Julian⁹ aūt incātatori
dixit. Nunq̇d ⁊ tu mag⁹ es irrita beſtias qđ
cū faceret ſerpētes in eū impetū fecerūt ⁊ cuz
ꝓtin⁹ occiderūt. tūc ſerpētib⁹ ipauit chriſti
na. ⁊ ad deſertū locū ire fecit ⁊ mortuū ho-
minē ſuſcitauit. Tūc iulian⁹ mamillas ei⁹ ꝑ
cidi mādauit. de qb⁹ lac ꝓ ſanguine fluxit.
Deinde linguā ei⁹ pcidi fecit. Chriſtina vo
nequaφ̄ loq̄laz amittēs ꝑciſſurā lingue acci
piēs. in faciē iuliani ꝓiecit ⁊ oculū ei⁹ inde ꝑ
cutiēs eū excecauit. Iratuſφ̨ iulian⁹ duas ſa
gittas circa cor ei⁹. ⁊ vnā in lat⁹ ei⁹ dimiſit et
illa ꝑcuſſa ſpm̄ deo tradidit circa annos dn̄i
cclxxvij. ſub diocletiano. Requieſcit aūt cor
pus ei⁹ in quodā caſtro qđ bulſenū vocat̃ in
ter vrbē veterē ⁊ viterbiuz ſito. Tirus enī q̄
iuxta caſtrū illud erat funditus eſt euerſa.

De ſancto iacobo apoſtolo maiori. xciiij

Iacobus iſte apoſtol⁹
dictus eſt iacobus zebedei. iaco
bus. i. frater iohānis boanerges
id eſt fili⁹ tonitrui ⁊ iacobus ma
ior. Dicitur enī iacobus zebedei. ſ. filius nō
tm̄ carne. ſed etiā nois interpretatione. Ze-
bedeus interpretat̃ donās ſiue donatus. et
beatus iacobus ſeipm̄ chriſto donauit per
mortis martiriū. ⁊ a deo nobis donat⁹ eſt i

ſpiritualē patronū. Dicitur iacob' frater io-
bānis qꝛ fuit ei' frater nō tm̄ carne ſed etiaʒ
moꝝ ſimilitudine. Ambo enī fuerūt eiuſdē
zeli. eiuſdē ſtudij eiuſdē voti. Eiuſdē zeli ad
dn̄m vlciſcēdū. Cū enī ſamaritani xp̄m non
reciperent iacobus ⁊ iobānes dixerūt. Uis
dicim' deſcēdat ignis de celo ⁊ ꝯſumat illos
Eiuſdem ſtudij ad diſcēdū. Unde iſti p̄cipue
fuerūt qui xp̄m de die iudicij ⁊ alijs vēturis
interrogauerūt. Eiuſdē voti ad obtinēdum
qꝛ ſeſſionē ad dextrā ⁊ ſiniſtrā xp̄i ambo ha-
bere voluerūt. Dicit̄ fili' tonitrui rōne ſono
re p̄dicatiōis. qꝛ malos terrebat. pigros ex-
citabat. oēs ſua altitudine in ammirationē
cōuertebat. Uñ dicit beda de iobāne ꝙ tam
alte intonuit vt ſi aliquātulū altius intonuiſ
ſet totus mūdus eū cape nō potuiſſet. Dicit̄
iacob' maioꝛ ſicut alter minoꝛ. Primo rōne
vocationis. qm̄ pꝛius vocatus eſt a xp̄o. Se
cūdo rōne familiaritatis. qm̄ maioꝛē famili
aritatē videtur xp̄s habere cū iſto q̄ cū illo ſi
cut patet: qꝛ ip̄m ad ſecreta ſua admittebat.
ſicut fuit ad puelle reſuſcitationē. ⁊ ad glio-
ſam trāſfigurationē. Tertio rōne paſſionis
qꝛ pꝛimus inter ceteros apoſtolos paſſus eſt
Sicut ergo dicit̄ maioꝛ alio ex eo ꝙ pꝛius
vocatus eſt ad apoſtolatus gr̄az. ita pōt di-
ci maioꝛ ex eo ꝙ pꝛius vocat' eſt ad eternita
tis gloꝛiam.

IAcobus apoſtolus fi
lius zebedei poſt aſcēſionē dn̄i
dū per iudeā ⁊ ſamariā pꝛedica
ret in hiſpaniā tandē iuit. vt ibi
verbū dn̄i ſeminaret. Sed dū ibi ſe ꝓficere
nil videret ⁊ ſolūmodo ibidē nouē diſcip'los
acquiſiuiſſʒ duos ex illis cauſa pꝛedicādi re
liquit. ⁊ alios ſeptem ſecū aſſumere iterū in
iudeā redijt. Magiſter aūt iobānes beleth
dicit. ꝙ tm̄ vnū ibi cōuertit. Cum ergo in iu
dea verbū dn̄i pꝛedicaret. magus quidā no-
mine hermogenes cū phariſeis diſcipulum
ſuū nomine philetum ad iacobū miſit vt ip̄ʒ
philetus coꝛā iudeis cōuinceret ꝙ ſua pꝛedi
catio falſa eſſet. Sed cū apoſtolus coꝛā om
nibus rōnabiliter eū ꝯuiciſſet. ⁊ multa coꝛā
eo miracula feciſſet. redijt philetus ad her-
mogenē doctrinā iacobi appꝛobans ⁊ mira
cula recitans. ac eius diſcipulū ſe velle fieri
cōteſtans. ⁊ vt ipſe ſimiliter efficeretur diſci
pulus perſuadens. Tunc hermogenes ira-
tus arte ſua magica: ita eū imobileʒ fecit vt
ſe nullatenus mouere poſſet dicēs. Uidebi-
mus ſi iacobus tuus te ſoluat. Qđ cū phile
tus iacobo per puerum ſuum nūciaſſet. mi-
ſit ad eū ſudariū ſuū dicēs. Accipiat ſudariū
⁊ dicat. Dominus erigit eliſos ip̄e ſoluit cō-
peditos. Statimq̄ȝ vt de ſudario tactus eſt
ſolutus a vinculis magicis artibus hermo-
genis inſultauit. ⁊ ad iacobū ꝓperauit. Ira
tus hermogenes demones aduocauit pꝛe-
cipiens vt ipſum iacobū vinctum cū phileto
adducāt vt de ip̄is ſe vindicet. ne diſcipli ei'
decetero ſibi audeāt taliter inſultare. Ueni-
entes aūt demones ad iacobū in aere vlula-
re ceperūt dicentes. Iacobe apoſtole dei mi
ſerere nobis. qꝛ anteq̄ tempus noſtrū adue
niat iam ardemus. Quibus iacobus ait. Ut
quid veniſtis ad me. Qui dixerunt. Hermo
genes miſit nos vt te ⁊ philetū ad ipſum du
ceremus. Sed mox vt ad te venimus: ange
lus dei nos cathenis igneis religauit ⁊ plu
rimū cruciauit. Quib' iacob'. Exoluat vos
angelus dn̄i ⁊ ad ip̄m redite ⁊ eū ad me vin-
ctū adducite: ſed illeſuʒ. Qui cū abijſſent ap
pꝛehendētes hermogenē manus ei tergo li
gauerūt: ⁊ ip̄m ſic vinctū ad iacobū adduxe-
rūt dicētes. Miſiſti nos vbi incenſi ſum' et
grauiter cruciati. Dixerūtq̄ȝ demones ad ia
cobū. Da nobis i eū poteſtatem vt poſſim' tuas
iniurias ⁊ noſtra incēdia vindicare. Quib'
ait iacobus. Ecce philetus ante vos eſt: cur
eū nō tenetis. Cui illi. Nos non poſſumus
nec foꝛmicā q̄ in cubiculo tuo eſt manu con-
tingere. Dixitq̄ȝ iacobus ad philetū. Ut bo-
na ꝓ malis ſm̄ qđ xp̄s nos docuit reddam'
hermogenes te ligauit tu eū ſolue. Solut'
hermogenes cōfuſus ſtetit. ⁊ iacobus ap'ls
ei dixit. Uade liber quocūq̄ȝ volueris. Non
enī diſcipline n̄re eſt vt inuit' aliq̄s ꝯuertat̄
Dixitq̄ȝ ei hermogenes. Ego noui iras de-
monū: niſi mihi aliquid dederis qđ mecū ha
beam occident me. Cui iacobus baculum
ſuum dedit. Ille autē perrexit ⁊ oēs libꝛos

artis ſue magice ad apoſtolū cremādos at-
tulit. Iacobus auteʒ ne foꝛte odoꝛ incendij
vexaret incautos eos in mare pꝛoijci fecit.
Pꝛoiectis ergo libꝛis ad apoſtolū redijt. et
plātas eius tenēs dixit. Aiarū liberatoꝛ ac-
cipe penitentē quē inuidentē ⁊ detrahenteʒ
hactenus ſuſtinuiſti. Cepit igit̄ in dei timo
re ꝑfectus eſſe ad coꝛtuitates plurime per
eū fierēt. Uidētes aūt iudei hermogenē cō-
uerſum zelo commoti iacobū adierūt. ⁊ cur
ieſum crucifixū pꝛedicaret increpauerunt.
Ille vero cū eis per ſcripturas aduentū chꝛi
ſti ⁊ paſſionē euidenter ꝓbaſſet plurimi cre
diderunt. ℞ Abiathar vero pontifex
anni illius ſeditionē in populo excitauit. et
miſſo fune in collo apoſtoli ip̄m ad herodeʒ
agrippā adduci fecit. Cūq̄ȝ iuſſu eius ad de
collandū duceret̄. quidaʒ paraliticus in via
iacens ad eū clamauit vt ſibi ſanitatem con
ferret. Cui iacobus ait. In nomine ieſu xp̄i
pꝛo cuius fide ducoꝛ ad decollandū: exurge
ſanus ⁊ benedic creatoꝛē tuū. Et ſtatim ſa-
natus ſurrexit: ⁊ dominū benedixit. Scri-
ba autem qui funē in collo ſuo miſerat ⁊ tra
hebat nomine ioſias. hoc videns ad pedes
eius ſe pꝛoiecit. ⁊ veniam petens ſe chꝛiſtia
nū fieri poſtulauit. Quod videns Abiathar
eū teneri fecit ſibiq̄ȝ dixit. Niſi nomen chꝛi-
ſti maledixeris cū ipſo iacobo decollaberis
Cui ioſias. Maledictus tu ⁊ maledicti om
nes dij tui. nomen autem domini ieſu chꝛi-
ſti ſit benedictuʒ in ſecula. Tunc abyathar
os eius pugnis cedi iuſſit ⁊ miſſa de eo lega
tione ad herodē impetrauit: vt cū iacobo de
collaretur. Cū autē ambo decollari deberēt
iacobus a ſpeculatoꝛe lagenā aque petijt. et
ibidem ioſiam pꝛotinus baptizauit. ⁊ ſtatiʒ
capitis obtruncatione vterq̄ȝ martiriū con
ſummauit. ℭ Decollatus eſt autē bea-
tus iacob'. viij. kal'. apꝛil'. in annūciatiōe do
minica ⁊. viij. kalen. auguſti cōpoſtellā tranſ
latus eſt. ⁊. iij. kalen. ianuarij ſepultus. quia
ſepulchꝛi eius fabꝛica fuit ab auguſto vſq̄ȝ
ad ianuariuʒ pꝛotelata. Statuit igitur ec
cleſia vt feſtū eius. viij. kalen. auguſti. in tē-
poꝛe. ſ. magis cōgruo deberet vniuerſaliter
celebꝛari. Decollato aūt iacobo vt iobānes
beleth ait. qui hāc trāſlationē diligēter exe-
quitur. diſcipuli eius coꝛpus nocte timoꝛe
iudeoꝛū rapiētes. naui illud impoſuerūt et
ſepulturā diuine pꝛouidentie cōmittentes
nauim ſine regimine conſcenderūt: ⁊ ange
lo domini duce in galiciā in regno lupe ap-
plicuerunt. Erat enī in hiſpania regina que
dam ſic dicta noīe ⁊ merito vite. deponētes
igitur coꝛpus de naui ſup quēdā magnū la
pidem illud depoſuerūt. qui lapis mox vt ce
ra coꝛpoꝛi ceſſit. ⁊ in ſarcophagū coꝛpoꝛi ſe
mirabiliter coaptauit. Ingrediētes igit̄ di-
ſcipuli ad lupā dixerūt. Dn̄s ieſus chꝛiſtus
mittit ad te coꝛp' diſcipuli ſui. vt quē nolui-
ſti ſuſcipere viuū. ſuſcipias defunctum. Et
narrātes ei miraculū qualr̄ illō ſine regimi
ne illuc adueniſſet locū ad ei' ſepulturā con
gruū petierūt. Qđ dū regina audiſſet. vt di-
cit idē iobānes beleth. eos in dolo ad quen
dam virū crudeliſſimū: vel ſm̄ alios ad regē
hiſpanie deſtinauit vt eius ſup hoc ꝯſenſuʒ
haberent. Qui eos cepit ⁊ in carcerē reclu-
ſit. Cuʒ aūt ille diſcūberet. angelus dn̄i car
cerē aperuit. ⁊ eos libere abire ꝑmiſit. Qđ
cū ille cognouiſſʒ velociter poſt eos milites
qui eos caperēt deſtinauit. Cū aūt milites
illi pontē tranſirent. fracto ponte oēs in flu
mine ſunt ſubmerſi. Quod ille audiēs peni
tentia ductus ſibi ⁊ ſuis metuēs miſit poſt
illos rogās: vt ad ſe redirēt: ⁊ quicquid vel-
lent ad libitū ij exrarēt. Illi aūt redierūt et
populū ciuitatis ad fidē dn̄i ꝯuerterūt. Qđ
lupa audiēs vehemēter doluit. ⁊ redeūtib'
ad ſe diſcipulis ⁊ aſſenſuʒ regis afferentibus
illa reſpōdit. Accipite boues quos habeo in
tali loco vel mōte ⁊ plauſtrū iungite ⁊ coꝛp'
dn̄i veſtri deferte: ⁊ locū ſicut volueritis edi
ficate. Hec aūt lupina cogitatiōe dicebat.
Sciebat enī boues thauros eē indomitos
⁊ ſilueſtres. ⁊ ideo putauit ꝙ nō poſſent iun
gi nec applicari. vel ſi iungerent̄ huc illucq̄ȝ
diſcurrerēt. ⁊ ſic currū diſſiparent ⁊ coꝛpus
deijcerēt ⁊ ip̄os necarēt. Sed nō eſt ſapien-
tia cōtra deū. Illi aūt dolū eius nō cogitan
tes montem aſcendunt ⁊ dꝛaconē quēdam
ſpirantem ⁊ in eos irruentē cruce oppoſita
per medium ventrem ſcindunt. Facto etiā

ſigno crucis ſup thauros.velut agni ſubito
māſueſcūt ⁊ eos iūgentes corpus ſancti ia
cobi cū lapide ſup quē poſitū fuerat i curru
poſuerūt. Boues aūt ſine alicui⁹ regimine
corpus i mediū palatiū lupe detulerūt. Qđ
illa audiēs ⁊ ſtupēs credidit ⁊ xpiana affecta
omnia que petierunt tribuit ⁊ palatiū in ec-
cleſiam ſancto iacobo dedicans magnifice
ipſam dotauit ⁊ in bonis operibus vitā fini
uit. Uir quidā noīe bernardus de epiſcopa-
tu mutineñ vt ait calixtus papa dū captus ⁊
cathenatus in ꝓfundū turris poſitus eſſet
⁊ ſuper beatū iacobū inuocaret. apparuit ei
ſanctus iacobus dicens. Ueni ſequere me
in galiciā. Et cōfractis cathenis cum diſpa
ruiſſet ille vinculis ad collū ſuſpēſis. ad ſum
mitatē turris conſcēdit ⁊ inde ſine aliqua le
ſione vnicū ſaltū fecit. cū tamē turris ſexa-
ginta cubitoꝝ altitudinē poſſideret. Quidā
vt ait beda cū enorme peccatū plurimū cō-
miſiſſet. ⁊ epiſcopus cōfitentē abſoluere ti-
muiſſet. hominē illum cū cedula in qua illđ
peccatū ſcriptū erat ad ſanctū iacobū miſit.
Cum ergo in feſto eiuſdē cedulā ſup altare
poſuiſſet ⁊ ſanctū iacobū vt illud peccatū de
leret ſuis meritis exoraret cedulā poſtmo
dum aperuit ⁊ penitus deletū inueniēs deo
⁊ ſancto iacobo gratias reddidit ⁊ factum
omnibus publicauit. Triginta viri de lotho
ringia vt ait [illegible]tus hyſumtin⁹ circa annū
dñi. M.lxx. ad ſanctū iacobū ꝑperātes. om
nes vno excepto fidē ſibi mutui ſeruitij pro
miſerūt. Unus igitur illorū infirmat⁹ quin
decim diebus a ſocijs expectatur ſed tandē a
cunctis relinquitur ⁊ a ſolo illo qui fidē non
promiſerat ad pedē mōtis ſancti michaelis
cuſtoditur ſed ad veſpaſcente die moritur.
Uiuus aūt ꝑpter illius loci ſolitudinē ⁊ de-
functi preſentiam ⁊ iminentem noctis cali
ginē ⁊ gētis barbare feritatē valde timuit.
Sed ſtatim beatus iacobus in ſpecie equi-
tis ſibi apparens ⁊ eum cōſolās ait. Trade
mihi hūc mortuū ⁊ tu aſcēde poſt me ſuper
equū. Sicqȝ illa nocte aū ſolis ortū dietas
quindecim pagentes ad montē gaudij ꝙ eſt
dimidia leuca circa ſanctū iacobū ꝑuenerūt
ibiqȝ ſanctus iacobus vtrunqȝ depoſuit. pre
cipiens vt canonicos ſancti iacobi ad ſepeli
endum ꝑegrinū mortuū ꝯuocaret. ⁊ ſuis ſo
cijs diceret: ꝙ ꝑpter fidē fractā eoꝝ ꝑegrina
tio nil valeret. ꝗ iuſſa cōpleuit ⁊ ſtupentib⁹
ſocijs de eius itinere. eaqȝ ſanctus iacobus
dixerat intimauit. Theutonicus ꝗdā
vt ait calixtus papa cū filio ſuo circa annū
dñi. M.xx. ad ſanctū iacobū pergens et in
vrbe tholoſa gratia hoſpitandi diuertens
ab hoſpite inebriatur: ⁊ ab eo in malha ar-
genteus cyphus abſcōditur. Mane igitur exeū
tes: quaſi latrones inſequēs reuocauit: ⁊ ꝙ
cyphū argenteum furati fuerint eiſdē obie
cit. Cui cū dicerent ꝙ puniret eos ſi
apud eos cyphū inuenire poſſet. ⁊ cū aperta
malha inuentus fuiſſet ꝓtinus ad iudicē ra
piuntur. Data ergo ſentētia omnia que ha-
bebant hoſpiti traduntur. ⁊ vnus eorū ad ſu-
ſpendium iudicatur. Sed cū pater ꝑ filio ⁊
filius ꝑ patre mori vellet. tandem filius ſu
ſpenditur. ⁊ pater ad ſanctū iacobū merēs
progreditur. Igitur poſt triginta ſex dies re
diens ⁊ ad corpus filij diuertēs ſup eū lamē
tabiles voces promebat. ⁊ ecce filius ſuſpē
ſus conſolari cepit ipſum dicens. Dulciſſi-
me pater ne fleueris. quia nunꝙ mihi ſic be
ne fuit. quoniā huc uſqȝ ſanct⁹ iacobus me
ſuſtentat ⁊ celeſti dulcedine refocillat. Qđ
pater audiēs ad vrbem cucurrit ⁊ veniētes
populi filiū peregrini incolomem depoſue-
runt ⁊ hoſpitem ſuſpenderunt. Refert hu-
go de ſancto victore ꝙ cuidā peregrino ad
ſanctū iacobū pergenti diabolus in ſpecie
ſancti iacobi apparuit. ⁊ de miſeria ꝑſentis
vite plura cōmemorans felicē ſe eſſe ſi ob
honorem ſuum ſe necaret aſſeruit. qui mox
gladiū arripuit ⁊ protinus ſeipſum occidit.
Et cum ille in cuius domo hoſpitatus fue-
rat ſuſpectus haberetur: ⁊ mori plurimū for-
midaret. cōtinuo qui mortuus fuerat reui-
xit. aſſerens ꝙ dum demon qui mortē ſuaſe
rat ad ſupplicia ipſum duxiſſet. beatus iaco
bus mox occurrit ⁊ ereptum ad thronū iu-
dicis deduxit. ⁊ accuſantibus demonibus
vt vite reſtitueretur obtinuit. Quidā iuue-
nis de territorio lugduneñ. vt narrat hugo
abbas cluniaceñ. qui ad ſanctū iacobū fre

[illegible] in ſpecie ſancti iacobi [illegible] ad me [illegible] confeſſo [illegible] de [illegible] Et cum diabolus apparens iterum in specie apostoli hoc [illegible]

Quintum mercator a quodam tyranno in rebus spoliato in custodia
tenebatur qui devote sanctum Jacobum in suum auxilium invocabat. Cui sanctus
Jacobus vigilantibus custodibus apparuit et ipsum ad turris summitatem ipsum
perduxit. Statimque turris in tantum se inclinavit quod ipsius summitas terre equalis
fuit et sic sine saltu descendens solutus abscessit: unde custodes eum insequentes
licet iuxta eum transirent tamen ipsum videre non poterant. Cum tres
milites ut ait Hubertus Bisuntinus de Lugdunensi diocesi ad sanctum Jacobum
pergerent, unus eorum a quadam muliercula rogatus sacculum pro amore
sancti Jacobi super equum suum portabat. Deinde quendam infirmum in via defici-
entem inveniens ipsum super equum posuit et infirmi burdonem cum sacco
mulieris arripiens equum pedes sequebatur. Sed fervore solis et labore
in via fatigatus cum Galiciam advenisset infirmitate gravissima laboravit.
Cumque a sociis de salute anime rogaretur ille tribus diebus extitit mutus;
sed quarto die sociis eius mortem expectantibus graviter suspirans ait: Gratias Deo
et sancto Jacobo quia eius sum meritis liberatus. Cum enim quod monebatis facere
vellem demones ad me venerunt me tam graviter constringentes ut nil quod ad
salutem anime pertineret aliquatenus loqui possem. Vos quidem audiebam sed
nequaquam respondere poteram. Nunc autem sanctus Jacobus huc intrans fe-
rens in sinistra manu sacculum mulieris in dextera baculum pauperis
quibus in via subvenerat, ita ut burdonem pro lancea et sacculum pro scuto
teneret et demones quasi iratus aggrediens elevato baculo terruit et in
fugam convertit. Nunc igitur gratia beati Jacobi qui me liberavit et loquelam
restituit vocate igitur sacerdotem ad me quia diu in hac vita esse non possum.
Et conversus uni eorum dixit: Amice noli amodo domino tuo militare, quia revera
est damnatus et mala morte in proximo morietur. Sepulto autem socio cum illi
domino suo hoc dixisset, ille pro nihilo hoc ducens et se emendare contemnens
postmodum lancea in bello confossus interiit. Cum quidam vir de Viziliaco ut
ait Calixtus papa ad sanctum Jacobum properanti pecunia defecisset et ille
mendicare erubesceret sub quadam requiescens arbore somniabat quod sanctus Jacobus
eum pascebat. Evigilans igitur subcinericium panem ad caput reperit de quo quinde-
cim diebus vixit quousque ad propria remeavit; singulis enim diebus sufficienter
bis de eo comedens sequenti die ipsum in sacculo integrum inveniebat. Refert
Calixtus papa quod civis quidam Barchinone circa annum Domini 1100 ad sanctum
Jacobum veniens hoc solum postulavit ne deinceps ab aliquo hostibus ca-
peretur. Rediens igitur per Siciliam in mari a Saracenis capitur et in nundinis ab eis-
dem pluries venditur sed tamen semper catene quibus ligatus fuerat solvebantur. Cum
autem iam tredecim vicibus venditus fuisset et duplicibus catenis strictus esset et ille
beatum

beatum Jacobum invocaret, sanctus Jacobus eidem apparuit dicens: Quia in
ecclesia mea consistens postposita salute anime liberationem tantum cor-
poris postulasti, ideo in hec pericula incurristi; sed quia Dominus misericors est
misit me ut te redimam. Statimque ruptis catenis per terras et castella
Saracenorum partem quandam catene in testimonium huius miraculi ferens
ad terram suam cunctis videntibus et stupentibus rediit. Cum enim eum aliquis
capere volebat visa catena territus protinus fugiebat; sed cum leones
aliaeque fere in eum per deserta gradientem vellent insurgere mox visa
catena concutiebantur terrore nimio et in fugam protinus vertebantur.

Anno Domini 1238 in vigilia sancti Jacobi in quodam castro quod dicitur Prato
inter Florentiam et Pistorium sito, iuvenis quidam rustica quadam simplicitate
deceptus in segetes tutoris sui ignem apposuit, eius hereditatem sibi usur-
pare volebat. Captus igitur et confessus ad caudam equi trahendus in[...]
adiudicatus est. Qui peccatum confitens et sancto Jacobo se devovens cum
super terram petrosam in sola camisia diutius tractus fuisset nec in corpore
nec in camisia sensit aliquam lesionem. Tandem ad palum ligatur, ligna unde-
que congeruntur, igne supposito ligna et vincula comburuntur sed
ipso semper beatum Jacobum invocante nec in camisia nec in corpore
ipso aliqua lesio reperitur. Quem dum in ignem vellent iterato iactare populo
eripitur et Deus in apostolo suo magnifice collaudatur.

[illegible]

ꝙ maiorem mundus principē non haberet.
Quē rex vidēs libēter recepit ⁊ in ſua curia
manere fecit. Quadā aūt vice ioculator qui-
dam cantionē corā rege cātabat in q̄ frequē
ter diabolū nominabat. Rex aūt cū fidē xp̄i
haberet qn̄cūqȝ diabolū noīari audiebat p-
tinus in faciē ſuā ſignum crucis ſignaculū
imprimebat. Qđ videns xp̄oforus plurimū
admirabat̄ cur hoc rex ageret ⁊ quid nā hu-
iuſmodi ſignū ſibi vellet. Cum aūt de hac re
regem interrogaret ⁊ ille hoc ſibi manifeſta
re nollet. Reſpondit xp̄oforus niſi hoc mihi
dixeris tecū vlterius nō manebo. Quapro
pter coactus rex dixit ei. Quādocūqȝ diabo
lum nominari audio. hoc ſigno me munio ti
mens ne in me poteſtatē accipiat mihiqȝ no
ceat. Cui chriſtoforus. Si diabolū ne tibi
noceat metuis. ergo ille maior ⁊ potētior te
eſſe conuincitur quē tu intantum formida-
re probaris. Fruſtratus igitur ſum ſpe mea
putās ꝙ maiorē ⁊ potentiorē mūdi dn̄m in
ueniſſē. Sed iam nūc valeas. q̄ ipſum dia
bolum querere volo vt ip̄m mihi ad dn̄m aſ-
ſumam ⁊ eius ſeruus efficiar. Diſceſſit igit̄
ab illo rege ⁊ diabolum querere properabat
Cum autē per quādā ſolitudinē pergeret. vi
dit magnam multitudinem militū quorum
quidā miles ferus ⁊ terribilis venit ad eū
et quo nam pergeret requiſiuit. Cui chriſto-
forus reſpondit vado querere dominū dia-
bolū vt ipſum in dn̄m mihi aſſumā. Cui ille.
Ego ſum ille quem queris. Gauiſus chriſto
forus ſe ſibi in ſeruū perpetuum obligauit ⁊
ipſum p domino ſuo accepit. Cum ergo am
bo pergerent ⁊ in quadam via cōmuni quan
dam crucem erectā inueniſſent: mox vt dia
bolus ipſam crucē vidit territus fugit ⁊ viā
deſerens p aſperā ſolitudinem chriſtoforū
duxit ⁊ poſtmodū ipſum ad viā reduxit. Qđ
vidēs chriſtoforus ⁊ admirās interrogauit
illum cur intantū timēs viā planā reliquerit
⁊ tantū deuians p tam aſperā ſolitudinem
ierit. Quod cum ille nullatenus ſibi īdicare
vellet dixit chriſtoforus. Niſi mihi hoc indi
caueris ſtatim a te diſcedam. Quapropter
compulſus diabolus dixit ei. Quidā homo
qui dicitur chriſtus in crucē affixus fuit cu⁹

crucis ſignū cū video plurimum pertimeſco ⁊
territus fugio. Cui chriſtoforus. Ergo ille
chriſtus maior ⁊ potētior te eſt: cuius ſignū
intantū formidas. Innacuū igitur laboraui
nec adhuc maiorem principem mundi inue
ni. Jam nūc valeas q̄ te volo deſerere. ⁊ ip̄ȝ
xp̄m inquirere. ¶ Cum igitur diu queſiſ
ſet quiſnā ſibi chriſti noticiam indicaret tan
dem ad quendam heremitam deuenit qui ſi
bi xp̄m predicauit. ⁊ in ei⁹ fide ipſum diligen
ter inſtruxit. Dixitqȝ heremita chriſtoforo.
Rex iſte cui ſeruire deſideras iſtud requirit
obſequiū q̄ te frequēter ieiunare oportebit
Cui chriſtoforus. Aliud a me requirat obſe
quium. q̄ iſtam rem nequaꝙ̄ agere valeo.
Rurſus heremita, Multas quoqȝ orōnes
te ſibi facere oportebit. Cui chriſtofor⁹. Ne
ſcio quid ſit hoc nec huiōi obſequiū pficere
poſſum. Cui heremita. Noſti talē fluuiū in
quo multi trāſeuntes periclitant̄ ⁊ pereunt.
Cui chriſtoforus. Noui: ⁊ ille. Cū pcere ſta
ture ſis ⁊ fortis viribus. ſi iuxta fluuium illū
reſideres ⁊ cunctos traduceres regi chriſto
cui ſeruire deſideras plurimū gratū eſſet. et
ſpero ꝙ ibidē ſe tibi manifeſtaret. Cui chri-
ſtoforus. Utiqȝ iſtud obſequiū agere valeo ⁊
me ſibi in hoc ſeruiturum pmitto. Ad predi
ctū igit̄ fluuiū acceſſit ⁊ ibidē ſibi habitaculū
fabricauit portāſqȝ loco baculi quādā pticu-
lā in manibus q̄ ſe in aqua ſuſtētabat. ⁊ oēs
ſine ceſſatiōe trāſferebat. Euolutis multis
diebus cū in domūcula ſua quieſceret. audi-
uit vocē cuiuſdā pueri ſe vocātis ⁊ dicentis.
Chriſtofore veni foras ⁊ me ipſū traducas.
Cōcitus xp̄oforus exiuit ſȝ neminē reperit.
Rediensqȝ in domūculā ſuā predictā iterum
vocem ſe acclamātis audiuit. Qui rurſus fo
ras cucurrit. ſed neminē inuenit. Tertia vi-
ce ab eodē vt prius vocat⁹ exijt. ⁊ puerū quē-
dā iuxͣ ripā fluminis inuenit. Qui xp̄oforū
vt ſe traduceret obnixe rogauit. Chriſtofo-
rus igit̄ puerū ſibi in humeris eleuās ⁊ bacu
lū ſuū accipiēs: flumen trāſiturus intrauit.
Et ecce aqua fluminis paulatim intumeſce
bat. ⁊ puer inſtar plūbi grauiſſime pondera
bat quātoqȝ magꝭ pcedebat tāto amplius vn
da creſcebat. ⁊ puer magꝭ ac magis xp̄ofori

humeros pondere intolerabili deprimebat
adeo vt xp̄ofor9 in anguſtia multa poſitus
eſſet ⁊ ſe periclitari plurimū formidaret. Sed
cū vix euaſiſſet ⁊ fluuiū trāſfretaſſet. puerū
in ripa depoſuit. eiq; dixit. In magno peri-
culo puer me poſuiſti ⁊ adeo pōderaſti. ꝙ ſi
totū mundum ſuper me habuiſſem vix ma-
iora pondera perſenſiſſem. Ad quem puer re
ſpondit. Ne mireris chriſtofore. quia nō ſo-
lum ſuper te totum mundum habuiſti. ſꝫ eti
am illum qui creauit mundum tuis humer̄
baiulaſti. Ego eñ ſum chriſtus rex tuus cui
in hoc opere ipſe deſeruis. Et vt me verum
dicere comprobes cū pertranſieris baculuꝫ
tuum iuxta domūculā tuā in terrā fige ⁊ ma
ne ipm̄ floruiſſe ⁊ fructificaſſe videbis. Sta
timq; ab oculis eius euanuit. Veniens igit̄
chriſtoforus cum baculū ſuum in terram fi-
xiſſet mane ſurgens inuenit ipſum ad mo-
dum palme frondes ⁊ dactilos protuliſſe.
Poſt hoc autem ſamon ciuitatem licie ve-
nit. vbi dum eorum linguam non intellige-
ret orauit dominum vt illius lingue ſibi con
cederet intellectū. Dū autem in prece conſi-
ſteret iudices cum inſanum putantes eum
reliquerūt. Aſſecutus chriſtoforus qd̄ pete-
bat. vultū operiēs ad loca certaminis venit
⁊ chriſtianos qui torquebātur in domino cō
fortabat. Tunc vnus ex iudicibus in facieꝫ
eum percuſſit Cui chriſtoforus vultum di-
ſcooperiens dixit. Niſi chriſtian9 eſſem meā
ꝓtinus iniuriam vindicaſſem. Tunc xp̄ofo
rus virgam ſuā in terram fixit. ⁊ vt ꝓpter cō
uerſionem populi fronderet dn̄m exorauit.
Quod dum protinus factuꝫ fuiſſet octo mi
lia hominum crediderunt. Rex aūt ducētos
milites qui eū ad ſe adducerent miſit. Et cū
eum orantem inueniſſent: ⁊ ſibi hoc intima
re timerēt iterum totidē miſit. Qui ⁊ ipſi cū
eo orante protinus orauerūt. Surgēs chri-
ſtoforus dixit eis. Quid queritꝭ. Qui ei9 vul
tum videntes dixerunt. Rex miſit nos vt te
ad ipſum vinctū ducam9. Quibus chriſtofo
rus. Si ego voluero nec ſolutus nec ligat9 a
vobis duci potero. Dicūt ei. Si ergo nō vis
vade liber quocunq; volueris ⁊ nos regi di-
cemus ꝙ te nequaꝗ̄ inuenimus. Nō ita in-
quit: ſed ita vobiſcū vadam. Ipſe autē eos
ad fidem ꝯuertit. ⁊ ab eis manus ſibi tergo
ligari fecit: ⁊ ſe regi vinctuꝫ preſentari. Quē
rex videns territus eſt. ⁊ de ſede ſua ꝓtinus
corruit. Deinde a ſeruis ſuis leuat9 de noie
ſuo ⁊ patria eū interrogauit. Cui chriſtofo-
rus. ante baptiſmum reprobus dicebar. nūc
autē chriſtoforus vocor. Cui rex. Stultum
tibi nomē impoſuiſti. ſ. crucifixi. qui nec ſibi
ꝓfuit. nec tibi ꝓdeſſe poterit. Nūc ergo cha
nanee malefice quare nō ſacrificas dijs no-
ſtris. Cui chriſtoforus. Recte vocaris dagn9.
quia tu es mors mūdi. ſocius diaboli. Dij au
tem tui ſunt opera manuum hominuꝫ. Cui
rex. Inter feras nutritus es ⁊ non potes ni
ſi feralia ⁊ hominibus incognita loqui. Nūc
ergo ſi ſacrificauer̄ magnos honores a me
conſequeris. ſin autē ſupplicijs conſumeris.
Nolentem ergo ſacrificare in carcereꝫ mit
ti iuſſit ac illos milites qui ad xp̄oforuꝫ miſ
ſi fuerant pro chriſti nomine decollari fecit.
Deinde duas formoſas puellas. quarū vna
dicebatur nicea ⁊ altera aquilina ſecū in car
cere recludi fecit. ꝓmittens eis multa mu-
nera ſi eū ad peccandū ſecuꝫ allicerent. Qd̄
videns chriſtoforus protinus in orationem
ſe dedit. ſꝫ cū a puellis plauſu manuū ⁊ am-
plexibus vrgeretur ſurrexit ⁊ ait illis. Quid
queritis ⁊ ob quam cauſam huc introducte
eſtis. Ait ille claritate vultus eius perterri-
te dixerūt. Miſerere noſtri ſancte dei. vt in
deū quem predicas credere valeamus. Qd̄
audiens rex eas ad ſe duci fecit dicens. Er-
go ⁊ vos ſeducte eſtis. Per deos iuro: q2 ni
ſi dijs ſacrificaueritis mala morte peribitis.
Que reſponderunt. Si vis vt ſacrificemus
iube plateas mundari ⁊ omnes ad templuꝫ
congregari. Quo facto cū ille introiſſent tē-
plum. ſoluentes cingulum ſuū poſuerunt in
colla deorum ⁊ ad terram trahentes in pul-
uerē cōfregerunt. dixerūtq; aſtantibus. Ite
et vocate medicos vt curent deos veſtros.
Tunc iuſſu regis aquilina ſuſpēditur ⁊ liga
to ad eius pedes ingēti ſaxo mēbra ei9 oīa
dirumpuntur. Que cū migraſſet ad dn̄m ſo
ror eius nicea in ignē ꝓijcitur. ſed inde ille-
ſa exiens ꝓtinus decollatꝰ. Poſt hoc xp̄ofo-

rus regi p̄ſentatur. Qui iuſſit eum virḡ fer
reis cedi. ⁊ caſſidem ferreā ⁊ igneā in caput
eius poni deinde ſcānū ferreum fieri fecit ⁊
xp̄oforum ibidē ligari ⁊ ignem iniecta pice
ſuccendi. Sed inſtar cere ſcānū cōfringitur.
⁊ chriſtoforus illeſus egreditur. Deinde iuſ
ſit eum ad ſtipiteꝫ ligari. ⁊ a. cccc. militibus
ſagittari. Sagitte aūt oēs in aere ſuſpende
bantur: nec ipſum aliqua cōtingere potuit.
Rex aūt putans ipſum a militibus ſagitta-
tum. cum eidem inſultaret. ſubito vna de ſa
gittis ab aere veniens ⁊ retro ſe vertens re
gem in oculo ꝑcuſſit ⁊ ipm̄ ꝓtinus excecauit
Cui chriſtoforus. Craſtina die cōſumēdus
ſum. Tu igitur tirāne lutū de ſanguie meo
facies. oculum inūgens ⁊ ſanitatē recipies.
Tūc iuſſu regis ad decollandū ducitur. ⁊ ibi
fctā oratione decollatꝰ. Rex aūt modicuꝫ de
ſanguine eius accipiens ⁊ ſuper oculuꝫ ſuū
ponēs ait. In noie dei ⁊ ſancti chriſtofori.
Et cōtinuo ſanus effectus eſt. Tūc rex cre-
didit dans preceptum vt ſi quis deum ⁊ ſan
ctum chriſtoforum blaſphemaret continuo
gladio feriretꝰ. Ambroſius autē in p̄fatione
ſic ait de hoc martire. Chriſtoforo tante vir
tutis cumulum ⁊ doctrine gratiam domine
contuliſti. vt quadragintaocto milia homi-
nū de gentilitatis errore ad xp̄iani dogma-
tis cultū choruſcantibus miraculis reuoca
ret. quiq; niceā ⁊ aquilinā publico lupanari
longo tp̄e ſub meretricia ſorde famulantes
ad caſtitatis habitū ꝓuocauit. eaſdēq; coro
nam ꝑcipe edocuit. ꝓpterea inter igneū ro-
gum ferreo ſcāno conſtrictus nimiū calorē
nō timuit atq; ꝑ diem integrū oīm militū ſa
gittis trāſfigi nō potuit. Ceterū vna ex his
carnificis occulum colliſit cui tn̄ beati mar-
tiris cruor mixtus cū terra lumen reſtituit ⁊
corꝑis cecitatē tollēdo illuminauit ⁊ mētē.
Nā ⁊ apud te veniā impetrauit atq; vt mor
bos ⁊ īfirmitates repellat ſupplicit obtinuit
¶ De ſeptem dormientibus. xcvi A

SEptem dormiētes in
ciuitate ephesi ortiſunt. Deci9
aūt imꝑator ꝑſequēs xp̄ianos.
cū veniſſet Epheſum iuſſit edi
ficari tēpla in medio ciuitatis vt oēs cum eo
miſcerentꝰ ſacrificijs idolorū. Cum ergo oēs
xp̄ianos inqri iuſſiſſet ⁊ vinctos aut ſacrifi-
care aut mori cōpelleret. tātus penarū terror
cunctis inerat ꝙ amicus amicū ⁊ filiū pater
⁊ p̄reꝫ fili9 abnegabat. Tūc in illa vrbe inuē-
ti ſunt xp̄iani ſeptē maximian9. malch9 mar
cianus. dioniſius. iohēs. ſerapion ⁊ ꝯſtātin9
Qui hͦ videntes nimis dolebāt. Et cū eſſent
primi palatij ſacrificia ydolorū ſpernētes in
domo ſua ſe celabant ⁊ ieiunijs ⁊ orōib9 va
cabant. Accuſati igitꝰ ante deciū ſtatuuntꝰ et
cōprobati veraciter xp̄iani dato eis reſipiſcē
di ſpacio vſq; ad redituꝫ decij dimittuntꝰ. At
illi patrimoniū ſuū interim inter paupes exp̄
dētes inito ꝯſilio in mōtē celion receſſerūt ⁊
ibi eſſe ſecretius decreuerūt. Diu ꝙ̄ ſic laten
tes. vn9 eorū ſemꝑ miniſtrabat ⁊ quotiēs intra
bat vrbē figura ſe mēdici ⁊ habitu veſtiebat
Cū ergo decius in vrbē rediiſſet ⁊ eos ad ſa
crificandū ꝑquiri iuſſiſſꝫ malchus miniſter
eorū territus ad ſocios rediit ⁊ eis furorem
imperatoris indicauit. qui cum grauiter ter
rerentꝰ. malchus allatos panes eis appoſu-
it vt cibo ꝯfortati fortiores ad ꝑliū redderē
tur. Poſtꝙ̄ aūt cenabāt ſedētes ⁊ colloquē-
tes in luctu ⁊ lachrimis ſubito ſicut deus vo
luit dormierūt. Mane fctō cū q̄ſiti fuiſſent
⁊ inueniri nō poſſent ⁊ decius doleret ꝙ ta-
les iuuenes ꝑdidiſſet. accuſati ſunt ꝙ hucuſ
q; in monte celion latuiſſent ⁊ ſua xp̄ianis
pauperibus erogantes in ſuo ꝓpoſito ꝑma-
nerēt. Iuſſit ergo decius vt parentes eoruꝫ
adeſſent. ⁊ cōminatus eſt eis morteꝫ niſi de
eis dicerent quicqd ſcirēt. Illi aūt eos ſimili
ter accuſauerunt ⁊ diuitias ſuas pauperib9
expēdiſſe cōqueſti ſunt. Tūc cogitans quid
de eis faceret nutu dei iuſſit os ſpelūce lapi
dibus obſtrui vt ibi morerentur fame ⁊ ino
pia circūcluſi. Quod miniſtri quidem fece-
runt. Et duo chriſtiani theodorus ⁊ rufin9
eorum martirium deſcribentes caute inter
lapides poſuerunt. Mortuo igitur decio
et tota illa generatione poſt annos. ccclxxij.
anno. xxx. imꝑij. Theodoſij pullulauit here
ſis eorum qui negabant reſurrectionē mor-
tuorum. Unde contriſtatus theodoſius

chriſtianiſſimus imperator. quia fidē tam impie agitari videbat. indutus cilicio ſedens in interiori loco per ſingulos dies flebat. Quod videns miſericors deus cōſolari lugētes et cōfirmare ſpem de reſurrectōe voluit mortuorum et theſaurum ſue pietatis apiens. ita per dictos martires ſuſcitauit. Miſit ſiquidē i cor cuiuſdā ciuis ephesi vt in illo mōte edificaret ſtabula paſtoribus ſuis. Cementarijs ſpeluncā aperientibus ſurrexerūt ſancti. et ſe inuicem ſalutātes putabant ſe tantū vna nocte dormiſſe. et pridianā triſtitiā recordātes interrogauerūt malchum qui eis miniſtrauerat quid de eis decius decreuiſſet. At ille reſpōdit. Sicut dixi in ſero queſiti fuimus. vt idolis immolemus. Ecce quid de nobis cogitat imperator. Reſpōdit maximianus. Et deus ſcit q nō ſacrificabimus. Cūque ſocios confortaſſet. iuſſit malcho. vt empturus panes ad vrbem deſcēderet et plures quam heri afferens panes qd iuſſiſſet imperator rediens nūciaret. Tollens ergo Malchus quinque ſolidos de ſpelūcā exijt. et vidēs lapides miratus eſt. Sed aliud cogitās paruz de lapidibus cogitauit. Ueniēs igitur timidus ad portā vrbis. valde miratus eſt vidēs ſuppoſitū ſignū crucis. Unde pergēs ad alteram portā dā idem ſignū inuenit. Ultra modum miratus eſt Uidēs oēs portas ſigno crucis appoſito. et mutatā ciuitatē. ſignanſque ſe ad primā portā redijt ſe exiſtimans ſomniare. Unde ſe cōfirmās et vultū operiens vrbem ingreditur. et veniēs ad venditores panū. audiuit hoīes loquētes de xpo. et amplius ſtupefactus ait. Quid eſt inquit q heri nemo audebat xpm noiare et nūc oēs xpm cōfitentur Puto q hec nō eſt ephesiorū ciuitas. quia aliter edificata eſt. ſed aliā ciuitatē neſcio talē Et cū interrogās audiſſet hanc eſſe ephesum errare veraciter ſe putauit et redire ad ſocios cogitauit. Acceſſit tamen ad eos qui panē vendebāt. Et cū argēteos ptuliſſet mirati vēditores dicebāt ad inuicē q ille iuuenis antiquū theſaurū inueniſſet. Malchus vero eos ad inuicem loquētes videns putabat q vellent eū trahere ad imperatorē et territus rogauit eos. vt ſe dimitterent. et panes et argēteos retinerent. At illi tenētes eum dixerūt ei. Unde es tu. quia theſauros āntiquorum imperatorum inueniſti. indica nobis et erimus ſocij tecū et celabimus te. quia aliter celari nō potes. Malchus vero nō īueniebat qd diceret illis pre timore. Illi vero vidētes eū tacentem miſſo fune in collo eius trahebant per vicos vſque in mediū ciuitatis. Et exijt rumor ad oēs q quidam iuuenis theſauros inueniſſet. Cōgregatis ergo ad eū vniuerſis et eum mirātibus volebat eis ſatiſfacere q nihil inuenerat. Et circūſpiciēs oēs a nemine cognoſci poterat. Et pſpiciēs in pplm volebat cognoſcere aliquē de ſanguineis ſuis quos veraciter viuere putabat et nullū inueniēs ſtabat quaſi inſanus i medio populi ciuitatis. Qd cū audiſſet ſanctus martinus epūs et antipater proconſul qui nuper in vrbem aduenerat mandauerunt ciuibus vt eum caute adducerent et argenteos eius. Cumque a miniſtris traheretur ad eccliam putabat q duceretur ad imperatorē. Epūs igitur et proconſul mirātes argenteos interrogauerūt eū vbi theſaurū incognitū inueniſſet. At ille reſpondit ſe nihil penitus inueniſſe. ſed de ſacculo parentū ſuorum eoſdē denarios habuiſſe. Et interrogatus cuius ciuitatis eſſet Reſpondit. Bene ſcio q huius ciuitatis ſum. ſi tamen hec eſt ciuitas ephesorum. Proconſul dixit. Fac venire parētes tuos. vt teſtētur pro te. Quos cū noiaſſet et nullus eos cognoſceret dicebāt eū ſe fingere. vt aliquo modo euaderet. Et ait pconſul. Quomodo credimus tibi q hoc argentum parentū tuorum fuerit. cū ſcriptura eius habeat plusque tricentos ſeptuaginta ſeptē annos. et ſit primorū dierū decij imperatoris et in nullo ſimiles ſint argenteis noſtris et quomodo parētes tui ante tm tpa fuerūt. tu vero iuuenis vis decipere ſapientes et ſenes ephesi. Idcirco iubebo te legibus tradi. donec cōfitearis qd inueniſti. Tūc pcidens Malchus ante eos dixit. Pro deo dnī dicite mihi quod vos interrogo et ego dico vobis quod eſt in corde meo. Decius imperator qui fuit in hac ciuitate vbi nunc eſt Epūs dixit. Fili nō eſt hodie in terra qui decius noietur. imperator aūt fuit ante longum

tempus. Malchus aūt dixit. In hoc domine ita ſtupeo et nemo credit mihi ſed ſequini me et oſtendā vobis ſocios meos qui ſunt in monte celion et ipſis credite. Hoc enim ſcio q a facie decij imperatoris nos fugimus. et ego ſero vidi q ingreſſus eſt decius in hanc vrbē ſi tamen hec eſt ciuitas ephesi Tūc epūs cogitās in ſemetipſo dixit pconſuli. Quia viſio eſt quā deus vult oſtendere in iuuene iſto. Perrexerūt ergo cū eo et ciuitatis plurima multitudo et ingreſſus eſt primo malchus ad ſocios ſuos et poſt eū epūs ingrediēs inuenit inter lapides lr̄as ſigillatas duobus ſigillis argenteis et cōuocato populo legit eas et audientibus et admirantibus cūctis. Et vidētes ſanctos dei ſedētes in ſpelūca et facies eorum tanquam roſas florētes pcidētes glorificauerunt deū. Statimque epūs et pcōſul miſerūt ad theodoſiū imperatorē rogantes vt cito veniret et miracula dei nuper oſtenſa videret. Qui ptinus ſurgens de humo et de ſacco in quo lugebat glorificans deū. venit a conſtantinopoli ephesum. Et obuiantibus ei cunctis aſcēderūt ſimul oēs ad ſpelūcā. Et mox vt ſancti viderūt imperatorē. reſplēduerūt facies eorum ſicut ſol. Et ingreſſus imperator pcidit ante eos glorificans deum. Et ſurgēs amplexatus eſt eos. et ſuper ſingulos fleuit dicens Sic video vos tanquam ſi viderē dnm̄ reſuſcitātem lazarum. Tūc dixit ſanctus maximianus ad eū Crede nobis q ppter te reſuſcitauit nos deus ante diē magne reſurrectiōis. vt credas indubitanter q reſurrectio mortuorum eſt. Uere enim reſurreximus et viuimus. Et ſicut infans eſt in vtero matris nō ſentiens leſionē et viuit ſic fuimus viuētes iacentes et dormientes et nō ſentientes. Et his dictis videntibus cunctis inclinantes capita ſua in terrā obdormierunt et tradiderunt ſpiritus ſuos ſm dei imperiū. Surgens aūt imperator cecidit ſuper eos flens et deoſculās eos. Et cū iuſſiſſet fieri loculos aureos in quibus mitterentur: in ipſa nocte apparuerunt imperatori dicentes vt ſicut hactenus iacuerant in terra et ex terra reſurrexerant. ita eos dimitteret. donec deus iterum eos ſuſcitaret. Iuſſit ergo imperator locum illum inauratis lapidibus adornari et omnes epiſcopos reſurrectionē cōfitētes abſolui. Quod. ccclxxij. annis dormiſſe dicitur dubiū eſſe poteſt. quia anno domini. cccclxviij. reſurrexerunt. Decius autem regnauit vno tantum anno et tribus menſibus ſcilicet anno dnī. cclij. et ita non dormierunt niſi. cxcvi. annis.

¶ De ſanctis nazario et Celſo. xcvij A

NAzarius dicitur quaſi nazareus qd interpretatur conſecratus vel mundus vel ſeparatus vel floridus aut cuſtodiens in homine reperiūtur hec quinque. ſcilicet cogitatio. affectatio. intētio. actio. et locutio. Cogitatio aūt debet eſſe ſancta. affectio mūda. intentio recta. actio iuſta. et locutio moderata. Hec oīa fuerūt in beato nazario. Habuit enim cogitationē ſanctā et inde dicitur cōſecratus. Affectionē mūdā. et inde dicitur mūdus. Intētionē rectā. et inde dr ſeparatus Intētio enim eſt que ſepat opa: quia ex oculo ſimplici corpus lucidum et oculo neque corpus tenebroſum creatur. Actionē iuſtā et inde dr floridus. quia iuſtus florebit ſicut liliū. Locutionē moderatā. et inde dr cuſtodiēs. quia cuſtodiuit vias. vt nō delinqueret in lingua ſua. Celſus quaſi excelſus quia ſe ſupra ſe extulit dū etatē puerilē virtute animi ſuperauit. horum vitā et paſſionē. Ambr. in li geruaſij et pthaſij repiſſe dr. In quibuſdā aūt libris legitur q quidā phs nazario deuotus eius paſſionē cōſcripſit quā. Cerati q ſctōrū corpora ſepelierat ad caput ipſorum poſuit.

NAzarius filius illuſtriſſimi viri noīe affricani ſed iudei et beate Perpetue chriſtianiſſime et romanorū nobiliſſime et a beato petro apoſtolo baptizate. cū haberet ix. annos plurimum mirabatur videns patrem ſuum et matrem in obſeruatione religionis tam diſſimiliter variari et q mater ſua legē baptiſmi. pater vero ſuus legem ſabbati ſequeretur. Unde cui magis adherere deberet plurimū dubitabat. cū vterque ad fidem ſuā eū attrahere niteretur. Tandem nutu dei veſtigiis matris adheſit et a beato Lino papa ſacrum baptiſma ſuſcepit. qd pater intelligēs

cepit ipm̄ a ſancto propoſito auertere ⁊ tormentoꝝ genera que xp̄ianis inferuntur ꝑ ordinem explicare. qd̄ autem dicitur eum a Lino papa baptizatū forte itelligitur nō qui tunc papa erat. ſed qui futurus erat. Nazarius cū poſt baptiſmū ſicut ĩfra patʒ annis multis ſuꝑuixit qui tn̄ a nerone martirū ꝑtulit qui petrū anno vltimo ſui imperij crucifixit. Linus autē poſt mortē petri papa fuit. Cum aūt patri nullatenus aſſentiret ſʒ potius xp̄m cōſtantiſſime p̄dicaret. ad p̄ces parentū qui ne occideretur timebāt de vrbe roma exijt ⁊ ſeptem ſaumarios de parentū diuitijs oneratos accipiēs ꝑ ciuitates italie venit ⁊ oīa pauperibus erogauit. Decimo aūt anno digreſſionis ſue a roma placentiā ⁊ inde mediolanum adueniens. ſanctos geruaſium ⁊ ꝓthaſiū ibidē carcere detineri reperit. Audito aūt ꝙ nazarius predictos martires animaret. cito ad p̄fectū ducitur ⁊ in cōfeſſione chriſti perdurās fuſtibus verberat̄. Et ſic ex vrbe illa proiectus. dū de loco ad locuʒ pergeret mater eius que obierat ſibi apparuit ⁊ filiū ſuū cōfortans vt ad gallias ꝓperaret admonuit. Cūq; ad vrbē gallie que geneuus dicitur aduenisſet ⁊ ibidē plurimos cōuertiſſet q̄dam matrona filiū ſuū nomine celſum elegantem puerū ſibi obtulit. rogās vt ipſum baptizaret ⁊ ſecū duceret qd̄ p̄fect' galliarū audiēs ipſum cum puero Celſo retro manibus vinctū ⁊ collo cathena conſtrictum in carcere recluſit. vt cū in craſtino tormentis afficeret. Tunc vxor ſua miſit ad eum aſſerēs iniuſtū eſſe iudiciū: vt innocentes occideret ⁊ deos oīpotētes vindicare preſumeret quib' verbis preſes correctus. ſanctos abſoluit. ſed ne ibi predicare preſumerēt admonuit ⁊ interdixit. Venit aūt ad vrbē treueris ⁊ ibi chriſtū primuʒ predicans ⁊ multos ad fidem chriſti conuertens ibidem ſibi eccleſiā edificauit: qd̄ audiens cornelius vicarius neroni imperatori mandauit q̇ centū milites ad eū capiendū miſit. Quem cum illi iuxta oratoriū qd̄ ſibi cōſtruxerat inueniſſent man' eius ligauerūt dicētes. Magnus nero te vocat quib' nazarius icōpoſit' rex in cōpoſitos milites hʒ q̄re eū venientes bone ſte nō dixiſtis. nero te vocat ⁊ veniſſeʒ. Vinctū igitur ad neronē ducebant ⁊ puerum celſum plorantem alapis cedentes. vt ſequeretur vrgebant. quos cum nero vidiſſet. iuſſit eos in carcere recludi. donec ipſos ſupplicijs excogitatis perimeret. Interea cū nero quadā vice ad capiendas feras miſiſſet venatores. ſubito ferarū multitudo erūpens viridariū Neronis intrauit. vbi multos lacerauit ⁊ pleroſq; occidit intantū vt nero turbat' diffugeret ⁊ vulnerato pede vix ad palatium ꝑueniret. Multis aūt diebus illius vulneris dolore decūbēs. tandem Nazarij ⁊ Celſi meminit ⁊ putauit deos ſibi iratos fuiſſe eo ꝙ tādiu ipſos viuere permiſit. Iuſſu igit̄ impatoris milites nazariū calcibus tūdētes ⁊ puerū verberantes de carcere eduxerūt ⁊ corā imperatore ſtatuerūt. Vidēs aūt nero faciē eius inſtar ſolis ſe fantaſtice deludi putauit ⁊ vt magicas artes deponeret ſibi dixit ac vt dijs immolarēt precepit. Ductus ergo nazarius ad templum rogauit vt omnes exirent ⁊ ſic eo orante omnia idola ſunt cōfracta. qd̄ audiens nero iuſſit eū in mari p̄cipitari. precipiens vt ſi forte euaderet ipʒ inſequentes igni cōburerēt ⁊ puluerē eius in mare ꝓijceret. Nazarius igit̄ ⁊ puer Celſus naui imponuntur ⁊ in mediū pelagus ꝑducti ibi p̄cipitantur. Sed ſtatim circa nauem tēpeſtas maxima concitatur ⁊ circa ſanctos tranquillitas magna cernitur. Cum illi periclitari timerent ⁊ maloꝝ que in ſanctos cōtuleraut peniterent ecce nazarius cū puero Celſo ſuper aquas ambulās hilari vultu eiſdē apparuit. ac ſuper nauem cōſcendens ipſis iā credentibus oratione ſua mare placuit. ac inde cū eis ad locuʒ per paſſus fere. cc. iuxta vrbē ianuēſem peruenit. Ubi cū diutius p̄dicaſſet mediolanum tandē vbi ſanctos geruaſiū ⁊ ꝓthaſium reliquerat venit. qd̄ cū anolinus p̄fectus audiuiſſet relicto remanēte Celſo in domo cuiuſdam matrone in exiliū dirixit. Nazarius vero romam veniens ⁊ patreʒ ſuum iam ſenem ⁊ xp̄ianum inueniens quomodo cōuerſus fuerit inq̄ſiuit. Cui dixit ap̄lm petrum ſibi apparuiſſe ⁊ vt precedentes ſe ad xp̄m vxorē ⁊ filiuʒ ſequeret̄ admonuiſſe. De

inde a tēploꝝ pōtificibus ad vrbem mediolanum. Unde romā in exiliū miſſus fuerat. redire cū iniuria multa cōpellitur. vbi cū puero Celſo preſidi preſentat̄. qui educt' extra portam romanam in loco qui dicitur tres muri cū puero celſo decollatus eſt quorū corpa cū xp̄iani rapuiſſent ⁊ in ortis ſuis collocaſſent in ipſa nocte ſancto cuidā nomine Ceratio apparentes dixerunt vt eoꝝ corpa in domo ſua ꝓpter neronē ꝓfundius ſepeliret. quib' ille. Queſo dn̄i ſanate prius filiā meā paraliticam. que cū cōtinuo ſanata fuiſſʒ. corpora eoꝝ tulit ⁊ vt iuſſerāt ſepeliuit. Poſt longuʒ vero tp̄is dn̄s corpa eoruʒ beato Ambroſio reuelauit. Celſuʒ vero in loco ſuo relinquēs nazarium cum ſanguine recenti quaſi eadē hora ſepultuʒ miro odore fragrantem integrum ⁊ incorruptum cū capillis ⁊ barba reperiens ipſum ad eccleſiam apoſtoloꝝ tranſtulit ⁊ ibi honorifice ſepeliuit. Celſum quoq; inde poſtmodū ſuſtulit ⁊ in eadeʒ eccleſia collocauit. Paſſi auteʒ ſunt ſub nerone qui cepit circa ānos dn̄i. lvij. De hoc martire ſic dicit Ambroſius in prefatione. Martir ſanctus roſeo luſtratus cruore nazarius celeſte meruit conſcendere regnum. Qui dum per innumera tormētoꝝ ſupplicia crudelius vexaretur tyrānicā rabiē fidei conſtantia ſupabat. nec potuit perſecutoꝝ illatis cedere minis. qm̄ pro ſe certante ipe actor victorie xp̄s dn̄s dimicabat. Ducit̄ interea ad tēpluʒ idolis prelibare. ꝓphanis quoꝝ portēta diuino fultus p̄ſidio mox vt ingreſſus eſt redegit in puluerē. Ob hoc liq̄das maris in vndas longius a terra ꝓiectus angelici muneris famulatu ſolida inter fluctus veſtigia p̄figebat. O felix ⁊ inclitus dn̄i preliator qui mūdi aggreſſus principeʒ innumerā populi multitudinē vite ſociauit eterne. O magnū ⁊ ineffabile ſacr̄m. vt de illoꝝ poti' ſalute letet̄ eccleſia. quos puniſſe mundus exultat. O btā mr̄ natoꝝ ſuoꝝ gl̄ificata tormētis. quos nō planctu. nō gemitu ad inferna deducit ſed ad celeſtia eterna migrātes ꝑpetua laude ꝓſequitur. O teſtis fragrātiſſime nitore celeſti fulgide. cuius ineſtimabilis odor ſabeicis prepollet aromatibus. quē ambro. repiens per hūic patronū dedit ⁊ medicū fidei ꝓpugnatorē ſacri prelij bellatorē. Tu dudū multo latitantem puluere dragmā inuenis accenſa verbi virtute ſuperna. vt pateāt cunctis tua xp̄e munera ſeclis. Angelicoʒ cernāt humanaq; lumina vultus. hec Ambro.

De ſancto felice papa. xcviij.

FElix loco liberij in papā eligit̄ ⁊ ordinat̄. Cū eīm liberius papa nollet arriane hereſi aſſentire miſſus eſt in exiliuʒ a cōſtātio filio ꝯſtātini. ⁊ ibi ꝑ triēniū morat' eſt. quapropter vniuerſus clerus roman' loco ei' felicē ordinauerūt ipo liberio volēte ⁊ cōſentiēte. q̇ q̇dē felix cōcilio cōuocato corā xlviij. ep̄is cōſtātiū impatorē arrianū hereticū ⁊ duos p̄ſbiteros ſibi fauētes cōdēnauit quapropter ꝯſtāti' indignat' felicē de ep̄atu ſuo deiecit. ⁊ liberiū eo pacto reuocauit. vt. ſ. ſolūmō ꝯſtātio ⁊ alijs quos felix dānauerat cōicaret. Liberi' igit̄ tedio affect' exilij in heretica prauitate ſubſcripſit. ⁊ ſic intm̄ ꝑſecutio excreuit vt ꝙ plurimi ſacerdotes ⁊ clerici liberio nō ꝓhibēte intra eccl'iaʒ ſunt necati. Felix v̇o de ep̄atu deiectus cū in predio ſuo habitaret. inde educt' martiriuʒ capitis obtrūcatione ꝓmeruit circa ānos dn̄i. ccclx.

De ſanctis Simplicio ⁊ Fauſtino. xcix

SImplicius ⁊ Fauſtin' fratres cū ſacrificare cōtēnerēt ſub diocletiano rome ml'ta ſupplicia ꝑtulerūt. tandeʒ data ſup eos ſentētia decollati ſunt. ⁊ in tiberim corpora eorum proiecta. Soror autem eorum nomine beatrix eorum corpora de flumine leuauit ⁊ honorifice ſepeliuit. Lucretius autem prefectus ⁊ eius vicarius dum prediuʒ ipſorū ambiret eam teneri fecit. et vt idolis immolaret precepit. Quam renuentem lucretius nocte a ſeruis ſuis preuocari precepit. Cuius corpus Lucina virgo rapiens iuxta fratres ſuos ſepeliuit. Poſt hoc prefectus Lucretius predium ipſum intrauit. vbi facto amicis ſuis cōuiuio cū martiribus inſultaret infantulus quidem lactens pannis

inuolutus de gremio matris q̄ ibi aderat cūctis audientibus exclamauit. Audi Lucreti Occidiſti ⁊ inuaſiſti. Ecce datus es in poteſtatem inimici. ſtatimq̄ʒ Lucretius timēs a demone arripitur: ⁊ per tres horas adeo eſt vexatus vt in ipſo conuiuio moreref. qḋ videntes qui aderant ad fidē conuerſi ſunt ⁊ narrabant omnibus paſſionē ſancte bea tricis virginis in conuiuio vindicatā. Paſſi ſunt autem circa annos dn̄i. cclxxxvij.

¶ De ſancta Martha. C A

MArtha hoſpita criſti ſyro patre eucharia matre regali ex ꝓgenie deſcēdit. Pater eius ſirie ⁊ maritime multarūq̄ʒ orarum dux extitit. Tria autem opida. ſcilicet magdalum ⁊ bethaniam vtranq̄ʒ ⁊ hieroſolimitane vrbis partēʒ martha cum ſorore iure materne hereditatis poſſidebat Nunq̄ꝫ autem legitur virum habuiſſe. aut hominū contubernium ſubijſſe. Miniſtrabat domino nobilis hoſpita ⁊ ſororē pariter miniſtrare volebat. quia videbatur ſibi ꝙ ad ſeruiendū tāto hoſpiti nō ſufficeret ēt totus mundus. Poſt aſcenſionē domini cū facta eſſet diſperſio diſcipulorum ipſa cuʒ fratre ſuo Lazaro ⁊ ſorore ſua maria madalena: necnō beatus maximinus qui eas baptizauerat: ⁊ qui a ſpiritu ſancto fuerant commēdate. multiq̄ʒ alij ablatis remis velis ⁊ gubernaculis omnibus alimentiſq̄ʒ retib’ ab infidelibus includuntur. qui dn̄o duce marſiliā ꝑuenerūt. Tandem territoriū aquenſe adeunt. ⁊ ibidē populū ad fidē conuertunt. Erat autem beata martha valde facunda ⁊ omnibus gratioſa. erat autem tunc temporis ſuper rodanuʒ in nemore quodam inter arelatam ⁊ auinionēʒ draco quidā medius aīal medius piſcis. groſſior boue. longior equo. habens dentes vt ſpatas acutos binis parmis ex vtraq̄ʒ parte munitus. Qui latens in flumine omnes tranſeuntes perimebat ⁊ naues ſubmergebat. Venerat autē per mare de galacia aſye generatus a leuiathan qui eſt ſerpens aquoſus ⁊ ferociſſim’ ⁊ bonacho animali qḋ galicie regio gignit. ⁊ quod inſecratores ſuos per ſpaciuʒ iugeris ſtercus ſuū velut ſpiculū dirigit. et quicquid tetigerit velut ignis exurit. Ad quem martha a populis rogata accedēs ipſumq̄ʒ in nemore quēdam hominē manducantem reperiens aquaʒ benedictā ſuper eū iecit et crucem quandā ſibi oſtendit. qui protinus victus vt ouis ſtans a ſancta martha ꝓprio cingulo alligatur ⁊ ilico a populo lanceis et lapidibus perimif. Vocabatur auteʒ draco ab incolis taraſconus. vnde in huius memoriā locus ille adhuc vocaf taraſcona qui ante vocabaf nerluc. i. niger locus. eo ꝙ ibi erant nemora nigra ⁊ vmbroſa. Ibi igif beata martha de licentia magiſtri ſui maximini ⁊ ſororis ſue deinceps remanſit ⁊ orationibus ⁊ ieiunijs indeſinenter vacabat. Deinde ꝯgregato ibidē magno ſororū ꝯuentu ⁊ ad honorē btē marie ſemꝑ v̾ginis magna edificata baſilica ſatis ibi aſperā duxit vitā carnē ⁊ oēm pinguedinē oua caſeū ⁊ vinū vitans ſemel tantū in die edebat. Centies in die totieſq̄ʒ in nocte genua flectebat. B Quadā vice dū apud auinionē inter vrbeʒ ⁊ fluuiū rodani predicaret. iuuenis quidā vltra fluuiū conſiſtens eius verba audire deſiderans cū nauigio careret nudatus natare cepit. ſed ſubito vi fluminis rapitur ⁊ protinus ſuffocatur. Cuius corpus vix ſecunda die inuentū ante pedes ſancte marthe reſuſcitandū preſentaf. Illa vero in modū crucis ſolo ꝓſtrata taliter orauit. Adonay dn̄e ieſu xp̄e cū fratrem meū lazarū dilectū tuuʒ olim reſuſcitaſti. reſpice mi hoſpes care ad fidem circunſtantiū ⁊ reſuſcita puerū iſtuʒ. Et apprehenſa eius manu dextera mox iuuenis ſurrexit ⁊ ſacrum baptiſma ſuſcepit. Refert euſebius in libro quinto hiſtorie eccleſiaſtice ꝙ mulier emorroiſſa poſtq̄ꝫ ſanata fuit in curia ſiue viridario ſuo ſtatuā fecit ad imaginē xp̄i cū veſte ⁊ fimbria ſicut ipm̄ vt viderat ⁊ caʒ plurimū reuerebaf. Herbe vero ſub illa ſtatua creſcētes q̄ ante nullius erāt v̾tutis cū fimbriā attingerēt tāte v̾tutis erāt vt multi infirmi inde ſanarenf. Illā aūt emorroiſſam quā dn̄s ſanauit amb. dicit fuiſſe marthā. Refert aūt hieronim’. ⁊ habetur in hiſtoria tripartita ꝙ iulian’ apoſtata imaginē quā emorroiſſa fecerat inde ſuſtulit ⁊ ſuā ibidē collocauit q̄ ictu fulminis confracta fuit. C Obitū autē ſuū ſibi dn̄s ante ꝑ annū reuelauit. In quo toto anno febrib’ elaborās ante octauū diē ſui exitus angelicos choros ſororis ſue ī celū animā deferētes audiuit. Que mox fratrū ⁊ ſororū ꝯuentu ꝯgregato ait. Mei comites ⁊ dulciſſimi alūni mihi queſo ꝯgratulamini. q̄m angelicos choros ſororis mee aīam ad ſedes politicas ferentes ouanter cerno. O pulcherrima ⁊ mi dilecta ſoror viuas cū magiſtro tuo ⁊ hoſpite meo in ſede beata. Statimq̄ʒ beata martha exitū ſuū vicinū ꝑſentiens ſuos admonuit vt luminaribus accēſis circa ſe vſq̄ʒ ad obitum vigilarēt. Nocte v̾o media ante trāſitus ſui diē cuſtodib’ ſomno grauatis vētus vehemēs irruit ⁊ luminaria cūcta extinxit. Illa v̾o malignoꝝ ſpūuʒ turbam cernēs orare cepit. Mi pater heli mi hoſpes care. ꝯgregati ſunt ad deuoranduʒ me ſeductores mei: ſcripta tenentes mala mea q̄ geſſi. Hely ne elongeris a me: ſed in adiutoriū meū intēde. Et ecce ſororēʒ ad ſe venientē vidit q̄ manu facē tenēs cereos et lampades inde accēdit. Dūq̄ʒ altera alterā ꝓprio noīe vocaret. Ecce xp̄s aduenit dicēs Veni dilecta hoſpita ⁊ vbi ego ſum illic mecum eris. Tu me ſuſcepiſti in hoſpitio tuo. ego te recipiā in celo meo. Et inuocātes te exaudiā amore tuo. Appropinquante vero hora ſui trāſit’ foras deferri ſe fecit. vt celū poſſet videre. Iuſſitq̄ʒ ſe in terrā ſuꝑ cinerē poni ⁊ ſignū crucis corā ſe teneri ⁊ in hec v̾ba orauit. Hoſpes mi care hāc pauperculā tuā cuſtodi ⁊ ſicut mecū dignat’ es hoſpitari: ſic me ſuſcipe in hoſpitio tuo celeſti. Iuſſitq̄ʒ vt paſſio ſm̄ lucā corā ſe legeref. Et cū diceref pater ī manus tuas cōmēdo ſpiritū meū illa emiſit ſpm̄. Sequēti vero die. ſ. dn̄ica dū circa corpus ei’ laudes exoluerēt circa horā tertiā apud petragoricas btō frōtoni miſſaʒ celebrāti ⁊ poſt epl̄aʒ in cathedra dormitāti dn̄s appuit ei dicens. Dilecte mi Fronte ſi viʒ adimplere quod olim hoſpite noſtre pollicitus es ſurge velociter ⁊ ſequere me. Quo iuſſa cōplente ſubito ambo taraſconū venerūt ⁊ circa corpus eius pſallētes totū officiū ambo ceteris reſpōdētibus peregerunt ⁊ corpus eius in ſepulchro ſuis manib’ collocauerūt. Vex dū apḋ petragoricas finitis cantib’ diacon’ euāgeliū lectur’ benedictionē petēs epm̄ excitaret. ille vix excitatus reſpōdit. Fr̄es mei cur me excitaſtis. Dn̄s ieſus xp̄us ad corpus marthe hoſpite ſue me duxit. ⁊ ipm̄ tradidimus ſepulture. Dirigite igif illuc velociter nūcios qui nobis anulū noſtrū aureū ⁊ cirothecas griſeas deferāt que dū ad corpus ſepelienduʒ me aptarē ſacriſte cōmēdaui ⁊ ex obliuione dimiſi. quia me tam cito excitaſtis. miſſi nūcij ⁊ hoc vt epiſcopus dixerat inuenientes anulū ſolāq̄ʒ cirothecā attulerūt. aliā v̾o in huius rei teſtimoniū ſacriſta retinuit. Addiditq̄ʒ btūs fronto dicens Cū poſt ſepulturā ab eccleſia extremus frater q̄dā illi’ loci litteris peritus nos inſecutus dn̄ʒ interrogauit quo noīe vocaref. Cui ille nihil reſpondens oſtēdit ei codicē quē in manu habebat apertū in quo nihil aliḋ erat ſcriptū niſi verſicul’ iſte. In memoria eterna erit iuſta hoſpita mea ab auditione mala nō timebit in die nouiſſimo. Cuʒ vero codicē reuolueret cūctis folijs hoc reperit ſcriptū. Cū autē ad eius ſepulchrū crebra miracula fierēt. Clodoueus rex francoruʒ xp̄ianus effectus ⁊ a ſancto remigio Baptizatus cū grauē renū pateretur dolorē. ad eius tumulū veniēs ſanitateʒ integrā reportauit. quapropter illū locū ditauit ⁊ triū miliariorū ſpacio in giro ex vtraq̄ʒ parte rodani terrā villas ⁊ caſtra dedit locūq̄ʒ illum liberum fecit. Martilla vero eius famula vitam ipſius conſcripſit q̄ poſtmodū in ſchlauoniā pergēs ⁊ ibi euangelium xp̄i predicans. poſt decimū annū a dormitione marthe in pace quieuit.

¶ De ſanctis Abdon ⁊ Sennē. Ci. A

ABdon ⁊ Sennem ſub Decio imꝑatore martiriuʒ paſſi ſunt Cum enim. Decius imperator babiloniam cuʒ alijs ꝓuincijs ſuperaſſet; quoſdā xp̄ianos ibi inue-

mit. quos ſecum ad vrbem cordubam dedu-
cens diuerſis ſupplicijs ꝯſummauit. Et eos
duo ſubreguli rapiētes. ſcȝ Abdon ꝛ Sennē
ſepelierūt. Unde accuſati ꝛ Decio pñtati ro
mam poſt cū vinctis cathenis ducūtur ꝛ in
cōſpectu Decij ꝛ ſenatus introducti. aut ſa-
crificare ꝛ rerū ſuarū recipere libertatē aut
morſibus beſtiarū deuorari iubent. Contē-
nētes itaqꝫ ꝛ expuētes in ſimulachra ad the
atrū ꝑtrahuntur ꝛ ad eos duo leones ꝛ vrſi
quattuor dimittūtur. Qui cū ſctōs nō tāge-
rent ſed etiā cuſtodirent iniectis in eos gla
dijs occidūtur ꝛ ligatis pedibus tracti ſunt
ꝛ iactati ante ſimulachrū ſolis. Qui cuȝ ibi
triduo iacuiſſent Quirinus ſubdiacon' eos
collegit ꝛ in domo ſua ſepeliuit. Paſſi ſunt
aūt circa annos dñi. ccliij. Tempore autem
cōſtantini ipſi quattuor martires corū cor-
pora reuelauerūt ꝛ a xp̄ianis tranſlata ſunt
in cimiteriū pontiani. vbi dñs ꝑ eos multa
preſtat beneficia populorū.

¶ De ſancto Germano. ciij A

GErman' dicitur a ger
mine ꝛ ana qđ eſt ſurſum quaſi
ſupnū germē. Tria enim repe-
riunt̃ i ſegete germināte. ſ. ca
lor natu ralis humor nutrimentalis. ꝛ ratio
ſeminalis. beatus igitur Germanus dicit̃
quaſi ſemen germinans quia in ipſo fuit ca
lor per feruorē dilectōis. humor ꝑ pinguedi
nem deuotionis. ꝛ ratio ſeminalis per vir-
tutem predicationis. per quā multos in fi-
de ꝛ moribus generabat. cuius vitam Con
ſtantinus preſbiter ad ſanctum Cenſuriuȝ
epiſcopū altiſiodorenſem ſcripſit.

GErmanus nobiliſſim'
genere in vrbe altiſiodoro natus
ꝛ liberalibus ſtudijs plurimum
eruditus. tandem romam ad di
ſcendum iuris ſcientiaȝ eſt profectus. Ubi
tantū dignitatis accepit vt cum ſenatus ad
gallias trāſmitteret. vt apicē ducatus toti'
burgundie obtineret. Cū ergo altiſiodoren
ſem ciuitatē ceteris diligētius gubernaret
arborē quandā pinū in media ciuitate habe
bat. ad cuius ramos ꝓ admiratione venati

onis ferarū capita ſuſpēdebat. Sed cū ſctūs
amator eiuſdē ciuitatis ep̄us de tali cūvani
tate ſepe redargueret monēs vt etiā illā ar
borem inſcidi mādaret. ne aliqua mala oc-
caſio ex hoc xp̄ianis eueniret ille nullaten'
acquieuit. Quadā autē vice abſente germa
no arborē inſcidit ꝛ incēdio totā dedit quod
germanus audiēs xp̄iane religionis oblit'
vallatus militib' illuc aduenit ꝛ mortē ep̄o
intentauit. Ep̄s autē diuina reuelatiōe ger
manū ſibi ſucceſſurū agnoſcēs furēti ceſſit ꝛ
auguſtudunū perexit. Poſtmodū altiſiodo-
rum reuerſus germanū in eccleſia caute cō
cluſit ꝛ ibidē eū tonſurās ip̄m ſibi ſucceſſuꝫ
eſſe predixit. quod factū eſt. Naȝ paulopoſt
ep̄us feliciter obijt. ꝛ germanū plebs omis
in antiſtitem poſtulauit. Qui ſubſtātiā pau
peribus erogata ꝛ vxore in ſororeȝ cōmuta
ta corpus ſuuȝ. per. xxx. annos ſic afflixit vt
nunꝙ panē frumenti. nō vinū. nō oleū. non
ſagimen. nunꝙ vel ſalem ꝓ ſapore comede
rit. Bis tamen in anno ſcilicet in paſcha et
natali vinū ſumebat. ſed tamen ipſum vini
ſaporem aquis nimijs extinguebat. In re-
fectione primo cinereȝ prelibabat. Deinde
panem ordeaceū ſumebat. Semꝑ autē ieiu
nans nūꝙ niſi veſpere comedebat. in eſtate
vel hieme nullā veſtē habuit preter ciliciū ꝛ
tunicā vel cucullā. que veſtis niſi forte alicui
donaretur tamdiu ferebatur donec attritio
ne nimia ſolueretur. Lectus ſuus cinere ci-
licio ꝛ ſacculo ornabat̃. Nullū puluinar ca-
put ab humeris eius leuabat. ſȝ ſemper ge
mens ꝛ ſanctorū reliquias collo gerens. nū
ꝙ veſtimentū raro calciamenta. ꝛ raro cin-
gulum detrahebat. Super hoīem ſiquideȝ
fuit omne quod geſſit. Talis enim eius ex-
titit vita. vt ſi miraculis caruiſſet incredibi
lis videretur. Et tanta fuerunt miracula vt
niſi merita preceſſiſſent fantaſtica putaren
tur. B Hoſpitatus in quodā loco cum
poſt cenā menſa iterum pararetur admira-
tus interrogat cui denuo prepararent. Cui
cū dicerent ꝙ bonis illis mulierib' que de
nocte incedunt ꝑpararēt. illa nocte ſanctus
German' ſtatuit vigilare. Et ecce vidit mul
titudinē demonū ad menſaȝ in forma hoīȝ

ꝛ mulierū venientē. qui eis precipiēs ne ab
irent cūctos de familia excitauit. inquirēs
ſi perſonas agnoſcerēt. Qui cū oēs vicinos
ſuos ꝛ vicinas eſſe dicerent miſit ad domos
ſingulorū demonibus precipiens ne abirēt
Et ecce omnes in ſuis lectulis ſunt inuenti
Adiurati igitur ſe demones eſſe dixerūt qui
ſic hominibus illudebant. Eo tempore bea
tus Lupus epiſcopus tracaſine florebat cu
ius vrbē cū athila rex obſideret ſuꝑ portam
beatus Lupus acclamās quis eſſet qui eos
ſic impeteret inquiſiuit. Cui ille. Ego ſuȝ athi
la flagellū dei quo cōtra humilis preſul dei
ait gemens. Et ego ſuȝ lupus heu vaſtator
gregis dei. ꝛ indigens flagello dei. Moxqꝫ
portas reſerari iuſſit. Illi aūt diuinitus ex-
cecati per portā ad portā trāſierūt. neminē
autem vidētes aut ledētes. Btūs igit̃ Ger
manus aſſumpto predicto epiſcopo lupo in
britannias vbi heretici pullulauerūt profe-
ctus eſt. Sed dum in mari eſſent ꝛ tempe-
ſtas maxima oriretur ad orationem ſancti
Germani protin' tranquilitas magna effi-
citur. Honorifice igitur a populis ſuſcipiū-
tur. Quorū aduentum demones iam predi
xerant quos ſanctus germanus de obſeſſis
expulerat. Uerum cū hereticos cōuiciſſent
ad propria redierunt. C Cū in quodam
loco infirmus decumberet contigit. vt tot'
ille vicus repentino incendio conflagraret
Qui cū rogaretur vt inde aſportatus igneȝ
euaderet. ille incendio ſe oppoſuit. ꝛ vltra ci
traqꝫ oīa cōſumente flamma hoſpitiū eius
non tetigit. Dū ad britānias iterato rediret
vt hereticos cōfutaret. quidā ex diſcipulis ei'
gratu cōcito eius veſtigia ſeq̄bat̃. q̄ tamen
apud cordomarū infirmat' occubuit. Redi
ens inde beatus germanus ſepulchrum ei'
aperiri fecit. ip̄mqꝫ vocās ex nomie q̄d age
ret: an adhuc ſecū militare cuperet req̄ſiuit
Moxqꝫ ille reſidēs cūcta ſibi ꝯſtare ſuauis
ac ſe nolle ecōtra vlterius reuocari reſpon-
dit. Tūc ſancto annuente vt requieſceret. il
le depoſito capite rurſum in dño obdormi-
uit. Dum ꝗn britānia ꝑdicaret ꝛ ſibi ꝛ ſocijs
rex britānie hoſpitiuȝ denegaſſet. ſubulcus
regis regreſſus a paſcuis receptā ꝑbendaȝ

in palatio ad tuguriū ꝓpriū referens vidit̃
beatum germanū cum ſocijs fame ꝛ frigo
re laborantem. quos in domo ſua benigne
recepit. ꝛ vnicū vitulū quē habebat hoſpiti-
bus occidi ꝑcepit. Poſt cenā ſanctus ger-
manus oīa oſſa vituli ſuꝑ pellē cōponi fecit
ꝛ ad eius orationē vitulus ſine mora ſurre-
xit. ſequēti die german' regi feſtin' occurrit
ꝛ cur ei hoſpitiū denegauit potenter inq̄rit.
Tūc rex vehemēter attonit' ſibi reſpōdere nō
potuit. Et ille. Egredere inq̄t ꝛ regnū meli
ori dimitte. German' igit̃ dei mādato ſub-
ulcū cū vxore venire fecit. ꝛ vniuerſis ſtupē
tibus regē cōſtituit. Et ex tūc reges de ſub
ulci genere ꝓcedūtes dñantur genti britonū
Cū ſaxones ꝯtra britones dimicarent. ꝛ ſe
paucos viderent. ſanctos inde tranſeuntes
vocauerūt ꝛ ab eis predicati certatim oēs
ad baptiſmi gratiā ꝯuolabant. Die igit̃ pa-
ſce ex feruore fidei ꝓiectis armis ꝓponūt
fortiter preliari. quod illi audientes audact̃
contra inermes properant. Sed german'
latens cū ſuis omnes ammonuit vt cū ipſe
alleluya clamaret omnes ſibi vno clamore
reſpōdeant. Quod cum factū eſſet. tantus
hoſtes ſuꝑ ſe iam irruentes terror inuaſit.
vt ꝓiectis armis non ſolū montes ſed celū
ſuper ſe ruere putarent cūctiqꝫ diffugerent
Quadam vice dum per auguſtudunū tranſi
ens ad tumulū ſancti Caſſiani epiſcopi de-
ueniſſet. quomodo ſe haberet inquiſiuit. Il
le ſtatim ex tumulo cunctis audientibus ſic
reſpōdit. Dulci quiete ꝑfruor ꝛ aduentū ſal-
uatoris expecto. ꝛ ille. q̇eſce ꝑ longū in xp̄o
tempus ꝛ pro nobis attentius intercede vt
obtinere ſacre reſurrectionis gaudia mere
amur. Dum apud rauenneȝ deueniſſet a re
gina placida ꝛ filio ſuo valentiniano hono-
rifice ſuſceptus eſt. Hora vero cene regina
miſit ei vas argenti ampliſſimuȝ delicatori
bus cibis plenū. qđ ille ſic ſuſcepit vt cibos
famulis traderet ꝛ ſibi pro pauperibus ip̄m
vas argenteū retineret. Loco vero muneris
miſit regine ſcutellam ligneam panē ordea
ceum continenteȝ. qđ illa libenter recepit ꝛ
vas illud poſtmodum argento texit. D
Quadam autem vice dum predicta regina

eum ad cõuiuium inuitaſſet. ille benigne an nuens ab hoſpitio ſuo vſqꝫ ad palatiũ eo ꝙ ieiunijs ⁊ orationibus ac laboribus eſſet cõfectus aſino deferente portatus eſt. Sꝫ dũ cõmederet aſinus ſancti germani mortuus eſt qđ regina audiens equum mire manſuetudinis epiſcopo preſentari fecit. quẽ intuens ait. Meus mihi aſinus preſentetur qꝛ qui me huc attulit reportabit. Pergẽſqꝫ ad cadauer ſurge ĩquit in uſcio reuertamur hoſpitio. Statimqꝫ ſubſiliẽs ſeipm̃ cõcuſſit. et quaſi nihil mali paſſus eſſet: germanum ad hoſpitiuꝫ deportauit. ſed anteꝙ̃ de rauenna exiret. ꝓdixit vt nequaꝙ̃ in hoc ſeculo diutiꝰ moraret̃. poſt modicũ febre corripit̃. ⁊ die ſeptimo in dño morit̃. ⁊ corpus eiꝰ ad gallias ſicut a regina petierat tranſportat̃. obijt circa annos dñi. ccccxxx. E Uerũ cum ſanctuꝫ germanus beato euſebio vercellen̄. epiſcopo ꝓmiſiſſet ꝙ in ſui reuerſione eccl̃iam quam fundauerat ſibi dedicaret. cũ intellexiſſꝫ ſanctus euſebius beatũ germanũ exiſſe de corpore eccl̃iam ſuam dedicaturus cereos accendi iuſſit. ſed ꝙ̃to plus accedebantur tanto pluꝫ extinguebãtur. qđ vidẽs euſebius intellexit dedicationẽ aut alio tꝑe fieri oportere: aut altero ep̃o reſeruari. Cũ igit̃ beati germani corpus vercellas delatũ fuiſſet mox in predictã eccl̃iaꝫ ĩducitur ⁊ ſtatim cerei oẽs diuinitus inflãmantur. Tunc ſanctuꝫ euſebiꝰ ꝓmiſſionis beati germani meminit ⁊ qđ viuẽs ſe facturũ ꝓmiſerat. mortuum feciſſe cognouit. Hoc ita oꝫ accipi vt nõ intelligatur de magno euſebio vercellen̄. ꝙ tꝑe ipſius factũ ſit hoc. nã ipſe ſub valẽte imperatore mortuus fuit. ⁊ a morte ipſius vſqꝫ ad mortẽ ſancti germani vltra annos. l. effluxerãt fuit ergo aliuꝫ euſebius ſub quo iſtud enarratur euenit.

¶ De ſancto euſebio. ciij

Euſebius dicitur ab eu qđ eſt bonũ ⁊ ſebe qđ dicit̃ eloquentia vel ſtatio. vel euſebius ſonat bonꝰ cultus. Ipſe nãqꝫ habuit bonitatẽ in ſanctificatiõe ſui eloquẽtiã in defenſione fidei. ſtationẽ in ꝯſtantia mar tirij bonũ cultũ in reuerẽtia dei.

Euſebius ſemper virgo exiſtẽs dũ adhuc cathecuminus eẽt ab euſebio papa baptiſma ⁊ nomẽ ſuſcepit. in quo baptiſmo manꝰ angelice viſe ſunt q̃ ipm̃ de ſacro fonte leuauerũt. Matrona quedã eius pulchritudine capta cũ ipſius cubiculũ vellet adire cuſtodiẽtibꝰ angelis ꝑuenire nõ potuit vñ facto mane ad eiꝰ pedes ꝓcidit ⁊ ab eo veniã petijt. Ordinatus p̃ſbiter tanta ſanctitate emicuit vt in miſſarũ ſolẽnijs inter manꝰ eiꝰ miniſteriũ angelicũ appareret. poſt hoc cũ arriana hereſis totã italiã inficeret imperatore cõſtãtio eidẽ hereſi fauẽte iulianꝰ papa euſebiũ in vercellen̄. ep̃m ꝯſecrauit. q̃ tũc obtinebat inter alias vrbes italie principatuꝫ. qđ heretici audiẽtes oẽs fores eccl̃ie claudi fecerũt. at euſebius vrbẽ igreſſus ante oſtiũ maioris eccl̃ie q̃ eſt beate marie genua flexit ⁊ oĩa oſtia ſua mox orõne aperuit. Maxentiũ mediolanen̄. ep̃m heretica prauitate corruptũ de ep̃atu eiecit ⁊ ꝓ eo virũ catholicum dionyſiuꝫ ordinauit. Sicqꝫ euſebius totam eccl̃iam occidẽtis ⁊ athanaſius totã eccleſiam oriẽtis ab arrianorũ peſte purgabãt arrius nãqꝫ preſbiter alexandrinus fuit. qui xp̃m puram creaturã eſſe dicebat. aſſerens ꝙ erat qñ nõ erat. ⁊ ꝙ ꝓpter nos factus eſt vt nos ꝑ eũ tanꝙ̃ ꝑ inſtrm̃ deus crearet. Et iõ magnꝰ ꝯſtantinus celebrari fecit nicenũ cõcilium vbi error cõdemnatus eſt. Ipſe autem poſtmodũ miſerabili morte interijt: qꝛ omnia viſcera ⁊ inteſtina ꝑ ſeceſſum emiſit. Conſtantinus autem conſtantini filius ip̃a hereſi corruptus fuit. Quocirca cõſtantius imperator cõtra euſebiũ plurimuꝫ indignatus multorum epiſcoporum cõciliũ cõuocauit ⁊ dionyſiuꝫ accerſiuit. multaſqꝫ epiſtolas ad euſebiũ deſtinauit qui ſciens maliciaꝫ in multitudine preualere venire cõtẽpſit ⁊ ſuã ſenectutẽ oppoſuit. Unde iꝑator ſtatuit contra eius excuſatonẽ in mediolanẽſi vrbe que ꝓpe erat cõciliũ celebrari. vbi cũ euſebiũ deeſſe videret. iuſſit arrianos fidẽ ſuã deſcribere ⁊ dionyſiũ ep̃m mediolanſem: ac triginta tres ep̃os eidẽ fidei ſubſcribere. qđ audiẽs euſebius de vrbe ſua mediolanũ ꝓfecturus exijt ⁊ multa ſe paſſurũ ꝓdixit. B Cum igit̃ ad quẽdã fluuiũ veniſſet vt mediolanũ ꝑgeret. nauis ꝓcul ex alia pte fluminis exiſtens eo iubẽte ad eũ venit. ⁊ ip̃m cuꝫ ſocijs ſine gubernatore alio trãſportauit. Tũc ei ꝓdictus dionyſius obuiauit ⁊ ad pedes eius ꝓcidẽs veniã poſtulauit. Cũ igit̃ euſebiꝰ ab imperatore nec muneris nec blãdicijs flecti poſſet. corã oĩbus dixit. Uos dicitis filiũ minorem eſſe patre. cur ergo mihi filiũ meũ ⁊ diſcipulũ ꝓtuliſtis. Nõ eſt eñi diſcipulꝰ ſuꝑ magiſtrũ: nec ſeruꝰ ſuꝑ dñm ſuũ. nec filꝰ ſuper patrẽ. quã illi rõne cõmoti ſtatim cirographum quẽ ſcripſerant et cui dionyſius ſubſcripſerat ei obtulerunt. At ille. Nequaꝙ̃ poſt filium ſcribam cui auctoritate preſum ſꝫ ip̃m ſuccẽdite nouũqꝫ cui ſubſcribã ſi vultis cõſcribite. Sicqꝫ nutu dei ſuccẽſus eſt cirographus: cui dionyſius ⁊ alij. xxxiij. ep̃i ſubſcripſerãt. Rurſumqꝫ arriani aliuꝫ cirographũ ꝯſcripſerũt. ⁊ euſebio ⁊ alijs ep̃iſ vt ſuoſcriberẽt tradiderũt. Sed cũ ab euſebio aĩati: nullatenꝰ ꝯſentirent. ceperũt plurimũ gratulari ꝙ cirographũ cui coacti ꝯſcripſerãt penitus cõbuſtũ videbant. Tunc iratus ꝯſtãtiꝰ euſebiũ volũtati arrianorũ tradidit Qui ꝓtinus ip̃m de medio aliorũ ep̃oꝝ rapientes ⁊ durius flagellãtes eũ ꝑ gradꝰ palatij a ſummo vſqꝫ ad ymuꝫ. ⁊ rurſus ab ymo vſqꝫ ad ſummũ traxerũt. Cũ ergo capite cõquaſſato multũ ſanguineꝫ fudiſſet ⁊ adhuc nõ aſſentiret. vinctꝰ poſt tergũ manibꝰ ꝑ collum cũ fune ipꝫ trahebãt. Ipſe aũt gratias agens dicebat ſe ꝓ ꝯfeſſiõe fidei catholice mori eſſe paratũ. Tũc ꝯſtantiꝰ liberiũ papã dionyſiũ paulinũ ⁊ oẽs alios ep̃os q̇ eius exemplo fuerãt aĩati in exiliũ mitti fecit. Euſebiũ vero apud ſcitopolim vrbeꝫ paleſtine arriani duxerũt. ⁊ ip̃m in quodã loco ſic artiſſimo recluſerũt. vt eſſet illo lõgitudie breuior. latitudie anguſtior. ita vt curuatꝰ nec pedes extendere. nec ſe in latus alterũ verterepoſſet. capiteqꝫ deꝑſſo humeros tantũ ⁊ cubitoꝫ mouere valebat. Uerũtamẽ ꝯſtãtio defuncto. iulianꝰ eidẽ ſuccedẽs ⁊ oĩbus placere volẽs iubet exulatos ep̃os reuocari ⁊ deorũ templa aperiri ⁊ pace frui ſub lege qua quiſqꝫ vellet. Et ſic euſebiꝰ inde exiens ad athanaſiũ venit. ⁊ ꝙ̃ta paſſus fuerat eidem expoſuit. Defũcto aũt iuliano ⁊ iouiniano regnãte ſopitis arrianis euſebiꝰ vercellas redijt ⁊ eũ ppl̃s cũ magna exultatiõe ſuſcepit. Sed iterũ valẽte regnãte arriani repullulant ⁊ euſebij domuꝫ vallãtes: ⁊ extra domũ ſupinũ ip̃m trahẽtes lapidibꝰ eũ obruerunt. ⁊ ſic ad dñm feliciter migrãs in eccl̃ia quã ipſe ꝯſtruxerat ſepultꝰ eſt. Fert̃ ꝙ hãc gratiã ſue ciuitati euſebiꝰ a deo ſuis ꝓcibus impetraſſe vt nullꝰ arrianꝰ ibidẽ viuere poſſit. Uixit autem ſm̃ cronicã. lxxxviij. annis. Floruitqꝫ circa annos dñi. ccel.

¶ De ſanctis Machabeis. ciiij. A

Machabei fuerunt ſeptem fratres cũ matre reuerẽda ⁊ Eleazaro ſacerdote. q̇ pro obſeruatione legis cũ carnem porcinã nollent comedere inaudita ſuppliciorũ genera pertulerunt: ſm̃ ꝙ in. ij. Machab. plenius continetur. Et notandũ ꝙ eccleſia orientalis facit feſta de ſanctis vtriuſqꝫ teſtamẽti. occidẽtalis aũt non facit feſta de ſanctis veteris teſtamenti. eo ꝙ ad inferos deſcenderũt. preterꝙ̃ de innocẽtibꝰ ex eo ꝙ in ipſis ſingulis occiſus eſt chriſtus et de machabeis. Sũt aũt quattuor rationes quare eccleſia de iſtis machabeis: licꝫ ad inferos deſcenderint ſolẽnizat. Prima eſt ꝓpter prerogatiuã martirij. Quia eñi inaudita ſupplicia inter ſanctos veteris teſtamẽti paſſi ſunt. ideo priuilegiati ſunt vt eoꝝ paſſio merito celebret̃. Hec ratio poit̃ in hiſtoria ſcolaſtica. Secunda eſt ꝓpter repreſentationẽ miſterij. Septẽnariꝰ eñi numerus eſt numerus vniuerſitatis. Significãt̃ ergo in iſtis omnes patres veteris teſtamẽtiꝰ celebritate digni. Nã licet de ipſis non ſolennizat eccleſia. tum quia ad limbũ deſcenderunt. tum qꝛ multitudo multorũ nouorũ ſubintrauit. in his tamen ſeptẽ ipendit omnibus reuerentiam. quia per ſeptem vt dictum eſt vniuerſitas deſignatur. Tertia eſt

eum ad cōuiuiū inuitaſſet. ille benigne an nuens ab hoſpitio ſuo vſq; ad palatiū eo ꝙ ieiunijs ⁊ orationibus ac laboribus eſſet cō fectus aſino deferente portatus eſt. Sꝫ dū cōmederet aſinus ſancti germani mortuus eſt qđ regina audiens equum mire manſue tudinis epiſcopo preſentari fecit. queꝫ intu ens ait. Meus mihi aſinus preſentetur qꝛ qui me huc attulit reportabit. Pergēſq; ad cadauer ſurge īquit in noīe xpi reuertamur ad hoſpitio. Statimq; ſubſiliēs ſeipm cōcuſſit. et quaſi nihil mali paſſus eſſet: germanum ad hoſpitiuꝫ deportauit. ſed anteꝗ̄ de rauenna exiret. p̄dixit vt nequaꝗ̄ in hoc ſeculo diuti' moraret. poſt modicū febre corripit. ⁊ die ſe ptimo in dño morit. ⁊ corpus ei' ad gallias ſicut a regina petierat tranſportat. obijt cir ca annos dñi. ccccxxx. E Verū cum ſan ctus germanus beato euſebio vercellēn. epi ſcopo ꝓmiſiſſet ꝙ in ſui reuerſione eccl'iam quam fundauerat ſibi dedicaret. cū intelle xiſſꝫ ſanctus euſebius beatū germanū exiſ ſe de corpore eccl'iam ſuam dedicaturus ce reos accendi iuſſit. ſed ꝗ̄toplus accedeban tur tanto plus extinguebātur. qđ vidēs euſe bius intellexit dedicationē aut alio tpe fieri oportere: aut altero epo reſeruari. Cū igit beati germani corpus vercellas delatū fuiſ ſet mox in predictā eccl'iaꝫ īducitur ⁊ ſtatim cerei oēs diuinitus inflāmantur. Tunc ſan ctus euſebi' ꝓmiſſionis beati germani me minit ⁊ qđ viuēs ſe facturū ꝓmiſerat. mortu um feciſſe cognouit. Hoc ita oꝫ accipi vt nō intelligatur de magno euſebio vercellēn. ꝙ tpe ipſius factū ſit hoc. nā ipſe ſub valēte im peratore mortuus fuit. ⁊ a morte ipſius vſq; ad mortē ſancti germani vltra annos. l. efflu xerāt fuit ergo alius euſebius ſub quo iſtud enarratur euenit.

¶ De ſancto euſebio. ciij

Euſebius dicitur ab eu qđ eſt bonū ⁊ ſebe qđ dicit elo quentia vel ſtatio. vel euſebius ſonat bon' cultus. Ipſe nāq; ha buit bonitatē in ſanctificatiōe ſui eloquētiā in defenſione fidei. ſtationē in ꝯſtantia mar tirij bonū cultū in reuerētia dei.

Euſebius ſemper vir go exiſtēs dū adhuc cathecumi nus eēt ab euſebio papa baptiſ ma ⁊ nomē ſuſcepit. in quo ba ptiſmo man' angelice viſe ſunt q̄ ipm de ſa cro fonte leuauerūt. Matrona quedā eius pulchritudine capta cū ipſius cubiculū vellet adire cuſtodiētib' angelis ꝑuenire nō potuit vñ facto mane ad ei' pedes ꝓcidit ⁊ ab eo ve niā petijt. Ordinatus p̄ſbiter tanta ſanctita te enituit vt in miſſarū ſolēnijs inter man' ei' miniſteriū angelicū appareret. poſt hoc cū arriana hereſis totā italiā inficeret impa tore cōſtātio eidē hereſi fauēte iulian' papa euſebiū in vercellēn. epm ꝯſecrauit. q̄ tūc ob tinebat inter alias vrbes italie principatuꝫ. qđ heretici audiētes oēs fores eccl'ie claudi fecerūt. at euſebius vrbē īgreſſus ante oſtiū maioris eccl'ie q̄ eſt beate marie genua fle xit ⁊ oīa oſtia ſua mox oōne aperuit. Ma xentiū mediolanēn. epm heretica prauitate corruptū de ep̄atu eiecit ⁊ ꝓ eo virū catholi cum dioniſiuꝫ ordinauit. Sicq; euſebius to tam eccl'iam occidētis ⁊ athanaſius totā ec cleſiam orietis ab arrianorū peſte purgabāt arrius nāq; preſbiter alexandrinus fuit. qui xp̄m puram creaturā eſſe dicebat. aſſerens ꝙ erat qñ nō erat. ⁊ ꝙ ꝓpter nos factus eſt vt nos ꝑ eū tanꝗ̄ ꝑ inſtrm deus crearet. Et iō magn' ꝯſtantinus celebrari fecit nicenū cōcilium vbi error cōdemnatus eſt. Ipſe au tem poſtmodū miſerabili morte interijt: qꝛ omnia viſcera ⁊ inteſtina ꝑ ſeceſſum emiſit. Conſtantinus autem conſtantini filius ipa hereſi corruptus fuit. Quocirca cōſtantius imperator cōtra euſebiū plurimuꝫ indigna tus multorum epiſcoporum cōciliū cōuoca uit ⁊ dioniſiuꝫ accerſiuit. multaſq; epiſtolas ad euſebiū deſtinauit qui ſciens maliciaꝫ in multitudine preualere venire cōtēpſit ⁊ ſuā ſenectutē oppoſuit. Unde ipator ſtatuit con tra eius excuſatonē in mediolanēſi vrbe que ꝓpe erat cōciliū celebrari. vbi cū euſebiū de eſſe videret. iuſſit arrianos fidē ſuā deſcribe re ⁊ dioniſiū epm mediolanſem: ac triginta

tres epos eidē fidei ſubſcribere. qđ audiēs euſebius de vrbe ſua mediolanū ꝓfecturus exijt ⁊ multa ſe paſſurū p̄dixit. B Cum igit ad quēdā fluuiū veniſſet vt mediolanū ꝑgeret. nauis ꝓcul ex alia pte fluminis exi ſtens eo iubēte ad eū venit. ⁊ ipm cuꝫ ſocijs ſine gubernatore alio trāſportauit. Tūc ei p̄dictus dioniſius obuiauit ⁊ ad pedes eius ꝓcidēs veniā poſtulauit. Cū igit euſebi' ab imperatore nec minis nec blādicijs flecti poſ ſet. corā oibus dixit. Vos dicitis filiū mino rem eſſe patre. cur ergo mihi filiū meū ⁊ di ſcipulū p̄tuliſtis. Nō eſt eñ diſcipul' ſup ma giſtrū: nec ſeru' ſup dñm ſuū. nec fili' ſuper patrē. quā illi rōne cōmoti ſtatim cirogra phum queꝫ ſcripſerant et cui dioniſius ſub ſcripſerat ei obtulerunt. At ille. Nequaꝗ̄ poſt filium ſcribam cui auctoritate preſum ſꝫ ipm ſuccēdite nouūq; cui ſubſcribā ſi vul tis conſcribite. Sicq; nutu dei ſuccēſus eſt cirographus: cui dioniſius ⁊ alij. xxxiij. epi ſubſcripſerāt. Rurſumq; arriani aliuꝫ ciro graphū ꝯſcripſerūt. ⁊ euſebio ⁊ alijs epis vt ſubſcriberēt tradiderūt. Sed cū ab euſebio aiati: nullaten' ꝯſentirent. ceperūt plurimū gratulari ꝙ cirographū cui coacti ꝯſcripſe rāt penitus cōbuſtū videbant. Tunc iratus ꝯſtāti' euſebiū volūtati arrianorū tradidit Qui ꝓtinus ipm de medio aliorū epoꝝ rapi entes ⁊ durius flagellātes eū ꝑ grad' pala tij a ſummo vſq; ad ymuꝫ. ⁊ rurſus ab ymo vſq; ad ſummū traxerūt. Cū ergo capite cō quaſſato multū ſanguineꝫ fudiſſet ⁊ adhuc nō aſſentiret. vinct' poſt tergū manib' ꝑ col lum cū fune ipꝫ trahebāt. Ipſe aūt gratias agens dicebat ſe ꝓ ꝯfeſſiōe fidei catholice mori eſſe paratū. Tūc ꝯſtanti' liberiū papā dioniſiū paulinū ⁊ oēs alios epos q̄ eius ex emplo fuerāt aiati in exiliū mitti fecit. Eu ſebiū vero apud ſcitopolim vrbeꝫ paleſtine arriani duxerūt. ⁊ ipm in quodā loco ſic ar tiſſimo recluſerūt. vt eſſet illo lōgitudie bre uior. latitudie anguſtior. ita vt curuat' nec pedes extendere. nec ſe in latus alterū ver tere poſſet. capiteq; depſſo humeros tantū ⁊ cubitoꝫ mouere valebat. Verūtamē ꝯſtā tio defuncto. iulian' eidē ſuccedēs ⁊ oibus placere volēs iubet exulatos epos reuocari ⁊ deorū templa aperiri ⁊ pace frui ſub lege qua quiſq; vellet. Et ſic euſebi' inde exiens ad athanaſiū venit. ⁊ ꝗ̄ta paſſus fuerat ei dem expoſuit. Defūcto aūt iuliano ⁊ iouinia no regnāte ſopitis arrianis euſebi' vercellas redijt ⁊ eū ppl's cū magna exultatiōe ſuſce pit. Sed iterū valēte regnāte arriani repul lulant ⁊ euſebij domuꝫ vallātes: ⁊ extra do mū ſupinū ipm trahētes lapidib' eū obrue runt. ⁊ ſic ad dñm feliciter migrās in eccl'ia quā ipſe ꝯſtruxerat ſepult' eſt. Fert ꝙ hāc gratiā ſue ciuitati euſebi' a deo ſuis p̄cibus impetraſſe vt null' arrian' ibidē viuere poſ ſit. Vixit autem ſm cronicā. lxxxviij. annis. Floruitq; circa annos dñi. ccci.

¶ De ſanctis Machabeis. ciiij. A

Machabei fuerunt ſe ptem fratres cū matre reuerē da ⁊ Eleaꝫaro ſacerdote. q̄ pro obſeruatione legis cū carnem porcinā nollent comedere inaudita ſuppli ciorū genera pertulerunt: ſm ꝙ in. ij. Ma chab. plenius continetur. Et notandū ꝙ ec cleſia orientalis facit feſta de ſanctis vtriuſ q; teſtamēti. occidētalis aūt non facit feſta de ſanctis veteris teſtamenti. eo ꝙ ad infe ros deſcenderūt. preterꝗ̄ de innocētib' ex eo ꝙ in ipſis ſingulis occiſus eſt chriſtus et de machabeis. Sūt aūt quattuor rationes quare eccleſia de iſtis machabeis: licꝫ ad in feros deſcenderint ſolēniꝫat. Prima eſt ꝓ pter prerogatiuā martirij. Quia eñ inaudi ta ſupplicia inter ſanctos veteris teſtamēti paſſi ſunt. ideo priuilegiati ſunt vt eoꝝ paſ ſio merito celebret. Hec ratio ponit in hi ſtoria ſcolaſtica. Secunda eſt ꝓpter repre ſentationē miſterij. Septēnari' eñ nume rus eſt numerus vniuerſitatis. Significāt ergo in iſtis omnes patres veteris teſtamē ti celebritate digni. Nā licet de ipſis non ſo lenniꝫat eccleſia. tum quia ad limbū deſcen derunt. tum qꝛ multitudo multorū nouorū ſubintrauit. in his tamen ſeptē ipendit om nibus reuerentiam. quia per ſeptem vt di ctum eſt vniuerſitas deſignatur. Tertia eſt

propter exemplum patiendi. Proponunt
enim in exemplū fidelibus vt ħm hoꝝ cō-
ſtantiam ad zelum fidei animent ⁊ ad pati-
endū pro lege euāgelij ſicut illi ꝓ lege moy-
ſi fortius accingātur. Quarta eſt ꝓpter cau
ſam ſupplicij. Nā ꝓ defenſione legis ſue
talia ſupplicia paſſi ſunt. ſicut ⁊ xp̄iani ꝓ de
fenſione legis euangelice patiuntur. Has
tres vltimas rationes aſſignat magiſter io
hannes beleth in ſumma de officijs. capitu
lo quinto.

¶ Advincula ſancti petri. cv. A

Feſtū ſancti petri apo
ſtoli qđ advincula dicit᷑. quadru
plici de cauſa inſtitutū fuiſſe pu
tatur. ſ. in memoriā liberatiōis
petri. in memoriā liberatōis alexandri. pro
deſtruendo ritu gentiliuꝫ: ⁊ ꝓ impetranda
abſolutione ſpūalium vinculoꝝ. Prima er
go cauſa eſt in memoriam liberationis pe-
tri. Nam ſicut dicitur in hiſtoria ſcho. hero
des agrippa romā adijt ⁊ ibi gaio nepoti ti
berij ceſaris familiariſſim⁹ extitit. Quadaꝫ
autem die cū eſſet herodes in curru cū gaio
leuatis in celū manibus ait. Utinaꝫ viderē
mortē ſenis: ⁊ te dominū totius orbis. Sꝫ
hoc auriga herodis audiuit ⁊ tiberio conti-
nuo intimauit. Quapropter indignatus ti-
berius ceſar herodē concluſit in carcerem.
Ubi dum quadā die iuxta arborem innixus
eſſet cuius frōdibus inſidebat bubo. vnus
de cōcaptiuis perit⁹ in augurijs dixit ei. No
li timere. q2 cito liberaberis ⁊ intantū ſubli
maberis ꝙ amicos tuos in tui inuidiā con-
citabis ⁊ in hac proſperitate morieris. Quā
cito autē huius generis aīal ſup te videris
vltra quintū diem viuere non valebis. Poſt
aliquot tempus tiberius moritur. ⁊ gaius
in imperiū ſublimatur. qui quidem herodē
de vinculis liberauit ⁊ magnifice ſublimatū
regem in iudeam miſit. Cumqꝫ veniſſet. mi
ſit manus vt affligeret quoſdaꝫ de eccleſia.
Occiſo autē iacobo fratre Iohānis gladio
ab eodem ante dies azimoꝝ: videns quia
hoc gratum eſſet iudeis: in diebus azimoꝝ
petrū apprehendit ⁊ in carcerē miſit volens
poſt paſcha producere cum populo. Ange-
lus autem nocte eadē aſſiſtens mirabiliter
eum a vinculorum nexibus liberauit. et ad
miniſterium predicationis liberum ire iuſ-
ſit. Facin⁹ autē regis dilationem non patit᷑
vltionis. Sequenti vero die cuſtodes ad ſe
venire fecit. vt pro fuga petri diris eos pe-
nis afficeret. Hoc tamen impeditus eſt fa
cere ne ſolutio petri alicui noceret. Naꝫ cō-
citus in ceſareaꝫ deſcendit. ⁊ ibi ꝑcuſſus ab
angelo expirauit. Et enī ſicut refert ioſeph⁹
in. xix. antiquitatū libro. cū ceſaream adue-
niſſet ⁊ ad eū totius prouintie viri vnani-
miter conueniſſent. ille fulgenti veſte ex au
ro argentoqꝫ mirabiliter contexta indutus
incipiente die procedit ad theatrū. Ubi cuꝫ
primū ſolis radios veſtis argētea ſuſcepit.
repercuſſo ſplendore duplicataꝫ ſpectanti-
bus lucem fulgor metalli vibrantis effu-
dit. vt intuentibus perſtringeret aciem ter
ror aſpectus ⁊ per hoc plus aliquid de eo qđ
humane nature eſt artifex arrogātia mēti-
retur. Illico adulantis vulgi cōcrepant vo-
ces dicentis. Hucuſqꝫ vt hoiem te timuim⁹
ſed ex hoc iam ſupra humanā naturā te eſſe
fatemur. Et dum adulatorijs demulcet᷑ ho
noribus ⁊ oblatos ſibi diuinos honores nō
reſpueret. reſpiciēs vidit inſidentem ſuper
funiculuꝫ capiti ſuo angelū. id eſt bubonem
mortis eius prime nunciū reſpiciens qꝫ ad
populuꝫ dixit. En ego deus veſter morior.
Sciebat eniꝫ iuxta predicationeꝫ auguris
ſe infra quinqꝫ dies moriturū. Et continuo
percuſſus per quinqꝫ dies vermibus eū cor
rodētibus expirauit. Hec ioſephus. In me
moriam igitur tam mire liberationis prin
cipis apoſtoloꝝ a vinculis. ⁊ tam dire vin
dicte in tyrannū: protinus ſubſecute eccle-
ſia feſtum ſancti petri advincula ſolennizat
Unde ⁊ epiſtola in miſſa canitur in qua hec
liberatio facta fuiſſe perhibetur. ⁊ ħm hoc
videtur ꝙ hoc feſtum deberet vocari petri
a vinculis. B Secunda cauſa inſtituti
onis extitit. Quoniam Alexander papa qui
ſextus poſt beatum petrū rexit eccleſiam et
hermes prefectus vrbis rome: qui per Ale
xandrum ad fidem conuerſus fuerat. a qui
rino tribuno in diuerſis locis in cuſtodia te
nebatur. Dixitqꝫ tribunus ad hermē prefe-
ctum. Miror te virū prudentē honorem di
mittere ꝑfecture ⁊ vitā aliā ſumniare. Cui
hermes dixit. Et ego ante hos annos hec
omnia deridebam. ⁊ hanc vitā ſolaꝫ eſſe pu
tabam. Reſpondit quirinus. Fac ergo ꝓba
re me ꝙ aliā vitā noueris eſſe. ⁊ continuo fi
dei tue diſcipuluꝫ me habebis. Cui hermes
dixit. Sanctus alexander quē tenes in vin-
culis ipſe hoc melius te docebit. Tunc qui
rinus maledicens hermem ait. Ego tibi di
xi vt me ꝓbare faceres hoc. ⁊ nūc me mittis
ad Alexandum quē pro ſuis ſceleribus te-
neo vinculatū. Ueruntamen ſuper te ⁊ Ale-
xandrum cuſtodiam duplicabo. ⁊ ſi ipſuꝫ te
cum: vel te cuꝫ ipſo inuenire potero. vere fi-
dem tuis ⁊ eius dictis vel ſermonibus ad-
hibeo. Fecit quod dixit. Et alexandro hoc
hermes protinus indicauit. Orante igitur
ſancto Alexandro angelus ad eum venit: ⁊
ipſum ad Hermem in carcerē duxit. Et in-
ueniens eos quirinus inſimul plurimū ad-
miratus eſt. ⁊ cū hermes quirino narraret
quomodo alexāder filiū ſuuꝫ mortuū ſuſci-
taſſet. dixit alexādro quirinus. Habeo filiā
gutturoſam noīe balbinā. Promitto igitur
me tuā recipere fidem. ſi filie mee impetra
re poteris ſalutem. Cui alexander. Uade ci
tius ⁊ ipſam ad carcerē meū adducito. Cui
dixit quirinus. Cum hic ſis quomodo i car
cere tuo te potero inuenire. Ad quem alexā
der. Uade cito quia qui me huc adduxit. ille
me illuc cito reducet. Pergens igitur quiri
nus filiā ſuā ad carcerē alexandri adduxit ⁊
ibidem ipſum inueniēs ⁊ ad pedes ſuos ſe
ꝓſtrauit. Tunc filia eius cepit vincula ſan-
cti alexandri deuote oſculari: vt ſanitatē re
ciperet. Cui alexander dixit. Noli filia has
meas oſculari cathenas. ſed boias ſancti
Petri diligēter inquire quas deuote oſcu-
lans recipies ſanitateꝫ. Quirinus igitur in
carcere vbi petr⁹ detentus fuerat diligēter
boiaꝫ inquiri. fecit eaſqꝫ cū inueniſſet. filie
ſue oſculādas dedit. Illa mox vt oſculata ē
vincula ſanitati eſt integre bñficiū aſſecuta
Tūc quirinus veniā petēs alexandrū de car
cere extraxit ⁊ ipſe cū familia ⁊ alijs ꝙ plu-
ribus baptiſma ſuſcepit. Tūc ſctūs alexan-
der hoc feſtū i kalen. auguſti celebrādū iſti
tuit. ⁊ in honorē apl̄i Petri eccliaꝫ fabrica
uit. vbi vincula repoſuit ⁊ ad vincula noīa-
uit. In hac ſolēnitate ad ꝑdictā eccleſiā ma
gnus fit cōcurſus populi. ⁊ ibidē ꝑplus vin
cula oſculat᷑. C Tertia cauſa inſtitutio-
nis ħꝫ Bedā hec eſt. Octauianus imꝑator
⁊ anthonius ſibiinuicem affinitate ꝯiuncti
ſic inter ſe mūdi toti⁹ imperiū diuiſerūt: vt
Octauianus in occidente italiā galliā. ⁊ hi-
ſpaniā. Anthonius vero in oriēte aſiā pon-
tum ⁊ affricā poſſiderent. Anthoni⁹ autem
laſciuus ⁊ lubricus cuꝫ ſororē octauiani in
vxorē haberet. ipām repudiauit ⁊ cleopatrā
reginā egipti in vxorē accepit. Ob hoc indi
gnatus octauianus manu armata in aſiaꝫ
contra Anthoniū procedit ⁊ ipſum in oībus
ſuperauit. Tūc anthonius ⁊ cleopatra victi
fugerūt. ac ſemetipſos pre dolore nimio oc
ciderunt. Egipti igitur regnū octauian⁹ de
ſtruxit ⁊ romā prouinciā fecit. Inde in ale-
xandriam perrexit ⁊ oībus eā diuitijs ſpoli
ans Romam ipſas tranſuexit. Unde rem-
publicā auxit ita ꝙ pro vno denario daretur
quod prius ꝓ quattuor vendebat᷑. Et quia
ciuilia bella valde vrbem vaſtauerūt. ita eā
renouauit. vt dixerit. Inueni lateritiā relin
quo marmoream. Quia igitur intantum rē
publicam auxit auguſtus primo omniū vo-
catus eſt. Unde ⁊ ab eo auguſti dicti ſunt q̄
ſibi in imperio ſucceſſerunt. ſicut a iulio ce-
ſare eius auunculo ceſares appellantur.
Unde et hunc menſem Auguſtum qui pri-
us ſextilis dicebatur. quia a martio ſextus
erat populus ſuo nomine intitulauit cum
auguſtum vocans. In memoriam itaqꝫ et
honorem victorie illius quam prima die au
guſti octauianus habuit om̄es romani hac
die ſolennizabant vſqꝫ ad tempus Theo-
doſij imperatoris qui cepit regnare Anno
domini. cccc.xxvi. Eudoxia igitur filia pre-
dicti Theodoſij imperatoris vxor Ualenti
niani hieroſolimam ex voto perrexit. Ubi
quidā iudeus pro magno munere duas eis
cathenas obtulit. quib⁹ ſub herode Petr⁹

apoſtolus vinct⁹ fuit. Dum igitur romā re-
diſſet in kalendis auguſti ꝛ in honoꝛē impa
toꝛis gentilis romanos ſolēnizare videret.
dolens ꝙ dānato homini tātus honoꝛ exhi-
beretur. cogitauitqꝫ ꝙ nō eos de facili a tali
cultura ꝛ cōſuetudine reuocare poſſet. cogi
tando tractauit. vt obſeruantia quidē ſic ſta
ret. ſed in honoꝛem ſancti Petri fieret. ꝛ il-
lum diem vniuerſus populus ad vincula no
minaret. Habita igitur collatione cum bea
to Pelagio papa. populum blandis exhoꝛ-
tationibus induxerunt vt obliuioni tradere
tur memoꝛia principis paganoꝝ ꝛ celebꝛis
fieret memoꝛia principis apoſtoloꝝ. Quod
dum cūctis placuiſſet illa cathenas quas de
hieruſalē attulerat protulit ꝛ populo oſtendit.
Papa vero ad illā cathenam ꝓtulit qua ſub
Nerone idem apoſtolus vinctus fuit. Hac
ergo illis ſociata ita miraculoſe vna cathe-
na facta eſt. ac ſi ſemper vna ꝛ eadem extitiſ
ſet. Unde papa ꝛ regina ꝓtinus ſtatuerunt.
vt qꝺ hominū idiſcreta religio faciebat gen
tili dānato. in meli⁹ mutata faceret apoſto-
loꝝ principi petro. Ipſa igitur vincula pa
pa cū regina i eccleſia ſancti petri ad vincla
poſuit. ꝛ ipſaꝫ munerib⁹ multis ꝛ priuilegiis
magnis dotauit. ac p̄dictam diē vbiqꝫ cele
brem foꝛe inſtituit. Hec Beda. Idem dicit
ſigibertus. Quante autē virtutis hec cathe
na fuit anno dñi. cccclxiiij. apparuit. Quedā
enī comitē imperatoꝛis ottonis ꝓpinquum
diabolus ante oculos oīm tam crudeliſ arri
puit. vt ſeipſm dentibus laceraret. Tunc iuſ-
ſu imperatoꝛis ad iohannē papā ducitur vt
cathena ſancti petri eius collo circūdaretur
Sed cum quedam alia cathena furētis col
lo fuiſſet impoſita. ꝛ nihil ex hac prouenilſet
ſalutis nimirum vbi nil latebat virtutis.
tandem vera petri cathena producitur ꝛ fu-
rentis collo imponitur. Tante autem virtu
tis pondus diabolus ferre nō potuit ſꝫ mox
coꝛā oībus exclamās abſceſſit. Tunc theo-
doꝛicus metenſis epiſcopus ipſam cathenā
arripuit ꝛ cā ſe nullatenus dimiſſurum niſi
manus ſibi p̄ſcideret aſſeruit. Cū igiť ſup
hoc inter epiſcopū ꝛ papam alioſqꝫ clericos
grauis oꝛiretur cōtentio. imperatoꝛ tandeꝫ
ipſum litigiuꝫ ſedauit in epiſcopo et ipſa ca
thena a papa anulum ipetrauit. Narrat mi
letus in cronica ꝛ idē habetur in hiſtoꝛia tri
partita. ꝙ his diebus apud epirum draco in
gens apparuit. In cuius oꝛe donat⁹ eꝑs vir
tute inſignis expuens mox eū occidit. prius
tamen ante eius faciē digit⁹ crucē aſſignās
ꝛ eidē oſtēdens. Quem vix octo iuga boum
ne eius putredine aer inficeretur ad locū in
cendij trahere potuerūt. Idem quoqꝫ ait ibi
dem ꝛ in eadē tripartita hiſto. habetur ꝙ in
creta diabol⁹ in ſpecie moyſi ſe poſuit. Qui
iudeos vndecūqꝫ cōgregans ſuper magnuꝫ
mōtis p̄cipitiū iuxta mare coduxit. Quos
dū ad terrā pꝛomiſſionis ſicco pede ſe p̄cun-
te ducere pollicetur innumeroſe necauit.
Unde creditur ꝙ diabolus indignat⁹. qꝛ oc-
caſione iudei qui regine cathenam dederat
plauſus octauiani ceſſauit. de his ſe taliter
vindicauit. Multi autem ex his qui euaſe-
runt ad baptiſmum grām cōuolarūt. Cum
enī mons ipſe decliuis incumberet ꝛ illi ſeſe
euoluerēt. prioꝛes tā acutis rupibus lacera-
ti ꝙ in mare p̄focati moꝛtui ſunt. Cūqꝫ re
liqui idē facere vellent. ꝛ de prioꝛibus qꝺ eis
acciderit ignoꝛarent quidā piſcatoꝛes inde
tranſeuntes malum qꝺ acciderat narraue-
runt eiſdem. Et ſic illi conuerſi ſunt. Hec in
hiſtoꝛia tripartita. D Quarta cā inſti
tutionis hic aſſignari poteſt. Dominus enī
a vinculis petrū miraculoſe abſoluiť ꝛ eideꝫ
ligandi ꝛ abſoluendi poteſtateꝫ ded'ť. Nos
autem vinculis peccatoꝝ obligati tenemur
ꝛ abſolui indigemus. Ideo igiť ipſum in ſo-
lēnitate que dicitur ad vincula honoꝛamus.
vt ſicut ipſe a vinculis abſolui ꝓmeruit. ꝛ ſi-
cut abſoluendi a dño poteſtatē accepit ſic et
ipſe a peccatoꝝ vinculis nos abſoluat. Hāc
vltimam inſtitutionis cām nōnullā extitiſſe
quis de facili perpendere poteſt. ſi videat ꝙ
abſolutionem a vinculis in apoſtoluꝫ factā
epiſtola cōmemoꝛat abſoluēdi ptātē ſibi cō-
ceſſaꝫ euāgeliſta recitat abſolutionē ab ipo
nobis fiendā hodierna oꝛatio poſtulat. Qꝺ
autem per claues quas accepit interdum ēt
dānādos abſoluat. in quodā miraculo qꝺ le-
gitur in miraculoꝝ beate virginis ſatis cla

ret. Apud nāqꝫ coloniā vrbē in monaſterio
ſancti petri erat quidaꝫ monachus leuis. lu
bꝛicus ꝛ laſciuus. Hic dum ſubita moꝛte ſu
iſſet p̄euentus. demones ipm̄ accuſabant ꝛ
quelibet peccatoꝝ genera cōtra ipm̄ clama
bant. Unū dicebat. Ego ſum cupiditas tua.
qua cōtra p̄cepta dei tā frequenter cupiſti
Aliud clamabat. Ego ſum vana gloꝛia. qua
te apud hoīes iactantes exaltaſti. Aliud ait
Ego ſum mēdaciū in quo mētiēdo peccaſti.
Et cetera ſilr̄. Ecōtra q̄dā opa bona que fe-
cerat ipm̄ excuſabāt dicentia. Ego ſum obe
dientia quā ſenioꝛibus ſpūalibus exhibuiſti
Ego ſum pſalmoꝝ cantus quem frequēter
deo cōcinuiſti. Sanctus aūt petrus cui⁹ erat
monachus ꝓ ipſo depꝛecaturus deum adijt
Cui rñdit dñs. Nūquid nō ꝓpheta me inſpi
rante dixit. Dñe q̄s habitabit in tabernacu-
lo tuo. aut quis requieſcet in monte ꝛc. Qui
ingreditur ſine macula ꝛc. quō hic pōt ſalu⁹
eſſe cū nec ſine macula ſit ingreſſus nec ſit
iuſticiā operatus. Rogāte igiť ꝑ eo petro cū
virgine matre dei hanc dñs ſniam ꝓtulit vt
ad coꝛpus rediret ꝛ ibidē penitentiā ageret.
Tunc cōfeſtim petrus claui quā manu tene
bat diabolū terruit ꝛ in fugā conuertit. Ani
mam vero eius in manu cuiuſdaꝫ qui in p̄e
dicto monaſterio monach⁹ fuerat tradidit.
ꝛ vt ad coꝛpus ipſam reduceret p̄cepit. qui ab
eo pꝛo mercede reductionis popoſcit vt ſin-
gulis diebus pſalmū. Miſerere mei de⁹ di-
ceret. ꝛ ſepulturam eius ſepe ſcobis munda
ret. Ipſeqꝫ de moꝛte rediens que ſibi cōtin-
gerant oībus enarrauit.

¶ De ſancto Stephano papa. cvi A

Stephanus papa cum multos gentiliū verbo ꝛ exem-
plo cōuertiſſet: ꝛ multa coꝛpo-
ra ſanctoꝛum martiruꝫ ſepeliſ
ſet a valeriano ꝛ galieno anno dñi. cclx. ſum
mo ſtudio ꝓquiriť. vt eū ꝛ clericos aut ſacri-
ficare coegerent aut ſupplicijs diuerſis pu-
nirent. Dederūtqꝫ edictū vt q̄cūqꝫ eos ꝓde-
ret totā eoꝝ ſubſtantiā poſſideret. Quapꝛo-
pter decē de eius clericis ſtatim cōpꝛehenſi
ſunt ꝛ ſine audiētia decollati. Sequenti die
ſtephanus papa cōpꝛehēdiť. ꝛ ad tēplū mar-
tis duciť vt ibi aut idolū adoꝛaret aut capita
lē ſniaꝫ ſubiret. Sꝫ cū tēplū ingreſſus fuiſſꝫ
ꝛ deſiīt ipꝫ tēplū deſtrueret exoꝛaſſꝫ. ſtatim
magna ꝑs tēpli coꝛruit ꝛ oīs mltitudo p̄ ni-
mio timoꝛe aufugit. Ipſe vero ad cimiteriū
ſancte lucie ꝑrexit. Qꝺ audiēs valerian⁹ mi
lites plures prioꝛib⁹ ad eū miſit. Qui venien
tes eū miſſam celebꝛātē inuenerūt ꝛ ſtanteꝫ
intrepiduꝫ ac incepta deuote ꝑficiētē in ſua
ſede decollauerunt.

¶ De inuētiōe ſancti ſtephani pꝛothomartiris. cvij A

Inuentio coꝛpoꝛis ꝓthomartiris ſtephani anno dñi
cccc xvij. Honoꝛij principis an-
no. vij. facta fuiſſe narrať. repiť
aūt ei⁹ inuētio trāſlatio ꝛ ꝯiunctio. Inuētio
ipſius hoc oꝛdine facta fuit. Nā cū quidā pſ
biter noīe lucian⁹ in territoꝛio hieroſolimi-
tano. quē genadi⁹ inter illuſtres viros cōme
moꝛat. ꝛ hec ſcripſit feria ſexta in ſtratu ſuo
quieſceret ꝛ pene euigilaret. quidā vir ſenex
ſtatura ꝓcerus vultu decoꝛus. barba ꝓlixa
pallio candido amictus. cui gēmule auree ꝛ
cruces inerāt ꝯtexte. calciat⁹ caligis in ſuꝑfi-
cie deauratis eidē apparuit. q̄ manu aureā vir
gā tenēs tetigit eū dicēs. Sūma cū diligen-
tia nr̄os patefacito tumulos: qꝛ indecenter
deſpecto loco recōditi ſum⁹. Uade igiť ꝛ dic
iohāni ep̄o hieroſolimitano vt nos in hono-
rabili loco reponat. qꝛ cū ſiccitas ꝛ tribꝉatio
mūdū ꝯcuſſerit nr̄oꝝ ſuffragijs deus mun-
do ꝓpiciari decreuit. Cui lucian⁹ pſbiter di-
xit. Dñe quis es Ego ſum inq̄t gamaliel qui
paulū apl̄m enutriui: ꝛ ad pedes meos legē
ꝑdocui. qui aūt mecū iacet ſanct⁹ eſt ſtepha-
nus qui a iudeis lapidat⁹ ex̄ ciuitatē piectus
eſt vt a feris ꝛ auibus deuoꝛareť. Sꝫ hoc oī
no ille ꝓhibuit cui idē martir illeſam fidem
ſeruauit. Ego aūt ipm̄ cū reuerentia multa
collegi ꝛ in meo nouo tumulo ſepeliui. Ali⁹
aūt qui mecū iacet eſt nicodem⁹ nepos me⁹
qui nocte iheſum adijt. ꝛ a petro ꝛ iohāne ſa
crū baptiſma ſuſcepit. quapꝛopter indigna-
ti in eū pꝛīcipes ſacerdotū eū occidiſſent niſi

ob noſtri reuerētiā deſtitiſſent. Verūtñ oēm ſubſtantiā eiꝰ diripuerūt ⁊ a pricipatu depoſuerūt. multiſqꝫ cū afficiētes verberibus ſemiuiuū reliquerūt. Nunc cum ego in domo mea duxiſſeꝫ. diebus aliqbꝰ ſupuixit ⁊ defunctum iuxͣ pedes beati ſtephani ſepeliri feci. Tertius vero qui mecū eſt ipe eſt abybas filius meus qui anno etatis ſue. xx. mecū baptiſma ſuſcepit ⁊ virgo ꝑmanēs cū paulo diſcipulo meo legē didicit. Vxor vō mea ethea ⁊ ſelemias filiꝰ meus: qꝛ fidē xp̄i noluerūt recipe nr̄a nequaq̄ digni ſepltura fuere ſꝫ eos alibi ſepultos inuenies ⁊ eoꝝ tumulos vacuos ⁊ inanes. Hoc dicto ſanctus gamaliel diſparuit. Lucianꝰ vero euigilans dominū exorauit. vt ſi hec viſio in veritate fieret. eidē ſecundo ac tertio appareret. In ſequēti igitur feria ſexta eidē ſicut prius apparuit ⁊ cur ea q̄ ſibi dixerat neglexerit requiſiuit. Nō inquit dn̄e neglexi. ſꝫ rogaui dn̄m: vt ſi hec viſio ex deo eſſꝫ mihi tertio appareret. Dixitqꝫ ei gamaliel. qm̄ in mēte tua cogitaſti ſi nos inuenires quō reliquias ſingulorꝝ diſcernere poſſes. ex his que tibi ſub ſimilitudie offero ſingulorꝝ loculos ⁊ reliquias edocebo. Oſtēdit qꝫ ei tres calathos aureos ⁊ quartū argēteū quorꝝ vnus erat pleñꝰ roſis rubētibus ⁊ alij duo plenie roſis albis. quartū etiā oſtēdit calatū argenteū plenū croco. Dixitqꝫ gamaliel Hi calathi nr̄i ſunt loculi. ⁊ he roſe nr̄e ſunt reliquie. Calathus pleñꝰ roſis rubeis eſt loculus ſancti ſtephani qui ſolꝰ ex nobis martirio meruit coronari. Alij duo roſis alb̄ pleni. mei ⁊ nicodemi ſunt loculi qui ſincero corde in ꝯfeſſione chriſti perſeuerauimꝰ. Quartus vō argenteꝰ croco plenus eſt abybe filij mei qui candore virginitatis pollebat ⁊ mūdus de mūdo exiuit. His dictis iterū diſparuit. Feria aūt ſexta ſequentis hebdomade eidē iratus apꝑuit. ⁊ de dilatiōe ⁊ negligentia ſua eū grauiter increpauit. Cōtinuo igit᷑ lucianus hieroſolimā adijt ⁊ iohāni ep̄o cuncta p ordineꝫ enarrauit. Pergunt igit᷑ cū aliis ep̄is accerſitis ad locū p̄dictū luciano oſtenſum cūqꝫ cepiſſent fodere terra cōcutit᷑ ⁊ ſuauiſſimꝰ odor ſentit᷑. Ad cuius odoris mirā fragrantiā meritis ſanctorꝝ ſeptuaginta hoīes a diuerſis īfirmitatibꝰ liberant᷑. Sicqꝫ in eccleſiam ſyon que eſt in hieruſalem vbi ſanctus ſtephanus archidiaconatus officio functus eſt. cum magno gaudio ſanctorum reliquias tranſtulerunt. ⁊ eas ibi honorifice condiderunt. Ea autem hora pluuia magna deſcendit. Huius viſionis ⁊ inuentionis mentioneꝫ facit Beda in cronica ſua.

B Hec inuentio ſancti Stephani facta eſt ea die qua eius paſſio celebrat᷑: ⁊ eius paſſio in hac die fuiſſe dicitur. Feſta autem ab eccleſia mutata ſunt duplici ratiōe. Prima eſt quoniam chriſtus ideo natus eſt in terris vt homo naſceretur in celis. Decuit igitur vt natiuitati chriſti continuaretur natale ſancti ſtephani. qui primus pro chriſto martirium ſuſtinuit quod eſt naſci in celo vt per hoc notaretur vnam ex alia ſequi. Unde etiam cantatur de ipſo. Heri chriſtus natus eſt in terris. vt hodie ſtephanus naſceret᷑ in celis. Secunda ratio eſt. quoniaꝫ feſtum de inuentione ſolennis agebatur q̄ꝫ feſtum de paſſione. ⁊ hoc tum propter reuerentiaꝫ natiuitatis domini. tum propter multa miracula que in ipſius inuētione dominus oſtendit. quia ergo paſſio ipſius dignior eſt q̄ꝫ inuentio. ⁊ ob hoc ſolennior debet eſſe. ideoqꝫ eccleſia feſtuꝫ de paſſione ad illud tempus trāſtulit. in quo in ampliori reuerentia habeat᷑. Tranſlatio autē eius vt ait auguſtinus hoc modo fuit. Nam alexander ſenator cōſtantinopolitanus hieruſalē cum vxore ſua adijt. ⁊ prothomartiri ſtephano pulcherrimuꝫ oratorium conſtruxit. ac poſt eius obituꝫ iuxta eius corpus ſe ſepeliri fecit. Euolutis ergo ſeptem annis. iuliana eius vxor in patriam ſuam volens redire. vtpote que a principibus iniuriam patiebatur corpus viri voluit deferre. Quod cum ab epiſcopo nimiis precibus poſtulaſſꝫ. epiſcopus duos loculos argenteos protulit dicens. Non noui quis ſit ex his loculus viri tui. Et illa. Ego noui. Et impetum faciens amplexata eſt corpus ſancti ſtephani. Sic ergo dum corpus viri putat accipere caſu corpus prothomartiris accepit. Cum aūt nauim cū corꝑe cōſcendiſſet hymni audiūtur angelici odor effragrat. clamant demones ſeuam ſuſcitant tempeſtatē dicentes. Ve nobis. quia prothomartir ſtephanus tranſit diro nos verberās igne. Cū ergo naute naufragium formidarēt ſtephanus inuocatur. ⁊ continuo apparuit eis dicēs. Ego ſum nolite timere. Statim qꝫ trāquillitas magna ſubſecuta eſt. Tunc audite ſunt voces demonum clamantium. Impie princeps nauē accende. qꝛ aduerſarius noſter ſtephanus eſt in ea. Tunc princeps demonum quinqꝫ demones qui nauem incenderent miſit. Sꝫ angelus domini in profunduꝫ eos dimerſit. Et cū calcedonē veniſſent demones clamabant. Seruus dei venit qui ab iniquis lapidatus eſt iudeis. Couſtātinopolim igitur incolumes ꝑuenerūt ⁊ in quadaꝫ eccleſia corpus ſancti ſtephani cum magna reuerentia condiderunt. Hec auguſtinus. Coniunctio autem corporis ſancti ſtephani cum corpore ſancti laurētij hoc ordine facta fuit. Contigit enim eudoxiam filiā theodoſij imꝑatoris a demone grauiter cruciari. Quod cum patri ſuo cōſtantinopolim conſtituto intimatum fuiſſet. iubet filiā conſtantinopolim adduci. vt ſacro ſanctis prothomartiris ſtephani reliquijs tangeretur. Demon aūt in ea clamabat. Niſi ſtephanus romam veniat nō exibo. qm̄ ſic eſt apoſtolorum voluntas. Quod cum imperator audiuiſſet a clero ⁊ populo ꝯſtantinopolitano obtinuit. vt corpꝰ ſancti ſtephani romanis darēt ⁊ ipſi beati laurentij corpꝰ acciperēt. Tūc imperator pelagio papa ſuper hoc ſcripſit. Papa vero de conſilio cardinalium imperatoris petitioni cōſenſit. Miſſi igitur cōſtantinopolim cardinales corpus ſancti ſtephani romā deferūt ⁊ greci ꝓ accipiendo corꝑe ſancti laurentij proſequunt᷑. Capue igit᷑ corpus ſancti ſtephani recipit᷑ ⁊ brachiū eiꝰ dextrum a capuanis deuotis precibus obtinet᷑ ⁊ metropolitana eccleſia in eius honore fabricatur. Cum autem romaꝫ veniſſent. ⁊ in eccleſiam ſancti petri ad vincula corpus deferre vellent vectores ſubſiſtunt nec vltra ꝓcedere poſſunt. Demon autem in puella clamabat. Fruſtra laboratis qꝛ nō hic ſꝫ apud frēm ſuū laurētium ſedem elegit. Illuc igit᷑ corpus defert᷑. ⁊ ad eius tactum puella a demone liberatur. At laurētius aduentui fratris ſui quaſi cōgratulās ⁊ arridēs in alterā partem ſepulchri receſſit ⁊ medietatē illius vacuā fratri reliquit. Greci vero dū manꝰ apponūt vt laurentium ferant ad terraꝫ velut exanimes corruerūt. Sed orātibus pro eis papa clero ⁊ populo vix ad ſe ad veſperā redierūt. Omnes tamen infra decē dies mortui ſunt. Latini etiam qui ſibi conſenſerant in freneſim verſi ſanari non potuerunt quoaduſqꝫ ſanctoruꝫ corpora inſimul tumulata fuerunt. tunc vox de celo audita eſt. O felix roma que corpꝰ laurentij hyſpani ⁊ ſtephani hieroſolimitani tam glioſa pignora vno claudis manſeolo. Facta eſt autem iſta coniunctio. ix. kalen. maij circa annos domini. ccccxxv.

¶ Refert auguſtinus in libro. xxij. de ciuitate dei. ſex mortuos ad inuocationē ſancti ſtephani ſuſcitatos videlꝫ quendā qui cū mortuus ſic iaceret vt ei iam pollices ligarentur. inuocato ſuper eū noīe beati Stephani continuo ſuſcitatus eſt. Item quendā puerum a plauſtro contrituꝫ quem mater ad eccleſiam ſancti Stephani deferēs viuum ⁊ ſanum recepit. Item quandam ſanctimonialem que cū in extremo ſpiritu conſtituta ad eccleſiā ſancti Stephani delata fuiſſet ⁊ ibideꝫ expiraſſet videntibus omnibus ⁊ ſtupentibus ſanata ſurrexit. Itē quandā puellam apud hyponē cuius tunicā cū pater ad eccl̄iaꝫ ſc̄ti ſtephani deportaſſet eam poſtmodū ſuper corpus defuncte puelle ꝓiecit ⁊ illa ſtatim ſurrexit. Item quendā iuuenem apud hiponē cuius corpus cū inūctuꝫ fuiſſet oleo ſancti Stephani ſtatim ſurrexit. Item quendam puerū qui cū ad eccleſiam ſancti ſtephani mortuus fuiſſet delatꝰ ad inuocationē ſancti ſtephani viue eſt ꝓtinꝰ reſtitutus. De hoc martire ſic dicit Augu. Martireꝫ iſtū gamaliel ſtolatus reuelauit ſaulꝰ ſpoliatꝰ laudauit xp̄s pānis inuolutus ditauit. ex p̄cioſo lapide coronauit. Ideꝫ in ſtephano emicuit pulchritudo corꝑis flos etatis eloquētia ſermocinātis ſapientia ſanctiſſime mentis. ⁊ opatio diuinitatis. Idē. Fortis columna dei cū inter lapidiferas manus

captatorio forcipe teneret̃ fide fundabilis
igniebat̃. feriebat̃ ⁊ ꝓducebat̃. ꝯſtringebat̃
⁊ angebat̃. cedebat̃. ⁊ nō vincebat̃. Idē ſup
illud. dura ceruí. ⁊c. Hic nō blādítur ſꝫ inuc
bitur. nō palpat. ſed ꝓuocat. nō trepidat ſed
inſtigat. Idē attende ſtephanū ꝯſeruū tuū
Homo erat ſicut ⁊ tu. de maſſa peccati erat
ſicut ⁊ tu. eo precio redemptus quo ⁊ tu. Et
cū dyaconus erat euangeliū legebat. quod
legis vel audis ⁊ tu. Ibi inuenit ſcriptū. Di
ligite inimicos veſtros. Didicit legendo. ꝑ
fecit obediendo.

¶ De ſancto Dominico. cviij.

DOminicus dicit̃ qua
ſi dñi cuſtos. vel a dño cuſtodi
tus. vel dicit̃ dñicus ꝯtrum ad
ethymologiā huius noīs qđ ē
dñs. Dicit̃ aūt cuſtos domini tribus modis.
ſcꝫ cuſtos honoris dñi quo ad deū. cuſtos vi
nee dñi vel gregis dñi quo ad ꝓximū. cuſtos
volūtatis dñi ſiue preceptorū dñi quo ad ſe
ipm. Secūdo dicit̃ dñicus quaſi a dño cuſto
ditus. Dñs enīꝫ cuſtodiuit ipm ꝯtuꝫ ad tri
plicē ſtatū ſuū. in quorū primo fuit laicus in
ſecūdo regularis canonicꝰ. in tertio vir apo
ſtolicus. Nā in primo eū cuſtodiuit faciēdo
eū laudabiliter incipere. in ſecūdo feruēter
ꝓficere. in tertio ꝑfectionem apphendere.
Tertio pōt dici dñicus ꝑ ethymologiā hu
ius noīs dñs. Dñs nāqꝫ dicit̃ quaſi donans
minas vel donās munꝰ. Sic
hīis dñicus fuit donās. i. ꝯdonās minas ꝑ
iniuriarū dimiſſioneꝫ. donāꝫ minꝰ ꝑ corꝑis
maceratiōnē. qꝛ corꝑi ſuo ſemꝑ minꝰ dabat
ꝙ apperebat. donās munꝰ ꝑ libertatis lar
gitionē. qꝛ non ſolū ſua tribuit pauperibus
ſed etiā ſeipm pluries vendere voluit. A

DOminicus ordinis ꝑ
dicatorū dux ⁊ pater inclitus et
hiſpanie ꝑtibus villa ꝗ dicit̃ ca
larogia oxomeñ. dioceſis patre
felice matre vo iohāna noīe ſm carnē origi
neꝫ duxit. Cuius mater ante ipſius ortū vi
dit in ſomnis ſe catulū geſtantē in vtero. ar
dentē in ore faculā baiulantē. Qui egreſſus
ex vtero totā mūdi machinam incendebat.

Cuidam etiaꝫ matrone que ipſum ex ſacro
fonte leuauerat videbatur ꝙ puer dñicus
ſtellam prefulgidā haberet in fronte que to
tum orbē illuſtrabat. Dū adhuc eſſet puerū
lus ⁊ ſub nutricis cuſtodia cōſtitutus deꝑ
henſus eſt ſepe lectū dimittere ⁊ ſup nudaꝫ
humū iacere. Miſſus tandē palentiā ad ſtu
dium amore ſapientie addiſcende. vinū per
decenniū nō guſtauit. Ubi cū fames valida
eſſet libros cū omni ſupellectili vendidit ⁊ ꝓ
cium eorū pauperibus erogauit. Creſcen
te iam eiꝰ fama ab epiſcopo oxoneñ. in ſua
eccleſia canonicus regularis efficit̃. ⁊ poſt
modū factus omnibus vite ſpeculū a cōca
nonicis ſupprior ordinat̃. Ipſe aūt die ac no
cte lectioni ⁊ orationi vacabat. aſſidue deuꝫ
exorans. vt ſibi hāc gratiā infundere digna
retur. qua ſe totū aliquādo ſaluti poſſet im
pendere ꝓximorū. In libro qꝫ de collatiōibꝰ
patrū ſtudioſiſſime legēs magnū ꝑfectiōis
cumuluꝫ apprehendit. Pergēs autem cum
predicto epiſcopo tholoſanū deprehēdit ho
ſpitē ſuū heretica prauitate corruptū. Queꝫ
ad fidem cōuertit: ⁊ quaſi quendā primitia
rum manipulū future meſſis dño preſenta
uit. Legitur in geſtis comitis mōtis fortis
ꝙ cum beatus dñicus quadam vice aduer
ſus hereticos ꝓdicaſſet. auctoritates quas
in mediū produxerat redegit in ſcriptis et
cuidam heretico cedulam illā tradidit vt ſu
per obiectis deliberare deberet. Illa auteꝫ
nocte ad igneꝫ hereticis congregatis cedu
lam quaꝫ receperat produxit in mediū. Cui
ſocij dixerunt. vt in ignem illaꝫ proijceret et
ſi comburi contingeret eorū fides immo ꝑ
fidia vera eſſet. Si vero cōburi non poſſet.
verā fidē romane eccleſie predicarent. Qua
propter cedula in ignē ꝓijcit̃. Que cū aliquā
tulum morā in igne feciſſet. incombuſta ab
igne ꝓtinus ꝓſilijt. Stupētibus cūctis vnꝰ
ceteris durior ait. Proijciatur iterū. ⁊ ſic ex
periētia plenius reperietur ⁊ plenius expe
riemur veritatem. Proijcitur iterū ⁊ iteruꝫ
proſilijt incombuſta. Iterū ille dixit Tertio
proijciatur. ⁊ tūc ſine dubio rei exitū cogno
ſcemus. Proijcit̃ tertio ⁊ iterū incōbuſta ꝓ
ſilijt ⁊ illeſa. Heretici aūt in ſua duritia ꝑma

nentes diſtrictiſſima inter ſe iuratiōe firma
uerunt ne hoc aliquis publicaret. Quidā ta
men miles qui ibi aderat. ⁊ noſtre fidei ali
quantulum adherebat. iſtud miraculū poſt
modum publicauit. Factū eſt aūt hoc apud
montem victorialem. Simile quoddā dicit̃
accidiſſe apud fanum iouis indicta ibidē in
diebus illis cōtra hereticos quadā diſputa
tione ſolēni. B Ceteris igitur ad ꝓpria
redeūtibꝰ ⁊ epō oxoneñ. defuncto ſolus ibi
dē ſanctus dñicus cū paucis remāſit contra
hereticos cōſtanter verbū dei annūciās. Ir
ridebāt aūt eū aduerſarij veritatis. ſputa lu
tum ⁊ hmōi vilia ꝓijciētes in eū. ⁊ a tergo ꝓ
deriſu ſibi paleas alligātes. Cū aūt ſibi inte
ritū minarent̃ imperterritus reſpondebat.
Non ego martirij dignꝰ ſum gloria. nōdum
merui iſtā mortem. Quapropter locū tranſi
ens in quo ſibi parate inferebant̃ inſidie nō
ſolū intrepidus verūctiā cantans ⁊ alacer ꝓ
cedebat qđ illi admirantes dixerūt illi nun
quid non tu mortis horrore cōcuteris qđ a
cturus eras ſi comprehendiſſemꝰ te. At ille.
rogaſſem vos ne repentinis me ſubito peri
meretis vulneribus. ſed paulatim ⁊ ſucceſſi
ue mēbra ſingula mutilantes. deinde oſten
ſis coram oculis meis detruncatis mēbrorū
particulis ipſos etiā oculos eruētes ad vlti
mum ſemiuiuū laceratūqꝫ corpus ſic ꝑmit
tentes in ſuo ſanguine volutari. vel prorſus
ad libitū me necaretis. Cū quendā reperiſ
ſet ꝓpter nimiam quā patiebatur inopiā he
reticorū conſortijs adheſiſſe decreuit ſeipſuꝫ
venundare quatenꝰ ex accepto precio de ſe
ipſo ⁊ egeſtatis ſimul occaſionē ꝓſcideret et
ſub errore venūdatuꝫ liberaret. qđ ⁊ feciſſet
niſi inopie eius diuina miſericordia aliter ꝓ
uidiſſet. Alias etiā cū quedā mulier fratrem
ſuū in ſaracenorū captiuitate detentū lamen
tabili ſibi cōqueſtiōne exponeret. nullumqꝫ
ſibi ad eius liberationē fateret̃ cōſiliū ſuper
eſſe ille intima cōpaſſione cōmotus ſeipſuꝫ
pro redemptione captiui vendendū obtulit.
ſed deus qui ipſum neceſſariorē ad redēptio
nem ſpiritualem multorū captiuorū preuide
rat nō permiſit. Hoſpitatus in partibꝰ tho
loſanis apud quaſdam matronas ab hereti

cis per oſtentationeꝫ religionis deceptas ꝑ
totaꝫ quadrageſimā vt ſic clauū clauo retun
deret. in pane ſolū ⁊ aqua frigida cū adiūcto
ſibi ſocio ieiunauit. Nocte vero vigilās cum
neceſſitas cogebat. laſſa mēbra ſuper nudā
tabulā reclinabat. Sicqꝫ factum eſt vt illas
matronas ad agnitionē veritatis perduce
ret. Poſt hoc aūt cepit de inſtitutione ordi
nis cogitare cuius officiū eſſet ꝑ mundū pre
dicādo diſcurrere ⁊ ꝯ hereticos fidē catholicā
cōmunire. Cū igit̃ in ꝑtibꝰ tholoſanis māſiſ
ſet ꝑ decē ānos a trāſitu Oxonēſis epiſcopi
vſqꝫ ad tempus quo lateranenſe conſiliū de
buit celebrari cū fulcone tholoſano epiſco
po romaꝫ ad cōciliū generale adijt. ac a ſum
mo pontifice innocentio ordinē qui predica
torum diceretur ⁊ eſſet cōfirmari ſibi ſuiſqꝫ
ſucceſſoribus poſtulauit. Qui cū aliquantu
lum ſe difficilē exhiberet nocte quadā idem
pontifex videbat in ſomnis ꝙ lateranēſis ec
cleſie grauē ſubito ruinā minaret̃ qđ dū tre
mens aſpiceret. ex aduerſo vir dei domini
cus occurrebat humeriſqꝫ ſuis impoſitis to
tam illā caſuram fabricaꝫ ſuſtentabat. Cui
gilans autem ⁊ viſionem intelligens. petiti
onem viri dei hilariter acceptauit hortās vt
ad fratres ſuos rediens regulā aliquam ap
probataꝫ ſibi eligeret ⁊ ſic ad ipſum rediens
confirmationē ad libitū impetraret. Regreſ
ſus igitur verbū ſummi pontificis fratribꝰ
patefecit. Erāt aūt fratres numero circiter
xvi. Qui inuocato ſpiritu ſancto regulā bea
ti auguſtini doctoris et predicatoris eximij
ipſi pariter ⁊ re ⁊ nomine predicatores futu
ri vnanimiter elegerūt quaſdā artioris qđē
vite conſuetudines. quas ſibi per formā con
ſtitutionū obſeruādas ſtatuerūt. inſuper aſ
ſumētes. Uerum interea innocentio defun
cto. ⁊ honorio in ſummū pontificeꝫ ſublima
to. confirmationem ordinis anno dñi. M.
ccxvi. a predicto honorio impetrauit. Dū igi
tur rome in eccleſia ſancti petri pro dilatio
ne ſui ordinis exoraret glorioſos principes
apoſtolorū petrū et paulum ad ſe venientes
aſpexit. Quoruꝫ primus petrus videlicet ba
culū paulus vo ſibi librū tradere videbantur
addebātqꝫ dicētes. Uade ꝓdica qꝛ a deo ad

hoc miniſteriũ es electus morɋ̃ in momen
to tpis videbat̃ ei ꝙ filios ſuos per totum
mundum diſperſos aſpiceret incedentes bi
nos ⁊ binos. Quapropter tholoſaʒ rediens
fratres ſuos diſperſit ⁊ quoſdam quidem in
hiſpaniam. quoſdam vero pariſius alios tã
dem bononiam deſtinauit. ipſe vero romaʒ
reuerſus eſt. ¶ Monachus quidã
ante ordinis predicatorum inſtitutionem in
extaſi factus vidit beatam virginẽ flexis ge
nubus. ⁊ iunctis manibus ꝓ humano gene
re filiũ deprecantẽ: qui dans ſepe pie matri
repulſam tandeʒ inſtante ea ſic ait. Mater
mea quid poſſum vel debeo amplius eis fa
cere. niſi patriarchas ⁊ ꝓphetas ⁊ paruʒ ſe
emendauerũt. Ueni ego ad eos. Deinde mi
ſi apl̃os. ⁊ me ⁊ illos occiderũt. Miſi marti
res ⁊ ꝯfeſſores ⁊ doctores nec illis acquieue
runt. ſʒ q2 nõ eſt fas vt tibi aliq̃d denegẽ da
bo eis meos p̃dicatores ꝑ quos valeant illu
minari ⁊ mũdari. ſin autẽ veniã contra illos.
Similẽ viſionẽ alius vidit eodeʒ tẽpore quo
xij. abbates ciſterciẽſis ordinis tholoſam cõ
tra hereticos ſunt trãſmiſſi. Nam cũ filius
matri oranti reſpondiſſet. vt ſupra dixit ma
ter. Bone fili non ſm̃ eorum maliciam. ſed
ſm̃ tuam miſericordiam agere debes tunc
filius victus precibus ait. Ad votum tuum
adhuc cũ eis hanc miſericordiam faciam ꝙ
predicatores meos eis mittam. qui eos mo
niant ⁊ informent ⁊ ſi ſe nõ correxerint am
plius eis nõ parcã. Quidã frater minor qui
multo tp̃e ſocius ſancti Franciſci [illegible]erat
pluribus fratribus de ordine predic[illegible]orum
narrauit. cum beatus dominicus rome pro
cõfirmatione ſui ordinis apud papam inſta
ret. nocte orans vidit in ſpiritu chriſtum in
aere exiſtentem. ⁊ tres lanceas in manu te
nentem ⁊ cõtra mundũ eas vibrãtẽ. Cui ve
lociter mater occurrẽs q̃d nã vellet facere in
quiſiuit. Et ille. Ecce totus mundus tribus
vicijs plenus eſt. ſcʒ ſupbia. auaritia ⁊ cõcu
piſcẽtia. ⁊ iõ his tribus lãceis ip̃m volo peri
mere. Tunc virgo ad eius genua ꝓcidẽs ait
Fili chariſſime miſerere. ⁊ tuã iuſticiã miſe
ricordia temperato. Cui chriſtus. Nõne vi
des quãte mihi iniurie irrogantur. Cui illa.

Tempa fili furorẽ ⁊ pauliſper expecta. Ha
beo enĩ fidelẽ ſeruũ ⁊ pugilem ſtrẽnuũ q̃ vbi
qʒ diſcurrens mũdũ expugnabit ⁊ tuo domi
nio ſubiugabit. alium quoqʒ ſeruũ in adiuto
riũ ſibi dabo qui ſecum fideliter decertabit.
Cui filius. Ecce placatus faciem tuã ſuſce
pi. ſed vellem ego videre quos vis ad tantũ
officium deſtinare. Tũc illa xp̃o ſanctuʒ do
minicũ preſentauit. Cui xp̃s vere bonus et
ſtrẽnu' pugil ẽ iſte ⁊ ſtudioſe faciet que dixi
ſti. Obtulit etiam ſanctũ Franciſcũ. Et hũc
xp̃s ſicut ⁊ primũ pariter cõmendauit. San
ctus autẽ dominicus ſocium ſuum in viſio
ne ſua diligenter cõſiderãs quẽ ante non no
uerat in craſtino in eccleſia inuentuʒ ex his
que nocte viderat ſine iudice recognouit ⁊ in
eius amplexus ⁊ oſcula pia ruẽs ait. Tu es
ſocius meus. tu pariter curres mecũ. ſtem'
ſimul ⁊ nullus aduerſarius preualebit. Uiſi
onem quoqʒ predictã ſibi per ordinẽ enarra
uit. Et extunc factum eſt eis cor vnum ⁊ ani
ma vna in dñõ qd̃ ⁊ in poſteris mãdauerunt
ꝑpetuo obſeruari. D ¶ Cũ quendam noui
ciũ apulũ ad ordinẽ recepiſſet. quidã qui pre
dicti nouicij ſocij fuerant eũ adeo ꝑuerterũt
ꝙ ad ſeculũ iam redire deliberãs veſtes ſu
as modis omnibus expetebat. qd̃ beat' do
minicus audiẽs cõtinuo orõni ſe dedit. Igi
tur cũ dictũ iuuenẽ iam religioſis veſtib' ex
poliaſſent et iam ſua camiſia induiſſent ille
magnis vocib' clamare cepit ac dicere. En
eſtuo. en ardeo. en tot' exuror. Extrahite ex
trahite hanc camiſiã maledictã que me totũ
exurit. Nullo ergo mõ quieſcere potuit. quo
uſqʒ exutus camiſia religioſis veſtibus de
nuo eſt indutus ⁊ ad clauſtrũ reduct'. Exiſtẽ
te beato dñico bononie cũ fratres iã ad dor
miendũ iuiſſent quidã frater cõuerſus a dia
bolo vexari cepit. Quod cũ frater reinerius
lauſanẽſis magiſter eius audiſſet. beato do
minico hoc ſtuduit indicare. Sanctus autẽ
dñicus ad eccl̃iam ante altare eũ portari fe
cit. qui cũ vix a fratribus decẽ fuiſſet depor
tatus. dixit btũs dñicus. Adiuro te miſer.
vt dicas mihi q̃re vexas creaturã dei. ⁊ qua
re ⁊ quo modo huc itraſti. qui rñdit. vexo eũ
q2 meruit. Bibit enĩ heri in ciuitate ſine li

centia prioris nõ adhibito ſigno crucis. Uñ
tũc intraui in eũ in ſpecie bibionis quin po
tius ipſe bibit me ſimul cum vino. Hoc autẽ
tũc eũ bibiſſe verũ cõpertũ eſt. Inter hec fa
ctũ eſt primum ſignũ ad matutinas. quo au
dito diabolus qui in eo loquebat̃. dixit. am
modo hic plus ſtare nõ poſſum: ex quo capu
ciati ſurgunt. Et ſic ad orõnẽ beati dñici exi
re cõpulſus eſt. Cũ in ꝑtib' tholoſanis quod
dã flumẽ trãſiſſʒ libri eius nullũ hñtes ꝯſer
uatoriũ in fluuiũ ceciderũt. Die aũt tertia q̃
dã piſcator ibi hamũ ꝓijciẽs cũ magnũ piſcẽ
ſe prendidiſſe putaret libros ipſos extraxit
penitus ſic illeſos ac ſi in aliquo armario fu
iſſent cũ omnia diligẽtia cuſtoditi. Cum ad
quoddã monaſteriũ veniſſet. ⁊ fratres quie
ſcerẽt nolẽs eos inquietare. orõne fuſa clau
ſis ianuis mõaſteriũ cũ ſocio introiuit idq̃ʒ
cõpertũ eſt cum in cõflictu hereticoruʒ cum
quodã ꝯuerſo ciſterciẽſi. fuiſſet. Nam cũ ſe
ro ad quandã eccl̃iam deueniſſent. ⁊ clauſaʒ
inueniſſent. orõne fuſa a beato dominico in
tra eccl̃iam ſe ſubito inuenerũt ⁊ noctẽ illaʒ
totã in orõne duxerũt. Poſt laborẽ itineris
anteq̃ ad hoſpitiũ deueniſſet ſitim ad fontẽ
aliquẽ extinguere ꝯſueuit ne in domo hoſpi
tis plus bibendo aliquã notã incurreret. ¶
Scolaris q̃dã lubricũ carnis patiẽs venit in
quodã feſto ad domũ fratruʒ de bononia vt
ibi miſſam audiret. Cõtigit aũt tũc miſſam
beatũ dñicũ celebrare. Cũ aũt ad oblationẽ
ventũ fuiſſet dict' ſcolaris acceſſit. ⁊ manuʒ
eius cũ mſta deuotiõe oſculatus eſt. Quam
cũ oſculatus fuiſſet tantã ex illa ꝓdire ſenſit
odoris fragrãtiã. quãtã in vita ſua nunq̃ ali
quando expertus eſt. Et extũc eſtus libidinis
in eo mirabiliter refriguit. adeo vt qui ante
erat vanus ⁊ lubricus efficeret̃ poſtmodum
cõtinẽs atqʒ caſtus. O q̃ta mũdicie purita
te eius caro pollebat. cuius odor tã mirabi
liter ſordes mẽtis purgabat. Sacerdos qui
dẽ vidẽs aliq̃ñ beatũ dñicũ cũ ſuis fratribus
p̃dicationi tã feruẽter iſiſtere ⁊ deliberauit
eis adherere dũmodo nouũ teſtm̃ ſibi ad p̃
dicãdũ neceſſariũ habere poſſet. Hec eo co
gitante quidã iuuenis venale teſtm̃ ſub veſte
baiulans affuit. qd̃ ſtatim ſacerdos cum ma

gno gaudio emit. ſed dum aliquãtulũ adhuc
dubitaret. fuſa ad deũ prece impꝛeſſaqʒ ſup li
brũ exteri' cruce. librũ apperuit ⁊ oculos ad
capitulũ qd̃ primo ſe obtulit mox ꝯiecit; ⁊ il
lud qd̃ in actib' petro dictũ eſt eidẽ occurrit.
Surge diſcede ⁊ vade cũ eis nihil dubitãs.
q2 ego miſi illos. Statimqʒ ſurgẽs eiſdẽ ad
heſit. Cũ apud tholoſam in theologia rege
ret magiſter q̃dã ſcia ⁊ fama p̃clarus. quodã
mane ante diẽ dũ ſuas p̃uideret lectiões op
preſſus ſumno caput ſuũ in cathedra paulu
lũ reclinauit viſumqʒ eſt ſibi ꝙ ſeptẽ ſtelle ei
p̃ſentarentur. Qui cũ de nouitate talis exe
nij plurimũ miraret̃. ſubito in lumine ⁊ quã
titate p̃dicte ſtelle intãtũ creuerũt ꝙ totum
mũdũ illuminauerũt. Qui euigilãs quid nã
ſibi hoc vellet plurimũ mirabat̃. Et ecce dũ
ſcolas intraſſet vt legeret beat' dñicus ⁊ cũ
eo ſex fratres eiuſdẽ habitus ad p̃dictũ ma
giſtrũ humilr̃ acceſſerũt. ⁊ ſuũ ſibi ꝓpoſituʒ
intimantes dixerũt ꝙ ſcolas ſuas cuperent
frequẽtare. Qui recolẽs viſionẽ ipſos eſſe ſe
ptẽ ſtellas q̃s viderat. non dubitauit. Rome
viro dei dñico poſito vir quidã mgr̃ reginal
dus ſcti anniani aurelian̄. decan' q̃ et pariſi'
in iure canonico rexerat annis q̃nqʒ romaʒ
cũ aureliañ. ep̃o mare trãſiturus aduenerat
Dudũ aũt in ꝓpoſito hẽbat relictis oĩb' p̃di
cationi inſiſtere. ſed quo nã modo id cõplere
poſſet nec dũ aduerterat. cũ aũt a quodã car
dinali cui hm̃õi votũ expꝛeſſerat de inſtitutiõe
p̃dicator didiciſſet. ⁊ btõ dñico accercito ei
dẽ ſuũ ꝓpoſitũ reuelaſſet. extũc ipſi' ordis de
liberauit igreſſũ. nec mora graui febriũ iſfir
mitate corripit̃. ⁊ de ei' ſalute penit' deſpe
rat̃. Perſeuerãte aũt in orõne btõ dñico ad
btãm virginẽ cui tanq̃ ſpãli priorie curã ordi
nis totã cõmiſerat exorãte vt vel ſaltẽ modi
co tp̃e eũ ſibi cõcedere dignaret̃. ecce ſubito
reginã miſericordie duab' ad modũ ſpecio
ſis comitatam puellis reginaldus vigilãs ⁊
mortẽ expectãs ad ſe viſibiliter venientem
aſpexit blãdaqʒ facie ſibi dicẽtẽ. Pete a me
qd̃ vis ⁊ dabo tibi. deliberãti q̃d peteret vna
ex p̃dictis puellis ſuggeſſit ne q̃d peteret. ſʒ
ſe totum regine miſericordie volũtati com
mitteret. Quod dũ feciſſet. illa manum ex

tendens virgineā aures eius ⁊ nares. manus eius ⁊ pedes ſalutari quam tulerat vnctione peruunxit formulas verboꝝ ꝓprias ad ſingulas vnctiones ſubinferens. Ad renes ait. Stringantur renes tui cingulo caſtitatis. Ad pedes autem ait. Ungo pedes tuos in preparationē euangelij pacis. Addiditqꝫ. Die tertia mittam tibi ampullam reſtitutionis plenarie ſanitatis. Tunc ei habitū ordinis oſtendens. en inquit iſte eſt habitus ordinis tui. Hanc autem viſionē ſimiliter beatus Dominicus in oratiōe poſitus vidit. Mane autem facto ad eum veniens ſanctus dominicus. ⁊ ſanum reperit ⁊ ab eodem totius viſionis ſeriem audiuit ⁊ habitū quē virgo monſtrauerat aſſumpſit. Nam ante fratres ſuper pellitijs vtebant̃. Die autem tertia mater dei affuit. ⁊ corpꝰ reginaldi ad eo peruunxit ꝙ nō ſolū eſtū febriū. ſed etiam ardorem cōcupiſcētie ſic extinxit vt ſicut ipſe poſtmodū eſt confeſſus nec primus in eo motus libidinis decetero pullulauit. Hanc viſionē iterato exhibitam quidā religioſus de ordine hoſpitalarioꝝ. preſente quoqꝫ beato dominico proprijs oculis vidit ⁊ ſtupuit hanc viſionē multis fratribus maxime poſt illius obitum beatus dominicus publicauit. Miſſus igitur Reginaldus bononiam predicationi ardenter inſtabat ⁊ fratrū numerus excreſcebat. Poſt hec autē miſſus pariſius non poſt multos dies in domino obdormiuit.

F Iuuenis quidā nepos domini ſtephani cardinalis de foſſa noua. cum equo in foueam precipitio lapſus inde mortuus eſt eductus. Qui beato dñico oblatus oratione fuſa vite priſtine eſt reſtitutus. In eccleſia ſancti ſixti architectum quēdam cōductum a fratribus ſubſcripta quedā ruina deſuper reſoluta cōtriuit. diuqꝫ ſub cumulo cadentis macerie iacentem extinxit. ſed vir dei dñicus corpus de cauerna ſubductū ad ſe deferri iuſſit orationūqꝫ ſuarū ſuffragio ſtatim vite ſimul ⁊ ſanitati reſtituit. In eadem eccleſia apud romā dū fratres circiter xl. manerent. ⁊ quadā vice panis valde modicum inueniſſent beatus dñicus id modicum quod habebatur panis in partes diuidi ſuper menſam mādauit. Dūqꝫ vnuſquiſqꝫ bucellam panis cum gaudio frangeret. ecce duo iuuenes eiuſdē habitus formeqꝫ ꝯſimiles refectoriū intrauerūt. pallioꝝ ſinus qui a collo pendebant plenos panibus deferentes. quibus in capite menſe ſerui dei dñici ſilenter oblatis ita ſubito diſceſſerūt vt nullus decetero vel vnde venerint: vel quo abierint ſcire poſſet. Tūc ſanctus dñicus manu ad fratres circūquaqꝫ protenſa. modo inq̇t fratres mei comedite. Cūqꝫ beatus dñicus aliquando in itinere poſitus eſſet. ⁊ grauis pluuiarum inundatio facta eſſet ille ſignum crucis edidit. ⁊ a ſe ⁊ a ſocio oēm pluuiā ab eo ꝓpulſauit. vt quaſi facto papiliōe de cruce cū tota terra denſa imbriū inūdatiōe madeſceret. nec vna gutta ad ſpaciū triū cubitorū eos ꝯtingeret. Quadā vice dū in partibꝰ tholoſanis trāſiſſet nauigio quādam aquā nauta ab eo denarium pro mercede trāſitus exigebat. cui cum vir dei pro ſeruitio ſibi impenſo celorum regnum ꝓmitteret. addens ꝙ diſcipulus xp̄i eſſet nec aurum vel pecuniam deportaret. ille eū per cappam trahēs mihi inquit aut cappā aut denarium dimittes tunc vir dei erectis ad celum oculis paululum intra ſe orans moxqꝫ in terrā reſpiciens. ⁊ diuino nec dubiū ꝓcuratū nutu denarium iacentē vides. ecce inquit frater qđ poſtulas tolle ⁊ me liberū in pace dimitte. Cōtigit aliquādo viro dei iter agente aſſociari ſibi religioſum quēdam cōuerſationis q̇dem ſanctitate domeſticū. ſed loquela ⁊ lingua penitus alienū. Dolēs itaqꝫ ꝙ diuinis eloquijs vna cū illo mutua ſe collatiōe refouere non poſſet tandē a dño vt vnus lingua loq̄ret̃ alterius vbiqꝫ ſic alterutrū variatis ſeſe per triduū quo videlicet ſimul ituri erāt intelligerent impetrauit. Quadā vice cū quidā multis obſeſſus demonijs ſibi fuiſſet oblatꝰ. ille ſtolam accipiēs prius ſuper ꝓpriū collum poſuit. deinde demoniaci collū cinxit mādans illis vt decetero illū hoiem nō vexarent. Ipſi vero in eiuſdē obſeſſi corpore torqueri ſtatim fortiter ceperūt ⁊ clamare. Permitte nos exire quare nos cruciari hic cōpellis At ille Non dimittā vos inquit niſi mihi fideiuſſorem dederitis qđ vltra nequaꝗ̄ decetero recedatis. Quos inquiūt illi fideiuſſores poterimus tibi dare. Et ille. Sanctos martires quoꝝ corpora in eccleſia hac requieſcūt. Et illi. Non poſſumus quia noſtra merita cōtradicunt. quibus ille dixit. Oportet vos dare alioquin a cruciatu hoc nequaꝗ̄ liberos vos dimittā. Tunc reſpōderunt ad hoc operam ſe daturos ⁊ poſt modicū dixerūt. Ecce impetrauimus. licet immeriti ꝙ ſancti martyres fideiuſſerūt ꝓ nobis. Requirēte autē eo huius rei ſignū dixerūt. Eatis ad capſam in qua ſunt recōdita capita martirū ⁊ eā inuenietis inuerſam queſitū eſt. ⁊ ita inuentū eſt ſicut illi fuerant ꝓteſtati.

G Predicante aūt eo aliquādo q̇dam matrone ab hereticis deprauate eius pedibus ꝓuolute dixerunt. Serue dei adiuua nos ſi vera ſunt q̄ hodie predicaſti. iam diu mētes noſtras erroris ſpūs excecauit. quibus ille Cōſtantes eſtote ⁊ expectate pauliſper videatis quali dño adheſiſtis. Statimqꝫ viderūt de medio ſui cattū vnū deterrimum ꝓſilire qui magni canis quātitatē preferens habebat groſſos oculos ⁊ flāmātes. linguā longā latāqꝫ atqꝫ ſanguinolentā ⁊ ꝓtractā vſqꝫ ad vmbilicum Caudā vero habēs curtā ſurſumqꝫ ꝓtenſam poſterioꝝ turpitudinē quocūqꝫ ſe verteret oſtēdebat de q̇bus fetor intolerabilis exalabat. Cūqꝫ circa illas matronas ſe aliquam diu huc illucqꝫ vertiſſet. tandē ꝑ cordā cāpane in campanile ꝯſcendens. diſparuit. feda poſt ſe veſtigia derelinquēs. Ille ergo matrone deo gratias agētes ad catholicā fidē ſunt ꝯuerſe. Cum in partibus tholoſanis quoſdā hereticos conuiciſſet ⁊ illi eſſent incendio deputati aſpiciens inter eos quēdam Raimondū noie ait miniſtris. Iſtum ſeruate ne aliquo modo cū ceteris cōburat̃. Cōuerſuſqꝫ ad eū blandeqꝫ alloquēs. ſcio inq̇t fili mi ſcio ꝙ adhuc licet tarde bonꝰ homo eris ⁊ ſanctus. Dimiſſus itaqꝫ per annos viginti in heretica prauitate permāſit. Tandem conuerſus ⁊ frater predicatorū effectꝰ in eodem ordine vitā ſuam laudabiliter duxit ⁊ feliciter cōſummauit. Cum eſſet in hiſpania quibuſdam ſibi fratribus ſocietatis apparuit ei per viſum immaniſſimꝰ draco q̇ fratres illos qui ſecum erant abſorbere apertis faucibus nitebatur. quod vir dei intelligens fratres fortiter reſiſtere hortabatur. Et poſt modicum omnes illi excepto fratre adam ⁊ duobus conuerſis ab eo receſſerūt. Interrogatus autem quidā ex illis ab eo an ſimiliter vellet abire ait Abſit pater vt relicto capite ſequar pedes ⁊ continuo orationi ſe dedit. Et poſt modicū fere omnes ſua oratione conuertit. Apud ſanctum Sixtum in vrbe romana cum fratribus exiſtēs ſubito facto ſuper eum ſpiritu domini ad capitulum fratribus conuocatis palā oibus nūciauit quattuor fratres ex ipſis in breui duos videlicet in corpore. duos vero in aīa morituros. Poſt modicum duo fratres ad dominum migrauerūt. duo vero de ordine receſſerunt. Exiſtente eo bononie erat ibi quidā magiſter Conradus theutonicus cuius ingreſſum ad ordinē fratres mirabiliter affectabant. Cū aūt beatꝰ Dñicus cū priore monaſterij caſſa marie de ordine ciſtercieñ. i vigilia aſſumptiōis btē marie ſermocinaret̃. familiari quadā ꝯfidētia exigēte materia inter alia dixit ei. Fateor tibi prior qđ tamen adhuc nulli expoſui vnꝗ̄ nec tu alteri ꝗ̄diu vixero reuelabis ꝙ nūꝗ̄ adeo i hac vita aliquid petij qđ nō aſſequerer iuxta votū. Cui cū ꝑdictꝰ prior diceret ꝙ forſitan ante vitam finiret. btūs dñicus ſpū ꝓphetico. ꝙ ipſe prior poſt ſe diu viueret: ſicut ⁊ factū fuiſſe conſtat predixit. Tūc ille prior adiecit. pete ergo pater vt det mihi magiſtrū Conradū ad ordinē cuius fratres introitū tm̄ flagitare videntur. At ipſe rē inq̇t bone frater difficilem poſtulaſti Finito cōpletorio ceteris fratribus ad quieſcendū ꝑgentibꝰ ipſe in eccl̄ia remāſit: ⁊ in oratiōe more ſolito ꝑnoctauit. Cōuenientibꝰ igit̃ fratribꝰ ad primā cū cantor incepiſſet. iam lucis orto ſidere. ecce lucis noue ſidus nouū futurꝰ magiſter Cōradus ſubito veniēs ad pedes beati Dominici ſe ꝓſternēs habitū ordinis inſtanter petijt ⁊ perſeueranter accepit. Hic fuit in ordine valde religioſus. ⁊ lector in ordine plurimū glorioſus. Qui tandē moriens cum iam ocu

los clauſiſſet et fratres cum migraſſe cre-
derent. ille apertis oculis fratres circun-
ſpiciens ait. Dominus vobiſcum. Quibus
reſpondentibus ⁊ cum ſpiritu tuo adiunxit
Fidelium anime per miſericordiam dei re-
quieſcāt in pace. Et ſic protinus ille in pace
quieuit. ¶ Inerat autē ſeruo dei
dominico firma valde mentis equalitas ni
ſi cum ad compaſſionem et miſericordiam
turbaretur. Et quia cor gaudens exhilarat
faciem placidam interioris hominis com-
poſitionem manifeſta deforis benignitate
prodebat. Tempore diurno cum fratribus
ſuis ſocijs re ſaluo quidem honeſtatis te-
nore nemo communior nocturnis horis vi
gilijs ⁊ orationibus nemo inſtantior. Diem
impartiebatur proximis noctem deo. De
oculis ſuis quaſi quendam fontē effecerat
lachrimarum. Frequenter quando corpus
domini eleuabatur in miſſa intantū men-
tis rapiebatur exceſſum ac ſi ibidem chriſtū
incarnatum preſentem videret propter ꝙ
miſſā multo tempore cū ceteris non audi-
uit. Erat autem ſibi in eccleſia pernoctandi
conſuetudo creberrima. vt vix aut raro cer-
tum ad quieſcendū locū videretur habere.
Et cum laſſitudine ſuccedente ſumni inter
pellaret neceſſitas ſiue ante altare aut ſuꝑ
lapidē capite reclinato paululū quieſcebat.
Tres ſingulis noctibus accipiebat manu ꝓ
pria de quadam cathena ferrea diſciplinas
vnā videlicet ꝓ ſe alterā pro peccatoribus q̇
verſantur in mūdo. tertiā vero pro his qui
in purgatorio cruciātur. Electus aliquādo
in coteronē. alias citauicē. epm̄ omnino ren-
nuit cōteſtans ſe prius terrā deſerere q̄ ele
ctioni alicui de ſe facte aliquatenus ꝯſenti
re. Interrogatꝰ aliquādo cur non libētius
tholoſe in tholoſanaq̧ dioceſi in eius vide-
licet dioceſi q̄ in carcbaſonēſi dioceſi mora
retur. Reſpondit. quia in tholoſana dioceſi
multos quimie honorant inuenio apud car
chaſonā vero omēs ecōtrario me īpugnāt
Interrogatus a quodā in quo libro plus ſtu
duiſſet. Reſpōdit In libro caritatis Quadā
vice dū vir dei dn̄icus apud bononiā cōſtitu
tus in eccleſia ꝑnoctaret diabolus in ſpecie

fratris eidē apparuit quē ſctūs dn̄icus fratrē
exiſtimans ei innuebat. vt cū ceteris ad qe-
ſcendū pergeret. Ille vero quaſi deridendo
eundem ſibi nutibus reſpōdebat. tūc ſanctꝰ
Dn̄icus quis nam eſſet qui ſuū mādatum
contēneret ſcire volens. candelā ad lampa-
dem accendit ⁊ in faciē eius reſpiciens ꝙ
diabolus eſſet cōfeſtim cognouit. quare cū
eum vehemētius increpaſſet mox eidē dya
bolus de fractiōe ſilētij inſultare cepit. Sā-
ctus aūt dn̄icus vtpote fratrū mgr̄o ſibi loq̄
licere aſſerēs coegit ipſū: vt ſibi diceret de
quo fratres in choro tēptaret. qui reſpōdit.
Facio eos tarde venire ⁊ cito exire. Deinde
duxit eū ad dormitoriū de quo ibidē fratres
tēptaret inquirēs qui ait. Facio eos nimis
dormire. tarde ſurgere. ſicq̧ a diuio officio
remanere ⁊ interdū imūdas cogitatōes ha
bere. Deinde ad refectoriū ipſū duxit de quo
ibidem fratres temptaret queſiuit. Tūc de
mon per mēſas ſaliēs plus ⁊ minus. plus ⁊
minus. ſepius repetendo dicebat. quem cū
ſanctus Dn̄icus quid ſibi hoc vellet interro
garet ait. Quoſdā fratres tempto vt plus
comedāt: ⁊ ſic ex nimia ſumptiōe cibi delin
quant. Quoſdā vt minus ſumāt ⁊ ſic in dei
ſeruitio ⁊ ſui ordinis obſeruatiōe debiles fi
ant. Inde duxit eū ad locutoriū de q̄ ibidē fra
tres temptaret inquirēs Tūc ille crebro lin
guam reuoluēs mirabilis cōfuſionis ſonū
ꝓmebat quē cū ſanctꝰ dn̄icus quid ſibi hoc
inquireret ait. Hic locus totꝰ meus eſt. Cū
enim fratres ad loquēdū ꝯueniūt eos tem-
ptare ſtudeo vt confuſe loquant ⁊ multis ſe
ſe inutilibus verbis cōmiſceant ⁊ vnus aliū
nō expectet. Poſtremo duxit eū ad capitu
lū Sed cū ante hoſtiū capituli fuiſſet demō
nullatenus intrare voluit. ſed ait. Huc nun
q̄ ingrediar. q2 locus maledictionis ⁊ infer
nus mihi eſt. ⁊ totū ibi amitto. q̄ in alijs lo
cis lucror. Nā cū aliquē fratrē per aliquem
negligentiā delinquere fecero. mox in loco
hoc maledictionis de ipſa negligētia ſe pur
gat ⁊ corā omnibus ſe proclamat. Nam hic
monētur. hic confitētur. hic accuſantur. hic
verberantur. hic abſoluuntur ⁊ ſic totū ami
ſiſſe me doleo quod alibi me lucratū gaude-

bam. ⁊ his dictis euanuit. ¶ Tandē ap
propinquante peregrinationis termino cō
ſtitutus apud bononiā graui cepit corporis
infirmitate languere. Cui autē corporis diſ-
ſolutio ſibi in viſiōe mōſtrata eſt. Vidit enī
iuuenē pulcherrimū his verbis ſe vocantē
⁊ dicentē. Veni dilecte mi. veni ad gaudia
veni. Conuocatis igitur ex fratribus bono
niēſis conuentus. xij. ne eos exheredes ⁊ or
phanos derelinqueret. teſtamentū condi-
dit dicens. Hec ſunt que vobis tanq̄ filijs
hereditario iure poſſidenda relinquo. Cha
ritatem habete. humilitatē ſeruate. pauper
tatem voluntariā poſſidete. Illa vero qua
potuit diſtrictiōe prohibuit ne quis vnq̄ in
ſuo ordine poſſeſſiōes induceret tēporales
maledictionē dei omnipotentis ⁊ ſuā terri-
biliter imprecans ei qui predicatorū ordinē
terrenarum diuitiarū puluere preſumeret
maculare. Fratribus vero de eius deſtituti
one inconſolabiliter dolētibus dulciter eos
conſolans ait. Ne vos mea filij corporalis
turbet diſceſſio. nullatenus dubitantes vti
liorem me vos mortuū habituros q̄ viuū
Proinde ad extremā horam veniens an-
no domini. M. ccxxi. dormiuit in domino.
Cuius quidem tranſitus eadem die eadem
q̧ hora fratri guali. tunc priori fratrum pre
dicatorum de brixia ⁊ poſtmodum eiuſdem
ciuitatis epiſcopo hoc modo mōſtratus eſt
Nam cum in caſa panilli fratrum capite ad
murum inclinato leui ſomno dormitaſſet vi
dit celum apertum ⁊ duas ſcalas candidas
ad terram ſubmitti quarū ſummitates chri
ſtus cum matre tenebat ⁊ angeli per eas iu
bilantes aſcendebāt ⁊ deſcendebāt. In me
dio autē ſcalarum in imo ſedes poſita erat
et ſuper ſedem velato capite frater ſedens.
Ieſus autem ⁊ mater eius ſurſū ſcalas tra
hebant. donec ſedente in celū eleuato aper-
tura celi clauſa eſt Veniēs igitur predictus
frater bononiam continuo eadem die ⁊ ho
ra patrem migraſſe cognouit. Frater qui-
dam nomine rabo poſitus apud tybur ea-
dem die ⁊ hora qua pater migrauit a corpo
re miſſā celebraturus acceſſerat ad altare
cum audiſſet. eū bononie egrotaſſe ⁊ ad lo-

cum canonis veniens in quo de viuis men-
tio fieri conſueuit ⁊ vellet ꝓ eius ſalute ora
re ſubito factus eſt in exceſſu mētis viditq̧
virum dei Dominicum quadam corona lau
rea laureatū totūq̧ mirabili ſplendore ful-
gentem. duobus quidē reuerendis viris cō
mitatū. hincinde extra bononiam in via re-
gia procedentē. Diem igitur notans ⁊ horā
inuenit tunc ſeruum dei Dominicum a cor
pore migraſſe. Cū igitur corpus eius mul
to tempore ſub terra iacuiſſet ⁊ crebeſcenti
bus indeſinenter miraculis nō poſſet vlte-
rius eiꝰ ſanctitas occultari fidelium dignū
duxit deuotio corpus eius ad altiorē locū
transferre. Cumq̧ monumentū fuiſſet fra
ctū vix ferreis inſtrumētis cemēto ſublato
q̧ lapide. patefactū tanta ex ipſo ſuauiſſimi
odoris prorupit fragrantia. vt nō tā ſepul-
chrum q̄ cella videretur aromatum patuiſ-
ſe. Qui quidē odor cuncta ſuꝑabat aroma
ta nec alicuius rei naturalis odor ſimilis vi
debatur. Nec ſolum oſſibus aut puluieri ſa-
cri corporis inerat vel capſe verum etiā ter
re circūquaq̧ congeſte. ita vt ad lōginquas
regiones poſtmodū delata odorē tpm̄ lon-
go tempore retineret. Fratrū vero manibꝰ
maxime aliq̄d de reliquijs ſacroſanctis tan
gentibus ſic inheſit vt quantūcunq̧ lote vel
etiam confricate eſſent per plures dies cō-
ſeruate fragrantie teſtimonium preſenta-
rent. ¶ In prouincia vngarie vir qui
dam nobilis cum vxore ſua et filio paruulo
ad reliquias beati dominici que in ſilon ha
bebantur viſitandas acceſſit. At filius eiꝰ in
firmatus ibidem ad extremū vite morien-
do peruenit. Pater autem corpus filij corā
altari beati dominici collocans lamētari ce
pit ⁊ dicere. Beate dominice letus veni ad
te. en triſtis redeo. Cum filio veni ⁊ orbatꝰ
recedo. Redde mihi queſo filium meum.
Redde mihi letitiam cordis mei. Et ecce
circa medium noctis puer reuixit. ⁊ per ec-
cleſiam ambulauit. Iuuenis quidā cuiuſdā
nobilis domine mancipium dum in quodā
fluuio piſcandi gratia inſiſteret. in qua lap-
ſus ⁊ ſuffocatꝰ diſparuit. Magno aūt ſpa-
cio tꝑis interiecto eiꝰ corpꝰ de ꝓfundo fluuij

eſt eductum. Domina aũt ipſius ꝓ eius re
ſuſcitatione beatum dominicũ inuocans ꝓ
miſit ſe ad ſuas reliquias nudis pedibꝰ ac-
ceſſurum ⁊ reſuſcitatum mancipiũ libera-
ti daturum. Statimqꝫ qui fuerat moꝛtuus
in mediũ videntibus omnibus vite redditus
ꝓſiliit votumqꝫ ſuum p̄dicta domina ſicu
ti ꝓmiſerat adimpleuit. In eadem ꝓuincia
vngarie dũ quidã vir filiũ ſuũ defunctũ ama
re lugeret ⁊ beatum dominicum ꝓ eius re
ſuſcitatione inuocaret circa pulloꝝ cantum
qui moꝛtuus fuerat oculos apuit ⁊ patri di-
xit. quid eſt pater ꝙ ſic habeo faciem made-
factã. Et ille. Lachꝛime patris tui ſunt fili. qꝛ
tu moꝛtuus fueras. ⁊ ego ſolus remãſeram
omni gaudio deſtitutus. Cui ille. Multũ
fleuiſti pater ſed beatus dominicus deſola-
tõi tue cõpatiẽs vt tibi viuꝰ redderer ſuis me
ritis ĩpetrauit. Languidus quidã ⁊ ꝑ. xviij.
annos cecus reliquias beati dominici viſita
re deſiderãs tanꝗ̃ rẽptãs ire de lecto ſurre-
xit. tam tãqꝫ ſuo ſubito ſibi ſenſit infundi vir
tutem ꝙ paſſu cõcito gradi cepit. Tantoqꝫ
magis in cõualeſcẽtia coꝛpis ⁊ illuminatiõe
oculoꝝ ꝓficiens quãto quotidie in itinere ꝓ
cedebat donec tandẽ ad locũ deſtinatũ per
ueniens. perfectum recepit vtriuſqꝫ benefi
ciũ ſanitatis. In eadẽ ꝓuincia vngarie ma
trona quedam ad honoꝛem beati dominici
miſſam diſponens facere celebꝛari. ſacerdo
tem hoꝛa debita nõ iuenit. Quapꝛopter can
delas tres ad hoc paratas manutergio mũ
do inuoluit. ⁊ in quodam vaſe repoſuit. Ali-
quantulum autem diuertens ⁊ poſtea redi-
ens candelas flammis patentibus ardere
vidit. Currentes omnes ad tam grande ſpe
ctaculum. tãdiu ibidem trementes ⁊ orãtes
ſteterũt donec ſine leſione manutergij peni
tus exarſerunt. L Apud bononiam ſco
laris quidã nomine nicolaus graui renũ ac
genuũ doloꝛe adeo eſt vexatꝰ ꝙ de lecto ſur
gere nõ valebat. Cuius ⁊ femur leuũ emar
cuit intantũ ꝙ oĩs ab eo ſpes curationis ab
ſceſſit. Deo igitur ⁊ beato dominico ſe deuo-
uens cũ ſe filo de quo fienda erat cãdela to-
tum mẽſuraſſꝫ in longũ cepit etiã coꝛpꝰ col
lũ ⁊ pectꝰ cingere. cũ tandẽ genu filo ambiẽ
te cinxiſſet inuocato ad quãlibet menſurati
onẽ noĩe iheſu ⁊ beati dñici ꝯtinuo ſe alleui
atũ ſentiẽs exclamauit. ego ſum liberatus.
Exurgens ⁊ p̄ gaudio lachꝛimans ſine a-
liquo fulcimẽto venit ad ecclĩam in qua coꝛ
pus ſancti dñici quieſcebat. In eadẽ quoqꝫ
ciuitate multa ⁊ fere innumerabilia mira-
cula deus per ſuũ ſeruũ dñicũ operatus eſt.
In ſicilia apud auguſtam cũ puella quedam
que vicio lapidis laboꝛabat incidi deberet.
mater eius ꝓ inſtanti periculo filiã ſuam
deo ⁊ beato dominico cõmendauit. Sequẽ-
ti igĩ nocte doꝛmienti puelle beatus domi
nicus aſtitit ⁊ in manu eius lapidẽ quo toꝛ-
quebatur poſuit ⁊ abſceſſit. quẽ puella euigi
lãs ⁊ ſe liberatã inueniẽs matri dedit ⁊ viſio
nem per oꝛdinẽ explicauit. Mater vero la
pidẽ ad domũ fratrũ attulit ⁊ ipſum in me-
moꝛiam tanti miraculi coꝛam imagine bea
ti dominici ſuſpẽdit. In auguſta ciuitate cũ
in feſto trãſlatiõis beati dominici matrone
quedam que in eccleſia fratrũ miſſarum ſo-
lẽnijs interfuere domũ redirẽt ⁊ quãdã mu-
lierem p̄ foꝛibus domus ſue filantem vi-
derẽt ipſam charitatiue redarguere ceperũt
cur in feſto tanti patris a ſeruili ope nõ ceſ-
ſaret. Illa vero indignata rñdit. Uos q̃ eſtis
bizoce fratrũ feſtũ colite: feſtũ colite veſtri
ſancti. Statimqꝫ oculis in tumoꝛẽ cũ pꝛuri-
tu ꝯuerſis ex ipſis ceperũt vermes ꝓtinꝰ ſca
turire. ita ꝙ vicina quedã decẽocto vermes
eduxit ex eius oculis numeratũ. Cõpuncta
igĩ ad ecclĩam fratrũ venit vbiqꝫ peccata
ſua cõfitens ⁊ votũ emittẽs ꝙ decetero ſan
cto dei dominico nunꝗ̃ detraheret ⁊ eius fe
ſtũ deuote ageret ꝓtinus reſtituta eſt pꝛi-
ſtine ſanitati. M Sanctimonialis que
dam noĩe maria apud tripolim in monaſte-
rio qđ dicĩ magdalena validiſſimis infirmi
tatibus elaboꝛãs. at in tibia grauiter percuſ
ſa quinqꝫ mẽſibus cruciatu mirabili vrgeba
tur. ita vt ſingulis hoꝛis exitus timeret. que
intra ſe recolligens ſemetipſam ſic oꝛauit
Mi dñe nõ ſum ego digna oꝛare te. nec a te
exaudiri. ſꝫ rogo dñũ meũ beatũ dñicũ: vt ſit
mediatoꝛ inter me ⁊ te: ⁊ mihi impetret bñfi
ciũ ſanitatis. Cum ergo diu cũ lachꝛimis ex

oꝛaret in extaſi facta vidit beatũ dñicũ cum
duobus fratribꝰ aperta coꝛtina que ante le
ctum eius pendebat intrantẽ ſibiqꝫ dicen
tem. Quare tantum ſanari deſideras. Et il
la. Domine vt deo meo deuotiꝰ ſeruire poſ-
ſim. Tũc ille de ſub cappa vnctionem mire
fragrantie ꝓferens tybiam eius vnxit et
ſtatim ſanata fuit ⁊ ait. Hec vnctio eſt valđ
p̄cioſa dulcis ⁊ difficilis. Cuius verbi cũ
mulier requireret rationẽ dixit. Hec vnctio
dilectionis eſt ſignum que videlicet p̄cio-
ſa eſt. qꝛ nullo p̄cio emi poteſt. ⁊ qꝛ in do-
nis dei nullũ eſt melius. Dulcis qꝛ nihil dul
cius caritate Difficilis quia cito perditur ni
ſi caute cuſtodiatur. Ipſa etiã nocte ſoꝛoꝛi
ſue in doꝛmitoꝛio quieſcenti apparuit dicẽs
Ego ſanaui ſoꝛoꝛem tuam. Que currẽs ip-
ſam ſanatam inuenit. Que cum ſe etiã ſen
ſibili vnctiõe inunctã ſentiret. ipſam cũ bom
bice ⁊ reuerentia multa extererſit. Que cũ ab
batiſſe confeſſoꝛi ⁊ ſoꝛoꝛi omnia retuliſſet ⁊
vnctionem in bombice p̄ſentaſſet. tanta ⁊
tam noua odoꝛis fragrantia ſunt percuſſi.
vt nulla eis poſſent aromata cõparari. Ip-
ſam aũt vnctionẽ cũ multa reuerẽtia ſerua-
uerunt. Quam gratus autẽ deo exiſtat locꝰ
in quo ſacroſanctũ coꝛpus beati dominici
requieſcit. licet ex miraculis multis clarue-
rit. vnũ tamen hic poſuiſſe ſufficiat. Refert
magiſter alexãder epiſcopus vindonieñ. in
poſtillis ſuis ſuper illud verbũ. Miſericoꝛ-
dia ⁊ veritas obuiauerũt ſibi ⁊c. ꝙ quidam
ſcolaris degens bononie vanitatibus ſecu-
li deditus viſionẽ talem conſpexit. Uideba-
tur ſiquidem ſibi ꝙ in quodam campo ma-
gno ꝯſiſteret: ⁊ ibidẽ tempeſtas ingens ſu-
per ipſum deſcenderet. Qui dũ fugeret a fa
cie tẽpeſtatis ad quãdã domũ ꝑuenit. Quã
cũ clauſũ inueniſſet ⁊ pulſans ad oſtium ſe
ibidẽ recipi poſtulaſſet que deintus erat ho
ſpita reſpondit. Ego ſũ iuſticia que hic ha
bito: ⁊ hec domꝰ mea eſt. Quia aũt tu iuſtꝰ
non es in ea habitare non vales. Ad cuius
verba ille plurimũ merens abſceſſit. ⁊ aliã
domũ vltra illã ꝯſpiciẽs ad eam venit ⁊ pul
ſans ad oſtium ſe ibidem recipi poſtulabat.
Sed que deintus erat hoſpita reſpondit.
Ego ſum veritas que hic habito. ⁊ hec do-
mus mea eſt Te aũt hoſpitio nõ recipiam:
qꝛ veritas cum non liberat qui eã nõ amat
Indeqꝫ abſcedẽs tertiã domũ vltra illam ꝓ
ſpicit. ad quã veniẽs ſe ſimiliter ꝯtra impe-
tum tẽpeſtatis recipi flagitauit. Cui q̃ dein
tus erat domina reſpõdit. Ego ſũ pax que
hic habito: nõ eſt autẽ pax impijs ſed hoĩ
nibus bone voluntatis. Uerũ qꝛ ego cogito
cogitationes pacis ⁊ non afflictionis. vtile
conſilium tibi do. Ultra me ſoꝛoꝛ mea habi
tat que miſeris ſemper auxiliũ p̄ſtat. ad
hanc accede ⁊ eius monita comple. Cũ er-
go acceſſiſſet q̃ deintus erat reſpõdit. Ego
ſum miſericoꝛdia que hic habito. Si igitur
ab imminẽte tempeſtate ſaluari deſideras.
vade ad domũ in qua fratres p̄dicatoꝛes
de bononia habitant. ibiqꝫ inuenies ſtabu-
lum penitentie ⁊ p̄ſepe ꝯtinẽtie ⁊ pabulũ
doctrine aſinum ſimplicitatis cum boue di
ſcretionis. mariam illuminantem ⁊ ioſeph
ꝓficientem ⁊ puerũ ieſũ te ſaluantem. Cũ
igitur p̄dictus ſcolaris euigilaſſet ad do-
mum fratrũ venit ⁊ viſionẽ per oꝛdinẽ reci-
tans habitũ oꝛdinis petijt ⁊ accepit.

De ſancto Sixto. cix A

Sixtus dicĩ a ſios qđ
eſt deus ⁊ ſtatus quaſi diuinus
ſtatus. Uel ſixtus a ſiſto ſiſtis q̃
ſi firmus ⁊ fixus in fide. paſſiõe
⁊ bona operatione.

Sixtus papa atheniẽ
ſis natione pꝛimo quidẽ philo-
ſophus ſed poſtea diſcipulꝰ xp̃i
⁊ pontifex ſummus electus de
cio ⁊ valeriano cum duobus diaconibus ſu
is feliciſſimo ⁊ agapito p̄ſentatꝰ eſt. Quẽ
cum decius nulli poſſet perſuaſionibus in-
clinare. fecit eum duci ad templum martis
vt aut ſacrificaret: aut vt ĩ cuſtodia mamer
tim reciperetur. Sed cũ ſacrificare rẽnuẽs
in cuſtodiã duceref. btũs laurẽtius poſt eũ
clamans ibat ⁊ dicebat. Quo pꝛogredieris
ſine filio pater. quo ſacerdos ſancte ſine mi
niſtro pꝛoperas. Cui ſixtus. Non ego te de
ſero fili neqꝫ derelinquo: ſed maioꝛa tibi de

bentur ꝓ fide christi certamina. Post triduū me sequeris sacerdotem leuita. Interim ergo thesauros ecclesie accipe ⁊ quibus tibi videtur diuide. Quos cū ille xp̄ianis pauperib' distribuisset valerianus prefectus decreuit vt sixtus ad templū martis sacrificaturus duceretur. quod si renueret ibidem capite truncaretur. Qui cū duceretur btūs laurentius post cuꝫ clamare cepit ac dicere. Noli me derelinquere pater sancte: quia thesauros tuos iam expendi. Tunc milites audiētes thesauros nominare laurentiū tenuerūt sixtū vero cū felicissimo ⁊ agapito ibideꝫ decollauerunt. In hac die est festuꝫ transfigurationis domini ⁊ sanguis xp̄i de nouo vino si fieri potest ⁊ inueniri i aliquibus ecclesijs conficitur. vel salteꝫ de matura vua aliquantulum in calice eliquatur. In hac etiaꝫ die racemi benedicuntur ⁊ populus inde cōmunicat. Ratio autem huius est ex eo ꝙ dominus discipulis suis dixit in die cene. non bibam ammodo de hoc genimine vitis donec bibam illud nouū in regno patris mei. Illa vero trāsfiguratio dn̄i ⁊ quod dixit nouum vinū. representat gloriosaꝫ innouationem quā christus post resurrectionem habuit. ⁊ ideo in hac die trāsfigurationis que resurrectionem dn̄i representat vinum nouum inquiritur. nō ꝙ in hac die. vt quidam aiunt. trāsfiguratio sit facta. sed in hac die ab apostolis māifestata. Trāsfiguratio enī facta dicit' fuisse circa principiū veris. Discipuli aūt ꝑpter ꝓhibitionē eis factaꝫ ipsam tamdiu celauerūt ⁊ in hac die manifestauerunt. Sic legit' in libro qui dicit' mitrale.

¶ De sancto donato. cx A

Donatus dicitur quasi a deo natus ⁊ hoc ꝑ regenerationem ⁊ gratie infusionem et glorificationem que est triplex generatio spiritualis a deo. Nam cū sancti moriuntur tunc nasci dicuntur. Unde obitus sanctorum non mors sed natale vocat'. Puer enim appetit nasci vt recipiat ampliorem locum ad manenduꝫ. vberiorem cibū ad vescenduꝫ. liberiorem aerem ad respirādum ⁊ lucem ad videndum. Et quia sancti cum de vtero matris ecclesie ꝑ mortē exeūt illa quattuor ꝺm modū suum recipiūt: ideo nasci dicuntur. Uel dicitur donatus quasi dono dei datus. B

Donatus cuꝫ iuliano imperatore eruditus ⁊ nutrit' est. ita ꝙ predict' iulianus fuit tunc in subdiaconum ordinat'. Sed cū in imperium sublimatus fuisset. patrem ⁊ matreꝫ beati donati occidit. donat' vero in aretinā ciuitatē aufugit ⁊ apud hilarium monachū manēs multa ibidē miracula fecit. Nā cū p̄fectus ciuitatis habēs filiū demoniacū eū ad donatū adduxisset spirit' immūdus clamare cepit ac dicere. In noīe domini iesu christi noli mihi esse molestus vt de domo mea egrediar. O donate quare me exire coartas cū tormētis. Sed orante donato fuit ꝓtinus liberatus. Uir quidam eustasius noīe: exactor fisci i tuscia publicā pecuniā in custodia vxoris noīe Eufrosine dereliquit. Sed cum ꝓuincia ab hostibus vrgeretur pecuniaꝫ abscondit ⁊ dolore preuenta vitam finiuit. Uir autē eius rediens cum pecuniam inuenire nō posset. ⁊ iam cū filijs suis ad suppliciū tradi deberet ad sanctum donatū confugit. Donatus autē ad sepulchrum vxoris cum eo pergens oratione facta clara voce dixit. Eufrosina per spiritū sanctū te adiuro vt dicas nobis vbi talē pecuniā posuisti. Et facta est vox de sepulchro dicēs. In ingressu domus mee ibi eā suffodi. Et eūtes eam ibi vt dixerat inuenerunt. Post aliquot auteꝫ dies satyrus episcopus in domino obdormiuit. ⁊ omnis clerus donatum in episcopum elegit. Cū autem vt refert Gregorius in dialogo quadā die missa celebrata populus cōmunicaret ⁊ diaconus cōicans xp̄i sanguine ꝓpinaret. subito paganorū impulsu diaconus cecidit ⁊ calicē sanctum fregit. De quo cuꝫ ipse ⁊ oīs populus plurimū mestus esset. donatus fragmenta colligens calicis oratione facta ipsiuꝫ in pristinā formā restaurauit. Una autē particu-

la a dyabolo abscondita fuit que in calice p̄dicto defecit. que tamen est ad testimoniū miraculi huius. Pagani aūt hoc viso miraculo sunt ꝯuersi octoginta baptisma susceperunt. Fons quidā adeo erat infectus vt quicunq̄ de illo biberet ꝓtinus moreret'. Duꝫ igitur sanctus donatus sup asinū suuꝫ illuc iret vt orōne sua aquā sanaret. draco terribilis inde erupit ⁊ pedes asini cauda inuoluens cōtra donatū se ꝓtinus erexit. Quem donatus flagello quodā percutiēs. Uel ꝺm quod alibi legitur in os eius expuens cōtinuo interfecit. orauitq̄ ad dn̄m ⁊ omne venenum a fonte fugauit. Aliū quoq̄ fontem dū ipse cū socijs suis valde sitiret quadā vice sua oratiōe ibidē ꝓduxit. C Cū filia theodosij imperatoris a demone vexaret'. ⁊ ad sanctū donatū adducta fuisset. dixit donat' Exi immūde spūs ⁊ noli in plasmate dei habitare. Cui demō. Da mihi transitū quo exeam aut quo vadā. Cui donatus. Unde huc venisti. Cui demon. De heremo. Et sanct' Illuc reuertere. Et demon. Uideo signum crucis in te de quo ignis exit contra me. ⁊ p̄ timore ignoro quo vadā. sed da mihi locum exeundi ⁊ exeo. Cui donatus. Ecce habes transitū redi ad locū tuū: ⁊ vniuersaꝫ domū concutiens exiuit. Cū quidā mortuus efferetur aduenit quidā cū cirographo asserēs deberi sibi ab ipso ducentos solidos. Unde nullatenus ipsum sepeliri sinebat. quod cuꝫ vxor eius vidua beato donato cū lachrimis indicasset: adiungens ꝙ homo ille pecuniā totaliter recepisset. assurgēs ad loculū iuit. ⁊ manu defunctum tangens ait. Audi me. Qui respondit. Ego sum. Et sanctus donatus ad eum ait. Surge ⁊ vide quid agas cū homine isto qui te sepeliri non sinit. Qui residens eum de solutiōe debiti coram omnibus conuicit ⁊ cirographuꝫ accipiens manu scidit. Deinde dixit sancto donato. Iube me iterū pater dormire. Et ille. Uade āmodo fili quiesce. Eo tēpore cū fere annis tribus nō pluisset. ⁊ sterilitas magna esset. infideles ad imperatorē theodosiū cōuenerūt. petentes vt sibi donatū traderet qui per artem magicā hoc fecisset. Ad imperatoris igit' instantiā donatus egressus dn̄m exorauit ⁊ pluuiā copiosaꝫ dedit siccisq̄ vestib' ceteris pluuia infusis domū rediit. Cū aūt gothi cotpe italiaꝫ deuastarent. ⁊ multi a fide xp̄i recederent. cuadratianus prefectus a sancto donato ⁊ hilario de apostasia reprehensus sanctos ipsos cepit compellens eos vt ioui immolarent. Quod cū renuerent hilariuꝫ expoliatū tamdiu cedi fecit quo vsq̄ spiritū exalaret. Donatū vō i carcerē reclusit ⁊ post modū eū decollari fecit circa annū. cclxxx.

¶ De sancto ciriaco. cxi A

Ciriacus a marcello papa diaconus ordinatus cōprehensus et ad maximianuꝫ deductus iussus est cum socijs suis vt terram foderet et ad locum scilicet terinas qui ibidem construebatur suis caꝫ humeris deportaret. Ubi erat sanctus saturninus senex quem ciriacus ⁊ sisinnius ad portandum iuuabant. Tandem in carcerem reclusum prefectus iussit sisinium presentari. Et cum eum apronianus educeret subito vox cum luce de celo veniens dixit. Uenite benedicti patris mei ⁊c. Et tunc apronianus credidit et baptisari se fecit et ad prefectum confitens christum venit. Cui prefectus. Nunquid tu christianus factus es. Qui respondit. Ue mihi quia perdidi dies meos. Respondit prefectus. Uere modo perdes dies tuos ⁊ misit eū decollari Saturninus vero ⁊ sisinnius cū sacrificare nollent diuersis supplicijs affecti tandē decollati sunt. Filia autem diocletiani nomie arthemia cū a demonio vexaret'. clamabat in ea demon dicens. Non exeā nisi ciriacus diaconus veniat. Unde ad eam adductus ciriacus cum demoni imperaret respondit Si vis vt exeam da mihi vas aliqd in quod intrem. Respondit ciriacus Ecce corpus meum si potes ingredere. Cui demon. In vas tuum intrare non possum. quia vndiq̄ est signatū ⁊ clausum. Sed si eijcis me. scito ꝙ in babiloniam faciam te venire. Et cū coactus exisset arthemia clamauit dicēs. ꝙ deum quē ciriacus predicat videret. Cum igi

tur illā ciriacus baptizaſſet ⁊ ex gr̄a diocleti
ani ⁊ ſerene vxoris ei⁹ in domo quā dederāt
ei ſecurus viueret venit nūci⁹ a rege pſarum
ad diocletianū rogās vt ad ſe ciriacus mitte
ret. q: filia ſua a demone vexaret. Ad p̄ces
igitur diocletiani ciriacus cū largo ⁊ ſmara
gdo naui impoſitis neceſſarijs ī babiloniā
letus iuit. Cūq; ad puellā ꝑueniſſet demon
per os eius clamauit dicēs. fatigatus es ci
riace. Cui ciriacus rn̄dit. Non ſum fatigat⁹
ſed vbiq; dei auxilio gubernatus. Ait demō
Tamen ego ad qđ volui te ꝑduxi. Tunc ciri
acus dixit dmoni. Imperet tibi iheſus vt ex
eas. Et ſtatim exiens demon dixit. O no
men terribile quod me coartat exire. Et ſic
ſanatam puellam cum patre ⁊ matre ⁊ mul
tis alijs baptizauit. Et cū multa ſibi mune
ra offerrent recipe noluit: ſed quadraginta
quinq; diebus in pane ⁊ aqua ieiunans tan
dem romā rediit. Poſt duos autē mēſes dio
cletianus defunctus eſt. Cui maximianus
ſuccedens iratus de ſorore ſua arthemia ci
riacum cōprehendit ⁊ nudū ⁊ cathenis liga
tū ante currum ſuū trahi iuſſit. Iſte maximi
anus ꝓ tāto poteſt dici filius diocletiani ꝙ
ſibi ſucceſſit ⁊ eius filiā habuit in vxorē que
valeriana nūcupata eſt. Deinde iuſſit carpa
ſio vicario. vt ipſum cū ſocijs ſacrificare cō
pelleret aut diuerſis ſupplicijs occideret. Et
cum ipſe picem ſuper caput eius liquaſſet. ⁊
in eculeo ſuſpendiſſet. fecit ciriacum cū om
nibus ſocijs ſuis decollari. Carpaſius autē
cum domum ſancti ciriaci impetraſſet ⁊ ad
deriſionē chriſtianoꝝ in loco vbi ciriacus ba
ptizabat ſe lauaret epulaſq; cū decemnouē
ſocijs celebraret ſubito oēs mortui ſunt. Et
ex tūc clauſo balneo gentiles xp̄ianos time
re ⁊ venerari ceperunt.

¶ De ſancto Laurentio. cxij A

Laurenti⁹ dicitur qua
ſi lauream tenens que eſt coro
na de lauro facta. q: olim de hu
iuſmodi ramis victores corona
bantur. hec aūt arbor victorie oſtenſiua cōti
nua eſt viriditate amena. odore grata: ⁊ effi
catia virtuoſa. Beatus igitur laurētius di
citur a lauro q: victoriā obtinuit in ſua paſſi
one. vnde ꝯfuſus decius dixit. puto q: iam
victi ſumus. viriditatē habuit in cordis mū
dicia ⁊ puritate. Unde ⁊ dixit. Mea nox ob
ſcurum nō h3 ⁊c. Odorē habuit ꝑ memorie
perpetuitatem. Unde diſperſit dedit paupe
ribus. ⁊ ideo iuſticia eius manet in ſeculū ſe
culi. Beatus maximus. Quō in eternū hu
ius manebit iuſticia quā et ſancto impleuit
opere ⁊ glorioſiſſimo martirio conſecrauit.
Efficatiam habuit per virtuoſam p̄dicatio
nem per quā lucillū hipolitū ⁊ romanū ꝯuer
tit. Hmōi aūt arboris efficatia eſt. q: calcu
lum frangit ſurditati ſubuenit fulmen non
metuit. Sic laurentius frangit cor durū ſpi
ritualem reddit auditū ꝓtegit a fulmie ſen
tentie reproborum. B

Laurenti⁹ martir ⁊ le
uita genere hiſpanus a beato
ſixto romā deductus eſt. Na3 ſi
cut dicit iohānes beleth. cū idē
beatus ſixtus in hiſpaniā3 prouectus eſſet.
duos iuuenes ibidē repiens. ſ. laurentium ⁊
vincentiū3 eius cognatum. moꝝ honeſtate
cōpoſitos ⁊ in omni actione p̄claros. ipſos
ſecū romā3 adduxit. quoꝝ alter. ſ. laurētius
ſecū rome manſit. vincentius ꝟo in hiſpani
am rediit. ⁊ ibi glorioſo martirio vitā finiuit
Huic aūt opinioni magiſtri iohānis beleth
repugnat tp̄s martirij vtriuſq;. Nam laurē
tius ſub decio. vincentius aute3 in iuuenili
etate ſub diocletiano ⁊ daciano paſſus eſt.
Sed inter deciū ⁊ diocletianum fluxerūt an
ni circiter quadraginta ⁊ imperatores ſeptē
medij fuerūt vt tūc beatus vincentius nō po
tuit iuuenis extitiſſe. Beatus aūt ſixtus lau
rentiū ſuum archidiaconū ordinauit. Eodē
tp̄e philippus impator ⁊ filius ſuus nomine
philippus fidē xp̄i receperāt ⁊ xp̄iani effecti
eccl'ia3 ſublimare plurimū nitebantur. Iſte
philippus primus imperator fuit qui fidem
xp̄i recepit quē origines vt dicit̄ ad fide3 xp̄i
conuertit l3 alibi legatur ꝙ beatus pontius
eū conuertit. Regnauit aūt anno milleſimo
ab vrbe ꝯdita. vt milleſimus ānus rome xp̄o
potius ꝙ̄ idolis dedicaretur. Qui quide3 an
nus milleſimus fuit a romanis cum ingen
ti ludorum ⁊ ſpectaculoꝝ apparatu celebra
tus. erat autē philippo impatori miles qui
dam nomine decius in armis bellicis pluri
mum ſtrēnuus famoſus. Cum aūt hiſdē tp̄i
bus gallia rebellaret illuc imperator deciū3
miſit vt rebellantē galliā3 romano imperio
ſubiugaret. Miſſus decius proſpere cūcta
geſſit: ⁊ ad libitū potitus victoria romam re
diit. Audiens imperator eius aduentū eum
altius honorificare voluit. ⁊ eidē a roma vſ
q; ad veronam obuius iuit. Sed quia malo
rum mentes quo magis ſe honorari ſentiūt
eo amplius per ſuperbiam intumeſcūt. De
cius in ſuperbiā elatus imperium cepit am
bire ⁊ de morte ſui dn̄i pertractare. Cum er
go impator in ſtratu ſuo ſub papilione quie
ſceret decius papilionē latenter introiuit et
dormiētē dn̄m iugulauit exercitū autem qui
cum imperatore venerat ad ſe prece ⁊ precio
muneribus ⁊ ꝓmiſſis attraxit: ⁊ ad vrbē re
giam gradu concito ꝓperauit audiens hoc
philippus minor vehementer extimuit ⁊ to
tum theſaurum patris ⁊ ſuū vt ait ſiccardus
in cronica ſua beato ſixto ⁊ ſancto lauren
tio cōmendauit. vt ſi ipſum a decio interfici
contingeret theſaurū ipſum eccleſijs ⁊ pau
perib⁹ erogarent. Nec te moueat ꝙ theſau
ri quos beatus laurentius diſpenſauit nō di
cuntur theſauri imperatoris ſed eccleſie q:
potuit eē ꝙ cum ipſis theſauris philippi im
peratoris aliquem etia3 theſaurum eccleſie
diſpenſauit. Uel forte iō dicuntur theſauri
eccleſie. q: philippus eos reliquerat eccleſie
pauperibus diſpenſandos. Licet habeat du
bitationē vehemētem vtrum ſixtus tunc tē
poris fuerit ſicut infra dicet̄. Poſtea philip
pus aufugit ⁊ ſe a facie decij occultauit. Se
natus igitur obuiā decio ꝓceſſit. ⁊ ip̄m in im
perium cōfirmauit. Ne vero ꝓditorie ſed ze
lo idolatrie dn̄m ſuū occidiſſe videretur xp̄i
anos cepit crudeliſſime ꝑſequi precipiēs
illos ſine vlla miſericordia trucidari. In hac
perſecutiōe multa milia martirū corruerūt.
Inter quos etia3 philippus iunior martirio
eſt coronatus. Poſt hoc decius de theſauro
dn̄i ſui inquiſitionē faciēs oblatus eſt ei bea
tus ſixtus tanquā qui chriſtū colleret ⁊ impe
ratoris theſauros haberet. Tunc decius eū
iuſſit in carcerē recipi. vt per illata tormen
ta tormēta chriſtum negaret. ⁊ theſauros ꝓ
deret. Beatus autē laurētius ip̄m ſequens
poſt eum clamabat. Quo ꝓgredieris ſine fi
lio pater quo ſacerdos ſancte ſine diacono
ꝓperas. Tu nunꝙ̄ ſine miniſtro ſacrificiū3
offerre ꝯſueueras. quid ergo in me diſplicu
it paternitati tue nunquid degenerem me ꝓ
baſti. Experire certe vtrū idoneū miniſtrū3
elegeris cui cōmiſiſti dn̄ici ſanguinis diſpē
ſationē. Cui beatus ſixtus dixit. Non ego te
do ſero fili neq; derelinquo ſed maiora tibi
ben̄t ꝓ fide xp̄i certamina nos quaſi ſenex le
uioris pugne curſum recipimus. Te autem
quaſi iuuenē manet de tyrāno glorioſior tri
umphus. Poſt triduū me ſequeris ſacerdo
tem leuita. Deditq; ei oēs theſauros preci
piens vt eccleſijs ⁊ pauperib⁹ erogaret. Be
atus igitur laurentius chriſtianos die ac no
cte diligenter q̄ſiuit. ⁊ vnicuiq; ꝓut op⁹ fue
rat miniſtrauit. Uenitq; ad domū cuiuſda3 vi
due q̄ multos xp̄ianos in domo ſua abſcon
derat qua3 longus dolor capitis detinebat.
Sctūs aūt laurētius ꝑ impoſitionē man⁹ eā
a dolore capitis liberauit ⁊ pauperū3 pedes
lauās omnibus elemoſinā3 dedit. Eadē no
cte in domū cuiuſdā xp̄iani veniēs quenda3
cecū ibidē reperit ⁊ facto ſigno crucis eū il
luminauit. C Cum aūt btūs ſixtus. De
cio nollet cōſentire nec idolis imolare ip̄m
ad decollandū duci p̄cepit. Accurrēs aūt be
atus laurentius poſt ip̄3 clamauit. Noli me
derelinq̄re pater ſancte q: theſauros tuos
iam expendi quos tradidiſti mihi. Tūc mili
tes audientes noīare theſauros laurētiū te
nuerūt ⁊ ꝑthemio tribuno tradiderūt. Ipſe
autē eū decio p̄ſtauit. Cui decius ceſar ait.
Ubi ſunt theſauri eccleſie quos apud te co
gnouimus eſſe recōditos. Qui cu3 ſibi non
rn̄deret tradidit valeriano p̄fecto vt aut the
ſauros ꝓdat ⁊ idolis ſacrificet. aut diuerſis
eum interire faciat ſupplicijs ⁊ tormentis
Ualerianus autē cuidā p̄fecto noīe ypolito
in cuſtodiā3 eum tradidit. Quem ille cum
multis alijs in carcere recluſit. Erat autem

tur illā ciriacus baptizaſſet ꝛ ex gr̄a diocleti
ani ꝛ ſerene vxoꝛis ei⁹ in domo quā dederāt
ei ſecurus viueret venit nūci⁹ a rege pſarum
ad diocletianū rogās vt ad ſe ciriacus mitte
ret̄. qꝛ filia ſua a demone vexaret̄. Ad p̄ces
igitur diocletiani ciriacus cū largo ꝛ ſmara
gdo naui impoſitis neceſſarijs i babiloniā
letus iuit. Cūq3 ad puellā ꝑueniſſet demon
per os eius clamauit dicēs. fatigatus es ci-
riace. Cui ciriacus rn̄dit. Non ſum fatigat⁹
ſed vbiq3 dei auxilio gubernatus. Ait demō
Tamen ego ad qđ volui te ꝑduxi. Tunc ciri
acus dixit d̄moni. Imperet tibi iheſus vt ex
eas. Et ſtatim exiens demon dixit. O no
men terribile quod me coartat exire. Et ſic
ſanatam puellam cum patre ꝛ matre ꝛ mul
tis alijs baptizauit. Et cū multa ſibi mune-
ra offerrent̄ recipe noluit: ſed quadraginta
quinq3 diebus in pane ꝛ aqua ieiunans tan
dem romā rediJt. Poſt duos autē mēſes dio
cletianus defunctus eſt. Cui maximianus
ſuccedens iratus de ſoꝛoꝛe ſua arthemia ci-
riacum cōpꝛehendit ꝛ nudū ꝛ cathenis liga
tū ante currum ſuū trahi iuſſit. Iſte maximi
anus ꝓ tāto poteſt dici filius diocleciani ꝙ
ſibi ſucceſſit ꝛ eius filiā habuit in vxoꝛē que
valeriana nūcupata eſt. Deinde iuſſit carpa
ſio vicario. vt ipſum cū ſocijs ſacrificare cō-
pelleret aut diuerſis ſupplicijs occideret. Et
cum ipſe picem ſuper caput eius liquaſſet. ꝛ
in eculeo ſuſpendiſſet. fecit ciriacum cū om-
nibus ſocijs ſuis decollari. Carpaſius autē
cum domum ſancti ciriaci impetraſſet ꝛ ad
deriſionē chꝛiſtianoꝝ in loco vbi ciriacus ba
ptizabat ſe lauaret epulaſq3 cū decemnouē
ſocijs celebꝛaret ſubito oēs moꝛtui ſunt. Et
ex tūc clauſo balneo gentiles xp̄ianos time
re ꝛ venerari ceperunt.

¶ De ſancto Laurentio. cxij A

L Aurenti⁹ dicitur qua
ſi laurea tenens que eſt coꝛo-
na de lauro facta. qꝛ olim de hu
iuſmodi ramis victoꝛes coꝛona
bantur. hec aūt arboꝛ victoꝛie oſtenſiua cōti
nua eſt viriditate amena. odoꝛe grata: ꝛ effi
catia virtuoſa. Beatus igitur laurētius di-
citur a lauro qꝛ victoꝛiā obtinuit in ſua paſſi
one. vnde ꝛ ꝯfuſus decius dixit. puto qꝛ iam
victi ſumus. viriditatē habuit in coꝛdis mū
dicia ꝛ puritate. Unde ꝛ dixit. Mea nox ob
ſcurum nō h3 ꝛc. Odoꝛē habuit ꝑ memoꝛie
perpetuitatem. Unde diſperſit dedit paupe
ribus. ꝛ ideo iuſticia eius manet in ſeculū ſe
culi. Beatus maximus. Quō in eternū hu-
ius manebit iuſticia quā et ſancto impleuit
opere ꝛ glorioſiſſimo martirio conſecrauit.
Efficatiam habuit per virtuoſam p̄dicatio-
nem per quā lucillū hipolitū ꝛ romanū ꝯuer
tit. Omnōi aūt arboꝛis efficatia eſt. qꝛ calcu-
lum frangit ſurditati ſubuenit fulmen non
metuit. Sic laurentius frangit coꝛ durū ſpi
ritualem reddit auditū ꝓtegit a flumīe ſen
tentie repꝛoboꝛum. B

L Aurenti⁹ martir ꝛ le-
uita genere hiſpanus a beato
ſixto romā deductus eſt. Na3 ſi
cut dicit iohānes beleth. cū idē
beatus ſixtus in hiſpaniā3 pꝛouectus eſſet.
duos iuuenes ibidē repiens. ſ. laurentium ꝛ
vincentiu3 eius cognatum. moꝝ honeſtate
cōpoſitos ꝛ in omni actione p̄claros. ipſos
ſecū romā3 adduxit. quoꝝ alter. ſ. laurētius
ſecū rome manſit. vincentius vō in hiſpani
am rediJt. ꝛ ibi glorioſo martirio vitā finiuit
Huic aūt opinioni magiſtri iohānis beleth
repugnat tp̄s martirij vtriuſq3. Nam laurē
tius ſub decio. vincentius aute3 in iuuenili
etate ſub diocletiano ꝛ daciano paſſus eſt.
Sed inter deciū ꝛ diocletianum fluxerūt an
ni circiter quadraginta ꝛ imperatoꝛes ſeptē
medij fuerūt vt tūc beatus vincentius nō po
tuit iuuenis extitiſſe. Beatus aūt ſixtus lau
rentiū ſuum archidiaconū oꝛdinauit. Eodē
tp̄e philippus impatoꝛ ꝛ filius ſuus nomine
philippus fidē xp̄i receperāt ꝛ xp̄iani effecti
eccl'ia3 ſublimare plurimū nitebantur. Iſte
philippus pꝛimus imperatoꝛ fuit qui fidem
xp̄i recepit quē oꝛigines vt dicit̄ ad fide3 xp̄i
conuertit l3 alibi legatur ꝙ beatus pontius
eū conuertit. Regnauit aūt anno milleſimo
ab vꝛbe ꝯdita. vt milleſimus ān9 rome xp̄o
potius ꝙ idolis dedicaretur. Qui quide3 an

nus milleſimus fuit a romanis cum ingen-
ti ludoꝛum ꝛ ſpectaculoꝝ apparatu celebꝛa-
tus. erat autē philippo impatoꝛi miles qui-
dam nomine decius in armis bellicis pluri
mum ſtrēnuus famoſus. Cum aūt hiſdē tp̄i
bus gallia rebellaret illuc imperatoꝛ deciu3
miſit vt rebellantē gallia3 romano imperio
ſubiugaret. Miſſus decius pꝛoſpere cūcta
geſſit: ꝛ ad libitū potitus victoꝛia romam re
diJt. Audiens imperatoꝛ eius aduentū eum
altius honoꝛificare voluit. ꝛ eidē a roma vſ-
q3 ad veronam obuius iuit. Sed quia malo
rum mentes quo magis ſe honoꝛari ſentiūt
eo amplius per ſuperbiam intumeſcūt. De-
cius in ſuperbiā elatus imperium cepit am-
bire ꝛ de moꝛte ſui dn̄i pertractare. Cum er
go impatoꝛ in ſtratu ſuo ſub papilione quie-
ſceret decius papilionē latenter introiuit et
doꝛmiētē dn̄m iugulauit exercitū autem qui
cum imperatoꝛe venerat ad ſe pꝛece ꝛ pꝛecio
muneribus ꝛ ꝓmiſſis attraxit: ꝛ ad vꝛbē re-
giam gradu concito ꝓperauit audiens hoc
philippus minoꝛ vehementer extimuit ꝛ to
tum theſaurum patris ꝛ ſuū vt ait ſiccardus
in cronica ſua beato ſixto ꝛ ſancto lauren-
tio cōmendauit. vt ſi ipſum a decio interfici
contingeret theſaurū ipſum eccleſijs ꝛ pau-
perib⁹ erogarent. Nec te moueat ꝙ theſau-
ri quos beatus laurentius diſpenſauit nō di
cuntur theſauri imperatoꝛis ſed eccleſie qꝛ
potuit eē ꝙ cum ipſis theſauris philippi im
peratoꝛis aliquem etia3 theſaurum eccleſie
diſpenſauit. Uel foꝛte iō dicuntur theſauri
eccleſie. qꝛ philippus eos reliquerat eccleſie
pauperibus diſpenſandos. Licet habeat du
bitationē vehemētem vtrum ſixtus tunc tē-
poꝛis fuerit ſicut infra dicet̄. Poſtea philip
pus aufugit ꝛ ſe a facie decij occultauit. Se
natus igitur obuiā decio ꝓceſſit. ꝛ ip̄m in im
perium cōfirmauit. Ne vero ꝓditoꝛie ſed ze
lo idolatrie dn̄m ſuū occidiſſe videretur xp̄i
anos cepit crudeliſſime ꝑſequi pꝛecipiēs
illos ſine vlla miſericoꝛdia trucidari. In hac
perſecutiōe multa milia martirū coꝛruerūt.
Inter quos etia3 philippus iunioꝛ martirio
eſt coꝛonatus. Poſt hoc decius de theſauro
dn̄i ſui inquiſitionē faciēs oblatus eſt ei bea
tus ſixtus tanquā qui chꝛiſtū colleret ꝛ impe
ratoꝛis theſauros haberet. Tunc decius eū
iuſſit in carcerē recipi. vt per illata toꝛmen-
ta toꝛmēta chꝛiſtum negaret. ꝛ theſauros ꝓ
deret. Beatus autē laurētius ip̄m ſequens
poſt eum clamabat. Quo ꝓgredieris ſine fi
lio pater quo ſacerdos ſancte ſine diacono
ꝓperas. Tu nunꝙ ſine miniſtro ſacrificiu3
offerre ꝯſueueras. quid ergo in me diſplicu
it paternitati tue nunquid degenerem me ꝓ
baſti. Experire certe vtrū idoneū miniſtru3
elegeris cui cōmiſiſti dn̄ici ſanguinis diſpē-
ſationē. Cui beatus ſixtus dixit. Non ego te
do ſero fili neq3 derelinquo ſed maioꝛa tibi
hent̄ ꝓ fide xp̄i certamina nos quaſi ſenex le
uioꝛis pugne curſum recipimus. Te autem
quaſi iuuenē manet de tyrāno glorioſioꝛ tri
umphus. Poſt triduū me ſequeris ſacerdo
tem leuita. Deditq3 ei oēs theſauros pꝛeci-
piens vt eccleſijs ꝛ pauperib⁹ erogaret. Be
atus igitur laurentius chꝛiſtianos die ac no
cte diligenter q̄ſiuit. ꝛ vnicuiq3 ꝓut op⁹ fue-
rat miniſtrauit. Uenitq3 ad domū cuiuſda3 vi
due q̄ multos xp̄ianos in domo ſua abſcon-
derat qua3 longus doloꝛ capitis detinebat.
Sctūs aūt laurētius ꝑ impoſitionē man⁹ eā
a doloꝛe capitis liberauit ꝛ pauperu3 pedes
lauās omnibus elemoſina3 dedit. Eadē no-
cte in domū cuiuſdā xp̄iani veniēs quenda3
cecū ibidē reperit ꝛ facto ſigno crucis eū il
luminauit. C Cum aūt btūs ſixtus. De
cio nollet cōſentire nec idolis imolare ip̄m
ad decollandū duci p̄cepit. Accurrēs aūt be
atus laurentius poſt ip̄3 clamauit. Noli me
derelinq̄re pater ſancte qꝛ theſauros tuos
iam expendi quos tradidiſti mihi. Tūc mili
tes audientes noīare theſauros laurētiū te
nuerūt ꝛ ꝑthemio tribuno tradiderūt. Ipſe
autē eū decio p̄ſītauit. Cui decius ceſar ait.
Ubi ſunt theſauri eccleſie quos apud te co-
gnomimus eſſe recōditos. Qui cu3 ſibi non
rn̄deret tradidit valeriano p̄fecto vt aut the
ſauros ꝓdat ꝛ idolis ſacrificet. aut diuerſis
eum interire faciat ſupplicijs ꝛ toꝛmentis.
Ualerianus autē cuidā p̄fecto noīe ypolito
in cuſtodia3 eum tradidit. Quem ille cum
multis alijs in carcere recluſit. Erat autem

in cuſtodia vbi quidā gentilis noīe lucillus
qui plorando lumen oculorū amiſerat. Cui
cum laurentius lumen ſe reſtaurare ꝓmit-
teret ſi in chriſtum crederet ⁊ baptiſma ſu-
ſciperet ille ſe inſtantius baptizari poſtula-
uit. Accipiens ergo aquā laurentius dixit
ei. Omnia in confeſſione lauantur. Cumqꝫ
ipſum de articulis fidei diligenter interro-
gaſſet ⁊ ille omnia ſe credere confeſſus fuiſ
ſet aquam ſuper caput eius effudit ⁊ ipſum
in chriſti nomine baptizauit. Quapropter
multi ad eum ceci veniebant. ⁊ ab eo illumi
nati redibant hoc videns ypolitus dixit ei.
Oſtende mihi theſauros. Cui laurentius.
O ypolite ſi in dominū ieſum chriſtum cre-
dideris ⁊ theſauros tibi oſtendo ⁊ vitā eter
nam promitto. Cui ypolitus Si dictis factā
compenſes faciā qđ hortaris. Eadem hora
ypolitus credidit ⁊ ſacrū baptiſma cum fa-
milia ſua ſuſcepit. Baptizatus autē ait. Ui
di animas innocētiū letas gaudere. Poſt
hoc mādauit valerianus ad ypolitū vt lau
rentium preſentaret. Cui laurenti9 ait. Am
bulem9 ambo pariter qꝛ mihi et tibi gloria
preparatur. Ad tribunal ergo ambo veniūt
⁊ fit iterū inquiſitio de theſauro. Laurētius
autem triduo inducias petijt quas valeria
nus eidē ſub ypoliti cuſtodia ꝯceſſit In hoc
triduo laurētius pauperes claudos ⁊ cecos
collegit eos in palatio ſaluſtiano corā decio
preſentauit dicens. Ecce iſti ſunt theſauri
eterni qui nunqꝫ minūtur ſed creſcunt qui
in ſingulis diſperguntur ⁊ in omnibus inue
niuntur. Horū enim manus theſauros in
celum deportauerunt. Ualerianus preſen-
te decio dixit. Quid variaris per multa Iā
nūc ſacrifica ⁊ magicā artē depone. Cui lau
rentius. Quis debet adorari qui factus eſt
an qui fecit. Iratus decius iuſſit eum ſcor-
pionibus cedi ⁊ omne genus tormentoꝝ an
te ipſum deferri. Quē cū ſacrificare iuberet
vt hec tormenta euaderet reſpondit. Infe-
lix has epulas ſemꝑ optaui Cui decius. Si
epule iſte ſunt tibi ſimiles pāde prophanos
vt tecū pariter epulentur. Cui laurentius.
Iam celis noīa ſua dederūt ⁊ coꝝ aſpectib9
nō es dignus. Tunc iubente decio nudus
fuſtibus ceditur ⁊ ardentes lamine ad late
ra apponuntur. Dixitqꝫ laurentius. Domi-
ne ieſu chriſte deus de deo miſerere mei ſer
ui tui. Quia accuſatus non negaui nomen
ſanctū tuum. interrogatus te dominū con-
feſſus ſum. Dixit ei decius. Scio qꝛ per ar-
tem magicam tormenta deludis. me tamē
deludere diu nō valebis Teſtor deos deaſ-
qꝫ qꝛ niſi ſacrificaueris diuerſis ſupplicijs
punieris. Tunc iuſſit eū plumbatis diutiſ
ſime cedi. Laurentius autem orauit dicens
Domine iheſu chriſte accipe ſpiritum meū
Tunc audiente decio vox de celo inſonuit.
Adhuc tibi multa certamina debent̄. Tunc
decius furore replet9 dixit. Uiri romani au
diſti demones iſtū ſacrilegū conſolantes q̄
nec deos colit nec tormenta metuit: nec ira-
tos principes expaueſcit. Iuſſitqꝫ cū iterū
ſcorpionibus cedi. Subridens autem lau-
rentius gratias egit ⁊ pro aſtantibus exora
uit. Eadem hora miles quidam nomine ro
manus credidit ⁊ beato laurentio dixit. Ui
deo ante te iuuenem pulcherrimum ſtantē
⁊ membra tua cum lintheo extergentē. Ad-
iuro ergo te per deū ne me derelinquas ſed
feſtina me baptizare. Dixitqꝫ decius valeri
ano. Puto quia iam per artem magicā vi
cti ſumus. Iuſſit ergo eum de caſtata ſolui
⁊ in cuſtodia ypoliti recludi Romanus autē
afferens vrceū cū aqua ad pedes laurētij ꝓ-
cidit: ⁊ ſacrū ab eo baptiſma ſuſcepit Quod
vbi decius cōperit romanū fuſtib9 cedi iuſ-
. Qui cū libere ſe xpianū ꝓfiteret̄ iuſſu de
cij decollatus eſt. Eadem nocte laurentius
ad deciū adducit̄. Cū aūt ypolitus fleret ⁊
ſe xpianum eſſe velle clamare: dixit ad eum
laurentius. In interriori hoīe magis xpm
abſconde ⁊ dū clamauero audi ⁊ veni. Oīa
igitur tormentoꝝ genera afferunt̄. Dixit er
go decius laurētio. aut dijs ſacrificabis aut
nox iſta in te cū ſupplicijs expendetur. Cui
laurentius. Mea nox obſcurū nō habꝫ, ſꝫ
omnia in luce clareſcunt. dixitqꝫ decius. Af
feratur lectus ferreus vt requieſcat i eo cō
tumax laurentius. Miniſtri ergo eū exue-
runt ⁊ ſuꝑ cratā ferreā extenderunt. ⁊ pru-
nis ſuppoſitis cū cū furcis ferreis cōpreſſe

runt. Dixitqꝫ laurētius valeriano. Diſce mi
ſer qꝛ carbones tui ſunt mihi refrigerium ti
bi aūt ſupplicium eternum preſtant. qꝛ ipſe
dominus nouit ꝙ accuſatus nō negaui eū
interrogatus chriſtum confeſſus ſum aſſa-
tus gratias ago. Dixitqꝫ hilari vultu ad de-
cium. Ecce miſer aſſaſti vnā ꝑtem. gyra ali
am ⁊ manduca. Et gratias agēs dixit. Gra
tias tibi ago domine quia ianuas tuas īgre
di merui ⁊ ſic ſpiritum emiſit. Confuſus de
cius cum valeriano abijt in palatiū tiberij
relicto corpore ſuper ignem. Quod hipolit9
mane rapuit ⁊ cū iuſtino preſbitero in agro
verano conditū aromatibus ſepeliuit. Chri
ſtiani igitur ieiunantes triduo vigilias cele
brarūt mugitus dantes ⁊ lachrimas effun-
dentes. D Utrum aūt hoc verū ſit ꝙ
laurentius ſub iſto decio imperatore marti-
riū ſit paſſus a multis dubitatur. cū in croni
cis ſixtus longe fuiſſe poſt decium legatur
Eutropius aūt hoc aſſerit dicens. Decius ꝑ
ſecutionem in chriſtianos mouēs inter ce-
teros beatiſſimū leuitam ⁊ martirem laurē
tium extinxit. In quadam autem cronica ſa
tis autentica dicitur ꝙ nō ſub decio impera
tore qui philippo ſucceſſit. ſed ſub quodam
decio minore qui ceſar non imperator exti-
tit martirium paſſus fuit. Nam inter deciū
imperatorem ⁊ hūc deciū minorem ſub quo
laurentius dicitur paſſus plurimi imperato
res ⁊ ſummi pōtifices intermedij extiterūt
Etenī vt ibidē dicitur cū decio iperatori gal
lus ⁊ voluſianus eius filius in imperio ſuc-
ceſſiſſent. ⁊ valerianus cū galieno poſt eoſ
dem imperiū tenuiſſent. dicti valerianus et
galienus minorem decium ceſarem non ta
men imperatorem fecerunt. Nam antiqui-
tus qñqꝫ aliqui ab imperatoribus fiebāt ce-
ſares: non tamē auguſti vel imperatores ſi-
cut legitur in cronicis ꝙ diocletianus maxi
mianum ceſarem fecit poſtmodū ex ceſare
auguſtum creauit. Tēpore horum impera-
torum ſcꝫ valeriani ⁊ galieni ſixtus romanā
ſedem tenebat. Hic igitur ceſar appellatus
nō iperator effectus beatū laurētiū martirē
fecit. Unī nuſqꝫ in legēda beati laurētij voca
tur decius imperator ſꝫ tm̄ decius ceſar. De
cius enī imperator duobus tm̄ annis regna
uit ⁊ beatū fabianū papā martirē fecit. Fa-
biano ſucceſſit cornelius qui ſub voluſiano ⁊
gallo paſſus eſt. Cornelio ſucceſſit lucius.
Lucio ſtephan9 qui ſub valeriano ⁊ galieno
qui ānis quindecim imperauerūt paſſus eſt
Stephano ſucceſſit ſixtus hec in cronica il-
la leguntur. Omnes cronice tā euſebij qꝫ he
de ⁊ iſidori in hoc concordant ꝙ ſixtus papa
nō fuit tꝑe decij imperatoris. ſed galieni. Le
gitur tamen in alia quadā cronica ꝙ predi
ctus galienus fuit binomius dictus eſt enī
galienus ⁊ decius ⁊ ſub illo paſſi ſunt ſixtus
⁊ laurentius circa annū dñi. cclvij. Godofri
dus quoqꝫ in libro ſuo qui dicitur pantheon
idem aſſerit ꝙ ſcꝫ galienus vocatus eſt alio
nomine decius ⁊ ꝙ ſub eo paſſi ſunt ſixtus ⁊
laurentius. Et ſi hec vera ſunt tunc poſitio
iohannis beleth vera poſſet eſſe. Refert gre
gorius in libro dialogorum ꝙ in ſabina que
dā ſanctimonialis fuit que carnis quidē cō-
tinētiā habuit. ſed lingue ꝓcacitatē nō decli
nauit. Hec cū in eccl'ia ſancti laurētij fuiſſet
ſepulta. ante altare martiris a demonibus
ſecata ꝑs illeſa ꝑmanet. altera cōcrematur.
ita vt mane viſibiliter aduſtio appereret. Gre
gorius quoqꝫ turonēſis ait ꝙ dū quidā ſacer
dos quandā eccl'iam ſancti laurentij repara
ret ⁊ trabs quedā nimiū breuis eſſet. roga-
uit beatū laurentiū vt qui pauperes fouerat
ſue inopie ſubueniret. Que ſubito ſic excre-
uit vt ꝑs modica abūdaret. quā ꝑtē ſacerdos
minutātim incidit. ⁊ inde multas infirmita
tes ſanabat. Idē teſtat̄ btūs fortunat9. Fa-
ctū eſt aūt hoc apud brioras caſtrū italie. ꝙ
quidā dū dolore dentiū ꝑmeret̄. de illo ligno
tangit̄ ⁊ ꝓtinus dolor fugatur. Quidā inſu-
per ꝑſbiter noīe ſanctulus. vt refert Grego.
in dialogo ſancti laurentij eccl'iam a longo-
bardis incēſam repare volēs artifices mul-
tos cōduxit. Quadā aūt die dū qđ eis appo-
neret non haberet premiſſa oratione in cli-
banū reſpexit. ⁊ ibidē candidiſſimū panē in-
uenit. Sꝫ cū vix ad vnius prandij eſum tri-
bus ꝑſonis ſufficere videret̄. laurētius arti-
fices ſuos nolēs deficere. ſic predictū panē
multiplicari fecit ꝙ in alimentū decem die

rum operarijs cunctis ſuffecit. In eccleſia
ſancti laurentij apud mediolanuz. vt refert
vincētius in ſua cronica. calix quidā criſtalli
nus mire pulchritudinis habebatur qui cū
in quadā ſolēnitate ad altare a diacono por
taretur. elapſus e manibus in terrā cecidit.
et ſtatim cōminutus fuit. At dyaconus me-
rens fragmēta collegit et ſup altare ponēs
beatum laurentiū exorauit et fractū calicez
integrū et ſolidatū recepit. ¶ Legitur
quoq; in libro de miraculis beate virginis
ꝙ quidā iudex ſtephanus nomie rome erat
qui munera libenter accipiēs multorū iudi-
cia puertebat. Hic tres domos eccleſie ſan
cti laurentij. et vnuz hortū ſancte agnetis vi
olenter abſtulit et ablata iniuſte poſſedit. Ac
cidit autē vt moreref et ante dei iudiciū du-
ceretur. Quē ſanctus laurentius cernēs ad
eū cū nimia indignatiōe acceſſit et tribus vi
cibus brachiū eius duriſſime ſtrinxit et do-
lore nimio cruciauit. Sācta vero agnes cū
ceteris virginibus eū videre noluit. ſed fa-
ciem ſuam ab eo auertit. Tūc iudex ſup eū
ſententiā ferens dixit. Quoniā aliena ſub-
traxit et munera accipiēs veritatē vēdidit in
loco iude proditoris tradatur. Sāctus aūt
proiectus quem idez ſtephanus in vita ſua
valde dilexerat. ad beatū laurentiū et ad bea
tam agnetam accedēs pro venia precca
batur. Illis vero et beata virgine pro eo orā
tibus conceſſum eſt vt eius anima ad corp⁹
rediret. et ibidem triginta diebus penitenti
am ageret. Accepit inſuper a beata virgine
in mandatis vt pſalmū. Beati immaculati
ſingulis diebus vite ſue diceret. Cumq; ad
corpus rediſſet. brachiū eius ita erat liuidū
et aduſtum ac ſi hoc in corpore paſſus eſſet
Quod ſignū in eo extitit quo aduixit. Ma-
le igitur ablata reſtituens et penitentiaz a
gens die triceſimo migrauit ad dominum.
Legitur in vita ſancti henrici imperatoris
ꝙ dum ipſe et kunegundis vxor eius virgi-
nes inſimul permanerent diabolo inſtigan
te de quodā milite vxorem ſuſpectaz habēs
ipſaz ſuper candentes vomeres. quindecim
pedum nudis pedibus incedere fecit. Qua
aſcendēte dixit. Sicut me ab henrico et om
nibus intactā nouiſti. ita adiuua me chriſte
Henricus vero verecūdia ductus eā in ma
xillaz percuſſit. Cui vox dixit. Uirgo maria
te virginē liberauit. Totā igitur cadentem
maſſaz illeſa percurrit. Cū ergo ceſar obijſ
ſet multitudo maxima demonū ante cellaz
cuiuſdā heremite tranſibat. Qui aperta fe-
neſtra iterrogauit vltimū qui nā eſſent. Et
ille. Legio demonū ſumus. qui ad mortē ce-
ſaris pperamus. ſi forte aliquid propriuz in
eo reperire poſſumus. Adiurat igitur vt
ad ſe redeat. Qui rediens dixit. Nihil pfe-
cimus. quia dum falſa vxoris ſuſpitio et alia
mala at etiā bona in ſtatera fuiſſent poſita
aduſtus ille laurentius ollaz aureā immēſi
ponderis attulit. Et dū ſupaſſe videbamur
illa iactata pars alia ſtatere plurimū pōde-
rauit. Tūc ego iratus vnā aurē olle precrupi
Ollam calicem vocabat quē dictus ceſar in
honore beati laurentij eccleſie aſtetenſi fie-
ri fecerat. quem in ſpeciali deuotione habu
erat. Cui ppter magnitudinē due aures in
erant Repertūq; eſt nunc et imperatorē obijſ
ſe et vnam aurem calicis fractam fuiſſe. Re
fert gregori⁹ in regiſtro ꝙ dū preceſſor ſu⁹
quedam ad corpus ſancti laurentij cuperet
meliorare et vbi nā corp⁹ eſſet neſciret. ſubi-
to corpus eius ignorāter aperitur. omēſq;
qui aderant tā monachi ꝙ manſionarij qui
corpus eius viderant infra decez dies mor-
tui ſunt. ¶ Notandū ꝙ paſſio laurentij
inter ceteras ſctōꝝ martiruz paſſiōes excel
lentiſſima videtur eſſe in quattuor: ſicut ex
dictis ſancti maximi epiſcopi et beati augu-
ſtini colligitur. Primo in paſſiōis acerbita
te. Secūdo in effectu ſiue vtilitate. Tertio
in ꝯſtantia ſiue fortitudine. Quarto in mi-
rabili pugnar modo victorie. Primo igitur
excellentiſſima fuit in pene acerbitate. De
cuius pene acerbitate ſic dicit btūs maxim⁹
epūs vel ſm quoſdā li. amb. Non eīn fratres
btūs laurētius breui vel ſimplici paſſiōe pa
titur. Nā qui gladio percutitur ſemel mori-
tur qui in flāmaꝝ camino mergif vno impe
tu liberaf. Hic aūt longa et multiplici pena
cruciatur vt mors ei nō deſit ad ſuppliciū et
deſit ad finē. Legimus beatos pueros in pe

narum ſuaruz deamabulaſſe flāmis et igne
os globos pedibus cōculcaſſe. vnde et beat⁹
laurentius non minori gloria preferendus
eſt. Siquidem illi in penaruz flāmis ambu
labant hic in ipo ſupplicij ſui igne diſcubuit
Illi veſtigijs pedum conculcauerunt incen-
dia iſte laterū ſuoꝝ diffuſione reſtrinxit. Iſti
ſtantes in pena eleuatis manibus orabant
ad dominum. iſte pſtratus in ſua pena toto
corpore dñm deprecabatur. Et notandū ꝙ
beatus laurentius poſt beatū ſtephanuz in
ter ceteros martires primatum tenere dici
tur. non quia maiorē penā ſuſtinuerit ꝙ ce-
teri martires cū multi tantā penaz et aliqui
etiam maiorem ſuſtinuiſſe legantur. ſz hoc
dicitur propter ſex cauſas inſimul occurren
tes. Primo ppter paſſionis locuz. qꝛ rome
que eſt caput mundi et vbi eſt ſedes apoſtoli
ca paſſus eſt. Scdo ppter pdicatōis officiū
qꝛ officium predicationis diligenter imple
uit. Tertio propter laudabilem diſtributio
nem theſaurorū: quas omnes pauperibus
ſapienter diſtribuit. Has tres rationes po
nit magiſter guilhelm⁹ altiſſiodorēſis. Quar
to propter auctēticatum et approbatuz eius
martiriū qꝛ et ſi de aliquibus maiora tormē-
ta legant. tū hoc autēticū nō habef et aliquā
do in dubiū vertitur. Huius aūt paſſio in ec
cleſia valde eſt ſolēnis et approbata. vnde et
multi ſancti in ſuis ſermonibus eius paſſio
nem approbant et confirmant. Quinto
propter dignitatis gradum quia fuit archi-
diaconus ſedis apoſtolice. Poſt quem vt
aiunt in romana ſede archidiaconus nō ſur
rexit. Sexto ppter ſeuiciā tormentorum qꝛ
grauiſſima ſupplicia pertulit vtpote qui ſup
cratē ferreaz aſſatus fuit. Unde de eo dicit
beatus augu. Laceratos artus et multa ver-
berū ſectione conciſos ſubiecto precepi igne
torreri vt per cratam ferreā que iam de fer-
uore continuo vim in ſe haberet vrendi con
uerſorum alterna mutatione mēbroꝝ fieret
cruciatus vehementior et pena productior.
¶ Secūdo fuit excellētiſſima in effectu
ſiue vtilitate. Ipſa eīn pene acerbitas ſm au
guſti. et maximū fecit eū glorificatiōe ſubli-
mem opinione et fama celebrē. deuotione lau
dabilē et imitatione inſignē. Primo igif glo
rificatione ſublimem. Unde Aug. dicit. Se-
uiſti pſecutor in martirē conſeuiſti et auxiſti
palmā dum augeras penam. Item maxim⁹
vel ſm quodā lib. Ambro. Quāuis in faui-
lam mēbra ſoluantur fidei tamen fortitudo
non ſoluitur. Corporis detrimentū ſuſtinet
ſed lucrū ſalutis acquirit. Itez Augu. Uere
beatuz corpus qd nō a fide xpi tormētū imu
tauit. ſed ad requiē ſancta religio coronauit
Scdo opinione et fama celebrē. Maxim⁹
vel ſm quoſdā lib. Ambro. Beatū martirez
laurentiū grano ſinapis poſſumus cōpara-
re. qꝛ diuerſis attritus paſſionibus p totum
orbē grā ſui meruit fragrare miſterij. Qui
antea cōſtitutus in corpe humilis ignotus
et vilis poſtea ꝙ vexatus laceratus exuſtus
fuit. vniuerſis p totū mundū eccliijs odorem
ſue nobilitatis infudit. Idē. Sanctuz eſt ac
deo placituz vt natale ſancti laurētij pcipua
deuotione veneremur. cuius radiātibus flā
mis victrix in hūc quoq; diem toto orbe xpi
choruſcat eccleſia Idē. Tāta eīn gloria mar
tirij preclarus extitit in paſſione ſua ꝙ mun
dum illuminauerit vniuerſum. Tertio deuo
tione laudabilē. quare autē ſit laudandus et
cū deuotione ſuſcipiendus oſtendit Augu.
tribus rōnibus ſic dicens. Beatuz virū lau
rentiū tota debemus deuotione ſuſcipere.
Primo qꝛ precioſum ſanguinē ppter deum
tradidit. Deinde qꝛ ei prerogatiuā apud de-
um noſtrū nō minimā cōtulit oſtendēs qua
lis dz eſſe xpiana fides de cuius cōſortio exi
ſtere martires meruerūt. Tertio ꝙ ibidē tā
te et tam ſancte conuerſationis fuit vt coro-
nam martirij tpe pacis iueniret. Quarto fe
cit eū imitatione inſignez. Unde aug. Hec
totius cauſa paſſionis ppter quā morti ad-
dictus eſt vir ſanctus. vt ſui ſimiles ceteros
eſſe hortaretur. In tribus autē ſe nobis imi
tabilem exhibet. Primo in aduerſorū forti
perpeſſione. vnde aug. Ad erudiendū dei po
pulum nullorū eſt vtilior forma ꝙ martirū
eloquentia facilis ad exortandum ſit ratio
efficax ad ſuadendum. Ualidiora tamē ſunt
exēpla ꝙ vba et pl⁹ eſt ope docere ꝙ voce. In
quo excellentiſſimo genere doctrine beatus

martir laurentius ꝙ glorioſa polleat dignitate etiam perſecutores ipſius ſentire potuerunt quo illa mirabilis fortitudo animi nō ſolū non cederet. ſed etiā alios exemplo ſue tollerantie roboraret. Scdo in fidei magnitudine ⁊ feruore maximus vel ambro. Dum in fide ſua perſecutoris flāmas vicit oſtendit nobis per ignem fidei gehēne incendia ſuperare ⁊ amore chriſti diē iudicij nō timere Tertio in ardenti deuotione. Idē vel ambroſius. Illuminauit mundum plane laurētius eo lumine quo ipſe ſuccenſus eſt ⁊ flammis quas ipſe pertulit oīm xpianoꝝ corda caleſecit. De his trib⁹ etiā ſic dicit maxim⁹ vel ambroſius ſm quoſdā libros. Beati laurentij exemplo prouocamur ad martirium accēdimur ad fidem. incaleſcimus ad deuotōez

H Tertio fuit excellētiſſima in cōſtantia ſeu fortitudine. De cui⁹ cōſtantia ⁊ fortitudine ſic dicit beatus Aug. beatus laurēti⁹ māſit i xpo vſqꝫ ad tēptationē. vſqꝫ ad tyrānicā interrogationē vſqꝫ ad accerrimā cōminationē vſqꝫ ad pemptionē. In qua longa morte qꝛ hn̄ manducauerat ⁊ hn̄ biberat tanꝗ illa eſca ſaginatus ⁊ illo calice ebrius factus tormēta nō ſenſit nō ceſſit. ⁊ in regnū ſucceſſit. Adeo autē fuit cōſtans ⁊ firmus ꝙ nō ſolū tormentis non ſuccubuit. ſed etiā ex ipſis tormētis vt habetur ex dictis beati maximi factus eſt perfectior in timore feruentior in amore ⁊ iocūdior in ardore. De primo ſic dicit. Extenditur ſuper flāmarū ignitos globos ⁊ ſepius verſatur in latera: ſed ꝗto plus penarum patitur. tanto amplius xpm̄ dn̄z ꝑtimeſcit. Quantum ad ſcdm̄ ſic ait maxim⁹ vel ſm quoſdam libros ambroſius. Granū ſinapis cū atteritur accenditur laurenti⁹ cū patitur inflāmatur. Idē. Nouo admiratōis genere alius illū torquet. ⁊ alij ſeuientes tormenta perficiunt. ſed deuotiorē laurentiū ſaluatori ſupplicia attrociora fecerūt. Quātum ad tertiū ſic dicit. Cor eius tāta fide in xpi magnanimitate cōcaluit vt deſpectis ꝓprij corporis cruciatib⁹ inſaniſſimo tortori ſuo ⁊ triūphās ei⁹ ignibus letus illuderet. I

Quarto fuit excellētiſſima i mirabili pugna ⁊ modo victorie. Beatus nāqꝫ laurentius ſicut ex verbis maximi ⁊ auguſtini colligitur quinqꝫ ignes exteriores quodāmodo habuit quos tn̄ oēs ſuperauit fortiter et extinxit. Primus fuit ignis gehēne. ſcds ignis materialis flāme. tertius carnalis cōcupiſcētie quartus ardentis auaricie. quintus furētis inſanie. De extinctione primi ignis. ſcilꝫ gehēne ſic dicit maximus. Nūquid cedere poterat momentanee corporis vſtioni. cui⁹ fides eternū gehēne extinguebat ardorē. Itē trāſijt per ignē momentaneū atqꝫ terrenū. ſed flāmā gehēne ꝑpetuo exurētis euaſit. De extinctiōe ſcdi ignis. ſ. materialis flāme ſic ait maximus vel amb. ſm quoſdā libros. Corporali laborabat incēdio. ſed diuinus ardor materialē reſtrinxit ardorē. Item ꝗuis rex improbus ligna ſubijceret incendia maiora ſupponeret tn̄ ſanctus laurentius has flammas fidei calore accenſus nō ſenſit. Itē auguſti. Superari charitas xpi flāma nō potuit ⁊ ſegnior fuit ignis qui foris vſſit ꝙ qui intus accendit. De extinctione tertij ignis. ſcꝫ carnalis cōcupiſcētie ſic dicit maximus. Ecce beatus laurentius trāſijt per ignē nō quo aduſtus inhorruit. ſꝫ illuminatus effulſit arſit ne arderet ⁊ ne vreretur vſtus eſt. De extinctione quarti ignis. ſcꝫ auaricie qualiter euanuit auaricia eorū qui theſauros cupiebāt ⁊ fruſtrata eſt ſic dicit aug. Armat gēma face hō cupidus pecunie ⁊ veritatis inimic⁹ auaricia vt rapiat aurum. impietate vt auferat xpm. Nihil obtinēs nihil ꝓficis humana crudelitas. Subtrahitur tormētis tuis materia mortalis ⁊ laurētio in celū abeunte tu deficis flāmis tuis. De extinctione quinti ignis. ſcꝫ furētis inſanie qualiter videlicet inſania perſequētiū fruſtrata eſt ⁊ ānihilata ſic dicit maxim⁹. Superatis flāmaꝝ miſtris oē mūdane inſanie reſtrinxit incēdiū. Ad hꝰ vſqꝫ diabolica ꝑfecit itētio vt vir fidelis ad dn̄m ſuū glorioſus aſcēdat. ⁊ crudelitas ꝑſequentiū cū ſuis ignibus ꝯfuſa torpeat. qđ eīm ꝑſequentiū inſania ignis fuerit oſtendit cū ait. Furor gentilis accenſus craticulā preparat ignitā: vt indignationis ſue flāmas ignibus vindicaret Nec mirū ſi hos qnqꝫ ignes exteriores ſupauit: qm̄ ex verbis ꝑdicti maximi

habent tria refrigeria q̄ intus habuit ⁊ tres ignes in corde portauit. ꝑ q̄ oēm ignē exteriorē ⁊ refrigerio mitigauit ⁊ maiori incēdio ſupauit. primū nāqꝫ refrigeriū fuit deſideriū regni celeſtis ſcdm meditatio diuine legꝭ. tertiū puritas conſcie ꝑ hoc triplex refrigeriū oēm ignē exteriorē extinctū fecit ⁊ frigidū reddidit. De primo refrigerio qđ eſt deſideriū celeſtis glie. dixit maxim⁹ vl' ambro. ſm quoſdā libros. Nec eīm beatus laurēti⁹ ignium ſentire tormēta poterat qui in ſenſib⁹ refrigeriū paradiſi poſſidebat. Itē iacet ante pedes tyrāni exuſta caro corpus exanime nihil tn̄ detrimēti patit in terris cui⁹ animi⁹ demorat in celis. De ſcdo refrigerio qđ eſt meditatio legis diuine: ſic dicit maxim⁹ vel ambroſi⁹. Dū xpi cogitat ꝑcepta frigidū eſt illi oē qđ patit. De tertio refrigerio: qđ eſt puritas ꝯſcie ſic dicit. Ardet ꝑfecto tot' viſcerib⁹ fortiſſimus martir ⁊ vrit. ſed regnū dei pertractās refrigerio ꝯſcie victor exultat. Habuit nihilominꝰ vt dē maxim⁹ oſtendit tres ignes interiores per quos omēs ignes exteriores maiori incēdio ſuperauit. prim⁹ fuit fidei magnitudo. ſcds ardēs dilectio. tertius vera dei cognitio q̄ ipſum irradiauit tāꝙ ignis. De pmo igne ſic dicit idē vel ambr. Inꝗtū in illo fidei ardor feruet in tantū ſupplicij flāma frigeſcit. Itē eſſe ſaluatorē ignē feruorē fidei legim⁹ in euāgelio. Ignē veni mittere in terrā. Hoc igit igne beatus laurētius accenſus flāmarū nō ſenſit incendiū De ſcdo igne ſic ait idē vel ambro. Ardebat extrinſecus martir laurēti⁹ tyrāni ſeuientis incēdijs ſed maior illū intrinſecus xpi amoris flāma torrebat. De tertio igne ſic dicit. Fortiſſimū martirē ſeuiſſima ꝑſecutoris flāma ſuperare non potuit: quia longe ardentius veritatis radijs mens eius accenſa feruebat. Item. Odio perfidie ⁊ amore veritatis accenſus appoſitā ſibi extrinſecus flāmā aut nō ſenſit aut vicit. Habet autē inter ceteros martires beatus laurentius tria priuilegia ꝗtū ad officiū. Primū eſt in vigilia. Solus eīm inter martires vigiliā hꝫ. Sꝫ vigilie ſanctoꝝ ꝓpter multas deordinatiōes: hodie in ieiunia mutate ſunt. mos eīm fuit olim vt refert iohānes beleth vt in feſtiuitatibus ſanctoꝝ hoies cū vxorib⁹ ⁊ filiabus ad eccliam venirent: ⁊ ibi cū luminaribus pernoctarēt. Sed qꝛ multa adulteria in his vigilijs fiebāt. Statutū fuit vt vigilie in ieiunia ꝯuerterent. Nomen tn̄ antiquū eſt retētum: qꝛ nō ieiunia ſed vigilie adhuc appellātur. Secundum eſt in octaua. Ipſe nāqꝫ ſolus cum ſtephano hꝫ octauā inter martires ſicut martinus inter cōfeſſores. Tertiū eſt in regreſſionibus antiphonarū qđ ſolus ipſe ⁊ paulus hꝫ: ſed paulus ꝓpter excellētiā predicationis. iſte ꝓpter excellentiā paſſionis.

¶ De ſancto ypolito. xiij

Ipolitus dicit ab yper quod eſt ſupra ⁊ litos qđ eſt lapis quaſi ſupra lapidē. ideſt xpꝫ fundatus. vel ab in ⁊ polis qđ eſt ciuitas. vel ypolitus quaſi valde politus. Fuit enim ſuper lapidē xpꝫ bene fundatus per conſtantiam ⁊ infirmitatē. Fuit in ciuitate ſuperna per deſiderium ⁊ auiditatē. Fuit bene politus per tormētorum acerbitatē. A

Ipolitus poſtꝙ corp⁹ beati laurētij ſepeliuit. venit in domū ſuā ⁊ dans pacē ſeruis ſuis ⁊ ancillis. oēs de ſacramento altaris qđ iuſtinus preſbiter obtulerat cōicauerunt. Et appoſita menſa priuſꝙ cibum ſumeret venientes milites cum rapuerunt. ⁊ ad ceſarem duxerunt. quem videns decius ceſar ſubridens dixit ei. nūquid ⁊ tu magus effect⁹ es. qui corpus laurētij abſtuliſti. cui ipolitus. hoc feci nō quaſi magus ſꝫ quaſi chriſtian⁹. tūc deci⁹ furore repletus ꝑcepit vt habitu quo vt chriſtianus vtebatur expoliaretur ⁊ os eius lapidib⁹ tūderet cui ipolitus. nō me expoliaſti: ſꝫ magis veſtiſti. Cui decius. Quō inſipiens effectus es vt nuditatem tuā nō erubeſcas. Nūc ergo ſacrifica ⁊ viues ne cū laurentio pereas. Cui ypolitus Exemplū merear fieri beati laurētij quā tu ore polluto auſus es noiare. Tūc deci⁹ fecit cū fuſtibus cedi ⁊ pectinib⁹ ferreis laniari. Ille aūt ſe xpianū eē voce clara ꝯfitebat. Et cū tormēta huiōi derideret veſte militari q̄

antea vtebat̃ cũ veſtiri fecit boꝛtãs vt ami-
citiã ꝛ militiã pꝛiſtinã retineret. cui ypolit⁹
cũ diceret ſe xp̄o militari decı⁹ ira replet⁹ va
leriano p̄fecto cũ tradidit vt oẽs facultates
eius acciperet ꝛ diris toꝛmẽtis eũ interfice
ret. Inuento quoq; ꝙ eius familia xp̄iana
eſſet adducti ſunt oẽs ante conſpectũ eius.
Qui cũ ad ſacrificia cogerentur ↄcoꝛdia nu
trix ypoliti ꝑ oib⁹ reſpõdit. Nos cũ dño no
ſtro volumus moꝛi potius pudice q̄ ĩpudi-
ce viuere. Cui valerianus. Gen⁹ ſeruoꝝ nõ
niſi cũ ſupplicijs emendatur. tunc pꝛeſente
ypolito ꝛ gaudente iuſſit eã tãdiu plũbatis
cẽdi quouſq; emiſit ſpm̃. dixitq; ypolitus.
Gratias tibi ago dñe: quia nutricẽ meã an-
te cõſpectũ ſanctoꝝ̃ tuoꝝ pꝛemiſiſti. De-
inde extra poꝛtã tiburtinã valerianus ypo-
litũ cũ familia ſua duci fecit. ypolitus autẽ
oẽs ↄfoꝛtãs dixit. Fratres nolite metuere
q2 ego ꝛ vos vnũ deũ habem⁹. Iuſſitq; vale
rianus vt in ↄſpectu ypoliti. omibus capita
amputarentur. ypoliti vero pedes ad colla
indomitoꝝ̃ equoꝝ fecit ligari. ꝛ ꝑ carduos
ꝛ tribulos trahi tãdiu donec ſpm̃ exalaret
circa annos dñi. cclvi. Eoꝝ̃ coꝛpa iuſtin⁹ p̄ſ
biter rapuit ꝛ iuxta coꝛp⁹ ſancti laurẽtij ſepe
liuit. Coꝛp⁹ v̓o ſctẽ ↄcoꝛdie inuenire nõ po
tuit: q2 fuerat in cloacã pꝛoiectũ. Miles
aũt quidã noie poꝛphiri⁹ credẽs beatã ↄcoꝛ
diã aurũ aut gẽmas in veſtimẽtis habere
ad quẽdã cloacariũ noie ireneũ qui erat oc-
culte xp̄ianus acceſſit ꝛ dixit. Secretũ cuſto
di ꝛ extrahe concoꝛdiã: q2 ſpero ꝙ aurũ aut
gẽmas in veſtibus ſuis habet. cui ille. Oſtẽ
de mihi locũ ꝛ ſecretũ habeo. ꝛ q̇cq̇d inuene
ro nũciabo. Cũ ergo coꝛpus extractũ fuiſſ3
ꝛ nihil inueniſſent miles ille ꝑtinus fugit.
Et ireneus vocato quodã xp̄iano noie ha-
bũdo coꝛpus ad ſanctũ iuſtinũ detulit. qđ
ille deuote ſuſcipiẽs iuxta coꝛp⁹ ſancti ypo-
liti ꝛ alioꝝ̃ ſepeliuit. Quod valerianus au-
diens ireneũ ꝛ habundum tenuit. ꝛ ambos
in cloacam viuos miſit. quoꝝ̃ coꝛpoꝛa iuſti
nus rapuit ꝛ cũ alijs ſepeliuit. B Poſt
hoc decius cũ valeriano in currũ aſcendit
aureũ ꝛ ꝑrexit ad amphitheatrũ vt crucient
xp̄ianos. Arreptus igitur decius a demonio

clamabat. O ypolite cathenis aſperis victũ
me tenes. Ualerianus ſimiliter clamabat.
O laurenti igneis cathenis me ligatũ tra-
his. Et eadẽ hoꝛa valerianus expirauit. De
cius autẽ domũ reuerſus triduo a demonio
vexatus clamabat adiuro te laurenti mo-
dicũ ceſſa a toꝛmẽtis. ꝛ ſic miſerabilit̃ moꝛ-
tuus eſt. qđ vxoꝛ eius triphonia crudelis vi
dens dimiſſis oibus ad ſanctũ iuſtinũ cũ fi-
lia ſua cirilla acceſſit ꝛ ab eo cũ multis alijs
baptiſari ſe fecit. alia vero die cũ oꝛaret tri-
phonia emiſit ſpiritũ. Cuius coꝛpus iuſtin⁹
pꝛeſbiter iuxta coꝛpus ſancti ypoliti ſepeli-
uit. Audiẽtes vero quadraginta ſeptẽ mili-
tes ꝙ regina ꝛ eius filia chꝛiſtiane effecte eſ
ſent. venerunt cũ vxoꝛibus ſuis ad iuſtinũ
pꝛeſbiterum vt baptiſma ſuſciperent. quos
oẽs dioniſi⁹ qui ſancto ſixto ſucceſſerat ba-
ptizauit. Claudius autem imperatoꝛ ciril-
lam cum ſacrificare nollet iugulari fecit. et
ceteros milites decollari: quoꝝ̃ coꝛpoꝛa a-
grouerano cum ceteris ſepeliuntur. Et ad-
uertẽdũ ꝙ expꝛeſſe habetur hic ꝙ illi decio
qui laurẽtiũ ꝛ ypolitũ martirizauit ſucceſſit
claudius. Claudius autem non ſucceſſit de
cio imperatoꝛi immo decio ſucceſſit ſm̃ cro
nicas voluſianus voluſiano galienus. galie
no claudius. opoꝛtet ergo dicere vt videt̃ ꝙ
aut galienus fuerit binomius ꝛ quod dict⁹
ſit galienus ꝛ decius: ſicut dicit vincẽtius in
cronica ſua. ꝛ godofridus i libꝛo ſuo: aut ꝙ
galienus in ſui adiutoꝛiũ quendã noie de-
cium fecerit ceſarem. non tamen imperato
rem ſicut dicit richardus in cronica ſua. De
hoc martire ſic dicit Ambꝛoſius in pꝛefatio
ne beatus martir ypolitus chꝛiſtũ verũ du-
cem conſiderans miles eius eſſe maluit q̄
dux militũ cõpꝛobari. Beatũq; laurentiũ
ſue cuſtodie mãcipatũ nõ perſecutus eſt. ſ3
ſubſecutus. Qui cũ theſauros eccl̃ie diſcu-
teret inuenit theſaurũ quẽ nõ tirannus eri-
peret. ſed quẽ pietas poſſideret. inuenit the
ſaurũ vnde vere diuitie peterent̃. ſpꝛeuit fa
uoꝛem tiranni vt cũ regis ꝑpetui gratia cõ-
pꝛobaretur. mẽbꝛis diuidi nõ refugit ne ne-
xibus diuelleret̃ eternis. Bubulcus quidã
noie petrus cum in feſto ſancte marie mag

dalene plauſtrũ iunxiſſet ꝛ boues ſequens
ipſos maledictis vrgeret. pꝛotinus boues ꝛ
aratrũ a fulmine abſumuntur ꝛ ipſe petrus
qui hoc impꝛecatus fuerat ſupplicio attro-
cioꝛi toꝛquebatur. Nã ignis eũ arripuit ad-
eo ꝙ carnibus ꝛ neruis tibie ꝛ cruris cõſum
ptis oſſa paterent ꝛ ipſa tandem tibia a ſua
compage penitus ſolueretur. Tunc ille ad
quandam eccleſiam beate virginis accedẽs
tibiam ipſam in quodã foꝛamine ipſius ec
cleſie abſcondit ꝛ beatam virginem lachꝛi-
mis ꝛ pꝛecibus pꝛo ſua liberatione rogauit
Et ecce nocte quadam beata virgo cũ bea
to ypolito ei in viſione affuit ꝛ eidem ypoli
to vt petrũ pꝛiſtine ſanitati reſtitueret im
perauit. ſtatimq; ſanctus ypolitus tibiam
de foꝛamine accipiens loco ſuo quaſi ſurcu-
lum arboꝛi in momento inſeruit. In qua in
ſitione tãtos doloꝛes ſenſit vt ſuis clamoꝛi-
bus totam familiam excitaret. Qui ſurgẽ-
tes ꝛ lumen accẽdentes. petrũ duo crura et
duas tibias habere conſpiciunt. Sed ſe de
ludi putantes ipſum iterum atq; iterum cõ
tractabant ꝛ membꝛa vera ipſũ habere cõ
ſpiciebant qui vix eum excitantes vnde hoc
ſibi acciderit ſciſcitantur. Sed ille eos lude
re exiſtimans tandem victus rem vidit ꝛ ex
tupuit ſ3 tamẽ coxa noua mollioꝛ q̄ vetuſta
ad ſuſtinentiam coꝛpoꝛis non poterat exe-
quari. Unde ad publicationẽ miraculi per
annũ claudicauit. Et tũc iterũ beata virgo
eidẽ apparẽs ſancto ypolito dixit vt q̇cquid
curatõi deeſſet ſupplere deberet. Euigilãs
igitur ꝛ ſe plene ſanatũ inueniẽs recluſoꝛiũ
introiuit. Cui diabolus in ſpecie nude mu-
lieris frequentiſſime apparebat. ꝛ nudã ei
ſe ingerens quanto ille foꝛtius reſiſtebat tã
to illa impudentius incumbebat. Cũ ergo
illa cum plurimũ vexaret. tandẽ ille ſtolã
ſacerdotalem accipiens collum eius cinxit
ꝛ mox diabolo abſcedente cadauer putridũ
ibidem remanſit. Tantuſq; fetoꝛ inde exa-
lauit vt nullus qui hoc vidit ambigeret quin
coꝛpus alicuius mulieris moꝛtue fuiſſet et
ꝙ diabolus aſſumpſiſſet.

¶ De aſſumptione beate Marie virginis.
cxiiij. A

ASſumptio beate ma
rie virginis qualiter facta ſit ex
quodã libello apocrifo q̇ iohan
ni euãgeliſte aſcribit̃ edocetur
Apl̃is nãq; ob p̄dicationis gratiã diuerſas
mũdi ſubeuntibus regiões virgo beata in
domo iuxta montẽ ſion poſita dicit̃ remãſiſ
ſe oĩaq; loca filij ſui. ſ. locũ baptiſmi. ieiunij
oꝛõnis paſſionis. ſepulture reſurrectionis
ꝛ aſcenſionis quo aduixit deuotione ſedula
viſitauit. Et ſ3 ꝙ ait epiphani⁹ vigintiquat
tuoꝛ annis poſt aſcẽſionẽ filij ſui ſuperuixit
Refert ergo ꝙ beata virgo quãdo xp̄m con
cepit erat annoꝝ̃. xiiij. ꝛ in. xv. ipſum peꝑit
ꝛ vixit cũ eo annis. xxxiij. ꝛ poſt moꝛtẽ xp̄i ſu
ꝑuixit. xxiiij. annis. Et ſm̃ hoc q̃n obijt erat
annoꝝ̃. lxxij. Pꝛobabilius tñ videt̃ qđ alibi
legit̃ vt. xij. annis filio ſuꝑuixerit ꝛ ſic ſexa-
genaria ſit aſſumpta. cũ apl̃i totidẽ annis p̄
dicauerãt in iudea ꝛ circa ꝑtes illas. ſicut ec
cleſiaſtica tradit hiſtoꝛia. Die igit̃ quadã dũ
in filij deſideriũ coꝛ virginis vehemẽter ac
cenditur. eſtuans animus cõmouet̃ ꝛ in ex-
terioꝛẽ lachꝛimarũ abundantiã excitat̃. Cũ
q; ad tp̄s ſubtracti filij equanimiter nõ fer-
ret ſubtracta ſolatia. ecce angelus cũ multo
lumine eidẽ aſtitit. ꝛ reuerenter. vtpote ſui
dñi matrẽ ſalutauit. Aue inquit benedicta
maria ſuſcipiens benedictionẽ illius q̇ mã
dauit ſalutẽ iacob. Ecce aũt ramũ palme de
paradiſo ad te dñam attuli quẽ ante feretrũ
poꝛtare iubeas cũ die tertia de coꝛpoꝛe aſſu
meris. nã filius tuus te matrẽ reuerendã
expectat. Cui maria reſpondit. Si inueni
gratiã in oculis tuis obſecro vt nomen tuũ
mihi reuelare digneris: ſed hoc peto inſtan
tius vt filij ꝛ fratres mei apoſtoli ad me pa
riter congregent̃. vt eos anteq̄ moꝛiar coꝛ
poꝛalibus oculis videam ꝛ ab eis ſepeliri va
leam. ꝛ ipſis pꝛeſentibus ſpm̃ deo reddam.
Hoc iterũ peto ꝛ obſecro vt aĩa mea de coꝛ
poꝛe exiens nullũ ſpiritũ teterrimũ videat
nullaq; mihi ſathane ꝑtãs occurrat. Cui an
gelus. Cur ſcire deſideras dña nomen meũ
quod am mirabile eſt ꝛ magnũ. Ecce autẽ
omnes ad te hodie congregabuntur apoſto
li qui nobiles tibi exhibebunt exequias fu-

neris ⁊ tu coꝛā conſpectu ſpirituū exalabis.
Nam qui olim ꝓphetā de iudea in babilonē
in crine attulit ſubito ipſe p̄culdubio ad
te apl̄os adducere poterit in momēto Ma
lignum autem ſpiritū videre cur metuis cū
caput eius omnino contriueris ⁊ ſpoliaue-
ris ipſum ſue poteſtatis imperio. fiat tamē
voluntas tua vt ipſos nō videas. his dictis
angelus cū multo lumine celos aſcēdit. pal
ma aūt illa nimia claritate ſplēdebat ⁊ erat
quidē virge viriditate conſimilis. ſꝫ folia ip
ſius vt ſtella matutina fulgebāt. Factū eſt
autē dum iohānes in epheſo p̄dicaret celuꝫ
repēte intonuit ⁊ nubes candida ipm̄ ſuſtu-
lit ac raptū ante marie ianuaꝫ collocauit ꝑ
cutienſqꝫ oſtiuꝫ interius introiuit ⁊ reuerē
ter virgo virginē ſalutauit. quē felix maria
cōſpiciens vehementer obſtupuit. ⁊ pre gau
dio lachꝛimas continere nequiuit. Dixitqꝫ
Fili iohānes memoꝛ eſto verboꝝ magiſtri
tui quibus me tibi matrem ⁊ te mihi in filiū
cōmendauit. Ecce a dn̄o euocata debitū hu
mane conditionis exoluo ac coꝛpus meū ti
bi cura ſollicita recōmedo. Audiui enī inde
os iniiſſe ꝯſiliū dicētes. Expectemꝰ. viri fra
tres quo adusqꝫ illa q̄ ieſuꝫ poꝛtauit ſubeat
moꝛtē. ⁊ coꝛpus eius cōtinuo rapiemus. ac
iniectū ignibus ꝯburemus. tūc igit̄ hāc pal
mam deferri facies ante feretrū cū coꝛpus
meū duxeritis ad ſepulchꝝ. dixitqꝫ iohānes
O vtinā hic eſſent oēs apoſtoli fratres mei
vt decenter tibi parare poſſemus exequias
ac exoluere laudes dignas. Hec illo dicēte
oēs apoſtoli de locis in q̇bus p̄dicabant a
nubibus rapiūtur. ⁊ ante marie oſtiū collo-
cantur. Qui vidētes ſe ibidē inſimul ꝯgre-
gatos mirabant̄ dicētes. Que nam cauſa ē
ꝓpter quā nos hic dn̄s inſimul cōgregauit
Iohānes igitur ad eos exiit ⁊ dn̄am de coꝛ-
poꝛe receſſurā p̄dixit ⁊ addidit dicens. Ui
dete fratres ne cū obierit aliquis eā defle-
at ne hoc vidēs populus cōturbetur ⁊ dicat
Ecce quō iſti timēt moꝛtē: qui tamē aliis p̄-
dicant reſurrectionē. B Dioniſius pau
li apoſtoli diſcipulus in libꝛo de diuinis noi
bus hoc idē aſſerit apoſtolos ſcꝫ in doꝛmiti
one virginis ꝯueniſſe ⁊ ſe ſimiliter interfuiſ
ſe ac vnūquēqꝫ in laudē x̄pi ⁊ virginis ſermo
nē feciſſe. Ait enim ſic loquēs ad ierotheū
Nos vt noſti ⁊ ipſe. ⁊ multi ſanctoꝛū noſtro
rum fratrū cōuenimus ad viſionē coꝛpoꝛis
vite p̄ncipis ⁊ quod deū ſuſcepit. Aderat au
tem ⁊ frater dn̄i iacobus ⁊ petrus ſumma ⁊
ꝓuectiſſima theologoꝝ ſummitas. Poſtea
viſum eſt poſt viſionem vt vniuerſi gerarche
laudarent ſicut vnuſquiſqꝫ erat ſufficiēs in-
finite virtutis bonitatē thearchice infirmi
tatis. Hec dioniſius. Cū autē beata maria
omnes apoſtolos cōgregatos vidiſſet dn̄m
benedixit. ⁊ in medio eoꝛū ardētibus lāpadi
bus ⁊ lucernis conſedit. Circa vero hoꝛam
noctis tertiā ieſus aduenit cū angeloꝝ oꝛdi
nibus patriarcharū cetibus martirū agmi
nibus cōfeſſoꝛū acie. virginūqꝫ choꝛis ⁊ an
te thoꝛū virginis acies oꝛdinantur ⁊ dulcia
cantica frequentātur. Quales autē exequie
ibidē celebꝛate ſint. ex p̄dicto libello q̄ io-
hanni aſcribit̄ edocet̄. Nāꝫ pꝛioꝛ ipſe ieſus
inchoauit ⁊ dixit. Ueni electa mea ⁊ ponaꝫ
in te thꝛonū meū: q2 cōcupiui ſpeciē tuā. Et
illa. Paratū coꝛ meū dn̄e paratū coꝛ meum
tunc oēs qui cū ieſu venerant dulciter into-
nauerunt dicētes. hec eſt q̄ neſciuit thoꝛum
in delictis habebit fructū in refectiōe aīarū
ſanctarū. Ipſa autē de ſemetipſa cecinit di
cens. Beatā me dicēt omnes generatiōes
Quia fecit mihi magna qui potēs eſt ⁊ ſan-
ctum nomen eius. Tūc cantoꝛ cantoꝛū om
nibus intonauit excellentius. Ueni de liba
no ſpōſa veni coꝛonaberis. Et illa. Ecce ve
nio quia i capite libꝛi ſcriptū eſt de me vt fa
cerem voluntatē tuā deus: q2 exultauit ſpi-
ritus meus in deo ſalutari meo. Sicqꝫ ma
rie aīa de coꝛpoꝛe egreditur ⁊ in vlnas filii
euolauit. Fuitqꝫ tam a doloꝛe carnis ex-
tranea ꝙ a coꝛruptiōe extiterat aliena. dixit
qꝫ apoſtolis dn̄s. Coꝛpus virginis matris
in vallem ioſaphat deferte ⁊ in monumēto
nouo quod ibidē inuenietis illud recondite
et me ibidem triduo donec ad vos redeā ex
pectate. Statimqꝫ circūdederunt eā floꝛes
roſarū. ſ. cetus martirū ⁊ lilia cōuallū agmi
na. ſ. angeloꝛum confeſſoꝛum ⁊ virginum.
Poſt eam apoſtoli clamitant dicētes. Uir

go prudentiſſima quo ꝓgrederis. Eſto no-
ſtri memoꝛ o domina. Tunc ad concentū a
ſcendentiū cetus qui remanſerant admira-
ti concite obuiaꝫ proceſſerunt. Uidenteſqꝫ
regem ſuū femine animam in vlnis ꝓpꝛiis
baiulantem. illamqꝫ ſuper illum innixaꝫ. ob
ſtupefacti clamare ceperunt dicentes Que
eſt iſta que aſcendit de deſerto deliciis afflu
ens innixa ſuper dilectuꝫ ſuum. Quibus cō
comitantes dixerūt. Iſta eſt ſpecioſa inter
filias hieruſalē ſicut vidiſtis eā plenā chari
tate ⁊ dilectione. Sicqꝫ in celū gaudens ſu
ſcipitur ⁊ a dextris filii in thꝛono gloꝛie col
locatur. Apoſtoli auteꝫ viderunt eius aīam
tanti eſſe candoꝛis vt nulla moꝛtaliū lingua
poſſit effari. C Tres autem virgines q̄
ibidem erant cum coꝛpus eius lauandi gra
tia expoliaſſent tāta ſtatim coꝛpus eius cla
ritate reſplenduit. vt tangi quidem ad lauā
dum poſſet. videri autem non poſſet. Tam
diu autem lux illa ibideꝫ reſplenduit: donec
coꝛpus a virginibus lotuꝫ fuit. Apoſtoli au
tem coꝛpus eius reuerenter ceperunt ⁊ ſup
feretruꝫ poſuerunt. Dixitqꝫ iohānes petro
Hanc palmaꝫ ante feretrū petre poꝛtabis
quia dominium nobis te p̄tulit ⁊ ſuarū oui
um paſtoꝛem ⁊ pꝛincipem oꝛdinauit. cui pe
trus. Hanc potius poꝛtare te cōuenit. quia
virgo a dn̄o es electus ⁊ dignū eſt vt palmā
virginis virgo ferat. Tu ſuper pectus do-
mini recūbere meruiſti. ⁊ exinde ſapientie
ac gratie plus ceteris fluenta potaſti. Et iu
ſtum videt̄ vt qui a filio recepiſti plus mu-
neris impendas virgini plus honoꝛis. Tu
igitur poꝛtare debes hāc palmā luminis ad
exequias ſanctitatis qui potatus es poculo
lucis de fonte ꝑpetue claritatis. Ego auteꝫ
poꝛtabo cū feretro ſanctum coꝛpus. Ceteri
autem apoſtoli fratres noſtri circūdantes
feretrū referant laudes deo. Paulus autē
dixit ei. Et ego q̄ minimus oīm veſtrū ſum
poꝛtabo tecū. Eleuātes itaqꝫ petrus ⁊ pau-
lus feretrū: petrus incepit cātare ac dicere
Exiit iſrael de egypto alleluia. Ceteri autē
apoſtoli cantū dulciter ꝓſequunt̄. Dn̄s autē
feretrū ⁊ apl̄os nube ꝓtexit: ita ꝙ ipſi nō vi
debant̄ ſed tantū coꝛū vox audiebat̄. Affue-
runt ⁊ angeli cū apoſtolis cōuenientes ⁊ totā
terram ſonitu mire ſuauitatis replētes. Ex
citati oēs ad tam dulcē ſonū ⁊ melodiā de ci
uitate velocius exeunt: ⁊ quid naꝫ hoc ſit di
ligenter ſciſcitantur. Tunc extitit qui dice-
ret. Mariā illā diſcipuli ieſu efferūt moꝛtu
am circa illā hanc quā auditis ꝯcinūt melo
diaꝫ. tūc ad arma oēs ꝯcurrerūt ⁊ ſe mutuo
hoꝛtabant̄ dicētes. Uenite oēs diſcipulos
occidamus ac coꝛpus illud qđ ſeductoꝛem
illū poꝛtauit ignibus cōburamꝰ. Pꝛinceps
autē ſacerdotuꝫ hoc videns obſtupuit: ⁊ ira
repletus ait. Ecce tabernaculū illius q̇ nos
⁊ genus noſtrū cōturbauit qualē gloꝛiā nūc
accepit. ⁊ hoc dicens. manus ad feretrū mi
ſit volens illud euertere. ac ad terrā deduce
re. tunc manus eius ſubito ambe aruerunt
⁊ lectulo adheſerunt. ita vt ad lectulū mani
bus penderet ⁊ nimio cruciatu vexatus la-
mentabiliter eiularet. Reliquus aūt populꝰ
ab angelis q̇ erant in nubibus cecitate per-
cuſſus eſt. Pꝛinceps aūt ſacerdotū clama-
bat dicēs Sancte petre in hac tribulatione
me non deſpicias ſed pꝛo me obſecro ad do
minū p̄ces fundas. Memoꝛ enim debes
eſſe qualiter aliquādo tibi aſtiti ⁊ qualiter te
accuſante ancilla hoſtiaria excuſaui. cui pe
trus. In obſequiis dn̄e noſtre ipediti ſumꝰ
⁊ curationi tue intendere nō valemus. Ue-
rūtamen ſi in dominū noſtrū ieſum ⁊ in hāc
que ipſum genuit ⁊ poꝛtauit credideris ſpe
ro ꝙ ꝯtinuo ſanitatis beneficio potieris qui
reſpōdit. Credo dn̄m ieſuꝫ x̄pm verū eſſe fi
lium dei ⁊ hanc ſacratiſſimā matrē eiꝰ. Sta
timqꝫ a feretro manꝰ eius ſolute ſunt: ſꝫ tn̄
in bꝛachiis adhuc ariditas remāſit ⁊ doloꝛ
vehemēs nō receſſit. Dixit ei petrus Oſcu-
lare feretrū ⁊ dic. Credo in deū ieſum x̄pm
quem iſta in vtero poꝛtauit. ⁊ poſt partū vir
go ꝑmanſit. Qđ cū feciſſet cōtinuo priſtine
eſt redditus ſanitati. dixitqꝫ ei petrus. Acci
pe hanc palmā de manu fratris noſtri iohā
nis ⁊ pones eā ſuper populū excecatū. ⁊ qui
cūqꝫ credere voluerit recipiet viſum. qui au
tem credere noluerit. videre non poterit in
eternū. mariā aūt poꝛtātes apoſtoli i monu
mento poſuerūt: ⁊ iuxta illđ vt dominꝰ iuſſe

rat conſederūt. Tertia aūt die veniens ihe-
ſus cum multitudine angeloꝝ ipſos ſaluta-
uit dicēs pax vobis. q̇ rñderūt. Gloria tibi de
us q̇ facis mirabilia magna ſolus. Et dixit
apl'is dñs. Quid gratie ⁊ honoris vobis vi-
detur vt mee nūc conferaȝ genitrici. Et illi.
Juſtum videt̃ dñe ſeruis tuis vt ſicut tu de-
uicta morte regnas in ſecula. ſic tue reſuſci-
tes matris corpuſculū ⁊ ad dextris tuis col
loces in eternum. quo annuēte Michael an
gelus cōtinuo affuit ⁊ marie animā corā do
mino p̄ſentauit. tūc ſaluator locutus eſt di-
cēs. Surge ꝓxima mea. colūba mea. taber-
naculū glorie. vaſculū vite. templū celeſte. vt
ſicut ꝑ coitū labē nō ſenſiſti criminis ſic i ſepul
chro ſolutōeȝ corporis minime patiaris. Sta
timq̈ aiam ad marie acceſſit corpuſculuȝ ⁊
de tumulo ꝓdijt glorioſuȝ. Sicq̈ ad ethereū
aſſumit̃ thalamū comitāte ſecū m'ltitudine
angeloꝝ. Thomas aūt cū abeſſȝ ⁊ rediēs cre
dere recuſaret. ſubito zonā qua corp' ei' pre
cinctū fuerat ab aere recepit illeſaȝ vt vel ſic
intelligeret q̄ totalr̃ fuiſſet aſſumpta. D
Hoc aūt totū q̄d predictū eſt videt̃ eſſe illud
apocrifum. de quo hieronimus in epiſtola ſi
ue ſermone ad paulā ⁊ euſtochiū ſic ait. Jlle
ſane libellus vere apocrifus eſt cenſendus
niſi quo ad aliqua fide digna que videntur a
ſanctis approbata que ſunt noue. ſ. q̄ ꝓmiſ-
ſa ſit ⁊ exhibita virgini oīmoda conſolatio a-
poſtoloꝝ omniuȝ cōgregatio ſine dolore cō-
ſummatio ſepulture in valle ioſaphat p̄para
tio exequialis deuotio xp̄i ⁊ totius curie cele
ſtis obuiatio iudeoꝝ ꝑſecutio miraculoꝝ in
omni cauſa decente choruſcatio in aīa ſimul
⁊ corꝑe aſſumptio. Porro alia multa ſunt
ibi poſita: potius ad ſimulationē q̄ ad veri-
tatē: vt q̄ thomas nō affuerit ⁊ veniēs dubi
tauerit ⁊ his ſimilia q̄ per ſe patent que ſunt
relinquenda potius q̄ aſſerēda. Ueſtimēta
aūt ipſius ad cōſolationē fideliū dicuntur in
tumulo remanſiſſe. Unde ⁊ de quadaȝ parte
ipſarum veſtium tale miraculū cōtigiſſe nar
ratur. Cū dux normanorum vrbem carnotē
ſium obſediſſet. ep̄s illius vrbis tunicā bea-
te marie que ibidē ſeruabat̃ more vexilli ha
ſte impoſuit ⁊ ſubſequēte populo ſecurus ad
hoſtes exiuit. Statimq̈ oīs hoſtilis exerci-
tus amentia ⁊ cecitate ꝑcuſſus eſt. ſtabatq̈
totus corde tremulus: ⁊ totus animo ſtupe
factus. Quod illi de ciuitate videntes. diui-
no iudicio ſuperaddūt ⁊ atrociter hoſtes ce
dunt. Q̄d beate marie plurimū diſplicuiſſe
ꝓbatur ex eo q̄ ꝓtinus tunica illa diſparuit
⁊ viſum continuo hoſtis recepit. Jn reuela-
tionib' ſancte elizabeth legit̃ q̄ dū ip̄a eliza
beth quādā vice in ſpiritu rapta eſſȝ. vidit in
loco valde remoto quoddā ſepulchrū multo
lumine circūfuſuȝ ⁊ quaſi ſpeciē mulieris in
eo ⁊ circūſtabat m'ltitudo angeloꝝ. ⁊ poſt pu
ſilluȝ de ſepulchro erepta eſt ⁊ in ſublime cū
illa aſtantium multitudine eleuata. Et ecce
in eius occurſum vir quidā de celis admira-
bilis ⁊ glorioſus aduenit portās in dextera
crucis vexillū: ⁊ cū eo infinita milia angelo-
rum. Sicq̈ eā alacriter ſuſcipiētes cum ma
gno cōcentu eam in celos dedurerūt. Poſt
modicū vero temporis elizabeth angelum
cum quo ſepe loquebatur de predicta viſio-
ne interrogauit. qui reſpondens ait. Oſten
ſum eſt tibi in hac viſione quomodo tam in
carne quā in ſpiritu dña noſtra i celū aſſum
pta eſt. Dicit aūt in eiſdē reuelationibus ſibi
reuelatū eſſe q̄ poſt. xl. dies ſui tranſitus in
corꝑe ſit aſſumpta. Nā beata maria ſecū col
loquēs ait. Poſt aſcēſionē dñi anno integro
⁊ tot dieb' quot ſunt a die aſcēſionis vſq̈ ad
diē mee aſſumptiōis ſuꝑuixi. Oēs autē apl'i
dormitioni mee interfuerūt ⁊ corp' meū re-
uerēter ſepulture dederūt ſed. xl. die poſt mo
dū reſurrexi. Cū aūt elizabeth eū interrogaſ
ſet vtrū hoc manifeſtare vel celare deberet
dixit. nec carnalibus ⁊ incredulis reuelan-
da: nec deuotis ⁊ fidelibus abſcondenda.
E Notādū eſt ergo q̄ glorioſa virgo ma
ria aſſumpta eſt ⁊ exaltata integralr̃ honora
biliter letanter ⁊ excellenter. Aſſumpta eſt
eñ integre in anima ⁊ corpore ſicut pie cre-
dit eccleſia. Quod quidem multi ſanctorum
non ſolum aſſerunt. ſed etiam hoc probare
apertis rationibus moliuntur. Bernardi
enim ratio eſt. Quoniā ſanctorum corꝑa de'
precioſa ſublimauit. vtputa petri ⁊ iacobi tā
glorioſe venerabilia reddidit ⁊ honore tam

mirifico ſublimauit. vt ⁊ ipſis deputet̃ loc'
eoruȝ venerationi congruus. ⁊ ad ipſa mun
dus ꝓperat vniuerſus. Si igitur marie cor
pus ſuper terrā eſſe dicatur. ⁊ nec tamē de-
uota frequentetur viſitatione fideliū nec ei
dem locus deputetur honoris. nimirū vide
bitur xp̄us honorē materni corporis cōtem
pſiſſe cū tamen ſuper terrā alioꝝ ſanctoꝝ
corpora ſic honoret. Hieronimus etiā dicit
q̄ xviij. kal'. ſeptēbris maria ad celos aſcen
dit. Q̄d vero dicit de marie corporali aſſum
ptione eccleſia potius elegit pie dubitare q̄
aliquid temere diffinire in ſequentibus cre
dendū eſſe ſic ꝓbat. Si nō deſinit qui dicūt
in his qui cū xp̄o reſurrexerunt perpetuā re
ſurrectionem iam eſſe completā ⁊ nonnulli
credant cuſtodeȝ virginis iohannē etiā glo
rificata carne gaudere cū xp̄o. cur id nō ma
gis eſt credenduȝ de matre ſaluatoris. Qui
enim dixit honora patrē ⁊ matrē ⁊ nō veni
ſoluere legē ſed adimplere. ꝑfecto matreȝ
ſuā ſuꝑ omnes honorauit. Nec nos de bea
ta maria modo factū ambigimus Aug. aūt
nō ſolū hoc affirmat ſed etiā tribus rōnibꝰ
hoc ꝓbat. Et prima quidē eſt carnis xp̄i et
virginis vnitas. Ait enim ſic. Putredo nā-
q̈ ⁊ vermis humane eſt opprobriū cōditio-
nis a quo opprobrio cū ieſus alienus ſit ma
rie natura excipitur quaȝ ieſus de ea aſſum
pſiſſe ꝓbatur. Secūda ratio eſt corporis ei'
dignitas. Unde ait. Thronū dei ⁊ thalamū
dñi. tabernaculū xp̄i dignū eſt ibi eſſe. vbi ē
ip̄e. Tam precioſuȝ theſaurū dignius eſt ce
lo ſeruari q̄ terra. Tertia eſt virginalis car
nis perfecta integritas Ait enim ſic Letare
maria leticia enarrabili. corꝑe ⁊ aīa in ꝓp̄o
filio cū ꝓprio filio. ꝑ ꝓpriū filiū. Nec ſeq̇ de
bet corruptionis erumna quaȝ nulla ſecuta
eſt. tantū filium pariendo integritatis cor-
ruptio vt ſit ſemper incorrupta quā tanta ꝑ
fudit gratia. ſit integre viuēs que omnium
integram perfectamq̈ genuit vitā. ſit cum
illo quem in ſuo geſſit vtero ſit apud illū illa
que genuit. fouit ⁊ aluit illū. maria dei geni
trix dei miniſtrix ⁊ ſeruitrix. De qua q̈ ali-
ter ſentire non audeo. aliud dicere non p̄ſu
mo. Ad hoc facit q̄ ille egregius verſifica-
tor ait. Scandit ad ethera virgo puerꝑera
virgula ieſſe. Non ſine corpore ſed ſine tem
pore tendit adeſſe. Secūdo letanter. de hoc
dicit gerardus ep̄s ⁊ martir in ſuis omelijs
Hodie virginē beatā celi ſuſceperūt letāter
angeli gaudendo. archāgeli iubilando. thro
ni exultādo. dñationes pſallendo. principa-
tus armoniſando. poteſtates cytharizando
cherubin ⁊ ſeraphin hymniſando atq̈ ad ſu
pernum diuine maieſtatis tribunal ducēdo
F Tertio honorabiliter. q̈ ipſe ieſus et
totus militie celeſtis exercitus eidē obuiaȝ
venit. Unde hieronimus Quis illud cogita
re ſufficiat. q̄ glorioſe hodie regina mūdi ꝓ
ceſſit. q̄to deuotionis affectu tota in ei' oc-
curſum celeſtiū legionū ꝓdierit multitudo
q̄tis ad thronū canticis ſit deducta q̄ pla
cito vultu q̄ ſerena facie. q̄ diuinis ample-
xibus a filio ſit ſuſcepta ⁊ ſuper oēm creatu
ram exaltata. Jdē Hodierna die credendū
eſt militiā celorū feſtiue genitrici dei adue-
niſſe eamq̈ ingenti lumine circūfulſiſſe. et
vſq̈ ad dei thronū cum laudibus ⁊ canticis
ſpiritualibus perduxiſſe. celeſtē quoq̈ mili
tiam hieruſalē tūc ineffabili leticia exultaſ-
ſe ⁊ iocundā taȝ ineffabili charitate ⁊ omni
gratulatione iubilaſſe: q̄m feſtiuitas hec q̄
nobis hodie reuoluit̃ annua illis oīb' facta
eſt continua. Creditur quoq̈ q̄ ipſe ſalua-
tor per ſe totus feſtiuus occurrerit ⁊ cū gau
dio eā ſecū in throno collocauerit. alr̃s quo-
q̈ non impleſſet q̄d in lege ip̄e mādauit ho
nora patrē tuū ⁊ matrē tuā. Hec hieronim'
Quarto excellenter. Hieronimus. Hec eſt
dies in qua vſq̈ ad throni celſitudinē inte-
merata mater ⁊ virgo ꝓceſſit. atq̈ in regni
ſolio ſublimata poſt xp̄m glorioſa reſedit.
Qualiter auteȝ in celeſti gloria ſublimata ⁊
honorificata ſit. oſtēdit beatus gerhardus
in ſuis omelijs dicēs. Solus dñs ieſus xp̄s
poteſt hanc magnificare quemadmodū fe-
cit vt ab ipſa maieſtate laudem continue ac
cipiat ⁊ honorem angelicis ſtipata choris.
archangelicis vallata turmis. thronorum
hincinde poſſeſſa iubilationibus. dñationū
circūcincta tripudijs. principatū circūſepta
obſequijs. poteſtatuȝ amplexata plauſibus

virtutuꝫ gyrata honorãtur. cherubin circũ
ſtantiata himnificationibus. ſeraphin vndi
qꝫ poſſeſſa ineffabilibus cantationibus. Ip
ſa quoqꝫ ineffabiliſſima trinitas perhenni
tripudio ſibi applaudit. atqꝫ ſua gratia i ea
tota redundante omnes eidẽ attendere fa-
cit. Apoſtolorũ ſplendidiſſimus ordo inceſ-
ſabili laude eaꝫ extollit. Martirũ multitu-
do omnimode ſupplicat tante dñe. Confeſ
ſorum exercitus innumerabilis continuuꝫ
ſibi perſonat cantum. Uirginum candidiſſi
ma concio ingem choreaꝫ ad ſuam celebrat
gloriam. Inuite etiaꝫ infernus ſibi vlulat:
ꝛ procaciſſimi demones conclamant. Qui-
dam clericus virgini marie deuotus contra
dolorem quinqꝫ vulneruꝫ xpi eam quotidie
per hec verba quaſi cõſolari ſtudebat dicẽs
Gaude dei genitrix virgo immaculata. gau
de que ab angelo gaudiuꝫ ſuſcepiſti. gaude
que genuiſti eterni luminis claritatem. gau
de mater gaude ſancta dei genitrix virgo.
tu ſola mater innupta te laudat omnis cre
atura ꝛ factura. genitrix lucis ſis pro nobis
queſumus perpetua interuentrix. Hic cuꝫ
nimio lãguore correptus ad extrema veniſ
ſet pauore perturbari cepit. Cui virgo appa
rens dixit. Cur fili tanto timore trepidas
qui totiẽs gaudiũ mihi nũciaſti. gaude etiã
tu. vt eternaliter gaudeas veni mecũ G
Miles quidã potens valde ꝛ diues dũ oia
bona ſua indiſcreta liberalitate diſpergeret
ad tantam deuenit inopiaꝫ vt qui conſueue
rat magna tribuere iaꝫ inciperet minimis
indigere. Habebat auteꝫ quandã vxorẽ pu
diciſſimam ꝛ beate marie valde deuotã. Ap
propinquante autẽ quadã ſolẽnitate in qua
predictus miles multa donaria ↄſueuerat
elargiri cuꝫ iam quid tribueret nõ haberet
nimia cõfuſione ꝛ verecundia ductus quo-
uſqꝫ predicta tranſiſſet ſolẽnitas deſertũ lo
cum meroris amicũ expetijt vt fortune ſue
incõmoda plangeret ꝛ verecũdiaꝫ euitaret
Et ecce ſubito quidã equus valde terribilis
terribiliorẽ habẽs ſeſſorẽ ad eũ acceſſit. Cu
ius ſeſſor eũ alloqͥtur ꝛ cauſaꝫ tante triſtitie
ſciſcitatur. Cui cũ oia q̃ ſibi cõtigerant per
ordinem enarraſſet. ille ait. Si mihi in mo

dico obtẽperare volueris magis q̃ antea
gloria ꝛ diuitijs abũdabis. Spõdet ille prin
cipi tenebraꝝ ſe quicqͥd iuſſerit libent̃ factu
rũ dũmodo ipe ſibi ipleat q̃ ꝓmittit. Et ille
Ecce pergẽs in domũ tuã i tali loco reqͥras
ꝛ ibidẽ tot auri ꝛ argẽti põdera. tot lapides
p̃cioſos inuenies. Mihi autẽ hoc facias vt
tali die vxorẽ tuã huc ad me adducas. Sub
tali ꝓmiſſiõe miles ad domuꝫ reuertit̃. ꝛ in
loco de quo ſibi dixerat querẽs oia repit q̃ p̃
dixit. Que inueniẽs mox emit palatia largi
tur dona. redemit fundos. cõparat ſeruos.
Appropinquante vero die ſtatuta vxorem
ſuã vocauit ꝛ dixit. Equuꝫ ↄſcendite. qꝛ ali-
quo lõgius mecũ ꝓgere vos oportet. Ad illa
tremẽs ac pauẽs viri impio ↄtradicere non
p̃ſumẽs beate marie ſe deuote cõmẽdauit.
ꝛ poſt virũ abire cepit. Cũ aũt longiꝰ ꝓceſſiſ
ſent ꝛ in via quãdã eccl̃iam inueniſſent. illa
de equo deſcẽdens. eccl̃iam intrauit viro ex
terius expectãte. Dũ vero btẽ marie ſe deuo
te cõmẽdaret. illa ſubito obdormiuit. ꝛ vͥgo
glorioſa predicte matrone in habitu ꝛ qua-
litate ſimilis de altari ꝓceſſit. ꝛ foras exiens
equũ ↄſcẽdit matrona illa in eccleſia dormi
ente ꝛ remanẽte. Uir aũt ſuã eſſe vxorẽ ar-
bitrãs ꝓfectus eſt. Cũ aũt ad locũ ſtatutuꝫ
veniſſet. ecce princeps tenebraꝝ cuꝫ nimio
impetu veniebat ꝛ ad locũ feſtinabat. Et cũ
appropinquaſſet ſtatim ille infremuit ꝛ tre
mens ac pauẽs accedere nõ p̃ſumpſit Dixit
qꝫ militi Infideliſſime hoim cur me taliter
illuſiſti ꝛ ꝓ tantis bñficijs mihi talia ↄtuliſti
Ego eñ tibi dixerã vt ad me deduceres tuã
cõiugeꝫ. ꝛ tu adduxiſti dñi genitricẽ. Uole-
bam vxoreꝫ tuã: ꝛ tu adduxiſti mihi mariã.
Nam cum vxor tua mihi multas inferat in
iurias de ea volebam expetere vltionem. et
tu ad me iſtã adduxiſti. vt me torqueas ꝛ ad
infernũ mittat. Audiens hoc vir vehemẽter
ſtupebat ꝛ pre timore ꝛ admiratione nimia
loqui nõ poterat. Beata auteꝫ maria dixit.
Qua temeritate nequam ſpiritus deuote
mee nocere preſumpſiſti. Non hoc tibi ipu-
ne cedet. Et nunc te hac plector ſententia
vt in infernum deſcendas ꝛ alicui me cũ de
uotione inuocanti nocere de cetero nõ p̃ſu-

mas. Ille aũt cuꝫ multo eiulatu receſſit. Et
vir de equo exiliens. ſe ad eius pedes pro-
ſtrauit. Quẽ virgo increpans. ad ſuaꝫ vxorẽ
que adhuc in eccleſia dormiuit iubet redire
ꝛ omnes diuitias demõis abijcere. Rediẽs
igitur cũ adhuc vxorẽ ſuã dormientẽ inueni
ret eaꝫ excitauit. ꝛ ſibi que acciderant enar-
rauit. Cũ aũt domũ rediſſent ꝛ oẽs demõis
diuitias abieciſſent in laude virginis deuo
tiſſime permanſerunt ꝛ multas poſtmoduꝫ
diuitias ipſa largiente vͥgine ceperũt. H
Ad iudiciũ dei quidã in viſiõe rapit̃ q̃ pctõꝝ
ſarcina grauabat. Et ecce ſathan affuit ꝛ di
xit. Nihil in huius aia habetis ꝓprij. ſꝫ mei
potius extat dñij. Habeo eñ ide publicũ in
ſtrumẽtuꝫ. Cui dixit dñs. Ubi eſt tuũ inſtru
mentũ. Et ille. Inſtrumentuꝫ habeo qđ ore
ꝓprio ipſe dictaſti ꝛ ꝑpetuo duraturũ ſanxi
ſti. Dixiſti enim quacũqꝫ hora comederitis
morte moriemini. Cũ igitur iſte ſit de ꝓge-
nie illorũ qui cibũ vetitũ comederũt iure in-
ſtrumenti publici mecũ in iudicio debet mo
ri. Dixit aũt dñs. Permittit̃ tibi o homo ꝓ
te loq̃. Ille aũt obmutuit. Dixit iteꝝ demon
Mea eſt iterũ p̃ſcriptiõe qꝛ eã iam. xxx. an-
nis poſſedi ꝛ mihi tanq̃ ſeruus ꝓpriꝰ obedi
uit. Et adhuc ille obmutuit. Demõ iterũ di-
xit. Mea eſt etiã qꝛ ꝛ ſi aliqua bona fecerit
eius tñ mala incõparabiliter vincunt bona.
Dñs aũt nolẽs cõtra eũ cito ꝓferre ſenten-
tiam eidẽ terminũ ↄceſſit octo dieꝝ vt octa-
uo die corã ſe cõpareret ꝛ de his oibꝰ rõneꝫ
redderet. Cũ igit̃ a facie dñi timẽs ac merẽſ
abiret quidã ei obuiauit ꝛ cauſam tante tri
ſtitie requiſiuit. Cui cũ ille oia ꝑ ordinẽ retu
liſſet ait ille. Ne timeas nec formidas quia
de primo viriliter te iuuabo. Cũ aũt ab eo i-
terrogaretur quo noie vocaretur ait. Ueri-
tas eſt nomẽ meũ. Inuenit quoqꝫ ſcđm q̃ ꝓ
miſit eũ iuuare efficaciter de ſecũdo. Inter-
rogatꝰ aũt quo noie vocaret̃ r̃ndit. Iuſticia
vocor. Die aũt octauo ante iudiciũ venit. et
demon ei primũ obiecit. Ad qđ r̃ndens veri
tas ait duplicẽ mortẽ eſſe nouimus corꝑis
ſcꝫ ꝛ gehẽne. Illud ergo inſtrumẽtũ qđ pro
te demõ allegas nõ loquit̃ de morte gehen-
ne; ſed corporis. Quod quidẽ ex hoc maniſe

ſtum eſt. qꝛ cũ oẽs in illa ſñia includant̃. ſcꝫ
q̃ corpore moriant̃. nõ tñ oẽs gehẽne ignibꝰ
moriunt̃ q̃tũ ei ad mortẽ corporis eſt ſemꝑ
duraturũ. q̃tũ vero ad mortem aie eſt ꝑ xpi
ſanguinẽ reuocatũ Tũc demõ videns qꝛ i pri
mo ſuccubuit. ſcđm ſibi obijcere cepit. Sed
iuſticia affuit ꝛ pro eo taliter r̃ndit. Licet eũ
multis annis ſeruũ poſſederis. tñ ratio ſem
per ↄtradixit. ſemꝑ eñ ratio murmurabat.
q̃ tã crudeli dño ſuiebat. ad tertiũ obiectuꝫ
neminẽ habuit adiutorẽ. Dixitqꝫ dñs. Affe-
ratur ſtatera. ꝛ bona ꝛ mala oia ponderent̃.
Ueritas aũt ꝛ iuſticia pctõri dixerũt Ad ma
treꝫ miſericordie q̃ iuxta dñꝫ ſedet tota mẽ-
te recurre ꝛ eã in tui adiutoriũ inuocare ſtu-
de. Quod cũ ille feciſſet btã maria in eiꝰ ad-
iutoriũ venit ꝛ ſuꝑ ſtateram ex illa parte vbi
erant pauca bona manũ appoſuit. Dyabolꝰ
autem ex alia parte trahere conabat̃. Sed
mater miſericordie preualuit. ꝛ peccatoreꝫ
liberauit. Ille igitur ad ſe rediẽs in melius
vitã mutauit. I In ciuitate bituricẽſi
circa annos dñi. d. xxvij. cuꝫ chriſtiani in die
paſche cõmunicarẽt cũ pueris chriſtianorũ
quidem puer iudeorum ad altare accedens
corpus domini cum eideꝫ percepit. Reuer-
ſus domum. cum a patre vnde veniſſet in-
terrogaretur reſpondit ſe cum pueris chri-
ſtianis cum quibus ad ſcholas ibat ad eccle
ſiaꝫ iuiſſe. ꝛ cum eis communicaſſe. Tunc
pater eius furore repletus puerum appre-
hendit ꝛ continuo in fornacem ardentẽ que
ibideꝫ erat proiecit. Statim autem dei ge-
nitrix in ſpecie imaginis quam puer ſuper
altare viderat eidem affuit. et eum illeſum
ab igne ſeruauit. Mater vero pueri mul-
tos iudeoruꝫ ꝛ chriſtianorũ ſuis clamoribꝰ
congregauit. Qui videntes puerum in for-
nace nil leſionis habentem. ipſum inde ex-
traxerunt. et quomodo potuiſſet euadere in
terrogauerunt. Qui reſpondit. Quoniã illa
reuerenda domina que ſuper altare ſtabat
mihi auxiliũ prebuit ꝛ om̃e a me incendium
ꝓpulſauit. Tũc xpiani itelligẽtes eſſe ima-
ginẽ beate marie patrẽ pueri acceperũt ꝛ ip
ſum in fornaceꝫ proiecerũt. Qui cõtinuo cõ
buſtus ꝛ penitus conſumptus eſt. Quidam

monachi ante diem iuxta fluuium ſtabant.
⁊ ibidem ſe fabulis ⁊ ocioſis ſermonibus re
ſolucbant. Et ecce audiunt remiges per flu
men impetu nimio nauigātes. Quibus mo
nachi dixerūt. Qui eſtis vos. Et illi. Demo-
nes ſumus qui animā ebꝛoini pꝛepoſiti do-
mus regis frācoꝝ qꝛ monaſterio ſancti gal-
li apoſtatauit in infernū deferimus. Quod
audientes monachi vehementiſſime timue
runt ⁊ foꝛtiter exclamauerāt. Sācta maria
oꝛa pꝛo nobis. Quibus demones dixerunt.
Bene mariaz inuocaſtis. Uos eñ diſcerpe
re ⁊ ſubmergere volebamꝰ. qꝛ vos diſſolute
⁊ extra hoꝛā confabulātes inuenimus. Tūc
monachi redeūt ad cenobiū ⁊ demones pꝛo
perāt ad infernū. Erat quidā monachus val
de lubꝛicus ſed in beatam mariā valde deuo
tus. Quadā nocte ad ſcelus aſſuetū pergēs
⁊ coꝛā altari tranſiens. beatā virginem ſalu
tauit ⁊ ſic de eccleſia exiens dum quendā flu
uiuz vellet trāſire in aquā occidēs expirauit
cuius animā cum demones rapuiſſent. affu
erūt angeli vt eū liberarent. Quibus demo
nes dixerūt. Ut quid huc aduenistis nihil in
hac aīa habētes. Statimq; beata maria af
fuit ⁊ cur eiꝰ animā rapere pꝛeſumpſerāt in
crepauit. Illi aūt dixerūt qꝛ eum finiſſe vitā
in malis operibus inuenimus. At illa. Fal-
ſa ſunt que pꝛofertis. Scio eñ ꝙ aliquo per
gens me pꝛimo ſalutabat ⁊ rediēs ſimiliter
faciebat. Quod ſi dicitis vobis vim fieri po
namus in iudicio ſummi regꝭ. Cum de hoc
coꝛam dño diſcreparent. placuit ei vt anima
ad coꝛpus rediret ⁊ de ſuis actibus penite-
ret. Interea fratres vidētes matutinas dif
ferri ſacriſtam querūt ⁊ vſq; ad fluuiū ꝑgen
tes ſubmerſum in aqua reperiunt. Cūq; ex-
tracto coꝛpoꝛe ſccū quid factū fuerat mira-
rentur ille repente ad vitā rediit ⁊ rē geſtam
referēs vitā in bonis operibus cōſummauit
Quedam mulier a demone ſibi viſibiliter in
foꝛma hominis apparēte multas moleſtias
ſuſtinebat multaq; remedia nunc aque be-
nedicte aſperſionē nūc hoc nunc illud adhi-
bebat ſed nec ſic ille ceſſabat. Quidā aūt vir
ſanctus ſibi cōſuluit. vt cū ad eā accederet il
la eleuatis manibꝰ ſancta maria adiuua me
pꝛotinus exclamaret. Quod cum illa feciſſz.
diabolus quaſi lapide percuſſus territus ſte
tit ⁊ poſtmodū dixit. Malus diabolus intret
in buccā illius qui te iſtud docuit. Et ſtatim
euanuit. nec ad eum poſtmodū acceſſit. ℟

Odus ſacratiſſime aſ
ſumptiōis marie tradiꝛ in quo
daz ſermone ex diuerſis dictis
ſanctoꝝ cū pilato qui in pluribꝰ
eccleſijs ſolēniter legiꝛ. Ubi ſic habetur que
in ſanctoꝝ patrū narratiōibus in toto oꝛbe
de veneranda migratione dei genitricis in-
uenire potui ad ipſius laudez cōmemoꝛarē
curaui. Sanctus coſmas cognomēto veſti-
toꝛ ea que ab eoꝝ poſteris qui interfuerunt
ſe didiciſſe certa relatione commemoꝛat ob
mittenduz non eſt. Ait eñ. Quoniā eñ xp̄s
ad ſe vite genitricē diſpoſuit adducere ꝑ an
gelū cōſuetū ei pꝛenunciat doꝛmitionis exi-
tū ne moꝛs inopinate veniēs turbationē ipſi
afferret. Obſecrauerat illa facie ad faciem
cum adhuc in terra cōuerſareꝛ filiū ne vide
ret quenꝗ ſpiritum malignoꝝ. Permittit
igitur angelū ad eā cū hmōi verbis. Tempꝰ
eſt te aſſumendi ad me matrē meam. Sicut
eñ terrā gaudio repleſti ita fac celeſtia gra
tulari patris mei manſiones iocūdas redde
ſanctoꝝ meoꝝ ſpiritus cōſolare. Nec turbe
ris deſerens coꝛrumpendū cum ſuis cōcupi
ſcentijs mundū adeptura celeſte palatium.
Nec o mater terreat te carnis ſequeſtratio
que ad vitā vocaris perpetuā. ad gaudiū in-
deficiens ad pacis requiē. ad cōuerſationez
ſecura. ad refectionē interminabilem. ad lu
cem inacceſſibilē ad diē nō ad veſperaſcen-
tem ad gloꝛiā inenarrabilē. ad meipm̄ tuuz
filiū vniuerſitatis factoꝛem. Ego eñ ſum vi
ta eterna. dilectio incōparabilis. habitatio
ineffabilis lumē neſciēs tenebꝛas. ineſtima
bilis bonitas. Da ſine trepidatione terre qđ
ſuum eſt. Nō te quiſꝗ de manu mea rapiet
qm̄ i manu mea ſunt omnes fines terre. De
pone mihi coꝛpus tuū qꝛ in vtero poſui diui
nitatē meaz. Nō gloꝛiabiꝛ ſuper te moꝛs qꝛ
vitā genuiſti. Nō obfuſcabit te caligini vm
bꝛa qui lumen peperiſti nō tocitionis cōtri

tio. te attinget quia meuz vas fieri meruiſti
Ueni iam ad eū qui ex te natus eſt receptu-
ra materni vteri pignoꝛa. educationis mer
cedem lactis ⁊ eſce viciſſitudinē habita cum
vnigenito. feſtina adherere filio. Noui eñ
ꝙ alterius affectu filij nō anguſtieris. Qui
te virginē matrē exhibui totius mūdi exhi-
beo te murū. archam ſaluādoꝝ. pontē fluctu
antiū. baculū imbecilliū. ſcalā ad celos aſcē-
dentiū pꝛopiciatricē peccantium. Adducam
autē apoſtolos ad te quoꝛum ac ſi meis ſepe
liaris manibus. Decet nanq; vt ſpirituales
mee lucis filij quibus ſanctum tradidi ſpiri-
tum coꝛpus tuū ſepeliāt. ⁊ ipſi in tuo admi-
rabili funere meā perſonam implcāt. Poſt
hoꝛum narrationē dat angelus virgini bꝛa-
uium palme miſſum ex paradiſi ꝓpagine ad
certitudinē aduerſus coꝛruptionē moꝛtis vi
ctoꝛie ⁊ veſtimēta funebꝛia. Ac celū quo ve-
nerat repetit. ℒ Beata maria cōuocās
amicos ⁊ cognatos dixit. Notum vobis fa-
cio me a tēpoꝛali vita foꝛe tranſiturā. Opoꝛ
tet ergo vigilare quia vno quoq; trāſeunte
diuina virtus angeloꝛuz ⁊ maligni ſpiritus
ad moꝛiētis lectū veniūt. his dictis omnes
flere ceperūt ac dicere. Tu times facies ſpi
rituū que auctoꝛis oīm mater effici meruiſti
que pꝛedonē inferni genuiſti que ſuper che-
rubin ⁊ ſeraphin pꝛeparatū habere ſoliū me
ruiſti. Quid igiꝛ nos faciemus aut qualiter
fugiemus. Aderat multitudo mulieruz flen
tiuz ⁊ dicētiū: ne ſe oꝛphanas derelinqueret
Beata aūt virgo eas conſolans ait. Si vos
coꝛruptibilium natoꝛum matres nō tollera
tis ab eis modicum ſeparari quomodo ego
mater ⁊ virgo deſiderare nō debeo ad meuz
pergere filium dei patris vnigenitū. Si que
libet veſtruz aliquo oꝛbabitur filio cōſolabiꝛ
ſuperſtite vel naſcituro. Ego autem que vni
cum poſſideo ⁊ incoꝛrupta maneo quō ad eū
nō ꝓperem anxia qui oīm eſt vita. Dum au-
tem hec agerentur beatus iohannes adue-
niens quomodo res ſe habeat percunctaꝛ.
Cui cum virgo ſuam celeſtem migrationez
annunciaſſet ille in terra pꝛoſtratus cum la
chꝛimis clamabat. Quid ſumus nos domi-
ne qm̄ ſuper nos tantas tribulationes indu
cis. Ut quid potius de coꝛpoꝛe me nō eduxi
ſti vt magis ſepultus fuiſſem a dñi mei ma-
tre ꝙ eius funeri intereſſem. Quem virgo
flentem in thalamum introducens. palmaz
⁊ veſtimenta oſtendit. ⁊ poſt hoc in lecto ſibi
ad ſepulturaz ſtrato requieuit. Et ecce vali-
diſſimus tonitrui ſonus auditur turbo qua-
ſi nubes candida generaꝛ: ⁊ apoſtoli ante ia
nuam domus virginis inſtar imbꝛiū collocā
tur. Qui cum de hoc plurimū mirarentur io
hannes ad eos ꝓgrediens reuelat que bea
te virgini per angeluz nūciata erāt qui cum
omnes flerent iohānes eos cōſolatus eſt.
Deterſis igitur lachꝛimis introierūt ⁊ bea-
tā virginem reuerenter ſalutantes eam ad-
oꝛauerūt. Et illa. Auete filij vnigeniti mei.
Et dum moduz aduentus eoꝛum ab eis au
diuiſſet: illa eis omnia manifeſtat. Cui apo
ſtoli. In te celeberrima virgo quaſi ipm̄ dñz
⁊ magiſtrū noſtrum aſpicientes conſolaba-
mur. Hoc ſolum refrigerium habemus ꝙ
te mediatricem apud deū nos habere ſpera
mus. Que cum paulū noīatim ſalutaſſet ille
ait. Aue imperatrix mei ſolaminis. licet eñ
in carne xp̄m nō viderim. cum tñ te in carne
video ac ſi ipſum video cōſoloꝛ. Uſq; ad hūc
diē deum te genuiſſe gentibus pꝛedicabam
ammodo te ad ipſum tranſlatam eſſe doce-
bo. Poſt hoc ea que angelus attulit ei virgo
oſtendit ⁊ de lucernis vſq; ad obitū non ex-
tinguendis admonuit. Aderāt. xx. virgines
in eius obſequiū occupate. Deinde veſtimē-
ta funebꝛia induens ⁊ omnibus valedicens
coꝛpus ad exitum in lecto componit. petro
ad caput poſito. iohāne ad pedes locato. ce-
teris apoſtolis lectuz ambientibus ⁊ dei ge
nitricem laudātibus. Petrus igitur incho-
ans dixit. Gaude celeſte thalamoꝛū ſponſa
⁊ trifidū ardui luminis candelabꝛum ꝑ quā
eſt eterna claritas manifeſtata. Hoc aūt. ſ.
apoſtolos ad doꝛmitionē ſacratiſſime virgi
nis cōueniſſe teſtaꝛ beatus germanꝰ cōſtanti
nopolitanꝰ archiepꝯ dicēs. Lz ineuitabilem
moꝛtez o dei genitrix humane nature ſuſce-
peris. nō tñ doꝛmitabit neq; doꝛmiet q̇ nos
cuſtodit oculꝰ tuus. Nō eñ ſine teſtimonio
trāſmigratio tua. nec mēdax doꝛmitio. Ce-

tum enarrat gloriā eoꝝ qui ſuꝑ te cecinerūt
terra de illis exhibet veritatē. nubes vociſe
rant honoꝛē qui ex eis tibi adminiſtratꝰ eſt.
angeli factū in te obſequiū ꝑdicāt. quo vide⸗
licet apli in hieruſalē ad te ꝯuenerūt. Ma⸗
gnus quoqꝫ dioniſius ariopagita hoc idem
teſtaẗ dicens. Nos vt noſti ⁊ ipſe ⁊ multi ex
fratribus nr̄is ad viſionē coꝛꝑis qḋ deū ſu⸗
ſcepit ꝯuenimꝰ. Preſto aūt erat iacobꝰ fra⸗
ter dn̄i ⁊ petrꝰ eximia ⁊ maxima theologoꝝ
ſummitas. Deinde placuit ꝙ poſt viſionem
vniuerſi ſummi ſacerdotes hymniſarēt ꝓut
vnuſquiſqꝫ eſſet ſufficiēs imēſe virtutis bo⸗
nitatē viuifice infirmitatis. M Sub⸗
ſecutus aūt ſanctus coſmas ſuā narrationē
ait. Poſt hoc autē tonitruū magnū totā do⸗
mū ꝯcuſſit. ⁊ ſpūs fragrās domū tāta ſuaui
tate repleuit vt cunctos qui aderāt exceptis
aplis ⁊ tribꝰ virginibꝰ lucernas geſtātibꝰ in
gens ſopoꝛ oppꝛimeret. Dn̄s em̄ cū multitu
dine angeloꝝ deſcēdēs aīaꝫ mr̄is ſue aſſum
pſit. tāta aūt eius aīa claritate reſplēduit vt
nullus apl'oꝝ in eā reſpicere poſſet. Dixitqꝫ
dn̄s petro. Coꝛpꝰ mr̄is mee cū omni reuerē
tia ſepelite. ⁊ tribꝰ diebꝰ illud cū diligētia cu⸗
ſtodite. ego quippe tūc veniā ⁊ illud ad incoꝛru
ptionē trāſferā ⁊ filii mecū claritate induā vt
id qḋ acceptū eſt ⁊ id qḋ accepit pariter ꝯue
niant ⁊ ꝯcoꝛdēt. Refert qꝫ ⁊ inde ſanctꝰ coſ⸗
mas terribile ⁊ mirabile miſteriū qḋ non in
diget naturali diſcuſſione: nec curioſa inue⸗
ſtigatiōe. cū oīa que de dei genitrice dicunẗ.
ſint ſupernaturalia ⁊ admirāda ⁊ tremenda
potiuſqꝫ inueſtigāda. Egreſſa vt ait de coꝛꝑe
eius aīa hec v'ba ꝓtulit coꝛpꝰ. Gr̄as tibi ago
dn̄e que tua ſum digna glīa. Memēto mei
qm̄ tuū ſum figmētū ⁊ tuū ſeruaui depoſitū.
Expergefacti igiẗ vt ait ceteri videtes virgīes
coꝛpus exanime cōtriſtari plurimū ac geme
re ceperūt. Tollētes igiẗ apoſtoli coꝛpus ad
monumētū ferebāt incipiēte petro pſalmuꝫ
In exitu iſrael de egypto. Choꝛi quoqꝫ ange
loꝝ virginē laudāt. ita ꝙ hieruſalē ad tantaꝫ
gloriā eſt cōcuſſa. Tunc ſummi ſacerdotes
cū gladijs ⁊ fuſtibus multitudinē mittunt.
Vnus aūt impetū faciens ad grabatū acceſ
ſit cupiēs ad terrā trahere coꝛpus genitric[is]
dei marie. Qui qꝛ indigne tangere nititẗ. eiꝰ
tactu manibus merito priuatur. Vtraqꝫ nā
qꝫ manꝰ a cubitis euulſa abſcidiẗ. Illiſqꝫ ad
grabatū pendētibus doloꝛe hoꝛribili crucia
tur. Imploꝛat aūt veniā ⁊ ꝓmittit emēdam
Cui petrus. Nullatenus veniā cōſequi pote
ris niſi coꝛpus ꝑpetue virginis oſculeris et
xp̄m ex ea ꝓpagatū dei filiū eſſe cōfitearis.
Qḋ cū feciſſet manus vnde auulſe fuerāt cu
bitis ſunt adiūcte. Accipienſqꝫ petrus vnū
dactilū ex palma dedit illi dicēs Vade ingre
dere ciuitatē ⁊ pone ſuꝑ infirmos ⁊ oēs qui
crediderint recipiēt ſanitatē. Peruenientes
igiẗ apli ad prediū gethſamani inuenerunt
ibi ſepulchꝛū ſiſe xp̄i ſepulchꝛo mirifico vbi
coꝛpus cū mlt̄a reuerētia poſuerūt illud ſub
limiſſimū deivas tāgere nō audētes. ſꝫ hinc
inde appꝛehēſa ſindone deponētes. Quo mu
nito. dum apli ⁊ diſcipuli dn̄i iuxta mādatuꝫ
dn̄i circa ſepulchꝛum ſtarēt tertio die nubes
ſplendidiſſima ſepulchꝛuꝫ circūdedit. voces
angelice reſonāt. ineffabilis odoꝛ ſentiẗ. fit
oībus ſtupoꝛ imēſus dū dn̄m illuc cernerent
deſcendiſſe ⁊ coꝛpus virginis cū gloria tam
immenſa trāſferre. Oſculātes igitur apli ſe
pulchꝛū in domū euangeliſte ⁊ theologi ſan
cti iohis reuerſi ſunt tante virginis cuſtodē
laudantes. vnus aūt ex apoſtolis tantis ſo⸗
lēnis defuit. Qui tanta mirabilia audiens ⁊
admirās ſepulchꝛū ſibi apperire inſtantiꝰ po
ſtulabat vt hoꝛum omniū cognoſceret veri⸗
tatem. Qḋ cū apoſtoli rēnuerent. ſufficere ſi
bi tantoꝛū teſtimonia aſſerentes. ne foꝛte ſi
hoc infideles intelligerēt coꝛpus furto eſſe
ſublatuꝫ predicarēt: ille cōtriſtatus dicebat.
Cur me ſimilē vobis cōmunis nr̄i theſauri
poꝛtione fraudatis. Tandē ſepulchꝛū aperi
entes coꝛpus minime inuenerūt. ſꝫ tm̄ veſti
menta ⁊ ſindonē repererūt. N In euthi
miata quoqꝫ hiſtoꝛia li. iij. cap. xl. ſanctꝰ ger⸗
manus cōſtantinopolitanuꝫ archieps ſe re
periſſe dicit. qḋ ⁊ magnus damaſcenꝰ ſiſr at
teſtaẗ ꝙ ſancte memoꝛie pulcherrima augu
ſta cum apud ꝯſtantinopolim multas eccle⸗
ſias exexiſſꝫ. inter ceteras apud halthernas
admirabilē eccliaꝫ tp̄e martiniani impatoꝛ
ris ad honoꝛē ſacre virginis edificauit ⁊ cō⸗

uocās iuuenalem archiepm̄ hieroſolimita⸗
num ⁊ alios paleſtine epiſcopos. qui tunc in
vrbe regia moꝛabanẗ propter ſinodum que
facta eſt calcedonie dixit eis. Audiuimꝰ coꝛ⸗
pus ſanctiſſime virginis in ꝑdio gethſema⸗
ni eſſe tumulatuꝫ. Volumus igitur ad cuſto
diam huius vrbis coꝛpus illud cū debita re⸗
uerentia huc trāſferre. Cui cū iuuenalis rn̄⸗
diſſꝫ. coꝛpus illud ſicut ex antiquis hiſtoꝛijs
comperit in gloriā eſſe tranſlatū ⁊ ſola veſti
menta in monumēto cū ſindone remanſiſſe
ipſa veſtimēta dictus iuuenalis cōſtantino⸗
polim miſit ⁊ in dicta eccl'ia collocanẗ. Nec
me quiſquā ꝓpꝛio hoc arbitreẗ ſenſu finxiſſe
ſed ea poſui que per doctrinā ⁊ ſtudiū lectio
nis eoꝝ didici qui veriſſima traditione a pꝛi
oꝛibus acceperūt. Hucuſqꝫ ſunt verba que
in ꝑdicta ſermone habenẗ. Verum iohānes
damaſcenus qui ⁊ ipſe grecus extitit plura
miranda de hac ſacratiſſima virginis aſſum
ptione ꝓſecutus eſt. Ait em̄ in ſermonibꝰ ſu
is. Hodie ſacratiſſima v'go celeſti thalamo
inuehiẗ. Hodie ſacra ⁊ aīata archa que in⸗
tra ſe ſuum tulit artificē in tēplo non manu
facto reponiẗ. Hodie ſacratiſſima columba
innocēs ⁊ ſimplex euolans ex archa id eſt ex
coꝛꝑe qḋ deū ſuſcepit pedibus ſuis requiem
adinuenit. Hodie imaculata virgo terrena⸗
rum paſſionū neſcia. imo celeſtibus intelle⸗
ctibꝰ erudita nō in terram abijt. ſed vere ce⸗
lum aīatum appellata in celeſtibus taberna
culis habitat. Lꝫ em̄ naturaliter ſacerrima
beataqꝫ aīa tua a glioſo tuo coꝛꝑe ſepetur ⁊
ſepulture coꝛpꝰ tradaẗ. verūtamē nō manet
in moꝛte nec diſſoluitur in coꝛruptione. Cu
ius em̄ parientis virginitas inuiolata ꝑmā⸗
ſit huius ⁊ migrantis coꝛpus irreſolutū per
oīa ꝑſeuerat ⁊ ad meliorē ſanctioꝛēqꝫ vitam
traduciẗ nō moꝛte diſſolutū. ſed etiā in eter⸗
na ſecula ꝑmāſuꝝ. Sicut em̄ ſol iſte ſplendi
dus ac lucifluus ſub lunari coꝛꝑe latens ad
breuē hoꝛam videẗ quodāmodo deficere. tm̄
ipſe ſuo nō pꝛiuabiẗ lumine hn̄s in ſe ꝑhēnē
fontē lumīs. Sic ⁊ tu fons veri luminis in
cōſumptꝰ vite theſaurus. lꝫ quodā breui iter
uallo tp̄is coꝛꝑaliter moꝛti ſis addita tm̄ co⸗
pioſe nobis infundis indeficientis luminis
claritatē. Huic ſacra tua obdoꝛmitio nō eſt
moꝛs appellāda. ſed trāſmigratio ſiue receſ
ſus ſeu magis ꝓpꝛie aduentus. Diſcedēs em̄
a coꝛꝑe aduenis celo. Tibi obuiant angeli ⁊
archangeli aſcēſum tuū hoꝛrēt ſpūs immū⸗
di. Nō iuiſti virgo btā in celū vt helias neqꝫ
vt paulus vſqꝫ ad tertiū celū aſcēdiſti. ſꝫ vſqꝫ
ad regalē thꝛonū filij tui attigiſti. Moꝛs ali
oꝛū ſanctoꝝ bn̄diciẗ. eo ꝙ ipſos beatos exhi
bet. In te aūt hoc locū nō hꝫ. Moꝛs em̄ tua
nec beatitudo tua. nec trāſmigratio tua nec
ꝑfectio tua. ſed nec receſſus largiẗ tibi beati
tudinis ſecuritatē. Oīm em̄ bonoꝝ que hu⸗
manā mētem cedunt. tu pꝛincipiū mediuꝫ ⁊
finis. Tua ſecuritas ⁊ vera perfectio ⁊ ſine
ſemine conceptio diuina inhabitatio. Vnde
vere dixiſti nō a moꝛte. ſed ab ipſa cōceptio⸗
ne ab oībus generationibus te beatificari.
Hinc te moꝛs nō beauit. ſed tu moꝛtē clari⸗
ficaſti ſoluēs eius meſticiā moꝛtemqꝫ ꝯuer
tens in gaudiū. Si em̄ deus dixit ne foꝛte ꝓ
thoplauſtus extēdat manuꝫ ſuā ⁊ aripiat de
ligno ⁊ viuat in eternū quō q̄ ipaꝫ vitā poꝛta
uit. vitā ſine ꝑncipio vitā ſine fine nō viuet in
ſeculū ſempiternū. Oli deꝰ parētes humani
generis in moꝛte pcti doꝛmiētes inobediē⸗
tie ꝑcipitio iā ſepultos peccati crapula iā fe
tentes. exules de paradiſo expulit. Nūc aūt
hāc q̄ toti humano generi vitā attulit. dei ac
patris obediētiaꝫ exhibuit. totius paſſionis
immiſſionē excuſſit quō paradiſus nō ſuſci⸗
piet celū gaudēs ianuas nō patefaciet. Eua
ſerpēti aurē exhibuit. peſtiferū virus hauſit.
voluptatibus allicitur. partus doloꝛi ſubijci
tur. ⁊ cum adam condēnatur. Hanc autem
vere beatam que aurem inclinauit deo quā
ſpiritusſanctus repleuit. que paternaꝫ miſe
ricoꝛdiam in vtero baiulauit. que ſine viri cō
tactu ꝯcepit. ſine doloꝛe peꝑit quō moꝛs ab
ſoꝛbet quomodo coꝛruptio audet aliquid in
coꝛpus quod ipſam vitam poꝛtauit. O
Addit quoqꝫ idem damaſcenus in eiſdē ſer⸗
monibus dicens. Verum apoſtolos qui
vbiqꝫ terrarum diſperſi hominum piſcatio⸗
ni vacabant ſagena verbi homines de ꝓfun
dis tenebris ad celeſtem menſam curie ſeu
ſolēnes patris nuptias educētes diuinū pꝛe

ceptum quaſi ſagena quedã vel nubes e fini
bus terre hieruſalẽ detulit vltra quaſdã aq̃s
cõgregãs ⁊ colligens. Tũc quidẽ adam et
eua primi parentes exclamauere. Ueni ad
nos o ſacrũ ⁊ ſalutiferũ cellariũ tu noſtrum
impleſti deſideriũ. E cõtra ſanctoꝝ caterr-
ua que corporaliter aderat dicebat. Mane
nobiſcũ cõſolatio noſtra ne dereliquas nos
orphanos. quã habemus laborũ ſolatiũ. ſu-
dorũ refrigeriũ. tibi viuẽti cõuiuere. tibi mo
rienti cõmori glorioſum. Nobis em̃ hec vi-
ta quomodo vita tua deſtitutis pñtia. Hec
⁊ his ſimilia vt arbitror apoſtoli cũ reliqua
plenitudine eccleſie crebris ſingultibꝰ que-
relas iterrumpẽtibus ꝓponebat. Illa ad fi
lium cõuerſa ait Tu dilectis filijs quos fra
tres appellare placuit de meo diſceſſu dolẽ
tibus fias ↄſolator. ⁊ ipoſitioni manuũ me
aruꝫ appone benedictionẽ ſuper benedicti-
onem eorũ. Deinde extendẽs manus fide-
lium collegiũ benedixit ⁊ addidit. In manꝰ
tuas dñe cõmendo ſpiritũ meũ. Fili ſuſcipe
aiam meã tibi dilectã quã inculpatã ſerua-
ſti. Tibi ⁊ non terre cõmẽdo corpus meum
cuſtodi illud integruꝫ quod tibi inhabitare
complacuit. Transfer me ad te vt vbi tu es
viſcerũ meorũ partus ſim ⁊ ego tibi cohabi
tãs. Illic itaq; talia ſunt audita. Surge ita
q; veni dilecta mea o pulchra i mulieribus
pulchra es amica mea ⁊ macula nõ eſt in te
Hec beatiſſima virgo audiens. cõmendat
in manus filij ſpiritũ ſuũ. Profuſis autem
lachrimis apoſtoli figunt oſcula tabernacu
lo dñi benedictione ac ſanctitate ex cõtactu
ſacri corporis adimpleti. Tũc morbi et de-
mones fugantur. aer ⁊ celuꝫ ſanctificatur.
ſpũs aſcenſiõe. terra corporis depoſitione.
aqua vero corporis ablutione. Abluit̃ enim
ſacrũ corpus aqua mundiſſima. nõ ab ipſa
mũdatũ. ſꝫ ab ipſo ſanctificata. Deide ſacrũ
corpus munda ſyndone inuolutũ lecto ſup-
ponitur. lampades corruſcãt. vnguenta re
dolent. hymni angelici reſonant. Apoſtolis
aũt alijſq; ſanctis qui aderãt diuinas odas
modulãtibus archa dñi e mõte ſyon ſacris
apoſtolorum ceruicibus impoſita ad ſacra-
tiſſimam villam gethſemani adducitur. an
gelis antecedẽtibus ⁊ ſubſequẽtibus alijſ-
q; ſacrũ corpus velantibus tota eccleſie ple
nitudine comitante. Affuerunt vt quidam
iudeorũ fermẽto veteris ↄſuetudinis obſti
nati. Referunt etiã cũ iam e monte ſyon de
ſcenderent. ſacrũ corpus dei genitricis fe-
rentes hebreũ quendam organũ diaboli te-
merario actũ impetu. diaboliq; impulſum
incurſu. ad ſacrũ corpus acceſſiſſe ad quod
angeli trepidabant accedere ac vtraq; ma-
nu furibũde lectũ arripiẽs ad terrã traxiſſe
Fertur tamen manus illi tanq̃ ligna arida
decidiſſe. Erat q; videre tanq̃ truncũ inuti
lem donec fides mentẽ alterauit ſuiq; ſcele
ris penituit ingemẽtẽ. Hi aũt q̃ portabãt
feretrũ ſtetere donec miſer imponẽs manũ
ſacratiſſimo corpori ad tactũ eius in ſtatuꝫ
priſtinũ reuocat̃. Inde igit̃ adit̃ gethſema-
ni. vbi oſcula cõplexꝰ. hymni. ſacri lachryme
ſudoris gutte fluẽtes. ⁊ ſic ſacrũ corpus ve-
nerabili in ſepulchro ponit̃. Sed nõ eſt de-
relicta aia tua in inferno nec corpus tuũ vi
dit corruptionẽ. Dicebat aũt dei ſacrarium
fontẽ indefoſſum. agrũ inaratuꝫ. vineã non
irrigatã oliuã fructiferã terre gremio nõ te
neri. Decuit matrẽ a filio ſublimari vt ad ip
ſum aſcẽdat ſicut ad ipam deſcẽderat vt q̃ in
partu ſeruauit virginitatẽ poſt mortẽ corpꝰ
nõ videat corruptionẽ. ⁊ que creatorem por
tauit in ſinu in diuinis tabernaculis cõmo-
retur. ⁊ quã pater deſpõſauit in ſponſam in
celeſtibus thalamis conſeruetur ⁊ a matre
que ſunt filij poſſideantur. Hec damaſcenꝰ
¶ Sanctus quoq; Augu. in quodaꝫ ſer
mone eius ſacratiſſimã aſſumptionẽ multi
pliciter oſtẽdit dicẽs. De ſanctiſſimo corpe
perpetue vginis eiuſq; ſacre aie aſſumptio
ne loqui ſuſcipiẽtes hoc primũ dicimꝰ q̃ in
ſcripturis poſtq̃ eaꝫ dñs in cruce diſcipulo
cõmendauit nihil de ea reperitur. preterq̃
q̃ lucas cõmemorat in actibꝰ dicẽs. Hi oẽs
erant perſeuerãtes vnanimiter in oratione
cũ maria matre ieſu. Quid ergo de morte.
quid de eius aſſumptiõe dicendũ eſt. Unde
ſcriptura nihil cõmemorat niſi querendum
ratione qd̃ ↄſentiat veritati. Fiat ergo ipſa
vitas auctoritas ſine qua nec valet auctori

tas. Memores igitur cõditionis humane
mortẽ illã ſubijſſe temporalẽ dicere nõ me
tuimus. Sed ſi dicimus eã reſolutã in cõeꝫ
putredinẽ vermẽ ac cinerẽ. deliberanduꝫ eſt
ſi tante cõueniat ſanctitati tãte aule dei pre
rogatiue. Scimus em̃ dictũ primo parenti
quia puluis es ⁊ in puluerem ibis. Hanc cõ
ditionẽ caro xp̄i euaſit que corruptiõeꝫ nõ ſu
ſtinuit. excipit̃ ergo ab illa generali ſnĩa de
virgine ſumpta natura. Mulieri quoq; dñs
dixit. Multiplicabo erũnas tuas. In dolo-
re paries. Erũnã maria ſuſtinuit. cuius ani
mam gladius pertranſiuit. Sed ſine dolore
genuit. maria ergo ⁊ ſi cõmunicat erumnis
eue. nõ tñ cõicat pariendo cũ dolore. Ex-
cipitur ergo a quibuſdam generalibus quã
tanta attollit dignitatis prerogatiua. Si er
go dicimus mortẽ eã ſubijſſe. nec tamen vin
culis eius retineri nũquid impium erit ſi vo
luit dñs integruꝫ matris virginitatis ſerua
re pudorem cur non velit incorruptam a pu
tredinis ſeruare fetore. Nunquid nõ perti-
net ad benignitatem dñi matris ſeruare ho
norem qui legem ſoluere non venerat. ſꝫ ad
implere. Qui em̃ in vita pre ceteris illã gra-
tia ſui cõceptus honorauit piũ eſt credere
eam in morte ſingulari ſaluatione ⁊ ſpeciali
gratia honoraſſe. Putredo ⁊ vermis huma
ne eſt opprobrium conditionis. Ab hoc op-
probrio cum ihesus ſit alienus. natura ma-
rie excipitur. quam ihesus de ea aſſumpſiſſe
ꝓbatur. Caro em̃ iheſu caro eſt marie. quaꝫ
ſupra aſtra tranſuexit. honorans omneꝫ hu
manam naturã. ⁊ multo magis maternam.
Si natura matris ⁊ filiꝰ cõueniens eſt vt ſit
⁊ filij mater nõ q̃tũ ad vnitatẽ perſone. ſed
q̃tũ ad vnitatẽ corpalis nature. Si em̃ vni-
tateꝫ facere poteſt gr̃a ſine ꝓprietate ſpãlis
nature q̃tomagis gratie vnitas ⁊ corpalis
ſpecialis natiuitas. Unitas gratie eſt vt di-
ſcipulorꝫ in xp̄o de quibus dicit. vt ſint vnũ
ſicut ⁊ nos. Et poſtea pater volo vt vbi ſum
ego ⁊ illi ſint mecũ. Si igitur ſecum habere
vult eos. qui hic ſua fide vniti vnum cũ eo eſ
ſe iudicantur quid exiſtimandũ eſt de matre
vbi digna ſit haberi niſi in preſentia filij q̃tũ
igitur intelligo quantuꝫ credo marie anima
excellentiori quadaꝫ prerogatiua a filio ho-
noratur. poſſidens in chriſto corpus ſuũ qd̃
genuit glorificatũ ⁊ quare nõ ſuũ per qd̃ ge-
nuit. ſi nõ obuiauerit. necdũ perſpecta aucto
ritas vere credo ⁊ per qd̃ genuit. q2 tãta ſan
ctificatio dignior eſt celo q̃ terra. Thronuꝫ
dei thalamũ ſponſi domũ dñi atq; taberna-
culum chriſti. dignuꝫ eſt ibi eſſe vbi ipſe eſt.
Tam precioſum theſaurũ dignius eſt celuꝫ
q̃ terra ſeruare. Tantam integritatẽ meri-
to incorruptibilitas nõ putredinis vlla reſo
lutio ſequitur. Illud ſacratiſſimũ corpus in
eſcã vermibus traditũ. q2 ſentire nõ valeo di
cere pertimeſco. Quã exiſtimationem ꝓcul
pellit incõparabilis gratie munus. Qd̃ me
dicere multarũ ſcripturaruꝫ conſideratio in
uitat. ſuis aliquando miniſtris veritas ait. vbi
ego ſum illic ⁊ miniſter meꝰ erit. Si hec eſt
generalis ſententia omniũ per fidẽ. ⁊ opera
tionẽ chriſto miniſtrantiũ. quãtomagꝫ quod
dãmodo ſpecialiter marie que abſq; dubio
omni opere miniſtratrix extitit. que hunc in
vtero geſſit. partuq; perfuſum aluit fouit ⁊
in preſepio reclinauit ⁊ fugiens in egyptum
abſcondit ⁊ omnẽ infantiã eius ꝓſecuta vſ-
q; ad crucẽ ab eius nõ receſſit ſectatu. Non
potuit aũt eius diuinitatis non eſſe credula
que ſe nouerat hunc non virili ſemine. ſed di
uino ſpiramine cõcepiſſe. Unde de filij pote
ſtate tanq̃ de dei vtute nõ mutabũda defici
ente vino dixit. Uinum nõ habent. ſciẽs em̃
hoc potuiſſe qd̃ cũ mox cõtingit miraculo cõ
pleuiſſe. Ecce igitur maria fide ⁊ opere xp̄i
miniſtratrix. ſi ibi nõ fuerit vbi xp̄s miniſtros
ſuos vult eſſe vbi ergo erit ⁊ ſi ibi fuerit nun
quid equali gr̃a ⁊ ſi eq̃li gr̃a vbi equa dei cen
ſura q̃ reddit vnicuiq; ſm̃ merita. Si meri-
to pre omnibus marie viuenti tanta eſt gr̃a
donata. ⁊ gr̃a mortue erit minuenda abſit. ſi
em̃ oim̃ ſanctoꝝ mors eſt precioſa. marie ſa
ne eſt precioſiſſima. Confidendũ igit̃ cenſeo
mariã ad eternitatis gaudiũ aſſumptã beni
gnitate xp̄i ⁊ honorabilius ſuſceptã ceteris
quã gr̃a honorauit ꝓ ceterꝭ atq; ad cõeꝫ hũa
nitatẽ nõ eſſe abductaꝫ poſt mortẽ putredis
videlicet vermis ⁊ pulueris q̃ ſuũ ⁊ oĩs genu
it ſaluatorem. ſi elegit diuina volũtas inter

ignium flāmas puerorum veſtiméta ſeruare ꝗl
leſa cur abnuat in matre ꝓpria qd elegit in
veſte aliena. Ionā ſeruare in vētre ceti incor
ruptū voluit ſola miſericordia: mariā incor-
ruptā non ſeruabit gr̄a. ſeruatus eſt daniel
in deſperatiſſima fame leonū. nō ſuāda eſt
maria tantis donata etiā meritis dignitatū
Hec ergo cūcta q̄ diximꝰ. qr naturā nō ſuaſ
ſe cognoſcimus in integritate ꝙ marie pluſ
gr̄am ꝙ naturā potuiſſe nō dubitamꝰ. xp̄s ꝙ
letari facit mariā aīa ⁊ corpe in ſe ꝓprio filio
nec vllā ſequi corruptiōis erūnā quā nulla ſe
cuta eſt in pariendo filiū integritatis corru-
ptio vt ſit ſemꝑ incorrupta quā tanta ꝑfudit
gr̄a. ſit integra ſ viuēs q̄ oīm integrā genu-
it vitā. ſi ergo dixi vt debui approba xp̄e tu ⁊
tui. ſi vo non vt debui ignoſce obſecro tu ⁊ tui

¶ De ſancto Bernardo. cxv A

BErnardꝰ dicitur a ber
qd eſt puteus. vel fons ⁊ nardꝰ.
que vt dicit gloſa ſuper cantica
herba eſt humilis ⁊ calide natu
re ⁊ odorifera. Fuit enī calidus in feruenti
amore. humilis in cōuerſatione fons in do-
ctrine emanatione. puteus in ſcientie ꝓfun
ditate ⁊ odiferus in fame ſuauitate. Eius vi
tam guilhelmus abbas ſancti theodorici ſo
cius bernardi ⁊ bernardus abbas boneual-
lis ſcripſerunt. B

BErnardꝰ in burgūdia
caſtro fontanis ex nobilibus val
de ac religioſis parentibus or-
tus eſt. Cuius pater decelinus
miles ſeculo ſtrennuꝰ nec minus deo religio
ſus. mater vo aaleth nuncupata eſt. Hec ſe
ptem filios genuit ſex mares ⁊ feminā vnā
Mares aūt omnes monachos futuros fe-
minam autē ſanctimonialē ꝓmiſerat mox
autē vt filiū partu ediderat. manibꝰ ꝓpriis
ip̄m deo offerebat. Alienis vberibus ipſos
nutriri refugiebat quaſi cum lacte materno
materni quodāmodo boni īfundēs eis natu
rā. Cū ꝙ aūt creuiſſent ꝙdiu ſub manu eiꝰ erāt
heremo magis ꝙ curie nutriebat. cibis groſ-
ſioribus ⁊ cōibus paſcēs eos quaſi continuo
ad heremū trāſmittēdos. Cū igit̄ tertiū fili-
um ſcz bernardū adhuc geſtaret in vtero vi-
dit ſomniū ꝑſagiū futurorum catellū. ſcz totū
candidū totū in dorſo ſubrufum ⁊ latrātē in
vtero ſe habere. Quod cū cuidā viro dei ex-
poſuiſſet ille ꝓphetica voce rn̄dit. Optimi ca
telli mater eris qui domus dei cuſtos futu-
rus magnos cōtra inimicos dabit latratus
Erit enī predicator egregiꝰ ⁊ multos medi-
cinalis lingue gratia curaturus. Cum autē
beatus bernardus adhuc puerulꝰ eſſet ⁊ gra
ui dolore capitis egrotaret venientem ad ſe
muliercula vt dolorē ſuis carminibus miti-
garet cū indignatione nimia exclamans re-
pulit ⁊ abiecit. Puerili autē bono zelo miſe
ricordia dei nō defuit. ſz tūc cōtinuo ſurgēs
liberatū ſe eē cognouit. In ſacratiſſima dn̄i-
ce natiuitatis nocte cū puer hern̄. matutina
le officiū in eccl'ia expectaret ⁊ qua hora no-
ctis xp̄s natus fuiſſet ſcire cupet. apparuit
ei puerulꝰ ihesus quaſi iterū ante oculos ſu-
os naſcēs ex vtero mr̄is. vn̄ ꝙdiu vixit hanc
fuiſſe horā natiuitatis dn̄ice ſemꝑ putauit.
at illa ergo hora in his que ad illud ꝑtinent
ſacramētū ⁊ ſenſus ei ꝓfundior ⁊ ſermo co-
pioſior datus eſt. vn̄ ⁊ poſtmodū in laudē ge
nitricis ⁊ geniti inter ip̄a ſuorum tractatuū initia
inſigne opuſculū edidit. in quo illā lectionē
euāgelicā. miſſus eſt gabriel angelus expla-
nauit. Vidēs antiquus hoſtis ꝓpoſitū pue
ri tā ſalubre. eius caſtitatis ꝓpoſito inuidit.
multoſqꝫ ſibi laqueos tēptationis appoſuit.
Cum enī aliqn̄ in quādā feminā oculos defi
xos aliquādiu tenuiſſet. ꝯtinuo de ſeip̄o eru
beſcēs in ſemetip̄m ſeueriſſimus vltor īſur-
git. ac in ſtagnū gelidarū aquarū inſiliēs tā-
diu ibidē ꝑmāſit donec pene exanimis effe-
ctus ꝑ gr̄am dei a calore carnalis cōcupiſcē
tie totus refriguit. ¶ Circa idē tp̄s in-
ſtincti demonis puella quedā in lectū dormi
entis ſe nudā iniecit. quā ille ſentiens cū oī
pace ⁊ ſilentio partē lectuli quā occupauerat
derelinquens ei ceſſit. ⁊ in latus alterū ſe cō
uertēs dormiuit. Miſera vo illa aliquādiu
ſuſtinēs ⁊ expectās. deinde palpās ⁊ ſtimu-
lans. nouiſſime cū immobilis ipſe ꝑſiſteret.
illa lꝫ impudētiſſima eſſet erubuit ⁊ horrore

ingenti atqꝫ admiratione ꝑfuſa: ſurgēs au-
fugit. Cum iterū in domo cuiuſdā matrone
hoſpitaret̄. illa adoleſcētē aſpectu decorum ꝯſi
derans. vehementer in cōcupiſcētiā eius ex
arſit. Cū aūt ſeorſum lectū ſibi ſterni feciſſet
ip̄ſa impudēter ⁊ ſilēter de nocte ſurgens ad
eū acceſſit. Quē ille ſentiens ꝓtinus excla-
mauit. Latrones latrones. ad quā vocē mu-
lier fugit. familia ſurgit. lucerna accendit̄.
latro q̄rit̄. ſed minime inuenit̄. Ad lectulos
ſinguli redeūt. Quieſcūt ceteri ſꝫ nō illa mi-
ſera requieſcit. Nam denuo exurgit bernar
di lectulū petit. Sed ille latrones: latrones
denuo exclamauit. Latro iterū querit̄ ſed ne
quaꝙ ab eo qui ſolus nouerat publicat̄. Vſ-
qꝫ tertio improba mulier ſic repulſa. vix tan
dem metu vel deſperatōe victa ceſſauit. Cū
aūt ſequēti die iter ageret. arguentes eū ſo-
cii ꝙ totiēs latrones ſomniauerit perquire-
bāt. Quibus ille ait. Veraciter hac nocte in
ſidias perpeſſus ſum latronis quia hoſpita
mihi nitebat̄ auferre theſaurū irrecupabilē
caſtitatis. Perpendens igitur non eſſe tu-
tū cohabitare ſerpēti fugā meditari cepit. ⁊
ordinē ciſtercienſiū extunc ingredi delibera
uit. Qd cū fratres eius cognoſcerēt. ⁊ eū ab
hoc ꝓpoſito modis oībus ꝓhiberēt. tantā ei
gr̄am dn̄s ꝯtulit. vt nō ſolū ipſe a cōuerſati-
one nō ꝓhiberet̄. ſed oēs fratres ſuos ⁊ mul
tos alios ad religionē dn̄o lucraretur. Ge-
rardus tn̄ frater eiꝰ miles ſtrēnuus hec fra-
tris verba vana putabat ⁊ eius omnino mo
nita repellebat. Tūc bernardus fide iā igne
us ⁊ fraterno charitatis zelo mirum in mo-
dum exaſperatus. ſcio inquit frater mi ſcio
ſola vexatio intellectum dabit auditui. Digi
tumqꝫ lateri eius apponens veniet inquit
dies ⁊ cito veniet qn̄ lancea latus hoc perfo
rabit ⁊ ad cor tuū ꝯſilio qd abiicis viā dabit
poſt paucos dies gerardus ab inimicis ca-
pitur ⁊ in loco cui frater digitū impoſuerat
infixā lanceā geſtans trahitur ⁊ in cuſtodia
vinculatur. ad quē beatus bernardus veni-
ens cum ſibi loqui nō ꝑmitteret̄ ad eū excla
mauit. Scito frater gerarde. qr in proximo
ituri ſumus ⁊ monaſteriū intraturi. Eadē
nocte cōpedes de eius pedibus ceciderūt. ⁊
oſtio per ſe aperto letꝰ aufugit. Indicauitqꝫ
fratri ſe mutaſſe ꝓpoſitū ⁊ fieri velle mona-
chum. D Anno ab incarnatiōe dn̄i. M.
cxij. a conſtitutione domus ciſtercienſiū. xv.
ſeruus dei bernardus ānos nactus circiter
viginti duos cū ſociis ampliuſꝙ triginta or-
dinē ciſtercienſiū ingreſſus eſt. Cū aūt ber
nardus cū fratribꝰ ſuis domū paternā egre
deretur guido primogenitus videns niuar-
dum frēm ſuū minimū puerū ludētē in pla-
tea cū pueris. eya inq̄t frater niuarde. ad te
ſolū reſpicit oīs terra poſſeſſionis nr̄e. Cui
nō pueriliter puer rn̄dit. Vos ergo celū ha-
bebitis ⁊ mihi ſolū terrā relinquitis. Nō ex
equo diuiſio facta eſt hec. Modico igit̄ tp̄e
cū p̄re remāſit. ſꝫ fratres poſtmodū ſecutus
eſt. Ingreſſus igit̄ ordinē ſeruū dei bernar-
dus ita totus in ſpiritū abſorptus eſt. ⁊ deo
taliter occupatus: vt iā nullis ſenſibus cor-
poris vteret̄. Iā quippe annū in cella nouici
orum exegerat. ⁊ adhuc an domꝰ haberet te
ſtitudinem ignorabat. multo tp̄e eccl'iam in
trās ⁊ exiens in capite vbi tres erāt: vnā tan
tum putabat eſſe feneſtram. Abbas autē ci
ſtercienſis. fratres ad edificandum domum
clareuallēſem miſit ⁊ eis ſanctū Bernardū
in abbatem prefecit. qui multo ibidem tem-
pore in nimia paupertate degebant. et pul-
menta ſepius ex foliis fagi conficiebant. vi-
gilabat autem ſeruus dei vltra poſſibilitatē
humanam. Nullū enim tempus ſe magis
perdere cōqueri ſolebat ꝙ quo dormiuit ido
neam ſatis reputans comparationem ſom
ni ⁊ mortis vt ſic dormientes videātur mor-
tui apud homines quomodo apud deū mor
tui dormiētes. vnde etiā ſi quē forte durius
ſtertentem audiret ſeu minus cōpoſite vide
ret iacentē, patienter ferre vix potuit ⁊ car-
naliter ſeu ſingulariter eū dormire cauſaba
tur. Ad comedendū vix aliqua voluptate tra
hebat̄ appetitus. ſꝫ ſolo timore defectus ſic
accedebat ad ſumēdū cibū quaſi ad tormētū
poſt cibum ꝙtum comederit ſemper cogita
re ſolitus erat. Si quando vel ad modicum
menſuram ſolitam exceſſiſſe ſe deprehen-
dit impune abire nō patiebatur. ſic gule ille
crebras edomuerat. vt ipſam quoqꝫ ſaporum

ignium flāmas puerorꝫ veſtimēta ſeruare q̄ il
leſa cur abnuat in matre ꝓpria qđ elegit in
veſte aliena. Jonā ſeruare in vētre ceti incor
ruptū voluit ſola miſericordia: mariā incor-
ruptā non ſeruabit grā. ſeruatus eſt daniel
in deſperatiſſima fame leonū. nō ſuāda eſt
maria tantis donata etiā meritis dignitatū
Hec ergo cūcta q̄ diximꝰ. qꝛ naturā nō ſuaſ
ſe cognoſcimus in integritate ꝗꝫ marie pluſ
grāⁿ ꝙ naturā potuiſſe nō dubitamꝰ. xpꝰ ꝗ
letari facit mariā aīa ⁊ corpe in ſe ꝓprio filio
nec vllā ſequi corruptiōis erūnā quā nulla ſe
cuta eſt in pariendo filiū integritatis corru-
ptio vt ſit ſemꝑ incorrupta quā tanta ꝑfudit
grā. ſit integra ſ viuēs q̄ oīm integrā genu-
it vitā. ſi ergo dixi vt debui approba xp̄e tu ⁊
tui. ſi vo nō vt debui. ignoſce obſecro tu ⁊ tui

¶ De ſancto Bernardo. cxv B

Bernardꝰ dicitur a ber
qđ eſt puteus. vel fons ⁊ nardꝰ.
que vt dicit gloſa ſuper cantica
herba eſt humilis ⁊ calide natu
re ⁊ odorifera. Fuit ergo calidus in feruenti
amore. humilis in cōuerſatione fons in do-
ctrine emanatione. puteus in ſcientie ꝓfun
ditate ⁊ odiferus in fame ſuauitate. Eius vi
tam guilhelmus abbas ſancti theodorici ſo
cius bernardi ⁊ bernardus abbas boneual-
lis ſcripſerunt. B

Bernardꝰ in burgūdia
caſtro fontanis ex nobilibus val
de ac religioſis parentibus or-
tus eſt. Cuius pater decelinus
miles ſeculo ſtrenuꝰ nec minus deo religio
ſus. mater vo aaleth nuncupata eſt. Hec ſe
ptem filios genuit ſex mares ⁊ feminā vnaꝫ
Mares aūt omnes monachos futuros fe-
minam autēꝫ ſanctimonialē ꝓmiſerat mox
autē vt filiū partu ediderat. manibꝰ ꝓprijs
ipm deo offerebat. Alienis vberibus ipſos
nutriri refugiebat quaſi cum lacte materno
materni quodāmodo boni īfundēs eis natu
rā. Cū aūt creuiſſent q̄diu ſub manu eiꝰ erāt
heremo magꝫ ꝙ curie nutriebat. cibis groſ-
ſioribus ⁊ cōibus paſcēs eos quaſi continuo
ad heremū trāſmittēdos. Cū igr̄ tertiū fili-
um ſcꝫ bernardū adhuc geſtaret in vtero vi-
dit ſomniū ꝑſagiū futurorꝫ catellū. ſcꝫ totuꝫ
candidū totū in dorſo ſubrufum ⁊ latrātē in
vtero ſe habere. Quod cū cuidaꝫ viro dei ex-
poſuiſſꝫ ille ꝓphetica voce rn̄dit. Optimi ca
telli mater eris qui domus dei cuſtos futu-
rus magnos cōtra inimicos dabit latratus
Erit eīm predicator egregiꝰ ⁊ multos medi-
cinalis lingue gratia curaturus. Cum autē
beatus bernardus adhuc puerulꝰ eſſꝫ ⁊ gra
ui dolore capitis egrotaret venientem ad ſe
mulierculā vt dolorē ſuis carminibus miti-
garet cū indignatione nimia exclamans re-
pulit ⁊ abiecit. Puerili autē bono zelo miſe
ricordia dei nō defuit. ſꝫ tūc cōtinuo ſurgēs
liberatū ſe eē cognouit. In ſacratiſſima dn̄i
ce natiuitatis nocte cū puer bern̄. matutina
le officiū in eccl̄ia expectaret ⁊ qua hora no-
ctis xp̄s natus fuiſſet ſcire cupet. apparuit
ei puerulꝰ iheſus quaſi iterū ante oculos ſu-
os naſcēs ex vtero mr̄is. vn̄ q̄diu vixit hanc
fuiſſe horā natiuitatis dn̄ice ſemꝑ putauit.
at illa ergo hora in his que ad illud ꝑtinent
ſacramētū ⁊ ſenſus ei ꝓfundior ⁊ ſermo co-
pioſior datus eſt. vn̄ ⁊ poſtmodū in laudē ge
nitricꝭ ⁊ geniti iter ipa ſuorꝫ tractatuū initia
inſigne opuſculū edidit. in quo illaꝫ lectionē
euāgelicā. miſſus eſt gabriel angelus expla-
nauit. Uidēs antiquus hoſtis ꝓpoſituꝫ pue
ri tā ſalubre. eius caſtitatis ꝓpoſito inuidit.
multoſqꝫ ſibi laqueos tēptationis appoſuit.
Cum eīm aliqn̄ in quādā feminā oculos defi
xos aliquādiu tenuiſſet. ꝯtinuo de ſeipo eru
beſcēs in ſemetipm ſeueriſſimus vltor īſur-
git. ac in ſtagnū gelidarū aquarū inſiliēs tā-
diu ibidē ꝑmāſit donec pene exanimis effe-
ctus ꝑ grām dei a calore carnalis cōcupiſcē
tie totus refriguit. C Circa ideꝫ tp̄s in-
ſtincti demonis puella quedā in lectū dormi
entis ſe nudaꝫ iniecit. quā ille ſentiens cū oī
pace ⁊ ſilentio partē lectuli quā occupauerat
derelinquens ei ceſſit. ⁊ in latus alterū ſe cō
uertēs dormiuit. Miſera vo illa aliquādiu
ſuſtinēs ⁊ expectās. deinde palpās ⁊ ſtimu-
lans. nouiſſime cū immobilis ipſe ꝑſiſteret.
illa lꝫ impudētiſſima eſſet erubuit ⁊ horrore

ingenti atqꝫ admiratione ꝑfuſa: ſurgēs au-
fugit. Cum iterū in domo cuiuſdā matrone
hoſpitaret̄. illa adoleſcētē aſpectu decorꝫ ꝯſi
derans. vehementer in cōcupiſcētiā eius ex
arſit. Cū aūt ſeorſum lectū ſibi ſterni feciſſꝫ
ipſa impudēter ⁊ ſilēter de nocte ſurgens ad
eū acceſſit. Quē ille ſentiens ꝓtinus excla-
mauit. Latrones latrones. ad quā vocē mu-
lier fugit. familia ſurgit. lucerna accendit̄.
latro q̄rit̄. ſed minime inuenit̄. Ad lectulos
ſinguli redeūt. Quieſcūt ceteri ſꝫ nō illa mi-
ſera requieſcit. Nam denuo exurgit bernar
di lectulū petit. Sed ille latrones: latrones
denuo exclamauit. Latro iterū querit̄ ſed ne
quaq̄ ab eo qui ſolus nouerat publicat̄. Uſ-
qꝫ tertio improba mulier ſic repulſa. vix tan
dem metu vel deſperatōe victa ceſſauit. Cū
aūt ſequēti die iter ageret. arguentes eū ſo-
cij ꝙ totiēs latrones ſomniauerit perquire-
bāt. Quibus ille ait. Ueraciter hac nocte in
ſidias perpeſſus ſum latronis quia hoſpita
mihi nitebat̄ auferre theſaurū irrecupabilē
caſtitatis. Perpendens igitur non eſſe tu-
tū cohabitare ſerpēti fugā meditari cepit. ⁊
ordinē ciſtercienſiū extunc ingredi delibera
uit. Qđ cū fratres eius cognoſcerēt. ⁊ eū ab
hoc ꝓpoſito modis oībus ꝓhiberēt. tantā ei
grām dn̄s ꝯtulit. vt nō ſolū ipſe a cōuerſati-
one nō ꝓhiberet̄. ſed oēs fratres ſuos ⁊ mul
tos alios ad religioneꝫ dn̄o lucraretur. Ge-
rardus tn̄ frater eiꝰ miles ſtrēnuus hec fra-
tris verba vana putabat ⁊ eius omnino mo
nita repellebat. Tūc bernardus fide iā igne
us ⁊ fraterno charitatis zelo mirum in mo-
dum exaſperatus. ſcio inquit frater mi ſcio
ſola vexatio intellectum dabit auditui. Digi
tumqꝫ lateri eius apponens veniet inquit
dies ⁊ cito veniet qn̄ lancea latus hoc perfo
rabit ⁊ ad cor tuū ꝯſilio qđ abijcis viā dabit
poſt paucos dies gerardus ab inimicis ca-
pitur ⁊ in loco cui frater digitū impoſuerat
infixā lanceā geſtans trahitur ⁊ in cuſtodia
vinculatur. ad quē beatus bernardus veni-
ens cum ſibi loqui nō ꝑmitteret̄ ad eū excla
mauit. Scito frater gerarde. qꝛ in proximo
ituri ſumus ⁊ monaſteriū intraturi. Eadeꝫ
nocte cōpedes de eius pedibus ceciderūt. ⁊
oſtio per ſe aperto letꝰ aufugit. Indicauitqꝫ
fratri ſe mutaſſe ꝓpoſitū ⁊ fieri velle mona-
chum. D Anno ab incarnatōe dn̄i. M.
cxij. a conſtitutione domus ciſtercienſiū. xv.
ſeruus dei bernardus ānos nactus circiter
viginti duos cū ſocijs ampliuſq̄ triginta or-
dinē ciſtercienſiū ingreſſus eſt. Cū aūt ber
nardus cū fratribꝰ ſuis domū paternā egre
deretur guido primogenitus videns niuar-
dum frēm ſuū minimū puerū ludēteꝫ in pla-
tea cū pueris. eya inq̄t frater niuarde. ad te
ſolū reſpicit oīs terra poſſeſſionis nr̄e. Cui
nō pueriliter puer rn̄dit. Uos ergo celū ha-
bebitis ⁊ mihi ſolū terrā relinquitis. Nō ex
equo diuiſio facta eſt hec. Modico igit̄ tp̄e
cū pr̄e remāſit. ſꝫ fratres poſtmodū ſecutus
eſt. Ingreſſus igit̄ ordinē ſeruū dei bernar-
dus ita totus in ſpiritū abſorptus eſt. ⁊ deo
taliter occupatus: vt iā nullis ſenſibus cor-
poris vteret̄. Jā quippe annū in cella nouici
orum exegerat. ⁊ adhuc an domꝰ haberet te
ſtitudinem ignorabat. multo tp̄e eccl̄iam in
trās ⁊ exiens in capite vbi tres erāt: vnā tan
tum putabat eſſe feneſtram. Abbas autē ci
ſtercienſis. fratres ad edificandum domum
clareuallēſem miſit ⁊ eis ſanctū Bernardū
in abbatem prefecit. qui multo ibidem tem-
pore in nimia paupertate degebant. et pul-
menta ſepius ex folijs fagi conficiebant. vi-
gilabat autem ſeruus dei vltra poſſibilitatē
humanam. Nulluꝫ enim tempus ſe magis
perdere cōqueri ſolebat ꝙ quo dormiuit ido
neam ſatis reputans comparationem ſom
ni ⁊ mortis vt ſic dormientes videātur mor-
tui apud homines quomodo apud deū mor
tui dormiētes. vnde etiā ſi quē forte durius
ſtertentem audiret ſeu minus cōpoſite vide
ret iacentē. patienter ferre vix potuit ⁊ car-
naliter ſeu ſingulariter eū dormire cauſaba
tur. Ad comedendū vix aliqua voluptate tra
hebat̄ appetitus. ſꝫ ſolo timore defectus ſic
accedebat ad ſumēdū cibū quaſi ad tormētū
poſt cibum q̄tum comederit ſemper cogita
re ſolitus erat. Si quando vel ad modicum
menſuram ſolitam exceſſiſſe ſe deprehen-
dit impune abire nō patiebatur. ſic gule ille
cebras edomuerat. vt ipſam quoqꝫ ſaporuꝫ

diſcretionē ex magna parte ꝑdiderit. Nā ⁊
oleum per errorē ſibi aliquādo ꝓpinatum
bibit ⁊ penit⁹ ignorauit. nec pri⁹. i. cognitū
donec quidē labia ei⁹ miraret̄ inūcta. Sā-
ginem inſup crudū ꝑ errorē ſibi oblatū ꝑ bu
tiro multis diebus noſcit̄ comediſſe. Solā
aūt aquā ſibi ſapere dicebat. eo ꝙ dū ſume-
ret fauces ⁊ guttur ei refrigeraret. Quicq̄d
in ſcripturis didicerat maxime in ſiluis ⁊ in
agris meditando ⁊ orādo ſe cōfitebat̄ acce
piſſe. ⁊ nullos ſe aliquādo magiſtros habu-
iſſe. niſi quercus ⁊ fagos inter amicos dice
re ſolebat. Deniq̄ confeſſus eſt aliqñ medi
tanti vel oranti ſacrā oēm velut ſuppoſitam
vel expoſitā ſibi apparuiſſe ſcripturā. Quo-
dam tpe ſicut ipſe in canticis refert cū inter
loquendū ex his q̄ ſuggerebat ſpūs: ⁊ ſi non
infideli minus tamen fidēti aīo reſeruaret
vt haberet quicq̄d diceret denuo tractatur⁹
ecce vox ad eū venit dicens. Donec iſtud te
nueris aliud nō accipies. ¶ E In veſtib⁹
ei ſemper paupertas placuit. ſordes nunq̄
nimirū animi fore iudices aiebat. aut negli
gentis: aut apd̄ ſe inaniter gloriātis. aut fo
ris humanā gloriā affectantis. Prouerbiū
illud in ore eius frequēter ſemper in corde
erat. qui hoc facit quod nemo mirātur oēs
vnde ⁊ cilitium pluribus annis portauit: q̄
diu occultū eſſe potuit. Sed vbi hoc cogni-
tum eſſe ſenſit. continuo illud abijciens ad
cōmunia ſe conuertit. nunq̄ ſic riſit vt nō po
tius ad ridendū q̄ ad reprimenduz vim ſibi
facere oporteret ⁊ riſui ſuo magis ſtimuluz
adhibere q̄ frenū. Cū autē patiētie genus
ſolitus erat dicere tripartitū. videlicet ad v̄
borū iniurias. ad dāna rerū. ad corporis le-
ſionem. hanc ipſe his exemplis ſe habere ꝓ
bauit. Cum enim cuidā epiſcopo amicabili
ter eum admonens quandaz ſcripſiſſet epi-
ſtolam ille vehemēter exacerbat⁹ amariſſi-
mā ei ſcripſit epiſtolā in pricipio ita dicens.
Salutē ⁊ nō ſpm̄ blaſphemie tanq̄ ex ſpiri
tu blaſphemie illa ſcripſiſſ3. Ad qd̄ ille Ego
ſpiritū blaſphemie me habere nō credo nec
maledixiſſe cuiq̄ aut maledicere me velle
ſcio ꝑſertim principi populi mei. Quidā ab-
bas ꝓ vno cenobio conſtruendo ſexcentas
marcas eidem miſit argenti. ſed tota pecu-
nia dum deferretur a predonibus ſublata ē
Quo audito nihil aliud dixit niſi benedict⁹
deus qui nobis pepercit ab onere. ſed ⁊ illis
inquit qui tulerunt. leuius eſt ferendum. tū
quia hoc humana cupiditas ſuſtulit. tū quia
magna pecunia magnaz eis temptationis
occaſionem ingeſſit. Quidam inſuper cano
nicus regularis ad eum venit. ⁊ vt in mona
chum reciperetur inſtanter rogauit. Cui cū
ille non acquieſceret. ſed ad ſuam eccleſiam
redire perſuaderet ait ille. Ut quid ergo in
libris tuis perfectionem tantopere commen
daſti. ſi eam non exhibes cupienti. vtinaz il-
los tuos haberem libros vt eos penitus la-
cerarem. Cui ille. In nullo eoruz legiſti nō
poſſe te in tuo clauſtro eſſe perfectuz. Mo
rum correctionem non locorū mutationeʒ
in libris omnibus cōmendaui. Ille vero in-
ſanus in eum impetum faciens. tam graui
ter maxillam eius percuſſit vt ſuccederet ru
bor ictui ⁊ tumor rubori. Iam qui aderant
in ſacrilegum inſurgebant. Sed preuenit
eos ſeruus dei clamans ⁊ adiurans per no
men chriſti vt nullatenus tangeretur nec ſi
bi quicq̄ iniurie inferretur. Nouicijs auteʒ
intrare volentibus dicere conſueuerat. Si
ad ea que intus ſunt feſtinatis. hic foris di-
mittite corpora que de ſeculo attuliſtis. So
li ſpiritus ingrediantur caro autem non ꝓ-
deſt quicq̄. Pater eius qui ſolus domi re-
manſerat ad monaſterium iuit ⁊ ibidē poſt
aliquot tempus in ſenectute bona deceſſit
¶ F Soror autem eius ſeculo nupta. cū in
diuitijs ⁊ delitijs ſeculi periclitaretur. qua-
dam vice fratres ſuos ad monaſterium vi-
ſitatura acceſſit. Cūq̄ veniſſet cum comita
tu ⁊ apparatu ſuperbo ille eam tanq̄ rhete
diaboli ad animas capiēdas abhorruit nec
ad videndum eam exire aliquatenus acqui
euit. Uidens illa ꝙ nullus fratrum ſuorum
occurreret. ſ ad ab vno eorum q̄ tunc porta-
rius erat ſtercus inuolutū diceret̄ tota in la
chrimis reſoluta ⁊ ſi peccatrix ſum inquit ꝓ
talibus chriſtus mortuus eſt. quia enī pec
catricem me ſentio idcirco conſilium ⁊ col-
loquium bonoruʒ requiro. Et ſi deſpicit fra

ter meus carnē meam ne deſpiciat ſeruus
dei aīam meam. Ueniat ⁊ precipiat. ⁊ quic-
quid preceperit adimplebo. hanc ergo pro-
miſſionē tenens exijt ad eā cuʒ fratrib⁹. ⁊ q2
eaʒ a viro ſeparare nō poterat primo ei oēʒ
gloriaʒ mūdi interdixit ⁊ formā matris imi
tandā eidē indiſcens illā dimiſit. Illa v̄o re-
diens. ita repente mutata eſt vt in medio ſe
culi vitā duceret heremiticaʒ ⁊ omni ſeculo
prorſus ſe faceret alienā. Tandē precibus
multis virū ſuū vicit ⁊ ab ipſo abſoluta mo-
naſteriū intrauit. Infirmatus aliquādo vir
dei cū extremū iam ſpiritum trahere videre
tur in exceſſu mētis ſue ante tribunal dei vi
ſus eſt preſentari. Affuit auteʒ ⁊ ſathan ex
aduerſo improbis eū accuſationib⁹ pulſans
Ubi vero ille oīa fuerat ꝓſecutus ⁊ viro dei
pro ſua fuit pte dicenduʒ nihil territus aut
turbatus ait. Fateor non ſum dignus ego.
nec proprijs poſſum meritis regnū obtine-
re celorꝫ. Ceterū duplici iure illud obtinens
dn̄s meus hereditate. ſ. patris ⁊ merito paſ
ſionis. altero ipe cōtētus alterū mihi donat.
Ex cuius dono iure illud mihi vendicās nō
confundor. Cōfuſus in hoc verbo inimicus
Conuētus ille ſolut⁹ eſt. ⁊ vir dei in ſe reuer
ſus eſt. tāta autē abſtinētia labore ⁊ vigilijs
corpus ſuuʒ attriuit. ꝙ ⁊ grauiſſima ⁊ vere
continua egritudine languens cōuentū vix
ſequi poſſet. Quadā vice dum grauiſſime in
firmaretur fratribus ꝓ eo inſtāter orantib⁹
aliquātulū cōualuiſſe ſe ſenſit. congregatis
autē fratribus dixit. Quid tenetis miſeruʒ
hoiem. Fortiores eſtis ⁊ inualuiſtis. Parci
te queſo parcite ⁊ ſinite me abire. A multis
aūt ciuitatibus vir dei in epiſcopuʒ electus
precipue a ciuitate ianuēſi ⁊ ciuitate medio
lanenſi. petētibus ſe nec annuens nec ipro-
be renuēs dicebat ſe nō eſſe ſuū. ſed aliorū
ſeruitio deputatū. Fratres autē ex conſilio
viri dei ſibi prouiderant ⁊ ſummi pontificis
auctoritate muniti erant. ne quis gaudium
ſummi ab eis tollere poſſet. Quodā tempo
re cū fratres cartuſiēſes viſitaſſet ⁊ ipſi ab
eo in oībus plurimū edificati fuiſſent. vnuʒ
fuit quod predicti loci priorem aliquātuluʒ
mouit ſcilicet ꝙ ſella cui equitando inſide-
bat minus neglecta erat. ⁊ parum preferēs
paupertatem. Quod cū dictus prior vni ex
fratribus ⁊ ille viro dei detuliſſet nō minus
ipſe mirat⁹ qualis eſſet ſella querebat. Naʒ
a clara valle vſq̄ cartuſiam venerat: ⁊ tamē
qualis eſſet ſella penitus ignorabat. Iuxta
lacum lauſanenſem totius diei itinere per-
gens penitus euʒ non vidit aut ſe videre nō
vidit. Cum enim ſero facto de eodem lacu
ſocij loquerentur interrogauit eos vbi naʒ
lacus ille eſſet. quod illi audientes plurimū
admirati ſunt. ¶ G Uincebat ſane in eo
ſublimitatem nominis humilitas cordis.
Nec tam poterat vniuerſus eū erigere mū
dus q̄ ſe ipſe deijcere ſolus. Summus re-
putabatur ab omnibus infimū ipſe ſe repu
tans ⁊ quem ſibi omnes ipſe ſe nemini pre-
ferebat. Deniq̄ ſicut ſepius fatebat̄ inter
ſummos quoq̄ honores ⁊ fauores populo-
rum alterum ſibi mutuatus hominem vide
batur. ſeq̄ potius reputabat abſenteʒ velut
quoddaʒ ſomniuʒ ſupplicatus. Ubi vero in
ter ſimpliciores fratres erat ⁊ amica ſemꝑ
licebat humilitate frui. ibi ſe inueniſſe gau-
debat. ⁊ in propriaʒ rediſſe perſonaʒ. Sem
per autē inueniebatur aut orans. aut legēs
aut ſcribens. aut meditans. aut fratres ver
bo edificans. Quadaʒ vice cū populo predi
caret ⁊ omnes verba eius attente ac deuo-
te ſuſciperent eius animo quedaʒ talis irre
pſit temptatio. Uere nunc optime ꝑdicas ⁊
ab oībus libēter audiris ⁊ ſapiens ab oībus
reputaris. At vir dei tali tēptatione pulſari
ſe ſentiens. parūper ſubſtitit. ⁊ an ꝓcederet
vel fineʒ facere t cogitare cepit. Statimq̄
diuino ꝯfortatus auxilio tēptatori ſilenter
reſpondit nec per te incepi. nec per te dimit
taʒ. Sicq̄ ſecurus predicationē vſq̄ ad fi-
nem proſecutus eſt. ¶ Monachus qui-
daʒ qui in ſeculo ribaldus fuerat atq̄ luſor
maligno ſtimulatus ſpiritu ad ſeculū redi-
re voluit. Cū aūt btūs Bernardus eū reti-
nere non poſſet interrogauit eū vnde victu
rus eſſet q̄ reſpōdit ad taxillos ludere ſcio ⁊
inde viuere potero. ⁊ ille. Si tibi capitale cō
miſero vis ſingulis annis ad me redire ⁊ lu
crū mecū diuidere quod ille audiēs gauiſus

eſt. ꝛ ſe libẽter ſic acturuȝ pꝛomiſit. Uiginti
igitur ſolidos ei dari precepit. Et ille cũ illis
abijt. Hoc aũt faciebat vir ſanctus vt eũ ite
rum reuocare poſſet. ſicut ꝛ poſtmodũ factũ
eſt. Ille igitur abiens totũ perdidit ꝛ ad poꝛ
tam cõfuſus redijt. quo audito vir dei ad eũ
letus exijt. extenditq; gremiũ vt ſimul diui-
derent lucrũ. Cui ille. Nihil pater lucratus
ſum. ſed etiaȝ capitali noſtro nudatus ſum.
Si vultis ꝓ noſtro capitali recipite me. cui
Ber. benigne rñdit. Si ita inq̇t eſt meliꝰ eſt
vt hoc recipiã ꝙ ſimul vtrũq; ꝑdam. Quadã
vice dñ btũs bernardus iumẽto inſidẽs aliq̃
ꝑgeret cuidã ruſtico materia ſic ſe offerente
de coꝛdis inſtabilitate in orõne eſt ꝯqueſtuſ
qd ille audiẽs mox eũ deſpexit. ꝛ in orõnibꝰ
ſuis coꝛ firmũ ꝛ ſtabile habere ſe dixit. Uo-
lens aũt bernardꝰ eũ ꝯuincere ꝛ a ſua teme
ritate coercere dixit. Seq̃ſtrare paulifp a no
bis ꝛ tota qua poteris itentiõe orõnẽ dñicã
incohato. quã ſi abſq; aliqua coꝛdis digreſſi
one ꝛ vagatiõe finire poteris iumẽtũ cui in
ſideo tuũ ꝓculdubio mox habebis. Tu autẽ
mihi in fide tua ſpõdeas ꝙ ſi aliud ibidẽ cogi
taueris. hoc mihi aliquatenꝰ nõ celabis. Le
tatur ille ꝛ tanq̃ iumentũ iaȝ lucratũ ſe re-
putans audacter ſeceſſit. ꝛ ſeipm recolligẽs
orõnem dñicã dicere inchoauit. Uix orõnis
expleuit dimidiũ ꝛ ecce iportuna cogitatio
de ſella coꝛdi ſuo ſe ingerit vtrũ eaȝ habere
debeat cũ iumẽto. qd ille aduertens. ꝯcitus
ad bernardũ redijt ꝛ qd in ipa orõne ſolicite
cogitauerit indicauit ꝛ de ſe poſtea temere
nõ pſumpſit. M Frater robertꝰ eiꝰ mo-
nachus ꝛ ſcdm ſeculũ ꝓpinquus in adoleſcẽ-
tia ſua quoꝛũdaȝ pſuaſione deceptus clunia
cũ ſe cõtulerat. Uenerabilis aũt pater poſt-
ꝙ aliquãdiu diſſimulauit. eundẽ ſtatuit per
epiſtolã reuocare. Quã cũ ſub diuo dictaret
ꝛ alius monachus eã ex oꝛe ſuo ꝯſcriberet
ſubito inopinatus imber erupit. ꝛ hic q̇ ſcri
bebat chartaȝ cõplicare voluit. Cui Bern.
Opus dei eſt ſcribere ne foꝛmides. Scripſit
ergo epiſtolã i medio imbꝛe ſine imbꝛe. Cũ
enĩ vndiq; plueret. ibidẽ tñ moleſtiã imbꝛis
virtus expulit charitatis. Cũ quoddã mona
ſterium qd vir dei conſtruxerat occupaſſet
muſcarum incredibilis multitudo ita vt oĩ-
bus grauem moleſtiam generarent ille di-
xit. Ego excõico eas. Mane autem omnes
pariter moꝛtuas inuenerunt. Cũ a ſummo
pontifice mediolanũ miſſus fuiſſet vt ipos
cum eccleſia reconciliaret. ꝛ iam papiam re
dijſſet. quidã vxoꝛem ſuã demoniacaȝ ad eũ
adduxit. Moxq; ꝑ os miſere mulieris dia-
bolus in contumelias eius pꝛorupit dicens
Non de me agnicula mea hic poꝛulos edẽs
et braſicas deuoꝛans pellet. at vir dei ipſaȝ
ad eccleſiam beati ſiri remiſit. Beatus aũt
ſirus hoſpiti ſuo deferre voluit nec eidẽ ali-
quid curatiõis impendit. Sicq; iterum ad
beatum bernardum adducta eſt. Tunc dia-
bolus per os eius garrire cepit. ac dicere.
Non me expellet ſyꝛulus nec eijciet bernar
dinus. Ad hec ſeruus dei reſpondit. Nec ſi-
rus: nec bernardus te eijciet. ſed dominus
iheſus chꝛiſtus. Mox vt ille oꝛationem ef-
fudit. ſpiritus neq̃ dixit. Quã libenter egre
derer ab hac agnicula grauiter moleſtatꝰ i
ea ꝙ libenter egrederer ſed non poſſum. qꝛ
non vult magnus dominus. Cui ſanctus. et
quis eſt magnus dominus. Cui ille. Jeſus
nazarenus. Ad quem vir dei. Uidiſti ne vn-
q̃ eum. Quo reſpondente etiam ait. Ubi
eum vidiſti. Et ille. In gloꝛia. et ſanctus et
tu in gloꝛia fuiſti. quo reſpondente. Utiq;
ait. quomodo inde exiſti. ꝛ ille. Cũ lucifero
multi cecidimꝰ. Hec autem omnia voce lu-
gubꝛi per os vetule omnibus audientibus
loquebatur. Dixitq; ei vir dei. Nunquid in
illã gloꝛiã redire velles. At ille miro modo
cachinnans ait. modo tardatũ eſt. Tũc orã
te viro dei demon de muliere exiuit. Sȝ cũ
vir dei receſſiſſet diabolus ipſam iterũ inua
ſit. Uir autem eius poſt eũ accurrens quod
acciderat indicauit. Ille autem collo eius al
ligari cartulam continentem hec verba pꝛe
cepit. In nomine domini noſtri ieſu xp̄i pꝛe
cipio tibi demon. ne hanc mulierẽ amodo
contingere pꝛeſumas. quod cũ factũ fuiſſet
ad eaȝ poſtea non eſt auſus accedere. Apud
aquitaniam quedã mulier miſerabilis erat
que a quodã demone petulante ꝛ incubo ve
xabatur. ſex enim annis abuſus eſt ea. ꝛ in-

credibili vexauit libidine. Adueniente autẽ
illuc viro dei demon mulieri ne ad euȝ acce
deret vehementer minatur. quia nil ei pꝛo-
deſſe poſſet ꝛ recedẽte eo ipſe qui eius fue-
rat amatoꝛ crudeliſſimꝰ fieret pſecutoꝛ. At
illa ſecure ad virũ dei acceſſit ꝛ que pateret
cũ multo gemitu enarrauit. Cui ille. Tolle
hũc meũ baculũ ꝛ in tuo lectulo pone ꝛ ſi qd
agere poteſt agat. qd cũ feciſſet ꝛ in lectulo
ſuo recũberet adeſt ille ꝯtinuo. Sed nec ad
conſuetũ opus. nec ad ipſum cubile pꝛeſu-
mit accedere. Sed acerrime minatur ꝙ il-
lo recedente ſe de ea atrociter vindicabit.
quod cũ illa bernardo retuliſſet. ille populũ
conuocauit. ꝛ oĩes candelas in manu accẽ
ſas habere pꝛecepit. demonemq; cũ vniuer
ſo q̇ aderat cetu excõmunicauit ac ne ad illã
vel aliam deinceps acceſſum habeat inter-
dixit. Sicq; illa a tali illuſione penitus libe
rata eſt. J Cum in eadem pꝛouincia vir
ſanctus legatione fungeretur vt duceȝ aqui
tanie eccleſie reconciliaret ꝛ ille modis om
nibus reconciliari renueret vir dei ad alta
re celebꝛaturus acceſſit. ipſo duce tanq̃ ex-
cõmunicato pꝛe foꝛibꝰ expectante. Cuȝ au
tem pax domini dixit. coꝛpus dominicuȝ ſu
per patenam ponit. ꝛ ſecuȝ tulit. atq; ignea
facie: ꝛ flãmeis oculis foꝛas egredit̃. ꝛ ver-
bis terribilibus comiteȝ aggreditur. Roga
uimus te inquit ꝛ ſpꝛeuiſti nos. Ecce ad te
pꝛoceſſit virginis filius qui eſt dominus ec
cleſie quam tu perſequeris. Adeſt iudex tuꝰ
in cuius nomine omne genu curuatur. Ad-
eſt iudex tuus in cuius manibus illa anima
tua deueniet. Nunquid ꝛ ipſuȝ ſicut ſeruos
eius contemnis. Reſiſte ei ſi vales. Statim
q; dux totus irriguit ꝛ mẽbꝛis oĩbus diſſolu
tis ad pedes eius pꝛotinus pꝛoſiliuit. quem
vir ſanctꝰ calce pulſans ſurgere iubet. ꝛ dei
audire ſententiã. Ille autẽ tremebũdus ſur
rexit ꝛ quicquid vir ſanctus pꝛecipiebat pꝛo
tinus adimpleuit. Cũ regnũ germãie ꝓ qua
dam magna ſedanda diſcoꝛdia ſeruus dei
intraſſet archiep̄s maguntinenſis venera-
bilem quendam clericum obuium ei miſit.
Cui dũ clericus ſe ſibi obuiã a ſuo domino
miſſuȝ fuiſſe diceret. vir dei reſpondit. Aliꝰ
dominus miſit te. miratus ille. ſe non niſi a
ſuo domino archiepiſcopo miſſum fuiſſe af
firmabat. Econtra ſeruus xp̄i dicebat. Fal-
leris fili falleris. Maioꝛ dominꝰ eſt qui mi
ſit te chꝛiſtus. quod clericus intelligens ait
Putas ꝙ monachus velim fieri. Abſit hoc
a me. Non cogitaui nec aſcendit hoc ſuper
coꝛ meũ. quid plura. In eodeȝ itinere ſecu-
lo valefecit ꝛ a viro dei habitũ ſuſcepit. Cuȝ
quendam militem valde nobileȝ ad oꝛdineȝ
recepiſſet: ꝛ virum dei quodaȝ tempoꝛe ſe-
queretur. grauiſſima cepit temptatione pul
ſari. Cuȝ autem cuȝ quidã de fratribus taȝ
triſtem videret. cauſam tante triſtitie requi
ſiuit. cui ille reſpondit. Scio inquit. ſcio ꝙ
nunq̃ amplius letus ero quod verbum cuȝ
dictus frater ad ſeruũ dei retuliſſet. ille pꝛo
eo attentius oꝛauit. Statimq; ille frater q̇
tam grauiter tẽptatus ꝛ taȝ triſtis erat tan
tuȝ ceteris apparuit iocũdioꝛ ꝛ hilarioꝛ quã
tũ pꝛius ceteris triſtioꝛ. cũ aũt ei dictus fra
ter verbũ meſticie. qd locutus fuerat amica
biliter impꝛoperaret. ille reſpõdit. Et ſi tũc
dixi nunq̃ amplius letus ero. ſed nũc dico.
nunq̃ amplius triſtis ero R Cum ſan-
ctus malachias epiſcopus hibernie: cuius
vitã plenã virtutibꝰ ipſe deſcripſit ad xp̄ȝ fe-
liciter in monaſterio ſuo migraſſet ꝛ vir dei
ꝓ eo hoſtiã ſalutarẽ offerret. gloꝛiã eiꝰ dño
reuelãte cognouit ꝛ eodẽ inſpirãte poſt cõio
nem foꝛmã orõnis mutauit leta voce ſic di-
cens. Deꝰ q̇ beatũ malachiã ſctoꝝ tuoꝝ me-
ritis coequaſti. tribue queſumꝰ vt q̇ ꝑcioſe
moꝛtis eiꝰ feſta agimꝰ vite q; imitemur exẽ
pla. Cui dũ cãtoꝛ inueret ꝙ erraret ait. Nõ
erro ſȝ noui qd dico. deĩde accedẽs ſacra eiꝰ
veſtigia oſculat̃. Cũ inſtãte quadrageſima
a multis fuiſſet tironibus viſitatus rogauit
eos vt in illis ſalteȝ ſacris diebus a ſuis va
nitatibus ꝛ laſciuijs abſtinerent. qbus mul-
lomodo acquieſcentibus. iuſſit ei pꝛopina-
ri vinũ dicẽs. Bibite poculũ aiaꝝ. quo hau-
ſto ſubito mutati receſſerũt ꝛ q̇ modicũ tp̄s de
negauerãt. totũ tp̄us vite ſue deo dederũt.
Tandẽ beatus bernardus moꝛti feliciter
appꝛopinquãs ait fratribꝰ ſuis. tria vobis ob
ſeruãda relinquo q̇ in ſtadio pꝛitis vite quo

cucurri memini me ꝑ virib' obſeruaſſe. Me
mini ſcanda'uz facere volui ꝛ ſi aliqñ accidit
ſedaui vt potui nimis ſp ſenſui meo ꝙ alteri
us credidi. Leſus de ledente nūꝙ vindictam
expetij ecce charitatē humilitatē ꝛ patiētiaz
vobis relinquo. Deniqꝫ poſtꝙ multa mira-
cula ꝑpetraſſet ꝛ centum ſexaginta monaſte
ria ꝯſtruxiſſet. multoſqꝫ libros ꝛ tractat' cō
pilaſſet. conſummatis vite ſue dieb' circiter
annos ſexagintatres. anno dñi. M. cliij. in-
ter filiorum manus obdormiuit in domino.
Poſt obitum ſuū multis gl'iam ſuaz mani-
feſtauit. Cuidā eñi abbati in quodam mona
ſterio apparuit ꝛ vt ſe ſequeret admonuit. q
cum ſequeret dixit ei vir dei. Ecce ad mōtez
libani venimus ꝛ tu hic manebis. ego aūt il
luc aſcendā. Interrogatus ab eo ad quid vel
let aſcendere diſcere inquit volo. Miratus
ille quid inquit vis diſcere pater cui nullum
hodie in ſcientia credimus eſſe ſcōz. Et ille
Nulla hic ſcia nulla veri cognitio. Surſum
ſcie plenitudo. ſurſum vera notitia veritatis
Et in hoc verbo diſparuit. Ille autē diē nota
uit. ꝛ tūc virū dei bernardū de corꝑe migraſ
ſe inuenit. Multa aūt alia ꝛ pene innumera
bilia miracula per ſeruū ſuū de' oꝑatus eſt.

¶ De ſancto Timotheo. cxvi A

Timotheus quaſi ti-
morem tenens. Uel a timore ꝛ
theos qđ eſt deus: quaſi timor
dei. Cauſatur autem iſte timor
in quolibꝫ viro ſctō ſicut ait gregorius. cōſi
derādo vbi fuit. vbi erit vbi eſt vbi nō eſt. vbi
fuit. qm̄ in peccato. vbi erit in iudicio. vbi eſt
in miſeria. vbi nō eſt in gloria. B

Timotheus ſub nero-
ne a ꝑfecto vrbis rome dū gra-
uiter torq̄ret. ꝛ calce viua ei' pla
ge aſpergerent ꝛ ipſe in his gra
tias ageret. duo angeli ſibi aſtiterunt dicen
tes. Erige caput in celū ꝛ vide. Aſpiciensqꝫ
vidit celos apertos ꝛ iheſum coronaz gemi
natam tenentem ꝛ dicentem ſibi. Hanc de
manu mea accipies. quod quidam vir nomi
ne apolinaris vidēs ſe baptizari fecit. Qua-
propter preſes iuſſit ambos in confeſſione
domini perſeuerātes decollari. circa annuz
domini. lvij.

¶ De ſancto Simphoriano. cxvij A

Simphorianus dicit
a ſimphonia. Fuit enim tanꝙ
vas muſicum emittēs aromoni
am virtutū. in quo tanꝙ in vaſe
muſico tria fuerunt. Nam vt dicit auerrois
ſonatiuū debet eſſe durum ad reſiſtendum.
lene ad continuandum. latum ad implendū.
ſic ꝛ ſimphorianus tanꝙ vas muſicum fuit
durus ſibi per auſteritatem. lenis alijs per
manſuetudinez. latus oībus per charitatis
amplitudinem.

Simphorian' in augu
ſtudinēſi vrbe ortus. duz adhuc
adoleſcens eſſet tanta morum
grauitate pollebat ꝙ ſeniorum
vita anticipare videretur. Cum igitur paga
ni feſtum veneris celebrarent ꝛ ſtatuam an
te eradium prefectum deferrent ſimphoria
nus affuit ꝛ nolens eaz adorare diu ceditur
ꝛ carceri mancipatur. Et cū eductus de car
cere ad ſacrificiū cogeret ꝛ multa ei donaria
ꝑmitterentur dixit. Deus noſter vt nouit re
munerare merita ita nouit punire peccata
Uitaz quā xp̄o ſoluturi ſumus ex debito ſol
uamus ex toto. Sera plenitudo eſt ſub iudi
cis timuiſſe cōſpectu. Munera veſtra fuca
ta mellis permixta dulcedine male credulis
mentibus venena parturiūt. Cupiditas. vīa
oia habēdo nil poſſidet: qꝛ diabolicis artib'
obligata miſeri lucri detinet cōpedib' ꝛ gau
dia veſtra in ſimilitudinē vitri cum ceperint
ſplēdere frāgunt. Tūc iudex ira replet' da-
ta ſnīa precepit vt ſimphorianus occideret.
Qui cū ad locū duceretur mater eius de mu
ro exclamans ait. Nate nate memento eter
ne vite. Surſum reſpice ꝛ regnantez in celo
intuere. Tibi vita nō tollitur: ſed in melius
cōmutatur. Mox igitur decollatus eſt ꝛ a
xp̄ianis corp' eius ſublatū honorifice eſt ſe
pultū. Ad cui' ſepulchrū tanta fiebāt miracu
la vt etiā a paganis in honore maximo habe
retur. Refert gregorius turonēſiſqꝫ de loco
vbi ſanguis ei' effuſus eſt quidā xp̄ian' tres

lapillos ſanguine reſperſos ſuſtulit. ꝛ in ca-
pſa argētea tabulis ligneis circūſepta loca
uit. Quā cū in quodā caſtro locaſſet ꝛ totuz
caſtrū incēdiū cōſumpſiſſet de medio ignis
ꝑdicta capſa ſana ꝛ integra eſt educta. Paſ-
ſus eſt circa annos dñi. cclxx.

¶ De ſancto bartholomeo. cxviij. A

Bartholomeus inter-
pretatur filius ſupendentis me
vel filius ſuſpendentis aquas.
Dicitur eñi a bar qđ eſt filius et
tholos qđ eſt ſummitas. ꝛ moys qđ ē aqua
inde bartholomeus. i. filius ſuſpēdentis a-
quas. i. dei qui mētes doctoꝝ ſurſum eleuat
vt aquas doctrinarū inferius fundāt ꝛ ē no
men ſirū ꝛ nō hebreū. Per primū ꝟo notat
triplex ſuſpēdiū qđ ipe habuit. Fuit eñi ſu-
ſpenſus. i. eleuatus ab amore mūdi: vel ſu-
ſpenſus. i. intētus amore celeſti vel ſuſpen-
ſus id eſt innixus gratie ꝛ auxilio dei. vt non
a ſuis meritis: ſed a dei adiutorio tota vita
ſua dependeat. Per ſcđm vero ꝓfunditas
ſue ſapientie De cuius ſapiētie ꝓfunditate
dicit dioniſi' in miſtica theologia. diuinus
bartholome' dicit ꝛ multā theologiā eſſe et
minimā ꝛ euāgeliū latū ꝛ magnū. ꝛ rurſus
ꝯciſum. ꝛ vult oſtēdere bartholomeus ſm̄ in
tentionē dioniſij ꝙ vna ꝯſideratiōe poſſunt
omnia affirmari de deo alia ꝯſideratōe ma
gis ꝓprie negari B

Bartholome' apoſto-
lus veniēs ad indiā q̄ eſt in fine
orbis templū in qua erat idoluz
noīe aſtaroth intrauit. ꝛ q̄ſi per
egrinus ibidē manere cepit. In hoc idolo q̄
daz demō habitabat qui ſe languētes cura
re dicebat ſꝫ nō ſanādo ſubueniebat ſꝫ a le-
ſione ceſſando. Sed cū tēpluz languētibus
plenū eſſet: ꝛ quotidie ſacrificātibus ꝓ infir
mis etiā ex longinqs regiōib' adductis nul
lum ab idolo reſponſum habere poſſent. ad
aliā ciuitatē perrexerāt. vbi aliud idolū noīe
berith colebat. Et interrogantibus cur ſibi
aſtaroth reſponſum nō daret. rñdit berith.
Deus veſter cathenis igneis cōſtrictus eſt
nec reſpirare nec loq̄ audet ex illa hora qua
apl's dei bartholomeus īgreſſus eſt. Dicūt
illi. Et quis eſt iſte bartholome'. Et demō.
Amicus eſt dei oīpotētis ꝛ ideo venit in iſtā
ꝓuinciā vt omēs deos inde euacuet. Et illi
Dic nobis ſigna ei' vt eū inuenire poſſim'.
Quibus demon ait. Capilli eius criſpi ꝛ ni
gri: caro candida: oculi grādes. nares equa
les ꝛ directe. barba prolixa habens paucos
canos. ſtatura equalis. collobio albo clauа-
to purpura veſtitur. Induit pallio albo. qđ
per ſingulos angulos gēmas habet purpu
reas. Uigintiſex anni ſunt ex quo veſtes et
ſandalia eius nec veteraſcūt nec ſordidant
Centies flexis genib' per diē orat ꝛ centies
per noctē. Angeli dei cū eo ambulāt qui nū-
ꝙ eū fatigari nec eſurire ꝑmittūt. ſemꝑ eo-
dem vultu ꝛ aīo. letus ꝛ hilaris perſeuerat.
Oia ꝓuidet. oia nouit. Om̄ gentiū linguas
nouit ꝛ intelligit. Et qđ vobiſcū loquor ipſe
iam nouit. Et quādo queritis eū ſi vult oſtē
det ſe vobis: ſi autē nō vult euz nō poteritis
inuenire. Rogo aūt vos vt cū eum inueneri
tis rogetis cuz ne huc veniat: ne angeli ſui
hoc mihi faciāt quod ſocio meo iaz fecerūt.
Cum igitur per duos dies ſollicite queren-
tes euz minime inueniſſent quadaz die qui
dam demoniacus exclamauit dicens. Apo-
ſtole dei bartholomee incendunt me oratio
nes tue. Cui apl'us. Obmuteſce ꝛ exi foras
ab eo. ꝛ ſtatim eſt liberatus. Quod audiēs
rex regionis illius polemius nomine cū ha
beret filiam lunaticā miſit ad apoſtoluz ro-
gans: vt ad ſe veniret ꝛ filiā ſuam ſanaret.
Ad quem cum apoſtolus veniſſet. ꝛ eam ca
thenis ligatā videret. quia accedentes mor
ſibus lacerabat iuſſit eam ſolui. Et cū mini
ſtri ad eā accedere non auderent dixit: Ego
demonium quod in ea erat iam ligatum te
neo: ꝛ vos timetis. et ſoluta ſtatim liberata
eſt. Tunc rex camelos auro ꝛ argento ꝛ lapi
dibus precioſis onerauit: ꝛ apoſtolū inqui-
ri faciens nullatenus inuenire potuit. Ma
ne autem ſequenti apparens apl'us cuz ſo-
lo rege in cubiculo dixit ei. Ut quid me cum
auro ꝛ argento ꝛ lapidibus precioſis tota
die quiſiuiſti. Iſta munera ſunt neceſſaria
his qui terrena requirunt ego nihil terrenū

nihilq̄ʒ carnale deſidero. Tunc ſanctus bar
tholomeus cepit cuʒ multa de modo redē
ptionis noſtre docere oſtendēs inter cetera
xp̄m viciſſe diabolū per mirabilē congruen
tiam. potentiam. iuſticiā ⁊ ſapientiaʒ. Con
gruum enim fuit vt qui filiū virginis id eſt
adam factū de terra dum adhuc eſſet virgo
vicerat a filio virginis vinceret̃. Potenter
quoq̄ʒ ipſum vicit cū de ſua dn̄atione poten
ter eū eiecit quam diabolus ꝓ deiectiōe pri
mi hominis vſurpauit. Et ſicut alicuius vi
ctor tirāni comites ſuos mittit vt eius titu
los vbiq̄ʒ erigāt ⁊ tiranni titulos deijciant.
ſic xp̄s victor nūcios vbiq̄ʒ mittit. vt diaboli
cultū euacuēt. ⁊ xp̄i cultū ſtatuāt. Iuſte vero
quia iuſtū eſt vt qui comedēte hoīe vincens
hoīem detinebat. a ieiunāte hoīe victus am
plius hoīem nō teneret. Sapienter aūt duʒ
ars diaboli deludit̃ arte xp̄i. Ars diaboli fu
it vt ſicut accipiter rapit aueʒ ita in deſertū
raperet xp̄m vt ſi ibi ieiunās nō fameſceret
abſq̄ʒ dubio deus eſſet. ſi aūt eſuriret ipſum
vt primū hoīem per cibū deuinceret. Sʒ co
gnoſci deus nō potuit q̄ꝛ eſuriuit nec vinci.
q̄ꝛ eius tēptationi nō ceſſit. Cū ergo eidē ſa
cramēta fidei p̄dicaſſʒ dixit regi ꝙ ſi baptiſa
ri vellet deū ſuū ligatū cathēis ſibi oſ̄deret
¶ Sequēti die iuxta regis palatiū dū pon
tifices idolo ſacrificarent cepit clamare de
mon ac dicere. Ceſſate miſeri ſacrificare
mihi. ne peiora me patiemini qui cathenis
igneis ab angelis ieſu xp̄i quē iudei crucifi
xerunt religatus ſuʒ putātes eū a morte de
tineri. Ille aūt ip̄am mortē que regina nr̄a
eſt captiuauit. ⁊ ip̄m noſtrū principē autorē
mortis vinculis igneis vinxit. Statimq̄ʒ om
nes miſerūt funes vt ſimulachrū euerterēt
ſed nō potuerūt. apl̄s aūt demoni p̄cepit vt
inde exiēs idolū cōminueret Qui ſtatim exi
ens oīa idola tēpli p ſeip̄m cōfregit. Deinde
fuſa orōne ab apl̄o oēs infirmi ꝓtinus cura
ti ſunt. Apl̄s aūt templū deo dedicauit. ⁊ de
monē i deſertū abire p̄cepit. Tūc angel⁹ dn̄i
ibidē apparuit. ⁊ tēpluʒ circūuolās in quat
tuor angulos ſignū crucis digito ſuo ſculpſit
dicēs. Hec dicit dn̄s. Sicut vos oēs ab infir
mitate veſtra mundaui ita ⁊ templū hoc ab

omni ſorde mundabitur ⁊ habitatore eius
quem apl̄s in deſertū locū ire precepit. pri⁹
tamē eū vobis oſtendā quē videtes ne time
atis ſed quale ſignū in lapidibus his ſculpſi
tale in veſtris frontibus imprimatis. Tunc
oſtendit eis ethiopē nigriorē fuligine facie
acuta. barba ꝓlixa. crinib⁹ vſq̄ʒ ad pedes ꝓ
tenſis. oculis igneis vt ferrū ignitū ſcintil
las emittētibus flāmas ſulphureas ex ore
⁊ oculis ſpirantē. cathenis igneis vinctū re
tro manib⁹ ⁊ dixit ei angelus. Quoniā iuſſi
onem apoſtoli audiſti ⁊ de tēplo exiens oīa
idola confregiſti ſoluā te vt vadas in talem
locū vbi nullus homo morat̃ ⁊ ſis ibidē vſq̄ʒ
ad diē iudicij. Ille aūt ſolut⁹ cū magno ſtre
pitu ⁊ vlulatu diſparuit Angelus autē dn̄i in
celum cunctis vidētibus euolauit. Tūc rex
cum vxore ⁊ filijs omniq̄ʒ populo baptiſat⁹
eſt. ⁊ relicto regno apoſtoli diſcipulus eſt ef
fectus. ¶ Tunc omnes templorum
pontifices congregati ad aſtragem regem
fratrē eius cōuenerūt. ⁊ de deorum ſuorum
amiſſione ⁊ templi ſubuerſione ⁊ regis per
tem magicam deceptiōe contra apoſtolum
ſunt cōqueſti. Aſtrages igit̃ rex indignatus
mille viros armatos ad capiendū apoſtolū
deſtinauit. Qui cū adductus fuiſſet corā eo
dixit ei rex Tu ne es ille qui euertiſti fratrē
meū. Cui apl̄s Ego illū nō euerti. ſed ꝯuer
ti. Cui rex. Sicut tu feciſti fratrē meū deuʒ
ſuū relinquere ⁊ tuo credere: ſic ⁊ ego te fa
ciam deū tuū relinquere ⁊ meo deo ſacrifi
care. Cui apl̄s. Ego deū quē colebat frater
tuus ligaui. ⁊ ligatum oſtendi. ⁊ vt ſimula
chrum frangeret coegi. ſi ſic poteris facere
deo meo poteris me ad ſimulachrꝛ ꝓuocare.
Sin aūt ego deos tuos cōminuam ⁊ tu cre
de deo meo. Hec illo dicente nūciatur regi
ꝙ deus ſuus baldach cecidiſſet. ⁊ cōminut⁹
fuiſſet. Qō rex audiens purpurā ſcidit qua
indutus erat ⁊ apoſtoluʒ fuſtibus cedi iuſſit
⁊ ceſum viuum excoriari mandauit. Xp̄iani
autem corpus eius tulerunt ⁊ honorifice ſe
pelierūt. Rex autem aſtrages ⁊ templorum
pontifices a demonib⁹ arrepti mortui ſunt
Rex autē polemus in ep̄m ordinatur. ⁊. xx.
annis officiū ep̄atus laudabiliter implens

plenus virtutibus in pace quieuit. De gene
re ſue paſſionis diuerſa eſt opinio. Nā btūs
dorotheus dixit ꝙ crucifixus eſt. Ait eñ ſic
bartholomeus indis predicauit qui ⁊ euan
geliuʒ ſm̄ mattheū in ꝓpria eorū lingua eis
tradidit. Dormiuit i albana ciuitate magne
armanie crucifixus deorſum caput habens
Btūs aūt theodorus dicit ꝙ fuit excoriat⁹
In multis aūt libris legit̃ ꝙ tantuʒ fuit de
collatus Hec aūt contrarietas taliter ſolui
poteſt. vt dicatur ꝙ p̄mo ceſus. deinde cru
cifixus fuit. deinde anteꝗ̄ ibidē moreret̃ de
cruce fuit depoſitus. ⁊ ob maiorē cruciatuʒ
fuit excoriatus. poſtremo capite trūcatus.
¶ Anno dn̄i. cccxxxi. ſaraceni ſiciliaʒ inua
dentes liparitanā inſulā vbi corpus ſcti bar
tholomei q̇eſcebat vaſtauerūt; ac eius ſepul
chrū ꝯfringētes oſſa eius diſparſerūt. Naʒ
ad hanc inſulā corpus eius taliter de india
aduenisse ꝓhibetur. Cū eñ pagani ꝓpter ſi
gnorū frequētiam viderent corpus eius plu
rimū venerari indignati in loculo plumbeo
poſitū in mare p̄cipitauerūt qō diuino nutu
ad inſulam p̄dictaʒ deuenit. Cū igit̃ ſarace
ni eius oſſa diſperſiſſent. illis recedētib⁹ ap
paruit apl̄us cuidā monacho dicēs. Surge
⁊ collige oſſa mea q̄ diſperſa ſunt. Cui ille.
Qua ratione oſſa tua colligere. aut aliqueʒ
tibi honorē exhibere debem⁹. cū nos deleri
ꝑmiſeris nec auxiliū nobis īpenderis Cui
ille. Per multū tp̄is meis merit꜏ dn̄s pp̄lo
huic pepcit. Sed eorū peccatis nimis inua
leſcentibus ⁊ vſq̄ʒ ad celū clamātibus iaʒ ꝓ
eis nō potui veniā obtinere. Sed cū mona
chus ſibi diceret quō inter tot aliorꝫ oſſa ſua
qūq̄ʒ inuenire poſſet ait. Nocte ad ea colli
genda ibis ⁊ ea q̄ vt ignē ſplendentia vide
ris ꝓtinus hec leuabis. qui oīa. vt dixerat i
ueniens apl̄i oſſa leuauit ⁊ ſuper quandā na
uem cōſcendens beneuentū q̄ eſt metropo
lis apulie ea trāſtulit. Nunc aūt dicit̃ ꝙ ſint
rome lʒ beneuētū ſe adhuc corp⁹ illud habe
re affirment. Cū quedā mulier vas plenuʒ
oleo attuliſſet. vt in lampadem beati bar
tholomei poneret̃. ꝙtūcūq̄ʒ vas ſup lampa
dem inclinarent nil ex eo exire valebat. cuʒ
tamen digitos in vas mitterent ⁊ oleū liqui

dum oīno palparēt. Tūc quidā exclamauit.
Puto ꝙ apoſtolo acceptū nō eſt vt hoc ole
um in ſuam lampadē infundatur. Quapro
pter in aliam lampadē infuderunt. ⁊ ꝓtin⁹
oleū emanauit ¶ Cū impator frideric⁹
beneuētū deſtrueret ⁊ oēs eccleſias q̄ ibidē
erant dirui mandaſſet ciuitatē totā ad aliū
locū transferri intendens vir quidaʒ quoſ
dam viros albatos ⁊ fulgētes inuenit. qui
ad inuicem loqui. ⁊ inter ſe aliqua tractare
videbantur. Qui cum vehemēter admirās
qui nam eſſent interrogaſſet vnus eorū re
ſpondit. Iſte eſt bartholomeus apoſtolus
cum ceteris ſanctis; quorum in hac vrbe ec
cleſie habebantur. Qui inſimul conuenerūt
vt inter ſe inquirerent. et tractarent quali
pena ille eſſet plectendus. qui eos de habi
taculis ſuis eiecit. Etiam inter eos inuiola
bili ſententia eſt firmatum. vt ille ſine mo
ra ad iudicium dei accedat de his omnibus
in eius iudicio reſponſurus. Poſt modicuʒ
vero tp̄us dictus impator mirabiliter vitaʒ
finiuit. Legitur in quodā libro de miraculis
ſanctorū ꝙ quidā magiſter feſtū ſancti bar
tholomei oī anno ſolēniter celebrabat. Cui
predicanti dyabolus in ſpecie cuiuſdā puel
le ad modū ſpecioſe apparuit quā iniectis i
eā oculis ad prandiū inuitauit. Qui dū i mē
ſa ꝯſiſterent illa in amorē ſuū multū eū alli
cere nitebat̃. btūs bartholomeus in ſpecie
peregrini p̄ forib⁹ aſſuit. ⁊ vt amore ſcti bar
tholomei introduceretur obnixius flagita
uit. Qua diſſuadente panis ei mittit̃. Sed
ille hūc accipere recuſauit. Rogauit tñ ma
giſtrū ꝑ nunciū. vt ſibi diceret. qui magis in
hoīe eſſe ꝓpriū putaret. Cui cū ille diceret
riſibile. puella r̄ndit. Immo peccatū cū quo
homo concipitur naſcit̃ atq̄ʒ viuit. Cui bar
tholomeus reſpondit. ꝙ ille bene intulit. ſʒ
mulier ꝓfundius indagauit. Secūdo dict⁹
peregrinus magiſtro miſit vt ſibi diceret q̇s
locus vnius pedis eſſet; vbi de⁹ in terra ma
iora miracula oſtendiſſet. Cui cum ille dice
ret locus crucis. In quo de⁹ mirabilia ope
ratus eſt. Illa ait. Immo caput hominis in
quo quaſi minor mundus exiſtit. Utrorum
q̄ʒ ſententiam apoſtolus approbauit. Ter

tio inquiſiuit quãta diſtantia eſſet a ſummo celi vſq ad ꝓfundũ inferni. Cui cum magiſter ſe neſcire diceret illa ait. Modo video ꝙ precipitor. Sed ego hoc noui quia de altero ad alterum decidi. ꝛ oportet ꝙ hoc tibi oſtendam. Tunc diabolus cũ magno eiulatu ſe in abiſſuȝ precipitauit. Et dũ quererẽt peregrinum minime inuenerũt. Simile fere legitur de beato andrea. ¶ Beatus autem ambroſius in pfatione quã fecit de illo apoſtolo eius legendaȝ abbreuiãs ita dicit. Diſcipulis chriſte tuis vnica diuinitate predicantibus trinitatẽ tuã mundo mirabiliter dignatus es oſtendere maieſtateȝ. Inter quos beatiſſimũ bartholomeuȝ magna virtutum prerogatiua colendũ benigna tui ꝓſpectio ad populũ direxit longinquũ quem licet penitus humana cõuerſatione remotũ tibi tamen predicationis augmento meruit cõſignare vicinũ. O q̃ntis preconijs apoſtolum mirabilẽ celebrãdũ cui dũ ad ſeminãdũ fideȝ proximoꝝ corda nõ ſufficerent populorum alatis quaſi veſtigijs extremos terrarũ fines penetrauit iudeoꝝ. Cum languentiuȝ innumera caterua tẽplũ ingreſſu demoniacum effecit illico vt nullum cultorib᷒ demon preberet reſponſum. O ꝙ mira virtutũ ipſi᷒ inſignia dũ humana voce verboſantem contra ſe aduerſarium ſolo iuſſu laceratis diutiſſime viris redidit mutũ regina diabolica contagione lunaticã liberauit puellãq ſolutis neruibus patri repreſentauit ſaniſſimam O ꝙ ſublime ſanctitatis eius miraculuȝ dũ antiquũ humani generis inimicuȝ ſuũ fecit in nihilũ redigere ſimulachrũ. O ꝙ digne exercitui numerãdus celeſti. cuius vt miraculis fidem cõmodaret certiſſimã angelus apparuit ſuperna delapſus ab aula. Is igit̃ cathenatũ demonẽ cunctis oſtẽtans deformẽ ſalutiferã ſaxo dñicã impreſſerat crucẽ. Rex reginaq ſimul baptizant̃ cũ gente vrbiũq xij. accolete deũ patrẽ corpe ſequũtur ꝛ mente. Ad extremũ vero tẽploꝝ delatu pontificũ neofici polemij frater tyrãn᷒ beatũ apoſtolum oĩmode in fide cõſtantẽ. ceſum atq excoriatũ acerrimã fecit ſuſcipe mortem. Qui tante mortis viriliter preferendo diſcrimen glorioſi certaminis ad celeſte gaudiũ reportauit triũphũ. Huc vſq ambroſius. Beat᷒ autẽ theodorus abbas ꝛ doctor precipu᷒ de hoc apoſtolo inter cetera ſic ait. Apoſtolus dei bartholomeus primũ in licaonia predicauit. poſtmodũ in india. ad vltimũ in albana vrbe. ſcȝ maioris armenie vbi pmo excoriatus tãdẽ capite plexus ibidẽ ſepultus eſt. Qui dum ad predicandũ mitteret̃ a dño. vt opinor audiuit. Uade diſcipule me᷒ ad predicandũ exi ad pugnandũ. capax eſto piculorum. ego paternũ opus ꝯſummaui primus teſtis factus. Uas qð neceſſariuȝ eſt imple. Imitare magiſtrum tuũ. emulare dñm tuũ. Sanguinẽ ſanguinibus pone. carnem carnibus trade que pro te paſſus ſuſtinui patere. Arma ſint tibi benignitas in ſudoribus mãſuetudo inter maleficos. patiẽtia in his qui perimunt. Non refutauit apoſtolus ſed vt famulus fidei dñico acquieſcens pcepto pgit gaudens tanꝙ lux mũdi vt tenebroſos illuminaret: tanꝙ ſal terre vt gentes inſipidas ſaliret tãꝙ agricola vt ſpirituale agriculturaȝ perficeret. Petrus quoq apls docet nationes. ſed bartholomeus ꝯſequẽter paria inueſtigat. Petrus operatur ꝓdigia magna: ſed bartholomeus facit mirabilia valida. Petrus capite deorſum crucifigit̃. Bartholomeus poſtꝙ viuus excoriatus eſt capite plectit̃. Ad quot valet petrus capeſcenda miſteria. ad tot bartholomeus ſufficit penetranda equaliter fecundat eccleſiã equa lance habuit ꝛ cetera diuina chariſmata. Hic ex diuino duodenario numero medi᷒ extra q parte ſonũ ſermocinatiõis dat ſicut in cythara aromaniã. Oẽs apoſtoli vniuerſitatẽ ſibi diſpartiẽtes pretores regis regñ cõſtituti ſunt. Huic autẽ eſt ſors ꝛ portio armenie locus qui eſt ab eulath. vſq ad gabaoth diſtributa. Igit̃ vnde cũ lingue aratro rõnabilia rura ſulcantẽ. fidei verbũ in ꝓfundo cordis recõdẽte in paradiſos ꝛ vineas dñi plantantẽ ſingulis paſſionũ remedia medicinaliter inſerentem. ſpinas inutiles euellentem. ſiluas ipietat̃ ſecare. ſepes dogmaticas circũponere. Sȝ quales mercedes creatori obtulerũt. vtiq p honore inhonorãtiã pro bñ-

dictiõe maledictionẽ. ꝓ muneribus penas pro requieſcibili vital̃ amariſſimam morteȝ Nã poſtꝙ intollerabilia tormenta ſubijt ab eis decoriat᷒ in morẽ follis fuit. Nec poſtꝙ migrauit ab hoc mundo neglexit occiſores. ſed inuitabat miraculis perditos ꝛ ꝓdigijs admittebat aduerſos: ſed beſtialẽ mentẽ nil erat qð cõpeſceret nil qð a malo retraheret. Quid decetero faciunt. Inſaniunt contra illud ſacrum corpus. Reſpuũt egroti medentem. orbati manducẽtẽ. ceci ductorem. naufragi gubernatorẽ. mortui viuificatoreȝ. Et hec quõ. Proijciũt naq in pellagus corpus ſanctũ. ¶ Nota eſt igitur cuȝ impetu de regionibus armanie archa cum quattuor aliorum martiruȝ archis que ſimiliter dum ſigna operarẽtur cũ ea fuerãt in mare proiecte. ꝛ p tãtũ ſpaciũ maris quattuor his precedẽtibus ꝛ tanꝙ miſtris obſequiũ quodãmodo apoſtolo faciẽtibus. venerũt in partes ſicilie in inſulã que liparis nuncupatur ſicut epõ hoſtienſi qui tũc preſens erat reuelatum fuit. Uenit ad paupperculã theſauros ditiſſimus. Uenit ad ignobilẽ pcioſiſſimã margarita. Uenit ad meſtã ſplendidiſſimum luminare. Alijs igit̃ quattuor ad diuerſas terras euntibus ſanctũ apoſtolũ in dicta inſula reliquerunt. Etenim predictos quattuor martires apoſtol᷒ relinquẽs retrorſum vnũ ſ. papinũ in ciuitatẽ ſicilie miliaſaliũ vero lucianũ noĩe meſſinã trãſmiſit. reliquos vero duos in calabritidẽ terrã direxit. gregoriuȝ quidẽ in ciuitatẽ calõniã. achatiũ aũt in ciuitatem que chale vocatur qui vſq hodie ſuffragijs ſuis ſplendẽt. Suſceptus eſt igit̃ cũ multis hymnis laudibus ꝛ candelis ꝛ tẽplũ ſibi magnifice fabricat̃. mons autẽ vulcan᷒ inſule cõtiguus cum habitatoribus eſſȝ nocinus. eo ꝙ ignẽ emittebat. quaſi per ſtadia ſeptem ſe viſibiliter elongauit circa mare ſuſpenſus. ita vt vſq hodie appareat videntibus quaſi figuratio fugientis ignis. nũc igitur aue o beate beatoꝝ ter beate bartholomee. qui es diuine lucis ſplẽdor. ſancte eccleſie piſcator rationabiliuȝ piſciũ periture captura dulcis fructus viuide palmitis vulnerator diaboli mũduȝ ſuo latrocinio vulnerãtis. gaudeas ſol orbis terre cũcta illuminãs os dei lingua ignita ſapientiaȝ ꝓmẽs. fons iugiter ſanitates emanẽs qui mare meabilibus greſſibus ſanctificaſti qui terrã purpuream tuo cruore feciſti: qui ad celos cõmeaſti. vbi in medio diuine acici refulgẽs in ſplẽdore imarceſſibilis glorie ſplendes in exultatõe iocũditatis inſatiabilis gaudes. Hec theodorus.

¶ De ſancto auguſtino. cxix

Auguſtinus hoc nomẽ ſortitus eſt vel propter excellentiã dignitatis. vel ꝓpter feruorẽ dilectiõis. vel ꝓpter ethimologiã nois. Propter excellẽtiã dignitat̃ qm̃ ſicut impator auguſtus pcellebat oẽs reges. ſic ꝛ iſte excellit omnes doctores ſm ꝙ dicit remigi᷒. Uñ alij doctores cõpant̃ ſtellis Dan. xij. Qui ad iuſticiã erudiũt multos q̃ſi ſtelle ꝛc. Hic aũt cõpat̃ ſoli ſicut pȝ in epl'a q de eo cantat̃. Quaſi ſol fulgẽs: ſic ipſe refulſit in tẽplo dei. Scðo ꝓpter feruorẽ dilectionis qm̃ ſicut mẽſis auguſt᷒ valde feruet eſtu caloris. ſic ꝛ ipſe valde incaluit igne diuini amoris. Uñ ipſe in libro ꝯfeſſionuȝ de ſe ſic dicit. Sagittaueras tu cor meum charitate tua ꝛc. Itẽ ibidẽ. Aliqñ intromittis me in affectũ multũ inuſitatũ introrſus neſcio ad quã dulcedinẽ que ſi pficiat̃ in me neſcio qd erit ſi vita eterna nõ erit. Tertio ꝓpter ethimologiam nois. Dicit̃ eñ auguſtin᷒ ab augeo ꝛ aſtim. qð eſt ciuitas ꝛ ana qð eſt ſurſum. Inde auguſtus quaſi augẽs ſupernã ciuitateȝ Uñ de eo cantatur. Quã preualuit amplificare ciuitatẽ ꝛc. De qua ciuitate ipſe dicit in lib. xi. de ciuitate dei. Ineſt ciuitati dei ꝛ origo ꝛ informatio ꝛ beatitudo qm̃ ſi queratur vnde ſit: deus eã condidit. Si vnde ſapiens a deo illuminatur. Si vnde felix deo fruitur Subſiſtens modificat̃. cõtẽplãs illuſtratur inherens iocundat̃. Uidet ꝛ amat. In eternitate dei viget. In veritate dei lucet. in bonitate dei gaudet. Uel vt dicitur in gloſario Auguſtin᷒ dicitur magnificus felix preclar᷒ Fuit enim magnificus in vita. preclarus in doctrina felix in gloria. Eius vitam cõpila-

uit poſſidonius calmēſis ep̄s vt dicit caſſio-
dorus in libro de viris illuſtribus. A

Auguſtin⁹ doctor egre
gius in ꝓuincia affricana ciuita
te carthagineſi ortus ex honeſtꝭ
valde parētibus.ſ.patricio ma-
tre monica genitus: in liberalibus artibus
ſufficienter edoctus fuit. adeo vt ſummus
ph̄s rhetor luculētiſſimus haberetur. nā li
bros ariſtotelis ⁊ oēs libros liberaliū artiū
quoſcūq; legere potuit per ſe didicit ⁊ intel-
lexit: ſicut ipſe in lib. confeſ. teſtatur dicens.
Omnes libros artiū quas liberales vocant
tūc nequiſſimus malarū cupiditatū ſeruus
per meipſum legi. ⁊ intellexi quoſcūq; lege-
re potui. Item in codē q̄cquid eſt de arte lo-
quēdi ⁊ diſſerēdi. quicquid de dimēſionibus
figurarū ⁊ de muſicis ⁊ de numeris ſine ma
gna difficultate nullo hominū tradēte intel
lexi. Scis tu dn̄e meus q꞉ celeritas intelli-
gendi ⁊ diſcēdi acumē donū tuū eſt. Sed nō
inde ſacrificabam tibi. Verū quia ſcientia ſi
ne charitate nō edificat ſed inflat in errorē
manicheorꝝ qui xp̄m fantaſticū fuiſſe affir
mant: ⁊ carnis reſurrectionē negāt incidit ⁊
in eo per annos nouē dum adhuc adoleſcēs
eſſet ꝑmanſit. Ad has etiā nugas adductus
eſt vt arborē ficꝰ plorare diceret. cum ab ea
foliū vel ficus tolleret. Cū igr̄ eſſet annorū
xix. ⁊ quendā librū cuiuſdā ph̄i.ſ. ciceronis in
quo vanitas mūdi ↄtemnēda ⁊ philoſophia
petenda docebat ꝑlegeret ⁊ hoc quidē liber
plurimū placuit. ſed q꞉ nomen ieſu xp̄i qđ a
matre imbiberat: ibi non erat dolere cepit.
Mater vero eius ꝓ eo plurimum flebat et
ip̄m ad vnitatē fidei reducere ſatagebat qua
dam igr̄ vice vt legitur in libro. iij. confeſ. vi
dit ſe ſtare in quadā linea lignea: ⁊ triſtem
⁊ quidā ei iuuenis aſtitit. ⁊ cām tāte triſtitie
requiſiuit. Que cum diceret perditionem fi
lij mei deploro. Ille reſpondit. Eſto ſecura
q꞉ vbi tu: ibi ille. Et ecce cōtinuo filiū ſuū in
xta ſe ſtare vidit. Hoc cū auguſtino retuliſſ;
ille ait. Falleris mater falleris nec ſic tibi di
ctū eſt. Sed vbi ego ibi tu. Econtra illa dice
bat. Non fili mihi dictū eſt vbi ille ibi tu. ſed
vbi tu ibi ille. Rogabat igitur ſedula mater
quaſi importuna quēdā ep̄m ſicut in eodē li.
cōfeſ. augu. teſtat̄ vt ꝓ filio ſuo intercedere
dignaret̄. qui tanta quodāmodo importuni-
tate deuictus ꝓphetica voce reſpōdit. Vade
ſecura q꞉ impoſſibile eſt vt fili⁹ tātarꝫ lachri-
marū pereat. Cum autem apud carthaginē
multis annis rhetoricā docuiſſ; occulte ma
tre neſciente romam venit ⁊ ibidem multos
diſcipulos congregauit. Cum enim mater
vſq; ad portum eum ſecuta fuiſſet. vt aut eū
retraheret. aut ſecū iret ipſe eam decipiēs
nocte latenter receſſit. qđ illa mane conſide
rans aures dei clamoribus implebat. quolꝫ
autem die mane ⁊ veſpere ad eccleſiam ibat
⁊ pro filio orabat. His temporibus medio-
laneñ. a ſimacho ꝑfecto romanorū petierūt
ſibi doctorē in rhetorica deſtinari. Preſtola
batur tunc ibi vir dei Ambroſius ⁊ ad pre-
ces mediolanenſiū illuc mitti Auguſtinus
mater autem eius quieſcere non valens
cum multa difficultate ad eum venit ⁊ ipſū
iam nec vere manicheū nec vere catholicū
reperit. Cepit autem auguſtinus beato am
broſio adherere ⁊ eius predicatiōes frequē-
ter audire. Erat autem valde in predicatio-
ne ſuſpenſus ne quid contra ip̄am maniche
orum hereſim vel pro ipſa diceretur. Quadā
enim vice contra illum errorem ambroſius
diutius diſputauit ⁊ ipſum apertis rōnibus
⁊ auctoritatibus confutauit: ita. vt error ille
a corde auguſtini penitus pelleretur. B
Quid autē poſt hoc ſibi cōtigerit: ipſe in libro
cōfeſ. narrat dicens. Cū te primū cognoui
reuerberaſti infirmitatem aſpectus mei. ra
dians in me vehementer. Et cōtremui amo
re ⁊ horrore ⁊ inueni me longe eſſe a te in re
gione diſſimilitudinis tanq̄ audirem vocē
tuam de excelſo. Cibus ſum gaudiū. creſce
⁊ māducabis me. Nec tu me mutabis in te
ſicut cibū carnis tue: ſed tu mutaberꝭ in me
Cū aūt ſicut ibidē refert via xp̄i ſibi placeret
ſed per iſtam anguſtā adhuc ire pigeret im-
miſit dn̄s in mentē eius vt ad ſimplicianū in
quo lucebat lux diuina. ſcꝫ gratia pergeret.
vt ſibi aeſtus ſuos ſecū cōferenti proferret
quis eſſet aptus mod⁹ viuēdi ad ambulādū

in via dei in qua ali⁹ ſic ali⁹ ſic ibat. Diſplice-
bat aūt ei quicquid agebat in ſeculo pre dul
cedine dei ⁊ decore domus eius quā dilexit
Simplicianus autem cepit cū hortari ipſe
quoq; cepit ſeipſum hortari ⁊ dicere. Quod
pueri ⁊ puelle intra eccleſiā deo ſeruiūt. ⁊ tu
nō poteris qđ iſti ⁊ iſte. An vero iſti ⁊ iſte in
ſeipis poſſunt ⁊ nō in deo ſuo. q̇d in te ſtas ⁊
nō ſtas ꝓiice te in eum ⁊ excipiet te ⁊ ſalua-
bit te. Inter horū colloquia memoria victo-
rini i mediū venit. Unde exhilaratus ſimpli
cianus narrat qualiter idē adhuc gentilis
ob ſui ſapientiā rome qđ maximū tunc erat
ſtatuā in foro meruiſſet. ⁊ qualiter ſe ſepius
xp̄ianū dicebat. Cui cū ſimplicianus diceret
non credo. niſi te in eccleſia videro. Ille iocā
do dicebat. Nunquid parietes faciūt homi-
nem chriſtianum. Tandē dum ad eccleſiam
veniſſet ⁊ ei tanq̄ verecūdo occulte liber vbi
erat ſimbolum fidei ad legendum ⁊ ꝓnūciā
dum vt tunc moris erat datus fuiſſet. ille in
altū aſcendit. ⁊ alta voce ꝓnūciauit: mirāte
roma gaudente eccleſia. Oēs aūt ſubito per
ſtrepuerūt. victorinus victorinus cito ſonue
runt ⁊ cito ſiluerūt. Tūc etiā ab affrica q̇dā
amicus auguſtini noīe poncianus ſuꝑuenit
⁊ vitā ⁊ miracula illius magni anthonij q̇ nu
per in egypto ſub ↄſtātino ip̄atore defunct⁹
fuerat recitauit. Horꝫ exēplis auguſtin⁹ ve-
hemēter exarſit. ita q̄ ſociū ſuū alipiū tā vul
tu q̄ mēte turbatus inuaſit. ⁊ fortiter excla-
mauit. Quid patimur. quid audimus. Sur-
gunt idocti ⁊ celū rapiūt. ⁊ nos cū doctrinis
noſtris in infernū demergimur. An q꞉ ꝓceſ-
ſerūt pudet ſequi ⁊ nō pudet nec ſaltē ſequi.
Et accurrēs in quendā ortū ſub quadā vicu
ſe ꝓiecit vt in eodē libro ↄfeſſionū cōmemo
rat ⁊ amariſſime flēs. lamētabiles voces da
bat dicēs. Quādiu q̄diu cras ⁊ cras ſine mo
do ſine paululū. Modo nō habebat modū ⁊
ſine paululum prodibat in longinquum. De
hac ſui tarditate plurimū cōquerebat̄. ſicut
poſtmodū in eodē libro ſcripſit. Heu mihi
q̄ excelſus es in excelſis. ⁊ q̄ profundus in
ꝓfundis ⁊ nuſq̄ recedis ⁊ vix recedimus ad
te. Age dn̄e ⁊ fac et excita ⁊ reuoca nos. Ac-
cede ⁊ rape ⁊ fragra ⁊ dulceſce. Impedimē-
tis omnibus ſic timebam expediri quemad
modū impediri timēdū eſt. Sero te amaui
pulchritudo tam antiqua ⁊ tam noua ſero te
amaui. Intus eras ⁊ ego foris. ⁊ ibi te que-
rebā. ⁊ in iſta formoſa que feciſti deformis
irruebam. mecum eras ⁊ tecum non eram.
Vocaſti ⁊ clamaſti ⁊ rupiſti ſurditatem meā
Coruſcaſti ⁊ ſplenduiſti ⁊ fugaſti cecitatem
meam. fragraſti ⁊ duxiſti ſpiritum meum ⁊
anhelo tibi. Guſtaui ⁊ eſurio ⁊ ſitio te. Te-
tigiſti me ⁊ exarci in pacem tuam. Cum au
tem amariſſime fleret audiuit vocem dicen
tem ſibi. tolle lege tolle lege. Aperuitq; ſta-
tim codicē apoſtolicū ⁊ coniectis oculis ad
primum capitulū legit. Induimini dn̄m ihe
ſum xp̄m. ⁊ ſtatim oēs ab eo dubietatis tene
bre diffugerunt. C Interim autē tam
vehemētiſſimo dentium dolore torqueri ce-
pit. vt vere ſicut ipſe ait ad credendū opinio-
ni cornelij philoſophi duceretur. qui ſummū
bonū anime in ſapientia. ſummū vero bonū
corporis in nullū ſentiendo dolorē poſuerat
Tam vehemēs autē ille dolor fuit. q̄ etiam
loquelam amiſit. Quocirca vt in libro ↄfeſ.
refert in tabulis cereis ſcripſit vt oēs pro eo
orarēt. vt dolorē illū domin⁹ mitigaret. Ipſe
igitur cū alijs genua flexit. ⁊ ſubito ſanū ſe
ſenſit. Inſinuauit ergo ꝑ litteras ſancto vi-
ro ambroſio ſuū votum vt moneret quid ſibi
de libris ſanctis legendum eſſet quo aptior
fieret fidei chriſtiane. At ipſe iuſſit eſaiam
ꝓphetā eo q̄ euangelij ⁊ vocationis gentiū
prenūciator aptior videat̄. Cuius principiū
cū auguſtinus nō intelligeret totū aliud ta
le eſſe arbitrās diſtulit vt illud relegeret cū
in ſcripturis ſacris magis exercitatus eſſet
Adueniente vero paſcali tempore auguſti-
nus cum eſſet annorū. xxx. cū filio ſuo adeo-
dato puero valde ingenioſo quē auguſtin⁹
in ſua adoleſcentia dū adhuc gentilis: ⁊ phi
loſophus eſſet genuerat. necnon ⁊ cum alip
pio amico ſuo meritis matris ⁊ predicatiōe
ambroſij ſacrum baptiſma ſuſcepit. Tunc ſi
cut fertur ambroſius. Te deū laudemus in
quit. ⁊ auguſtinus. te dn̄m confitemur. rn̄dit
⁊ ſic tunc ipſi duo hunc hymnū alternatim
compoſuerunt. ⁊ vſq; in finem decantaue-

runt. Sicut etiā teſtatur honorius in libro
ſuo qui dicitur ſpeculū eccleſie. In aliquib'
aūt libris antiquis titulus talis preponitur
Canticū ab ambroſio ⁊ auguſtino cōpilatū
Protinus autē ī fide catholica mirabiliter
confirmat̄ ſpem oēm quā habebat in ſeculo
dereliquit ⁊ ſcolis quas regebat abrenūcia
uit. Quāta aūt dulcedine diuini amoris ex-
tunc frueret̄ ipe hoc in libro cōfeſ. aperit di
cens. Sagittaueras tu cor meū charitate
tua. ⁊ geſtabā verba tua tranſfixa in viſceri
bus meis ⁊ exēpla ſeruorū tuorū quos de ni
gris lucidos ⁊ de mortuis viuos feceras cō
geſta in ſignū cogitationis me vrebāt ⁊ con
ſummebāt graue torporē ⁊ aſcēdenti a con-
ualle plorationis ⁊ cantanti canticū graduū
dederas ſagittas acutas ⁊ carbones vaſta-
tores. nec ſatiabar in illis diebus dulcedine
mirabili cōſiderare altitudinē diuini cōſilij
ſup ſalutē generis humani. quātum fleui in
hymnis ⁊ canticis tuis ſuaue ſonātis eccle
ſie vocib' cōmot' acriter voces ille īfluebāt
auribus meis. ⁊ eliquabat̄ ꝟitas tua in cor
meū. ⁊ currebāt lachrime ⁊ bn̄ mihi erat cū
eis. Tūc em̄ in eccleſia mediolanēſi hec can
tica inſtituta ſunt. Et clamabā clamore al-
to cordis mei. O in pace. O in idipiſum. O
qui dixit dormiā ⁊ requieſcā ⁊ ſomnū capiā.
Tu es em̄ in id ipm qui nō mutaris. ⁊ in te
reqes obliuiſcēs laboꝝ oīm. Legebā totū
pſalmū illū ⁊ ardebā q̇ fuerā latrator amar'
⁊ cecus aduerſus litteras de melle celi mel
leas ⁊ de lumine tue lumīoſas ⁊ ſup ſcriptu
ras hmōi tabeſcebam. Chriſte ieſu adiutor
meus q̄ ſuaue mihi ſubito eſt factū carere
ſuauitatibus nugarū mearū ⁊ quas amitte
re met' fuerat iam dimittere gaudiū erat.
Eijciebas em̄ eas a me vera tu ⁊ ſumma ſua
uitas. Eijciebas ⁊ intrabas ꝓ eis omi volu
ptate dulcior. ſed nō carni ⁊ ſanguini oī lu-
ce clarior. ſed oī ſecreto interior. oī honore
ſublimior. ſ; nō ſublimib' in ſe. ¶ Poſt
hoc aſſumpt' nebrodio ⁊ euodio ⁊ matre ad
africā remeabat. Sed cū eſſent apd hoſtia
tiberina pia mater eius defuncta eſt. Poſt
cuius mortē reuerſus eſt auguſtinus ad a
gros ꝓprios: vbi cū his qui ſibi adherebant
ieiunijs ⁊ orōnibus deo vacabat. libros ſcri
bebat. ⁊ indoctos docebat. Fama aūt eius
vbiqȝ diffundebatur. ⁊ in oībus libris ſuis ⁊
actibus admirabilis habebat̄. Refugiebat
autē ad aliquā ciuitatē accedere q̄ epiſcopo
careret. ne ipſū in predicto officio impedi-
re contingeret. Eodem tempore apud ypo-
nem erat quidā vir magnarum opum qui
auguſtino miſit q̄ ſi ad eum accederet: ⁊ ver
bū ex ore ſuo audiret ſeculo renūciare poſ
ſet. quod auguſtinus vbi comperit illuc con
citus iuit. Audiens autē valerius yponēſis
epiſcopus famā eius ipſum plurimū renitē
tem in eccleſia ſua presbiterū ordinauit. nō
nullis quidē lachrimas ſuas ſuperbe inter
pretantibus ⁊ tanq̄ eū conſolantibus ⁊ di
centibus. quia ⁊ locus presbiterij licet ipſe
maiori dignus eſſet appropinquaret tamē
epiſcopatui. Qui ſtatim monaſteriū clerico
rum inſtituit ⁊ cepit viuere ſm regulā a ſan
ctis apoſtolis conſtitutam. De cuius mona
ſterio fere decē epiſcopi ſunt electi. Et quia
p̄dict' epiſcopus erat grecus ⁊ minus in la
tina lingua ⁊ litteris doctus. auguſtino po-
teſtatem tribuit. vt contra morē orientalis
eccleſie coram ſe in eccleſia predicaret. Un
de cū multi epiſcopo derogarent ille de hoc
non curabat dummodo per eū fieret quod
per ſe fieri nō valebat. Eo tempore fortuna
tum presbiterū manicheum ⁊ alios hereti
cos precipue rebaptizatores donatiſtas et
manicheos conuicit abſtulit ⁊ confutauit.
Cepit autē valerius formidare ne ſibi augu
ſtinus tolleretur ⁊ ab alia ciuitate in epiſco
pum peteretur. Nam ſibi aliquādo ablatus
fuiſſet niſi eum ad locū ſecretū tranſmitte-
re curaſſet. ita vt inueniri minime potuiſſet
Impetrauit igitur ab archiepiſcopo cartha
ginenſi. vt ipſe cederet ⁊ auguſtinum yponē
ſi eccleſie in epiſcopum promoueret. Sȝ cū
hoc auguſtinus omnimode recuſaret com
pulſus tamen ⁊ coactus ſuccubuit ⁊ epiſco-
patus curam ſuſcepit. Quod in ſe fieri non
debuiſſe vt ſuo viuente epiſcopo ordinaret̄
poſtea ⁊ dixit ⁊ ſcripſit propter conſilij vni-
uerſalis prohibitionē quā poſtmodum ordi
natus didicit. Nec quod ſibi factū eſſe do-

luit alijs fieri voluit. Unde etiā ſategit vt in
cōſilijs epoꝝ cōſtitueretur vt oīa ſtatuta pa-
trum ordināndis deberēt ab ordinatorib' in-
timari. Ipſe aūt de ſe dixiſſe poſtmodū legi
tur. In nulla re mihi dn̄m ſentio ſic iratū ſi
cut in hoc q̄ cū nō eſſem dignus poni ad re-
mum poſuit me ad ampluſtre in apice regi-
minis eccl'ie. Ueſtimēta eius ⁊ calciamenta
⁊ ornamēta alia nec nitida nimiū. nec abie-
cta plurimū. Sed ex moderato ⁊ competēti
habitu erāt. Ipſe em̄ de ſe dixiſſe legit̄. Fate
or de p̄cioſa veſte erubeſco. ⁊ iō cū datur mi
hi vendo eā vt qr veſtis nō pōt eſſe cōis pre-
cium ſit cōe. Menſa frugali ⁊ parca ſemper
vſus eſt ⁊ inter olera ⁊ legumina ꝓpter infir
mos ⁊ hoſpites plerūqȝ carnes habebat. In
ipſa autē menſa magis lectionē vel diſputa
tionē q̄ epulationē diligebat. ⁊ contra peſtē
detractionis in ea ſic ſcriptū habebat. Quiſ
quis amat dictis abſentū rodere vitā. Hāc
mēſam indignā nouerit eſſe ſibi. Nā ⁊ aliqn̄
cum quidā ſibi familiariſſimi coep̄i ad detra
ctionem linguam laxaſſent. adeo dure eos
redarguit vt diceret q̄ niſi deſiſterēt aut ver
ſus ip̄os deleret aut a mēſa recederet. Qua
dam vice cū quoſdā ſuos familiares ad prā-
diū inuitaſſet vnus illoꝝ curioſior ceteris co
quinā ingreſſus eſt. Cūqȝ oīa frigida repiſ-
ſet. reuerſus ad auguſtinū iterrogauit quid
ciboꝝ ipe prāſurus paterfamilias preparaſ
ſet. Cui auguſtinus nequaq̄ talium epula-
rum curioſus rn̄dit. Et ego vobiſcū neſcio.
¶ Tria a beato ambroſio ſe didiciſſe ait.
Primum eſt q̄ vxorē cuiq̄ nunq̄ peteret.
Secundum q̄ militare volētem ad hoc non
cōmendaret. Tertiū q̄ ad ꝯuiuia inuitatus
non iret. Cauſa primi eſt ne illi inter ſe non
cōueniant ⁊ ſibi maledicāt. Cauſa ſecūdi eſt
ne militantes calūniā exerceant ⁊ in eū alij
culpā refundant. Cauſa tertij eſt ne forte tē
perantie modū perdat. Tante aūt puritatis
⁊ humilitatis fuit vt ipſa etiā minima pecca
ta que apud nos nulla vel minima reputant̄
in libro ꝯfeſſionū. cōfiteat̄ ⁊ de his corā deo
humiliter ſe accuſet. Nā ibidē accuſat ſe de
eo q̄ cū puer eſſet ludebat ad pilā dū ad ſco-
las ire deberet. Item de eo q̄ nolebat lege-
re vel addiſcere niſi a parentibus vel magi-
ſtro vrgeret̄. Itē de eo q̄ fabulas poetarum
ſicut fabulā enee cum adhuc eſſet puer libē-
ter legebat ⁊ dydone mortuā propter amo
rem plorabat. Item de hoc q̄ de cellario pa
rentum vel menſa aliquid furabatur. vt pue
ris ludētibus daret. Item de eo quod in lu-
do pueroꝝ fraudulētas victorias exercebat
Item de eo qd̄ pira de quadā arbore vicina
vinee ſue cū adhuc eſſet annoꝝ ſexdecim fu
ratus fuit. In eodē qȝ libro accuſat ſe de ip̄a
modica delectatione quā aliqn̄ in comeden-
do ſentiebat dicēs. Sic me docuiſti: vt quē-
admodū medicamēta: ſic alimēta ſumptur'
accedā. Sed dū ad quietē ſatietatis ex indi
gentie moleſtia trāſeor in ipſo tranſitu inſi-
diatur mihi laqueus concupiſcentie. ip̄e em̄
tranſitus voluptas eſt ⁊ nō eſt alius quo trā
ſeat̄: quo trāſire cogit neceſſitas. Et cum ſa-
lus ſit cā edēdi ⁊ bibendi adiūgit. ſe tanq̄ pe
diſſequa periculoſa iocūditas ⁊ plerūqȝ pre-
ire conat̄ vt ei' cā fiat qd̄ ſalutis cā me fa-
cere vel dico vel volo. Ebrietas longe eſt a
me miſereberiſ ne appropinquat mihi. Cra-
pula aūt nōnūq̄ ſubrepit ſeruo tuo. miſere-
beris vt longe fiat a me. Et quis eſt dn̄e qui
nō aliquādo rapiat̄ aliquātulū extra metas
neceſſitatis. Quiſquis ille eſt magnus pro-
fecto eſt. Magnificet nomē tuum. Ego nō
ſum qui hō peccator ſum. Habebat etiā ſe
ſuſpectū de olfactu dicens. De illecebra odo
rum nō ſatago nimis cū abſunt nō requiro.
cū adſunt nō reſpuo. Paratus etiā eis ſem
per carere ita mihi videor ⁊ forſitan fallor.
Nemo em̄ ſecurus eſſe dȝ in iſta vita q̄ tota
temptatio nominatur. Unde qui fieri potu-
it ex deteriori melior. nō fiat ex meliori dete
rior. Iterū de auditu cōfitetur dicens. Volu
ptates auriū tenacius me implicauerant et
ſubiugauerant. ſed reſoluiſti ⁊ liberaſti me.
Cū mihi accidit vt me ampli' cantus q̄ res
que canit̄ moueat. penaliter me peccare cō-
fiteor ⁊ tūc mallē nō audire cantantē. Accu-
ſat etiā ſe de viſu: ſicut dr̄ eo q̄ aliquando ni
mis libenter vidit canē currentē. ⁊ de eo q̄
ꝑ agrū caſu trāſiens venationē libenter pro
ſpexit. ⁊ de eo q̄ domi exiſtēs araneas mu-

ſcas ſuis retbibus capientes nimis attente
cōſpexit. Jdeo autē de bis corā dño cōfitet:
vt ibidē dicit q2 aliquādo hec a bonis medi⸗
tationibus auertūt. ⁊ orōnes interrūpunt.
Accuſat etiā ſe de appetitu laudis ⁊ motu in
anis glorie dicens. Qui laudari ab homini⸗
bus vult vituperante te. non defendetur ab
hominibus iudicāte te. nec eripiet dominā⸗
te te. Laudatur hō ꝑpter aliquod donū quod
dediſti ei. ⁊ tñ plus gaudet ſe laudari ꝙ do⸗
num. Temptamur his tēptationibus quoti
die ſine ceſſatione quotidiana fornax nr̃a eſt
humana lingua. Uerūtamen nollent vt vel
augeret mihi gaudiū cuiuſlibꝫ boni mei ſuf
fragatio oris aliene. Sed auget fateor nō
ſolū ſed vitupatio minuit. Contriſtor aūt ali
quando laudibus meis cū ea laudant in me
in quibus mihi ipe diſpliceo vel etiam bona
minora vl' leuia pluris extimant ꝙ exiſtimā
da ſunt. F Hereticos vir iſte ſanctus
validiſſime ↄfutabat ita vt ipſi inter ſe publi
ce predicarēt peccatū nō eſſe interficere au⸗
guſtinū. quē tanꝙ lupū occidēdū dicebāt. et
occiſoribus omnia ſua peccata a deo dimit⸗
tenda aſſerebāt. Multas ab eis inſidias ꝑ⸗
tulit. ita vt ſibi aliquo pergēti in via inſidias
ponerēt. ſed dei ꝓuidētia itineris errore ſe⸗
ducuntur. vt inuenire eū non poſſent. Cum
pauperum ſemper memor erat. eiſqꝫ ex his
que habere poterat liberaliter exhibebat.
Nā ⁊ de vaſis dñicis ꝓpter paupes ⁊ capti⸗
uos aliquādo iubebat frāgi et cōflari ⁊ indi
gentibus diſpēſari. Domū vel agrū ſiue vil⸗
lam nunꝙ emere voluit. Multas etiā here
ditates ſibi dimiſſas reſpuit eo ꝙ mortuoꝝ
filijs vel ꝓpinquis potius ipſa deberi dice⸗
bat. Jn his quoqꝫ que in eccleſia poſſidebat
intentus amore vl' implicatus nō erat. ſꝫ die
ac nocte de ſcripturis ⁊ rebus diuinis cogi⸗
tabat. Fabricarū quoqꝫ nouarū nūꝙ ſtudiū
habuit. deuitans in eis implicationē ſui ani
mi quē ſemper liberū habere volebat ab om
ni moleſtia corporali vt libere vacare poſſet
cōtinue meditationi ⁊ aſſidue lectioni. Non
tamen illa edificare volentes ꝓhibebat niſi
forte immoderate fieri cōſpexiſſet. Lauda⸗
bat quoqꝫ plurimum illos quibus moriendi
deſiderium inerat ⁊ ſuper hoc trium epiſco⸗
poꝝ exēpla ſepi' recitabat. Ambroſi' enim
cum in extremis eſſet ⁊ rogaretur vt prolon
gationem vite ſibi precibus obtineret r̃ndit
Non ſic vixi vt me pudeat inter vos viuere
nec mori timeo. quoniam bonum habemus
dominū. Quod reſponſum auguſtinus mi⸗
rabiliter extollebat. addebat quoqꝫ de alio
epiſcopo cui dum diceretur eū eccleſie mul
tum neceſſarium fore. ⁊ ꝙ ideo adhuc eum
dominus liberaret ait. Si nunꝙ bene: ſi ali
quando: quare non modo. De alio quoqꝫ epi
ſcopo aiebat ciprianum referre ꝙ cum infir
mitate graui laboraret adhuc ſibi ſanitatē
reſtitui exorabat. Cui iuuenis ſpecioſus ap
parēs cū idignatōe ifremuit ⁊ ait. pati time
tis exire nō vult; q̇d faciā vobis. Feminarū
nullā vnꝙ. nec etiā germanā ſororē aut fra⸗
tris ſui filias q̄ deo pariter ſeruiebāt ſecum
habitare ꝑmiſit. Dicebat em̄ ꝙ ⁊ ſi de ſorore
vel nepotib' nulla mali poſſet oriri ſuſpicio
tñ q2 tales ꝑſone ſine alijs ſibi neceſſarijs eē
nō poſſent. ⁊ ad eas ēt alie aduētarēt ex illis
poſſent infirmiores aut humanis tēptatiōi
bus cōmoueri. aut certe malis hoīm ſuſpiti
onibus infamari. Nunꝙ cū muliere ſol' lo⸗
qui volebat niſi ſecretū aliqđ intereſſet. Cō⸗
ſanguineis ſic bñ fecit nō vt diuitias hērent
ſꝫ vt aut nō aut min' egerent. raro ꝓ aliquo
aut lr̃is aut verbis intercedere volebat: reco
lens quēdā pħm ↄtēplatōe fame amicis nō
multa p̄ſtitiſſe. Et ſepe dicebat plerūqꝫ po⸗
teſtas q̄ petit p̄mit. Cū aūt id faciebat ſic ſti
lum tempabat. vt oneroſus nō eſſet ſꝫ mere
tur vrbanitate dictaminis exaudiri. G
Uolebat poti' iter iguotos ꝙ inter amicos
cauſas audire dicens: quia inter illos pote⸗
rat libere iniquum cognoſcere: ⁊ vnū ex his
amicū eſſe facturus: ꝓ quo. ſ. iuſticia mediā⸗
te ſniam daret. Ex amicis vero eſſet vnum
perditurus. ſ. cōtra quē ꝓferret ſnia. A mul⸗
tis eccleſijs inuitabatur. ⁊ ibi verbū dñi pre⸗
dicabat ⁊ multos ab errore ↄuertebat. Ali⸗
quando a ꝓpoſito digreſſionē facere ↄſueue
rat in predicatione ⁊ tūc dicebat deū hoc ad
ꝓfectum ſalutis alicuius ordinaſſe ſicut in
quodaꝫ manicheoꝝ negociatore patuit. qui

in predicatione quadā auguſtini vbi ipſe di⸗
greſſionem faciēs contra hūc errorē predi⸗
cauerat conuerſus fuit. Eo tēpore dum go⸗
thi romā cepiſſent idolatre ⁊ infideles xp̄ia
nis plurimū inſultabāt. Propter qđ auguſti
nus librū de ciuitate dei cōpoſuit in quo iu
ſtos in hac vita debere premi impios autē
florere oſtēdit. Ubi de duplici ciuitate. ſ. hie
ruſalē ⁊ babilone ⁊ earum regibus ait: quia
rex hieruſalē chriſtus. rex babilonis diabo
lus. quas duas ciuitates vt ibidē dicit duo
amores ſibi fabricāt: quia ciuitatem diaboli
conſtruit amor ſui creſcēs vſqꝫ ad cōtemptū
dei: ciuitatē dei amor dei creſcēs vſqꝫ ad con
tēptū ſui. Jn diebus aūt ei' anno. ſcꝫ dñi qua
dringenteſimo quadrageſimo. vuandali to
tam affrice ꝓuinciā occupauerūt vaſtantes
oīa nec parcētes ſexui ordini vel etati. Poſt
hoc aūt ad iponēſem ciuitatē peruenerūt. et
ipſam manu valida obſederūt. Sub hac tri
bulatione auguſti. pre ceteris ſue ſenectut;
amariſſimā ⁊ lugubrē duxit vitaꝫ. Fuerūtqꝫ
ſibi lachrime ei' panes die ac nocte. cū alios
videret occiſos alios effugatos eccleſias ſa
cerdotib' viduatas ciuitates cū accolis diſ⸗
ſipatas. Jnter tot tamen mala cuiuſdā ſapi
entis ſnīa ſe cōſolabat dicētis. Nō erit ma⸗
gnus magnum putans quod cadunt ligna
vel lapides ⁊ moriūtur mortales. Cōuocat;
autē fratrib' dixit eis. Ecce rogaui dñm vt
aut nos ab his periculis eruat. aut patiētiā
tribuat. aut me de hac vita ſuſcipiat. ne tot
calamitates videre cōpellar. Ecce tertiū qđ
petiuit obtinuit. ⁊ tertiodecimo obſidionis
menſe febrib' laborās lecto decubuit. Jntel
ligens aūt diſſolutionē ſui corpis imminere
ſeptē pſalmos penitentiales ſibi ſcribi fecit
ipſoſqꝫ in loco cōtra parietē poſitos lecto de
cubās legebat. ⁊ vbertim ac iugiter lachrīas
fundebat. Et vt deo vacaret liberius ⁊ eius
intētio a nullo impediri poſſet. añ decē dies
ſui exitus nullum ad ſe ingredi precepit. niſi
cū medicus ingrederet vel cum ſibi refectio
portaretur. H Quidam autem eger
ad eum venit. ⁊ vt ſibi manum imponeret: ⁊
ab infirmitate curaret ipſuꝫ inſtanter roga
uit. Cui auguſtinus reſpōdit. Quid eſt hoc
fili qđ loqueris. Putas ꝙ ſi tale quid facere
poſſem mihi hoc ipſum nō conferrem. Jlle
autem inſtabat aſſerens ſibi in viſione prece
ptum eſſe vt ad eum accederet. ⁊ ſanitatem
reciperet. Uidens autem fidem eius ꝓ ipſo
orauit ⁊ ſanitatem recepit. Energumnos
multos curauit ⁊ plura alia miracula fecit.
Jn libro. viceſimoſecūdo de ciuitate dei duo
miracula. de ſe tanꝙ de quodā alio refert di
cens. yponēſem quandā virginē ſcio. q̄ cū ſe
oleo perūxiſſet: ⁊ ꝓ illa orans p̄ſbiter lachri⸗
mas ſuas inſtillauerat mox a demone fuiſſe
ſanatā. Jn eodē etiā libro ſic ait. Scio etiaꝫ
ep̄m ſemel pro adoleſcente que nō vidit oraſ
ſe. illūqꝫ ilico demonio caruiſſe. Nullū autē
dubiū videtur quin de ſe loquatur. ſed humi
litatis cauſa ſeip̄m noluit nominare. in eo⸗
deꝫ quoqꝫ libro de ciuitate dei ſic ait. ꝙ cum
quidam infirmus incidi deberet. ⁊ de eius
morte ob inciſionē plurimū timeretur: ⁊ in⸗
firmus multis lachrimis deū exoraret. cum
eo ⁊ ꝓ eo auguſtinus orauit ⁊ ſine inciſione
aliqua integrā ſanitatē recepit. Deniqꝫ diſ⸗
ſolutiōe corpis appropinquāte hoc memo⸗
riale docuit. nullū videlꝫ hoīeꝫ ꝗtūcunqꝫ ex
cellētis meriti ſine confeſſione ⁊ euchariſtia
debere trāſire. Ad extremā aūt horā veniēs
mēbris omnibus ſui corporis incolumis in
tegro aſpectu atqꝫ auditu anno etatis ſue
lxxvij. epiſcopatus vero ſui. xl. coram poſitis
fratribus ⁊ orātibus migrauit ad dñm. Te
ſtamētū nullū fecit. quia vnde faceret paup
xp̄i nō habuit. Floruit circa annos dñi. cccc.
J Jtaqꝫ auguſtin' ſapiētie lumē p̄fulgidū
ꝓpugnaculū veritatis ⁊ fidei munimētū oēs
eccl'ie doctores tā ingenio ꝙ ſcīa vicit. incō⸗
parabil'r florēs tā exēplis virtutū ꝙ affluen
tia doctrinarum. Unde ⁊ beatus remigius
hieronimum ⁊ quoſdam alios doctores cō⸗
memorās ſic concludit quos omnes docto⸗
res auguſtinus ingenio ⁊ ſcientia ſua vicit.
Nam licet hieronimus. vi. milia volumina
origenis ſe legiſſe fateat. iſte tamē tāta ſcri
pſit vt non ſolū diebus ac noctibus ſcribere
libros eius quis nō poſſit ſed nec legere qui
dem occurrat. Uoluſianus autē cui auguſti
nus epiſtolaꝫ ſcripſit. ſic de eo dicit. Legi dei

deeſt quicq̇d augu. ꝯtigerit ignorare. Hie-
ronimus ꝗꝫ in quadã epiſtola ſcribẽs augu
ſtino ait. Duob⁹ libellis tuis eruditiſſimis
⁊ omni eloquẽtie ſplẽdore fulgẽtib⁹ rñdere
nõ potui. certe q̇cq̇d dici potuit. ⁊ aſinũ ige-
nio ⁊ de ſcripturaꝝ hauriri fontib⁹ a te poſi
tum atq̷ diſertũ eſt. Sꝫ q̃ro reuerẽtiã tuaꝫ
parũper patiaris me tuũ laudare ingeniuꝫ
Hiero. etiã in libro de. xij. doctoribus ſic de
eo ſcribit augu. cꝑs volãs ꝑ montiũ cacumi
na quaſi aq̇la ⁊ ea q̃ ſunt in montiũ radicib⁹
nõ ꝯſiderans multa celoꝝ ſpacia. terrarũq̷
ſitus ⁊ aquarũ circulũ claro ſermone ꝓnun
ciat. Deniq̷ in q̃ta eũ reuerẽtia ⁊ dilectiõe
hieronim⁹ habuit. pꝫ in epiſtolis quas eidẽ
miſit. In quarũ vna ſic dicit. Dño ſancto ac
beatiſſimo pape auguſtino hiero. Omni q̇-
dem tp̄e beatitudinẽ tuã eo quo decet hono
re veneratus ſuꝫ ⁊ habitantẽ in te dilexi dñꝫ
ſaluatorẽ Sed nũc ſi fieri põt cumulo aliq̇d
addimus ⁊ plena cõplem⁹ vt abſq̷ nois tui
mentione ne vnã horã quidã preterire pati
amur. Idẽ in alia epiſtola ad eũdẽ. Abſit au
tem vt q̇cq̃ de libris beatitudinis tue attin
gere audeã. Sufficit em̃ mihi mea ꝓbare ⁊
aliena nõ rapere. Greg. ꝗꝫ in ep̄la ad inno-
centiũ africe p̃fectuꝫ de eius libris ſic ait. ꝙ
expoſitionẽ ſancti iob vobis trãſmitti volui
ſtis veſtro ſtudio ꝯgaudem⁹. Sed ſi delicio
ſo cupitis pabulo ſaginari bti aug. cõpatrio
te veſtri opuſcula legite ⁊ ad cõparationẽ il
lius ſimilaginis nr̃m furfurẽ non queritis.
Idẽ ꝗꝫ in regiſtro ſic ait. Legit̃ ꝙ btũs aug.
nec cũ ſorore ſua mea ſunt: ſorores mee nõ
ſunt. Docti ergo hitare ꝯſenſit dicẽs. Que
cũ ſorore viri cautela magna vobis deberet ſ
ſe inſtructio. In p̃fatione ꝗꝫ ambroſiana ſic
legitur. Magnificentiã tuã in mortificatio
ne auguſtini adoramus. tua in oĩbus operã
te virtute. vt nullis ꝓmiſſis blandimentoꝝ
fallatiuꝫ vir tuo ignitus ſpiritu vinceret̃. qꝛ
eum ita omni genere pietatis imbueras. vt
ipſe tibi ara ⁊ ſacrificiuꝫ ⁊ ſacerdos eſſet et
templũ. Beatus igitur ꝓſper i tertio libro
de vita ꝯtemplatiua: ſic de eo dicit. Sãctus
auguſtinus epiſcopus acer ingenio. Sua-
uis eloquio: ſecularis litterature perit⁹. In
eccleſiaſticis laborib⁹ operoſus. In quotidi
anis diſputatiõibus clarus. In omni ſua a-
ctione cõpoſitus. In queſtionibus ſoluẽdis
acutus. In cõuincendis hereticis circun-
ſpectus. in expoſitiõe fidei noſtre catholic⁹.
in explanãdis ſcripturis canonicis cautus
Bernardus ꝗꝫ ſic de eo ſcribit Auguſtinus
hic eſt validiſſimus malleus hereticorum.
K Poſt hoc aũt cũ barbara gẽs terrã illã
occupaſſet. ⁊ ſãcta loca ꝓphanaret. fideles
corpus auguſtini ceperũt. ⁊ ip̄m in ſardiniã
tranſtulerũt. Tranſactis aũt ab eius obitu
annis ducentiſoctuaginta circa annos dñi
Dccxviij. liprandus deuotus longobardoꝝ
rex audiẽs ſardiniam a ſarracenis depopu
lataꝫ. ſolẽnes illuc nũcios miſit vt doctoris
ſancti reliq̇as papiã deferrent. Qui magno
precio dato corpus ſancti auguſtini tulerũt
⁊ ip̄m vſq̷ ianuã deportauerũt. Qđ deuot⁹
rex audiens vſq̷ ad predictã ciuitatẽ cũ ma
gno gaudio eidẽ obuiauit ⁊ reuerẽter exce-
pit. Cũ autẽ mane vellent corpus deducere
nullo modo de loco moueri potuit. dõec rex
votũ emiſit. ꝙ ſi ſe ĩde duci ꝑmitteret. ibidẽ
in ſuo nomine eccleſiã fabricaret. Cũ autẽ
votũ feciſſet ſtatim ſine difficultate inde de
ductum eſt. Rex aũt quod vouerat impleuit
⁊ ibidẽ in honorem ſancti auguſtini eccleſiã
conſtruxit. Idem miraculuꝫ die ſequenti in
quadam villa epiſcopatus terdonenſis que
dicitur caſſelle contigit ⁊ eodem modo ibi-
dem in honore ſancti auguſtini eccleſiaꝫ fa
bricauit. Inſuper villaꝫ ipſam cũ omnibus
ſuis appẽditijs conceſſit ſeruientibus eccle
ſie ſancti auguſtini perpetuo poſſidendam.
Quia vero rex viderat ſancto complacere vt
in ſuo nomine eccleſia fieret. vbicũq̷ manſiſ-
ſet ⁊ timens ne in alio loco q̃ vbi deſidera-
ret locũ ſibi eligeret. in omni loco vbi de no-
cte cũ corpore hoſpitabatur. in honore ipſi⁹
eccleſiam cõſtruebat. Sicq̷ cũ magno gau
dio papiaꝫ deducitur. ⁊ in eccleſia ſancti pe
tri que celũ aureũ dicit̃ honorifice collocat̃.
Molendinarius quidã in beatũ auguſtinũ
ſpecialẽ deuotionẽ habens cũ quandã infir
mitatẽ que dicitur flegma ſalſuꝫ in tibia pe
teretur. beatũ auguſtinũ deuote in ſui adiu

torium inuocabat. Cui ꝑ viſum ſanctus au
guſtinus apparuit ⁊ tibiã manu palpãs in-
tegre reſtituit ſanitati. Qui excitat⁹ ſe libe-
ratum inuenit ⁊ deo ⁊ beato auguſtino gra
tias reddidit. Quidã puer cuꝫ vicio lapidis
premeretur ⁊ de cõſilio medicorũ inſcidi de
beret. mater pueri mortis ſibi timens ꝑicu-
lũ beatũ auguſtinũ deuote i ſui filij ſubſidiũ
inuocauit Statimq̷ fuſa oratiõe puer lapi
dem cũ vrina emiſit ⁊ plenã ſanitatẽ recepit
L In monaſterio quod elemoſina dicitur
monachus quidã in vigilia ſancti auguſtini
raptus in ſpiritu vidit nubem ſplendidã celi
tus elapſam ⁊ ſuper nubẽ auguſtinũ ſeden-
teꝫ põtificalibus inſignitũ cui⁹ oculi q̃ſi duo
ſolis radij totam illam eccleſiã illuminabãt
⁊ odor inde nimius exalabat. Sanct⁹ quo-
q̷ bernardus dum quadam vice in matuti
nis exiſtens aliquantulũ obdormiſſet. ⁊ de
quodam tractatu auguſtini lectiones lege-
rentur. vidit quendam pulcherrimũ iuuenẽ
ibi ſtantem de cuius ore tantũ inundantiuꝫ
aquarũ impetus exibat. ꝙ totaꝫ illã eccleſiã
videret̃ replere Qui auguſtinũ adeſſe nõ du
bitauit qui fonte doctrine totã eccleſiã irri-
gauit. Quidam ſanctũ auguſtinũ valde dili
gens: monacho cuſtodi corporis ſancti au-
guſtini pecuniam magnaꝫ dedit. vt ſibi ſan
cti auguſtini digitum vnum daret. Sed ille
accepta pecunia digitum cuiuſdam mortui
ſericis inuolutuꝫ ſibi tribuit. ſimulans eſſe
digitum auguſtini. Queꝫ ille reuerẽter acci
piens ſemꝑ deuotiſſime adorabat. ⁊ ori ocu
liſq̷ apponens crebro pectori aſtringebat.
cuius fideꝫ deus intuens digito illo ꝓiecto
vnum digitum ſancti auguſtini tam mirabi
liter q̃ miſericorditer ſibi dedit. Qui cũ re-
patriaſſet ⁊ multa ibi miracula fierent. fa-
ma vſq̷ ad papiam delata eſt. Sed cum pre
dictus monachus aſſereret. ꝙ cuiuſdã mor
tui digitus ille eſſet ſepulchrũ aperuerũt et
vnum deeſſe de eius digitis inuenerũt. Vñ
abbas re cognita monachum ab officio de-
poſuit ⁊ dire afflixit. Apud burgũdiã in mo
naſterio quod dicitur fontanetum erat qui
dam monachus hugo nomine ſancto augu
ſtino valde deuotus. qui in eius ſcriptis mi
ro deſiderio paſcebatur quem etiam crebra
ſupplicatione rogauerat. vt ipſum ex hac lu
ce migrare non ſineret niſi in die ſue ſacra-
tiſſime ſolẽnitatis. Ipſe igitur. xv. die ante
feſtũ eiuſdẽ ſic cepit duris febribus eſtuare
vt in vigilia ipſius ſuꝑ humũ tanq̃ moriens
poneretur. Et ecce plures decori ac fulgen
tes viri amicti albis eccleſiaꝫ dicti monaſte
rij ꝓceſſionaliter intrauerũt quos ſequeba
tur quidã reuerẽdus pontificalib⁹ inſignit⁹
Quidã aũt monachus i eccleſia ꝯſiſtẽs hoc
vidẽs obſtupuit. ⁊ qui nam eſſent vel quo ꝑ-
gerẽt inquiſiuit. Cui vnus eorũ dixit ꝙ ſan-
ctus auguſtinus eſſet cũ ſuis canonicis qui
ad deuotũ ſuũ morientem pergeret vt eius
aiam ad regnũ glorie deportaret Poſt hoc
illa reuerenda ꝓceſſio ad infirmariã ingre-
ditur. Ubi cũ aliquãdiu manſiſſet. ſancta il-
la aĩa a carne ſoluta eſt. quã dulcis amicus
⁊ ab hoſtiũ inſidijs ſecurã reddidit. ⁊ ad celi
gaudia introduxit. Legitur quoq̷ ꝙ duꝫ ad
huc auguſtinus in carne viueret ⁊ quedã re
legeret ante ſe tranſire vidit demonẽ libruꝫ
humeris baiulantẽ. Qui ab eo ꝓtinus adiu
ratur. vt que ibi ſcripta lateant ſibi pandat.
Qui peccatũ hominũ ibidẽ eſſe aſſerit ſcri-
pta. que vndecũq̷ collegit ⁊ in eo repoſuit.
Moxq̷ ei precepit vt ſi aliquod ſuorũ pctõ
rum ibi ſcriptũ retineret ſibi legendũ conti
nuo manifeſtet. Oſtẽſo aũt loco nihil augu
ſtinus ibi ſcriptũ reperit. niſi ꝙ quadam vi-
ce cõpletoriũ ex obliuione dimiſit. Precipi
enſq̷ diabolo vt ſuũ preſtolaret̃ aduentũ ec
cleſiam eſt ingreſſus ⁊ cõpletoriũ deuote di
xit. ⁊ ſolitas orõnes cõplete ꝑegit Reuerſuſ
q̷ dixit ei vt predictũ locũ ſibi oſtenderet ite
rum relegenduꝫ. Qui dũ crebro reuolueret
⁊ tandem locum vacuũ reperiſſet. iratus di
xit. Turpiter me decepiſti. penitet me ꝙ li-
brum meũ tibi oſtendi. qꝛ peccatũ tuũ orati
onũ tuarũ virtute deleſti. Et his dictis ꝯfu
ſus euanuit. M Cũ quedã mulier a q̇-
buſdam malicioſis iniuriaꝫ pateret̃. illa ad
beatũ auguſtinũ acceſſit vt ſuper hoc ei⁹ cõ
ſiliũ imploraret. Que cũ ip̄m ſtudentẽ inue
niſſet. ⁊ eũ reuerenter ſalutaſſet. ille nec ad
eam reſpexit. nec quicq̃ ſibi reſpondit. Co-

gitãs illa ne forte ob nimiã ſanctitatẽ in fa
ciem mulieris nollet intẽdere propius ac⸗
ceſſit ⁊ negociũ diligẽter expoſuit. Sed ille
nec ſe ad eã cõuertit. nec reſponſuꝫ aliquod
ſibi dedit. Ideoqꝫ illa cũ triſticia magna re
ceſſit. Altera aũt die cũ auguſtinus miſſam
celebraret ⁊ dicta mulier intereſſet. poſt ele
uationeꝫ corporis xpi rapta in ſpiritu vidit
ſe poſitaꝫ ante tribunal ſanctiſſime trinita
tis. Ubi vidit auguſtinuꝫ facie inclinata de
trinitatis gloria attẽtiſſime ⁊ ſublimiſſime
diſputantem. Factaqꝫ eſt vox ad eam dicẽs
Cũ ad auguſtinuꝫ iuiſti. ille ſic de trinitatis
gloria attentiſſime diſputabat. ⁊ ideo ꝙ ibi
fueris penitus nõ aduertit. ſed ad eũ ſecure
redeas. q2 ⁊ eũ clementẽ inuenies ⁊ ꝯſiliũ ſa
lubre reperies. Quod cũ feciſſet auguſtin᷒
benigne eã audiuit ⁊ cõſiliũ ſalubre donauit
Fertur quoqꝫ ꝙ dũ quidã vir ſanctus in ſpũ
raptus ſanctos in gloria cõſpexiſſet ⁊ beatũ
auguſtinũ minime vidiſſet: quẽdam de ſan⸗
ctis vbi nã auguſtinus eſſet. ꝑcunctatus eſt
Qui reſpõdit Auguſtinus reſidet ĩ excelſis.
vbi diſputat de gloria excellẽtiſſime trinita
tis. Cũ quidã papiẽſes a marchione mala⸗
ſpine in carcere detinerent᷑. ab eis oĩs pot᷒
penitus eſt interdictus vt poſſet ab eis ma
gna pecunia extorqueri. vnde pleriqꝫ iaꝫ ſpi
ritum exalabant. quidã vero vrinã bibebãt.
At quidã iuuenis inter eos qui in beatũ au⸗
guſtinũ magnã deuotioneꝫ habebat ipm in
ſui adiutoriũ inuocauit. Tunc circa noctis
mediũ ſanct᷒ auguſtinus ꝑdicto adoleſcẽti
apparuit. ⁊ quaſi manũ eius dexterã appre⸗
hendens vſqꝫ ad flumen grauelom ipm de
duxit ibiqꝫ cũ folio vitis in qua madefacto
ſic eius linguam refrigerauit vt qui iam vri
naꝫ bibere cupierat de potu nectaris nõ cu
raret. Prepoſitus cuiuſdã eccleſie in beatũ
auguſtinũ magnã deuotionem habens cuꝫ
per tres annos grauẽ infirmitateꝫ incurriſ
ſet. ita vt de lecto ſurgere nõ valeret. adue⸗
niente ſolẽnitate ſancti auguſtini cũ iã in vi
gilia ad veſpas pulſaret᷑. ad rogandũ ſanctũ
auguſtinũ tota deuotiõe ſe ꝯtulit. Cui in al
bis ſctĩs auguſtin᷒ apparẽs idẽ ter citato ꝑ
ꝓprio noĩe dixit. Ecce aſſum totiẽs a te inuo
catus. Surge cito ⁊ celebra mihi officiũ ve
ſpertinũ Qui ſanus ſurgẽs cũctis ſtupẽtib᷒
eccl'iam intrauit. ⁊ officiũ deuote ꝑegit. Cũ
quidã paſtori ſeuũ vlcus inter ſcapulas ortũ
eſſet adeo morbus inualuit. vt iam totis vi
ribus eſſet deſtitut᷒ q̇ dũ ad ſanctũ auguſti⸗
num ꝑces emitteret. eidẽ auguſtin᷒ in viſu
apparuit ⁊ ſup locũ infirmũ manũ apponẽs
ꝑfecte eũ ſanauit. Idẽ quoqꝫ vir ꝓcedẽte tẽ
pore oculorũ lumĩe eſt priuat᷒. q̇ cũ ſanctuꝫ
auguſtinũ ſedule inuocaret quadã die circa
meridiẽ eidẽ appũit. ⁊ oculos manib᷒ ſuis
tergẽs. priſtinã ſibi ſanitateꝫ reſtituit. ¶
Circa annũ dñi. dcccccxij. viri quidã grauiter
infirmi nũero pluſq̃ xl. de germania ⁊ gal⸗
lia romã ibãt ad limina apl'oꝝ viſitãda. Quo⸗
rum quidã ſcãnis in terra curui ſe vehẽtes
alij cũ baculis ſe ſuſtentãtes. alij ꝑuati ocu⸗
lis poſt alios ſe trahẽtes. alij ꝯtractas ma⸗
nus ⁊ pedes hñtes ꝑgebãt. Qui mõtes trã
ſeuntes ad locũ q̇ dr carbonaria ꝑuenerunt
cũ aũt pene ad locũ q̇ cana dr aduenissent q̇
trib᷒ milib᷒ a papia diſtat ſanct᷒ auguſtin᷒
põtificalib᷒ indutus de quadã eccl'ia in ho⸗
nore ſanctoꝝ coſme ⁊ damiani ꝯſtructa exi
ens eiſdẽ apparuit eoſqꝫ ſalutãſ quo tẽderẽt
reqſiuit. q̇ cũ ei quo tẽderẽt reſpõdiſſent ad
iecit. Ite papiã ⁊ de cenobio ſancti petri qđ
dr celũ aureũ interrogate ⁊ ibi miſericordiã
habebitis quã optatis. q̇ cũ eũ de noĩe ſuo in⸗
terrogaſſent ait. Ego ſum auguſtin᷒ quon⸗
dam iponẽſis ciuitatis epũs. Statimqꝫ ab
oculis eoꝝ euanuit Illi aũt papiã ꝑgẽtes cũ
ad dictũ monaſteriũ ꝑueniſſent. ⁊ ibi corp᷒
ſcti auguſtini reqeſcere didiſcẽt ceperũt oẽſ
voces leuare ac vnanimiter ꝯclamare Sã⸗
cte auguſtine adiuua nos. Ad quorũ clamo
res ciues ⁊ monachi excitati. ad tam grãde
ſpectaculũ ꝯfluebãt. Et ecce ex neruorũ di⸗
ſtentiõe ſanguis mult᷒ cepit effluere. ita vt
ab introitu cenobij vſqꝫ ad tũbam ſcti augu
ſtini tota terra ſanguine videret᷑ reſꝑſa. Cũ
aũt ad ſepulchrũ ſancti auguſtini veniſſent
oẽs ſanitati ſunt integre reſtituti ac ſi nulla
in eoꝝ corporib᷒ leſio extitiſſet. Cepit extũc
fama ſancti auguſtini crebreſcere ⁊ multitu
do languẽtiũ ad ei᷒ tumulũ aduentare. Qui

omnes ſanitatis bñficia reportãtes ſue ſa⸗
lutis pignora relinquebãt. Factũqꝫ eſt vt tã
ta predictoꝝ pignoꝝ fuerit multitudo. vt in
de totũ oratoriũ ſancti auguſtini ⁊ porticus
plena eſſent. ita vt eũdi ⁊ redeũdi ipedimen
tum nõ modicũ generarẽt Quapropter mo
nachi neceſſitate cõpulſi ea inde remoueri
fecerũt. Notãdũ ꝙ cũ tria ſint q̃ a mũdanis
hoĩb᷒ appetunt᷑. ſ. diuitie delitie ⁊ honores
vir iſte ſanct᷒ tante ꝑfectiõis extitit: ꝙ ipſe
diuitias cõtempſit. honores reſpuit. volu⸗
ptates abhorruit. qđ eñi diuitias cõtempſe
rit. ipe teſtat᷑ in libro ſoliloquioꝝ vbi ratio ĩ⸗
terrogat eũ dicẽs. Diuitias nullas cupiſ Et
reſpondet aug. Hoc quidẽ nec nũc primum
Nam cum triginta annos agam quattuor
decim fere anni ſunt ex quo iſta cupe deſtiti
nec aliud in his preter neceſſariũ victũ cogi
taui. Prorſus vnus ciceronis liber mihi fa
cile ꝑſuaſit. nullo modo appetẽdas eſſe diui
tias. ꝙ aũt honores reſpuerit in eodẽ libro
teſtatur vbi ratio eũ interrogat dicẽs. quid
honores. Et reſpõdit Auguſtinus. Fateor
eos modo ac pene his diebus cupere deſti⸗
ti. Uoluptates quoqꝫ ⁊ delitias contempſit
⁊ q̃tum ad cubitum ⁊ concubitum ⁊ quantũ
ad guſtum. Quantum ad primum interro⸗
gat eum ratio dicens in eodem libro. quid
vxor. Nõne te delectat pulchra. pudica. mo
rigerata. diues preſertim ſi certus ſis nihil
ex ea te moleſtie eſſe paſſurũ. Et reſpondit
Auguſtinus. Quantumlibet velis eam de⸗
pingere atqꝫ cumulare bonis omnibus nil
mihi tam fugiendũ eſſe ꝙ concubitũ decre⸗
ui. Cui ratio. Non ego quero quid decreue
ris ſed vtrũ ad hoc alliceris. Et reſpõdit au
guſtinus. Prorſus nihil in huiuſmodi que
ro nihil deſidero etiã cum onere horrore et
aſpernatione talia recordor. Quantum ad
ſecundũ interrogat euꝫ ratio dicens. Quid
de cibis. Et reſpõdit Auguſtinus. Siue de
cibo ⁊ potu. ſiue de balneis ceteraqꝫ corpo⸗
ris voluptate nihil interroges. tantũ ab ea
peto quantum in valitudinis opem confer⸗
ri poteſt.

¶ De decollatione ſancti Johannis bap
tiſte. cx. A

DEcollatio ſancti iohã
nis baptiſte quattuor de cauſis
inſtituta fuiſſe videt᷑ ſicut in li⸗
bro mitrali de officio inuenitur
Primo ꝓpter eius decollationẽ. Secundo
ꝓpter oſſium ipſius concremationẽ ⁊ colle
ctioneꝫ. Tertio ꝓpter capitis ipſius inuen⸗
tionẽ. q̄rto ꝓpter digiti ipſius trãſlationem
⁊ eccl'ie dedicationẽ. Et ſm hoc feſtũ iſtud
a quibuſdã diuerſimode noĩatur. ſ. decolla⸗
tio. collectio. inuẽtio. ⁊ dedicatio. Prio igit᷑
celebrat᷑ hoc feſtum ꝓpter ipſius decollatio
nẽ que quidam hoc modo facta eſt. Nam
vt habetur ĩ hiſtoria ſcolaſtica herodes an⸗
tipas filius magni herodis romam profici
ſcens. ⁊ per fratrem ſuũ philippũ tranſituꝫ
faciens cum herodiade vxore philippi ⁊ ſm
ioſephuꝫ ſorore herodis agrippe ſecreto pe
pegit ꝙ in reditu ſuo vxorem repudiaret: et
ipſam in coniugem duceret. Quod vxorem
ſuam ſcilicet filiam arethe regis damaſce⸗
norũ minime latuit. ⁊ ideo non expectato vi
ri reditu ad patrem q̃totius feſtinauit. Re⸗
diens aũt herodes herodiadeꝫ philippo ab
ſtulit. ⁊ arethã regẽ ⁊ herodẽ agrippam ⁊
philippũ in ſui inimicitiã ꝯcitauit. iohãnes
autem eũ de hoc arguebat. q2 ſm legẽ quã
receperat fratris ſui vxorem ipſo viuete ſibi
minime habere licebat Uidens herodes ꝙ
iohannes tam dire eum ſuper hoc redargu
eret. ⁊ q2 ob predicationẽ ⁊ baptiſmũ ſm io
ſephũ magnũ populũ cõgregaret ipſum in
carcere vinculauit vxori placere cupiẽs: ⁊ po
puli ſubſequentis iohannẽ diſpendium per
timeſcens. Ipſum auteꝫ occidere voluit ſed
populum timuit Deſiderãtes aũt herodias
pariter ⁊ herodes occaſionẽ aliqueꝫ inueni
re vt iohannẽ occidere poſſent. vident᷑ inter
ſe ſecreto condixiſſe. vt herodes natalis ſui
diẽ corã primis galilee ſuiſqꝫ pricipibus ce
lebraret. ⁊ puelle ſaltãti filie herodiadis q̇c
quid petierit ſe ſibi daturum iuramento fir
maret. ⁊ ipſa caput iohãnis petente illđ ſibi
ꝓpter iuramentũ factũ eũ tribuere oporte⸗
ret. ſed de iuramento facto ſe contriſtari ſi⸗
mularet. Quod eniꝫ hanc verſutiã ⁊ ſimu⸗

lationez habuerit.videt innui in hiſtoria ſco
laſtica vbi ſic dicit.Credibile eſt ꝙ herodes
cum vxore de nece iohãnis ſub tali occaſio-
ne facienda prius ſecreto tractauerit.Itẽ Hie
ron.in gloſa.Ideo forte iurauit.vt occaſio-
nẽ inueniret occidẽdi.Nã ſi illa patris aut ma
tris interitũ poſtulaſſet herodes nõ vtiqꝫ cõ
ſenſiſſet ordinato igitur ↄuiuio puella adeſt
corã oibus ſaltat.placet cunctis.Sz ſibi qc-
quid pecierit daturũ rex iurat.A mře premo
nita caput iohãnis expoſtulat. Sz verſipel-
lis herodes ꝑpter iuſiurãdũ cõtriſtatũ ſimu
lauit.eo ꝙ vt dicit rabanus temere iuraſſet
ꝙ eũ facere oporteret.Sed triſticiã prefere
bat in facie cũ leticiã haberet in mente.Ex-
cuſat ſcelus iuramẽto.vt ſub occaſione pie-
tatis impius fieret.Igit ſpiculator mittit.
caput iohãnis ꝑſcidit puelle dat.τ a puella
matri adultere preſentatur.Auguſtinus oc
caſione huius iuratõis narrat in ſermone quo
dã quẽ fecit in decollatiõe iohãnis baptiſte
tale exẽplũ. B Fuit quidã hõ innocẽs τ
fidelis a quo audiui qḋ narro.Cũ eñ qdaz
ſibi negaſſet qḋ ei accõmodauerat vel qḋ ſi-
bi debebatur. cõmotus ille ꝓuocauit eũ ad
iuſiurandum. Ille igitur iurauit.iſte ꝑdidit
Videbat ergo in ipſa nocte ſe ad iudicem ra
ptum fuiſſe τ ab eo interrogatum fuiſſe his
verbis.Quare ꝓuocaſti hoiem ad iurationẽ
quem ſciebas falſum eſſe iuraturum.Rñdit
ille.Negauit mihi rem meã.Et iudex.Me-
lius erat vt rem tuam perderes ꝙ̃ vt animã
illius falſa iuratione perimeres. Proſtratus
igitur tam grauiter cedi iuſſus eſt vt in dor-
ſo euigilãtis plagarum veſtigia apparerent
Sed indultum eſt ei poſtꝙ̃ emendatus eſt.
Hec auguſtinus. In hac aũt die iohannes
decollatus non eſt ſed circa dies azimorum
anno precedente paſſionem chriſti.Oportu
it ergo:vt ꝑpter dñica ſacramenta minor ce
deret maiori.Hic exclamat iohannes chri-
ſoſtomus dicens.iohannes ſcola virtutum
magiſterium vite ſanctitatis forma.norma
iuſticie virginitatis ſpeculũ.pudicitie titulus
caſtitatis exẽplũ.penitentie via peccatorum ve
nia fidei diſciplina.iohãnes maior homine
par angelis.legis.ſumma.euãgelij ſanctio.
apoſtolorum vox.ſilentium ꝓphetarum. lucer-
na mũdi.precurſor iudicis.totius medius tri-
nitatis.τ hic tantus datur inceſtuoſe.tradit
adultere.addicitur ſaltatrici. Herodes au-
tẽ impunitus nõ abijt:ſed exilio dãnatus fuit
Nã ſicut habet in hiſtoria ſco.alter herodes
ſcz agrippa cũ eſſet vir ſtrẽnuus.ſed pauper
premimia paupertate deſperãs:quãdã turrim
intrauit vt ibidẽ ſe fame afficiẽs moreretur
qḋ cũ herodias ſoror ſua audiſſet viro ſuo.ſ.
herodi antipe tetrarche ſupplicauit:vt eum
inde educeret τ ſibi neceſſaria miniſtraret.
Quod cum feciſſet τ ambo inuicem epularẽ
tur.herodes tetrarcha vino incaluit.τ hero
di agrippe beneficia que ſibi cõtulerat ipro-
perare cepit.Ex hoc ille vehementer doluit
τ romaz ꝓficiſcẽs in tm̃ a gaio ceſare in gra
tiã eſt receptus.vt ei duas tetrarchias.ſ.li-
ſanie τ abiline retribueret.τ regem in iudeã
impoſito diademate deſtinaret.Videns he
rodias ꝙ frater eius haberet nomen regis
viro ſuo moleſtis precibus inſiſtebat vt romã
ꝑgeret τ ſibi nomẽ regiũ cõpararet. Ille vero
cum multis diuitijs abundaret acquieſcere
nolebat magis diligens ocium ꝙ̃ honorem
laborioſum.Tandez deuictus vxoris ꝑcibus
romam cũ ipſa ꝑrexit.qḋ aggrippa itelligẽs
ceſari litteras deſtinauit.ꝙ herodes cum re
ge parthorum amicicias firmauerit τ romano
imperio voluerit rebellare.Et in argumen-
tum huius rei ſignificauit ei ꝙ in ciuitatibus
ſuis habebat arma que ſufficerẽt.lxx.milibus
armatorum.Lecta autem epiſtola gaius quaſi
aliũde incipiens herodẽ de ſtatu ſuo interro
gauit.τ inter cetera vtrũ tanta copia armo-
rum eſſet in vrbibus ꝙ̃tũ ipſe audierat requi
ſiuit.qḋ ille negauit.Tunc gaius veruz eſſe
credẽs qḋ herodes agrippa ſcripſit ipſuz in
exilium relegauit.Vxor autez eius que erat
ſoror herodis agrippe quem maxime dilige
bat ꝑrãtem tribuit vt in terram ſuã rediret.
Ipſa autẽ virũ ſuũ voluit comitari dicẽs ꝙ
illum cui cõmunicauerat in proſperis nõ de
relinqueret in aduerſis.Lugdunũ igitur de
portati fuerũt:τ ibi vitã miſerabiliter finie-
runt.Hec in hiſtoria ſcola. C Secũdo
ꝑpter oſſium ipſius cõcremationem τ colle

ctionez que ipſa die quoſdã fuerunt concre
mata τ a fidelibus ex parte collecta.Unde
quaſi ſm martiriũ patit quãdo ipſe in ſuis
oſſibus cõcrematur.Et ideo eccleſia tanꝙ̃
ſm eius martiriũ hoc feſtũ celebrat.Sicut
eñ legitur in.xij.libro hiſto.ſcolaſtice vel ec
cleſiaſtice cũ diſcipuli iohãnis corpus eius
apud ſebaſten vrbẽ paleſtine inter heliſeũ τ
abdiã ſepeliſſent:τ ad eius tumulum multa
miracula fierent iubẽte iuliano apoſtata gẽ
tiles eius oſſa ſparſerũt τ cũ miracula non
ceſſarent.Poſt collecta τ igne cõcremata i
puluerẽ redigerũt τ per agros ventilauerũt
ſicut dicitur in hiſtoria ſcolaſtica τ eccleſia-
ſtica Beda vero dicit in cronicis ꝙ ipa oſſa
collecta latius ſparſerũt.τ ſic ſm martiriuz
quodãmodo paſſus videt.Hoc quidã repre
ſentant neſcientes dñ in eius natiuitate oſ
ſa vndecũqꝫ collecta cõcremãt.Dũ autez ad
cõcremandũ colligerent vt habet i ſcho. hi
ſto.τ beda teſtat.quidã monachi a hieroſo-
limis veniẽtes.latẽter colligẽtibus ſe miſcu
erunt.τ magnã corum partẽ tulerũt.Ipſa quo
qꝫ oſſa ad philippum hieroſolimitanũ epm
detulerunt qui ea poſtmodũ athanaſio ale-
xandrino epiſcopo miſit.Poſtmoduz vero
theophilus eiuſdem vrbis epiſcopus ea in
templo ſerapis a ſordibus purgato repoſuit.
τ i honorẽ ſancti iohãnis baſilicã ↄſecrauit.
Hec beda τ hiſto.ſco.Nũc aũt apud ianuã
deuote coluntur.ſicut alexãder tertius τ in
nocẽtius quartus.rei veritate cognita ſuis
priuilegijs approbarũt.Sicut aũt herodes
qui eius caput amputari fecit ſuorũ ſcelerũ
penã pertulit.ſic τ iulianũ apoſtatã qui eius
oſſa cõburi iuſſit vltio diuina percuſſit. De
cuius percuſſiõe habetur in hiſtoria ſancti
iuliani ꝗ eſt poſt ↄuerſionẽ ſancti pauli D
De huius autẽ iuliani apoſtate origine im-
perio crudelitate τ morte in hiſtoria tripar
tita plenius edocetur.Conſtantius namqꝫ
frater magni conſtantini ex eodez patre du
os habuit filios.ſ.gallum τ iulianuz. Mor
tuo autem conſtantino conſtantius eius fi
lius gallum ceſarem fecit.quẽ tamen poſt-
modũ interfecit.At iulianus metuẽs.mona-
chus effectus eſt.Cepitqꝫ magos ↄſulere
ſi poſſet adhuc ad imperiũ ꝑuenire.Poſt hec
cõſtantius iulianũ ceſarẽ fecit:τ ad gallias
miſit.vbi victorias multas exercuit. Coro-
na aũt laurea inter duas colũnas depẽdens
rupto funiculo ſuꝑ caput eius inde trãſeun
tis decidit.cũqꝫ aptiſſime coronauit.cũctis
clamãtibus quia imperij ſignum eſſet.Cũqꝫ a
militibus appellaret auguſtus τ corona cũ
qua coronaret ibidẽ deeſſet.vnus torquẽ quẽ
habebat in collo iuliani capiti ipoſuit. τ ſic
ab eis imperator eſt effectus.Tũc figmẽtum
xpianitatis qḋ habebat abiecit:τ tẽpla ido-
lorũ aperiẽs τ ei ſacrificans ſe paganorum põ
tificẽ noiabat.τ ſignũ crucis vbiqꝫ deſtrue-
bat.Quadã vice ros ſuꝑ eius veſtimenta ce
terorũqꝫ ꝗ cũ eo erãt cecidit τ gutta quelibz
ſe in crucis ſignaculũ trãſformauit. Volẽs
aũt cõplacere oibus mortuo cõſtantio volu
it vt vnuſquiſqꝫ cui vellet ritui deſeruiret ac
de curia ſua eunuchos tõſores τ coquos fu
gauit.Eunuchos quidẽ quia vxor eius obierat
poſtꝙ̃ aliã nõ duxerat.Coquos quia cibis ſim
plicioribus vteret.Tõſores aũt quia vnus inquit
ſufficit multis Multos libros dictauit in q
bus oẽs ante ſe principes lacerauit vt ergo
coquos atqꝫ tõſores expelleret opus phi nõ
tñ imperatoris egit vt aũt detraheret atqꝫ lau
daret neqꝫ phi neqꝫ imperatoris fuit.Dũ ali-
qñ iulianus idolis ſacrificaret in viſceribus
pecudis imolati ſignaculũ crucis corona cir
cũdatũ eidẽ oſtẽſuz eſt.Qḋ miniſtri vidẽtes
timuerũt.interꝑtantes crucis futurã vani-
tatem victoriã τ intermiabilitatẽ.Quos iu
lianus ↄfortãs ait.hoc eſſe ſignũ xpiani dog-
matis coercendi nec vltra circulum dilatan
di.Dum conſtantinopolim fortune iulianus
ſacrificaret maris epiſcopus calcidonie qui
pre ſenectute lumen amiſerat.ad eum acce
dens ipſum impium τ apoſtatam appella-
uit.Cui iulianus ait Neqꝫ galileus tuus te
potuit curare.Et ille deo gratias ago deo
meo quia ideo lumine me priuauit.ne te vi
deam pietate nudatũ.Julianus autẽ nil a-
liud reſpondens abceſſit.Apud antiochiaz
vaſa ſancta τ pallia colligens τ in terrã ꝓij
ciens ſuper ea ſedit.τ ignominiam addidit
Moxqꝫ in locis illis adeo eſt ꝑcuſſus vt in

de vermes ſcaturirent ⁊ carnes corrode-
rent. a qua paſſiõe quouſqꝫ vixit liberari nõ
potuit. ¶ Julianus quoqꝫ p̄fectus dux
ad p̄ceptũ imꝑatoris eccleſiarũ vaſa abſtu-
liſſet: ſuꝑ ea miñgens ait. Ecce in quibꝰ va-
ſis marie filio miniſtrat̃. Cui repẽte os vẽ-
ſum eſt in anum. ⁊ egeſtionis organũ eſt fa
ctũ. Dũ apoſtata iulianus fortune templuʒ
intraret: ⁊ miniſtri tẽpli aqua vt mũdarent̃
ingredientes aſꝑgeret valẽtinianꝰ aſꝑſiõis
guttã vidit in clamide ⁊ indignatꝰ pugno ꝑ
cuſſit miniſtrũ dicẽs ſe maculatuʒ potiuſ ꝙ
purgatũ. Quod videns imperator iuſſit eũ
in cuſtodiã redigi ⁊ ad heremum deſtinari.
Erat eñi xp̄ianus q̇ ꝓ mercede meruit poſt
modum ad imperiũ ſublimari. In odiũ quo
qꝫ xp̄ianoꝝ iulianũ templũ iudeoꝝ iuſſit re-
parari ipſis iudeis ſumptꝰ largiſſime ſubmi
niſtrãs. Sed dũ maximã cemẽti copiã ſub-
miniſtraſſent. ſubito ventꝰ maximꝰ veniẽs
totã diſꝑſit. Deinde terremotus maximus
eſt effectus. Poſtmodũ ignis a fundamen
tis egrediẽs plurimos ꝯcremauit. Alia vẽo
die ſignũ crucis ĩ celo apparuit: ⁊ iudeoꝝ ve
ſtes nigro colore crucis ſignaculo ſunt ĩple
te. Cũ ad ꝑſas vadẽs teſifontẽ veniſſet ⁊ re-
gem obſideret. rex ſue patrie partẽ obtulit
ſi ab eo diſcederet. Ille aũt nullatenus acq̇e
uit. putabat eñi ſꝫm pitagore platoniſqꝫ ſen
tentiam ex mutatiõe corporũ alexandri ani
mam poſſidere: aut potiꝰ eſſe in alio corꝑe a
lius alexãder. Sed iaculũ repẽte diſcurrẽs
eius lateri eſt infixũ quo vulnere terminuʒ
vite ſuſcepit. Qui vero intulit hacteñ ignoratur.
ſed alij quendã inuiſibiliũ hoc intuliſ-
ſe ferunt. Alij vero vnũ paſtorẽ iſmabelitaꝝ
alij militẽ fame ⁊ itinere fatigatũ. Sed ſiue
homo ſiue angelus fuerit palã ẽ: qꝛ diuinis
iuſſionibus miniſtrauit. Calixtus autẽ eiuſ
familiaris dicit eũ a demone fuiſſe ꝑcuſſuʒ
Hec in hiſtoria tripartita. ¶ Tertio ꝓ
pter ipſius capitis inuentioneʒ. Nã hac die
vt aiunt caput eius repertũ eſt. Sicut eniʒ
dicit̃ in lib. xi. hiſto. eccl̃iaſtice. iohannes in
caſtello arabie dicto monacherõta fuit vin-
ctus ⁊ capite trũcatus Herodias aũt caput
iohannis hieruſaleʒ fecit deferri ⁊ iuxta he

rodis habitaculũ caute ſepeliri. timẽs ne ꝓ
pheta reſurgeret. ſi cũ corpore caput ſepul-
tum fuiſſet. Tempore vero marciani ꝑnci
pis vt habet̃ in hiſto. ſco. qui cepit anno dñi
cccliij. iohannes caput ſuuʒ duobus mona-
chis qui hieroſolimã venerãt reuelauit Qui
ad palatiũ qđ herodis fuerat ꝓperãtes ca-
put eius inuenerũt ſaccis ciliciuis inuolutũ
veſtibus eſtimo quibꝰ in deſerto fuerat ob-
uolutus. Qui dum cuʒ predicto capite ad ꝑ
pria remearent quidã emiſſene ciuitatis fi-
gulus paupertateʒ fugiens comitem ſe eiſ
dem exhibuit. Hic dũ peccata ſibi creditam
cuʒ ſacco capite portaret admonitus nocte
a ſancto iohãne ipſos fugiẽs emiſſenã vrbẽ
cũ ipſo capite eſt igreſſus. Ibiqꝫ ꝙdiu vixit
in quodã ſpecu ſanctũ caput venerãs. ꝓſpe-
ritatẽ nõ modicã aſſecutꝰ eſt. Moriẽs autẽ
illud ſorori ſue ſub fide reuelauit. ⁊ ſꝫm eun
dem modũ ſibi inuicem ſucceſſores. Poſt
multũ vero tp̄is ſancto marcello monacho
in eodẽ ſpecu degenti beatꝰ iohãnes caput
ſuum hoc modo reuelauit. Videbat̃ eñi ſibi
dormiẽti ꝙ multe turbe pſallentes incede-
rent ac dicerẽt. Ecce ſanctus iohannes ba-
ptiſta venit. Deinde vidit beatũ iohãnẽ quẽ
vnꝰ a dextris alius a ſiniſtris ducebat. Om
neſqꝫ ad eũ accedẽtes. ab eo benedicebant̃.
Ad quẽ cuʒ marcellus acceſſiſſet. ⁊ eius pe-
dibus ſe ꝓſtrauiſſet. eleuans eũ ⁊ per men-
tũ apprehendens dedit ei oſculũ pacis Tũc
marcellus interrogauit eũ dicens. Domine
mi vnde ad nos veniſti. ⁊ ille. De ſebaſte ve
ni. Cum igitur excitatus fuiſſet. Et de hac
viſiõe plurimũ miraretur quadã alia nocte
cum dormiret quidã ad eum veniens ipſuʒ
excitauit. Et ecce dum excitatus fuiſſet vi-
dit ſtellaʒ fulgentẽ in hoſtio cellule reſidere
Quam ſurgẽs cũ palparevellet. ſubito in a-
liam partẽ ſe trãſtulit. Ille autẽ cepit abire
poſt ſtellam quouſqꝫ ſtella ſtetit in loco vbi
erat caput iohãnis baptiſte vbi fodiẽs repe
rit vrnã ⁊ in ea ſanctũ theſaurũ. Quidã aũt
cũ nõ crederet manũ ad ydriã miſit ſʒ ſtatiʒ
manus exaruit. ⁊ ydrie adheſit. Orantibus
aũt ſocijs manũ extraxit. ſed inualida remã
ſit. Apparuit aũt eidẽ iohannes dicens. Cũ

caput meũ in eccleſia deponet̃ ydriaʒ cõtin-
ges ⁊ ſanitatem recipies: qđ ⁊ fecit ⁊ ſani-
tateʒ integrã recepit. Hoc aũt cũ marcellus
iuliano eiuſdẽ vrbis ep̄o ĩdicaſſet. ab eis eſt
eleuatũ ⁊ in vrbẽ delatũ. Ex quo tp̄e cepit in
eadem vrbe decollatio iohãnis celebrari ip
ſa die vt arbitramur ſicut dꝛ in hiſt. ſco. quo
caput eſt inuentũ ſiue eleuatũ. Qđ poſtmo-
dum ꝯſtantinopolim eſt trãſlatũ ¶ Nã
ſicut dꝛ in hiſto. tripartita cũ valẽs impator
iuſſiſſet ſacrũ caput in vehiculo poni ⁊ ꝯſtã
tinopolim tranſferri cũ circa calcedoniã ve
niſſet vehiculũ nullatenus trahi poterat ꝙ
tumcũqꝫ boues ſtimulis vrgerẽtur. ideoqꝫ
ip̄m ibidẽ deponere ſunt coacti Sed cũ poſt
ea theodoſius ip̄m inde auferre vellet ⁊ quã
daʒ matronã virginẽ cuſtodie capitis depu
tatam reperiſſet ibidẽ rogauit eã vt ſibi au-
ferre dimitteret ſacrũ caput. Illa autẽ ꝯſen
ſit credens ꝙ ſicut tp̄e valẽtis. ita etiã ⁊ nũc
nõ ꝑmitteret ſe auferri. tũc deuotus impa-
tor purpura caput amplectẽs cõſtantinopo
lim tranſtulit. ⁊ ibi pulcherrimã eccleſiã edi
ficauit. Hec in hi. tripartita. Et inde galli-
as apud pictauiã regnãte pipino poſtmodũ
eſt tranſlatũ. vbi eius meritis multi mortui
ſunt reſuſcitati. Et ſicut punitꝰ eſt herodes
qui iohannẽ decollauit. ⁊ iulianus apoſtata
qui eius oſſa cõbuſſit. Sic ⁊ herodias puni
ta eſt q̄ puelle vt caput peteret ſuggeſſit ⁊ ip
ſa puella q̄ hoc petijt. Quidaʒ enim dicũt ꝙ
herodias in exiliũ dãnata nõ eſt nec ibi de-
functa ſed cũ caput iohãnis in manibus te-
neret ⁊ eidem gaudens plurimũ inſultaret
diuino nutu caput ipſum in eiꝰ faciẽ inſuffla
uit. ⁊ illa ꝓtinus expirauit. Hoc quidẽ vul-
gariter dꝛ. Sed qđ ſuꝑius dictũ eſt ꝙ in exi
lio cũ herode miſerabiliter ꝯſumpta fuerit
ſcti tradũt ĩ cronicis ⁊ ſic tenẽdũ videt̃ Filia
vero eius cũ ſuꝑ glaciẽ deambularet ſub ea
glacies reſoluit̃ ⁊ ipſa in aquis ꝯtinuo p̄ſo
catur. In cronica vero quadã dꝛ ꝙ terra ip-
ſam viuã deglutiuit. qđ p̄ot intelligi ſicut de
egiptijs in mari rubro p̄focatis dꝛ. Deuora
uit eos terra ¶ Quarto ꝓpter digiti ip
ſius trãſlationẽ ⁊ eccleſie dedicationẽ. Digi
tus eñi ſuus quo dñm oſ̃dit vt fert̃ comburi

nõ potuit. Vñ ipſe digitus a p̄dictis mona-
chis eſt repertus quẽ poſtmodũ vt habet̃ in
hiſto. ſco. ſancta tecla inter alpes attulit ⁊ ĩ
eccl̃ia ſancti maximi collocauit. Hoc etiaʒ
teſtat̃ iohãnes beleth dicens ꝙ p̄dicta ſctã
tecla ipſum digitũ q̇ cõburi nõ potuit. de vl-
tra partibus marinis in normaniã attulit.
⁊ ibi in honore ſancti iohãnis eccleſiã fabri
cauit. quã eccleſiã vt ibidẽ dicit q̇daʒ hac die
dedicatam fuiſſe aſſerũt. Unde a dño papa
ſtatutũ fuit. vt hec dies per totũ mũdũ cele-
bris haberetur. Apud moriennã vrbem gal
lie matrona quedã iohãni baptiſte valde de
uota deum inſtãtius exorabat vt ſibi de reli
quijs iohãnis aliqñ aliquid donaret̃. Cũ au
tem orãdo nihil ꝓficere ſe videret. ſumpta
de deo fiducia iuramẽto ſe aſtrinxit. qđ hac
tenus nõ comederet donec qđ petebat acci
peret. Cũ aũt diebꝰ aliq̄bꝰ ieiunaſſet pollicẽ
ſuꝑ altare miri cãdoris vidit. ⁊ dei donũ le-
ta ſuſcepit. Tres aũt ep̄i illuc accurrentes
cũ q̇libet de illo pollice partẽ vellet accipere
tres ſanguinis guttas ſtillare ĩ lintheo ſuꝑ
poſito ſtupuerũt ⁊ ſinguli ſingl̃as ſe meruiſ-
ſe letati ſunt Theodolina regina longobar
doꝝ medoene iuxta mediolanũ nobilẽ eccle
ſiaʒ in honore ſancti iohãnis baptiſte ꝯſtru
xit ⁊ ditauit. Procedẽte tp̄e vt teſtat̃ paulus
in hiſtoria lõgobardoꝝ ꝯſtãtinꝰ q̇ ꝯſtãs im
perator volẽs italiã longobardis eripere a
quodã ſancto viro q̇ ſpm̃ ꝓphetie habuit de
exitu belli q̄ſiuit q̇ nocte orõni vacãs mane
reſpõdit. Johãni eccleſiã regina ꝯſtruxit. et
ipſe ꝓ longobardis ꝯtinue intercedit. ⁊ ideo
ſuꝑari nõ poſſunt. Veniet tñ tp̄s quo locus
ille deſpiciet̃. ⁊ tunc ſuꝑabunt̃ qđ tp̄e karoli
fuit impletũ. Vir q̇dã magne virtutis vt ait
Greg. in dialogo noie ſanctulus cũ quẽdaʒ
diaconũ a lõgobardis captũ in ſua cuſtodia
tali conditione recepiſſet. vt ſi fugeret ipſe
ꝓ eo capitalẽ ſentẽtiã ſubiret coegit p̄dictꝰ
ſanctulus ip̄m diaconũ vt fugeret ⁊ ſe libe-
raret quapropter p̄dictus ſanctulus ad de-
collandũ adducit̃. ⁊ ad hoc fortiſſimus ſpi-
culator eligit̃ de quo dubium non erat quin
vno ictu caput eius abſcideret. Extenſoqꝫ
collo cum carnifex forti annixu brachiũ cuʒ

enſe in altū leuaſſet ille ꝓtinus ait. Sancte
iohānes ſuſcipe illū ſtatimqꝫ brachiū ꝑcuſſo
ris irriguit. ⁊ erecto in celo gladio inflexibi-
le remāſit. Preſtitoqꝫ iuramēto ꝙ de cetero
nullum xp̄ianū ferirct. vir dei ꝓ eo orauit et
brachium ſtatim depoſuit.

¶ De ſanct[is] Felice pſbitero ⁊ Adaucto. cxxi

FElix p̄ſbiter ⁊ frater
ſuus ſimiliter nomine felix ⁊ p̄-
ſbiter diocletiano ⁊ maximiano
oblati ſunt. quoꝝ ſenior cū ad tē-
plum ſerapis vt ibidem ſacrificaret adduct⁹
eſſet inſufflauit in faciē ſtatue ⁊ ꝓtinus ceci
dit. Ductus ſimiliter ad ſtatuā mercurij pari
ter inſufflauit et ꝓtinus ſtatua cecidit. Du-
ctus tertio ad ſimulachrum diane ſil[ite]r fecit.
Tort⁹ igitur in eculeo. Duct⁹ eſt quarto ad
arborē ſacrilegā vt ibidē immolaret. qui fle
xis genib⁹ orauit ⁊ in arborē inſufflās eam
a radice ſubuertit ⁊ ſimulachrū cū ara ⁊ tem
plo. arbore corruente ꝯtriuit. qđ cū prefect⁹
audiſſet cū ibidē decollari precepit ⁊ corp⁹
eius lupis ⁊ canibus derelinquit. Tunc qui-
dam in mediū repente proſiliēs xp̄ianū ſe li
bere cōfeſſus eſt. Ambo igit[ur] ſe inuicē oſcu
lantes ibidē inſimul decollati ſunt. Xp̄iani
vero eius nomē ignorātes cū adauctū voca
uerunt. eo ꝙ ſancto felici auctus ſit ad coro
nā martirij. quos cū xp̄iani in fouea quam
arbor effecerat ſepeliſſent pagani eos effo-
dere volentes protinus a diabolo ſunt arre
pti. Paſſi ſunt circa annos dn̄i. cclxxxvij.

¶ De ſanctis ſauiniano ⁊ Saui-
na. cxxij A

SAuinianus et ſaui-
na fuerūt filij ſauini viri nobiliſ
ſimi ſed pagani qui de prima v-
xore ſauianum genuit. De ſecū
da ſauinā filiā generauit. ⁊ ex noīe ſuo am-
bos vocauit. Legens aūt ſauinianus verſū
illū. Aſperges me dn̄e ⁊c. quid hoc eſſet que
rebat ſed intelligere nō valebat. Vn̄ intrās
in cubiculum in cinere ⁊ cilitio ꝓſtratus ia-
cebat dicens ſe male mori ꝙ nō intelligere
ſenſum verbi. Cui apparens angelus dixit.
Noli tevſqꝫ ad mortē affligere q̄m inueniſti
gratiā apud deū ⁊ cum baptizatus fueris ni
ue candidior eris ⁊ tūc intelliges qđ nūc que
ris. Recedente angelo letus efficitur ⁊ idola
decetero venerari cōtēnēs a patre plurimū
obiurgat[ur]. Cū ergo pater ſepius ſibi diceret
melius eſt vt quia deos non adoras tu ſolus
moriaris ꝙ nos oēs in morte tua inſimul in
uoluamur latenter aufugit. ⁊ ad vrbē treca-
ſinā deuenit. Cūqꝫ ſup fluuiū ſecane veniſſꝫ
⁊ vt ibi ex eo baptiſaret[ur] dn̄m exoraſſet. ibidē
baptiſatus eſt. Dixitqꝫ ei dominus. Nūc in-
ueniſti qđ tādiu querēdo laboraſti. Statim-
qꝫ in terra baculū fixit. Et facta oratiōe ba-
culus ille corā multis aſtantibus frondes ⁊
flores ꝓduxit. ita ꝙ. M. cviij. viri dn̄o credi
derunt. Imperator autē aurelianus hoc au
diens milites ad eū capiēdū plures direxit.
qui orantē cum inuenientes ad ipſum acce-
dere timuerūt. Imperator autē plures prio
ribus miſit. Qui venientes cum eo orāte pa
riter orauerunt. Surgenteſqꝫ dixerūt. Im-
perator deſiderat te videre. Qui cū veniſſet
⁊ nollet ſacrificare. manus eius ⁊ pedes fe-
cit ligari ⁊ vectibus ferreis cedi. Cui ſauini
anus. Adauge tormēta ſi potes. Tūc iuſſit
cum in media ciuitate ligari ſuper ſcānū. ⁊
ſuppoſitis lignis oleo ⁊ igne incendio cōcre
mari. Rex aūt intuēs vidit eum in media flā
ma ſtantē pariter ⁊ orantem. Stupefactus
in faciem ſuam cecidit. ⁊ ſurgēs ei dixit. Fe
ra mala non tibi ſufficiunt anime quas dece
piſti niſi ⁊ nos per magicam artē decipe mo
liaris. Cui ſauinianus. Adhuc m[u]lte anime
⁊ tu ipſe per me ſunt dn̄o credīture. Cū autē
imperator ex hoc nomen dn̄i blaſphemaſſet
in craſtinū iuſſit eū ad ſtipitē ligari ⁊ ſagitta
ri. ſagitte aūt a dextris ⁊ ſiniſtris in aere ſu-
ſpendebantur nec aliqua eū leſit. Altera die
imperator ad eū veniens dixit ei. Et vbi eſt
deus tuus. Veniat nūc ⁊ de ſagittis iſtis te
liberet. Statiqꝫ vna de iſtis ſagittis exiliēs
regē in oculo percuſſit ⁊ penitus excecauit.
Unde iratus iuſſit eum in carcere recipi ⁊ in
craſtino decollari. Sauinianus autē orans
vt ad locū vbi baptiſat⁹ fuerat trāſferret[ur]. cō
fractis cathenis ⁊ apertis oſtijs per medi-
os milites trāſiēs illuc venit. Quod audiēs

impator iuſſit eum illuc inſequi. ⁊ capite trū
cari. Videns autem ſauinianus milites in
ſequentes ſuper aquam velut ſuper petram
ambulauit. quouſqꝫ ad locū ſui baptiſmi per
uenit. Cum igitur milites trāſuadaſſent. et
eum percutere formidarent. ait illis. Secu
ri me percutite ⁊ de ſanguine meo ad impe-
ratorē veſtrū deferte: vt lumen recipiat ⁊ dei
virtutem agnoſcat. percuſſus igitur caput
ſuū leuauit ⁊ paſſibus. xl. ⁊. illō portauit. At
imperator cum de eius ſanguine oculū teti
giſſet ꝯtinuo ſanatus eſt dicēs. Vere bonuſ
⁊ magnus eſt deus xp̄ianoꝝ. Qđ audiēs qui
dam q̄ annis quadraginta lumen amiſerat.
ad locū portare ſe fecit. ⁊ facta orōne ꝓtin⁹
lumen accepit. Paſſus eſt aūt circa annos
dn̄i. cclxx. ix. kal. februarij. Sꝫ hoc ideo inſe
ritur: vt hiſtorie ſororis ſue: cui⁹ feſtū hic ꝑci
pue recolit[ur] hec qꝫ hiſtoria cōiungatur. B
Cū igitur ſoror eius ſauina fratruꝫ ſuū quo
tidie fleret ⁊ ꝓ eo idolis ſupplicaret. Tādē
ſibi dormiēti apparuit angelus dicēs. Saui
na noli flere ſed quecūqꝫ habes derelinque
⁊ inuenies fratrū tuū in honore maximo cō
ſtitutū. Que euigilans collactanee ſue dixit.
Amica mea aliqđ ne ſenſiſti. Et illa etiā do-
mina. Nā video hoīem tecū loquētē: ſed ne-
ſcio qdē quid dicentē. Nō me inquit accuſa-
bis. ⁊ illa abſit dn̄a. Quecunqꝫ vis facias tm̄
nō te occidas. Sicqꝫ in craſtino ambe receſ
ſerūt. Cum ergo pater diu feciſſet eā inqui-
ri. ⁊ nō inueniſſet eleuatis ad celū manibus
ait. Si tu es deus potens in celo. idola mea
cōminue. q̄ natos meos ſaluare non potue-
runt. Tunc dn̄s intonās oīa cōminuit ⁊ con
fregit. Qđ multi vidētes crediderūt. Veruꝫ
beata ſauina romā veniēs ab euſebio papa
baptizat[ur] ⁊ duos cecos duoſqꝫ cōtractos ſa-
nans quinqꝫ annis ibi permanſit. Cui dor-
mienti apparēs angelus dixit. Sauina quid
eſt qđ facis vt tuas diuitias deſerēs nūc in
delitijs hic epuleris. Surge et vade in cre-
tas ciuitatē vt frēm tuū ibidē inuenias. Dixit
ergo famule ſue. Nō oportꝫ nos hic ampli⁹
habitare. ⁊ illa. Dn̄a quo vis ire. Ecce oēs
valde te diligūt ⁊ tu peregre mori cupis. Et
illa deus nobis ꝓuidebit. Et accipiēs panē
ordeaceū in vrbē rauēnē deuenit. Venienſqꝫ
ad domū cuiuſdam diuitis. cuius filia quaſi
mortua plangebat[ur] ſe ibidē a famil[i]a hoſpitio
recipi poſtulabat. que ait. Dn̄a mea quō hic
hoſpitari vales. cum filia dn̄e mee moriatur
⁊ oēs ſe grauiter affligāt. Non ꝓpter me in
quit morietur. Intrans igitur domū manū
puelle apprehendit ⁊ ſanā ipſam erexit. Et
cū vellent eā retinere nullatenus acquieuit.
Cum ergo iuxta cretas ad miliare veniſſet.
dixit famule ſue vt parum repauſarent. Et
ecce vir quidā nobilis nomine licerius de ci-
uitate veniēs dixit eis. Unde eſtis. Cui ſaui
na. Hinc ſum de iſta ciuitate. Et ille. Cur
mētiri[s] cū loquela tua indicat te eſſe peregri
nam. Et illa domine vere ꝑegrina ſum ⁊ fra
trē meū ſauinianū diu perditum quero. Qui
ait. Vir ille quē queris ante paululū pro xp̄o
decollatus eſt ⁊ in tali loco ſepultus. Tunc
ſe ꝓſternēs in oratione ait. Domine qui me
ſemper in caſtitate ſeruaſti nō ꝑmittas me
amplius duris itineribus fatigari. aut cor-
pus meū vlterius de loco iſto moueri. Com
mēdo tibi famulā meam que ꝓpter me tan-
ta ſuſtinuit. fratremqꝫ meū quem hic videre
nō potui. fac vt in regno tuo videre merear.
Finita oratione migrauit ad dn̄m. Quod vi
dens eius famula cepit flere q[uia] ad ſepelien-
dum neceſſaria nō habebat. Predictus aūt
vir preconē per ciuitatem miſit: vt homines
ad ſepeliendū mulierem peregrinā venirēt.
Qui venientes honorifice eam ſepelierunt.
Hac quoqꝫ die fit feſtum ſancte ſabine que
fuit vxor valentini militis: cum nollet ſacri-
ficare ſub adriano imperatore decollata eſt

¶ De ſancto Lupo. cxxiij A

LUpus apud aurelia-
num ex genere regali ortus dū
cunctis virtutib⁹ eniteret ſeno
nēſis archiepūs eſt electus. Qui
cū oīa fere pauperibus erogaret. ⁊ quadam
die plurimos ad cōuiuia inuitaſſet. cū vinū
ad mediū nō haberet: ſic reſpondit miniſtro
Credo ꝙ deus qui volatilia paſcit nr̄am per
ficiet charitatē. Et ſtatim nūcius affuit. qui
centum vini modios adeſſe preforibus nun

ciauit. Cū oēs de curia ſibi vehemēter detra
herēt q virginē dei famulā ⁊ filiā pdeceſſoris
ſui nimis imoderate amaret. corā detrahē-
tib⁹ ipam vginē apprehēdēs oſculat⁹ eſt cā
dicēs. Nihil nocēt homini verba aliena quē
ppria nō maculat ɔſcia. Quia eni ipam deū
amare ardēter cognouerat: cā mente puriſ-
ſima diligebat. Cum rex francoꝝ lotari⁹ bur
gūdiā intrās ſeneſcalū ſuū cōtra lenones di
rexiſſet. ⁊ in ciuitatē obſideret. ſanctus lup⁹
eccleſiam ſancti ſtephani ingreſſus cāpanā
pulſare cepit. Quā hoſtes audiētes tantus
eos terror inuaſit vt niſi fugerent mortē ſe
euadere non putarent. Tandem obtento re
gno burgundie cū rex aliū ſeneſcalcū ſeno-
nem miſiſſet ⁊ beatus lupus ei cū muneri⁹
non occurriſſet. indignatus nimis adeo eū
apud regem infamauit: vt rex beatum lupū
in exiliū deſtinaret. Qui ibi in doctrina ⁊ mi
raculis valde emicuit. Interea ſenonici quē
dam epm qui locū ſancti lupi inuaſerat occi
dentes vt ſanctus lupus de exilio rediret a
rege impetrauerūt. Quē rex vidēs exilio ta-
befactū ita diuinitus eſt mutatus. vt corā
illo pſtratus veniā peteret. multiſq auctuꝫ
mūerib⁹ ſue reſtituit ciuitati. Qui dū p pari
ſius remearet ei multa incarceratoꝝ turba
apertis hoſtijs ſolutiſq vinculis obuiauit.
Quadā die dñica dū miſſaꝫ celebraret lapſa
eſt celit⁹ gēma. in ci⁹ ſancto calice quā rex in
ter ſuas reliquias collocauit. Rex lotari⁹ au
diēs q campana ſancti ſtephani in ſono mi
rā haberet dulcedinē miſit vt pariſius defer
retur vt ab ipo ſepi⁹ audiret. Sed cum hoc
ſancto lupo diſplicuiſſet. mox vt de vrbe ſeno
nica delata eſt: ſoni ſui dulcedineꝫ perdidit.
Quod rex audiēs. ſtatim reſtitui eam iuſſit.
Statimq ſono reddito inſonuit ſeptio ab
vrbe milliario. Ita q ſanctus lupus obuiaꝫ
pcerit. ⁊ qđ dolens pdiderat cū honore rece
pit. Nocte quadam cū oraret inſtinctu diabo
li vehemēter ſitiēs iuſſit ſibi aquā frigidā de
portari. Dolos aūt intelligens inimici puluī
nar ſuum ſuper vas poſuit ⁊ ibi diabolū in
tus incluſit: qui tota nocte vociferādo vlula-
re cepit. Facto aūt mane: qui clā tēptare ve-
nerat in die cōfuſus abſceſſit. Quadā aūt vi
ce dum more ſolito ciuitatis eccleſias circū-
ueniſſet rediēs domū audit clericos ſuos ri
xantes. eo q cum mulieribus fornicari vel-
lent. qui eccleſiaꝫ intrās p eis orauit. ⁊ mox
ab eis oīs ſtimulus temptationis abſceſſit
venienteſq ante illū veniaꝫ poſtulauerunt.
Tandē multis clarus virtutib⁹ in pace quie
uit. Claruit circa annos dñi. dcxx. tpe eraclij

¶ De ſancto mamertino. cxxiiij A

Mamertinus prius pa
ganus cū idola quadā vice cole-
ret vnū oculum pdidit ⁊ vni⁹ ma
nus ariditateꝫ incurrit. Qui dū
ſe deos offendiſſe putaret. ⁊ ad tēplum ado-
randū ydola pergeret. obuiabat ei vir quidā
religioſus noīe ſauinus qui cū vnde ſibi ac-
ciderit tanta infirmitas requiſiuit. Qui ait
deos meos offendi. ⁊ idō eos orare vado vt q
mihi abſtulerunt irati reddāt ppicij. Qui ait
Erras frater erras. ſi demones deos putes
Sed vade ad ſanctū germanū antiſiodoriē-
ſem epꝫ ⁊ ſi eius ɔſilio acqueuerꝭ ɔtinuo ſan⁹
eris. Qui ſtatim iter arripiēs venit ad ſepul
chrum ſancti amatoris epiſcopi ⁊ plurimo-
rum epoꝝ ſanctoꝝ. Seceſſitq ppter pluuiā
nocte illa ad quādā cellulā ſuper tumbā ſan-
cti cōcordiā collocatā. Cū aūt obdormiſſet.
apparuit ei viſio quedam mirabilis q quidā
ſcꝫ vir venit ad oſtiuꝫ celle. vocauitq ſanctū
cōcordianū vt veniret ad feſtum qđ ſanctus
peregrinus ⁊ ſanctus amator cum alijs epi
ſcopis faciebant. Cui ille de tumulo reſpon
dit. Non poſſum modo venire qꝛ hoſpitem
quendam me cuſtodire oportet. ne a ſerpen
tibus qui hic habitāt occidatur. Abiens ille
que audierat nūciauit. Reuerſuſq ait. San
cte cōcordiane veni ⁊ adduc tecū iuuianum
ſubdiaconē ⁊ iuuianū acolitū. vt officiū ſuuꝫ
faciant. Alexāder autē hoſpitē tuū cuſtodiet
Viſum qꝫ eſt igit ipſi mamertino. q ſanctus
cōcordianus apprehenſa manu duceret euꝫ
ſecū. Cumq ad eos veniſſet dixit ei ſanctus
amator. Quis eſt iſte qui tecū ingreſſus eſt.
Qui ait hoſpes meus eſt ille. Expelle eū qꝛ
pollutus eſt ⁊ nobiſcuꝫ non poteſt eſſe. Qui
cum expelleretur. proſtratus corā eis ſancti
amatoris gratiaꝫ impetrauit. Qui iuſſit eū
vt ad ſanctum germanū pergere feſtinaret.
Euigilās igitur ad ſanctū germanū venit ⁊
coram eo pſtratus veniam poſtulabat. Qui
cum ea que ſibi cōtigerant enarraret pcere-
runt ambo ad tumbā beati cōcordiani. ⁊ re-
moto lapide viderūt plures ſerpentes q de-
cem pedū longitudinem excedebant. Cūq
omnes diffugerēt. beatus german⁹ eis im-
perauit vt ad talē locū pergant. vbi de cete-
ro nemini preſumāt nocere. Sicq mamer
tinus baptizatus eſt ⁊ ſanatus. factuſq eſt
monachus monaſterij ſancti germani. vbi
poſt ſanctū allodiū abbas factus fuit. B
Huius tempore in eius monaſterio ſanct⁹
marinus extitit. cuius obedientiā ſanct⁹ ma
mertinus pbare volēs viliꝰ officiū mona-
ſterij ei cōmiſit paſtorē ſcꝫ eū faciēs bubalo
rūm. Cū igit in ſilua quadā boues ⁊ vaccas
libēter cuſtodiret tanta ſanctitate pollebat
q etiā aues ſilueſtres ad ſe venientes manu
ppria nutriebat. Nā ⁊ apruꝫ qui ad cellā ei⁹
confugerat a canibus eripuit. ⁊ abire fecit.
Latrones qdā cū eū expoliaſſent ⁊ veſteꝫ ei⁹
ſecū ferētes abirēt ſolū ei palliū dimiſerunt
Qui ſtatim poſt eos clamauit dicēs. Reuer
timini dñi mei ecce denariū colligatū in me
dio pallio inueni qui vobis forſitan neceſſa-
rius erit. Qui ptinus reuertētes. palliolūꝫ
cum denario abſtulerūt ⁊ nudū penitus di-
miſerūt. Sed cū feſtināter ad ſuas latebras
pperarent tota nocte euntes in ipſo crepu-
ſculo ad eius cellulā ſunt reperti. Quos ille
ſalutans in cellā ſuā benigne recepit pedeſ-
q eoꝝ lauās neceſſaria qntū potuit miniſtra
uit: qui ſtupefacti de eo qđ fecerāt doluerūt
⁊ vnuſquiſq eoꝝ ad fidē cōuerſus eſt. Qua-
dam vice cum quidā iuniores monachi ſecū
manētes vſe cuidaꝫ que ouibus inſidiabat
laqueos tetēdiſſent illa in laqueos nocte ir-
ruens capta tenebatur. Quod ſanctus ma-
mertinus preſciens de lecto ſurrexit ⁊ eā in
ueniens dixit illi. Quid facis o miſera Fu-
ge cito ne capiaris. Eāq diſſoluās dimiſit.
Verū cum mortuus fuiſſꝫ ⁊ corpus eius an
tiſiodorum deportarent. ⁊ cū fuiſſent in qua
dam villa nullo modo illud inde mouere po
tuerūt quoadusq quidā incarceratus ſubi-
to fractis vinculis liber exiliēs venit ad cor-
pus ⁊ cū alijs vſq ad vrbē portauit vbi in ec
cleſia ſancti germani honorifice eſt ſepult⁹.

¶ De ſancto Egidio. cxxv A

Egidius dicit ab e qđ
eſt ſine ⁊ geos quod eſt terra. et
dian quod eſt clarum ſiue diui-
num. Ipſe namq fuit ſine terra
per terrenorum deſpectionem: clarus per
ſcientie illuſtrationem. diuinus per amoreꝫ
qui aſſimilat amantem amato.

Egidius athenis ex re
gia ſtirpe pgenit⁹ ⁊ ſacris litte
ris ab ifantia eruditus dū qua-
daꝫ die ad eccleſiā pgeret. cuidā
egro in platea iacenti ⁊ elemoſinaꝫ petenti
tunicam ſuam tribuit qua indutus ſanitatē
integrā mox recepit. Poſt hoc parētib⁹ ſuis
in domino quieſcētibus. patrimonij ſui chri
ſtum fecit heredem. Quadam vice dum ab
eccleſia rediret quidaꝫ vir a ſerpēte pcuſſus
eidē obuius extitit. Sed oratione fuſa egi-
dius protinus virus fugauit. quendā demo-
niacum in eccleſia cum ceteris exiſtentem.
⁊ fideles clamoribus ſuis turbātē egidius
demone fugato ſanauit. Verum humanā fa
uoris formidās periculum clam littus ma-
ris petijt. ⁊ nautas quoſdam in mari pericli
tantes ɔſpexit. ⁊ facta oratione tempeſtatē
omnem fugauit. Applicantibus autem nau
tis audito q romam tenderet gratias eius
meritis egerūt. ⁊ q eum ſecum gratis vehe
rent pmiſerunt. Cum igitur arelataꝫ veniſ
ſet ⁊ biennio cū ſancto ceſario eiuſdē ciuita
tis epiſcopo manſiſſet. ⁊ ibidem quandā tri
ennio febricitantē curaſſet. heremum cupi-
ens clam diſceſſit. ⁊ cū veredonio heremita
ſanctitate cōſpicuo diu manſit vbi ſterilita-
tem terre ſuis meritis fugauit. Sed dum ibi
q miraculis coruſcaret. humane laudis ti-
mens periculum relicto eo interiorem here
mum penetrauit. vbi quoddā antrū ⁊ quēdā

fonticulum reperiens quendaꝫ nihilominꝰ
diuinitus ceruā preparatā ibideꝫ habuit in
nutricem que certis horis lactis alimoniaꝫ
ſibi prebebat. Sed cū ibideꝫ regis pueri ve
narentur predictam videntes ceruā ceteris
feris contemptis hanc cum canibus inſe⸗
quuntur. A quibus dum vehementer vrge⸗
retur ad pedes ſui confugit alumni. Ille ve
ro admirans cur preter ſolituꝫ ſic mugiret.
exiens ⁊ venatores audiēs dn̄m exorauit vt
quā ſibi tribuerat nutricē ſeruaret. Canū au
tem nullus īfra lapidis iactū ſibi appropin⸗
quare auſus eſt. ſed cū nimio vlulatu ad ve⸗
natores reuertebant᷑. Nocte igit᷑ ſupueniē⸗
te domū redeūt ⁊ ſequēti die illuc reuertētes
caſſo labore domū iterū redeūt. Qđ dū rex
audiſſet. rē vt erat ſupplicatꝰ. cū ep̄o ⁊ multi
tudine venatorū illuc ꝓperauit. ſꝫ cū canes
vt prius accedere nō p̄ſumerēt. ſꝫ oēs vlulā
do redirent locū vepriū denſitate inacceſſi⸗
bileꝫ in girū circūdederūt. Unus aūt incau⸗
te ſagittā dirigēs vt inde ceruaꝫ expelleret.
viro dei ꝓ ceruo oranti graue vulnus inflixit.
Sed milites ſemitā ferro aperiētes ad
ipſius deuenerūt ſpeluncā. Et vidētes ſenē
habitu monachali veſtitū canitie aūt ⁊ eta⸗
te venerabilē. ceruā qꝫ ad eius genua ꝓuo⸗
lutam ſolus ep̄s ⁊ rex cū pedites adierūt ce
teris retro ſtare iuſſis. Et interrogauerunt
eū quis eſſet. vel vnde veniſſet aut cur tā dē⸗
ſam heremi vaſtitatē petiſſet ſeu q̇s eū vul⸗
nerare tā grauiter p̄ſumpſiſſet. Quibꝰ cū ad
ſingula reſpōdiſſet: ⁊ illi ab eo humiliter ve
niam poſtulaſſent. medicos ſanando vulne
ri ſpoſponderūt ⁊ multa donaria obtulerūt
Sed ipſe nec medicinaꝫ adhibere voluit. et
munera contēnens ad ipſa etiā nō reſpexit
quin potius ſciēs virtutē in infirmitate pfi
ci dn̄ꝫ exorauit ne q̄diu viueret ſanitati pri
ſtine redderet᷑. Sed cū rex eū frequēter viſi
taret. ⁊ pabulū ſalutis ab eo reciperet. imē
ſas diuitias obtulit ſed eas ille recipere re⸗
cuſauit. admonens vt inde monaſteriū con
ſtrueret. vbi monaſtici ordinis diſciplina vi
geret. Qđ cū rex feciſſet victus egidius la⸗
chrimis ⁊ precibus regis poſtq̄ plurimū rē
nuiſſet illius monaſterij curā ſuſcepit. B

Huius ſancti famā rex karolus vt audiuit
eius impetrato aduētu reuerēter eū ſuſce⸗
pit. Inter cetera ſalutis colloquia rex eū ro
gauit vt ꝓ eo dignaret᷑ orare qꝛ quoddā faci
nus enorme cōmiſerat. qđ nulli vnq̄ nec ip
ſi ſācto ꝯfiteri auderet. Sequēti igit᷑ dn̄ica
dū Egidius celebrās ꝓ rege oraret angelꝰ
dn̄i eidē apparēs cedulā ſup altare poſuit in
qua ſcriptū erat p ordinē. ⁊ regis peccatū: ⁊
Egidij precibus dimiſſum. ſi tn̄ penitēs ⁊ cō
fitens ab illo deinceps abſtineret. Adiūctū
qꝫ erat in fine vt q̇ſqꝫ ſanctū. Egidiū ꝓ quo
cunqꝫ cōmiſſo inuocaret ſi tn̄ ab illo deſiſte⸗
ret. eius meritis ſibi remiſſuꝫ nō dubitaret
Oblata igit᷑ regi cedula pctō ſuo rex agni⸗
to veniaꝫ humiliter poſtulauit. Egidius au
tem cū honore rediens apud neumaſcenſeꝫ
vrbem filium principis qui tunc obierat ſu⸗
ſcitauit. Poſt aliquantulū vero tempus pre
nuncians monaſteriū ſuū non longe ab ho
ſtibus euertendum romam adijt: ⁊ priuile⸗
gium eccleſie ſue quoqꝫ hoſtia cypreſſina in
quibus ſculpe erant imagines apoſtoloruꝫ
a papa impetrās dimittenſqꝫ ea in tiberim
diuino regimini cōmendauit. ⁊ ad monaſte
rium rediens cuidam contracto apud tybe
ronem greſſum reſtituit. Cunqꝫ ad mona⸗
ſterium rediſſet. predicta hoſtia in portu in
uenit. ⁊ gratias agens deo q̄ inter tot ma⸗
ris pericula illeſa ſeruaſſet ea in liminibus
eccleſie ſue ad decus eccleſie ⁊ monumentū
ꝑacti Romane ſedis erexit. tandem dn̄s diē
ſui obitus imminere ſibi per ſpiritū reuela
uit. Quod ille fratribus indicās ⁊ pro ſe ora
re ſuadens in dn̄o feliciter obdormiuit. vbi
chorus angelorū eius aīaꝫ in celū ferentiū
plurimi ſe audiuiſſe teſtati ſunt. claruit cir⸗
ca annum domini. dcc.

¶ De natiuitate glorioſe virginis marie. cxxvi. A

Natiuitas glorioſe vir
ginis marie ex tribu iuda ⁊ re⸗
gia ſtirpe dauid duxit origineꝫ
Matheus autē ⁊ Lucas nō ge
nerationē Marie ſed Ioſeph deſcripſerūt
qui tamen a conceptiōe chriſti penitus alie

nus fuit qꝛ cōſuetudo ſcripture dicit᷑ fuiſſe.
vt nō mulierū ſed virorū generatiōis ſeries
texeret᷑. Veriſſime tn̄ virgo btā ex progenie
Dauid deſcendit. Quod p̄cipue patet ex hoc
Qm̄ vt ſepe ſcriptura teſtat᷑ xp̄s de ſemine
Dauid duxit originē. Cū igitur xp̄s de ſola
virgine natus ſit manifeſtū eſt. et ipſam vir⸗
ginem ex dauid nataꝫ eſſe ⁊ hoc ex cathena
nathā Dauid eñi inter ceteros habuit duos
filios ſcꝫ Nathan ⁊ ſalomonē. Ex cathena
igitur Nathan filij dauid vt teſtatur Io⸗
hannes damaſcenus. Leui genuit Melchi
⁊ panther. panther genuit barpanter barpā
ter genuit ioachim. Ioachim virginē mariā
Ex cathena auteꝫ Salomonis mathan ha
buit vxorē ex q̄ genuit iacob. Defūcto aūt ma
than melchi ex tribu Nathan qui filius qui
dem leui frater autē pantheris nupſit vxori
mathan matri aūt iacob ⁊ genuit ex ea hely
Facti ſunt autem fratres vterini iacob ⁊ he
ly Iacob quidem ex tribu ſalomonis hely
ex tribu Nathan. Defunctus eſt aūt hely ex
tribu nathan ſine liberis ⁊ accepit iacob fra
ter eius qui ex tribu Salomonis vxorē eius
⁊ ſuſcitauit ſemē fratris ſui ⁊ genuit ioſeph
Ioſeph igitur natura eſt filius iacob ex de⸗
ſcēſione ſalomonis ſm̄ legē autē hely qui ex
Nathan. Nam filius qui naſcebatur ſm̄ na
turam erat quidē generantis ſm̄ aūt legem
defuncti. Hec damaſcenus. Sicut aūt in ec
cleſiaſtica hiſtoria dicit᷑. ⁊ Beda in ſua cro⸗
nica teſtat᷑ cū oēs generationes hebreoꝝ et
alienigenaruꝫ in archis tēpli ſecretioribus
ſeruarent᷑ herodes oēs iuſſit incendi exiſti⸗
mans ſe nobilem poſſe videri ſi deficientibꝰ
ꝓbamētis ꝓgenies ſua ad iſrael ꝑtinere cre
deretur. Fuerūt tn̄ quidā dicti dn̄ici ſic dicti
ob ꝓpinquitateꝫ xp̄i qui ⁊ nazarei fuerunt.
qui ordinem generationis chriſti partim. vt
a proauis didicerant. ꝑtim vt a quibuſdam
libris habuerūt quos domi habebant quan
tum poterant ꝑdocebant. B Ioachim
autē accepit vxorē noīe Annā que habuit ſo
rorem noīe Hiſmeriā. Hec autē hiſmeria
genuit Elizabeth ⁊ Eliud elizabeth iohan⸗
nem baptiſtā. de eliud natus eſt Eminē. de
eminen natus eſt ſanctus Seruatius. cuiꝰ
corpus eſt in oppido traiecti ſup fluuiū mo⸗
ſan in epiſcopatu leodiēſi. Anna aūt tres vi⸗
ros habuiſſe dicit᷑ ſcꝫ Ioachim cleophā ⁊ ſa
lome. De primo autē viro ſcꝫ Ioachim. vnā
filiā. ſ. Mariā matreꝫ dn̄i genuit. quam Io
ſeph nuptui dedit. que xp̄m dn̄m genuit ⁊ pe
perit. Mortuo ioachim accepit cleopham
fratrē ioſeph ⁊ genuit ex eo aliā filiā quam ſi
militer mariaꝫ vocauit. ⁊ Alpheo poſtmodū
in coniugem ſociauit. Hec aūt maria ex Al
pheo viro ſuo q̄ttuor filios genuit. ſcꝫ iaco⸗
bum minorē. ioſeph iuſtum qui ⁊ barſabas
ſimonem ⁊ iudā. Mortuo ſecūdo viro Anne
tertium cepit nomine ſalome ex quo aliam
filiaꝫ genuit quā rurſus mariam vocauit. et
zebedeo in cōiugē tradidit. Hec autē maria
ex zebedeo viro ſuo duos filios genuit. ſcꝫ
iacobū maiorē ⁊ iohānē euangeliſtam. Un⸗
de ⁊ de hoc extant verſus. Anna ſolet dici
tres cōcepiſſe marias. Quas genuere viri.
ioachim cleophas ſalomeqꝫ. Has duxere vi
ri. ioſeph alpheꝰ zebedeꝰ. Prima parit xp̄ꝫ
iacobū ſecunda minoreꝫ. Et ioſeph iuſtum
peperit cū ſimone iudā. Tertia maiorē iaco
bum volucremqꝫ iohānē. Sed mirum vide
tur quō beata maria potuit eſſe cognata eli
zabet vt ſuperius dictū eſt. Cōſtat eñi eliza⸗
bet vxorē fuiſſe zacharie qui erat. de tribu le
ui. ⁊ ſm̄ legeꝫ quilꝫ de ſua tribu ⁊ familia du
cere debebat vxorē. ⁊ ipſam de filiabꝰ aaron
Lucas fuiſſe teſtat᷑. Anna autē fuit ſm̄ Hie
roni. de bethleē que erat de tribu iuda. Sed
ſciēduꝫ q̄ ipſe Aaron ⁊ ioiada ſummus ſa⸗
cerdos ambo de tribu iuda duxerunt vxores
Unde tribus ſacerdotalis ⁊ regalis cogna⸗
tione ſemper ad inuicem probatur fuiſſe cō
iuncte. potuit autē vt dicit Beda huiuſmo⸗
di coniunctio recentiori tempore fieri datis
nuptui feminis de tribu in tribum vt mani
feſte beataꝫ Mariam que ex tribu regia de
ſcendit cum tribu ſacerdotali cognationem
generis habuiſſe ꝯſtaret. Et ita beata Ma
ria de vtraqꝫ tribu erat. Uoluit enim domi⸗
nus vt he tribus priuilegiate propter miſte
rium ad inuicem miſcerent. quia de eis do⸗
minus naſciturus erat. qui vere rex ⁊ ſacer⸗
dos ꝓ nobis ſeipſuꝫ offerret. ⁊ fideles ſuos

in militia hui⁹vite pugnātes regeret.⁊ poſt
victoriam coronaret.Quod etiā ex noīe xp̄i
id eſt inuncti innuitur. q꞉ ſoli ſacerdotes et
reges ⁊ ꝓphete in lege veteri vngebantur.
Unde ⁊ nos a xp̄o chriſtiani dicimur ⁊ gen⁹
electū ⁊ regale ſacerdotiū appellimur.Sed
⁊ qđ dicebať ꝙ mlierqꝫ tm̄ ſue tribus homi
nibus iungerentur dictū fuiſſe cōſtat ne di-
ſtributio ſortium cōfunderet̄ q꞉ vero leuiti-
ca trib⁹ ſortē inter ceteras non habebat mu
lieres de illa tribu nubere poterant cui vole
bant. ¶ Hiſtoriā autem natiuitatis be-
ate virginis beatus Hieronimus.vt in ꝓlo
go refert adoleſcentibus in quodā libello le
git.Sed poſt multuꝫ tp̄is vt ſe ibidē legiſſe
recoluit. primo rogat⁹ trāſcripſit Joachim
nāqꝫ ex galilea ⁊ ciuitate nazareth ſanctam
Annam ex bethleem duxit vxorē. Ambo au
tem iuſti erant.⁊ ambo ſine reprehēſione in
oībus mandatis dn̄i incedebant.omnēqꝫ ſu
am ſubſtantiaꝫ tripharie diuidebāt.Unam
partem templo ⁊ tēpli ſeruitoribus impēde
bant.Aliaꝫ peregrinis ⁊ pauperibus eroga
bant.Tertia ſibi ⁊ familie ſue vſibus reſer-
uabant.Et ita ꝑ annos.xx.prolē ex cōiugio
nō habētes vouerūt dn̄o ꝙ ſi eis ſobolem cō
cederet eam ſeruitio dn̄i manciparent.Cu-
ius rei gratia cū ſingulis annis in tribus fe
ſtis precipuis Hieruſalē frequentarēt.in fe
ſto encenioꝝ Joachim cum cōtribulib⁹ ſuis
Hieruſalem aſcendit.⁊ cū ceteris ad altare
accedēs oblationē ſuā offerre voluit.Quē vi
dens ſacerdos cū indignatione nimia repu-
lit. Et cur ad altare dei accedere preſume-
ret increpauit aſſerens nō eſſe ꝯueniēs ma
ledicto legis obnoxiū oblationē dn̄o legꝫ of-
ferre nec inter fecundos infecūdū ⁊ qui po-
pulū dei nō auxit aſtare. Joachim igitur ſic
confuſum ſe videns pre pudore domum redi-
re noluit.ne ſimiliter a ꝯtribulibus ſuis qui
hoc audierāt tantū opprobrium ſuſtineret.
Recedens igiť ad paſtores ſuos cum ibi ali
quādiu fuiſſet.quadā die ei ſoli angelus cū
magna claritate apparuit ⁊ de eius viſione
turbatum ne timeret admonuit dicēs.Ego
ſum angelus domini miſſus ad te vt annun
ciem tibi preces tuas exauditas eſſe.⁊ ele-
moſinas tuas in conſpectu dn̄i aſcendiſſe.
Uidi enim pudorem tuum ⁊ audiui ſterilita
tis opprobriū non recte tibi obiectum pecca
ti quippe non nature vltor eſt deus. Et ideo
cum alicuius vterum claudit.ad hoc facit vt
mirabilius denuo aperiat. ⁊ nō libidinis eſ-
ſe qđ naſcitur.ſꝫ diuini fore muneris cogno
ſcatur. Prima gentꝫ veſtre mater Sara nō
ne vſqꝫ ad nonageſimū annū ſterilitatis op-
probrium ꝑtulit.⁊ tn̄ yſaac cui promiſſa erat
omniū gētiū benedictio generauit. Rachel
etiā nonne diu ſterilis fuit.⁊ tamen Joſeph
genuit qui toti⁹ egypti dn̄ium habuit. quis
fortior ſamſone vel ſanctior ſamuele.⁊ tn̄ hi
ambo matres ſteriles habuere. Ratione igiť ⁊
exēplis crede dilatos diu ꝯceptus ⁊ ſteriles
partus mirabiliores eē ſolere. Proinde an
na vxor tua pariet tibi filiā ⁊ vocabis nomē
eius mariā. Hec vt vouiſtꝫ erit ab infantia
domino cōſecrata:⁊ adhuc ex vtero matris
ſue ſpirituſancto plena nec forinſecus inter
populares ſed in templo dn̄i ſemper mora-
bitur ne quid ſiniſtrū de ea aliquis ſuſpicet̄.
Et ſicut ipſa ex ſterili matre naſcetur.ita mi
rabiliter ex ea altiſſimi fili⁹ generabitur cu-
ius nomē erit ihesus.⁊ per eū omnibus gen
tibus ſalus erit.Et hoc tibi ſignū.Cum per
ueneris hieroſolimis ad aureā portā annaꝫ
vxorem tuam obuiā habebis:que de tua tar
datione mō ſolicita tūc in cōſpectu tuo gau-
debit.His dictis angel⁹ ab eo diſceſſit.An-
na autem cum amare fleret ⁊ quo nā vir ſu-
us iuiſſet ignoraret. idem angelus eidem
apparuit. ⁊ ſibi eadem que viro annuncia-
uerat patefecit:addens vt pro ſigno Hieru
ſalē ad aureā portā pergeret ⁊ ibidē viro ſuo
redeūti obuiaret. Igitur iuxta angeli prece-
ptum ambo ſibijnuicē obuiantes de mutua
viſione letati:⁊ de prole promiſſa ſecuri ado
rato domino domū redierunt diuinum pro-
miſſum hilariter expectantes. Anna igitur
concepit ⁊ filiā peperit.⁊ nomen eius mariā
vocauit.Cōpleto igitur per triennium abla
ctationis tempore:ad templum domini vir
gineꝫ cum oblationibus adduxerunt.Erāt
autem circa templum iuxta.xv.graduū pſal
mos.xv.aſcenſionis gradus.Naꝫ quia tem

plum in monte erat conſtitutum:altare ho-
locauſti qđ forinſecus erat adiri niſi per gra
dus non poterat. In horuꝫ itaqꝫ nouiſſimo
virgo conſtituta.cunctos ſine alicuius adiu
torio:ita cōſcendit.ac ſi iam etatis perfecte
eſſet. Perfecta igitur oblatione filiaꝫ cum
alijs virginibus in templo dimittentes ad ꝓ
pria redierūt.Uirgo autē quotidie in omni
ſanctitate ꝓficiēs ⁊ ab angelis quotidie viſi
tabatur.⁊ viſione diuina quotidie fruebatur
Ait em̄ hieronimus in quadam ep̄la ad cro-
matium ⁊ heliodorum ꝙ beata virgo hāc re
gulam ſibi ſtatuerat.vt a mane vſqꝫ ad terti
am oratiōibus inſiſteret.a tertia vſqꝫ ad no
nam textrino operi vacaret.a nona ab orati
onibus nō recedebat quouſqꝫ angelus ap-
parens ſibi eſcam daret. ¶ Quarto
autem decimo etatis ſui anno pontifex pu-
blice denunciauit vt virgines que in templo
inſtruebantur ⁊ etatis tempus impleſſent
domum reuerterentur ⁊ viris legitime iun-
gerentur.Cuius mandato cum cetere paru
iſſent ſola beata maria virgo hoc ſe facere
non poſſe rn̄dit. tum q꞉ parētes ſui eā domi
ni ſeruitio mancipaſſent.tum q꞉ virginitatē
ſuā dn̄o ipſa vouiſſet. Tūc anxiatus ponti-
fex eo ꝙ neqꝫ ſm̄ ſcripturā que dicit.vouete
⁊ reddite.votū infringendū putaret.nec mo
rem genti inſuetuꝫ introducere auderet.ad
imminētem feſtiuitatē iudeorum ſeniorib⁹
cōuocatis.omniuꝫ hec vna fuit ſn̄ia.vt in re
tam dubia cōſilium dn̄i quereretur.Cū autē
orationi inſiſterent ⁊ pontifex ad ꝯſulenduꝫ
dn̄m acceſſiſſet mox de loco oratorij cunctis
audientibus vox inſonuit dicēs:vt quicunqꝫ
de domo dauid nuptijs habiles cōiugati nō
eſſent.ſinguli virgas ſingulas ad altare de-
ferrent ⁊ cuiuſcūqꝫ virgula germinaſſet.⁊ in
cacumine eius ſm̄ Eſaie vaticiniū ſpiritus
ſanctus in colūbe ſpecie cōſediſſet ipſe ꝓcul
dubio eēt cui virgo deſpōſari deberet. Erat
inter ceteros Joſeph de domo dauid. Cui
cū incōgruū videretur ſi vir tam ꝓuecte eta
tis tā tenerā virginē duceret in vxorē.ceterꝫ
virgas ſuas afferentibus ſolus ipſe virgam
ſuā ſubtraxit.Unde cū nil diuine voci conſo
num appereret.pontifex iterato dn̄m ꝯſulēdū
putauit.Qui reſpondit ꝙ ſolus ille virgam
ſuam non attulit.cui virgo deſponſari debe
ret. Proditus itaqꝫ ioſeph cum virgam ſuā
attuliſſet.⁊ ipſa ilico floreꝫ germinaſſet ⁊ in
eius cacumine colūba de celo veniens con-
ſediſſet liquido omnibus patuit ipſi virginē
deſponſandā fore.Deſponſata igitur virgi-
ne ioſeph ipſe quidē in ſuā ciuitatem bethle
em recedit domū ſuā diſpoſiturus ⁊ nuptijs
neceſſaria ꝓuiſurus.Uirgo autē Maria cū
ſeptē virginibus coeuis ⁊ collactaneis ſuis
quas ob oſtenſionē miraculi a ſacerdote ac-
ceperat ad domū parētū in nazareth reuer-
ſa eſt.In dieb⁹ autē illis angelus gabriel ei
orāti apparuit ⁊ de ea naſciturū dei filiū nūcia
uit. ¶ Dies aūt natiuitatis virginis ali-
quāto tp̄e fideles latuit. Contigit igiť ſicut
refert Johānes beleth vt quidā vir ſanctus
ſedule cōtēplationi inſiſtens ſingulis annis
vi°. Idus ſeptembris in oratione poſitus io
cundiſſimā angeloꝝ ſocietatē ſolēnizātē au
diret.Cūqꝫ deuotiſſime ſibi reuelari peteret
cur quolꝫ anno illo tn̄ die ⁊ nō alio hoc audi
ret.diuinū accepit reſpōſum ꝙ virgo glorio
ſa maria tali die mundo fuerit nata.⁊ iō hoc
manifeſtaret filijs ſancte eccleſie vt concor-
des fierēt in hac celebritate celeſti curie. cū
aūt hoc ſummo pontifici ⁊ alijs intimaſſet.
⁊ illi orōnibus ⁊ ieiunijs.ſcripturis ⁊ antiq-
tatū teſtimonijs veritatē cōperiſſent. hunc
diē in honore natiuitatis virginis celebran-
dum vniuerſaliter ſtatuerūt.Octaua aūt na
tiuitatis beate marie olim nō celebrabať ſꝫ
dn̄s Innocenti⁹.iiij.natōe ianuenſis. ipſam
inſtituit celebrādā.Cuius hec cā fuit Greg.
em̄.ix.per morteꝫ ſublato de medio romani
oēs cardinales in quodā cōclaui incluſerūt.
vt citius eccl̄ie ꝓuideret̄.Sed cū per plures
dies concordare non potuiſſent ⁊ ipſi a ro-
manis multas moleſtias ſuſtinuiſſent: vo-
uerunt regine celi ꝙ ſi ei⁹ meritis concorda
rent ⁊ liberi abire poſſent octauas ſue nati-
uitatis diu neglectas decetero ſtatuerēt ce-
lebrādas.Sicqꝫ in dn̄m celeſtinū ꝯuenerūt
⁊ liberati ꝑ dn̄ꝫ Innocētiū votū adimpleuerūt
celeſtin⁹ ei modico tp̄e ſupuixit.⁊ iō ꝑ eū imple
ri nō potuit.Et nota ꝙ tres natiuitates ec-

cleſia ſolennizat. ſ. natiuitatē xp̄i marie ⁊ io
hannis baptiſte. q̄ tres deſignant tres ſpiri
tuales natiuitates Cū iohāne nāq̧ in aqua
cū maria i pē itētia cū xp̄o renaſcimur i glo
ria. Cū igitur natiuitatē baptiſmi i adultis
oporteat p̄cedere ꝯtritionē ⁊ glorie ſimilit̄
ideo ille due merito vigilias habēt. Sed cū
penitētia tota ſit ꝑ vigilia nō oportuit vt vi
giliā haberet. Octauas vero oēs habent. q2
omnes ad octauā reſurrectiōis anhelant.
F Miles quidā valde ſtrennuus ⁊ beate
marie valde deuotus ad torneamētū vadēs
primo quoddā monaſteriū ad honorē beate
marie ꝯſtructū in itinere reptum miſſam
auditurus intrauit. Cū aūt miſſa miſſe ſuc-
cederet ⁊ ille ob honorē ꝟginis nullā preter
mittere vellet. tandē monaſteriū exiens ad
locū ꝯcitus ꝓperabat. Et ecce redeūtes ei-
dem occurrerunt. ⁊ ip̄m ſtrenuiſſime mili
taſſe referūt. Quod dū omnes qui aderant
aſſererēt. ⁊ vniuerſi eū ſtrēnuiſſime militaſ
ſe vnanimiter acclamarēt. necnō ⁊ quidam
qui ſe ab eo captos dicebant ſe eidē offerrēt
perpendēs vir diſcretus vrbanā reginā vr-
bano modo ſe honoraſſe q̄d acciderit mani
feſtauit ⁊ ad monaſteriū rediēs filio virgi-
nis deceтero militauit. Ep̄s quidā qui bea-
tam mariam in ſumma reuerentia ⁊ deuo-
tione habebat quādā eccleſiā beate marie
in nocte media ex deuotione adibat. Et ec-
ce virgo virginū comitata vniuerſo virginū
choro venienti viro occurrit ⁊ cū ſummo ho
nore ſuſceptū ad eccleſiam ad quā tendebat
ducere cepit precinētibus duabus de choro
puellis atq̧ dicētibus. Cātemus dn̄o ſocie
cantemus honorem. Dulcis amor xp̄i reſo
net ore pio. Quos verſus totus alius chor'
virginū reſumendo percantat. Predicteq̧
bine cantatrices binos q̄ ſequūtur i ordine
ꝟſus ſubſecute ſunt. Prim' adima ruit ma
gna de luce ſupbus Sic hō cū tumuit prim'
adima ruit. Sicq̧ virū dei cū tali ꝓceſſione
vſq̧ ad eccleſiā ꝑduxerūt duab' ſemꝑ incipi
entibus ⁊ ceteris r̄ndentib'. Quedā mulier
ſolatio viri ſui deſtituta vnicū filiū habebat
quē tenerrime diligebat. Quadā aūt vice fi
lius eius ab inimicis capit̄. ⁊ i cuſtodia vin-

culatur. Qd̄ illa audiēs incōſolabiliter fle-
bat ⁊ beatā virginē cui multū deuota erat ꝑ
liberatiōe filij importunis p̄cibus exorabat.
Tandē vidēs ꝙ ſic nihil ꝓficeret eccleſiam
in qua ſculpta erat imago beate marie ſola
intrauit. ⁊ corā imagine ſtans ip̄am ſic allo
quitur dicens. Uirgo beata ꝑ liberatiōe fi-
lij mei te ſepe rogaui. et adhuc nequaq̄ ma
tri miſere ſubuenisti Patrociniū tuū ꝑ filio
meo imploro. ⁊ nullū adhuc ſentio fructum
Igitur ſicut filius meus mihi ablat' eſt: ſic
⁊ ego filiū tuū tibi auferā. ⁊ obſidem ꝑ filio
meo in cuſtodiā ponā. Et hec dicens ꝓpius
acceſſit. ⁊ imaginē pueri quā ꝟgo in gremio
baiulabat auferens domū abijt. Accipieſq̧
imaginē pueri ip̄am in linteo mundiſſimo
inuoluit. ⁊ in archa recondens ip̄am cū cla-
ui diligētius obfirmauit bonū obſidē ꝑ filio
ſuo habere gaudēs ⁊ ipſū diligēter cuſtodi
ens. Et ecce ſequēti nocte beata virgo iuue
ni apparuit ⁊ ianuā carceris aperiēs inde vt
exeat precepit eiq̧ dixit. Matri tue fili di-
ces. vt meū mihi reddat filiū. Ex quo reddi
di ſibi ſuū. Qui exiens ad matrē venit ⁊ qua
liter beata virgo eū liberauerit enarrauit.
Illa autē plurimū exultans imaginē pueri
accepit ad eccleſiā vadens beate marie red
didit dicens. Gratias vobis dn̄a refero. q2
mihi meū vnicū filiū reddidiſtis ⁊ nūc vobis
filiū veſtrū reddo q2 meū me recepiſſe profi
teor. G Erat quidā fur qui ſepe latroci-
nia exercebat. ſed beatā mariā plurimū in
deuotione habebat ⁊ eā crebrius ſalutabat
Quadā igit̄ vice furtim quedā rapiēs capit̄
⁊ ſuſpendio adiudicat̄. Cū autē ſuſp̄deret̄
continuo beata virgo ei affuit ⁊ ſuſpenſum
tribus diebus vt ſibi videbat̄ ſuis manibus
ſuſtētauit. ita ꝙ nullā leſionē ꝑſenſit. Illi ꝟo
qui eū ſuſpenderūt. caſu inde trāſeuntes eū
viuentē ⁊ vultu hylari repererūt. ⁊ arbitran
tes ꝙ nō bene fuiſſet laqueo aſtrictus gla-
dio ipſum iugulare volebāt. Sed beata ma
ria ferientiū gladio manū opponebat ⁊ illi
ſibi nil nocere poterant. Cognoſcētes ergo
illo referente ꝙ beata maria ſic eū iuuabat
mirantes eum depoſuerunt. ⁊ amore virgi-
nis abire liberū dimiſerūt. Qui abiens mo-

naſterium intrauit ⁊ quo aduixit in ſeruitio
dei genetricis permanſit. Fuit quidā cleri-
cus qui beatā mariā valde diligens horas
eius ſedule decantabat. Cum autē parētes
eius morerentur. aliū nō habētes heredem
eidem hereditatē dimiſerunt. Compulſus
eſt igitur ab amicis. vt vxorem acciperet et
hereditatē ꝓpriā gubernaret. Quadā autē
die cū ad celebrandas nuptias tenderet in
itinere quandā eccleſiā reperit ⁊ recordatus
ſeruitij beate marie in ipſā ingrediens ho
ras ei' dicere cepit. Et ecce beata maria ei
dem apparuit. ⁊ q̄ſi ſeuerius ei dixit. O ſtul
te ⁊ infidelis cur me amicā ⁊ ſponſam tuā
relinquis. ⁊ mihi aliā feminā anteponis. Ad
hoc ille cōpunctus ad ſocios redijt: ⁊ totum
diſſimulās celebratis nuptijs media nocte
oībus relictis de domo aufugit. ⁊ monaſte
rium intrans beate marie deuote ſeruiuit.
Sacerdos cuiuſdā parrochie ⁊ honeſte vite
nullā miſſam niſi miſſam beate marie ſcie-
bat. quā in eius honorē ſedule decantabat.
Apud ep̄m igit̄ accuſat̄ ⁊ ab eo citius accer
ſitur. Cum vero corā ep̄o ſe aliā miſſā ne-
ſcire diceret. ep̄s ip̄m quaſi ſeductorē dure
redarguit. ⁊ ab officio eū ſuſpendēs ne dece
tero eā miſſā decantare audeat interdixit.
Sequenti aūt nocte beata maria ep̄o appa
rens eū plurimū increpauit. ⁊ cur ſuū male-
ficis tractaſſet famulū requiſiuit. Addidit q̧
ꝙ die trigeſima moreretur niſi ille ad cōſue
tum officium reſtitueret̄. Tremefact' ep̄s
preſbiterū accerſiuit ⁊ veniā poſtulās vt nul
lam miſſā preter illā quā ſciebat de beata
maria celebrare debeat imperauit. Quidā
clericus vanus ⁊ lubricus erat. ſed tn̄ dei ge
nitricem plurimum diligebat. ⁊ eius horas
ſanctas deuote. ⁊ alacriter decātabat. Qua
dam igit̄ nocte in viſiōe vidit ſe ante tribu-
nal dei aſtare ⁊ dn̄m circunſtantibus dicere
De illo q̄ vos aſpicit quo iudicio dignus ſit
voſipſi decernatis quē tādiu tolerauit ⁊ nullū
adhuc in eo emēdatiōis ſignū inueni Tunc
dn̄s oībus approbātibus ſuꝑ eū dānatiōis
tulit ſententiā. Et ecce virgo beata ſurrexit
⁊ filio ſuo dixit. Pro iſto pie fili clementiā
tuā rogo vt ſuꝑ eū damnatiōis ſententiam

mitiges. Uiuat ergo hic ob gratiā mei. qui
ob ꝓpria merita addicitur morti. Cui dn̄s.
Tuis eā petitionib' eū tribuo ſi vel ſaltem
nunc eius correctionē inſpexero Et ꝯuerſa
virgo ad hoīem dixit. Uade ⁊ amplius noli
peccare ne deterius tibi ꝯtingat Ille igitur
excitatus vitā mutauit ⁊ religionē petijt: et
ibi in bonis opib' vitā finiuit. H Apud
ſiciliam anno dn̄i. dxxxvij. fuit quidā vir no-
mine theophilus cuiuſdā epiſcopi vicedomi
nus vt ait Fulbertus carnotenſis ep̄s q̄ tā
prudenter ſub ep̄o res eccleſiaſticas diſpen
ſabat ꝙ mortuo ep̄o eū dignū epiſcopatu
omnis pplus acclamabat. At ille vicedn̄atu
contentus aliū in ep̄m maluit ordinari. Tā
dem ab ipſo officio inuite ab ep̄o depoſitus
in tantā impatientiā eſt delapſus vt ad ſuā
recuperandā dignitatē cuiuſdā iudei male-
fici cōſiliū expeteret. Ille igit̄ diabolū aduo
cauit. ⁊ aduocatus ꝯcitus venit. Theophi-
lus ergo iuſſu demonis chriſtū ⁊ matrē eius
abnegauit. xp̄iani ꝓfeſſioni abrenūciauit: ⁊
ipſius abrenūciatiōis ⁊ abnegationis cyro
graphū ſuo ſanguine ꝓprio ſcripſit ⁊ ſcriptū
anulo ſigillauit. ⁊ ſigillatū demoni tradidit.
⁊ ſic eius ſeruitio ſe addixit. In craſtinū igi
tur ꝓcuratione demōis Theophilus i gra-
tiam ep̄i recipitur ⁊ in ſui dignitatē officij re
ſtituitur. Tandē ad ſe reuerſus de eo qd̄ fe
cerat valde ingemuit ⁊ ad virginē glorioſā
vt ſibi in adiutoriū fieret tota mētis deuoti
one ꝯfugit. Quadā igitur vice beata maria
in viſione illi apparens de impietate ipſum
redarguit. ⁊ dyabolo abrenūciare precepit
ac xp̄m dei filiū ⁊ omne xp̄ianitatis ꝓpoſitū
cōfiteri fecit. ⁊ ſic ipſum in ſui ⁊ filij gratiā
recuperauit ⁊ ad iudiciū indulte venie iterū
ſibi apparens cyrographū quod dyabolo de
derat ſibi reddidit ⁊ ſuꝑ pectus poſuit. vt iā
nō ſe dyaboli ſeruū timeret. ſed ꝑ virginem
ſe liberū factū gauderet. Quo Theophilus
recepto. vehemēter exultans corā ep̄o oīq̧
populo quod ſibi acciderat retulit ⁊ cunctis
admirātibus. ⁊ virginē glorioſam laudanti
bus ipſe poſt triduum in pace quieuit. I
Quidam vir ⁊ vxor ſua prope lugdunū cir-
ca annū dn̄i. MX. filiā vnicam habētes eā

cuidam iuueni nuptui tradiderūt. Ob amo
rem autem filie generū ſuū ſecum in domo
tenebant. Mater aūt puelle iuuenem amo
re filie ſue taꝫ diligenter colebat: vt nō ma
ioꝛ eſſet amoꝛ puelle ad puerū ꝙ̄ ſocrus ad
generuꝫ. Inter hec malicioſi dicere ceperūt
ꝙ hoc non filie cauſa faceret ſed vt eidē pro
filia ſeſe ingereret. Cū igitur mulieris aīm
tanta falſitas cōcuſſiſſet. timēs ne in vulgi
fabulam verteretur duos ruſticos alloquit
vt ſi occulte generū ſtrangulare vellent. cui
libet. xx. ſolidos pollicetur. Quadam igitur
die eos in cellario recludens maritū ſuū ex
induſtria aliquo ire conſuluit. ꝛ filiam alio
tranſmiſit. Tunc adoleſcens iuſſu dn̄e ſue
cellariū vt vinum afferret ingreditur ꝛ mox
a latronibus tranſgulat. Mox ſocrus ipm̄
in lectū filie detulit. ꝛ quaſi dormientē veſti
bus circūtexit. Redeuntibus ergo marito ꝛ
filia ꝛ ad mēſaꝫ poſitis. iubet mater filie vt
maritum debeat excitare ꝛ ad menſam vo-
care. Queꝫ cuꝫ defunctum reperiſſet ꝛ hoc
concita nunciaſſet. tota familia in lamētuꝫ
vertitur. Et illa mulier homicida quaſi do-
lens cū ceteris lamentat. Tandē mulier de
ꝑpetrato ſcelere valde ingemuit. ꝛ ſacerdo
ti oīa per oꝛdinē ꝯfeſſa fuit. Poſt aliqđ tem
pus inter mulierē ꝛ ſacerdotē litigiū oꝛitur
ꝛ a ſacerdote ſibi generi homicidiū irrogat
Quod cum ad parentuꝫ iuuenis notitiā de
ueniſſet: adducit ad iudiceꝫ ꝛ ab eo ignibus
cōcremāda dāpnatur Finē ergo ſuū imminē
re ꝯſiderās: ad beatā virginē ſe ꝯuertit ꝛ ei᷒
intrans eccleſiā in oꝛatione cū lachꝛimis ſe
ꝓſtrauit. Poſt modicuꝫ exire cōpellit: et i
magnū ꝓiectā ignē oēs ibidē ſtare illeſam ꝛ
incolumen ꝯtuent. At parentes pueri ignē
paruū eſſe putātes. ad ſarmēta ꝯcurrunt
ꝛ in ignē ꝓiciūt. Uidētes aūt ꝙ nec ſic in ali
quo lederet lanceis ꝛ haſtis eā impugnare
ceperūt. Tūc iudex qui aderat vehementer
obſtupuit ꝛ eos ab ipſius impugnatiōe con
peſcuit. eā autē diligenter conſiderans: nul
lum in ea ſignū incendij preter ſola vulnera
lanceaꝝ inuenit. Cū autē parentes eius do
mum eā reduxiſſent. ꝛ eā fomētis ꝛ balneis
recrearent nolēs eā deus vlterius humana
ſuſpitione fedari poſt triduū in laude virgi-
nis perſeuerantem ex hac vita vocauit.

¶ De ſancto Adriano. cxxvij.

ADrianus a Maximi
ano impatoꝛe regnāte martiri
um paſſus eſt. Cū enim ꝑdict᷒
maximianus in nicomedia vr-
be idolis imolaret: iuſſu eius cūcti xp̄ianos
perquirētes alij timoꝛe pene. alij amoꝛe pro
miſſe pecunie vicini vicinos: ꝓpinq̄ domeſti
cos ad ſuppliciū trahebāt inter quos. xxxiij.
a ꝑquirētibus cōpꝛehenſi ante regē adducti
ſunt Quib᷒ rex. Nō audiſtis qualis pena ad
uerſus xp̄ianos poſita ſit. cui illi. Audiuim᷒
ꝛ ſtultitie tue iuſſionē irriſim᷒. Tūc rex irat᷒
neruis crudis eos cedi iuſſit. ꝛ lapidib᷒ oꝛa
eoꝝ ꝯtundi mādauit. ac annotata vniuſcu
iuſq3 ꝯfeſſiōe. ferro vinctos i carcere reclu-
di precepit. Quoꝝ adrianus ꝯſtantiā prioꝛ
officij militaris cōſiderans dixit eis. Adiu-
ro vos ꝑ deū veſtrū vt mihi dicatis q̄ eſt re-
muneratio quā expectatis ꝑ iſta toꝛmenta.
Ad hoc dixerūt ſancti. Oculus nō vidit: nec
auris audiuit: nec i coꝛ hoīs aſcēdit q̄ prepa
rauit dn̄s diligentib᷒ ſe ꝑfecte. Tūc adrian᷒
in mediū ꝓſiliēs ait. Annotate me cuꝫ iſtis
qꝛ ꝛ ego xp̄ianus ſum. Quod cū impatoꝛ au
diſſet nolentē ſacrificare vinctū ferro in car
cerem poſuit. Natalia vero vxoꝛ eius audi
ens virū ſuū incarceratū ſcidit veſtimenta
ſua flens plurimū ꝛ eiulās. Sed cū audiſſet
ꝙ ꝓpter fidē xp̄i incarceratus fuiſſet gau-
dio repleta ad carcerē cucurrit. ꝛ vincula vi
ri ſui ꝛ alioꝝ oſculari cepit. Erat enim xp̄ia
na. ſed ꝓpter perſecutionē ſe nō publicaue-
rat. Et dixit ad virū ſuū Beatus es dn̄e mi
adriane. qꝛ inueniſti diuitias quas nō dimi
ſerunt parentes tui. quibus egebunt hi qui
multa poſſident quādo nō erit fenerādi tē-
pus. nec mutuo accipiendi. dū nullus de pe
na alium liberabit. nec pater filiū. nec mat
filiam. nec ſeruus dn̄m. nec amicus amicuꝫ
nec diuitie poſſeſſoꝛē. Cūq3 eū admonuiſſꝫ
vt oēm gloꝛiā terrenam ꝯtemneret. ꝛ ami-
cos ꝛ parentes ſperneret. ꝛ ſemper ad cele-
ſtia coꝛ haberet dixit ad eam adrianus. Ua

de ſoꝛoꝛ mea tempoꝛe paſſiōis noſtre accer
ſiam te vt videas finem noſtrum. Sicq3 vi-
rum ſuum alijs ſanctis recommendans. vt
eum ſcilicet confoꝛtarent rediit in domum
ſuā. B Poſtmo dum audiens adrian᷒
diem paſſiſſionis ſue adeſſe dans munera
cuſtodibus ꝛ ſanctos qui ſecū erant in fide
iuſſoꝛes. abijt domū vocare Nataliā ſicut ei
iuramento ꝓmiſerat. vt eoꝝ paſſionibus ꝑ
ſens eſſet. Quidā autē eū videns ꝑcucurrit.
ꝛ nūciauit natalie dicēs. Abſolut᷒ eſt adria
nus ꝛ ecce venit. Quod illa audiens nō cre
debat dicens. Et quis potuit eum abſolue-
re a vinculis. Non mihi contingat vt ſolua
tur a vinculis. ꝛ ſeparetur a ſanctis. Dū hoc
loqueretur puer domeſtic᷒ venit dicēs. En
dn̄s meus dimiſſus eſt. Illa autē putans ꝙ
martirium refugiſſet amariſſime flebat. et
cum vidiſſet eum ſurgens velocius hoſtiuꝫ
domus contra eum clauſit ꝛ dixit. Longe a
me efficiat q̇ a deo coꝛruit. Nō mihi ꝯtigat
loqui oꝛi illi᷒ per qđ dn̄m ſuū abnegauit. Et
ꝯuerſa ad eū dixit. O tu miſer ſine deo quis
te coegit appꝛehendere qđ nō potuiſti ꝑfice
re. Quis te ſeperauit a ſanctis. aut q̇s te ſe-
duxit vt recederes a ꝯuentu pacis. Dic mi-
hi cur fugiſti anteq̄ꝫ pugna fieret anteq̄ꝫ re
pugnantem videres. Quō vulneratus es
nondum emiſſa ſagitta. Et ego mirabar ſi
ex gente ſine deo ꝛ de genere impioꝝ aliq̇s
offerretur deo. Heu me infelicem ꝛ miſerā
quid faciā q̄ ꝯiuncta ſum huic ex genere im
pioꝝ. Nō eſt cōceſſum mihi vt vnius hoꝛe
ſpaciū vocarer vxoꝛ martiris: ſed vt dicerer
vxoꝛ trāſgreſſoꝛis. Ad modicū quidē exulta
tio mea fuit. ꝛ ecce per ſecula oppꝛobꝛium
meū erit. Hec aūt btūs adrianus audiēs ve
hementer gaudebat. admirās de femina iu
uene pulcherrima ꝛ nobili ꝛ ante. xiiij. men
ſes nupta quō talia loq̇ poſſet. Uñ ex h̄ ad
martiriū ardentioꝛ effectus v̇ba ei᷒ libētiſſi
me audiebat. Sed cū eā nimis affligi vide-
ret dixit ei. Aperi mihi dn̄a mea Natalia.
Non enim vt putas martiriū fugi. ſed te vt
ꝓmiſi vocare veni. Que nō credēs. ait. Uiđ
quomodo me ſeducit trāgreſſoꝛ. quomodo
mentitur alter iudas. Fuge a me miſer ne
ipſam interficiam vt ſatieris. Et dū mora-
retur ad aperiendum ei dixit. Aperi citius.
Nam vadam ꝛ vltra nō videbis me ꝛ poſt
hoc lugebis ꝙ me ante exitum meū nō vide
ris. Fideiuſſoꝛes dedi ſanctos martires. et
ſi miniſtri me requirētes nō inuenerint. ſu-
ſtinebunt ſancti ſimul toꝛmenta ſua ꝛ mea.
Hec audiens natalia aperuit. ꝛ ſibi inuicem
ꝓſtrati ad carcerē ſimul abierūt. Ubi nata-
lia ꝑ ſeptē dies ſanctoꝝ vlcera cuꝫ lintheis
ꝑcioſis extergebat. C Statuta aūt die
impatoꝛ eos ꝑſentari iuſſit. Qui reſoluti pe
nis qꝛ ambulare nō poterāt velut aialia poꝛ
tabantur. Adrianus v̇o retro vinctis mani
bus ſequebat. Deinde adrianus poꝛtās ſibi
eculeum ceſari ꝑſentat. Natalia vero adiū-
gens ſe ei dicebat. Uide dn̄e meus ne foꝛ-
te trepides cū toꝛmēta videbis. Modicum
quidē nūc patieris. ſed ꝯtinuo cum angelis
exultabis. Adrianus igit ſacrificare nolens
grauiſſime ceſus ē Currēſq3 natalia ad ſan
ctos cū gaudio q̇ erāt i carcere ait Ecce dn̄s
me᷒ ichoauit martiriū. Cū aūt rex ne deos
ſuos blaſphemaret mōeret. ille ait. Si ego
toꝛqueoꝛ qꝛ eos q̇ nō ſunt dij blaſphemo q̄-
liter ipe toꝛqueberis q̇ veꝝ deū blaſphemas
Cui rex. Hec verba te illi ſeductoꝛes docue
runt. ad queꝫ adrianus. Quare ſeductoꝛes
eos dicis q̇ ſunt doctoꝛes vite eterne. Cur-
rens natalia hec reſponſa viri ſui alijs cum
gaudio referebat Tūc rex a q̄tuoꝛ validiſſi
mis viris fecit eū grauiter cedi. Oēs autēꝫ
penas ꝛ interrogatiōes ꝛ rn̄ſiōes. natalia a
lijs martirib᷒ q̇ erāt i carcere ꝯtinuo refere
bat. Intantū aūt ceſus ē vt ei᷒ viſcera effun
derent. Tūc ferro vinct᷒ cū alijs martirib᷒
in carcerē recludit. Erat aūt adrian᷒ iuue-
nis delicat᷒ valde decoꝛ᷒ annoꝝ. xxviij. Na
talia v̇o virū ſuū ſupinū iacentē ꝛ totū lace-
ratum ꝯſiderās. mittēs manū ſub v̇tice ei᷒
dicebat. Btūs es dn̄s me᷒: qꝛ dign᷒ effect᷒
es de numero eſſe ſanctoꝝ. Btūs es lumē
meum vt patiaris pro eo qui ꝓ te paſſus eſt
Perge nunc dulcis meus vt videas gloꝛiā
eius. Audiens autem imperatoꝛ ꝙ multe
matrone ſanctis in carcere miniſtrarēt pre
cepit ne vlterius ad eos ingredi ꝑmittantur

Quod audiens natalia ſeipſam tonſorauit. ⁊ habitum virilem aſſumens ſanctis in carcere miniſtrabat. alias quoqꝫ exemplo ſuo ad hoc induxit. Rogauitqꝫ virum vt cū eſſet in gloria hanc precem ꝓ ſe faceret. vt ſe intactam cuſtodiens ab hoc ſeculo citius euocaret. Audiens autem rex que matrone feciſſent. iuſſit incudem afferri vt fractis ſuper eam crurib⁹ ſancti martires interirent. Timens autem natalia ne vir ſuus ex aliorum ſupplicij terreretur. rogauit miniſtros vt ab eo inciperent. Abſciſis igitur ab eo pedibus: cruribuſqꝫ fractis rogauit eum Natalia vt manum ſibi abſcidi permitteret. quatenus alijs ſanctis qui plura paſſi fuerant cōpar eſſet. Quo facto Adrianus ſpiritum reddidit. Ceteriqꝫ vltro pedes protendētes ad dn̄m migrauerunt. Rex autem eorꝫ corpora cremari mandauit. Natalia vero manuꝫ adriani in ſinu ſuo abſcondit. Cum autē corpora ſanctoꝝ in ignē precipitarētur voluit ⁊ natalia ſe cū eis in ignē ꝓcipitare. Sed ſubito vehemētiſſimus imber erupit: ⁊ igneꝫ extinguens corpa ſanctoꝝ illeſa ſeruauit. xp̄iani vero ꝯſilio inito corpa eoꝝ cōſtantinopolim transferri fecerūt. quouſqꝫ pace eccleſie reddita cū honore referrent. Paſſi ſunt aūt circa annū dn̄i. cclxxx. Natalia vero domi remanens manuꝫ ſancti adriani ſibi retinuit. quā in ſolatiū vite ſue ſemper ad caput lectuli ſui tenebat. D Poſt hoc autē tribunus vidēs nataliā tam pulchrā tāqꝫ diuitē ⁊ nobilē de volūtate imꝑatoris honeſtas matronas ad eam miſit. vt in ſuū cōiugiū cōſentiret. Quibus natalia rn̄dit. Quis mihi preſtare poterit vt coniungar tali viro. ſed peto vt triū dierū mihi dentur inducie vt me valeam preparare. Hoc autē dicebat vt inde fugere poſſet. Cū autē dn̄m exoraret vt ſe intactam ꝯſeruaret. ſubito obdormiuit. Et ecce vnus martirū ei apparuit. ⁊ eā dulciter cōſolans vt ad locū in quo ſunt corpa martirū veniat imperauit. Euigilās igiṫ ⁊ manu adriani ſolā accipiēs. cū multis xp̄ianis nauē conſcendit. Quod tribunus audiens cū multis militib⁹ eā per nauigiū inſecutus eſt. Exurgens aūt ventus cōtrarius multis eoꝝ ſubmerſis eos redire compulit. Media aūt nocte diabol⁹ ī ſpecie naucleri cū naui fantaſtica his qui erant cū natalia apparuit. ⁊ quaſi voce naucleri ait eis. Vn̄ venitis ⁊ quo ꝑgitis. Et illi. Ex nicomedia venimus ⁊ ꝯſtantinopolim ꝑgimus. Quibus ille ait. Erratiſ Ad ſiniſtrā pergite vt recti⁹ nauigetis. Hoc autēꝫ dicebat vt eos in pellagus mitteret ⁊ perirent. Cū aūt vela mutarent ſubito adrianus in nauicla ſedēs eiſdē apparuit. ⁊ eos nauigare ſicut prius ceperāt admonuit. aſſerens malignū ſpiritum fuiſſe qui ſibi locut⁹ fuerat ponēſqꝫ ſe ante eos precedebat illos ⁊ viam eis oſtendebat. Natalia vero adrianū ꝓcedere videns imēſo gaudio repleta eſt Sicqꝫ anteq̄ illuceſceret cōſtantinopolim aduenerūt. Cū aūt natalia in domū vbi erāt corpora martirū introiſſet ⁊ manuꝫ adriani ad corpus poſuiſſet. ⁊ poſt oratione dormitaſſet adrianus ei apparuit ⁊ ſalutans eā vt in eternā pacē ſecū veniret precepit. Que cū euigilaſſet ⁊ ſomniū aſtantib⁹ retuliſſet vale faciēs oībus emiſit ſpiritū. Fideles autem corpus eius accipientes: iuxta corpora martyrum illud poſuerūt.

De ſctis gorgonio ⁊ dorotheo. cxxviij A

G

Orgonius ⁊ dorotheus apud nicomediā primi in palacio diocletiani antique militie renūciant. vt liberius regeꝫ ſuum ſequantur: ⁊ xp̄ianos ſe voce libera cōfitentur. Quod ceſar audiēs plurimū anxiebatur egreferēs ꝑdere tales viros quos intra palatiū nutritos morū ⁊ generis nobilitas decorauit. Cum igiṫ nec minis nec blanditijs mouerētur in eculeo diſtenduntṫ ⁊ flagellis ⁊ vngulis toto corpore lacerati. aceto ⁊ ſale inūdatis pene eorum viſceribus ꝑfunduntur: ⁊ cum hec alacriter tolerarēt in craticula aſſantṫ vbi quaſi in lecto floruꝫ videbātur iacere nihilo̧ꝫ leſionis ſentire. Deīde iuſſu ceſaris laqueo ſuſpenduntur ⁊ corpora lupis ⁊ canibus exponūtur: ſed tamen intacta a fidelibus colliguntur. Paſſi ſunt circa annum dn̄i. cclxxx. Poſt multos annos corp⁹ ſancti gorgonij romam trāſlatuꝫ eſt. Anno

autem dn̄i. dcclxiij. ep̄us metēſis nepos pipini regis ipſum ad gallias tranſtulit ⁊ in gorgocienſi monaſterio collocauit.

De ſctis ꝓtho ⁊ hyacincto. cxxix A

P

Rothus et hyacinct⁹ fuerūt domicelli ⁊ in ſtudio phie ſocij eugenie filie philippi nobiliſſimi romanoꝝ genere. Qui qdem philippus a ſenatu prefecturā alexandrie acceperat. ⁊ illuc claudiā vxorē ſuā ⁊ filios auitū ⁊ ſergiū. filiā qꝫ eugeniā ſecū duxit. Porro eugenia oībus liberalibus artibus ⁊ litteris erat perfecta. Prothus quoqꝫ ⁊ hyacinctus ſecū ſtuderāt ⁊ ad ꝑfectionē oīm ſcientiarū deuenerāt. Eugenia igiṫ qn decimo etatis ſue anno ab aquilino aquilini conſulis filio petitur vxor. Cui illa. ⁊ maritus nō natalibus. ſed morib⁹ eſt eligēdus Peruenit igiṫ ad manus ei⁹ doctrina pauli ⁊ cepit aīo fieri chriſtiana Permiſſuꝫ erat tūc xp̄ianis iuxta alexandriā habitare. Unde illa quaſi ſolatiādo pergēs ad villā tranſiens audiuit chriſtianos cantantes. Om̄s dij gentiū demonia dn̄s autem celos fecit. Tunc dicit ad pueros ꝓthū ⁊ hyacinctū qui ſecū ſtuduerāt. Philoſophoruꝫ ſilogiſmos ſcrupuloſo ſtudio tranſegimus. Ariſtotelica argumēta ⁊ platōis ideas ⁊ ſocratis monita ⁊ breuiter quicqd cantat poeta quicqd orator ⁊ quicquid philoſophus cogitat hac ſententia excludūtur. Dn̄ami me vobis vſurpata poteſtas. ſororem vero ſapientia fecit Simus ergo fratres ⁊ xp̄ꝫ ſequamur. Placet conſiliū ⁊ aſſumpto habitu viri ad monaſterium cui elenus vir dei preerat venit. qui nullā ad ſe feminā venire ſinebat. qui etiaꝫ quadā vice cū heretico diſputans cū viꝫ argumentorū ferre nō poſſet magnū ignē accendi fecit vt ille qui nō cōbureretṫ verā fidē ꝓbaretṫ habere. qđ cū factū eſſet prior intrauit ⁊ illeſus exiuit. Hereticus aūt cū intrare nollet ab oībus expulſus eſt. ad hunc igiṫ cum acceſſiſſet vt ſe virum diceret. ille ait. Recte vir diceris. qꝛ cuꝫ ſis femina viriliter agis. Nā ſibi eius ꝯditio a deo fuit reuelata ab eo igiṫ cū protho ⁊ hyacincto monaſticū habitū ſuſcepit ⁊ ſe fratrē eugeniū ab oībus appellari fecit. Pater autē eius ⁊ mater videntes currum eugenie domū vacuū rediſſe merētes vndiqꝫ filiā inquiri fecerunt ſed minime inuenire potuerūt. Interrogantvates quid de filia factū ſit. qui reſpōdent eaꝫ a dijs inter aſtra tranſlatā. Quo circa pater imaginē filie fecit. ⁊ ipſam ab oībus adorari mandauit. Ipſa vero cum ſocijs in dei timore ꝑmanſit ⁊ mortuo prepoſito ipſa preficitur. B Erat tūc alexandrie matrona quedā diues ⁊ valde nobilis melantia nomine. quā ſancta eugenia oleo vngēs a qrtana liberauit in noīe ieſu xp̄i. Unde multa ei miſit munera. ſed non recepit. Predicta igitur matrona fratrē eugeniū virū eſſe arbitrans ſepius eā viſitabat. Uidenſqꝫ elegātiam iuuētutis ⁊ pulchritudinē corporis in eius amorē vehemēter exarſit ⁊ qualiter cū eo cōmiſceri poſſet anxia cogitare cepit Simulans igitur languorem miſit vt ad eā veniret ⁊ ſe inuiſere dignaretur. Qui cū veniſſet apperuit ſibi qualiter eius amore capta eſſet: ⁊ qualiter in eius cōcupiſcentia eſtuaret rogans vt ſecū carnaliter cōmiſceretur Statimqꝫ eū apprehēdēs amplectiṫ ⁊ oſculatur ⁊ ad crimen hortatur. Quod factū frater eugenius abhorruit dicēs ei. Recte melantia nomen habere cognoſceris. nigredinis eñi repleta perfidia nigra diceris ⁊ obſcura. filia tenebraꝝ amica diaboli. dux pollutionis. fomentū libidinis. ſoror anxietatiſ perpetue ⁊ mortis filia ſempiterne. Illa vero ſe deceptā videns ⁊ timēs ne forte ſcelus publicaret. voluit ip̄a prior detegere. clamareqꝫ cepit ꝙ eugeni⁹ ſe voluit violare. Abijt igitur ad philippū prefectū ⁊ conqueſta eſt dicens. Iuuenis quidā ꝑfidus xp̄ianus ad me medendi cauſa ingreſſus in me irruens impudenter voluit me violare. ⁊ niſi vnius ancille q̄ intra cubiculū erat fuiſſem liberata ſuffragio. ſue me libidini ſociaſſet. Audiens hoc ꝓfectus ira accenditṫ ⁊ miſſa appitorium multitudine eugeniā ceteroſqꝫ ſuos xp̄i ferro vinctos adduci fecit. diēqꝫ ſtatuit in quo oēs tradi deberēt morſib⁹ beſtiarum Accerſitis autē eis corā ſe dixit ad eugeniā

Dic enim nobis ſceleratiſſime hoc vos xp̃s
veſter quẽ colitis docuit vt operã corruptio
nibus detis. ⁊ matronas impudenti veſa-
nia violetis. Cui eugenia dimiſſa facie ne a
gnoſceretur reſpõdit. Dñs noſter caſtitatez
docuit ⁊ integritatẽ ſeruãtibus eternã vitã
ꝓmiſit. Hanc autẽ melãtiã falſam teſtẽ mõ
ſtrare poſſumꝰ ſed melius eſt vt nos patia-
mur ꝙ ꝙ illa cũ cõuicta fuerit puniat̃. ⁊ fru
ctus patientie noſtre depereat. Verũtamen
adducat ancillã quã dicit noſtri ſceleris eſſe
teſtẽ vt ex ore eius poſſint refutari mẽdacia
que cũ adducta eſſet. illa a dña ſua docta cõ-
ſtãter ſibi opponebat ꝙ dñam ſuã opprime
re voluit. Cũqꝫ oẽs de familia ſimiliter de-
prauati ſic eſſe teſtarent̃. ait eugenia. Tem
pus tacendi tranſijt ⁊ tp̃s loquẽdi aduenit.
Nolo vt impudica in ſeruos xp̄i crimen im
pònat nec fallacia gloriet̃. Vt aũt mẽdaciũ
veritas ſuperet ⁊ ſapientia maliciã vincat.
veritatẽ oſtendaz nõ ꝓpter iactantiã. ſed ꝓ
pter dei gloriã. Et hec dicẽs tunicã a capite
vſqꝫ deorſum ſcidit vſqꝫ ad cingulum ſcidit ⁊
femina apparuit. Dicitqꝫ ꝑfecto. Tu mihi pa
ter claudia mater fratres hi duo q̇ tecũ ſe-
dent auitus ⁊ ſergius. ego eugenia filia tua
Hi duo ꝓthus ⁊ hyacinctus. Quo pater au-
diens ⁊ filiã cognoſcere incipiẽs in ample-
xus cũ matre irruit ⁊ lachrimas multas ef-
fudit. Eugenia aũt veſtibus aureis induit̃.
⁊ in ſublime tollit̃. Ignis aũt de celo venit ⁊
melanciã cũ ſuis cõſumpſit. Sicqꝫ eugenia
patrẽ ⁊ matrẽ fratres ⁊ totã familiã ad fidẽ
xp̄i cõuertit. ita ꝙ pater a ꝑfectura depoſitꝰ
a xp̄ianis ep̃s ordinat̃ ⁊ in orõne perſiſtens
ab infidelibus occidit̃. Claudia aũt cũ filijs
ſuis ⁊ eugenia romam reuertitur ⁊ ibi mul
ti ab eis ad xp̄m ſunt conuerſi. Eugenia au
tem iuſſu imꝑatoris ligata grandi ſaxo in ti
berim precipitatur. Sed rupto ſaxo ſuꝑ vn
das incolumis gradiebatur. Tũc i fornacẽ
ardentẽ ꝓijcitur. ſed extincta fornace refri
gerio fruebat̃. Recludit̃ deinde in tenebroſuz
carcerem ſed lumen ſplendiſſimũ radiebat
eidem. Cũqꝫ per decez dies ſine cibo fuiſſz
ſaluator eidẽ apparuit. ⁊ panẽ candidiſſimã
ſibi porrigens dixit. Accipe cibum de manu
mea. Ego ſum ſaluator tuus quẽ tota men
tis intentione amaſti. Eodẽ die quo ad ter-
ras deſcendi ipſe te eripiã. In die igit̃ nata-
lis dñi ſpiculator mittit̃ ⁊ caput eiꝰ abſcidit̃
Que poſtmodũ matri apparuit. ⁊ ꝙ die dñi
ca ſe ſequeret̃ predixit. Veniente igit̃ dñica
die claudia in orõne poſita emiſit ſpiritum.
Prothus aũt ⁊ hyacinctus cũ ad templum
ydolorũ traherent̃ oratione ſimulachrũ cõ-
minuerunt. Et cũ ſacrificare nollẽt capitis
obtruncatione martiriũ poſtmodũ cõpleue
runt. Paſſi ſunt aũt ſub valeriano ⁊ gallo.
circa annos dñi. cclvi.

¶ De exaltatione ſancte crucis. cxx. A

Exaltatio ſancte cru-
cis dicitur eo ꝙ tali die fides ⁊
ſancta crux plurimũ exaltata fu
it. Notãdũ autẽ ꝙ ante xp̄i paſ
ſionez lignũ crucis fuit lignũ vilitatis. quia
hmõi cruces de lignis vilibꝰ parabant̃. In-
fructuoſitatis. qꝛ ꝗtũcũqꝫ in mõte caluarie
plantabat̃ fructũ minime faciebat. Ignobi
bilitatis qꝫ qꝛ erat ſuppliciũ latronũ. Tene
broſitatis qꝛ tenebroſuz ⁊ ſine omni decore
erat. Mortis qꝛ ibi hoĩes morti tradebant̃
Fetoris qꝛ in medio cadauerũ plantabatur
Poſt paſſionẽ xp̄o fuit multipliciter exalta-
ta. qꝛ vilitas trãſijt in ꝑcioſitatẽ. Vñ dixit an
dreas. Salue crux ꝑcioſa ⁊c. Infructuoſitas
in fertilitatẽ. Can. vij. Aſcendã in palmã et
appre. fru. eius. Ignobilitas in ſublim. tatẽ
Augu. crux q̃ erat ſuppliciũ latronũ tranſijt
ad frõtes imꝑatorũ. Tenebroſitas in clari
tatem. Criſ. Crux ⁊ cicatrices xp̄i radijs ſo
lis in iudicio erũt lucidiores. Mors in vite
perpetuitatẽ. Unde cantat̃. Ut vnde mors
oriebat̃ ⁊c. Fetor in odoris ſuauitatẽ. Can.
i. Cum eſſet rex in accubitu ſuo nardus. i.
crux ſancta dedit odorem ſuũ. B

Exaltatio ſancte cru-
cis ſolẽniter ab eccleſia celebra
tur quia in ea fides ꝗ plurimũ
exaltata fuit. Anno enim domi
ni. dcxv. ꝑmittẽte dño flagellari populũ ſuũ
per ſeuiciã paganorũ coſdroe rex perſarum
omnia regna terrarũ ſuo impio ſubiugauit

Hieruſalem autem veniẽs a ſepulchro dñi
territus redijt ſed tamẽ partẽ ſancte crucis
quam ſancta helena ibidẽ reliquerat aſpor-
tauit. Volẽs aũt ab oĩbus coli vt deus tur-
rim ex auro ⁊ argẽto ⁊ interlucẽtibꝰ gẽmis
fecit. Et ibidẽ ſolis lune ⁊ ſtellarum imagi-
nes collocauit. Per ſubtiles etiam ⁊ occul-
tos ductus quaſi deus aquã deſuꝑ infunde-
bat ⁊ in ſubterraneo ſpecu equi quadrigas
trahẽtes in circuitu ibant. vt q̃ſi turrim mo
uerent ⁊ tonitruũ ſimularẽt. Filio igitur re
gno ſuo tradito in tali ꝓhano ꝓphanꝰ reſi-
det. ⁊ iuxta ſe crucẽ dñi collocans appellari
ab oĩbus ſe deũ iubet. Et ſicut legit̃ in libro
mitrali de officio ipſe coſdroe in throno reſi
dens tanꝙ pater lignũ crucis ſibi a dextris
poſuit loco filij ⁊ gallũ a ſiniſtris loco ſpũſſcti
ſe xp̄o iuſſit patrẽ noĩari. Tũc heracliꝰ impera
tor exercitũ copioſuz collegit. ⁊ cõtra filiuz
coſdroe iuxta danubiũ fluuiuz dimicaturus
aduenit. Tandẽ vtriſqꝫ principibꝰ placuit vt
ſuꝑ pontẽ ſoli confligerẽt: ⁊ qui victor exiſte
ret ſine dãno vtriuſqꝫ exercitus imperiũ vſur
paret. Decretũ etiã exijt vt quicũqꝫ pricipez
ſuũ iuuare preſumeret. cruribꝰ abſciſis ⁊ bra
chijs ob hoc cõtinuo in flumĩe mergeretur
At heraclius totũ ſe deo obtulit. ⁊ ſãcte cru
cis deuotiõe qua potuit cõmendauit. Ambo
bus itaqꝫ in conflictu durantibꝰ heraclio vi
ctoriã dñs contulit ⁊ contrariũ exercitũ ſuo
imperio ſubiugauit. adeo ꝙ vniuerſus po-
pulus coſdroe fidei xp̄iane ſe ſubdidit ⁊ ſa-
crũ baptiſma ſuſcepit. Coſdroe aũt ignora-
bat exitũ belli. qꝛ cũ ab oĩbꝰ odiret̃ ſibi a ne-
mine intimat̃. Heraclius aũt ad eũ ꝑuenit
⁊ in throno aureo eũ ſedere reperiẽs eidem
dixit. Quia lignũ ſancte crucis ſm tuũ mo-
dulũ honoraſti ſi baptiſmũ ⁊ fidẽ xp̄i ſuſcepe
ris adhuc vitã ⁊ regnũ paucis a te acceptis
obſidibus obtinebis. Si aũt hoc iplere con
tempſeris gladio meo te feriaz ⁊ caput tuũ
preſcidã. Cũ igit̃ ille acq̇eſcere nollet extra
cto gladio euz ꝓtinus decollauit. Et qꝛ rex
fuerat ſepeliri ꝑcepit. Filiũ vero ſuũ decem
annoꝝ quẽ cũ eo reperit baptizari fecit ⁊ de
ſacro fonte ipſm ſuſcipiens regnũ paternuz
ei dimiſit. Turrim vero illam deſtruẽs ar-
gentum in predã ſui exercitus tribuit. aurũ
vero ⁊ gẽmas ad reperandũ eccleſias quas
tyrannus deſtruxerat reſeruauit. Sacram
igit̃ crucẽ ſuſcipiẽs hieroſolimã reportauit
C Cũqꝫ aũt de mõte oliueti deſcẽdens ꝑ
portã quas dñs paſſurus itrauerat in equo
regio ⁊ ornamẽto imꝑiali ingredi vellet. re-
pente lapides porta deſcẽderũt. ⁊ inuicẽ q̃ſi
murus velvnus paries ſe clauſerũt. Super
quo cũctis ſtupentibꝰ angelus dñi ſignũ cru
cis in manibus tenẽs ſuꝑ portaz apparuit di
cens. Cũ rex celorũ ad paſſionẽ ꝑ hanc por
tam intraret. nec cultu regio. ſed humili a-
ſello ingrediens. humilitatis exemplũ ſuis
cultoribus dereliquit. Et his dictis angelꝰ
abſceſſit. Tunc imperator lachrimis infu-
ſus ſeipm̃ diſcalciauit ⁊ veſtimenta vſqꝫ ad
camiſiã exuit crucẽqꝫ dñi accipiens vſqꝫ ad
portã humiliter baiulauit. Morqꝫ duritia
lapidũ celeſte ꝑſenſit imperiũ. ſtatimqꝫ por
ta ſe ſub erigẽs liberũ intrãtibus patefecit i
greſſuz. Odor aũt ſuauiſſimꝰ q̇ eodẽ die co-
demqꝫ momẽto quo de turri coſdroe ſacra
crux fuit ablata hieroſolimis de ꝑſarũ ꝓuin
cia ꝑ taz lõga terraꝝ ſpacia fuerat illapſus
tũc redijt omẽſqꝫ mirabili ſuauitate refecit
Rex aũt deuotiſſimus in has crucis laudes
prorupit. O crux ſplendidior cunctis aſtris
mundo celebris. hominibus multũ amabi-
lis ſanctior vniuerſis que ſola fuiſti digna
portare talentũ mũdi. Dulce lignuz. dulces
claui. dulcis mucro. dulcis haſta. dulcia fe-
rens põdera. ſalua preſentẽ cateruã in tuis
hodie laudibus ꝯgregatã. tuo vexillo ſigna
tam. Sicqꝫ precioſa crux i ſuo loco reſtitui
tur ⁊ antiqua miracula renouant̃. Mortui
quidã vite reſtituunt̃. paralitici quattuor cu
rant̃. leproſi decẽ mundant̃. ceci quindecim
illuminant̃. demones effugant̃. Et a varijs
languoribus plurimi liberant̃. Et ſic impe-
rator eccleſias reparans ⁊ regis muneribꝰ
cumulãs ad propria remeauit. In cronicis
autem hoc geſtum aliter fuiſſe narrat̃. Dici
tur enim ꝙ dum coſdroe occupans vniuer-
ſa regna hieruſalez cũ zacharia patriarcha
⁊ ligno crucis cepiſſet. ⁊ heraclius cum eo
pacem facere vellet. iurauit ſe cũ romanis

pacem nõ facturum donec crucifixum abne
garent ⁊ ſolez adorarẽt. Tũc heraclius zelo
armatus cõtra eum exercitũ mouit ⁊ ꝑ fas
multis prelijs deuaſtauit. ⁊ coſdroe vſq; the
ſifontem fugere cõpulit. Tandẽ coſdroe diſ
ſenteriam incurrẽs medaſan filiũ ſuũ in re-
gem coronare voluit. Quod ſiroïs primo ge
nitus eius audiẽs cũ heraclio fedus inijt pa
tremq; cũ nobilibus pſequẽs in vinculis ie-
cit. Quẽ pane tribulationis ⁊ aqua anguſtie
ſuſtentãs tãdẽ ſagittari ⁊ occidi fecit. Poſt
modũ autẽ omnes incarceratos cũ patriar-
cha ⁊ ligno crucis heraclio deſtinauit. Ille
autem precioſum lignũ crucis hieruſalẽ de-
tulit. ⁊ poſtmodũ cõſtantinopolim deporta-
uit. Hec in multis cronicis leguntur de hoc
autẽ ligno crucis ſic dixit ſibilla apud paga-
nos ſicut dicitur in hiſtoria tripartita. O ter
beatũ lignũ in quo deus extẽſus eſt. hoc for-
te dictũ eſt ꝓpter vitã nature gratie ⁊ glorie
que ex cruce ꝓuenit. D Apud cõſtantino
polim iudeus quidaz eccl'iam ſancte ſophie
ingreſſus quãdã imaginẽ xp̄i ibidem cõſpe-
xit. qui ſe ibi ſolũ conſiderãs gladiũ arripuit
⁊ appropians imaginẽ xp̄i in gutture percuſ
ſit. ſtatimq; inde ſanguis exiuit ⁊ iudei faciẽ
⁊ caput aſperſit. qui territus imaginez acce
pit ⁊ ipſam in puteũ ꝓijciẽs ſtatim aufugit.
quidã aũt xp̄ianus eidẽ obuiauit ſibiq; dixit
Unde venis iudee. Aliquẽ hoiem occidiſti.
Et ille falſuz eſt. Cui rurſus homo ille dixit
Uere homicidiũ perpetraſti. ⁊ ideo ſanguie
aſperſus es. Et iudeus. Uere deus xp̄iano-
rum magnus eſt: ⁊ fides eius firma per oïa
comprobať. Nequaq̄ enĩ hoiem percuſſi. ſ;
xp̄i imaginẽ ⁊ ꝯtinuo ſanguis emanauit de
eius gutture. Duxit autẽ iude' hominẽ illuz
ad puteũ ⁊ inde ſanctã imaginẽ extraxerũt.
Plaga autẽ in gutture xp̄i vt ferť adhuc ho
die cernitur. ⁊ iudeus cõtinuo fidelis efficiť
Apud ſiriã in ciuitate berith quidã xp̄ianus
ſub annua penſione hoſpitiũ habens. imagi-
nem dñi crucifixi cõtra lectuli faciem in pa-
riete affixerat ⁊ ibi orões ſuas ꝯtinue faci
ebat. Poſt annũ vero aliã domũ locauit et
imaginẽ ibidẽ ex obliuione reliquit. Quidaz
autem iudeus predictam domũ conduxit. ⁊
quadã die vnũ de ſuis ꝯtribulibus ad conui
uium inuitauit. Inter epulas autem ille qui
inuitatus fuerat caſu circũſpiciẽs imaginez
infixam parieti cõtuetť ⁊ in illũ qui ſe inuita
uerat ira fremẽs. cur imaginẽ iheſu xp̄i na-
zareni tenere audeat cõminať. Ille autẽ cũ
adhuc predictã imaginẽ nõ vidiſſet. ſacramẽ
tis quibus poterat affirmabat illam de qua
dixit imaginẽ penitus ignorabat. Tunc ille
placatũ ſe ſimulãs valefecit ⁊ ad principem
ſue gentis abiẽs iudeũ illum de eo qđ vide-
rat accuſauit. Iudei igitur cõgregati ad do-
mum eius ꝯueniunt. ⁊ viſa imagine illũ cõ-
tumelijs diris afficiunt et extra ſynagogaz
ſemiuiuũ ꝓijciunt. imaginez vero cõculcan
tes pedibus cũcta in ea dominice paſſionis
opprobria renouarũt. Cum vero latus lan-
cea perforaſſent ꝯtin' ſanguis ⁊ aqua vber
tim exiuit ⁊ ſuppoſitũ vas impleuit. Stupe
facti iudei ſanguinem illũ ad ſynagogas de
tulerũt ⁊ oẽs infirmi ex ipſo inuncti protin'
curabanť. Tunc iudei epiſcopo terre illius
oïa per ordinẽ narrauerũt. ⁊ baptiſmũ ⁊ fidẽ
chriſti vnanimiter ſuſceperũt. Epiſcop' au-
tem ſanguinẽ illũ in ampullis criſtallinis ⁊
vitreis cõſecrauit. Chriſtianũ etiã illũ accer-
ſiuit ad ſe ⁊ quis tam pulchram imaginẽ cõ-
poſuiſſet inquiſiuit. At ille dixit. Nicodem'
illuz cõpoſuit quam moriens gamalieli. ga-
maliel zacheo zaheus iacobo iacob' ſimoni
reliquit. Sicq; in hieruſalem vſq; ad excidi
um vrbis fuit donec inde a fidelib' in regnũ
agrippe delata. ⁊ inde ad patriaz meã dedu
cta a parentibus meis ad me hereditario iu
re deuenit. Factũ eſt hoc ãno dñi. dccl. Tũc
omnes iudei ſynagogas in eccl'ias cõſecra-
runt. Et tũc hic mos inoleuit. vt eccleſie cõ-
ſecrarentur. quia ante tm̄ altaria cõſecrabã
tur. ꝓpter iſtud miraculũ ordinauit eccleſia
v. kalẽdas decembris memoriã fieri domi-
nice paſſionis. vel vt alibi legitur. v. idus no
uembris. Unde ⁊ rome ꝯſecrata eſt eccleſia
in honore ſaluatoris. vbi ampulla cũ illo ſan
guine reſeruatur. ⁊ ſolẽne feſtũ tunc agitur.
E Uirtus crucis etiã apud infideles ma
xima per omnia cõprobatur. Nam vt greg.
in. iij. dialogo. libro cõmemorat ãdreas fun

dane ciuitatis epiſcopus. dũ quãdam ſancti-
monialẽ feminaz ſecum habitare permitte
ret. antiquus hoſtis cepit illius ſpeciem ocu
lis mentis eius imprimere vt in lecto nephã
da cogitaret. Quadam vero die iudeus qui-
dam romam veniens cũ iam diem declina-
re cerneret. ⁊ vbi manere poſſet minime re-
periſſet in quodã templo appollinis ad ma-
nendũ ſe cõtulit. Cui ipſum loci illius ſacri-
legium pertimeſcẽs. q̄uis fidẽ crucis mini-
me haberet. ſigno crucis tamen ſe munire
curauit. Nocte aũt media euigilãs vidit ma
lignoꝝ ſpirituũ turbaz quaſi in obſequiũ cu-
iuſdam potẽtis preire. Eũq; qui ceteris pre
erat in eoꝝ medio cõſederet. cepit ſinguloꝝ
ſpirituũ ſibi obſequẽtium cauſas actuſq; di-
ſcutere: quatenus vnuſq́ſq; q̄tũ egiſſet ne-
quitie inueniret. Modũ autẽ hui' diſcuſſio
nis gregorius cã breuitatis ptrãſit. Sed ex
ſimili exemplo qđ legiť in vitaſpatrũ innote
ſcere poteſt. Nã dum quidã in tẽplũ idoloꝝ
intraſſet. vidit ſathanã ſedentẽ ⁊ omnem ei'
militiam ei aſſiſtentez. Et veniens vnus de
malignis ſpiritibus adorauit eum. Cui ille.
Unde venis. Et ille. In illa prouincia fui et
ibi bella plurima ſuſcitaui. ⁊ ꝑturbationes
multas feci. ⁊ ſanguinem copioſum effudi ⁊
veni nũciare tibi. Et ſathan ait. q̄to tẽpore
hoc feciſti. Et ille in triginta diebus. Et ſa-
than. Quare tanto tp̄e hoc feciſti. Et ait aſ-
ſiſtentibus. Ite ⁊ flagellis eum cedite ⁊ du-
rius verberate. Et ſcđs veniẽs adorauit eũ
dicẽs. In mari dñe erã ⁊ cõmotiones maxi-
mas excitaui. ⁊ naues multas demergens:
hoies q̄ plures occidi. Et ait. q̄to tp̄e hoc
feciſti. Et ille. In viginti dieb'. Et iuſſit hũc
ſilr flagellari dicens. Ita modicũ tanto tp̄e
laboraſti. Et tertius veniens ait. In quadã
ciuitate fui: ⁊ rixas in quibuſdã nuptijs exci
taui ⁊ multã ſanguinis effuſionẽ feci ⁊ ſpon
ſum ipm̄ occidi ⁊ veni nũciare tibi. Cui dixit
q̄to tp̄e hoc feciſti. Et ille. In decẽ dieb'. Et
ille ait. Nõne plura in tot diebus operatus
es. Et iuſſit eũ a circũſtantibus verberari.
Et quartus veniẽs ait. In heremo manſi ⁊
per quadraginta annos circa quendã mona
chum laboraui ⁊ vix tandem ipm̄ in lapſum
carnis precipitaui. Qđ ſathan audiẽs de ſo-
lio ſuo ſurrexit: ⁊ eũ oſculãs de capite ſuo co
ronaz abſtulit: ⁊ capiti illius impoſuit: ac ipm̄
ſecũ cõſedere fecit dicẽs. Magnaz rẽ forti-
ter egiſti. ⁊ plus oibus laboraſti. hic igiť vel
ſimilis põt eſſe modus diſcuſſionis quẽ gre
gorius pretermittit. Cũ ergo ſinguli ſpirit'
exponerent quid egiſſent vnus in mediũ ꝓſi
lijt ⁊ q̄ta carnis tẽptatione de illa ſanctimo
niali femina andree animũ cõmouiſſet ape
ruit. Addens q̄ heri hora veſperarum vſq;
ad hoc eius mentem traxerit. vt integrum
eius blandiens alapã daret. Tunc maligni'
ſpiritus eum hortatus eſt vt ꝑficeret qđ ce-
piſſet. vt illius ruine ſingularẽ inter ceteros
palmã teneret. Precepitq; vt quererent q́ſ-
nam eſſet ille qui iacere in templo eundem
preſumpſiſſet. Cum autem ille vehemẽtius
palpitaret ⁊ miſſi ſpirit' eũ cruc; miſterio ſi-
gnatum viderent. territi clamauerunt. Ue-
re vas vacuum ſed ſignatum. Ad hanc vo-
cem protinus illa malignoꝝ turba diſparuit
ſpirituum. Iudeus autẽ concitus ad epiſco-
pum venit. ⁊ ei omnia per ordinẽ enarrauit
Quod ille audiẽs vehementer ingemuit et
omnẽ mulierez a domo ſua ⁊ vicinia ꝓtinus
remouit ⁊ iudeum baptizauit. Refert quoq;
gregorius in libro dialogo. q̄ quedã ſancti-
monialis ingrediens ⁊ lactucã conſpiciens
cõcupiuit eã que ſigno cruc; bñdicere oblita
auide momordit. Sed arrepta a diabolo ꝓ-
tinus cecidit. Cum autẽ beatus equitius ad
eam veniſſet diabolus clamare cepit ac dice
re. Ego quid feci. ego quid feci. Sedebã hic
ſuper lactucã illa ⁊ venit ⁊ momordit me. Ad
imperium autez predicti viri diabolus mox
de ea exiuit. Legitur in hiſtoria eccleſiaſtica
q̄ gentiles per alexandriam arma ſerapis
in parietibus depinxerant. Theodoſius ve-
ro illis deletis ſignũ crucis depingi manda
uit. Quo viſo gentiles ⁊ ſacerdotes idoloꝝ
baptizati ſunt dicentes traditũ eſſe ab anti
quis q̄ ea que colebant ſtarẽt donec veniret
ſignũ illud in quo eſt vita. Quedã tũc littera
apud illos quã ſacrã vocabant: habebat for
mã cruc; quã dicebãt interꝑtari vitã futurã.
¶ De ſancto ioh'e chriſoſtomo. cxxi A

IOhannes cognomi-
ne chꝛiſoſtomus antiochenus
filius ſecūdi ⁊ anthuſe nobiliū
fuit. Cuiꝰ vita genꝰ cōuerſatio
et pſecutio hiſtoꝛia triptita pleniꝰ declarat.
Qui cū phie ſtudiū impendiſſet. tādē hāc de
ſerēs diuinis lectiōibꝰ incūbebat. Qui pꝛeſ-
biter ordinatꝰ ꝓpter caſtitatis zelū ſeuerioꝛ
habebatur et feruoꝛi magiſꝙ̄ māſuetudini
ſeruiebat. Et ꝓpter vite rectitudinē incau-
tus ad futura ꝓſpicere neſciebat. In ꝯfabu
latione arrogans a neſcientibus putabatur
In docendo erat pꝛecipuus. In exponendo
egregius. ad moꝛes coercendos optimus.
Regnantibus igit̃ archadio ⁊ honoꝛio augu
ſtis ⁊ damaſo in romana ſede pꝛeſidente fa
ctus eſt epiſcopus. Qui dū vitam clericoꝛuꝫ
repente coꝛrigere voluit omnes in ſui odi-
um concitauit. ⁊ eū velut furioſum declina
bāt. ⁊ apud hoīes ei detrahebāt Et qꝛ nunꝙ̄
aliqueꝫ ad pꝛādium inuitabat. nec ab aliquo
inuitari volebat. dicebant. eum hoc ideo fa-
cere. qꝛ turpiter māducaret. Alij pꝛopter ex-
cellentē ⁊ exquiſitū vſum ciboꝛum hoc eū fa
cere pꝛedicabant. Reuera autē pꝛopter abſti
nentiam ſtomachum ⁊ caput ſepe dolebat. ⁊
ideo pꝛandioꝛum epulas euitabat populus
autē ꝓpter ſermones quos in eccleſia facie
bat eum plurimū diligebat. paruipendēs ꝙ
contra eum emuli loquerentur. Appoſuit ꝙꝫ
iohannes ⁊ quoſdā pꝛocerum obiurgare: et
ideo contra eum maioꝛ inuidia eſt accenſa.
Aliud quoqꝫ fecit qđ cunctos valde commo
uit. Eutropus nāqꝫ pꝛepoſitus imperatoꝛ
⁊ habens conſulis dignitatem volens in qui
buſqꝫ ad eccleſiaꝫ fugientibus ſe vindicare
ſtuduit: vt lex ab imperatoꝛe poneret̃. vt nul
lus ad eccleſiam cōfugeret. īmmo qui dudū
refugerant extraherentur. Poſt paucos au
tem dies eum eutropius regem offendiſſet
ad eccleſiam mox confugit. Epiſcopus autē
hoc audiens ad eum ſub altari latitantem
acceſſit. ⁊ omeliam increpatoꝛiā cōtra eum
faciens ipſum duriſſime obiurgauit: ex qua
re multos offendit. eo ꝙ homini infelici nō
ſolum noluit miſericoꝛdiam impendere. ſed
inſuper nō deſtitit obiurgare. Imperatoꝛ er
go eutropiū rapiens eiꝰ caput abſcidit. Pꝛo
diuerſis igitur cauſis multos hoīes fiducia
lius obiurgabat. ⁊ ideo erat plurimis odio-
ſus. Theophilus autē alexandrinus epiſco
pus iohānem deponere volebat ⁊ pꝛeſbiterū
quēdam nomine iſidoꝛum intrudere affecta
bat. ⁊ ideo cauſas depoſitōis diligenter que
rebat. Populus autē defendebat iohanneꝫ
⁊ eius doctrina mirabili. auiditate paſcebat̃
Sacerdotes quoqꝫ iohānes ſm̄ eccleſiaſti-
cas ſanctiones viuere cogebat dicēs nō de-
bere frui honoꝛe ſacerdotij qui eoꝛuꝫ vitam
cōtemnerent imitari. Nō ſolū autē ciuitatē
conſtantinopolitanam ſtrēnue gubernabat
ſed ⁊ plures circūadiacentes pꝛouincias im
periali auctoꝛitate pꝛouidis legibus oꝛdina
bat. Cumqꝫ cognouiſſet in fenice adhuc de-
monibus ſacrificia miniſtrari cleros illuc ⁊
monachos deſtinauit. omniaqꝫ templa ido-
loꝛum deſtrui fecit. Eodē tempoꝛe gaynas
quidā erat genere celticus: cōſilio barbarus
ſtudio tyrānico vehementer elatus. arriana
hereſi depꝛauatus. magiſter tamen militꝫ
factus. Hic imperatoꝛeꝫ rogauit vt intra ci
uitatem ſibi ſuiſqꝫ eccliaꝫ vnā daret. Quod
cum ꝓmiſiſſet. rogauit iohannē. vt eccleſiaꝫ
vnam illi cōcederet: vt ſic eius tyrānidem re
frenaret. At iohānes virtute foꝛtiſſimus ac
totus zelo ignitus. Noli inquit o imperatoꝛ
hoc pꝛomittere. nec ſanctum canibus dare.
nec hunc barbaꝝ metuas. Sed ambos nos
iube vocari ⁊ ſub ſilentio inter nos que dicū
tur audi. Ego nāqꝫ huius linguā ſic refrena
bo. vt huiuſmodi petere non pſumat. Quod
audiens imperatoꝛ gauiſus eſt ⁊ vtrūqꝫ alte
tera die vocauit. B Cūqꝫ gaynas vnū
pꝛo ſe oꝛatoꝛiū peteret ait. Iohānes. Vbiqꝫ
tibi diuina domus aperta eſt: vt nullus vetet
oꝛare. At ille. Ego alteriꝰ ſecte ſum. ⁊ vnum
templuꝫ cū meis habere depoſco. Multos
quidem pꝛo roma publica laboꝛes aſſumpſi
⁊ ideo nō debeo in mea petitione contemni
Cui iohānes. Plurima pmia ⁊ que tranſcē
dunt tua certamina recepiſti. Magiſter mi
lituꝫ factus es cōſulari toga inſuper exoꝛna
tus. ⁊ opoꝛtet te cōſiderare quid dudū fuerꝭ

et qualis modo ꝯſpiciaris. Que pꝛiſca paup
tas ⁊ que modo ſubſtantia. Quibus veſtimē
tis ante vtebarꝭ. ⁊ quibus oꝛnarꝭ modo. Igi
tur quia pauci laboꝛes maxima tibi pꝛemia
contulerunt contra honoꝛantem te non ſis
ingratus. His ſermonibus eius os obſtru-
xit. ipſumqꝫ cōpulit. vt taceret. Dum igitur
conſtantinopolitanam vꝛbem ſtrennue gu-
bernaret. gaynas imperiuꝫ ambiēs cum in
die nihil agere poſſet nocte barbaros miſit
ꝙ palatiū cōcremarēt. Tunc apte monſtra-
tum eſt quō ſanctus iohānes cuſtodiebat ci
uitatē. Barbaris enī angeloꝝ armatoꝛū in-
gens coꝛpus habētium copioſa turba appa
ruit que ipſos ꝓtinus effugauit. Qđ cū dn̄o
ſuo nūciaſſent ille valde miratus eſt ſciēs ex
ercitū militū per ciuitates alꝭs cōſtitutū. Cū
igitur ſequēti nocte eos iterū deſtinaſſꝫ. a vi
ſione angeloꝝ ſunt ſimiliter effugati. Nouiſ
ſime ille egreſſus miraculū vidit ⁊ fugit. eſti
mans milites in die latere ⁊ nocte ciuitateꝫ
cuſtodire. Egreſſus inde ad traciā iuit ⁊ ma
gno cōgregato exercitu cuncta vaſtabat ti-
mentibus cunctis barbaricaꝫ feritatē. Im
peratoꝛ ergo iohanni ſanctiſſimo onus le-
gationis impoſuit. Ille autē inimicitiarum
immemoꝛ alacriter eſt ꝓfectꝰ. Gaynas ve-
ro agnoſcēs eius fiduciaꝫ pietate aſſumpta
longo itinere eidē occurrit ſuiſqꝫ oculꝭ dexte
ram eius circūpoſuit. ⁊ filios ſuos ſacra eiꝰ
genua oſculari pꝛecepit. Huius nāqꝫ virtu-
tis iohānes fuit. vt etiā valde terribiles hu-
miliari cogeret ⁊ timere. C Eodem
quoqꝫ tempoꝛe queſtio mota eſt vtruꝫ deus
coꝛpus haberet. ex qua queſtione contentio
nes ⁊ certamina ſurrexerūt alijs hoc alijs ali
ud affirmātibus: maxime tamen monacho-
rum turba ſimplicium eſt decepta dicētium
deum foꝛma coꝛpoꝛea eſſe diſtinctuꝫ. Theo
philus aūt ep̄s alexandrinus ꝯtrariuꝫ ſapie
bat ita vt in eccleſia contra eos qui humane
foꝛme deum aſſeruerāt cōtenderet ⁊ deū in
coꝛpoꝛeum ꝑdicaret. Quod egyptioꝝ mona
chi agnoſcentes habitacula ſua reliquerūt.
⁊ alexandriā venientes ſeditionē ꝯtra theo
philū excitauerūt ita vt eū occidere niteren-
tur. Qđ ille cognoſcēs ⁊ timēs ait illis. Sic
vos inquit video ſicut dei vultuꝫ. ⁊ illi ſi vere
inquiunt dicis. qꝛ vultus dei ſic eſt vt noſter
anathematiza libꝛos oꝛigenis q̇ noſtre opi-
nioni aduerſant̃. Qđ ſi nō feceris qui impe-
ratoꝛibꝰ ⁊ deo rebellis es a nobis oppꝛobꝛiū
ſuſtinebis. Et ille. Nolite in me ſeuire. Ego
quidē que vobis placēt facio ⁊ ſic monachos
a ſua impetu reuocauit. Exercitati vero ⁊ ꝑ-
fecti monachi in hoc ſeducti non ſunt ſꝫ ſim
plices ardoꝛe fidei cōtra fratres contrariuꝫ
ſapientes inſurrexerūt ⁊ multoꝫ occidi fece
runt. Dum hec in egypto fierent iohannes
apud conſtantinopolim doctrina floꝛebat. ⁊
apud omnes admirabilis habebat̃. Verū cū
arriani plurimū pullularent ⁊ extra ciuitatē
eccliam haberēt. ſabbato tamen ⁊ dn̄ica in-
tra poꝛtas ⁊ poꝛticus cōgregati hymnos et
antiphonas nocte cantabant. Diluculo autē
cū ipſis antiphonis per mediaꝫ ciuitatē poꝛ
tas egreſſi ad ſuam eccleſiam cōcurrebant.
Hec autē ad vituperationē oꝛtodoxoꝝ face
re nō ceſſabāt. frequēter hoc decātātes Vbi
ſunt qui dicunt tria virtute vnuꝫ. Iohannes
aūt metuēs ne ſimplices his cantibꝰ trahe-
rentur. inſtituit vt fideliuꝫ turba nocturnis
hymnis inſiſteret. vt ⁊ illoꝝ opus obfuſcare
tur. ⁊ fideliū pꝛofeſſio firmaret̃. Fecitqꝫ cru
ces argenteas que cū argenteis cereis poꝛ-
tabant̃. Tūc arriani zelo accenſi inuidieꝰ vſ-
qꝫ ad necē inſurgūt. Vna igit̃ nocte petra ꝑ-
cuſſus eſt bꝛiſon eunuchꝰ auguſte q̇ ad hym
nos exercendos a iohāne fuerat deputatus
Sed etiā quidā de populo vtriuſqꝫ partꝭ ex-
tincti ſunt. Ex his motus īperatoꝛ ꝓhibuit
arrianos hymnos publice decātare. Eo tē-
poꝛe ſeuerianus gabalēſis epiſcopus hono-
rabilis apud multoꝫ ꝓceres ⁊ ab ipſo impe
ratoꝛe ⁊ auguſta multū dilectus cōſtantino
polim venit ⁊ a iohanne gratāter ſuſceptus
eſt. Cūqꝫ iohānes aſiaꝫ perrexiſſet. ſuā eidē
eccleſiam cōmendauit. Ille autem nō fideli
ter ambulabat ſed ſemetipſum populo com
mēdabat. Serapion autem clericus iohan
nis hoc iohanni ſtuduit nūciare. Tranſeun
ti autē ſeueriano non aſſurrexit Serapion.
Ille autem indignatus clamauit. Si ſera-
pion clericus non moꝛtuus fuerit chꝛiſtus

in humana natura natus nō eſt. Hec audi-
ens iohannes rediſt. ꝛ ipm tanq̄ blaſphemū
de ciuitate eiecit. Quod auguſte multū di-
ſplicuit ꝛ ipm reuocari fecit rogās iohannē
vt ipſum ſibi recōciliaret. Qui nullaten᷒ ac
quieuit donec auguſta filiū ſuū Theodoſiū
eius genubus imponeret ſupplicās ꝛ cōiu-
rans vt ſeuerianū recōciliaret. D Eodē
quoq̄ tēpoꝛe. Theophilus Alexandrianus
epiſcopus dioſcoꝛum virū ſanctiſſimū ꝛ iſi-
doꝛum pꝛius ſibi amiciſſimū iniuſte eiecit.
Qui conſtātinopolim venerūt vt pꝛincipi et
Johanni eius facta narrarēt. Johānes aūt
eos quidē honoꝛabat. ſed ante cauſe cogni-
tionē cū eis pticipare nolebat. Falſus tamē
rumoꝛ ad Theophilū venit ꝙ Johānes cū
illis cōmunicaret. ꝛ eis auxilium ferret. At
Theophilus indignat᷒. nō ſolū in illos vin-
dictā exercere. ſed Johannē deponere foꝛti
ter ſe armabat. Celans igiṫ intentionē ſuā
miſit ad ſingularū epōs ciuitatū dicēs ſe oꝛi
genis velle libꝛos dānare. Epiphaniū quo-
q̄ epm cipꝛi virū ſanctiſſimū ꝛ famoſiſſimū
circuuenit ꝛ amicū fecit. rogās vt ꝛ ipe ſimi
liter libꝛos. Oꝛigenis damnaret epiphani᷒
ꝓpter ſui ſanctitatē eius fallacias nō atten
dens apud cipꝛū ſuos epiſcopos conuoca-
uit ꝛ lectionē Oꝛigenis īterdixit rogās Jo-
hannē per litteras vt ſe ab hoꝝ lectione li-
bꝛoꝝ ſuſpenderet. ꝛ que oꝛdinata fuerāt cō
firmaret. iohannes autē hoc peruipendēs
in doctrina eccleſiaſtica laboꝛabat: ꝛ in ea
floꝛebat. nihilq̄ de his q̄ contra eū cogita
bantur curabat. Demū theophilus odium
diu celatū manifeſtauit. ꝛ ſe velle iohānē
deponere indicauit. Mox inimici iohānis
multiq̄ clerici ꝛ ꝓceres palatij tēpus opoꝛ-
tunum inuenientes nitebantur. vt cōtra io
hannē apud cōſtantinopolim cōſiliū fieret
Poſt hoc aūt epiphani᷒ cōſtātinopolim ve
nit dānationē libꝛoꝝ oꝛigenis ſecū ferēs: ꝛ
īuitationē iohānis cauſa theophili declina-
uit. Et quidā ꝓpter epiphanij reuerentiam
dānationi libꝛoꝝ Oꝛigenis ſubſcribebant.
plurimi aūt hoc facere recuſant. quoꝝ vnus
fuit theotinus ſichie pꝛeſul vir rectitudie vi
te famoſiſſimus. Qui ita rñdit. Ego inquit
o epiphani ei᷒ q̄ dudū bñ requieuit. iniurias
nō fero neq̄ rem blaſphemā tēptare pꝛeſu
mo. dānans ea q̄ pꝛioꝛes noſtri reſpuere no
luerūt. Nā neq̄ malā doctrinā in libꝛis ei᷒
eſſe cōſpicio. Qui his cōtumelias inferunt
neſciūt ſemetipſos. Athanaſi᷒ aūt defenſoꝛ
Niceni cōſilij cōtra arrianos teſtē ſue fidei
hūc virū appellat. illi᷒ libꝛos ſuis ꝯiungēs ꝛ
dicēs. Mirabilis inqt ꝛ laboꝛioſiſſim᷒ Oꝛi
genes hec de filio dei nobis teſtimoniū per
hibet aſſerens coeternū eū patri. Johānes
aūt indignat᷒ nō eſt cur abſq̄ regulis in ec-
cleſia ſua epiphani᷒ oꝛdinationē fecerit. Sꝫ
tñ rogabat vt inter epōs cū eo maneret. At
ille nec ſecū eo manere nec oꝛare reſpondit
niſi dioſcoꝛū eijceret. ꝛ dānationi libꝛoꝝ oꝛi
genis ſubſcriberet. iohāne hoc facere renu
ente. aduerſus iohānē ab eius inuidis. Epi
phani᷒ incitaṫ. Vñ epiphanius libꝛos oꝛige
nis dānauit. ꝛ dioſcoꝝ adiudicauit. ꝛ iohāni
tanq̄ hoꝝ defenſoꝛi detrahere cepit. Cui io
hānes mādauit. Cōtra regulas multa feci-
ſti o epiphani Pꝛimū qꝛ oꝛdinationē feciſti
in ecclia ſub meo iure ꝯſtituta. Deinde. qꝛ ī
ea auctoꝛitate ꝓpꝛia ſacra celebꝛaſti Et rur
ſus qꝛ inuitat᷒ excuſaſti. ꝛ nūc denuo qꝛ i te
ipſū ꝯfidis. Quapꝛopter obſerua ne in pplo
ſeditio oꝛiatur. ꝛ hui᷒ rei piculū ipe ſuſcipi-
as. Hoc aūt audiēs epiphani᷒ diſceſſit. Qui
cū ad cipꝛū reuerſurus eſſet mādauit iohā-
ni. Spero qꝛ epōs nō moꝛieris. At ille remā
dauit. Spero qꝛ ad patriā tuā non redibis.
Quod ſic euenit. Nā epiphani᷒ in via obijt.
Et iohānes poſtmodū de epātu depoſit᷒ in
exilio vitā finiuit. E Ad ſepulchꝛū autē
eius epiphanij viri ſanctiſſimi demones ex
pelluntur. Fuit aūt vir mire liberalitatis ad
pauperes. Qui cū quadā vice totam eccleſie
pecuniā erogaſſet ꝛ nihil ſibi remāſiſſet. qui
dam ſubito veniens ſacculū multaꝝ pecuni
arum ſibi obtulit ac diſceſſit. Nec vnde ve-
nerit aut quo abierit ſcitū fuit. Pauperes
quidam volētes epiphaniū decipere vt ali
quid eis daret. vnus eoꝝ ſupinum ſe in ter-
ra ꝓſtrauit. alter ſup eū ſtans quaſi moꝛtuū
flebat. ꝛ ꝙ nihil vnde eū ſepelire poſſet ha-
beret querulis vocibus clamabat. Epipha

nius igitur ſuperueniens vt in quiete doꝛmi
ret oꝛauit. ꝛ ſepulture neceſſaria miniſtrauit.
Hominēq̄ cōſolatus abijt. Ille autē ſociū
pulſans dicebat. Surge hodie tuis laboꝛi-
bus epulemur. Que cum crebꝛo pulſaſſet. ꝛ
moꝛtuū agnouiſſet ad epiphaniū cucurrit et
quid accideriṫ nūciauit. ac vt eū reſuſcitaret
rogare cepit. Ille aūt benigne eū cōſolatus
eſt. non tñ eū reſuſcitare voluit ne miniſtris
dei illudatur. Verū cū epiphanius diſceſſiſ-
ſet relatū eſt iohāni ꝙ eudoria auguſta con-
tra eū epiphaniū incitaſſet. Qui ſolito zelo
accenſus ſermonē ad pplm fecit. q̄ cunctarū
mulierū vituperationē oīmodā cōtinebat.
Hic ſermo ab oībus eſt accept᷒. vt quaſi cō-
tra Auguſtā ſit ꝓlatus. Quod cū auguſta co
gnouiſſet imperatoꝛi cōqueſta eſt dicēs con
tumeliā illatā vxoꝛi in eū potius redundare
Motus ad hec imperatoꝛ cōtra iohannem
pꝛecepit ſinodū celebꝛari. Theophilus igiṫ
feſtine epōs ꝯuocabat. Dēſq̄ iohānis inimi
ci alacriter cōfluebāt. ſupbū ꝛ impiū eū vocā
tes. Vniuerſi igitur epī apud cōſtantinopo-
lim conſtituti non iā de libꝛis Oꝛigenis tra
ctabāt. ſed contra iohānē ſe manifeſtius eri
gebant. Mittentes igiṫ ꝓ iohāne ipm cita-
uerūt qui eos velut inimicos vitare cenſuit
ac vniuerſalē ſinodū fieri ꝓclamauit. Illi ve
ro quater eū denuo citauerūt. Qui cū eos re
fugeret ꝛ ſinodū fieri ꝓclamaret. damnaue
runt eū in nullo eū culpātes niſi ꝙ vocatus
noluit obedire. Qđ ppl's audiēs ad ſeditōes
maximas excitatus eſt. ꝛ eū trahi ab ecclia
nō ſinebat ſed vt hoc ad maius referreṫ cōſi
lium ꝓclamabat. Juſſio aūt pꝛincipis cōpel
lebat eū velociter eijci ꝛ in exiliū depoꝛtari.
Johānes aūt timēs ne ſeditio in populo oꝛi
retur neſciēte populo ſemetipm tradidit in
exiliū deferēdū. Qđ cū populus cognouiſſet
impoꝛtabilis ſeditio eſt exoꝛta. ita vt etiam
multi inimicoꝝ ei᷒ ad miſericoꝛdiā mouerē
tur dicentes eū calūniam paſſum quē paulo
añ deſiderabant videre depoſitū. F Se
uerianus autē de quo ſupꝛa ſermo habitus
eſt. in ecclia docēs iohāni detrahebat dicēs
Et ſi nullū aliud crimē haberet. ei᷒ tñ ſupbia
diſpoſitionis eis cauſa ſufficiens eſſe poſſet
Oꝛta igitur cōtra imperatoꝛē ꝛ epōs immē
ſa ſeditione in pplo. Auguſta imperatoꝛem
rogauit vt iohannē de exilio reduci faceret.
Terremotus q̄z maxim᷒ ciuitatē inuaſit di-
centibus cunctis hec accidere ꝓpter iniuſtā
eiectionē iohānis. Miſſi igiṫ ſunt legati ad
iohānē rogantes vt cito rediret ꝛ ciuitati ꝑ-
eunti ſuis oꝛationibus ſubueniret ꝛ in popu
lo ſeditionē excitatā ſedaret. Alij quoq̄ poſt
illos ꝛ rurſus alij deſtinati ſunt qui eū cito
redire cōpellerēt. Qui eū redire nolētē ad ꝓ
pꝛia cito reduxerūt. eidē cū cereis lampadi-
bus vniuerſo populo occurrēte. Ipſe autē
in epāli ſede reſidere nolebat. dicens oppoꝛ
tere hoc fieri iudicio ſinodali ꝛ eos qui dam
nauerāt ſuam ſniā reuocare. Populus aūt
miro modo accendebaṫ eū in epāli ſede reſi
dentē videre: ꝛ verba doctoꝛis audire. Pꝛe-
ualuit igiṫ ppl's coactuſq̄ eſt ſermonē face-
re ad populum; ac in ſua cathedra reſidere.
Theophilus igiṫ aufugit. Qui cū ierapolim
adueniſſet. moꝛtuus eſt eiuſdē ciuitatis epōs
ꝛ ibi Lamon ſanctiſſimus monachus eſt ele
ctus. At ille cū crebꝛo refugeret ꝛ theophil᷒
ſuadebat. vt ſue electioni cōſenſū pꝛeberet
Tūc ille ꝓmiſit dicēs Cras qđ dño placet i-
plebiṫ. Craſtina ergo die venientes ad cellā
ſuā eū vt epātū ſuſciperet inſtāter rogabāt:
qui ait. Oꝛem᷒ pꝛimo ad dñm. Qui dū oꝛaret
moꝛ cū ipa oꝛone terminū vite ſuſcepit. Jo-
hānes itaq̄ doctrine ſedule inſiſtebat. Eo
aūt tpe ſtatua argētea clamide circūamicta
in platea iuxta eccleſiā ſancte ſophie ad ho-
noꝛē eudoxie auguſte cōſtituta erat: vbi mi-
lites ꝛ pꝛoceres luſus publicos exercebant.
Quod quidē iohanni plurimū diſplicebat.
cum videret hoc ad eccleſie ſpectare iniuriā.
G Cōſueta igitur fiducia rurſus linguā
ſuam armauit. et cum opoꝛteret pꝛincipes
ſupplicationis verbo deflectere. vt a tali lu-
ſu recederent hoc non fecit. ſed impetu ſui
vſus eloquij iubētes fieri talia maledicebat
Auguſta vero rurſus ad ſuam hoc trahebat
iniuriam. ꝛ denuo laboꝛabat vt aduerſus eū
ſinodus iterum celebꝛareṫ. Hoc ſentiens io
hannes illam famoſiſſimam in eccleſia pꝛo-
tulit omeliam cuius initium eſt. Rurſus he

rodias inſanit. Rurſus turbatur. denuo ſal-
tat. denuo caput iohannis in meſſorio cõcu
piſcit accipere. Qđ factũ ad iracũdiã plus in
citauit auguſtã. Dũ aũt quidã Johãnẽ vellet
occidere a populo eſt cõprehẽſus: ⁊ ad iudi-
candũ traditus. Sed a ꝑfecto ne occideret
ereptus eſt. Quidã etiam ſeruus cuiuſdã ꝑ-
ſbyteri in eum impetũ faciens ipſum occide
re molitus eſt. Qui dum a quodã teneretur
ipſum qui tenebat. ⁊ aliũ aſtantẽ ⁊ tertiũ qui
percuſſit. Tũc clamore facto multis concur
rentibus plurimos interfecit. Ex illo tẽpo-
re populus iohãnẽ cuſtodiebat. eius domuʒ
diebus ac noctibus muniens. Suadẽte igiť
Auguſta epi cõſtantinopolim cõuenerũt et
accuſatores Johãnis fortiter inſiſtere cepe
runt. Cũ autẽ feſtiuitas natalis dñi ſuꝑue
niſſet. mãdauit imperator iohãni q2 niſi pri⁹
criminibus exueret nõ cõmunicaret eidem
Epiſcopi autẽ nihil cõtra eũ repererunt niſi
ꝙ poſt depoſitionẽ reſidere in ſede epoſcopa
li ſine decreto ɔſilij preſumpſiſſet. ⁊ ſic dãna
uerũt eum appropinquante tandem ſolẽni-
tate paſcali mãdauit ei imperator nõ poſſe
ſecũ in eccleſia manere. cũ eũ duo ɔſilia con-
dẽnaſſent. Uacabat igiť Johannes ⁊ nequa
ꝙ in eccliam deſcendebat. Illi qui iohãni fa
uebant iohannite dicebantur. Poſt hoc aũt
imperator iohãnẽ de ciuitate expelli fecit ac
duci in exiliũ in quãdã ciuitatẽ paruaʒ vbi fi
nes ſunt ponti iꝑerijq3 romani. que loca cru
delibus barbaris ſunt vicina. Sed clemens
dominus nõ permiſit diu in locꝭ talibus ath
letã ſuũ fideliſſimũ cõmorari. Hoc Innocẽ-
tius papa audiens moleſte ferebat. volẽſq3
conſiliũ celebrare ſcripſit clero ɔſtantinopo
litano ne iohãni ſucceſſorẽ aliquẽ ordinarẽt
Cum igitur longo fuiſſet itinere fatigatus
⁊ dolore capitis vehementiſſime cruciatus.
necnon ⁊ ad ardorẽ ſolis intolerabilẽ patere
tur ſancta illa anima i cumanis. xiiij. die mẽ
ſis ſeptembrꝭ e carne ſoluta eſt. Quo defun
cto grãdo vehemẽs in conſtantinopolim et
omnia ſuburbana deſcẽdit dicentibus cun-
ctis hoc dei iracundia geſtum eſſe eo ꝙ iniu
ſte iohannes fuerit condemnatus. Quibus
verbis fideʒ fecit mors auguſte ꝓtinus ſub
ſecuta. Quarta nãq3 die poſt grandinem eſt
defuncta. Mortuo quoq3 oim doctore ter-
rarum. occidẽtales epiſcopum orientalibus
nullatenus cõmunicare voluerũt. donec illi⁹
ſacratiſſimi viri nomen inter predeceſſores
epõs poneretur. Uerũ theodoſius chriſtia-
niſſimus filius predicti archadij: qui aui ſui
nomen ⁊ pietatẽ tenebat. ſacras hui⁹ docto
ris reliquias in mẽſe ianuario in regiam ci-
uitatẽ trãſferri fecit. Cui fideliſſimus popu
lus cũ lampadibus ⁊ cereis obuiauit. Theo
doſius autẽ ſuppliciter eius adorãs reliqui-
as ꝓ archa deo ⁊ eudoxia genitoribus ſup-
plicauit. vt ignoranter delinquentib⁹ veniaʒ
cõdonaret. Dudũ eñi parentes eius mortui
fuerãt hic theodoſi⁹ clemẽtiſſim⁹ fuit. adeo
vt nullũ ſe ledẽtiũ morti adiudicaret dicens
Utinã eſſet mihi poſſibile ad vitã etiaʒ mor
tuos reuocare. eius curia monaſteriuʒ vide
bať matutinas laudes agebat codices diui-
nos legebat. huic erat vxor nomĩe eudoxia
que hierico metro poemata multa confecit.
Habuitq3 filiã nomine eudoxiã quã valenti
niano quẽ ĩꝑatorẽ fecerat dedit vxorẽ. Hec
omnia de hiſtoria tripartita extracta ſunt.
Mortuus eſt autem circa annos dñi. cccc.

¶ De ſanctis Cornelio ⁊ Cipriano. cxxxij

Ornelius interpreta
tur intelligẽs circũciſionẽ. Ipſe
eñi intellexit ⁊ intelligendo ſer
uauit circũciſionẽ a ſuperfluis lici
tis ⁊ etiã neceſſarijs. Uel corneli⁹ dicitur a
cornu ⁊ leos qđ eſt ppls. quaſi cornu. i. forti-
tudo populi. Ciprianus diciť a cipro qđ eſt
mixtura. ⁊ ana qđ eſt ſurſum. vel dicitur a ci
pro qđ eſt meſticia vel hereditas. Ipſe enim
habuit ſupernam mixturam gratie virtutũ.
meſticiã peccatoruʒ. ⁊ hereditatem celeſtiũ
gaudiorum. A

Orneli⁹ papa ſucceſ-
ſor ſancti Fabiani a Decio ceſa
re cũ ſuis clericis in exiliũ rele
gatur. Ibiq3 a ſancto cipriano
carthaginenſi. epiſcopo litteras conformatio
nis accepit. Tandeʒ de exilio reductus. De-
cio preſentatur. et dum immobilis ꝑmane-

ret. iuſſit euʒ Decius plumbatis cedi: precc-
pitq3 vt ad templum martis duceretur. vt ibi
aut ſacrificaret aut ſententiam capitalẽ ſub
iret. Cum ergo illuc duceretur. miles quidã
rogauit eum vt ad domum ſuam diuerteret
⁊ pro vxore ſua ſaluſtia que per quinq3 annos
paralitica iacebat oraret. Que dum ad ora-
tionẽ eius ſanata eſſet. xx. milites cum ipſa
⁊ viro ſuo domino crediderunt. Qui omnes
iubente decio ad templum martis deducti.
⁊ in illud exſpuẽtes cũ ſancto Cornelio mar-
tirizati ſunt. paſſus eſt autem circa annos
dñi. ccliij. Ciprianus autẽ cartaginẽſis epũs
in eadẽ ciuitate patrono ꝓconſuli preſentať
Qui cũ a fide nullaten⁹ mutari poſſet in exi
lium mittitur. Indeq3 reuocatus ab angli-
rico ꝓconſule. qui patrono ſucceſſerat. ſniaʒ
capitalem accepit. Qua ſententia lata dixit
ciprianus deo gratias. Cum autẽ ad locũ cũ
ſpiculatore veniſſet precepit ſuis vt eidẽ ſpi
culatori pro mercede. xv aureos darent. Ac-
cipienſq3 lintheum manu ſua oculos texit
⁊ ſic coronaʒ ſuſcepit circa annos dñi. cclvi.

¶ De ſancta eufemia. cxxxiij A

Ufemia dicitur ab eu
qđ eſt bonũ. ⁊ femina quaſi bo-
na femina. i. vtilis. honeſta ⁊ de
lectabilis: q2 hoc triplici modo
dicitur bonũ. Fuit eñi vtilis alijs ꝑ ɔuerſati
onem. honeſta ſibi ꝑ morũ cõpoſitionẽ: dele-
ctabilis deo ꝑ celeſtẽ cõtemplationem. Uel
eufemia diciť quaſi euphonia qđ eſt ſuauis
ſonoritas. Suauis aũt ſonus fit tribus mo
dis. ſ. voce vt in cãtu. pulſu vt in cythara. fla
tu vt in organo. ſic beata eufemia fecit deo
dulcem ſonum cum voce predicationis. cum
pulſu bone operationis. ⁊ cum flatu interne
deuotionis. B

Ufemia filia ſenato-
ris vidẽs xpianos tpe Dyocle-
tiani tam diuerſis penis lania-
ri: ad priſcũ iudicẽ ꝓperauit. et
xpm publice ɔfitens exemplo ſue conſtantie
etiam virorũ animos cõfortabat. Cum igi-
tur iudex xpianos ſucceſſiue occideret alios
preſẽtes eſſe iubebat vt ſaltẽ territi immo
larent dum conſtantes crudeliter laniari vi
derẽt. Cum ergo corã eufemia ſanctos cru-
deliter detrũcaret ipſa corũ cõſtantia ampli
us ꝓuocata iniuriam a iudice ſe pati clama
bat. Tũc iudex gauiſus eſt putãs eã ſacrifi-
cijs velle cõſentire. Unde cũ ab ea quam ſibi
iniuriã faceret requiſiſſet. illa ait. Cũ ſim ge
nere nobiľ. cur mihi ignotos ⁊ aduenas an
teponis ⁊ priores facis ad xpm pertingere.
⁊ ad ꝓmiſſam gloriã peruenire. Cui iudex.
Putabã te ad mẽtẽ rediſſe ⁊ gaudebã te tue
nobilitatis vľ ſexus meminiſſe. Recluſa igi
tur in carcere. ⁊ ſequenti die cũ vinctis ſine
vinculis adducta. iterum grauiſſime eſt con
queſta. cur cõtra legem imperatorum ſibi ſo
li a vinculis parceretur. Tunc alapis duriſſi
me ceditur ⁊ in carcere reccluditur. Quã iu-
dex ſecut⁹ eſt libidine opprimere voluit. Sʒ
illa viriliter reluctãte manum eius virtus di
uina cõtraxit. Tunc putans ſe incantatum
prepoſitũ domus ſue ad ipſam direxit mul-
ta ꝓmittens ſi eã faceret conſentire. Sed
ille carcerem clauſum nec clauibus aperire
potuit nec ſecuribus frãgere: donec a demo
ne arreptus. clamãs ⁊ ſeipſum dilaniãs vix
euaſit. Deinde educta poſita eſt ſuper rotaʒ
cuius vectes carbonibus pleni erant. ⁊ arti
fex intra rotã tale ſignũ trahentibus dedit.
vt qñ ſonum faceret ſimul traherent: ⁊ ſic ex
eunte igne vectes corpus eius diſſiparent.
ſed nutu dei ferramentũ quo rota tempera
batur de manu eius decidens ſonum fecit.
⁊ continuo illis trahentibus rota artificẽ cõ
minuit. ⁊ eufemiam ſtantem ſuper eam ille
ſam ſeruauit. Tunc parẽtes artificis lamẽ-
tantes ſuppoſito igne ipſam cum rota com-
burere voluerunt. Sed rota combuſta. eufe
mia ab angelo ſoluta in quodã loco excelſo
incolumis ſtare cõſpiciť. Appellianus iudi-
ci ait. Uirtus xpianorꝫ nõ niſi in ferro vinciť
Unde conſulo vt eam facias decollari. Ere
ctis ergo ſcalis cũ quidam ad eam capiendã
manum mittere vellet: mox totus paralyſi ſo-
lutus vix inde ſemiuiuus eductus eſt. C
Alius autem nomine. Soſtenes aſcendens
cõtinuo mutatus ab ea veniã petijt ⁊ euagi
nato gladio ad iudicẽ clamauit: ꝙ ſeipſʒ libẽ

rodias inſanit. Rurſus turbatur. denuo ſal-
tat. denuo caput iohannis in meſſorio cõcu
piſcit accipere. Qđ factū ad iracūdiā plus in
citauit auguſtā. Dū aūt quidā Iohānē vellet
occidere a populo eſt cõpꝛehēſus: ⁊ ad iudi-
candū traditus. Sed a p̄fecto ne occiderett
ereptus eſt. Quidā etiam ſeruus cuiuſdā p̄-
ſbyteri in eum impetū faciens ipſum occide
re molitus eſt. Qui dum a quodā teneretur
ipſum qui tenebat. ⁊ aliū aſtantē⁊ tertiū qui
percuſſit. Tūc clamoꝛe facto multis concur
rentibus plurimos interfecit. Ex illo tēpo-
re populus iohānē cuſtodiebat. eius domuꝫ
diebus ac noctibus muniens. Suadēte igit
Auguſta ep̄i cõſtantinopolim cõuenerūt et
accuſatoꝛes Iohānis foꝛtiter inſiſtere cepe
runt. Cū auteꝫ feſtiuitas natalis dn̄i ſupue
niſſet. mādauit imperatoꝛ iohāni qꝛ niſi priꝰ
criminibus exueret nõ cõmunicaret cidem
Epiſcopi autē nihil cõtra eū repererunt niſi
ꝙ poſt depoſitionē reſidere in ſede epoſcopa
li ſine decreto ꝯſilij pꝛeſumpſiſſet. ⁊ ſic dāna
uerūt eum appꝛopinquante tandem ſolēni-
tate paſcali mādauit ei imperatoꝛ nõ poſſe
ſecū in eccleſia manere. cū eū duo ꝯſilia con-
dēnaſſent. Uacabat igit Iohannes ⁊ nequa
ꝙ in eccl'iam deſcendebat. Illi qui iohāni fa
uebant iohannite dicebantur. Poſt hoc aūt
imperatoꝛ iohānē de ciuitate expelli fecit ac
duci in exiliū in quādā ciuitatē paruaꝫ vbi fi
nes ſunt ponti iperijqꝫ romani. que loca cru
delibus barbaris ſunt vicina. Sed clemens
dominus nõ permiſit diu in locꝭ talibus ath
letā ſuū fideliſſimū cõmoꝛari. Hoc Innocē-
tius papa audiens moleſte ferebat. voleſqꝫ
conſiliū celebꝛare ſcripſit clero ꝯſtantinopo
litano ne iohāni ſucceſſoꝛē aliquē oꝛdinarēt
Cum igitur longo fuiſſet itinere fatigatus
⁊ doloꝛe capitis vehementiſſime cruciatus.
necnon ⁊ ad ardoꝛē ſolis intolerabilē patere
tur ſancta illa anima i cumanis. xiiij. die mē
ſis ſeptembꝛꝭ e carne ſoluta eſt. Quo defun
cto grādo vehemēs in conſtantinopolim et
omnia ſuburbana deſcēdit dicentibus cun-
ctis hoc dei iracundia geſtum eſſe eo ꝙ iniu
ſte iohannes fuerit condemnatus. Quibus
verbis fideꝫ fecit moꝛs auguſte ꝓtinus ſub

ſecuta. Quarta nāqꝫ die poſt grandinem eſt
defuncta. Moꝛtuo quoqꝫ oīm doctoꝛe ter-
rarum. occidētales epiſcopum oꝛientalibus
nullatenus cõmunicare voluerūt. donec illiꝰ
ſacratiſſimi viri nomen inter pꝛedeceſſoꝛes
ep̄os poneretur. Uerū theodoſius chꝛiſtia-
niſſimus filius pꝛedicti archadij: qui aui ſui
nomen ⁊ pietatē tenebat. ſacras huiꝰ docto
ris reliquias in mēſe ianuario in regiam ci-
uitatē trāſferri fecit. Cui fideliſſimus popu
lus cū lampadibus ⁊ cereis obuiauit. Theo
doſius autē ſuppliciter eius adoꝛās reliqui-
as ꝓ archa deo ⁊ eudoxia genitoꝛibus ſup-
plicauit. vt ignoꝛanter delinquentibꝰ veniaꝫ
cõdonaret. Dudū eīn parentes eius moꝛtui
fuerāt hic theodoſiꝰ clemētiſſimꝰ fuit. adeo
vt nullū ſe ledētiū moꝛti adiudicaret dicens
Utinā eſſet mihi poſſibile ad vitā etiaꝫ moꝛ
tuos reuocare. eius curia monaſteriuꝫ vide
bat matutinas laudes agebat codices diui-
nos legebat. huic erat vxoꝛ nomie eudoxia
que hierico metro poemata multa confecit.
Habuitqꝫ filiā nomine eudoxiā quā valenti
niano quē ipatoꝛē fecerat dedit vxoꝛē. Hec
omnia de hiſtoꝛia tripartita extracta ſunt.
Moꝛtuus eſt autem circa annos dn̄i. cccc.

¶ De ſanctis Cornelio ⁊ Cipriano. cxxxij

COꝛnelius interpꝛeta
tur intelligēs circūciſionē. Ipſe
eīn intellexit ⁊ intelligendo ſer
uauit circūciſionē a ſupfluis lici
tis ⁊ etiā neceſſarijs. Uel cornelꝰ dicitur a
coꝛnu ⁊ leos qđ eſt ppl's. quaſi coꝛnu. i. foꝛti-
tudo populi. Ciprianus dicit a cipꝛo qđ eſt
mixtura. ⁊ ana qđ eſt ſurſum. vel dicitur a ci
pꝛo qđ eſt meſticia vel hereditas. Ipſe enim
habuit ſupernam mixturam gratie virtutū.
meſticiā peccatoꝛuꝫ. ⁊ hereditatem celeſtiū
gaudioꝛum. A

COꝛnelꝰ papa ſucceſ-
ſoꝛ ſancti Fabiani a Decio ceſa
re cū ſuis clericis in exiliū rele
gatur. Ibiqꝫ a ſancto cipꝛiano
carthagineſi. epiſcopo litteras confoꝛmatio
nis accepit. Tandeꝫ de exilio reductus. De-
cio pꝛeſentatur. et dum immobilis ꝑmane-

ret. iuſſit euꝫ Decius plumbatis cedi: pꝛece-
pitqꝫ vt ad templum martis duceret. vt ibi
aut ſacrificaret aut ſententiam capitalē ſub
iret. Cum ergo illuc duceretur. miles quidā
rogauit eum vt ad domum ſuam diuerteret
⁊ pꝛo vxoꝛe ſua ſaluſtia que per qnqꝫ annos
paralitica iacebat oꝛaret. Que dum ad oꝛa-
tionē eius ſanata eſſet. xx. milites cum ipſa
⁊ viro ſuo domino crediderunt. Qui omnes
iubente decio ad templum martis deducti.
⁊ in illud expuētes cū ſancto Cornelio mar-
tirizati ſunt. paſſus eſt autem circa annos
dn̄i. cclij. Ciprianus autē cartagineſis ep̄s
in eadē ciuitate patrono ꝓconſuli pꝛeſentat
Qui cū a fide nullatenꝰ mutari poſſet in exi
lium mittitur. Indeqꝫ reuocatus ab angli-
rico ꝓconſule. qui patrono ſucceſſerat. ſnīaꝫ
capitalem accepit. Qua ſententia lata dixit
cipꝛianus deo gratias. Cum autē ad locū cū
ſpiculatoꝛe veniſſet pꝛecepit ſuis vt eidē ſpi
culatoꝛi pꝛo mercede. xv aureos darent. Ac-
cipienſqꝫ lintheum manu ſua oculos texit
⁊ ſic coꝛonaꝫ ſuſcepit circa annos dn̄i. cclvi.

¶ De ſancta euſemia. cxxxiij A

EUſemia dicitur ab eu
qđ eſt bonū. ⁊ femina quaſi bo-
na femina. i. vtilis. honeſta ⁊ de
lectabilis: qꝛ hoc triplici modo
dicitur bonū. Fuit eīn vtilis alijs ꝑ ꝯuerſati
onem. honeſta ſibi ꝑ moꝛū cõpoſitionē: dele-
ctabilis deo ꝑ celeſtē cõtemplationem. Uel
euſemia dicit quaſi euphonia qđ eſt ſuauis
ſonoꝛitas. Suauis aūt ſonus fit tribus mo
dis. ſ. voce vt in cātu. pulſu vt in cythara. fla
tu vt in oꝛgano. ſic beata euſemia fecit deo
dulcem ſonum cum voce pꝛedicationis. cum
pulſu bone operationis. ⁊ cum flatu interne
deuotionis. B

EUſemia filia ſenato-
ris vidēs xp̄ianos tp̄e Dyocle-
tiani tam diuerſis penis lania-
ri: ad pꝛiſcū iudicē ꝓperauit. et
xp̄ꝫ publice ꝯfitens exemplo ſue conſtantie
etiam viroꝝ animos cõfoꝛtabat. Cum igi-
tur iudex xp̄ianos ſucceſſiue occideret alios
pꝛeſētes eſſe iubebat vt ſaltē territi immo

larent dum conſtantes crudeliter laniari vi
derēt. Cum ergo coꝛā euſemia ſanctos cru-
deliter detrūcaret ipſa coꝝ cõſtantia ampli
us ꝓuocata iniuriam a iudice ſe pati clama
bat. Tūc iudex gauiſus eſt putās eā ſacrifi-
cijs velle cõſentire. Unde cū ab ea quam ſibi
iniuriā faceret requiſiſſet. illa ait. Cū ſim ge
nere nobil'. cur mihi ignotos ⁊ aduenas an
teponis ⁊ pꝛioꝛes facis ad xp̄m pertingere.
⁊ ad ꝓmiſſam gloꝛiā peruenire. Cui iudex.
Putabā te ad mētē rediſſe ⁊ gaudebā te tue
nobilitatis vl' ſexus meminiſſe. Recluſa igi
tur in carcere. ⁊ ſequenti die cū vinctis ſine
vinculis adducta. iterum grauiſſime eſt con
queſta. cur cõtra legem imperatoꝛum ſibi ſo
li a vinculis parceretur. Tunc alapis duriſſi
me ceditur ⁊ in carcere recluditur. Quā iu-
dex ſecutꝰ eſt libidine oppꝛimere voluit. Sꝫ
illa viriliter reluctāte manum eius virtus di
uina cõtraxit. Tunc putans ſe incantatum
pꝛepoſitū domus ſue ad ipſam direxit mul-
ta ꝓmittens ſi eā faceret conſentire. Sed
ille carcerem clauſum nec clauibus aperire
potuit nec ſecuribus frāgere: donec a demo
ne arreptus. clamās ⁊ ſeipſum dilaniās vix
euaſit. Deinde educta poſita eſt ſuper rotaꝫ
cuius vectes carbonibus pleni erant. ⁊ arti
fex intra rotā tale ſignū trahentibus dedit.
vt qn̄ ſonum faceret ſimul traherent: ⁊ ſic ex
eunte igne vectes coꝛpus eius diſſiparent.
ſed nutu dei ferramentū quo rota tempera
batur de manu eius decidens ſonum fecit.
⁊ continuo illis trahentibus rota artificē cõ
minuit. ⁊ euſemiam ſtantem ſuper eam ille
ſam ſeruauit. Tunc parētes artificis lamē-
tantes ſuppoſito igne ipſam cum rota com-
burere voluerunt. Sed rota combuſta. euſe
mia ab angelo ſoluta in quodā loco excelſo
incolumis ſtare cõſpicit. Appellianus iudi-
ci ait. Uirtus xp̄ianoꝝ nõ niſi in ferro vincit
Unde conſulo vt eam facias decollari. Ere
ctis ergo ſcalis cū quidam ad eam capiendā
manum mittere vellet: mox totus paliſi ſo-
lutus vix inde ſemiuiuus eductus eſt. C
Alius auteꝫ nomine. Soſtenes aſcendens
cõtinuo mutatus ab ea veniā petijt ⁊ euagi
nato gladio ad iudicē clamauit: ꝙ ſeipꝫ libē

tius occideret ꝙ eam quaꝫ angeli defende
bant cōtingeret. Deniqꝫ inde educta. iudex
cancellario ſuo dixit vt ad eā omnes petulā
tes iuuenes conuocaret. Qui tādiu eam il-
luderent donec fatigata deficeret. Sed ille
ad eam ingrediens. ⁊ multas virgines ſplē
didiſſimas circa eaꝫ orantē vidēs monitis
eius protinus chriſtianus effectus eſt Pre
ſes vero ꝑ capillos virginē ſuſpendit. Sed
immobilē ꝑmanērē negato cibo in carcereꝫ
recludi fecit. vt ſeptimo die inter quattuor
magnos lapides ſicut oliua conſtringeret.
Illa vero quotidie ab angelo ſatiata duꝫ ſe
ptimo die intra lapides duriſſimos poſita
eſſet ad eius orationē ipſi lapides in cinerē
tenuiſſimū ſunt redacti. Unde preſes ſe vi-
ctum a puella erubeſcens eaꝫ in foueaꝫ pōi
ei iuſſit vbi tres tāte imanitatis beſtie erāt
ꝙ oēm hoiem deglutirēt. Que ſtatim blan-
diendo ad virginē cōcurrētes ⁊ iūctis ad in
uicem caudis ei quaſi cathedrā ad ſedendū
prebentes iudicē hoc videnteꝫ vehemētius
confuderūt. Unū cū preſes fere pre anguſtia
moreret. ingreſſus carnifex vt dn̄i ſui iniu-
riam vindicaret. gladiū in latus ſuū fixit. et
xp̄i martirē fecit Quē iudex pro mercede ve
ſte ſerica induit: ⁊ torque aurea circumdedit
Sed egrediens a leone arripitur ⁊ ab eo pe
nitus deuoratur. Unde ſui eū diutius ꝑqui-
rentes vix pauca eius oſſa cū veſte ſerica et
torque aurea reperunt. Priſcus ꝗꝫ iudex ſe
ipſum comedēs mortuus eſt inuētus. San
cta autē. Euſemia in calcedonia cū honore
ſepulta eſt. Meritis cuꝰ oēs iudei ⁊ genti
les calcedonie in xp̄m crediderunt. Paſſa
eſt autē circa annos dn̄i. cclxxx. Ambroſius
de hac virgine in prefatione ſic ait. Uirgo
alma triumphatrix euſemia virginitatis re
tinens mitram: paſſionis meruit veſtiri co-
rona Cuius precibus hoſtis inimicus euin
citur. Priſcus aduerſarius ſuperatur a for
nacis igne v̄go ſoſpes eripit̄. duri lapides
in puluerem conuertūtur. Fere maſueſcūt
collaqꝫ ſubmittūt atqꝫ omnia penarum ſup
plicia eius oratione ſuperantur Nouiſſime
gladij mucrone confoſſa. carnea relinquēs
clauſtra. celeſti choro iungitur leta. Hec ſa
cra v̄go tibi dn̄e eccleſiā tuā cōmēdet hec ꝓ
nobis peccatoribus iterpellet. hec etiā vota no
ſtra vt virgo vernulla illibata tibi preſtet.

¶ De ſancto lamperto. cxxxiiij.

Lampertus nobilis ge
nere ſed nobilior ſanctitate vite
⁊ a primeuo etatis ſue litteris
eruditus adeo ꝓ ſui ſanctitate
ab omnibus amabatur vt poſt theodarduꝫ
magiſtrum ſuum trecenſ. eccleſie in epiſco
pum meruit promoueri. Queꝫ childericus
rex plurimum diligebat ⁊ pre omnibus epī
ſcopis carū ſemper habebat Sed creſcente
inuidoruꝫ malicia eū ſine cauſa impij expel
lentes honore debito priuauerunt. ⁊ Fera-
munduꝫ in eius cathedra ſtatuerūt. At lam
pertus monaſteriū igreſſus. ꝑ ſeptē annos
ibidē optime cōuerſatus eſt. Quadā v̄o no-
cte ad orationē ſurgēs in pauimēto ꝑ igno-
rantiā ſonum fecit. Quod audiēs abbas di
xit. Quiſquis hunc fecit ſonuꝫ ſtatim vadat
ad crucē Tūc lamptus ilico nudis pedibus
in cilicio ad cruceꝫ cucurrit. ibiqꝫ tādiu ⁊ in
niue ⁊ gelu ac glacie fixus ſtetit donec fra-
tribus poſt matutinas ſe calefacientibꝰ ab
bas eū deeſſe cognouit. ⁊ audiēs a quodam
fratre ꝙ ille eſſet qui ad crucē iuiſſet eū in-
troduci fecit. ⁊ ab eo cū monachis veniā po
ſtulauit. Ille vero nō ſolū clemēter indulſit
ſed ⁊ de bono patientie eis ſublimiter predi
cauit. Poſt ſeptē annos Feramundus ex-
pulſus eſt. ⁊ ſctūs Lamptus iubente pipino
ad ſedem propriam eſt reductus. Cū aūt ſi-
cut prius v̄bo ⁊ exemplo polleret inſurgen
tes in eum duo maligni eū grauiter inſecta
re ceperūt. Quos amici pontificis eos ſicut
metuerant occiderunt. Eo tempore Lāper-
tus pipinū de quadam meretrice quaꝫ tene
bat plurimū increpauit. Dolo aūt ꝯſangui-
neus eorū qui occiſi fuerant. ⁊ frater ipſius
meretricis. domeſticus aule regie cōgrega
to exercitu domū epiſcopi circūquaqꝫ obſe-
dit volēs occiſorꝫ neceꝫ in ſanctū vindicare
lampertū. At cū puer lampto in orōne poſi-
to nunciaſſet. ille cōfiſus in dn̄o vt eos expu
gnare mucronē arripuit. Sed ad ſe rediēs

gladiū de manu ꝓiecit. meliꝰ iudicās vt ꝑſi-
ſtēdo ⁊ moriēdo vinceret. ꝙ vt ſacratas ma
nus de impiorꝫ ſanguine macularet. Tunc
vir dei ſuos ammonuit. vt pctā ſua cōfiterē
tur ⁊ mortē patiēter ſuſtinerēt. Statiqꝫ im
pij irruētes. ſctūm i orōne Lamptū ꝓſtratū ꝑ
emerūt circa annos dn̄i. dcxx. Quibꝰ diſce-
dentibꝰ q̇dā ex eiꝰ famulis euadētes corpꝰ
eius occulte ad cathedralē ecclīaꝫ nauigio
ꝑduxerūt ⁊ cū multa ciuitatꝫ meſticia ſepul-
ture dederūt.

¶ De ſctō matheo. cxxxv.

Matheus binomiꝰ ex-
titit. ſ. matheꝰ ⁊ leui. matheus
aūt interpretat̄ donū feſtinati-
onis vel donator ꝯſilij vel dicit̄
matheꝰ a magnus ⁊ theos qḋ eſt deus qua
ſi magnus deo. vel a manus ⁊ theos quaſi
manus dei. Fuit eīm donū feſtinatiōis ꝑ fe-
ſtinā ꝯuerſionē: donator ꝯſilij ꝑ ſalubrē ꝑdi
cationē. magnus deo ꝑuite ꝑfectionē manꝰ
dei ꝑ euangelij ꝯſcriptionē. Leui interp̄tat̄
aſſumptꝰ vel applicatꝰ. ſiue additus aut ap-
poſitus. Fuit eīm aſſumptus ab ex actione
vectigaliū. applicatꝰ numero apl̄orū additꝰ
ꝯſortio euāgeliſtarꝫ ⁊ appoſitus cathalogo
martirum.

Matheus apoſtolus in
ethiopia predicās in ciuitate q̄
dr̄ nadaber duos magos noīe
zaroen ⁊ arphaxat repit: qui ita
hoīes ſuis artibus dementabāt vt quoſcun
qꝫ vellent membrorū officio ⁊ ſanitate pri-
uare viderent̄. Qui in tantā ſupbiā erupue
runt vt ſe quaſi deos ab hominibus facerent
adorari. Matheus aūt apoſtolus predictā
ciuitatē ingreſſus ⁊ apud Eunuchū canda-
cis regine quē Philippus baptizauerat ho
ſpitatꝰ ita magorꝫ preſtigia detegebat. ꝙ q̇c
quid ipſi faciebant hoībus in pernicieꝫ. hoc
ipſe conuerteret in ſalutem. Eunucho autē
ſanctū matheū interrogāte quomō tot lin-
guas loqueretur ⁊ intelligeret expoſuit ei
matheus ꝙ ſpū ſancto deſcendēte oīm lin-
guarum ſcientiam recepiſſet. vt ſicut illi qui
ꝑ ſuperbiaꝫ turrim vſqꝫ in celū edificare vo
lebant pre confuſione linguarū ab edificati
one ceſſauerunt. ſic apl̄i per omniū lingua-
rum ſcientiā turrim nō de lapidibus ſed de
v̄tutibus ꝯſtruant ꝑ quā oēs q̄ crediderint
in celū aſcēdant. Tūc venit q̄ diceret magoſ
illos cū duobus aduenisſe draconibꝰ. q̄ ignē
ſulphureū ex ore ⁊ naribꝰ euomētes cūctos
hoīes occiderēt. Aplus aūt ſigno crucis ſe
muniēs ad eoſ ſecure exiuit Quē mox vt dra
cones viderūt ante eiꝰ pedes ꝓtinus dormi
erunt. Dixitqꝫ magis vbi eſt ars veſtra. Ex
citate eos ſi poteſtis. Ego aūt niſi dn̄m ro-
gaſſeꝫ qḋ in me cogitaueratis inferre i vos
ꝓtinus retorſiſſeꝫ. Cū aūt ppl̄s ꝯueniſſꝫ in
noīe ieſu draconibꝰ vt abirēt p̄cepit. Et nul-
lum ledētes ꝓtinus abierūt. Cepit ꝗꝫ ppl̄o
de gloria ꝑadiſi terreſtris magnū ſermonē
contexere aſſerens ipm̄ oibus mōtibꝰ emi
nere ⁊ ꝓximū celo eſſe. ſpinas vel tribulos
ibi non eſſe. lilia vel roſas ibi nō marceſcere
ſenectutē ibi nō euenire ſed hoiem ibi iuue
nem ſemꝑ manere. angelorū organa ibideꝫ
ſonare. aues vocatas continuo obedire. De
hoc aūt ꝑadiſo terreſtri dixit hoiem eiectuꝫ
eſſe. ſed ꝑ xp̄i natiuitatē in ꝑadiſuꝫ celeſteꝫ
reuocatuꝫ fuiſſe. Et cū hec populo loquere
tur ecce ſubito tumultus exortus eſt. i quo
regis filius mortuꝰ plangebat̄. Quē cū ma
gi ſuſcitare nō poſſent ſuadebant regi ꝙ in
deorꝫ cōſortiū raptus fuiſſet. ⁊ ideo ſimula-
chrū ⁊ tēplū ſibi cōſtrui oporteret. Predictꝰ
aūt eunuchus magos cuſtodire faciēs apo
ſtolū aduocauit. Qui orōne fuſa eū ꝓtinus
ſuſcitauit. Quapropt̄ rex noīe Egippꝰ hoc
viſo ꝑ vniuerſas ſuas ꝓuincias miſit dicēs
Uenite ⁊ videte deū in effigie hoīs latenteꝫ
Uenerūt igit̄ cuꝫ coronis aureiſqꝫ ⁊ diuerſis
ſacrificiorū generibus volentes ſacrificare
ei. Quos matheꝰ cōpeſcuit dicens. Uiri q̇d
facitis Ego deꝰ nō ſuꝫ. ſꝫ ſeruus dn̄i noſtri
ieſu xp̄i. Illi igit̄ de auro ⁊ argēto qḋ ſibi at
tulerant ipſo iubente eccl̄iam magnā fabri
cauerunt: quā intra. xxx. dierū ſpaciū ꝯſum-
mauerūt. In qua aplus. xxxiij. annis ſedit ⁊
totā egyptū ad fidē cōuertit. Rex autē egyp
pus cū vxore ſua ⁊ omni populo baptizatus
eſt. Ephigeniam quoqꝫ filiā regis apoſtolꝰ
deo dicatā pluſqꝫ ducentis virginibꝰ p̄fecit.

B Poſt hoc Hirtacus regi ſucceſſit. et
virginē pdictā cōcupiſcēs dimidiū regni ſui
aplo pmiſit: ſi eā in cōiugiū ſuū ſibi faceret
ↄſentire. Cui apls ait vt iuxta morē pdeceſ
ſoris die dñica ad eccleſiā ↄueniret. ⁊ pñte
ephigenia cū ceteris vginibus q̄ bona ſint
iuſta cōiugia audiret. Quo rex cū gaudio fe
ſtinauit putās q ephigenie vellet cōiugiū
ſuadere. Mathe⁹ igit̄ vginib⁹ ⁊ oī pplo cō
gregatis de bono matrimonij diu locutus
a rege plurimū eſt laudat⁹. credēs q hoc iō
diceret vt virginis aīm ad matrimoniū pro
uocaret. Deinde impetrato ſilētio ſermonē
repetit dicēs. Cū ergo bonū ſit matrimōiū
ſi ſaluo federe teneat̄ bñ ſcitis aſtantes q ſi
regis ſpōſam aliqs ſeruoꝝ vſurpare pſume
ret. nō ſolū regis offenſā. ſed mortē inſup
mereret̄. nō q2 vxorē duxiſſe pbat̄. ſed q2 ſpō
ſam dñi ſui accipiēs ei⁹ matrimoniū violaſ
ſe ↄuincit̄. Ita ⁊ tu rex ſciēs ephigeniā regꝪ
eterni ſpōſam effectā. ⁊ ſacro velamine con
ſecratā. quō poteris ſponſā potentioris te
tollere. ⁊ tuo matrimonio copulare. Quo
audito rex pre ira inſaniēs furibundus ab
ſceſſit. Apls aūt intrepidus ⁊ ↄſtās oēs ad
patientiā ⁊ ↄſtantiā ↄfortauit. ⁊ ephigeniā
corā ſe ex timore pſtratā cū ceteris vginib⁹
bñdixit. Poſt miſſarū aūt ſolēnia rex ſpicu
latorē miſit q iuxta altare matheū ſtantē et
expāſis manib⁹ in celū orantē miſſo a tergo
gladio interfecit ⁊ martirē fecit. Qd pplus
audiēs ad palatiū regis oīa incēſurus ppe
rabat. Sed a pſbiteris ⁊ diaconibus vix de
tenti apli martiriū cū gaudio celebrauerūt.
Rex vo cū nec p matronas ad eā directas
nec p magos ephigeniā poſſet aliquatenus
immutare totā eius domū igne copioſo val
lauit. vt ipam cū ceteris vginibus cōcrema
ret. Apls aūt eiſdē apparēs oēm ignē ab ea
rum domo excuſſit. Qui erūpens regis pa
latium inuaſit. ⁊ ſolo rege euadēte vix cum
vnico filio cūcta cōſumpſit. Statimq filius
arrept⁹ a demonio patris crimina ↄfitens
ad ſepulchrū apli pperauit. Pater vo tur
piſſimus leproſus effectus cū curari nō poſ
ſet. manu ppria gladio ſe pemit. Apls aūt
fratrē ephigenie ab aplo baptizatū regē cō
ſtituit. Qui p annos. lxx. regnauit ⁊ filiū ſuū
ſibi ſubſtituēs xpianū cultū magnifice am
pliauit ⁊ totā ethiopie pruinciā eccliis xpi re
pleuit. Zaroes aūt ⁊ arphaxat ab ea die qua
regis filiū apls ſuſcitauit in pſidē fugerunt.
Sed ſimon ⁊ iudas eos ibidē vicerūt. C
Notandū q in beato matheo quattuor pri
cipaliter ↄſiderantur. Primū eſt obediētie
velocitas. q2 mox vt xps eū vocauit. ↄtinuo
teloneū reliquit: nec dños ſuos timēs rōes
vectigaliū impfectas reliqt ⁊ xpo pfecte ad
heſit. Pro hac velocitate obediētie quidā
occaſionē erroris ſibi aſſumpſerūt. ſicut re
citat hiero. in originali ſup pdictū locum di
cens. Arguit in hoc loco porphirius ⁊ iulia
nus auguſtus vel imperitiam hiſtorici mē
tientis vel ſtultitiā eorum qui ſtatim ſecuti
ſunt ſaluatorē quaſi irrationabiliter queli
bet vocantē hoiē ſint ſecuti cū tante virtu
tes tantaq ſigna pceſſerint que apoſtolos
anteq̄ crederent vidiſſe nō dubiū eſt. Cer
te fulgor ipſe ⁊ maieſtas diuinitatis occul
ta q etiā in humana facie relucebat ex pri
ad ſe videntes trahere poterat aſpectu. Si
enim in magnete lapide hec eſſe virtus dici
tur vt anulos ⁊ feſtucas ſibi copulet q̄to ma
gis dñs omniū creaturarum ad ſe poterat
trahere quos volebat. Hec hieronim⁹. Se
cundū eſt eius largitas ſiue liberalitas: q2
ſtatim fecit ei conuiuiū in domo ſua. Quod
quidem conuiuiū non tantū fuit magnū ra
tione laute pparatiōis. ſed etiā fuit magnū
primo ratione voti. quia cū magno affectu
⁊ deſiderio ipm recepit. Secūdo ratione mi
ſterij. quia illud fuit indicatiuū magni miſte
rij. Qd miſteriū exponit gloſa ſup Lucā di
cens. Qui domicilio chriſtū recipit interno
maximis exuberantium paſcitur delectati
onibus voluptatū. Tertio ratione documē
torum. q2 ibi magna documēta exhibuit. ſi
cut miā volo ⁊ nō ſacrificiū ⁊ nō egēt q ſani
ſunt medico ⁊c. Quarto ratione inuitatorū
q2 magni diſcūbentes etiā inuitati fuerūt
ſcz xpus ⁊ diſcipuli eius. Tertiū eius humi
litas que apparuit i duobus. Primo in hoc
q ſe publicanū manifeſtauit. Ceteri euan
geliſte vt dicit glo. verecundie cauſa ⁊ euan

geliſte honore nomē vulgatū nō ponūt. Ip
ſe ſm q ſcriptum eſt iuſtus in primis accu
ſator eſt ſui. matheum ſe ⁊ publicanum no
minat vt oſtendat nullū cōuerſū debere de
ſalute diffidere. cū apls ⁊ euangeliſta de pu
blicano repēte ſit factus. Secūdo in hoc q
ad ſuas iniurias patiens fuit. Quādo enim
phariſei murmurabāt q xps ad hoiem pec
catorē diuertiſſet potauiſſet eis Mathe⁹ re
ſpōdiſſe ac dixiſſe. Uos potius miſeri ac pec
catores eſtis q vos iuſtos arbitrātes medi
cū refugitis. Ego aūt iā peccator dici nō
valeo quia ad medicū ſalutis cōfugio ⁊ eidē
vulnus meū nō abſcōdo. D Quartū eſt
euangelij ipſius in ecclia magna ſolēnitas.
Eius enim euangeliū pre ceteris euāgelijs
magis i eccleſia frequētat̄ ſicut ⁊ pſalmi da
uid ⁊ eple pauli p ceteris ſcripturis ampli⁹
in ecclia recitant̄. Cui⁹ hec eſt ratio: qm te
ſte iacobo tria ſunt genera pctōꝝ. ſ. peccatū
ſupbie: luxurie ⁊ auaricie. Peccato ſupbie
peccauit ſaulus a ſaule ſupbiſſimo rege di
ctus qui eccliam ſupra modū perſecut⁹ eſt.
Peccato luxurie peccauit dauid q adulteriū
cōmiſit ⁊ ppter ipm adulteriū fideliſſimū
militē vriam occidit. Peccato auaricie pec
cauit Matheus q p auariciā lucris turpib⁹
inhiabat. Fuit eñi teloneariꝰ. Eſt autē te
loneū vt dicit yſidorus: loc⁹ in portu maris
vbi merces nauiū ⁊ nautarum emolumēta
reddūtur. Telos aūt grece vt dicit Beda la
tine dicit̄ vectigal. Licet igit̄ iſti pctōres exti
terint eorū tñ pnia adeo deo placuit. vt nō
ſolū dñs eorū culpis ignoſceret. ſed etiā in
eis dona ſua multiplicius cumularet. Nā
ſeuiſſimū pſecutorē fecit fideliſſimū pdica
torem. adulterum ⁊ homicidam fecit pphe
tam ⁊ pſalmiſtā. lucris inhiantem ⁊ cupidū
fecit apoſtolū ⁊ euangeliſtam. Ideo igitur
horum trium dictā nobis tam frequentius
recitantur. vt nullus qui conuerti voluerit
deſperet de venia: quando tantos in culpa
tales conſpicit fuiſſe in gratia. Notandum
inſuper q ſm beatum Ambroſium circa cō
uerſionem beati mathei quedam ex parte
medici. quedā ex parte infirmi ſanati. que
dam ex parte modi ſanandi conſiderantur.
In medico tria fuerūt. ſ. ſapientia qua radi
cem morbi cognouit: bonitas qua medica
menta adhibuit. potētia qua ipm tā ſubito
mutare potuit. De his trib⁹ ſic idē dicit Am
broſius in pſona ipſi⁹ Mathei. Hic poteſt
auferre cordis mei dolorē ⁊ aie pallorē qui
nouit occulta. Et hoc q̄tū ad primū. Inue
ni medicū qui i celis habitat ⁊ in terris ſpar
git medicamēta. Hoc q̄tū ad ſcdm. Hic po
teſt ſolus ſanare vulnera mea q neſcit ſua.
Hoc q̄tū ad tertiū. In ipſo aūt infirmo ſa
nato. ſ. in beato Matheo tria ↄſiderantur
ſm q dictus Ambroſius oſtēdit. Ipe nāq
morbū pfecte exuit curanti gratus extitit ⁊
in ſanitate recepta ſemp mūdū ſe ſeruauit.
Unde ait. Sequebat̄ mathe⁹ iam let⁹ ⁊ a
lacer ⁊ exultabat dicēs Iam nō publicanū
gero. iā nō porto leui. Exui leui poſtq̄ xpm
indui. Et hoc quo ad pmū. Odio gen⁹ meū
fugio vitā meā ſolū te ſequor dñe ieſu qui ſa
nas vulnera mea Hoc quo ad ſecundum.
Quis eſt qui me ſeparat a charitate dei que
in me eſt. tribulatio anguſtia. an fames.
Hoc quo ad tertiū. Modus autē ſanandi
ſm beatū ambroſiū triplex fuit. Primo eñi
xpus ipſum vinculis ligauit. Secūdo caute
rium ipſum impreſſit. tertio omnē putredi
nem emūdauit. Unde ait ambro. loquens
in pſona mathei. Ligatus ſū fidei clauis ⁊
bonis cōpedib⁹ charitatis Aufer ieſu meo
rum putredines peccatorū dū habes vincu
lis charitatis ligatū. Seca quecūq inuene
ris vicioſū. Hoc q̄tū ad primū. De māda
tum tuū ſicut cauteriū impſſum tenebo. ⁊ ſi
vrit cauteriū mandati tñ putrefacta carnis
exurit ne ad virus ſerpat cōtagio. Et ſi mor
det medicamentū tamē vlceris tollit viciū
q̄tum ad ſecūdū Ueni cito dñe incidens oc
cultas ⁊ latētes vallas paſſiones. Aperi ci
to vuln⁹ne noxius ſerpat humor. emūda oē
quod fetidū eſt peregrino lauacro. Hoc q̄
tum ad tertiū. Eius aūt euangelium anno
dñi. d. quod manibus ſuis ſcripſerat cū oſſi
bus beati barnabe repertū eſt. Qd quidem
euangeliū btūs barnabas ſecū ferebat: ⁊ ſu
per infirmos illud ponēs omnes tam fide
barnabe q̄ merito mathei ↄtinuo liberabat

¶ De ſancto mauricio. cxxxvi

Mauricius dicitur a ma
ri ⁊ cis qđ ẽ vomēs vel durus
⁊ us qđ interpretatur cōſiliator
vel feſtinās. Uel dicitur a mau-
ron qđ ſm yſidorū grece dicitur nigrū. Ipſe nā
q̃ȝ habuit amaritudinē pro incolatu miſerie
⁊ dilatione patrie. Fuit vomēs ꝑ ſupfluorū
abiectionē. durus ⁊ firmus ꝑ tormētorū ꝑ
peſſionē: cōſiliator ꝑ cōmilitonū exhortatio-
nem. feſtinās ꝑ feruorē ⁊ bonorū operū mul-
tiplicationē. niger per ſui deſpectionē. Hu-
ius paſſionē ſcripſit ⁊ cōpilauit beatꝰ eucha
rius lugdunēſ archieps. A

Mauricius in ſacratiſſi
ma legiōe q̄ thebea dicitur dux
extitiſſe ꝑhibetur. Dicti autē ſunt
thebei a ciuitate ſua q̄ thebea
nūcupata eſt. Eſt autē ipſa regio in partibꝰ
orientis vltra fines arabie habilis opibus.
fructibus fertilis arborībꝰ delectabilis. Ha
bitatores vero illius regionis dicuntur eſſe
magni corporibus armis ſtrenui. in bello
fortiſſimi callidi ingenio: ſapientia locuple-
tiſſimi. Ipſa aūt ciuitas cētū portas habuit
⁊ ſup nilū fluuiū qui de paradiſo egreditur ⁊
gyon dicitur ſita fuit. De qua dicitur. Ecce vetus
thebea cētū iacet obruta portis. His iacobꝰ
frater dñi verbū ſalutis ꝑdicauit: ⁊ fideȝ xp̄i
ꝑfecte eos docuit. Diocletianus ⁊ maximia
nus qui ceperūt anno dñi. cclxxxvij. volētes
fidē xp̄i penitus extirpare. tales epiſtolas ꝑ
oēs ꝓuincias in quibus xp̄iani morabantur
trāſmiſerūt. Si aliquid determinari oporte
ret aut ſciri: ⁊ totus mundꝰ ex vna ꝑte ꝯgre
gatus eſſet. ⁊ ſola roma ex alia parte ꝯſiſte-
ret. mundus totus victꝰ fugeret ⁊ ſola roma
in culmine ſciētie remaneret. Cur ergo vos
parua plebecula eius preceptis reſiſtitis. et
cōtra ipſius ſtatuta tam ſtolide ſuperbitis.
Aut igitur deorū immortaliū fidē ſuſcipite. aut
immutabilis de vobis ſnīa ꝓferetur dānatōis
Chriſtiani aūt hmōi lrās ſuſcipientes. nun
cios oēs vacuos remiſerūt. Tūc diocletianꝰ
⁊ maximianus in irā cōmoti ꝑ oēs ꝓuincias
miſerūt. vt oēs bellicis armis apti ad romā
venirent: vt oēs rebelles romano imperio
ſubiugarēt. Littere autē auguſtorū ad popu-
lum theodorū delate ſunt. Qui populus ſm
dei preceptū que dei erāt deo ⁊ que erāt ceſa
ris caſari reddebant. Congregantes igitur
electā militū legionē ſcȝ ſex milia ſexcentos
ſexagintaſex eos ad imperatorē miſerūt: vt
in bellis iuſtis imperatorē iuuarent. nō vt cō
tra xp̄ianos arma mouerēt: ſed eos potiꝰ de
fenſarēt. Huic aūt ſacratiſſime legioni dux
erat inclitus vir mauricius ſigniferi aūt can
didus innocentius exuperius victor ⁊ ꝯſtan
tius. Diocletianus igitur maximianū quē ſibi
in collegā imperij aſſumpſerat ꝯtra gallias
cū infinito exercitu miſit ⁊ ei legionē thebeā
ſociauit. Hi a ſctō marcellino papa exhorta
ti ſunt. vt ante gladijs interirent ꝙ̄ fideȝ xp̄i
ceperāt violarent. B Cū igitur vniuerſus
exercitus montes alpiū trāſmeaſſet. ⁊ otto-
dorū aduenīſſet iubet imperator vt oēs qui
ſecū erāt idolis imolarent ⁊ contra rebelles
imperio ⁊ maxime cōtra xp̄ianos vnanimi-
ter ꝯiurarent. Qđ ſancti milites audientes
octo miliaribus ab exercitu receſſerunt: ⁊ in
quodā loco ameno cui agnū nomē eſt iuxta
rhodanū cōſederūt: Quod audiēs maximia
nus miſſis militibus precepit vt ad deorū ſa
crificia cū alijs feſtinarēt. qui ſe nō poſſe fa-
cere reſponderūt. vtpote qui fidem xp̄i habe
rent. Tunc imperator ira ſuccēſus ait. Iun
gitur deſpectui meo celeſtis iniuria ⁊ mecū
religio romana cōtēnitur. Sētiat contumax
miles nō ſolū mihi ſed etiam dijs meis non
poſſe dare vindictā. Tūc ceſar miſſis militi-
bus iuſſit. vt aut dijs ſacrificare eos cōpelle
rent: aut decimū quēq̃ȝ eorū protinus decol
larent. Sancti igitur cū gaudio capita extē-
dentes. vnꝰ ante alterū feſtinabat. ⁊ ad mor
tem preuenire certabat. Tūc ſanctus mau-
ritius aſſurgens inter cetera ſic concionatꝰ
eſt. Congratulor vobis. q2 pro fide chriſti
omnes mori parati eſtis. Commilito-
nes veſtros necari ſuſtinui. quia vos ad paſ
ſionem pro chriſto paratos vidi et domi-
ni mandatum ſeruaui. qui ait petro. Mit-
te gladium in vaginam. Quia ergo iam
commilitonum corporibus vallati ſumus

⁊ ſociorum ſanguinibus rubricatas veſtes
habemus noſipſos ad martiriuȝ ſequamur
Hec ergo ſi placet ceſari mādemꝰ reſpōſa.
Milites tui imꝑator ſumꝰ. ⁊ ad defenſionē
reipublice arma ſuſcepimꝰ Nō eſt in nobis
ꝓditio nō formido. ſȝ xp̄i fidē nullatenꝰ de-
ſeremus. Cum hoc imꝑator audiſſet iuſſit
iterū vt decimū trucidarent. Quo facto exu
perius ſignifer vexillū arripiēs ⁊ inter com
militones ſtās dixit. Glorioſus dux noſter
mauricius de noſtrorū cōmilitonū gloria eſt
locutus. nec exuperius ſignifer noſter. ideo
hec arma arripuit vt talibꝰ reſiſtamꝰ. Proij
ciant dextere noſtre arma hec carnalia ⁊ ar
mentur virtutibus ⁊ talia ſi placet ceſari re-
mandemus. Milites ſumꝰ imꝑator tui. ſer
ui autē quē libere ꝓfitemur xp̄i. Tibi debe-
mus militiā. illi innocentiā a te laboris ſti-
pendiū. ab illo exordiū ſumpſimꝰ vite. Oīa
ꝓ ipſo tormenta ſuſcipere parati ſumus. et
ab eius fide nunꝙ̄ diſcedemꝰ. Tūc impius
ceſar iuſſit ſuū exercitū totā legionē circun-
dare. ita vt vnus euadere nō poſſet Uallantur
igitur milites xp̄i a militibꝰ diaboli ⁊ nephā
dis manibus trucidantur ⁊ pedibus equoruȝ
conculcantur. ⁊ xp̄o precioſi martires cōſecrā
tur. paſſi ſunt autē circa ānos dñi. cclxxxvij.
Dei aūt nutu ꝙ̄ plures euaſerunt vt in regi
ones alias venientes xp̄i nomen ꝑdicarent.
⁊ glorioſiſſime in locis alijs triumpharent.
Ex quibus fuiſſe dicūtur ſoluto auentor et
octauius apud thaurinū alexāder apud per
gamum. ſecundus apud vintinū necnon et
beatus conſtantius ⁊ victor ⁊ vrſus ⁊ ꝙ̄ plu
res alij. Cū igitur carnifices predā diuide-
rent ⁊ inſimul epularentur quendaȝ ſenem
noīe victorē inde caſu tranſeuntē ad ſecum
conuiuandū inuitant Ille autē requirere ce
pit quomodo inter tot milia occiſorū poſſent
cū gaudio epulari. Cū autē a quodā audiſſȝ
ꝙ pro fide xp̄i mortui eſſent ſuſpirās ille ve
hemēter ingemuit beatū oīno ſe clamitās
ſi cū illis fuiſſet occiſus. Cū aūt cōperiſſent
quoniam xp̄ianus eſſet in eū impetuȝ fece-
runt ⁊ ipſum protinus trucidarunt. C
Poſt hec autem maximianus apud medio
lanum. diocletianus vero apud nicomediā
vna die purpuram depoſuerunt vt priuataȝ
vitam agerent ⁊ adoleſcentiores. ſ. conſtan
tius ⁊ maximus ⁊ galerius poſt ceſares fa-
cerent imperarēt. Sed cū maximianꝰ iterū
tirannice imperare vellet a conſtantio gene
ro ſuo perſecutus ſuſpendio vitā finiuit. tā
dem corpus ſancti innocentij de eadem le-
gione in vndā rhodani immerſum a domi-
ciano genauenſi ⁊ gratho auguſtano ⁊ pro-
thaſio eiuſdē loci epiſcopis cum alijs in ec-
cleſia eſt ſepultꝰ. In cuius conſtructione q̇-
daȝ gētilis artifex erat qui alijs die dñico ſo
lemnizantibus ſolus opus ſuum exercebat
Adeſt ſanctoruȝ exercitus. rapitur. ceditur.
⁊ arguitur quod opus ſuū prophanꝰ aſſum-
pſerit. ⁊ die dñica cū alij diuinis intenderēt
ipſe operibꝰ mechanicis inhiaret. correctꝰ
ad eccleſiā cucurrit ⁊ ſe fieri xp̄ianū poſtula
uit. Ambroſius in prefatione de his marti-
ribus ſic ait. Caterua fideliū diuino lucrata
lumine: ab extremis terre finibus veniens
tibi fideliter ſupplicauit. Et tam corporis
bellatorum legio mucronibus circūſepta ꝙ̄
q̃ȝ ſpiritualibus etiā armis vallata ad mar-
tirium vigili cōſtantia ꝓperauit. quos peſti
fer tirannus vt eos metu perterreret ad in
teremptionē ſupplicij gladio decimauit. at
q̃ȝ poſtmodū cōſtanter eos perdurantes in
fide vniuerſos pariter capite plecti precepit
Sed hi tanto charitatis ardore feruebāt vt
eiectis armis flexo poplite paſſim genicu-
lantes ſpiculatorū tela hilari corde ſuſcipe
rēt. Inter quos btūs mauriciꝰ tūc fidei amo
re ſuccēſus decertādo martirij eſt coronam
adeptus. hec amb. Mulier q̄dā filiū ſuū ab
bati monaſterij in quo ſanctorū martirū cor
pora requieſcunt erudienduȝ tradidit. quē in
breui defunctū irremediabili luctu plange
bat. Cui apparens mauricius cur filiū ſuū
ſic fleret q̄ſiuit q̄ ſibi reſpōdit ꝙ quādiu viueret
a lachrimis nō ceſſaret. Cui ille. Noli cum
flere vt mortuū. ſed ſcias eū habitare nobiſ
cum. Quod ſi ꝓbare deſideras cras ⁊ in om
nibus diebus vite tue ſi ad matutinas ſur-
rexeris vocē eius inter monachorū pſallen
tium voces audire valebis. Qđ illa ſp fecit
⁊ vocē filij cuȝ monachis cantantē ſemꝑ di

ſcernēs audiuit. Rex gauranic⁹ cū theſauros ſuos relictis ſeculi pompis pauꝑibus ⁊ eccleſijs erogaret. quēdā preſbiterū miſit vt ſibi de ſacroſanctis ipſoꝝ reliquijs aſportaret. Qui cū reliquijs impetratis rediens. dum nauis orta tempeſtate in lacu lauſanē ſi periret. capſam cū reliquijs fluctib⁹ oppoſuit ⁊ mox ſecuta fuit tranquilitas magna. Anno dn̄i. dcccclxij. cū quidā monachi obtētu karoli a nicolao papa corpora ſancti vrbani pape ⁊ ſancti tyburcij martiris ipetraſſent. ⁊ redeuntes ſanctorū martirū eccl'iaʒ viſitaſſent ab abbate ⁊ monachis impetrarunt vt corp⁹ ſcti mauricij ⁊ caput ſcti innocētij apd̄ antiſiodorū i eccl'ia quā ſctūs germanus eiſdē martiribus dudū dedicauerat tranſportarēt. Refert petrus damiani ꝙ in burgūdia erat quidā clericus ſuꝑbus ⁊ ambitioſus qui quādā eccleſiā ſancti mauricij ſibi vſurpauerat quodam potēte milite ſibi plurimū obſiſtente. Dū aūt quadā die miſſa cantaretur. ⁊ in fine euangelij diceret. oīs q̇ ſe exaltat humiliabit̃ deriſit miſer ⁊ ait falſum eſt. Nā ſi ego meis hoſtibus me humiliaſſeʒ. tot hodie diuitias eccleſie nō haberē Et ecce fulmen inſtar gladij in os eius per quod blaſphemieverba euomuit introiuit ⁊ ſubito eum extinxit.

¶ De ſancta Juſtina. cxxxvij. A

Juſtina a iuſticia dicta eſt. Jpſa ēm̄ ꝑ iuſticiā vnicuiqꝫ qd̄ ſuū eſt reddidit. ſ. deo obedientiā. ſuperiori prelato reuerentiam. pari cōcordiā inferiori diſciplinaʒ inimicis patientiam. miſeris ⁊ afflictis cōpaſſionem operoſam. ſibi ſanctimoniā. ⁊ ꝓximis charitatem. B

Juſtina virgo de ciuitate antiochie filia ſacerdot' ido lorum quotidie ad feneſtram ſedens preluʒ dyaconū euangeliū legentem audiebat a quo tandem conuerſa eſt. quod cum mater patri in lecto retuliſſet ⁊ ambo dormiſſent xp̄us cum angelis apparuit eis dicēs. Venite ad me: ⁊ dabo vobis regnum celorū. Qui euigilantes ſtatim cū filia ſua ſe baptizari fecerunt. Hec ergo iuſtina virgo a cypriano pluri muʒ moleſtata. ipſum tandem ad fidem conuertit. Cyprianus enim a ſua pueritia magus extiterat. Nam cum ſeptem annorum eſſet a parentibus diabolo conſecratus eſt. Hic igit̃ magice arti inſeruiebat. ⁊ matronas in iumenta conuertere videbatur. ⁊ multa alia p̄ſtigia exercebat. Ardens igitur in amore iuſtine virginis ad magicas artes ſe contulit vt ipſam pro ſe: vel pro viro quodā acladio qui ſimiliter in eius amorem exercerat poſſet habere. Aduocat igitur demonē vt ad ſe veniat ⁊ iuſtinam per eum valeat habere. Adueniens. demon dixit ei. Quid me vocaſti. Cui cyprianus. Amo virginē de galileis. potes ne facere: vt ipſam habeā ⁊ voluntatem meā ſecū perficiā. Cui demon Ego q̇ hoīeʒ de ꝑadiſo eijcere potui: cain fratrē ſuū occidere ꝓcuraui. iudeos xp̄m occidere feci. homines ꝑturbaui. Et nō potero facere. vt vnā puellam habeas. ⁊ ea iuxta tuum placitum fruaris. Vnguentū hoc accipe ⁊ circa domū eius de foris ſparge. ⁊ ego ſuperueniēs cor eius in tuū amorē incendā ⁊ tibi eā aſſentire compellā. Sequēti nocte demon ad eam ingreditur. ⁊ cor eius ad amorem illicitū incitare conat̃. Quod illa ſentiens deuote ſe dn̄o cōmendauit. ⁊ totum corpus ſuū ſigno crucis muniuit Ad ſignū autē ſancte crucis diabolus territ⁹ fugit ⁊ ad cyprianū veniēs ante eū ſtetit. Cui Ciprianus dixit. Quare non adduxiſti ad me virginē illā. Cui demō Vidi in ea quoddā ſignū. ⁊ contabui. ⁊ oīs virtus in me defecit. Cyprianus autem eū dimiſit ⁊ alium fortiorem vocauit. Cui demon. Audiui tuā iuſſionē ⁊ vidi illius impoſſibilitatē. Sed ego emendabo ⁊ tuam complebo voluntatem. Aggrediar eam ⁊ cor ei⁹ vulnerabo in amorem libidinis ⁊ ea iuxta deſiderium tuum ꝑfrueris. Jngrediens igitur diabolus nitebatur ei perſuadere ⁊ animuʒ eius ad amorem illicitum inflāmare. Jlla autē ſe deo deuote recōmendās ſigno crucis omnem temptationem repulit. et inſufflans in demonē ꝓtinus eū abiecit. Demon aūt confuſus abijt ⁊ aufugit ⁊ ante cyprianum ſtetit. Ad quem ciprianus. Et vbi eſt virgo ad quam te tranſmiſi. Et demon. Victū me fateor ⁊ qualiter dicere pertimeſco. Quoddā ēm̄ ſignū terribile in ea vidi: et cōtinuo robur oē amiſi. Tūc ciprianus eum deridens dimiſit. ⁊ ipſum principē demonū aduocauit. Cūqꝫ veniſſet ad eū dixit. Que eſt virtus veſtra tam modica vt vincatur ab vna puella. Dixit demon. Ecce egrediēs varijs febribus eā vexabo ⁊ aīm eius ardenti⁹ inflāmabo: ⁊ totū corpus eius vehemēti ardore reſpergā. ⁊ freneticā illā faciaʒ ⁊ varia ſibi fantaſmata offerā: ⁊ media nocte eā adducam tibi. Tunc diabolus in ſpecieʒ vni⁹ virginis ſe tranſfigurauit. ⁊ ad virginem veniens dixit. Ecce ad te venio quia tecū in caſtitate viuere concupiſco. Verūtamen dic q̄ſo te. que nā certaminis noſtri merces erit Cui ſancta virgo reſpondit. Merces quidē multa labor modic⁹. Dicit ei demon. Quid eſt ergo quod deus precepit. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram. Timeo ergo bona ſocia ꝙ ſi in virginitate manſerimus verbū dei irritū faciemus ⁊ velut contēnentes ⁊ inobedientes in graue iudiciū decidemus. ⁊ vnde videbamur ſperare premium. graue incurremus tormentū. Cepit aūt cor virginis grauibus cogitatiōibus ꝑ immiſſionem demonis ꝯcuti ⁊ ardore cōcupiſcentie forti⁹ inflāmari adeo vt iā ſurgēs abire vellet. Tunc ſancta virgo ad ſe reuerſa ⁊ q̇s eſſet qui ſecum loqueretur intelligens. continuo ſe cruce muniuit ⁊ in diaboluʒ ſufflās ipſum inſtar cere ꝓtinus liqueſecit ⁊ ab omni temptatiōe ſtatim liberatā ſe ſenſit. C

Poſtmodū diabol⁹ i ſpeciē iuuenis pulcherrimi ſe trāſfigurauit ⁊ thalamū ei⁹ igrediēs cū ipſa in lectulo iaceret. impudēter in eius lectulū ꝓſiliuit. ⁊ in eius amplexus ruere voluit. Quod videns iuſtina ⁊ malignū ſpiritū adeſſe cognoſcēs. mox ſigni crucis edidit ⁊ inſtar cere diabolū liq̄fecit. Tunc diabolus permittente deo febribus eam fatigans et plures congregibus ⁊ armētis occidēs maximam mortalitateʒ in tota anthiochia futuraʒ per demoniacos ꝑdicebat niſi iuſtina coniugio conſentiret. Quapropter tota ciuitas morbo languēs ad ianuā parentū iuſtine conuenit. clamans vt iuſtinā ꝯiugio traderent. ⁊ ſic ciuitatē a tanto periculo liberarent. Sed cuʒ iuſtina nullatenus conſentiret. et ex hoc mortē eidē oēs minarētur. vij. anno mortalitatis ipſa pro eis orauit ⁊ oēʒ peſtilentiā ꝓpulſauit. Vidēs diabolus ꝙ nihil ꝓficeret in formā iuſtine ſe trāſmutauit vt famā iuſtine pollueret. ⁊ ciprianum deludēs ſe iuſtinā ad ſe adduxiſſe iactabat. Pergens igit̃ diabolus ad Ciprianū in ſpecie iuſtine ad ipſuʒ cucurrit ⁊ eū quaſi q̇ eius amore langueret oſculari voluit. Quā ciprianus videns ⁊ iuſtinā eſſe credēs. gaudio replet⁹ ait. Bene veniſti iuſtina omniuʒ feminarū decora. Mox vt ciprianus nomen iuſtine nominauit. diabolus nomen illud ferre nō potuit: ſed ad eius prolationeʒ inſtar fumi ſtatiʒ euanuit. Quapropter ciprianus deluſum ſe videns triſtis remanſit. Vnde ⁊ amplius in amorem iuſtine eſtuans ad oſtium virginis diu vigilauit ⁊ qn̄qꝫ in feminā qn̄qꝫ in auem vt videbatur arte magica ſe cōmutans cū veniſſet ad oſtium virginis neqꝫ femina neqꝫ auis ſed ciprian⁹ ꝓtinus apparebat. Acladius quoqꝫ arte diabolica mutatus i paſſereʒ cū ad feneſtrā iuſtine volaſſet mox vt virgo eum aſpexit nō paſſer ſed acladius apparuit. anguſtiariqꝫ nimis cepit ac tremere. quia nec fugere poterat nec ſalire Timens vero iuſtina ne caderet ⁊ crepare ⁊ eum per ſcalam deponi fecit: ⁊ admonēs vt a ſua veſania ceſſaret. ne iuxta leges tanq̄ maleficus puniretur. Jſta oīa ſ'm figmēta diabolica ad quandam apparentiam fiebant. D Victus igitur per oīa diabolus ad ciprianum redijt: ⁊ ante eum confuſus ſtetit. Cui dixit ciprianus. Nunqd̄ et tu victus es. Que eſt miſer virtus veſtra vt vnā puellam nō poſſitis vincere: nec in eam poteſtatē habere. ſed ecōuerſo ip̄a vos. vincat ⁊ tam miſerabiliter vos ꝓſternat. Dic tū mihi obſecro in quo eſt eius tā maxima fortitudo Cui demon ait. Si mihi iuraueris vt a me nequāq̄ recedas virtutē eius victorie tibi pandam. Cui ciprianus. Per quid tibi iurabo. Cui demon. Jura mihi ꝑ virtu-

tes meas magias ꝙ a me nunꝙ̄ diſcedas.
Dixit ei ciprianus. Per virtutes tuas ma-
gicas tibi iuro ꝙ a te nunꝙ̄ diſcedā. Tūc di
abol' quaſi ſecur'ei dixit. Puella illa ſignuꝫ
crucifixi edidit. ꝛ ſtatim ꝯtabui ꝛ oēm virtu
tem amiſi: ꝛ quaſi cera a facie ignis effluxi.
Dicit ei ciprian'. Ergo crucifixus maior te
eſt. Et demon. Utiqꝫ maior oibus eſt ꝛ nos
ꝛ oēs quos hic decipimus tradet igni in ex-
tinguibili cruciādos. Cui ciprianus. Ergo ꝛ
ego amic' debeo fieri crucifixi ne tātā aliquā
do penā incurrā. Cui diabolus. Iuraſti mi-
hi ꝑ virtutes mei exercitus: ꝑ quas nemo ꝑ-
iurare valꝫ: ꝙ a me nūꝙ̄ diſcederes. Ad quē
ciprianus. Te ꝛ oēs fumigantes tuas virtu
tes ꝯtēno. ꝛ tibi ꝛ oibus diabolis tuis abre-
nuncio ꝛ crucifixi ſalutari ſigno me munio.
Statimqꝫ ab eo diabolus cōfuſus diſceſſit.
Tūc ciprianus ad epm iuit. Quē vidēs eps
ꝛ credēs eū veniſſe vt xpianos in errorē mit
teret. ait ei. Sufficiāt tibi cipriane hi qui fo
ris ſunt. Nihil em̄ poteris aduerſus eccleſi-
am dei. Iuncta eſt em̄ virt' xpi. Cui ciprian'
Certus ſum qꝛ iuncta eſt virtus xpi. Narrāſ
qꝫ q̄ ſibi acciderant ab eo ſe baptizari fecit.
Qui poſtmodū tā in ſciā ꝙ̄ in vita valde ꝓfi
ciens mortuo epo ipſe in epm ordinatus eſt
Beataꝫ vero virginē iuſtinā in monaſterio
poſuit. ꝛ multis ſacris virginibus eā ibidem
in abbatiſſam prefecit. Sanctus aūt priſcia
nus. martiribus epl'as ſepe mittebat. ꝛ eos
in certamine roborabat. Comes aūt regio-
nis illius audiēs ciprianı ꝛ iuſtine eos ad ſe
preſentari fecit. ꝛ an ſacrificare vellent req̇-
ſiuit. Qui dū in fide chriſti ꝑſiſterēt firmi iuſ
ſit eos in ſartagineꝫ plenā cera pice ꝛ adipe
poni. Qui tm̄ eis mirum refrigeriū preſtitit.
nec aliqd̓ ſuppliciū irrogauit. Sacerdos au
tem idoloꝝ prefecto dixit. Iubeas me ante
ſartaginē ſtare: ꝛ confeſtim vincam oēm vir
tutem coꝝ. Cū ergo iuxta ſartaginē veniſſꝫ
dixit. Magn' eſt deus hercules ꝛ paternoꝝ
iupiter. Et ecce cōtinuo de ſartagine ignis
exiuit ꝛ penitus eū cōſumpſit. Tunc cipria-
nus ꝛ iuſtina de ſartagine extrahunt ꝛ data
ſuper eos ſnia pariter decollant. Horū cor-
pora cū ſeptē diebus ad canes ꝓiecta māſiſ-
ſent poſtmodū romā trāſlata ſunt. Nūc aūt
vt dicitur placēcie requieſcūt. Paſſi ſunt au
tē. vi. kal'. octobris. circa ānos dñi. cclxxxvij.
ſub diocletiano.

¶ De ſanctis coſma ꝛ damiano. cxxxviij

Cosmas dicitur a coſ-
mos qđ eſt forma vel ornatus.
Uel ſm̄ hiſidoꝝ coſmos grece di
citur mūdus latine. Fuit enim
forma alijs in exēplis ornatus virtutib' bo-
nis. mundus ab oibus vitijs. Damianus di
ctus eſt a dama quadam beſtia que humilis
eſt ꝛ manſueta. Uel damianus a dogma qđ
eſt doctrina ꝛ ana qđ eſt ſurſum. vel a damū
qđ eſt ſacrificiū. vel damianus quaſi domini
manus. Ipſe enim manſuetudinē habuit in
cōuerſatione. doctrinā ſupernā habuit in ꝑ-
dicatione: ſacrificiū fuit in carnis maceratı
one. dñi man' fuit in medicinali curatōe. A

Cosmas et damianus
germani fratres i ciuitate egea
ex religioſa mr̄e nomie theodo
ra nati ſunt. Hi arte medicine
edocti: tantam a ſpiritu ſancto gr̄am accepe
runt vt oēs languores nō ſolū ab hominib'
ſed etiā a iumētis curarent gratis oia tribu
entes. Matrona autē noie palladia cū oia
ſua in medicꝫ cōſumpſiſſet ad ſanctos acceſ
ſit ꝛ ab eis ſanitatē integrā reportauit. Tūc
illa quoddā munuſculū ſancto damiano ob-
tulit. Et cum nollet recipere illa eū ſacramē
tis terribilibus adiurauit. Qđ ille acquieuit
recipere. nō quidē ductus cupiditate mune-
ris. ſed ꝛ deuotioni ſatiſfaciens offerentis.
ꝛ ne nomē domini videret̄ ſpernere. per qđ
videbat ſic ſe adiuratuꝫ eſſe. Hoc vbi ſanct'
coſmas cōperit ꝑcepit ne corp' eius vna cū
ipſius corpore poneretur. Sed ſequenti no-
cte dñs coſma apparuit ꝛ fratrē de ſuſcepto
munere excuſauit. audiens eoꝝ famā ꝓcon
ſul lyſias eos accerſiri fecit ꝛ que coruꝫ ſunt
nomia que patria. que fortuna inquirere ce-
pit. Sancti martires dixerūt. Nomina nr̄a
ſunt coſmas ꝛ damian' ꝛ alios tres fratres
habemus quoꝝ nomina ſunt antimus leon
tius ꝛ euprepius. Patria autēꝫ nr̄a arabia
eſt. Porro fortunā chriſtiani neſciunt. Iuſ-
ſit ergo procōſul vt fratreꝫ ſuos adducerēt.
ꝛ ſimul ydolis immolarent. Sed cū oino im
molare ꝯtēnerēt. precepit eos in manibus ꝛ
pedibus dire torqueri. Cum autēꝫ eius tor-
mēta deriderēt. iuſſit eos cathena ligari ꝛ in
mare precipitari. Sed ſtatim ab angelo de
mari liberantur ꝛ ante ꝑſideꝫ ſtatuunt̄. Qđ
preſes conſiderans ait. Per deos magnos
maleficijs vincitis: qꝛ tormenta contēnitis
ꝛ mare ſopitis. Docete ergo me hec veſtra
maleficia. ꝛ in noīe dei adriani ſequar vos.
Et hoc dicto ſtatim duo demones affuerūt
ꝛ eum grauiſſime in faciē ceciderūt. Et ille
clamās dixit. Deprecor vos o boni viri vt ꝓ
me ad dñm veſtrū oretis. Quibus orātib' cō
tinuo demones diſceſſerunt. Preſes aūt di
xit. Videtis qualiter aduerſum me dij indi-
gnati ſunt: qꝛ eos relinquere cogitabā. Iam
ergo deos meos vos nō patiar blaſphema-
re. Tunc eos in ignē copioſum iactari prece
pit. ſed tm̄ eos nil leſit. quin potius flāma ꝓ-
ſilijt longe ꝛ multos de aſtātibus interemit
Iubent̄ ergo i eculeo ſuſpēdi. Sed ab ange
lo ipos cuſtodiēte fatigatis ad modū incedē
do miniſtris ante preſidem deponūtur ille-
ſi. Tres igitur fratres in carcerem fecit re-
cludi. ꝛ coſmā ꝛ damianū crucifigiꝫ a popu-
lo lapidari. Sed in ſuos lapides redēbāt au
tores ꝛ ꝙ̄ plurimos vulnerabāt. Tunc ꝑſes
furore repletus. eductis tribus fratribus et
ſtātibus iuxta crucē iuſſit. coſmā ꝛ damianū
ſupra crucē a quattuor militibus ſagittari.
Sagitte vero cōuerſe plurimos vulnerabāt
ſed ſanctos martires nō ledebant. Uidens
autē preſes in omnibus ſe cōfuſum vſqꝫ ad
mortem anguſtiatus: oēs quinqꝫ fratres fe
cit ſimul decollari. memores autē xpiani ver
bi qđ dixerat ſanctus coſmas ne in vnum ſe
pelirentur cogitabant quō vellent martires
ſepeliri. Et ecce ſubito camelus aduenit. et
humana voce ꝓclamās ſanctos in vno loco
ſepeliri precepit. Paſſi ſunt ſub diocletiano
qui cepit circa annos domini. cclxxxvij. B

Ruſticus quidā cū poſt laborē meſſis in cā-
po aperto ore dormiret. ſerpēs in eius vētrē
ingreſſus eſt. Euigilans aūt cum nihil ſenti
ret domū redijt. ꝛ ſero facto grauiſſime tor-
queri ſe ſenſit. Uoces igit̄ miſerabiles emit
tebat. ꝛ ſanctos dei coſmam ꝛ damianuꝫ in
ſui auxiliū inuocabat. Sed cū dolor ſemꝑ in
creſceret ad eccl'iam ſanctoꝝ martirū confu
git. ꝛ ibidem eo ſubito dormiente ſerpens ſi
cut per os eius intrauerat ſic exiuit. Uir qui
dam longe profecturus ſanctis martiribus
coſme ꝛ damiano vxoreꝫ ſuam cōmendauit
dans ei ſignū cui ꝓtinus deberet annuere ſi
aliquādo eam vocaret. Poſt hoc autem ſci-
ens ſignū diabolus qđ ei maritus dederat.
ſe in hominē trāſfigurauit. ꝛ ſignū viri offe-
rens dixit Uir tuus ab illa ciuitate me miſit
ad te vt ducā te ad eum. At illa adhuc ire for
midans ait. Signū quidē agnoſco ſed quia
ſanctis martiribus coſme ꝛ damiano cōmē
data ſum ſuꝑ eoꝝ altare mihi iura ꝙ ſecurā
me duces. ꝛ tunc ꝓtinus ꝓficiſcar. Ille aūt
cōtinuo vt dixerat ſibi iurauit. Secuta ergo
eum cū ad quendā locū ſecretū veniſſent: vo
luit eā de iumēto diabolus ꝑcipitare vt eam
occideret. Qđ illa ſentiens exclamauit. De'
ſctōꝝ coſme ꝛ damiani adiuua me. Uobis
em̄ credidi ꝛ ſecura ſum eū. Confeſtim autē
ſancti cū multitudine dealbatoꝝ ibidē affue
runt ꝛ eam liberauerūt. Diabolus vero ſta-
tim euanuit. Et dixerūt ei. Nos ſumus coſ
mas ꝛ damianus quoꝝ iuramēto credidiſti.
ideoqꝫ feſtinauimus venire in auxiliuꝫ tibi.
Felix papa octauus ſancti gregorij in hono
re ſanctoꝝ coſme ꝛ damiani nobilē eccleſiaꝫ
rome conſtruxit. In hac eccleſia quidam vir
ſanctꝫ martiribus ſeruiebat. cui cancer totū
conſumpſerat. Et ecce dormiēte illo ſancti
coſmas ꝛ damian' deuoto ſuo apparuerūt
vnguenta ꝛ ferramēta ſecū portantes. Quo
rum vnus alteri dixit. Ubi carnes accipiem'
vt abſciſa carne putrida locuꝫ vacuū replea
mus. Tunc ait alter in cimiterio ſancti pe-
tri ad vincl'a hodie ethyops recēs ſepult' eſt
De illo ergo affer vt huic ſuppleamus. Et ec
ce ad cimiteriuꝫ properauit. ꝛ coram mauri
attulit preſcidenteſqꝫ coraꝫ infirmi loco ei'
coram mauri inſeruerūt. ꝛ plagam diligen-
ter vngentes coram infirmi ad corpus mau
ri mortui detulerunt. Euigilans autēꝫ cum

ſe ſine dolore ſenſiſſet. manum ad coxam ap-
poſuit. ⁊ nil leſionis inuenit. Apponenſq̄ can-
delam cum in crure nihil mali videret cogi-
tabat an nō ipſe qui erat ſed alius alter eſſz.
Rediens autē ad ſe p̄ gaudio de lectulo ꝓſi-
lijt. ⁊ quid in ſomnis viderat ⁊ qualiter ſana-
tus fuerat omnibus. enarrauit. Qui cōciti
ad tumulū mauri miſerūt ⁊ coxam mauri p̄-
ſciſaz ⁊ corā predicti viri loco illius in tumu-
lo poſitam reperunt. Paſſi ſunt autem cir-
ca annos dñi. cclxxx ſub diocletiano.

¶ De ſancto forſeo. cxxxix A

Forſeus epiſcopus cu-
ius hiſtoriaz beda ſcripſiſſe cre-
ditur. dum omni virtute ⁊ boni-
tate polleret ad extremum veni-
ens ſpiritū emiſit. Uidit quoq̄ duos ange-
los ad ſe venientes ⁊ eius animam deferen-
tes. tertium vero armatum ſcuto candido ⁊
gladio fulgureo ſe precedentem conſpexit.
Deinde demones clamantes audiuit. Pre-
cedamus ⁊ ante faciem eius bella cōmouea-
mus. Cum ergo preceſſiſſent cōuerſi iacta-
bant in eum ignita iacula. Sz angelus pre-
cedēs ſcuto ea ſuſcipiebat: ⁊ protinus extin-
guebat. Tunc demones angelis opponen-
tes dixerunt. Ocioſos ſermones ſepe dixit.
⁊ ideo illeſus non debet perfrui vita beata.
Quibus angeli niſi principalia vicia contra
eum protulerit ꝓpter minima nō peribit
Tūc dixit eis demon. Si iuſtus eſt deus ho-
mo hic non ſaluabitur. Scriptū eſt eñi. Niſi
cōuerſi fueritis ⁊ efficiamini ſicut pueri. nō
intrabitis in regnū celoꝝ. Cui angelus excu-
ſans ait. Intelligentiam in corde habuit. ſz
cōſuetudo hominū concitauit. Cui demon.
Sicut accepit maluz ex conſuetudine. ita ac-
cipiat vindictam a ſuperno iudice. Sanctus
angelus dixit. Iudicemur ante deum. Pre-
liante angelo aduerſarij territi ſunt. Tunc
demon dixit. Seru⁹ q̄ ſcit voluntatē dñi ſui
⁊ nō facit plagis vapulabit multis. Cui angel⁹
Quid eñi iſte de dñi ſui voluntate nō imple-
uit. Et demon. Dona iniquoꝝ recepit. Cui
angelus. Credidit ꝙ vnuſquiſq̄ eoꝝ penitentiaz
egiſſet. Demon dixit. Ante debuit
probare penitentie perſeuerantiaz. ⁊ ſic fru-
ctus ſuſcipere. Angelus reſpondit. Iudice-
mur ante deuz. Sed demon ſuccubuit. Ite-
rum autem ad bellandū ſurrexit dicens. Uſ-
q̄ nunc deum extiſtimabamus veracem qui
omne delictum qꝺ in terris nō purgatur ſe
in eternum puniturū promiſit. Hic ergo ho-
mo quādaz veſtem a quodā vſurario recepit
nec de hoc punit⁹ fuit. Ubi eſt ergo iuſticia
dei. Cui angelus. Silete qꝛ occulta dei iu-
dicia ignoratis. Quādiu enim ſperatur pe-
nitentia. cōmitatur hominem diuina miſe-
ricordia. Demon reſpondit. Sed nullus hic
locus eſt penitentie. Cui angelus ꝓfundita-
tem iudiciorum dei ignoratis. Erit etenim.
Tunc diabolus tam grauiter eū percuſſit vt
poſtmodū vite reſtitutus ſemꝑ percuſſionis
veſtigium retineret. Arripiētes enim demo-
nes vnū de his quos in ignibus torquebant
ipſum in eum iactauerunt. qui eius humerū
maxillamq̄ incendit. Cognouitq̄ hoiez. qꝛ
ille erat cuius veſtem acceperat. Dixitq̄ an-
gelus. Quod incēdiſti arſit te. Si eñi huius
viri in peccatis mortui donū nō accepiſſes.
nec pena in te arderet. Et hanc percuſſionē
permittente deo ꝑ receptione veſtimenti il-
lius percepit. Alter aūt demon dixit. Adhuc
reſtat illi anguſta porta vbi illuz ſuperare po-
terim⁹. Diliges primū tuū ſicut teipſum. Re-
ſpondit angel⁹. Uir iſte in primos ſuos ope-
ratus eſt bona. Aduerſarius reſpōdit. Non
ſufficit hoc. niſi etiā ſicut ſeipſuz dilexit. Cui
angelus. Fructus dilectionis eſt bene opa-
ri: qꝛ deus reddet vnicuiq̄ ſm opera ſua. Di-
xitq̄ demon. Sed qꝛ verbū de diligendo nō
impleuit dānatus erit. Pugnante turba ne-
phanda. ſancti angeli victores fuerunt. Di-
xitq̄ iterū demon. Si deus iniquus nō eſt ⁊
verbi illius trāſgreſſio ei diſplicet. iſte pena-
rum expers non erit. ꝓmiſit eñi ſeculo abre-
nunciare ⁊ econtrario ſeculum dilexit cōtra
id qꝺ dictū eſt. Nolite diligere mundū: neq̄
ea que in mundo ſunt. Sanctus angelus re-
ſpōdit. Non ſibi ea que ſunt ſeculi. ſed hoib⁹
indigētib⁹ diſpenſanda dilexit. Diabolus rn̄-
dit. Qualicunq̄ modo diligatur cōtra prece-
ptum diuinū eſt. Uictis aduerſarijs rurſus

diabolus ad callidas cōuertitur accuſatōes
dicēs. Scriptū eſt. Si nō annūciaueris ini-
quo iniquitatem ſuam ſanguinē eius de ma-
nu tua requiram. Hic nō annūciauit digne
petōribus penitentiā. Sanctus angelus re-
ſpondit. Quando auditores deſpiciunt ver-
bum lingua doctoris loqui prepedit dum vi-
det ꝙ predicatio audita deſpicit. Unde pru-
dentis eſt dū nō eſt loquēdi tp̄s noſſe tacere
In omni vero cōtradictione demonū preua-
lida nimis extitit pugna. donec iudice domi-
no triūphantibus angelis deuictiſq̄ aduer-
ſarijs immenſa claritate vir ſanctus circum-
fuſus eſt. Unus autez vt beda teſtatur ex an-
gelis dixit ei. Reſpice mundū. Reſpiciēſq̄ vi-
dit valē tenebroſam ⁊ quattuor ignes in ae-
re aliquibus ſpacijs a ſe diſtātes. Dixitq̄ ei
angelus. Hi ſunt quattuor ignes qui mun-
dum ſuccēdūt. Unus eſt ignis mēdacij cum
hoc abrenūciare diabolo ⁊ omnib⁹ pompis
eius in baptiſmo homines ꝓmiſerūt mini-
me implent. Secundus cupiditatis. cū mū-
di diuitias amore celeſtiuz preponunt. Ter-
tius eſt diſſentionis cū aias ꝓximoꝝ in ſup-
uacuis rebus offendere nō formidāt. Quar-
tus impietatis cū inferiores expoliare ⁊ eis
fraudē facere pro nihilo ducunt. Deinde illi
ignes appropinquantes in vnū redacti ſunt
⁊ illi appropinquabant. Timēſq̄ angelo di-
xit. Domine ignis mihi appropinquat. Cui
angelus. Quod nō accendiſti nō ardebit in
te. Illis eñi iſte ſm merita operum hominū
ſingulos examinat. Naz ſicut corpus ardet
per voluntatem illicitam ita etiam ardebit
per debitam penam. Tandem ad proprium
reductus eſt corpus plangentibus propin-
quis qui eum mortuum eſtimabant. Ille au-
tem aliquanto tempore ſuperuixit ⁊ in bo-
nis operibus laudabiliter vitam finiuit.

¶ De ſancto michaele. cxl A

Michael interpretatur
quis vt deus. Et quotiens ſicut
ait Gregorius mire virtutis ali-
quid agitur michael mitti ꝑhi-
betur. vt ex ipſo actu ⁊ nomine detur intelli-
gi ꝙ nullus pōt facere qꝺ facere preualet de-
us. Et idcirco idez michaeli multa que ſunt
mire virtutis attribuuntur. Ipſe enim vt da-
niel atteſtatur in tēpore āntichriſti ꝯſurget ⁊
pro electis tanq̄ defenſor ⁊ protector aſta-
bit. Ipſe cū dracone ⁊ angelis eius pugna-
uit ⁊ ipſum de celo eijciens victoriā fecit ma-
gnam. Ipſe cū diabolo de moyſi corpore al-
tricatus eſt eo ꝙ diabolus eius corpus pro-
dere voluit. vt ipſum pro deo iudeorum po-
pulus adoraret. Ipſe ſanctorum animas re-
cipit ⁊ in paradiſum exultationis perducit.
Ipſe olim princeps fuit ſynagoge: ſed nunc
conſtitutus eſt a dño in principem eccleſie.
Ipſe vt dicitur plagas egiptijs intulit mare
rubrum diuiſit populū per deſertum duxit. ⁊
in terram promiſſionis introduxit. Ipſe in-
ter ſanctorum acies angelorū ſignifer chri-
ſti habetur. Ipſe ad dñi imperiū antichriſtū
exiſtentē in monte oliueti ꝑpotenter occidet
In voce ipſius archāgeli michaelis mortui
reſurgent. Ipſe crucē clauos lanceā ⁊ coro-
nam ſpineā in die iudicij p̄ſentabit. B

Michaelis archangeli
ſacra ſolēnitas dr̄ appitio. dedi-
catio. victoria ⁊ memoria. Appa-
ritio aūt ipſius angeli multiplex
eſt. Prima qua in mōte Gargano apparuit
In appulia nāq̄ eſt quidā mons nomīe gar-
ganus iuxta ciuitatē q̄ dicitur ſipontus. An-
no aūt dñi. cccxc. in p̄dicta vrbe ſiponto erat
quidā vir noie gargan⁹. q̄ ſm quoſdā libros
a monte illo nomē acceperat. vel a quo mōs
ille nomē acceperat. Qui ouiū ⁊ boum infi-
nita multitudine pollebat. Cum autez circa
predicti montis latera paſcerentur. cōtigit
quēdā thaurū alios relinquere. ⁊ verticē mō-
tis cōſcendere. Cū domū alijs redeūtib⁹ nō
rediſſet. collecta dñs multitudine famuloꝝ
per deuia queq̄ requirēs. ipm̄ tandē in ver-
tice montis iuxta hoſtium cuiuſdā ſpelunce
inuenit. Permotus itaq̄ cur ſoliuagus in-
cederet. mox in ipſum ſagittam toxicatā di-
rexit. Sed ſtatim velut a vento retorta ipm̄
qui iecerat repercuſſit. Turbati ſup hoc ci-
ues epiſcopum adeunt. ⁊ ſuper re tā ſtupen-

da ipſum requirunt. Qui triduanū ieiuniū
cis indixit. ꝛ a deo querendū eſſe amonuit.
Quo pacto ſctūs Michael epō apparuit di
cens. Sciatis hoiem illū voluntate mea ſuo
telo eſſe ꝑcuſſū. Ego enim ſū Michael ar-
changelus q̄ locū hūc in terris incolere tu-
tūq; ſeruare ſtatuens hoc volui ꝓbare iudi
cio ipſi᷒ me loci inſpectorē eſſe atq; cuſtodē
Statimq; epūs atq; ciues cū ꝓceſſiōe locū
adeunt ꝛ ingredi nō pſumētes. ꝛ orōnibus
ꝓ foribus inſiſtūt. Scōa apparitio eſt. q̄ cir-
ca annū dñi. dccx. accidiſſe deſcribit᷑. Nā in
loco q̄ tūba dr̄ iuxta marc. vi. milib᷒ ab vrbe
abriacēſi Michael epō ꝑdicte ciuitatis ap-
paruit iubens. vt in ꝑdicto loco eccliam cō-
ſtrueret ꝛ ſicut fit in monte Gargano. ita ꝛ
ibi in memoriā ſcti michaelis archāgeli ce-
lebraret. Cū autē epūs de loco in quo eccliā
conſtrueret. dubitaret ab ipſo edocet᷑. vt ibi
ꝯſtrui eā faceret vbi thaurū a latronib᷒ ab-
ſconditū inueniret. Iterūq; de loci ampli-
tudine dubitās iubet᷑ modū in amplitudine
ſtatuere q̄ntū videret thaurū i circūitu pedi-
bus ꝓtriuiſſe. Due aūt rupes ibidē erāt q̄s
nullaten᷒ vt᷒ hūana mouere poterat. Tūc
michael cuidā vō appuit ꝑcipiēſ vt ad ꝑdictū
locū accedat. ꝛ ipās rupes moueat. Quo ac
cedente tā facile rupes mouit vt nihil habe
re ponderis viderent᷑. Edificata igit᷑ ibidē
ecclia de mōte gargano ptē pallij ꝙ ſanct᷒
michael ſupˀ altare poſuit ꝛ ptē marmoris
ſup quo ſtetit ad ſuā eccliam detulerūt. Cū
vero ibidē aq̄ penuriā paterent᷑. monitu an-
geli quoddā foramē i quodā ſaxo duriſſimo
fecerūt. ꝛ tāta aquarū copia ꝓtinus emana
uit. vt vſq; nūc ei᷒ bñficio copioſus ſuſtētēn
tur. Hec aūt apparitio i ꝑdicto loco. xvij. ka.
nouēbris. ſolēniter celebrat᷑. In eodē aūt lo
co quoddā mēoria dignū ꝯtigiſſe refert᷑ mi
raculū. Ille enim mōs vndiq; occeano cingit᷑
ſ; bis in die ſcti michaelis iter ꝑbens pplo
aperit᷑. Cū ergo copioſa turba ad eccleſiam
ꝑgeret. ꝯtigit ꝛ quādā mulierē grauidā vici
nāq; partui ſecū ire. Et ecce magno ipetu
vnda redijt: ꝛ ois turba. timore ꝯcuſſa ad li
tus fugit. ſola aūt mulier ꝑgnās fugere nō
valuit. ſ; a marinis fluctibus capta fuit. At
michael archāgelus mulierē ſuauit illeſā;
ita etiā ꝙ in medio pelagi filiū ꝑtuiuit. quē
in vlnis ſuſcipiēs lactauit. ꝛ mari iterū ſibi
iter ꝑbente cū puero leta exiuit. ¶ Ter
tia apparitio eſt. q̄ rome tpe Gregorij pape
legit᷑ accidiſſe. Nā dū idē grego. papa ꝓpt᷑
peſtē inguinariā letanias maiores inſtituiſ
ſet ꝛ deuote ꝓ ſalute ppli exoraret: vidit ſup
caſtrū qđ olī memoria Adriani dicebat an
gelū dñi q̄ gladiū cruentatū tergebat ꝛ i va-
ginā mittebat. vnde ſctūs grego. intelligēs
ꝑces a dño exauditas eccleſiā in honorē an
gelorū ibidē cōſtruxit. Unde ꝛ caſtrū illđ vſ
q; nūc caſtrū ſancti angeli vocat᷑. Hec autē
apparitio cū illa q̄ in mōte gargano apparu
it cū ſipontāis victoriā dedit. viij. ydus maij
celebrat᷑. Quarta apparitio eſt. q̄ cōſiſtit in
gerarchijs ipſorū angelorū. Nā prima ge
rarchia dr̄ epiphania id eſt ſupior apparitio
media dr̄ yperphania. id ē media apparitio
vltima dr̄ ypophania. id eſt inferior appitio
Et dicitur gerarchia a gerar quod eſt ſacrū
ꝛ archos princeps. quaſi ſacer principatus.
Quelibet aūt gerarchia ꝯtinet tres ordies
Nam ſuperior continet ſeraphin cherubin
ꝛ thronos. Media ꝯtinet ſm̄ aſſignationē
Dionyſij dñationes virtutes ꝛ ptātes. Ulti-
ma continet ſm̄ aſſignationē eiuſdē princi-
patus archangelos ꝛ angelos. Et horū or-
dinatio ꝛ diſpoſitio pōt videri per ſimi'e in
terrenis ptātibus. Nam miniſtrorū q̄ ſunt
ſub vno rege quidā operant᷑ imediate circa
ꝑſonā regis ſicut cubicularij ꝯſiliarij ꝛ aſſeſ-
ſores. ſimiles his ſunt ordies prime gerar-
chie. Quidā vero habēt officia ad regimen
regni in cōmuni: nō deputati huic vel illi ꝓ-
uincie: vt principes militie ꝛ iudices curie.
Similes his ſunt ordies ſecūde gerarchie
Quidā vero preponūtur ad regimen alicui᷒
partis regni vt prepoſiti ꝛ baiui ꝛ hmōi mi
nores officiales. Et his ſimi'es ſunt ordieſ
tertie gerarchie. Tres igit᷑ ordines prime
gerarchie accipiunt᷑ inquantū deo aſſiſtunt
ꝛ ad ipm ꝯuertunt᷑. Ad hec tamē tria neceſ-
ſaria ſunt. ſ. ſumma dilectio ꝛ hoc q̄ntū ad or
dinē ſeraphin qđ interpretat᷑ ardētes. Per
fecta cognitio ꝛ hoc q̄ntū ad cherubin quod

interpretatur plenitudo ſcientie. Perpe
tua cōprehenſio ſiue fruitio. ꝛ hoc q̄ntum ad
thronos qđ interpretatur ſedes. q2 in eis ſe
det deus ꝛ quieſcit: dū eos in ſe quieſcere fa
cit. Tres autē ordines medie gerarchie ac-
cipiuntur inq̄ntū hñt preeſſe ꝛ regere vniuer
ſitatem hoim in cōi. Hoc aūt regimen con-
ſiſtit in tribus. Primo in preſidēdo ſiue im-
perando. ꝛ hoc ptinet ad ordinē dominatio-
nū ad quē ſpectat alijs inferiorib᷒ preeſſe
ꝛ eos in oibus miniſterijs diuinis dirigere
ſic eis oia impare. Quod innuitur Zach. v.
vbi vnus angelus alteri dixit. Curre ꝛ loque
re ad puerū iniuſtum dicens ꝛc. Secūdo in
operando. ꝛ hoc pertinet ad ordinē virtutū
quibus nihil eſt impoſſibile exequi qđ impe-
ratur. q2 eis datū eſt poſſe ſuper omnia diffi
cilia ad diuinū miniſteriū pertinētia. ꝛ ideo
attribuitur eis miracl'a facere. Tertio in ar
cendo. vt ſc; impedimēta ꝛ infeſtantia arceā-
tur. ꝛ hoc ptinet ad ordinē poteſtatū. que ha
bent coercere ꝯtrarias poteſtates. qđ ſigna
tum eſt Thob. viij. vt dicitur qđ Raphael re
legauit demonū in deſerto ſupioris egypti.
Tres vero ordines vltime gerarchie accipi
untur ſm̄ qđ h; regimē determinatū ꝛ limi
tatū. Quidā enim eoꝝ preſunt vni ꝓuincie. Hi
ſunt de ordine principat᷒ ſicut erat princeps
perſarū qui preerat pſis. de quo habet᷑ Dan.
x. Quidā vero deputati ſunt ad regimē mul
titudinis vtputa vnius ciuitatis. Et hi dicū
tur archāgeli. Quidā vero ad regimen pſo-
ne ſingularis. Et hi dicuntur angeli. Unde
ꝛ dicuntur minima nunciare ex eo ꝙ eorum
miniſteriū ad vnū hominē limitat᷑. archāge
li vero dicūtur maiora nūciare. q2 bonū vni᷒
multitudinis dignus eſt ꝙ bonū vni᷒ hois.
In aſſignatiōe aūt ordinū prime gerarchie
Greg. ꝛ Bern. cū dionyſio cōcordant. q2 ac-
cipitur penes eoꝝ fruitionē que conſiſtit in
feruenti dilectione quo ad ſeraphin ꝓfunda
cognitione quo ad cherubin perpetua reten
tione quo ad thronos. Sed in aſſignatione
medie ꝛ vltime in duobus ordinibus. ſ. prin
cipatu ꝛ virtute diſſentire videntur Grego.
enim ꝛ Bern. aliam cōſiderationē habuerunt
ꝯ ut ſc; media gerarchia accipit᷑ penes pre-
lationē vltima penes miſtrationē. Prelatio
aūt in angelis triplex eſt. Preſunt enim ange
li angelicis ſpiritibus. Et hi dñatiōes dicunt᷑
Preſunt etiā angeli bonis hoib᷒. Et hi di-
cuntur principatus. Preſunt demonib᷒. Et
hi dicuntur ptātes. Et ordo ꝛ gradus digni
tatis in his patet. Miniſterium aūt triplex
eſt. quoddā qđ cōſiſtit in operando. quoddā
in docēdo aut maiora aut minora. Primū
eſt virtutū. ſecundū archangeloꝝ. tertiū an-
geloꝝ. ¶ Quinta apparitio eſt de qua
legitur in hiſtoria tripartita. Nam iuxta cō
ſtantinopolim eſt quidā locus vbi olim dea
veſta colebatur. Sed nūc eccleſia in honorē
ſancti Michaelis fabricata eſt. qui etiā lo-
cus michaelium nuncupatur. Cum igit᷑ quē
dā noie Aquilinū ardētiſſima febris rubeis
colorib᷒ mota cōprehēdiſſet. eſtuāti poculū
medici dederūt qđ euomuit adeo vt poſtmo
dū quicqđ comederet vel biberet euomeret.
Dū aūt iā morti vicinus eſſet ad locū hūc ſe
duci fecit credēs ſe illic aut mori aut languo
re priuari. cui michael apparēs dixit vt ꝯfe-
ctionē ſibi ex melle ꝛ vino ꝛ pipere faceret. ꝛ
oia q̄ comederet ibi intingeret. ꝛ ſic plenā ſa
nitatē reciperet. Qđ cū feciſſet plene libera-
tus eſt. Cū tñ ſm̄ medicine rōnē cōtrariū eē
videat᷑ calida pocula colericis exhibere. Hec
in hiſtoria tripartita. Sexto dr̄ victoria multi-
plex aūt victoria ipſius archāgeli michaelis
ꝛ angeloꝝ inuenit᷑. Prima eſt quā archāge-
lus michael ꝑdictis ſypontanis hoc mō pre
ſtitit. Poſt aliquot enim tpa adiuēto loco nea
polite adhuc gentiles ꝯtra ſypontanos ꝛ hñ
uētanos qui q̄nquaginta milib᷒ a ſyponto di
ſtant ordiato exercitu bellare ceperūt. Qui
de epi ꝯſilio triduo inducias petierūt vt ieiu
nio triduano vacarēt ꝛ patronē ſuū micha-
elē in auxiliū iplorarēt. Tertia aūt nocte mi
chael epō apparet: ꝑces dicit exauditas: vi-
ctoriā ꝓmittit affuturā. ꝛ quarta diei hora
iubet hoſtibus occurrendū. quibus occurrē-
tibus mons gargan᷒ immēſo tremore cōcu
titur. fulgura quoq; crebra volāt ꝛ caligo te
nebroſa totū montis cacumē obduxit. ita vt
dc. viri de aduerſarijs tā ex ferro hoſtiū q̄ ex
ſagittis igneis interirēt. Reliq̄ vero virtute

arcbangeli cõperta. idolatrie reliquerũt er-
rozem τ cõtinuo colla chꝛiſtiane fidei ſubmi
ſerũt. Secũda victoria eſt quã mihael arcbã
gelus obtinuit qñ dꝛaconẽ.i.luciferũ cũ oib⁹
ſuis ſequacib⁹ de celo expulit. De quo expo
nitur illud qđ habet̃ in Apoca. Factũ eſt pꝛe
lium magnũ in celo michael ⁊c. Cũ eñ luci
fer dei equalitatẽ appetiſſet. arcbãgelus mi
chael celeſtis exercit⁹ ſignifer adueniẽs ipm
luciferuz cũ ſuis ſequacibus de celo expulit.
τ in hunc aerẽ caliginoſuz vſqꝫ in diẽ iudicij
retruſit. Nõ eñ pmiſſum eſt eis in celo habi
tare ſiue in ſupioꝛi pte aeris. q2 locus clarus
τ amenus eſt. nec in terra nobiſcũ. ne nimis
nos infeſtarẽt ſꝫ in aere inter celũ τ terrã vt
dũ ſuperius reſpiciũt. τ vident gloꝛiã quam
amiſerũt. inde doloꝛẽ habeãt. τ dum inferi⁹
reſpiciũt. τ vident homines illuc aſcendere
vnde ipſi ceciderũt. inde inuidia frequenter
toꝛqueantur. Frequẽter tñ ex diuina diſpen
ſatione ad noſtrũ exercitiũ ad nos deſcẽdũt.
Unde ſicut aliquibus viris ſanctis monſtra
tum eſt. frequenter circa nos volitant ſicut
muſce. Innumerabiles eñ ſunt τ velut mu-
ſce totum aerẽ repleuerũt. Unde dicit Hai-
mo. vt philoſophi dixerũt τ doctores noſtri
opinantur. aer iſte ita plenus eſt demonib⁹
τ malignis ſpiritibus ſicut radius ſolis mi-
nutiſſimis puluiſcul. Lꝫ aũt tot ſint. tñ iuxta
ſniam oꝛigenis eoꝝ exercitus minuitur cũ
eos vincimus: ita vt qui ab aliquo ſancto vi-
ro victus fuerit deinceps ille de illo vicio. de
quo victus eſt ipm nõ valeat tẽptare. Tertia
victoꝛia eſt quã angeli quotidie de demoni-
bus obtinent: dum pꝛo nobis cõtra eos pu-
gnãtes ab eoꝝ tẽptatione nos liberãt. Tri-
bus autẽ modis ab ipſoꝝ temptatione nos
liberãt. Pꝛimo poteſtatẽ demonis refrenã
do. Apoca. xx. de angelo qui demonẽ ligauit
τ in abyſſum miſit. τ Thob. viij. de diabolo
in deſerto ſuperioꝛi religato. Huius eñ re-
ligatio nihil aliud eſt ꝙ poteſtatis eius refre
natio. Secũdo cõcupiſcẽtiam refrigerando
qđ ſignificatũ eſt geñ. xxxij. vbi dicitur ꝙ an
gel⁹ tetigit neruũ Iacob. τ ſtatim emarcuit
Tertio memoꝛiã dñice paſſionis noſtris mẽ-
tibus impꝛimẽdo. Hoc ſignificatuꝫ eſt Apoc.
vij. vbi dicit̃. Nolite nocere terre τ mari nec
arboꝛibus quouſqꝫ ⁊c. Item ezechie. ix. Si
gna thau in frontes viroꝝ gementiũ. Thau
eñ littera admoduꝫ crucis eſt facta. Et qui
hoc ſignati ſunt nõ timent angelũ percuſſo-
rem. Unde ibidẽ dicitur. Super quẽ videris
thau nõ occidas. Quarta victoꝛia eſt quam
arcbangelus michael de antichꝛiſto habitu
rus eſt. quãdo ipſuꝫ occidet. Tũc eñ micha
el pꝛinceps magnus vt dicitur Dañ. xij. con-
ſurget. τ pꝛo electis tanꝙ adiutoꝛ τ ꝓtectoꝛ
cõtra antichꝛiſtũ foꝛtiter ſtabit. Deinde an-
tichꝛiſtus. vt dicit gloſa Apoca. xiij. Super
illud vidi vnum de capitib⁹ eius occiſum ⁊c.
moꝛtuũ ſe finget. τ per triduuꝫ latẽs. poſtea
apparebit dicẽs ſe ſuſcitatum. arteqꝫ magi-
ca ferẽtibus cum demonibus in aera aſcen
det: τ vniuerſis mirantibus adoꝛabunt eum
tandeꝫ in montem oliueti aſcẽdens: vt dicit
glo. ſuper illud. ij. Teſſa. ij. quem dñs iheſus
interficiet ⁊c. dũ ſtabit in papilione τ in ſolio
ſuo τ in illo loco contra quẽ dñs aſcendit mi
chael adueniens ipſum interficiet. De quo
pꝛelio τ victoꝛia intelligitur ſm gre. illud qđ
dꝛ Apoca. xij. Factũ eſt pꝛeliũ magnũ in ce-
lo ⁊c. Illud enim verbũ de triplici pꝛelio mi-
chaelis intelligit̃. ſ. de ꝑlio qđ habuit cum
lucifero cũ ipꝫ de celo repulit τ de ꝑlio qđ cũ
demonibus hꝫ nos infeſtantibus τ de iſto.
¶ Tertio hec ſolẽnitas dicitur dedicatio:
eo ꝙ hac die ꝑdictũ locũ in monte Gargano
a ſe dedicatum fuiſſe michael arcbangelus
reuelauit. Reuerſi igitur ſypõtani a cede ad
uerſarioꝝ τ tam magnifica potiti victoꝛia:
adhuc dubitare ceperũt vtrũ ꝑdcm̃ locũ igre
di vel dedicare deberẽt. Tũc eps ſup his du
xit papã Pelagiũ cõſulẽdũ. Qui rñdit dicẽs
Si homo illã eccleſiã dedicare deberet. hoc
maxime die quo victoꝛia data eſt fieri opoꝛ-
teret. Si vero aliter ſancto michaeli placue
rit. ab ipſo eſt ſuper hoc eius requirẽda volũ
tas. Inſtantib⁹ igitur papa τ epõ cũ ciuibus
triduano ieiunio: michael in hac die appa-
ruit epiſcopo dicẽs. Nõ eſt opus vobis quã
ego edificaui dedicare eccleſiã. Ipſe eñ qui
cõdidi dedicaui. Pꝛecepitqꝫ vt die ſequẽti lo
cum cum populo ingrediẽs ipſum pꝛecibus

frequẽtarẽt τ ſe ſpeciales ſuũ patronũ ſenti
rent. Deditqꝫ eis pꝛedicte ꝯſecrationis ſignũ
vt. ſ. ab oꝛiente per poſterulã aſcẽderet: τ ibi
dem veſtigia hois impſſa marmoꝛi inueni-
rent. Mane igit̃ eps τ vniuerſus ppl's ad
locũ veniũt. τ introgredientes criptã magnã
τ tria altaria inuenerũt. quoꝝ duo in auſtra
li pte poſita erãt tertiũ vero in oꝛiẽtali vene-
randũ quidã τ rubeo pallio circũtectũ. Cele
bꝛatis igit̃ ibidẽ miſſarũ ſolẽnijs cũ ſacram
cõiõnẽ ſinguli accepiſſent oẽs ad ꝓpꝛia cum
immẽſo gaudio redierũt. Epiſcopus autem
ibidẽ ſacerdotes τ clericos delegauit: qui iu
giter diuinũ officiũ celebꝛarẽt. in eadẽ ſpelũ
ca aqua lucida τ nimiũ dulcis emanat: qua
poſt cõmunionẽ populus potatur. τ diuerſe
egritudines ſanantur. Tunc ſummus põti
fex his auditis hunc diem in honoꝛe ſancti
michaelis τ omniũ beatoꝛum ſpirituũ ꝑ to-
tum oꝛbem vniuerſaliter ſtatuit celebꝛandũ
Quarto hec ſolẽnitas dicit̃ memoꝛia ſancti
Michaelis. in qua tamen ſolẽnitate omniũ
angeloꝝ memoꝛiã agimus: τ omnes gene-
raliter honoꝛamus. Decet nãqꝫ nos eiſdem
laudem τ honoꝛem impendere multiplici ra
tiõe. ipſi enim ſunt cuſtodes noſtri miniſtra
toꝛes nr̃i fratres τ cõciues noſtri. ammarũ
noſtrarũ in celũ poꝛtatoꝛes oꝛationũ noſtra-
rum apud deũ repꝛeſentatoꝛes regis eterni
nobiliſſimi milites τ tribulatoꝝ cõſolatoꝛes
Pꝛimo igit̃ debemus eos honoꝛare q2 ſunt
cuſtodes noſtri. Cuilibet enim homini dan
tur duo angeli. Unus malus ad exercitium
alius bonus ad cuſtodiẽdũ. Cuſtodia eñ bo
ni angeli deputatur homini. τ in natiuitate
τ in vtero τ ſtatim poſt natiuitatẽ ex vtero τ
ſemꝑ eſt cũ ipſo iam adulto. in hoc enim tri-
plici ſtatu neceſſaria eſt homini cuſtodia an
gelica. Nam dum paruulus adhuc eſt in vte
ro poteſt interimi τ dãnari. Dũ eſt extra vte
rum ante adultã etatem poteſt a baptiſma-
te impediri. Dum eſt in adulta etate poteſt
ad diuerſa peccata pertrahi. Diabol⁹ eñ in
homine adulto rationẽ ſeducit per aſtutiaꝫ:
voluntatẽ allicit per blandicias: virtuteꝫ op
pꝛimit per violentiã. ideo neceſſe fuit vt bo-
nus angelus eideꝫ ad cuſtodiam deputetur
vt hominẽ erudiat τ dirigat cõtra fallaciam
exhoꝛtetur τ incitet ad bonũ contra blandi-
tias. τ defendat ab oppꝛeſſione contra violẽ
tiam. Effectus autem angelice cuſtodie in
homie quadruplex aſſignari poteſt. Pꝛim⁹
eſt vt ꝓficiat aĩa in bonum gře. Et hoc facit
angelus in aĩa tribus modis. Pꝛimo omne
impedimẽtũ ad bonũ remouẽdo. Hoc ſigna
tum eſt exo. xij. vbi angelus percuſſit pꝛimo
genita egypti. Secundo pigriciã excitando
qđ ſignatũ eſt zacha. iiij. vbi dicitur. Angel⁹
domini excitauit me. quaſi hominem qui ex
citatur a ſomno. Tertio in via penitẽtie du-
cendo τ reducendo. Qđ ſignatuꝫ eſt Thob.
v. in angelo qui cum duxit et reduxit. Secũ
dus eſt vt nõ cadat in malum culpe. Et hoc
facit angelus tribus modis. Pꝛimo impe-
diendo peccatum futurũ ne fiat. Hoc ſigna
tum eſt numeri. xxij. in Balaam qui ad ma
ledicendum iſrael pergens ab angelo impe
ditus eſt. Secundo increpando pꝛeteritum
vt ab eo quis recedat. Hoc ſignatuꝫ eſt iud.
ij. vbi cũ angelus filios iſrael de pꝛeuaricati
one increpaſſꝫ. ipſi eleuauerũt vocem τ fleue
runt. Tertio violentiam quaſi inferendo. vt
a pꝛeſenti peccato eripiat. Hoc ſignatuꝫ eſt
in violenta eductione Loth τ vxoꝛis eius de
ſodomis. i. de peccati conſuetudine. Terti⁹
effectus eſt ſi cadat ꝙ poſtmoduꝫ reſurgat.
Et hoc facit angelus trib⁹ modis. Pꝛio mo
uẽdo ad cõtritionẽ. Hoc ſignatũ eſt Thob.
xi. vbi ad documentũ angeli de felle ꝑ qđ in-
telligitur cõtritio liniuit patri oculos ſcꝫ coꝛ
dis. Scđo purgando labia ad confeſſioneꝫ.
Qđ ſignat̃ Eſa. vi. vbi ꝑ angeluꝫ labia eſaie
purgantur. Tertio gaudendo ad ſatiſfactio
nem Luc. xv. dꝛ ꝙ maius gaudiuꝫ eſt in celo
ſup vno peccatoꝛe ⁊c. Quartus effectus eſt
ne totiens vel in tot mala cadat. quotiẽs vel
ad quot diabolus incitat. Et hoc facit trib⁹
modis ſcꝫ poteſtateꝫ demonis refrenando
concupiſcentiam debilitando. τ memoꝛiam
dñice paſſionis noſtris mentibus impꝛimẽ
do. De quibus ſupꝛa dictuꝫ eſt. ¶ Scđo
debemus eos honoꝛare: q2 ſunt miniſtrato-
res nr̃i. Oẽs eñ ſicut dꝛ Heb. i. ſunt admini
ſtratoꝝ ſpũs. Oẽs eñ ꝓpter nos mittuntur

quia ſupiores ad medios. medij ad infimos
infimi mittũtur ad nos. Hec aũt miſſio cõ-
petit bonitati diuine. In hoc enim manife-
ſtatur diuina bonitas q̃tũ noſtrã ſalutẽ di-
ligat. dũ nobiliſſimos ſpũs q̇ ei intima cari-
tate iunguntur. dirigit ⁊ trãſmittit ad ꝓcu-
randũ ſalutẽ noſtrã. Secũdo caritati ange-
lice. Cuȝ eñ charitatis ardẽtis ſit maxime
deſiderare aliorũ ſalutem. ob quã etiã dixit
Eſaias Ecce ego dñe mitte me. Et angeli
poſſunt nos iuuare pro eo ꝙ vident nos ſuo
auxilio indigere ⁊ malos angelos nos ipu-
gnare. ideo ꝙ ad nos mittũtur lex exigit an
gelice charitatis. Tertio. humane indigen
tie. Mittũtur eñ boni angeli ad inflãman
dum affectũ ad amorẽ. Unde in figurã hui⁹
legũtur miſſi fuiſſe in curru igneo. Secũdo
ad illuminandũ intellectũ ad cognitionem.
hoc ſignatũ eſt Apoca. x. i angelo q̇ habebat
librũ apertuȝ in manu ſua. Tertio ad corro
borandũ in nobis oẽ imꝑfectũ vſq; in fineȝ
hoc ſignatũ eſt. iij. Regũ. xix. vbi angel⁹ por
tauit helie panẽ ſubcinericiuȝ ⁊ vas aque et
comedit. ⁊ ambulauit in fortitudie cibi illi⁹
vſq; ad montẽ dei oreb. Tertio honorandi
ſunt qꝛ ipſi ſunt fratres ⁊ conciues noſtri.
Omnes eñ electi aſſumũtur ad ordies an-
gelorũ. quidã ad ſuꝑiores quidã ad inferio-
res. quidã ad medios ꝑ diuerſitate ſuoꝝ me
ritorum. licet beata virgo ſuꝑ omẽs ſit. Qð
beatus gregorius in Omelia inſinuare vi-
detur. Nã vt ait ſunt nõnulli q̇ parua capiũt
ſed tñ hoc annũciare fratribus nõ deſiſtunt
Iſti in angelorũ numero currunt. Et ſunt q̇
ſecretorũ celeſtiũ ſumma ⁊ caꝑe preualẽt ⁊
nunciare. Hi cũ archangelis. Et ſunt q̇ mi-
ra faciunt ſigna ⁊ valẽter operant̃. Et hi cũ
virtutibus. Et ſunt q̇ malignos ſpũs virtu-
te orõnis ⁊ vi accepte ptãtis fugant. et hi cũ
poteſtatibus. Et ſunt q̇ acceptis virtutibus
electorũ merita tranſcendũt ⁊ electis fratri
bus principant̃. Et hi cũ principatib⁹ meri-
tum ſortiunt̃. Et ſunt q̇ ſic in ſemetipſis om
nibus vicijs dñant̃. vt ipſo iure mundicie dij
inter hoĩes vocent̃. vnde ad Moyſen dicit̃
Ecce conſtitui te deũ pharaonis. Et hi cuȝ
dñationibus. Et ſunt i quib⁹ velut in throno
ſuo dñs preſidẽs aliorũ facta examinat per
quos dñ ſancta eccleſia regit̃ plerũq; de ſuis
q̇buſdã infirmis actib⁹ alij electi iudicant̃
⁊ hi cũ thronis. Et ſunt q̇ dei ⁊ ꝓximi chari
tate amplius ceteris pleni ſunt. Et hi meri
torũ ſuorũ ſorte inter cherubin numerũ ac-
ceperũt qꝛ cherubin plenitudo ſcientie dicit̃
⁊ iuxta paulũ plenitudo legis eſt charitas. ⁊
ſunt q̇ ſuꝑne cõtemplatiõis amore accẽſi in
ſolo cõditoris ſui deſiderio anhelãt. nihil iã
in hoc mũdo cupiũt. ſolo eternitatis amore
paſcuntur. terrena queq; abijciũt cũcta tem
poralia mente tranſcendũt. amant ⁊ ardent
atq; ipõ ſuo ardore requieſcũt amãdo ardẽt
loquendo accendunt. ⁊ quoſcũq; verbo tan-
gunt ardere ꝓtin⁹ in dei amore faciũt. Quo
iſti niſi inter ſeraphin numeroꝝ ſortẽ ſue vo
catiõis acceperũt. Hec Gregorius. Quarto
honorãdi ſunt aiaꝝ noſtraꝝ in celũ portito-
res. Et hoc faciũt triplici modo. Primo viã
preparãdo. Malach. iij. Ecce ego mitto an
gelum meũ qui preparabit viã ante faciem
meã. Secũdo ꝑ viã preparatã in celũ baiulã
do. Exo. xxiij. Ecce ego mitto angelũ meuȝ
qui te cuſtodiet in via ⁊ inducat te in terraȝ
quã ꝓmiſi patribus tuis. Tertio in celo col
locando. Luc. xvi. Factũ eſt vt moreret̃ men
dicus ⁊ portaretur ab angelis in ſinũ abrae
Quinto honorãdi ſunt. qꝛ ipſi ſunt oro-
num noſtraꝝ apud deũ repñtatores. Ipſi nã
q; ꝑrio oroẽs noſtras deo repñtant Thob.
xij. Quãdo orabas cum lachrimis ⁊ ſepelie
bas mortuos ego obtuli orationẽ tuã dño.
Secũdo ibidẽ ꝓ nobis allegant. Iob. xxxiij.
Si fuerit pro eo angelus loquẽs vn⁹ de mi
libus vt annunciet hoĩs equitatẽ miſerebit̃
eius ⁊c. Item Zacha. i. Et reſpõdit angel⁹
dñi ⁊ dixit. Dñe exercituũ vſq; quo non miſe
reberis hieruſalẽ ⁊ vrbium iuda quib⁹ irat⁹
es. iſte iam ſeptuageſimus annus eſt. Ter-
tio dei ſententiaȝ nobis renũciant. Dañ. ix.
vbi dicit̃ ꝙ gabriel ad eũ volãs dixit. Ab ex
ordio precũ terraꝝ egreſſus ẽ ſermo Glo. i.
ſententiã a deo. Et ſequitur. Ego autẽ veni
vt indicarẽ tibi. qꝛ vir deſiderioꝝ es. De his
tribus dicit Bern. ſuꝑ cãti. Diſcurrit ange-
lus medius inter dilectũ ⁊ dilectã vota offe-

rens. referens dona. Excitat iſtã placat illũ
Sexto honorãdi ſunt qꝛ ipſi ſunt regis eter
ni nobiliſſimi milites ſm qð dicit̃. Iob. xxv.
Nunquid eſt numerus militũ eius. Sicut
autẽ videm⁹ in militib⁹ alicui⁹ regis. ꝙ qui-
dam eorũ ſemꝑ in aula regia cõmorãtur. et
regẽ aſſociant. ⁊ ad eius honorẽ ⁊ ſolatium
cantãt. quidã autẽ ciuitates ⁊ caſtella regni
cuſtodiũt. quidã vero regis inimicos expu-
gnãt. Ita ⁊ horũ militũ chriſti. quidã in au-
la regia. ſcilicet in celo empireo ſemꝑ regeȝ
regum aſſociant. ⁊ ad eius honorẽ cantica
letitie ⁊ glorie ſemꝑ cantãt dicẽtes. Sanct⁹
ſanctus ſanctus ⁊c. Item Benedictio ⁊ cla
ritas ⁊ ſapientia ⁊c. Apocal. vij. Alij autem
cuſtodiunt ciuitates. ſuburbana. villas ⁊ ca
ſtra illi ſcȝ q̇ nobis ſunt ad cuſtodiã deputa
ti cuſtodiẽtes ſtatũ virginũ cõtinentiũ cõiu
gatorũ ⁊ caſtra religioſorũ. Eſa. xij. Suꝑ mu
ros tuos hieruſalẽ cõſtitui cuſtodes ⁊c. Alij
vero dei inimicos. i. demones expugnant.
Apoca. xij. Factũ eſt preliũ magnũ in celo. i.
ſm vnã expoſitionẽ in eccleſia militãti. Mi
chael ⁊ angeli eius preliabant̃ cũ dracone.
Septimo ⁊ vltimo honorandi ſunt qꝛ ipſi
ſunt tribulatorũ cõſolatores. zacha. i. Ange
lus qui loquebat̃ in me verba bona ⁊ cõſo-
latoria. Itȝ Thob. v. Forti aio eſto ⁊c. Et
hoc faciũt tribus modis. Primo cõfortãdo
⁊ roborando. Dañ. x. vbi cũ daniel corruiſſet
tetigit eũ angelus dicens. Noli timere pax
tibi ⁊ cõfortare ⁊ eſto robuſt⁹. Scðo ab im-
patiẽtia cõſeruãdo. Pſal. Angelis ſuis mã
dauit de te ⁊c. In manib⁹ porta. te ⁊c. Ter-
tio ipſam tribulationẽ refrigerãdo ⁊ minuẽ
do. Et hoc ſignat̃ Dañ. iij. vbi angel⁹ dñi cuȝ
tribus pueris in fornacẽ deſcẽdit ⁊ fecit me
dium fornacis quaſi ventum roris flantem

¶ De ſancto Hieronimo cxli. A

Hieronimus dicitur a
gena qð eſt ſanctũ ⁊ nem⁹ quaſi
ſanctũ nem⁹ vel norma qð ẽ lex.
Unde dicit̃ in legẽda ſua ꝙ hie.
interpretatur ſacra lex. Fuit enim ſanctus
id eſt firmus: vel mundus vel ſanguine tin-
ctus vel vſui ſacro deputatus ſicut vaſa tem
pli dicebantur ſancta quia ſacro vſui depu-
tata. Fuit eñ ſanctus id eſt firmus in bono
opere propter perſeuerantie longanimita-
tem. ⁊ mundus in mente per puritatẽ ⁊ ſan
guine tinctus per dñice paſſionis meditati-
onem. ſacro vſui deputatus per ſcripture ſa
cre expoſitionẽ ⁊ interpretationẽ. Dicit̃ ⁊ ne
mus a nemore. vbi aliquando conuerſatus
fuit, ⁊ lex propter regularem diſciplinã quã
monachos ſuos docuit. vel qꝛ ſacram legeȝ
expoſuit ⁊ interpretatus fuit. Hieronimus
etiam interpretatur viſio pulchritudis vel
diiudicans locutiones. Eſt auteȝ multiplex
pulchritudo. Prima eſt ſpũalis q̇ eſt in aĩa.
Scða moralis q̇ ꝯſiſtit in honeſtate moruȝ
Tertia intellectualis que ẽ pulchritudo an-
gelica. Quarta ſuꝑſubſtãtialis que eſt diui-
na. Quinta celeſtis q̇ eſt ſanctoꝝ in patria.
Hãc quintuplicẽ pulchritudinẽ hiero. in ſe
vidit ⁊ habuit. Nã habuit ſpũalẽ in virtutũ
varietate. Moralẽ in vite honeſtate. Intel
lectualẽ in excellenti puritate. Suꝑſubſtan
tialẽ in ardẽti charitate. Celeſtẽ i eterna vel
in excellenti claritate. Diiudicauit etiã locu
tiones ſiue verba taȝ ſua q̃ alioꝝ ſua exami
nate ꝓferẽdo alioꝝ vera ꝯfirmãdo. falſa cõ
futando. dubia vero exponẽdo. B

Hieronym⁹ euſebij vi-
ri nobilis filius ab oppido ſtri-
donis qð Dalmacie ⁊ panonie
confinia tenet extitit oriundus
Hic adhuc iuuenis Romam adijt ⁊ litteris
grecis ⁊ latinis ⁊ hebraicis plene eruditus
eſt. In arte grammatica donatum habuit
preceptorẽ. In rhetorica autem victorinum
oratorem. In ſcripturis auteȝ diuinis exer
citabatur die ac nocte ⁊ inde hauſit auide
quod poſtmodũ effudit abunde. Quodã ve-
ro tempore ſicut ipſe i epiſtola ad euſtochiuȝ
perhibet cũ de die Tullium ⁊ de nocte pla-
tonem auide legeret eo ꝙ ſermo incultus ſi
bi in libris prophericis non placeret. circa
mediam quadrageſimam tam ſubita ⁊ ar-
denti febre corripitur. vt toto frigeſcẽte iaȝ
corꝑe vitalis calor i ſolo pectore palpitaret
Duȝ ergo exequie funeris parent̃ ſubito ad

tribunal iudicis trahitur. ⁊ interrogat' cui'
cōditiōis eſſet xp̄anū ſe eē libere ꝓtifet. Ad
quē iudex. Mentiris inquit. Ciceronianus
es: nō xp̄ianus. vbi em̄ eſt theſaurus tu' ibi
eſt ⁊ cor tuū. At hieronimus obmutuit ⁊ cō
tinuo ipſum iudex duriſſime cedi iuſſit. Tūc
exclamauit ⁊ dixit Miſerere mei dn̄e miſe
rere mei. Tūc qui aſtabāt ꝑcabātur iudicē
vt veniā tribueret adoleſcēti. Ipe em̄ iurare
cepit ac dicere. Dn̄e ſi vnq̄ habuero codices
ſeculares ſi legero te negabo. In hec igit iu
ramēti vba dimiſſus ſubito reuiuiſcit. Tūc
lachrimis totū ſe inuenit ꝑfuſū: ⁊ ex vberi
que ante tribunal ſuſcepat. ſcapulas terribi
liter repit liuētes. Tanto aūt ſtudio libros
diuinos legit: ex tūc q̄to libros gētiliū vnq̄
legerat. Dū aūt eſſ annoꝝ. xxix. in romana
eccl'ia cardinalis p̄ſbiter ordinat' eſt. Mor
tuo aūt Liberio papa Hiero. dign' ſummo
ſacerdotio ab oib' acclamat. Sȝ dū quorū-
dam clericoꝝ ⁊ monachoꝝ laſciuiā increpa-
ret. illi nimiū indignati ei inſidias paraue-
rūt. Sȝ ⁊ veſtē muliebrē. vt ait iohānes be
leth ⁊ Vincētius ab eis turpiter eſt deriſus
Nā cū hieronim' ad matutinas ſolito more
ſurgeret veſtē mulieris quā emuli iuxta le-
ctū poſuerāt repit. ſuāq eſſe credēs induit.
⁊ in eccl'iā ſic ꝓceſſit. Hoc aūt emuli facie-
bāt: vt mulierē habere in thalamo crederet
Qd ille vidēs. tāte eorū veſanie locū dedit. ⁊
ad gregoriū nazarenū ꝯſtātinopolitāe vrbis
ep̄m ꝑuenit. Poſtq̄ aūt ab ip̄o ſacras lr̄as
didicit in heremū ꝓperauit. vbi ꝓ xp̄o quan
ta ſuſtinuerit ip̄e ad Euſtochiū narrat dicēs
Quotiēs in heremo ꝯſtitutus ⁊ in illa vaſta
ſolitudine q̄ exuſta ſolis ardorib' horridum
monachis p̄ſtat habitaculū putaui me ro-
manis delitijs intereſſe. Horrebāt ſacco mē
bra deformia ſqualida cutis ſitū ethiopice
carnis adduxerat. quotidie lachrime. quoti
die gemit'. ⁊ ſi quādo repugnantē ſomnus
imminēs oppreſſiſſet. nuda humo vix oſſa he
rētia collidebātur. De cibis ⁊ potu taceo cū
etiā languētes monachi etiā aqua vix frigi-
da vtantur ⁊ coctū aliq̄d accepiſſe luxuria ſit
⁊ dū ſcorpionū tantū eſſem ſocius ⁊ ferarū
ſepe choreis intereram puellarū ⁊ in frigido
corpore ⁊ carne p̄mortua ſola libidinū incē-
dia pullulabant. itaq continuo flebam ⁊ repu
gnantē carnē hebdomadarū inedia ſubige-
bam. Diē crebro cōiunxi cū nocte: nec prius
a pectoris ceſſabā verberib' q̄ a dn̄o trāquili
tas redderet. Ipſā quoq cellulā meā quaſi
cogitationū cōſcientiā pertimeſcebā. ⁊ mihi
iratus ⁊ rigidus ſolus deſerta penetrabam
Et vt mihi teſtis eſt dn̄s poſt multas lachri
mas nōnūq̄ videbar mihi intereſſe agmini
bus angeloꝝ. Per quadriennū igit ibidē
penitētia ſic pacta ad bethleē oppidū remea
uit: vbi quaſi domeſticū aīal apud p̄ſepe dn̄i
ſeſe obtulit permāſurū Bibliothecam au-
tē ſuā quā ſummo ſtudio ſibi ꝯdiderat clau
ſam aliosq libros itꝝ relegēs diē ieiunus
ducebat ad veſperū. Multos aūt ibidē diſci
pulos co adunās in ſctō ꝓpoſito ⁊ tranſlati
one ſcripturaꝝ quinquagintaquinq annis
⁊ ſex mēſibus deſudauit. ⁊ vſq ad finē vite
virgo ꝑmanſit. Licet aūt in hac legēda dicat
q̄ ſemꝑ virgo fuerit. ipſe tn̄ de ſe ita ſcribit
ad Pamachiū Virginitatē in celo p̄fero nō
q̄ habeo. Tanta demq laſſitudine fatiga-
tus eſt vt in ſtratu ſuo iacēs funiculo ad tra
bem ſuſpenſo ſupinus manib' ſe leuaret. vt
ſcȝ officiū monaſterij prout poterat exhibe-
ret ¶ Quadā vero die adueſperaſcente
cū hieronim' cū fratribus ad ſacram lectio
nem audiendam ſederet ſubito leo quidam
claudicans monaſteriū ingreſſus eſt. Quo
viſo cū ceteri fratres fugerēt. hieronimus
ei quaſi hoſpiti obuiauit. Leo igit dū pedem
ſibi leſum oſtēderet vocatis fratrib' pedes
ſibi precepit ablui. ⁊ diligēter plagā eius in-
quiri. Qd cū factū fuiſſet inuenerūt leonis
plantam a ſentibus vulneratā. Adhibita igi
tur diligēti cura leo ꝯualuit ⁊ oī feritate de
poſita iter eos q̄ſi domeſticū aīal habitauit.
Tūc hieronimus vidēs q̄ nō tā ꝓ ſanitate
ſui pedis q̄ ꝓ eorū vtilitate dn̄s leonē miſiſ
ſet. de fratrū ꝯſilio eidē hoc iniūxit officiū
vt aſinū quē habebant q̄ ligna de nemore de
ferebat. ip̄e leo ad paſcua duceret. ⁊ ductū
ibidē cuſtodiret. Qd factū eſt. Nā iniuncta
leoni aſini cura more paſtoris induſtrij eun
do ad paſtum ſocius inceſſanter itineris ⁊u

re paſcendo vndecūq defenſor tutiſſimus
erat verūtamē vt ſe cibaret: et aſin' ſolitum
perficeret opus conſuetis ſemper horis cū
eo domū redibat. Quadā igitur vice paſcen
te aſino. ⁊ leone grauiter ſoporato. mercato
res cū camelis inde trāſeuntes aſinum ſolū
viderunt. ⁊ eū q̄citius rapuerūt. Experge-
factus itaq leo cū ſociū nō inueniſſet rugiē-
do huc illacq ibat. Quē tandē nō inueniēs
ad portas monaſterij triſtis adijt: ⁊ intus vt
ſolitus erat pre verecūdia ingredi nō p̄ſum
pſit. Et vidētes fratres q̄ tardius more ſo
lito ⁊ ſine aſino veniſſet. putauerūt q̄ fame
compulſus aſinū comediſſet. nolentesq ei
annonam tribuere cōſuetā dicebant. Vade
⁊ reliquā partē aſelli que tibi remanſit mā-
de ⁊ tuam ingluuiam reple Heſitantes ta-
men vtrum hoc malū perpetraſſet exierūt
ad paſcua ſi forte aliquod mortis indicium.
inuenirent Et nihil inuenientes hoc hiero.
retulerunt. Tunc monitis eius officiū aſi
ni leoni iniungunt. ⁊ ligna cedentes leoni
imponūt. Quod cū leo patienter ferret qua
dam die expleto opere ad agrū exijt hac il-
lacq diſcurrit. ſcire deſiderans quid de ſuo
fuiſſet ſocio factum Et ecce vidit a longe
negociatores cum onuſtis camelis p̄ceden
te aſino venientes. Mos enim illi regioni
eſt vt quando cum camelis longius gradiū
tur cameli vt directius vadant precedentē ⁊
collo funiculum geſtantem aſinū ſubſequū
tur. Recognito igitur leo aſino. cum ingen-
ti rugitu ſuꝑ eos irruit ⁊ oēs hoīes in fugā
cōuertit. Et leo terribiliter rugiēs percutie
bat cauda fortiter terrā perterritosq came
los ſicut erāt onuſti ante ſe ad cellā ire coe-
git. Quod cū fratres vidiſſent ⁊ hieronimo
nūciaſſent ait ille. Hoſpitib' noſtris fratres
cariſſimi pedes abluite. eſcas prebete ⁊ ſuꝑ
hoc voluntatē dn̄i expectate. Tūc leo ꝑ mo-
naſterium cepit vt ſolebat letus diſcurrere
ſingulorum fratrū veſtigijs ſe proſternens. et
quaſi de perpetrata quā nō fecerat culpa.
cauda alludens veniam poſtulabat. hiero.
autem futurorum preſcius: ait fratribus.
Ite fratres ⁊ venientibus hoſpitibus neceſ
ſaria preparate. Adhuc eo loquente nūcius
venit ad eum annuncians ante fores hoſpi
tes adeſſe qui abbatē vellēt videre. Ad quos
cum ille iuiſſet. protinus illi eius pedibus ꝓ
uoluuntur. pro culpa veniam poſtulantes.
Quos ille benigne eleuans: precepit vt ſua
reciperent ⁊ aliena non vſurparent. Roga-
bant igitur illi beatum hieroni. vt medieta-
tem olei ꝓ benedictiōe accipiat. Quib' vix
aſſentiens. tandem coactus ſuſcipi iubet.
Promiſerunt autem ſe annuatim eandem
olei menſuram fratribus ipſis daturos: et
a ſuis dare heredibus precepturos. ¶
Cū autem olim in eccleſia vnuſq̄q caneret
qd valebat. Theodoſi' imꝑator vt ait iohes
beleth. Damaſum papā rogauit vt alicui vi
ro docto officiū eccl'iaſticū cōmitteret ordi-
nandū. Ipſe igit ſciēs hieronimū in lingua
latina greca ⁊ hebraica ꝑfectū. ⁊ in oī ſapiē-
tia ſummū eidē officiū p̄dictū cōmiſit. Hie-
ronim' igit pſalteriū ꝑ ferias deſtinxit ⁊ vni
cuiq ferie nocturnū ꝓpriū aſſignauit ac glo
ria patri in fine cuiuſlibȝ pſalmi dicēdū in-
ſtituit. vt ait Sigilbertus. Deinde ep̄l'as et
euāgelia ꝑ anni circulū decātandas. cetera
q ad officiū ꝑtinētia preter cātū rōabiliter
ordiauit. Miſitq illud de bethleē ad ſum
mū pontificē: ⁊ ab eo ⁊ cardinalib' ſuis fuit
valdē approbatū ⁊ ꝑpetuo auctēticatū. Poſt
hoc aūt i ore ſpelūce i qua dn̄s iacuit monu
mētū ſibi ꝯſtruxit: vbi explet' nōagitaocto
annis ⁊ ſex mēſib' ſepult' fuit. In quāta re-
uerentia cū auguſtin' habuerit patȝ ꝑ ep̄l'as
quas ſibi miſit. In quarū vna ei tali mō ſcri
pſit Dn̄o dilectiſſimo ⁊ cultu ſinceriſſimo cha
ritatis obſeruādo atq amplectēdo hieroni
mo auguſtinus ⁊c. Alibi q de eo ſic ſcribit.
Sctūs hieronim' p̄ſbiter greco latino ⁊ he
breo eloquio erudit' in locis ſanctis atq in
litteris ſacris vſq ad decrepitā vixit etatē
Cui' nobilitas eloquij ab oriente in occidē
tem inſtar ſolis lampas reſplenduit. beatus
aūt ꝓſper in ſuis cronicis de eo ſic ait. Hie
ronim' preſbiter in bethleem toto iā mūdo
clarus habitabat egregio ingenio ⁊ ſtudio
vniuerſe eccleſie ſeruiēs. Ipe q de ſe ſic ait
ad albigenſē. Nihil a pueritia ita vitare co
natus ſum vt animū tumentē ⁊ erectā cer

nicē dei contra ſe odium ꝓuocantem. Idem
Ego etiam tuta omnia timeo. Idē. In mo
naſterio hoſpitalitati ex corde intendimus
⁊ omnes ad nos venientes preter hereticos
leta fronte ſuſcipimus ac veniētiū pedes ab
luimus. Iſidorus vero in libro ethimologia
rum ait Hiero. trium linguarū extitit peri-
tus. cui' interpretatio ceteris antefert̄. qm̄ ⁊
verboꝝ tenatior eſt ⁊ ꝑſpicuitate ſnīe clarior
atq; vtpote a chriſtiano iterpreteverior. In
dyalogo quoq; ſeueri diſcipuli ſancti marti
ni qui eius tēpore fuit ſic de hyeronimo ſcri
ptum habetur Hiero. preter fidei meritum
dotēq; virtutū nō ſolū latinis atq; grecis. ſ;
etiam hebreis ita litteris inſtructus eſt vt ſe
illi in omni ſcientia nemo audeat cōparare.
Cui iugiſ aduerſus malos pugna ꝑpetuūq;
certamē. Oderūt eū heretici qꝛ eos impera
re nō deſijt. Oderūt eū clerici: qꝛ vitam eorū
inſectatur ⁊ crimina. S; plane boni omnes
⁊ mirantur ⁊ diligūt. Nā qui eū hereticū eſſe
arbitrant̄ inſaniunt. Totus ſemꝑ in lectiōe
totus in libris eſt non die: non nocte requie-
ſcit aut legit aliquid. aut ſcribit. Hec Seue
rus. Et ſicut ex his verbis patet. ⁊ ſicut etiā
ipſe ſepe teſtatur. multos ꝑſecutores ⁊ mul-
tos detractores perpeſſus eſt. Quas tamen
perſecutiones ꝙ libenter ſuſtinuerit. patet
ex eo ꝙ ſicut dicit in epiſtola ad aſellā. Grās
ago deo qꝛ dignus ſum habitus quem ode-
rit mundus. ⁊ maleficū me garriunt. Sed
ſcio ad regnū peruenire per infamiā ⁊ bonā
famā. item Utinā ob dn̄i mei nomen atq; iu
ſticiā vniuerſa me infideliū turba perſequa-
tur. Utinā in opprobriū meū ſolidius exur
gat hic mundus tm̄ vt merear a xp̄o lauda-
ri ⁊ ſue pollicitatiōis ſperare mercedē. Gra
ta vtiq; ⁊ deſiderata tēptatio eſt: cuius pre-
mium a chriſto ſperatur in celo. Nec male-
dictio grauis eſt que diuina laude mutatur.
Obijt circa annos dn̄i. cccxcviij.

¶ De ſancto remigio. cxlij A

REmigius dicitur a re
mige q̇ eſt nauis ductor vel re-
ctor. Uel dr̄ a remis q̇ ſunt iſtru
menta q̇bus nauis ducit̄ ⁊ gyron
qđ eſt luctatio. Ipſe em̄ eccl'iam gubernauit
a periculo naufragij: eā duxit ad portū para
diſi pro ea luctatus eſt ꝯtra inſidias diaboli

REmigius regē ⁊ gen
tem francorum ad chriſtum cō
uertiſſe dicitur. Habebat enim
rex vxorem nomine clotildim
chriſtianiſſimā que virum ſuum nitebatur
ad fidem conuertere: ſed nequibat. Que dū
filium genuiſſet ipſum baptizare voluit. ſed
rex oīno ꝓhibuit. Illa aūt quieſcere nōvalēs
tandē vir hoc a rege obtinuit: ⁊ filiū baptiza
uit. qui dū baptizatus eſſet ſubito eſt defun-
ctus. Cui rex ait. Nūc appet qꝛ xp̄s vilis eſt
deus qui eū ꝑ quē fides ei' poterat ſublima-
ri in vita ꝯſeruare nō potuit. Cui illa. imo in
hoc a deo meo valde me diligi ſentio ꝙ pri-
mum fructū ventris mei ipſum recepiſſe co
gnoſco. q̇ regnū in infinitū tuo melius filio
largitus eſt. Concepit igit̄ iterū ⁊ filiū aliū
peperit quē ſicut primū cum multa inſtantia
baptizari fecit. Sed ecce ſubito infirmatur
ita ꝙ de eius vita deſperat̄. Dixitq; rex vxo
ri. Uere debilis eſt deus tuus: qui nullū in
ſuo nomine baptizatū in vita cōſeruare po-
teſt. Nam ſi mille genueris ⁊ cunctos bapti
zaueris omnes ſimul peribunt. Sed tamen
puer conualuit ⁊ ſanitatē recepit. ita ꝙ poſt
patrem regnauit. Ac fidelis mulier virū ſuū
ad fidē reducere conabatur: ſed ille modis
omnibus reſiſtebat. Qualiter autē ad fidē
cōuerſus eſt in alio feſto qđ eſt poſt epipha-
niam dictū eſt. Uolēs aūt predictus rex clo-
doueus factus xp̄ianus remenſem eccleſiā
dotare. beato remigio dixit vt q̄tū circūiret
dum ipſe in meridie dormiret ſibi daret. Qđ
⁊ factū eſt. Sed cum quidam molendinum
ſuum haberet intra fines beati remigij mo
lendinarius ipſum dum circumiret cum in-
dignatiōe repulit. Cui dixit remigius. Ami
ce non ſit tibi durum vt hoc molendinum ſi
mul habeamus. At ille vt cum reiecit ſtatim
rota molendini in contrarium verti cepit. cla
mauitq; poſt ſanctum remigiū dicēs. Ser-
ue dei veni. ⁊ habeamus pariter molendinū
Cui ille. Nec mihi nec tibi. Statimq; ſe ter

ra aperuit ⁊ molendinū penitus deglutiuit
Preuidens remigius famē futuram cū in
villa quadā bladi cumulos congregaſſet in
ebriati ruſtici ſenis prudentiā deridentes.
ignem ſuppoſuerūt. Quod ille audiēs illuc
venit: ⁊ pre frigore etatis ⁊ veſpertini tēpo
ris ſe calefacere cepit ⁊ tranquillo corde di-
xit. Semꝑ focus bon' eſt. Uerūtamen qui
hoc fecerunt ⁊ poſteriorū viri in genitalib'
rupti femie guturoſe erūt. Quod ſic in illis
euenit quouſq; per karolum ſunt diſperſi.
Notandum autem ꝙ illud feſtum ſancti re
migij quod agitur in mēſe ianuarij eſt feſtū
de felici obitu illius. Illud autē dicit̄ eſſe de
eius ſacri corporis tranſlatiōe. Cum enim
corpus eius poſt ipſius obitum ad eccleſiā
ſanctorū thimotei ⁊ apollinaris cū ferretro
deferretur ſecus eccleſiam ſancti chriſtofo
ri cepit adeo pōderari ꝙ nullatenus moue-
ri potuit. Tandem coacti rogauerunt dn̄m
vt eis oſtendere dignaret̄. ſi forte in eccl'ia
illa ſancti chriſtofori vbi nulle reliquie ſctō-
rum quieſcebāt ſepeliri vellet. Statimq; cor-
pus leuiſſime ſuſtulerūt ⁊ eum ibi honorifi
ce poſuerūt. Ubi cū multa miracula fierent
eccleſiam ampliauerūt. Et facta cripta re-
tro altare cū effoſſum corpus vbi reponere
vellent. mouere nullatenus potuerunt. Cū
autem in orationibus pernoctarēt. ⁊ media
nocte omnes pariter obdormiuiſſent in cra
ſtinū ſcȝ kal'. octobris inuenerūt ſepulchrū
cū corpore ſancti remigij in illā criptā ab an
gelis deportatū. Quod tamē poſt longū tē-
pus i pulchriorē criptā eadē die cū capſa ar
gentea tranſlatum eſt. Floruit circa annū
dn̄i. quadrigenteſimū nonageſimū.

¶ De ſancto Leodegario. cxliij. A

LEodegarius dux om
ni virtute polleret eduenſi eccle
ſie meruit in pontificē promo
ueri. Qui dum clotario rege de
cedente cura regni grauius premeretur vo
luntate dei ⁊ principum conſilio chyldericū
fratrem clotarij adoleſcentem valde ydone
um prefecit in regem. Sed ebroinus theo-
doricum ipſius chylderici germanū preficē
re nitebatur. nō ꝓpter regni cōmodū ſed qꝛ
de poteſtate eiectus ⁊ omnibus odioſus irā
regis ⁊ principum verebatur. Timens igit̄
ebroinus licentiam a rege petijt ⁊ monaſte
rium introiuit. Quo concedente ⁊ fratrem
ſuum theodoricum ne contra regnum ali-
quid moliretur in cuſtodia detinente ſancti
tate ⁊ prouidētia epiſcopi pace mirabili om
nes gaudebunt. Sed poſt aliquot tempus
rex malignorum conſilio deprauatus intm̄
in viri dei odiū incitatur ꝙ oportunitatē ⁊
modum mortis eius attentius inquirebat.
Sed ep̄s blande ferēs ⁊ oēs inimicos ſuos
vt amicos amplectēs egit cū rege vt diē paſ
che in vrbe cui preerat celebraret. Et ecce il
lo die nunciatū eſt ei ꝙ rex in illa nocte quic
quid de morte eius tractauerat ꝑficere de-
creuiſſet. At ille nihil trepidans: ſed illa die
cū rege in mēſa cōicans ꝑſecutorem ſic fu-
git ꝙ in luxuuienſi monaſterio dn̄o ſeruiēs
etiā ebroino q̇ ibi in monaſterio habitu lati
tabat ſedula charitate ſeruiuit. Poſt modi
cum rex morit̄ ⁊ theodoricus in regnū ſubli
matur Quapropter leodegarius populi ſui
lachrimis ⁊ precibus motus ⁊ abbatis im-
perio cōpulſus ad ſedem ſuā redijt ac ebroi
nus ꝓtinus apoſtatauit ⁊ regis ſeneſcalus
ordinatus eſt. Qui licet prius malus fuerit
tamen poſtea fuit peior totoq; ſtudio leode
gariū occidere nitebat̄. Miſſis igit̄ militi-
bus q̇ eū caperent. cū hoc leodegarius cō-
periſſet eoꝝ furori cedēs dux in habitu pon
tificali de vrbe egrederet̄ a militibus capit̄
qui ei ſtatim oculos eruerūt. Poſt bienniū
ſanctus leodegarius cū fratre ſuo garino
quē ebroinus exultauerat in palatiū regis
adductus. Cum ad irriſionē ebroini ſapien
ter ⁊ pacifice reſponderet. neq̄ ille iuſſit ga
rinum lapidibus obrui ſanctūq; ep̄m tota
die nudis pedibus per quendā fluuiū ſuꝑ a-
cutiſſimos lapides decurrentē deduci. Et
audiēs ꝙ in his tormētis deū laudaret. lin-
guam eius preſcidi fecit. ⁊ poſtmodū eū cui
dam cuſtodi tradidit. vt ip̄m nouis ſuppli-
cijs reſeruaret. Ille aūt vſum loquēdi nō per
didit. ſed predicationi ⁊ exhortationi prout
poterat vacabat. predixitq; quādo ⁊ quali-

ter ipſe ⁊ ebroinus ex hac vita migrarent.
Lux autē immenſam in modū corone caput
eius circundedit. Quā cū multi vidiſſent qd
hoc eſſet ab ipſo epō queſierūt. At ipſe ſe in
oratione pſternens gratias deo retulit. et
oēs aſtātes vt in melius vitā mutarēt admo
nuit. Quod ebroinus audiēs ⁊ inuidēs miſ
ſis quattuor ſpiculatoribus ipſuz decollari
precepit. Cum ergo ipſuz ducerent. ait eis.
Non eſt inquit opus fratres vos diutius fa
tigari. Sed hic iplete deſideriuz eius q̄ vos
miſit. Ad hoc tres illoꝝ adeo ſunt cōpuncti
ꝙ ad pedes eius ꝓcidētes veniā precabant
Quartus vero cum eum decollaſſet ꝓtinus
a demone arreptus ⁊ in ignē ꝓiectus vitaz
miſerabiliter terminauit. Biennio expleto
audiens ebroinus corpus ſancti viri multis
miraculis illuſtrari miſerabiliter cruciatus
inuidia militē illuc miſit vt an ſic ſe haberet
veritas intimaret. Miles aūt ſupbus ⁊ ar
rogans cū illuc veniſſet calce tumbā ſancti
percutiēs exclamauit. Moriat qui mortuū
miracula facere poſſe credit. Mox ille arre
ptus a demonio ⁊ ſubito moriēs morte ſua
ſanctū amplius commēdauit. His auditis
ebroinus ampli⁹ inuidia torquebat ⁊ famā
ſancti extinguere moliebat. Sed iuxta pre
dicationē ſancti gladio nequiter nequā ipſe
occiditur. Paſſus eſt autez circa annū dñi.
dclxxx. tempore conſtantini quarti.

¶ De ſancto Franciſco. cxliiij.

Franciſcus prius dict⁹ eſt iohannes. ſed poſtmodum mutato nomine franciſcus vo
catus eſt cuius mutationis no
minis multiplex cauſa fuiſſe videtur. Prio
ratiōe miraculi cōnotādi. Linguā em̄ galli
caz miraculoſe a deo recepiſſe cognoſcitur
Vn̄ dr̄ i legēda ſua ꝙ ſēp cū ardore ſpūſſan
cti repleret ardētia foris vba eructās galli
ce loquebat. Scdo rōe officij diuulgādi. Vn̄
dr̄ in legēda ꝙ diuina ꝓuidētia ſibi hoc voca
bulū indidit. vt ex ſingulari ⁊ inſueto nomie
opinio miniſterij eius toti citi⁹ innoteſceret
orbi. Tertio rōe effectus ꝯſequēdi. vt. ſ. per
hoc daret intelligi ꝙ ipſe ꝑ ſe ⁊ ꝑ filios ſuos
multos ſeruos peccati ⁊ diaboli debeat frā
cos ⁊ liberos facere. Quarto rōe magnani
mitatis i corde. Nā franci a ferocitate ſunt
dicti. qꝛ eis ineſt naturalis feritas ⁊ magna
nimitas aioꝝ. Quinto ratōne virtuoſitatis
in ſermone. qꝛ eius ſermo inſtar ſecuris vi
cia incidebat. Sexto rōne terroris in demo
num fugatione. Septimo rōne ſecuritatis
ex virtute ⁊ operū perfectione. ⁊ honeſtatis
in cōuerſatiōe. Aiunt eniz franciſcas dici ſi
gna quedā inſtar ſecuriū que rome ante cō
ſules ferebantur. que erāt in terrorē in ſecu
ritatem ⁊ in honorem. A

Franciſcus ſeru⁹ ⁊ ami
cus altiſſimi in ciuitate aſiſij or
tus ⁊ negociator effect⁹ fere vſ
qz ad viceſimū etatis ſue annuz
tempus ſuū vane viuendo conſumpſit. Quē
dñs infirmitatis flagello corripuit. ac in vi
rum alterū ſubito transformauit. ita qꝺ iaz
ſpiritu ꝓphetico pollere cepit. Nā cū quadā
vice ipſe cū plurimis a paruſinis captus di
ro fuiſſet carceri mācipatus dolētibus alijs
hic ſolus exultat. ⁊ redargutus ſup hoc a cō
captiuis rn̄dit. Ideo me exultare noueritis
qꝛ adhuc ſanctus ꝑ totū ſeculum adorabor.
Quadā vice romaz cauſa deuotionis ꝓfici
ſcens veſtimēta ſua depoſuit ⁊ pauperis cu
iuſdam veſtimenta induens ante eccleſiam
ſancti petri inter pauperes ſedit. ⁊ cū eis ve
lut vnus ex illis auide māducauit. Et ſepi⁹
ſimile feciſſet niſi notoꝝ verecūdia impediſ
ſet. Antiquus hoſtis eū a ſalubri ꝓpoſito co
nabatur auertere ⁊ feminā quādā ſue ciuita
tis mōſtruoſe gybboſam cordi ei⁹ imittit. ⁊
niſi reſipiſcat a ceptis ſimilē ſe facturuz mi
natur. Sz a dño cōfortat⁹ audiuit. Frāciſce
amara ꝓ dulcib⁹ ſume. ⁊ teipm̄ contemne ſi
me cupis agnoſcere. Quendā igit leproſuz
obuiū habēs cū hmōi homines naturaliter
multuz abhorrentur. diuini tamen memor
oraculi accurrens in oſcula eius ruit. ⁊ poſt
hoc ille ſtatim diſparuit. Quapropter ad le
proſoꝝ habitacula ꝓperat. ⁊ eoꝝ man⁹ de
uote oſculās pecuniā donat. Eccleſiam ſan
cti damiani orōnis cauſa ingredit ⁊ imago

chriſti eū miraculoſe alloqtur Frāciſce inqt
vade repara domū meaz que vt cernis tota
deſtruitur ab ea igitur hora aia eius lique
facta eſt ⁊ crucifixi cōpaſſio eius cordi mira
biliter eſt infixa. Inſiſtit ſollicite eccl'ie rep
ande: ⁊ venditis que habebat cū pecuniam
cuidam pſbitero daret ⁊ ille timore parētuz
recipe recuſaret corā ipo eā ꝓijciēs tāꝙ pul
uerem vilipēdit. Quapropter a patre ligat⁹
⁊ captus pecuniā eidē reſtituit ac veſtē pari
ter reſignauit. ⁊ ſic nudus ad dñm euolauit
⁊ cilicio ſe induit. Aduocat inſuper ſeru⁹ dei
quendā ſimplicē virū quē loco patris ſuſcipi
ens rogat vt cum pater eius maledicta con
geminet ipſe ſibi ecōuerſo bn̄dicat. Frater
eius carnalis hyemali tempore franciſcum
vilibus panniculis tectū orationi vacantez
⁊ tremebundum vidēs ait cuidam. Dic fran
ciſco vt de ſudore ſuo vnā tibi nūmatā ven
dat. Quod ille audiens alacriter reſpondit.
Reuera ego hanc dño meo vendā. Quadaz
die dum audiret ea que dñs diſcipulis ſuis
ad predicandū miſſis locutus eſt. ſtatim ad
vniuerſa ſeruāda tota virtute ꝯſurgit. Sol
uit calciamēta de pedibus. tunica vna ſz vi
li induitur. ⁊ ꝓ corrigia mutauit funiculuz
Tempore niuis ꝑ ſiluā ambulans a latroni
bus capitur ⁊ ab eis q̄s ſit requiſitus preco
nem dei ſe eſſe aſſeruit. Quē illi arripiētes
in niuem ꝓiciunt dicentes. Iace ruſtice pre
co dei. B Multi nobiles ⁊ ignobiles
clerici ⁊ laici ſpreta ſeculi pompa eius veſti
gijs adheſerunt. quos pater ſanctus docuit
euangelicaz perfectionē implere pauperta
tē apprehendere ⁊ per viam ſancte ſimplici
tatis incedere. Scripſit preterea euangeli
cam regulam ſibi ⁊ ſuis fratribus habitis ⁊
habendis quam dñs papa Innocentius cō
firmauit. Cepit extunc feruētius verbi dei
ſemina ſpargere ⁊ ciuitates ⁊ caſtella feruo
re mirabili circūire Frater quidam erat quā
tum a foris videbatur eximie ſanctitatis. ſz
tamen ad modum ſingularis qui tanta di
ſtrictione ſilentium obſeruabat vt non ver
bis: ſed nutibus confiteretur. Cunqꝫ ſanct⁹
ab oibus laudaret. vir dei illuc adueniens
dixit. Sinite fratres. nec mihi in eo dyabo
lica figmēta laudate. Moneatur ſemel vel
bis in hebdomada confiteri. Quod ſi nō fe
cerit dyabolica tēptatio eſt. ⁊ deceptio frau
dulenta. Monentibuſqꝫ illū fratribus digi
tum dei ſuo impoſuit ⁊ caput concutiens ſe
nullatenus cōfeſſurū innuit. Nō poſt mul
tos dies ad vomitū redijt ⁊ in facineroſis a
ctibus vitā finiuit. Fatigatus in itinere ſer
uus dei dū aſinū equitaret: ſocius eius fra
ter leonard⁹ de aſino ſimiliter fatigat⁹ itra
ſe cepit cogitare ac dicere. Nō de pari lude
bant huius parētes ⁊ mei. Et continuo vir
dei de aſino deſcendēs dixit fratri ſuo. Non
ꝯuenit me equitare: ⁊ te peditē venire: qꝛ no
bilior me fuiſti. Stupefact⁹ frater ad pedes
patris ꝓcidit ⁊ veniā poſtulauit. Transeun
ti ſibi aliquādo mulier quedā nobilis cōcito
gradu occurrit cuius laſſitudinē ⁊ interclu
ſos anhelitus miſerat⁹ quidā requireret in
quiſiuit. Et illa. Ora ꝓ me pater: qꝛ ſalubre
ꝓpoſitū qꝺ concepi viro impediente nō exe
quor ſed in ſeruitio xpi mihi plurimū aduer
ſatur. Cui ille. Vade filia. qꝛ cito de eo con
ſolationē recipies. ⁊ ex parte dei oīpotētis ⁊
mea ſibi denūcies ꝙ nūc eſt tempus ſalutis
poſtmodū equitatis. qua denūciāte vir ſub
ito immutatur ⁊ continētiā pollicetur. Cui
dam ruſtico i quadā ſolitudine ſiti deficiēti
fontem aque ibidē ſuis oratiōibus impetra
uit. Cuidaz fratri ſibi ad modū familiari ſe
cretum hoc ſancto inſtigante ſpiritu retulit
dicēs. Hodie eſt aliquis ſeruus dei ſup ter
ram ꝓpter quez quo aduixerit nō permittet
dñs famē ſup hoies deſeuire. Sed ſic ꝓcul
dubio fuiſſe narratur Sed illo ſublato tota
in contrariū cōditio permutatur. Naz poſt
eius felicem tranſitū predicto fratri appa
ruit dicens. Ecce iam venit fames. qua 3do
nec viuerem ego venire ſuper terram dñs
non permiſit. In feſto paſche cum fratres
in heremo greci. menſam accuratius ſolito
albis ⁊ vitreis preparaſſent. ⁊ vir dei hoc cō
ſpexiſſet ꝓtinus greſſum retrahēs capelluz
cuiuſdā pauperis. qui tūc aderat capiti ſuo
imponit. ⁊ baculū manu geſtās foras egre
ditur. ⁊ ad oſtiū preſtolatur. Manducanti
bus igitur fratribus clamabat ad oſtiuz. vt

amoꝛe dei peregrino pauperi ⁊ infirmo ele-
moſinā largiantur. Vocatus pauper ingre
ditur ⁊ in terra ſolus recūbens diſcumponit
in cinere. Quod videntes fratres ſtupoꝛe ni
mio ſunt repleti. Quibus ille ait. Menſam
vidi paratā ⁊ oꝛnatā. ⁊ pauperū oſtiatim eun
tium vnicum nō eſſe cognoui. ¶ Pau
pertatē in ſe ⁊ in alijs adeo diligebat vt pau
pertatē dominam ſuā ſemper vocaret. Si
quando pauperioꝛem ſeipſo videret. protin⁹
inuidebat. ⁊ ſe ab ipſo vinci timebat. Nam
⁊ cum die quadā pauperculū quendā obuiū
habuiſſet. ait ſocio ſuo. Magnā verecūdiā
intulit nobis huius inopia. ⁊ noſtrā pauper
tatem plurimū repꝛehēdit. Nam pꝛo meis
diuitijs meā dominam paupertatem elegi.
⁊ ecce amplius relucet in iſto. Dum quidam
pauper coꝛam eo tranſiret. ⁊ vir dei intima
fuiſſet compaſſione cōmotus dixit ei ſocius
Et ſi hic ſit pauper ſed foꝛſitan in tota ꝓuin
cia nō eſt eo ditioꝛ voluntate. Cui vir dei di-
xit. Cito tunicam tuam exue. ⁊ pauperi tri-
bue ⁊ ad eius pedes pꝛoſtratus culpabilem
te clama. Cui ille pꝛotinus obediuit. Qua-
dam vice tres mulieres facie ⁊ habitu ⁊ per
oīa ſimiles obuias habuit que cū taliter ſa-
lutauerunt. Beneueniat domina paupꝑtas.
Et continuo diſparuerūt ⁊ vltra viſe nō ſunt
Cum ad ciuitatem aretij deueniſſet ⁊ ibi bel
lum inteſtinū cōmotum fuiſſet. vidit vir de
burgo ſuper terram illā demones exultātes
Vocanſq; ſociū ſuū noīe ſilueſtrum dixit ei.
Vade ad poꝛtā ciuitatis ⁊ demonibus vt ci-
uitatē exeant ex parte omnipotētis pꝛecipe
qui feſtinans ante poꝛtam valenter clama-
uit. Ex parte dei ⁊ iuſſu pꝛis noſtri franciſci
diſcedite demones vniuerſi. Sicq; oēs ciues
poſt modicum ad concoꝛdiā redierūt. Pꝛe-
dictus aūt ſilueſter dum adhuc ſacerdos ſe-
cularis eſſet vidit in ſomnis crucē aureā de
oꝛe franciſci ꝓdeuntē. cuius ſummitas ce
los tangebat: cuius bꝛachia pꝛotenſa in latū
vtrāq; mundi partē amplexando ſingebāt
Cōpunctus ſacerdos ꝓtinus mundū deſe-
rit ⁊ viri dei perfectus imitatoꝛ efficit. ¶
Exiſtente viro dei in oꝛatione. diabolus ter
eum ꝓpꝛio nomine vocauit. Cui cū ſanctus
reſpondiſſet adiecit. Nullus eſt adeo in hoc
mundo peccatoꝛ cui ſi ꝯuerſus fuerit nō in-
dulgeat dñs. Sed quicūq; ſemetipſum peni
tentia dura necauerit miſericoꝛdiā in perpe
tuo inueniet. ꝯtinuo ſeruus dei ꝑ reuelatio
nem cognouit hoſtis fallaciā quō niſus fue-
rit ad tepoꝛē eū reducere. cernēs aūt hoſtis
antiquus. qꝛ ſic nō ꝓualuit. grauē carnis tē-
ptationē eidē immiſit. qđ vir dei ſentiens ve
ſte depoſita choꝛdula duriſſima ſe verberat
dicens. Eia frater aſine. ſic te manere decet
ſic ſubire flagellū. Sed cū tēptatio nequaq̄
diſcederet. foꝛas exiēs in magnā niuē ſe nu
dum demerſit. Accipienſq; niuē in modū pi
le ſeptē glebas cōpegit quas ſibi ꝓponēs ce
pit alloqui coꝛp⁹. Ecce inquit hec maioꝛ vxoꝛ
tua iſte quattuoꝛ duo filij ſunt ⁊ due filie tue
relique due ſunt ſeruus ⁊ ancilla. Feſtina er
go oēs induere qꝛ̄ frigoꝛe moꝛiunt. Si aūt
coꝝ multiplex ſolicitudo te moleſtat vni do
mino ſolicitus ſerui. Illico diabolus ꝯfuſus
abſceſſit. ⁊ vir dei deū gloꝛificans in cellā re
dijt. Cum apud dñm leonē cardinalē ſancte
crucis ab eo rogatus aliquādiu moꝛaret no
cte quadā demones ad ipſum venientes cū
grauiſſime verberauerūt. Vocanſq; ſociū ⁊
rem ſibi aperiēs ait. Demones ſunt caſtaldi
dñi noſtri. quos deſtinat ipſe ad puniendos
exceſſus. Ego vero offenſam nō recolo quā
ꝑ miſericoꝛdiā dei ſatiſfactionē nō lauerim.
Sed foꝛte ideo caſtaldos ſuos in me ꝑmiſit
irruere: qꝛ maneo in curijs magnatum: qđ
foꝛſitan fratribus meis paupculis bonā ſu-
ſpitionē nō generat: qꝛ foꝛte me extimāt de-
litijs abūdare. Et ſurgēs ſummo mane īde
receſſit. Exiſtente aliquādo eo in oꝛatione:
audiuit ſuꝑ tectū domus cauernas demonū
diſcurrētes cū ſtrepitu. Qui cōcit⁹ foꝛis exi-
ens ⁊ crucis ſignū ſibi impꝛimēs dixit. Ex ꝑ
te oīpotentis dei vobis dico demones. vt qc
quid vobis ꝑmiſſum eſt in meo coꝛpe facia-
tis. Libenter enī oīa ſuſtinebo. qꝛ cū maioꝛē
inimicū nō habeā coꝛpe: vindicabitis me de
aduerſario meo. dū in ipſo vice mea exerce-
bitis vltionē. Confuſi igitur demones eua-
neſcūt. Frater quidā ſocius viri dei extaſifa
ctus. inter ceteras celi ſedes vidit vnā dignis-

ſimam ⁊ nobili gloꝛia pꝛefulgentē. Qui cum
miraret cui nā tam pꝛeclara ſedes ſeruaret
audiuit. Sedes iſta de vni⁹ ruētibus ꝑncipi
bus fuit. ⁊ nūc humili franciſco paratur. et
exiens ab oꝛatione virū dei interrogauit di
cens. Quid de te opinaris pater. Et ille. Vi
deoꝛ mihi maximus peccatoꝛū. Statimq;
in coꝛde fratris ſpiritus dixit. Cognoſce ꝙ
vera fuerit viſio quā vidiſti. quoniam ad ſedē
per ſuperbiā perditā humilitas leuabit hu
miliſſimum. ¶ In viſione. ſeruus dei
ſupꝛa ſe ſeraphin crucifixum aſpexit qui cru
cifixionis ſue ſigna ſic euidēter ei impꝛeſſit
vt crucifixus videretur ⁊ ipſe. Conſignāter
manus ⁊ pedes ⁊ latus crucis charactere. ſ;
diligenti ſtudio ad omniū oculis ipa ſtigma
ta abſcondebat. Quidam tamen hec in vita
viderunt. ſed in moꝛte plurimi cōſpexerunt.
Quod aūt hec ſtigmata per omnia vera ex-
titerint multis miraculis oſtenſum eſt. quo
rum duo que poſt ei⁹ obitū cōtigerunt hic in
terſerere ſufficiat In apulia vir quidā nomi
ne rogerius ante imaginem ſancti franciſci
ſtans cepit cogitare dicēs. Eſſet ne hoc ve-
rum vt tali claruiſſet miraculo. an pia fuiſſ;
illuſio ſiue ſuoꝛū fratrum ſimulata inuentio
Quod dū mēte reuolueret. ſubito audiuit ſo
num quaſi ſpiculū pꝛoſiliēs de baliſta. ſenſit
q; ſe in ſiniſtra manu grauiter vulneratū. ſ;
cum in cirotheca nihil leſionis appareret cy
rothecā de manu extraxit. ⁊ graue vuln⁹ qua
ſi ſagitte in palma cōſpexit. ex quo tanta vis
pꝛocedebat ardoꝛis vt totus ex doloꝛe ⁊ ar-
doꝛe deficere videretur. Cūq; peniteret ⁊ ſe
beati franciſci ſtigmata credere veraciter te
ſtaretur. poſt duos dies dum ſanctū dei per
ſua ſtigmata exoꝛaſſet. fuit cōtinuo liberat⁹
In regno quoq; caſtelle cū quidā vir ſancto
Franciſco deuotus ad completoriū perge
ret ab inſidijs ad moꝛtē alterius: ibi paratis
ex erroꝛe impediret. ⁊ letaliter vulneratus
ſeminiuus relinquit. Deinde gladiū in gut-
ture crudelis lictoꝛ infixit. ⁊ extrahere nō va
lens receſſit. Fit vndiq; cōcurſus ⁊ clamoꝛ ⁊
ab omnibus plangitur moꝛtuus. Cum autē
nocte media campana fratrū ad matutinas
pulſaretur vxoꝛ clamare cepit. Mi domine
ſurge ⁊ vade ad matutinas. qꝛ campana te
vocat. Statim ille manū eleuans videbatur
alicui innuere vt gladiū extraheret. Et ecce
videntibus omnibus gladius quaſi validiſſi
mi iactatus manu pugillis eminus pꝛoſilijt
Statimq; ille perfecte ſanatus ſe erexit di
cens. Beatus franciſcus ad me veniēs ſua
q; ſtigmata meis vulneribus apponēs eoꝝ
ſuauitate cuncta vulnera diliniuit. ⁊ cōtactu
mirifice ſolidauit. Qui cū vellet diſcedere ſi
bi innuebam vt gladiū abſtraheret. quia lo-
qui aliter non valebā. Quem ſtatim appꝛe
hendens valide pꝛoiecit ⁊ ſtigmatibus ſan-
ctis vulneratum guttur demulcēs perfecte
ſanauit. In vꝛbe Roma clara illa luminaria
oꝛbis. ſc; beatus franciſcus ⁊ beatus domi
nicus coꝛā dño hoſtiēſe qui poſtea fuit ſum-
mus pontifex aderant. Dixitq; eis epiſcop⁹
Cur nō facimus de veſtris fratribus epiſco
pos ⁊ pꝛelatos. qui documento ⁊ exemplo ce
teris pꝛeualent. Fit inter ſanctos de reſpon
dendo longa contentio. Vicit tandē humi-
litas franciſcum ne ſe pꝛeponeret. Vicit et
dominicū vt pꝛimo reſpondendo humiliter
obediret. Dixit ergo beatus dominicus. Do
mine gradu bono ſi cogñſcunt ſublimati ſunt
fratres mei: nec pꝛo meo poſſe permittam:
vt aliud aſſequant ſpecimē dignitat;. Poſt
hoc reſpondēs ſanctus franciſcus dixit. Do
mine minoꝛes ideo vocati ſunt fratres mei
vt maioꝛes fieri nō pꝛeſumant. Igit beatus
franciſcus columbina ſimplicitate plen⁹ om
nes creaturas ad creatoꝛis hoꝛtatur amoꝛē
pꝛedicat auibus. auditur ab eis tangunt ab
ipſo. nec niſi licentiate recedūt. Hirūdines
dum eo pꝛedicāte garrirēt. ipſo imperāte ꝓ
tinus cōticeſcūt. ¶ Apud poꝛciunculā
iuxta eius cellā cicada in ficu reſidēs freq̄nē
ter canebat. Quam vir dei manū extendēs
vocauit dicens. Soroꝛ mea cicada veni ad
me. Que ſtatim obediens ſuper eius manū
aſcendit. Cui ille. Canta ſoꝛoꝛ mea cicada ⁊
dñm tuū lauda. Que pꝛotinus canens non
niſi licentiata receſſit. Parcit lucernis lam
padibus ⁊ cādelis nolēs ſua manu deturpa-
re fulgoꝛē. Super petras reuerēter ambu
lat intuitu ei⁹ qui dicitur petra. Legit de via

vermiculos ne trãſeuntium pedibus concul
centur. Et apibus ne inedia pereant gla-
cie biemali mel ⁊ optima vina iubet apponi
fratrẽ suo noĩe aĩalia cuncta vocabat. Miro
⁊ ineffabili gaudio replebatur ob creatoris
amorẽ cũ ſolẽ lunaʒ ⁊ ſtellas intuebatᷣ ⁊ eas
ad creatoris amorẽ inuitabat. Coronaʒ ſibi
magnã fieri probibebat dicens. Uolo ꝙ fra
tres mei ſimplices partem babeant in capi-
te meo. Uir quidã admodum ſecularis cum
ſeruũ dei franciſcũ apud ſanctum ſeuerinuʒ
predicantẽ inueniſſet. vidit deo ſibi reuelan
te ſanctuʒ franciſcũ duobus tranſuerſis en-
ſibus valde fulgentibꝰ in modũ crucis ſigna
tũ. quorũ vnꝰ a capite vſqʒ ad pedes aliꝰ a ma
nu in manũ per pectus trãſuerſaliter tende
batur. Quem cũ nunꝙ vidiſſet tali inditio re
cognoſcẽs cõpunctus ordinẽ introiuit ⁊ vitã
feliciter conſummauit. Cũ infirmitatẽ ocu-
lorum ex fletu cõtinuo incurriſſet. ſuadẽtibꝰ
ꝙ abſtineret a lacbrimis ſic reſpondit. Non
eſt ob amorem luminis qđ babemus cõmu
ne cum muſcis eterne lucis viſitatio repellẽ
da. Cum autem a fratribus vrgeretᷣ ⁊ pate-
retᷣ infirmitati viſus remediũ adbiberi ⁊ cy-
rurgicus inſtrumentum ferreum igne can-
dens in manu teneret vir dei ait. Mi frater
ignis eſto mibi in bac bora ꝓpicius ⁊ curia-
lis. precor dñm qui te creauit vt tuũ mibi ca
lorem temperet. Et boc dicens ſignũ crucis
contra illud edidit. Profundatoqʒ illo in te
nera carne ab aure vſqʒ ad ſuperciliũ nulluʒ
vt retulit dolorẽ ſenſit. Apud beremũ ſancti
vrbani ſeruo dei egritudine validiſſima labo-
rante cũ ipſe defectum nature ſentiens vini
poculum poſtulaſſet. nibilqʒ abeſſet, allataʒ
ſibi aquaʒ ſigno crucis edicto bñdixit. Mox
in optimũ vinũ cõuerſa eſt. Quod deſerti lo
ci paupertas impetrare nõ potuit viri ſancti
puritas impetrauit. Ad cuius guſtum ſubi-
to conualuit. Malebat de ſe vituperiũ audi
re ꝙ laudem. Et ideo cum populi merita in
eo ſanctitatis extollerẽt. precipitabat alicui
fratri vt verba ipſum vilificãtia ſuis auribꝰ
cõculcãdo proferret. Cũqʒ frater ille licet in
uitus eum ruſticum ⁊ mercẽnariũ imperitũ
⁊ inutilem dicere exbilaratus dicebat. Be-
nedicat tibi dñs. q2 tu veriſſima loqueris et
tale me decet audire. Non tã ſeruus dei pre
eſſe voluit ꝙ ſubeſſe. nec tam precipere ꝙ pa
rere. Idcirco generali cedens officio gardi-
anum petijt. cuius per omnia voluntati ſub
iaceret. Fratri quoqʒ cũ quo ſolitus erat ire
ſemper ꝓmittebat obedientiam ⁊ ſeruabat
B Cum frater quidã ⁊ cõtra legẽ obedien
tie aliquid feciſſet ⁊ penitẽtie ſigna baberet
vir tamen dei ad aliorũ terrorẽ eius caputiũ
iuſſit in ignẽ ꝓijci. Cũqʒ ꝑ morã caputiuʒ fu
iſſet in medio igne ꝑcepit ipſum extrabi et
fratri reſtitui: extrabitur igitur caputiuʒ de
medio flãmarũ nullũ babens aduſtionis ve
ſtigiũ. Quodã tẽpore per paludes venetiarũ
ambulãs inuenit maximã auium multitudi
nem cantantiũ in palude. dixitqʒ ad ſocium.
Sorores aues laudant creatorẽ ſuũ. Eamꝰ
et in earũ medio boras canonicas dño decã
temus. Quibus intrãtibus aues mote non
ſunt. Sed q2 ob nimiũ garritũ ſe inuicẽ au-
dire non potuerũt ait. Sorores aues a can-
tu ceſſate donec laudes debitas dño perſol-
uamus. Quibus ſtatim tacẽtibus finitis lau-
dibus licentiã cantãdi dedit ⁊ ſtatim cãtũ ſuũ
more ſolito reſumpſerũt. Inuitatus deuote
a quodã milite dixit ei. Frater boſpes meis
monitis acquieſce. ⁊ pctã tua cõfitere. quia
cito alibi mãducabis. Qui ſtatiʒ acquieſcẽs
domui ſue diſpoſuit. et penitentiã ſalutareʒ
accepit. Cum ergo ad mẽſam intraſſent. bo
ſpes ſubito expirauit. Cum quandam auiũ
multitudinem reperiſſet ⁊ eas velut ratiõis
particeps ſalutaſſet dixit. Fratres mei volu
cres multum debetis laudare creatorem ve
ſtrum qui plumis vos induit. pennas ad vo
landum tribuit. aeris puritatẽ conceſſit. ⁊ ſi
ne veſtra ſollicitudine vos gubernat. Aues
auteʒ ceperunt verſus eum extendere colla
protendere alas. aperire roſtra. ⁊ in illum
attente reſpicere. Ille vero per medium ea-
rum tranſiens. tunica pertingebat eaſdem.
nec tñ aliqua de loco eſt mota donec licẽtia
data omẽs inſimul auolauerũt. Cum apud
caſtrum almariuʒ predicaret propter garri-
tus byrũdinũ ibidẽ nidificãtium audiri non
poterat Quibus ille. Sorores mee byrũdi-

nes iam tempus eſt vt loquar ego: q2 vos ſa
tis dixiſtis. Tenete ſilẽtiũ donec verbũ dñi
cõpleatur. Cui continuo obediẽtes ꝓtinus
cõticuerunt. B Tranſeũte aliquãdo vi-
ro dei per apuliã vnã burſam magnã reperit
in via denarijs tumeſcẽtẽ. Quã ſocius vidẽs
accipere voluit. vt pauperibꝰ erogaret. Sed
nullatenus ille permiſit dicẽs. Non licet fili
alienũ auferre. Sed cũ ille vebemẽter inſta
ret franciſcꝰ paululũ orãs iubet ⁊ burſaʒ tol
lat. que iam colubrem pro pecunia contine-
bat. Quod vidẽs frater timere cepit. ſed obe
dire volẽs ⁊ implere mãdatum. burſam ma
nibus capit ⁊ inde magnus ſerpens protinꝰ
exiliuit. Et ait ſctũs. Pecunia ſeruis dei
nibil aliud eſt ꝙ dyabolus ⁊ coluber veneno
ſus. Cum frater quidã grauiter tempta-
retur cogitare cepit. ꝙ ſi aliquid ſcriptuʒ de
manu patris baberet: ipſa protinus tẽpta-
tio fugaretur: ſed cum rem ſibi nullatenus
aperire auderet. quadaʒ vice vir dei vocauit
eũ dicens. Porta mibi fili cartbam ⁊ attra
mẽtum. quia laudes quaſdã dei ſcribere vo-
lo. Quas cum ſcripſiſſet ait. Accipe cbartaʒ
banc. ⁊ vſqʒ ad dieʒ mortis tue cuſtodias di
ligẽter. ſtatimqʒ omnis temptatio ab eo re
ceſſit. Idem quoqʒ frater duʒ ſctũs infir
mus iaceret cogitare cepit. Ecce morti ap-
propinquat pater. ⁊ ꝙ plurimũ conſolarer ſi
poſt mortẽ baberẽ tunicã patris mei. Poſt
modicũ ſctũs franciſcus vocat eum dicẽs ti
bi trado tunicam iſtam ⁊ poſt mortem me
am ipſam babeas pleno iure. Cũ apud ale-
xandriã lombardie cum quodã boneſto viro
boſpitatus fuiſſet ab eo rogatur vt propter
euangelij obſeruãtiaʒ de omni appoſito mã
ducaret. Qui cũ eius deuotioni aſſentiret il
le accurrẽs caponẽ ſeptẽnẽ preparat mãdu-
candum. Mãducantibus illis. infidelis qui
dam amore dei elemoſinaʒ petijt. Mox vir
dei nomẽ audiẽs benedictum mẽbrum ſibi
tranſmittit caponis. Reſeruat infelix datũ
⁊ in craſtinum dum ſanctus predicaret oſtẽ
dit dicẽs. Ecce quales carnes comedit iſte
frater quem vt ſanctum bonoratis. Nã mi-
bi boc in ſero tribuit. Sed dum mẽbrũ capo
nis ab oĩbus piſcis videretᷣ. velut iſanus ab
oĩ populo increpatur. Quod cũ ille didiciſſʒ
erubuit ⁊ veniã poſtulauit. Redierũtqʒ car
nes ad ſui ſpẽʒ poſtꝙ rediit preuaricator ad
mentẽ. Dum quadã vice ad mẽſam ſederet
⁊ de pauptate beate virginis ⁊ filij eius col-
latio fieret. ꝓtinus vir dei a menſa ſurgens
ſingultus ingemiat doloroſos ⁊ perfuſus la
cbrymis ſuper nudam bumuʒ reliquum pa
nem manducat. Sacerdotalibus manibus
ꝗbus conficiendi dñici corporis ſacramẽtuʒ
eſt collata ptãs magnã volebat reuerẽtiam
exbiberi. Unde ⁊ ſepe dicebat. Si ſancto
cuidam de celo venienti ⁊ pauperculo alicui
ſacerdoti me cõtigeret obuiare. ad ſacerdo-
tis manus deoſculãdas citius me conferrẽ
⁊ ſancto dicerem. Expecta me ſancti laurẽ-
ti. quia manus buius verbũ vite cõtrectant
et vltra bumanum aliquid poſſident. I
Miraculis multis in vita claruit. Nam
panes ei ad benedicendum oblati multis in
firmis attulere ſalutẽ. Aquam in vinum cõ-
uertit. ⁊ inde eger quidaʒ guſtans protinus
ſanitatẽ recepit. ⁊ multa alia miracula fecit
Cũ vero ad dies iã appropinꝗret extremos
longa infirmitate ↄfectus ſup nudaʒ bumũ
poni ſe fecit. Fecitqʒ oẽs fratres ibidẽ aſſi-
ſtẽtes ad ſe vocari. ⁊ manꝰ ſingulis iponens
oĩbus ibi pñtibus bñdixit ⁊ inſtar cene dñice
ſingulis bucellaʒ panis diuiſit. Inuitabat vt
moris ſui erat. omẽs creaturas ad laudem
dei. Nã ⁊ mortẽ ipam cũctis terribilẽ ⁊ exo
ſam bortabatur ad laudẽ. eiqʒ letꝰ occurrit ⁊
ad ſuũ inuitabat boſpitiũ dicẽs. Beneueni
at ſoror mea mors. Ad extremã igitᷣ borã ve
niens dormiuit in dño. Cuiꝰ aiaʒ ꝗdã frater
vidit in modũ ſtelle ſiſis lune in ꝗtitate. ſoli
in ſplendore. Miniſter fratrũ in terra labo
ris noĩe Aug. in bora iã vltima poſitꝰ cũ diu
iã amiſiſſet loquelã ſubito clamãs dixit. Ex
pecta me pater expecta ecce iã venio tecum
Querẽtibus fratribus ꝗd diceret ait. Nõ vi
detis patrẽ noſtrũ Franciſcũ ꝗ vadit in celũ
Et ſtatim in pace quieuit ⁊ patrẽ ſecutꝰ eſt.
Cum quedam dña ꝗ beato Franciſco deuo
ta extiterat viã vniuerſe carnis fuiſſet igreſ
ſa ⁊ clerici ⁊ preſbiteri feretro exequias cele
brãtes aſtarẽt ſubito ſe mulier erigit ſuper

lectum ⁊ vnū de aſtātibus ſacerdotibus vo
cat dicens. Uolo pater cōfiteri ego em̄ mor
tua fuerā ⁊ diro erā carceri mancipāda. qm̄
peccatū qḋ pandā necdū cōfeſſa fuerā. Sed
orante ꝑ me ſancto franciſco ad corpus mi
hi redire indultū eſt. vt illo reuelato pctō ve
niam merear. Statimqꝫ vt iſtud manifeſta
uero in pace cernentib⁹ vobis quieſcā. Con
feſſa igit̄ ⁊ abſolutione recepta mox in dn̄o
obdormiuit. Cū fratres de viſcera plauſtrū
quoddā a quodā viro mutuo peterent. Ille
indignatus rn̄dit. Ego potius duos ex vo
bis cū ſancto franciſco excoriarē. ꝙ plauſtr
nicū vobis accōmodarē. Sed i ſe reuerſus
ſemetipſum redarguit. ⁊ blaſphemie peni
tuit irā dei formidās. Moxqꝫ fili⁹ ei⁹ infir
mat̄ ⁊ ad extrema deducit̄. Qui filiū defun
ctum vidēs in terra volutabat̄ ⁊ flēs ſanctū
franciſcū inuocās dicebat. Ego ſuꝫ q̇ pecca
ui me flagellare debuiſti. Redde ſctē iaꝫ de
uoti ꝑcante quē abſtuliſti impie blaſphemā
ti. Mox fili⁹ ei⁹ ſurrexit. ⁊ planctū ꝓhibēs
ait. Cū mortuus eſſeꝫ ſctūs frāciſcus ꝑ quā
dam viā longā ⁊ obſcurā me ducēs. i quodaꝫ
tandē me viridario pulcherrimo collocauit
ac deīde dixit mihi. Reuertere ad patrē tuū
nolo te amplius detinere. Pauper quidam
cuidā diuiti debēs quandā pecunie q̄titatē
rogauit vt ſancti franciſci amore ſibi termi
num ꝓlongaret. Cui ille ſuperbe reſpōdens
tali inquit loco te recludā. vbi nec franciſc⁹
nec alius poterit te iuuare. Moxqꝫ illū vin
culatum in carcerem obſcurum incluſit.
Paulopoſt ſanctus franciſcus affuit. ⁊ fra
cto carcere ruptiſqꝫ vinculis hoīem incolu
mem reduxit ad ꝓpria. Quidam miles
ſancti franciſci operibus ⁊ miraculis detra
hens. cū quadā vice luderet ad taxillos veſa
nia ⁊ incredulitate plenus circunſtantibus
ait. Si franciſcus eſt ſanctus. xviij. veniant
in taxillis. mox in eis ſenari⁹ triplicatus ap
paruit. ⁊ vſqꝫ ad nouē vices quolibet ſuo ia
ctu ter ſenos accepit. Sed inſanie addens
inſanie ait. Si verū eſt ꝙ franciſcus iſte ſit
ſanctus cadat hodie corpus meum gladio.
Si vero ſanctus nō eſt euadam incolumis.
Ludo finito, vt eius oratio fieret in peccatū
cum nepoti ſuo inferret iniuriā ille gladiuꝫ
accipiens in viſcera patrui trāſfixit ⁊ ꝓtin⁹
interfecit. Uir quidā crure ſic ꝑdito vt nul
latenus ſe mouere poſſet. ſanctū franciſcuꝫ
talibus vocibus iclamabat. Adiuua me ſan
cte franciſce memor deuotiōis ⁊ ſeruitij qḋ
tibi impendi. Nam in aſino meo te portaui
ſanctos pedes tuos ⁊ manus oſculatus ſui
⁊ ecce morior doloris huius duriſſimo cru
ciatu. Moxqꝫ ille ſibi apparens cū paruulo
baculo qui thau in ſe figurā habebat. locuꝫ
doloris tetigit ⁊ fracto apoſtemate ſanitatē
ꝓtinus recepit. Sed thau ſignuꝫ ſuꝑ locum
remanſit. Hoc ſigno ſanctus franciſcus lit
teras ſuas conſueuerat conſignare. Cuꝫ in
caſtro pomereto in montanis apulie puella
quedā ⁊ patri ⁊ matri vnica fuiſſet defuncta
⁊ mater ſancto franciſco deuota nimia tri
ſtitia fuiſſe abſorbta. apparuit ei ſanctus di
cens. Noli flere quia lucerne tue lumen qḋ
deplorans extinctum: mea eſt tibi interceſ
ſione reddendū. Mater igitur ſumpta fidu
cia corpus extinctū nō ꝑmiſit efferri. ſꝫ ſan
cti franciſci nomen inuocās. ⁊ mortuā filiā
apprehendens eam incolumen alleuauit
In vrbe romana cū puer paruulus de fene
ſtra palatij cecidiſſet ⁊ penit⁹ expiraſſet bea
tus frāciſcus inuocat̄. ⁊ vite ꝓtinus reſtitui
tur. In ciuitate ſueſa cū quedā dom⁹ corru
ens quendā iuuenē extinxiſſet. ⁊ cadauer iā
in lecto ad ſepeliendū poſuiſſent mater hm̄
franciſcū tota deuotiōe qua poterat inuoca
bat. Et ecce circa mediā noctē puer oſcita
uit. ⁊ ſanus ſurrexit ⁊ i laudis v̄ba prorupit
Frater iacobus reatinus cū i nauicula par
ua fluuiū quēdā cū fratribus ꝑtrāſiſſet ⁊ ſo
cijs iā ſuꝑ ripā poſitis poſtremo ſe ad nauis
exitū ꝑpararet reuoluta naue ipē in ꝓfundū
fluminis eſt dimerſus. Fratribus igit̄ ꝓ libe
ratiōe ſubmerſi beatū franciſcū inuocātib⁹
ipō etiā corde vt poterat bti frāciſci auxiliū
implorāte. ecce ꝑdict⁹ frater ꝑ ꝓfundū ſicut
per aridā ambulabat. ⁊ demerſaꝫ nauiculā
capiens cuꝫ ea peruenit ad littus. Ueſtimē
ta auteꝫ eius madida facta non ſunt nec aq̄
gutta proximauit ad tunicam.

De ſancta Pelagia. cxlv.

A

PElagia prima femina
rum anthiochie ciuitat̄. rebus
⁊ diuitijs plena corpore pulcher
rima. habitu ambitioſa ⁊ vana
animo: ⁊ corpore impudica. quadā vice ꝑ ci
uitatē cū ambitione maxima trāſibat. ita vt
nihil ſuꝑ eā niſi aurū argentū ⁊ precioſi lapi
des viderent̄. ita quocūqꝫ iret aerē diuerſoꝝ
aromatū odore repleret. quā ꝑcedebat ⁊ ſeq̄
batur multitudo maxima puellarū ⁊ puero
rum qui ⁊ ipſi ꝑclaris erāt induti veſtimētis
Quā quidā ſanctus pater noīe Ueron⁹ ep̄s
elyopoleoꝝ que nūc damiatha vocat̄ videns
amariſſime flere cepit: ⁊ ex eo ꝙ maioreꝫ cu
ram habebat placere mūdo: ꝙ ipſe haberet
placere deo. Procidēſqꝫ ſuꝑ pauimētū faciē
ſuā cū terra ꝑcutiebat. ⁊ ipſam terraꝫ lachri
mis rigās dicebat. Altiſſime de⁹ ignoſce mi
hi peccatori: q2 vni⁹ diei meretricis ornatus
totius vite mee īduſtria ſuꝑauit. Ne me dn̄e
cōfundat vni⁹ meretricis ornatus ante con
ſpectū tremēde maieſtatis tue illa pro terre
nis ſummo ſe ſtudio decorauit. Ego tibi im
mortali dn̄o placere ꝓpoſui ⁊ ꝑ meā negligē
tiā non impleui. Dixitqꝫ his qui ſecū erant.
In veritate dico vobis ꝙ deus hāc ꝯtra nos
in iudicio ꝑducturus eſt. qm̄ hic tā ſollicite
ſe depingit vt terrenis amatorib⁹ placeat. et
nos celeſti ſponſo placere negligem⁹. Dum
hec ⁊ ſimilia diceret ſubito obdormiuit. Ui
ſumqꝫ eſt ſibi ꝙ quedā colūba nigra ⁊ fetida
nimis circa eū celebrātem miſſam volaret.
Qui dū cathecuminos abſcedere ꝑcepiſſet.
colūba diſparuit. ⁊ poſt miſſam rediens ⁊ ab
ipſo epō in vaſe quodā aque merſa munda ⁊
candida exiens tam alte volauit ꝙ videri nō
potuit. Euigilās igit̄ dum quadā vice ad ec
cleſiā precedēs ꝑdicaret ⁊ pelagia p̄ſns eſſet
adeo cōpuncta eſt ꝙ ei lr̄aꝫ ꝑnūciū miſit di
cēs. Sancto epiſcopo diſcipulo xp̄i pelagia
diſcipula diaboli. Si vere xp̄i diſcipulus cō
probaris. qui vt audiui pro peccatoribus de
celo deſcēdit me peccatricem. ſed penitentē
ſuſcipere digneris. Cui ille remiſit. Rogo vt
hūilitatē meā nō temptes q2 homo peccator
ſum. Sed ſi vere ſaluari deſideras ſoluꝫ me
videre non poteris. ſed inter alios me vide
bis. Cūqꝫ ad eū coram pluribus aduenisset
pedes eius apprehēdit. ⁊ amariſſime flens
dicere cepit. Ego ſum Pelagia pelag⁹ ini
quitatis. exundans fluctibus peccatoꝝ. ego
ſum perditōis abyſſus. ego vorago ⁊ laque⁹
animarum multos deceptos decepi. q̄ nunc
cuncta ꝑhorrui. Tūc ep̄s interrogauit eam
dicens. Quod tibi nomen eſt. Cui illa. A na
tiuitate Pelagia vocor. Sed propter veſti
mentoꝝ pompa omnes me margaritam ap
pellant. Tūc ep̄s clementer eā ſuſcipiēs pe
nitentiā ei ſalutarē iniunxit. ⁊ in dei timore
diligenter inſtruxit ⁊ ſacro baptiſmate rege
nerauit. Diabolus aūt ibidē clamabat dicēs
O violentia quā patior ab hoc ſene decrepi
to. O violētia. O ſenectus mala. Maledict⁹
dies in quo cōtrari⁹ natus es mihi. q2 ſpem
meam maximam abſtuliſti. Quadā inſuper
nocte cū pelagia dormiret diabolus ad eam
venit. ⁊ eā excitās dixit ſibi. Dn̄a margarita
quid vnq̄ꝫ tibi malefici. nunquid nō in oībus
diuitijs ⁊ gloria te ornaui. Queſo dic mihi in
quo te contriſtaui. ⁊ ꝓtinus tibi ſatiſfaciam
Tantum obſecro ne me deſeras. ne oppro
brium chriſtianis efficiar. Ipſa aūt ſe ſigna
uit ⁊ in diabolū inſufflauit ⁊ ſtatim euanuit
Die tertio omnia que habebat congregauit
⁊ pauperibus tribuit. Poſt aliquot aūt dies
cūctis ignorātibus Pelagia inde noctu au
fugit. ⁊ in montē oliueti deuenit. vbi habitū
heremite accipiens in parua cella ibidem ſe
collocauit ⁊ deo in multa abſtinētia ſeruiuit
Maxime autē fame ab omnibus habebat̄
⁊ frater pelagius dicebat̄. Poſt hoc quidaꝫ
diaconus ſupradicti epiſcopi hieroſolimam
cauſa viſitādi loca ſancta aduenit. Cui dixit
ep̄s vt poſt ſanctoꝝ locorum viſitationē quē
dam monachū nomine Pelagiū quereret ⁊
ipm̄ viſitaret. cū verus dei ſeru⁹ eſſet. Qḋ cū
ille feciſſet. mox ab illa cognit⁹ nequaq̄ꝫ ipaꝫ
ꝓpter nimiā macieē cognouit. Cui dixit pe
lagia. Habes epiſcopum. ⁊ ille Immo dn̄e
⁊ illa. Oret ꝓ me ad dn̄m quere apl̄s xp̄i eſt
Recedēs aūt inde die tertia ad cellā ei⁹ rediit.
Sed cū ad oſtiū percuſſiſſet. ⁊ nullus ei ape
ruiſſet feneſtrā apuit ⁊ mortuā eā inuenit ac

vidit. Currenſqꝫ cum hoc epiſcopo nunciaſ-
ſet epiſcopus ⁊ clerus omneſqꝫ monachi cõ-
uenerũt: vt tã ſancto viro exequias celebra-
rent. Cũqꝫ de cella corpus eius extraxiſſent
repererunt ꝙ mlier eſſet. ⁊ plurimũ admirã
tes deo gratias reddiderũt: ⁊ ſanctũ corpus
honorifice ſepelierunt. Obijt aũt octaua die
intrante octobri. circa annos dñi. cccc.

¶ De ſancta Margarita. cxlvi A

MArgarita dicta pela-
gius virgo pulcherrima diues
⁊ nobilis tãta fuit parentũ ſoli-
citudĩe cuſtodita ⁊ optimis mo
ribus inſtructa tantaqꝫ pudicitie honeſtate
vigebat ꝙ ab hominibus videri modis om-
nibus rẽnuebat. deniqꝫ a quodam adoleſcẽ-
te nobili in coniugiũ querit̃ ⁊ vtriuſqꝫ parẽ-
tis aſſenſu cuncta nuptijs neceſſaria cũ im-
menſa diuitiarũ ⁊ deliciarũ gloria preparan
tur. Cũ ergo dies nuptiarũ aduenieſſet. ⁊ iu-
uenes ⁊ puelle ⁊ cuncta ſimul nobilitas an-
te thalamũ iam paratum nuptiaruꝫ feſta cũ
gaudio celebrarẽt. virgo deo inſpirante con
ſiderãs dãnũ virginitatis tã dãnoſis plauſi-
bus cõparari. proſtrata in terram cũ lachri-
mis gloriã virginitatis ⁊ nuptiarũ moleſtia
tanta in corde ſuo cõpẽſatiõe librauit ꝙ oĩa
huius vite gaudia quaſi ſtercora reſpuebat:
Vñ nocte illa a viri ꝯſortio abſtinẽs media
nocte ſe deo recõmẽdãs. tonſis crinibus in
virili habitu clã aufugit. Longe aũt ad quod
dam monaſteriũ veniẽs ⁊ fratrẽ pelagiuꝫ ſe
appellãs ab abbate recept' eſt ⁊ diligẽter in
ſtruct'. Qui tã ſancte ac religioſe ſe habuit
ꝙ defuncto ſanctimonialiũ ꝓuiſore de ſenio
rum ꝯſilio ⁊ abbatis imperio. lꝫ inuitus mo
naſterio virginũ eſt ꝑlatus. Dũ ergo eis nõ
ſolũ corporũ: ſed etiã aĩarũ pabula ꝯtinue ⁊
inculpabiliter miniſtraret diabolus ei inui-
dens ſtuduit qualiter proſperũ in eius cur-
ſum obiectu criminis impediret. Nam vnã
ꝟginẽ que preforib' erat in adulteriũ traxit
⁊ intumeſcente vtero cum iam celari nõ poſ
ſet tantus pudor ⁊ dolor omnes virgines et
monachos vtriuſqꝫ monaſterij cõſternauit
ꝙ ſolus Pelagius: vtpote carũ familiaris
atqꝫ prepoſitus ſine iudicio ⁊ examinatione
ab omnibus cõdẽnaret̃. Qui foras cũ igno-
minia pellit̃: ac in quodã rupis ſpecu recludi
tur. ſibiqꝫ monachoꝝ ſeueriſſimus deputat̃.
qui ſibi panẽ ordaceũ ⁊ aquã tenuiſſime mi-
niſtraret. quibus geſtis monachi receſſerũt
⁊ ſolũ ibi pelagiũ reliquerũt. At ille oĩa pati
enter ſuſtinẽs. in nullo turbatus fuit. Sed
ſemper grãs deo referens ꝑ ſanctoꝝ exẽpla
ſe cõtinue cõfortabat. tandẽ cũ finẽ ſuum ad
eſſe cognouiſſet. abbati et monachis ꝑ lr̃as
ſic mãdauit. Nobili orta genere margarita
in ſeculo dicta fui. quivt pelagus tẽptationũ
tranſireꝫ pelagius mihi nomen impoſui. vir
ſum nõ pro deceptiõe mẽtita qđ factis oſtẽ-
di. De crimine virtutẽ obtinui: penitentiam
egi innocẽs: ⁊ iã queſo vt quam viri feminã
neſcierũt. ſancte ſorores ſepeliant ⁊ ſit expia
tio viuẽtis oſtẽſio moriẽtis. vt femine virgi
nem recognoſcãt quã calũniatores adulteꝝ
iudicabant. His auditis monachis ⁊ ſancti
monialibus ad ſpelũcã currentibus. pelagi'
a feminis femina ⁊ virgo intacta cognoſcit̃
⁊ cunctis penitentiam agentibus in mona-
ſterio virginum honorifice ſepelitur.

¶ Finit legẽda de ꝓma feminaꝝ antiochie
ciuitatis abũdãtiſſima tãdẽ pelagi' appellat

¶ De ſancta thayde meretrice. cxlvij A

THays meretrix vt in
vitaſpatrũ legit̃ tãte pulchritu
dinis extitit. vt multi ꝓpter eã
vẽditis ſubſtãtijs ſuis advltimã
pauꝑtatẽ deuenirẽt: ſꝫ amatores ſui pre ze-
lo litibus inter ſe conſertis freqũter puelle
limina ſanguine replebãt. Qđ cũ audiſſꝫ ab
bas Paſunti' ſumpto habitu ſeclari. ⁊ vnõ
ſolido ꝓfect' eſt ad eã in quadã egypti ciuita
te deditqꝫ ei ſolidũ quaſi ꝓ mercede peccãdi
Illa accepto ꝓcio ait illi. Ingrediamur in ca
merã. Cũqꝫ ingreſſus eſſet ⁊ lectũ ꝓcioſis ve
ſtibus ſtratũ aſcẽdere inuitaret̃. dicit ad eaꝫ
Si eſt interius cubiculũ in ipm̃ eamus. Et
cum duxiſſꝫ eũ per plura loca. ille ſꝑ dicebat
ꝙ videri timebat. Illa aũt dixit. Eſt quoddã
cubiculũ vbi nullus ingredit̃. Si vero deum
times. nõ eſt locus q̇ deitati eius abſcondat̃

qđ cũ ſenex audiſſet dixit ei. ⁊ ſcis eſſe deuꝫ.
Cũqꝫ illa rñdiſſet ſe ſcire deũ ⁊ regnũ futuri
ſeculi. necnõ ⁊ tormẽta peccatoꝝ dixit ei. Si
ergo noſti cur tantas aĩas ꝑdidiſti. Et nõ ſo
lũ ꝓ aĩa tua: ſed ꝓ illoꝝ redditura rõnẽ dam
naberis. Illa vero hoc audiens ꝓuoluta ad
pedes abbatis Paſunti cũ lachrimis exora
bat dicẽs. Scio eſſe pñiam pater ⁊ cõfido re
miſſionẽ ſortiri. Tm̃ peto trib' horis indu-
tias. ⁊ poſt hoc quo iuſſeris ibo. ⁊ queqꝫ
preceperis faciã. Cũqꝫ locũ illi abbas conſti
tuiſſet vbi venire deberet. Illa collectis om
nibus quecũqꝫ ex peccato lucrata fuerat. ꝑ-
latiſqꝫ in mediã ciuitatẽ pplo ſpectãte igne
cõbuſſit clamãs. Venite oẽs qui peccaſtiſme
cũ ⁊ videte quõ ea que mihi cõtuliſtis exurã
Erat aũt ꝓciũ auri librarũ quadringentarũ
Que cũ oĩa incendiſſꝫ ad locũ quẽ abbas pa
ſuntius cõſtituerat perexit. Quem ille reper-
to virginũ monaſterio in cellulã paruã reclu
dens hoſtiũ cellule plumbo ſignauit ⁊ paruã
reliquit feneſtrã per quã ei victus modicus
inferret̃. Iuſſitqꝫ ei omnibus diebus paruꝫ
panis ⁊ paululuꝫ aque a ceteris miniſtrari.
Cum autem ſenex diſcederet. Thays ad eũ
ait. Quo iubes ꝑ vt ex naturali meatu aquã
meã effundam. Et ille. In cellaꝫ ſicut digna
es. cũqꝫ iterum quomodo deum deberet a
dorare inquireret reſpondit. Non es
digna nominare deũ: neqꝫ in labijs tuis no-
men trinitatis adducere: ſed nec ad celũ ma
nus expandere. quoniam labia tua iniquita
te plena ſunt ⁊ manus tue ſordibus inquina
te. Sꝫ tantũmodo incũbẽs cõtra orientẽ re
ſpice: hũc ſmonẽ freqũter iterãs. q̇ plaſma
ſti me miſerere mei. cũ ergo trib' annis fuiſ
ſet incluſa cõdoluit abbas paſuntius. ⁊ ꝓfe
ctus ẽ ad abbatẽ anthoniũ vt ab eo reqreret
ſi remiſiſſet illi deus peccata ſua. et narrata
cauſa ſanctus anthoni' ꝯuocatis diſcipulis
ſuis ꝓcepit eis vt illa nocte vigilãtes in orõ-
ne ꝑſiſterẽt ſigillatim. quatenus alicui ⁊ his
declararet deus cãm ꝓ qua abbas Paſun-
ti' venerat. Cũ igit̃ inceſſanter oraſſent ab-
bas Paulus maior diſcipulus Anthonij vi-
dit ſubito in celo lectũ ꝓcioſis veſtib' ornatũ
quẽ tres virgines clara facie cuſtodiebant.
Tres iſte virgines fuerũt. timor pene futu-
re q̇ ipſam a malo retraxit. Pudor culpe cõ-
miſſe q̇ ei veniã ꝓmeruit. Amor iuſticie q̇ eã
ad ſupna trãſuexit. Cũqꝫ paul' illis diceret
grãm illã vñ eſſe anthonij vox diuina rñdit.
Nõ eſt patris tui Anthonij ſꝫ Thaydis me
retricis. Qđ cũ abbas Paulus mane retu-
liſſet cognita dei volũtate. abbas paſuntius
cũ gaudio diſceſſit. Et mox ꝓfectus ad mo-
naſteriũ hoſtiũ celle diſſipauit. Illa vero roga
bat vt adhuc maneret incluſa. Dixit autẽ ei.
Egredere qm̃ remiſit tibi deus peccata tua
Et illa rñdit. Teſtor deũ: qꝛ ex q̇ huc ingreſ-
ſa ſum ex oib' peccatis feci velut ſarcinã: et
ſtatui añ oculos meos. Et ſicut non diſcedit
anhelitus de narib' meis. ſic nõ diſceſſerũt
peccata mea ab oculis meis. ſꝫ flebaꝫ ſꝑ illa
cõſiderãs. Cui abbas paſuntius dixit. Non
ꝓpter pñiaꝫ tuã remiſit tibi de' peccata tua
ſed qꝛ timorẽ ſꝑ habuiſti in aĩo. Et cũ inde il
lam eduxiſſet. xv. dies ſuꝑuixit et pauſauit
in pace. Abbas qꝫ effrẽ aliã meretricẽ ſimuli
fere mõ ꝯuertere voluit. Nam cũ illa mere-
trix ſanctũ Effrẽ ad peccãdũ aliceret impu-
denter dixit ei Effrẽ. Sequere me. Qua ſe-
quẽte cũ ad quẽdã locũ vbi erat mltitudo ho
minũ veniſſet. dixit ei. Sede huc vt cõmiſce
ar tecũ. Et illa. Quõ poſſum hoc facere tan
ta multitudine hic ſtante. Et ille. Si homi-
nes erubeſcis: nonne magis tuũ debes eru-
beſcere creatorem qui reuelat occulta tene-
brarum. Illa autem confuſa receſſit.

¶ De ſancto Dyoniſio. cxlviij A

DIoniſius interpreta
tur vehementer fugiens. Vel
dicit̃ dioniſius a dia qđ eſt duo.
⁊ niſus qđ eſt eleuatio. quaſi ſꝫ
duo eleuatus. ſcꝫ ſm corpus ⁊ ſm animam
vel dicitur a diana qđ eſt venus: ſcꝫ dea pul-
chritudinis. ⁊ ſios qđ eſt deus quaſi pulcher
deo. Vel vt quidam aiunt dicitur a dioniſia
que vt dicit Iſidorus eſt quedã gemma ni-
gra valẽs contra ebrietatem. Fuit ergo ve-
hementer fugiens de mundo propter perfe
ctã abrenunciationem. eleuatus per inter-
norum contemplationem. pulcher deo per

decorē virtutū. valēs peccatorib' ɔtra ebrie
tatem viciorū. Hic ante ɔuerſionē multa p̄
noīa babuit. Vocat' eſt eñ ariopagita a vi-
co in quo babitabat. Itē dict' eſt theoſoph'
id eſt deū ſapiēs. Itē a grecorū ſapientibus
vſqȝ bodie dr̄ pterigiū tuarami. qđ latine dr̄
a'a celi. qꝛ in celū ala ſpūalis intelligētie mi
rabiliter volauit. Itē dictus eſt macbari'. i.
beatus. Itē a patria dictus eſt Ionicus. Io
nica aūt vt ait papias vna eſt ex linguis gre
corū: vel ionice ſunt genera rotundarū colū
narū. vel ionicū vt idē dicit eſt pes q̄ bȝ duaſ
correptas ꝛ duas longas. p qđ oſtēdit ꝙ iſte
fuit ſapiēs deū p occultorū inueſtigationeȝ
ala celi p celeſtiū contemplationē. btūs per
eternorū poſſeſſionē. p alia oſtēdit ꝙ ipſe fu
it mirabilis rhetor. p eloquētiaȝ eccleſie ſu-
ſtentator p doctrinā. breuis ſibi p humilita-
tem. longus alijs p charitateȝ. Augu. aūt in
lib. viij. de ciuitate dei dicit ꝙ ionicuȝ eſt ge
nus philoſophorū. Diſtinguit eñ ibidē duo
genera philoſophorū. ſ. italicuȝ qđ eſt ex pte
italie. ꝛ ionicū qđ eſt ex pte grecie. Quia er-
go dioniſius ſummus erat philoſophus. iō
antonomaſie dicebat ionicus. Eius paſſio-
nem ꝛ vitam grece dictauit methodius con
ſtantinopolitanus: latine vero Anaſtaſius
apoſtolice ſedis bibliotecari' vt dicit Ygma
rus remorum epiſcopus.

Dioniſius ariopagita

Dioniſius ariopagita a beato paulo apoſtolo ad fideȝ
xp̄i cōuerſus fuit. Qui ariopagi
ta a vico ciuitatis in quo habita
bat dictus fuiſſe dr̄. Ariopagus eñ erat vic'
martis in quo ſ. erat templū martis. Athe-
nienſes eñ ſingulos vicos denoīabāt a dijs
quos colebant. vt vicū in q̄ colebat mars vo
cabant ariopagum. qꝛ ario dicit mars. Vicū
in quo colebant pan vocabant panepaguȝ
Et ita a ſingulis dijs ſingulos vicos denoīa
bant. Ariopagus autē erat vicus excellētior
quia ibi erat curia nobiliū ꝛ ſcole liberaliuȝ
artium. In hoc ergo vico morabatur dio-
niſius maximus philoſophus. qui ob pleni-
tudine diuinorū numinū ꝛ ſapientie theoſo-
phus. i. eſt deus ſapiens dicebatur. Erat et
ſecum appollophanus eius cōphiloſophus
Ibi etiā erāt epicuri: qui ponebant felicita-
tem hominis in ſola corporis voluptate. et
ſtoici qui in ſola animi virtute. In die igitur
dñice paſſiōis cū tenebre facte fuiſſent ſup
vniuerſaȝ terrā philoſophi qui erant athe-
nis nō potuerūt huius cauſam in cauſis na
turalibus inuenire. Non fuit enim natura-
lis eclipſis ſolis. Tum qꝛ luna fere erat e re
gione ad ſolē. eclipſis autē fieri ſolet in ſino-
do ſolis ꝛ lune. Luna aūt tunc erat quintade
cima ꝛ ita in perfecta diſtantia a ſole. Tum
quia eclipſis nō aufert lumen vniuerſis par
tibus terre. Tū qꝛ p tres horas durare non
poteſt. Quod autē illa eclipſis in vniuerſis p
tibus terre lumen abſtulerit. ptȝ ex eo quod
Lucas euangeliſta hoc dicit. ꝛ ex eo ꝙ vni-
uerſitatis dñs patiebat. ꝛ ex eo ꝙ fuit apud
eleopolim egipti. ꝛ ex eo ꝙ fuit Rome et in
grecia ſiue aſia minori. Quod aūt fuerit ro-
me teſtatur Oroſius dicēs. Cū dñs patibu-
lo affixus eſt maximo terremotu per orbeȝ
facto ſaxa in montibus ſciſſa. maximarūqȝ
vrbium plurime partes plus ſolita concuſſi
one ceciderunt. Eodemqȝ die ab hora dici
ſexta ſol intantum obſcuratus eſt. ꝙ terrā
mox ſubito obducta terris eſt adeo vt ſtellaſ
tūc diurnis horis vel potius in illa horren-
da nocte toto celo viſas fuiſſe referat. Hec
oroſius. Fuit etiā apud egiptū. Et huius me
minit dioniſius in epiſtola ad Appollopha-
num dicens. Ot fuſi namqȝ oēs ea vniformi
ter tenebrarū caligine rabeſcente. vt purga
tum redijt ſolis diametrū regulam philoſo-
phi aridei aſſumpſimus. Cunqȝ experimus
quod ꝛ erat notiſſimū ſolē pati moleſtias nō
debere. aio ad te vaſte peritie ſacrarium ad
huc neſcimus tante rei miſteriū. Quid inqȝ
ſpeculū doctrine appollophani his ſecretis
aſcribis ad q̄ tu mihi ore diuino ꝛ nō huma
ni ſenſus ſermone o bone dionii diuinarū
permutatiōes ſunt rerū. Deniqȝ notatū ſe-
rie diem ꝛ annū annūciatiōis. quā paul' no
ſtris auribus ſuſpenſus intonuit. ſignis ac-
clamantibus recordari expetus. dedi verita
ti manus ꝛ falſitati ſum nexibus abſolutus
Hec dyoniſius. B Hui' et meminit idē

in epiſtola ad Policarpum loquens de ſe et
Appollophano dicens. Ambo apud eliopo-
lim tūc preſentes ꝛ conſtātes inopinabiliter
ſoli lunā incidentem videbamus. Nō enim
erat conueniens tēpus. Et rurſus ipaȝ a no
na hora vſqȝ ad veſperā ad ſolis diametruȝ
ſupnaturaliter reſtitutam. Eclipſim aūt illā
vidimus in oriente inchoatā ꝛ vſqȝ ad ſolarē
terminū venientē poſtea regredientem. Et
rurſus nō ex eodē ꝛ defectū ꝛ purgationem
ſed ecōuerſo ſm dyametrū factā. Hec dyo-
niſius. Tūc eñ dioniſius cū appollophano
voto aſtrologice diſcipline apud eliopolim
egipti peruenerat. ꝛ poſtea inde reuerſus eſt
Quod aūt fuerit in aſia teſtatur Euſebius i
cronica aſſerens ſe in dictis ethnicorū legiſ
ſe: ꝙ tūc in bithinia q̄ eſt puincia aſie mino
ris fuit terremotus magn' ꝛ maior ſolis ob
ſcuratio q̄ vnq̄ fuerit ꝛ ꝙ dies hora ſexta
ita in tenebroſam noctē verſus ſit vt ſtelle in
celo viſe ſint ꝛ ꝙ in Nicena q̄ vrbs eſt bithi-
nie multas edes terremotus ſubuerit. Tā
dem. vt in hiſtoria ſcolaſtica. legit philoſo-
phi ad hoc adducti ſunt: vt dicerent ꝙ deus
nature patitur. Alibi tamen legitur ꝙ dixe-
runt aut ordo nature peruertitur aut clemē
ta mentiūtur. aut deus nature patitur ꝛ ele
menta ſibi cōpatiuntur. Alibi quoqȝ dicitur
ꝙ dioniſius dixit. Hec nox quam nouam
miramur totius mundi veram lucem aduē
turam ſignat. Tunc athenienſes illi deo arā
cōſtruxerūt. ꝛ ſuppoſitus eſt titulus ignoto
deo. Singulis enim aris ſupponebat titul'
indicans cui eſſent dedicate. Et cū vellēt il-
li offerre holocauſta ꝛ victimas dixerūt phi
loſophi. Honorū noſtrorū nō eget ſed facie-
tis genuflectiones ante arā eius ꝛ ſupplica
bitis ei. qꝛ nō querit oblationes pecorū ſed
deuotionē aiorū. Cuȝ ergo paulus veniſſet
athenas: epicuri ꝛ ſtoici philoſophi cū eo di
ſputabāt. Quidā aūt dicebāt. qđ ſeminator
verborū hic vult dicere. Alij dicebāt. Nouo
rum demoniorū videt annūciator eſſe. Ad-
ducentes ergo cū ad vicū phor ꝛ vt noua do-
ctrina ibidē examē reciperet dixerūt Noua q̄-
dam infers auribus noſtris. Volumus er-
go ſcire q̄dnā velint hec eſſe. Athenienſes aūt
ad nihil aliud vacabāt niſi aut dicere aut au
dire aliqđ noui. cū ergo paulus ſingula deo-
rum altaria pluſtraſſet ꝛ inter cetera igno-
ti dei altare vidiſſet. dixit illis pħis. Quem
ignorantes colitis hunc ego annuncio vo-
bis verū deum qui fecit celū ꝛ terrā. Deinde
dixit Dioniſio quē pre ceteris magis doctū
in diuinis videbat. quid eſt dionii ille deus
ignotus. Cui dioniſius. Ipē eſt de' verus q̄
inter ceteros deos nō eſt demōſtratus. Sȝ
nobis eſt ignotus ꝛ ſeculo venturo futurus
ꝛ imppetuū regnaturus. ꝛ paulus. Homo
an tm̄ ſpūs eſt. ꝛ Dioniſius. Deus ꝛ homo ē
Sed ideo incognitus eſt: qꝛ eius tm̄ ɔuerſa
tio in celis eſt. Cui paulus Ille eſt quē pre-
dico qui de celis deſcendit. carnem ſuſcepit
mortem ſuſtinuit. ꝛ die tertia reſurrexit.
Cū aūt dioniſius adhuc cū paulo diſputaret
fortuitu trāſijt pviā cecus corā eis. Statim
qȝ dixit dioniſius paulo. Si dixeris huic ce
co in noie dei tui. vide. ꝛ viderit. ſtatim cre-
dam. Sed vitatis vbis magicis. qꝛ forte no
ſti verba q̄ habēt hmōi efficaciā Ego formā
verborū tibi preſcribā. In hac igit forma ver
borū dices ei in noie ieſu xp̄i nati de virgine
crucifixi. mortui. qui reſurrexit: ꝛ ad celū aſ-
cendit vide. Sed vt ois ſuſpitio tolleret di-
xit paulus dioniſio vt hec ipē verba pferret
Cū ergo in eadē forma dioniſius ceco vt vi
deret dixiſſet: ptin' viſum recepit. Statim
dioniſ' cū damari vxore ſua ꝛ tota familia
baptizat' eſt ꝛ fidelis effect'. Sicqȝ a Pau
lo p trienniū inſtruct' athenis eps ordinat'
eſt. Ubi ille predicationi inſiſtens ipām ciui
tatem ꝛ maximā partem regionis illius ad
fidē xp̄i adduxit. C Huic paulus ea q̄
in tertium celum raptus vidit reuelaſſe dici
tur ſicut ꝛ ipſe dioniſius in pleriſqȝ locis in-
ſinuare videt. Unde ꝛ de gerarchijs ipſoruȝ
angelorum ordinibus diſpoſitionibus ꝛ of
ficijs tam luculenter ꝛ clare diſſeruit vt non
putares hoc ipm ab alio didiciſſe. ſed ipſum
potius etiam vſqȝ in tertium celū raptū eſſe
ꝛ ibi hec omnia conſpexiſſe Prophetic ſpū
claruit ſicut patet in epiſtola quam miſit ad
Iohannem euangeliſtam in pathmos inſu
lam in exilio relegatum. vbi pphetauit ꝙ in

de rediturus eſſet ſic dicens. Gaude vere
dilecte. vere amabilis. ⁊ deſiderabilis. ⁊ dili
gibilis valde dilecte. Et infra. Ex cuſtodia
que eſt in pathmos dimitteris: ⁊ ad terram
aſie reuerteris ⁊ facies ibi boni dei imitati-
ones ⁊ his qui erũt poſt te trades. Dormiti-
oni beate Marie interfuit: ſicut ipſe i libro
de diuinis noibus. inſinuare videt̃. Cũ er-
go audiſſet Petrũ ⁊ Paulũ rome a Nero-
ne in carcerib' detineri. cp̃m ſibi ſubſtituit ⁊
ad eos viſitandos acceſſit. Verũ cum illi ad
dñm feliciter migraſſent. ⁊ poſtmodũ Cle-
mẽs preſideret ab ipſo beato Clemẽte poſt
aliquot ſpaciũ tpis in Franciã deſtinatur. ⁊
ſibi Ruſticus ⁊ Eleuterius ſociantur. Miſ
ſus igitur pariſius venit. ⁊ multos ibidem
ad fidem conuertit. ⁊ eccleſias plurimas fa
bricauit. ⁊ clericos diuerſi ordinis colloca-
uit. Tanta autem in ea gratia celitus emi-
cuit. ꝙ cum ſepius pontifices idoloꝝ cõtra
eum ſeditionem populi concitarent. ⁊ popu
lus ad eum perdendũ ſepe cum armis con-
curreret. mox illo viſo aut omni feritate de
poſita ſe eius pedibus prouoluebant aut ni
mio timore ſoluti ab eius p̃ſentia fugiebãt
Sed diabol' videns ⁊ inuidens ꝙ quotidie
ſui cultura decreſceret ⁊ multiplicatis fide-
libus eccleſia triumpharet. Domicianũ im-
peratorem intantã cõmouit ſententiam vt
preceptum daret ꝙ quicũqꝫ xp̃ianũ aliquez
reperiret. aut ipſũz ſacrificare coegeret aut
diuerſis ſupplicijs cruciaret. Prefect' igit̃
Feſcẽninus cõtra xp̃ianos pariſi' a Roma
directus beatũ dioniſiũ populo predicantez
inuenit. ſtatimqꝫ captũ collaphizatum con-
ſputum. deriſum ⁊ loris duriſſimis alligatũ
cũ ſanctis Ruſtico ⁊ Eleuterio ſibi preſenta
ri precepit. Cum ergo ſancti coraz illo in cõ
feſſione dei cõſtantes aſtarent. ecce quedaz
matrona nobilis aduenit: virum ſuũ lubriũ
turpiter ab his magis deceptũ aſſeruit. pro
eius vtiqꝫ viro citius mittitur ⁊ in dei con-
feſſione perſeuerans iniuſte necat̃. Sancti
vero a duodecim militibus flagellant̃. De-
inde magno põdere cathenarũ ꝯſtricti car-
ceri mancipant̃. Sequẽti die dioniſius ſup
cratem ferreaz ſuppoſitis flãmis nudus ex
tenditur. vbi domino decãtabat dicẽs Igni
tum eloquium tuũ vehemẽter ⁊ ſeruus tuus
dilexit illud. Inde autem erigitur ⁊ ad beſti
as ferociſſimas multo ieiunio excitatas pij
citur. Sed cum in eum impetuoſe currerẽt
ſignũ crucis oppoſuit ⁊ manſuetiſſimas eaſ
fecit. Deinde in clibanum iactatur. ſꝫ extin-
cto igne nil leditur. Cruci affigitur ⁊ diuti'
ibidem torquetur. Inde depoſitus cuz ſuis
ſocijs ⁊ multis alijs fidelibus carceri man-
cipatur. Vbi dũ miſſam celebraret: ⁊ popu-
lum cõmunicaret. dñs ieſus eidem cuz im
menſo lumine apparuit: ⁊ panẽ accipiẽs ei
dixit. Accipe hoc care meus: quia mecuz eſt
maxima ⁊ ineffabilis merces tua. Poſt hoc
iudici preſentati iteruz nouis ſupplicijs ma
ctantur. ⁊ iuxta ydoluz mercurij cũ ſecurib'
trium capita in confeſſione trinitatis pre-
ſcindũtur. Statimqꝫ corpus ſancti dioniſij
ſe erexit. ⁊ caput ſuũ iter brachia angelo du
ce ⁊ celeſti noie precedente. ꝑ duo miliaria
deportauit a loco qui dicitur mõs martirũ
vſqꝫ ad locũ vbi nũc ſua electione ⁊ dei ꝓui-
dentia requieſcit. Tanta autẽ ibidẽ angelo
rum melodia inſonuit: vt inter multos qui
audierũt ⁊ crediderũt etiaz larcia vxor pre-
fati lubrij xp̃ianam eſſe clamauit. ⁊ mox ab
impijs decollata ⁊ in ſuo ſanguine baptiza
ta occubuit. Filius autẽ eius noie virbius
rome ſub tribus imperatoribus militauit.
Deinde pariſius rediens baptizatur ⁊ reli-
gioſorum numero ſociatur. Cum autem in
fideles metuerẽt ne ſanctoꝝ Ruſtici ⁊ Eleu
terij corpora xp̃iani ſepelirent: iuſſerunt. vt
in ſecana mergerent̃. D Matrona aũt
quedã nobilis vectores ad prandiũ inuita-
uit: ⁊ illis epulãtibus ſanctoꝝ corpora fur-
tiue ſurripuit. ⁊ in agro ſuo occulte ſepeliri
fecit. Que poſtea perſecutiõe ceſſante inde
ſuſtulit. ⁊ corpori beati dioniſij honorifice
ſociauit. Paſſi ſunt ſub Domiciano anno
dñi. xcvi. etatis vero beati dioniſij. xc. Circa
annos dñi. dccc. xv. tempore Ludouici legati
Michaelis iperatoris cõſtantinopolitani
inter cetera munera detulerũt Ludouico fi-
lio karoli magni libros dioĩſij de gerarchia
de greco in latinũ trãſlatos. Qui cũ gaudio

ſunt recepti. ⁊ xix. infirmi in ipſa nocte i ec-
cleſia eius curati Cum apud arelatez ſctũs
regulus ep̃us miſſarũ ſolennia celebraret.
apoſtoloꝝ noibus in canone recitatis adiũ
xit. ⁊ beatis martirib' tuis dioniſio ruſtico
⁊ eleuterio. Quo dicto cũ adhuc dei famu-
los viuere crederet: plurimuz mirari cepit.
cur eoꝝ noia ſic neſciẽs in canone protuliſ-
ſet. Et ecce eidem miranti tres columbe ap
paruerunt ſuper crucem altaris reſidẽtes.
que ſanctoꝝ martirũ noia habebãt ſuis pe
ctoribus ſanguine inſignita. quas diligen-
ter intuens ſanctos migraſſe a corpore itel
lexit. Circa annũ dñi. dcxliiij. Dagobertus
rex francoꝝ vt in quadã habet̃ cronica q̇ lõ-
ge ante Pipinũ regnauerat. a ſua puericia
ſanctũ Dioniſiũ in magna veneratiõe habe
re cepit. Nã ⁊ quãdo clotarij patris ſui iraz
metuebat ad eccleſiã ſancti dioniſij ꝯtinuo
fugiebat. Cuz ergo factus iaz rex mortuus
fuiſſet cuidã ſancto viro in viſiõe mõſtratuz
eſt ꝙ anima eius ad iudiciũ rapta fuit ⁊ mul
ti ſancti ſuarũ eccleſiarum expoliationẽ obij
ciebant eidez. Cũ ergo mali angeli iam ad
penas rapere eaz vellent: affuit beatus dio
niſius ⁊ eius interuentu liberata eſt. ⁊ penã
euaſit. Forte eniz eius anima ad corpus re.
dijt ⁊ ibi penitentiam egit. Clodoueus rex
corpus ſancti Dioniſij min' religioſe diſco-
operiens os brachij eius fregit: ⁊ cupide
rapuit. qui mox in amentiam verſus eſt. Et
nota ꝙ ignarus epiſcopus remẽſis dicit in
epiſtola quã miſit ad karolũ ꝙ iſte dioniſi'
miſſus in Galliam fuit Dioniſius ariopagi
ta vt ſupra dictũ eſt. Idẽ teſtatur Iohãnes
ſcotus in ep̃la ad karolũ. Nec forte ratio ex
cõputo tẽporis contradicit. ſicut aliq̇ obij-
cere voluerunt.

¶ De ſancto calixto. cxlix A

Calixtus papa anno
dñi. ccxxij. ſub alexandro imꝑa
tore martiriũ paſſus eſt Cuius
temporibus pars eminẽtior vr
bis rome diuino incendio eſt concremata ⁊
ſiniſtra manus iouis aurea liquefacta. Tũc
omnes ſacerdotes ad alexandrum impera-
torem venerũt petentes vt dij irati ſacrifi-
cijs placarent̃. Dũ ergo offerrẽt ſubito celo
ſereno mane die iouis diuino fulmine q̃ttu
or ſacerdotes idoloꝝ mortui ſunt ⁊ ara io-
uis cõcremata eſt ⁊ ſol obſcuratus eſt. ita vt
pplus romanus fugeret extra muros. Au-
diens aũt palmatius cõſul ꝙ calixtus cũ ſu
is clericis trans tyberim latitaret. rogauit
vt xp̃iani ꝑ quos hoc malũ ꝯtigerat ad pur-
gationẽ ciuitatis penit' delerẽtur. Palma
tius itaqꝫ ptãte accepta. cũ illuc cũ militib'
ꝓperaſſet. ſed illi ꝓtinus excecati fuiſſent.
territus alexãdro hoc ꝓtinus nũciauit. Tũc
imꝑator iuſſit vt die mercurij ois ppl's ꝯue-
niret ⁊ mercurio imolaret. vt ab eo ſuꝑ his
reſponſa acciperet. Quod dũ fieret. virgo q̄-
dam templi noie iuliana arrepta a demone
exclamauit. Deus calixti eſt verus ⁊ viuus
deus qui noſtris eſt pollutionibus indigna
tus. Qđ audiẽs palmatius trãs tiberim ad
vrbem rauẽnentiũ ad ſanctũ calixtũ acceſſit
⁊ cũ vxore ſua ⁊ familia ſe ab eo baptizari fe
cit. Qđ audiẽs imꝑator eũ acceſſitũ ſimpli-
cio ſenatori tradidit. vt verbis blandis eum
moneret ex eo ꝙ reipublice plurimũ neceſ-
ſarius eſſet. Palmatio vero ieiunijs ⁊ orõ-
nibus ꝑſeuerãte. venit ad eũ q̇daz miles ꝓ-
mittẽs ꝙ ſi vxorẽ ſuã paraliticã ſanaret con
tinuo crederet. Cũ ergo Palmatius oraret
illa ſanata ad palmatiũ cucurrit dicẽs. Ba
ptiza me in noie xp̃i qui tenuit manũ meam
⁊ alleuauit me. Tunc calixtus veniẽs ipſaz
cũ viro ſuo ⁊ ſimplicio ⁊ multis alijs baptiza
uit. Qđ audiens imꝑator iuſſit oẽs baptiza
tos decollari. calixtuz vero quinqꝫ dieb' ſi-
ne cibo ⁊ potu manere fecit. Ille aũt audiẽs
eũ ampli' ꝯfortari iuſſit eũ dieb' ſingulis fu
ſtigari. deinde ꝑ feneſtrã p̃cipitatũ alligatũ
qꝫ ſaxo in puteũ p̃cipitari. Aſterius aũt p̃ſbi
ter corpus eius de puteo eleuauit. ⁊ ipſũz in
cimiterio calipodij ſepeliuit.

¶ De ſancto leonardo. cl A

Leonardus dicit̃ odor
ppli. a leos qđ ẽ ppl's. ⁊ nard' qđ
ẽ herba redolẽs. q2 odore bone
fame ppl'z ad ſe trahebat Vel le
onardus d2 q̃ſi legẽs ardua. Vel leonardus

dicitur a leone. Leo enim quattuoꝛ hʒ in ſe.
Pꝛimo habet foꝛtitudinē. quā foꝛtitudineʒ
vt yſidoꝛus hʒ in pectoꝛe ⁊ in capite. Sic be
atus Leonard⁹ habuit foꝛtitudinē in pecto
re per malarū cogitationū refrenationeʒ. ⁊
in capite infatigabilē ſupioꝝ cōtemplatio
nem. Secūdo hʒ ſagacitatem. ⁊ hoc in duo
bus. ſ. in apertione oculoꝝ cum doꝛmit. ⁊ in
deletiōe veſtigioꝝ cum fugit. Sic leonard⁹
vigilauit per laboꝛē actionis ⁊ vigilādo doꝛ
miuit per quietē cōtemplationis. ⁊ in ſe de
leuit veſtigia totius mundane affectōis. ter
tio hʒ virtuoſitatē in voce qꝛ eius vox tertia
die ſuſcitat leunculū natū moꝛtuū ⁊ omnem
beſtiā figere facit gradū. Sic leonard⁹ mul
tos moꝛtuos in peccatis ſuſcitauit et mul
tos beſtialiter viuētes in operibus bonis fi
xit. Quarto hʒ timoꝛē in coꝛde: qꝛ ſm yſido
ruʒ duo timet. ſ. ſtrepitū rotarū ignē accēſuʒ
Sic leonardus timuit ⁊ timēdo vitauit ſtre
pitum mūdane ſolicitudinis. ⁊ iō in deſertū
fugit. ⁊ ignem terrene cupiditatis: ⁊ iō oēs
theſauros ſibi oblatos cōtempſit. B

L Eonardus fuiſſe dicit̃
circa annū dñi. d. hic a ſancto re
migio remēſi archiepō de ſacro
fonte leuatus: ⁊ ab ipſo ſalutari
bus diſciplinis inſtructus eſt. Cuius paren
tes pꝛimi in palatio regis francie habeban
tur. Hic tantā gratiam rege obtinuit ꝙ om
nes incarcerati quos ipſe viſitabat ꝓtinus
abſoluebantur. Cum igitur fama ſanctitatꝭ
eius excreſceret. rex multo tpe cū ſecū ma
nere cogit. donec opoꝛtuno tempoꝛe epatū
donaret. Quod ille rēnuit ⁊ ſolitudineʒ deſi
derās: relictis omnibus aurelianū pꝛedican
do cum fratre ſuo liſardo deuenit. Ubi poſt
ꝙ̄ in quodā cenobio aliquādiu vixerūt dum
liſardus ſup ripam ligeris ſolitarius mane
re vellet. ⁊ leonardus ꝑ ſpiritusſancti admo
nitioneʒ in aquitania diſponeret pꝛedicare.
oſculantes ſe ab inuicē diſceſſerunt. Leonar
dus igitur vbiqꝫ pꝛedicans. multa miracula
exercēs. in quadā ſilua ciuitati lemonice vici
na habitauit. vbi erat aula regia cā venatio
nis cōſtructa. Accidit autē vt quadā die rex
ibi venaretur. ⁊ regina illuc cauſa delectati
onis egreſſa partu periclitaretur. Cuʒ ergo
rex et familia ꝓpter regine periclitationem
lugerent. ⁊ leonardus per nemus trāſiret et
gementiuʒ voces audiret. pietate cōmotus
illuc pꝛoperauit. ⁊ a rege vocatus pꝛotinus
introiuit. Cum igitur a rege interrogat⁹ ꝗs
eſſet. ⁊ ſe ſancti remigij diſcipulū fuiſſe nar
raret. rex ſpem bonam concipiens. ⁊ a bono
magiſtro ipſum bene inſtructum exiſtimās.
ipſum ad reginā induxit. rogans vt ſuis pꝛe
cibus de recuperata cōiuge ⁊ edita pꝛole du
plex gaudiū obtineret. Tunc ille oꝛatiōe fu
ſa qđ petebat ꝓtinus impetrauit. Cum aūt
rex multa in auro ⁊ argento ſibi offerret. ille
ꝓtinus recuſauit. admonēs vt hec pauperi
bus daret dicēs. Ego nullis hoꝝ indigeo. ſʒ
tantū in aliqua ſiluaruʒ cōtēptis huius diui
tijs ſoli chꝛiſto famulari deſidero. Cum aūt
rex totuʒ illud nemus ſibi tradere vellet. ille
ait. Non totum illud accipio. ſed ꝙ̄tum no
cte cū meo aſello circumire potero. tantum
mihi cōcedi expto. Quod rex libentiſſime
adimpleuit. Conſtructo itaqꝫ ibidem mo
naſterio ibi diu cum adiunctis ſibi duobus
monachis in abſtinētia multa degebat. Cū
autē aqua vno ab eis miliario diſtaret. pute
um ibidem ſiccum penitus fodi iuſſit: quam
aqua oꝛationibus ſuis impleuit. Locum aūt
illuʒ nobiliacum appellauit. eo ꝙ a rege no
bili traditus ſibi fuiſſet. Ibi tantis miracu
lis choꝛuſcauit. ꝙ quicūqꝫ eius nomē in car
cere inuocaſſet. mox ruptis vinculis nullo cō
tradicente liber abiret. ⁊ ſuas eidem chate
nas vel compedes pꝛeſentaret. Hoꝛum plu
res ſecum manebant. ⁊ ibidem domino ſer
uiebant. Septem quoqꝫ familie de eius no
bili ſtirpe venditis omnibus ad eum vene
runt. ⁊ diſtributo ſingulis nemoꝛe ibi cū ipō
manētes exemplo ſuo plurimos attraxerūt
Deniqꝫ ſanctus vir Leonardus multis cla
rus virtutibus octauo idus nouembꝛis. ad
dominum migrauit. Ubi poſtꝙ̄ multa fe
ciſſet miracula. clericis illius eccleſie eſt re
uelatum. vt quia locus ille pꝛopter multitu
dinis frequentiam artus erat alibi eccleſiaʒ
fabꝛicarent et illuc coꝛpus ſancti Leonardi
honoꝛifice tranſpoꝛtarent. At illi cum ꝓ

pulo triduano ieiunio ⁊ oꝛationi inſiſtētes.
reſpicientes viderūt totā ꝓuinciā niue coop
tam. locū autē illū in quo ſanctus Leonard⁹
quieſcere volebat oīno vacuū cōſpexerunt.
Ibi itaqꝫ trāſlatus quāta miracula ꝑcipue
circa incarceratos dñs ꝑ euʒ faciat immēſi
ferri varietas ante eius tumulū dependen
tia teſtis exiſtit. Uicecomes lemonicenſiuʒ
ad terroꝛē maloꝝ quandā grauiſſimā cha
tenā fecerat quā i cippo ſue turris affigi mā
dauerat. Qua chatena quicūqꝫ collo cinge
batur. cuilibet aeris intemperiei expoſitus
non vna. ſed quaſi mille motibus angebat̃.
Accidit autē vt quidā ſeruus ſancti Leonar
di illa chatena ſine culpa ligaretur. Qui cuʒ
fere vltimū ſpiritū efflaret. intra ſe q̄ potuit
toto ſanctū Leonardū affectu rogauit. vt qui
alios liberaret ſibi quoqꝫ ſeruo ſuo ſubueni
ret. Statiqꝫ ſanctus Leonardus i veſte can
dida ſibi apparens dixit. Noli timere. qꝛ nō
moꝛieris. Surge ⁊ hanc cathenā tecū ad ec
cleſiam meam deferas. Sequere me. quia
ego pꝛecedam te. Qui conſurgens ⁊ cathe
nam accipiens. ſanctū Leonardū pꝛeceden
tem vſqꝫ ad eccleſiaʒ ſuam ſecutus eſt. Sta
timqꝫ vt ante foꝛes fuit. beatus leonardus
ipſum dimiſit: ⁊ eccleſiā intrans q̄ ſctūs leo
nardus ſibi fecerat omnibus enarrauit ⁊ ca
thenam illā tam maximā ante tumulū eius
ſuſpendit. Uir quidā in loco ſancti leonardi
nobiliaco habitans ⁊ eidē ſancto valde fide
lis exiſtens a quodam tyranno captus eſt.
Qui tyrannus intra ſe cogitās dicebat. leo
nardus iſte omnes compeditos abſoluit: et
omnis vis ferri ante eū velut cera ante ignē
liqueſcit. Si hūc igit̃ vinculis ligauero ꝓti
nus leonardus aderit ⁊ ipſum liberabit. Si
autem ipm cuſtodire poſſeʒ mille ſolidis ip
ſum redimi facerē. Scio igit̃ qđ faciam. In
turri mea ꝓfundam foueā faciam ⁊ hoīem
hunc cū pedibus aggrauatū ibidē ſubmer
gam. deinde ſuper os fouee ligneā archā cō
ſtruaʒ in qua armatos milites accubare fa
ciam. Licet enī leonardus ferruʒ ꝯfringat.
tamē nondū ſub terrā intrauit. Qđ cū totuʒ
vt cogitauerat cōpleuiſſet ⁊ ille homo ſan
ctum leonardū ſepius inclamaret. leonar
dus nocte veniēs archā in qua iacebant mi
lites reuoluit ⁊ tanꝙ̄ moꝛtuos in ſepulchꝛo
ita eos ſub ipſa ꝯcluſit. Deinde cū multa lu
ce foueā ingreſſus manū fidelis ſui tenuit
ac dixit. Doꝛmis an vigilas. Ecce leonard⁹
quē tu deſideras. At ille admirat⁹ ait. Dñe
adiuua me confeſtim cōfractis cathenis ap
pꝛehenſuʒ ꝓpꝛijs vlnis extra turrim poꝛta
uit. Deinde ſecū ſicut amicus cū amico con
fabulans vſqꝫ ad locū ſuū ⁊ domū ipm dedu
xit. D Peregrinus quidā cū a viſitatiōe
ſancti leonardi rediſſet ⁊ in aluernia captus
in cauea incluſus eſſet. eos plurimū pꝛecaba
tur. vt amoꝛe ſancti leonardi cuʒ nihil vnꝙ̄
eos offendiſſet eū relaxare deberēt. qui re
ſponderūt. ꝙ niſi ille copioſe redimeret nō
exiret. Et ille. Sit inter vos ⁊ ſanctū leonar
dum, cui me ſciatis recōmendatū. Sequen
ti igit̃ nocte ſctūs leonardus dño illius ca
ſtri apparuit: ⁊ vt peregrinū ſuū dimitteret
imperauit. Ille vero mane euigilans ⁊ viſi
onem quaſi ſomniū paruipendēs nullaten⁹
dimittere voluit. Altera nocte eadē iperās
ſibi apparuit. Sed ille iterū obedire contē
pſit. Tertia vero nocte ſctūs leonardus ꝑe
grinū accipiēs extra oppidū deduxit. ſtatim
qꝫ turris cū media parte caſtri coꝛruēs op
pꝛeſſis pluribꝰ ſolū pꝛincipē ad ſui cōfuſio
nem fractis crurib⁹ reſeruauit. Miles qui
dam in britannia incarceratus ſanctuʒ leo
nardū inuocabat. Qui ſtatim cūctis videnti
bus ⁊ cognoſcētibus ⁊ ſtupētibus in media
domo apparuit ⁊ carcerem intrans ⁊ vincu
la frangens homini cathenas in manibus
poſuit ⁊ ꝑ mediū illoꝝ deducēs oēs ſtupoꝛe
perterruit. Fuit ⁊ alius leonardus eiuſdē pꝛo
feſſiōis ⁊ vtutis cuius coꝛpus apđ coꝛbiacū
requieſcit. Hic cū monaſterio eſſet pꝛelat⁹
tanta ſe humilitate deijciebat. vt omnib⁹ in
ferioꝛ videret̃. Sed cū omnis pene popul⁹
ad eū conflueret. quidā inuidi regi clotario
ſuaſerūt ꝙ niſi pꝛeuideret per leonardū: qui
multos ſub obtentu religionis colligebat
regnum francie detrimentū non modicum
ſuſtineret. Quibus rex nimis credulus euʒ
expelli iuſſit. Uenientes autem milites adeo
eius verbis cōpūcti ſunt ꝙ ſe ſuos ꝓfuturos

diſcipulos ſpopōderūt. Rex quoqꝫ penitēs
veniā petijt ⁊ detractores rebus ⁊ honorib⁹
priuauit. ⁊ ſanctū leonardū valde dilexit. et
vix ad preces ſancti detractores dignitati ꝓ
ſtinc reſtituit. Qui adeo ſibi impetrauit vt q̇
cūqꝫ in carcere tenerētur mox inuocato ſuo
noīe ſoluerent̄. Dum aūt quadam die orōni
incūberet. ſerpēs quidā maxim⁹ a pte pedū
vſqꝫ in eius ſinū cōtēdit. Qui ꝓpter hoc nul-
latenus ab orōne ſurrexit. Cōpleta vō orōe
dixit ei. Scio ꝙ ab initio creatōis tue hoīeſ
ꝗtū prcuales inq̇eta ſ. ſꝫ nūc ſi ī me tibi tra
dita ē poteſtas. Fac ī me q̄cq̇d merui. Quo
dicto ſerpēs ꝑ caputiū exiliēs ad pedes eiuſ
mortu⁹ corruit. Poſt hoc aūt cū duos epōs
diſcordātes ſedaſſet in craſtinū ſe finiendū
predixit circa annos dñi. dlxx.

¶ De ſancto Luca. cli. A

Lucas interpretat̄ ip-
ſe conſurgens vel eleuās vel di
citur lucas a luce. Ipſe enim fu
it cōſurgēs ab amore mūdi ele-
uans ſe in amorē dei. Fuit etiā lux mūdi eo
ꝙ mundū illuminauit vniuerſum. Mat. v.
Vos eſtis lux mūdi. Lux aūt mūdi eſt ipē ſol
que quidē lux habet in ſitu ſublimitatem.
Eccl. xxvij. Sol oriens mundo in altiſſimis
dei. in aſpectu delectabilitatē. Eccl. xi. Dul-
ce lumen ⁊ delectabile eſt oculis videre ſolē
In motu velocitatem. ij. Eſdre. iiij. Ma-
gna eſt terra et excelſum eſt celū. ⁊ velox cur
ſus ſolis. In effectu vtilitatē. ꝙ ſm philoſo
phum homo generat hominē ⁊ ſol Sic lu-
cas habuit ſublimitatē ꝑ celeſtiū ꝯtempla-
tionem. delectabilitatē ꝑ dulcē cōuerſatio-
nem. velocitatem. ꝑ feruentē ꝑdicationē. vti
litatē ꝑ doctrine ſue cōſcriptionē. B

Lucas ſirus natiōe an-
tiochenus arte medicus fuit ſꝫ
quoſdam vnus de ſeptuaginta-
duobus dñi diſcipulis ſane cum
hieronimus dicat eum fuiſſe diſcipulū apo
ſtolorū nō domini ⁊ gloſa ſuper. xxv. Exod.
notet ꝙ dño predicanti non adheſit ſed poſt
reſurrectionem eius ad fidem venit. magis
tenendum eſt ꝙ non fuerit vnus de ſeptua-
ginta duobus. licet aliqui ſic fuerint opina-
ti. Qui tante fuit perfectionis ⁊ vite vt opti
me ordinatus fuerit quantū ad deū: ⁊ quā-
tum ad proximum. ⁊ quātum ad ſeipſum. et
quantum ad ſuum officium. Et in ſignū hu
ius quadruplicis ordinationis quattuor fa-
cies habere deſcribitur. ſcꝫ faciem hominis
⁊ leonis. bouis ⁊ aquile. Quodlibet de aiali
bus habebat quattuor facies ⁊ quattuor pē
nas vt dicitur. Eze. i. Et vt hoc melius vide
atur. imaginemur aliquod animal quod ha-
beat caput quadratū vt lignū quadratum.
⁊ in qualibet ſupficie imaginemur vnam fa
ciem. a parte anteriori faciē hominis a de
xtris faciem leonis. a ſiniſtris faciem vituli
a parte poſteriori faciem aquile. Quia vero
facies aquile ſuper alias eminebat propter
colli productionem quod in ea longum eſt.
ideo dicitur ꝙ erat deſuper. Quodlibet eti-
am horum quattuor pennas habebat. quia
cum quodlibet animal quaſi quadratū ima-
ginemur. ⁊ in quadrato ſint quattuor angu
li. ⁊ in quolibet angulo erat vna pēna. Per
iſta quattuor animalia ſꝫ ſanctos quattuor
euangeliſte ſignificantur. quorum licet qui-
libet habuerit quattuor facies ſcribēdo. ſci
licet de hūanitate. paſſione reſurrectione. ⁊
diuinitate. ſingule tamen ſingulis per quā-
dam appropriationē attribuuntur ſm Hie
ronimum Matheus in homine figuratur
quia principaliter circa chriſti humanitatē
immoratur. Lucas in vitulo agens de chri-
ſti ſacerdotio Marcus in leone euidentius
ſcribens de reſurrectione. Catuli enim leo
num vt dicunt vſqꝫ in diē tertium quaſi mor
tui iacent. ſed rugitu leonis in die tertio ex-
citantur. Item quia incepit a rugitu predi-
cationis. Iohānes in aquila ceteris altius
volans ſcribens de chriſti diuinitate. Chri-
ſtus etiam de quo ſcribunt omnia iſta quat
tuor fuit. ſcꝫ homo natus de virgine. vitul⁹
in paſſione. leo in reſurrectiōe. aquila in aſ-
cenſiōe. Per has igitur quattuor facies in
quibus deſignatus. eſt lucas ſicut quilibet a
lius euāgeliſta oſtēditur qualiter illis quat-
tuor modis fuerit ordinatus Nā per faciē
hoīs oſtendit̄ ꝙ recte fuerit ordinat⁹ q̄tū

ad ꝓximū quē debꝫ ratione inſtruere. man-
ſuetudine attrahere ⁊ libertate fouere. Ho
mo enim eſt aial ratiōale māſuetū ⁊ libera-
le. Per faciē aquile oſtēdit̄ ꝙ recte fuerit or
dinatus q̄tū ad deū. ꝙ in eo oculus intelle-
ctus contuet̄ deū ꝑ cōtemplationē. roſtrum
affectus ad ipſum exacuitur ꝑ meditationē
ſenectus effectus abijcitur per nouā cōuer-
ſationē. Aquila enī acuti luminis eſt vt ro-
tam ſolis irreuerberatis oculis aſpiciat et
in altū mirabiliter eleuata piſciculos i me-
dio maris videat. Roſtrū etiā nimis adun-
catum ne impediatur in cibo capiēdo petre
allidit ⁊ ſic viſui cibandi abile efficit. Exuſta
inſuper a calore ſolis. ⁊ in fontē magno im
petu ſe proijciēs ſenectutē abijcit calore ſo-
lis oculorū caliginē cōſumente ⁊ pennas al
leuiante. Per faciē leonis oſtenditur ꝙ re-
cte fuerit ordinatus q̄tum ad ſe. quia habu
it generoſitatem per honeſtā morum cōuer
ſationem. ſagacitatē per inſidiarū hoſtiliū
vitationē. ⁊ paſſibilitatē. per afflictorū com
paſſionem. Leo enim eſt animal generoſū
quia rex aialiū. Eſt ſagax ꝙ veſtigia cauda
delet cū fugit ne inueniatur Paſſibile quia
quartanā patitur. Per faciē vituli ſiue bouis
oſtenditur ꝙ recte fuerit ordinatus q̄tū ad
ſuum officiū. quod fuit ſcribere euangeliū
Ibi enim moroſe ꝓceſſit. ꝙ incepit a natiui
tate precurſoris ⁊ natiuitate ⁊ infantia xp̄i
⁊ ſic paulatim ꝓceſſit vſqꝫ ad vltimā ꝯſum-
mationē. Diſcrete incepit: ꝙ poſt alios du-
os euāgeliſtas vt qđ illi obmiſiſſent iſte ſup
pleret. ⁊ quod ſufficienter dixiſſent omitte-
ret. Circa templū ⁊ ſacrificium immoratus
fuit. quod patet in principio ⁊ in medio ⁊ in
fine. Bos enim eſt aial moroſum. in vngu-
lis fiſſum. ꝑ qđ intelligit̄ diſcretio immolan
tium. ¶ Verū qualiter btūs lucas in ꝑ-
dictis quattuor modis ordinatus fuerit me
lius oſtenditur ſi vite eius ſeries meli⁹ ida-
getur. Primo igitur ordinatus fuit q̄tum
ad deū. Tripliciter aūt ordinat̄ homo q̄tū
ad deū ſm beatū bernar. ſ. affectiōe. cogita-
tione ⁊ intentione. Affectio debet eſſe ſctā.
cogitatio munda: ⁊ intentio recta. Affectio
nem igit̄ ſctām habuit. ꝙ ſpūſancto plenus
fuit. Hieronim⁹ in ꝓlogo ſuꝑ lucā. Obijt in
quit ī bithinia plen⁹ ſpūſancto. Scđo habu
it cogitationē mūdam ꝙ fuit virgo corpore
⁊ mente. in quo notat̄ mūdicia cogitatiōis
ipſius. Tertio habuit intentionē rectā ꝙ in
oībus que faciebat honorē dñi q̄rebat. De
his duobus vltimis dicitur in ꝓlogo ſuper
actus apoſtolorū. Sine crimine in ꝟginita
te ꝑmanens. Hoc q̄tū ad mundiciā cogita-
tionis. Dño maluit ſeruire. i. ad honorē dñi.
Hoc q̄tum ad rectitudinem intentōis. Se
cundo fuit ordinatus q̄tum ad ꝓximū. Ad
proximum autem ordinamur cum ei impē-
dim⁹ quod debemus. Tria autē ſm richar-
dum de ſancto victore ſunt que proximo de
bemus. ſ. noſtrū poſſe. noſtrum noſſe. noſtꝝ
velle. ⁊ quartum addatur noſtrum agere.
Noſtrum poſſe in ſubſidijs. noſtrū noſſe in
conſilijs. noſtrum velle in deſiderijs. noſtrū
agere in obſequijs. Quātū ad hec quattuor
ordinatus fuit beatus lucas. Dedit enī pri
mo proximo poſſe ſuū in obſidijs. qđ ptꝫ ex
hoc ꝙ paulo in omnib⁹ tribulationib⁹ ſem-
per adheſit ⁊ ab eo nunꝗ̄ diſcedens eidē in
predicationis ſubſidiū fuit. ij. Thimo. iiij.
Lucas eſt mecū ſolus In hoc ꝙ dicit mecū
tanꝗ̄. ſ. adiutor ⁊ defenſor. notat̄ qualiter ſi
bi ſubſidia preſtitit. In hoc ꝙ dicit̄ ſolus no
tatur ꝙ cōſtanter eidem adheſit Iterum. ij.
Chorint. viij. dicit de luca. Non ſolum autē
ſed ordinatus eſt ab eccleſijs ſoci⁹ ꝑegrina-
tionis noſtre ⁊c. Secūdo ſuum noſſe in con-
ſilijs. Tunc enim ſuū noſſe proximo tribu
it cū doctrinā apoſtolicam ⁊ euangelicam
quam ipſe nouerat ad vtilitatē proximorū
conſcripſit. De hoc ipſe teſtimoniū ſibi ꝑhi-
bet in prologo ſuo dicēs. Viſum eſt ⁊ mihi
aſſecuto a principio diligenter ex ordine ti-
bi ſcribere optime theophile vt agnoſcas eo
rum verborum. de quibus es eruditus veri
tatē. Qualiter etiā prebuit ſuū noſſe in con-
ſilijs patꝫ ex illo verbo qđ dicit hieronim⁹ in
prologo. ꝙ ei⁹ verba anime languētis ſunt
medicina. Tertio eius velle in deſiderijs ꝙ
patet ex hoc ꝙ eis ſalutem eternam deſide
rauit. Col. iiij. Salutat vos lucas medicus
id eſt ſalutem eternā exoptat. Quarto eius

agere in obſequijs.qđ pȝ ex hoc ꝙ dñm quē aliquē peregrinum extimabat hoſpitio recepi t ei omne obſequiū charitatis exhibuit. ꝫ uit cū ſoci⁹ cleophe dum ibat in emaus ſicut aliqui dixerūt: ꝑut refert Gregorius in moralibus.licet Ambroſius dicat aliū fuiſſe cuius etiam nomē ponit. D Tertio fuit bene ordinatus qꝫtū ad ſeipſum. Tria autē ſunt ſm Bernar.que optime ordinant hominē ad ſeipſum t ſanctū faciūt.ſ. victus ſobrius.actus iuſtus.ſenſus pius. Et quodlȝ horum ſm ipſum bernar.in tria diuidiť. Victus inquit ſobrius erit.ſi cōtinēter.ſi ſocialiter.ſi humiliter vixerim⁹.actus iuſtus erit ſi fuerit rectus.directus. fructuoſus. Rect⁹ per bonā intentionem.diſcretus per moderationē.fructuoſus per edificationē. Senſus pius erit.ſi fides noſtra ſentit deū ſumme potentem.ſumme ſapientē.ſumme bonum.vt per eius potentiā noſtrā credamus iuuari infirmitatē.per eius ſapientiā noſtram credam⁹ corrigi ignorantiā.per eius bonitatem noſtram credamus dilui iniquitatem. Hec Bernardus. In his omnibus fuit beatus Lucas optime ordinatus. Primo enim habuit victum ſobriū hoc tripliciter q2 vixit cōtinenter. Naȝ vt teſtatur hieronimus de eo in prologo ſuper lucā ipſe nec vxorem vnqꝫ habuit nec filios. Secūdo ſocialiter hoc notatur in hoc ꝙ dicit de ipſo t de cleopha. ſuppoſita opinione predicta Luce vltimo. Duo ex diſcipulis ieſu ibant ipſa die tc. Socialitas eñ notat in hoc ꝙ dicit duo ex in hoc ꝙ dicitur diſcipuli:quaſi diſciplinati.i. bene morigerati. Tertio humiliter.cuius humilitas inſinuatur in hoc ꝙ nomen ſocij ſui: ſcȝ cleophe expreſſit t ſuū tacuit. Nam ſm opinionē quorūdam lucas ex humilitate nomē ſuum ſiluit. Secūdo habuit actū iuſtum.qui quidē actus fuit rectus per intentioneȝ.hoc notatur in oratione cum dicitur. Qui crucis mortificationē iugiter in ſuo corpore ꝑ tui nominis amore portauit. Diſcretus per moderationē. Unde in forma bouis mōſtratus eſt qui vngulā findit.ꝑ quod virt⁹ diſcretionis exprimitur. Fructuoſus per edificationem.adeo quippe fuit proximis fructuoſus ꝙ ab omnibus chariſſimus habebatur Unde colloceñ.iiij.vocatur ab apoſtolo chariſſimus. Salutat inquit vos lucas medic⁹ chariſſimus. Tertio habuit ſenſum piuȝ.q2 credidit: t in ſuo euāgelio ꝓfeſſus eſt deum eſſe ſumme potentem.ſumme ſapientē.ſumme bonum. De duobus primis dicit in quarto capi. Stupebāt in doctrina eius. q2 in poteſtate erat ſermo ipſius.de tertio patet. decimooctauo capi. Nemo bon⁹ niſi ſolus de⁹ Quarto t vltimo fuit optime ordinatus quātum ad ſuū officiū.qđ fuit ſcribere euāgeliū In hoc autem pȝ qualiter ibi fuerit ordinatus. Quoniā ipſum ſuum euangeliū fulcitur multa veritate repletur.multa vtilitate decoratur.multa venuſtate.t autenticať multorum auctoritate. Primo nāqꝫ fulcitur multa veritate. Eſt autē triplex veritas.ſcȝ vite iuſticie t doctrine. Ueritas vite eſt adequatio manus ad linguā. Ueritas iuſticie eſt adequatio ſententie ad cauſam.veritas doctrine eſt adequatio rei ad itellectū. Hac triplici veritate ipſum euangeliū fulciť. q2 in ipſo euangelio hec triplex veritas edoceť. Oſtendit eñ lucas t chriſtū hanc triplicē veritatē in ſe habuiſſe t alios docuiſſe. Oſtēdit autē chriſtū hanc triplicē veritatē in ſe habuiſſe ꝑ teſtimoniū aduerſarioꝝ ſicut patet Luce.xx. Magiſter ſcimus q2 recte dicis t doces. Ecce veritas doctrine. Et nō accipis perſonā. Ecce veritas iuſticie. Sed in veritate viam dei doces. Ecce veritas vite. Bona eñ vita dicitur via dei. Secundo oſtendit in ipſo ſuo euangelio chriſtū hanc triplicem veritatem docuiſſe. Primo eñ ibidē docetur veritas vite que cōſiſtit in obſeruatione mādatoꝝ dei. Unde dicitur.x.capi. Diliges dominū deum tuū tc. Hoc fac t viues. Itē.xviij.interrogauit eum quidam. Magiſter quid faciēdo vitam eternā poſſidebo. Et ſequitur. Mādata noſti. Non occides tc. Secundo veritas doctrine. Unde quibuſdā hāc veritatem doctrine peruertentibus dicebat.xi.ca. Ue vobis phariſeis qui decimatis.i.decimāda ꝓdicatis.mētem rutā t omne olus t preterit⁹ iudicium t charitatē dei tc. Item ibidē. Ue vobis legiſperitis qui tuliſtis claueȝ ſcie tc.

Tertio veritas iuſticie. Unde dicitur.xx.ca. Reddite ergo que ſunt ceſar⁹ ceſari.t q̄ ſunt dei deo. Item.xix.c. Ueruntamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare ſup ſe adducite huc t interficite eum ante me. Itē xviij.vbi agiť de iudicio vbi reprobis dicturus eſt. Diſcedite a me omnes oparij iniquitatis. E Secūdo eius euangeliū repleť multa vtilitate. Unde t ille qui ſcripſit medicus fuit.ad deſignādū ꝙ nobis medicinā vtiliſſimā ꝓpinauit. Eſt autē triplex medicina curatiua.ꝓſeruatiua t melioratiua. Hāc triplicē medicinaȝ nobis lucas in ſuo euāgelio celeſtem medicū oſtēdit propinaſſe. Medicina autē curatiua eſt q̄ curat a morbo.t hec eſt penitentia.que omnes morbos ſpirituales curat. Hanc medicinā dicit medicū celeſtem nobis exhibuiſſe cū ait.iiij.capi. Sanare cōtritos corde predicare captiuis remiſſionē tc. Itē.v.capi. Nō veni vocare iuſtos tc. Medicina melioratiua eſt que ſanitatē auget.t hec eſt obſeruatio conſilioꝝ. Conſilia eñ hominem meliorē t perfectiorem faciūt Hanc medicinam oſtendit nobis medicū ꝓpinaſſe.xviij.ca.cum ait. Omnia quecūqꝫ habes vende t da pauperibus tc. Item.vi.ca. Ab eo qui aufert tibi veſtimētum tc. Medicina autem preſeruatiua eſt que preſeruat a caſu.t hoc eſt vitatio occaſionū peccandi et malarum ſocietatū. Hanc medicinam oſtēdit medicum tradidiſſe cum ait.xij.ca. Attēdite a fermento phariſeorū tc. Ubi edocet malorum ꝯſortia euitare. Uel poteſt dici ꝙ ipſum euangelium multa vtilitate repletur. quoniam in ipſo virtus omnis ſapientie cōtinetur. De hoc ſic dicit Ambroſi⁹ Lucas omnes ſapientie virtutes euangelij ſui complexus eſt hiſtoria. Docuit enim naturalia cū de ſpiritu ſancto dominicaȝ incarnationem extitiſſe reſerauit. Unde t dauid naturalem docens ſapientiaȝ ait. Emitte ſpiritum tuū t creabunť. Itē cum docuit tenebras in paſſione chriſti factas.terram tremuiſſe ſolē radios abſtraxiſſe. Docuit moralia cū in ipſis beatitudibus mores docuit. Rationalia docuit cum ait. Qui fidelis eſt in minimo et in magno fidelis eſt. Sine hac triplici ſapientia ipſa fides ipm miſteriū trinitatis eſſe nō poteſt.hoc eſt naturali.rōnali t morali. Hec Ambroſius. Tertio eius euangelium decoratur multa venuſtate. Eius eñ ſtilus t modus loquendi valde venuſtus t decorus eſt. Ad hoc autem ꝙ aliquis in dictis ſuis venuſtatem t decoreȝ teneat tria ſunt neceſſaria que tradit auguſtinus.ſcȝ vt placeat.vt pateat t vt moneat. Ut placeat debet loqui ornate.vt pateat debet loqui aperte. vt moneat debet loqui cum feruore. Hunc triplicē modum habuit lucas.t in ſcribendo: t in predicando de duob⁹ primis.ij. Corinth.viij. Miſimus autem cum illo fratrē gloſa. barnabā vel lucam.cuius laus eſt in euangelio ꝑ omnes eccleſias. In hoc ꝙ dicit cuius laus eſt tc.notatur ꝙ locut⁹ eſt ornate. In hoc ꝙ dicitur per omēs eccleſias.notať ꝙ locutus ē aperte ꝙ autem cum feruore locutus ſit.patet ex hoc ꝙ cor ardēs habuit dicens. Nōne cor noſtrū erat ardēs in nobis tc. F

Quarto eius.euāgeliū autēticatur multoꝝ auctoritate. Multorū qꝫpe auctoritate autenticatū fuit.qm̄ a patre fuit preordinatuȝ Hiere.xxxi. Ecce dies veniunt dicit dñs. et feriā domui iſrael.t domui iuda fedus nouū nō ſecūdū pactuȝ qđ pepigi cū patribus eoruȝ t c. Sed hoc erit pactū qđ feriam cū domo iſrael. poſt dies illos dicit domin⁹ dabo legē meaȝ in viſceribus eoꝝ tc. Ad litteraȝ loquiť de doctrina euangelica. Secūdo a filio corroboratū. Unde dicit in eodeȝ euangelio.xxi.cap. Celuȝ t terrā trāſibunt verba auteȝ mea nō trāſibunt. Tertio a ſpiritu ſancto inſpiratum. Unde dicit hieronimus:in prologo ſuper lucam. Sancto inſtigante ſpiritu in achaie partibus hoc ſcripſit euangeliū. Quarto ab angelis prefiguratum. Fuit eñ prefiguratū ab illo angelo de quo dicit Apocalip.xiiij. Uidi angelū dei volantē per medium celi habentē euāgeliū eternū.iſtud autē euāgeliū dicit eternū.q2 ab eterno efficiēter id eſt a xp̄o:qui eſt eternus de eternis materialiter.ad eterna finaliter.in eternū ꝑpetualiter Quinto a ꝓphetis ꝓnūciatū. Nā ezechiel ꝓpheta iſtud euāgeliuȝ prenūciauit.cū vnū de animalibus faciem vituli habere dixit ꝑ qđ

agere in obſequiis. qđ pꝫ ex hoc ꝙ dñm quē
aliquē peregrinum extimabat hoſpitio rece
pit ⁊ ei omne obſequiū charitatis exhibuit.
Fuit enī ſoci⁹ cleophe dum ibat in emaus ſi
cut aliqui dixerūt: vt refert Gregorius in
moralibus. licet Ambroſius dicat aliū fuiſſe
cuius etiam nomē ponit. D Tertio fuit
bene ordinatus q̄tū ad ſeipſum. Tria autē
ſunt ſm Bernar. que optime ordinant ho-
minē ad ſeipſum ⁊ ſanctū faciūt. ſ. victus ſo
brius. actus iuſtus. ſenſus pius. Et quodlꝫ
horum ſm ipſum bernar. in tria diuidit. Ui
ctus inquit ſobrius erit. ſi cōtinēter. ſi ſocia-
liter. ſi humiliter vixerim⁹. actus iuſtus erit
ſi fuerit rectus. directus. fructuoſus. Rect⁹
per bonā intentionem. diſcretus per mode-
rationeꝫ. fructuoſus per edificationē. Sen
ſus pius erit. ſi fides noſtra ſentit deū ſum-
me potentem. ſumme ſapienteꝫ. ſumme bo
num. vt per eius potentiā noſtrā credamus
iuuari infirmitatē. per eius ſapientiā nr̄am
credam⁹ corrigi ignorantiā. per eius bonita
tem noſtram credamus dilui iniquitatem.
Hec Bernardus. In his omnibus fuit bea
tus Lucas optime ordinatus. Primo enim
habuit victum ſobriū ⁊ hoc tripliciter quia vixit
cōtinenter. Naꝫ vt teſtatur hieronimus de
eo in prologo ſuper lucā ipſe nec vxorem vn
q̄ habuit nec filios. Secūdo ſocialiter hoc
notatur in hoc ꝙ dicit de ipſo ⁊ de cleopha.
ſuppoſita opinione predicta Luce vltimo.
Duo ex diſcipulis iheſu ibant ipſa die ⁊c. So
cialitas enī notat in hoc ꝙ dicit duo ⁊ in hoc
ꝙ dicitur diſcipuli: quaſi diſciplinati. i. bene
morigerati. Tertio humiliter. cuius humili
tas inſinuatur in hoc ꝙ nomen ſocij ſui: ſcꝫ
cleophe expreſſit ⁊ ſuū tacuit. Nam ſm opi
nionē quorūdam lucas ex humilitate nomē
ſuum ſiluit. Secūdo habuit actū iuſtum. qui
quidē actus fuit rectus per intentioneꝫ. hoc
notatur in oratione cum dicitur. Qui cru-
cis mortificationē iugiter in ſuo corpore ꝓ
tui nominis amore portauit. Diſcretus per
moderationē. Unde in forma bouis mōſtra
tus eſt qui vngulā findit. ꝑ quod virt⁹ diſcre
tionis exprimitur. Fructuoſus per edifica-
tionem. adeo quippe fuit proximis fructuo-
ſus ꝙ ab omnibus chariſſimus habebatur
Unde colloceñ. iiij. vocatur ab apoſtolo cha-
riſſimus. Salutat inquit vos lucas medic⁹
chariſſimus. Tertio habuit ſenſum piuꝫ. quia
credidit: ⁊ in ſuo euāgelio ꝓfeſſus eſt deum
eſſe ſumme potentem. ſumme ſapientē. ſum
me bonum. De duobus primis dicit in quar
to capi. Stupebāt in doctrina eius. quia in po
teſtate erat ſermo ipſius. de tertio patet. de
cimooctauo capi. Nemo bon⁹ niſi ſolus de⁹
Quarto ⁊ vltimo fuit optime ordinatus quā
tum ad ſuū officiū. qđ fuit ſcribere euāgeliū
In hoc autem pꝫ qualiter ibi fuerit ordina-
tus. Quoniā ipſum ſuum euangeliū fulcitur
multa veritate repletur. mlta vtilitate deco
ratur. multa venuſtate. ⁊ autenticat multo-
rum auctoritate. Primo nāqꝫ fulcitur mul-
ta veritate. Eſt autē triplex veritas. ſcꝫ vite
iuſticie ⁊ doctrine. Ueritas vite eſt adequa-
tio manus ad linguā. Ueritas iuſticie eſt ad
equatio ſententie ad cauſam. veritas doctri
ne eſt adequatio rei ad itellectū. Hac tripli-
ci veritate ipſum euangeliū fulcit. quia in ipſo
euangelio hec triplex veritas edocet. Oſten
dit enī lucas ⁊ chriſtū hanc triplicē veritatē
in ſe habuiſſe ⁊ alios docuiſſe. Oſtēdit autē
chriſtū hanc triplicē veritatē in ſe habuiſſe ꝑ
teſtimoniū aduerſarioꝝ ſicut patet Luce. xx.
Magiſter ſcimus quia recte dicis ⁊ doces. Ec
ce veritas doctrine. Et nō accipis perſonā.
Ecce veritas iuſticie. Sed in veritate viam
dei doces. Ecce veritas vite. Bona enī vita
dicitur via dei. Secundo oſtendit in ipō ſuo
euangelio chriſtū hanc triplicem veritatem
docuiſſe. Primo enī ibidē docetur veritas vi
te que cōſiſtit in obſeruatione mādatoꝝ dei.
Unde dicitur. x. capi. Diliges dominū deum
tuū ⁊c. Hoc fac ⁊ viues. Itē. xviij. interroga
uit eum quidam. Magiſter quid faciēdo vi
tam eternā poſſidebo. Et ſequitur. Māda
ta noſti. Non occides ⁊c. Secundo veritas
doctrine. Unde quibuſdā hāc veritatem do
ctrine peruertentibus dicebat. xi. ca. Ue vo-
bis phariſeis qui decimatis. i. decimāda p̄-
dicatis. mētem rutā ⁊ omne olus ⁊ preterit̄ꝭ
iudicium ⁊ charitatē dei ⁊c. Item ibidē. Ue
vobis legiſperitis qui tuliſtis claueꝫ ſcie ⁊c.

Tertio veritas iuſticie. Unde dicitur. xx. ca.
Reddite ergo que ſunt ceſaris ceſari. ⁊ q̄ ſunt
dei deo. Item. xix. c. Ueruntamen inimicos
meos illos qui noluerunt me regnare ſup ſe
adducite huc ⁊ interficite eum ante me. Itē
xviij. vbi agit de iudicio vbi reprobis dictu-
rus eſt. Diſcedite a me omnes opariꝫ iniqui
tatis. E Secūdo eius euangeliū replet
multa vtilitate. Unde ⁊ ille qui ſcripſit medi
cus fuit. ad deſignādū ꝙ nobis medicinā vti
liſſimā ꝓpinauit. Eſt autē triplex medicina
curatiua. ꝑſeruatiua ⁊ melioratiua. Hāc tri
plicē medicinaꝫ nobis lucas in ſuo euāgelio
celeſtem medicū oſtēdit propinaſſe. Medi-
cina autē curatiua eſt q̄ curat a morbo. ⁊ hec
eſt penitentia. que omnes morbos ſpiritua-
les curat. Hanc medicinā dicit medicū cele
ſtem nobis exhibuiſſe cū ait. iiij. capi. Sana
re cōtritos corde predicare captiuis remiſſi
onē ⁊c. Itē. v. capi. Nō veni vocare iuſtos ⁊c.
Medicina melioratiua eſt que ſanitatē au-
get. ⁊ hec eſt obſeruatio conſilioꝝ. Conſilia
enī hominem meliorē ⁊ perfectiorem faciūt
Hanc medicinam oſtendit nobis medicū ꝓ
pinaſſe. xviij. ca. cum ait. Omnia quecūqꝫ ha
bes vende ⁊ da pauperibus ⁊c. Item. vi. ca.
Ab eo qui aufert tibi veſtimētum ⁊c. Medi
cina autem preſeruatiua eſt que preſeruat a
caſu. ⁊ hoc eſt vitatio occaſionū peccandi et
malarum ſocietatū. Hanc medicinam oſtē-
dit medicum tradidiſſe cum ait. xij. ca. Attē-
dite a fermento phariſeorūꝫ ⁊c. Ubi edocet
malorum ꝯſortia euitare. Uel poteſt dici ꝙ
ipſum euangelium multa vtilitate repletur.
quoniam in ipſo virtus omnis ſapientie cō
tinetur. De hoc ſic dicit Ambroſi⁹ Lucas om
nes ſapientie virtutes euangelij ſui comple
ctitur hiſtoria. Docuit enim naturalia cū de
ſpirituſancto dominicaꝫ incarnationem ex-
titiſſe reſerauit. Unde ⁊ dauid naturalem
docens ſapientiaꝫ ait. Emitte ſpiritum tuū
⁊ creabunt. Itē cum docuit tenebras in paſ
ſione chriſti factas. terram tremuiſſe ſolē ra
dios abſtraxiſſe. Docuit moralia cū in ipſis
beatitudibus mores docuit. Rationalia do-
cuit cum ait. Qui fidelis eſt in minimo et in
magno fidelis eſt. Sine hac triplici ſapien-
tia ipſa fides ipm miſteriū trinitatis eſſe nō
poteſt. hoc eſt naturali. rōnali ⁊ morali. Hec
Ambroſius. Tertio eius euangelium deco-
ratur multa venuſtate. Eius enī ſtilus ⁊ mo
dus loquendi valde venuſtus ⁊ decorus eſt.
Ad hoc autem ꝙ aliquis in dictis ſuis venu
ſtatem ⁊ decoreꝫ teneat tria ſunt neceſſaria
que tradit auguſtinus. ſcꝫ vt placeat. vt pate
at ⁊ vt moneat. Ut placeat debet loqui orna
te. vt pateat debet loqui aperte. vt moneat
debet loqui cum feruore. Hunc triplicē mo-
dum habuit lucas. ⁊ in ſcribendo: ⁊ in predi
cando de duob⁹ primis. ij. Corinth. viij. Mi
ſimus autem cum illo fratrē gloſa. barnabā
vel lucam. cuius laus eſt in euangelio ꝑ om
nes eccleſias. In hoc ꝙ dicit cuius laus eſt
⁊c. notatur ꝙ locut⁹ eſt ornate. In hoc ꝙ di-
citur per om̄es eccleſias. notat ꝙ locutus ē
aperte ꝙ autem cum feruore locutus ſit. pa
tet ex hoc ꝙ cor ardēs habuit dicens. Nōne
cor noſtrū erat ardēs in nobis ⁊c. F
Quarto eius. euāgeliū autēticatur multorū
auctoritate. Multorū q̄ppe auctoritate au-
tenticatū fuit. quia a patre fuit preordinatuꝫ
Hiere. xxxi. Ecce dies veniunt dicit dñs. et
feriā domui iſrael. ⁊ domui iuda fedus nouū
nō ſecūdū pactuꝫ qđ pepigi cū patribus eo-
ruꝫ ⁊c. Sed hoc erit pactū qđ feriam cū do-
mo iſrael. poſt dies illos dicit domin⁹ dabo
legē meaꝫ in viſceribus eorū ⁊c. Ad litteraꝫ
loquit de doctrina euangelica. Secūdo a fi
lio corroboratū. Unde dicit in eodeꝫ euange
lio. xxi. cap. Celuꝫ ⁊ terrā trāſibunt verba au
teꝫ mea nō trāſibunt. Tertio a ſpirituſancto
inſpiratum. Unde dicit hieronimus: in pro
logo ſuper lucam. Sancto inſtigante ſpi
ritu in achaie partibus hoc ſcripſit euangeliū.
Quarto ab angelis prefiguratum. Fuit enī
prefiguratū ab illo angelo de quo dicit Apo
calip. xiiij. Uidi angelū dei volantē per medi
um celi habentē euāgeliū eternū. iſtud autē
euāgeliū dicit eternū. quia ab eterno efficiēter
id eſt a xp̄o: qui eſt eternus de eternis mate-
rialiter. ad eterna finalr. in eternū ꝑpetualr
Quinto a ꝓphetis p̄nūciatū. Nā ezechiel ꝓ
pheta iſtud euāgeliuꝫ prenūciauit. cū vnū de
animalibus faciem vituli habere dixit ꝑ qđ

⁊

euangeliū luce ſignatuȝ eſt.vt ſupra dictum
eſt. Itē quando dixit Ezechielis.ij.ſe vidiſſe
librū qui erat ſcriptus intus ⁊ foris.⁊ in quo
erāt ſcripta lamētū carmē ⁊ ve. Per hūc em̄
librū intelligit̄ euāgeliū luce qđ eſt ſcriptuȝ
intus per profundi miſterij occultationeȝ. ⁊
foris.per hiſtorie apertionē In quo etiā cō-
tinetur lamētū paſſionis.carmē reſurrectio
onis.⁊ ve eterne dānationis.ſicut patet.xi.
capi vbi multa ve ponunt̄. Sexto a virgine
reſeratum. Uirgo em̄ beata omnia in corde
ſuo cōſeruabat.⁊ diligenter cōferebat.vt dr
Luce.ij.vt hec poſtmodū ſcriptoribus reſera
ret.vt dicit glo.ibidem. Omnia que de dn̄o
vel a dn̄o facta vel dicta cognouit in memo-
ria recōdebat.vt cum tempus predicāde vel
ſcribende incarnationis adueniret.ſufficiē-
ter vniuerſa prout eſſent geſta poſſ3 explica
re querentibus. Unde etiā Berñ.aſſignās
rationem quare angelus beate virgini nun-
ciauit conceptum elizabeth ait. Ideo conce
ptus elizabeth nunciatur marie vt dn̄ nunc
ſaluatoris.nunc precurſoris edocetur aduen
tus rerū3 tēpus ⁊ ordinē tenēs ipā poſtmo-
dum melius ſcriptoribꝰ ac predicatoribꝰ euā
gelij reſeraret veritatē.que plene de omnibꝰ
a principio celitus fuit inſtructa miſterijs.
Creditur igitur ꝙ euangeliſte eam de mul-
tis inquirebant ⁊ ipſa eos certificabat. Et
ſpecialiter creditur de beato luca ꝙ ad eam
tanꝙ̄ ad archā teſtamēti recurrit ⁊ ab ea de
multis certificatus fuit precipue de his que
ſibi ſoli cōſtabant ſicut de angelica annūcia-
tione. ⁊ chriſti natiuitate.⁊ huiuſmodi. de q̇
bus ſolus lucas agit. Septimo ab apoſtolis
intimatum. Cum vero lucas nō fuerit cum
chriſto in omnibus actibus ⁊ miraculis xp̄i
ideo ſuū euangelium ſcripſit ſ̄m ꝙ apoſtoli
qui preſentes fuerant ſibi intimauerūt et re
tulerūt ſicut ipſe in prologo ſuo inſinuat di-
cens. Sicut tradiderunt nobis qui ab initio
ipſi viderūt ⁊ miniſtri fuerunt ſermonis ⁊c.
Cum enim dupliciter cōſueuerit ferri teſti-
monium ſcȝ de viſis ⁊ de auditis.ideo domi
nus vt ait Auguſti.duos teſtes voluit habe-
re de viſis.ſcȝ matheum ⁊ iohanneȝ ⁊ duos
de auditis.ſcȝ marcum ⁊ lucam. Et quoniā
teſtimoniū qđ eſt de viſis firmius et certius
eſt ꝙ̄ illud quod eſt de auditis. ideo vt dicit
Auguſtinus duo euangelia que ſunt de vi-
ſis ponūtur extrema.et alia duo que ſunt de
auditis ponūtur media vt hec media tanꝙ̄
infirmiora ab illis extremis que ſunt certio
ra. hic inde fulciātur ⁊ roborent̄. Octauo a
paulo mirabiliter approbatū. Nā eius euan
geliū mirabiliter approbat qñ ad ꝯfirmatio
nem dictoꝝ ſuoꝝ luce euangeliū adducebat
Unde dicit Heroni.in libro de viris illuſtri
bus. Quidam ſuſpicant̄ quotienſcunqȝ pau
lus in epiſtolis ſuis dicit ſ̄m euangeliū meū
de luce ſignificare volumine. Eius etiā euā-
geliū mirabilr̄ approbauit cū de eo ſcribit.ij.
Corinth.viij.cuiꝰ laus eſt in euāgelio ꝑ oēs
eccl'ias. Legit̄ in hiſtoria antiochena ꝙdum
xp̄iani qui erāt in antiochia multis flagitijs
ſe dediſſent.obſeſſi a multitudine thurcorū
fame ac miſeria multiplici affligebātur. Sȝ
cū plene ad dn̄ȝ ꝑ penitentiā fuiſſent ꝯuerſi
apparuit cuidā in eccl'ia ſancte marie de tri-
poli vigilāti vir quidā lucidus candidis veſti
mentis indutus.⁊ cū quereret quiſnā eſſet
dixit ſe eſſe lucaȝ qui de anthiochia venerat
vbi dn̄s militiā celi ⁊ ap'los ⁊ martires cōuo
cauerat vt ꝓ ſuis peregrinis pugnarēt. Xp̄i
ani igit̄ aīati oēȝ thurcoꝝ exercitū ꝯfregerūt

¶ De ſancto Chriſanto. cliij A

Chriſantus filius po-
limij viri illuſtriſſimi dū fidem
chriſti edoctꝰ eēt ⁊ a p̄re ad ido-
la reuocari nō poſſet.iuſſit eum
pater in cōclaui recludi.⁊ quinqȝ puellas ei-
deȝ vt carū ſeducat̄ blādicijs ſociari. Qui cū
oraſſet deū ne a fera peſſima carnali.ſ.cōcu-
piſcētia ſuparet̄.cōtinuo ꝑdicte puelle ſom-
no oppreſſe nec potū nec cibuȝ ſumere pote-
rāt.ſȝ educte exterius cōtinuo hec ſumebāt.
Tunc daria virgo prudētiſſima dee veſte di
cata rogat̄.vt ad chriſantū introeat ⁊ eū dijs
⁊ patri reſtituat. Qua igreſſa a chriſanto de
pompa veſtiū reprehenſa. Reſpondit ſe non
propter pompam: ſȝ vt dijs ⁊ patri cum lucri
faceret ſic indutam. Cum chriſantus iteruȝ
eam reprehēderet, cur pro dijs illos coleret

quos auctores ipſorum flagitioſos ſemper
viros ⁊ impudicas feminas affirmarent.re
ſpondit daria philoſophos per nomina ho-
minū clementa ſaxiſſe. Cui chriſantus. Si
vnus terram vt deam veneretur ⁊ alter vt ru
ſticus aret.plus ruſtico ꝙ̄ veneranti exhibe
re probātur.⁊ de mari ⁊ alijs ſimiliter. Tūc
chriſantus ⁊ daria ab eo cōuerſa ſancti ſpiri
tus copula vniti: et carnale matrimonium ſi
mulantes ad chriſtuȝ plurimos cōuertebāt
Nam ⁊ claudiū tribunum qui prius eius tor
tor fuerat cum vxore eius ⁊ filijs ⁊ pluribus
alijs militibus ad fidem cōuerterunt. Chri
ſantus igitur iuſſu numerani in fetidiſſimū
carcereȝ recluditur. Sed fetor in odorē ſua-
uiſſimū cōmutatur. Daria aūt lupanari tra-
ditur. Sed leo ab amphiteatro fugiēs hoſti
ariꝰ lupanarȝ efficit̄. Mittit̄ igitur quidā vt
virginē corrūpat.ſed a leone capit̄ ⁊ quaſi in
nuēs a ſctā q̇d de captiuo fieri iubeat ſciſci-
tatur. que precepit ne eum lederet. ſed ad
ſe venire permitteret. Qui mox cōuerſus ꝑ
vrbē cucurrit ⁊ dariā deā eſſe clamare cepit.
Mittunt̄ igit̄ venatores.vt leonē capiāt.ſȝ
omnes a leone capiuntur ⁊ añ pedes virgi-
nis ponunt̄ ⁊ ab ea cōuertūtur. Tunc prefe
ctus copioſum ignem iuſſit in introitu celle
mitti.vt leo cum daria cōburatur.qđ leo cō-
ſiderās timuit ⁊ rugiens a virgine licentiaȝ
accepit.vt nullū ledēs quo vellet abiret. Cū
ergo chriſanto prefectus ⁊ darie diuerſa pe
narum ſupplicia irrogaret.⁊ nequaꝙ̄ ledi va
lerent.tādem inuiolati cōiuges in foueā de-
ponunt̄.⁊ terra ⁊ lapidibus obruti xp̄o mar
tires ꝯſecrantur tēpore cari narbonēſis ep̄i
qui cepit anno dn̄i.cclxx. Horum ſolemnitas
hic celebrius recolitur.

¶ De.xi.milibus virginum. cliiij A

Undecim milium virgi
nū paſſio hoc ordine celebrata
fuit. In britania nāqȝ rex xp̄ia-
niſſimus q̇daȝ fuit noīe nothus
vel maurus qui quandam filiam nomine
vrſulam generauit. Hec mirabili honeſtate
morum ſapientia ⁊ pulchritudine pollebat.
ita ꝙ eius fama vbiqȝ volabat. Rex autem
anglie cū nimis prepotēs eſſet.⁊ multas na
tiones ſuo imperio ſubiugaſſet audita huiꝰ
virginis fama beatuȝ ſe ꝑ oīa fatebat̄ ſi pre-
dicta virgo ſuo vnigenito copularet̄. Iuue-
nis etiaȝ ad hoc plurimū eſtuabat. Mittūt
igitur ſolēnes nūcios ad patrē virginis ma-
gnis promiſſionibus et blandicijs magnas
adijciētes minas ſi ad dn̄m ſuū vacui reuer-
tantur. Rex aūt cepit plurimū anxiari: tū q̄
chriſti fide inſignitam cultori ydoloꝝ trade-
re indignū duceret.tum quia ipſam nullate
nus conſentire cognoſceret.tum q̄ ipām re
gis ferocitatē plurimū formidaret. Ipſa au
tem diuinitus īſpirata patri ſuaſit vt ꝑdicto
regi aſſenſum ꝑberet: ea tamen cōditione ꝓ
poſita.vt ipſe rex cum patre decem virgines
electiſſimas ſibi ad ſolatiū traderet ⁊ tā ſibi
ꝙ̄ alijs mille virgines aſſignaret ⁊ cōparatȝ
triremibus inducias triēnij ſibi daret ad dedi-
cationē ſue virginitatis.⁊ ipſe iuuenis bapti
ſatus in his tribus annis in fide inſtrueret̄.
Sapiēti ſiquidē vſa cōſilio.vt aut difficulta-
te ꝓpoſite cōditiōis animū eius ab hoc auer
teret.aut hac oportunitate ꝑdictas v̄gines
ſecum deo dedicaret. At iuuenis libēter hac
conditione accepta apud patrē inſtitit ⁊ pro
tinus baptizatus accelerari cuncta que bea
ta virgo preceperat imperauit. Pater autē
puelle ordinauit ꝙ filia ſua quam valde dili-
gedat viros quorū ſolatio tā ipſa ꝙ̄ eius ex-
ercitus indigebat in comitatu ſuo haberet.
Undiqȝ igitur virgines confluunt.vndiqȝ vi
ri ad tam grande ſpectaculū currunt. Nam
multi epiſcopi ad eas cōfluxerunt vt ſecuȝ ꝑ
gerent. Inter quos fuit pantulus baſilieñ.
epiſcopus qui eas vſqȝ romam perduxit. et
inde reuerſus cum eis martirium ſuſcepit.
B Sancta quoqȝ gerarſina regina ſici
lie que virum ſuum regem crudeliſſimū qua
ſi de lupo fecerat agnū ſoror matriſij epiſco-
pi ⁊ darie matris ſancte vrſule cū eidē pater
ſancte vrſule ſecretū per litteras intimaſſet
continuo inſpirante deo cum quattuor filia
bus ſuis babilla.iuliana.victoria.⁊ aurea.⁊
paruulo ſuo adriano qui amore ſororuȝ ſua
rum vltro ſe peregrinatōi ingeſſit.relicto re
gno in manu vnius filij ſui vſqȝ ad britaniā

nauigauit. Cuius cōſilio virgines de diuer-
ſis regnis colligebant et earū ſemꝑ ductrix
exñs cū eis tādē martiriū paſſa ē. Iuxta cōdi
ctum igit virginib' trierib' ꝛ ſūptibus prc-
patis comilitonib' ſuis regina ſecreta reue
lat ꝛ in nouā militiā oēs cōiurāt. Nā mō bel
li ꝑludia incboant. mō currūt mō diſcurrūt
Interdū bellicā plerūqꝫ fugā ſimulāt omiqꝫ
genere ludoꝝ exercitate nicbil qđ aīo occur
rebat reliquebant intactū. Aliquando meri
die aliqñ vix veſpere redibant cōfluebāt pro
ceres ꝛ primates ad tā grande ſpectaculū: ꝛ
oēs admiratiōe: ꝛ gaudio replebant. Tādē
cū vrſula omnes virgines ad fidem ꝯuertiſ
ſet ſub viii' dici ſpacio flante pſpero vento
ad portū gallie q̄ tiella dicit ꝛ inde coloniam
deuenerūt. Ubi vrſule angel' dñi apparuit ꝛ
ꝑdixit eas illuc itegro numero reuerſuras
ꝛ coronas martirij ibidē percepturas ide er
go ad angeli admonitionē romā tendentes
ad vrbē baſilcā applicuerūt. ꝛ ibidē relictis
nauibus romā pedeſtres venerūt Ad quaꝝ
aduentū papa ciriacus valde gauiſus cū ipſe
de britānia oriūdus eſſet ꝛ mltas ibidē inter
eas cōſanguineas baberet cum omni clero
ipſas ſummo cū bonore ſuſcepit In ipſa au
tem nocte pape diuinitus reuelatur eū cum
ipſis virginibus palmam martirij ꝑcepturū
Quod apud ſe celans multas ex ipſis q̄ ad-
buc baptizate nō fuerāt baptizauit. Ueruz
cū oportunū tpus videret ꝛ anno vno ꝛ .xi.
bebdomadib' poſt petrū eccl'iam decim' no
nus rexiſſet. in ꝯuētu oim ꝓpoſitū ſuū indi-
cauit. ꝛ corā oibus ꝛ dignitati ꝛ officio reſi-
gnauit. ſed cū oēs reclamarēt ꝛ maxime car
dinales q̄ cū de lira reputabāt. eo ꝙ relicta
pōtificatus gloria poſt quaſdā mulierculas
fatuas ire vellet ille nullaten' acquieſcens
quēdā virū ſanctū q̄ ametos dictus eſt loco
ſui in pontificē ordinauit. Et qꝛ ſedē apoſto
licaꝫ inuito clero reliqt nomē eius de catba
logo pōtificū idē clerus abraſit. oēmqꝫ gra-
tiam quā ſacer ille ꝟginū cborus in curia ro
mana babuerat a tpe illo amiſit Duo autez
iniqui principes romane militie. ſ. maxim'
ꝛ affricanus vidētes magnā virginū multi-
tudinē. ꝛ ꝙ multi mulier(e)ſqꝫ ad eas ꝯfluerent
timuerunt ne per eas nimis creſceret reli-
gio cbriſtiana. Quapropter iter earum dili-
gentius explorantes nuncios miſerunt ad
iulium cognatum ſuum principē gentis bu
norum. vt educto contra eas exercitu ipſas
cum cbriſtiane eſſent cum venirent coloniā
trucidarent. Beatus igitur ciriacus cum il
la nobili virginū multitudine de vrbe egreſ
ſus eſt. Secutus eſt autē ipm vincētius pſ-
biter cardinalis ꝛ iacobus q̄ de britānia pa
tria ſua in antiocbiā ꝓfectus arcbiepatus
dignitatē ſeptē ānis ibidē tenuit. q̄ cū papā
tūc tpis viſitaſſet ꝛ iam vrbē egreſſus de vir
ginū aduentu audiſſet cōcitus rediit ꝛ itinē
ris ac paſſionis ſe eis sociū fecit Mauriti'
quoqꝫ leuitane vrbis eps auūculus babile ꝛ
iuliane. necnō ꝛ follarius lucēſis epus. ꝛ ſul
picius rauennēſis eps qui tūc romā aduene
rant ꝑdictis virginibus adbeſerūt. Etbere
us quoqꝫ ſponſus beate vrſule manēs in bri
tannia ꝑviſionē angelicā a dño admonet. vt
matrē ſuā bortaret fieri xpianā. Naꝫ pater
eius primo anno quo xpianus fact' fuerat
mortuus eſt. ꝛ filius ei' etbereus eidē in re
gno ſucceſſit. Cū aūt ſacre ꝟgines cū ꝑdictis
epis a roma redirēt. etbere' a dño admone
tur. etiā ꝓtin' ſurgēs ſpōſe ſue occurrat. vt
cū ea in colonia martirij palmā accipiat. qui
diuinis monitis acquieſcēs matrē ſuā ba-
ptizari fecit. ꝛ cuꝫ ipſa ꝛ ſorore ſua paruula
florentina iam xpiana. necnō ꝛ clemēte epo
ipſis virginibus obuiās ſe ad martiriū ſoci-
uit eiſdē. Marcul' qꝫ epus grecie ꝛ neptis
ſua cōſtantia filia dorotbei regis cōſtātino
politani q̄ nubēs cuidā adoleſcēti filio cuiuſ
dam regis. ſed ante nuptias morte ꝑuento
virginitatē ſuā dño vouit. ꝑ viſionē admoni
ti romā venerūt ꝛ ꝑdictis ꝟginib' ad marti
riū ſe iunxerūt. Oēs igit ꝟgines cū ꝑdictis
epis coloniā redierūt. ꝛ ipam iam ab bunis
obſeſſam inuenerunt. quas barbari vidētes
ſuper eas cū clamore nimio irruerūt ꝛ qua-
ſi lupi ſeuientes in oues totā illā multitudi-
nem occiderunt. Cū aūt ad beataꝫ vrſulam
ceteris iugulatis veniſſent videns princeps
eius miram pulcbritudinem obſtupuit ꝛ cō
ſolans eam ſuper necem virginum ꝓmiſit

ꝙ eam ſibi in coniugem copularet. Sed cū
boc illa penitus reſpuiſſet. ille contemptū ſe
vidēs directa ſagittas eam trāſfixit. ꝛ ſic illa
martiriū ꝯſummauit. Quedā aūt vir
go nomine cordula timore ꝑterrita in naui
nocte illa ſe abſcōdit. ſed in craſtinū ſponte
morti ſe offerens martirij coronaꝫ ſuſcepit.
Sed cū eius feſtum non fieret: eo ꝙ cū alijs
paſſa nō eſſet. ipſa poſt longū tps cuidam re
cluſe apparuit precipiens. vt ſequēti die a fe
ſto virginum eius quoqꝫ ſolēnitas recolat.
Paſſe ſunt auteꝫ anno dñi. ccxxxviij. Ratio
autē temporis vt quibuſdam placet nō ſuſti
net ꝙ bec tali tpe ſint peracta. Sicilia enim
tūc nō erat regnū. nec cōſtantinopolis. cum
bic fuiſſe dicat cum virginibus barum regi
nas. Uerius creditur ꝙ diu poſt conſtanti-
num imperatorem cum buni ꝛ gotbi ſeuie
bant tale ſit martiriū celebratū tempore. ſcꝫ
marciani imperatoris: vt in quadam croni-
ca legitur qui regnauit anno dñi. cccclij. Ab-
bas quidaꝫ ab abbatiſſa colonie corpus vni'
virginum impetrauit ꝓmittens ꝙ ipſum in
capſa argētea in eccleſia ſua collocaret. Sꝫ
cum per annū integruꝫ ſuper altare eā in ca
pſa lignea tenuiſſet. quadaꝫ nocte dū abbas
ipſius monaſterij cū ſuo ꝯuentu matutinas
cantaret. virgo illa corporaliter deſuꝑ altari
deſcēdit ꝛ ante altare reuerēter inclinās per
mediū cboꝝ vidētibus monacbis ꝛ ſtupenti
bus inde receſſit: Abbas igit ad capſam cur
rens ꝛ ipſam vacuā inueniēs coloniā ꝓpera
uit ꝛ abbatiſſe rei ordinem intimauit. Per-
genteſqꝫ ad locū vñ illud corpus ſumpſerāt
illud ibidē inuenerūt. Cū abbas veniā petēs
illud vel aliud peteret certiſſime ꝓmittēs ca
pſam precioſam citius ſe facturum nulla-
tenus impetrauit. Religioſus quidam cum
bas virgines in deuotiōe multa baberet. q̄-
dā die dū grauiter infirmaret. vidit quādaꝫ
virginē pulcberrimā ſibi apparētē ꝛ ſi ſe co-
gnoſceret inquirētē. Qui cū ad eius viſioneꝫ
miraret ꝛ ſe nequaꝙ ipſam cognoſcere fate
ret. illa ait. Ego ſum vna virginū erga quas
tm̄ babes deuotionis affectum. Et vt inde
mercedeꝫ accipias ſi amore ꝛ bonore noſtri
vndecies millies dñicā orationeꝫ dixeris in
bora mortis in ꝓtectionē ꝛ ſolatiū nos babe
bis. Qua diſparente ille q̄ citius potuit bec
impleuit. Statimqꝫ vocato abbate inungi
ſe fecit. Qui cū inungeretur ſubito exclama
uit vt fugerēt ꝛ venientibus ſacris virginib'
locū darent. Quē cum abbas quid boc eſſet
interrogaret. ꝛ ille ꝓmiſſionē virginis ſibi ꝑ
ordinē enarraſſet recedētib' cunctis ꝛ paulo
poſt redeūtib' ipm migraſſe ad dñꝫ inuener(un)t

¶ De ſanctis Simone ꝛ Juda aplis. cliiij

SImon iterpretat obe
diens vel ponēs triſticiā. bic ba
buit duplex cognomen. Dictus
eſt em̄ ſimon zelotes ꝛ ſimō cba
naneus a cbana vico gallilee vbi dominus
aquam in vinum mutauit. Et idē eſt zelotes
qđ cbananeus. Cbana em̄ zelus interpreta
tur. Habuit igitur obedientiam preceptorū
per executionē. triſticiaꝫ afflictoꝝ ꝑ cōpaſſio
nem. zelū aīarū per cōſtantē feruorē. Judas
interpretat confitens vel glorioſus. Uel iu
das quaſi iubilū dans. Ipſe em̄ babuit ꝯfeſ-
ſionē fidei gloriā regni. ꝛ iubilum eterni gau
dij bic multiplex babuit cognomen. Dictus
eſt em̄ iudas iacobi ſupple frater. fuit enim
frater iacobi minoris. Scđo dictus eſt tba-
deus qđ interpretat apprebēdens principeꝫ
vel đr tbade' a tbadea ꝛ deus. Tbadea dicit
eſſe veſtis regia. Ipſe enim fuit veſtis regia
dei per ornamentū virtutū per quā apprebē
dit principē xpꝫ. Uel tbadeus quaſi tā deus
id eſt magnus deus. ſ. per adoptioneꝫ. Ter
tio dictus eſt in biſtoria eccl'iaſtica lebēs qđ
ſonat quaſi cor vel corculus. i. cordis cultor.
vel lebēs quaſi lebes. Cor per magnanimi-
tatē corculus per puritatē. lebes per grāruꝫ
plenitudinē qꝛ quaſi olla ꝛ vas virtutū ꝛ gra
tie eſſe ꝓmeruit. Eorū paſſionē ꝛ legendaꝫ
bebraice abdias eps babilonie ab ipſis apo
ſtolis eps ordinatus ſcripſit. quā tropbe' ab
die diſcipulus tranſtulit in grecum affrica-
nus in latinum. A.

SImon chanane' et iu
das qui ꝛ tbadeus fratres fue-
runt iacobi minoris et filij ma-
rie cleopbe. q̄ alpbeo nupta fuit

Judas vero ad abagarū regē ediſſe a thoma
miſſus fuit poſt aſcēſionem dñi. Legit eñi in
hiſto. eccleſia. ꝙ p̄dictus rex abagarus dño
nr̄o iheſu xp̄o in hunc modū ep̄lam deſtina-
uit. Abagarꝰ rex euchanie filius Iheſu ſal-
uatori bono. qui apparuit in locis hieroſoli-
morū ſalutē. Auditū eſt mihi de te ⁊ ſanitati
bus quas facꝭ. ꝙ ſine medicamētis aut her-
bis fiāt iſta per te ⁊ ꝙ verbo facis cecos vi-
dere claudos ambulare. leproſos mundari.
⁊ mortuos reuiuiſcere. Quibus oibus audi
tis de te ſtatui ī animo meo vnū eſſe e duobꝰ
aut q2 tu ſis deus ⁊ deſcēderis de celo vt hec
facias. aut ꝙ filius dei ſis qui hec facꝭ. Pro
pterea ego ſcribēs rogauerim te vt digne-
ris fatigari vſqꝫ ad me. ⁊ egritudinē meam qua
diu laboraui curare. Nā ⁊ illud cōperi ꝙ iu-
dei murmurant aduerſum te ⁊ volūt inſidia
ri tibi. Ueni ergo ad me quia eſt mihi parua
ciuitas. ſed honeſta que vtriſqꝫ ſufficiet. Do
minꝰ aūt iheſus in hec verba ſibi rñdit. Be
atus es qui credidiſti in me cū ipſe nō videris
me. Scriptū eſt eñi de me. q2 hi qui me nō vi
dent credēt ⁊ hi q̇ me vident nō credent. De
eo aūt ꝙ ſcripſiſti ad me vt veniā ad te opor-
tet me hec omnia cōplere ꝓpter que miſſus
ſum. et poſtea recipi me ab eo a quo miſſus
ſum. Cum ergo aſſumptus fuero aliquē de
diſcipulis meis mittam ad te vt curet te. ⁊ vi
uificet te. Hec in hiſto. eccleſiaſtica. Uidēs
autē abagarus ꝙ p̄ſtialiter xp̄m videre non
poſſet: ſcḋm qḋ in quadaꝫ antiqua hiſtoria in-
uenitur: ſicut iohānes damaſcenꝰ in lib. iiij.
teſtatur. pictorē quendaꝫ ad iheſum miſit vt
dñi imaginē figuraret. vt ſic ipſum ſaltē per
imaginē ꝯſpiceret quē in facie videre nō po
terat. Sed cū ad eū pictor veniſſet propter
nimiuꝫ fulgorem qui ab eius facie procede-
bat in eius faciē clare nequibat videre vel in
tendere. nec ipſam vt ſibi iuſſum fuerat figu
rare qḋ cernens dñs veſtimētum lineuꝫ ipiꝰ
pictoris accipiens ⁊ ſue faciei ſup imponēs
ſuipſius imaginē eidem impreſſit ac deſide
ranti regi abagaro deſtinauit. Cuiuſmodi
autē imaginis dñs fuerit in eadem antiqua
hiſtoria legitur ſicut ideꝫ iohānes damaſce.
teſtatur. Fuit eñi vt ibidē dicit bene oculatꝰ
bene ſuperciliatus. longū vultū habuit ⁊ fuit
acclinus qḋ ſignū maturitatis fuit. B
Illa aūt ep̄la dñi nr̄i iheſu xp̄i tante virtutis
eſſe dicitur vt in illa ciuitate ediſſa nullus he
reticus vel paganus viuere valeat. nec tyrā-
nus aliquis eideꝫ nocere preſumat. Nam ſi
aliquando gens aliqua armata manu cōtra
illā ciuitatem inſurrexerit infans aliquis ſu
per portā ſtans epiſtolā illam legit. ⁊ ea die
hoſtes aut territi fugiunt aut pacati cū eis
cōponūt. ſicut fertur olim fuiſſe adimpletuꝫ
Sed poſtmodum ciuitas a ſaracenis capta
fuit ⁊ ꝓphanata ſublato bñficio ꝓpter abū-
dantiā peccatoꝝ in oriente vndiqꝫ patefactā
Poſtq̄ vero dñs aſſumptus eſt. vt in hiſto.
eccliaſtica legit miſit thomas apoſtolū tha-
deum qui et iudas dictus eſt ad abagarū re
gem ſcḋm dei promiſſionē qui cum ad euꝫ ve-
niſſet. ⁊ ſe diſcipuluꝫ iheſu ſibi promiſſum di
xiſſet. vidit abagarus in vultu thadei quēdā
mirum ⁊ diuinum ſplendorem. quo viſo ſtu-
pefactus et territus dñm adorauit dicens.
Uere diſcipulus es iheſu filij dei q̇ mihi dixe
rat. Mittaꝫ aliquē ad te de diſcipulis meis
qui te curet ⁊ tibi vitam preſtet. Cui thadeꝰ.
Si in dei filiuꝫ credideris omnia tui cordis
deſideria obtinebis. Cui abagarus. Credo
vere ⁊ iudeos qui eum crucifixerūt libenter
trucidarem ſi mihi poſſibilitas adeſſet. ⁊ ne
quaq̄ romanorū auctoritas impediret. Cū
igitur abagarus vt in aliquibus libris legit
leproſus eſſet. thadeꝰ ep̄lam ſaluatoris acce
pit. ⁊ de ea eius faciē cōfricauit. ⁊ ſtatim ple
nam ſanitatem recepit. Judas autē poſtea
in meſopotania ⁊ ponto p̄dicauit. ſimon ve-
ro in egypto. deinde in pſidaꝫ ambo venerūt
⁊ ibideꝫ duos magos zaroen ⁊ arphaxat q̄s
matheus de ethiopia fugauerat inuenerūt.
Tūc baradach dux regis babilonie cōtra in
dos ad preliū ꝓfecturus. nullū a dijs ſuis po
tuit habere reſponſum. Pergentes autē ad
phanū ꝓxime ciuitatis. ibidē habuerunt rñ-
ſum ꝙ ꝓpter apoſtolos q̇ venerūt dij reſpon
dere nō poſſent. Tūc dux eos inquiri fecit. ⁊
inuentos qui nā eſſent. vel q̄ de re veniſſent
inq̄ſiuit. q̇ rñderūt. Si genus queris hebrei
ſumus. Si cōditioneꝫ ſeruos iheſu xp̄i nos

eſſe fatemur. Si cāꝫ ſalutis veſtre cā huc ve
nimus. Quibus dux rñdit. Cum felix reuer
ſus fuero audiaꝫ vos. Cui apoſtoli. Modo
magis cōgruū eſt te cognoſcere illū cuiꝰ ope
vincere poſſis vl' certe rebelles pacatiſſimoſ
inuenire quibus dux. Dijs noſtris potentio
res vos video: finem belli nobis rogo predi
cite. Cui apoſtoli. Ut deos tuos mendaces
eſſe cognoſcas iubemus illos ad queſita da
re reſponſa vt dum dixerint que ignorant ꝓ
bemus eos per oia eſſe mentitos. tunc fan-
taſtici grande bellū dixerūt futurū ⁊ multuꝫ
populum hincinde prelio ruiturū. tunc apo-
ſtoli ridere ceperūt dicit eis dux. Me timor
inuaſit ⁊ vos ridetis cui apl'i. Noli timere.
q2 pax huc nobiſcuꝫ intrauit. ⁊ cras hora diei
tertia legati indoꝝ ad te venient. ⁊ tue ſe po
teſtati cum pace ſubijciēt. Tunc pontifices
riſum etiā leuauerūt et duci dixerūt. Ad hoc
iſti ſecurum te reddere volunt vt dum incau-
tus fueris ab aduerſarijs occuperis. Cui a-
poſtoli. Non diximus tibi expecta vnum mē
ſem. ſed vnū diē. ⁊ cras in pace victor exiſtes
tunc dux vtroſqꝫ cuſtodiri fecit. vt ex rei exi-
tu veraces honorarentur: ⁊ mēdaces pro cri
mine punirentur. Cum ergo in craſtinū qḋ
apoſtoli p̄dixerant eueniſſet ⁊ dux incende-
re voluiſſet pontifices ꝓhibuerunt apoſtoli
ne hoc fieret cum ipſi nō viuentes occidere.
ſed mortuos viuificare miſſi eſſent. C
Tunc dux valde miratus. q2 eos occidi non
permitterēt ⁊ q2 de bonis illorum aliqua re-
cipere nollent eos ad regem duxit dicens.
Iſti rex ſunt dij latētes in effigie hominum.
Cunqꝫ ſibi oia p̄ſītibus predictis magꝭ nar-
raſſet. zelo inuidie magi cōmoti dixerūt eos
malignos eſſe. et contra regnum ſubtiliter
cogitare. dixit eis dux. Si audetis cum eis
confligite. cui magi. Si vis videre. q2 nobis
preſentibꝰ loqui nō poterunt. veniāt huc viri
eloquentiſſimi ⁊ ſi corā nobis auſi loqui fue
rint. nos per oia imperitos ꝓbabis. Cū au-
tem plurimi aduocati adducti fuiſſent cōti-
nuo coram magis ita muti facti ſunt. vt nec
nutibus ꝙ nō loqui poterant indicarent. Di
xerūtqꝫ magi ad regē. Ut ſcias nos deos eſ
ſe permittemus eos loqui: ſed ambulare nō
poſſe. Iterumqꝫ reddemus eis greſſum. ſed
faciemus eos apertis oculis nil videre. Qui
cum hec omnia feciſſent. dux aduocatos il-
los turpiter cōfuſos ad apoſtolos duxit.
Quos cū aduocati pannoſos vidiſſent eos
in animo cōtēpſerūt. Quibus ſimon. Sepe
euenit vt intra ſcrinea aurea ⁊ gēmata vilia
queqꝫ habeant incluſa ⁊ intra viliſſimas ⁊ li
neas capſas ſint gēmarū monilia p̄cioſa cō
poſita. Quicūqꝫ ergo alicuius rei cupit eſſe
poſſeſſor non magnopere geſtatoriū. ſꝫ ip̄m
qḋ geſtatur expectat. Promittite igitur vos
ab ydoloꝝ cultura diſcedere ⁊ ſolum deū in-
uiſibilē adorare ⁊ nos ſignū crucis in fronti
bus veſtris faciemus ⁊ magos cōfutare po-
teritis. qḋ cū feciſſent ⁊ in frontibus eoꝝ cō
ſignati eſſent ad regem coram magis iterū
ingreſſi ſunt. Et cū a magis ſuperari nō poſ
ſent. imo ipſis corā omnibus inſultarēt. ira-
ti magi multitudinē ſerpentum aduenire fe
cerunt ſtatimqꝫ ad iuſſum regis venientes
apoſtoli pallia ſua de ſerpentibus impleue-
runt ⁊ in magos ꝓiecerūt dicentes. in nomi
ne domini nō moriemini. ſed a ſerpentibus
lacerati doloꝝ veſtrorum mugitus dabitis.
Cum ergo ſerpentes carnes eorū comede-
rent. ⁊ ipſi tanq̄ lupi vlularēt. rex ⁊ ceteri ro
gabant apoſtolos vt eos a ſerpentibus occi
di ꝑmitterēt. Quibus apl'i rñderūt. Nos miſ
ſi ſumus reducere ⁊ de morte ad vitam non
a vita precipitare in mortē. Et facta orōne
iuſſerunt ſerpentibus vt omne venenum qḋ
infuderant reuocarent. ⁊ poſtmodum ad lo
ca ſolitaria redirent. Maiores autē crucia-
tus magi ſenſerūt. cum venena ſerpētes re-
traherent q̄ cum ante carnes comederent.
Quibꝰ apoſtoli dixerūt. Tribus diebus do-
lores ſentietis. tertia vero die ſani eritis. vt
vel ſic a veſtra malicia recedatis. Cum ergo
tribus diebus ſine cibo ⁊ potu ac ſomno do-
loribꝰ nimiū cruciati māſiſſent apoſtoli veni
entes ad eos dixerūt. Nō dignat dñs habe-
re coacta ſeruicia. ideoqꝫ ſurgite ſani. ⁊ abi-
te habētes liberā facultatē faciēdi ꝙ vultis
Illi autēꝫ in malicia perdurantes ab eis fu-
gerūt. ⁊ pene cōtra eos totā babiloniā com-
mouerūt. Poſt hoc filia cuiuſdam ducis ex

ſtinam reſpicias.qꝛ ꝑ temptatiões oportet
te alterū iob demōſtrari.Sed cū humiliatꝰ
fueris veniā ad te:⁊ in gloriā priſtinā reſtitu
am te.Dic ergo ſi modo temptationē vis ac
cipere.aut in fine vite. Dicit ei euſtachius.
Domine ſi ita fieri oportet.modo nobis ac-
cidere temptatiões iube.ſed virtutē patien
tie tribue.Cui dominus Conſtās eſto.quia
gratia mea cuſtodiet animas veſtras. ſicqꝫ
dñs in celū aſcendit.⁊ euſtachius domū re
diens hec vxori ſue nunciauit. B Poſt
paucos igitur dies mors peſtifera cunctos
ſeruos ⁊ ancillas ipſius inuaſit ⁊ vniuerſos
occidit. Deinde poſt aliquot tempus omēs
equi ⁊ oīa eiꝰ pecora ſubito interierunt. qui
daꝫ aūt ſcelеſti eius depredationē videntes
⁊ per noctē in domū eius irruentes cuncta
que repererūt aſportarūt ⁊ domū totā auro
⁊ argento ⁊ rebꝰ alijs ſpoliarūt.Et ipſe cum
vxore ſua ⁊ filijs grās agēs nocte nudꝰ aufu
git.Qui ruborē verentes egiptuꝫ pergebāt
Totaqꝫ eius poſſeſſio per rapinam maloꝝ
ad nihilum eſt redacta.Rex autem totuſqꝫ
ſenatus pro magiſtro militū tam ſtrennuo
multū dolebāt eo ꝙ de eo nullū indiciū repe
rire poterāt .Cum autē iter agerent. appro
pinquauerunt mari ⁊ inuenientes nauē ſu-
per eam nauigare ceperūt.Vidēs autē dñs
nauis vxorē euſtachij ꝙ pulchra eſſet nimis
ipſam plurimū habere deſiderauit.Cū vero
tranſfretaſſent naulū ab eo exiebat.Nō ha
bentibus vero illis vnde ſoluerent iuſſit pro
naulo detineri vxorem volēs illam ſecū ha-
bere.qđ euſtachius audiuit nullatenꝰ aſſen
tire voluit.Diu vero eo cōtradicente innuit
dñs nautis ſuis vt eū i mare ꝑcipitarēt vt ſic
vxorem ſuaꝫ habere poſſet.Qđ cū euſtachi
us comperiſſet vxorem eis triſtis reliquit ⁊
duos infantes accipiēs ingemiſcēs ibat ac
dicebat.ve mihi ⁊ vobis.qꝛ mater veſtra ali
enigene marito tradita ē.ꝑueniēſqꝫ ad quē-
dam fluuiū ꝓpter aquaꝝ abūdantiaꝫ nō eſt
auſus cū duobus filijs fluuiū ꝑtrāſire ſꝫ vno
circa ripam fluminis relicto alterum tranſ-
portabat.Qui cū fluuiū tranſuadaſſet.illuꝫ
infantem quā baiulauerat ſuper terrā poſu
it.⁊ ad accipiendū aliū feſtinauit.Cū aūt cir
ca mediū fluminis ꝑueniſſet.ecce lupus cō-
citus venit ⁊ infantē quē depoſuerat rapiēs
in ſiluā aufugit.Qui de eo deſperās ad aliū
feſtinauit.ſed cū abiret.leo venit ⁊ aliū filiū
rapiēs abijt.Vñ eū ɔſequi nō valēs cū eſſet
in medio fluminis cepit plāgere.⁊ capillos
ſuos euellere volēs ſe in aquā ꝓijcere:niſi eū
diuina ꝓuidētia cōtinuiſſet.Paſtores autē
vidētes leonē puerū viuū portare eū cum ca
nibus inſecuti ſunt.Per diuinā aūt diſpen
ſationē leo puerum illeſuꝫ abijciēs receſſit.
Quidā inſuper aratores poſt lupū inclamā-
tes aliū puerū de eius faucibus incolumem
liberarūt.Vtriqꝫ vero.ſ.paſtores ⁊ aratores
de vno vico fuerūt ⁊ penes ſe pueros nutri
erūt.hoc vero euſtachius neſciebat. ſed me
rens ac plorās ibat dicēs.Heu mihi quia an
te vt arbor pollebam.ſed modo penitus ſuꝫ
nudatus.Heu me.qꝛ multitudine militum
circūdari ſolebam.ſed nūc ſolus remanens
nec filios ɔceſſus ſuꝫ habere.Memini dñe
te mihi dixiſſe.qꝛ oportet te temptari ſicut
iob.Sed ecce plus aliquid in me fieri video
Ille eniꝫ ⁊ ſi poſſeſſionibus nudatus fuerit
tamen ſtercus habuit ſuper quo ſedere po-
tuit.Mihi aūt nil horū remāſit.Ille amicos
ſibi compatientes habuit.ego immites fe-
ras habui que meos filios rapuerunt. Illi
vxor eſt relicta a me vero ablata.Da requiē
domine tribulatiōibꝰ meis ⁊ pone cuſtodiā
ori meo.ne declinet cor meū in verba mali-
cie ⁊ eijciar a facie tua.Et hec dicēs cum la
chrimis ad quendā vicū abijt ⁊ data ſibi mer
cede agros illorum hominū per annos quī
decim cuſtodiuit.Filij aūt eius in altero vi-
co educati ſūt nec ſe eſſe fratres ſciebāt Do
minus autē vxoreꝫ euſtachij ɔſeruauit. nec
illam ille alienigena cognouit.ſed potiꝰ eaꝫ
intactam dimittens vitam finiuit. C
Imperator auteꝫ ⁊ populus romanus plu-
rimū ab hoſtibus moleſtabantur .Et recor
datus placidi ꝙ ſtrennue cōtra ipſos hoſtes
ſepius dimicaſſet de eius ſubita mutatione
plurimū triſtabat.Dixerit multos milites ꝑ
diuerſas mundi partes.ꝓmittēs omnibus
qui euꝫ inueniſſent multas diuitias ⁊ hono
res.Duo autem ex militibus qui aliquando

placido miniſtrauerāt ad ipſum vicū in quo
degebat venerunt.Quos placidus de agro
veniēs ɔſiderās eos ex inceſſu ꝓtinus reco
gnouit.⁊ veniēs in memoriā dignitatis ſue
ꝑturbari cepit ac dicere Dñe ſicut iſtos q̇ ali
quādo mecū fuerūt ꝑter ſpem vidi ſic da:vt
aliquādo coniugē meā videre poſſim.Nam
de filijs ſcio ꝙ a feris comeſti ſunt .Venit
autē ad eū vox dicens.Confide euſtachi:qꝛ
cito honorē tuū recuperabis.⁊ filios ⁊ vxo-
rem recipies.Cuꝫ igit̄ militibus obuiaſſet
ipſi eū minime cognouerūt Cūqꝫ eū ſalutaſ
ſent.queſierunt ſi aliquē peregrinū noīe pla
cidum cū vxore ⁊ duobus filijs cognoſceret
Ille aūt ſe neſcire ꝓfeſſus eſt.Ad preces tñ
eius in hoſpitio ſuo diuerterūt. ⁊ euſtachiꝰ
eis ſeruiebat.⁊ recolens priſtinū ſtatū ſuuꝫ
lachrimas cōtinere non poterat. Egreſſus
autem foras ſuā faciē lauit.⁊ iterū rediens
eis ſeruiebat.Illi vero ɔſiderantes ad inui
cem dicebant.Quā ſimilis eſt homo hic illi
quē querimꝰ.Et reſpōdens alter dixit. Val
de quidē ſimilis eſt.Cōſideremus igitur ⁊ ſi
habet ſignū cicatricis in capite qđ ſibi in bel
lo accidit.⁊ ſi hoc habet ipſe eſt.Et reſpiciē-
tes ⁊ ſignū videntes.ipſum eſſe quem que-
rebant ꝓtinus cognouerunt. Et inſilientes
et oſculantes eum de vxore ⁊ filijs eius ſci-
ſcitati ſunt.Qui dixit eis ꝙ filij mortui eſ-
ſent ⁊ vxor detenta.Vicini aūt omnes qua-
ſi ad ſpectaculū concurrebāt.dū milites vir
tutem eius ⁊ primā gloriam predicabant .
Tunc milites preceptū impatoris ei expo-
nunt ⁊ optimis indumentis eū induūt. poſt
vero iter .xv.dierum ad imperatorē deuene
runt.Qui eius aduentum audiens ꝓtinus
eis occurrit.⁊ ipſum videns in oſcula eiꝰ ru
it.Narrauit quoqꝫ oībus cuncta que ſibi ꝑ
ordinē acciderant Statimqꝫ ad magiſteri
um militie trahitur.⁊ idem qđ prius officiū
exercere cōpellitur.Qui numeratis militi-
bus ⁊ paucos contra tot hoſtes eſſe cogno-
ſcens.iuſſit tyrones colligere per omnes ci
uitates ⁊ vicos.Contigit autem illā terraꝫ
ī qua filij eius educati ſunt deſcribi vt darēt
duos tirones.Vniuerſi autem eius loci inco
le illos duos iuuenes tanꝙ ceteris aptiores
magiſtro militū ɔſignarūt.Vidēs vero iu-
uenes elegātes ⁊ morū honeſtate cōpoſitos
cū ſibi plurimū placuiſſent inter primos cō-
uiuas ſuos ordinauit eoſdē. Et ſic ꝓfectus
ad bellū ſubiectis hoſtibus exercitū ſuū tri-
bus diebus in quodā loco vbi vxor ſua paup
hoſpita manebat requieſcere fecit. Illi vero
adoleſcētes in tabernaculo matris ſue mutu
dei hoſpitati ſunt.neſciētes tamē ꝙ mater
ſua eſſet.Et ſedētes circa meridiē ⁊ mutuo
cōfabulātes exponebāt ſibi inuicē de infan-
tia ſua.mater vero eorū cōtra ſedēs que ipſi
referebāt attētius audiebat.Dicebat enim
maior minori.Ego dū infans eſſeꝫ nihil ali
ud recolo.niſi ꝙ pater meus magiſter mili-
tū erat ⁊ mater mea ſpecioſa valde. Duoſqꝫ
filios habuerūt.ſ.me ⁊ alium minorem me
qui ⁊ ipſe ſpecioſus valde erat.Accipiēteſqꝫ
nos egreſſi ſunt de domo nocte.Ingreſſiqꝫ
ſunt nauē neſcio quo eūtes.Cū aūt de naui
egrederemur mater noſtra neſcio quomō
in naui relicta eſt.Pater vero noſter por-
tans nos duos flens pergebat. Perueniēſ
qꝫ ad quēdā fluuiū trāſiuit cū fratre meo mi
nore:⁊ me ſup ripā fluminis dereliquit. Cuꝫ
autem reuerteret̄ vt me acciperet lupus ve
nit ⁊ illū infantē rapuit.⁊ anteꝙ ad me ap-
propinquaret.⁊ leo de ſilua exiliens me ra-
puit ⁊ in ſiluā deduxit.Paſtores vero crue-
runt me de ore leonis. ⁊ nutritus ſum in il-
la poſſeſſiōe in qua ⁊ ipſe ſcis:⁊ nō potui ſci
re q̇d factū ſit de patre meo neqꝫ de infante
hec audiēs minor cepit flere ac dicere.Per
deū vt audio frater tuus ſum ego.qm̄ etiaꝫ
qui me educauerāt hoc dicebāt. quoniā de
lupo eruimus te.Et i amplexꝰ ruētes oſcu-
labantur ſeinuicem ⁊ fleuerunt. D Au-
diens hec mater eoruꝫ ⁊ conſiderans ꝙ euē
tum ſuum ita ſeriatim dixiſſent. diu apđ ſe
tractauit ſi illi filij ſui eſſent. Altera autem
die ad magiſtrum militum adijt.⁊ interpel-
lauit eum dicēs.Deprecor te vt me ad patri
am meā perduci iubeas Ego enim de terra
romanorū ſum.⁊ peregrina hic ſuꝫ.Et hec
dicēs vidit in eo ſigna mariti ſui.Et eū co-
gnoſcens cum ſe iam continere nō poſſet ꝓ
cidit ad pedes ſuos ⁊ ait.Precor te domine

vt exponas mihi priſtinam vitā tuā. Puto
enī ꝙ tu ſis placidus magiſter militum. qui
alio nomine diceris euſtachius quē placidū
ſaluator conuertit. qui talē ⁊ talē tēptationes
ſuſtinuit. ⁊ cui vxor q̄ ego ſum in mari abla-
ta fuit. que tñ ab omni corruptione ſeruata
ſum. qui ⁊ duos filios .ſ. agapitū ⁊ theoſpitū
habuit. Hec audiēs euſtachius ⁊ ipſam dili
genter cōſiderās vxorē ſuā recognouit ⁊ la-
chrimat⁹ pre gaudio ipſā oſculatus eſt. glo
rificans deū q̄ ꝯſolat̃ afflictos. Tūc dixit ei
vxor ſua. Dñe vbi ſūt filij nr̃i. Et ait. A feris
capti ſunt ⁊ expoſuit ei quō ꝑdidit illos. Et
illa grās agam⁹ deo. Puto enī ꝙ quēadmo
dū de⁹ donauit nobis vt inuenirem⁹ nos in
uicem donabit etiā recognoſcere filios no-
ſtros. Et ille. Dixi tibi ꝙ a feris capti ſunt.
Et illa. Heſterna die ſedens in orto audiui
duos iuuenes ſic ⁊ ſic ſuā infantiā exponētes
⁊ credo ꝙ filij noſtri ſint. interroga igit̃ ab
eis ⁊ dicēt tibi. Et ꝯuocās eos euſtachius ⁊
audiēs ab eis īfantiā ſuā recognouit ꝙ filij
ſui eſſent. Et amplectētes eos ipſe ⁊ mater
ſup eoꝝ colla plurimū fleuerūt. ⁊ crebri⁹ eos
oſculabant̃. Omnis igit̃ exercitus plurimū
gaudebat. ⁊ de inuentione eoꝝ ⁊ de victoria
barbaroꝝ. Cū igit̃ rediret cōtigit iam traya
num obijſſe ⁊ ſucceſſiſſe ei peiorē in ſceleri-
bus adrianū. Qui ꝓ victoria obtenta ⁊ inuē
tione vxoris ⁊ filioꝝ magnifice eos ſuſcepit
⁊ magnū conuiuiū preperauit. Altera aūt die
ad tēplū ydoloꝝ ꝓceſſit vt ibi ſacrificaret ꝓ
victoria barbaroꝝ. Uidens vero īperator ꝙ
euſtachius nec ꝓ victoria nec ꝓ inuentione
ſuorum ſacrificare vellet hortabat̃ vt ſacrifi
cium immolaret. Cui euſtachius. Ego xp̄m
deum colo ⁊ illi ſoli ſacrifico. Tunc impera
tor ira repletus ip̄m cū vxore ⁊ filijs in are-
na ſtatuit. ⁊ leonē ferocē ad eos dimitti fecit
Accurrēs vero leo ⁊ dimiſſo capite quaſi eos
adorās ab eis humiliter receſſit. Tunc im-
perator bouē eneū incēdi fecit. ⁊ eos ibidem
viuos īmitti mādauit. Orātes igit̃ ſancti et
ſe dño cōmēdantes bouē intrauerūt. ⁊ ibidē
dño ſpiritum reddiderūt. Tertia autem die
de boue corā imperatore extracti. ita penit⁹
intacti inuenti ſunt ꝙ nec capillos: nec quic
quid coꝝ vapores incendij aliquatenus con
tigerūt. Chriſtiani vero eorum corpora tu-
lerūt. ⁊ in loco celeberrimo recōdētes ibidē
oratoriū cōſtruxerūt. Paſſi ſunt autem ſub
adriano qui cepit circa annū domini. cxx. ka
len. nouēbris. vel ſm̄ quoſdā. xij. kal̃. octob.

¶ De omnibus ſanctis. clv

A Omniū ſanctorū feſti-
uitas quattuor de cauſis inſtitu
ta fuiſſe videt̃. Primo propter
cuiuſdā templi dedicatōez. Se
cundo ꝓpter omiſſoꝝ ſuppletionez. Tertio
ꝓpter negligētiaꝝ expiationē. Quarto pro-
pter faciliorē orationū noſtrarū impetratio
nem. Primo igit̃ inſtituta eſt ꝓpter cuiuſ-
dam tēpli dedicationē. Romani enī cum vni
uerſo orbi dñarent̃ quoddā tēplū maximum
cōſtruxerūt. in cuius medio ſolū ydolū collo
cātes. oīm ꝓuinciaꝝ ſimulachra ꝑ circūitum
ſtatuerūt reſpiciētia rectis vultibus ydolum
romanoꝝ. Si qñ aliqua ꝓuincia rebellaret.
cōtinuo vt aiūt arte diabolica illius ꝓuincie
ſimulachrū ydolo romanoꝝ poſteriora volue
bat. tanq̄ innuens ꝙ ab ei⁹ dñio receſſiſſet.
Cōciti igit̃ romani ad illā ꝓuinciā copioſuz
exercitū deſtinabāt. ⁊ ipſam dñio ſuo ſubiu-
gabāt. Uerū nō ſuffecit romanis ꝙ oīm ꝓuin
ciarū ſimulachra in vrbe ſua haberent. quin
potius fere ſingulis dijs ſingula tēpla ꝯſtru
xerūt tanq̄ q̄ eos cunctarū ꝓuinciarū victo-
res ⁊ dños effeciſſent. Sz q2 oia ydola tēplū
ibidē habere nō poterāt. ad maiorē ſue veſa
nie oſtēſionē vnū templū ceteris mirabili⁹ et
ſublimius in honorē deoꝝ oīm erexerunt. ⁊
pantheon qđ ſonat toti dij vocauerūt. a pan
qđ eſt totū ⁊ theos de⁹. Pōtifices enī ydolo
rū ad maiorē ppl̄i deceptionē finxerūt ꝙ ſibi
a cibele. quā oīm deoꝝ mr̄em vocabāt fuerit
imperatū vt ſi de oīb⁹ gentib⁹ vellēt victoriā
obtinere. filijs ſuis tēplū magnificū fabrica
rent. Fundamētū aūt ipſius tēpli ſpericū ia
cit̃ vt ex ipſa forma deoꝝ eternitas demon-
ſtret̃. Sz q2 latitudo teſtitudis inſuſtētabil̃
videbat̃ cū ſupra terrā in edificio aliquātulū
ꝓceſſiſſent. totū intus terra replebāt ſil vt di
cit̃ cū terra denarios iaciētes. ⁊ ſic fecerunt

quoſq3 ꝑdictū templū eſt mirabiliter ꝯſum-
matū. Tūc data licentia: vt quicūq3 terram
aſportare vellet. tota quā in ipſa terra inue-
niſſet pecunia ſua eēt. feſtine turba ꝓperat
⁊ ip̄m templū cito euacuat. Deniq3 romani
pinnā eneā ⁊ deauratā fabricāt ⁊ in ſummi-
tate collocāt. Aiūt ꝙ ꝙ in hac oēs ꝓuincie
mirabiliter ſculpte erāt: ita vt quicūq3 romā
veniſſet viſus quo eēt ſua ꝓuincia ſcire poſ-
ſet. Hec aūt ꝑcedēte tpe deinde cecidit. vnđ et
in ꝑdicto tēplo in ſummitate aptura remāſ
ſit. Tpe igit̃ foce imꝑatoris cū iamdudū ro
ma fidē dñi recepiſſet bonifaci⁹ papa quar-
tus a magno gregorio circa ānos dñi. dcv.
ꝑdictū tēplū a foca ceſare īpetrauit ⁊ oium
idoloꝝ eliminata ſpurcitia ip̄m templū. iiij.
ydus maij in honore beate marie ⁊ oīm mar
tirū ꝯſecrauit. ac locū ſancte marie ⁊ mar-
tires appellauit: q̄ nunc ſctā maria rotūda a
ppl̄o appellat̃. Nondū enī ꝯfeſſorū ſolēnia
ab eccleſia agebātur. Sed q2 ad hoc feſtum
multitudo maxima ꝯfluebat: ⁊ ꝓpter defe-
ctū victualiū celebrationi vacare nō poterāt
ideo quidā papa greg. hoc feſtū in kal̃. nouē
bris qñ maior victualiū copia videt̃ eſſe. meſ
ſibus ⁊ vindemijs celebratis fieri inſtituit.
ac ꝑ vniuerſuz mūdū hūc diē in honore oīm
ſctorū celebrari ſolēniter ordīauit ⁊ ſic tēplū
qđ fabricatū fuerat oibus ydolis. nūc dedi-
catū eſt oibus ſanctis. ⁊ vbi multitudo cole
bat̃ ydolorū ibi deuote laudat̃ mltitudo ſctō
rum. B Scđo inſtituta eſt ꝓpter omiſ-
ſorū ſuppletionē. Nos enī multos ſanctos
omiſimus de quibus nullā feſtiuitatez ſiue
etiā memoriā fecimus. Nō enim poſſumus
oīm ſanctorū feſta agere. tū ꝓpter ſanctorū
multiplicitatem. quia multi ⁊ quaſi infiniti
ſunt. tum ꝓpter noſtraz infirmitatem q2 in
firmi ⁊ debiles ſumus. nec ad hoc ſufficere
poſſemus. tum propter temporis breuitatē
quia etiam tempus non ſufficeret. Nam ſi-
cut ait hieronimus in quadam epiſtola que
ſuo kalēd. preponit̃. Null⁹ dies eſt excepto
die kalēd. ianuarij. qui nō intra quinq3 mili
um martirū numerū reperiri poſſit aſcript⁹
Ideoq3 eccleſia rationabiliter ordinauit. vt
quia omnium ſanctorum ſingulariter feſta
facere non poſſumus. ſaltē omnes genera-
liter ⁊ inſimul honoremus. Quare aūt inſti
tutum ſit. vt feſtiuitates ſanctorū in terris
agamus. magiſter guillermus altiſiodoren
ſis in ſumma de officio ponit ſex rationes.
Prima eſt ꝓpter honorē diuine maieſtatis
Cū enim ſctis honorē impēdim⁹ deū in ſan
ctis honoram⁹. ⁊ ip̄m in eis mirabilē predi-
camus. q2 q̄ ſanctis honorē tribuit illū ſpā-
liter honorat q̄ eos ſanctificauit. Scđa eſt ꝓ
pter auxiliū noſtre infirmitatis Quia enim
per nos ſalutē habere non poſſumus. Ideo
ſanctorū interceſſionib⁹ indigemus. a q̄bus
vt adiuuari mereamur. merito ipſos hono-
rare debemus. Legit̃ enī. iij. Reg. i. ꝙ berſa-
bee ꝙ interpretatur puteus ſacietatis. i. ec-
cleſia triūphans. filio ſuo. i. eccleſie militan
ti regnuz ſuis precibus obtinuit. Tertia eſt
ꝓpter augmentū noſtre ſecuritatis vt. ſ. per
ſanctorum gloriam que nobis in eorum fe
ſtiuitate ꝓponit̃. noſtra ſpes ⁊ ſecuritas au
gmentetur Si enī hoies mortales nobis ſi
miles potuerūt. ita per ſua merita ſublima
ri conſtat ꝙ nos ſimiliter poterimus cū ma
nus domini abbreuiata nō ſit. Quarta eſt ꝓ
pter exemplū noſtre imitationis. Cum eñ
eorum feſtiuitas recenſetur. ad eorum imi-
tationem prouocamur. vt ſcilicet eorum ex
emplo terrena contemnamus: ⁊ celeſtia de
ſideremus. Quinta eſt ꝓpter debitum mu-
tue viciſſitudinis. Sancti enim de nobis in
celo feſtum faciunt. Gaudium enim eſt an-
gelis dei ⁊ animabus ſanctis ſup vno pec-
catore penitentiam agente. Ut igitur eis vi
ciſſitudinem rependamus. iuſtū eſt. vt q2 ip
ſi de nobis feſtū agunt in celis. ⁊ nos de ip-
ſis feſtum agamus in terris. Sexta eſt pro
pter ꝓcurationē noſtri honoris. Cū enī ſan
ctos honoramus tūc noſtrā rem agim⁹ ⁊ no
ſtrum honorē procuramus. quia corū feſti-
uitas eſt noſtra dignitas. Nam cū honora-
mus fratres noſtros honoramus noſipſos
charitas namq3 omnia facit eſſe cōmunia.
omnia quidez noſtra ſunt celeſtia terreſtria
⁊ eterna. C Preter autē has rationes
ponit alias rationes iohānes damaſce. lib.
iiij. cap. vij. quare ſcilicet ſancti ⁊ pariter coꝝ

coꝛpa ſiue eoꝛum reliquie debeāt honoꝛari.
Quarū quedā ſumūtur q̄tū ad eoꝛū dignita
tem. quedā q̄tū ad coꝛpoꝝ ipſoꝛū preciosita
tem. Dignitas aūt eoꝛū. vt ibidē dicit qua-
druplex eſt. Quoniā ipſi ſunt amici dei. filij
dei. heredes dei: ꝛ duces nr̄i. Et ponit iſtas
auctoꝛitates. De pꝛimo Johannis. xv. Jam
nō dicā vos ſeruos. ſed amicos ꝛc. De ſcd̄o
Johānis. i. Dedit eis poteſtatē filios dei fi-
eri. De tertio. Roma. viij. Si aūt filij ꝛ here
des ꝛc. De quarto ſic dicit. quātū laboꝛares
vt ducē inuenires qui moꝛtali te regi addu-
ceret: ꝛ p te ad ip̄m ſermonē faceret Duces
igitur totius generis humani q̄ ad deuꝫ p
nobis interpellationē faciūt nōne honoꝛan
di ſunt. Utiqꝫ quidē honoꝛādi ſunt. templa
erigētes deo. ꝛ eoꝛū memoꝛiam venerātes.
Alie ſumuntur q̄tū ad coꝛpoꝛū ipſoꝛū preci
oſitatē. Et ponit idē Damaſce. iiij. ꝛ Augu-
ſtinus addit quintā p quas manifeſtat̄ pre-
cioſitas coꝛpoꝛū: ſiue reliquiarū ſanctoꝛum
Jpſa eñ ſanctoꝝ coꝛpoꝛa fuerūt promptua
rium dei: templū chꝛiſti. alabaſtruꝫ ſpūalis
vnguēti: fontes diuini: ꝛ oꝛganū ſpūſſancti
Pꝛimo eñ fuerūt pꝛomptuariuꝫ dei. Unde
dicit. Hi eñ pꝛomptuaria dei pura cenacu-
la facti ſunt. Secūdo templū xp̄i vnde ſequi
tur. Qm̄ p intellectū in coꝛpoꝛib⁹ coꝝ habi-
tauit deus vt ait apl's. Neſcitis quoniā coꝛ
poꝛa veſtra tēplū inhabitātis in vobis ſpūſ-
ſancti ſunt. deus aūt ſpūs eſt. Qualiter igit̄
nō honoꝛāda aīata dei templa ꝛ aīata dei ta
bernacula ꝛc. De hoc etiā Chꝛiſoſtom⁹. Ho
mo in edificatiōe parietū delectat̄. de⁹ aūt i
cōuerſatōe ſanctoꝝ Uñ ps. Dñe dilexi deco
rem dom⁹ tue. Quē decoꝛē. Nō quē diuerſi-
tas marmoꝛū ſplēdentiū facit. ſed quē pſtat
varietas vnctiū gratiarū. Jlle decoꝛ carnē
delectat. iſte viuificat aīam. ille p tempoꝛe
deijcit ꝛ decipit oculos. iſte autem imperpe
tuum edificat intellectū. Tertio alabaſtruꝫ
ſpūalis vnguēti. Unde ait. Unguentū boni
odoꝛis ex ſe manans ſanctoꝝ reliquie tribu
entes ꝛ nullus hoc diſcredat. Si enim ex ru
pe ꝛ firma petra aqua in heremo emanauit
ꝛ ex maxilla aſini ſamſoni ſitienti aqua vene
rat. multo potius ex martirum reliquijs vn
guentum bene olens emanare incredibile
nequaq̄ eſt ſitientibus diuinam virtutem ꝛ
ipſoꝛū ſanctoꝛū honoꝛē. Quarto fontes di-
uini. Unde ait. Jſti venientes in veritate cuꝫ
libera preſentia deo aſſiſtūt. Fontes nobis
ſalutares dñatoꝛ xp̄us ſanctoꝝ ſuoꝛū pbuit
reliquias multifoꝛmia beneficia irrigātes.
Quinto oꝛganū ſpūſſancti. Hāc rationē aſ-
ſignat Auguſtinus i libꝛo de ciuitate dei di-
cens. Nō ſunt contemnēda. ſed plurimū re
uerenda ſanctoꝝ coꝛpoꝛa. quib⁹ dñ adhuc vi
uerent ſpūſſanctus quaſi quibuſdā oꝛganis
ad oē opus bonū vſus eſt. Unde apl's. An ex
perimentū queritis eius q̄ in me loquit̄ xp̄s
Et de ſtephano dicit̄ q̄ nō poterāt reſiſtere
ſapientie ꝛ ſpiritui q̄ loquebat̄ ꝛc. Jtē Amb.
in exameron. Hoc eſt pcioſiſſimū q̄ homo
diuine vocis ſit oꝛganū. ꝛ coꝛpalibus labijs
exprimit celeſte oꝛaculū. D Tertio inſti
tuta eſt ꝓpter negligentiarū expiationem
Lꝫ eñ paucoꝝ ſctoꝝ feſta agam⁹. adhuc tñ
iſta pauca negligēter ſepe agimus. ꝛ multa
ibidem per ignoꝛantiam. vel negligētiā ob-
mittimus. Si igit̄ in alijs ſolēnitatib⁹ ſctō-
ruꝫ quas egimus aliquid neglexim⁹ i hac
generali feſtiuitate ſupplere poſſumus ꝛ de
negligētia nos purgare valem⁹. Hec ratio
tangi videt̄ in ſermone qui hac die p eccl'ias
recitatur in quo ſic dicit̄ Decretuꝫ eſt vt hac
die ſanctoꝛū oīm memoꝛia habeat̄. vt q̄cq̄d
humana fragilitas p ignoꝛantiā: vel p negli
gentiam: ſeu per occupationē rei ſecularis
in ſolennitatibus ſanctoꝛū minus hñ pegiſ-
ſet in hac ſctā obſeruatione ſoluat̄. Notan
duꝫ autē q̄ quadruplex eſt differētia ſancto
rum noui teſtamēti. quos p anni circulū co
limus. ꝛ quos hodierna die iſimul recolim⁹
vt ea que negligēter fecim⁹ ſuppleam⁹. ſcilꝫ
apl'i. martires. cōfeſſoꝛes. ꝛ virgines. Et hi
ſcdm rabanū p quattuoꝛ mundi partes ſigni-
ficantur. Per oꝛientē apl'i. p meridiē mar
tires. per aquilonē confeſſoꝛes. per occiden
tem virgines. Pꝛia igit̄ differētia eſt apl'oꝝ
quoꝛū dignitas ꝛ excellentia manifeſtat̄ ex
eo q̄ omnes alios ſanctos in quattuoꝛ exce
dunt. Pꝛimo in pꝛeeminentia dignitatis.
Jpſi enim ſunt ſapiētes pꝛincipes eccl'ie. mi

litātis potētes aſſeſſoꝛes eterni iudicis. dul
ces paſtoꝛes dñici gregis Bern̄. Tales de-
cebat humani generis paſtoꝛes ꝛ doctoꝛes
conſtitui qui ꝛ dulces eſſent ꝛ potentes ꝛ ſa
pientes. Dulces ꝛ me blande ꝛ miſericoꝛdi-
ter ſuſciperēt. potētes vt foꝛtiter ꝓtegerēt.
ſapientes vt ad viā: ꝛ per viam ducerent: q̄
ducit ad ciuitatē ſupernā. Secūdo in pꝛe-
minentia poteſtatis. De quoꝛū ptātis pꝛe-
minentia ſic dicit auguſt. Apl'is deus dedit
poteſtatem ſup naturā vt eam curarent. ſu-
per demones vt eos euerterent. ſup elemē-
ta vt ea mutarent. ſup aīas vt ipſas a pctīs
ſoluerēt. ſup moꝛtē vt ip̄am cōtemnerēt ſu-
per angelos vt coꝛpus dñicum cōſecrarent
Tertio in pꝛerogatiua ſanctitatis. Uñ pꝛo-
pter eoꝝ maximā ſanctitatē ꝛ grām plenitu
dinē vita ꝛ ꝯuerſatio xp̄i i eis tāq̄ i ſpeculo
relucebat ꝛ cognoſcebat̄ i eis ſicut ſol in ſuo
ſplendoꝛe. ſicut roſa in ſuo odoꝛe. ſicut ignis
in ſuo caloꝛe. De hoc dicit chꝛiſoſt. ſup mat.
Miſit xp̄s apl'os quaſi ſol radios ſuos. qua
ſi roſa ſuauitatis ſue odoꝛē. quaſi ignis ſcin
tillas ſuas diſperſit. vt ſicut ſol i radijs ſuis
apparet. ſicut roſa in odoꝛib⁹ ſuis ſentit̄ ſi-
cut ignis in ſcintillis ſuis aſpicitur. ſic in il-
loꝛū virtutibus xp̄i potentia cognoſcat̄. hec
chꝛiſoſto. Quarto in efficacia vtilitatis. De
quoꝛū efficacia ſic dicit aug. loquēs de apl'is
Ex abiectiſſimis. ex imperitiſſimis ex pauciſ
ſimis nobilitant̄. illuminātur. multiplicant̄
dulciſſima eloquia pꝛeclariſſima ingenia co
pioſiſſima agmina. mirabileſqꝫ peritias au
toꝛū facundoꝛū atqꝫ doctoꝝ ſubiugant xp̄o.
Secūda differētia eſt martirū. quoꝛū digni
tas ꝛ excellētia māifeſtat̄: ex eo q̄ paſſi ſunt
multipliciter. vtiliter ꝛ ꝯſtāter. Multiplici
ter qm̄ preter martiriū ſanguinis paſſi ſunt
triplex aliō martiriū ſine ſanguine. De q̄ tri-
plici martirio dicit bern̄ Triplex eſt marti-
riū ſine ſanguine ſ. parcitas in vbertate quā
habuit dauid. largitas in paupertate. quaꝫ
exhibuit thobias ꝛ vidua. caſtitas in iuuen-
tute. qua vſu ꝫ eſt ioſeph in egypto. Scd̄m
aūt gregoꝛiū triplex ē martiriū ſine ſangui-
ne. ſ. patientia aduerſoꝛū. Unde dicit. Sine
ferro martires eſſe poſſumus ſi patientiaꝫ
in aīo veraciter cuſtodimus. Cōpaſſio affli
ctoꝛum. Unde dicit. qui doloꝛem exhibet in
alia neceſſitate. crucē poꝛtat in mente. Dile
ctio inimicoꝝ Unde dicit Ferre ꝯtumelias
odientē diligere. martiriū eſt in occulta co-
gitatōe. Secūdo vtiliter. que vtilitas ex par
te ip̄oꝝ martirū eſt oīm pctōꝛū remiſſio. me
ritoꝛū cumulatio ꝛ eterne glie pceptio Jſta p-
cio ſui ſanguis ſibi emerūt ꝛ iō coꝝ ſanguis
dꝛ pcioſus. i. pcio plen⁹. De pꝛimo ꝛ ſcd̄o di
cit auguſtinus de ciuitate dei. Quid eſt pꝛe-
cioſius q̄ moꝛs pꝛopter quā delicta dimittū
tur: ꝛ merita cumulantur. Jdem ſuper iohā
nem. Precioſus eſt ſanguis xp̄i ſine precio
fecit tamen ip ſe ſuoꝛum ſanguineꝫ pꝛecio-
ſum ꝓ quibus dedit ſanguinem in pꝛecium
Naꝫ ſi ſuoꝛū ſanguinē nō faceret pꝛecioſuꝫ
nō diceret̄ precioſa in conſpectu dñi ꝛc. Jtē
cipꝛian⁹. Martiriū eſt delictoꝛū finis ꝑi-
culi termin⁹. dux ſalutis ꝑacientie magiſter
domus vite. De tertio Bern̄. Tria ſunt que
moꝛtē ſanctoꝛū faciūt pcioſaꝫ. quies a labo-
re. gaudiū de nouitate ſecuritas de eternita
te. Ex parte noſtra duplex eſt vtilitas. quia
dati ſunt nobis in exemplar ad certandum
Criſo. Tu xp̄iane delicatus es miles. ſi pu-
tas te poſſe ſine pugna vincere. ſine certami
ne triūphare. Exerce vires foꝛtiter. dimica
attrociter. i plio iſto ꝯcerta. ꝯſidera pactum
ꝯditionē attēde. militiā noſce. pactū qd̄ ſpo-
pōdiſti. ꝯditionē quā accepiſti militiā cui no
men dediſti. Hoc eñ pacto cuncti pugnaue
runt hac ꝯditōe vniuerſi vicerūt hac militia
triūphauerūt. Hec criſoſto. Scd̄o dati ſunt
nobis in patronos ad auxiliandū. Adiuuāt
eñ nos ꝛ meritis ſuis ꝛ oꝛationibus ſuis.
De pꝛimo auguſtinus. O immenſa dei pie-
tas. martiruꝫ merita noſtra vult eſſe ſuffra
gia. Jllos examiat vt nos erudiat. Jllos cō
terit vt nos acquirat. illoꝛū cruciat⁹ noſtros
vult eſſe ꝓfectus. De ſecundo hieronimus
ꝯtra vigilantiuꝫ. Si apl'i ꝛ martires adhuc
i coꝛpe poſiti ſht oꝛare p ceteris. qñ de ſe ad
huc deberēt eſſe ſolliciti. q̄to magis poſt co
ronas victoꝛias ꝛ triumphos. Unus homo
moyſes impetrauit veniā a deo ſexcētis mi
lib⁹ armatoꝝ. Et ſtephanus paulo ꝛ mul-

tis alijs veniaʒ obtinuit. Sed poſtq̄ cū chri
ſto eſſe ceperūt multomagis poſſunt. Pau
lus apoſtolus .cclxxvi. ſibi dicit in naui aīas
condonatas. ⁊ poſtq̄ reſolutus cepit eſſe cū
chriſto multomagis poteſt. Tertio conſtan
ter Auguſtin᷒. Framea eſt anima martiris
ſplēdida charitate. acuta veritate dei pugnā
tis vibrata virtute que bella fecit. que cōtra
dicentiuʒ cateruas redarguendo ſuperauit.
percuſſit infeſtos. pſtrauit aduerſos. Item
chriſoſto. Torti torquētibus fortiores ſtete
runt ac lanientes vngulas laniata membra
vicerūt. E Tertia differētia eſt cōfeſſoꝝ
Quoꝝ dignitas ⁊ excellētia manifeſtatur ex
eo q̄ deū cōfeſſi ſunt tribus modis. ſ. corde
ore ⁊ opere. Confeſſio autem cordis nō ſuf
ficit ſine cōfeſſiōe oris. ſicut pbat chriſoſto.
quattuor rationibus ſuper matheum. Quā
tum ad primā ſic dicit. Radix confeſſionis fi
des eſt cordis. confeſſio auteʒ fructus eſt fi
dei. Sicut ergo quādiu radix eſt viua in ter
ra neceſſe eſt vt aut ramos pducat aut folia
Si autē non perduxerit ſine dubio intellige
q2 radix in terra ſiccata eſt. Sic q̄diu fides
cordis integra eſt ſemꝑ germinat ↄfeſſionē
in ore. Si autē cōfeſſio marcida fuerit oris.
intellige ſine dubio. q2 fides cordis eius iaʒ
ante ſiccata eſt. Quātū ad ſcḋaʒ ſic dicit. Si
tibi pdeſt corde credere ⁊ coraʒ hominibus
non confiteri ergo ⁊ infideli ypocrite confi
teri chriſtum prodeſt etiam ſi corde non cre
dat. Si aūt ille nihil pficit ſine fide cōfitēs
nec tu pficis credēdo ſine cōfeſſione. Quan
tum ad tertiā ſic dicit. Et ſi ſufficit chriſto q2
cognoſcis eū etiam ſi cōfeſſus eū non fuerꝭ
coram hominibus. ergo ⁊ tibi ſufficiat. quia
cognoſcit te chriſtus etiā ſi ↄfeſſus non fue
rit te coraʒ deo. Si aūt tibi nō ſufficit cogni
tio eius nec illi ſufficit cognitio tua. Quan
tum ad quartam ſic dicit. Si enim ſuffi
ceret tibi fides cordis cor tantūmodo tibi
deus creaſſet: nūc aūt ⁊ os tibi deus creauit
vt corde credas ⁊ ore ↄfitearis. Tertio con
feſſi ſunt deū ope. Qualiter autē quis deum
ope cōfiteaꝛ aut neget. oſtendit hieronim᷒
in originali ſuper illud confitentur ſe noſſe
deum dicēs. xp̄s eſt ſapiētia. iuſticia. veritas

ſanctitas ⁊ fortitudo. Negatur ꝑ inſipientiā
ſapientia. ꝑ iniquitatē iuſticia. ꝑ mendaciuʒ
veritas. per turpitudinē ſanctitas. ꝑ imbecil
litatem animi fortitudo. ⁊ quotiēſcūq; vici
mur vicijs atq; peccatis totiēs deum nega
mus. ⁊ ecōuerſo quotiens bene quid agim᷒
deum cōfitemur. Quarta differentia eſt vir
ginum. Quarum dignitas ⁊ excellētia ma
nifeſtatur. primo q2 ipſe ſunt ſponſe eter
ni regis. Ambro. Pulchritudinem quis pōt
maioreʒ exiſtimare decore eius q̄ amatur a
rege probaꝛ a iudice dedicaꝛ a deo ſemꝑ ſpō
ſa ſemper innupta. Secūdo q2 cōparanꝛ an
gelis Ambro. Virginitas ↄditionē humane
nature ſupgrediꝛ ꝑ quā homines angelis aſſo
ciantur. maior tn̄ eſt victoria virginuʒ q̄ an
gelorū. Angeli eñ ſine carne viuūt. virgines
vero in carne triūphant. Tertio illuſtriores
ſunt fidelibus vniuerſis. Unde cipriantus.
Virginitas eſt flos eccleſiaſtici germis. de
cus atq; ornamētū gratie ſpiritualꝭ. leta in
doles laudis ⁊ honoris. opus integruʒ atq;
incorruptuʒ dei imago. rurſus ad ſanctimo
niam dei illuſtrior portio gregis xp̄i. Quar
to q2 p̄feruntur ↄiugatis. Hec aūt excellen
tia quā habet virginitas reſpectu copule cō
iugalis patet ex multiplici cōparatione ad il
lam. Illa enim impregnat ventrē. iſta mētē.
Auguſtinus. Generoſius elegit in carne vi
tam iam imitari angloꝝ q̄ ex carne numeꝝ
augere mortaliū. Eſt aūt vberior felicior q;
fecunditas nō ventre graueſcere ſed mente
grādeſcere. Illa parturit filios doloris. iſta
filios gaudij ⁊ exultationis Aug. ipſa ↄtinē
tia nequaq̄ ſterilis ē: ſʒ fecūda mater filioꝝ
gaudioꝝ de marito te dn̄e. Illa filijs replet
terrā iſta celuʒ Hieronimus. Nuptie terrā
implent virginitas paradiſum. Illa autē eſt
multe ſolicitudinis iſta quietis Gilbertus.
Virginitas eſt curarū ſilētiū. pax carnis. re
demptio vicioꝝ. principatus virtutum. Illa
eſt bonū iſta melius Hieronimus ad pāma
chiū. Tantū eſt inter nuptias ⁊ virginitatē.
q̄tum inter nō peccare: ⁊ benefacere. immo
vt leuius dicā q̄tū inter bonū ⁊ melius. Illa
comparatur ſpinis. iſta roſis Hiero. ad eu
ſtachiū. Laudo nuptias. ſʒ q2 mihi virgines

generant. lego de ſpinis roſam. de terra au
rum de conca margaritā. Quinto q2 multꝭ
gaudent priuilegijs. ipſe nāq; virgines coro
nam aureolā habebūt. canticū nouū ſole cā
tabunt. veſtimētis eiſdē cum xp̄o gaudebūt
poſt ipſum agnū ſemper ambulabunt. F
Quarto ⁊ vltimo inſtituta eſt pꝑter facilio
rem orationū noſtrarū impetrationem. vt ſi
cut omnes ſanctos vniuerſaliter hac die ho
noram᷒ ſic ⁊ ipſi omnes p nobis inſimul in
tercedāt. vt ſic dei miſericordiā facilius im
petremus. Si eñ impoſſibile eſt multoꝝ p̄
ces nō exaudiri conſtat. q2 impoſſibile valde
erit oīm ſanctoꝝ p nobis orantiū preces nō
exaudiri. Hec rō in oōne tangiꝛ cū dicitur.
Deſideratā nobis tue ppiciationis abundā
tiam multiplicatis intercesſoribus largia
ris. Intercedūt eñ ſancti p nobis merito ⁊
affectu. Merito dum nobis eoꝝ merita ſuf
fragantur. Affectu dum vota noſtra cupiūt
adimpleri qđ tamē nō faciūt. niſi voluntate
dei adimplēda didicerint. Qđ aūt in hac die
oēs ſancti ad intercedēdū vniuerſaliter p no
bis cōueniāt. oſtendiꝛ in quadaʒ viſione que
ſequēti anno ab huius ſolēnitatis inſtitutio
ne contigiſſe narraꝛ. Cum eñ in hac die cu
ſtos eccl'ie ſancti petri ex deuotiōe oīa alta
ria circūiſſet. ⁊ oīm ſanctoꝝ ſuffragia implo
raſſet. ⁊ demū ad altare ſancti petri rediſſet
ibi paululū conquiēſcēs extra ſe rapitur. Et
ecce vidit regē regū in ſublimi ſolio cōſiſten
tem. ⁊ omēs angelos in eius circūitu cōmo
rantes. Tūc virgo virginū in diademate p̄
fulgenti aduenit quā innumerabilis multi
tudo virginū ⁊ cōtinentiū ſequebatur. Huic
rex ptinus aſſurrexit. ⁊ poſito ſolio iuxta ſe
ſedere fecit. Poſt hoc aduenit quidā veſtit᷒
pilis cameloꝝ quem ſequebaꝛ multitudo ve
nerabilium ſenioruʒ. Deinde aduenit ⁊ ali᷒
pōtificali habitu decoratus quē aliquoꝝ co
hors in habitu cōſimili ſequebatur. Poſtea
vero pceſſit innumerabilis multitudo mili
tum. Poſt quos aduenit turba diuerſarum
gentiū infinita. Omnes igitur ante regꝭ ſo
liū aduenerūt. ⁊ ipſum flexis genubus ado
rauerūt. Iſ aūt q̄ in pontificali habitu erat
matutinas ceteris pſequētibus inchoauit.

Angelus aūt q̄ predictū cuſtodē ducebat ei
dem viſionē expoſuit. aſſerēs virginē in pri
ma acie matrē dei eſſe. veſtitū de pilis came
lorum iohānē baptiſtā cū pr̄iarchis ſimul et
pphis. pontificali ornatū habitu. petrū cuʒ
ceteris apl'is. milites martires. turbaʒ reli
quā confeſſores. Qui iō oēs ante regē vene
rūt. vt p honore ſibi hac die a mortalibus ex
hibito grās agerēt. ⁊ pro orbe vniuerſo ora
rent. Deinde ad locū aliū ipſum duxit. ⁊ vtri
uſq; ſexus homines alios in ſtratis aureis.
alios in mēſis gaudentes diuerſis delitijs.
alios nudos. ⁊ inopes auxiliuʒ mendicātes
oſtendit. Dixit aūt hūc locū purgatoriū eſſe.
abundātes vero animas illa eſſe quibus ab
amicis ꝑ multa ſuffragia copioſe ſubuenie
batur. egētes vero eſſe quoꝝ cura nullaten᷒
habebaꝛ. Iuſſit ergo vt oīa iſta ſummo pon
tifici intimaret. vt poſt feſtū oīʒ ſanctoꝝ diē
ſtatueret aīarū. vt ſaltē gn̄alia ſuffragia pro
illis illa die fierent. qui ſpecialia habere ne
quirent. clviij A

¶ De cōmemoratōe oīm fideliū defunctoꝝ

Commemoratio om
niū fideliuʒ defunctoꝝ hac die
in eccl'ia fieri inſtituta eſt vt ge
neralibus beneficijs adiuueꝛ
qui ſpecialia habere nō preualent. ſicut in p̄
dicta reuelatione monſtratuʒ eſt. Ait quoq;
petrus damiani q̄ ſanctus odolio cōperiēs
q̄ apud vulcanum ſicilie crebro voces. ⁊ vlu
latus demonū audiebantur plangentium q̄
anime defunctoꝝ ꝑ elemoſinas ⁊ orationes
de coꝝ manibus eripiebantur. in ſuis mona
ſterijs ordinauit. vt poſt feſtū oīm ſanctoruʒ
fieret cōmemoratio defunctorū q̄ fuit poſt
ab omni eccleſia approbatū. De duobus aūt
hic ſpecialiter videri poteſt. Primo de ipſis
purgandis. ſecūdo de eorum ſuffragijs. Cir
ca primū tria videnda ſunt. Primo qui ſunt
illi qui purgantur. Secūdo ꝑ quos purganꝛ
Tertio vbi purganꝛ. Illoꝝ aūt qui purganꝛ
tria ſunt genera. Primi q̄ ſatiſfactione ſibi
iniūcta nōdū cōpleta decedūt. Uerūtñ ſi tan
tā haberent cordis cōtritionē. que ſufficeret
ad delendū peccatū liberi ad vitam trāſirēt.

etiã ſi ſatiſfactõem minime cõpleſſent.qꝛ cõ
tritio eſt maxima pro peccatis ſatiſfactio et
maxima peccati deletio. Hiero.Apud deuȝ
non tam valet menſura tp̃is ꝙ̃ doloris:nec
tã abſtinentia ciboꝝ ꝙ̃ mortificatio vicioꝝ
Sed qui non adeo conteruntur ⁊ ante com
pletionẽ penitentie moriuntur.igne purga⸗
torij grauiſſime puniuntur.niſi forte coꝝ ſa
tiſfactio ab aliquibus caris ſuis perficiẽda
aſſumatur.Ad hoc tamen ꝙ predicta cõmu
tatio valeat quattuor requirũtur.Primum
eſt ex p̃te cõmutãtis.ſcȝ eius auctoritas.qꝛ
de ſacerdotis auctoritate debet fieri. Scdȝ
eſt ex p̃te illius ꝓ quo fit cõmutatio.ſcȝ ei⁹
neceſſitas.quia in tali ſtatu debet eſſe ꝙ per
ſe ſatiſfacere nõ valeat.ſȝ adiuuari indigeat
Tertium eſt ex parte illius in quem fit com
mutatio.ſcȝ charitas.qꝛ neceſſe eſt ipm̃ eſſe
in charitate que faciat ipſam ſatiſfactõeȝ eſ
ſe meritoriam ⁊ ſatiſfactoriam. Quartũ eſt
ex parte pene.ſcȝ debita proportionabilitas
vt videlicet minor pena cõmutet̃ in maioreȝ
qꝛ plus ſatiſfacit deo pena ꝓpria ꝙ aliena.
Est enĩ triplex pena.ſcȝ ꝓpria ⁊ voluntaria.
⁊ hec maxime ſatiſfacit.Secũda eſt ꝓpria et
nõ voluntaria que eſt in purgatorio.Tertia
eſt voluntaria ſed nõ propria. ſicut eſt in pre
dicta cõmutatione.⁊ hec minus ſatiſfacit ꝙ̃
prima ex eo ꝙ nõ eſt propria.⁊ magis ꝙ̃ ſe⸗
cũda.ex eo ꝙ eſt volũtaria.Verũtamẽ ſi iſte
ꝓ quo ſatiſfactio ẽ aſſumpta decedit.nihilo⸗
minus tamen in purgatorio cruciatur.ſȝ tñ
ꝑ penã quã ipſe ſuſtinet.⁊ ꝙ̃ alij ꝓ eo ſoluũt ci
tius liberat̃.qm̃ dñs:⁊ penã ſuã:⁊ penã illoꝝ
in ſortẽ computat.Unde ſi debuit in purga⸗
torio penam duorum menſium ſuſtinere ta⸗
lis ſic poterit iuuari ꝙ liberabitur vno men
ſe.Nunꝙ̃ tamen inde eripitur quouſqȝ debi
tum ſit ſolutum.Quo ſoluto illud quod ſol⸗
uitur deinceps eſt ipſius qui facit: et in ſinũ
eius conuertitur.⁊ ſi ipſe non indiget.cõuer
titur in ſinũ eccleſie.vel valet alijs qui in pur
gatorio ſunt. Secundi qui in purgatorium
deſcendunt.ſunt qui ſatiſfactõeꝫ q̇dã iniũctã
compleuerunt.ſed tamen ad illã penã igno⸗
rantia.vel negligentia ſacerdotis non fuit
ſufficiens.Ubi enim niſi magnitudo contri⸗
tionis ſuppleat totũ in purgatorio comple
bunt.qđ minꝰ in hac vita fecerũt. Deus enĩ q̇
modos ⁊ mẽſurã peccatoꝝ ⁊ penaꝝ nouit ad
dit ꝑ penã ſufficiẽtẽ ne aliqđ peccatũ ĩpunitũ re
maneat.Unde penitẽtia iniũcta aut eſt maior
aut equalis.aut mior.Si maior tũc illud qđ
plus fecerit cedit ei ad augmẽtũ glorie. Si
equalis tunc ſufficit ad dimiſſionem totius
culpe.Si minor tunc illud qđ reſtat ſupplet̃
ex virtute diuine iuſticie.De his vero qui in
fine penitent:audi quid auguſtinus ſentiat.
Baptizatus ad horã ſecurus hinc exit. fide
lis bene viuens ſecurus hinc exit.agens pe
nitentiã.⁊ recõciliatus cũ ſanus eſt ſecurus
hic exit.agens penitentiam ad vltimũ.⁊ re⸗
cõciliatus.ſi ſecurus hic exit.ego nõ ſum ſe⸗
curus.Ergo tene certum.⁊ dimitte incertũ
Hec autem ideo dicit Auguſtinus. qꝛ tales
conſueuerunt potius penitere ex neceſſita⸗
te ꝙ̃ ex voluntate.potiꝰ timore pene:ꝙ̃ amo
re glorie. Tertij qui in purgatorium deſcen
dunt.ſunt qui lignum fenum.⁊ ſtipulam ſe⸗
cum ferunt.qui ſcȝ circa ſuas diuitias.infra
tamen deum carnali tenentur affectu.Affe⸗
ctiones enĩ carnales:quibus dediti ſunt do
mibus.coniugibus.poſſeſſionibus.ita tamen
vt nil deo ꝑponant illis tribus ſignificantur
Qui ſm̃ ſuos amãdi modos:vel diutius.vt
lignũ.vel minus.vt fenũ.vel minimuȝ. vt ſti
pula cremabunt̃.Qui ignis.vt dicit Aug.et
ſi eternus non ſit.miro tñ modo eſt grauis.
Excellit enĩ oẽm penã quam vnꝙ̃ paſſus eſt
aliquis in hac vita. Nunꝙ̃ in carne inuenta
eſt tanta pena.licȝ mirabilia martires paſſi
ſint tormẽta. B Circa ſcđm ꝑ quos ſcȝ
purgant̃.ſciẽdũ ꝙ illa purgatio.⁊ punitio fit
ꝑ malos angelos ⁊ nõ ꝑ bonos.Boni enim
angeli nõ vexãt bonos.ſȝ boni malos.⁊ ma
li bonos ⁊ mali malos.Hic tamen creden⸗
dum eſt.ꝙ boni angeli fratres.⁊ conciues ſu⸗
os frequenter viſitant.⁊ conſolantur.⁊ vt pa
tienter ſufferant.exhortantur.Habent etiã
aliud conſolationis remedium ex eo. ſcȝ ꝙ
certi gloriam futuraȝ expectant. Habẽt enĩ
certitudinem de gloria minorem tamen ꝙ̃
illi qui ſunt in patria.ſed maiorem ꝙ̃ illi qui
ſunt in via.Certitudo enĩ illoruȝ qui ſunt in

patria eſt ſine expectatione ⁊ timore. qꝛ nec
illam futuram expectant cum preſenteȝ ha⸗
beant.nec illaȝ decetero amittere formidãt
Certitudo autem illoꝝ qui ſunt in via econ⸗
trario eſt.Sed certitudo illoruȝ qui ſunt in
purgatorio medio modo eſt.Eſt enĩ cum ex
pectatione.quia ipſam futuram expectant.
ſed eſt ſine timore.quia cũ habeant liberũ ar
bitriũ confirmatum decetero ſe peccare nõ
poſſe cognoſcũt.Habẽt etiã aliam cõſolatio
nem quando pro ſe ſuffragia fieri credunt.
Forte tamen verius credenduȝ eſt ꝙ illa pu
nitio nõ fit per malos angelos.ſȝ diuina iu⸗
ſticia iubente ⁊ flatu eius ſuccedente.Circa
tertiũ vbi.ſcȝ purgantur.ſciendũ eſt ꝙ pur⸗
gantur in quodã loco iuxta infernum poſito
qui purgatoriũ dicitur ſm̃ poſitõeȝ plurimo
rum ſapientũ lȝ alijs videat̃ ꝙ ſit in aere.vel
in torrida zona.Sed tamẽ per diuinã diſpẽ⸗
ſationẽ diuerſa loca diuerſis animabus ali⸗
quando deputantur.⁊ hoc multiplici de cau
ſa.ſcȝ aut ꝓpter coꝝ leuẽ punitionem.aut ꝓ
pter corũ celeriorem liberationem.aut pro⸗
pter noſtrã inſtructioneȝ.aut propter culpe
in loco perpetrationem. aut propter alicuꝰ
ſancti orationem Primo propter eorum le
uem punitionem.ſicut aliquibus ſm̃ grego
rium reuelatum eſt animas quaſdam in vm
bra punitas eſſe.Secũdo ꝓpter eoꝝ celeri⸗
orem liberationem.vt ſcȝ poſſint alijs ſuam
indigentiã reuelare.⁊ ab eis ſuffragia pete⸗
re.⁊ ſic celerius de pena exire.Sicut legitur
ꝙ quidã piſcatores beati Theobaldi in au⸗
tumno fruſtũ magnũ glaciei pro piſce preſẽ⸗
diderũt:de quo magis ꝙ̃ de piſce gauiſi.ma
xime.qꝛ ep̃s dolore peduȝ laborabat. ipſam
glaciẽ eius pedibus ſuppoſuerũt.⁊ magnũ
ei refrigeriuȝ preſtabat.Quadam vero vice
de glacie hoĩs vocem audiuit.qui ab ep̃o ad
iuratus quis eſſet dicit. Sum quedam aĩa
que in hoc gelicidio pro peccatis meis affli⸗
gor.⁊ liberari poſſem ſi triginta miſſas ſine
interuallo triginta diebus cõtinuis diceres
Qui cum miſſarum medietateȝ dixiſſet.⁊ ſe
iam ad miſſam aliam preparaſſet diabolica
ſuggeſtione cõtigit.ꝙ fere oẽs hoĩes illius
ciuitatis inter ſe bella mouerẽt.Unde voca
tus epiſcopus ad ſedãdam diſcordiã ſacras
deponẽs veſtes miſſam illa die pretermiſit.
iterũ reincipiens ⁊ iam duas partes cõplẽs
exercitus magnus:vt videbatur ciuitatem
obſedit.⁊ compulſus miſſe officiũ intermi⸗
ſit.Et deinde reincipiens cũ oẽs miſſas vlti
ma excepta dixiſſet.⁊ vltimã incohare velleȝ.
tota villa.⁊ domus ep̃i.vt videbat̃ accẽſa eſt
Cui cum ſerui dicerẽt.vt miſſam intermitte
ret.ille dixit. Si tota villa cremari deberet
miſſam non dimitterem:qua celebrata gla⸗
cies ꝓtinus reſoluta eſt.⁊ ignis quẽ ſe vidiſ
ſe credebant tanꝙ̃ fantaſma receſſit ⁊ nullũ
dãnũ intulit.Tertio propter noſtram inſtru
ctionẽ.vt ſcȝ magnã penam poſt hanc vitaȝ
infligi peccantibus cognoſcamus. ſicut pa⸗
riſius cõtigiſſe legitur.Magiſter enĩ ſilo.vt
ait cantor pariſienſis quendã ſcolarẽ ſuũ ſo⸗
cium egrotantẽ obnixe rogauit.vt poſt mor
tem ad ſe rediret.⁊ ſtatum ſuum ſibi renũci⸗
aret.Poſt aliquot igitur dies ſibi apparuit
cum cappa de pergameno tota de ſophiſma
tibus deſcripta ⁊ intus flãma ignis tota cõ
tecta.Qui requiſitus a magiſtro q̇ſnaȝ eſſet
ait.Ille vtiqȝ ſum q̇ ad te redire ꝓmiſi. Qui
de ſtatu ſuo req̇ſitus ait.Hec cappa plus ſu
per me ponderat.⁊ plus me premit:ꝙ ſi vnã
turrim ſuper me habereȝ.⁊ eſt mihi data.vt
eã portẽ pro gloria quã in ſophiſmatibus ha
bui.porro flãma ignis qua cooperta eſt. pel
les ſunt delicate ⁊ varie quas ferebã.q̇ flam
ma me cruciat ⁊ exurit.Sed cũ magiſter il⸗
lam penã facilẽ iudicaret.dixit ei defunctus
vt manum extẽderet ⁊ ſic facilitatẽ ſue pene
ſentire poſſet. Cũqȝ manuȝ extendiſſet.ille
guttam vnã ſui ſudoris dimiſit. predicti ma
giſtri manuȝ quaſi ſagitta citius perforauit
ita ꝙ cruciatũ mirabileȝ ſenſit.⁊ ait. Talis
ſum totus ille igitur magiſter ex illius pene
acerbitate ꝑterritus ſeculũ deliberauit deſe
rere ⁊ religionẽ intrare.Unde mane ſcolari
bus cõgregat̃ hos verſus cõpoſuit.Linquo
coax ranis.cra coruis vanaqȝ vanis. Ad lo⸗
gicã pergo.que mortis nõ timet ergo.⁊ ſic ſe
culum deſerens ad religionem confugit.
Quarto propter culpe in loco perpetratiõeȝ
Sic aliquando ſm̃ auguſtinuȝ anime puni⸗

ıntur in locis in quibus deliquerũt.ſicut pa
tet p illud exemplũ quod recitat gregorius
in.iiij.dialogorũ.Quidã nãq; preſbiter du3
balneũ frequẽtaret. quẽdã virũ incognitu3
ad ſuũ obſequiũ p̃paratũ inuenit qui ſemper
ſibi ſedule miniſtrabat.Qui dũ quadã die.p
bñdictiõe.ꝛ laboris mercede quẽdam panẽ
bñdictũ ſibi exbiberet ille merens reſpõdit.
Mibi iſta quare das pater.Iſte panis ſan
ctus eſt.Ego aũt hũc manducare nõ poſſu3
Ego eñ aliqñ hui' loci dñs fui.ſ3 .p culpis
meis hic poſt mortẽ meã deputat' ſu3.Sed
queſo vt oĩpotẽti deo hũc pane3 .p peccatis
meis offeras.tũc aũt exauditũ cognoſce. cũ
huc ad lauandũ veneris.ꝛ me minime inue
ris.Preſbiter aũt p vnã hebdomadã ſaluta
rem .p eo quotidie obtulit hoſtiã.Et reuer-
ſus cũ iam minime inuenit. Quinto .pter
alicui' ſancti orõnẽ.Sicut legitur ꝙ ſctũs
patricius in quodã loco in terra quibuſdam
purgatoriũ impetrauit Cui' hiſtoriã poſt fe
ſtũ ſancti bñdicti repies. C Circa ſcõm
qđ eſt de ſuffragijs tria ſunt videnda.Primo
de ipſis ſuffragijs q̃ fiũt.ſcđo de his .p quib'
fiunt.Tertio de his p quos fiũt.Circa ſuf-
fragia que fiunt.Notandũ ꝙ quattuor ſunt
genera ſuffragioꝝ q̃ maxime defunctis pro
ſunt.ſc3 fideliũ ꝛ amicoru3 oratio. elemoſi-
narũ largitio.ſalutaris hoſtie imolatio.ꝛ ie
iunioꝝ obſeruatio.Qđ primu3 gen' ſuffra-
gioru3 ſc3 amicoꝝ oratio eis .pſit.p3 p exem
plum de paſcaſio.de quo gregorius in.iiij.li
bro dialogoru3 narrat ꝙ cum vir mire ſan-
ctitatis.ꝛ virtutis extiterit ꝛ duo tunc i ſum
mos pontifices electi fuiſſent.ſ3 tñ poſtmo
du3 in vnũ illorũ eccl'ia cõueniſſet.ipſe tamẽ
paſcaſius quaſi ex errore aliũ ſemp p̃tulit et
in hac ſñia vſq; ad mortẽ pmãſit Qui cũ eſ-
ſet defunctus.ꝛ dalmaticã feretro ſuppoſi-
ta demoniacus tetigiſſet.ſtatim ſanat' eſt.
poſt multũ v'o tpis cũ german' capuanus
epĩs balneũ.ob gratiã ſanitatis petiſſet .p̃di
ctũ paſcaſiũ diaconẽ ſtantẽ ꝛ obſequentem
inuenit.quo viſo vehemẽter extimuit. ꝛ qđ
illic faceret tantus vir inquiſiuit.Qui .p nul
la alia cauſa ſe in illo loco penali deputatu3
aſſeruit.niſi quia in illa tali cauſa plus iuſto
ſenſit.Et addidit dicẽs.Queſo te .p me dñ3
deprecare.Atq; i hoc cognoſces ꝙ exaudi-
tus ſis ſi huc rediẽs me non inueneris.Qui
cũ .p eo oraſſet.ꝛ illuc poſt paucos dies re-
diſſet p̃dictũ paſcaſiũ in loco eodẽ minime i
uenit.Petrus q; cluniacẽſis ait ꝙ cũ quidã
ſacerdos quotidie .p mortuis celebraret.ex
hoc apud epĩm accuſatus ab officio eſt ſuſpẽ
ſus.cũ aũt epĩs in magna ſolẽnitate p cimi-
teriũ ad matutinas pgeret ↄtra illũ mortui
ſurrexerũt dicẽtes Iſte epĩs nullas miſſas
nobis dat.inſup ſacerdotẽ noſtrũ abſtulit ſ3
certe niſi emẽdauerit morieť.Qui ꝛ ſacerdo
tem abſoluit.ꝛ libẽter .p mortuis decetero
celebrauit.Quã grate etiam ſint defunctis
orõnes viuorũ p3 p hoc.qm̃ quidã vt refert
cantor pariſienſis dũ per cimiteriũ trãſiret
ſemp pſalmũ.De .pfundis.dicebat .p defun
ctis.qui cũ ab inimicis p cimiteriũ fugiens
inſequeretur.continuo mortui ſurrexerunt
ꝛ vnuſquiſq; inſtrumentũ ſui officij i manu
habebat.ꝛ ſic ipm viriliter defenderũt ꝛ ini
micos territos fugauerunt.Quod vero ſm
genus ſuffragiorũ.ſc3 elemoſinarũ largitio
eis proſit.manifeſte haberi põt ex eo qđ in
libro machabeoꝝ legiť. qm̃ vir fortiſſimus
iudas collatione facta duodeci3 milia drag
mas argenti miſit hieroſolimam offerri ea
ibi pro peccatis mortuorũ iuſte ꝛ religioſe
de reſurrectione cogitans.quantũ etiã ele-
moſine defunctis valeant.colligitur p exem
plu3 quod narrat Gregorius in.iiij.lib.dia-
logorũ.Quidã nãq; miles ex corpe eductus
exanimis iacuit.Sed citius rediẽs que cu3
eo geſta fuerunt enarrauit. Aiebat namq;
ꝙ põs erat ſub quo niger ꝛ caliginoſus flu
uius ꝛ fetidus decurrebat. Trãſacto aute3
ponte amena erant prata odoriferis herba
rum floribus exornata.in quibus albatorũ
hominum cõuenticula eſſe videbãtur quos
varia ꝛ mira floru3 ſuauitatis ſatiabat. hec
vero erat in predicto ponte .pbatio vt quiſ-
quis iniuſtorũ vellet tranſire in tenebroſu3
fetentẽq; fluuiũ laberetur.iuſti vero ſecuro
greſſu ad amena loca peruenirẽt.Ibiq; quẽ
dam petrũ noĩe deorſum poſitũ magno fer
ri pondere ligatũ ſe vidiſſe aſſeruit.Qui dũ

requireret cur illic eſſet dictũ eſt ei.hec idcir
co patiť q2 ſi quid ei .p facienda vltione iube
batur.ad inferẽdas plagas plus ex crudeli-
tatis deſiderio q̃ obedientia ſeruiebat. Ibi
etiam quẽdam peregrinũ ſe vidiſſe fatebať
qui ad predictũ pontẽ veniens tanta eũ au-
ctoritate trãſiuit q̃nta hic ſinceritate vixit.
Alter vero ſtephanus nomie dũ trãſire volu
iſſet eius pes lapſus eſt.ꝛ ex medio corpore
iam extra põte3 deiectus eſt.Tunc a quibuſ
dam teterrimis viris ex flumine ſurgẽtib'
per coxas deorſũ atq; a quibuſda3 albatiſ ꝛ
ſpecioſiſſimis viris cepit per brachia trahi
ſurſum .Cumq; hec lucta fieret is qui vide-
bat ad corp' redebat.ꝛ qs in illo occulti arbi
tris examie obtinuerit ſcire non valuit .In
quo dať intelligi ꝙ in illo mala carnis cum
elemoſinaru3 largitiõe certabãt qđ enim p
coxas deorſu3.ꝛ per brachia trahebať ſurſũ
patet nimirũ. quia ꝛ elemoſinas amauerat
ꝛ carnis vitijs perfecte nõ reſtiterat. Quod
autẽ tertiu3 genus ſuffragioꝝ.ſ.ſacre hoſtie
immolatio. plurimu3 defũctis proſit ex mul
tis exẽplis appar3. Refert eñ gregorius in
iiij.libro dialogoꝝ ꝙ cum quidã monachus
ſuus nomie iuſtus ad extremũ veniẽs tres
ſe occl'tos aureos indicaſſet habere ꝛ de h i-
gemiſcẽs mortuus fuiſſet.precepit gregori'
fratribus. vt corpus eius cũ trib' aureis in
ſterquilinio ſepelirẽt dicẽtes. Pecunia tua
tecu3 ſit in perditionẽ. Tande3 cuida3 e fra
tribus gregori' precepit vt vſq; ad triginta
dies oĩ die .p eo hoſtiã imolaret qui cũ iuſſa
cõpleſſet is q̃ defunct' fuerat i die triceſimo
cuida3 fratri apparuit. quẽ frater requiſiuit
dicens quomodo es.Cui ille reſpõdit. Nũc
vſq; male fui.ſed etiã mõ bene ſu3. q2 hodie
cõiõnẽ recepi. D Hec aũt hoſtie imo-
latio nõ ſolũ mortuis. ſ3 etiã viuis plurimũ
.pfuiſſe inuẽta eſt.quidã nãq; cu3 in quada3
rupe argẽtu3 foderẽt.ſubito rupes cecidit ꝛ
fundit' cunctos extinxit.Unus aũt coꝝ ſub
tus inquodã ſinu ipſius rupis mortẽ euaſit.
inde tamẽ exire nõ valuit.Uxor aũt illi' eu3
defunctu3 exiſtimãs omñi die pro ipſo miſſa3
celebrari faciebat.ꝛ panẽ vinu3 ꝛ vrceũ vini
cũ cãdela quotidie offerebat. Cui diabol' in
uidens per tres dies cõtinuos eidem in for
ma humana apparuit ꝛ quo tenderet requi-
ſiuit.Cui cũ illa ſui itineris cãm exponeret.
ille aiebat.noli fruſtra vexari.quia iam miſ-
ſa celebrata eſt.ꝛ ſic illa tribus diebus miſ-
ſam intermiſit.nec ipam celebrari fecit. qui
dam aũt poſt hoc in predicta rupe argentu3
fodiẽs qñdã vocẽ audiuit de ſubtus dicẽte3
Plane percutias quia capiti meo imminet
magnus lapis.Cum aũt ille tremeret.ꝛ ad
hãc vocẽ audiẽdã plurimos cõuocaſſet.iteꝝ
fodit ꝛ ſimile3 vocẽ audiuit.Tũc oẽs .ppius
accedẽtes dixerũt qs eñ es tu.qui rñdẽs di-
xit.Plane faciatis.q2 magnus lapis quaſi
ſuper me cadit.qui a latere fodiẽtes ꝛ ad eũ
vſq; peruenientes eũ ſanũ ꝛ incolumen extra
xerũt.Et ſciſcitãtes quõ ibi tãdiu vixiſſet di
xit.ꝙ qualibet die panis vnus ꝛ vrceus vini
ꝛ candela accenſa.niſi tñ tribus diebus ſibi
oblatus fuit qđ vxor eius audiens ꝛ vehemẽ
ter exultãs.agnouit ꝙ de oblatione ſua fue
rit ſuſtentatus.ꝛ ꝙ diabolus eã decepit. ne
illis tribus diebus miſſam cantare fecerit.
Illud vt teſtatur petrus cluniacenſis accidit
in villa nomine ferraria gratinopolitãe dio-
ceſis.gregorius etiã refert ꝙ dũ quidã nau-
ta in mari naufragiũ pp̃eſſus fuiſſ3.ꝛ quidã
ſacerdos .p eo hoſtiã imolaſſet. Ipſe tãdẽ de
mare ſanus exiuit.Cũ aũt qualiter euaſiſſet
interrogareť.dixit.ꝙ dũ in medio maris exi
ſteret:ꝛ iam pene fatigatus deficeret.quidã
ad eũ venit.ꝛ panẽ quẽdã ſibi obtulit. quẽ cũ
ille comediſſet ſtatim cõfortatus vires rece
pit ꝛ in quadã naui inde trãſeunte receptus
fuit.Inuẽtũq; eſt ꝙ illa hora panem habuit
qua pro eo ſacerdos hoſtiã immolauit.qđ ve
ro quartũ ſuffragiorum genus ſc3 ieiunioꝝ
obſeruatio defunctis proſit.teſtatur grego-
rius agẽs tam de iſto q̃ de alijs tribus dicẽſ
Anime defunctoꝝ quattuor modis ſoluunť
aut oblatiõibus ſacerdotũ.aut precibus ſan
ctoru3 aut caroꝝ elemoſinis.aut ieiunio co-
gnatoꝝ.Ualet nihilominus pro eis peniten
tia facta ab amicis.vnde retulit quidã ſolẽ-
nis doctor ꝙ cũ queda3 mulier viro mortuo
de paupertate deſperaret: apparuit ei diabolus
dicẽs.ꝙ eã ditaret ſi ſuã faceret volunt ate3.

Cui ꝓmittendo primo iniunxit vt viros ec-
cleſiaſticos in ſuo hoſpitio receptos faceret
fornicare. Scđo ꝙ paupes in die recipet et
in nocte vacuos expelleret. Tertio ꝙ oratio
nes in eccl'ia garriendo impediret. Quarto
ꝙ nulli hoc cōfiteri deberet. tandē cū morti
appropinquaſſet ⁊ a filio ad ꝯfeſſionē admo
neret͛ illa ei factū aperiēs dixit ſe cōfiteri nō
poſſe. nec ſibi aliq̄d ꝯfeſſio valeret. ſed cū ille
cū lachrymis inſtaret ⁊ penitētiā ſe ꝓ ea fa-
cturū ꝓmitteret illa cōpuncta ꝓ ſacerdote
filiū deſtinauit. ſed anteq̄ ſacerdos veniret
demones ad eā irruerūt. quoꝝ horrore ac ti
more mortua eſt. Filius ſuus ꝓ ea peccatū
ſuū cōfitēs ⁊ penitentiā ſeptēnē faciēs. ipſa
cōpleta vidit matrē ei de ſua liberatione gra
tias referentē. Valent etiā eis indulgentie
eccl'ie vnde cū quidā apoſtolice ſedis legat᷒
quendam ſtrēnuum militē rogaret vt in ter-
ra albienſi in ſeruitiū eccleſie militaret. fctā
indulgentia patri ſuo defuncto per vnā ibi-
dem quadragenā moratus eſt. Qua cōpleta
pater luce clarior ei apparuit ⁊ de ſua libera
tione gratias ei egit. ¶ E Circa ſcđm hu-
ius partis. ſ. illos ꝓ quibus fiunt etiā quat-
tuor vidēda ſunt. Primo qui ſunt illi quibus
poſſunt ꝓdeſſe. Scđo quare debēt eis ꝓdeſ
ſe. Tertio ſi omnib᷒ equaliter ꝓſunt. Quar
to qualiter ſuffragia que pro ipſis fiūt ſcire
poſſunt. De primo. ſ. qui ſunt illi quibus pro
deſſe poſſunt ſciendū eſt ꝙ ſicut dicit augu
ſtinus. omnes qui de hac vita decedunt aut
ſunt valde boni aut valde mali. aut mediocri
ter boni. Suffragia igit͛ fctā ꝓ valde bonis
ſunt gratiarū actiones ꝓ valde malis ſunt vi
uorum qualeſcūq; cōſolationes ꝓ mediocri
ter bonis ſunt expiationes. Valde autē bo-
ni dicunt͛ qui ſtatim euolāt: ⁊ ab vtroq; igne
tā purgatorij q̄ inferni liberi ſunt. Eorū au
tem ſunt tria genera. ſ. baptizati. martires ⁊
viri ꝑfecti. ſ. tā perfecte edificauerūt aurū
⁊ argentū ⁊ lapides precioſos. i. dei dilectio
nem proximi amorē ⁊ bonā operatōeꝫ vt nō
cogitēt placere mūdo ſed tm̄ deo qui ⁊ ſi qñ-
q; venialiter peccāt. feruore tm̄ charitat͛ ita
in eis peccatū cōſumitur ſicut gutta aque a
camino ignis penitus abſorbetur. ⁊ ideo ſe-
cum cremabilia nunq̄ ferunt. Qui igitur ꝓ
aliquo iſtorum triuꝫ generum oraret: vel ali
qua ſuffragia faceret eis iniuriaꝫ faceret qꝛ
ſicut dicit Auguſti. iniuriā facit martiri qui
orat ꝓ martire. ſi vero aliquis pro aliquo val
de bono oraret. de quo tm̄ an euolaſſet dubi-
taret. tūc ille orōnes eſſent gratiarū actiōes
⁊ ad meritū cederēt exorātis ſm̄ illud oratio
mea in ſinū meum cōuertetur. His em̄ tri-
bus generibus celū protinus aperit͛ cū dece
dunt. nec aliqueꝫ purgatorij ignē ſentiūt. qđ
ſignificatū eſt per illos tres quib᷒ celū aper-
tum eſt. Apertū eſt em̄ chriſto baptizato Lu-
ce. iij. Jheſu baptizato ⁊ orante apertum eſt
celū. Per qđ ſignificatur ꝙ celū aperit͛ oib᷒
baptizatis ſiue ſint paruuli ſiue adulti. ita ꝙ
ſi decederent protinus euolarēt. Baptiſm᷒
em̄ virtute paſſionis chriſti mūdat ab omni
peccato ⁊ originali ⁊ mortali ⁊ veniali. Se-
cundo apertum eſt ſtephano lapidato. Actu
um. vij. Ecce video celos apertos ⁊c. Per
qđ ſignificatur ꝙ aperitur omnibus marti-
ribus. ita ꝙ ſtatim euolāt cū decedūt. ⁊ ſi ali
qua cremabilia habeant omnia falce marti
rij reſecantur. tertio apertū eſt iohāni perfe
ctiſſimo. Apoca. iiij. vidi ⁊ ecce hoſtiū apertū
in celo. Per qđ ſignificatur ꝙ viris perfect͛
qui totaliter penitentiā cōpleuerunt nec ve-
nialia admiſerūt. vel ſi aliquādo admittunt͛
a feruore charitatis ꝓtinus ꝯſumuntur. ce
lum ipſuꝫ cōtinuo aperitur. ⁊ mox in illud ꝑ
petuo regnaturi ingrediuntur. Valde auteꝫ
mali ſunt qui cōtinuo in inferni baratrū de-
merguntur. Pro quibus ſi de eoꝝ dānatiōe
cōſtaret nulla ſuffragia aliquaten᷒ eſſent ſiē
da ſm̄ qđ dicit Auguſtinus. Si ſcireꝫ patrem
meū eſſe in inferno. nō plus orarē ꝓ eo q̄ ꝓ
diabolo. Si aūt pro aliquibus damnatis de
quorū dānatione dubitatur aliqua ſuffragia
fierent nihil tm̄ eis ꝓdeſſent. nec q̄tū ad libe
rationē. vt ſcꝫ ab ipſis penis liberentur. nec
q̄tū ad mitigationē. vt ſcꝫ pena in eis miti
getur. vel diminuat͛. nec q̄tū ad ſuſpenſionē
vt ſcꝫ ad tp̄s vel ad horā eoꝝ dānatio ſuſpen
datur. nec q̄tum ad fortificationeꝫ vt ſcꝫ ad
tolerādū leuius roborentur. Quantū em̄ ad
aliquod horuꝫ in inferno nulla redēptio eſt.

Mediocriter autem boni dicuntur qui cre-
mabilia aliqua. ſcꝫ lignū. fenum. ſtipulam ſe
cum ferūt. vel qui penitentiā iniunctā ⁊ ſuffi
cientē morte preoccupati cōplere non poſ
ſunt. qui nec adeo boni ſunt quin ſuffragijs
egeāt. nec adeo mali quin eis ꝓdeſſe valeāt.
Suffragia igitur facta pro his ſunt eorū ex
piationes. Unde iſti ſunt illi quibus ipſa ſuf
fragia ſolū ꝓdeſſe poſſunt. In hmōi aūt ſuf
fragijs faciendis eccleſia cōſueuit tripliceꝫ
numerū dierū maxime obſeruare. ſ. ſeptena
rium tricenariū ⁊ anniuerſariū. Et rō horuꝫ
aſſignatur in libro mitrali de officio. Obſer
uatur ſeptenarius. vt anime ad eternū quie
tis ſabbatū perueniāt. vel vt eis omnia pec-
cata remittantur que in vita egerūt que per
ſeptē dies ducitur: vel vt remittātur eis pec
cata qui egerūt cū corpore qđ cōſiſtit ex quat
tuor humoribus. ⁊ cū aīa in qua ſunt tres vi
res. Obſeruatur tricenari᷒ qui cōſtat ex tri-
bus denarijs. vt purget͛ in eis quicq̄d in fide
trinitatis ⁊ tranſgreſſione decalogi delique
rūt. Obſeruatur anniuerſarius. vt de annis
calamitatis ꝑueniant ad annos eternitatis
Sicut em̄ anniuerſarium ſanctoꝝ celebra-
mus ad ipſoꝝ honorē ⁊ ad noſtrā vtilitateꝫ.
ſic anniuerſariū defunctorū ad ipſorū vtili-
tatē ⁊ noſtrā deuotionē. De ſecūdo quare. ſ.
eis debent ſuffragia ꝓdeſſe. ſciendū ꝙ tripli
ci rōne debēt eis prodeſſe. Primo rōne vni-
tatis. Sunt em̄ corpus vnū cū illis de eccle-
ſia militanti: ⁊ ideo bona ſua debent eis eſſe
cōmunia. Scđo rōne dignitatis. qm̄ dū ad-
huc viuerēt meruerūt: vt hec ſibi ꝓdeſſent.
Et iterū. Dignum eſt. vt qui alios iuuerunt
⁊ ipſi ab alijs iuuentur. Tertio rōne neceſſi-
tatis. qꝛ ſcꝫ ſunt in ſtatu in quo iuuare ſe nō
poſſunt. De tertio. ſcꝫ vtrū equaliter omni-
bus proſunt. ſciendū ꝙ ſi ipſa ſuffragia in ſpe
ciali fiunt magis ꝓſunt illis pro quibus ſpā
liter fiunt q̄ alijs. Si autem in cōi fiunt ma
gis proſunt eis qui plus meruerūt in hac vi-
ta. vt ſibi ꝓdeſſent. ſi in equali vel maiori ne
ceſſitate exiſtūt. De quarto qualiter. ſcꝫ ſuf-
fragia que ꝓ eis fiunt ſcire poſſunt. ſciendū
ꝙ ſm̄ auguſtinum ſcire poſſunt tribus mo-
dis. Primo ꝑ diuinā reuelationē qñ. ſ. deus
hoc eis reuelat. Secūdo ꝑ bonoꝝ angelorū
manifeſtationē. Angeli em̄ qui hic ſemꝑ no-
biſcū ſunt. ⁊ omnes actus noſtros cōſiderāt
in inſtanti quaſi ad eos pñt deſcēdere. ⁊ eis
protinus nūciare. Tertio ꝑ animarum hinc
exeuntiū intimatōeꝫ. Anime em̄ que de hoc
mūdo trāſeūt. hec ⁊ alia eis nūciare poſſunt
Quarto nihilominus ſcire poſſunt per expe
rientiam ⁊ reuelationē. Cū em̄ a penis ſe re
leuari ſentiūt ſuffragia ꝓ ſe fieri cognoſcūt
¶ F Circa tertiū huius ſcđe ptis. ſ. illos ꝑ
quos fiunt. ſciēduꝫ ꝙ ipſa ſuffragia ſi pro-
deſſe debēt. oportet ꝙ fiant ab his qui ſunt
in charitate. Naꝫ ſi per malos fiunt ꝓdeſſe
nō poſſunt. Unde legit͛ ꝙ dū quidā miles in
lecto cum vxore eſſet. ⁊ luna valde lucens ꝑ
rimas intraret. mirabat͛ quō homo rōnalis
creatori ſuo nō pareret. cū eideꝫ creature ir-
rationales parerent. Et dum cuidam militi
defuncto qui ſibi fuerat familiaris detrahe-
ret. ſubito ille qui mortuus fuerat in thala-
mum introiuit. et dixit illi. Amice noli male
ſuſpicari de aliquo ⁊ condona mihi ſi quid in
te peccaui. Cūq; ſuper ſtatu ſuo interrogare
tur dixit. Varijs penis affligor precipue qꝛ
tale cimiterium violaui ⁊ ibi quendam vul-
nerās cum cappa ſua expoliaui. que mihi ſu
perponitur ⁊ vno monte magis me premit.
Rogauitq;. vt pro ſe orationes fieri faceret
Cum autem ille ſibi diceret. an vellet ꝙ a ta
li ſacerdote ipſas orationes faceret fieri. il-
le ad hoc nihil reſpondēs caput more rēnuē
tis cōcuſſit. Deinde dixit. ſi vellet ꝙ talis he
remita pro ſe oraret. Cui ille vtinaꝫ pro me
oraret. Quod cum ſe facturum promitteret
ille ait. Et ego dico tibi quia ab hac die vſq;
ad duos annos tu etiam morieris. Sicq; il
le diſparuit. ⁊ miles vita ſua in melius muta
ta in dño obdormiuit. Quod aūt dictum eſt
ſuffragia facta per malos prodeſſe nō poſſe
intelligendum eſt. Niſi ſint opera ſacramen
talia. vt eſt celebratio miſſe. que a malo mi-
niſtro violari nō poteſt. Uel niſi ipſe defun-
ctus vel aliquis eius amicus. aliquibus etiā
malis aliqua diſpēſanda reliquiſſet. Que ta
men cōtinuo diſpēſare debent. ne ſibi cōtin-
gat qđ cuidaꝫ contigiſſe legitur. Miles em̄

quidā in bello karoliᷓ magni. vt ait turpinus
cū mauris pugnaturus. rogauit cognatū ſu
um. vt ſi in bello moreretur equū ſuū vende
ret ⁊ pauperib' ꝓciū daret. Quo mortuo cū
equ' ſibi nimis placeret eū ſibi retinuit. Et
poſt modicū tp̄is defunctus ei tanꝙ ſol re-
fulgens apparuit dicēs. Cognate bone per
octo dies me feciſti pati penas in purgato-
rio ꝓpter equū cui' ꝓciū vt dicerā paupibus
nō dediſti. Sʒ impugne nō feres. hodie eñi
ferent aiaʒ tuā in infernū diaboli. ⁊ ego pur
gatus vado in regnū dei. Et ecce ſubito in
aere audit' eſt clamor velut leonū. vrſorum
⁊ luporū. ⁊ ipſum de medio abſtulerunt.

De quattuor coronatis clix. A

Quattuor coronati fue
runt. ſeuerus. ſeuerian'. carpo-
forus. ⁊ victorinus. qui iubente
diocletiano vſqʒ ad mortē ictib'
plumbatorū ceſi ſunt. horū noia cū reperiri
non poſſent. que tamen poſt multos annos
dño reuelante reperta ſunt ſtatutum fuit vt
eorū memoria ſub nominibus aliorūʒ quinqʒ
martirū ſcʒ claudij. caſtorij. ſimphoriani. ni
choſtrati. ⁊ ſimplicij recolerēt. q̇ poſt duos
annos a martyrio predictorum paſſi ſunt.
Iſti eñi martires cū oēm ſculpture artē ha-
berent ⁊ diocletiano idolū quoddā ſculpere
nollēt. nec ſacrificare aliquaten' ꝯſentirēt.
iuſſu ipſi' diocletiani in loculos plūbeos vi-
ui miſſi ſunt. ⁊ ſic i mari ꝓcipitati circa ānos
dñi ducenteſimooctuageſimoſeptimo. Sub
noibus igitur iſtorū quinqʒ ſtatuit melchia
des papa ꝓdictos quattuor honorari ⁊ quat
tuor coronatos vocari ante. ſcʒ ꝙ eorū noia
reperirētur ⁊ licet poſtmodū noia repta fue
rint. vſus tamen obtinuit. vt quattuor coro
nati deinceps vocarentur.

De ſancto Theodoro. clx A

Theodorus i vrbe mar
manitanorum ſub diocletiano ⁊
maximiano martiriū paſſus eſt
Cui cū preſes diceret ꝙ ſacrifi-
caret. ⁊ priſtinā militiā reciperet. reſpondit
theodorus. Ego milito deo meo ⁊ filio eius
ieſu xp̄o. Cui preſes. ergo deus tuus filium
habet. Cui theodorus. etiaʒ. Ad quē preſes
poſſemus eum cognoſcere. Et theodorus
Eum vtiqʒ poteſtis cognoſcere. ⁊ ad euʒ ac
cedere. Datis igitur inducijs ſancto theo-
doro. vt ſacrificaret templū martis deorum
noctu ſanctus introiuit: ⁊ igne ſuppoſito to
tum illud ſuccēdit. qui a quodā qui hoc vidit
accuſatus. in carcerē vt fame ibi moreretur
recluſus eſt. Cui dominus apparens dixit.
Confide ſerue mi theodore. quia ego tecuʒ
ſum. tunc turba multa dealbatorū virorum
clauſo hoſtio ad eum veniens cū eo pſallere
cepit. quod videntes cuſtodes territi fuge-
runt. Cum autem inde eductus fuiſſet. ⁊ ad
ſacrificia inuitaretur ait. Si carnes meas
igne cremaueris ⁊ varijs ꝯſumas ſupplicijs
donec fuerit ſpūs in naribus meis non de-
negabo deum meum. tunc ad ꝓceptuʒ preſi
dis in ligno ſuſpenditur. ⁊ vngulis ferreis
tam crudeliter latera eius raduntur. vt etiā
eius coſte nudarētur. ad quem preſes. Uis
theodore nobiſcū eſſe aut cuʒ xp̄o tuo. Cui
ille. Cum xp̄o meo. ⁊ fui. ⁊ ſum. ⁊ ero. Tunc
iuſſus eſt igne cremari. In quo quidē igne
ſpiritū emiſit. ſed tamē corpus eius ab igne
illeſum permāſit. circa annos dñi. cclxxxvij.
Odore vero ſuauiſſimo omnes repleti ſunt
⁊ audita eſt vox dicēs. Ueni dilecte mi intra
in gaudiū dñi tui Celuʒ quoqʒ apertū multi
viderunt.

De ſancto Martino. clxi A

Martinus quaſi matrē
tenens. i. bellum contra vicia et
peccata vel martinus quaſi mar
tirum vnus. Fuit enim martir
ſaltē volun tate ⁊ carnis mortificatione. vel
martinus interpretatur quaſi irritans vel
prouocans ſeu dominans. Ipſe nāqʒ ꝑ me-
ritum ſue ſanctitatis irritauit diabolum ad
inuidiam. prouocauit dñm ad miſericordiā
dominatus eſt carni ſue per macerationem
continuam Cui ſcʒ carni ratio ſiue animus
dominari debet. vt dicit dioniſius in epiſto-
la ad demophilū ſicut dñatur dñs ſeruo aut
pater filio. aut ſenior laſciuo iuuēculo Eius
vitam ſeuerus cognomēto ſulpicius diſci-

pulus ſancti martini quē gēnarius inter il-
luſtres viros cōnumerat ſcripſit.

Martinus ſabarie pan-
noniorū opido oriūdus. ſʒ intra
italiam papie alitus. cum patre
ſuo tribuno militū ſub ꝯſtantio
⁊ iuliano ceſaribus militauit. nō tamē ſpon
te. qr ab infantia diuinitus inſpiratus cū eſ
ſet annorū. xij. inuitis parētibus ad eccleſiaʒ
fugit ⁊ cathecuminū ſe fieri poſtulauit. ⁊ ex
tunc heremū intraſſet niſi carnis ifirmitas
obſtetiſſet. Sed cū ceſares decreuiſſent vt
veteranorum filij pro patribus militarent.
martinus cū eſſet annorū quindecim ad mi
litandū cogit' vno tm̄ ꝯtentus ſeruo. cui ta-
mē martinus ſeruiens ſepius miniſtrabat
⁊ calciamēta detrahebat atqʒ tergebat. quo
dam hiemali tempore per portaʒ ambianē-
ſiū trāſiens. pauperē quēdam nudum obuiū
habuit qui dū a nullo elemoſinam accepiſſʒ
Martinus hunc ſibi ſeruatū intelligēs. ar-
repto enſe clamidē que ſibi tm̄ ſuperat diui-
dit. ⁊ partē pauperi tribuēs reliqua rurſus i
duitur Sequēti igit' nocte xp̄ʒ clamidis ſue
parte qua pauperē texerat veſtitū vidit ip̄m
qʒ ad circūſtātes angelos ſic loquētēʒ audi-
uit martinus adhuc cathecumin' hac meve
ſte contexit. Unde vir ſctūs nō in gloriā ela
tus: ſʒ dei bonitatē cognoſcēs cū eſſet anno
rum decē ⁊ octo baptizari ſe fecit ⁊ adhuc ad
inſtantiam tribuni ſui q̇ tp̄e ſui tribunatus
expleto ſe ſeculo abrenūciaturū ꝓmittebat
ꝑ bienniū militauit. Interea irruentib' in-
tra gallias barbaris. iulian' ceſar ꝯtra eos
pugnaturus pecuniā militib' erogauit. At
martinus nolens deinceps militare. dona-
tiuū recipere noluit. ſʒ ceſari dixit. Xp̄i ego
miles ſum pugnare mihi nō licet. Indigna
tus iulianus dixit ꝙ nō religionis gratia. ſʒ
metu belli imminentis militie renūciaret.
Cui martin' intrepidus rñdit. Si hoc igna
uie nō fidei aſcribit' craſtina die ante aciē in
ermis aſtabo. ⁊ in noie xp̄i ſigno crucis non
clipeo ꝓtectus aut galea hoſtiū cuneos pe-
netrabo ſecur' Uñ cuſtodiri iubet' vt inermis
vt dixerat barbaris obijceret'. Sʒ die ſequē
ti hoſtes legationē miſerūt ſua oia ſeqʒ dan
tes. Unde nō dubiū eſt meritis ſancti viri ta
leʒ victoriā ſine ſanguine datā eſſe. Exinde
relicta militia ad ſanctū hilariū pictauēſem
ep̄m perrexit. ⁊ ab eo acolitus ordiatus mo
netur a dño per ſoporē vt parentes ſuos ad
huc gentiles viſitaret. Profect' igitur mul
ta aduerſa paſſurum ſe eſſe predixit. Nā in
ter alpes incidit in latrones. Cūqʒ vnus ſe
curim in caput eius vibraſſet. ictū ferientis
dextre ſuſtinuit alter Uinctis tamē poſt ter
gum manib' vni eorū cuſtodiēdus traditur
Percunctanti vero latroni an timuiſſet. re
ſpōdit nunꝙ ſe ita fuiſſe ſecurum: qr ſciret
miſericordiā dei maxime in tēptationibus
affuturam. Incipiēſqʒ latroni predicauit et
ip̄ʒ ad fidē xp̄i cōuertit. Qui martinū ad viā
reducens laudabilem poſtmodū vitā duxit
B Cum aūt mediolanū preteriſſʒ diabo
lus in humana ſpecie ſibi obuius fuit ⁊ quo
tenderet reqſiuit. Cui cū reſpōdiſſet ſe quo
eū dñs vocaret tendere ait. Quocūqʒ ieris
diabolus tibi aduerſabit'. Cū aūt martinus
ſibi reſpondiſſet. dñs mihi adiutor eſt. nō ti
mebo q̇d faciat mihi homo ſtatim ille eua-
nuit. Itaqʒ matrē cōuertit. pater vo in erro
re ꝑmāſit. ſed cū hereſis arriana ꝑ totū orbē
pullularet. ⁊ ille pene ſolus obſiſteret publi
ce ceſus ⁊ de ciuitate eiect' mediolanuʒ re-
dijt. ⁊ ibi ſibi mōaſteriū ſtatuit. ſʒ idē ab arri
anis eiectus ad inſulā gallinariā cū vno ſo
lo preſbitero perrexit. vbi elleborū gramen
venenatum inter alias herbas in cibū ſum-
pſit. ⁊ vicinā mortē ſentiens omne periculū
⁊ dolorē virtute orationis fugauit. Audiēs
vero ꝙ beatus hilarius de exilio rediret ob
uiam ei ꝓfectus eſt ⁊ iuxta pictauū monaſte
riū ordinauit. Ubi cū quēdā adhuc cathecu
minum haberet parūper a mōaſterio diſce-
dēs ⁊ rediēs reperit eū ſine baptiſmo defun
ctum. queʒ in cellā ducēs ⁊ ſup eius corpus
ſe ꝓſternēs. ip̄m ſua orōne ad vitā priſtinaʒ
reuocauit. Idē vero homo referre cōſueuit
ꝙ dū ſup eū data ſentētia obſcuris locis de
putat' fuiſſet ꝑ duos angelos iudici eſt ſug
geſtū hūc eſſe ꝓ quo martin' oraret. Iuſſuʒ
eſt igit' vt ꝑ ip̄os duos reduceret'. ⁊ martino

viuus redderet. Aliū inſup qui laqueo vitaȝ
finierat vite reſtituit. Verū cū plebs turoni
ca epo careret ipm plurimū renitētē ſibi or-
dinari petijt. Quidā aūt ex epis q̄ cōuenerāt
eo ꝙ deformis eſſet habitu ⁊ vultu deſpica-
bilis reſiſtebāt. Inter quos precipu⁹ fuit q̄-
dam noīe defenſor. Sed cū lector tūc deeſ-
ſet. quidā accepto pſalterio primū quē inue
nit pſalmū legit. vbi verſus hic erat. Ex ore
infantiū ⁊ lactentiū pfeciſti laudē. vt deſtru
as inimicū ⁊ defenſorē. Et ſic ille defenſor
eſt ab oībus cōfutat⁹. Ordinatus itaqȝ epi-
ſcopus cū populi tumultum nō ferret duo-
bus fere milibus extra vrbem monaſteriuȝ
cōſtituit. vbi cū octuaginta diſcipulis i mul
ta abſtinentia vixit. Nam ibi vinū nemo bi
berat niſi quem infirmitas coegiſſet. Mol
lior habitus ibi pro crimine erat. Plurime
ciuitates de his epiſcopos eligebant. Cum
quidā ſub noīe martiris colerētur ⁊ a marti
no nil de eius vita vel merito inueniri poſſȝ
quadam die ſuper ſepulchrū ſtās orauit do-
minum vt quis eſſet vel cuius meriti indica
ret. Cōuerſus ad leuā vidit vmbrā nigerri-
mam ſtare. Qui a martino adiuratus dixit
ſe latronē fuiſſe ⁊ ob ſcelus percuſſum eſſe.
Continuo igitur martinus altare deſtrui pce-
pit. ¶ Legit̄ quoqȝ in dialogo ſeueri et
galli diſcipulorum ſancti martini vbi multa
ſuppleta ſunt q̄ in eius vita ſeuerus dimiſe
rat ꝙ martinus quodā tempore valentinia-
num imperatorē p quadā neceſſitate adijt. ſȝ
ille ſciens eū velle petere ꝙ ipſe nolebat da
re. fores palatij ſibi claudi fecit. At martin⁹
ſemel ⁊ iterū paſſus repulſam. cilicio obuo-
lutus ⁊ cinere cōſperſus. p vnā hebdomadā
cibi ⁊ pot⁹ abſtinētia macerat̄. Tūc monen
te angelo ad palaciū venit ⁊ nullo ſibi phi-
bente ad imperatorē vſqȝ peruenit. queȝ cum
venientē videret iratus. quia fuiſſet admiſ
ſus ei aſſurgere noluit donec ſellam regiaȝ
ignis operiret: ⁊ ipſum imperatorem a par
te poſteriori ignis ſuccēderet tūc ſacto mar
tino iratus aſſurgens virtuteȝ diuinā ſe ſen
ſiſſe cōfeſſus eſt: multūqȝ ipſum cōplectēs
ſibi omnia anteq̄ rogaret cōceſſit multaqȝ
munera obtulit. ſed martinus non accepit.

In eodē quoqȝ dialogo legit̄ qualiter tertiū
mortuū ſuſcitauit. Cū enim quidā iuuenis
defunctus fuiſſet. ⁊ mater p reſuſcitatione
filij beatū martinū lachrimis exoraret. iſte
in medio cāpi vbi erat innumerabilis multi
tudo gentiliū genua flexit. ⁊ cūctis vidētib⁹
puer ſurrexit. qua ppter oēs illi gentiles ad
fidem xpi cōuerſi ſunt. Eidē quoqȝ viro ſctō
obediebāt etiā inſenſibilia vegetabilia ⁊ ir-
rationabilia. Inſenſibilia ſicut ignis ⁊ aqua
nam cū in quodā phano ignē miſiſſet. in do-
mo primā adherēte agēte vento flamma fe
rebat̄. Tūc martin⁹ ſup tectū domus aſcen
dens obuiū ſe aduenientib⁹ flāmis inſeruit.
Mox cōtra vim venti flāma torquet̄ vt con
flictus q̄dā cōpugnātiū inter ſe elemētoruȝ
videret̄. Nauis etiā quedā cū piclitaret̄ vt in
pdicto dialogo legit̄. quidā negociator nec
dum xpianus exclamauit. De⁹ martini eri-
pe nos. Et ſtatim tranquilitas magna ſuc-
ceſſit. Similiter vegetabilia. Nā cū in quo-
daȝ loco templū antiquiſſimū diruiſſet. ⁊ ar
borem pini diabolo dedicatā vellet excidere
obſiſtentibus ruſticis ⁊ gentib⁹ vn⁹ eorū di-
xit. Si de deo tuo fiduciā habes. nos hanc
arborē ſuccidem⁹ tu eā ſuſcipe ⁊ ſi tecuȝ eſt
deus tu⁹ vt dicis euades quo annuente ſuc
ciſe arbori. ⁊ iam verſus eū ibidem ligatum
cadenti ſignū crucis oppoſuit: ⁊ in aliā par
tem rediens ruſticos qui in tuto loco erant
fere oppreſſit. Qui viſo miraculo ad fidem
cōuerſi ſunt. Irrationabilia quoqȝ aīalia ſibi
pluries obedierūt: ſicut legitur in predicto
dyalogo. Cū enī canes lepuſculū inſequētes
vidiſſet: imperauit canib⁹ vt aīal inſeq̄ deſi-
ſterent. Mox illi cōſtiterūt: ⁊ quaſi vincti in
ſuis veſtigijs fixi manſerūt. Serpēs etiā qui
dam cū fluuiū quēdā natādo trāſiret: marti-
nus ait ad ſerpētē. In noīe dni iubeo te re
dire. Mox ſe ad vbū ſcti retorſit ⁊ in ripaȝ
aliā trāſmeauit. Et ingemiſcēs martin⁹ ait
Serpētes me audiūt ⁊ hoīes nō audiūt. Ca
nis ſimiliter quidaȝ cū in quēdā ex martini di-
ſcipulis latraret: ille ad eū cōuerſus ait. In
noīe martini iubeo te obmuteſcere. Canis
cōtinuo obmutuit ac ſi linguā habuiſſet ab-
ſciſam. ¶ Fuit aūt btūs martinus mul

te humilitatis. Nam leproſum quendam
cūctis horribilem pariſius obuium habens
ipſum oſculatus eſt atqȝ benedixit ſtatimqȝ
mundatus eſt In ſacrario quoqȝ reſidens
cathedra vſus eſt Nam nunq̄ in eccleſia vn
q̄ cum ſedere conſpexit. Sedebat autē in
cellula ruſticana quas tripodes vocāt Mul
te dignitatis: quia par apoſtolis dictus eſt
⁊ hoc ppter gratiam ſpūſancti q̄ in euȝ in
ſpecie ignis ad robur deſcēdit: ſicut fuit in a
poſtolis. Vn̄ ⁊ apli frequēter cū tanq̄ com-
parem viſitabāt. Legit̄ enī i pdicto dyalogo
ꝙ quadā vice dū martin⁹ i cella ſol⁹ ſederet
⁊ ſeuerus ⁊ gallus ei⁹ diſcipuli p̄ forib⁹ expe
ctarent: ſubito mirabili cōcuſſi horrore plu
res in cella audiūt inſimul colloquētes. De
quo cū poſtmoduȝ martinū requiſiſſent ille
ait Dicā vobis. Sed vos queſo nulli dicatis
Agnes tecla ⁊ maria ad me venerunt. Nec
tm̄ illa die ſed ſepius ſe ab eis cōfeſſus eſt vi
ſitari. Et petrū ⁊ paulū aplos a ſe ſepe vide
ri phibuit. Multe iuſticie. Cū enī ab impe-
ratore noīe maximo inuitat⁹ fuiſſet: ⁊ mar
tino poculū prio fuiſſet oblatū ſperantibus
cūctis: vt poſt ſe regi tribueret pſbytero ſuo
dedit. nullū eſtimās digniorē q̄ poſt ſe debe
ret bibere: ⁊ indignuȝ iudicās: ſi aut regem
aut regis primos pſbytero ptuliſſet. Mul
te patientie. Tantā enī in omnibus patien
tiam ſeruabat ꝙ cū eſſet ſummus ſacerdos
impune ſepe a clericis ledebatur: nec a ſua
eos ppter hoc charitate repellebat. Nemo
illū vnq̄ vidit iratuȝ: nemo merentē: nemo
ridentem. Nunq̄ in illius corde niſi xpus.
nūq̄ in illius ore niſi pietas: niſi pax: niſi mi
ſericordia inerat. Legit̄ quoqȝ in pdicto dya
logo ꝙ dū martinus quadā vice in veſte hiſ
pida: nigro ⁊ pendulo pallio circūtectus ſup
aſellū pcederet: equis de cōtra venientib⁹ expa
uefactis: milites in terrā ſaltu pcipiti ſe de-
derūt: ⁊ martinū arripiētes grauiter vbera
uerūt. Ille aūt q̄ſi mut⁹ cedentib⁹ terga pbe
bat. Sȝ magis illi furebāt. eo ꝙ ille q̄ſi non
ſentiens vbera illata cōtemnere videretur
Protin⁹ autē aīalia adeo humo fixa perma
nebant vt q̄ntūcunqȝ flagellata velut ſaxea
moueri nō poſſent quouſqȝ ad martinū re-

deuntes: ⁊ peccatū ſuū ꝙ ignorāter in eum
cōmiſerat cōfitentes ille eis licentiā dedit:
⁊ gradu cōcito aīalia pceſſerūt. Multe aſſi
duitatis in orando. Quia vt in legenda ſua
dicitur: nunq̄ vllū horaruȝ momentū prete
rijt: quo nō aut orōni aut lectioni incūberet
Inter legendū tn̄ ⁊ operandū nunq̄ aīm ab
orōne laxabat. Nā vt fabris ferrarijs mos
eſt qui inter operandū p quodā laboris le-
uamine incudem feriunt: ita martinus duȝ
aliquid ageret ſemper orabat Multe auſte
ritatis in ſeipſo. Refert enim ſeuerus i epi-
ſtola ad euſebiuȝ: ꝙ cuȝ martinus in quādā
villā ſue dioceſis veniſſet: ⁊ clerici lectuȝ ſi-
bi plurimo ſtramine preparaſſent ille ibidē
requieſcens inſuetam molliciem perhorre
ſcit quippe qui nuda humo vno tantuȝ cili-
cio ſuperiecto cubare cōſueuerat. Itaqȝ per
motus iniuria ſurgēs ſtramentuȝ oē piecit
⁊ ſe ſup nudā humum collocauit. Circa me
diam vero noctem tota illa palea igne accē
ditur: ⁊ martinus excitatus duȝ exire tem-
ptaret ſed nequiret ab igne capit̄ ⁊ ei⁹ iam
veſtimenta vrunt̄. Rediēs vero ad ſolitū orō
nis cōfugiū ⁊ crucis emittens ſignaculum
in medio ignis intactus pmāſit ⁊ flammas
ſenſit orantes q̄s male expertus erat vrētes
Monachi igitur excitati cōcurrūt ⁊ marti-
nuȝ quē iam cōſumptum putabāt de medio
flāmarū illeſum educunt. Multe cōpaſſio-
nis erga delinquentes q̄r oēs volētes peni
tere cōpaſſionis ſinu recipiebat. Nā ⁊ cum
diabolus martinuȝ reprehēderet cur ſemel
lapſos ad pniam reciperet eidem reſpōdit.
Si tu ipſe o miſerabilis ab hominū infeſta
tione deſiſteres ⁊ te factorū tuorū peniteret
ego tibi cōfiſus in dño xpi miſericordiā pol
licerer. Multe pietatis erga pauperes. Le
gitur in pdicto dyalogo ꝙ martinuȝ in qua
dam feſtiuitate ad eccleſiam tendentē pau-
per quidā nudus ſecutus eſt. Martin⁹ autē
archydiacono pcepit vt egentē veſtiret ſȝ cū
hoc ille facere diſtuliſſet. ingreſſus martin⁹
ſecretarium tunicam ſuam illi tribuit ⁊ con
tinuo abſcedere iuſſit. Cum ergo archydia
con⁹ moneret vt ad ſolēnia peragēda pcede
ret ille de ſe loquēs reſpōdit ſe ire nō poſſe

donec pauper veſtem accipiat. Archidiaco-
nus vero nō intelligēs: qꝛ cū extrinſecus cap
pa tectus eſſet: ipm̄ nudū interius non vide
bat. ꝑ pauperē nō adeſſe cauſatꝛ. At ille inquit
Mihi veſtis deferatꝛ: ⁊ pauper nō deerit ve
ſtiendus. Cōpulſus ille ad foꝝ vadit: ⁊ qnqꝫ
argēteis tunicā vilē ⁊ curtā que dicitꝛ penu-
la quaſi pene nulla rapiens. ante pedes mar
tini irat⁹ ꝓiecit. Quā ille ſecreto induit. Cu
ius manice vſqꝫ ad cubitū: ⁊ longitudo vſqꝫ
ad genua ꝓtēdebantꝛ. Et ſic miſſam celebra
turus ꝓcedit. Dū aūt miſſam celebraret glo
bus igneus ſuꝑ caput eius apparuit ⁊ a mul
tis ibidē viſus fuit. Ob hoc par apl'is dicitur
Huic aūt miraculo addit magiſter iohānes
beleth: ꝙ cū in miſſa man⁹ ad deū: vt moris
eſt leuaret: manicꝫ lineis retro labētibus cū
nec brachia eius eſſent groſſa: nec multum
carnoſa: nec ꝑfata tunica ꝓtēderetur niſi vſ
qꝫ ad cubituꝫ remāſerūt eadē brachia nuda
Tūc miraculoſe torques aurei ⁊ gēmati de-
feruntꝛ ab angelis: ⁊ brachia decenter operi
untur. Quē etiā tonſam quadā vice conſpici
ens euangelicū inquit mandatū iſta comple
uit. Duas tunicas iſta habuit: ⁊ vnā nō habē
ti largita eſt: ita ⁊ vos inquit facere debetis
Multe ꝑtātis erga demones expellendos.
Sepe eiꝫ ipſos demones ex hoībus expulit
Legitꝛ etiā in predicto dialogo ꝙ quedā vac-
ca a demone agitata cū vbiqꝫ ſeuiret: ⁊ mul
tos cōfoderet ⁊ ꝟſos martinū ⁊ ſocios ſuos
in itinere furibunda concurreret: ille manu
eleuata ipām ſiſtere iubet. Qua immobili ꝑ
manente vidit demonē dorſum illius inſidē
tem. Quē increpās diſcede inquit funeſte de
pecude: ⁊ innoxiū aīal agitare deſiſte. Quo
ꝓtin⁹ diſcedēte vacca ad eius pedes ꝓſterni
tur: ⁊ ad eius imperiū omni manſuetudine
ad gregē ſuū reuertitꝛ. Multe ſubtilitatꝫ er
ga eos cognoſcendos. Demones eiꝫ ſibi ita
conſpicabiles reddebantꝛ: vt aperte ab ipſo
ſub quacūqꝫ imagine viderentur. Naꝫ iter-
dum demones in iouis perſonaꝫ plurimuꝫ
qꝫ mercurij aliquando veneris vel minerue
transfiguratos ſe eius vultibus increpabāt
Mercuriū maxime pat ebatur infeſtū. Io-
uem brutū atqꝫ hebetē eſſe dicebat. Quadam
etiam vice diabolus in forma regis purpu-
ra ⁊ dyademate: ⁊ aureis caligis ornatus ſe
reno ore letaqꝫ facie ſibi apparuit. Cūqꝫ diu
ambo tacuiſſent. agnoſce inqt martine queꝫ
colis. Chriſtus ego ſum deſcenſurus ad ter
ras prius me manifeſtare tibi volui. Ad hoc
cum adhuc martinus admirans taceret rur
ſus ait. Martine cur dubitas credere cum
me videas. Chriſtus ego ſum. Tūc ille a ſpi
ritu ſancto doctus ait. Dñs ihesus xp̄s non
ſe purpuratū: nec dyademate renitentē ventu
rum eſſe ꝑdixit. Ego xp̄m niſi in eo habitu ⁊
forma qua paſſus eſt: niſi crucis ſtigmata ꝑ-
ferentē veniſſe nō credā. Ad hāc vocē ille di-
ſparuit: ⁊ totā cellaꝫ fetore compleuit. E
Martinus igitꝛ obituꝫ ſuū ante ꝑſciuit: quē
etiā fratribus reuelauit. Interea candacen
ſem dioceſim cā ſedande diſcordie viſitauit.
Pergēs ergo vidit mergulos in flumine pi
ſcibus inſidiantes: ⁊ quoſqꝫ capientes. For-
ma inquit hec demonū eſt. Inſidiātur incau
tis: capiūt neſciētes. captos deuorāt: ſatura
ri nequeūt deuoratꝫ. Imperat igitꝛ vt relicto
gurgite deſertas peterēt regiones. Statim
qꝫ grege facto montes ſiluaſqꝫ petierūt. In
illa igitꝛ dioceſi aliquādiu cōmoratus virib⁹
corporis cepit deſtitui ⁊ diſcipulis indicat ſe
iam reſolui. Tūc omnes flentes cur nos in
quiunt pater deſeris aut cui nos deſolatos
relinquis. Inuadent eiꝫ gregem tuū lupi ra
paces. Et ille eoꝝ motus precibus fletibuſ-
qꝫ flens quoqꝫ ſic orauit. Dñe ſi adhuc popu
lo tuo ſum neceſſarius nō recuſo laborē fiat
volūtas tua. Dubitauit eiꝫ pene quid malleꝫ
qꝛ nec hos deſerere nec a chriſto volebat diu
tius ſeparari. Itaqꝫ cū aliquādiu moleſtia
febrū teneretꝛ: ⁊ a diſcipulis ſuis rogaretꝛ: vt
in lectulo ſuo vbi in cilicio ⁊ cinere decumbe
bat ſtramētū aliquod poneretꝛ nō decet inqt
filij xp̄ianū niſi in cilicio ⁊ cinere mori. Ego
ſi vobis aliud exemplum relinquo ipſe pecca
ui. Oculis ac manibus in celum ſemper in-
tentus: inuictū ab orōne ſpm̄ nō relaxabat.
Et cum ſupinus ſemꝑ iaceret ⁊ a preſbyte-
ris rogaretur: vt corpuſculum mutatione la
teris releuaret: ſinite me inquit fratres: ſini
te celū poti⁹ reſpicere ꝙ terrā: vt ſpiritus ad

dominū dirigatur. Et hec dicēs vidit diabo
lum aſſiſtere. Quid hic inquit aſtas cruēta
beſtia. Nihil in me funeſtū reperies: abrahe
me ſinus recipiet. Et in hac voce ſub archa
dio ⁊ honorio qui ceperūt circa annū domi-
ni. cccc.xlviij. vite eius. lxxxi. ſpirituꝫ deo red
didit. Vultuſqꝫ eius tanꝙ iam glorificatus
reſplenduit: ac chorus angelorū ibidē con-
cinens a multis auditus fuit. Ad eius tran
ſitum pictaui ſicut turonici conuenerūt: ibi-
qꝫ magna altercatio orta eſt. Dicebant eniꝫ
pictaui. Noſter eſt monachus nos reqrim⁹
commendatū. Quibus illi. Vobis eſt abla-
tus: nobis a deo donatus. Nocte igitur me
dia pictaui omnes penitus ſopiuntur ⁊ ſic a
turonicis per feneſtrā eiectus: per ligerim
nauigio ad vrbē turonicā cū magno gaudio
deportatur. Beatus autē ſeuerin⁹ coloniē-
ſis ep̄s cū die dñica loca ſancta poſt matuti-
nas more ſolito circuiret: illa hora qua vir
ſanctus obijt: angelos cantantes in celo au
diuit. Vocanſqꝫ archidiaconē interrogat ſi
aliquid audiret Et cū ſe nihil audire diceret
⁊ archiep̄s: vt diligēter auſcultaret mōeret
cepit ſurſuꝫ collū extēdere: aures erigere: ⁊
ſuꝑ ſummis articulis baculo ſuſtētante ſta
re. Sed dū archiepiſcop⁹ ꝓ eo oraſſet: quaſ
dam in celo voces audire ſe dixit. Cui archi
epiſcopus. Dominus meus martinus eſt
qui migrauit e mūdo ⁊ nūc angeli eū in celū
deferunt. Demones autem affuerūt q̇ eum
retinere voluerūt: ſed nihil ſuum in eo repe
rientes cōfuſi ceſſerūt. Archidiaconus igitꝛ
diem ⁊ horam notauit: ⁊ tunc martinuꝫ mi
graſſe cognouit. Seuerus etiam monach⁹
qui vitam eius ſcripſit: cum poſt matutinas
leuiter obdormiſſet: ſicut ipſe in quadā epi-
ſtola teſtatur: ſanctus martinus albis indu
tus vultu igneo ſtellantib⁹ oculis: crine pur
pureo: tenens librū in manu dextra quē de
vita eius idem ſeuerus ſcripſerat. eideꝫ ap-
paruit. Cunqꝫ poſt bñdictionē in celū con-
ſcendere ipſum videret: ⁊ cum eo aſcendere
cuperet euigilauit. Poſt hoc auteꝫ nuncijs
venientibus eadem nocte ſanctuꝫ martinū
migraſſe audiuit F Eo quoqꝫ die ſan
ctus ambroſi⁹ mediolaneñ. epiſcopus miſ-
ſam celebrans ſuꝑ altare inter ꝓphetiaꝫ et
epiſtolā obdormiuit: ⁊ cū nullus eū excitare
preſumeret ⁊ ſubdiaconus niſi ipſo iubē
te ep̄lam nō auderet legere: tranſactis dua
rum vel triū horarū ſpacijs excitauerūt euꝫ
dicētes. Iam hora preterijt ⁊ ppl's valde laſ
ſus expectat. iubeat dñs noſter vt clericus
epiſtolam legat. Ad quos ille. Nolite turba
ri. Frater enim meus martinus ad deū mi-
grauit: ⁊ ego eius funeri interfui ⁊ obſequi
um prebui: ſed vltimā orōnem vobis excitā
tibus explere non valui. Tunc illi dieꝫ ⁊ ho
ram notantes inuenerunt ſanctuꝫ martinū
tunc migraſſe ad celum. Cappā eius vt ait
magiſter iohānes beleth reges francie in ꝑ
lijs portare cōſueuerūt. Vñ ipſius cappe cu
ſtodes capellani dicebantꝛ. Poſt mortē aūt
eius anno. lxiiij. cū hrūs perpetuus eius ec
cleſiam magnifice ampliaſſet ⁊ in eā corpus
eius transferre vellet. ſemel ⁊ bis ⁊ tertio ie
iunijs ⁊ vigilijs inſiſtentes ſepulchruꝫ eius
nullatenus mouere potuerūt. Cūqꝫ vellent
dimittere quidā ſenex pulcherrimus appa-
ruit eis dicēs. Vſquequo tardaris. Nō vide
tis ſanctum martinū paratuꝫ iuuare vos ſi
manus apponitis. Tunc ille cum eis ma
nus appoſuit ⁊ cū ſumma velocitate ſepul-
chrum leuauerūt ⁊ in loco vbi nūc colitꝛ po-
ſuerunt. Senex aūt ille poſt hoc nuſꝙ com
paruit. Hec trāſlatio i meſe iulij celebratur
Refert Odo abbas cluniaceñ. ꝙ tūc omēs
campane in oībus eccleſijs nullo tangente
pulſabantꝛ ⁊ oēs lampades diuinitus accen
debantur. Fertur qꝫ ꝙ tunc duo ſocij erant
quorū vn⁹ erat cecus ⁊ alter cōtractus. Ce-
cus aūt ꝯtractū ferebat ⁊ ꝯtractus ceco viā
demōſtrabat. Sicqꝫ taliter mēdicātes mul
tam pecuniā acquirebāt. Audiētes vero ꝙ
ad corpus ſcti martini multi ſanabātur iſir
mi cū in trāſlatōe eius corpus extra eccl'iaꝫ
ꝓceſſionaliter duceretur: timere ceperunt
ne predictū corpus iuxta domū vbi mane-
bant duceretur ⁊ ſic ipſi forſitan curarētur
Nolebant enim ſanitatem conſequi ne de-
periret materia queſtus ſui Quapropter de
illa ſtrata fugientes ſe ad aliam transfere-
bant per quam corpus nequaꝙ duci puta-

bant. Dum ergo fugerent corpori eius ex improuiſo protinus obuiauerunt. Et quia deus multa bona preſtat inuitis: ambo cõtra eoꝝ voluntatem continuo ſunt curati: licet de hoc plurimũ triſtarentur. Ambroſius autem de ſancto martino ſic ait. Beatus martinus prophani erroris templa deſtruxit vexilla pietatis erexit: mortuos ſuſcitauit ab obſeſſis corporibus demonia ſeua excluſit: ac varijs laborãtes languoribus ſalutis remedio ſubleuauit. Qui ita pfectus inuentus eſt: vt xp̃m texiſſet in paupere: et veſte quã egenus acceperat mũdi dñm induiſſet. O felix largitas qua diuinitas operitur. O clamidis glorioſa diuiſio que militẽ texit et regẽ. O ineſtimabile donũ quod veſtire meruit diuinitatẽ. Digne huic dñe cõfeſſionis tue premia cõtuliſti. Digne ei arrianorũ ſubiacuit feritas. Digne amore martyrij pſecutoris tormenta nõ timuit Quid erit p oblatione integri corpis recepturus: qui p quãtitate veſtis exigue deum veſtire meruit et videre. ſic ſperãtibus cõtulit medicinã: vt alios ſupplicationibus: alios viſu ſaluaret.

¶ De ſancto bricio. clxij. A

Bricius ſancti martini dyaconus eiuſqꝫ plurimũ emulꝰ multa eidẽ ſctõ cõuicia inferebat. Nã cũ quidã paup martinũ requireret. dixit ei bricius. Si illũ delirũ queris proſpice eminus ille eſt enĩ qui quaſi amẽs celũ reſpicit. Cũ igit paup a martino q̃ petierat accepiſſet: vir ſctũs briciũ ad ſe vocãs dixit. An ego tibi delirus videor brici. Qđ cũ ille p̃ verecũdia ſe dixiſſe negaret. ait martinꝰ. Nõ ne aures mee ad os tuũ erãt: q̃uã hoc eminꝰ loqbaris. amẽ dico tibi: qꝛ a dño obtinui vt tu ei in epatu ſuccedas: ſꝫ ſcias multa te in epatu aduerſa paſſurũ. Qđ bricius audiẽs irridebat dicens. Nõne verũ dixi iſtũ delirũ eſſe. Poſt mortẽ igitur ſancti martini bricius in epm̃ eſt electus Qui deinceps orõni vacabat. Et licet adhuc ſupbus tamẽ corpe caſtus erat. Anno aũt epatus ſui triceſimo mulier quedã religioſe veſtita que eius veſtimẽta lauabat cõcepit et filiũ peperit. Tũc oĩs pplus cũ lapidibus ad eius ianuã cõgregatus eſt dicẽs. Diu pietate ſcti martini luxuriã tuã diſſimulauimꝰ ſꝫ iã nequaq̃ pollutas manꝰ oſculari valemꝰ. Illo aũt viriliter hoc negante ait. Adducite ad me infantem Quo allato cũ. xxx. eſſet dierum dixit ad eũ bricius. Adiuro te p filiũ dei: vt dicas corã oibus ſi ego te genui. Et ille. Nõ tu inq̃t es pater meꝰ. Populo aũt vrgẽte: vt q̃s eſſet eiꝰ pater requireret. ille ait. Non eſt hoc meũ ſcire qđ ad me ptinuit. Pp̃ls aũt hoc totum magicis artibus attribuebat dicẽs. Nequaq̃ nobis falſo paſtoris noie dñaberis. Tũc ille p ſui purgatiõe prunas ardẽtes vſqꝫ ad tũbam ſancti martini cũctis videntibus deportauit. Proiectiſqꝫ prunis veſtis eius illeſa apparuit. Et ait. Sicut hoc meũ veſtimentum a prunis mãſit illeſum: ſic corpus meũ a cõtactu mulieris eſt mũdũ. Populo aũt adhuc nõ credẽte ſanctũ briciũ cõtumelijs et iniurijs afficiũt et a ſua dignitate ejiciunt: vt verbũ qđ ſanctus martinꝰ dixerat impleret. Tũc bricius flens papã adijt: et ſeptẽ annis ibidẽ pmanẽs q̃cquid i ſctm̃ martinũ deliquerat penitẽdo deleuit. Populus autẽ iuſtinianũ pfecit: et romã cõtra briciũ miſit: vt epatum ſibi cõtra briciũ defenſaret. Quo cũ tenderet: in ciuitate verſellenſi vitã finiuit: et armeniũ loco eiꝰ populus oĩs pfecit. Septimo igit anno bricius cũ auctoritate pape rediens: ſexto ab vrbe miliario hoſpitium accepit: et armeniꝰ eadẽ nocte ſpm̃ exalauit. Qđ bricius p reuelationẽ cognoſcẽs ait ſuis: vt ſurgerẽt: et ſecũ ad tumulandũ turonen. epm̃ pperarent. Cũ ergo bricius p vnã portã ciuitatẽ ingrederet: ille p aliã mortuus efferebat. Quo ſepulto ſctũs bricꝰ ſedem ſuã accepit: et ſeptẽ poſtmodũ annis pſidens: et vitã laudabilem ducẽs. xliiij. anno epiſcopatꝰ ſui in pace quieuit.

¶ De ſancta helizabeth. Clxiij. A

Elizabeth interpretatur deus meus cognouit vel dei mei ſeptima. vel dei mei ſaturitas. Dicit ergo pmo helizabeth deus meus cognouit: qꝛ deus eã cognouit. id eſt ſuo bñplacito approbauit vel cognouit id eſt noticiã ſue cognitiõis ſibi infudit. Secũdo dicit helizabeth. i. dei mei ſeptima. Ipſa enim habuit ſeptimã dei: vel qꝛ ſeptẽ opibus miſericordie ſe exercuit vel qꝛ nũc eſt in ſeptima etate quieſcẽtiũ perueniura tandem in octauã reſurgentiũ vel pꝑter ſeptẽ ſtatus in quibus fuit. Ipſa nãqꝫ fuit in ſtatu virginali. ſecũdo in ſtatu cõiugali. tertio in ſtatu viduali. quarto in ſtatu actiuo. quinto in ſtatu contemplatiuo. ſexto in ſtatu religioſo et nunc ſeptimo eſt in ſtatu glorioſo. Et iſti ſeptem ſtatus manifeſte cõtinent in legenda ſua vt poſſit dici de ea qđ dicit in daniele de nabuchodonoſor ſeptẽ tempora mutabunt ſup eã. Tertio dicit dei mei ſaturitas. Deus enim eã modo ſatiauit et repleuit ſplendore veritatis dulcedine ſuauitatis et vigore eternitatis. Unde aug. i lib. de ciuitate dei agẽs de ciuitate celeſti ſic dicit. In eternitate dei viget i vitate dei lucet i bonitate dei gaudet

Elizabeth illuſtris vngarie regis filia genere nobilis ſed fide ac religiõe nobilior ſtirpem tam nobilẽ nobilitauit exemplis illuſtrauit miraculis et decorauit gratia ſanctitatis. Quã auctor nature ſup naturam quodammodo extulit dũ puella regalibus nutrita delicijs oĩa puerilia aut oino cõtemneret: aut eadem in dei obſequiũ manciparet vt liquido clareat tenera eius infantia q̃ta ſimplicitate viguit q̃ta dulci deuotione incepit. Ex tunc ſiquidẽ cepit bonis aſſueſcere ſtudijs: ludos ſpnere vanitatis ſucceſſus pſperos fugere mũdi pficere ſemp in reuerentia dei. Cum enĩ adhuc eſſet q̃nquennis in eccleſia orandi gratia tam ſedula permanebat vt eam eius ſodales vel ancille auellere vix valerent. Quam cũ ancille vel coetanee eius obſeruarent aliquã de illis cauſa ludi verſus capellã inſequi videbatur vt ex hoc intrandi eccleſiam oportunitatem captaret. Quam ingrediens genua flectebat aut pauimẽto totaliter incumbebat Et licet litterarũ peritiã nõ haberet tamẽ corã ſe in eccleſijs ſepe pſalteriũ expẽdebat vt quodãmodo ſe legere fingeret ne velut occupatã q̃s impediret. Se quoqꝫ cũ puellis ad terrã pſtratam ludi ſpecie mẽſurabat vt ſub tali occaſiõe deo reuerentiã exhiberet. In ludo etiã annulorũ et alijs ludis ſpem totam in deum ponebat. Et ex his que puella paruula lucrabatur vel alis peculiariter poſſidebat puellis pauperculis decimas exhibebat inducens eas vt ſepe orationem dñicam dicerent et crebro virginẽ ſalutarent. Creſcens vero per etatem temporis creſcebat amplius per affectum deuotionis. Nã beatam virginem dei genitricem in ſui patronam et aduocatam et beatum iohannem euangeliſtã in ſue caſtitatis cuſtodem elegit. Cũ enĩ ſingule cedule ſingulorũ apoſtolorum noibus inſcripte altari imponerent et quelibet aliarũ puellarũ caſu ſibi cedulã contingentem acciperet iſta oratiõe fuſa tribꝰ vicibus cedulam vbi nomen ſancti iohãnis erat iſcriptũ vt deſiderabat accepit. Ad quẽ tanto deuotiõis ferebãt affectu vt nihil in eius noie petentibꝰ denegaret. Ne vero mũdi ſucceſſus ſibi nimiũ blandiret quotidie in rebꝰ pſpẽris ſibi aliq̃d detrahebat. Cũ enim i aliquo ludo ſibi pſpere ſuccederet reliquũ intermittens dicebat Nolo pcedere ſꝫ pꝑt deum reliquum intermitto. B Ad choreas quoqꝫ cũ puellis ceteris aduocata cũ vnũ circuitũ peregiſſet dicebat. Sufficiat nobis vnꝰ circuitus iã pꝑter deũ alios dimittamus. Et ſic per talẽ modũ puellas a vanitatibus temperabat. Veſtimẽtorũ laſciuos vſus ſemp abhorruit et oẽm in his honeſtatem dilexit. Certũ quoqꝫ ſibi numerũ orationum idixerat quem ſi quãdo aliqua occupatione preuenta nõ potuiſſet pficere et ab ancillis lectũ ingredi cogeret cũ celeſti ſpõſo vigilias vigilanter ſoluebat. Dies quoqꝫ ſolẽnes puella nobilis tanta deuotiõe colebat vt etiã manicas ſibi cõſui nulla rõne pateret anteq̃ miſſarũ ſolennia complerẽtur Cyrothecarũ etiã vſus ante meridiẽ in diebus dñicis ſibi interdixit volens in hoc et ſacre deferri ſolẽnitati et ſue ſatiſfacere deuotioni Propter qđ ſolita erat ad hec et ſimilia ſe per votũ aſtringere ne quis eã poſſet

aliquibus ſuaſionibus a ſuo propoſito reuo-
care. Officiū eccleſiaſticū audiebat cum tan
ta reuerentia. vt cū ſacra legerentur euāgelia
vel ſacra hoſtia conficeretur: manicas ſi forte
conſute eſſent ſolueret monilia deponeret
⁊ cetera capitis ornamenta in imo locaret.
Et vbi gradum virginalem prudenter rexit
⁊ innocenter percurrit coniugalē gradū in
trare compellitur: vtpote que ad hoc pater-
no imperio vrgebatur fructū perceptura tri
ceſimū: que fidē trinitatis ſeruauit cū deca-
logo preceptorum. Conſenſit igitur ſz inuita in co-
pulā coniugalem nō vt libidini conſentiret:
ſed ne patris preceptum cōtemneret: ⁊ vt fi
lios educandos ad dei ſeruitium procrearet.
Quāuis em̄ fuerit legi thori cōiugalis aſtri-
cta: nulli tñ culpande delectationi fuit ſubie
cta. Qđ inde manifeſte cōſtat qm̄ in manib⁹
magiſtri cōradi votū emiſit: ꝙ ſi viro ſuo cā
ſuperuiuere cōtingeret cōtinentiā perpetuā
obſeruaret. ¶ Fuit igitur lantgrauio tu-
ringie ſociata cōiugio prout regalis exigebat
magnificentia ⁊ diſpoſitio ordinauit diuina
vt ſcz ibidem multos ad dei amorē adduce-
ret: ⁊ incultos homines edoceret. Lz autem
mutauerit ſtatum: nō tamen mutauit men-
tis affectū. Quāte autē fuerit deuotionis et
humiliationis ad deū: quante auſteritatis ⁊
abſtinentie ad ſeipſam. quante largitatis et
miſericordie ad pauperes: ex his que ſubie-
cta ſunt apertius declaratur. Nam in orati
ne tanti extitit feruoris: vt etiā ancillas ad
eccleſiam gradu concito preueniret: vti qua
ſi quibuſdā clādeſtinis orōnibus aliquā dei
grām impetraret. In nocte ad orōnem ſepe
ſurgebat rogante eā marito vt ſibi parceret
⁊ quieti alicui corp⁹ donaret. Ordinauit aūt
cū quadā domicella ſibi inter ceteras mag
familiari: vt ſi forte ſomno depreſſa nō ſur-
geret: eam pede tangens excitaret. Quadā
vero vice pedē dñe tangere voluit: ⁊ caſu in
pedē mariti impegit. Qui ſubito excitat⁹ rē:
vt erat didicit: ⁊ pacienter ſufferēs pruden-
ter diſſimulauit. Et vt orōnum fratrū deo
pingue redderet ſacrificium ſepe ipſum irri
gabat abundantia lachrymarū quas quidē
lachrymas fundebat iocunde et ſine aliqua

indecenti vultus permutatione: ita vt ſemꝑ
cū dolore fleret: ⁊ de dolore gauderet. et hoc
quadā vultus letitia venuſtaret tante ſe hu-
militati ſubiecit: vt ꝓpter dei amorē vilia et
abiecta nō ſperneret: ſed hec cum deuotiōe
nimia exerceret. Nā infirmū quendam vul-
tu deformem: capitis fetore horribilē in ſinu
ꝓprio reclinauit: ⁊ horridū crinē tondēs ei⁹
caput ancillis ridentibus lauit. In rogatio-
nibus ſemꝑ ꝓceſſionē nudis pedibus īduta
lanceis ſequebatur. Et in predicationū ſtatio-
nibus inter pauperculas tanꝙ pauper ⁊ hu-
milis reſidebat. In purificatione poſt partū
nequaꝙ ſe vt cetere gēmis ornabat vel veſti
bus deauratis tegebat: ſed exemplo inteme
rate puerpere filiū ꝓprijs geſtans in vlnis
ipſum ad altare cū agno ⁊ cādela humiliter
offerebat: vt ex his ⁊ ſeculi pompā cōtēnēdā
oſtenderet: ⁊ ſe illibate puerpere conformaret
Deinde domum rediens veſtimenta ipſa cū
quibus ad eccleſiā proceſſerat alicui paupe
ri mlieri tribuebat. Accedit quoqꝫ ad ſue hu
militatis preconiū ꝙ ipa libertate precellēs
⁊ dignitate ſublimis cuiuſdā viri: ſcz magi-
ſtri conradi pauperis ⁊ mendici: ſed tñ ſcien
tia ⁊ religione precipui ſaluo iure matrimo
nij ⁊ conſentiente marito obedientie adeo ſe
ſubiecit vt ꝗcquid ille preciperet ipſa cum re
uerentia ⁊ multo gaudio adimpleret: vt ex
hoc ⁊ obedientie perciperet meritū ⁊ dñi ſal
uatoris qui factus eſt obediēs vſqꝫ ad mor-
tem imitaretur exemplū. Quadā autē vice
ad quādā predicationem ab ipſo vocata ſuꝑ
ueniente marchioniſſa miſſenen. impedita
non venit. Quod ille egre ferens tantā eius
inobedientiā relaxare noluit: donec vſqꝫ ad
camiſiam expoliatā cū quibuſdam ancillis
ſuis que culpabiles fuerant fortiter verbera
ri fecit. ¶ Sibi quoqꝫ tantā abſtinē
tiam ⁊ rigorē imponebat: vt corpus ſuum vi
gilijs diſciplinis ⁊ ieiunijs macceraret. Nā
ſepe a viri thoro abſtinēs: noctes ducebat in
ſomnes vt orōnib⁹ poſſet inſiſtere ⁊ in abſcō
dito patrem celeſtē orare. Cūqꝫ ſomni īterpel
laret neceſſitas ſuꝑ ſtrata tapetia dormie-
bat. Sed cū marit⁹ abeſſet cū ſponſo celeſti
in orōnibus ꝑnoctabat. Sepe etiā ꝑ manus

ancillarū faciebat ſe in cubiculo fortiter ver
berari: vt ſaluatori flagellato vicem repen-
deret: ⁊ carnem ab omni laſciuia coerceret.
Tantam autem in cibo ⁊ potu temperantiā
exhibebat: vt in menſa mariti inter diuerſa
ferculorum genera interdum pane ſimplici eſ-
ſet contenta. magiſter em̄ conradus ſibi inter
dixit ne de cibis mariti quicꝙ cōtingeret de
quibus ſanā conſciētiam nō haberet. Quod
ipſa tanta diligentia obſeruauit: vt alijs di-
uerſis delitijs abundātibus ipſa cum ancil-
lis ſuis cibis groſſiorib⁹ vteretur. Sepe ta-
men ad menſam ſedebat et cibos manibus
contrectabat ⁊ diuidebat: vt ex hoc comede
re videretur: ne ſuperſtitionis notā incurre
ret: ſed vrbanitate tali cunctos cōuiuas leti
ficaret. Quadam vice cum longi itineris fu
iſſet labore depreſſa ⁊ marito ⁊ ſibi fuiſſent
cibi diuerſi oblati qui nō credebātur de iuſtis
laboribus acquiſiti oīno abſtinuit ⁊ nigrum
panē ⁊ durum in aqua calida madefactū cū
ſuis ancillis patiēter comedit. Ob hoc quoſ
dam redditus iuſtos vir ſuus ſibi aſſignaue
rat: de quibus cum quibuſdam ancillis ſuis
que ſibi ad hec omnia cōſentiebant viuebat
Sepe autem cibos curie reſpuit ⁊ aliquorū
bonorum virorū cibaria requiſiuit. Hec au
tem omnia vir ſuus cum patientia ſupporta
bat: aſſerens ꝙ hec ⁊ ipſe libenter faceret: ſi
turbationem ſue familie non timeret. Sta
tum quoqꝫ paupertatis in ſumma gloria cō
ſtituta ſummoꝑe affectabat: vt ex xp̄o pau-
peri vicem rependeret ⁊ mundus in ea nilꝑ
priū haberet. Quapropter interdū cum ſo
la eſſet cum ancillis: veſtimentis vilibus in
duens ſe ⁊ deſpecto velo caput ſuum operi-
ens dicebat. Taliter incedam cum ad ſtatū
venero paupertatis. Licet autem ſibi abſti-
nentie frenū impoſuerit tanta tamen libe-
ralitate ſe ad pauperes effundebat: vt nullū
aliqua premi inedia pateretur ſed omnibus
adeo largiſſime ſubueniebat vt omnes eam
matrem pauperum acclamarēt. Sex em̄ mi
ſericordie operibus tota vigilantia inſuda-
bat: vt regnū ꝑpetuū perpetuo regnatura ꝑ-
ciperet ⁊ paternā benedictionem cū benedi
ctis ad dexterā poſſideret. Ipſa nāqꝫ nudos

veſtiebat. Siquidē veſtimēta impendebat
pauperibus nudis: peregrinorum ⁊ paupe-
rum corporibus ſepeliendis ⁊ pueris bapti-
zandis. Quos quidē pueros ſepe de fonte
ſacro leuabat ⁊ proprijs manibus eorum veſti
menta ſuebat: vt cōpaternitate cōtracta eis
liberius ſubueniret. ¶ Accidit aūt vt
cuidā paupercule quoddam ſatis bonum tri
bueret veſtimentū. Illa aūt videns donū tā
magnificum: tam ingenti gaudio eſt perfu-
ſa: vt ad terram cadens mortua crederetur.
Quod beata helizabeth videns doluit ſe ſibi
tanta dediſſe: timēs ne ſibi fieret cauſa mor
tis. Sz tamē pro ea orauit ⁊ ipſa ſanata ſur
rexit. Sepe autem ipſa cum ancillis ſuis la
nam proprijs manibus filabat. Et inde ve-
ſtimenta fieri faciebat: vt ex hoc honorū la
borum glorioſum reciperet fructum: exem-
plum vere humilitatis preberet: ⁊ de proprij
corporis laboribus elemoſinam daret deo.
Ipſa eſurientes paſcebat. Pauperibus em̄
alimenta prebebat adeo vt lantgrauio viro
ſuo profecto ad curiā frederici imperatoris
qui tunc erat cremone ipſa omnem annonā
de ſuis grangijs collegit ⁊ congregatis vn-
dicunqꝫ pauperibus quotidie eis neceſſaria
miniſtrabat eo ꝙ tunc cariſtia ⁊ fames vali
da imminebat. Sepe aūt cū pecunia ei defi
ceret ornamēta vēdebat vt pauperibus ſub-
ueniret. Multa etiā ſibi ⁊ ſuis ancillis con-
ſueuit ſubtrahere ⁊ pauperibus reſeruare.
Ipſa ſitientes potabat. Quadam autem vi-
ce ceruiſiam pauperibus diſtribuens: cū vni
cuiqꝫ ſufficienter dediſſet inuētū eſt ꝙ vas
nullā habuit diminutionem: ſed eādem quā
prius menſurā ſeruauit. Ipſa hoſpitio pere
grinos ⁊ pauperes ſuſcipiebat. Domum em̄
maximam ſub altiſſimo caſtro ſuo cōſtruxit
in qua infirmorum magnā multitudinē refo-
uebat: quos diebus ſingulis nō obſtante dif
ficultate aſcenſus: vel deſcēſus viſitās: ⁊ eis
oīa neceſſaria miniſtrabat ⁊ verbis incitato
rijs ad patientiā inducebat. Et licet omnē
corruptionē aeris ſemꝑ egre portauerit: in
firmorum tñ corruptiōes ꝓpter dei amorē etiā
tpe eſtiuo nō abhorruit ſz remedia adhibuit
velo ꝓprij capitis terſit: ⁊ manibus proprijs

contrectauit: licet ancille talia grauiter tole
rarent. In eadē quoqꝫ domo puerulos pauperū
feminarū nutriri cū ſumma diligētia facie-
bat quibus ſe tam dulcem ⁊ humilē exhibe-
bat vt eā oēs matrē vocarēt ⁊ intrātē domū
cuncti tanꝙ matrē filij ſequerent ⁊ ante eā
catervatim cū ſummo ſtudio collocarentur.
Ipſa vero ⁊ olliculas ⁊ annulos vitreos ⁊ quā-
dā alia vitrea emi fecerat vt pueri ludos pue
riles in talibus exercerent. Que dū in pallio
ꝓprio equitans in caſtrū deferret de rupe
altiſſima ſuper lapides ceciderunt ſed nulla
in eis leſio eſt inuenta. Ipſa infirmos viſita
bat. Miſeroꝝ eñi compaſſio adeo aīm eius
vendicabat ꝙ eoꝝ hoſpitia diligenter ꝑqui-
rens: eos ſolicite viſitabat: eorū camerulas
familiariter ⁊ deuote ſubintrās: ne difficul-
tate vie perterrita: nec longitudine laceſſita:
quibus ſubueniebat in neceſſarijs. ⁊ verba
exhibebat ꝯſolationis. Propter quod ex quin
tuplici ꝯſideratione remunerationē accepit
ſcꝫ ex dignatione viſitatiōis: ex labore itine
ris: ex affectu cōpaſſionis: ex affatu cōſolati
onis ⁊ ex largitione muneris. Ipſa ſepultu-
ras pauperum frequētabat. Mēte nāqꝫ de
uota pauperum currebat ad funera ⁊ veſtes
quas ꝓprijs manibus fecerat eoꝝ corporibꝰ
coaptabat adeo vt ſemel veluꝫ ſuū lineū ma
gnū in partes cōſcinderet: vt cuiuſdā pauperꝭ
corpus inuolueret. Eoꝝ etiā funera ꝓprijs
manibus cōtrectabat: ⁊ in ipſorū obſequijs
deuota manebat. Inter hec laudāda eſt de-
uotio viri ſui: qui lꝫ negocijs eſſet multis im
plicitus: in dei tamen obſequio erat deuotꝰ.
Et quia ipſe talibus ꝑſonaliter intēdere nō va
lebat: vxori ſue poteſtatem cōceſſerat agen-
di oīa que dei honorem reſpicerent: ⁊ anime
ſue ſalutē afferrent. F Cupiens ꝟo bea
ta helizabeth vt vir ſuus in fidei defenſionē
potētie ſue arma cōuerteret: ipm ſalubri ex-
hortatione induxit: vt ad terrā ſanctam per
geret viſitandam. Ubi dū eſſet ipſe lantgra-
uius princeps fidelis deuotus ⁊ inclitus fi-
de integra ⁊ deuotione ſincera deo reddidit
ſpiritum ſuoꝝ operū fructū recipiēs glorio-
ſum. Et ſic ipſa viduale ſtatum cum deuotio
ne amplectitur: ne vidualis continētie ꝓmio

fraudaretur: ſed fructū ſexageſimū ꝑciperet
vtpote que decalogū preceptoꝝ cum ſex ope
ribus miſericordie obſeruaret. Veruꝫ cum
mors viri ſui per totā fuiſſet thuringiam di
uulgata ipſa tanꝙ diſſipatrix ⁊ prodiga a quī-
buſdam vaſallis viri ſui turpiter ⁊ totaliter
eſt eiecta: vt ex hoc eius patientia clareſce-
ret et paupertatis diu conceptum deſideri-
um obtineret. Adueniēte igitur nocte in do
mo cuiuſdam tabernarij: in loco vbi porci ia
cuerant ſe recepit: deo gratias multas agēs
Hora vero matutinali ad domum fratrum
minorum pergens rogauit: vt ꝓ ſua tribula
tione deo gratias agerent ⁊ Te deuꝫ lauda
mus cantarent. Sequenti die domū cuiuſ-
dam ſui emuli cū ſuis paruulis iuſſa eſt igre
di arto ſibi loco ibidem ad modū aſſignato.
Que dū ab hoſpite ⁊ hoſpita plurimū graua
retur parietibus valefecit dicēs. Libēter ho
minibus valefacerē ſi beneficos inuenirem
Compulſa igitur ad locum priorē rediit ⁊ par-
uulos ſuos ad loca diuerſa alēdos trāſmiſit.
Dum vero ꝑ quādaꝫ viā ſtrictā luto ꝓfundo
plenā ſuper quoſdā lapides ibidē poſitos ꝑ-
geret: ⁊ vetula quedā cui iam multa benefi-
cia cōtulerat: ſuper eoſdē lapides trāſiens ei
dem cedere recuſaret ipſa in lutū ꝓfundum
cecidit ⁊ ſurgens veſtimēta ſua gaudēs ⁊ ri
dens abſterſit. Poſt hoc aūt abbatiſſa eius
matertera ipſius paupertati nimiū cōpatiēs
ad epm babēbergenſem ipſius auunculum
eam duxit. Qui eam honeſte ſuſcipiens cau
te retinuit intēdēs ipam ſcdis nuptijs copu
lare. Quod cū ancille que ſecū cōtinentiā voue
rant didiciſſent ⁊ ex hoc ſe multꝭ lachrymis
affligerent beate helizabeth cū gemitu hoc
retulerunt. Que eas cōfortās ait. Confido
in dño ꝓ cuius amore cōtinētiā voui ꝑpetuā
ꝙ meū ꝓpoſitū firmū cuſtodiet ⁊ omnē vio-
lentiam conteret ⁊ cōſiliū humanū diſſoluet
Et ſi forte auunculus meus voluerit me ali
cui copulare animo diſſentiā ⁊ verbis pari-
ter cōtradicā. Et ſi nullū aliud mihi euaden-
di ſupereſſet remediū naſum mihi ꝓprium
detruncarem: vt me ſic deformē quilibet ab
horreret. Cū igitur de mādato ipſius epiſco
pi ad quoddā caſtrū inuitata fuiſſet deducta

moratura ibideꝫ donec traderetur in coniu-
gium ⁊ ipſa ſuam caſtitatem dño cū lachry-
mis cōmēdaſſet: ecce dño diſponente oſſa vi
ri ſui de vltra marinis ꝑtibus deferunt. Iuſ
ſa eſt igitur ab epiſcopo reduci: vt oſſibus vi
ri ſui deuota occurreret. Ipſa ergo oſſa ab
epō cū honorabili ꝓceſſione ⁊ ab ipa cū mul
ta deuotione ⁊ lachrymarum effuſione ſuſce
pta ſunt. Que cōuerſa ad dñꝫ dixit. Gratias
tibi ago dñe: quia in ſuſceptione oſſiū viri mei
dilecti tui me miſeram conſolari dignatꝰ es
Tu ſcis dñe quia licet ipſum te amantē multū
amauerim: tñ ob tui amorē eius pñtia liben
ter carui ⁊ in ſancte terre tue ſubſidiū deſti-
naui. Et quāuis delectabile mihi eſſet adhuc
cū eo viuere tali cōditione: vt cū ipſo paupe-
re per totū mundū paupercula mendicareꝫ
tñ te teſte cōtra tuā voluntatē vno crine ipm
nō redimerē: nec ad vitā mortalē iterū reuo
carem: ipſum autē ⁊ me tue gratie recōmen
do. G Verum ne fructū centeſimuꝫ per
deret qui perfectionē euāgelicā ſeruātibꝰ da
tur: qui de ſiniſtra miſerie ad dextraꝫ glorie
trāſſerunt: religioſum habitū induit: veſtes
ſcꝫ griſeas humiles ⁊ abiectas: cōtinētiam
poſt mortē viri perpetuam ſeruans obedien
tiam perfectam cuſtodiens ⁊ voluntariam
paupertatem amplectens. Mendicando
quoqꝫ ire hoſtiatim voluit: ſed magiſter con
radus non permiſit. Fuit autē eius habitus
tam deſpectus vt deferret palliū griſeū pan
no coloris alterius prolongatum: manicas
etiam tunice ruptas alterius coloris panno
habuit emendatas. Pater vero ſuus rex vn
garie audiens filiā ſuam ad tantaꝫ deueniſ-
ſe inopiam: comitem quendaꝫ ad eam miſit
vt ipſam ad paterna limina reducere ꝓcura
ret: qui videns eam tali habitu ornataꝫ: cer-
nenſqꝫ ſedentē humiliter ⁊ filantem pre cō-
fuſione ⁊ admiratione exclamās dixit. Nun
ꝙ filia regꝭ tam vili habitu induta apparuit
nec lanam aliquādo filare viſa fuit. Cū ve-
ro pro ſua reductione vehementer inſtitiſſꝫ
nullatenus acquieuit cum pauperibus ma-
lens in paupertate degere ꝙ diuitijs multꝭ
cum diuitibus abundare. Ut vero eius ani-
mus in deum totus tranſiret: ⁊ intenta eius

deuotio nulluꝫ impedimentū haberet roga
uit dñm: vt oīm tempaliū cōtemptum ſibi in
funderet ⁊ filiorum dilectionem a ſuo corde
auelleret ⁊ contra omnes cōtumelias cōtē-
ptum ⁊ cōſtantiam largiret. Fuſa vero orō-
ne audiuit dñm ſibi dicentem. Exaudita eſt
oratio tua. Que dixit ancillis. Exaudiuit do
minus vocem meam: quia ⁊ omnia tempo-
ralia vt ſtercora reputo: ⁊ de filijs meis non
plus ꝙ de alijs ꝓximis curo ⁊ mei contem-
ptum ⁊ opprobria paruipendo: nihilqꝫ aliud
iam diligere videor niſi deum. Magiſter quoqꝫ
conradus ſepe ſibi moleſta ⁊ contraria im-
ponebat ⁊ quos amplius diligere videbatur
ab eius conſortio ſeparabat adeo: vt duas fi
deles ancillas ⁊ ꝑdilectas quā a iuuentute ſua
ſecum fuerāt enutrite ab ea remouerit: mul
tis effuſis lachrymis hinc ⁊ inde. Hec auteꝫ
faciebat vir ſanctus: vt eius voluntateꝫ frā-
geret ⁊ vt ipſa ſuum affectū ad deū totaliter
erigeret: ⁊ ne aliqua de ancillis priſtinā glo-
riam ad eius memoriam reuocaret. In his
aūt omnibus ꝓmptiebatur ⁊ velox ad obedi
entiā ⁊ cōſtās ad patiētiā. vt per patientiam
aiam ſuā poſſideret: ⁊ per obediētiā victoria
decoraretur. dicebat quoqꝫ. Si ꝓpter deū tm̄ ti
meo hoīem mortalē: quātū timere debeo iudi
cem celeſtē. Ideo aūt magiſtro cōrado pau-
peri ⁊ mēdico ⁊ nō alicui diuiti epiſcopo obe
dientiā facere volui: vt oēm occaſionē tēpa-
lis conſolationis a me penitus abdicarem.
Quadam vice dum clauſtrū quarūdā ſancti
monialiū ab eis obnixe rogata intraſſet: nō
habita licētia a ſuo magiſtro fecit eam tam
grauiter ꝟberari: vt poſt tres hebdomadas
in ea veſtigia verberū apparerent. Dicebat
aūt ſuis ancillis ſe ⁊ illas cōſolans ſicut gra
men fluuio inundāte deprimitur ⁊ decreſcē
te erigitur: ſic nos aliqua afflictione adueni
ente debemus ꝑ humilitatem ſubmitti: ce ſ-
ſante ꝟo ad deū ꝑ ſpūalē letitiā eleuari. Tā
ta ſe humilitate deprimebat: vt nullatenꝰ pa
teret ꝙ ancille eā dñam appellarēt: ſꝫ ſingu
lari tm̄ ad eaꝫ numero loquerent eo mō. ſ. quo
inferioribus loqui ſolemꝰ. Scutellas inſup
aliaqꝫ coquine vtēſilia lauabat: ⁊ ne ab ancil
lis ꝓhiberet: eas tunc ad loca alia tranſmit

tebat.dicebat etiam.Si vitā aliā magis de
ſpectam inueniſſem ipſam potius elegiſſez
llꝯ Ceterū vt cū maria optimā partē poſ-
ſideret ſedule cōtemplationi vacabat.In q̄
quidē cōtemplatione ſpālem gratiā habuit
lachrymas fundere:celeſtes viſiōes crebro
videre:ꝛ ad amorē dei alios inflāmare.Qn̄
quidē magis iocūda videbatur:tunc iocun-
de deuotiōis lachrymas emittebat ita vt la
chrymꝯ de vultu eius iocūdo tāꝙ̄ de fonte
ſereniſſimo effluere viderent vt ſimul flēs
videret ꝛ gaudēs nūꝙ̄ in deformitatē vel ru
gas vultū ex fletu ꝯuertēs.Dicebat em̄ de
his qui vultū in fletu deformāt vident qua
ſi dn̄m deterrere.Dent em̄ dn̄o qđ habēt cū
iocūditate ꝛ hilaritate. Viſiōes celeſtes in
ipſa ſui oratione ꝛ cōtemplatiōe ſepe vide-
bat.Quadā vero die ſacro quadrageſimali
tꝑe in eccleſia exñs ſic ad altare oculis defi-
xis intenta manebat ac ſi ibidez dei pñtiam
miraretur vbi ꝑ magnū ſpaciū conſolata di
uina eſt reuelatiōe refecta .Deinde domuz
reuerſa dū ſe ꝓ debilitate in ancille gremiū
appodiſſet ꝛ illa per feneſtrā oculos ad celū
defixos attolleret tanta hilaritate vultus
eiꝰ ꝑfunderet vt etiā riſus mirabilis ſequeret
Que cū diu tam iocūda viſiōe leticata fuiſ
ſet ſubito in lachrimas eſt cōuerſa. Rurſus
oculos aperiēs priſtina iocūditate ꝑfruitur
oculoſqꝫ claudēs priſtinis lachrimis irriga
tur.Et ſic vſqꝫ ad cōpletoriū talibꝰ eſt diui-
nis ꝯſolatiōibꝰ imorata.Cū vͦ diu tacens
nullū vbū emiſiſſet penitꝰ tandez ꝓrūpens
locuta eſt dicēs.Ita dn̄e tu vis eſſe mecū et
ego tecū ꝛ nūꝙ̄ volo a te ſeparari. Poſtmo
duz cū ab ancillis rogaret vt ad dei honorē
ꝛ ipaꝝ edificatiōez qđ viderit indicaret illa
ipſarū iportunitate deuicta ait.Vidi celū a-
pertum ꝛ ieſuz ſe ad me benigniſſime incli-
nantē vultūqꝫ ad me ſinceriſſimū oſtenden
tem.Ego vero de ſua viſiōe ineffabili iocun
ditate ꝑfuſa de ſuo receſſu remāebā multo
merore deiecta.Qui mei miſertꝰ iteruz me
ſui vultus oſtēſiōe letificās ait.Si tu vis eē
mecū ꝛ ego ero tecuz.Cui ego rñdi ꝓut me
loquentē audiſtis.Cūqꝫ rogaret vt etiā viſi
onem quā iuxta altare vidit exponeret illa
reſpōdit.Que ibi vidi nō expedit enarrare.
Ibi tñ in gaudio multo fui ꝛ dei mirāda cō-
ſperi.Sepe qꝫ dū in orōne cōſiſteret facies
eius mire ſplēdebat ꝛ ex eius oculis inſtar
ſolis radij ꝓdibant.Sepe aūt eiꝰ oratio tā-
ti feruoris inueniebat vt etiā alios inflam-
maret.Iuuenē qꝫ quēdā ſeculariter indutū
ad ſe vocās ait.Videris nimis diſſolute vi-
uere cū deberes creatori tuo ſeruire velles
ne ꝙ ꝓ te deū orarē.Et ille volo dn̄a ꝛ id ve
hemēter expoſco.Dū igit orōni ſe dediſſet ꝛ
iuuenē ſimiliter ꝓ ſe orōni incūbere monuiſ
ſet iuuenis alta voce clamauit dicēs.Ceſſa
te dn̄a ab oratiōe iam ceſſate.Sz cū illa iaz
attētius oraret iuuenis altiꝰ clamans dixit
ceſſate dn̄a qꝛ totus deficio ꝛ cōburor.Ipſe
em̄ tāto calore fuerat ſuccēſſus vt totꝰ ſudāſ
ꝛ fumās corpꝰ ꝛ brachia velut amēs iacta-
ret adeo vt pleriqꝫ accurrētes ꝛ ipm̄ tenen-
tes veſtes eiꝰ pre nimio ſudore madidas in
uenirent.ꝛ eſtū eiꝰ manibꝰ ferre nō poſſent
ipſo clamāte ꝛ dicente.Totus ardeo ꝛ con
ſumor.vt vero beata helizabeth orōnē con-
pleuit iuuenis eſtuare ceſſauit. Qui rediēs
ad ſeipm̄ ꝛ diuina gratia illuſtratꝰ ordinem
fratrū minoꝝ ingreſſus eſt.Illa aūt inflam
matio ſic oſtēſa feruorē orōnū ſuarū igneuz
demōſtrabat q̇ tam validus extitit ꝙ etiam
frigidū inflāmauit ſz ille carnalibꝰ aſſuetus
ꝛ ſpūalibꝰ nondū idoneꝰ talia capere nō va-
lebat. I Ad ſummū vͦ cumulū ꝑfectio-
nis ꝓpter marie cōtemplatiōis ociū nō de-
ſeruit marthe officiū laborioſuz ſicut ſupra
in ſex opibꝰ miſericordie eſt oſtēſum. Nihil
ominꝰ tñ poſtꝙ̄ religioſuz habitū induit ſe-
dule pietatis opibus deſeruiuit Nā cū ꝓ do
te ſua duo milia marcharū recepiſſet ꝑtē in
paupes diſtribuit ꝛ de reliquo in marpurg
magnū hoſpitale cōſtruxit.Propt qđ oms
eā reputabāt diſſipatricē ꝛ ꝓdigaz ꝛ cuncti
appellabāt eā inſanā.Et qꝛ omēs iniurias
nouerat gaudēter accipere improperabant
ei ꝙ nimis cito memoriā viri ſui a corde ab
iecerat q̄ taliter exultabat Poſtꝙ̄ aūt hoſpi
tale conſtruxerat ſeruitijs paupum ſeq̇ꝫ tanꝙ̄
ancillā humilē mācipauit.Nā paupibꝰ ſolli-
cita miniſtrabat vt eos etiā balnearet ꝛ i le

ctis collocans operiret:adeo vt ancillis gratu
labunda diceret.Quā bñ nobiſcū agit qꝛ do
minū ſic balneamus ꝛ tegimꝰ.In ipſo autez
pauperū obſequio ſic humiliter ſe habuit:ꝙ
puerulū quēdā monoculuz ꝛ ſcabie ꝑfuſum
vna nocte ſex vicibꝰ ꝓprijs brachijs ad locū
neceſſitatis detulit:ꝛ pānos ipſius fedatos
libēter lauit.Quādaz etiā mulierē horribilr
leproſam ſepe abluēs in lectulo collocauit.
vlcera tergēs et ligās medicamēta adhibēs
vngueſqꝫ preſcidēs eius etiā pedibꝰ ꝓſtrata
corrigias calciamētoꝝ ſoluēs.ipos aūt infir
mos ad cōfeſſionē ꝛ cōicatiōnē inducens ve
tulā quandā penitus rēnuentē verbere caſti
gatā induxit.Cum vero a pauperū vacabat
officio filabāt lanā de quodā monaſterio ſi-
bi miſſaz.ꝛ preciū qđ inde accipiebat paupe
ribus diuidebat. Cū aūt poſt multā pauper
tatez q̇ngentas marchas pro dote ſua rece-
ptas pauperibꝰ diuideret:ꝛ oībus ordinate
locatis ipſa ſubcincta tranſiens miniſtraret
poſita eſt lex vt ſi quis in alioꝝ pauperuz pre
iudiciū locū mutaret vt iteꝝ acciperet capil-
loꝝ ſuoꝝ detruncationem aliquā ſuſtineret.
Et ecce puella quedā noīe radegūdis:q̄ mi-
ra capilloꝝ pulchritudine pollebat:inde trā
ſitura aduenit:nō ad elemoſinam:ſz vt quā-
dam ſororē ſuā infirmā viſitaret. Que cum
tanꝙ̄ legis preuaricatrix ad beatam heliza
beth adducta fuiſſet eius capillos ꝓtinus
detrūcari mādauit:ipſa flēte ꝛ plurimū relu
ctante cū vero quidā de aſtātibus eam inno
centē aſſererēt illa ait. Saltē de cetero non
poterit cū tāta capilloꝝ ambitione ad chore
as accedere nec cū illis vanitates aliquas ex
ercere.interrogata vero puella a beata heli
zabeth:vtrū aliquādo ſalubris vite ꝓpoſitū
ꝯcepiſſet rñdit ꝙ iam diu habitū religionis
aſſumpſiſſet:niſi tāta fuiſſet in ea dilectio in
capillis.Et illa. Carius ē michi ꝙ capillos
perdideris:ꝙ̄ ſi filius meus fuiſſet in impe-
rium ſublimatus.Cōtinuo igitur puella ha
bituz religionis induit:ꝛ in hoſpitali cū bea
ta helizabeth degens laudabilez vitā duxit
Cum quedā paupcula filiā peperiſſet. bea-
ta helizabeth filiā de ſacro fōte leuauit:ꝛ no
men ſuū.ſ.helizabeth eidem impoſuit:ꝛ ma
tri neceſſaria miſtrauit:ita vt de pellicio an-
cille ſue manicas auferēs ad inuoluendū pu
ellā ſibi tribueret:ꝛ calceos ꝓprios eidē do-
naret.Poſt tres aūt ſeptimanas mulier di-
miſſa puella latēter cū viro ſuo aufugit. Qđ
cū ſancte helizabeth nūciatū fuiſſz:in orōnē
ſe dedit:ꝛ vir ꝛ mulier vltra ꝓgredi nō valē
tes ad ipſam coacti redierūt ab ea veniā po-
ſtulātes:quos vt iuſtū erat de ingratitudine
redarguēs eis puellā nutriendaz tradidit:ꝛ
de neceſſarijs eis ꝓuidit. K Appropin
quāte vero tꝑe quo dn̄s dilectā ſuam de mū
di ergaſtulo vocare diſpoſuit:vt que cōtēpſe
rat regnū mortaliū regnū ꝑciperet angeloꝝ
chriſtus ſibi apparuit dicens. Veni dilecta
mea in preparata tibi eterna tabernacula.
Dum igitur febre correpta decumberet ꝛ ad
parietez faciem verſam teneret audita eſt a
circūſtantibus dulciſſimā ꝓmere melodiaz
Que cum ab vna ancillarū:quid nā hoc eſſet
percūctata fuiſſet.illa reſpōdit.Auicula que
dā inter me ꝛ parietē ſe ponens tam ſuaui-
ter cecinit ꝙ me ad canendū ſimiliter ꝓuo-
cauit.In ipſa aūt ſui egritudine ſemper hy-
laris extitit ꝛ nunꝙ̄ ab oratione ceſſauit.Vl
tima vero die ante eius tranſitum dixit eis.
Quid acture eſſetis:ſi diabolus ad vos ad-
ueniret.Poſt paululuz vero alta voce quaſi
diabolum licentiās fuge tribus vicibus ex-
clamauit:deinde dixit. Ecce appropinquat
media nox in qua xp̄s naſci voluit ꝛ in preſe
pio requieuit.Appropinquāte vero hora ſui
tranſitus ait.Iam tempus inſtat in quo om
nipotens deus eos qui amici ſui ſunt ad ce-
leſtes nuptias euocauit poſt paululum vero
anno dn̄i milleſimoducēteſimo viceſimo ſex
to:ad extremā horāveniēs dormiuit in pace
Licet autē eius venerabile corpus inhuma-
tum quattuor diebꝰ iacuerit: nullus tamen
fetor ex eo ꝓdibat:ſed quidā odor aromati-
cus cunctos reficiēs exalabat. Tūc autez vi
ſe ſunt auicule multe ſuꝑ cacumē eccleſie cō
gregate:quas nunꝙ̄ aliquis prius viderat:
que tam ſuaui modulatione cantabāt:ꝛ tan
ta varietate modos cantandi formabāt: vt
cunctos in admirationez adducerent:eo ꝙ
eius exequias quodāmodo agere viderent.

Multus autem ibi fuit clamor pauperum:
mira deuotio populoꝝ: ita vt alij capillos ca
pitis detruncarent: alij particulas pānoꝝ in
ſciderent: ⁊ hec pro ſummis reliquijs reſer-
uarent. Eius aūt corpus in monumento eſt
poſitū qḋ poſtmodū redūdare oleo eſt reper
tum. Manifeſtū eſt igiṫ in eius trāſitu: q̄te
ipſa btā helizabeth fuerit ſanctitatis: ⁊ hoc
quo ad auicule modulationē ⁊ demonis ex-
pulſionē. Illā eīm auiculā que inter ipſam et
parietem ſe poſuit: et tam dulciter cecinit: ꝙ
etiā ipſam ad cantandum induxit: credimus
fuiſſe eius angelū qui fuerat ad eius cuſto
diam deputatus: qui eidem eternū gaudiū
nūciauit. Sicut eīm reprobis interdū ante
ſuū trāſitum reuelatur eterna ſui damnatio
ad maiorē ſui cōfuſionē. ſic electis interdū
reuelatur eterna ſui ſaluatio ad maiorē ſui
conſolationē. Ille autē cantus quem ipſa ꝑ
tulit fuit immenſum gaudium qḋ ex tali reue-
latione cōcepit: qḋ quidē tā immenſum exti
tit ꝙ in corde totaliter capi nō potuit: ſed ſe
per ſuauitatis vocē manifeſtauit. Diabolus
inſuper ſi forte aliqḋ ius habeat ad ſanctos
etiam morientes accedit. ſed q2 in beata he
lizabeth nil iuris habuit. ideo turpiter licen
ciatus aufugit. per hoc igitur itelligi datur
quāte fuerit ſanctitatis a qua ⁊ diabolus ter
ritus fugit: ⁊ cui angelus eternum gaudiū
nūciauit. Manifeſtū eſt ſecūdo quāte fuerit
mundicie ⁊ puritatis ⁊ hoc quo ad odoris ex
alationē q2 eīm corpus eius omni mundicia
⁊ caſtitate in vita nituit: ideo in morte odo-
ris ſuauitate fragrauit. Manifeſtū eſt ter
tio quāte fuerit excellentie ⁊ dignitatꝫ: ⁊ hoc
quo ad auiū iubilationē. Illas eīm aues que
in cacumine eccleſie iubilantes ⁊ cantantes
apparuerunt credimus fuiſſe angelos qui a
deo miſſi fuerūt: vt eius animam in celū de-
ferrent: ⁊ eius corpus celeſtibus iubilationi
bus honorarent. Sicut eīm ad reprobos mo
rientes multitudo cōuenit demonū: vt eos
terroribus crucient: ⁊ coꝝ animas ad tarta
ra rapiant: ſic ad electos decedentes mul-
titudo cōfluit angeloꝝ: vt eos ꝯfortent: ⁊ eo
rū animas ad celeſtia regna perducāt. Ma
nifeſtū eſt quarto quāte fuerit miſericordie

⁊ pietatis: ⁊ hoc quo ad olei emanationem.
De eius eīm corꝑe oleū emanauit: q2 in vita
miſericordie operibꝰ tota redūdauit. O quā
tis pietatis viſceribus eius nūc affluit ſpūs
cuius ꝓfundi oleo iūctū eſt in puluere iacēs
corpus. Manifeſtū eſt quīto quāte ſit apud
deū ꝑtātis ⁊ meriti: ⁊ hoc multiplici miracu
lorum oꝑatione. Poſtq̄ eīm de corpore tran
ſit: deus eam multiplici miraculoꝝ gloria il-
luſtrauit: quorū quedā iſcriꝰ ſunt poſita. mul
ta vero breuitatis gratia intermiſſa.
In ꝑtibꝰ ſi quidē ſaxonie in monaſterio quo
dam hildeñ. dyoce. monachꝰ quidā ordis ci-
ſter. henricus noīe tāta fuit īfirmitate depſ-
ſus ⁊ grauibꝰ doloribus circūdatꝰ: vt oēs ad
cōpaſſionē iduceret: ⁊ clamoribꝰ inq̄etaret.
Quadā igiṫ nocte apꝑuit ſibi q̄dā venerabiľ
dña veſtibus albis amicta que eū admonuit
vt ſi ſanitatem recipere cuperet beate heliza
beth ſe deuoueret. Sequēti nocte ſimili per
ſuadens apparuit. Ille aūt cū abbas ⁊ prior
deeſſent: de ꝯſilio ſubprioris votū emiſit: ter
tia nocte eidē ap parēs ſignū crucis ſuper eū
edidit: ⁊ ille cōtinuo ſanitatē recepit. Cū aūt
abbas ⁊ prior redeuntes hec audiſſent: mira
ri quidē de eiu s ſanitate ceperunt: ſed de vo
ti adimpletione plurimū dubitarūt: cum nul
li monacho liceat aliqua vota emittere: nec
ſe ad talia obligare. Adiecit quoq̄ꝫ prior mo
nachos ſepe ad hmōi illicita ſub ſpecie boni
demonū appariti one deludi: ⁊ ideo eſſet illi
monacho cōſulēdum: vt mentē ſuā inſtabilē
cōfeſſione firmaret. Sequenti igitur nocte
eadē perſona que ſibi prius apparens dixit.
Infirmus ſemꝑ eris donec impleas qḋ vo-
uiſti. Statim ergo eadē infirmitas ipm ar
ripuit ⁊ eiſdē doloribus torqueri cepit: qḋ cū
abbas audiſſet ipſum ſtatim licentiauit ⁊ ce
ram ꝓ imagine facienda dari precepit. Qui
mox ſanitate recepta votū ſuū adimplere ſtu
duit: ⁊ illius infirmitatis nihil poſtmodum
paſſus fuit. Puella quedā nomine benigna
maguntinenſis dyoceſis cū ab ancilla potū
petiſſet: illa cōmota potū porrexit dicēs. Ac
cipe ⁊ diabolū bibe. Viſumq̄ꝫ eſt puelle: vt
ardēs titio per eius guttur deſcēderet adeo
vt ſe in collo pati clamaret. Cōtinuo igitur

venter eius inſtar vtris intumuit: ⁊ quoddā
in eius ventre ꝑ ſingula mēbra diſcurrere vi
ſum eſt. Illa vero gemitus miſerabiles faci
ens: ⁊ voces inſanas emittens obſeſſa a de-
mone fore credebatur. In ſtatu vero tali per
biennium māſit. Deducta igiṫ ad tumulū ſan-
cte helizabeth ⁊ ibidē ꝓ ea voto emiſſo dum
ſuꝑ tumbā poſita fuiſſet: velut exanimis ibi
dem apparuit: ſed dū modicū panis ad man
ducandū ⁊ aquā benedictā ad bibēdū ſuꝑ eā-
dem tumbā eidē obtuliſſent: mox cunctꝫ ſtu
pentibus ⁊ mirātibꝰ ſanata ſurrexit. Vir qui
dam de dioceſi traiectēſi fredericus noīe cū
in vna manu contractus eius vſum penitus
amiſiſſet ⁊ ſepulchrū beate helizabeth bis vi
ſitans curationē minime recepiſſet: tertio il
luc cū vxore ſua cū multa deuotione acceſſit.
Quo dū tenderet: ſenē quendā reuerendi a-
ſpectus habuit obuiū. Qui ab eo ſalutatus ⁊
vnde veniſſet requiſiuit: dixit ſe de marpurg
vbi corpus ſancte helizab eth requieſcit veni
re vbi deus multa miracula operatur. Cum
autē vir ſuā infirmitatē expoſuiſſet eidē ille
manu eleuata cum benedixit dicēs. Securꝰ
perge q2 ſanitatē recipies: dūmodo manum
infirmā ad caput ſepulchri in quadā fouea
ibi facta ſub lapide miſeris. Quam q̄to pro
fundius immiſeris: tāto citius ſanitatē ob
tinebis. Tūc aūt ſanctū nicolaum in memo
ria habeas q̇ ſancte helizabeth tāq̄ comes
⁊ ſocius in ſuis miraculis cooperatur ibidē
Adiecit etiā ſtultos eſſe qui proiectis obla
tionibus ſtatim diſcedūt: cū ſanctis placeat
vt cū ꝑſeuerantia coꝝ ſuffragia poſtulentur
Morq̄ꝫ ſenex ab eis diſparuit: nec vltra ipſū
videre potuerūt. Super quo plurimū admi-
rati pergēbāt plenā ſanitatis recuperāde fi-
duciam obtinētes. Vir igiṫ iuxta ſenis con-
ſilium manum ſub lapide monumēti poſuit
⁊ ipſam cōtinuo retraxit omnino ſanatam.
Quidā de dioceſi colonienſi hermannus no
mie dum in carcere a iudice teneretur: ad deū
ſe totaliter ꝯtulit ⁊ beatam helizabeth ⁊ ma
giſtrum conradum in ſui adiutoriū deuotōe
qua poterat inuocabat. Sequēti autē nocte
ambo inſimul cū multo lumine ſibi apparue
runt multipliciter eū ꝯſolantes. Tandē ſen

tentia in eum data ſuſpenditur: ⁊ ad ſpaciū
vnius miliaris teutonici in patibulo detine
tur. Iudex autē cōceſſit parentibꝰ: vt ipm de
ponerēt ⁊ in tumulo ſepelirent. Preparata
igitur fouea cū eſſet depoſitus: pater ⁊ patru
us ceperūt pro mortuo beate helizabeth pa
trocinia inuocare. Et ecce mirantibus ⁊ ſtu
pentibus vniuerſis qui fuerat mortuꝰ ſurre-
xit viuus. Scolaris quidā de dioceſi magun
tinenſi ouitardus noīe dum piſcationi minꝰ
cautus inſiſteret in flumen lapſus cecidit.
Magno aūt tꝑis ſpacio interiecto: dum eiꝰ
corpus eſſet extractū: adeo ſine ſenſu et mo-
tu rigidū eſt repertum: ꝙ nullo in eo ſigno vi
te inuēto vere mortuꝰ ab oībus eſt iudicatꝰ
tūc beate helizabeth implorantur merita ⁊
cunctis videntibus ⁊ admirātibus ſibi reſti
tuiṫ ſalus ⁊ vita. M Iuuenis q̇dā tres
annos ⁊ dimidiū habēs de dioceſi magūtiñ.
hugolinꝰ noīe dū ſpūm emiſiſſꝫ: ⁊ corpus eiꝰ
ꝑ ſpaciū quattuor miliarioꝝ teutonicoꝝ rigi
dum ⁊ exanime iacuiſſet: mater ad inuocan
dā ſanctā helizabeth tota deuotōe ſe cōtulit
⁊ pueꝝ viuū ⁊ ſanū recepit. Puer quidā quat
tuor annoꝝ dū in puteū cecidiſſet caſu quidā
veniēs aquā haurire animaduertit puerum
ſubmerſum intus iacere quē poſtq̄ cū diffi-
cultate extraxit: ipm mortuū deprehendit.
Cuius quidē mortꝫ erāt indicia tꝑis diutur-
nitas: corꝑis rigiditas: oris ⁊ oculoꝝ horri-
bilis apertio: denigratio cutis ventris infla
tio: ⁊ oīmoda ſenſus et motus priuatio. pro
ipſo igitur ſuſcitādo ad beatā helizabeth vo
tum emittiṫ ⁊ cōtinuo vite priſtine reſtaura
tur. Quedā etiā puella in flumine ſubmerſa
dum fuiſſet extracta beate helizabeth meri
tis ꝓtinus eſt vite reſtituta. Vir quidam no
mine fredericꝰ de dioce. magūtiñ. in arte na
tandi valde peritus: dum ſe in quadā aqua
balniaret ⁊ pauperē quēdā ꝑ btā helizabeth
illuminatū deridēs in eius faciē aquā ꝯtem
ptibiliter ſpargeret: ille ꝓuocatus dixit. Do-
mina illa ſctā q̄ mihi grām preſtitit de te me
vindicet: ita vt hinc nō exeas niſi mortuus ⁊
ſubmerſus. Ille aūt imprecationē pauperis
paruipendens: ⁊ in aquā laſciue ſe imittens
viribꝰ penitus deſtitutꝰ ſe iuuare non potuit

ſed in ꝓfundum quaſi lapis deſcēdit. Poſt
multū vero tꝑis requiſit’ de aqua mortuus
eſt delatus. Cūq; magn’ planct’ fieret ſuꝑ
eū quidā eius ꝓpinqui ceperūt ꝓ eo ad bea
tam helizabeth votū faceret ⁊ eius ſuffragia
deuotiſſime implorare. ſtatim igiť in eū ſpi
ritus rediit ⁊ viuus ⁊ ſanus ſurrexit. Quidā
noīe iohānes de dioce. maguntiñ. cū quodā
fure innocēter deprehēſus ⁊ ſuſpēdio cū ip-
ſo adiudicatus cunctos rogauit: vt beatam
helizabeth orarent ꝙ ꝑm ſua merita iuua-
ret. Cū ergo eſſet ſuſpenſus audiuit vocem
ſuper ſe dicentem. Cōfide ⁊ in ſctām heliza
beth fiduciā habe ⁊ liberaberis. Statimq;
alio remanēte ipſo fune fracto de loco alto
grauiſſime cecidit nullā tñ leſionē incurrit
licet noua qua indutus erat camiſia rūpere
tur. Qui exhilarat’ ait. Sctā helizabeth tu
me liberaſti: ⁊ in ſtratū molle me cadere fe-
ciſti. Cū eñ aliqui dicerent ipm iterū ſuſpē-
dēdū. iudex ait. Quē deus liberauit: denuo
ſuſpēdi nō ꝑmittā. Cōuerſus quidā fuit in
quodam monaſterio dioce. maguntiñ. vole
marus noīe ad modū religioſus qui carnē
ſuā ſic afflixit vt circa annos viginti loricā
ad carnē portaret ⁊ inter lapides ⁊ ligna ia-
ceret. Huī’ manū dū in molēdino eſſ; lapis
molaris caſu apprehēſam ſic cōtriuit vt car
nē ab vtraq; ꝑte auelleret oſſa ⁊ neruos cō-
tereret ita vt in quodā mortario cōtrita quo
dammodo videreť. Qui tāto doloris aculeo
vrgebať vt rogaret ꝙ man’ ſibi ꝑſcidereť cū
igiť btām helizabeth crebro in ſui auxilium
inuocaret q̄ etiam in vita ſua ſibi familiaris
extiterat quadā nocte ſibi apparuit dicēs.
Uis ſanus fieri. Qui cum rñderet libēter il-
la manū apprehendēs neruos ſanauit oſſa in
tegrauit ⁊ carnē ab vtraq; ꝑte reſtituit ⁊ pri
ſtine ſanitati dōauit. Mane aūt facto ꝑfe-
cte ſanatū ſe repit ⁊ toti cōuētui ipam manū
cūctis ſtupētibus ſanatā oñdit. A Qui-
dā puer quinquēnis diſcret’ noīe magunti.
dioce. cū cecus natus eſſet meritis btē he-
lizabeth lumē recepit. Pellis ſiqdē itegra
ſine pilis palpebrarū vel aliqua pellis diuiſi
one oculis ſuꝑinducta fuerat adeo vt totali
ter oculos tegeret nec ſubſtātie oculoꝝ vllū
indicium appareret. Mater igiť eius ad ſe
pulchrū beate helizabeth ipm ducēs de ter
ra ſepulchri oculos eius liniuit ⁊ ſuꝑ eū btē
helizabeth merita inuocauit. Et ecce pellis
integra per mediū ſcindiť ⁊ eius oculi ꝑuiſ-
ſimi turbulenti ⁊ ſanguinolenti videnť ſicq;
puer beate helizabeth meritis ſuffragātib’
viſus bñficio eſt potit’. Puella qdā eiuſdē
dioceſis beatrix noīe cū diu magnis ⁊ diuer
ſis fuiſſet infirmitatibus moleſtata tandē
gibbo in dorſo ⁊ ſtruma in pectore excreſcē-
tibus ſic eſt toto corꝑe incuruata vt nulla ſe
rōne erigeret ſ; manib’ ſuꝑ genua poſitis
corpus ſuū taliter ſuſtētaret. Cū igiť mater
in quadā ſporta eā ad tumulū ſancte heliza
beth deportaſſet ⁊ ꝑ decē dies cōmorantes
ibidem nullū potuiſſent ſanitatis remediū
inuenire irata mater ei’ cōtra beatā heliza-
beth murmurauit dicens. Alijs bñficia i-
pendis ⁊ me miſerā nō exaudis. Reuertens
igiť oēs quos potero a viſitatiōe tui auer-
tere ꝓcurabo. Cū igiť irata recederet ⁊ iā
miliare ⁊ dimidiū ꝑegiſſet ⁊ ei’ filia dolori-
bus cruciata lugeret tādē ipſa puella obdor
miēs vidit quādā pulcherrimā dñam cū fa-
cie refulgēti q̄ corp’ eius in dorſo ⁊ pectore
liniēs dixit. Surge ⁊ ambula. Euigilās puel
la ⁊ ſe ab omni deformitate ⁊ curuitate pe-
nitus ſanatā inueniēs viſionē matri retulit
⁊ gaudiū ⁊ leticiā generauit. Redeūtes igiť
ad ſepulchꝝ ſancte helizabeth deo ⁊ ſibi gra
tias egerūt ⁊ ibidē ſportā in qua puella por-
tata fuerat dimiſerunt. Mulier quedā ger
trudis noīe eiuſdem dyoceſis ꝑ multos an-
nos vtroq; crure cōtracta ⁊ toto corꝑe cur-
ua in ſomnis admoneť vt ad ſctm̄ nicolaum
ꝓficiſcēs ei’ debeat merita implorare q̄ ad
quādam eccleſiā ſancti nicolai portari ſe fe
cit ⁊ in vno crure ſanitatē inuenit. Tandē
ad ſepulchꝝ beate helizabeth ꝑducta ⁊ ſuꝑ
eius tumulū poſita grauiſſimis dolorib’ ſti
mulata ⁊ velut amens effecta ſana ⁊ incolu
mis exurrexit. Mulier quedam ſcintrudis
noīe eiuſdē dyoceſis cū per annū integrum
penitus ceca mānſiſſet ⁊ aliorū ſemꝑ auxilio
ducereť ad rogādū ſctām helizabet tota de-
uotione ſe cōtulit ⁊ amiſſum lumen recepit.

Uir quidā henricus magūtinen. dyoce. cū
lumine oculorū penit’ eſſet priuatus ſepul-
chrum ſancte helizabeth viſitās plene cura
tionis bñficiū reportauit. Poſtmodū vero
idē vir fluxu ſanguinis adeo eſt grauat’ vt
mortuus a familia crederet. Accipiens vo
de terra ſepulchri ſancte helizabeth ⁊ ipſā
conficiēs aqua cōmiſcuit ⁊ bibens plenam
ſanitatē recepit. Puella quedā methildis
noīe treuerenſ. dyoce. dū viſu ⁊ auditu pri-
uata eſſet ⁊ loquēdi ⁊ ambulādi potentiam
amiſiſſet. pater ſu’ ⁊ mr̄ ad btāz helizabeth
eā deuouerūt ⁊ ꝑfecte ſanatam dei ⁊ heliza
beth laudātes magnalia receperūt. Mulier
qdā noīe hehbingis treuerēſis dyoce. cū ꝑ
annū ceca penitus extitiſſet ⁊ ꝓ ſua curatio
ne btā helizabeth merita iuocaſſ; ad tumu
lū ei’ duci ſe faciēs vni’ oculi lumē recepit q̄
ad ꝓpria reuerſa ī alio grauiter torqueri ſe
ſenſit. Cū vo iterū eius merita implorāſſet
apparuit ei dicēs. Accedēs ad altare fac cū
corꝑali tuos oculos vētilari ⁊ ſic recipies ſa
nitatē. Que cū iuſſa cōpleuiſſ; ſanitatē rece
pit. Uir qdā theodoricus noīe magūt. dyoc.
in genib’ ⁊ cruribus diu grauiſſime ifirma
tus ita vt nō poſſet ꝑgere niſi ab alijs porta
reť. votū fecit ꝙ ſepulchꝝ btē helizabeth cū
oblatiōibus viſitaret. Et cū loc’ ei’ a tumu-
lo tñ ꝑ decē miliaria diſtaret vix in octo die
bus potuit ꝑuenire. Cū vero ibidē ꝑ q̄ttuor
ſeptimanas māſiſſ; ⁊ nullū remediū ipetraſ
ſet domū redibat. Cūq; in loco quodā iuxta
aliū infirmū decūbēs quieſceret vidit in ſom
nis quēdā ad ſe venientē ⁊ aqua totaliter ꝑ-
fundentē. Qui euigilans contra ſociū irat’
ait. Quare me aqua totaliter ꝑfudiſti q̄ ait.
Ego te non perfudi. Sed credo ꝙ illa ꝑfu-
ſio erit tibi cauſa ſalutis. Ille igiť ſurgens
⁊ ſe ſanatū totaliter inueniens baculos ſu
per humerum poſuit ⁊ ad tumulum ſancte
helizabeth rediens ⁊ gratias agens letus
ad propria remeauit.

¶ De ſancta cecilia. Clxiiij. A

CEcilia quaſi celi lilia
vel cecis via vel a celo ⁊ lya. vel
cecilia q̄ſi cecitate carēs. Uel di
citur a celo ⁊ leo[illegible] pplus
Fuit eñ celeſte liliū ꝑ virginitatis pudorē
vel diciť liliū q; habuit candorē mūdicie vi-
rorem cōſcientie odorē bone fame. Fuit et
cecis via ꝑ exempli informationē celū ꝑ iu-
gem cōtemplationē lya ꝑ aſſiduā opationē
vel dicitur celū q; ſicut dicit Iſidorus. celū
philoſophi volubile rotūdū ⁊ ardēs eſſe dixe
runt ſic ⁊ ipſa fuit volubilis ꝑ operationē ſo
litam rotūda ꝑ perſeuerentiam ardens per
charitatem ſuccenſam. Fuit etiam cecitate
carens per ſapientie ſplendorem. Fuit ⁊ ce
lum populi q; in ipſa tanꝙ in celo ſpirituali
pplus ad imitandū intuetur ſolē lunā ⁊ ſtel
las id eſt ſapientie perſpicacitatē fidei ma-
gnanimitatem ⁊ virtutū varietatem. B

CEcilia virgo preclariſ
ſima ex nobili romanorum ge-
nere exorta ⁊ ab ipſis cunabilis
in fide chriſti nutrita abſcondi
tum ſemper euangelium chriſti gerebat in
pectore ⁊ non diebus neq; noctibus a collo
quijs diuinis ⁊ orōne ceſſabat ſuāq; virgini
tatem conſeruari a dño exorabat. Cū autē
cuidā iuueni noīe valeriano deſpōſata fuiſ-
ſet ⁊ dies nuptiarū inſtituta eſſet illa ſubt’
ad carnē cilicio erat induta ⁊ deſuper deau-
ratis veſtibus tegebať. Et cātantibus orga
nis illa in corde ſoli dño decantabat dicens
Fiat dñe cor meū ⁊ corp’ meū imaculatum
vt nō cōfundar. Et biduanis ac triduanis
ieiunijs orās cōmendabat dño qd̄ timebat.
Uenit aūt nox in qua ſuſcepit vna cū ſponſo
ſuo cubiculi ſecreta ſilentia ⁊ ita eū alloqtur
O dulciſſime atq; amantiſſime iuuenis eſt
myſteriū qd̄ tibi cōfitear ſi mō tu iurat’ aſſe
ras tota te illd̄ obſeruātia cuſtodire. Iurat
valerian’ ſe illud nulla neceſſitate detegere
nulla ꝓdere rōne. Tūc illa ait. Angelū dei
habeo amatorē q̄ nimio zelo cuſtodit corp’
meū. Hic ſi leuiter ſenſerit ꝙ tu me polluto
amore contingas ſtatim feriet te ⁊ amittes
florē tue gratiſſime iuuētutis. Si autem co
gnouerit ꝙ me ſincero amore diligas ita ꝗ;
diliget te ſicut me ⁊ oſtendet tibi gloriā ſuā
Tunc valerianus nutu dei correptus ait.
Si vis vt credam tibi ipſum angelum mihi
oſtende ⁊ ſi vere probauero ꝙ angelus ſit ſa

ciam quod hoꝛtaris. Si autez virum alium
diligis te ⁊ illum gladio feriam. Cui cecilia
dixit. Si in deum verum credideris ⁊ te ba
ptizari ꝓmiſeris ipſum videre valebis. Va
de igitur in tertiuz miliariū ab vꝛbe via que
apia nuncupatur ⁊ pauperibus quos illic in
uenies dices Cecilia me miſit ad vos vt oſtē
datis mihi ſanctū ſenē vꝛbanū qm̄ ad ipſuz
habeo ſecreta mandata que perferā. Hunc
dum tu videris indica ei omnia verba mea
⁊ poſtq̄ ab eo purificatus fueris ⁊ redieris
angelū ip̄m videbis. tunc valerianus perre
xit. ⁊ ſm̄ ſigna que acceperat ſanctū vꝛbanū
ep̄m intra ſepulchꝛa martirū latitantē inue
nit. Cumq; ei omnia verba cecilie dixiſſet il
le manus ad celum pandens cuz lachꝛimis
ait. Domine ieſu xp̄e ſeminatoꝛ caſti conſi-
lij ſuſcipe ſeminū fructus que ī cecilia ſemi-
naſti. Dn̄e ieſu xp̄e paſtoꝛ bone cecilia famu
la tua quaſi apis tibi argumentoſa deſeruit
Nam ſponſum quem quaſi leonem ferocez
accepit ad te quaſi agnū manſuetiſſimū de
ſtinauit. Ecce ſubito apparuit ſenex quidaz
niueis veſtibus indutus: tenens librum au
reis litteris ſcriptū. quē videns valerianus
pꝛe nimio timoꝛe quaſi moꝛtuus cecidit ⁊
a ſene leuatus ſic legit. Unus deus vna fi-
des vnū baptiſma: vnus deus ⁊ pater oīum
qui ſup oēs: ⁊ per oīa ⁊ in oībus nobis. Cū-
q; hec legiſſet dixit ei ſenioꝛ. Credis ita eſſe
an adhuc dubitas tūc exclamauit dicēs Nō
eſt aliud qđ veri’ credi poſſit ſub celo. Sta-
timq; illo diſparente valerianus a ſancto vꝛ
bano baptiſma ſuſcepit: ⁊ rediēs ceciliā cuz
angelo loquentē in cubiculo inuenit. Ange-
lus aūt duas coꝛonas ex roſis ⁊ lilijs in ma-
nu habebat: ⁊ vnā cecilie ⁊ alteram valeria-
no tradidit dicens. Iſtas coꝛonas immacu
lato coꝛde ⁊ mundo coꝛpoꝛe cuſtodite: qꝛ de
paradiſo dei eas ad vos attuli: nec vnq̄ mar
ceſcent: nec odoꝛez amittent: nec ab alijs ni
ſi quibus caſtitas placuerit videri poterunt
Tu autez valeriane: quia vtili conſilio credi
diſti: pete quodcūq; volueris ⁊ conſequeris
Cui valerianus. Nihil mihi in hac vita exti
tit dulcius q̄ vnicus fratris mei affectus.
Peto igitur vt ⁊ veritatē ipſe mecum agno

ſcat. Cui angelus. Placet dn̄o petitio tua ⁊
ambo cū palma martyꝛij ad dn̄m venietis.
C Poſt hoc ingreſſus tiburci’ frater va-
leriani cū nimiū roſaꝝ ſenſiſſent odoꝛē dixit
miroꝛ h tp̄e roſe’ hic odoꝛ: ⁊ lilioꝝ vñ reſpi-
ret. Nā ſi ip̄as roſas vel lilia in manib’ me-
is tenerē nec ſic poterāt odoꝛamēta tāte mi
hi ſuauitatis infundere. Cōfiteoꝛ vobis ita
ſum refectus vt putem me totū ſubito imu
tatū. cui valerian’. Coꝛonas habem’ quas
tui oculi videre nō ꝑualēt floꝛeo coloꝛe ⁊ ni-
ueo candoꝛe vernātes ⁊ ſicut me interpellā
te odoꝛē ſenſiſti ſic ⁊ ſi credideris videre vale
bis. cui tiburcius. In ſomnis hoc audio an ī
veritate iſta tu loq̄ris valeriane. cui valeria
nus. In ſomnis vſq; modo fuimus: ſꝫ iam
nūc in xitate manemus. Ad quez tiburcius
Unī hoc noſti. Et valerian’. Angel’ dn̄i me
docuit: quē tu videre poteris ſi tu purificat’
fueris ⁊ oībus idolis abꝛenunciaueris. Hu
ic miraculo de coꝛonis roſaruz ambꝛoſi’ te
ſtatur in pꝛefatione ſic dicens. Sctā cecilia
celeſti dono repleta vt martirij palmā aſſu-
meret ip̄m mundū eſt cū thalamis execrata
Teſtis eſt valeriani coniugis ⁊ tiburcij pꝛo
uocata cōfeſſio quos domine angelica ma-
nu odoꝛiferis floꝛibus coꝛonaſti. Uiros vir
go duxit ad gloꝛiā mundus agnouit quātuz
valeat deuotio caſtitatis. Hec Ambꝛoſius.
¶ Tunc cecilia euidēter oſtēdit ei oīa idola
eſſe inſenſibilia ⁊ muta ita vt tiburcius re-
ſponderet ac diceret. Qui iſta nō credit pe-
cus eſt. Tunc cecilia oſculans pectus ei’ di
xit. Hodie fateoꝛ te meū eſſe cognatū. Si-
cut eñ amoꝛ dei fratrē tuū mihi ꝯiugē fecit
ita te mihi cognatū cōtemptus faciet idolo
rum. Uade igitur cū fratre tuo vt purifica-
tionē accipias ⁊ angelicos vultus videre va
leas. Dixit tiburci’ fratri ſuo. Obſecro frat̄
vt mihi dicas ad quē me ductur’ es. Cui va
lerianus. Ad vꝛbanum ep̄m. Cui tiburcius
De illo vꝛbano dicis qui totiens damnatus
eſt ⁊ adhuc in latebꝛis cōmoꝛatur. Hic ſi in
uentus fuerit cremabitur ⁊ nos in illius flā
mis pariter inuoluemur. ⁊ dum querimus
diuinitatem latentē in celis incurrem’ furo
rem exu... in terris. Cui cecilia. Si hec

ſola eſſet vita iuſte hanc perdere timerem’
Eſt aūt alia melioꝛ que nūq̄ amittitur quaz
nobis dei fili’ enarrauit. Omnia eñ que fa-
cta ſunt: filius ex patre genit’ condidit. Uni
uerſa autē que condita ſunt ex patre pꝛoce-
cedens ſpiritus animauit. Hic igitur filius
dei in mundū veniēs verbis ⁊ miraculis ali
am vitā eſſe nobis mōſtrauit. Cui tiburci’.
Certe vnū deū eſſe aſſeris ⁊ quō nūc tres eſ
ſe teſtaris. Reſpōdit cecilia. Sicut ī vna ho
minis ſapientia ſunt tria. ſ. ingeniū memo-
ria ⁊ intellectus ſic ⁊ in vna diuinitatis eſ-
ſentia tres ꝑſone eē pñt. Tūc cepit ei de ad-
uentu filij dei ⁊ paſſiōe ꝑdicare ⁊ multas cō
gruitates ipſi’ paſſiōis oñdere. Nā ideo in-
quit: fili’ dei eſt tentus vt gen’ humanū di-
mittatur pctō detētū. Bñdictus maledicit̄:
vt homo maledictus bñdictionē cōſequat̄.
Illudi ſe patitur vt homo ab illuſiōe demo-
nium liberet̄. Spineā coꝛonā accepit in ca-
put vt a nobis ſniam auferat capitalē. Fel
ſuſcepit amarū vt ſanaret hoīs dulcē guſtū
Expoliat̄ vt parentū noſtroꝝ nuditatē ope-
riat. In ligno ſuſpendit̄: vt ligni pꝛeuaricati
onem tollat. Tūc tiburcius fratri ſuo dixit.
Miſerere mei ⁊ ꝑduc me ad hoīem dei: vt
purificationē accipiā. Duct’ igit̄ ⁊ purifica-
tus angelos dei ſepe videbat: ⁊ oīa q̄ poſtu-
labat ꝓtinus obtinebat. D Ualerianus
igit̄ ⁊ tiburcius elemoſinis inſiſtebāt ⁊ ſan-
ctoꝝū coꝛpa q̄s almachius ꝑfectus occide-
bat ſepulture tradebāt. Quos almachi’ ad
ſe vocās cur ꝓ ſuis ſceleribus dānatos ſepe
lirent inq̄ſiuit. Cui tiburci’. Utinā illoꝝ ſer
ui eſſem’ quos tu dānatos appellas ꝯtem-
pſerūt illđ qđ videt̄ eſſe ⁊ nō eſt ⁊ inuenerūt
illđ qđ nō videt̄ eſſe ⁊ eſt. Cui ꝑfectus. Quid
nam eſt illđ. Et tiburcius. Qđ videt̄ eſſe et
nō eſt: eſt oē qđ in hoc mūdo eſt qđ hoiez ad
nō eſſe ꝑducit. Qđ vero nō videt̄ eſſe et eſt:
eſt vita iuſtoꝝū ⁊ pena maloꝝū. Cui pꝛefect’
Non puto q̄ mēte tua loquaris. Tūc iubet
aſtare valerianū dicēs ei. Oñi nō eſt ſani ca
pitis frater tuus tu ſaltē poteris ſapienter
dare rñſum. Cōſtat plurimū vos errare qui
gaudia reſpuitis ⁊ oīa inimica gaudijs affe
ctatis. Tūc valerianus ſe vidiſſe ait glaciali

tp̄e ocioſos iocātes ⁊ opꝛarios agricolas de
ridētes. Sed eſtiuo tp̄e dū aduenīſſent glo
rioſi fructus laboꝛū gaudētibus illis q̄ puta
bantur vani ceperunt flere q̄ videbant̄ vꝛ-
bani. Sic ⁊ nos nūc quidē ſuſtinemus igno
miniam ⁊ laboꝛē in futuro aūt recipiemus
gloꝛiā ⁊ eternā mercedē. Uos aūt nūc trāſi-
toꝛiū habetis gaudiū: in futuro autē inueni
etis eternū luctū. Cui pꝛefectus. Ergo nos
inuictiſſimi pꝛincipes eternū habebim’ luctū
⁊ vos ꝑſone viliſſime perpetuum poſſidebi
tis gaudiū. Cui valerianus. Homūtiones
eſtis nō pꝛincipes tp̄e noſtro nati citius mo
rituri: ⁊ deo rationez plus oībus reddituri.
Dixit aūt ꝑfectus. Quid verboꝝ circūitu im
moꝛamur. Offerte dijs libamīa ⁊ illeſi abſce
dite. Sancti reſponderūt. Nos deo vero quo
tidie ſacrificiū exhibemus. Quibus pꝛefe-
ctus. Quod eſt nomen eius Cui valerianus
Nomen eius inuenire nō poteris etiā ſi pē-
nis volaueris. Pꝛefectus dixit. Ergo iuppi
ter nomen dei nō eſt. Cui valerian’. Nomē
homicidie ⁊ ſtupꝛatoꝛis eſt. Ad quē almachi
us. Ergo totus mūdus errat: ⁊ tu cū fratre
tuo verum deū noſti. Ualerianus reſpondit
Nos ſoli non ſum’ ſed innumerabilis mul
titudo hāc ſanctitatē recepit. Tradunt̄ igit̄
ſancti in cuſtodiā maximi. Quibus ille ait.
O iuuentutis flos purpureus o germanus
fraternitatis affectus quomodo ad moꝛtez
quaſi ad epulas feſtinatis. Cui valerianus
ait: q̄ ſi crediturū ſe ꝓmitteret: gloꝛiā aiaꝝ
coꝝ poſt moꝛtē videret. Et maximus. Ful-
minibus igneis cōſumar ſi nō illū ſolū deuz
cōfitear quē adoꝛatis ſi cōtingat quod dici-
tis. Ipſe igitur maxim’ ⁊ omnis eius fami
lia ac vniuerſi carnifices crediderūt ⁊ ab vꝛ
bano qui illuc occulte venit baptiſma ſuſce
perūt. E Igit̄ dū auroꝛa noctē finez da
ret cecilia exclamauit dicēſ. Eia milites xp̄i
abijcite opera tenebꝛarū ⁊ induimini arma
lucis. Quarto igitur miliario ab vꝛbe ſancti
ad ſtatuam iouis ducuntur. Et dū ſacrifica
re nollēt pariter decollātur. Tūc maximus
cum iuramēto aſſeruit ſe in hoꝛa paſſionis
coꝝū angelos vidiſſe fulgētes ⁊ animas eo
rum quaſi virgines de thalamo exeūtes q̄s

in gremio ſuo in celum angeli detulerūt. Al
machius vero audiens maximum chriſtia-
num effectum cum plumbatis tādiu cedi fe
cit. quouſqꝫ ſpiritū excuſſit. Cuius corpus
ſancta cecilia iuxta valerianū ⁊ tyburciū ſe
peliuit. Tunc almachius facultates ambo-
rum cepit inquirere ⁊ ceciliam tanꝙ valeria
ni coniugem corā ſe fecit aſtare. Iuſſitqꝫ vt
idolis imolaret aut ſniaꝫ mortis incurreret
Cum autē ad hoc ab apparitoribus vrgere
tur: ⁊ illi vehementer flerēt: eo ꝙ puella tam
decora ⁊ nobilis vltro ſe morti traderet: dixit
ad eos. Hoc boni iuuenes non eſt iuuentu-
tem perdere ſed mutare: dare lutum ⁊ acci-
pere aurum: dare vile habitaculum ⁊ accipe
re precioſum: dare breuem angulum ⁊ acci-
pere forum perlucidū. Si quis ꝓ nūmo ſoli
dos daret: nōne velocius feſtinaretis. Deus
autē qđ acceperit ſimplū reddet centuplum.
Creditis his que dico. Et illi. Credimꝰ xp̄m
verū eſſe deū qui talē poſſidet famulā. Voca
to igiť vrbano epiſcopo quadringenti ⁊ am-
plius baptizati ſunt. Tūc almachius ſctām
ceciliā ad ſe vocās ait. Cuiꝰ cōdic̄ōis es. Et
illa. Ingenua ſum ⁊ nobilis. Cui almachius
Ego te de religione interrogo. Et cecilia in
terrogatio tua ſtultum ſumit initiū q̄ duas
rñſiones vna putat inquiſitione ꝯcludi. Cui
almachius. Unde tibi tanta ꝓſumptio rñdē-
di. At illa. De cōſciencia bona ⁊ fide nō ficta
Cui almachius. Ignoras cuius poteſtatis
ſim. Et illa. Poteſtas tua eſt quaſi vter ven
to repletus: quem ſi acus pupugerit omnis
rigor pallescit: ⁊ quicquid in ſe rigi-
dum habere cernitur incuruatur. Cui alma
chius. Ab iniuriis cepiſti ⁊ in iniuriis ꝑſeue
ras. Cecilia reſpondit. Iniuria nō diciť niſi
qđ verbis fallētibus irrogatur. vnde aut in
iuriā doce ſi falſa locuta ſum: aut teipſū cor
ripe calūniā inferētem. Sꝫ nos ſciētes ſan-
ctum dei nomē oino negare non poſſumus.
Melius eſt eñ feliciter mori ꝙ īfeliciter vi
uere. Cui almachius. Ut qđ cū tanta ſuper-
bia loqueris. Et illa. Non eſt ſupbia ſed con
ſtantia. Cui almachius. Infelix ignoras: qꝛ
viuificandi ⁊ mortificādi mihi eſt tradita po
teſtas. Et illa. Contra veritatem publicā ꝓ
bo te nūc eſſe mentitum. Uitam eñ viuenti
bus tollere potes: mortuis autem dare non
potes. Es igitur miniſter mortis non vite.
Cui almachius. Iam depone amētiam ⁊ ſa
crifica diis. Cui cecilia. Neſcio vbi oculos a-
miſeris. Nā quos tu deos dicis omnes nos
ſaxa eſſe videmus. Mitte igitur manū ⁊ tā-
gendo diſce qđ oculis nō vales videre. Tūc
iratus almachius iuſſit eam ad domum ſuā
reduci ibiqꝫ tota die ⁊ nocte iuſſit eaꝫ in bul
liente balneo cōcremari. Que quaſi in loco
frigido manſit nec modicū ſaltem ſudoris
ꝑſenſit. Qđ cū audiſſꝫ almachius iuſſit eam
in ipō balneo decollari. Quā ſpiculator tribꝰ
ictibus in collo ꝑcuſſit: ſed tñ caput eius am
putare nō potuit. Et qꝛ decretū erat ne quar
tam percuſſionē decollandus acciperet eā
ſemiuiuā cruētus carnifex dereliquit. Per
triduū autē ſuperuiuēs: omnia que habebat
pauperibus tradidit: ⁊ omnes quos ad fidē
cōuerterat vrbano epiſcopo commēdauit di
cens. Triduanas mihi inducias poſtulaui:
vt hos tue beatitudini cōmēdarem ⁊ hāc do
mum meā in eccliam cōſecrares. Sanctus
autē vrbanus corpus eius inter epōs ſepeli-
uit: ⁊ domum ſuam in eccleſiam vt rogaue-
rat cōſecrauit. Paſſa eſt autē circa annos
dñi. ccxxiii. tēpore alexādri imperatoris. Ali
bi autē legitur: ꝙ paſſa ſit tpe marci aurelii
qui imperauit circa annos dñi. cclx.

De ſancto clemente. clxv

A

Clemens dicitur a cle
os qđ eſt gloria ⁊ mēs quaſi glo
rioſa mens. Habuit eñ glorio
ſam mētē: ſcꝫ purgatam ab om
ni ſorde: ornatā oi virtute ⁊ decoratā nūc om
ni felicitate: q̄ felicitas cōſiſtit in hoc ſicut di
cit aug. in li. de trini qꝛ ibi eſſe nr̄m nō habe
bit mortē: noſſe noſtrū nō habebit errorem
amare nr̄m nō habebit offenſionē. Uel diciť
a clemētia: qꝛ clemēs ⁊ miſericors valde fuit
Uel ſicut dicitur in gloſario. Clemens diciť
dulcis iuſtus: maturus: pius. Iuſtus in actio
ne: dulcis in ſermone: maturus in cōuerſati
one: piꝰ in intētione. Eiꝰ vitā ipſe in ſuo itine
rario inſeruit maxie vſqꝫ ad illū locū in quo
qualiter beato petro in pōtificatu ſucceſſit
oſtēditur. Cetera ex eius geſtis q̄ cōiter ha
bentur ſumuntur.

B

Clemens epiſcopꝰ ex
nobili romanoꝝ ꝓſapia ortꝰ eſt
Pater eiꝰ fauſtinianus mater
vero eiꝰ macidiana nūcupata ē
Habuitqꝫ duos fratres quorū vnus fauſti-
nus alter fauſtus dicebať. Cumqꝫ macidia-
na mater eiꝰ mira corporis pulchritudine pol
leret frater viri ſui libidinoſo amore in eaꝫ
vehemēter exarſit. Cū aūt eā quotidie mo-
leſtaret ⁊ ipſa ſibi nullatenꝰ aſſentire vellet
viroqꝫ ſuo hoc reuelare timeret ne inter du
os fratres inimicitias ſuſcitaret cogitauit
ꝑ aliquot tp̄s ſe a patria abſentare donec il
licitus amor ꝯquieſceret quē aſpectꝰ ſue ꝑ-
ſentie inflāmaret. Ut aūt a viro ſuo obtine
re valeret ſomniū callide ꝯfinxit qđ in hunc
modū viro ſuo retulit dicēs. Ecce quidā mi
hi ꝑ viſū aſtitit mihi ꝑcipiēs vt cōfeſtim cū
duobꝰ gemis. ſ. fauſtino ⁊ fauſto ex vrbe di
ſcederē ⁊ taꝫ diu abeſſē donec ipſe mihi re
ditū imparet. Qđ ſi nō facerē ſimul cū oibꝰ
liberis interirē. Qđ vir audiens vehemēter
expauit ac vxorē cū duobus liberis ⁊ familia
multa athenas miſit vt ⁊ ibi maneret ⁊ fili-
os faceret erudiri. Minorē aūt filiū ſcꝫ cle
mentē cū eſſet annoꝝ quinqꝫ ſibi pater in ſo
latiū retinuit. Cū aūt mr̄ cū filiis nauigaret
nocte quadā nauis naufragiū ꝑtulit ⁊ mať
ſine filiis a fluctibꝰ eiecta ſup quoddā ſaxū
euaſit. Que duos natos ꝑiſſe ꝯſiderās ꝑ ni-
mio dolore in maris fundū ſe ꝑcipitaſſet ni
ſi qꝛ ſaltē eorū cadauera ſe repturā ſperabat
At vero vbi nec viuos nec mortuos ſe repi-
re poſſe cognouit clamores ⁊ vlulatꝰ maxi-
mos dabat manꝰ ſuas morſibus lacerabat
nec vllā ꝯſolationē ab aliq̄ recipe volebat.
Cūqꝫ multe mulieres aſtarēt q̄ ſua iſortu-
nia eidē narrarēt ⁊ illa ex hoc ꝯſolatiōeꝫ nō
reciperet affuit q̄dā mulier inter ceteras q̄
virū ſuū adoleſcētē ⁊ nautā in mari ꝑiſſe aſ
ſeruit ⁊ ob hoc ſui amore poſtmodū nubere
recuſauit. Recepta igiť qualicūqꝫ ꝯſolatiōe
apđ ipſam manebat ⁊ quotidianū victū ſuis
manibꝰ acq̄rebat. Sꝫ nō multū poſt manus
eius quas crebris morſibꝰ lacerauerat ſine
ſenſu ⁊ mortue adeo ſunt effecte vt cū ipſis
nullatenꝰ operari poſſet. Illa aūt q̄ eā ſuſce
perat paraliſim incurrit ⁊ de lecto ſurgere
nō valebat. Sicqꝫ macidiana mēdicare cō-
pelliť ⁊ ipā cū hoſpita ex his q̄ inuenire pote-
rat paſcebať. Cōpleto igiť āno quo macidia
na cū liberis diſceſſit e patria miſit athenas
nūcios vir eiꝰ vt ipōs reqrerēt ⁊ q̄d agerēt in
timarēt. Sꝫ illi q̄ miſſi fuerāt nullatenꝰ redi
erunt. Deniqꝫ cū alios miſiſſet ⁊ illi reuertē
tes ſe nullū inde veſtigiū repiſſe narrarent.
Clemētē filiū ſuū ſub tutoribꝰ dereliq̄t ⁊ ip
ſe ad querendū vxorē cū filiis nauē ꝯſcēdit
ſed minime rediit. Uiginti igiť annis clemēs
orbatꝰ ſtetit nec de p̄re vel matre vel de fra
tribus aliqđ indiciū inuenire potuit. Ipſe au
tem clemēs ſtudio litterarū ſe cōtulit ⁊ ſum
mū phie apicē apprehēdit. Deſiderabat au
tem vehemēter ⁊ ſtudioſe q̄rebat q̄liter ſibi
aie immortalitas ꝑſuaderi poſſet. Ob hoc
philoſophoꝝ ſcholas ſpādibat ⁊ ſi q̄dē ꝙ im
mortalis eſſet obtinebať gaudebat ſi qñ vo
ꝙ mortalis eſſet concludebať triſtis diſce-
debat.

C

Deniqꝫ cū barnabas romā ve
niſſet ⁊ fidē xp̄i p̄dicaret phi eū tanꝙ inſanū
⁊ amentē deridebant. Unde ⁊ quidā qui fm
quoſdā fuit clemēs philoſophus q̄ eū ꝑmo
ſicut alii deridebat ⁊ eiꝰ p̄dicationē cōtemne
bat talem queſtionē ꝓ deriſu barnabe fecit
dicens. Cum culex aial ſit exiguū q̄d eſt ꝙ
ſex pedes hꝫ ⁊ inſup alas poſſidet elephas
aūt cū ſit imane aial nec alas poſſidet ⁊ tan
tum quattuor pedes habet. Cui barnabas.
Stulte tue queſtioni reſpōdere ꝑfacile poſ
ſem ſi veritatis cā diſcēde querere videreris
Sed nūc de creaturis vobis dicere aliquid
abſurdū eſt cū a vobis creaturarum condi-
tor ignoretur. Quia eñ creatorē nō cogno
ſcitis iuſtū eſt vt in creaturis erretis. Hoc
verbū cordi clemētis phi valde inheſit ita ꝙ
fidem xp̄i inſtructus a barnaba recepit ⁊ in
iudeam ad petrum poſtmodum properauit
Quem ille de fide chriſti inſtruxit ⁊ aie im-
mortalitatē euidēter edocuit. Eo tp̄e ſymō
magus duos diſcipulos habebat ſcꝫ aquilā

et incetam: q̇ eius fallacias agnoſcētes eū
reliquerūt ⁊ ad petrū cōfugerunt ⁊ ei' diſci
puli ſunt effecti. Cū aūt petrus clemētē de
ſua interrogaſſet ꝓgenie: ille q̇d matri ⁊ fra
tribus ⁊ patri acciderit ꝑ ordinē enarrauit
addens ꝙ credebat ꝙ mater cū fratrib' in
mari periſſent: pater vero aut merore aut ſi
militer naufragio interiſſet. Q̇ audiēs pe
trus lacbrymas cōtinere nō potuit. Quadā
aūt vice petrus cū diſcipulis ſuis antaradū
⁊ inde ad inſulam: ꝑ ſex milia ria diſtantem
in qua macidiana mater clemētis morabaꝰ
venit vbi quedā columne vitree mire magni
tudinis erant. Quas cū petrus cū ceteris
miraretur: videns ipſam mēdicantē cur nō
potius ſuis manib' operaretur increpauit.
Que reſpondit. Speciem tantum domine
babeo manuū que meis ſic ſunt debelitate
morſib' vt oīno ſint inſenſibiles effecte. At
ꝗ vtinā me in mare precipitaſſem: vt vltra
non viuerem. Cui petrus. Quid eſt quod lo
queris Neſcis quia aīe eorū q̇ ſe interimunt
grauiter puniūtur. Cui illa. Utinā boc mi
bi certum fieret ꝙ aīe poſt mortē viuant. li
benter enim meipſam occiderē: vt ſaltē vna
bora dulces meos natos videre poſſē. Cū
q̄ petrus ab ea cām tante triſticie interro
gaſſet ⁊ illa ei ordinē geſte rei narraſſet: ait
petrus. Eſt quidā adoleſcens apud nos no
mine clemēs qui bec que refers matri ⁊ fra
tribus aſſerit accidiſſe. Quod illa audiens
nimio ſtupore percuſſa corruit Cumq̄ ad ſe
metipſam rediſſet cum lacbrymis ait. Ego
ſum adoleſcentis mater. Et procidens ad
pedes petri rogare eum cepit: vt ſibi filium
ſuum feſtinanter oſtendere dignareꝰ. Cui
petrus. Cum adoleſcentem videris paulu
lū diſſimula quouſq̄ ab inſula cū naui egre
diamur. Quod cū illa ſe facturā ꝓmiſiſſet
tenens petrus manum eius ipſam ad nauē
vbi erat clemens ducebat. videns vero cle
mens petrum manu mulierem ducentē ri
dere cepit. Mox aūt vt mulier iuxta clemē
tem fuit: ſe continere nō potuit: ſed ſtatim
in amplexus ei' ruit ⁊ crebro oſculari cepit.
Quam ille tanq̄ inſanientem mulierē cum
indignatione repellebat: ⁊ aduerſus petrū

indignatione non modica mouebatur. Cui
petrus. Quid agis o fili clemēs. Noli repel
lere matrem tuam. Quod cum audiſſet cle
mens lacbrymis infuſus ſuper matrē iacē
tem concidit: ⁊ eā recognoſcere cepit. Tūc
ad preceptum petri boſpita ſua que paraly
tica iacebat adducitur ⁊ ab eo cōtinuo libe
ratur. Tunc mater clementē de patre inter
rogauit. Cui ille. Ad te querēdū iuit ⁊ vltra
non rediit. At illa audiēs ſolummodo ſuſpi
rauit. Grande enim pro filio inuento gaudi
um babens: reliquos conſolabatur mero
res. D Interea cū niceta ⁊ aq̄la deeſſent
et redeuntes mulierē cū petro vidiſſent: que
nam ſit bec mulier ꝑcunctanꝰ. Quibus cle
mens ait. Mater eſt quā mibi deus redo
nauit per dominum meum petrū. Poſtea
petrus omnia eis ꝑ ordinē enarrauit. Que
cū audiſſent niceta ⁊ aquila ſubito ſurrexe
runt ⁊ obſtupefacti conturbari ceperunt di
centes. Dominator dn̄e deus vera ne ſunt
bec: an ſomnium eſt quod audimus. Tunc
petrus. Filii nō inquit: nos inſanimus: ſed
bec vera ſunt. At illi faciē cōfricātes aiunt.
Nos ſumus fauſtinus ⁊ fauſtus: quos ma
ter noſtra eſtimat in mari interiiſſe. Et ac
currētes in amplexus matris ruunt: ⁊ eam
crebrius oſculanꝰ. At illa ait. Quid vult boc
eſſe. Ad quā petrus. Iſti ſunt filii tui fauſti
nus ⁊ fauſtus quos in mari periſſe putabas
Hec audiēs mater pre nimio gaudio velut
amens effecta corruit: ⁊ poſt ad ſe reuerſa
ait. Obſecro vos dulciſſimi filii narrate mi
bi quō euaſiſtis. Qui reſpōderūt. Cū nauis
eſſet reſoluta ⁊ nos ſuper quandā tabulam
veberemur: quidam pirate nos inuenientes
in ſuā nauiculā poſuerunt: ac mutatis no
minibus cuidam nos boneſte vidue iuſtine
nomine vendiderunt: que tanq̄ filios ſuos
nos babuit ⁊ liberalibus artibus nos erudi
ri fecit. Tandē pbiloſopbie operā dedimus
et ſymoni cuidā mago nobiſcū educato ad
beſimus. Cūq̄ ei' fallaciā cognouiſſemus
ipm̄ oīno deſerimus: ⁊ petri diſcipuli ꝑ za
cbeum effecti ſumus. Se quēti autē die aſ
ſumptis petrus tribus fratribus ſcz clemē
te aquila ⁊ niceta ad quendā ſecretiorē locū

orationis gratia deſcendit. Quos venerā
dus q̇dā ſenex ſed tn̄ paup alloq̇ cepit dicēs.
Miſereor veſtri frēs q̄ ſub ſpe pietatis vos
grauiter errare ꝯſidero. Neq̄ em̄ de' ē. ne
q̄ cultus bic aliq̇s eſt neq̄ ꝓuidētia i mun
do ſz fortuitus caſus ⁊ geneſ oīa agūꝰ. ſicut
⁊ ego ex meipſo manifeſte cōperi in diſcipli
na matbeſis p̄ ceteris eruditus. Nolite er
go errare. ſiue em̄ oretis ſiue non qd̄ veſtra
geneſis cōtinet vobis erit. Clemens aūt in
eum reſpiciēs aīo pulſabaꝰ ⁊ ſibi ſe eū alias
vidiſſe videbaꝰ. Cūq̄ de mādato petri cle
mens aquila ⁊ niceta cū eo diutius diſputaſ
ſent ⁊ ꝓudentiā apertis rationibus oſten
diſſent. eumq̄ ob reuērētiā crebro patrē voca
rent. dixit aquila. Quid neceſſe eſt vt eū pa
trem vocemus: cum in mandatis babeam'
neminem ſuper terram patrem vocare. Et
poſt boc reſpiciens ad ſenem ait. Non iniu
rioſe accipias pater ꝙ fratrem meum cul
paui quia te patrem vocauit. Habemus em̄
tale mandatū ne aliquem iſto nomine voce
mus. Cumq̄ aquila bec dixiſſet riſit omniū
aſtantiū cetus vna cum ſene ⁊ petro. Et cū
ille cauſam riſus inquireret. Dixit ad eum
clemēs. Quia facis id de quo alios culpas
ſenem patrē vocādo. At ille negabat dicens
Uere neſcio ſi eū patrē vocauerim. Uerum
cū ſatis de ꝓuidētia diſputatū eſſet dixit ſe
nex. Crederē vtiq̄ ꝓuidentiam eſſe ſed a ꝓ
pria conſcientia ꝓbibeor buic fidei accom
modare conſenſum. Noui em̄ meam ⁊ con
iugis mee geneſim ⁊ ſcio ea q̄ vnicuiq̄ nrm
dictabat geneſis accidiſſe. Audite igiꝰ con
iugis mee tbema ⁊ inuenietis ſcema cuius
exitus accidit. Habuit namq̄ matrē cū ve
nere ſuper centrū. Lunā vero in occaſu i do
mo martis ⁊ finib' ſaturni qd̄ ſcema adul
teras facit ⁊ ſeruos proprios amare ⁊ pere
gre ꝓficiſci ⁊ in aq̇s defungi Quod ⁊ ita fa
ctū eſt. Incidit nāq̄ in amorē ſerui ⁊ ꝑiculū
atq̄ obprobriū metuēs cū ipſo aufugit ⁊ in
mari periit. Nā ſicut frater meus retulit ip
ſū primo adamauit. Sed cū ipſe aſſentire
ſibi nollet in ſeruū ſue libidinis amorē re
torſit. Nec tamen ei imputandum eſt quia
eā geneſis boc facere cōpulit. Narrauitq̄

quomodo ſomniū finxerit ⁊ quomō cū libe
ris atbenas vadens naufragio ꝑierit. E
Cūq̄ filii vellēt in eū irruere ⁊ rē apire ꝓbi
buit petrus dicēs. Quieſcite quo aduſq̄ mi
bi placuerit. Dixitq̄ ei Petr'. Si bodie cō
iugē tuā caſtiſſimā cū trib' filiis tuis ꝯſigna
uero credes q̄ geneſis nibil ſit. Cui ille. Si
cut īpoſſibile eſt te exbibere qd̄ ꝓmiſiſti ita
⁊ impoſſibile eſt extra geneſim aliq̇d fieri.
Dixit ei petrus. Ecce iſte eſt filius tu' Cle
mens ⁊ bi duo gemini tui fauſtinus ⁊ fauſt'
Tūc ſenex reſolutis mēbris cecidit ⁊ quaſi
exanimis factus eſt. Filii aūt irruētes in eū
oſculabanꝰ verētes ne ſpiritū reuocare poſ
ſet. Tandē ad ſe rediēs oīa vt acciderant ꝑ
ordinē audiuit. Tunc ſubito vxor aduenit
⁊ cum lacbrymis clamare cepit. Ubi eſt vir
meus ⁊ dominus meus. Hec cum illa qua
ſi amens clamaret ſenex cucurrit ⁊ cū mul
tis lacbrymis amplecti ⁊ ſtringere eam ce
pit. Dū igitur ſimul manerent aduenit qui
dam nunciās apionem ⁊ ambionem fauſti
niani amiciſſimos cum ſimone mago boſ
pitari. De quorū aduentu fauſtinianus val
de gauiſus ad eos viſitandos iuit. Et ecce
nuncius venit qui diceret miniſtrū ceſaris
antiocbiam aduenisse: vt magos oēs quere
ret ⁊ morte puniret. Tunc ſymō magus in
odiū filiorū q̇ ipm̄ reliquerant vultu ſui ſimi
litudinē in fauſtinianū ipreſſit vt nō fauſti
nianus ſed ſymō magus ab oibus putareꝰ
Hoc aūt fecit vt a miniſtris ceſaris loco ſui
teneretur ⁊ occidereꝰ. Ipſe aūt ſymō de par
tibus illis abceſſit. Cū aūt fauſtinian' ad pe
trum ⁊ filios rediſſet expauerūt filii vultū
ſymonis in eū intuētes. vocē aūt patris ſui
audientes. Solus aūt petrus erat qui vul
tum eius naturalem videbat. Cumq̄ filii ei'
⁊ vxor eius eum refugerent ⁊ execrarentur
dicebat eis. Cur execramini ⁊ refugitis pa
trem veſtrum. Qui reſponderunt ꝙ ideo eū
fugerent quia in eo vultus ſymonis magi
appareret. Cōfecerat enim ſymon quoddā
vnguentū ⁊ faciē eius ꝑunxerat ⁊ vultū ſuū
arte magica impreſſerat in eum. Ipſe igitur
lamentabatur ⁊ dicebat. Quid mibi miſero
accidit vt vna die recognitus ab vxore et fi

liis letari nõ potueri cũ eis. Uxor vero ei⁹ ſpar
ſis crinib⁹ ⁊ filii plurimũ flebant. ¶ Sy
mon aũt magus dũ adhuc eſſet anthiochie
petrũ plurimũ infamauerat. magũ. malefi
cum ⁊ homicidã eum dicendo. Deniqꝫ intã
tũ aduerſus petrũ populum cõcitauerat: vt
ipſũ inuenire plurimum affectarent: vt car
nes eius dentibus laniarent. Dixit ergo petr⁹
fauſtiniano. Quoniãquidẽ ſymon magus
eſſe videris: perge anthiochiã ⁊ corã omi
populo me excuſa: ac ea que de me dixit Sy
mon ex perſona ſui retracta. Poſt hoc ego
anthiochiã veniam: ⁊ alienũ hunc vultũ a
te effugabo: ⁊ propriũ vultũ coram omnib⁹
reddã. Hoc tamen nullo modo credendũ
eſt ꝙ beatus petrus mẽtiri mãdauerit: cum
deus non indigeat nr̃o mẽdacio. Ideo itine
rarius clementis in quo hec ſcripta ſũt liber
apocrifus eſt. nec vt quibuſdã placet: ſuſcipi
endus eſt in talib⁹. Uerũtamẽ dici põt ꝙ pe
trus ſi diligenter v̓ba ſua cõſiderẽtur: nõ ſibi
dixit vt ſimonẽ magũ eſſe ſe diceret: ſꝫ vt po
pulo effigiẽ faciei ſupinductã oſtẽdẽs petrũ
ex pſona ſimonis cõmẽdaret: ⁊ mala que di
xerat reuocaret. Et ille dixit ſe eſſe ſymo
nẽ nõ q̃tũ ad veritatẽ: ſed q̃tũ ad apparẽ
tiam. Unde quod infra dixit fauſtinianus:
ego ſymõ ⁊c. ſic debet accipi. i. q̃tũ ad appa
rentiã videor eẽ ſymon. Fuit ergo ſymõ ſup
ple putatiu⁹. Perrexit ĝ fauſtinian⁹ pr̃ cle
mentis anthiochiã: ⁊ populũ cõuocãs dixit
Ego ſymon anũtio vobis ⁊ cõfiteor omnia
fefelliſſe de petro. Nequaq̃ enĩ eſt ſeductor
vł magus ſed ad ſalutẽ mũdi miſſus. Qua
propter ſi de cetero aliquid cõtra ipm̃ dixero
me tãq̃ ſeductorẽ ⁊ maleficũ repellatis. Nũc
enĩ penitẽtiã ago: q2 male me dixiſſe cogñſco
Moneo igit̃ vos vt ipi credatis ne vos ⁊ ci
uitas vr̃a inſimul pereatis. Cũqꝫ hec omĩa q̃
petrus iuſſerat cõpleſſet: ⁊ iam in amorẽ pe
tri populũ incitaſſet: petr⁹ ad eũ venit: ⁊ ora
tione facta. effigiem vultus ſymonis ab eo
penitus effugauit. Populus autẽ anthio
chenus petrũ benigne ⁊ cũ multo honore
recepit: ⁊ ipm̃ in cathedra ſubleuauit. Quod
audiens ſymon illuc perrexit: ⁊ populũ cõuo
cans ait. Miror ꝙ cũ vos ſalubribus precce

ptis iſtruxeri. ⁊ a ſeductore petro vos cauere
monuerĩ: vos nõ ſolũ ipm̃ audiſtis: ſꝫ ẽt epi
ſcopali cathedra ſublimaſtis. Tũc oẽs cum
furore aduerſus eum dixerũt. Monſtro no
bis ſimilis eſt. Audiuſteri⁹ te penituiſſe di
cebas ⁊ nũc te ⁊ nos p̃cipitare conaris. Et im
petũ in eũ facientes cũ ignominia eũ ꝓtinus
expulerũt. Hec oĩa clemẽs in li. ſuo de ſeipo
narrat ⁊ hãc hiſtoriam ibidẽ inſeruit. ¶
Poſt hec aũt petrus cũ romã veniſſet ⁊ ſuã
paſſionẽ iminere videret clementem poſt ſe
epiſcopũ ordinauit. Mortuo igit̃ principe
apoſtoloꝝ petro: clemẽs vir prouidus preca
uens in futurũ ne ſcꝫ per hoc exemplũ quilꝫ
vellet ſibi in eccleſia ſucceſſorẽ ſtatuere ⁊ he
reditate ſanctuariũ dñi poſſidere lino ceſſit
⁊ poſtmodũ cleto. Nõnulli aſſerunt ꝙ linus
⁊ cletus nõ fuerũt ſũmi pontifices ſed tan
tum petri apoſtoli coadiutores ꝓpter qđ in
cathalogo pontificũ meruerũt annumerari
Poſt hos aũt clemẽs eligitur ⁊ preſidere cõ
pellitur. Qui ita morum ornamento polle
bat: vt iudeis ⁊ gẽtilibus ⁊ omnibus chriſtia
nis populis cõplaceret. Singularũ inopes
regionũ nomiatim ſcriptos habebat ⁊ quos
baptiſmi ſanctificatione mundauerat: nõ ſi
nebat publice fieri mẽdicitati ſubiectos. Cũ
itaqꝫ domicillã virginẽ neptẽ domiciani im
peratoris ſacro velamine cõſecraſſet ⁊ theo
doram vxorẽ ſiſinnii amici imperatoris ad
fidẽ cõuertiſſet ⁊ in caſtitatis ꝓpoſito mane
re ꝓmitteret: ſiſinnius zelo ductus eccłiam
poſt vxorẽ ſuam occulte intrauit: ſcire volẽs
ꝓpter quid illa ſic eccleſiam frequẽtaret. At
vbi a ſancto clemẽte oratio fuſa eſt: ⁊ a popu
lo reſponſum eſt amen: ſiſinnius cecus ⁊ ſur
dus penitus effectus eſt. Qui ſtatim pueris
ſuis dixit. Cito me tollite ⁊ foras educite.
Pueri aũt per totã eccleſiã eum gyrabant
ſed ⁊ ad ianuas peruenire nõ poterãt. Quos
dum vidiſſet theodora ſic errãtes: primo qui
dem ab eis declinauit: putãs ꝙ vir ſuus eã
cognoſcere poſſet. Poſtmodũ autem quid
nã hoc eſſet interrogauit. Qui dixerũt. Do
minus noſter dum vult videre ⁊ audire que
nõ lꝫ: cecus ⁊ ſurdus factus eſt. Tunc illa in
orationẽ ſe dedit deprecãs: vt vir ſuus inde

exire poſſet. Et poſt orationem dixit pueris
Ite modo ⁊ perducite dñm veſtrũ ad domũ.
Cũqꝫ abiiſſent: ſancto clemẽti theodora qđ
acciderit indicauit. Tũc ſanct⁹ rogatu theo
dore ad eũ venit ⁊ ipm̃ inuenit apertis ocu
lis nil videntem ⁊ nil penitus audientẽ. Cũ
qꝫ clemẽs pro eo oraſſet ⁊ ille auditum ⁊ lu
men recepiſſet: videns clementẽ iuxta vxorẽ
ſuam ſtantẽ amẽs efficitur ⁊ ſe illuſum ma
gicis artibus ſuſpicatur. Precepitqꝫ ſeruis
ſuis vt tenerent clemẽtẽ dicẽs. Ut ingredire
tur ad vxorẽ meã magicis artibus me exce
cauit. Precepitqꝫ miniſtris: vt clemẽtẽ liga
rent ⁊ ligatum traherent. At illi ligantes co
lumnas iacẽtes ⁊ ſaxa: putabãt ſicut etiã ſi
ſinnio videbatur ꝙ ſanctũ clemẽtem cũ ſuis
clericis traherent ⁊ ligarent. Tũc clemẽs ſi
ſinnio ait. Quia ſaxa deos dicis: ſaxa trahe
re meruiſti. Ille aũt vere eũ ligatũ exiſtimãs
Ego te interfici faciam. Clemẽs autẽ inde
abſcedẽs theodorã rogauit ne ab orõne ceſ
ſaret donec virũ ſuum dñs viſitaret. Oranti
igitur theodore petrus apoſtolus apparuit
dicẽs. Per te vir tu⁹ ſaluabit̃: vt impleat̃ qđ
dixit frater me⁹ paulus. Saluabitur vir in
fidelis per mulierem fidelem. Et hec dicẽs
abſceſſit. Statimqꝫ ſiſinnius vxorẽ ſuã ad ſe
vocauit obſecrans: vt pro ſe oraret ⁊ ſanctũ
clementem ad ſe vocaret. Qui cum veniſſet
ipſum in fide inſtruxit: ⁊ cum eũ. ccciii. de do
mo ſua baptizauit. Per hunc autẽ ſiſinniũ
multi nobiles ⁊ amici nerue ĩpatoris dño cre
diderũt. Tunc comes ſacroꝝ pecuniã multis
dedit ⁊ cõtra ſanctũ clemẽtem ſeditionẽ ma
ximã excitauit. ¶ Tũc mamertinus
vrbis prefectus populi ſeditionẽ maximam
nõ ferẽs ad ſe clemẽtẽ adduci fecit. Quem
cum redargueret ⁊ ad ſe inclinare attempta
ret ille ait. Optarem te ad rationẽ accedere.
Nam ſi canes multi contra nos latrauerint
⁊ morſibus attrectauerint: nunq̃ hoc nobis
auferre pñt ꝙ nos ſumus rationabiles ho
mines ⁊ ipſi ſunt irratiõabiles canes. Sedi
tio aũt ab imperitis exorta oſtendit ſe nihil
habere certũ vel verũ. Tũc mamertinus de
eo traiano imperatori ſcribens rñſum acce
pit ꝙ aut ſacrificaret aut tranſpontum ma

re in heremo qđ adiacet ciuitati terſone ipm̃
in exilium mitteret. Tũc prefectus clemen
ti cũ lachrymis ait. Deus tuus quẽ pure co
lis ipſe te adiuuet. Prefectus aũt ei nauem
tribuit ⁊ omnia neceſſaria miniſtrauit. Mul
ti autẽ clerici ⁊ layci ipſum in exiliũ ſunt ſe
cuti. Profectus autẽ in inſulam inuenit ibi
plus q̃ duo milia xp̃ianoꝝ ibidẽ iamdudum
ad ſecanda marmora dãnatorũ: qui ſanctũ
clemẽtẽ videntes ſtatim in fletũ ⁊ lachrymas
ꝓruperũt. Quos ille cõſolãs ait. Non meis
meritis ad vos me miſit dñs veſtre corone
participem me fieri. Et cũ ab eis didiciſſet
ꝙ a ſexto miliario aquam ſuis humeris de
portarent dixit eis. Oremꝰ oẽs dñm iheſum
xp̃m vt confeſſoribus ſuis fontẽ in loco iſto
ac venas aque apiat. Et qui percuſſit petrã
in deſerto ſyna ⁊ fluxerũt aque in abundan
tia: ipſe nobis latice effluentẽ impartiatur
vt de eius beneficiis gratulemur. Cũqꝫ orõ
ne facta hincinde circũſpiceret vidit agnum
ſtantem qui pede erecto dextro quaſi locum
epõ oſtẽdebat: ⁊ intelligẽs dñm iheſum chri
ſtum eſſe: quẽ ſolus ipſe videbat: perexit ad lo
cum ⁊ dixit. In noĩe patris ⁊ filii ⁊ ſpiritus
ſancti in iſto loco percute. Sed cũ nullus in
iſto loco in quo agnus ſteterat contingeret:
ipſe accepto breui ſarculo leui ictu locũ ſub
pede agni percuſſit: ⁊ ſtatim maximus fons
erupit ⁊ in fluuiũ creuit. Tũc vniuerſis gau
dentibus ſanctus clemens ait. Fluminis im
petus letificat ciuitatem dei. Ad hanc famã
multi cõfluxerũt ⁊ vna die quingenti et am
plius ab eo baptiſma ſuſceperũt ⁊ idolorum
tẽpla deſtruẽtes p totã ꝓuinciã intra vnũ an
num. lxxv. eccleſias edificauerũt. Poſt tres
aũt annos traianus imperator qui cepit an
no dñi. c. hoc audiẽs quendã ducẽ illuc miſit.
Qui cũ oẽs libenter mori conſpiceret: multi
tudini ceſſit ⁊ ſolũ clementẽ ligara ad collũ
eius anchora in mare precipitauit dicens.
Iam non poterunt ipſum pro deo colere xp̃i
ani. Stante aũt omni multitudine ad littus
maris cornelius ⁊ phebus diſcipuli eius om
nes orare p̃ceperunt: vt dñs corpus ſui mar
tiris eis monſtraret. Statimqꝫ mari p tria
miliaria recedente oẽs p ſiccũ ingreſſi inue

terunt in modū templi marmorei habitacu
lum a deo paratuꝫ ⁊ ibi in archa corpus ſan
cti clementis ⁊ anchoram iuxta eum. reuela
tum eſt aūt diſcipulis eiꝰ ne inde tollerent
corpus eius. Omni autē anno tpe paſſionis
per ſeptem dies ad tria miliaria mare rece-
dit ⁊ ſiccum iter aduenientibus tribuit. A
Jn vna aūt ſolēnitatū mulier cū filio ſuo par
uulo ad locū acceſſit. Cōpletiſ aūt feſtiuitatiſ
ſolēnijs cū puer obdormiret: ſonꝰ inundātiū
aquarum ſubito factus eſt. Mulier aūt ter-
rita ⁊ filij ſui oblita eſt cum reliqua multitu-
dine ad ripam aufugit. Que poſtmoduꝫ filij
memor cū eiulatu mario flebat ⁊ vſqꝫ ad ce-
lum lamentabiles voces dabat ac per litto-
ra clamās ⁊ eiulans diſcurrebat: ſi forte filij
corpus a littoribus eiectū videret. Sed cum
in ea ſpes ois deficeret ad domū rediit ⁊ to-
tum illū annū in fletu ⁊ merore duxit. Poſt
annum igitur aperto mari oēs anticipās ad
locū cōcita venit ſi de filio forte aliquod ve-
ſtigiū inuenire poſſet. Cum ergo ante tumu
lum ſancti Clemētis ſe in orationē dediſſet
Surgens vidit infantem in loco vbi eū reli-
querat dormientē. Eſtimans aūt eū eſſe de-
functum acceſſit propius quaſi corpus colle
ctura exanime. Sed cū eū dormientem co-
gnouiſſet: excitatum velociter ſpectantibus
populis incolumē in vlnis leuauit ⁊ vbi nam
per illum annū fuerit requiſiuit. Jlle autē ſe
neſcire reſpōdit: ſi annus integer preterierat
ſed tm̄ viꝰ noctis ſpacio ſe ſuauiter dormiſ-
ſe putabat. Ambroſiꝰ in pfatione ſic ait. Cū
iniquiſſimus perſecutor beatū clementē pe-
nis afficere a diabolo cogeretur nō ei tormē
tum intulit: ſed triumphū. Jactatꝰ ergo mar
tir in fluctibus vt mergeretꝰ: ⁊ ex hoc puenit
ad premium vnde petrus magiſter eius per
uenit ad celum. Amborum ergo in fluctibꝰ
chriſtus approbās mentes: clementem ad
palmā victorie de profundo reuocat: petrū
ad celeſtia regna in eodeꝫ elemento ne mer
geretur eleuat. Refert leo hoſtienſis eps ꝙ
tempore quo michael imperator noue rome
regebat imperium: ſacerdos quidam nomi-
ne philoſophus qui ob ſummum ingenium
a pueritia fuerat ſic vocatus: cum terſonam

peruenisſet ⁊ de his que narrantur in hiſto-
ria clementis habitatores interrogaſſet: qꝛ
aduene potiuſꝙ indigene erant ſe neſcire ꝓ
feſſi ſunt. Siquidem miraculū marini receſ
ſus ob culpam inhabitantium iam diu ceſſa
uerat: ⁊ ob incurſum barbaroꝝ tempore ma
rini receſſus venietium templum deſtructū
fuerat ⁊ archa cū corpore marinis fluctibus
obruta erat exigentibus culpis inhabitātiū
Sup quo miratꝰ phs ⁊ accedēs ad ciuitacu-
lā noīe georgiā: cū epo ⁊ clero acceſſit ad qrē
dum ſacras reliquias ad inſulam in qua eſti
mabant eſſe corpꝰ martiris. Ubi cū hymnis
⁊ orōnibus fodientes diuina reuelatione in
uenerūt corpus ⁊ anchoraꝫ cū qua fuerat in
mare proiectū ⁊ deportauerūt terſonā. Dein
de predictꝰ phs cū corpore ſancti Clemētis
romā venit ⁊ multis oſtenſis miraculis in ec
cleſia que nūc dicitur ſancti clemētis honori
fice corpus collocatū fuit. Jn quadā aūt cro
nica legitꝰ ꝙ mari ab illo loco exſiccato a btō
cirillo moranorū epo romam trāſlatum eſt.

¶ De ſancto griſogono. clxvi. A

Kriſogonus iuſſu dio-
cletiani in carcere recluditꝰ vbi
ſancte anaſtaſie alimonijs foue
batur. Cum ergo anaſtaſiā vir
eius in artiſſimā cuſtodiā poſuiſſet: griſogo
no qui eā erudierat talia ſcripta direxit. Sā
cto ꝯfeſſori xpi griſogono anaſtaſia ſacrile-
gi iugū mariti ſuſcepi: cuius deo miſerante
thoꝝ mētita infirmitate declinās die noctu
qꝫ dñi nrī ihesu xpi amplector veſtigia. Cum
iſte patrimoniū meū ex quo illuſtratꝰ: cū indi
gnatione ac turpibꝰ idolatris exhauriat: me
quoqꝫ velut magā atqꝫ ſacrilegā cuſtodie tā
grauiſſime mācipauit: vt me vitā tpalē amit
tere ſuſpicer. Nihil enī ſupeſt niſi vt amiſſo
ſpū morti ſuccūbā. Jn qua morte lꝫ glorier:
tn̄ mea mēs valde ꝯterit: qꝛ opes mee quas
deo deuouerā a turpibꝰ ꝯſumuntꝰ. Uale vir
dei: memētoqꝫ mei. Cui griſogonus ſic rn̄
dit. Uide ꝙ nō ꝯturberis in hoc ꝙ tibi pie vi
uenti īferantꝰ aduerſa. Nō enī decipieris ſꝫ
ꝓbaris: cito ad te placitū tps xps ꝯuertet: ⁊
quaſi poſt noctis tenebras floridū diei lumē

aſpicies: atqꝫ poſt glaciei frigus aurea tibi
tempora ⁊ ſerena ſuccedēt. Uale in dño ⁊ ora
ꝓ me. Deniqꝫ cū btā anaſtaſia ſic in cuſtodia
arteretꝰ: vt vix ei panis quadrās daretur eſti
mans ſe morituram ſancto griſogono epl'am
in hec verba ſcripſit. Confeſſori xpi griſogo
no anaſtaſia. Finis venit corporis memēto
mei: vt egredientē aīam meaꝫ ipſe ſuſcipiat
pro cuius amore iſta ſuſtineo q̄ ex ore huius
vetule recognoueris cui ille ſcripſit. Supeſt
vt lumē tenebre antecedāt ſicut etiā poſt in-
firmitatē ſalus reuertitur ⁊ vita poſt morteꝫ
ꝓmittitꝰ: vno fine cōcluduntꝰ et aduerſa huiꝰ
mūdi ⁊ ꝓſpera: ne vel triſtibꝰ deſperatio vel
letis elatio dñetur. Unū mare eſt in quo na-
uicule corpis noſtri velificant ⁊ ſub vno cor-
poris gubernatore aīe noſtre nautico fun-
gūtur officio. Quorūdam igitꝰ naues fortiſſi
mis carinarū nexibꝰ ſolidate crebros equo-
ris cōcitatos fluctus illeſe pretereunt. Quo
rundā vero fragiles iuncture lignorū etiam
in tranquillo vicinuꝫ morti cōficiūt curſum.
Tu autem o xpi famula crucis trophēū to-
ta mente conſtringe: ⁊ te ipſam prepara ad
opus dei. Jgitur diocletianus aquileie parti
bus poſitꝰ ceteros xpianos occidēs ſanctuꝫ
griſogonū ſibi preſentari iuſſit cui cum dice
ret accipe ptātē prefecture tue ⁊ cōſulatū ge
neris tui: ⁊ ſacrifica dijs. Rn̄dit griſogonus
Unū deum in celo adoro: ⁊ dignitates tuas
quaſi lutū cōtemno. Data igitur ſuper eum
ſentētia: ad quendam locum ducitur ⁊ ibidē
ꝓtinus decollatur circa annos dñi ducente-
ſimooctuageſimo ſeptimo. Cuiꝰ corpus cū
capite ſanctus ſelus preſbiter ſepeliuit.

¶ De ſancta katherina. clxvij.

Katherina dicitꝰ a ca-
tha qđ eſt vniuerſum: ⁊ ruina q̄
ſi vniuerſalis ruina. Omne enī
edificiū diaboli in ea vniuerſali
ter corruit. nam in ea corruit edificium ſup-
bie ꝑ humilitatem quā habuit: carnalis con
cupiſcentie per virginitatem quam ſeruauit
cupiditatis mundane: quia omnia mūdana
deſpexit. vel katherina quaſi cathenula. ipa
enim ſibi per bona opera quandaꝫ cathenā
fecit: per quā vſqꝫ ad celū aſcēdit. Que quidē
cathena ſiue ſcala quattuor gradꝰ hꝫ q̄ ſunt
innocentia operis: mundicia cordis: deſpe-
ctio vanitatis: ⁊ locutio veritatis. Quos pro
pheta ꝑ ordinē ponit dicēs. Quis aſcēdet in
monteꝫ dñi ⁊c. ⁊ rn̄det. Jnnocens manibus
⁊ mūdo corde qui nō accepit in vano animaꝫ
ſuā nec iurauit in dolo ꝓximo ſuo. Qualiter
aūt iſti quattuor gradꝰ in btā katherina fue
runt patet ex legenda ſua. B

Katherina coſti regis
filia oibus liberaliū ſtudijs eru
dita fuit. cū aūt maxentius im-
perator oēs tā diuites ꝙ paupe-
res ad alexandriā ꝯuocaret vt idolis immo
larent ⁊ xpianos īmolare nolentes puniret:
katherina cū eſſet annoꝝ decem ⁊ octo ⁊ in
palatio diuitijs ⁊ pueris pleno ſola remāſiſ-
ſet: audiens aīalium diuerſoꝝ mugitus ⁊ cā
tantiū plauſus: miſſo illuc nūcio inquiri iuſ-
ſit celeriter quid hoc eſſet. qđ cū didiciſſet aſ
ſumptis aliquibus de palatio ſigno crucis ſe
muniēs illuc acceſſit: ibiqꝫ multos xpianos
metu mortiſ ad ſacrificia duci cōſpexit. Que
vehemēti dolore cordis ſauciata ad impera
torem ſe audacter ingeſſit ⁊ ſic ait. Saluta-
tionē tibi ꝓferre imperator ⁊ ordinis digni
tas ⁊ ratiōnis via ꝑmonebat ſi creatorē celoꝝ
agnoſceres ⁊ a dijs animū reuocares: ſtāſqꝫ
ante ianuā tēpli per varias cōcluſiones ſillo-
giſmoꝝ allegorice ⁊ methonomice diſerte ⁊
miſtice mlta cū ceſare diſputauit: deinde re
diens ad cōe colloquiū dixit. Hec tibi tanꝙ
ſapienti ꝓferre curaui. Nūc aūt quare incaſ
ſum cōgregaſti hāc multitudinē ad colendā
ſtulticiā idoloꝝ. Miraris hoc templuꝫ manu
artificū operatū: miraris ornamēta ꝑcioſa
que velut puluis ante faciē venti erunt. Mi
rare potius celū ⁊ terraꝫ mare ⁊ omnia que
in eis ſunt. Mirare ornamēta celorū: ſoleꝫ
videlicet ⁊ lunam ⁊ ſtellas. Mirare famula
tum eoꝝ qualiter a mūdi initio vſqꝫ ad fineꝫ
nocte ⁊ die currunt ad occidentē ⁊ redeūt ad
orientem nec vnꝙ fatigantur. Et cum hec
animaduerteris interroga ⁊ diſce quis ſit eo
rum potentior. Cum aūt ipꝫ ipo donāte intel

lexeris nec ſimilē illi inuenire valueris .ipm
adora ipm glorifica. Ipſe eñ eſt deus deorū
τ dñs dñantiū. Cūqꝫ de filij incarnatiōe ſa-
pienter plurima diſputaſſet ſtupefact' ceſar
nō valuit ad hec reſpōdere. Tādem ad ſe re
uerſus dixit ad eā. Sine o mulier ſine nos
finire ſacrificiū τ poſt hoc tibi rñſa reddem'
Precepit igitur eā ad palatiū duci τ cū dili-
gentia cuſtodiri admirans nimiū eius pru-
dentiā τ corpis pulchritudinē. Erat eñ ſpe-
cioſa valde τ incredibili pulchritudine oīum
oculis admirabilis videbat τ gratioſa. Ue-
niēs igitur ceſar ad palatiū dixit katherine
Audiuimus tuā eloquētiā τ mirati ſum' tuā
prudentiā ſed in deorū ſacrificijs occupati
oīa plene intelligere nequiuim' Nūc aūt ab
initio ꝓgeniē tuā requirim' τ ſancta kathe
rina ad hoc ſcriptū ē. Nec te collaudes nec
te culpaueris ipſe. Hoc faciunt ſtulti quos
gloria vexat inanis. Confiteor tamen meā
ꝓgeniem non tumore iactātie ſꝫ humilita-
tis amore. Ego enim ſuꝫ katherina coſti re
gis vnica filia. Que quamuis ī purpura na-
ta τ liberalibus diſciplinis nō mediocriter
inſtructa hec tñ oīa contempſi τ ad dñm ie-
ſum xpm confugi. Dij aūt quos colis nec te
nec alios iuuare poſſunt. O igitur infelices
talium numinū cultores quibus aduocatis
in neceſſitate non aſſunt in tribulatione nō
ſuccurrunt in periculis nō defendūt: cui rex
Si ita eſt vt dicis totus mūdus errat τ tu ſo
la verum dicis cum tñ oñe verbū in ore du-
orum vel triuꝫ teſtiū confirmetur. Si ange
lus eſſes ſi celica virtus adhuc tibi credere
nemo deberet quāto minus cū femina fra-
gilis eſſe ꝓbaris. Cui illa. ne obſecro ceſar
a furore tuo te vinci ꝑmittas vt in ſapiētis
aīo nō ſtet turbatio dira Sic nāqꝫ poeta ait
Tu ſi aīo rexeris rex eris ſi corpore ſeruus
Et rex. vt video peſtifera calliditate nos il-
laqueare diſponis dū per exempla philoſo-
phorū ſermonē ꝓtrahere niteris. vidēs aūt
ceſar ꝙ eius ſapiētie obuiare nō poſſet mā-
dauit occulte ꝑ litteras vt omnes grāmati-
ci τ rhetores ad pretoriū alexādrie feſtinan
ter venirent immenſa munera recepturi ſi
ꝯcionatricē virginē ſuis aſſertiōib' ſuparēt

C Adducti ſunt igit de diuerſis ꝓuincijs
quinquagita oratores qui omnes mortales
in omni mundana ſapiētia excellebant Qui
bus interrogantibus cur tā de remotis par
tibus euocati fuiſſent. Ceſar reſpōdit. Eſt
apud nos quedā puella ſenſu τ prudētia in-
cōparabilis que omnes ſapiētes cōfutat et
deos noſtros demones eſſe affirmat. Quā
ſi ſuꝑaueritis cum honore magno ad ꝓpria
redibitis. Ad hec vnus indignatus ſtoma-
chanti voce reſpondit. O magnū imperā-
toris conſiliū qui ob vnius degenerem puel
le conflictū ſapiētes mūdi de remotis parti
tibus aduocauit cū vnus ex noſtris clientu-
lis eam poterat leuiſſime confutare. Et rex
poterā quidem hanc vi ad ſacrificandū ipel
lere aut penis extinguere ſed melius iudica
ui vt veſtris argumētis penitus cōfutetur.
Cui illi dixerūt. Adducatur corā nobis puel
la vt ſua temeritate conuicta nūꝙ ſe ſapien
tes vidiſſe cognoſcat. Sed cū virgo certamē
quod ſibi imminebat didiciſſet totaꝫ ſe dño
cōmēdauit. Et ecce angelus dñi aſtitit ſibi τ
vt conſtanter ſtaret admonuit aſſerens ꝙ
nō ſolum ab his vinci nō poterit ſed inſuper
illa ipſos conuerſos ad palmā martyrij de-
ſtinabit. cuꝫ ergo corā oratoribus adducta
fuiſſet dixit imperatori. Quali iudicio cōtra
vnaꝫ puellā quinquagita oratores oppōis
quos τ pro victoria remunerandos ꝓmittꝭ
τ me ſine ſpe mercedis pugnare compellis.
Erit tamen merces mihi dominus iheſus
chriſtus qui eſt ſpes τ corona pro ſe certan-
tium. Uerum cuꝫ oratores deum fieri ho-
mineꝫ aut pati impoſſibile dicerēt virgo eti
am hoc a gentilibus predictuꝫ eſſe oſtendit
Naꝫ plato aſtruit deū circūrotundū τ decur-
tatum. Sibila quoqꝫ ſic ait. Felix ille de li-
gno qui pendet ab alto. Cum igitur virgo
cum oratoribus ſapientiſſime diſputaret et
eos apertis rationibus confutaret ſtupefa
cti illi quid dicerent nō inuenientes muti pe-
nitus ſunt effecti. Tunc iperator ꝯtra eos
nimio furore repletus increpare eos cepit.
cur ab vna puella tā turpiter ſe vinci ꝑmitte
rent. Tunc vnus magiſter aliorum ſic ait.
Noueris imperator ꝙ nullus vnꝙ ante nos

ſtare potuit: quin continuo vinceretur. Hec
autem puella in qua ſpiritus dei loquitur: ſic
nos in admirationē conuertit: vt cōtra chri
ſtum aliquid dicere aut omnino neſciamus
aut penitus formidemus. Unde imperator
conſtanter fatemur: ꝙ niſi ꝓbabiliorem ſen
tentiam de dijs quos vſqꝫ modo colimus
ꝓtuleris: ecce omnes ad chriſtū ꝯuertimur
audiens hec tyrannus nimio furore ſuccen
ſus: omnes in medio ciuitatis ꝯcremari iuſ
ſit. At virgo ipſos cōfortans ad martiriū cō
ſtantes efficit τ de fide diligēter inſtruit. Et
cum dolerent ꝙ ſine baptiſmo decederent:
virgo reſpōdit. Ne timeatis: quia effuſio ve
ſtri ſanguinis vobis baptiſmus reputabit τ
corona. Cum ergo ſigno crucis muniti flā-
mis fuiſſent iniecti ita animas domino red
diderūt: vt nec capilli: nec veſtimenta eoruꝫ
ab igne in aliquo lederentur. Cum autem a
chriſtianis fuiſſent ſepulti tyrannus loquit
virginem dicens. O virgo generoſa iuuentuti
tue cōſule: τ poſt reginam in palatio meo ſe
cunda vocaberis: τ imagine tua in medio ci
uitatis fabricata a cunctis velut dea adora-
beris. Cui virgo. Deſine talia dicere que ſce
lus eſt etiam cogitare. Ego me chriſto ſpon
ſam tradidi. Ille gloria mea: ille amor meuſ
ille dulcedo τ dilectio mea ab ei' amore nec
blandimēta nec tormenta me poterūt reuo-
care. Tūc ille furore repletus iuſſit eā expo
liatā ſcorpionibus cedi: τ ceſam in obſcuruꝫ
carcereꝫ tradi: ibiqꝫ diebus duodecim fame
cruciari. O Rege aūt ꝑ quibuſdā cauſ
inſtātib' extra regionis cōfinia ꝓcedēte re-
gina ei' nimio amore ſuccēſa cū principe mi
litū noīe porphirio media nocte ad carcereꝫ
virginis ꝓperauit. quo cū regina introiſſet:
vidit carcerē ineſtimabili claritate fulgentē
τ angelos plagas virginis pungentes. Inci
piēſqꝫ virgo eterna ei gaudia ꝑdicauit: τ ad
fidē ꝯuertēs martyrij coronā eidē ꝑdixit: ſic
qꝫ vſqꝫ ad mediā noctē ſermonē ꝓtraxerunt
que cū oīa porphiri' audiſſet ad pedes virgi
nis ꝓcidit τ cū ducētis milit' fidē xpi rece
pit q: vo ꝑ duodecim dies ſine cibo tyrānus
eſſe eā iuſſerat xps ꝑ hos dies miſſa de celo
cādida colūba celeſti eā cibo refouebat. De-

inde dñs cū multitudine angelorū τ virginum
eidē apparuit dicēs. Agnoſce filia creatorē
tuū ꝑ cui' noīe laborioſum ſubijſti cōflictuꝫ
cōſtans eſto q: tecū ſum. Rediens igitur im
perator eā ſibi preſentari iuſſit: τ vidēs eam
ſplendidiorē quā tanto ieiunio eſtimabat af
flictā putauit ꝙ eā aliquis in carcere ſuſten
taſſet τ furore repletus cuſtodes torqri pre-
cepit. Illa vero ait. Ego cibū ab homine nō
accepi: ſed chriſtus me ꝑ ſuū angelū enutri-
uit: cui imperator. Recōde oro qd moneo in
corde tuo τ noli dubijs rñdere ſermonibus.
Non te quaſi famulam poſſidere cupimus:
ſed regina potens et electa decore in regno
meo triūphabis. cui virgo. Attēde τ tu obſe-
cro τ iudicij examine veridica ſanctōe decer
ne quē magis eligere debeo. An potētē eter
nū glorioſum τ decorū: vel infirmū mortalē
ignobilē τ deformē. Tūc imperator īdigna-
tus ait. E duobus vnum tibi elige: aut ſacri-
ficare vt viuas: aut exquiſita tormēta ſubire
vt pereas. Et illa. Quecūqꝫ tormenta potes
cogitare ne differas: q: carnem τ ſanguineꝫ
meū xpo offerre deſidero: ſicut τ ipſe pro me
ſeipſum obtulit. Ipſe eñ deus meus: ama-
tor meus: paſtor τ ſponſus vnicus meus tūc
quidaꝫ prefectus furenti regi ſuaſit vt infra
triduum quattuor rotas ſerris ferreis τ cla
uis acutiſſimis circūſeptas prepararet vt eam
tam horribile tormētuꝫ diſſecaret τ ceteros
xpianos tā dire mortis exemplum terreret.
Ordinatūqꝫ eſt vt due vno ordine voluerent
due aūt contrario impetu agerent: vt ille de
orſum lacerādo ꝯtraherent ille repugnātes
ſurſum deuorādo impingerent. Tūc beata
virgo dñm exorauit vt ad laudē ſui noīs τ cō
uerſioneꝫ populi circūſtantis ipſam machi-
nā diſſiparet. Et ecce angelus dñi molā illā
cū tanto impetu diuellendo cōcuſſit ꝙ quat
tuor milia gentilium interemit. E Regi
na aūt que de ſuper hoc aſpiciebat τ vſqꝫ tūc
ſe celauerat ſtatim deſcendens imperatorē
de tanta ſeuicia durius increpauit. Rex aūt
furore repletus cum regina ſacrificare cōtē
neret iuſſit eā extractis prius mamillis de-
collari. Que cū ad martyrium duceretur ka
therinā rogauit vt pro ſe dñm precaret. que

reſpondit. Ne timeas a deo dilecta regina: quia tibi hodie pro tranſitorio regno cõmutabit eternũ: et pro mortali ſponſo tibi immortalem acquires. tũc illa conſtans effecta tortores hortabatur: ne quod iuſſi fuerant facere morarent. Miniſtri igit extra ciuitatem eã ducentes ferreis haſtilibus mãmillas eius euellũt: et poſt caput eius pſcidũt: cuius corpus porphirius rapiens ſepeliuit. Sequẽti die cũ de corpore regine queſtio fieret et multos ex hoc ad ſuppliciũ tyrãnus ptrahi iuberet: porphirius prumpẽs in mediũ exclamauit. ego ſum qui xpi famulã ſepeliui et xpi fidem recepi: tũc marentius amens effect' rugitum terribilẽ emittẽs exclamauit. O me miſerum et oibus miſerãdũ ecce porphirius qui erat vnic' anime mee cuſtos et totius laboris ſolacium deceptus eſt. Qd cũ ſuis cõmilitibus referret illi ptin' rñderũt. Et nos xpiani ſumus et mori parati ſumus. tũc ceſar furore ebrius precepit oẽs cũ porphirio decollari et corpora eoꝝ canibus dimitti. Deinde katherinã aduocãs ait. Quãuis arte magica reginã mori feceris ſi tñ reſipueris prima in palatio meo eris. hodie igitur aut dijs ſacrificia offeres: aut caput amittes. cui illa Fac quecũq aio cõcepiſti. paratã eñi me videbis ad oĩa ſuſtinẽda. Data igitur ſuper eã ſñia decollari iubet. Que cũ ad locũ deducta fuiſſet: erectis in celũ oculis orauit dicens. O ſpes et ſalus credẽtiũ: o decus et gloria virginum iheſu rex bone: obſecro te vt quicũq paſſionis mee memoriam egerit: ſeu in exitu anime ſue vel in quacunq neceſſitate me inuocauerit tue ppitiationis ɔſequatur effectum. Factaq eſt vox ad eã dicens. Ueni dilecta mea ſponſa mea: ecce tibi celi ianua eſt aperta. Nã et his qui paſſionẽ tuam deuotis mentib' celebrauerint: optata pſidia pmitto de celis. Deinde cũ decollata fuiſſet: de eius corpore p ſanguine lac emanauit. Angeli autem corpus ei' accipiẽtes ab illo loco ad mõtem ſynai itinere pluſq dierũ viginti deduxerunt et ibidẽ honorifice ſepelierũt. Ex cui' oſſibus indeſinẽter oleũ emanat qd cunctorũ debiliũ mẽbra ſanat. Paſſa ẽ aũt ſub marẽtio ſiue maximio tyrãno q cepit circa annos dñi. ccc x. qualiter autẽ marẽti' p hoc ſcelere et alijs que cõmiſit punit' fuit: in hiſtoria de inuentione crucis habet. Dicitur q quidam monachus rothomagenſis ad mõtem ſynai perrexit ibiq per ſeptẽ ãnos in ſeruitio beate katherine deuotus permanſit. Quã cũ inſtantius exoraret: vt aliquid de corpore ſuo habere mereretur ſubito irrupit de manu illius vnus articulus digitorum. Qui donum dei letus recepit: et ad ſuum monaſteriũ deportauit. Fertur quoq q dum quidam beate katherine deuotus exiſteret et eam crebro in ſui adiutoriũ inuocaret: per proceſſum tẽporis mentis incuria reſolutus et deuotionẽ mẽtis perdidit et ab ipſius inuocatione ceſſauit. Qui in oratione poſitus vidit multitudinem virginũ ante ſe trãſeuntiũ. Inter quas vna erat que ceteris ſplendidior videbatur. Que cum ſibi appropinquaſſet faciem ſuam operuit et ſic ante ipſum facie velata trãſiuit. Cuius ſplendorẽ cum ille nimium miraret et que eſſet interrogaret vna ex eis ei reſpondit. Hec eſt katherina quam olim cognoſcere ſolitus eras: nunc autẽ quia eã cognoſcere nõ videris: coram te ſic velata facie tanq̃ a te incognita pertrãſiuit. ¶ Notãdũ q beata katherina mirabilis apparet in qnq. Primo in ſapientia ſecũdo in eloquentia tertio in cõſtantia: quarto in mundicia caſtitatis: quinto in priuilegio dignitatis. Primo admirabilis appar in ſapientia. In ipſa eñi fuit oĩs ſpẽs phie. Philoſophia enim ſiue ſapiẽtia diuidit in theoricã practicã et logicam. Theorica diuiditur ſm quoſdã in tres ſcz in intellectualẽ: naturalẽ: et mathematicã Habuit igitur btã katherina ſapientiã intellectualem in cognitione diuinoꝝ qua maxie vſa eſt in diſputatione cõtra rhetores quib' vnum ſolũ deũ verũ eſſe pbauit et deos omnes falſos eſſe cõuicit. Secũdo naturalẽ in cognitione oĩm inferioꝝ qua maxime vſa eſt in diſputatione cõtra imperatorẽ ſicut patet ibidẽ. Tertio mathematicã in cõtẽptu terrenoꝝ. hec eñi ſcia ſm boeciũ ſpeculat formas ſine materia in abſtractiõe. Hanc beata katherina habuit qñ animũ ſuũ ab omni materiali amore abſtraxit: Hanc enim ſe habere

oſtendit cũ imperatori interroganti reſpondit. Ego eñi ſum katherina coſti regis filia que q̃uis in purpura nata et c. Hac maxime vſa eſt cum reginã ad cõtemptum mundi et deſpectum ſui et deſiderium regni eterni aiauit. Practica autẽ diuidit in tres: ſcz in ethicam: yconomicã et publicã ſiue politicã. Prima docet mores informare et ſe virtutib' ornare et ptinet ad oẽs. Scda docet familiã bene cõponere et pertinet ad patreſfamilias Tertia docet vrbes et populos et rẽpublicã bene regere: et pertinet ad rectores vrbium. Hanc etiam triplicem ſciam habuit beata katherina. Primam eñi habuit cũ ſe omni morum honeſtate compoſuit. Scdam cũ familiã ſuam que ſibi magna relicta fuit laudabiliter rexit. Tertiam cũ imperatorẽ ſapiẽter inſtruxit. Logica diuidit in tres ptes: ſcz in demonſtratiuã pbabilẽ et ſophiſticã. Prima pertinet ad philoſophos. Scda ad rhetores et dialeticos. Tertia ad ſophiſtas. hãc etiã triplicẽ ſciã habuiſſe videt cũ de ea ſcribitur: p varias cõcluſiones ſilogiſmoꝝ allegorice et methonomice diſerte et miſtice multa cum ceſare diſputauit. Scdo fuit admirabilis in eloquentia. Habuit eñi eloquentiã facundiſſimã in pdicando ſicut patet in ſuis predicationibus. Diſertiſſimã in rõnẽ reddẽdo ſicut patet cũ dicebat imperatori. Miraris hoc templũ manu artificũ fabricatũ. Suauiſſimã in attrahẽdo ſicut patet in porphirio et in regina quos eloquij ſui ſuauitate ad fidẽ attraxit. Efficaciſſimã in ɔuincendo ſicut patet in rhetoribus quos tam potẽter conuicit. Tertio in conſtantia. fuit eñi conſtantiſſima in minis illatis: quia ipſas cõtempſit. vnde imperatori ſibi minanti reſpondit Quecũq tormenta potes cogitare ne differas: quia carnẽ et ſanguinẽ meũ xpo offerre deſidero. Itẽ. Fac quecũq aio cõcepiſti: paratam eñi me videbis ad oĩa ſuſtinẽda. Scdo in donis oblatis: quia ea reſpuit. vnde cũ impator ſibi pmitteret q eã in palatio ſecũdã haberet rñdit. Deſine talia dicere que ſcel' eſt etiam cogitare et c. Tertio in ſupplicijs irrogatis quia ea ſuperauit ſicut patet cum fuit poſita in carcere et ſup rotam. Quarto in mundicia caſtitatis. Seruauit eñi caſtitatem in ter ea inter q caſtitas periclitari ſolz. Quinq eñi ſunt in quib' caſtitas periclitat. ſ. affluentia reſoluens: oportunitas inducẽs: iuuentus laſciuiẽs: libertas effrenãs: pulchritudo alliciens. Inter hec btã katherina caſtitatem ſeruauit. Habuit enim maximã affluentiã rerũ: x tpore que tam ditiſſimis parentibus ſucceſſit. Habuit oportunitatẽ vt pote q ſicut dña tota die inter ſuos famulos verſabatur. Habuit iterum etatẽ iuuenilẽ Itẽ ſui libertatẽ quia ſola et libera in palatio remanſit. De his quattuor dr ſupra katherina cũ eſſet ãnoꝝ decẽ et octo in palatio diuitijs et puerl pleno ſola remãſit. Habuit et pulchritudinẽ. vñ dr quia erat ſpecioſa valde et incredibili pulchritudine oĩz oculis admirabilis videbat. Quinto in puilegio dignitatl. Quedam eñi priuilegia ſpãlia fuerũt in aliquib' ſctis dñ decederẽt vt xpi viſitatio q fuit in iohãne euãgeliſta: olei emanatio q fuit in btõ nicholao: lactl effuſio: q fuit in btõ paulo: ſepulchri pparatio q fuit in btõ clemẽte: petitionũ exauditio: q fuit in btã margareta qñ orauit p agẽtib' ſui memoriã. Hec aũt oĩa fuerunt in btã katherina ſicut pz in legẽda. Dubitatio aũt habet apud aliquos vtrum a marẽtio vel a maximio martyrizata ſit. Tũc eñ. tres iperiũ tenebãt. ſ. cõſtantinus qui ex paterna ſucceſſione imperiũ ſumpſit: et marentius maximiani fili' a ptorianis militib' rome auguſt' appellat': et maximin' in oriẽtis ptib' ceſar effectus. Scdm aũt cronicas marẽtius rome. maximin' vero in oriẽte cõtra xpianos tyrãnidẽ exercebat. Uidet ergo vt aliquibus placet q vicio ſcriptoris ſit factum vt pro maximino marentius poneret

¶ De ſancto ſaturnino. clxviij A

Saturnin' ab apoſtolorum diſcipulis eps ordinatus in vrbem tholoſanã direct' eſt. Cũ aũt ipſo igrediẽte demones a reſponſis ceſſarent vnus gentiliũ dixit q niſi ſaturninum occiderẽt a dijs nil penitus obtinerẽt. Apprehendentes igit ſaturninũ nolẽtẽ ſacrificare ad pedes thauri ligauerũt

eūq ſtimulis agitātes a ſumma arce p gra-
dus capitolij pcipitauerūt. Sicq capite cō-
fracto ⁊ cerebro excuſſo martyriū feliciter
ↄſummauit. Cuiꝰ corpꝰ due femie rapiētes
in pfundo loco ꝓpter metū gētiliū ↄdiderūt.
Qđ poſtea ſucceſſores eiꝰ ad locū reuerētio
rem trāſtulerūt. Fuit ⁊ aliꝰ ſaturninꝰ quem
rome pfectꝰ diu i carcere maceratū i eculeū
leuari ⁊ neruis fuſtibꝰ ⁊ ſcorpionibꝰ cedi fecit
Deinde lateribꝰ aduſtis depoſitū de eculeo
decollari precepit circa annos dñi ducētos
octogintaſeptē ſub maximiano. Fuit ⁊ aliꝰ
ſaturninꝰ apđ africā frater ſcti ſatiri: q cū p
dicto fratre ſuo ⁊ reuocato ⁊ felicitate ſoro-
re dicti reuocati necnō ⁊ cū ppetua gñe nobi
li martyriū paſſus ē Quoꝝ paſſio alio tpe po
tiſſimū recolit. Cū ergo pcōſul eis dixiſſet:
vt idolis imolarēt ⁊ illi nullatenꝰ aſſentirēt:
i carcerē miſſi ſunt. Qđ vidēs paṫ ppetue ad
carcerē flēs cucurrit dicēſ Filia qđ feciſti de
boneſtaſti genꝰ tuū. Nūq aliqs de gñe tuo i
carcerē miſſus fuit. Cum aūt audiſſet q xpi
ana eſſet in eaꝫ impetu cū digitis ad oculos
irruit: ⁊ ei oculos eruere voluit: ⁊ exclamās
egreſſus eſt. Uidit autē beata ppetua hmōi
viſionē quam in craſtino ſocijs enarrauit di
cens. Uidi ſcalaꝫ auream mirabili altitudi
ne vſq ad celū erectaꝫ: q adeo anguſta erat
vt nō niſi vnꝰ ⁊ paruꝰ aſcendere poterat. In
dextera vero ⁊ leua erant fixi cultri ⁊ gladij
ferrei limati ⁊ exacuti ita vt aſcēdēs circa vel
infra ſe nullatenꝰ reſpicere poterat: ſꝫ ſemp
ad celū cū erectuꝫ ſtare oportebat. Sub ea
draco teterrimꝰ ⁊ ingentis forme iacebat ⁊
p timore quilibet aſcēdere formidabat. Ui-
di etiā ſatirū p eā aſcendentē vſq ſurſuꝫ ⁊ re
ſpicientē ad nos ⁊ dicētē. Ne timeatis hunc
draconē: ſꝫ ſecuri aſcēdite vt mecū eſſe poſſi-
tis. Hec audiētes oēs grās egerūt: q̄ ſe vo
catos ad martyriū cognouerūt B Pre
ſentati igiṫ iudici cū ſacrificare nollēt fecit
ſaturninū cū alijs viris a mulieribꝰ ſepari ⁊
dixit felicitati. Habes virū. Et illa. Habeo
ſed cōtemno. Cui ille. Miſerere tui puella
vt viuas maxime cū infantē in vtero hēas.
Ad quē ait. Fac de me qcqd vis: q̄ ad volūta
tē tuā nūq me trahere valebiſ. Parētes aūt
beate ppetue cū viro accurrētes infantē par
uulum beate ppetue q adhuc lactabaṫ addu
xerunt. Et videns eam pater ſtantem ante
pfectū cadēs in faciē dixit. Filia mea dulciſ
ſima miſerere mei ⁊ huiꝰ meſtiſſime matris
tue ⁊ huiꝰ miſerrimi viri tui q poſt te viuere
nō valebit. Perpetua vero imobilis ſtabat:
tūc pater filiū ad collū eius iactauit ⁊ ipē et
mater ⁊ maritꝰ eius manꝰ tenētes ⁊ flētes
oſculabātur eā dicētes. Miſerere noſtri fi-
lia ⁊ viue nobiſcū. At illa pijciēs paruulū et
illos repellēs ait. Diſcedite a me inimici dei
mei: q̄ nō noui vos. Uidēs vero pfectꝰ eorū
cōſtantiā diutiſſime verberatos in carcerē
poſuit. Sācti vero dū plurimū meſti eſſent
de felicitate q octo iam mēſibꝰ pgnās erat p
ea orauerūt ⁊ dolores partus ſubito in eaꝫ
irruerūt peperitq filiū viuū. Quidā vero de
cuſtodibus dixit ad eā. Quid facies cū ante
pfectū veneris: ſi nūc taꝫ grauiter cruciaris
reſpōdit felicitas. Hic ego p me patior: ibi
p me deꝰ patietur. Extracti igiṫ de carcere
ligatis poſt tergū manibus ⁊ nudatis nati-
bus per plateas ducunṫ. Et dimiſſis beſtijs
ſatirus ⁊ ppetua a leonibus deuorātur reuo
catus ⁊ felicitas a leopardis comeduntur.
Btūs vero ſaturninꝰ gladio capite truncaṫ
circa annos dñi ducētiſimoquinquageſimo
ſexto ſub valeriano ⁊ galieno imperatoribꝰ

¶ De ſancto iacobo interciſo. clxix

IAcobus martyr cogno
mento interciſus nobilis gene
re ſed fide nobilior: ex regioe p-
ſarum ⁊ ciuitate elape oriūdus
fuit. Hic ex chriſtianiſſimis parentibus or
tus eſt: ⁊ vxorem xpianiſſimā habuit. Erat
quoq notiſſimus regi perſarum ⁊ inter op
timates primus. Accidit autem vt a princi
pe nimio amore ſeduceretur: ⁊ ad colendū
idola flecteret. Hec aūt mater ⁊ vxor audiē
tes protinus ſibi ſcripſerūt dicentes. Obe-
diendo mortali deſeruiſti cū qui vita eſt pla
cendo future cito putredini deſeruiſti ſem-
piternum odorem veritatem in mendaciuꝫ
commutaſti ⁊ mortali obtemperans viuoꝝ
ac mortuorum iudicem reliquiſti. Noueris
igitur nos ammodo a te futuras extraneas
nec tecuꝫ decetero aliquatenus moraturas
Cuꝫ autem has litteras iacobus legiſſet a-
mare flens ait. Si mater mea q me genuit
⁊ vxor mea a me extranee facte ſunt: quāto
magis a me extraneus factus eſt deus meꝰ
Cū ergo p errore ſuo ſe plurimū afflixiſſet
nuncius venit ad principeꝫ qui diceret iaco
bum xpianum eſſe queꝫ princeps aduocās
ait. Dic mihi ſi nazarenus es. Cui iacobus
Etiā nazarenus ſuꝫ. Et ille ergo magus es.
Cui iacobꝰ. Abſit a me magū eſſe. Cū ergo
ei multa ſupplicia minaretur Dixit iacobus
Nō me cōturbant mine tue q̄ tanq vētus
flens ſuper petraꝫ furor tuus aures meas
cito perāſit. Cui princeps. Noli impudēter
agere ne graui morte pereas. Cui iacobus
Hoc nō mors ſꝫ ſomnꝰ potius eſt dicenduꝫ
cū poſt modicū reſurrectio tribuaṫ. Cui pn-
ceps. Non te seducāt nazareni dicētes mor
tem eſſe ſomnū q̄ magni imperatores timēt
eam. Cui iacobus. Nos morteꝫ nō timemꝰ
q̄ de morte ad vitā tranſire ſperamꝰ. Tunc
princeps de conſilio amicorū hanc ſuper ia-
cobuꝫ tulit ſententiaꝫ vt ad terrorē aliorum
mēbratim iacobus puniatur Cū autē quidā
ex compaſſiōe ſup euꝫ flerent. Ille ait. No-
lite ſup me flere ſed ſuper vos ipos plangite
q̄ ego ad vitā pgo ⁊ vobis ſupplicia eterna
debentur. Tunc carnifices pollicē manꝰ eiꝰ
dextre abſciderunt. Et exclamās iacobꝰ ait
Liberator nazarene ſuſcipe ramuꝫ arboris
miſericordie tue. Nā a cultore vinee ſarmē
tum abſciditur vitis vt potiꝰ germinet ⁊ vbe
riuꝫ coroneṫ. Cui carnifex. Si aſſentire vis
adhuc tibi pco ⁊ medicamētū adhibeo Cui
Jacobus. Nōne pſpexiſti ſtipitē vitis q̄ cū
amputanṫ ſarmēta ille nodus q remanet i
ſuo tempore cuꝫ terra caleſcere incipit p ſin
gula abſciſſionis loca pducit germina. Si
ergo vitis putaṫ viciſſitudine tpis vt germi
net quāto magis fidelis hō qui i vera vite xpo
cōpactꝰ eſt. Tūc accedēs carnifex ſecundū
abſcidit digitū. Beatus aūt iacobus dixit.
Suſcipe duos ramos quos plātauit dexte-
ra tua dñe. Abſcidit ⁊ tertiū. Et dixit iacobꝰ
De triplici temptatiōe liberatus benedicaꝫ
patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſancto. Et cū tribꝰ ere
ptis de camino pueris confitebor tibi dñe
⁊ in choro martyrū pſallaꝫ nomini tuo xpe.
Abſciſus eſt ⁊ quartus ⁊ iacobus dixit. Pro
tector filiorū iſrael qui i quarta benedictio-
ne pnūciatus es ſuſcipe a ſeruo tuo ↄfeſſio
nem quarti digiti tanq in media bñdicti. Ab
ſciſo quinto digito dixit. Cōpletū eſt gaudi
um meū tunc carnifices ⁊ dixerūt ei. Parce
iam nunc aie tue ne pereas nec ↄtriſteris ſi
vnā manū amiſeris qm̄ multi ſunt vnā ma-
nuꝫ tantū habētes ⁊ multis diuitijs ⁊ hono-
ribus abūdātes. btūs iacobus dixit. Quādo
paſtores incipiūt pecora tōdere nūquid dex-
trum tm̄ vellus auferūt ⁊ ſiniſtrū dimittūt.
Si ergo pecus qđ aīal brutū eſt totum vult
vellus amittere quāto magis ⁊ ego homo
rōalis nō dedignabor p deo occidi. Accedē
tes igitur impij ad ſiniſtrā manū digitū mi-
nimū inciderūt ⁊ iacobus dixit. Tu dñe cuꝫ
magnus eſſes minimus ⁊ puus p nobis fie
ri voluiſti ⁊ idcirco reddo tibi corpus ⁊ aiaꝫ
quā creaſti ⁊ proprio ſanguine tuo redemi-
ſti. Abſcidiṫ ſeptimꝰ digitus ⁊ ait. Septies
in die laudē dixi dño. Abſcidiṫ octauꝰ ⁊ dixit
Octauo die circūciſus eſt ieſus ⁊ hebreꝰ cir-
cūciditur octauo die vt traſeat ad legales ce
rimonias ⁊ mēs ſerui tui dñe traſeat ab his
incircūciſis ⁊ coinquinatū habentibus pu
ciū ⁊ vt veniā ⁊ conſpiciaꝫ faciem tuam dñe
Inſciditur etiā nonus digitꝰ ⁊ ait. Hora no
na tradidit xps in cruce ſpiritū. Unde ⁊ ego
dñe in dolore noni digiti tibi cōfiteor ⁊ grās
ago Inſcidiṫ decimꝰ ⁊ ait decimus numerꝰ
eſt in pceptis ⁊ ioth prima littera eſt nois ie
ſu xpi. Tunc quidā de aſtantibꝰ dixerūt. O
dilectiſſime quondā noſter pfitere tantū co
ram conſule vt viuere valeas. Licet enīꝫ ab
ſciſe ſint manus tue ſunt tm̄ peritiſſimi me-
dici q tuis doloribus valeāt ſubuenire. Qui
bus iacobꝰ dixit. Abſit a me hmōi nephāda
ſimulatio. Nemo enī mittens manū ſuam
ad aratrū ⁊ reſpiciens retro aptus eſt regno
dei. Tunc indignati carnifices acceſſerunt
⁊ pollicēꝫ pedis dextri abſciderūt ⁊ iacobus
dixit. Pes xpi pforatus eſt ⁊ ſanguis exiuit
Abſcidiṫ ſecūdꝰ pedis digitꝰ ⁊ ait. Magna

mihi dies hec eſt p̄e oībꝰ diebus. hodie ꝙ́ppe ad deū fortē cōuerſus ibo. Abſciderūt et tertiuʒ ⁊ ante ipſuʒ proiecerūt. Et ſubridēs iacobus dixit. Uade tertie digite ad ſocios tuos: ⁊ queadmodū granū tritici multū fructum affert: ita ⁊ in nouiſſimis diebus cum ſocijs tuis requieſces. Abſciditur quartus ⁊ ait. Quare triſtis es aīa mea ⁊ quare ↄturbas me. Spero in deo: qm̄ adhuc ↄfitebor illi ſalutare vultus mei ⁊ deus meus. Abſciditur quintus ⁊ ait. Nūc incipiam dicere ad dominum quoniam dignum fecit ſociū ſeruis ſuis. tunc accedentes ad pedem ſiniſtrū digitū paruum abſciderunt. Et dixit iacobꝰ Digite parue cōfortare: q2 magnus ⁊ paruꝰ vnam habent reſurrectionem. Capillus capitis nō peribit quāto minꝰ a ſocijs tuis minime ſeparabis. Abſcidit̄ ſecūdus: ⁊ iacobꝰ ait. Deſtruite veterem domū: q2 ſplendidior paratur. Abſciditur tertius ⁊ ait iacobꝰ Tūſionibus firmatur incus. Abſciditur ⁊ quartus ⁊ ait. Cōforta me deus veritatis: qm̄ in te cōfidit aīa mea: ⁊ in vmbra alarū tuaruʒ ſperabo donec tranſeat iniquitas. Abſcidit̄ ⁊ quintus: ⁊ ait iacobꝰ. Ecce me tibi dn̄e immolo vicies. Tūc accedentes pedeʒ dextrū abſciderunt ⁊ dixit iacobus. Nūc offerā munus celeſti regi: pro cuius amore hec patior. abſciderunt ⁊ pedem ſiniſtrū: ⁊ btūs iacobus dixit. Tu es qui facis mirabilia exaudi me dn̄e ⁊ ſalua me. Abſciderūt dexterā manum ⁊ ait. Miſericordie tue domine adiuuent me. ad ſiniſtrā ait. Tu es deꝰ qui facis mirabilia. abſciderunt dextrū brachiū: ⁊ ait Lauda anima mea dominū laudabo dn̄m in vita mea: pſallam deo meo ꝙ̄diu fuero. Abſciderunt ⁊ brachium ſiniſtrū: ⁊ ait. Circundederunt me dolores mortis: ⁊ in noīe dn̄i vindicabor in eis. tūc accedētes abſciderūt ſuraʒ dextri cruris ſcindētes vſqʒ ad femur tūc btūs iacobus ineffabili dolore grauatuſ exclamans ait. Dn̄e ieſu xp̄e adiuua me: q2 circundederunt me gemitus mortis: ⁊ ait. carnificibꝰ. Carne noua me dn̄s induet: quā veſtra vulnera maculare nequibūt. Iā carnifices defecerāt eo ꝙ a p̄ma hora diei vſqʒ ad nonā in eius inciſiōe ſudaſſent Tūc iteꝝ accedentes ſiniſtri cruris ſuraʒ abſcindēdo vſqʒ ad femur extraxerūt. Tunc exclamās beatus iacobus dixit. Dn̄ator domine exaudi me ſemiuiuuʒ: viuorum ⁊ mortuorū dn̄s Digitos dn̄e non habeo vt ipſos ad te porrigam: nec manus vt eas ad te extendā. Pedes mei truncati ſunt ⁊ genua mea demolita: vt tibi genua flectere nō valeā ⁊ ſuʒ velut caſura domus ablatis quibꝰ ſuſtētat̄ colūnis. Exaudi domine ieſu xp̄e ⁊ educ de carcere aīam meaʒ. Hec cum dixiſſet vnus de carnificibꝰ acceſſit ⁊ caput eius amputauit Chriſtiani igitur occulte acceſſerūt ⁊ corpꝰ eius rapientes honorifice ſepelierūt. Paſſus eſt autem. x. kalen. decembris.

¶ De ſancto paſtore. clxx. A

PAſtor in heremo multis annis in abſtinentia magna ſe affligens multa ſanctitate et religione pollebat. Cū aūt mater eius ipſuʒ ⁊ fratres eius deſideraret videre ſed nō poſſet obſeruauit diem ⁊ illis ad eccleſiaʒ euntibus protinus ſe eiſdem obtulit At illi fugientes ⁊ cellā intrantes in facieʒ eius clauſerunt oſtium. Illa autē ante oſtiū ſtans cuʒ nimio fletu clamabat. Paſtor autem ad oſtiuʒ veniens dixit ei. Quid ſic clamas o vetula. Que audiens vocem eius amplius clamabat flens ⁊ dicens. Uolo vos videre filij mei. Quid enim ſi videaʒ vos. Nūquid nō ego ſuʒ mater veſtra que lactaui voſ ⁊ iam canis tota ſuʒ plena. Cui filius. Hic nos vis videre: aut in alio ſeculo. Que reſpōdit. Si nō videro vos hic videbo vos illic filij. Qui ait. Si equanimit̄ ferre vales vt noſ hic non videas: illic procul dubio nos videbis Que diſceſſit gaudens ⁊ dicens. Si vos viſura ſum illic: nolo vos videre hic. ¶ Iudex prouincie cum abbatem paſtorem videre cuperet: ſed nequiret filiū ſororis ſue tāqʒ malefactorem tenuit ⁊ in carcere poſuit dicēs. Si paſtor venerit: ⁊ pro eo interceſſerit eū dimittā. Mater igitur pueri ad oſtiū ſenis plorans dū ille ſibi nihil reſponderet ait. Et ſi viſcera ferrea habes ⁊ nulla cōpaſſiōe moueris: ſaltē miſeratio ſanguinis tui flectat te ⁊ ꝙ vnigenitus mihi exiſtit. Ille aūt mandauit ei. Paſtor filios non generauit: ⁊ idcirco non dolet. Qua cū dolore diſcedēte dixit ei iudex. Salteʒ verbo iubeat: ⁊ ego euʒ dimittā. Ille aūt remandauit dicēs. Examina cauſam ſm̄ legē: ⁊ ſi dignus morte habetur protinus moriatur: ſin autem fac quomodo tibi placeʒ. ¶ Docebat aūt fratres dicēs. Cuſtodire ⁊ ſeipm̄ cōſiderare ⁊ diſcretionē habere operationes ſunt aīe. Paupertas: tribulatio ⁊ diſcretio ſunt operationes ſolitarie vite. Scriptū eſt em̄. Si fuerint hi tres viri. noe. iob. ⁊ daniel. ⁊c. Noe pſonā habet nihil poſſidentiū. iob tribulatorū. daniel diſcretorum. Si duas res oderit monachus poteſt ab hoc mundo liber eſſe. Et querenti fratri que eſſent dixit. Carnalis repauſatio ⁊ vana gloria. Si vis requiem inuenire ī hoc ſeculo ⁊ in futuro in omni cauſa dic. Quis ego ſum: ⁊ non iudices quēqʒ. ¶ Cū quidaʒ frater de cōgregatiōe offendiſſet abbas de conſilio cuiuſdā ſolitarij eū expulit. Qui cuʒ quaſi flendo deſperaret. Abbas paſtor cum ad ſe adduci fecit. Quē benigne cōſolās miſit ad illū ſolitariū dicēs. Audiēs de te videre te deſidero. Fatiga igit̄ vſqʒ ad me. Qui cū veniſſet dixit paſtor. Duo hoīes erāt qui ambo habebāt mortuos ſuos. Reliquit aūt vnus mortuū ſuū ⁊ abijt plorare mortuū alterius. Quod ſolitarius audiēs ⁊ intelligēs in ſermone eius cōpūctus eſt. ¶ Cū quidā frater paſtori dixiſſet ſe perturbatū eſſe ⁊ locum velle deſerere eo ꝙ quedā verba de quodam fratre audiuiſſeʒ que eū nō edificauerāt dixit paſtor ne hec verba crederet q2 vera nō eſſent. Ille vero vera eſſe aſſerebat q2 frater fidelis ea ſibi retulit. Cui paſtor. Non eſt fidelis qui tibi dixit q2 ſi fidelis eſſet nequaqʒ tibi talia diceret. Et ille. Ego vidi oculiſ meis. Ille aūt interrogatus de feſtuca ⁊ de trabe ꝗd eſſent reſpōdit de feſtuca ꝙ feſtuca eſſet ⁊ de trabe q2 trabs eſſet. Et paſtor. Pone ī corde tuo q2 p̄ctā tua ſit ſicut hec trabs illius aūt velut hec p̄ua feſtuca. B Frater quidā qui grande peccatū fecerat volēs penitere triēnio interrogauit abbatē paſtorē ſi multū eſſet. Qui dixit. Multū eſt que

ſitus ſi annū iuberet ait. Multū eſt. Aſtantes autē dicebāt Uſqʒ ad quadraginta dies Et ille. Multū eſt. Et adiecit. Puto ꝙ ſi ex toto corde homo penituerit ⁊ peccatuʒ non iterauerit etiam penitentiam triduaʒ ſuſcipit dn̄s. ¶ Interrogatus de illo verbo qui iraſcit̄ fratri ſuo ſine cauſa ⁊c. ait. Ex omni re qua te grauare voluerit frater tuꝰ ne iraſcaris aduerſus eum donec oculum dextrū tibi extrahat ⁊ ſi aliter feceris ſine cauſa iraſceris. Si aūt aliqs te voluerit ſepare a deo ꝓ hoc iraſcere ei ¶ Dixit iteꝝ paſtor. Qui q̄rulosus eſt monachus non eſt. Qui malicā in corde ſuo tenuerit monachus nō eſt Qui iracundus eſt monachus non eſt. Qui malum pro malo reddit monachus nō eſt. Qui elatus et verboſus eſt monachus non eſt. Qui vero vere eſt monachus ſemꝑ eſt humilis manſuetus charitate plenus ⁊ timorem dei ſemꝑ ⁊ vbiqʒ p̄e oculis habet vt nō peccet. Dixit iterū ꝙ ſi ſunt tres in vnū ex ꝗbus vnus bene quieſcat alius autem infirmetur ⁊ gratias agat. Tertius vero miniſter eiꝰ ſit ex ſincera voluntate hi tres ſimiles ſunt velut ſunt vnius operis. ¶ Cū quidā frater ſibi cōquereretur ꝙ multas cogitatiōes habēs in ipſis periclitaret̄ cum ſub aere nudo eiecit dicens. Expande ſinū ⁊ apprehende ventum. Qui ait. Non poſſuʒ. Et ille nec cogitationes prohibere potes ne introeant ſed tuū eſt reſiſtere eis. ¶ Interrogatus a quodam fratre quid de hereditate ſibi cōmiſſa faceret dixit vt poſt tres dies ad ſe rediret. qui cū rediſſet ait illi. Si dixero da eā clericis facient inde conuiuia ſi dixero da eā parētibus non eſt tibi merces ſi dicā da eā pauperibus ſecurus eris. Quicꝗd ergo vis fac ego cauſam non habeo. Hec in vitaſpatrū.

¶ De ſancto iohāne abbate. clxxi. A

IOhānes abbas cū epiſius per annos. xl. in heremo habitaſſet interrogauit eum quantum ex hoc profeciſſet. Et ille dixit. Ex quo cepi ſolitariꝰ eſſe nūqʒ vidit me ſol manducantē. Et iohēs. Nec me iraſcētē Simile fere legitur ibidem ꝙ cū epiphaniꝰ

ep̄s at bati bilarioni daret carnes: ille ait.
Ygnoſce mibi q2 ex q̄ accepi babitū būc: non
manducaui quicq̄ occiſum. Cui ep̄s. Ex quo
accepi babitū bunc non dimiſi aliquē dormi
re qui aduerſum me aliqd baberet: neq3 dor
miui babēs aliquid aduerſus aliquē. Cui il-
le. Ygnoſce mibi q2 melior es q̄ ego. Volēs
iobannes ad ſimilitudinem angelorū3 nibil
operari: ſed deo ſine intermiſſione vacare ſe
ipſum expoliauit: ⁊ vnā beb domodā in bere
mo fuit. Cum autē fame periclitaret̄: et acu
leis muſcarum ⁊ veſparum totus vulnerare
tur: reuerſus ad oſtium fratris ſui pulſauit.
Ad quem ille Quis es tu. Et ille ego ſum io
bannes. Frater aūt dixit ei. Nequaq̄. Iobā
nes eīm angelus factus eſt: ⁊ inter bomines
vltra non eſt. Et ille. Vere ego ſum. Et non
aperiens ei dimiſit eum affligi vſq3 mane.
Poſtea aperiēs ei dixit. Si bomo es opus
babes iterū operari vt paſcaris ⁊ viuas. Si
autem angelus es: quid queris intrare cellā
Et ille dixit. Ygnoſce mibi frater: quia pec-
caui. Cum aūt moreret̄ rogauerūt eum fra-
tres vt aliquod verbum ſalutare ⁊ cōpendio
ſum loco bereditatꝫ ſibi relinqueret. Qui in-
gemiſcens ait. Nunq̄ feci ꝓpriā voluntatē:
nec aliquid docui qd̄ prius ipſe non fecerim
Hec in vitaſpatrum.

¶ De ſancto Moyſe abbate. clxxij A

Moyſes abbas dixit
fratri petenti a ſe ſermonem.
Sede in cella tua ⁊ docebit te
vniuerſa. Cum quidam ſenex
infirmatus in egyptum ire vellet ne fratres
minus grauaret: dixit ei abbas moyſes. Nō
vadas: qm̄ in fornicationez caſurus es. Qui
cōtriſtatus dixit. Mortuū eſt corpus meū ⁊
tu mibi iſta dicis. Cū ergo iuiſſꝫ ⁊ quedā vir
go ex deuotione ſibi ſeruiret: ille cōualeſcēs
eam violauit. Que cum filium peperiſſet: ſe
nex puerū3 in vlnis accipiens in die magne
feſtiuitatis q̄ erat in ſixti eccleſia corā multi
tudine fratrū intrauit. Cum aūt oēs flerent
dixit. Videtis infantē bunc filius eſt inobe-
diētie. Cauete ergo vobis fratres: q2 in ſene
ctute boc feci; ⁊ orate ꝓ me. Et pergens ad
cellā ad priſtinū ſtatū reuerſus eſt. Ali' quo-
q3 ſenex cū dixiſſet alteri mortuus ſum: ille
ait. Nō cōfidas in te donec exeas de corpe.
Nā ſi dicis q2 mortuus es ſatbanas tamē
mortuus non eſt. Cū frater quidā peccaſſet
miſerunt ad abbatem moyſen. Qui accepta
ſporta plena arena venit ad eos; quē cū frēs
quid nā boc eſſet interrogarēt dixit. Pecca-
ta mea ſunt poſt me currētia: ⁊ non video ea
⁊ veni bodie aliena iudicare peccata. Illi au
tem boc audientes fratri pepercerunt.
Simile legit̄ de abbate paſtore. Nā cū fra-
tres de quodam fratre culpabili loquerent̄
ille tacebat. Cum ergo accepiſſet ſacculum
plenum arena retro ⁊ de eadem arena mo-
dicum ante ſe ferret interrogatus quid eſſꝫ
dixit. Multa arena ſunt peccata mea q̄ poſt
me ferens ipſa nō conſidero nec pro eis do-
leo. Modica vero arena ſunt peccata fratrꝫ
ante me poſita: que ſemper conſidero: ⁊ ipſa
video cū tamē peccata mea ante me ſemper
portare deberē3: ⁊ de ipſis cogitare ⁊ ꝓ ipis
deū3 rogare. Cum abbas moyſes factus fu
iſſet clericus ⁊ impoſuiſſent ei ſuper bume-
rale dixit ei epiſcopus. Abbas factus eſt can
didatus. Et ille. A foris domine purpurarti
nam intus. Volens autē3 epiſcopus eum ꝓ
bare dixit clericis ſuis: vt quando ad altare
accederet ipſum cum iniuria expellerent: de
inde eum ſequētes quid loqueretur audirēt.
Proijcientes autē3 eum foras dixerūt. Exi
foras etbiops. Qui egrediens dicebat. Be
ne tibi fecerunt cinerate ⁊ cacabate: quia cū
bomo non ſis quare te in medio bominū da
re preſumpſiſti. Hec in vitaſpatrum.

¶ De ſancto arſenio abbate. clxxiij A

Arſenius cū3 adbuc in
palatio cōſiſteret: ⁊ vt ad ſalutē
dirigeret̄ oraret audiuit. Arſe-
ni fuge boies ⁊ ſaluaberis. Ac-
cedēs igit̄ ad monacbalem vitam ⁊ ibidem
orans audiuit. Arſeni fuge tace ⁊ quieſce.
Legitur enim ibidem de bac quiete appe-
tēda q̄ tres fratres cū facti fuiſſent mona-
cbi vnus elegit diſcordantes ad pacem redu
cere; ſecūdus infirmos viſitare; tertius in ſo

litudine quieſcere. Primus igitur laborās
ꝓpter lites boīm nō potuit oībus placere ⁊
tedio victus venit ad ſecūdum. Quē inuenit
aio deficientē ⁊ mandatū ꝑficere nō valētē3
Et cōcordātes ad tertiū q̄ erat in ſolitudine
venerūt. Cui cū tribulatōes ſuas narraſſent
ille miſſa aqua in cypbo dixit. Attēdite in a
quam. Et erat cōmota ⁊ turbulenta. Et rur
ſus dixit. Attendite modo quomodo quieta
⁊ limpida facta eſt. Qui cū intēderēt ⁊ vult'
ſuos viderēt ait. Sic qui in medio boīm cō
ſiſtunt pre turba nō vidēt peccata ſua. Cū3
autē quieuerint: tūc peccata ſua videre vale
bunt. Quidā etiā cū inueniſſet quēdā in be-
remo velut beſtiā berbas māducantē ⁊ nu
dum currebat poſt ipm̄ fugientē dicēs. Ex-
pecta me q2 ꝓpter deū ſequor te. Et ille. Et
ego ꝓpter deū fugio te. Cū aūt veſtē proie-
ciſſet expectauit eū dicēs. Quoniā materiā
mundi proieciſti a te expectaui te. Cui ille.
Dic mibi quomodo ſaluus efficiar. Qui re-
ſpondens ait. Fuge boies ⁊ tace. Matrona
quedā ⁊ nobilis ⁊ ſenex venit: vt abbatē ar-
ſenium ex deuotione videret qui rogatus a
tbeopbilo arcbiep̄o vt ſe videri permitteret
nullatenus acquieuit. Tandē illa ad ei' cel
lam ꝓperans ipm̄ foris ante oſtiū celle in-
uenit ⁊ ſe ad eius pedes ꝓſtrauit. Ille au-
tem cum indignatione nimia eleuauit ea3
dicens. Si faciē mea3 videre vis vide. Illa
autem faciē eius pre ꝯfuſiōe ⁊ verecūdia nō
ꝯſiderauit. Cui ſenex Quomodo cū mulier
ſis tantam nauigationē facere p̄ſumpſiſti.
Ecce eīm romā redibis ⁊ q̄ abbatē arſeniū
videris alijs mulieribus enarrabis: ⁊ ille ſi-
militer venient vt videāt me. Et illa. Si deo
dante romā rediero nullā buc venire ꝑmit-
tam. Sed ſaltē obſecro vt ores ꝓ me ⁊ mei
memor ſis ſemꝑ. Cui ille. Oro deum vt de-
leat memoriā tuā de corde meo. Et illa au-
diens turbata nimiū venit in ciuitatē: ⁊ pre
triſticia febricitare cepit. Quod arcbiep̄us
audiens ad eā conſolandā acceſſit. Illa au-
tem dicebat. Ecce ego contriſtata morior
Cui arcbiepiſcop'. Neſcis quia mulier es:
⁊ inimicus ſanctos ꝑ mulieres impugnat
⁊ ꝓpterea ſenex boc dixit. Nā ꝓ anima tua
ſemper orat. Et ſic conſolatione recepta cū
gaudio ad ꝓpria remeauit. De quoda3 alio
patre legitur q̄ cū diſcipulus eius ſibi dice-
ret ſenuiſti abba. accedamus parum iuxta
mundū. Ille ait. Vbi nō eſt mulier ibi eam'
Dixit ei diſcipulus. Et vbi eſt loc' nō babēs
mulierē niſi forte ſolitudo. Et ille. Ergo in
ſolitudinē me tolle. Alius etiā frater cū ma
trem ſuā vetulā trans fluuiū portare debe-
ret ille manus ſuas pallio inuoluit. Cui illa
Vt qd ſic operuiſti manus tuas fili. Et ille
corpus mulieris ignis eſt ⁊ ex eo q̄ te cōtin
gebā aliarū feminarū memoria in meo aio
veniebat. B Arſenius autē ꝑ totū tp̄us
vite ſue ad opus ſedens manuū ſuarū pan-
num babebat in ſinu propter lacbrymas q̄
crebro de oculis eius currebāt. Totā noctē
inſomnem ducebat. Mane aūt facto cū ꝓ-
pter nature laſſitudinē dormire vellet dice-
bat ſomno. Veni ſerue male. Et ſurripiebat
parū ſomni ſedēdo ⁊ ſtatim ſurgebat. Dice-
bat quoq3 ſufficit monacbo ſi dormierit vna
bora ſi eſt tamen pugnator. Cūq3 pater ſan
cti arſenij nobiliſſimus ſenator vitā finiēs
⁊ teſtamentū faciēs magnā bereditatē arſe
nio dimiſiſſet magiſtrianus predictū teſta-
mentū ad ipm̄ detulit. Quod ille accipiens
voluit illud ſcindere. Magiſtrianus autem
eius pedibus ꝓuolutus rogauit ne boc face
ret q2 caput eius preſcideretur. Cui arſeni'
Prius mortuus ſum q̄ ille. Ipe igit̄ cū mo
do mortuus ſit quō me fecit beredē. Et re-
miſit teſtamētū nibil accipere volēs. Qua-
dam vice facta eſt vox ad eū dicēs. Veni et
oſtēdam tibi opa boīm. Et eduxit eū in quē
dam locū oſtēditq3 ei etbiopē incidētē3 ligna
⁊ facientē ſarcinā grandē quā portare non
poterat. Deinde iterū ligna incidebat ⁊ ad
ſarcinā addebat ⁊ boc faciebat diuti'. Oſtē-
ditq3 ei rurſu3 boīem baurientē aquā de la
cu ⁊ effundentē aquā in ciſternā ꝑtuſam que
aquam refundebat in lacū ⁊ ipam ciſterna3
implere volentē. Et oſtendit ei iterū tēplu3
⁊ duos viros ſedentes in equis portātes li-
gnum tranſuerſum. Volētes autē introire
in tēplū nō poterāt eo q̄ lignū in tranſuerſo
portarent. Et expoſuit dicēs. Hi ſunt q̄ por

ant quaſi iugū iuſticie cū ſupbia ⁊ nō humi
liantur: ppter qḋ remanēt foris a regno dei
Qui ligna incidit: homo eſt in pctis multis
⁊ p eo: vt agat penitētiā nō ſubtrahit de pec
catis: ſed adidit iniqtates iniquitatib⁹. Qui
aūt aquā haurit homo eſt bona opera faciēſ
ſed q: cū eis ſunt pmixta mala perdit bona
opera ſua. Veſpere ſabbati veniēte die dñi
co relinquebat poſt ſe ſolē ⁊ extendebat ma
nus ſuas ad celuz donec mane die dñico ſol
aſcendens faciem eius illuſtrabat ⁊ ſic reſi
debat. Hec in vitaſpatrum..

¶ De ſancto agathon abbate. clxxiiij A

Gathon abbas p triē
nium lapidē in os ſuuz mittebat
donec taciturnitatē diſceret. Ali
us quoqꝫ frater cū intraſſet con
gregationē dixit intra ſe: tu ⁊ aſinus vnum
eſto. Sicut ergo aſinus vapulat ⁊ nō loqtur
iniuriā patit ⁊ nō reſpōdet: ſic ⁊ tu. Alius qꝫ
frater a mēſa expulſus nihil reſpōdit. Poſt
modū ſup hoc interrogatus ait Poſui i cor
de meo ꝙ equalis ſim cani: qui cū ſectat fo
ras egredit. Interrogatus agathon q̄ virt⁹
plus haberet laboris rñdit. Puto nō eſſe ta
lem laborē qualē orare deū. Nā inimici eiuſ
ſemp laborant ei⁹ orōem interrūpere. Naz
in ceteris laboribus homo aliquē requiem
poſſidet: orator autē opus habet magni cer
taminis. Interrogatus agathon a quodaz
fratre quomodo cū fratribus habitare de
beret ait. Sicut in prima die ⁊ nō aſſumas
fiduciā. Nō eſt eñi peior paſſio ꝙ̄ fiducia ge
nitrix eſt eñi oim paſſionū. Dixit iterū. Ira
cundus ſi mortuos ſuſcitet nō placet alicui
vel deo ppter iracūdiā ſuā. ¶ Frater quidā
iracundus intra ſe ait. Si ſolus habitarem
ad iram non ita cito mouerer. Quadā autē
vice dū vaſcolū aqua impleret verſatus eſt.
Secūdo impleuit ⁊ iteꝫ verſat⁹ eſt. Tertio
impleuit ⁊ verſatus eſt. Qui cōmotus furo
re fregit vaſculū. In ſe aūt reuerſus cogno
uit: q: ab eodē demone iracūdie ſit illuſus ⁊
dixit. Ecce ſolus ſuz: ⁊ tamen ira me vincit
Reuertar ergo in congregationem: q: vbiqꝫ
labor ⁊ vbiqꝫ patientia ⁊ adiutorio dei opus
eſt Econtra erāt duo fratres qui multis an
nis inuicē cōuerſantes nūq̄ ad iracūdiā po
terant prouocari. Quadam vice dixit vnus
alteri Faciamus et nos litem ſicut homies
de mundo faciūt. Et ille reſpondit. Neſcio
qualiter fiat lis. Et dixit frater. Pono i me
dio laterculum et dico meum eſt. Tu autez
dic non: ſed meum eſt: ⁊ inde fiet litis initiū
Poſita eſt ergo teſta in medio. Dixit vnus
meum eſt hoc: ⁊ alter dixit non: ſed meū eſt
Et ille reſpondit. Etiam tuuz eſt. Tolle er
go ⁊ vade. Et diſceſſerunt: nec inter ſe con
tendere potuerūt. ¶ Erat autē abbas aga
thon ſapiens ad intelligendū: impiger ad la
borandum: parcus in cibo atqꝫ veſtimento
Dicit autē. Scōm voluntatez meam nunq̄
dormiui retinēs in corde aduerſus quenq̄
dolorem. Nec dimiſi dormire aliū habentē
aduerſuz me aliquid. ¶ Moriturus quoqꝫ
agathon tribus dieb⁹ māſit imobilis aper
tos tenens oculos. Qui cū pulſaret a fratri
bus reſpōdit In conſpectu diuini iudicij aſ
ſiſto. Dicunt ei. Et tu times. Et ille. In cu
ſtodiēdis mādatis dei vtute qua potui labo
raui: ſed homo ſum ⁊ neſcio vtrū placuerūt
opera mea domino. Dicūt ei. Et nō ꝯfidis
de operibus tuis ꝙ ſꝫ deū ſunt. Et ille. Nō
preſumo donec venero ante illū. Aliter eniz
ſunt iudicia dei: ⁊ aliter iudicia hoim Cum
autez eū adhuc interrogare vellēt ait. Oſtē
dite charitatem ⁊ nolite mecū loqui q: occu
patus ſum. Quo dicto ſtatim ſpiritum cum
gaudio emiſit. Videbant enim colligentem
ſpiritū quemadmodū ſi quis ſalutet amicos
ſuos dilectos. Hec in vitaſpatrum.

¶ De ſancto barlaam. clxxv. A

Arlaam cui⁹ hiſtoriā
iohannes damaſcenus diligen
ti ſtudio cōpilauit operāte in eo
diuia gratia ſanctū ioſaphat re
gem ad fidē ꝯuertit. Etenim cū vniuerſa in
dia xpianis ⁊ monachis plena eſſet ſurrexit
rex quidā pre potēs noie auennir qui xpia
nos ⁊ p̄cipue monachos plurimū perſeque
batur. Accidit autem vt quidā regis amic⁹
et in palatio ſuo primus diuina cōmonitio

nis gratia regiā aulā relinqueret ⁊ monaſti
cū ordinē introiret. Quod rex audiēs p ira i
ſaniens eū p queqꝫ deſerta inqri fecit: ⁊ vix
inuentū ad ſe adduci mādauit. Vidēſqꝫ euz
vili tunica coopertū ⁊ fame maceratū q̄ ſplē
didis veſtimētis ornabat: ⁊ multis diuitijs
affluere ꝯſueuerat: dixit ei. O ſtulte ac mētiſ
perdite: cur honorem in contumeliaz com
mutaſti: ⁊ te ludum puerorum feciſti. Cui il
le. Si huius a me rationē audire deſideras
inimicos tuos pcul a te abijcias. Rege aūt
qui eſſent huiuſmodi inimici querente ait.
Ira ⁊ concupiſcentia hec enim impediunt
ne veritas videat. Aſſideāt autē ad audien
tiam dicēdorū prudentia ⁊ equitas. Cui rex
Fiat vt loqueris. Et ille inſipiētes ea q̄ ſunt
deſpiciūt quaſi nō ſint ea vero q̄ non ſunt q̄
ſi ſint apprehēdere moliunt. Qui autē non
guſtauerit eorū que ſunt dulcedinē nō pote
rit eorum que non ſunt addiſcere veritatez
Multa aūt illo de myſterio incarnatiōis et
fidei proſequente rex ait. Niſi tibi in princi
pio promiſiſſem ꝙ de medio conſilij iraz re
mouerem nūc vtiqꝫ igni tuas carnes trade
rem. Surge igit ⁊ fuge ex oculis meis ne vl
tra te videā ⁊ male te pdā. Vir aūt dei triſtis
abſceſſit eo ꝙ martyrium ꝑpeſſus non eſſet
¶ Interea duz rex liberos nō haberet puer
ei pulcherrimus naſcitur: ⁊ ioſaphat appel
latur. Congregante aūt rege infinitā mul
titudinē: vt dijs pro ortu pueri imolarēt qn
quagintaquiqꝫ aſtrologos cōuocauit a qui
bus qḋ futuꝝ eſſet filio ſuo diligenter queſi
uit. Cunctis aūt reſpondentibus eum ma
gnum in potentia ⁊ diuitijs futurū vnus ſa
pientior ex ipis dixit. Puer iſte qui natus ē
tibi o rex nō in tuo erit regno ſed in alio in
comparabiliter meliori. Nā illius quā pſeq̄
ris xpiane religionis vt eſtimo futurus eſt
cultor. Hoc autē nō a ſemetipſo ſꝫ a deo in
ſpirante dixit. Audiēs hoc rex ⁊ plurimum
expaueſcēs i ciuitate ſeorſuz palatiū ſpecio
ſiſſimū cōſtrui fecit: ⁊ ibi puerū ad habitan
dum poſuit: ibiqꝫ ſecum iuuenes pulcherri
mos collocauit precipiens illis vt nec mor
tem nec ſenectutez nec infirmitatez vel pau
pertatem; nec aliquod qḋ poſſet ſibi afferre
triſticiā ei nominarent: ſed omnia iocunda
ei proponerent quatenus mens eius leti
cije occupata nil de futuris cogitare poſſet.
Si quem vero miniſtrantium infirmari cō
tingeret hunc protinus rex precipiebat eij
ci: ⁊ alium loco eius incolumem ſubrogari.
Precepitqꝫ ne ſibi de chriſto aliquam face
rent mentionem. B Eodem tempore
erat cū rege vir quidā xpianiſſimus ſꝫ occul
tus; q inter nobiles regis pricipes pim⁹ erat
Hic cū aliqn̄ cū rege ad venandū iuiſſet ho
minē quendā pedē leſuz a beſtia habentē et
in terra iacentez inuenit a quo rogat: vt ſe
ſuſcipere debeat: q: ſibi in aliquo forſitan p
deſſe poſſet. Cui miles dixit. Ego quidē te
libenter ſuſcipio ſꝫ in quo vtilis inueniaris
ignoro. Et ille dixit. Ego ſuz homo medic⁹
verborū. Si eñi aliquis in verbis ledat con
gruaz ſcio adhibere medelaz. Miles autez
quod ille dicebat pro nihilo cōputauit pro
pter deuz tamen ipſuz ſuſcipiens eius curā
egit. Viri autez quidaz inuidi et malicioſi vi
dentes predictuz principez in tanta gratia
eſſe regis ipſuz apud regē accuſauerunt: ꝙ
non ſoluz ad chriſtianoruz fidem declinaſ
ſet ſed inſuper regnū conabatur ſibi ſurripe
re turbaz ſolicitans ⁊ ſibi conſilians. Sed
ſi hec inquiunt ita eſſe o rex ſcire deſideras
ipſum ſecreto aduocat: ⁊ vitam hanc cito fi
niendā cōmemora: ⁊ idcirco gloriā regni te
velle delinquere: ⁊ monachoruz habitū aſſu
mere aſſeras; quos tamē ignoranter hacte
nus fueras perſecutus. Et tunc videbis q̄d
tibi reſponderit. Que cū rex omia vt illi ſua
ſerant feciſſet ille doli ignar⁹ pfuſus lachry
mis ppoſitū regis laudauit ⁊ vanitatē mū
di rememorans quantotius hoc adimplen
dam conſuluit. Quo rex audiens ⁊ verū eſſe
quod illi dixerant credens furore repletus
eſt: nihil tamen ſibi reſpondit. Vir autē per
pendens ꝙ rex grauiter verba ſua accepat.
tremens abſceſſit ⁊ medicū ſe habere vbo
rum recolens omnia ſibi narrauit. Cui ille
Notum ſit tibi ꝙ rex ſuſpicat vt ppter hoc
dixeris ꝙ eius regnuz velis inuadere. Sur
ge igitur cito ⁊ comam tuam tonde ⁊ veſti
menta abijciens ciliciuz indue: ⁊ ſumo di

ſeculo ad regem igredere. Cūq; rex quid ſibi hoc velit interrogauerit: reſpondebis. Ecce rex paratus ſum ſequi te. Nam ⁊ ſi via ꝑ quam cupis ire difficilis ſit: tecuꝫ tamen exiſtenti facilis mihi erit. Sicut em̄ ſociuꝫ me habuiſti in proſperis: ſic habebis pariter in aduerſis. Nūc igitur preſto ſum quid moraris. Quod cū ille ꝑ ordineꝫ feciſſet rex obſtupuit: ⁊ falſarios arguens viruꝫ ampliori honore dotauit. Filius autem eius in palatio educatꝰ ad etatē adultam peruenit ⁊ in omni ſapiētia plene edoctus fuit. Admirās aūt cur pater ſic eū recluſiſſet: vnū de ſeruis ſibi familiariorē ſecreto de hac re interrogauit: dicens ſe in multa meſticia poſitū: ꝓ eo ꝙ ſibi foras egredi nō liceret: adeo vt nec cibus ſibi saperet: nec potus. Quod pater audiens et dolens equos idoneos parari fecit ⁊ choros plaudētes ante eū mittens ne quid ſibi fedū occurreret diligenter ꝓhibuit. Predicto igitur iuuene taliter ꝓcedente: quadā vice vnꝰ leproſus ⁊ vnꝰ cecus ſibi obuiauerūt. Quos ille videns ⁊ ſtupēs qui ſint: ⁊ quidnā habeāt inquiſiuit. Et miniſtri dixerunt. Paſſiones iſte ſunt que hoībus contingere ſolēt. Et ille. Omnibus hoībus contingere pñt hmōi. Negātibus illis rñdit. Noti ſunt igitur qui hec pati debeant: an ſic indefinite ꝓueniunt. Et illi. Et quis hominuꝫ futura ſcire valet. Valde igitur anxius eſſe cepit ꝓ incōſuetudine rei. Alia autē vice quendam valde ſenē rugoſam habētē faciē ⁊ dorſum incuruatū ⁊ cadentibus dentibus balbuciendo loquentem inuenit. Stupefactus igitur diſcere cupit viſionis miraculum. Cūq; didiciſſet ꝙ ꝓpter annoꝝ multitudinē ad talem ſtatum veniſſet ait. Et quis eſt huius finis. Dicunt ei. Mors. Et ille. Eſt ne mors oīm vel aliquorum. Cum didiciſſet oēs mori debere interrogauit. In quot annis hec ſuperueniūt. Et illi in octoginta vl' centū annis ſenectus inducitur: deinde mors ipſa ſubſequitur. Hec igitur iuuenis frequenter in corde ſuo recogitans in multa deſolatione erat: ſed coram patre leticiam ꝓtendebat: plurimum deſiderans in hmōi dirigi ⁊ doceri. ¶ Igitur quidā monachus vita ⁊ opinione perfectus habitans in deſerto terre ſennaar noīe barlaam hic que circa filium regis agebantur ꝑ ſpiritum cognouit: ⁊ mercatoris habituꝫ ſumens: ad ciuitateꝫ illā deuenit. Accedenſq; pedagogo filij regis locutus eſt dicēs. Ego cum negociator ſim lapideꝫ precioſum venalem habeo qui cecis lumē tribuit: ſurdis aures aperit: mutos loqui facit: inſipientibus ſapientiā infundit. Nūc igitur duc me ad filium regis: ⁊ hunc ſibi tradam. Cui ille. Videris homo mature prudentie ſꝫ verba tua prudentie nō cōcordant. Verūtamen cū lapidum notitiā habeam ipm lapidē mihi oſtēde: ⁊ ſi talis vt aſſeris fuerit cōprobatus a filio regis honores maximos cōſequeris. Ad quē ille. Lapis meus inſuper hanc habet virtutem. Quia qui nō habet ſanā oculoꝝ acieꝫ ⁊ qui nō ſeruat integrā caſtitatē: ſi forte illū aſpexerit ipſam virtutē quā habet viſibilem perdit. Ego aūt medicinalis artꝭ nō expers video te ſanos oculos nō habere. Filiuꝫ aūt regis audiui pudicū eſſe: ⁊ oculos pulcherrimos ⁊ ſanos habere. Cui ille. Si ſic eſt noli mihi oſtendere: ⁊ oculos ſanos nō habeo et in peccatis ſordeſco. Nūcians igitur hec filio regis ipſum ad eum ꝙtotius introduxit. Cum ergo introductus fuiſſet: ⁊ rex eum reuerenter ſuſcepiſſet: ait barlaam. In hoc bene feciſti: q: de foris paruitati apparenti nō attendiſti. Nam rex quidā magnus in curru deaurato ꝓcedēs cū qbuſdā attritas veſtes indutꝭ ⁊ macie attenuatꝭ obuiaſſꝫ ꝯtinuo de curru exiliēs: ad pedes coꝝ ꝓcidens ipſos adorauit: ⁊ ſurgens in oſcula coꝝ ruit. Proceres autē eius indigne hoc ferentes: ſed regem ſuper hoc arguere formidātes. Fratri eius retulerunt quō rex magnificentie regali indigna feciſſet. Frater autē regem ſuper hoc redarguit. Erat aūt regi conſuetudo: ꝙ quādo aliquis morti tradendus erat: rex ante eius ianuam preconē cum tuba ad hoc deputata mittebat. Veſpere igitur veniēte ante fratris ianuaꝫ tubam ſonari fecit. Quod ille audiens ⁊ de ſua ſaluatione deſperās totam noctem inſomnē duxit ⁊ teſtamentū fecit. Mane aūt facto indutus nigris veſtibꝰ cum vxore ⁊ filijs ad fores palatij lugens ac-

ceſſit: Quem rex ad ſe ingredi faciens dixit. O ſtulte ſi preconē fratrꝭ tui cui nihil te deliquiſſe cognoſcis adeo timuiſti: quomodo preꝯnes domini mei in quem adeo peccaui timere nō debeam: qui ſonabilius mihi ꝑ tuba mortē ſignificant: ⁊ terribilem iudicis aduētū mihi denūciant. Deinde quattuor capſas fieri iuſſit: ⁊ duas earū extrinſecus auro vndiq; operiri ⁊ oſſibus mortuoꝝ putridis impleri duas vero pice liniri: ⁊ gēmis ⁊ margaritis precioſis impleri fecit. Vocanſq; illos magnates quos ſciebat querimoniaꝫ apud fratreꝫ diſpoſuiſſe quattuor illas capſas ante eos poſuit: ⁊ que precioſiores eſſent inquiſiuit. Illi vero duas deauratas magni eſſe precij: reliquas vero vilis precij eſſe iudicauerunt. Precepit igitur rex deauratas aperiri ⁊ cōtinuo inde fetor intolerabilis emanauit. Quibus rex. He illis ſimiles ſunt qui glorioſis veſtibus ſunt amicti: intus vero immundicia vicioꝝ pleni. Deinde alias aperiri fecit. Et ecce odor mirabilis inde exalauit. Quibus rex. Iſte illis pauperrimis quos honoraui ſimiles ſunt. Qui ⁊ ſi vilibus veſtimētis operiantur intus tñ omni virtutū odore reſplendent. Vos aūt ſolū que deforis ſunt attenditis: ⁊ que deintus ſunt nō conſideratꝭ. Secūdum igit' illuꝫ regē tu quoq; feciſti hñ ſuſcipiēs me. Incipiēs igitur barlaam: cepit ei de mundi creatione ⁊ hominis preuaricatione ac filij dei incarnatione: paſſione ⁊ reſurrectiōe longū ſmoneꝫ texere: necnō de dei iudicio ⁊ retributōe bonoꝝ ⁊ maloꝝ mlta proferre ⁊ ſeruiētes idol' plurimū exprobrare ac de coꝝ fatuitate tale exempluꝫ ponere dicēs. O Sagittarius quidā auiculam paruā nomine philomenā capiens: cū vellet eam occidere vox data eſt philomene ⁊ ait. Quid tibi proderit o homo ſi me occideris. Neq; em̄ ventrē tuū de me implere valebis Sed ſi me dimittere velles tria tibi mandata darem: que ſi diligentius cōſeruares magnam inde vtilitatē conſequi poſſes. Ille vero ad eius loquelā ſtupefactus: ꝓmiſit ꝙ eā dimitteret ſi hec ſibi mandata proferret. Et illa. Nunꝗ rem que apprehendi non poteſt apprehēdere ſtudeas. De re ꝑdita irrecuperabili nunꝗ doleas. Verbū incredibile nunꝗ credas: Hec tria cuſtodi ⁊ bene tibi erit. Ille autē vt ꝓmiſerat eā dimiſit. Philomena igit' per aera volitans dixit ei. Ve tibi homo ꝙ malū cōſiliū habuiſti: ⁊ ꝙ magnū theſauꝝ hodie perdidiſti. Eſt em̄ in meis viſceribus margarita que ſtrutionis ouū ſua vincit magnitudine. Quod ille audiēs valde contriſtatus eſt ꝙ eā dimiſerit: ⁊ eā apprehendere conabatur dicēs. Veni in domū meam ⁊ oēm tibi humanitatē exhibebo: ⁊ honorifice te dimittā. Cui philomena. Nūc ꝓ certo cognoui te fatuū eſſe. Nā ex his que tibi dixi nullū ꝓfectum habuiſti: quia ⁊ de me perdita ſꝫ irrecuperabili doles: ⁊ me tēptaſti capere cū nequeas meo itinere pergere ⁊ inſuꝑ margaritam tam grandē in meis viſceribus crediſti eſſe: cum ego tota ad magnitudinem oui ſtrutionis nō valeam pertingere. Sic ergo ſtulti ſunt illi qui ꝯfidūt idolis: quia plaſmatos a ſe adorant: ⁊ cuſtoditos a ſe: cuſtodes ſuos appellant. Cepitq; ꝯtra fallacē mundi delectationē ⁊ vanitateꝫ multa diſputare et plura ad h' exempla adducere dicēs. Qui corporales delectationes deſiderāt: et animas ſuas fame mori permittūt ſimiles ſunt cuidā homini qui dū a facie vnicornis ne ab eo deuoraret' velocius fugeret in quoddā baratrum magnū cecidit. Dum autē caderet manibus arbuſtulam quandam apprehendit: ⁊ in baſe quadā lubrica ⁊ inſtabili pedes fixit. Reſpiciens ꝟo vidit duos mures vnū albū ⁊ aliū nigrum inceſſanter radicem arbuſtule quam apprehenderat corrodentes: ⁊ iā ꝓpe erant: vt ipam abſciderēt. In fundo aūt baratri vidit draconē horribilē ſpirantē igneꝫ ⁊ aperto ore ipm deuorare cupientē. Super baſaꝫ vero vbi pedes tenebat: vidit quattuor aſpidum capita inde ꝓdeūtia. Eleuās auteꝫ oculos: vidit exiguuꝫ mellis de ramis illius arbuſtule ſtillans. Oblituſq; periculi in quo vndiq; poſitus erat: ſeipſuꝫ dulcedini illius modici mellis totum dedit. Vnicornis autē mortis tenet figuram q̄ hoīem ſemꝑ ꝑſequitur: ⁊ apprehendere cupit. Baratrum vero mūdus eſt oībus malis plenꝰ. Arbuſtula ꝟo vniuſcuiuſq; vita eſt: que per horas diei ⁊ no-

ctis:quaſi per murē albū ⁊ nigrū inceſſan
ter conſumitur:et inciſioni appropinquat.
Baſis vero quattuoꝛ aſpidū corpus ex quat
tuoꝛ elementis cōpoſitū quibꝰ inoꝛdinatis
corporis cōpago diſſoluit. Draco terribilis
os inferni cunctos deuorare cupiēs. Dulce-
do ramuſculi delectatio fallax mūdi ꝑ quaꝫ
homo ſeducitur:vt periculū ſuū minime in-
tueat. E Addidit qꝫ dicēs. Similes ſunt
iterū mūdi amatores homini qui tres ami-
cos habuit quorum vnū plus q̄ ſe: ſcđm tm̄
q̄tū ſe:tertiū minꝰ q̄ ſe ⁊ quaſi nihil dilexit.
In magno itaqꝫ periculo poſitus ⁊ a rege ci
tatus cucurrit ad primū amicū eius auxiliū
querēs ⁊ qualiter eū dilexerit ſemper cōme-
morans. Cui ille neſcio quis ſis o hō:habeo
alios amicos cū quibus me hodie letari oꝫ
quos ⁊ amicos ammodo poſſidebo:ꝑbeo ta
men tibi duo ciliciola:vt habeas quibus va-
leas operiri. Confuſus igitur ad ſecundū ve
nit ⁊ ſimiliter eius auxilium poſtulauit. Cui
ille nō vacat mihi tecum ſubire agonem cu-
ris etenim multis circūdor:modicum tamē
vſqꝫ ad hoſtiū palatij te ſociabo ⁊ ſtatim do-
mum reuertar ꝓprijs vacans negocijs. Tri
ſtis igitur ⁊ deſperās ad tertium amicū per
rexit ſibiqꝫ facie demiſſa dixit:non habeo os
loquēdi ad te quoniam vt debui nō amaui te
Sed in tribulatione circūdatus ⁊ ab amicis
deſtitutus:rogo vt mihi auxiliū feras ⁊ mi-
hi veniam prebeas. Et ille hilari vultu dixit
Certe amicū chariſſimū fateoꝛ te eſſe ⁊ tui
licet modici beneficij non immemoꝛ precedaꝫ
te ⁊ apud regem interueniā pro te:ne in ma
nibus tradet te inimicorū. Primus igitur
amicus eſt diuitiarū poſſeſſio:pro quibꝰ ho-
mo multis periculis ſubiacet veniente vero
mortis termino:nihil ex omnibus niſi viles
accipit ad ſepeliendum panniculos. Secun
dus amicus eſt vxor:filij:⁊ parentes:qui tā-
tum vſqꝫ ad monumentum ſecum pergen-
tes protinus reuertūtur ſuis vacātes curis.
tertius amicus eſt fides:ſpes:charitas ⁊ ele
moſyna ⁊ cetera bona opa que nos cū eximꝰ
de corpore pñt precedere:⁊ pro nobis apud
deum interuenire ⁊ ab inimicis demonibus
nos liberare. Hoc inſuper addidit dicēs. In
quadam magna ciuitate conſuetudo fuit q̄
hominem extraneum ⁊ ignotū omni anno
in principē eligebant. Cui omni poteſtate
accepta quicquid volebat facere licitū erat
⁊ ſine omni cōſtitutione terram regebat. Il
lo igitur in omnibus delicijs permanente:⁊
ſemꝑ ſibi ſic eſſe eſtimante:repente ciues in
eū inſurgebant ⁊ ꝑ totam ciuitatem nudum
trahentes in remotā inſulā exulē trāſmitte-
bant:vbi nec cibum nec veſtimentum inue-
niens fame ⁊ frigore vrgebatur. Tandē qui
dam alius ſublimatus in regno:cū illorū ciui
um cōſuetudinem didiciſſet:infinitos theſau
ros ad inſulā illā premiſit:vbi poſt annū in
exiliū relegatus ceteris fame deficientibus
ille immēſis delicijs abūdabat. Ciuitas hec
mundus iſte eſt. Ciues tenebrarum princi-
pes qui nos falſa mūdi delectatione alliciūt
nobiſqꝫ nō ſperantibus mors ſuꝑuenit:⁊ in
locū tenebrarū demergimur. Diuitiarū vo
ad eternū locū premiſſio fit manibus egeno
rum. F Igitur cum barlaam ꝑfecte fi
liū regis docuiſſet ⁊ ipſe eū iam relicto prē
ſequi vellet:dixit barlaā. Si hoc feceris: cui
dam iuueni ſimilis eris:qui cū quandam no
bilem nollet deſponſare vxorē:ipſe renuēs
aufugit ⁊ in quendā locū deueniēs virginē
quādā cuiuſdā ſenis pauperis filiā laboran-
tem ⁊ ore deū laudantem vidit. Ad quā ille.
Quid eſt qđ agis mulier. Cum enī ita pauꝑ
ſis:gratias tamen agis deo ac ſi magna re-
cepiſſes ab eo. Ad quē illa. Sicut parua me
dicina ſepe a magno languore liberat:ſic gra
tiarū actio in paruis donis maiorum effi-
citur auctrix donorum. Hec tñ que extrinſe
cus ſunt noſtra nō ſunt:ſed ea que in nobis
ſunt ⁊ noſtra ſunt Adeo magna accepi:quia
me ad ſuā imaginē fecit:intellectū mihi de
dit:ad ſuā me gloriā vocauit:⁊ ianuā regni
ſui iam mihi aperuit. Pro tantis ergo ⁊ tam
magnis donis ipm laudare cōuenit. Vidēs
iuuenis eius prudētiā:eā a patre ſuo in vxo-
rem petijt. Cui ille. Filiā meā accipere nō va
les:qꝛ diuitum ⁊ nobiliū filius es:ego autē
pauꝑ ſum. Sed cum ille oīno inſtaret. ait ſe
nex. Non poſſum eam tibi dare:vt in domū
patris tui ducas eā cum vnica mihi ſit. Et il

le. Apud vos manebo ⁊ vobis me in omnibꝰ
conformabo. Deponēs igitur precioſum or-
namentū:habitū ſenis induit:⁊ apud eum
manens ipſam in vxorē accepit. Poſtq̄ vo
ſenex diutius eū probauit in thalamū eū du
xit ⁊ immēſum pondus diuitiarū quantū nū
q̄ viderat ſibi oſtendit:⁊ oīa ſibi dedit. Dixit
autē ioſaphat. Cōuenienter iſta me tangit
narratio ⁊ a te hoc dictū eſſe de me exiſtimo
Sed dic mi pater quot annorū es. ⁊ vbi con
uerſaris:qꝛ a te nunq̄ volo ſeparari. Et ille an
norum ſum quadragintaquinqꝫ in deſertis
terre ſennaar degēs. Ad quē ioſaphat. Am-
plius pater mihi appares ſeptuaginta anno
rū. Et ille ſi a natiuitate mea oēs annos me
os queris diſcere bene eos exiſtimaſti. Sed
nullo a me in menſura vite cōputātur: quot
quot in vanitate mundi expenſi ſunt. Tunc
enī in interiore hoīe mortuus eram:⁊ annos
mortis nunq̄ vite nominabo. Cū igitur io-
ſaphat eū in deſertū ſequi vellet dixit barlaā
Si hoc feceris ⁊ tuo cōſortio carebo:⁊ per-
ſecutionis fratribus meis autoꝛ exiſtā. Sꝫ
cum opoꝛtunum tp̄s videris ad me venies.
Barlaam igitur filium regis baptizās ⁊ in
fide optime inſtruēs eū oſculatus eſt ⁊ ad lo
cū ſuū reuerſus eſt. G Poſtq̄ aūt rex fi
liū chriſtianū factū audiuit in dolore nimio
poſitus eſt. Quem quidam amicus ſuus no
mine arachis conſolans ait. Cognoſco rex
ſenē quendam heremitam qui de noſtra ſe-
cta eſt:qui per oīa barlaam ſimilis eſt. Hic
igitur barlaam ſe ſimulās primo xp̄ianorū
fidem defendet:deinde ſe ſuꝑari ꝑmittet et
oīa que docuerat reuocabit:⁊ ſic filius regis
ad nos redibit. Aſſumpto igr̃ predicto ꝓnci
pe magno exercitu ad querendum barlaam
iuit ⁊ heremitam illū capiēs ſe barlaā cepiſ
ſe dixit. Quē filius regis audiēs captum:ſcꝫ
magiſtrū ſuum amare fleuit. Sed poſtmo-
dum per dei reuelationē hunc nō eſſe cogno
uit. Ingreſſus igitur pater ad filiū ait. Fili
mi in triſticia magna me poſuiſti ⁊ meā ca-
niciē inhonoraſti:⁊ lumen oculorū meorū ab-
ſtuliſti. Quare fili hoc feciſti:⁊ deorum meo
rum cultum reliquiſti. Cui ille. Tenebras
pater fugi ⁊ ad lumē cucurri: errorē deſerui
⁊ veritatē agnoui. Noli aūt fruſtra laborare
quia a xp̄o me nunq̄ poteris reuocare. Sicut
enī tibi impoſſibile eſt altitudinē celi manu tā-
gere aut maximū ſiccare pelagus:ſic ⁊ illud
eſſe cognoſce. Tūc rex ait. Et quis horū mi-
hi autoꝛ eſt malorū niſi ego qui tam magnifi
ca tibi feci q̄ nunq̄ aliquis patrū fecit filio.
Quapropter prauitas voluntatis tue:⁊ cōten
tio effrenata aduerſus caput meū te inſani-
re fecit. Merito aſtrologi in natiuitate tua
dixerūt te arrogātē ⁊ parentibꝰ inobediēteꝫ
futurū. Nūc vo ſi mihi nō acquieueris a mea
diſcedes filiatiōe ⁊ pro pře inimicus effectꝰ
illa tibi faciam que nec hoſtibus adhuc feci.
Cui ioſaphat. Cur rex triſtaris:quia bonorū
particeps effectus ſum. Quis vnq̄ pr̄ in filij
ſui ꝓſperitate triſtis apparuit. Nō ergo iā
patrem vocabo te. Sed ſi mihi aduerſaberis
ſicut a ſerpente fugiā a te. Rex igitur ab eo
cum ira diſcedens arachi amico notā fecit
filij duritiam. Qui ſibi conſuluit:vt nō aſpe-
ris verbis cū eo vteretur:qꝛ blandis ⁊ lenibꝰ
puer melius traheret. Sequenti igitur die
rex ad filiū venit ⁊ circūplectēs oſculabatur
eum dicēs. Fili dulciſſime honora caniciem
patris tui. Verere fili patrem tuū. An neſcis
quale bonū eſt patri obedire:⁊ eū letificare:
ſicut ecōtra malū eſt ipm exacerbare. Quot
quot ei fecerūt male perierūt. Cui ioſaphat
Tempus amandi ⁊ tp̄s audiēdi ⁊ tp̄s obedi
endi tempus pacis ⁊ tempꝰ belli. Nullo enī
modo auertētibus nos a deo obedire debe-
mus ſiue ſit pater ſiue ſit mater. H Vi-
dens igitur pater eius cōſtantiā ait. Ex quo
video tuā pertinaciam nec mihi obedire vis
ſaltē veni:⁊ ambo pariter veritate credamꝰ
Barlaā enī qui te ſeduxit a me vinctꝰ tenet
Noſtri igr̃ ⁊ veſtri cum barlaā cōueniāt ⁊ ꝑ
conem mittā:vt oēs galilei ſine timore veni
ant. Et diſputatione incepta ſi veſter barlaā
obtinuerit vobis credemus:ſi autē noſtri vo
bis cōſentietis. Qđ cū regis filio placuiſſet:
⁊ illi cum ſimulato barlaā ordinaſſent quo
modo prius deberet ſimulare ſe fidem chri-
ſtianorum defendere ⁊ poſtea ſe permittere
ſuꝑari oēs inſimul cōuenerūt. Cōuerſus igi
tur ioſaphat ad nachor dixit. Noſti o barlaā

qualiter me docuiſti Si igiť fidē quā me do
cuiſti defenderis in doctrina tua vſq; in finē
vite pmanebo. Si aūt ſupatus fueris ſtatī
in te meā cōtumeliā vindicabo ꝛ cor tuum ꝛ
linguā manib᷒ extrahēs dabo canib᷒ ne alij
amplius pſumant filios regū in errorē mit
tere. His auditis nachor triſtis ꝛ pauidus
vehemēter factus eſt videns ſeipſum in fo
ueam quā fecit decidiſſe: ꝛ laqueo ſuo com
prehenſū eſſe. Aiaduertens igitur cogno
uit melius eſſe filio regis adherere: vt picu
lo mortis euadere poſſet. Rex aūt ſibi palā
dixerat vt fidē ſuā ſine timore defenderet.
Unus ergo rhetorū ſurgens dixit. Tu es
barlaā qui filiū regis ſeduxiſti. Et ille. Ego
ſum barlaā qui filiū regis nō in errorē miſi:
ſed ab errore liberaui. Et rhetor. Cū eximij
ꝛ mirabiles viri deos noſtros adorauerunt
quomodo tu aduerſus eos audes inſurge
re. Et ille reſpōdēs ait. Chaldei greci ꝛ egy
ptij errātes creaturas deos eē dixerūt. Nā
chaldei elemēta deos eſſe arbitrati ſunt: cū
creata ſint ad vtilitatē hoim: vt eorū dñatio
ni ſubiaceant: ꝛ multis paſſionibus corrum
pantur. Greci quoq; nephādos hoies deos
putāt: ſicut ſaturnū quē aiunt filios ſuos co
mediſſe ꝛ virilia ſibi abſcidiſſe ꝛ in mare p
ieciſſe ꝛ venerem inde natā fuiſſe ꝛ a filio
ſuo quoq; ioue alligatū ꝛ in tartarū pіectū
eſſe. Juppiter quoq; rex aliorū deorū eſſe de
ſcribiť. Quē tñ in aialia trāſformatū ſepe di
cunt vt adulteria cōmitteret. Venerē quo
q; deā adulterā eſſe dicunt. Nā aliquādo ha
buit mechū martē: aliquādo adonidē. Egy
ptij autem animalia coluerunt ſcilicet ouē
vitulū porcum ꝛ huiuſmodi. Chriſtiani aūt
filium altiſſimi colunt qui de celo deſcēdit ꝛ
carnem aſſumpſit. Cepit igitur nachor fidē
chriſtianorū euidenter defendere ꝛ rationi
bus cōmunire ita ꝙ rhetores illi muti effe
cti nihil omnino reſpondere ſciuerūt. Joſa
phat igitur vehemēter exultabat eo ꝙ domi
nus per inimicū veritatis veritatē defendiſ
ſet. Rex autē furore nimio repletus eſt. Juſ
ſit igitur conſiliū diſſolui quaſi de his ſequē
ti die denuo tractaturus. Dixitq; ioſaphat
patri. Aut magiſtrū meū pmitte mecū hac

nocte manere vt ſimul de reſpōſionibus ſtē
dis craſtino conferamus ꝛ tu tuos tecū aſſu
mas ꝛ cū eis conferas. Aut tuis mecū per
miſſis accipe meū. Alioquin nō iuſticiā ſed
violentiā exercebis. Quapropter nachor ſi
bi cōceſſit ſpē adhuc habēs ꝙ eū ſeduceret
Cū igitur fili᷒ regis cū nachor domū rediſ
ſet dixit ei ioſaphat. Ne putes me ignorare
quis ſis. Scio te non eſſe barlaā ſ; nachor
aſtrologum. Incipiēſq; ioſaphat viā ſalutis
ei predicauit ꝛ ad fidē cōuertens mane ad
heremū miſit. Ubi baptiſmū ſuſcipiēs here
miticā vitā duxit. J Magus autē quidā
noie theodas hec que gerebanť audiens ad
regem venit ꝛ ꝙ filiū ſuū ad leges patrias
redire faceret pmiſit. Cui rex. Si hoc fece
ris ſtatuā aureā tibi erigā ꝛ ipſi ſicut dijs ſa
crificiū offerā. Et ille. A filio tuo cunctos re
moue ꝛ mulieres decoras ꝛ ornatas intro
duci precipe vt ſemper cum eo ſint ꝛ mini
ſtrent ei conuerſentur ꝛ morentur cum eo.
Ego autē vnū de ſpiritibus meis ad eū diri
gam qui eum ad libidinē inflammabit. Ni
hil enim iuuenes ſic poteſt ſeducere ſicut fa
cies mulierū. Rex enim quidā cū filiū vix ha
buiſſet dixerūt peritiſſimi medici ꝙ ſi infra
decē annos ſolē vel lumen viderit lumine
oculorū priuabiť. Rex igitur in quadā petra
ſpelunca exciſa filiū ibi vſq; ad annos decē
manere fecit. Quib᷒ finitis iuſſit rex vt om
nium rerum genera ante eum adducerētur
vt omnium nomina ꝛ noticiam poſſet habe
re. Adductis igitur ante eum auro ꝛ argēto
lapidibus precioſis veſtibus ſplēdidis: eqs
regalibus ꝛ oium rerum generibus eū de
vniuſcuiuſq; rei nomine interrogaret mini
ſtri omnium ſibi nomina indicabant. Cum
autē nomen mulierū diſcere anxie quere
ret ſpatari᷒ regis ludēdo dixit demōes eas
eſſe que hoies ſeducunt. Rege autem inter
rogante filium quid de omnibus que vide
rat plus amaret. qui inquit pater aliud ni
ſi demones illos qui ſeducūt hoies. In nul
lo enim ſicut in his ſic exarſit aia mea Non
igitur aliter putes te filium tuum ſuperare
niſi hoc modo Rex igitur omibus miniſtris
eiectis puellas decoras ei ſociauit q̄ eū ſem

per ad libidinem prouocabant nec habebat
aliū ad quem reſpiceret aut cum quo loque
retur vel cū quo veſceretur. Malignus ve
ro ſpiritus a mago miſſus in iuuenē irruit
ꝛ magnum intus caminum ignis accendit.
Malignus igitur ſpiritus intus iflāmabat
Puelle aūt exterius dirū excitabant ardorē
Qui ſe tam fortiter vexari ſentiens turbaba
tur: ꝛ deo ſe totū recōmēdās diuinā conſola
tionem recepit: ꝛ omnis temptatio abſceſſit
Deinde quandam puellam pulcherrimā cu
iuſdam regis filiam ſed patre orbatā ad eū
miſit. Cui cum vir dei predicaret: illa reſpon
dit. Si me ab idolorum cultura ſaluare deſi
deras coniungere mihi nuptiarum copula.
Nam ꝛ chriſtiani coniugia nō abhorrent ſ;
laudant: qꝛ patriarche eorū ꝛ prophete: ꝛ pe
trus eorum apoſtolus coniuges habuerūt.
Ad quam ille. Inaniter mulier iſta mihi pro
ſequeris. Permittiť quidē xpianis vxores
ducere: ſ; non his qui pmiſerūt xpo virgini
tatem ſeruare. Et illa. Sit ita vt vis. Sed ſi
aiā meā ſaluare deſideras: vnā minimā pe
titionē mihi perfice. Concūbe mecū tm̄ hac
nocte ꝛ pmitto tibi ꝙ ſummo diluculo effici
ar xpiana. Nā ſi vt dicit᷒ gaudiū eſt angelis
in celo ſup vno pctōre penitentiā agente ipi
auctori ꝯuerſionis: nōne magna merces de
beť. Semel tm̄ mihi acqeſce: ꝛ ſic meipſam
ſaluabis. Illa igiť turrim aie illius fortiter
cōcutere cepit. Qd̄ demon vidēs ſocijs ſuis
ait. Videtis quō puella iſta cōcuſſit quē nos
nō potuim᷒ cōcutere. Venite ergo ꝛ in eū for
titer irruam᷒: ex quo cōgruū tp̄s inuenim᷒.
Cernēs igiť ſanct᷒ iuuenis ſe tā fortiter ca
ptiuatū: qꝛ ꝛ concupiſcētia incitabat: ꝛ ſalus
vnius puelle diabolo ſuggerente ipm cōmo
uebat lachrymis infuſus orationi ſe dedit.
In q̄ orone obdormiēs: vidit ſe duci in quod
dā pratū decoris floribus exornatū vbi folia
arborū dulcē ſonū reddebāt: aura quadā gra
ta agitata: ꝛ odorē mirificū emanabāt. Ubi
fructus viſu ſpecioſiſſimi ꝛ guſtu deſiderabi
les. Ubi ſedes poſite erant auro ꝛ gēmis fa
bricate: lecti lucidi cū pcioſiſſimis ornamen
tis aque limpidiſſime pterfluentes. De hinc
in ciuitatē ipm introduxerūt: cui᷒ muri ex au

ro obrizo erant: q̄ claritate mirabili refulge
bāt. Ubi etherei quidā exercit᷒ cātātes can
ticū qd̄ auris mortaliū nūq̄ audiuit. Dictū
eſt ei. Iſte eſt locus beatorū. Cū aūt viri vel
lent eū reducere: rogabat vt eū ibi manere p
mitterent. Qui dixerūt. Cū labore multo ve
nies huc: ſi tm̄ tibi vim inferre poteris. Dein
de ad loca teterrima ipm duxerūt omni fedi
tate plena. Dictūq; eſt ei. Iſte eſt loc᷒ iniuſto
rum. Cū aūt euigilaſſet pulchritudo illi᷒ pu
elle ꝛ ceterarū ſtercore fetidior ei videbatur
Verū cū maligni ſpirit᷒ ad theodā rediſſent
ꝛ ipe eos exprobaret dixerūt. Priuſq̄ ſigno
crucis ſignareť ſup ipm irruētes fortiter ipm
cōturbauim᷒. Ut aūt ſeipm ſigno crucis mu
niuit nos pſecutus eſt cū ira. Tūc theodas
cū rege ad eū intrauit ſperās ꝙ ei pſuadere
poſſet. S; pdict᷒ magus capt᷒ eſt ab eo quē
capere voluit: ꝛ ab eo cōuerſus baptiſma ſu
ſcepit: ꝛ laudabilē vitā duxit. K Rex igiť
deſperās dimiſit ei de cōſilio amicorū mediū
regni ſui. Ille aūt l; deſertū tota mēte deſi
deraret: tm̄ ppter fidei dilationē ad tp̄s ipm
regnū ſuſcepit: ac in ſuis ciuitatibus tēpla ꝛ
cruces erexit: ꝛ oēs ad xpm cōuertit. Pater
aūt tādē filij rōnibus ꝛ predicatiōibus aſſen
ſum pbens fidē xpi recepit: ꝛ baptiſmū ſuſci
piēs: ꝛ totū regnū filio ſuo dimittēs: ipe mie
opibus vacabat: ꝛ poſt hoc vitā laudabiliter
finiuit. Joſaphat aūt barachiā regē prenūci
ans pluries fugere voluit: ſed ſemp a popu
lo captus vix tādē euaſit. Cū ergo p deſertū
pergeret: cuidā pauperi regalē habitū dedit
ꝛ ipſe in paupima veſte remāſit. Diabol᷒ au
tem multas ei inſidias parabat. Aliquando
eū gladio euaginato in eū irruebat ꝛ eū pcu
tere minabať niſi deſiſteret Aliqñ i forma fe
rarū ſibi apparebat frendēs ꝛ dirū mugitū
emittēs. Ille aūt dicebat. Dñs mihi adiutor
eſt nō timebo qd̄ faciat mihi hō. Duob᷒ igiť
annis in heremo ioſaphat vagabundus mā
ſit: nec barlaam inuenire potuit. Tandē aūt
ſpelūcam inuenit: ꝛ ante oſtiū ſtans dicebat
Benedic pater benedic. Cuius vocē barlaā
audiēs foras exiluit: ꝛ oſculātes ſe feruētiſ
ſime ſeſe alterutrū amplexibus ꝯſtringebāt
nec ſatiari poterāt. Retulit aūt ioſaphat bar

laam oīa que acciderant: et ille imenſas gratias egit deo. Manſit aūt ioſaphat ibidem multis annis in abſtinētia mirabili ⁊ virtute. Tādē cōpletis dieb' barlaā in pace qeuit circa annos dñi. cccl͡xxx. Joſaphat igit̄ in anno. xxv. regnū deſerens. xxxv. annis heremiticū laborem ſubijt. Et ſic multis clarus virtutibus in pace quieuit: ⁊ cū corpe barlaam poſitus fuit. Quod audiens rex barachias illuc cū multo exercitu venit ⁊ corpora reuerenter aſſumens in ciuitatē ſuā trāſtulit. Ad quorū tumulū miracula multa fiunt.

De ſancto pelagio. clxxvi. A

PElagius papa multe ſanctitatis fuit: ac in pontificatu laudabiliter ſe gerēs tādē plenus bonis operibus in pace quieuit. Nō fuit aūt iſte pelagius p̄deceſſor ſancti gregorij: ſed alius ante ipſum. Huic eñi pelagio ſucceſſit iohānes tertius: iohāni tertio ſucceſſit benedictus: benedicto pelagius pelagio gregorius. Tempore igitur primi pelagij longobardi in italiam venerūt. Et qr multi huius hyſtoriam ignorare probant̄ iō eam hic inſerendā decreui prout in hyſtoria longobardoꝝ quam paulus longobardorū hyſtoriographus cōpilauit ⁊ in diuerſis cronicis explanata habetur. Gens etēm quedā erat germanica plurimū populoſa que de littoribus occeani parte ſeptētrionali egreſſa cū de inſula ſcādinaria per belloꝝ multa certamina diuerſarumqꝫ terraruꝫ circūitus tādem pannoniam deueniſſet: vltra nō audēs procedere ſedem ſibi in ea perpetue habitatiōis inſtituit. Hi primo vuinuli: poſtea longobardi ſunt appellati. Dū aūt adhuc in germania reſiderent agilmūdus rex longobardorum ſeptem pueros in piſcina a meretrice ad necandū p̄iectos inuenit quos vno partu dicta meretrix ediderat. Quos dū rex caſu repertos cum haſta ammirās reuolueret vnus coꝝ haſtaꝫ regis manu tenuit. Quem rex videns ⁊ ſtupens nutriri fecit: ⁊ lamiſſionem vocauit magnū eum futurū eſſe p̄nūcians. Qui tante p̄bitatis extitit ꝙ mortuo rege eum longobardi regem fecerunt. Per idē fere tp̄s. ſ. āno ab incarnatōe dñi. cccc͡xc. dum quidam ep̄s arrianus: vt ait eutropi' quēdam noīe barbā baptizare volēs diceret. Baptizo te barba in noīe pr̄is p filiū in ſpiritu ſancto: filium ⁊ ſpiritum ſanctum minorem patre p h oſtendere volens ſubito aqua diſparuit ⁊ baptizandus ad eccl'iam cōfugit Per idē fere tempus floruerunt ſancti medardus ⁊ gildardus fratres vterini vno die nati: vno die epiſcopi cōſecrati: vno die mortui: vno die a xp̄o aſſumpti. Antevero hoc tēpus: vt in quadā cronica dicitur: ſcꝫ circa annum dñi. cccci. dum intra gallias arriana hereſis pullularet: vnitas ſubſtantie triuꝫ perſonarum euidenti miraculo demonſtratur: vt ait ſigibert'. Dum enim in vrbe vaſaccenſi miſſam epiſcop' celebraret: vidit tres guttas clariſſimas equalis magnitudis ſup altare emiſſas: que ſimul defluentes in vnum coniuncte gemmam pulcherrimā effecerūt Quam cū in medio cuiuſdā crucis auree poſuiſſet: alie gemme que ibi erant de ipſa p̄tinus ceciderunt. Addidit quoqꝫ ꝙ impijs obſcura ⁊ mundis clara videbat̄: ⁊ ꝙ infirmis dabat ſanitatem: ⁊ adorantibus crucem augebat deuotionē. B Poſt hoc autem longobardis his quidā rex p̄erat nomine albuinus vir quidam fortis ⁊ ſtrenu' Qui cum rege gebidan iorū p̄lium gerēs eius exercitum contriuit ⁊ regem interfecit Quapropter filius predicti regis occiſi qui ſibi in regnum ſucceſſerat: in vltionem patris ſui contra albuinum manu armata fortiter proceſſit Contra quem albuinus exercitum ſuum mouit ⁊ ipſum ſuperans interfecit. Filiamqꝫ ſuam nomine roſimūdam captiuam ducens in vxorem accepit. Sed ⁊ de capite ipſius regis ſibi cuppam parauit quam argēto circūducens inde bibebat In illis autem diebus iuſtinus iunior imperium gubernabat: qui quendaꝫ principem eunuchum habebat qui dicebatur narſes: virum quidē nobilem ⁊ ſtrenuū: qui cōtra gothos qui totā italiam inuaſerant procedens ipſos ſuperauit: ⁊ regem coꝝ attilā occidit: ⁊ vniuerſam italiam paccataꝫ reddidit. Qui pro magnis beneficijs magnam inuidiā pertulit a romanis. Quapropter apud impatorem falſo accuſatus: a p̄fato imperatore depoſitus eſt Uxor quoqꝫ imperatoris noīe ſaphina hanc contumeliam ſibi miſit ꝙ eū cū ancillis ſuis filare faceret ⁊ lanarum penſa diuidere. Ad hec verba narſes reſpondit. Et ego talem telam tibi ordiri procurabo quā donec viueris deponere nō valebis. Neapolim igitur narſes ſecedens: longobardis mandauit vt pauperrima pannonie rura deſererent: ⁊ ad italie fertile ſolum poſſidendū confluerēt. Qd albuinus audiens pānoniā deſeruit ⁊ anno ab incarnatione domini. dlxviij. cum longobardis italiam intrauit. Erat autem cōſuetudo eis longas valde barbas portare. Uñ cū quadā vice: vt aiunt exploratores ad eos venire deberent: p̄cepit albuinus vt omēs mulieres ſolutos crines circa mentū circūducerent: vt barbati homines ab exploratoribus crederētur. Et inde longobardi a longis barbis poſtmodum ſunt vocati. Barda eñi in coꝝ lingua barbaꝫ ſonabat. Alij dicūt ꝙ cū vuinuli cū vuādalis pugnaturi eēnt: et ad quendam qui habebat ſpiritum prophetie acceſſiſſent: vt pro eorum victoria exoraret ⁊ eis benediceret: de cōſilio vxoris iuxta feneſtram in qua mane ad orientem orabat ſe poſuerunt ⁊ mulieres circa mentum capillos circūducere de eiuſdē cōſilio preceperūt. Cum ergo ille feneſtram aperiens eos vidiſſet exclamauit. Qui ſunt iſti longobardi. Et vxor ſua adiunxit vt quibus nomen dederat victoriaꝫ condonaret. Ingreſſi igitur italiā omnes pene ciuitates ceperunt: cunctis habitatoribus interfectis. Papiam autem tribus annis obſeſſam tandem ceperunt. Rex autē albuinus iurauerat ſe omnes chriſtianos occiſurum. Uñ cum papiam intrare deberet equus eius ante portam ciuitatis genua figēs quātūcūqꝫ calcaribus vrgeret̄ ſurgere nō valebat: quouſqꝫ ad monitioneꝫ cuiuſdā xp̄iani rex iuramētū mutauit. Mediolanum ergo longobardi ingreſſi totaꝫ pene italiaꝫ intra breue ſpacium temporis ſubiugarunt p̄ter romam ⁊ romaniliam. Que romanilia eſt vocata quaſi altera roma ex eo. ſ. ꝙ rome ſemp adheſiſſet. C Cum igitur rex albuinus verone eſſet: ⁊ quoddā magnū cōuiuiuꝫ p̄paraſſet: cyphū ſuū quē de capite regis fecerat aſſerri faciens ex eo bibit ⁊ vxorē ſuā nomīe reſimundā de eo bibere fecit dicēs. Bibe cū patre tuo. Qd cū reſimunda didiciſſet odiū magnū cōtra regē cōcepit Erat aūt regi dux quidā qui quādā domicellam regine carnaliter cognoſcebat. At regina abſente rege quadā nocte ancille ſue cubiculū intrans predicto duci ex pſona ipſius ancille mandauit: vt ad ſe illa nocte deberet accedere. Qui cū veniſſet regina p̄dicto duci vice ancille ſe ſuppoſuit: ⁊ poſtmodū dixit ei Scis que ſum. Cui cum ille eſſe talē amicā ſuam diceret illa ait. Nequaq̄. Sed ſum reſimunda. Certe talē rē perpetraſti hodie ꝙ aut albuinū occides: aut albuini gladio interibis. Uolo igitur: vt de ipſo viro meo qui patrem meū occidit: ⁊ de eius capite cuppam ſibi faciēs me i ea bibere fecit: me debes vindicare. Cui ille nō acquieſcens aliū ſe inuenire p̄miſit qui hoc negociū perpetraſſꝫ. Uñ illa arma ſubtrahens ſpataꝫ illius que erat ad lectuli caput ne tolli aut euaginari poſſet fortiter colligauit. Dū ergo rex in ſtratu dormiret: homicida eius cubiculū intrare conatur. Qd rex ſentiēs de ſtratu exilijt: ⁊ ſpataꝫ arripiens ſed extrahere nō valēs: cū ſcabello ſe viriliter defendere cepit. Sed ille cum optime eſſet armatus: in regē inualuit ⁊ occidit. Accipiens igitur vniuerſos theſauros palatij cū reſimūda rauēnā: vt dicit̄ aufugit. Sed cū reſimunda quēdā iuuenem pulcherrimum perfectum ſcꝫ rauēne vidiſſet: ipſum in virum habere deſiderans venenum viro in calice propinauit. Cuius amaritudinem ille p̄ſentiēs iubet vxori vt reſiduū bibat. Qd cū recuſaret ille euaginato gladio eam bibere cogit ⁊ ſic ambo ibidē perierunt. Tandē rex quidā longobardoꝝ adalaoth baptizat' eſt ⁊ fidem xp̄i ſuſcepit. Sed ei theudelina longobardorum regina xp̄ianiſſima ⁊ deuota: apud madocciam pulcherrimū oratoriū cōſtituit. Ad quā reginam gregorius libros dyalogorum trāſmiſit. Que virum ſuū nomine agiſulphuꝫ primo ducē thaurinenſem: ſcꝫ poſtmodū longobardorum regē ad fidē con

nertit: ⁊ cū romano imperio ⁊ eccleſia eum
pacē habere fecit. Sicqꝫ in feſto ſanctoꝝ
geruaſij ⁊ ꝓthaſij facta eſt pax inter roma-
nos ⁊ lōgobardos. Et ideo gregoriꝰ in eodē
feſto cantari inſtituit in officio miſſe. Loque
tur dn̄s pacē ⁊c. In natiuitate qꝫ ſcti iohan-
nis baptiſte ꝑdictoꝝ pax ⁊ cōuerſio ampliꝰ
confirmata fuit. Theudelina vero in beatū
iohānem ſpecialē deuotionē habebat. Cuiꝰ
meritis gentis ſue cōuerſionē aſcribēs pre
dictum oratoriū apud madocciā fabricauit
eiuſqꝫ gentis iohannē patronū ⁊ defenſorē
eſſe cuidā viro ſancto reuelatum fuit. D
Mortuo gregorio ſucceſſit ei ſabinus: ⁊ ſa
bino bonifacius tertius ⁊ bonifacio tertio
bonifacius quartus. Ad cuius preces focas
imꝑator donauit eccleſie xp̄i pantheon: cir-
ca ānos dn̄i. dcx. Et ad ꝑces tertij bonifacij
prius ſtatuit ſedē romanā eſſe caput oim̄ ec
cleſiarū. Nā eccleſia cōſtantinopolis ſe pri-
mam oium eccleſiarū ſcribebat. ¶ Huius
bonifacij tꝑe mortuo foca ⁊ regnāte eraclio
circa annū dn̄i. dcx. machometh pſeudo pro
pheta ⁊ etiā magus: agarenos ſiue iſmaeli-
tas. id eſt ſarracenos hoc modo decepit: ſi-
cut legit̄ in quadam hiſtoria ipſius ⁊ in qua
dam cronica. Clericꝰ quidā valde formoſus
cū in romana curia honorē quē cupiebat aſ-
ſequi nō potuiſſet indignatus ad ꝑtes vltra
marinas confugiēs ſua ſimulatione innume
rabiles ad ſe attraxit. Inueniēſqꝫ machо-
meth dixit ei ꝙ ipſuꝫ illi populo ꝑficere vel-
let. Nutrienſqꝫ colūbaꝫ grana: ⁊ alia huiuſ-
modi in auribꝰ machometh ponebat. Colū
ba aūt ſuꝑ eius humeros ſtās de auribꝰ eiꝰ
cibū ſibi ſumebat. Sicqꝫ iaꝫ adeo aſſueſctā
erat ꝙ qn̄cunqꝫ machometh videbat ꝓtinꝰ
ſuꝑ humeros eius ꝓſiliēs roſtrū in eius au-
re ponebat. Predictus igitur vir populū cō
uocans dixit ſe illū ſibi velle preficere quem
ſpiritusſanctus in ſpecie colūbe mōſtraret.
Statimqꝫ columbā ſecrete emiſit ⁊ illa ſuꝑ
humeros machometh qui cuꝫ alijs aſtabat
euolās roſtrū in eius aure appoſuit. Quod
populus videns ſpiritumſanctum eſſe cre-
didit qui ſuper eum deſcenderet: ac in eius
aure verba dei inferret. Et ſic machometh
ſarracenos decepit. Qui ſibi adherētes re-
gnū ꝑſidis ac orientalis imperij fines vſqꝫ ad
alexandriā inuaſerūt. Hoc qdā vulgariter
dicit̄. Sed verius eſt qđ inferius habetur.
Machometh igit̄ ꝓprias leges ꝯfinges ip
ſas a ſpū ſcto in ſpecie colūbe que ſepe vi-
dente populo ſuꝑ eum volabat: ſe recepiſſe
mētiebat̄. In quibus quedā de vtroqꝫ teſta-
mēto inſeruit. Nā cū in primeua etate mer-
cimonia exerceret: ⁊ apđ egyptū ⁊ paleſtinā
cū camelis ꝑgeret: cū xp̄ianis ⁊ iudeis ſepe
cōuerſabatur a qͥbus tam nouū ꝙ vetus di-
dicit teſtamentū. Unde ſm̄ ritū iudeoꝝ cir
cuncidūtur ſarraceni carnes porcinas non
comedūt. Cuius rationē cum vellet macho
meth aſſignare dixit: ꝙ ex fimo cameli por-
cus poſt diluuiū fuerit ꝓcreatus: ⁊ ideo tan
ꝙ immūdus a mūdo populo eſt vitādus. Cū
xp̄ianis aūt cōueniūt qr credūt vnū ſolū deū
omnipotentē omnium creatorem. Aſſeruit
etiam pſeudo propheta vera quedam falſis
immiſcens: ꝙ moyſes fuit magnus ꝓpheta
ſed xp̄us maior ⁊ ſummꝰ prophetarū natus
ex maria virgine virtute dei: abſqꝫ ſemine
hominis. Ait quoqꝫ in ſuo alcorano ꝙ xp̄us
dū adhuc puer eſſet de limo terre volucres
procreauit. Sed venenū immiſcuit: qr xp̄m
non vere paſſum nec vere reſurrexiſſe dixit
ſed alium quendam hominem ſibi ſimilem
huiuſmodi egiſſe vel paſſuꝫ eſſe docuit. E
Quedam autē matrona nomine cadigan q̄
preerat cuidam prouincie nomine corocor-
nia vidēs hominem iudeoꝝ ⁊ ſarracenoꝝ
contubernio vallari: extimabat in illo maie
ſtatem diuinam latere. Et cū eſſet vidua ip-
ſum in maritū accepit. Et ſic machometh
totius illius prouincie obtinuit principatū
Ille autē ſuis preſtigijs non ſolū predictā
dn̄am ſed etiā iudeos ⁊ ſarracenos demum
adeo dementauit: vt ſe meſſiam in lege pro
miſſum publice fateret̄. Poſt hoc vero ma
chometh cepit frequēter cadere epilentica
paſſione. Quod cadigam cernens plurimū
deteſtabatur: eo ꝙ impuriſſimo homini et
epilentico nupſiſſet. Quam ille placare deſi
derans talibus eam ſermonibus demulce-
bat dicens. Gabrielē archangelum frequē

ter mecū loquētem contemplor ⁊ nō ferens
ſplendorē vultus eius in me deficio ⁊ tabe-
ſco. Quod ſic eſſe mulier ⁊ ceteri crediderūt
Alibi tamen legitur ꝙ fuit quidā monachꝰ
qui machometū inſtruxit noīe ſergius q̄ in
errorē neſtorij incidens dū a monachis fuiſ
ſet expulſus in arabiaꝫ venit ⁊ machometo
adheſit. Licet alibi legat̄ ꝙ fuit archydiaco-
nus in partibus antiochie degens ⁊ fuit vt
aſſerūt iacobita qui circūciſionē ꝑdicāt chri
ſtumqꝫ non deū ſed hoiem tantū iuſtū ⁊ ſan
ctum de ſpiritusancto cōceptū: ⁊ de virgine
natū affirmāt. Que oia ſarraceni affirmant
⁊ credunt. Predictus igit̄ ſergiꝰ machome
tum de nouo ⁊ veteri teſtamēto vt tradunt
plura edocuit. Machometus eīm vtroqꝫ pa
rente orbatꝰ ſub patrui ſui cura pxcritie an
nos agebat multoqꝫ tꝑe cū vniuerſa gente
ſua arabum idoloꝝ cultui deſeruiuit queād
modum in alcorano ſuo teſtatur deū ſibi di-
xiſſe. Orphanus fuiſti ⁊ ſuſcepi te: in errore
idolatrie diu manſiſti: ⁊ inde eduxi te. pauꝑ
eras ⁊ ego locupletaui te. Uniuerſa eīm gēs
arabum cū machometo venerē ꝓ dea cole-
bat ⁊ inde eſt ꝙ adhuc ſexta feria apud ſar-
racenos in magna veneratione habet̄ ſicut
apud iudeos ſabbatū ⁊ apud xp̄ianos dies
dn̄ica colitur. Machometus igit̄ ꝑdicte ca
digan locupletatus diuitijs in tantā proru-
pit mentis audaciā vt regnū arabū ſibi vſur
pare cogitaret. Sed cū videret ſe ꝑ violen-
tiam hoc aſſequi non valere maxime cuꝫ a
contribulibus ſuis qui eo maiores fuerant
deſpiceretur ꝓphetam ſe fingere voluit vt
quos nō poterat ſubiugare per potentiā ſal
tem ꝑ ſanctitateꝫ attraheret ſimulatā. Pre
dictiqꝫ ſergij viri valde prudētis conſilijs ad
herebat. Ipſuꝫ enim abſcondi temerarie fa
ciebat ⁊ ab eo oia requirebat ⁊ populo refe-
rebat ac gabrielem archangeluꝫ eum noīa
bat. Et ſic machometus totius gentis illiꝰ
prophetam ſe ſimulando obtinuit principa
tum omneſqꝫ ſibi ſponte vel timore gladij
crediderūt. Et iſtud verius eſt ꝙ illud quod
ſupradictū eſt de columba ⁊ ſic eſt tenendū.
F Predictus igitur ſergius cū monachꝰ
eſſet voluit vt ſarraceni monachali habitu
vterentur ſcꝫ cuculla ſiue caputio ⁊ vt inſtar
monachoꝝ multas ⁊ ordinatas genuflexio
nes facerent ⁊ ordinate valde orarēt. Et qr
iudei verſus occidenteꝫ ⁊ xp̄iani verſus ori
entem orabant voluit vt ſui verſus meridiē
orarent. Que oia adhuc ſarraceni obſeruāt
Multas aūt leges machometus ꝓmulga
uit quas predictus ſergius eū docuit quarū
multas de moſayca lege accepit. Sepe nā-
qꝫ ſarraceni ſe lauant ⁊ maxime cū orare de
bent. Uerenda ſua manus brachia faciē et
os oia membra corporis abluūt vt mūdius
orare poſſint. Orantes autē vnū cōfitentur
deū qui nullū equalem vel ſimilē habet eiuſ
demqꝫ machometū prophetā. In anno quo
qꝫ integrum menſeꝫ ieiunant. Ieiunantes
autē nocturno tempore comedūt diurno ve
ro ieiunant ita vt ab ea hora diei qua nigrū
ab albo diſtinguere poſſunt vſqꝫ ad ſolis oc
caſum comedere vel bibere aut ſe vxoris cō
mixtione fedare nemo audeat. Poſt ſolis
occubitum vſqꝫ ad ſequētis diei crepuſculū
ſemꝑ licet eis cibo potu ⁊ proprijs vxoribus
vti. Infirmi autē ad hoc nō obligantur. Se
mel autem per ſingulos annos cauſa reco-
gnitionis ad domū dei que eſt in mecha ire
precipiūtur ⁊ ibi adorare eamqꝫ inconſutili
bus tegumentis circūire ⁊ lapides ꝑ media
foramina pro dyabolo lapitando iactare.
Quam domū dicunt adam conſtruxiſſe om
nibuſqꝫ filijs eius ⁊ abrahamꝫ iſmaeli locū
orationis fuiſſe. demū machometū eā domū
ſibi cunctiſqꝫ gentibus ſuis tradidiſſe affir
mant. Oēs carnes preter porcinas ſangui-
nem ⁊ morticinū comedere poſſunt. Qua-
tuor legitimas vxores inſimul habere eis lꝫ
quālibet vſqꝫ tertio repudiare ⁊ rurſus reci
pere ita tn̄ vt quaternariū numerū nō tran-
ſcēdāt. Empticias vero atqꝫ captiuas quot
volunt habere licituꝫ eſt et eas vendere poſ
ſunt cuꝫ velint niſi earuꝫ aliquā impregnaſ
ſent. Conceditur eis de propria cognatiōe
hēre vxores vt ſanguinis proles accreſcat ⁊
fortius inter eos amicitie vinculū aſtringa
tur. Circa poſſeſſiones repetēdas obſeruāt
vt actor teſtibus probet ⁊ reus iuramēto ſe
comprobet innocenteꝫ. Cū adultera depre-

henſus cū ea pariter lapidat̄. Cum aliū au-
tem fornicatus octoginta verberibus plecti-
tur. Machometus tñ dixit ſibi a dño ange-
lo gabriele nunciante fuiſſe cōceſſuȝ ꝙ ad a
liorum vxores accedere poſſet vt viros vlu
tis ⁊ ꝓphetas generaret. Quidā aūt ſeruus
eius cū pulchrā vxorē haberet: ⁊ ſibi ne cum
dño ſuo loq̄ret̄ interdixiſſet: quadā die ipāȝ
cū eo loquentē inuenit: ⁊ ꝓtinus eā a ſe reie
cit. Quā machometus recipiēs inter alias
ſuas vxores cōnumerauit. Timēs vo ex h
murmur populi cart.ā de celo ſibi delatā con
finxit. in qua continebat̄ ꝙ ſi aliqs vxorem
repudiaret: eius eſſet vxor qui eā ſuſcepiſſet
Qd ſarraceni vſq; hodie ꝑ lege obſeruant.
¶ Fur prima ⁊ ſecūda vice verberibus plecti
tur: tertia manus ei precidit̄: quarta pedis
truncatiōe punit̄. A vino ſemꝑ abſtinere iu-
bentur B Seruātib' hec ⁊ alia mādata
ꝓmiſit deus vt aſſerūt paradiſuȝ. i. ortū de-
liciarum aquis preterfluētibus irrigatū in
quo habebunt ſedes perpetuas nec frigore
aut eſtu aliquo affligent̄: oībus cibor̄ū gene
ribus veſcent̄: quicquid petierint ꝯtinuo
inuenient: veſtimentis ſericis oībus colori-
bus induentur: ⁊ virginibus ſpecioſiſſimis
cōiungentur: in delicijs oībus accubabunt.
Quibus angeli pincernarū more cum vaſis
aureis ⁊ argenteis in aureis lac: in argēteis
vinū afferentes dicēt. Comedite ⁊ bibite in
letitia. Tria flumina ſcȝ lactis mellis ⁊ vini
optimi aromatici eos habere dixit macho-
metus in paradiſo. ⁊ ꝙ angelos pulcherri-
mos ſunt viſuri. ⁊ adeo magnos ꝙ ab vno
oculo angeli vſq; ad aliū ſit ſpaciū vni' diei.
Non credētibus vero deo nec machometo
erit vt aſſerūt infernalis pena ſine fine Qui
buſcūq; ſi aūt pctis q̄libet obligat' fuerit ſi
in die mortis deo ⁊ machometo crediderit
in die iudicij machameto interueniēte vt aſ
ſerunt ſaluus erit. Hunc pſeudo ꝓphetam
ſarraceni tenebris inuoluti ſpiritū ꝓphetie
ſuper omnes habuiſſe affirmāt: ⁊ deceȝ an-
gelos ſibi fauentes ⁊ cum cuſtodiētes eū ha
buiſſe predicant. Addunt eſt ꝙ anteq̄ deus
celum ⁊ terraȝ creaſſet nomen machometi
in conſpectu dei aſtabat. ⁊ niſi ipſe macho-
metus futur' fuiſſet nec celū nec terra nec
paradiſus fuiſſet Mentiūtur eſt de eo ꝙ lu
na ad eū acceſſit quaȝ ille in ſinu recipiēs in
partes duas diuiſit ⁊ iterū ꝯiunxit. Venenū
inſuper in carne agnina ſibi oblatū fuiſſe di
cunt. Agnus aūt locutus eſt ei dicēs. Caue
ne me ſumas q: in me habeo venenū. Et tñ
poſt plures annos veneno ſibi dato interijt
¶ Sed iam nūc ad longobardoꝝ hiſtoriaȝ
ꝓſequendā ſtilus ſe vertat. Longobardi igit̄
romano imperio plurimū moleſti erāt lȝ fi-
dem xpi recepiſſent. Poſt hoc autem pipi-
nus princeps maior regie dom' francoruȝ
defunctus eſt. Cui ſucceſſit karolus filius
eius qui tutides appellabat̄. Qui multas vi
ctorias faciēs reliquit duos filios eiuſdem
aule regie principes ſcȝ karolū magnū ⁊ pi
pinum. Sed karolus magnus relicta ſeculi
pompa caſſinēſis monachus eſt effect'. Pi
pinus aūt aulā regiā ſtrenue gubernabat.
Sed cuȝ childericus rex eſſet inutilis ⁊ re-
miſſus: ꝯſuluit pipinus zachariā papā an il
le deberet eē rex qui ſolo noīe regis erat cō
tentus. Cui papa reſpōdit illū regē debere
vocari q̄ bene rēpublicā gereret. Qua reſpō
ſione franci aīati childericū in monaſteriuȝ
recluſerūt ⁊ pipinū regē creauerūt circa an-
num dñi. dccxl. Verū cū arſtulphus rex lon-
gobardorū eccleſiā romanā ſuis poſſeſſioni
bus ⁊ dñio ſpoliaſſet ſtephan' papa q̄ zacha
rie ſucceſſerat ad pipinū regē francie cōtra
lōgobardos auxiliū petiturus acceſſit. P
Pipinus aūt copioſuȝ exercitū cōgregans
in italiā venit ⁊ arſtulphum regē obſedit. A
quo quadraginta obſides accepit vt eccleſie
romane omnia predia que abſtulerat redde
ret ⁊ ipſam amplius nō inquietaret. Sȝ re-
cedente pipino arſtulphus totū quod ꝓmi-
ſerat irritū fecit. Qui tñ poſt modicū dū ve-
natuȝ pergeret ſubito ſuſpirauit ⁊ deſideri'
eidem ſucceſſit ¶ Per idē tempus dū theo
doricus rex gothoꝝ iuſſu imperatoris italiā
regeret ⁊ arriana hereſi deprauatus eſſet et
boetius pbs conſularis patricius cum ſima
co patricio cuius gener erat rempublicam
miniſtraret: ⁊ auctoritatem romani ſenat'
contra theodoricum defenſaret idem theo

doricus boetium papie in exiliuȝ truſit: vbi
librum de conſolatione cōpoſuit: ⁊ tandem
cuȝ extinxit. Eius vxor elpes nomine: hym
num apoſtolorum petri ⁊ pauli qui ſic inci-
pit. Felix per oēs feſtū mūdi cardies edidiſ-
ſe fertur. Epitaphiū eſt ſuū ipſa cōpoſuit ita
dicens Elpes dicta fui ſicilie regiōis alūna
Quam procul a patria coniugis egit amor.
Porticibus ſacris iam nūc peregrina qui-
eſco. Iudicis eterni teſtificata thronū. The
odoricus autem ſubito defunctus a quodā
ſancto heremita viſus eſt a iohāne papa ⁊ ſi
macho quos ipſe occiderat nudus ⁊ diſcal-
ciatus in ollā vulcani demergi ſicut ait Gre
gorius in dyalogo. ¶ Circa annuȝ domini.
dclxxvij. dagobertus rex francorū vt in qua
dam cronica habet̄ q̄ longe ante pipinū re-
gnauerat a ſui pueritia ſanctū dioniſiū ī ma
gna veneratione habere cepit. Nā ⁊ quādo
lothanij patris ſui irā metuebat: ad eccleſiā
ſancti dionyſij confugiebat Cū ergo factus
iam rex mortuus fuiſſet cuidaȝ ſancto viro
in viſione monſtratū eſt ꝙ anima eius ad iu
dicium rapta fuit: ⁊ multi ſancti ſuarū eccle
ſiarum expoliationē obijciebant eidē. Cum
ergo multi angeli iam ad penas rapere eaȝ
vellent: affuit beatus dionyſius ⁊ eius inter
uentu liberatus eſt ⁊ pena euaſit. Forte eñ
eius aīa ad corpus redijt ⁊ ibi penitētiā egit
¶ Clodoueus rex corpus ſancti dionyſij mi
nus religioſe diſcooperiēs os brachij ei' fre
git ⁊ cupide rapuit. Qui mox in amētiā ver-
ſus eſt. ¶ Circa annū dñi. dclxxxvij. beda ve
nerabilis ꝑſbyter ⁊ monachus in anglia cla
ruit: qui licet in ſanctorū cathalogo compu
tetur: tamen ab eccleſia nō ſanctus ſed vene
rabilis appellatur. Et hoc duplici de cauſa.
Prima eſt quia cū pre nimia ſenectute eiuſ
oculi caligaſſent: habebat vt aiunt quendaȝ
ductorē a quo per villas ⁊ caſtella ſe duci fa
ciebat ⁊ vbiq; verbū dñi predicabat. Quadā
vice dum per quandam vallem magnis lapi
dibus plenā trāſiret: eius diſcipulus deriſio
nis cauſa eidē dixit: ꝙ ibi eſſet magnus po
pulus congregatus qui eius predicationeȝ
ſilēter ⁊ auide expectaret. Tūc ille feruēter
predicare incipiens. Cū in fine per oīa ſecu
la ſeculoꝝ cōcluſiſſet: mox vt aiunt alta voce
lapides clamauerūt Amē venerabilis pater
Quia igit̄ venerabilē eū miraculoſe lapideſ
vocauerūt. ideo venerabi'is pater appellat̄
Vel vt alij reſpōderūt angeli aſſerūt. Bñ ve
nerabilis pater dixiſti. Secūda cauſa eſt: q:
poſt eius mortē quidā clericus ſibi deuotus
quendā verſum edere cupiebat: quē in ei' tu
mulo facere ſculpi volebat ita īcipiēs. Hac
ſunt in foſſa: volēs verſum taliter termīare
bede ſancti oſſa. ſed q: talē finē verſus con-
gruitas nō patiebat̄: ſed ſedula mēte reuol-
ueret nec congruū finē videret: dū quadam
nocte multū ſuꝑ hoc cogitāſ mane ad tumu
lum ꝓperaſſet manib' angelicis verſuȝ talit̄
ſculptū reperit ⁊ finitū. Hac ſunt in foſſa be
de venerabilis oſſa. ¶ In die autē aſcenſio
nis cū morti appropinquaret ad altare por-
tari ſe faciēs antiphonā. O rex glorioſe dñe
virtutū vſq; ad finē dixit deuote. Qua finita
in pace dormiuit. tātuſq; odor oēs ꝑfudit vt
in paradiſo ſe eſſe extiſtimarēt Eius corpus
cū deuotiōe ꝯgrua colit̄ apud ianuā. Per
idem tempus ſcȝ circa annū dñi. dcc. rachor
dus rex friſonuȝ cuȝ baptiſari deberet ⁊ iaȝ
vnū pedem in lauachro intinxiſſet alterum
retrahens interrogauit. Vbi nā plures ma
iorum ſuorum eſſent in inferno an in para-
diſo. Et audiēs plures eſſe in inferno: intin
ctum pedē retrahēs ſanctius eſt inquit plu-
res q̄ pauciores ſeq̄. Et ita ludificat' a de-
mone ꝓmittēte ꝙ tertia die ab hinc incom-
parabilia dona ſibi daret ipe quarta die ſubi
ta ⁊ eterna morte perijt. In campania ita-
lie frumētuȝ ⁊ oleū ⁊ legumina iſtar pluuie
de celo cecidiſſe refertur. Per idem tp̄s ſcȝ
circa annū dñi. dccxl. cum corpus ſancti be-
nedicti de monte caſſino ad monaſteriū flo
riacēſe: ⁊ corpus ſancte ſcholaſtice ſororis
eius apud ceromanas fuiſſe tranſlatū karo
lus magnus monachus caſſinenſis corpus
ſancti benedicti ad caſtrum caſſinū trāſfer-
re volebat: ſed miraculis a deo oſtenſi ⁊ frā-
cis reſiſtentibus prohibitus fuit. ¶ Eo
tempore circa annū domini ſeptingenteſi-
mūquadrageſimū terremot' magn' factus
eſt quo vrbes alie ſunt ſubuerſe alie a mōte

nis ad ſubiecta campeſtria cum muris ⁊ ha
bitatoribus ſuis integre ⁊ ſalue vltra ſex mi
liaria vt dicit̃ träſmigrauit. ¶ Corpus ſan-
cte petronelle petri apli filie träſfert̃ in cu⁹
ſepulchro marmoreo ipſius petri manu ſcri
ptuʒ legebat̃. Auree petronelle dilectiſſime
filie vt ait ſigibert⁹. ¶ Eo tpe tyrij armena
infeſtät i quoꝝ patria cũ olim peſtilẽtia fuiſ-
ſet ſuaſu xpianoꝝ in modũ crucis ſua capita
totonderunt ⁊ q꜡ ꝑ hoc ſignuʒ ſalus reddita
eſt: hũc tondendi retinuerunt rituʒ. Pipino
tandem poſt multos triũphos defuncto: ka
rolus magnus eius filius eidem in regnuʒ
ſucceſſit: cui⁹ tpe in romana ſede adrian⁹ põ-
tifex preſidebat. Qui ad karolũ magnũ lega
tos miſit: poſtulãs ab eo auxiliũ ꝯtra deſide
riũ regem longobardoꝝ qui more patris ſui
arſtulphi ecclíam plurimũ infeſtabat. Cui
karolus obediẽs magno ꝯgregato exercitu
per monteʒ ſeniſium italiã intrauit: papiam
ciuitatẽ regiã potenter obſedit: ⁊ ibi deſide-
rium capiens cũ vxore ⁊ filijs ⁊ principibus
ad gallias in exiliuʒ miſit: ⁊ oĩa iura eccleſie
que lõgobardi abſtulerãt ſibi reſtituit. Erãt
tũc in exercitu karoli amicus ⁊ amelius ſtrẽ
nuiſſimi milites xpi quoꝝ miri actus legun
tur. Qui apud mortariam vbi longobardos
karolus ſuperauit ceciderunt. Et hic termi
natũ eſt regnũ longobardorum. Nam dein-
ceps illũ regẽ habebant quẽ ceſares ſibi da-
bant. Proficiſcente karolo romam papa ſi-
nodũ. cliij. epoꝝ cõgregauit. In qua ſynodo
papa ius eligendi pontificem romanuʒ ⁊ or
dinandi apoſtolicaʒ ſedem karolo dedit. Ar
chiepõs quoqȝ ⁊ epõs per ſinglas ꝓuincias
ante cõſecrationẽ ab ipſo inueſtiturã accipe
re diffiniuit. Filij qȝ eius rome reges vngun
tur. ſ. pipin⁹ ſup italiã. ludouic⁹ ſup aquitani
am alchuin⁹ mgr̃ karoli tũc florebat. Pipi-
nus karoli filius de cõiuratione cõtra prẽm
cõuictus in monachũ tonſurarett̃. Circa an-
num dñi. dcclxxx. tpe. ſ. hyrene imperatricis
⁊ filij ſui nomine cõſtantini homo quidã in
longis muris tracie fodiẽs ſicut in quadam
cronica legit̃ inuenit archã lapideã. Quã cũ
expurgaſſet ⁊ releuaſſet virũ iacentẽ ibi repe
rit: ⁊ lr̃as taliter continentes. Xpõs naſcetur

et maria virgine ⁊ credo in eum. Sub con-
ſtantino ⁊ hyrene. impatoribus o ſol iteruʒ
me videbis. Defuncto adriano leo in roma
nam ſedem ſublimatus eſt vir ꝑ oĩa reuerẽ-
dus. Cuius ſublimationeʒ ꝓpinqui adriani
egre ferẽtes: cũ letanias maiores ageret cõ
tra eũ populo cõcitato: ei oculos eruerunt ⁊
linguam preſciderũt. Sed deus miraculoſe
linguam ſibi ⁊ viſum reſtituit. Quidnam ad
karolum cõfugiſſet ipſe eũ in ſede ſua collo-
cauit ⁊ reos puniuit. Romã igitur ſuadente
papa anno dñi. dcclxxxiiij. relicto imperio cõ
ſtantinopolitano: vno oĩm cõſenſu impato-
rias laudes karolo acclamãt: eũqȝ ꝑ manuʒ
leonis imperatorem coronãt: ceſarẽ ⁊ augu
ſtum appellant. Poſt ꝯſtantinũ eñ magnũ
imperialis ſedes apud cõſtantinopolim ha-
hebat̃ ꝓ eo ꝙ dictus cõſtantinus romanã ſe
dem vicarijs beati petri reliqt ⁊ apud predi
ctam vrbẽ ſedem ſibi ordinauit. Verũtamen
ꝓpter dignitatẽ imperatores romani nũcu
pati ſunt vſqȝ ad illud tempus quo imperiuʒ
romanũ ad reges frãcoꝝ trãſlatũ eſt. Poſt
ea vero illi grecorum ſiue conſtantinopoli-
tani: iſti vero romanorum imperatores vo-
cati ſunt. Hoc aũt de tanto imperatore val-
de mirabile fuit ꝙ nullam filiarum ſuarum
ꝙdiu vixit voluit cõiugio copulare. Dicebat
eñ ſe earum contubernio non poſſe carere
Et vt alchynus eius magiſter de eo ſcribit:
licet alias felix eſſet in hoc aduerſe fortune
malignitatem expertus eſt: ſatis declarans
quid ſuper hoc dicere vellet. Quod tamẽ ita
imperator diſſimulauit: ac ſi de eo nulla ſu-
ſpitio haberetur: ẽquis de hoc mĩſtus ſermo
fieret. Vnde ⁊ quocũqȝ ibat ſemper eas ſecũ
ducebat. K Huius karoli tempore of
ficium ambroſianum maxime dimiſſum eſt
⁊ gregorianum ſolẽniter diuulgatum: impe
riali auctoritate ad hoc plurimum adiuuãte
Ambroſius nãqȝ vt teſtatur auguſtinus in
libro confeſ. cum a iuſtina imperatrice arri-
ana perfidia deprauata perſecutionem pa-
teretur ⁊ intra eccleſiam cũ plebe catholica
inſidijs vrgeret̃: inſtituit hymnos ⁊ pſalmos
ſecũdum morem orientalium decantari: ne
populus merorís tedio cõtabeſceret. Quod

per omnes fuit poſtmodũ eccleſias deriua-
tum. Veruʒ gregorius poſtmodũ ſuperue-
niens plura mutauit: addidit: ⁊ detrũcauit.
Sancti eñ patres non ſtatim oĩa ad deco-
rem officij pertinentia videre potuerũt: ſed
diuerſi diuerſa ordinauerũt. Nam et miſſe
inceptio tres varietates habuit. Olim eniʒ
a lectione incohoabatur ſicut adhuc in ſabba
to ſancto fit. Poſtmodum celeſtinus papa
pſalmos ad introitũ miſſe cantari inſtituit.
Gregorius vero introitũ miſſe cũ cantu or-
dinauit: ⁊ vnũ verſuʒ de illo pſalmo qui tot⁹
cantabat̃ retinuit. Pſalmos olim circa arã
in modũ corone circunſtãtes cõcorditer cõ-
cinebant. ⁊ inde chorus dicitur. Sed flauia
nus ⁊ theodorus ꝙ alternatim cãtarẽt inſti
tuerũt: ab ignatio hec habẽtes: q̃ ſup hoc di
uinitus fuit edoctus. Hieronym⁹ qȝ epl̃as
euangelia ⁊ ex magna parte officia diurna
⁊ nocturna preter cantũ ordinauit. Ambro
ſius gelaſius ⁊ gregorius orõnes ⁊ cantus
addiderũt: ⁊ lectiõibus ⁊ euãgelijs coapta-
uerũt. Gradualia tractus ⁊ alleluya gelaſi⁹
⁊ gregorius ad miſſaʒ cantari inſtituerunt
Hilarius vel ſm̃ quoſdã ſimachus papa vel
ſʒ alios theleſphorus papa addidit ad gl̃ia
in excelſis laudam⁹ te. et cetera que ſequunt̃
Nocherus abbas ſancti galli ſequentias ꝓ
neumis ipſius all̃a primus cõpoſuit: ſed ni
colaus papa ad miſſas eas cantari conceſ-
ſit. Hermãnus ꝯtract⁹ theuthonicus fecit
rex oĩpotens. ſcti ſpũs aſſit nobis gratia. et
aue maria. ⁊ antiphonaʒ Alma redẽptoris
mater. ⁊ ſymõ bariona. Petrus vero de cõ
poſtella epõs fecit. Salue regina Sigibert⁹
tamen dicit ꝙ robertus rex francoꝝ fecit ſe
quẽtiã. ſancti ſpiritus aſſit nobis gratia. ⁊c.
Karolus vt refert turpinus archiepiſcopus
erat corpore decorus: ſed viſu ferus: ſtatura
eius pedũ octo ⁊ facies eius palmuʒ ⁊ dimi
dium in longitudine poſſidebat: barba vero
eius palmũ vnum. frons erat vnius pedis.
Militem armatũ ſup equũ ſedentẽ a verti-
ce ſimul cum equo vno ictu cuʒ ſpata ſcinde
bat. Quattuor ferraturas equorũ ſimul fa-
cile manib⁹ extẽdebat Militẽ armatũ recte
ſtantẽ ſuper manũ ſuã a terra vſqȝ ad caput

ſuum ſola manu velociter eleuabat. Leporẽ
integrũ aut duas gallinas vel anſerẽ edebat
Modicũ vinũ ⁊ lımphatũ bibebat. Tãʒ par
cus i bibẽdo erat: ꝙ ſemꝑ in cena raro plus
ꝙ ter bibere ſolebat. Cenobia multa ꝯſtru
xit. ⁊ laudabiliter vitam finiuit. ⁊ in fine re-
rum ſuarum chriſtuʒ heredem fecit. Cui in
imperiũ ſucceſſit ludouicus eius filius vir
clemẽtiſſimus circa annos dñi. dcccxv. Cu-
ius tpe epĩ ⁊ clerici cingula auro texta ⁊ exq
ſitas veſtes ⁊ alia ornamẽta ſecularia depo
ſuerunt. Theodolphus aureliancẽſis epiſco
pus falſo apud imperatorem accuſatus ab
eodeʒ eſt cuſtodie andegauis mancipatus.
Cũ autẽ vt i quadã cronica habet̃ in die pal
marũ proceſſio iuxta domũ in q̃ cuſtodieba
tur trãſiret: ille aperta feneſtra factoqȝ ſilẽ-
tio pulcherrimos illos verſus a ſe editos ſcʒ
Gloria laus ⁊ honor tibi ſit rex xp̃e redem-
ptor ⁊c. preſente imperatore cantauit. Qui
in tantũ imperatori placuerũt ꝙ ipm a vin-
culis mox abſoluit: ⁊ in ſuã ſedẽ reſtituit. Le
gati michaelis imperatoris conſtantinopo
litani inter cetera munera detulerũt ludoui
co filio Karoli magni libros dionyſij de ie-
rarchia de greco in latinũ trãſlatos. Qui cũ
gaudio ſunt recepti. ⁊. xix. infirmi. in ipa no
cte in eccleſia eius ſunt curati. L Mor-
tuo ludouico lotharius imperiũ tenuit. Cui
fratres eius ſcʒ karolus ⁊ ludouicus belluʒ
indicentes tãta vtrinqȝ facta eſt ſtrages vt
nulla etas meminerit tantã aliquãdo fuiſſe
in regno francorũ. Tandẽ pacto inito karo
lus regnauit i francia: ludouicus in germa-
nia: lotharius in italia: ⁊ parte francie q̃ ab
ipſo lothoringia dicta eſt. Qui poſtmodum
ludouico eius filio imperiuʒ derelinquens
habitum monachalem accepit. Huius
tempore vt in alia quadã cronica dicit̃ erat
papa ſergius natione romanus qui primo
os porci dictus eſt: ſed mutato noĩe vocat⁹
eſt ſergius. Ab illo tempore ordinatũ eſt: vt
omnes pape nomĩa mutẽt Tum q꜡ dñs his
quos in apoſtolatũ elegit nomen mutauit:
tum quia ſicut mutant̃ in noĩe ſic mutari de
bent in vite ꝑfectiõe: tum ne ille qui ad tam
decorem officiũ eligit̃ aliquo noĩe indecoro

turpetur. Huius ludouici tpe ſcʒ anno dñi.
dccclxi. vt in quadã cronica habet in paro-
chia maguntina malign⁹ ſpũs parietes do-
moꝝ quaſi malleis pulſando ⁊ manifeſte lo
quẽdo ⁊ diſcordias ſeminãdo adeo hoies in
feſtabat vt quocũqꝫ intraſſet ſtatim illa do-
mus exurebat. Preſbyteris aũt letanias a-
gentibus: ⁊ aquã benedictã ſpargẽtib⁹. ini-
micus lapides iactabat ⁊ multos cruẽtabat
Tandẽ aliqñ conquieſcẽs cõfeſſus eſt ſe qñ
aqua ſpargebat ſub cappa talis ſacerdotis
quaſi familiaris ſui latuiſſe accuſans eũ ꝙ
cũ filia ꝓcuratoris in peccatũ lapſus fuerit
¶ Per idẽ tp̃s rex bulgaroꝝ cũ gẽte ſua ad
fidẽ ↄuerſus tante ꝑfectõis fuit: vt maiore
filio i regnũ ordinato ipſe habitũ monacha
lem accepit. Sed cũ eius filius iuueniliter
agens ad gẽtilitatis culturã redire vellet: re
ſumpta militia ꝑſecutus eũ cepit effoſſiſqꝫ
oculis in carcerẽ truſit ⁊ in regnũ ſtatuto fi
lio iuniore habitũ ſacrũ reſumpſit. ¶ In ita
lia apud bixiam tribus diebus ⁊ tribus no
ctib⁹ ſanguis de celis pluiſſe narrat. ¶ Per
idem tp̃us locuſte innumerabiles in gallijs
apparuerũt: ſenas habẽtes alas: ſex pedes:
ſex dẽtes lapidib⁹ duriores vt caſtroꝝ acies
turmatim volãtes ſpacium diurni itineris
quattuor aut quinqꝫ milib⁹ extendẽtes. oĩa
viridia in herbis ⁊ arboribus vaſtãtes q̃ vſ-
qꝫ ad mare britannicũ peruenẽtes: tandeʒ
flatu ventorũ in ꝓfundo maris dimerſe ſunt
Sed eſtu occeani ad littus reiecte: ex putre
dine ſua aerem corruperunt. vnde mortali-
tas maxima ⁊ fames ꝑualida eſt ſecuta: ita
vt fere tertia pars hoiʒ interiret. ¶ Deniqꝫ
ꝓm⁹ otto imꝑauit. ſ. anno dñi. dcccccxxxviij.
Duʒ autẽ in paſchali ſolẽnitate dictus otto
principibus conuiuiũ preparaſſet anteꝙ̃ ſe
derent cuiuſdaʒ principis filius more pue-
rili ferculũ de menſa accepit quẽ dapifer fu
ſte proſtrauit. Quod cernens pedagog⁹ pue
ri ipſum dapiferum mox peremit. Queʒ cũ
ſine audientia ceſar condemnare vellet: ille
ceſarem ad terram deiecit ⁊ ſuffocare cepit
Qui cũ de eius manibus vix erutus fuiſſet
ipſum reſeruari iuſſit ſe culpabilẽ clamãeꝙ
feſto honorem non detuliſſe. Unde ipſuʒ libe

re abire permiſit. ¶ Ottoni primo ſuc-
ceſſit otto ſecũdus. Hic dũ italici pacẽ ſep⁹
violarẽt romã venit: ⁊ oĩbus ꝓceribus ma
gnatibus ⁊ põtificibus apud gradũ eccleſie
conuiuium grande fecit. Quib⁹ epulãtibus
latenter oẽs cingi fecit armatis. Deinde de
violata pace querimoniã mouẽs iubet i ſcri-
ptis culpabiles recitari: quos ſtatim ibideʒ
decollari fecit: alios vero epulari ſatagebat
¶ Huic ſucceſſit otto terti⁹ circa annũ dñi.
dccccſxxxiiij. Iſte cognominabat mirabilia
mũdi. Hic vt in quadã cronica dicit quãdaʒ
vxorẽ habuit: que cuidã comiti ſe ꝓſtituere
voluit. Sed cũ ille nollet tantũ facinus per
petrare illa idignata predictũ comitẽ apud
imperatorẽ adeo infamauit: ꝙ eũ imꝑator
ſine audiẽtia decollari fecit. Qui anteꝙ̃ de-
collaretur: rogauit vxorem ſuam vt iudicio
candẽtis ferri poſt mortẽ eũ comprobet in-
nocentem. Adeſt dies in quo ceſar pupillis
⁊ viduis ſe aſſerit iudiciũ facturũ. Affuit et
vidua mariti ſui caput ſecũ ſuis portans in
vlnis. Tũc queſiuit ab imperatore qua mor
te dignus eſſet qui aliquẽ iniuſte occidiſſet
Qui cũ priuatione capitis dignũ eũ aſſere-
ret illa intulit dicens. Tu es ille vir q̇ mari-
tum meum ad ſuggeſtionẽ vxoris tue inno
center occidi mandaſti. Et vt me verum di
cere cõprobes hoc candẽtis ferri iudicio cõ
probabo. Quod ceſar videns obſtupuit ⁊ in
manu femine puniendũ ſe dedit. Interuen
tu tamen pontificum ⁊ procerum inducias
decẽ dierũ: de inde octo: tertio ſeptẽ: quarto
ſex a vidua accepit. Tunc imperator cauſa
examinata: ⁊ veritate cognita: vxorẽ viuam
concremauit: ⁊ pro redẽptione ſui quattuor
caſtra vidue dedit. Que caſtra ſunt in epiſco
patu luuienſi ⁊ vocant ab inducijs dieruʒ. x.
viij. vij. vi. ¶ Poſt hunc beatus henricus
qui fuit dux bauarie anno dñi milleſimo ſe-
cũdo imꝑiũ ſumpſit. Qui ſtephano regi vn
garie adhuc gẽtili ſororẽ ſuã noĩe galã i vxo
rem dedit: ⁊ tam ip̃m regẽ ꝙ̃ totã ei⁹ gẽtem
ad fidẽ xp̄i ↄuertit. Qui ſtephanus tante re
ligionis fuit: vt multorum miraculorũ glo-
ria deus ipſum illuſtrem redderet. Hic hen
ricus ⁊ vxor eius kunegundus virgines ꝑ-

manſerunt ⁊ celibem vitam ducentes in pa
ce quieuerunt. ¶ Huic ſucceſſit conradus
quidam dux francorum qui neptem ſancti
henrici duxit in vxorem. Huius tempore vi
ſa eſt i celo trabs ignea mire magnitudinis
ſuper ſolem iam ad occaſuʒ vergentẽ curre
re: ⁊ ad terrã cadere. Hic quoſdã epiſcopos
de italia in vincula coniecit. Et qr mediola-
nenſis archiep̃s de vinculis fugit ſuburbia
mediolani incendit. Die vero penthecoſtes
cũ imperator in parua eccleſia ſecus vrbem
coronaretur ad miſſaʒ taʒ grauia tonitrua
fulguraqꝫ fuerũt vt aliqui mẽte excederent
aliqui ſpiritũ exalarẽt. Bruno vero ep̃s qui
miſſaʒ cantabat ⁊ ſecretarius imperatoris
cũ alijs dixerũt ſe inter miſſarũ ſolennia vi-
diſſe ſanctũ Ambroſiũ imperatori cõminã-
tem. Huius conradi tempore ſcilicet anno
dñi. Mxxv comes lupoldus vt in quadam
cronica dicitur iram regis metuens cũ vxo
re ſua in ſiluã fugiens in quodam tugurio
latitabat. In qua ſilua dum ceſar venaretur
nocte ſuperueniẽte in codeʒ tugurio ipſum
oportuit hoſpitari. Cui hoſpita pregnãs vi
cinaqꝫ partui decẽter vt potuit ſtrauit: ⁊ ne-
ceſſaria miniſtrauit. Eadẽ nocte mulier fili
um peperit: ⁊ vocẽ tertio ad ſe venientẽ ce-
ſar audiuit. Conrade hic puer modo ꝓgeni
tus gener tu⁹ erit. Mane ille ſurgẽs duos
armigeros ſibi ſecretarios ad ſe vocauit di
cens. Ite ⁊ puerulũ illum de manibus ma
tris violenter auferte: ⁊ ipſum per medium
ſcindẽtes cor eius mihi portate. Conciti il-
li euntes de gremio matris puerũ rapuerunt
Quem videntes elegantiſſime forme miſe-
ricordia cõmoti ipſum ſuper quandam ar-
borem ne a feris deuoraretur repoſuerunt
⁊ leporem ſcindẽtes cor eius ceſari detule-
runt. Eodẽ die dũ quidã dux inde trãſiret et
puerum vagientem audiret eum ad ſe duci
fecit. Et dũ filium non haberet vxori attulit
et nutriri eũ faciẽs a ſe de vxore ſua genitũ
eſſe finxit ⁊ henricũ vocauit. Cum igit iam
creuiſſet erat corpore pulcherrimus ore fa-
cũdus ⁊ oĩbus gratioſus. Quẽ ceſar tam de
corem ⁊ prudentẽ videns a patre ip̃m pe-
tijt: ⁊ in curia ſua manere fecit. Sed cũ vide

ret puerũ oĩbus gratioſuʒ: ⁊ ab oĩbus cõmẽ
dari: dubitare cepit: ne poſt ſe regnaret ⁊ ne
iſte ſit ille quẽ occidi mãdauerat. Uolẽs igi
tur eſſe ſecurus litteras manibus ſuis ſcri-
ptas per eum vxori dirigit in hũc modũ. In
quantum eſt tibi cara vita tua mox vt litte-
ras iſtas receperis puerũ hũc necabis. Duʒ
igit pergẽs in quadã eccleſia hoſpitat⁹ fuiſ-
ſet ⁊ feſſus ſup bancũ quieſceret ⁊ burſa in
qua erãt littere depẽderet ſacerdos curioſi
tate ductus burſaʒ aperuit: ⁊ litteras ſigillo
regis munitas vidẽs ip̃as ſaluo ſigillo ape-
ruit ⁊ legẽs ſcelus abhorruit. Et radiẽs ſub
tiliter qđ dicebatur iſtũ necabis ſcripſit filiã
noſtrã iſti in vxorẽ dabis. Cũqꝫ regina lr̃as
ſigillo imꝑatoris munitas videret ⁊ de ma
nu imꝑatoris ſcriptas eſſe cognoſceret con
uocatis principib⁹ celebrauit nuptias ⁊ filiã
ſuã eidẽ i vxorẽ dedit. Que nuptie aquiſgra
ni celebrate ſunt. Cũ aũt ceſari a dicẽtibus
narraret ꝙ̃ ſolẽnit fuiſſent filie ſue nuptie
celebrate ille obſtupefact⁹ a duob⁹ armige-
ris ⁊ duce ⁊ ſacerdote veritate cõperta dei or
dinationi non reſiſtendum eſſe vidit ⁊ ideo
ꝓ puero mittens euʒ eſſe ſuum generũ ap-
probauit ⁊ poſt ſe imperio regnare iſtituit.
In loco autẽ vbi puer henricus nat⁹ fuit no
bile monaſteriũ edificatũ eſt quod vſqꝫ ho-
die vrſania nominatũ eſt. ¶ Iſte hen
ricus omnes ioculatores a curia ſua remo-
uit: ⁊ que his dari conſueuerant pauperibus
erogabat. Huius tempore tantũ ſciſma in
eccleſia fuit vt tres in ſummos pontifices
electi eſſent. A quodã tandeʒ p̃ſbytero noĩe
gratiano magna illis data pecunia eidẽ ceſ
ſerũt: ⁊ ipſe papatũ obtinuit. At henricus dũ
ꝓ ſedando ſciſmate romaʒ pergeret gratia
nus ei obuians auream coronã ſibi obtulit
vt propitiũ ſibi haberet. Ille autẽ cũcta diſ-
ſimulans ſynodo conuocata gratianũ de ſy
monia cõuicit ⁊ aliũ ſubrogauit. In libro ta
mẽ boniʒi quẽ miſit ad comitiſſam mechtil
dim dicit ꝙ cũ predictus p̃ſbyter ſimplicita
te ductus pontificatũ ſibi per pecuniã acqui
ſierit vt ſciſmati obuiaret ipſe poſtmodum
errorem ſuum cognoſcens ſeipſum ſuaden
te iperatore depoſuit. ¶ Poſt hũc henricũ

tertius heinricus imperat. Huius tempo-
re bruno in papã eligitur ⁊ leo vocatur. Qui
cum ad capeſcendã ſedem apoſtolicã romã
pergeret: audiuit voces angeloꝝ canentiuꝫ
Dicit dominus. Ego cogito cogitatiões pa
cis ⁊c. Hic de multis ſanctiſ cantus cõpoſuit
Hoc tempore per berẽgarium turbata fuit
eccleſia: qui aſſerebat corpus ⁊ ſanguinẽ xpi
nõ vere: ſed figuratiue eſſe in altari. Contra
quem ſcripſit egregie lanfrancus prior becẽ
ſis natione papiẽſis qui fuit magiſter anſel-
mi cantuarieñ. Deinde quartus heinricus
imperat anno dñi. M. lvij. Cuius tempore
maxime floruit lanfrãcus. Ad cuius crimi-
nam doctrinã conuolauit de burgundia anſel
mus vir poſtmodum multa virtute ⁊ ſapiẽ-
tia adornatus ⁊ ei in prioratu monaſterij be
cenſis ſucceſſit. Sub hoc tempore hieruſalẽ
a ſaracenis capta a fidelibus recuperata eſt
Oſſa beati nicholai apud barẽſem vrbẽ trãſ
lata ſunt. De quo inter cetera legitur: ꝙ dũ
in quadam eccleſia que ſancta crux dicit̃ ſub
iecta ſancte marie de charitate nondũ beati
nicholai noua hyſtoria cantaret̃: fratres pri
orem vt eam ſibi cantare liceret inſtanti⁹ ex
orabant. Qui nullatenus acquieſcens dixit
incõgruũ eſſe morẽ priſtinũ de nouitatibus
immutare. Cum adhuc fratres inſtarent il-
le indignatus rñdit. Recedite fratres nunꝙ̃
a me licentia concedet̃: vt noua cantica imo
ioculatoria quedã in mea eccl'ia decantent̃.
Adueniente vero feſtiuitate eiuſdeꝫ: frẽs cũ
quadã triſticia matutinaruꝫ vigilias perege
runt. Cũq; omnes in lectis ſe recepiſſent: ec
ce nicholaus viſibiliter priori apparuit terri
bilis Quẽ p capillos a lecto abſtrahens dor
mitorij pauimento colliſit. Incipienſq; anti
phonam. O paſtor eterne. per ſingulas vo-
cum differentias virgis quas in manu tene
bat: grauiſſimos ictus ſuper dorſuꝫ prioris
ingeminans per ordinem moroſe canendo
antiphonaꝫ ad finem vſq; perduxit. Qui cũ
omnes ſuis clamoribus excitaſſet: ſemiuiu⁹
ad lectum deportatur. Tandeꝫ ad ſe rediẽs
ait. Ite ⁊ hiſtoriaꝫ nouam ſancti nicholai a-
modo decantate. Hoc tempore ex molineñ
cenobio. xxi. monachi cum abbate ſuo rober
to ciſtercij ſolitudinem adeuntes vbi regule
ſue pfeſſionem diſtrictius obſeruarent: no-
uum ordinem ex veteri inſtituerunt. Hilde
brandus prior cluniaceñ. factus papa grego
rius eſt vocatus. Hic dum in minoribus cõ
ſtitutus legatione fungeretur apud lugdu-
num arcbiepm ebronenſem de ſymonia cõ-
uicit miraculoſe. Nã dum idẽ archieps oẽs
accuſatores ſuos corrũperet ⁊ conuinci non
poſſet: legatus vt gloria ⁊ patri ⁊ filio ⁊ ſpiri
tuiſancto diceret imperauit. Ille gloria pa-
tri ⁊ filio expedite dicebat ſpirituiſancto ve-
ro dicere nõ poterat: quippe qꝛ in ſpiritũſan
ctum peccauerat. Qui peccatũ ſuũ confitẽs
mox vt depoſit⁹ eſt clara voce ſpiritũſanctuꝫ
nominauit. Hoc miraculum recitat bonizo
in libro ad comitiſſam mechtildim O
Mortuo heinrico quarto ſpire: ⁊ cũ alijs re
gibus ſepulto in eius epitaphio verſus iſte
fuit inſcript⁹. Filius hic: pater hic: auus hic
proauuſ iacet iſtic. Huic ſucceſſit heinricus
quintus anno dñi. M. cxij. Qui papã cũ car
dinalibus cepit ⁊ eos dimittens inueſtiturã
epiſcopoꝝ ⁊ abbatũ per anulũ ⁊ baculuꝫ pa-
ſtoralem accepit. Sub hoc tempe bernard⁹
cum fratribus ſuis ciſterciũ ingredit̃. In p-
rochia legienſi porca porcellam faciem ho-
minis habẽtẽ enixa eſt. Pullus galline qua
drupes natus eſt. Lotharius ſucceſſit hein-
rico. Cui⁹ tpe mulier quedã in hyſpania mõ
ſtrum bis gemini corpis enixa eſt: auerſis
vultibus ⁊ corporibus ſibi cohẽrẽs. Ante q̃-
dem effigies erat hois integro corpis me-
broꝝq; ordie diſtincta: retro vero facies ca
nis corpis ⁊ mẽbrorum ppꝛietate integra.
Poſt hunc regnauit conradus anno dñi.
Milleſimo centeſimo triceſimooctauo.
Eo tempore hugo de ſancto victore doctor
excellentiſſimus ⁊ in omni ſcientia ſumm⁹ ⁊
religione deuotus obijt. De quo referunt ꝙ
cum infirmitate vltima laboraret ⁊ nullum
cibũ retinere poſſet: corpus tñ dñicũ ſibi da-
ri cũ multa inſtantia poſtulabat. Tunc frẽs
eius turbationẽ ſedare volẽtes ſimplicẽ ho-
ſtiã inſtar corporis dñici ſibi detulerunt. Qꝺ
ille per ſpiritũ recognoſcẽs ait. Miſereatur
veſtri dñs fratres. Cur me deludere voluiſtiſ

Iſte enĩ nõ eſt dñs meus quem deportaſtis.
Mox illi ſtupefacti cucurrerũt ⁊ ſibi corpus
dñicũ detulerũt. Sed ille videnꝫ ꝙ recipe nõ
valeret: eleuatis in celũ manibus ſic orauit.
Aſcẽdat filius ad prẽꝫ ⁊ ſpũs ad deũ ſuũ qui
fecit illũ. Et inter hec verba ſpiritũ exalauit
⁊ corpus dñi ibidẽ diſparuit. Eugenius ab-
bas ſancti anaſtaſij papa ↄſtituit̃. Qui ab vr
be expulſus eo ꝙ ſenatores aliũ creauerunt
gallias venit ⁊ bernardũ ađ ſe miſit qui viã
dñi predicabat ⁊ multa miracula faciebat.
G. libertus porretanus florebat. Frederic⁹
nepos conradi imperauit anno dñi. M. cliiij.
Eodem tẽpore floruit magiſter petrus lom
bardus epiſcopus pariſienſis qui libruꝫ ſen-
tentiarum gloſas pſalterij ⁊ epl'arum pauli
vtiliter compilauit. P Eo tpe tres lune
in celo viſe ſunt ⁊ in medio ſignũ crucis: nec
multo poſt viſi ſunt tres ſoles. Tunc alexan
der in papam canonice eſt electus. Contra
quẽ octauianus: iohãnes cremẽſis tituli ſan
cti calixti: ⁊ iohãnes ſtrumẽſis ſucceſſiue in
papã eligunt̃ ⁊ fauore imperatoris fulciunt̃
Durauit hoc ſciſma annis. xviij. Infra qꝺ tẽ
pus teutonici qui apud tuſculanũ pro impe-
ratore morabant̃ romanos apud mõtẽ por-
tum inuadunt: ⁊ tota. ix. vſq; ad veſperas oc
ciderunt: vt nunꝙ̃ ex romanis tot milia ſint
occiſi. Licet tempore hanibalis tot occiſi ſint
vt tres cophinos anuloꝝ quos de digitis p
cerũ occiſoꝝ idẽ hanibal extrahi fecit cartha
ginẽ deſtinauerit. Quoꝝ multi apud ſanctũ
ſtephanũ ⁊ ſanctũ laurentiũ ſepulti ſunt. Et
habẽt h̃ epitaphiũ. Mille decẽ decies ſex de
cieſq; ſeni. Impator frederic⁹ dũ terrã ſctãꝫ
viſitaſſet ⁊ in flumine quodã lauaret̃ ibideꝫ
necatus perijt. Vel vt alij aſſerunt: equo ſuo
inpingẽte in aquã cecidit ibiq; interijt. Huic
ſucceſſit heinricus filius eius: anno domini
M. cxc. Eo tpe tante pluuie cum tonitruis
⁊ fulminibus ⁊ tẽpeſtatibus facte ſunt. quã-
tas nulla meminit hominuꝫ antiquitas. La
pides enĩ in ↄtitate ouoruꝫ quadranguli mi
xti cũ pluuia de celo cadentes: arbores: vine
as ⁊ ſegetes deſtruxerunt: et multos homi-
nes occiderũt. Coruiq; ⁊ ꝯ plures aues p
aera in hac tempeſtate volãtes viſi ſunt car-
bones viuos in roſtris portare ⁊ domos incẽ
dere. Contra romanã eccleſiam ſemper ty-
rannidem henricus exercuit: ⁊ ideo eo mor-
tuo innocentius tertius ne frater eius phi-
lippus pmoueret̃ ſe oppoſuit ⁊ ottoni filio
duciſ ſaxonie adheſit ⁊ eum aquiſgrani in re
gem alemanie coronari fecit. Eo tempore
dũ plures barones francie p liberatiõe ter
re ſancte vltra mare pgerent ↄſtantinopo-
lim ceperũt. His tpibus ordines predicato
rum ⁊ minoꝝ fratrũ orti ſunt. Innocentius
quartus legatos ad philippũ regem franco
rum miſit: vt terrã albigentiuꝫ inuaderet ⁊
hereticos deleret. Qui omnes capiens con
cremari fecit. Deniq; innocentius ottonem
imperatorẽ coronauit: ⁊ vt iura eccleſie ſal
uaret ab eo iuramentuꝫ exegit. Qui ſtatim
ipſo die cõtra iuramentũ fecit ⁊ romipetas
expoliari iuſſit. Unde papa eum excõmuni-
cauit ⁊ ab imperio depoſuit. Eo tpe fuit ſan
cta helizabeth filia regis vngarie q̃ fuit vxor
lantgrauij turingie. Que inter alia innume
ra miracl'a plures. id eſt. xvi. mortuos vt ſcri
bitur ſuſcitauit ⁊ cecum natum illuminauit
De cuius corpore vſq; hodie oleũ fluere per
hibet̃. Ottone depoſito fredericus henrici fi
lius eligitur ⁊ ab honorio coronatur. Leges
optimas p libertate eccleſie ⁊ cõtra hereti-
cos edidit. Hic ſuper omnes diuitijs ⁊ glo-
ria abũdauit: ſed eis in ſuperbia abuſus fuit
Nam tyrãnidem contra eccleſiam exercuit:
duos cardinales vinclauit: plãtos quos gre
gorius. ix. ad conciliũ ↄuocauerat capi fecit
⁊ iõ ab ipſo excõicat̃. Deniq; gregorius mul
tis tribulationibus preſſus morit̃ ⁊ innocen
tius. iiij. natiõe ianuẽſis ↄciliũ apꝺ lugdunũ
cõuocãs: ipm impatorẽ depoſuit. Quo depo
ſito ⁊ defuncto ſedes impij vſq; hodie vacat

¶ De dedicatione templi. clxxvij A

DEdicatio eccleſie in-
ter alias feſtiuitates ab eccleſia
celebratur. Et qm̃ duplex eſt ec
cleſia ſiue tẽplum ſcꝫ materiale
⁊ ſpirituale: ideo de huius tẽpli duplicis de-
dicatione hic breuiter eſt agẽdũ. Circa dedi
cationẽ aũt tẽpli materialis tria vidẽda ſunt

C

Primo quare dedicat̃ ſiue cõſecratur: ſcđo qualiter cõſecrat̃: tertio ꝑ quos ꝓphanat̃: et qꝛ in tẽplo duo ſunt que cõſecrant̃: ſcʒ altare ⁊ ip̄m tẽpluʒ: ideo primo videndũ eſt: quare cõſecratur altare; ſecundo quare templũ. Altare aũt ↄ̄ſecrat̃ ad tria: primo ad ſacramentum domini offerendũ. Geneſ. viij. Edificauit noe altare dño ⁊ tollens de cunctis volucribus ⁊ pecoribus mundis obtulit ſuꝑ altare. Hoc aũt ſacramẽtum eſt corpus ⁊ ſanguis xp̄i quẽ in memoriã paſſionis dñice immolamus: iuxta qđ nobis p̄cepit dicẽs. Hoc facite in meã cõmemoratiõem. Habemus eñ triplex memoriale dñice paſſionis: vnuʒ in ſcripto. ſ. paſſio chriſti imaginib⁹ figurata. Et hoc hʒ fieri ꝙtum ad viſum. Ipſa eñ crucifixi imago ⁊ alie imagines in eccl'ia fiunt ꝓpter rememorationẽ excitãdã deuotionem ⁊ inſtructionẽ: qꝛ ſunt quaſi libri laycoꝝ. Scđm in verbo ſcʒ paſſio chriſti p̄dicata. Et hoc hʒ fieri ꝙtũ ad auditũ. Tertiũ in ſacramento. ſ. paſſio in hoc ſacramẽto tam ſignãter expreſſa: in quo corpus ⁊ ſanguis xp̄i veraciter continetur ⁊ nobis offertur. Et hoc memoriale hʒ fieri ꝙtuʒ ad guſtũ. Si ergo affectũ noſtrũ accendit paſſio xp̄i deſcripta ⁊ amplius predicata: multo fortius inflãmare debʒ in hoc ſacramẽto tã ſignanter expreſſa. Secũdo ad nomen dñi inuocãduʒ. Gen. xij. Edificauit Abraã altare dño qui apparuit ei ⁊ inuocabit ibi nomen dñi. Hec aũt inuocatio ſcđm apl'm. i. ad thimoth. ij. Habet fieri aut per obſecrationes que fiũt cũ adiuratione ꝓ malis remouẽdis: aut ꝑ orões que fiũt pro bonis impetrãdis: aut ꝑ poſtulatiões q̃ fiũt ꝓ bonis cumulandis: aut ꝑ grarum actiões que fiunt pro bonis habitis cõſeruãdis. Inuocatio aũt que fit ſuꝑ altare ꝓprie dicit̃ miſſa eo ꝙ celeſti miſſus. ſ. xp̄s a p̄re mittit̃: qui ipſam hoſtiam cõſecrat ⁊ per eundẽ a nobis patri mittit̃: vt ꝓ nobis intercedat. vñ Hugo. Ipſa hoſtia ſacra miſſa vocari põt quia trãſmiſſa eſt primo a p̄re nobis ꝑ incarnationem: ſcđo a nobis patri per paſſionẽ. Similiter in ſacramẽto primo a patre nobis per ſanctificationẽ qua nobiſcũ eſſe incipit: poſtea a nobis patri ꝑ oblationẽ qua ꝓ nobis intercedit. Et nota ꝙ miſſa tribus linguis cantatur: ſcʒ greca hebrayca ⁊ latina ad repreſentandum titulũ dñice paſſionis: qui ſcriptus erat grece hebrayce ⁊ latine. Itẽ ad notãdũ ꝙ oĩs lingua dʒ laudare deũ: q̄ ꝑ hãc triplicẽ linguã intelligitur. Latina aũt ſunt euangelia epiſtole orões ⁊ cantus. Greca ſunt kyrieleyſon xp̄eeleyſon: que nouẽ vicibus cantantur vt ad ſocietatẽ nouẽ ordinũ angeloꝝ perueniamus. Hebrayca ſunt alleluya amẽ ſabaoth oſanna. Tertio ad cantandum. Eccle. xlvij. Dedit illi cõtra inimicos potentiaʒ et ſtare fecit ↄ̄ altare cãtores ⁊ in ſono eoꝝ fecit dulces modulos. Et dicit modulos in plurali: qꝛ ſm hugonẽ de ſanctovictore tres ſunt ſpecies ſonoꝝ qui faciũt tres modulos. Fit eñ ſonus pulſu flatu ⁊ cantu. Ad cytharam ꝑtinet pulſus: ad organũ flatus: ad vocem cantus. Aſſignari poteſt hec cõſonãtia ſonoꝝ concordie morũ: ſi referat̃ ad pulſum cythare manuum operatio: ad flatũ organi mentis deuotio: ad cantum vocis ſermonis exhortatio. Et infra. quid ꝓdeſt dulcedo oris ſine dulcedine cordis. Frangis vocẽ frãge ⁊ voluntatem. Seruas cõſonãtiã vocũ: ſerua cõcordiã moruʒ: vt ꝑ exemplũ cõcordes proximo: per voluntatẽ dño: ꝑ obedientiã magiſtro. Hoc igit̃ triplex genus muſicoꝝ referẽ ad triplicẽ differẽtiã officij eccleſie ſicut dicit̃ in mitrali de officio. Nam ipſum officiũ eccleſie cõſiſtit in pſalmis in cantu ⁊ in lectionibus. Primum igitur genus muſicorũ eſt qđ fit pulſu digitorum: vt in pſalterio ⁊ ſimilibus. Et ad illud ꝑtinet pſalmodia p̄s. Laudate eum in pſalterio cythara. Secũduʒ eſt quod fit cantu ſicut in voce: et ad iſtud pertinent lectiones p̄s. Pſallite ei in vociferatione. Tertiũ qđ fit flatu: ſicut in tuba: ⁊ ad iſtud pertinet cantus p̄s. Laudate eũ in ſono tube. B Templũ autem ſeu eccleſia cõſecratur quintuplici ratione. Primo vt inde diabolus ⁊ eius poteſtas expellatur: vt refert Greg. in dyalogo: ꝙ cum quedam eccleſia arrianorum fidelibus reddita cõſecraret̃ ⁊ reliquie ſancti ſebaſtiani ⁊ beate agathe illuc delate fuiſſent: populus ibidẽ congregatus porcum ſubito intra ſuos pedes huc illucq̃ diſcurrere ſenſerunt. Qui fores eccleſie repetẽs a nullo videri potuit omneſq̃ in admirationem cõmouit. Quod idcirco dñs oſtendit: vt cunctis pateficret ꝙ de loco eodem immũdus habitator exiret. Sequenti aũt nocte magnus in eiuſdeʒ eccleſie tectis ſtrepitus factus eſt ac ſi in hoc aliquis errãdo diſcurreret. Secũda nocte iterũ grauior ſonus increuit. Tanto vero terrore tertia inſonuit: ac ſi omnis illa eccleſia a fundamẽtis fuiſſet euerſa: ſtatimq̃ receſſit: nec amplius illa antiqui hoſtis inquietudo apparuit. Sʒ per terroris ſonitum quem fecit innotuit a loco quẽ diu tenuerat ꝙ coact⁹ exibat. Hec Grego. Secũdo cõſecratur: vt ad eam fugientes ſaluẽtur. Unde alique eccleſie poſt dedicationẽ a principibus priuilegiãtur: vt qui ad eã confugerint ſaluent̃. vnde dicit canon. Reos ſanguinis defendit eccleſia: ne vitam perdant ⁊ membra. Et ob hoc ioab in tabernaculum fugit ⁊ cornu altaris apprehendit. Tertio ↄ̄ſecrat̃ vt ibideʒ orões exaudiant̃ qđ ſignatũ eſt. iij. Regũ. viij. vbi ſalomo dedicato tẽplo ait. Quicũq̃ rogauerit ĩ loco iſto exaudies ĩ loco habitacli tui ĩ celo: ⁊ cũ exaudieris ꝓpici⁹ eris. Adoram⁹ aũt in ipſis eccl'ijs ad orientẽ: qđ fit triplici rõne ſm Damaſcenum lib. iiij. c. v. Primo vt patriã nr̃am nos requirere oſtendamus. Scđo vt ad xp̄m crucifixum reſpiciamus. Tertio vt venientẽ iudicem nos expectare mõſtremus. ait eñ ſic. Deus paradiſum in eden ad orientem plantauit vñ hoiem trãſgreſſum exulem fecit et ante paradiſum ex occidente habitare fecit. Antiquã igitur patriã exquirẽtes ⁊ ad ip̄am aſpicientes: deũ ad oriẽtem adoram⁹. Sʒ ⁊ dñs crucifixus ad occidẽtẽ reſpiciebat: ⁊ ita adoramus ad ip̄m reſpiciẽtes. Et aſſumpt⁹ ad orientẽ ſurſum ferebatur ⁊ ita ip̄m apoſtoli adorauerũt: ⁊ ita veniet quõ viderũt eũ euntẽ in celũ. Ip̄m igit̃ expectantes ad orientem adoramus: hec damaſcenus. Quarto cõſecratur: vt ibi laudes deo ſoluant̃. Qđ quidẽ fit in ſeptẽ horis canonicis: ſcʒ matutinis: prima: tertia: ſexta: nona: veſpera: ⁊ cõpletorio. Et licet in qualibet hora diei deus eſſet laudandus: tamẽ qꝛ ad hoc infirmitas

noſtra nõ ſufficit ordinatum eſt: vt his horis ſpãliter deũ laudemus eo ꝙ he hore ab alijs priuilegiate ſunt in aliqb⁹. Nã in nocte media qua matutine celebrantur xp̄s natus eſt captus ⁊ illuſus a iudeis fuit. In hac iterum hora infernũ ſpoliauit. Dicit̃ eñ in mitrali ꝙ in media nocte infernũ ſpoliauit large accipiendo. ſ. ante lucẽ mane ſurrexit: hora prima apparuit marie magdalene. In media etiã nocte ad iudiciuʒ ventur⁹ aſſerit̃. vñ hieroni. Reor inquit traditiõnẽ apl'icã ꝑmãſiſſe: vt die vigiliarũ paſche ante noctis medium dimittere nõ liceat populos expectantes aduẽtũ xp̄i. Et poſt ꝙ aduenerit illud tẽpus ſecuritate p̄ſumpta feſtuʒ cunctos agere diẽ. In hac igit̃ hora laudes deo cantam⁹ vt ei de ei⁹ natiuitate captiõe ⁊ patrũ liberatione grãs agam⁹ ⁊ ei⁹ aduẽtũ ſoliciti expectem⁹. Adduntur etiã matutinales laudes: qꝛ in mane egyptios in mare ſubmerſit mũdũ creauit ⁊ ſurrexit. In hac ergo hora laudes deo reddimus ne in mari hui⁹ mũdi cũ egyptijs demergamur: vt ꝓ nr̃a creatiõe et ei⁹ reſurrectiõe grãs deo reddam⁹. In hora prima xp̄s ad tẽplũ maxime conueniebat: ⁊ populus ibidẽ ad euʒ manicabat. i. mane ad eũ veniebat: vt hʒ Luce. xxi. Pilato p̄ſentatus fuit. In hac etiã hora reſurgẽs mulieribus primo apparuit. Hec eſt etiã prima hora diei: iõ ergo in hac hora in eccl'ia deo laudes exoluim⁹: vt xp̄m imitemur ⁊ ſibi reſurgenti ⁊ apparẽti grãs agamus: ⁊ vt deo tan ꝙ oĩm principio ipſius diei primitias ſoluamus. In hora tertia xp̄s linguis iudeoꝝ crucifixus eſt: a pilato ad colũnã flagellat⁹ eſt: ⁊ adhuc vt dicit̃ in hiſtorijs: colũna vbi ligat⁹ fuit veſtigia cruoris oſtẽdit: ⁊ hac eadẽ hora ſpiritusſanctus miſſus eſt. In ſexta in cruce clauis confixus eſt. tenebre per vniuerſum mundum facte ſunt: vt in morte dñi ſui ſol lugẽs ſe veſtibus nigris cõtegeret: ⁊ ne dñm crucifigẽtib⁹ lumen p̄beret ⁊ in hac hora in die aſcenſionis cum diſcipulis diſcubuit. In nona hora xp̄s ſpm̄ emiſit: miles lat⁹ ei⁹ aperuit cetus apoſtoloꝝ ad orandũ cõuenire cõſueuit: ⁊ chriſtus in celuʒ aſcẽdit. ꝓpter has prerogatiuas deum in his horis [illegible]

In veſpera chriſtus in cena ſacramētū cor⸗
poris ⁊ ſanguinis inſtituit: pedes diſcipulo
rū lauit: de cruce depoſitus in ſepulcro col
locat⁹ fuit: diſcipulis in habitu peregrini ſe
manifeſtauit. Pro his oib⁹ i hac hora eccle
ſia xpo gratias agit. In cōpletorio xps ſan⸗
guineas guttas ſudauit: monumēto ei⁹ cu⸗
ſtodia deputata fuit: ⁊ ibidē qeuit: reſurgēs
pacē diſcipulis nūciauit. Et ꝓ his gratias
deo reddimus. Has aūt laudes q̄liter deo
exoluere debeamus dicit Bernardus. Fra
tres mei imolātes hoſtia laudis iungamus
v̄bis ſenſum: ſenſui affectū: affectui exulta⸗
tionē: exultatiōi maturitatē: maturitati hu⸗
militatē: humilitati libertatē. ¶ Quīto con
ſecratur vt ibidē ſacramēta eccliaſtica mini
ſtrentur vnde ipa eccleſia efficit̄ quaſi taber
na dei in qua ſacramēta cōtinent̄ ⁊ miniſtrā
tur. Quedā eñ miniſtrātur ⁊ dant̄ intranti
bus vt baptiſm⁹: quedā exeūtibus ſcȝ extre
ma vnctio: quedā cōmorātibus: ⁊ horū q̄dā
ſunt miniſtrātes his dat̄ ordo. Quidam pu⸗
gnantes ⁊ horū quidā pugne ſuccūbūt: his
datur penitentia. Quidā inſiſtūt ⁊ his con⸗
fertur audatia animi vt roborent̄: ⁊ hoc per
confirmationē: dat̄ cibus vt ſuſtētent̄: ⁊ hoc
per eucharīſtie ſumptionē fit remotio impe
dimenti ne deijciantur: ⁊ hoc per matrimo⸗
nij cōiunctionē. Secūdo vidēdum eſt quali⸗
ter conſecratur: ſed primo de altari: ſecūdo
de eccleſia. ¶ Ad cōſecrationē autē alta
ris plura concurrunt. Primo enim quattu⸗
or cruces de aqua bñdicta in quattuor corni
bus altaris configurantur. Scdo ipſum ſe
pties circūitur. Tertio aqua benedicta cuȝ
iſopo ſepties aſpergitur. Quarto incenſum
in ipſo crematur. Quinto chriſmate inungi
tur. Sexto mūdis pannis operit̄. Hec autē
repreſentāt ea q̄ debēt habere illi qui ad al⸗
tare accedūt. Debēt eñ primo habere cha⸗
ritatem quadruplicē per crucē acquiſitaȝ: vt
ſcȝ diligant deum: ſeipſos: amicos ⁊ inimi⸗
cos. Et hec ſignāt quattuor cruces in quat⸗
tuor cornibus altaris facte. Et de his quat
tuor cornibus charitatis dicit̄ in geñ. xxviij.
Dilataberis ad orientē ⁊ occidentē ſepten⸗
trionē ⁊ meridiē vel ideo quattuor cruces in
quattuor cornibus fiunt ad ſignificandū q̄
xp̄us per crucē quattuor mūdi partes ſalua
uit. vel ideo ad ſignificādū q̄ crucē dñi quat
tuor modis debemus portare. ſ. in corde ꝑ
meditationē: in ore ꝑ cōfeſſionē: in corpore
per mortificationē: in facie per aſſiduā im⸗
preſſionē. Secūdo debēt habere curā ⁊ vigi
lantiam: qđ ſignificat̄ ꝑ circūitus vnde tunc
cantat̄. Inuenerūt me vigiles ⁊c. Debēt eñ
ſollicite vigilare ſuꝑ gregē ſuū. vnde negli⸗
gentiam prelati ponit Gilbertus inter ridi⸗
culoſa dicēs. Ridiculoſa an magis ꝑiculoſa
res eſt ſpeculator cecus: precurſor claudus:
negligēs ꝓlatus: doctor neſcius: preco mu⸗
tus. Uel ꝑ ſeptē circūitus circa altare ſigni⸗
ficantur ſeptē meditatōes ⁊ cōſiderationes
quas circa ſeptemplicē virtutē humilitatis
xpi habere debemus: ⁊ ꝑ ipſas frequēter cir
cuire. Prima virtus eſt q̄ cū diues eſſet fa
ctus eſt pauper. Secūda q̄ in preſepio poſi
tus. Tertia q̄ parentibus ſubditus. Quar⸗
ta q̄ ſub manu ſerui caput inclinauit. Quin
ta q̄ diſcipulū furē ⁊ ꝓditorē ſuſtinuit. Se
xta q̄ ante iniquum iudicem manſuetus ta
cuit. Septima q̄ ꝓ crucifixoribus clemēter
orauit. vel per ſeptē illos circūitus ſignificā
tur ſeptem vie xpi. Prima fuit de celo in vte
rum. Secūda de vtero in preſepiuȝ. Tertia
de preſepio in mundū Quarta de mundo in
patibulum. Quinta de patibulo in ſepulchꝝ
Sexta de ſepulchro in lymbū. Septima de
lymbo reſurgens in celū. Tertio debent ha
bere dominice paſſionis memoriam: quod
ſignificatur per aſperſionem aque. Septeȝ
enim aque aſperſiōes ſunt ſeptē ſanguinis
chriſti effuſiōes. quarū prima fluxit in circū
ciſione. ſecūda in oratiōe: tertia in corporis
flagellatione: quarta in capitis coronatiōe:
quinta in manuū ꝑforatiōe: ſexta in pedum
affixione: ſeptima in lateris apertione He
aūt ſanguinis aſperſiones facte fuerūt cuȝ
iſopo humilitatis ⁊ ineſtimabilis charitat̄.
Iſopus eñ eſt herba humilis ⁊ calida vel io
ſepties aſpergit̄: ad ſignificādū q̄ in baptiſ⸗
mo ſeptē dona ſanctiſpiritus dantur. Quar
to debent habere orationem feruentem et
deuotam quod ſignificatur per concremati

onem thuris. thus eñ hȝ virtutē aſcēdendi
ex fumi leuitate: ꝯſolidādi ex ſua charitate:
ꝯſtringēdi ex cōglutinoſitate: cōfortandi ex
aromaticitate. ſic oratio aſcendit in dei me⸗
moriā. aiaȝ cōſolidat q̄tū ad culpā ꝑteritam
impetrādo medelā: cōſtringit q̄tū ad future
impetrādo cautelaȝ: cōfortat q̄tū ad preſen
tem impetrando tutelam. Uel poteſt dici q̄
deuota oratio ꝑ thus ſignificat̄: q̄r hȝ ad deū
aſcendere. Eccle. xxxv. Oratio humiliantis
ſe nubes penetrat. Odorē deo reddere Apo
calip. v. Habētes ſinguli cytharas ⁊ phialas
aureas plenas odoramentoꝝ ⁊c. ex corde in
flāmato procedere. Apoc. viij. Data ſunt illi
incenſa multa ⁊c. Et infra. Accepit angelus
thuribulum et impleuit illud de igne alt. ⁊c.
¶ Quinto debent habere nitorem cōſcien⸗
tie ⁊ odorem bone fame: qđ ſignificat̄ ꝑ chriſ
ma qđ ꝯficitur ex oleo ⁊ balſamo. Debēt eñ
habere puram cōſcientiā vt poſſit dicere cū
apoſtolo. Gloria noſtra hec eſt teſtimoniuȝ
cōſcientie noſtre. Bonā famaȝ vñ. i. thimo.
iij. oȝ illuȝ teſtimoniū habere bonum ab his
qui foris ſunt. Chriſo. Clerici nullā debent
habere maculā nec in verbo nec in cogitatu
nec in facto: nec in opinione: q̄r ipſi ſunt pul
chritudo ⁊ virtus eccleſie: ⁊ ſi mali fuerint to
tam deturpant eccleſiā. ¶ Sexto debent ha
bere mūditiā operationis bone qđ ſignifica
tur ꝑ pānos albos ⁊ mundos quibus altare
operitur. Uſus eñ veſtimentoꝝ inuētus eſt
ad tegendū calefaciendū ⁊ ornandū. Sic bo
na opera tegunt aie nuditatē. Apoca. iij. Ue
ſtimentis albis induaris vt nō appareat cōfu⸗
ſio nuditatis tue. Ornant aiam ad honeſta⸗
tem roma. xiij. Induamur arma lucis ⁊c. ca
lefaciūt inflāmādo ad charitatē Iob. xxxvij.
ca. Nōne veſtimēta tua calida ſunt ⁊c. Mo
dicum eñ valeret accedenti ad altare ſi ha⸗
beret dignitatē ſummā ⁊ vitā infimā Bern.
monſtruoſa res eſt ſedes prima ⁊ vita ima.
gradus ſupremus ⁊ ſtatus infimus: vultus
grauis: actus leuis: ſermo mult⁹: fruct⁹ nul⸗
lus: ingens auctoritas: ⁊ animi inſtabilitas
¶ Secundo vidēdū eſt qualiter eccleſia cō
ſecratur: ⁊ ad hoc plura cōcurrūt. Epiſcop⁹
enim ipſam eccleſiam ter circūit: ⁊ qualibet
vice veniēs ad ianuaȝ percutit baculo paſto
rali dicēs. Aperite portas principes vras ⁊c.
Interius ⁊ exterius aqua benedicta ipſa ec
cleſia irrigatur. In pauimento fit crux de ci⸗
nere ⁊ ſabulo ex trāſuerſo angulo oriētis vſ⸗
q̄ ad angulū occidentis: ⁊ ibi litteris grecis
⁊ latinis ſcribitur alphabetū. In parietibus
eccleſie cruces depinguntur: ⁊ ipſe cruces il
luminātur ⁊ chriſmate inunguntur. ¶ Pri⸗
mum ergo ſcȝ triplex circūitus ſignat tripli⸗
cem circūitū quem fecit xps ꝓpter ipſius ec
cleſie ſanctificationē. primus fuit q̄ de celo
venit in mundū. ſecūdus q̄ de mūdo deſcen
dit ad lymbum: tertius q̄ de limbo rediens
⁊ ſurgens aſcēdit in celū. vel triplex circūit⁹
fit ad oſtēdendū q̄ illa eccleſia ꝯſecratur ad
honorē trinitat̄. vel triplex circūitus ſignat
triplicem ſtatū ſaluādoꝝ de eccleſia qui ſunt
virgines cōtinētes ⁊ cōiugati. Hec etiā deſi
gnantur in diſpoſitione materialis eccl'ie ſi⸗
cut oſtēdit richardus de ſancto victorie. Nā
ſanctuarium ſignat ordinē virginū: chorus
ordinem cōtinentiū: corpus ordinē coniuga
torum. Strictius eſt ſanctuariū q̄ chorus:
⁊ chorus q̄ corpus: quia pauciores ſunt vir
gines q̄ cōtinentes: ⁊ continētes q̄ cōiuga⸗
ti. Sanctior eſt etiā locus ſanctuarij q̄ cho⸗
rus ⁊ chorus q̄ corp⁹: quia dignior eſt ordo
virginum q̄ continentium: ⁊ continentium
q̄ coniugatorum. Hec richar. ¶ Secundū
ſcȝ trina ad hoſtium percuſſio ſignat triplex
ius quod habet chriſtus in eccleſia quare ſibi
debet aperiri. Eſt enim ſua creatione redē⸗
ptione: ⁊ glorificatiōis promiſſione. De hoc
triplici iure dicit anſelmus. Certe dñe q̄r me
feciſti debeo amori tuo meipſum totū q̄r me
redemiſti debeo amori tuo meipm̄ totuȝ: q̄r
tāta ꝓmittis debeo meipſuȝ totū: immo tm̄
debeo amori tuo pluſq̄ meipm̄ q̄tum tu es
maior meipſo: ꝓ quo dediſti teipſum ⁊ cui ꝓ
mittis teipm̄. Trina aūt ꝓclamatio. Attolli
te portas principes veſtras: ſignificat trinā
eius potentiā. ſ. in celo in mūdo ⁊ in inferno
Tertio iteri⁹ ⁊ exteri⁹ aqua bñdicta aſpergi
tur: qđ fit triplici de cā ꝑmo ꝓpter demonis
expulſionē. Aqua eñ bñdicta hȝ ꝓpriā virtu
tē expellēdi ipȝ diabolū: vñ i exorciſmo aque

Ut ſis aqua exorciſata ad effugādā oēʒ
ptātē inimici ⁊ ipſum inimicū eradicare ⁊c.
Iſta aūt aqua bñdicta fit ex quattuor reb᷒.ſ.
ex aqua: vino: ſale: ⁊ cinere: quia videlicet qt
tuor ſunt que maxime inimicū expellūt.ſ.la
chrymarum effuſio que per aquā. ſpūalis ex
ultatio que per vinū: matura diſcretio q̄ per
ſal: ⁊ pfunda humiliatio: q̄ p cinerē deſignā-
tur. Scdo ppter ipſius eccle expiationem.
Omnia enim terrena hec ppter peccatum
corrupta ſunt ⁊ fedata: ⁊ ideo loc᷒ ipſe aqua
bñdicta aſpergit᷑: vt ab omni feditate ⁊ immū-
dicia liberet᷑ purget᷑ ⁊ expiet᷑. Hinc eſt etiaʒ
ꝙ in lege oīa pene p aquā mundabant᷑. Ter
tio ppter oēm remouēdā maledictionē: ter-
ra eñ a principio cū fructu ſuo maledictōeʒ
accepit ex eo ꝙ ex eius fructu deceptio fctā
fuit. aqua vero nulli maledictioni ſubiacuit
hinc eſt ꝙ dñs comedit piſcem ſʒ nō legit᷑ co
mediſſe carnē noīatim: niſi forte de agno pa
ſchali ppter p̄ceptū legis in exēplū.ſ. abſtinē
di aliqñ a licitis ⁊ aliqñ eadē comedendi. Ut
ergo oīs maledictio remoueat᷑ ⁊ bñdictio in
troducat᷑ ideo aqua bñdicta aſpergit᷑. Quar
to in pauimēto alphabetū ſcribit᷑ qḋ quideʒ
repreſentat coniunctionē vtriuſqʒ populi.ſ.
gentilis ⁊ iudei: vel paginam vtriuſqʒ teſta-
menti vel articulos noſtre fidei. Illud eñ al
phabetuʒ ex lr̄is grecis ⁊ latinis in cruce fa
ctis rep̄ſentat vnionē in fide populi gentilis
⁊ iudei per crucē xp̄i factā. vnde ⁊ illa crux ex
trāſuerſo angulo orientis vſqʒ ad angulum
occidentis ducitur ad ſignificāduʒ ꝙ ille qui
prius erat dexter fact᷒ eſt ſiniſter: ⁊ qui erat
in capite factus eſt in cauda ⁊ ecōuerſo. Se
cundo repreſentat paginaʒ vtriuſqʒ teſtamē
ti qḋ per crucē xp̄i adimpletū eſt. vnde mori-
ens dixit cōſummatū eſt. Et crux ex trāſuer
ſo ducitur: q: vnū teſtamētū in alio cōtinet᷑:
q: rota erat in rota. Tertio rep̄ſentat articu
los fidei. Eccleſie eñ pauimentū eſt noſtre
fidei fundamētū. Elementa que inſcribun-
tur ſunt articli fidei: quib᷒ rudes ⁊ neophiti
ci de vtroqʒ populo in eccleſia erudiūtur qui
ſe puluerē ⁊ cinerē reputare debent iuxta il-
lud qḋ dixit abraā. Geñ. xviij. Loquar ad dñʒ
meū cū ſim puluis ⁊ cinis. Quinto cruces in

eccleſia depingunt᷑: qḋ ſiquidē fit triplici rō-
ne. Primo ppter demonū terroreʒ: vt.ſ. de-
mones qui inde expulſi ſunt videntes ſignū
crucis terreant᷑ ⁊ illuc ingredi nō p̄ſumant.
Timēt eñ valde ſignū crucis. vñ chriſoſto-
mus. Ubicūqʒ demones ſignum dñicū vide
rint: fugiūt timentes baculū quo plagā acce
perūt. Scdo ppter triūphi oſtenſionē. Cru-
ces eñ ſunt vexilla xp̄i ⁊ ſigna eius triūphi.
Unde vt oſtendat᷑ ꝙ locus ille xp̄i dñio ſubiu
gatus eſt: iō ibidē cruces depingunt᷑. Naʒ ⁊
apud imperialē magnificentiā obſeruat᷑: vt
qñ aliqua ciuitas ei tradit᷑: imperiale vexillū
in ea erigitur. In huius figuratione dicitur
Geñ. xxviij. ꝙ iacob lapidē quē ſuppoſuerat
capiti ſuo erexit in titulū videlʒ in titulū p̄co
nialē memorialē ⁊ triūphalē. Tertio propter
apl'oꝝ repreſentationē. Nam illa duodecim
luminaria ante cruces poſita ſignificāt duo
decim apl'os qui p fidē crucifixi totū mundū
illuminauerūt. Hē igit᷑ cruces illuminātur:
⁊ chariſmate inungunt᷑: qm̄ ⁊ apl'i fide paſſi-
onis xp̄i totū mundū illumiauerūt ad cogni
tionē: inflāmauerūt ad amorē: vnxerūt ad cō
ſcientie nitorē: qḋ p oleū: ⁊ ad vite bone odo
rem qḋ per balſamū intelligit᷑. ¶ De
tertio.ſ. per quos prophanatur ſciendum ꝙ
ipſam domū dei p tres orphanatā legim᷒.ſ.
per hieroboā. per naburʒadan: ⁊ per anthio
chū. hieroboam eñ ſicut legit᷑. iij. regum. xij.
Duos vitulos fecit ponēs vnū in dan ⁊ aliuʒ
in bethel. que dicit᷑ domus dei: ⁊ hoc ppter
auariciam fecit: ne ſcʒ regnū ad roboam re
diret. Per hoc ſignificatur ꝙ auaricia cleri
coruʒ multū eccleſiā dei cōtaminat q̄ in ipſis
clericis multū regnat. Hieremie. viij. A mi-
nimo vſqʒ ad maximum omnes auariciā ſe-
quuntur. Berñ. Quē dabis mihi de numero
prelatoꝝ: qui nō magis inuigilet ſubditoruʒ
euacuandis marſupijs ꝙ vitijs extirpandis
Vituli ſunt nepotuli quos in bethel.i. domo
dei ponunt. Eccleſia etiam per hieroboam
prophanatur ſi ex auaricia vſurarioꝝum vel
raptorū edificat᷑. vñ legit᷑ ꝙ cū quidā vſurari
us eccleſiam quandā de rapinis ⁊ vſuris cō-
ſtruxiſſet epiſcopum ad eius dedicationem
multis precibus inuitauit. Cum igitur epi-

ſcopus cū ſuo clero officiū ꝯſecrationis age
ret vidit poſt altare diabolū ſtantē in cathe-
dra in habitu epiſcopali: qui dixit epiſcopo.
Quare eccleſiaʒ meā ꝯſecras: ceſſa iā: q: ad
me iuriſdictio eius ptinet: q: de vſuris ⁊ rapi
nis edificata eſt. Cum ergo ep̄s inde cū cle-
ricis territus fugeret diabolus ꝯtinuo ipaʒ
eccleſiam cū grādi ſtrepitu deſtruxit. Nabu
ʒardan ſicut legitur. iiij. regū. xxv. domū dei
combuſſit. Nabuʒardan autem princeps co
quorum ſignificat illos qui gule ⁊ luxurie de
diti ſunt qui de ventre ſuo deū ſuū fecerūt ſe
cūdū qḋ dicit apl's. Quorū deus vēter eſt ⁊c.
Qualiter autem venter deus dicat᷑: oſtendit
hugo de ſctō victore in ſuo clauſtrali dicēs.
Solēt dijs tēpla cōſtrui: altaria erigi: miſtri
ad ſeruiendū ordinari: imolari pecudes thu
ra cōcremari. Deo ſiquidē ventri templū eſt
coquina: altare menſa: miſtri coqui: imolate
pecudes carnes cocte fumus incēſoꝝ odor
ſaporꝝ. Rex anthiocus qui fuit ſupbiſſimus ⁊
ambicioſus domū dei polluit ⁊ pphanauit ſi
cut legit᷑. i. Mach. i. Per quem ſignificat᷑ ꝙ
ſupbia ⁊ ambitio q̄ vigēt i clericis qui nō ap
petūt pdeſſe ſʒ preeſſe multū eccliaʒ dei con
tamināt. De quo ſupbia ābitioſe dicit Ber.
Honorati incedunt de bonis dñi cui tñ dño
honorē nō deferūt. Inde his quē quotidie vi
des meretricius nitor: hiſtrionicus habitus
regius apparatus. Inde aurū in frenis ⁊ ſel
lis ⁊ calcaribus ⁊ plus calcaria ꝙ̄ altaria ful
gent. Et ſicut p tres prophanata extitit: ita
p alios tres dedicata ⁊ ꝯſecrata fuit. dedica
tionē eñ primo fecit moyſes: ſcdo ſalomon.
tertio iudas machabeus: per qḋ inſinuat᷑ ꝙ
in dedicatione eccleſie debemus habere hu
militatē que fuit in moyſe. ſapiētiā ⁊ diſcreti
onem que fuerūt in ſalomone: vere fidei cō-
feſſionē que fuit in iuda. ¶ Scdo vidē-
dū eſt de ꝯſecratione ſiue dedicatiōe templi
ſpūali qḋ tēplū ſum᷒ nos: ſcʒ cōgregatio oim
fideliū: qḋ cōſtruit᷑ ex lapidibus viuis. i. petri
ij. tanꝙ̄ lapides viui ſupedificati ⁊c. Ex lapi
dibus pollitis. vñ cantat᷑. Tunſionibus preſ
ſuris expoliri lapides ⁊c. Ex lapidibus qua
dris. q̄ttuor eñ latera lapidis ſpūalis: ſunt
fides ſpes charitas ⁊ operatio que equalia

ſunt: q: vt dicit greg. quātū credis tm̄ ſperas
quātū credis ⁊ ſperas: tm̄ diligis: quātū cre-
dis ſperas ⁊ diligis: tm̄ operaris. In hoc q̄-
dem templo altare eſt cor noſtrū ſup qḋ alta
re tria debent deo offerri. Primuʒ eſt ignis
dilectionis perpetue. Leuiti. vi. Ignis ſcʒ di
lectionis erit ppetuus ⁊ nūꝙ̄ deficiet in alta
ri ſcʒ cordis. ſcōm eſt incenſum oratōis odo
riferē. i. paralip. vi. Aaron ⁊ filij eius adole-
bunt incēſum ſup altare holocauſtomatis ⁊
thimiamatiſ. Tertiū eſt ſacrificiū iuſticie qḋ
ſacrificiū cōſiſtit in oblatione penitentie ⁊ in
holocauſto dilectiōis perfecte ⁊ in vitulo car
nis mortificate. De his p̄s. Tūc acceptabis
ſacrificiū iuſticie oblatiōes ⁊ holocauſta tūc
imponēt ſuper altare tuū vitulos. Templuʒ
aūt ſpirituale qḋ ſumus nos ad ſimilitudinē
tēpli materialis cōſecratur. Primo eñ ſum
mus pontifex ſcʒ xp̄s hoſtiū cordis clauſum
inueniēs ter circūit dū peccatū oris cordis ⁊
operis ad memoriā eius reducit. de hoc tri-
plici circūitu dicitur Eſaie. xxiij. Sume cy-
tharam quo ad primum: circui ciuitatē cor-
dis ſcʒ quo ad ſcōm: meretrix obliuioni tra-
dita quo ad tertiū. Scdo ipſum hoſtium cor
dis clauſum ter pcutit: vt ſibi aperiat᷑. pcutit
eñ ipſum cor ictu beneficij conſilij ⁊ flagelli
De qua triplici percuſſione dicitur Prouer
bio. i. q̄tū ad malos. Extendi manuʒ meam
⁊c. hoc quātū ad collata bñficia. Deſpexiſtis
omne ꝯſiliū meū hoc q̄tū ad inſpirata ꝯſilia
Et increpatiōes meas neglexiſtis: hoc quā
tum ad illata flagella. Uel ter percutit dum
rōnalē mouet ad peccati cognitionē: cōcupi
ſcibilē ad dolorē: iraſcibileʒ ad peccati vindi
ctā ⁊ deteſtationē. Tertio ipʒ tēplū ſpiritua
le ter aqua intus ⁊ extra dʒ irrigari. hec aūt
trina irrigatio eſt trina lachrymarū interio-
rum vel aliquādo exterioruʒ effuſio. Mens
eñ ſancti viri vt dicit Gregorius dolore effi
citur ꝯſiderādo vbi fuit: vbi erit: vbi eſt: ⁊ vbi
nō eſt. Ubi fuit inquit in peccato: vbi erit in
iudicio: vbi eſt in miſeria vbi nō eſt in gloria
Qñ ergo iteriores vł exteriores lachrymas
fundit ꝯſiderādo.ſ. quia fuit in peccato ⁊ de
ipſo rationem reddet in iudicio: tūc iſtud tē-
plū iam ſemel aqua aſpergitur. qñ autē pro

…ria in qua eſt ad fletum cōpungit̄:tunc
ſecūdo aqua irrigatur:qñ ꝓ gloꝛia in q̄ non
eſt lachꝛymas fundit:tūc tertiā aquā aſper-
git. Huic aūt aque admiſcent vinū ſal ⁊ cine
res:q꞉ cū his lachꝛymis debem⁹ habere vi-
num ſpūalis exultatiōis:ſal mature diſcre-
tionis:⁊ cineres ꝓfunde humiliatiōis. Uel
per vinū limphatū intelligit̄ humilitas xpi
quā habuit ī carnis ſuſceptiōe. Uinū em̄ lim
phatū eſt verbū humanatū.ꝑ ſal intelligitur
ſanctitas ſue vite:que eſt oībus cōdimentū
religiōis. Per cinerē intelligit̄ eius paſſio.
His igit̄ tribus coꝛ noſtrū debem⁹ aſꝑgere
ſcʒ beneficio incarnationis ꝑ qđ ꝓuocemur
ad humilitatē:exemplo ſue cōuerſationis ꝑ
qđ infoꝛmemur ad ſanctitatem:⁊ memoꝛie
paſſiōis ꝑ qđ incitemur ad charitatē. Quar
to ſcribit in hoc templo coꝛdis ſpūale alpha
betū ſiue ſpūalis ſcriptura. Hec aūt ſcriptu
ra q̄ ibi ſcribit̄ triplex eſt.ſ.dictamina faciē-
doꝝ:teſtimonia diuinoꝝ bñficioꝝ:accuſa
tio ꝓpꝛioꝝ delictoꝝ. De his tribus. Roma.
ij. Cū em̄ gētes q̄ legē nō habēt naturaliter
ea q̄ legis ſunt eiuſmodi legē nō habētes:ip
ſi ſibi ſunt lex qui oſtendunt opus legis ſcri
ptum in coꝛdibus ſuis. Ecce pꝛimū teſtimo-
niū reddente illis ꝯſciētia ipoꝝ. Ecce ſcđm
Et inter ſe inuicē cogitationū accuſantium
vel etiā defendētiū. Ecce tertiū. Quinto dñr
pingi cruces.i.aſſumi penitētie auſteritates
qui quidē debēt inungi ⁊ igne illuſtrari:quia
non ſolum ferēde ſunt patienter ſʒ etiā libē
ter:qđ ſignificat̄ ꝑ vnctionē:⁊ ardēter qđ ſi-
gnificat̄ ꝑ ignē vñ Berñ. Qui moꝛat̄ ī timo
re crucē xpi poꝛtat patienter.q̄ ꝓficit in ſpe
poꝛtat libēter:ſed q̄ conſumat̄ in charitate
amplectitur iam ardēter. Itē multi vident
cruces noſtras ſʒ nō vidēt vnctiōes noſtras
Qui ergo in ſe hec habebit vere templū ad
honoꝛē dei dedicatū erit:dignus plane in q̄
xp̄s habitet per gratiā vt tandē in eo habita
re dignetur per gloꝛiam:quod ipſe nobis ꝓ-
ſtare dignetur qui viuit ⁊ regnat deus ꝑ oīa
ſecula ſeculoꝛum amen

¶ Explicit legenda aurea ſiue lombardica
hyſtoꝛia iacobi de voꝛagine oꝛdinis p̄dicato
rum epiſcopi ianuenſis.

¶ Sequuntur quedam legende a quibuſdā
alijs ſuperaddite. Et pꝛimo de decem mili-
bus martyꝛum. clxxviij.

PAſſio ⁊ memoꝛia decē
milium martyꝛū veneraꝛ ⁊ colit̄
x.kaleñ.iulij.qui omnes vna die
ꝓ xp̄i noīe paſſi ſunt ſub adria-
no imperatoꝛe alijſq꜄ ſex regibus qui ei ve-
nerunt in adiutoꝛium. Hi ſancti martyꝛes
dum ab imperatoꝛe ad ſacrificādum idolis
cōpellerent̄ dixerunt. Sacrificiū viuū ⁊ im
maculatū offerim⁹ noſmetipſos dño noſtro
ieſu xp̄o:qui ꝓ humano genere naſci digna
tus eſt:⁊ deſcendere de celis multis malis
affligi:⁊ ad vltimū voluit etiā ꝓ nobis cruci
figi:quē tu miſer ignoꝛas. Tūc iratus impe
ratoꝛ iuſſit eos diu toꝛqueri ⁊ ad vltimū cru
cifigi. Et oīa toꝛmēta q̄ paſſus eſt dñs no-
ſter iheſus xp̄us foꝛti aīo ⁊ fide firmiſſima
ꝓ domino ſuſtinuerūt. Locus igitur vbi paſſi
ſunt beati martyꝛes mons eſt magnus ⁊ vo
catur ararat:⁊ diſtat ab alexandria ciuitate
quingentis quaſi ſtadijs. A q̄bus autē paſſi
ſunt fuerūt exercit⁹ regū q̄ illi venerāt in ad
iutoꝛiū triginta milia. Hoꝛa vero ſexta illi⁹
diei:terremot⁹ fact⁹ eſt magn⁹: petre ſciſſe
ſunt ſol obſcurat⁹ eſt:⁊ oīa ſigna q̄ in paſſio
ne dñi viſa fuerūt etiaʒ ibi viſa ſunt:tūc ſan
cti martyꝛes fundētes oꝛōneʒ ad dñm dixe
runt. Dñe deus memento noſtri in hoc pati
bulo crucis:⁊ ſuſcipe petitionē noſtrā et ea
que a te expoſcimus nobis cōcedere digne-
ris:vt quicūq꜄ memoꝛiaʒ noſtri coꝛde ⁊ oꝛe
cū ieiunio ⁊ deuotiōe celebꝛauerint mereāt̄
a te aſſeq̄ fructuoſaʒ mercedē tribuēdo eis
ſanitatē coꝛpoꝛuʒ medicamen aīe ⁊ in domi
bus eoꝝ intus ⁊ foꝛis honoꝝ oīum vberta
tem concede. Et ſi in pꝛelio fuerint:non eis
nocere pꝛeualeant inimici viſibiles ⁊ inuiſi-
biles:te pꝛo eis pugnāte:ſed ſicut placet tibi
armis tuis eos pꝛotege Dieſq꜄ vnus ieiunij
noſtre paſſionis vnū penitentialē annū com
pl[e]eat obſeruātibus ſe deuoto coꝛde. Et h[o]
dñatoꝛ dñe a te poſcimus:diſſipa oēm occu
pationē ⁊ omnem immundū ſpiritū oēmq꜄
infirmitatē eoꝝ expelle:q꞉ glorioſum et.

laudabile eſt nomē tuū ꝑ oīa ſecula ſeculoꝝ
Et reſpōdētibus oībus amen facta eſt vox
de celo dicēs. Que petiſtis dilectiſſimi mei
ſcitote vos impetraſſe. Gaudete ergo ⁊ letami
ni:q꞉ oꝛationes veſtre coꝛā xp̄o ⁊ immoꝛta-
li rege veraciter ſunt exaudite Et his dictis
in confeſſione emiſerāt ſpūm veraciter per
cepturi pꝛemia regni celoꝝ. Amen.
¶ Dñica in ramiſpalmarū. clxxix. A

HOdie ſācta mater ec
cleſia duas ꝓceſſiones ſolemni
ter recolit Pꝛima fuit qua iu-
dei a mōte oliueti vſq꜄ in hieru
ſalem cū ramis palmarū ⁊ oliuarū ⁊ cū ma-
gnis canticis ipſum aſſociauerunt. Et iſta
ꝓceſſio fuit magne reuerētie ⁊ honoꝛis. Et
hanc repñtat eccleſia in hodierno euāgelio.
Secūda ꝓceſſio fuit qua iudei xp̄m a hieru
ſalem in montē caluarie cauſa magnis op-
pꝛobꝛijs ⁊ irriſionibus deduxerūt:⁊ iſta fuit
ignominie magne ⁊ doloꝛis:⁊ hanc repñtat
eccleſia in euāgelio paſſiōis hodierno. Cir-
ca pꝛimā ꝓceſſionem quattuoꝛ ſunt vidēda
Pꝛimo a quib⁹ iſta ꝓceſſio ſit facta:q꞉ non
eſt facta a magnis aut diuitib⁹ ſʒ a pueris ⁊
pauperib⁹. Uñ dr̄ ī euāgelio hodierno. Plu
rima aūt turba ſtrauerūt veſtimenta in via
Quādo em̄ pueri ⁊ pauperes xp̄ʒ ꝓceſſiona
liter deducebāt pharíſei ⁊ pꝛīcipes xp̄i moꝛ
tē tractabāt. Simplices ei ⁊ pauꝑes xp̄o ad
herebāt:vñ xp̄s de oībus diuitib⁹ vnū ſoluʒ
ſcʒ zacheū habuit amicū. vñ luce.xix. xp̄s de
oībus potētib⁹ vnū ſolū.ſ.cēturionē habuit
vñ math.viij. De oīb⁹ ſapiētib⁹ vnū ſolū.ſ.ni
chodemū habuit. Ioh.iij. vñ.i. coꝛith.i. vide
te vocationē veſtrā frēs q꞉ nō multi ſapien-
tes ſʒ carnē:nō multi potētes:nō multi no
biles:ſed qui ſtulti ſunt mundi elegit dñs vt
cōfundat ſapiētes. Secūdo videndū eſt q̄re
triſtis vadens ad moꝛtē tantū honoꝛē reci-
pere voluit cū alias honoꝛes ⁊ regnū reſpu
it:vt dicit̄ Iohā.vi. Hic dicendū q꞉ xp̄s hoc
ideo fecit:q꞉ ille qui conſtitutus eſt honoꝛi-
bus magnis debet habere moꝛtis memoꝛi
am vt nō ſuperbiat. Si aūt quis habet ma-
gnas diuitias cogitet q꞉ vadit ad moꝛtē ⁊ q꞉
de oībus ſuis diuitijs nihil niſi vile ſudariuʒ
ſecuʒ poꝛtabit. vñ dicebat Iob.xvij. Qui fui
magnus ſaccū cōſui ſuꝑ cutē meā ⁊ operui ci
nere carnē meā. Itē eiuſdē.i. Nudus egreſ-
ſus ſum de vtero mr̄is mee nudus reuertar
illuc. Si q̄s eſt in magnis honoꝛib⁹ cōſtitut⁹
cogitet q꞉ vadit ad moꝛteʒ vbi ſi erat in gra-
du ſupꝛemo ponet̄ in loco infimo q꞉ ſub ter-
ra. Si ſuꝑ alios aſcēderit dominādo ſerpen
tes ⁊ beſtie ſuꝑ foueā ei⁹ aſcēdēt cōculcando
eū. iō eccl'iaſtici.x. dicit̄. Cū moꝛit̄ hō heredi
tabit ſerpētes beſtias ⁊ vermes. Itē cū aliq̄s
nutrit coꝛp⁹ ſuū diuerſis delitijs diuerſis co
loꝛibus ipʒ oꝛnādo:voluptates carnis exer-
cendo cogitet:q꞉ vadit ad moꝛtē vbi vermes
coꝛp⁹ ſuū delicate nutritū comedēt ⁊ lacera
būt iob.xxvij. Uiſcera ei⁹ plena ſunt adipe:⁊
medullis oſſa illi⁹ plena irrigant̄ ⁊ tñ in pul-
uere doꝛmiēt ⁊ vermes operiēt eos Aug. de
ſancto victo. in li. de clauſtro aīe ſic ait. Cur
carnē tuā ꝑcioſis reb⁹ īpiguas:quā poſt pau
cos dies vermes comeſturi ſunt ī ſepulchꝛo ⁊
aīaʒ tuā ꝑcioſis opib⁹ nō adoꝛnas q̄ deo ⁊ an
gelis ei⁹ ꝑſeruāda eſt in iudicio. Cur animā
tuā vilepēdis ⁊ ei carnē ꝑponis ancillā dñari
et dñam ancillari magna abuſio eſt. Tertio
videndū eſt:q꞉ xp̄s tāto honoꝛe ſibi impēſo
voluit lachꝛymas emittere. Dicit̄ em̄ Luce.
xix. Xp̄s cū veniſſet ihieruſalem cū tanto ho
noꝛe fleuit ſuper eaʒ. In hoc ipſe voluit oſtē
dere q꞉ gaudia ⁊ honoꝛes hui⁹ ſeculi lachꝛy
mis ⁊ doloꝛibus ſunt ꝑmixta. In celo oīa
ſunt pura. In mūdo oīa mixta ſunt fetulen-
ta. vñ Aug. ī li. de trini. ī ꝑſōa xp̄i dicit. Quid
eſt illud ero illoꝝ de⁹:niſi ero oīa q̄cūq꜄ deſi
derant̄.ſ. vita ſal⁹: vict⁹ copia: gl'ia: honoꝛ. ⁊
pax Iſta in celo oīa ſunt pura ī mūdo mixta
in inferno fetulenta. Uideam⁹ ꝑ oꝛdinē: vi-
ta in celo eſt pura: q꞉ ibi eſt ſine timoꝛe ꝓut
eſt in mundo eſt mixta: quia ibi eſt vita cum
moꝛte. ꝓut eſt in inferno fetulenta ⁊ coꝛ-
rupta: quia ibi eſt moꝛs ſine vita. Salus ꝓ-
ut eſt in celo eſt pura: quia ibi eſt ſalus ſine
egritudine: ꝓut eſt in mundo eſt mixta: q꞉
ibi eſt ſalus et egritudo: ꝓut eſt in inferno
fetulenta ⁊ coꝛrupta q꞉ ibi eſt ſola egritudo
ſine ſanitate. Uictus, id eſt ſocietas ꝓut

in celo eſt pura: quia ibi eſt ſocietas ſine
eſurie. put eſt in mũdo eſt mixta: qꝛ ibi eſt ſa
cietas ⁊ eſuries: put eſt in inferno eſt fetulẽ
ta ⁊ corrupta: qꝛ ibi eſt ſumma eſuries ſine
ſacietate. Copia .i. diuitie put ſunt in celo
ſunt pure: qꝛ ibi ſunt diuitie ſine paupertate p
ut ſunt in mũdo ſunt mixte: qꝛ ibi ſunt diui
tie ⁊ paupertas: put ſunt in inferno ſunt fetu
lente ⁊ corrupte: qꝛ ibi eſt ſumma paupertas
ſine diuitijs. Gl'ia .i. pulchritudo put eſt i ce
lo eſt pulchra: qꝛ ibi ẽ pulchritudo ſine defor
mitate: put eſt in mũdo eſt mixta: qꝛ ibi eſt
pulchritudo cũ deformitate: put eſt in ifer
no eſt fetulẽta ⁊ corrupta: qꝛ ibi eſt deformi
tas ſine pulchritudine. Honor put eſt in ce
lo eſt purus: qꝛ ibi honor ſine indignitate: ſ3
put eſt in mũdo eſt mixt' qꝛ ibi eſt honor cũ
indignitate: put eſt in inferno eſt fetulẽtus
⁊ corruptus qꝛ ibi eſt dedecus ſine honore.
Pax put eſt in celo eſt pura: quia eſt pax ſi
ne perturbatione: put eſt in mũdo eſt mixta:
quia ibi eſt pax cũ perturbatione. put eſt in in
ferno eſt fetulẽta ⁊ corrupta: qꝛ ibi ẽ ↄtinua
perturbatio ſine pace: oĩa bona put ſunt in ce
lo ſunt puriſſima qꝛ ibi ſũt oĩa bona ſine ma
lo: ſ3 vt ſunt in mũdo ſunt mixta: qꝛ ibi ſunt
multa bona pmixta malis: put vero ſunt in
inferno ſunt fetulẽta ⁊ corrupta: qꝛ ibi ſunt
oĩa mala ſine cõmixtiõe alicuius boni. Iſta
oĩa dicit pph'a dauid. Calix in manu dñi vi
ni meri plenus mixto: ⁊ inclinauit ex hoc in
hoc. verũtamẽ fex eius nõ eſt exanimata bi
bent ex eo oẽs peccatores terre. Ex his ver
bis habet͛ ꝙ deus h3 tres calices vn' eſt ple
nus vino mero. In iſto bibũt omẽs in celo.
Iſte enĩ calix plenus eſt vita: ſanitate copia
diuitijs: honore ⁊c. Alius calix eſt plenus ex
mixto ⁊ de illo bibũt hoĩes in mũdo: qꝛ calix
iſte plenus eſt ſanitate cũ egritudine. ſacie
tate cũ eſurie diuitijs cũ paupertate ⁊c. Terti'
calix eſt plenus fece ⁊ de iſto bibũt dãnati in
inferno: ⁊ iſte eſt plenus egritudine: morte:
paupertate: deformitate ⁊ oĩbus alijs. Quar
to videndũ eſt quare xp̃us noluit ſedere ſup
equũ ſ3 ſup aſinã: hoc ideo fecit: qꝛ nõ ſedet
in cordibus ſuperborũ ſed humiliũ ⁊ mãſue
torum. Criſto. Nõ ſedit xp̃s in curru aureo

purpura fulgẽs nec aſcẽdit ſup feruidũ equũ
diſcordie amatorẽ: ſed ſup aſinã trãquillita
tis ⁊ pacis amicã. Per equũ ſupbos: p aſinã
humilis deſignat. Nã equus ſi tangit recal
citrat. Aſin' vero in mãſuetudie morat͛. Si
ſuperbi rep̃hẽdũtur impaciẽter audiũt: que
dam aĩalia ſunt que nõ pmittũt ſe tangi vel
quia arrogãtia ſunt ſicut leo: vel qꝛ nimis ſil
ueſtria domeſticari nõ pñt ſicut lupus vel qꝛ
ſunt pungitiua ſicut ericius Sic ſilr ſũt tria
genera hoĩm qui nolũt reprehendi. Primi
ſunt ſuperbi: de qbus pph'a dicit. Tãge mõ
tes .i. ſupborũ mẽtes ⁊ fumigabũt p impati
entiam ⁊c. Et eccle. xiij. Diues iniuſte egit ⁊
fremebit: pauper autẽ leſus tacebit. Alij ſũt
in malis indurati qui ad inſtar lupi non poſ
ſunt domeſticari nec ad bonũ induci. De q
bus eccleſi. i. Difficiles tales corriguntur q
nolũt corripi. Ideo eccle. xxxiij. Peſtifer hõ
vitabit correctionẽ. Tertij ſunt hoĩes aſtuti
qui ſi tangunt͛ .i. corripiant͛ ſicut ericius ſta
tim excuſationib' multis ſe abſcõdũt. Pro
uerbio. xxxvij. Qui abſcõdũt ſcelera ſua nõ
dirigent͛. q aũt confeſſus fuerit viuet ⁊ non
morie͛t. Circa ſecũdam pceſſionẽ notanda
ſunt duo. Primũ ꝙ in iſta proceſſione fue
runt varietates pſonarũ. Quidã enĩ fuerũt
boni. quidã fuerũt facti mali ⁊ nũq̃ recupe
rauerũt bonitatẽ ſicut iudas Quidã boni p
perſeuerauerũt ſicut beata virgo maria. Alij
vo boni ⁊ poſtea mali: poſtea tñ ſuã recupa
uerũt bonitatẽ ſicut ap'li q fidẽ in paſſiõe p
diderũt: ſ3 in reſurrectõe recupauerũt. Ma
lorũ due ſunt differẽtie. Quidã ei fuerũt ma
li q poſtea facti ſũt boni: ſicut latro a dextri
ſ q longin'. Alij fuerẽt mali q ſp in ma
pẽdens ⁊ lõgin'. Alij fuerẽt mali q ſp in ma
licia pſeuerauerũt: ſicut latro a ſiniſtris ⁊ iu
dei q crucifixerũt. Ab iſta pceſſiõe quidã fu
gerũt corpore ⁊ mẽte ſicut ap'li qui fugerunt
corporaliter ⁊ fidẽ pdiderũt. Itẽ alij fugerũt
nõ corpe ſ3 corde ſicut maria magdalena et
cetere mulieres que iuxta crucẽ corpaliter
ſteterũt ſed tñ fidem amiſerũt. Alij fugerũt
corpe ſ3 nõ corde ſicut credit͛ de iacobo fra
tre domini. De quo hiero. i lib. de viris illu
ſtri. ꝙ i paſſiõe votũ vouit nõ ſe comeſturꝫ do
nec videret xp̃m reſurgentem. Alij ſunt qui

nec corde nec corpe fugerũt ſicut vgo btã q
iuxta crucẽ ſtetit ⁊ fidẽ integraliter ſuauit.
Scdm ꝙ in iſta proceſſiõe oſtendit͛ eſt ma
gna in iudeis voluptatis multiplicitas. In
prima enĩ pceſſiõe iudei fecerũt xp̃o ſex ma
gnos honores. In ſcda vice ſex magna vitu
peria. In prima cũ magna ipſum reuerẽtia
ſup aſellum poſuerũt ⁊ in via veſtimẽta ſtra
uerunt. In ſcda cũ magna ignomia ipſum i
patibulo ſuſpenderũt: ⁊ eũ ſuis veſtibus ſpo
liauerunt. In pria ramos palmaꝝ ⁊ oliuarũ
ſibi portauerũt. In ſecunda ſpinas acutiſſi
mas capiti ſuo affixerũt. In pma regẽ eũ ap
pellauerũt. In ſecũda ipm negauerũt. In p
ma appellauerũt eum ſaluatorem dicentes
oſanna id eſt ſalua obſecro. In ſcda negaue
runt ipm ſaluatorẽ dicẽtes. ſaluos alios fe
cit ſe ſaluũ facere nõ põt. in prima dixerunt
eũ benedictũ in noĩe dñi. In ſcda maledictũ
⁊ malefactorẽ eſſe: ⁊ crucis patibulo eũ figẽ
do dicẽtes. Tolle tolle crucifige ⁊c.

¶ De cena dñi. clxx A

CEna facta eſt cum dya
bolus miſiſſet in cor vt traderet
eũ iudas ſcarioth ſurrexit a cena
et poſuit veſtimẽta ſua. ioh. xiij
Videm' enĩ ꝙ qñ amici ſeparant͛ ab inuicẽ.
ſolent pmo inuicẽ epulari. Sic ſciẽs xp̃s ꝙ
cito a ſuis ap'lis ſepari deberet pus cũ ipis
cenare voluit. Unde luce. xxij. Deſiderio deſi
deraui hoc paſcha manducare vob. anteq̃
pa. In hac ergo cena xp̃s aſſumpſit pſonã
amici pſonã ſerui. pſonã epi. Perſonã ſiqui
dẽ amici accepit i hoc ꝙ tã familiariter co
medit. In hac cena comedit agnũ paſchalẽ
Et qualiter debeat comedi habetur Exod.
xij. Nõ comedetis ex eo crudũ quid nec co
ctũ aq̃ ſ3 tñ aſſum igni. Hic aliqua phibet͛
ſc3 vt nõ comedat͛ crud' nec aq̃ coct' ⁊ ꝙ ſit
igne aſſat'. Caro ei cruda nõ eſt igne cocta
Caro vo elixa l3 ſic cocta nõ tñ eſt adeo ſa
pida. Illi ergo comedũt crudũ q habent cor
crudũ .i. nõ coctũ igne moris Illi comedunt
elixũ q nõ hñt in corde saporẽ deuotõis. Illi
comedũt aſſatũ igne q hñt cor coctum igne
amoris ⁊ ſapidũ. Scdo d3 comedi ei' caput

cũ pedib' ⁊ iteſtinis. Caput iſti' agni eſt ei'
diuinitas. Un̄ .i. Corinth. ij. Caput ei' deus
pes ei' hũanitas q eſt infirma in natura: in
teſtina ſunt ei' aĩa. oĩa iſta debem' comede
re. Fuerũt qdã heretici q dixerũt xp̃m nõ eẽ
verũ deum iſti caput non comedebãt. alij di
xerũt eũ nõ eſſe verũ hoiem nec hẽre veraꝫ
carnẽ ſ3 fantaſticã iſti pedes nõ comedebãt
Alij dicebãt eũ nõ habuiſſe aĩam rõnalẽ ſed
loco aĩe ſolũ diuinitatẽ iſti inſtina nõ come
debãt. Nos ergo fideles caput ⁊ pedes cuꝫ
iteſtinis comedam': vt de ei' diuinitate aĩa
⁊ carne fideliter ſentiam'. Tertio d3 come
di cũ lactucis aggreſtib' .i. cũ amaritudine
dolẽdo de pctis oĩbus. Notandum ꝙ qdaꝫ
ſunt q comedũt iſtas lactucas itegras: qdaꝫ
cõtritas: quidã ſuccum ipſarũ. Sũt enĩ qui
dam qui habent de ſuis peccatis ſuperfi
cialem dolorem q attritio põt dici: iſti ſumũt
iſtas lactucas integras. Talis attritio non
iuſtificat peccatorẽ plene Hiere. v. Percuſ
ſiſti eos ⁊ doluerũt: attriuiſti eos ⁊ nõ renue
bant accipere diſciplinã Alij ſunt maioris p
fectiõis q ſc3 nõ ſolũ pctã ↄterũt: ſ3 etiã la
chrimas emittũt iſti ſumũt agnũ cũ ſucco la
chrymaꝝ .i. cũ abũdãtia lachrimaꝝ. Greg.
in moral. Carnes cũ lactucis agreſtib' ſunt
edende: vt cũ corpus redemptoris accipim'
nos p pctis nr̃is in fletib' affligam' quare
ipa amaritudo pnie abſtergit a mẽtis ſtoma
cho pũerſe humorẽ viciorũ. Quarto d3 co
medi cũ panib' azimis .i. cũ panibus nõ fer
mentatis. panes comedit cum fermẽto ſm
Greg. q bona ſua cũ corruptiõe vane glie fa
cit qb' dñs dicit. ſacrificate de fermẽto lau
dem. De fermẽto nãq3 immolat q deo de ra
pina parat. S3 ille ſine fermẽto comedit q
ſe a mala ſocietate cuſtodit .i. corinth. v. Mo
dicũ fermẽtũ totã maſſã corrũpit. Scdo xp̃s
aſſũpſit pſonã ſui i eo ꝙ pedes ſuoꝝ diſcipu
loꝝ lauit. Lauit aũt pedes corpales ⁊ ſpũa
les. Prio lauit corpales in exẽplũ ⁊ documẽ
tum. in exemplũ quidẽ hũilitatis vt ipe dicit
Exẽplũ dedi vobis: vt vos ita faciat͛. Iſtaꝫ
tñ hũilitatẽ petr' abhorruit dicẽs. Nõ laua
bis mihi pedes ineternũ Cui r̃ndit xp̃s. Si
nõ lauero te nõ habebis pte mecũ Tũc petr'

amore ⁊ amore percuſſus obtulit lauandos
pedes manus ⁊ caput. Sed xp̄s corripuit eū
aſſerēs ꝙ non indigebat lotione capitis nec
manuū: ſed tm̄ pedū. per caput intelligitur
intentio: ꝑ manus operatio: per pedes affe-
ctio. Duo prima ſcꝫ intentio ⁊ opatio in pe-
tro mūda erāt: ⁊ ideo lotiōe capitis ⁊ manu-
um nō indigebat. habebat autem intētionē
in oībus bonā: opationē mundā. Scd̄o la-
uit pedes in documētū ad oſtendendū ꝙ pre
lati debēt lauare ſubditos. Tūc aūt nō bene
lauaẜ: aut qꝛ man⁹ eſt iniqua: aut qꝛ aq̄ ē tur-
bida ⁊ imūda. Eccle. xxxiiij. Ab imūdo q̇s mū
dabiẜ Gregorius prius oportet te mundari
ſi alium vis mundare: ſapientem prius fieri
et ſic alios facere ſapientes: lumen fieri et
ſic alios illuminare. Accedere ad deum et
ſic alios adducere: ſanctificari ⁊ ſic alios ſan
ctificare. Item manus habere rectas ⁊ ſic eſ
ſe recti cōſilij: vtputa rectū dare cōſiliū. Se-
cunda qn̄ aqua eſt munda: aqua imunda eſt
amor mundi Hiere. ij. Quid tibi in via egy-
pti: vt bibas aquā turbidam. Talis em̄ aqua
nō lauat: ſed coinquinat. Auguſti. Quiſquis
eſt in mūdo ad te venit qui facit mundū: vt
eripiat te de mūdo: qꝛ ſi aliqua delectatio te
delectat in mūdo ſemꝑ vis eſſe immūdus ſi
tm̄ aliqua neceſſitas te retinet mūdus. ſ. de⁹
habitat in te qui mūdat mundos ⁊ eris mū-
dus. Tertio quādo ipſa macula pedū ex ni
mia frequētatione efficiẜ nimis tenax ⁊ inue
terata. Eccle. xxxiiij. Qui baptizatur a mor-
tuo. i. qui lauatur a mortali peccato ⁊ iterū
tangit mortuū quid ꝓfuit lauatio eius. Vñ
ij. petri. ij. Fctā ſunt poſteriora deteriora pri
oribus. Conuenit illis illud. Canis reuer-
ſus eſt ad vomitū ſuū: ⁊ ſus lota iterū in vo-
lutatiōe luti. Tertio lauit pedes ſpirituali-
ter aqua ſui ſanguinis. De quo diciẜ Apoca.
ij. Lauauerunt ſtolas ſuas: in ſanguine agni
dealbauerūt eas. Ex quo magꝭ ſanguis xp̄i
dealbare dicitur: videẜ ꝙ hꝫ virtutē lactis ⁊
nō ſanguinis. Lac em̄ eſt ſanguis in vberib⁹
excoct⁹. Sanguis aūt xp̄i fuit excoct⁹ in cor
pore ſuo ⁊ in corde noſtro. in corpe ſuo fuit
excoctus igne amoris ſui qui tam vehemen
ter in corpore ſuo ebulliuit: qꝛ apto latere cū
impetu emanauit. in corde autem nr̄o ſunt
duo vbera. ſ. intellectus ⁊ affectus. Diciẜ aūt
excoqui in vbere intellectus ꝑ meditationē
⁊ vbere affectus per deuotionē ⁊ ſic ſanguis
xp̄i in ſuo corpe ⁊ in noſtro corde ꝑ meditati
onem ⁊ affectionē vertiẜ in albedinē: ⁊ aīas
nr̄as dealbat ⁊ mundat Apoc. i. Lauit nos a
peccatis nr̄is in ſanguine ſuo. Tertio acce-
pit xp̄s perſonam epiſcopi qn̄. ſ. panē ⁊ vinū
in corpus ſuū trāſmutauit ⁊ apoſtolis ptātē
cōficiendi dedit. Et iſta eſt maior poteſtas
que vnq̄ hōi data fuit. Eſt em̄ poteſtas dei
magna facere aliq̇d de aliquo ſicut qn̄ fecit
hominē de terra ⁊ euam de coſta ade. Eſt ⁊
alia poteſtas dei maior ſicut de nihilo aliq̇d
facere ſicut fecit celū ⁊ terram. Eſt et tertia
maxima ſicut de creatura creatorem. Iſtam
poteſtatē non dedit angelis: ſed ſolis ſacer
dotibus: quia diuina virtute corp⁹ ⁊ ſangui-
nem in ſpecie panis ⁊ vini conuertunt. Vn-
de euſebius. Inuiſibilis ſacerdos. i. xp̄s per
miniſtros ſuos viſibiles creaturas ī corpus
⁊ ſanguinem ſuum ſacrata ptāte ꝯuertit ver
bo ſuo. ſ. illo hoc eſt em̄ cor. ⁊c. Unde non dꝫ
aliquis attendere ad viſum ſuū: qꝛ viſus pu-
taret ſe videre colorem panis: nec ad guſtū
quia putaret ſe ſentire guſtū panis: nec ad
olfactum quia putaret ſe ſentire odorem pa
nis ⁊ vini: ſed attribuere debet ad auditū: qꝛ
cum audit cōſecrationis verba ita eſt omni
no ſicut audit: hoc eſt em̄ cor. ⁊c. q̇d ſignifica
tum eſt Gene. xxvij. in yſaac: qui cū benedixiſ
ſet iacob fuit deceptus ei⁹ viſus: qꝛ oculi ſui
caligauerūt ⁊ ipm̄ nō agnouit. Fuit decept⁹
olfactus: qꝛ credidit ſe ſentire odorē veſtimē
torū eſau. Fuit etiā deceptus guſtus: qꝛ cre-
didit ſe comedere de venatiōe eſau ⁊ come-
dit de venatōe iacob. Fuit ⁊ decept⁹ in tactu
qꝛ putabat ſe tangere manus eſau ⁊ tange-
bat manus iacob. Sed audit⁹ qui vocē iacob
audiuit nō fuit decept⁹ immo dixit. Uox q̇dē
iacob eſt. Sic etiā in iſto ſacramēto oēs alij
ſenſus decipiuntur p̄ter auditū: ⁊ ideo oēs fi
deles qui audiūt v̄ba ꝯſecratiōis firmiter ⁊
veraciter credere debēt ꝙ corpus xp̄i eſt ſan
guis eius.

¶ De ſancto ludouico rege francorum.

Ludouicus diciẜ quaſi
lucē donās ſeu lucis dator. In
terpretatur etiam q̄tum adulti-
ma nois partē cuſtos. Leos etiā
grece dicitur cuſtos latine Fuit em̄ ſeuerus
cuſtos verbi dei: vt ex eius geſtis demōſtra
tur. Fuit etiam peruigil cuſtos exercit⁹ ſui
in terra ⁊ mari ac etiā in ipſo ꝯflictu certa-
minis. Unde de eo in eccl'ia cātatur. Ludo-
uicus ex noīe lucis dator exprimiẜ: ⁊ cuſtos
in certamine preſentis vite ponitur.

Beat⁹ ludouic⁹ quondā
rex frācoꝝ illuſtris patrē habuit
xp̄ianiſſimū regē noīe ludouicū
hic de albigeſio ⁊ cōmitatu tho-
loſana hereticos debellauit ⁊ hereſes extir
pauit. Et dū reuerteretẜ in franciā migrauit
ad xp̄m. Puer igitur ſcē indolis p̄ſe ſtrēnuiſ
ſimo ſic orbatus ſub tutela matris videlicet
blanche regine quōdā regis caſtelle filie re
manſit. Quē ipſa tenerrime diligēs ſub cu-
ſtodia ſp̄ālis magiſtri ⁊ ꝯſilio religioſoꝝ ma
xime ordinis fratꝝ p̄dicatorū ⁊ minoꝝ ī mo
ribus ⁊ ſciētia lr̄aꝝ tradidit imbuēdū. At ip-
ſe velut alter ſalomō puer igenioſus ⁊ bonā
ſortib⁹ aīam ſuꝑ coetaneos ſuos ꝓfecit val
de laudabiliter in vtriſq̄. Cui⁹ ſcitati ꝯgau
dens pia mater pluries dicebat eidē. Plus
vellē fili chariſſime te mortē incurrere tpa-
lem q̄ ꝑ aliquod peccatū mortale te tuū of-
fendere creatorē q̇d verbū deuot⁹ fili⁹ ī aīo
ſic firmauit ꝙ diuina comitāte gr̄a a vicijs
abſtinēs ad culmē virtutū ꝑueniſſe ab oīb⁹
ſentireẜ. De hinc diuina ꝓuidētia ne tā nobi
le regnū regali ſucceſſione careret vxorē dux
xit: de qua ſuſceptā ſobolē venerosā vir ſan
ctus ſummope ſtuduit educare docens eos
ſuꝑ oīa timere deū ⁊ ab oī pctō iugiter abſti
nere. Serta q̄ꝫ de roſis ſeu alios capellos
eos portare ſextꝭ ferijs ꝓhibebat ꝓpter co
ronam ſpineā tali die impoſitā capiti ſalua-
toris. Ipſe vero exemplo ap̄li corp⁹ ſuū ca-
ſtigās ⁊ ī ſeruitutē redigēs caſtigatiōe mul
tiplici ſuo ſpūi ſpiritute cogebat: multo tpe ci
liciū ad carnē applicās. Ieiunabat q̄ꝫ oī tpe
ſextis ferijs: ⁊ marie in aduētu ⁊ quadrage
ſima in q̇b⁹ a piſcib⁹ ⁊ fructib⁹ abſtinebat la-
borib⁹ vigilijs orōnib⁹ ⁊ alijs ſecretis abſti-
nētijs ⁊ diſciplinis iugiter ſe affligēs. Quo-
libet etiā ſabbato cōſueuerat in loco ſecre-
tiſſimo quorūdā pauperū ꝓprijs manibus
abluere pedes ⁊ deide tergere ac humiliter
oſculari illr ⁊ ī man⁹ cuilibꝫ certā ſummā pe
cunie tribuēdo. Pluries etiā. cxx. paupibus
q̇ in curia ſua oī die reficiebātur abūde ⁊ in
vigilijs ſo lēnib⁹ ac q̇buſdā certis dieb⁹ ꝑ an
nū. cc. paupib⁹ anq̄ ipe comederet manu ꝓ-
pria fercula miſtrauit. Semꝑ eſt in prādio ⁊
cena ꝓpe ſe tres ſenes paupes recūbentes
habebat q̇b⁹ de cibis ſibi appoſitis charita
tiue miſtrabat xp̄m pauperē in ſuis paupib⁹
venerādo: de quoꝝ reliquijs comedere non
horrebat. Scarleto etiā ſeu bruneto aut vi-
ridi vel alia veſte pōpoſa vti nolebat nec pel
libus varijs aut nimiū ſumptuoſis maxime
poſtq̄ de partib⁹ trāſmarinis rediit p̄ma vi
ce Dilatationē vo fidei ardēti dſiderio cupie
bat. Vñ tāq̄ ver⁹ amator fidei ⁊ zelator tres
fratres ſuos cōmilitones ac maiores regni
barōes ⁊ milites ſecū ducēs cū exercitu ma
ximo applicuit ī egyptū vbi multa ī ſe ⁊ ſuis
mala ꝑpeſſus de hinc ab hoſtib⁹ capt⁹ ac car
ceri mācipat⁹ modico tādē p̄cio ꝙ mirabile
eſt redēptus fuit ⁊ liberat⁹. Educt⁹ itaq̄ꝫ de
carcere ꝑ q̇nq̄ꝫ ānos ī cicilia remāſit multoſ
ſarracenos ad fidē ꝯuertēs ac captiuos xp̄i
anos redimens quorū corpa plerūq̄ꝫ ꝓprijs
manib⁹ ſepeliebat. Ubi q̄ta ꝓ fide xp̄i ī hac
ꝑegrinatiōe ac etiā in alia qua ſcd̄o trāſfre-
tauit ſuſtinuit niſi q̇ affuit aut maiora volu
mina īſpexit nemo ſufficiēter mēte ꝯpēdit.
Que qꝛ in hyſtoriali circa finē ſatis diffuſe
narrat vincētius vbi non de auditis relatu
ſꝫ ſuo tpe geſtis finē facit breuitatis gratia
dimittitur. Poſtmodū vo audita morte re
gine matris ſue baronū ſuorū cōſilio redire
in franciā acq̇euit. Et dū eſſet ī mari nauis
ipm̄ deferēs hiia ipulſiōe ad rupē tā fortiẜ
eſt colliſa ꝙ a nautis ⁊ alijs ꝑitura crederetẜ
Tanta igitur cōcuſſiōe ꝑterriti ſacerdotes
clerici ⁊ alij ſcm̄ regē inuenerūt orantē corā
ſacro corpe ieſu xp̄i. ⁊ fuit eorū oīm firma fi
des ꝙ eius meritis ⁊ precib⁹ eos omp̄s de⁹

...is periculo liberaſſet Reuerſus itaqꝫ
in francia cū ineffabili gaudio ab oībus eſt
receptus. Ac extunc de virtute in virtutē p̄-
ficiſcens ad oīmodā vite pfectionē puenit.
Tunc ēm̄ cepit fundare hoſpitales domos
pauperū religioſoꝝ: edificare monaſteria:
clauſtra: dormitoria: eccl'ias: loca: ⁊ alia edi
ficia oportūa. Cecis ⁊ beguignis filiab' dei
fere in omni ciuitate regni cū certis elemo-
ſynis de locis ⁊ domib' ſibi cōpetentib' pui
di. Plura etiā monaſteria diuerſoꝝ ordinū
ab ipſo fundata ex toto magnis dotauit red
ditibus. Inter q̄ abbatiā regalis mōtis ci-
ſtercienſis ordinis magnifice fundauit ⁊ do
tauit In qua ſemel qḋ mirabile eſt dictu cui
dā monacho leproſo in quodā predio flexis
genib' cibū ⁊ potū in os eius imittēdo hūi-
liter miniſtrauit abbate ⁊ q̄ aderāt in lachry
mis prorūpentibus ac pre horrore vix videre
valētibus. Precipua etiā deuotiōe ſctās ve
nerabat reliquias ⁊ dei cultū ⁊ honorē ſctōꝝ
iugiter augmētabat. Pariſi' ſiqdez in rega
li palatio capellā ſpecioſiſſimā cōſtruxit in q̄
ſacroſctām coronā dñi ſpineā ⁊ maximā p̄-
tem ſctē crucis: ferrūqꝫ lancee qḋ latus ape
ruit ſaluatoris cū pluribus alijs reliquijs di
gniſſime collocauit quas a cōſtantinopolita
no imperatore receꝑat cū immēſis laboribus
⁊ expēſis Opprobria ṽo fidei xp̄iane audire
nō poterat: ſꝫ celādo zelū dei grauit' punie-
bat. Vñ quendā ciuē pariſienſem q̄ turpiter
iurādo xp̄z blaſphemauerat: in pctī penā et
aliorū terrorē ferro cādēti in labijs ſuis cau
teriſari p̄cepit dicēs. Vellē quo aduixero in
labijs meis talē indecentiā ſuſtinere dūmo
do h̄ peſſimū iuratiōis viciū de regno nr̄o pe
nitus tolleretur Siſr ſarracenis petētibus
in pactiōe de ſoluēda pecunia p̄ ſe ⁊ ſuis ad
dere ꝙ fidē xp̄i negaret ſi pactū non teneret
facere cōſtanter denegauit Et pſuadentib'
qui aderant ꝙ hoc ſine pctō facere poſſet re
ſpondit. Tantū horreo ṽbū de negāda fide
etiā ſub cōditiōe audire ꝙ nō poſſem illḋ ex
primere ſono vocis. Ibidē etiā quēdā nobilē
ſarracenū q̄ recēter ſoldanū occiderat face-
re militē recuſauit dicēs: ꝙ nec p̄ morte nec
p̄ vita infidelē quēq̄ꝫ inſigniret baltheo mili

tari. In tanta etiā veneratōe habebat ſigna
culū ſancte crucis ꝙ deſup' calcare nolebat:
⁊ a pluribus religioſis exegit vt in clauſtris
eorū in tūbis cruces nō inſculperent: ⁊ iſcul
pte penitus raderent. ¶ In regimie ṽo ita
prudenter ſe gerebat ꝙ abſqꝫ pſonaꝝ acce-
ptione iuſticiā reddebat vnicuiqꝫ. Timens
vero ne cauſe pauperū vix ingrederētur ad
iudices bis in hebdomada audiēdū conque
rentes in loco patenti ſe ponebat ⁊ eos cele
riter q̄ntū poterat expediri faciebat: ⁊ qñ ne-
gociū fidei p̄ p̄latos ſeu inquiſitores deſe
rebatur ad eū oībus alijs poſtpoſitis facie-
bat q̄ citius expediri. Duella ṽo tāq̄ a iure
p̄hibita cuiuſdā inſtātie nō admittebat ſꝫ p̄
aliā viā iuri cōſonā etiā magnatū maleficia
puniebat. Statuit īſup ad abolendū vſuras
vt obligatos iudeis aut alijs publicis vſura
rijs nullus iudex cōpelleret ad ſoluēdū: ⁊ q̄
pacem opatur iuſticia dedit ſibi deus pacē
⁊ regno tranquilitatē. Tandē poſt multoꝝ
annoꝝ ſpacia audiēs deſolationē terre ſctē
⁊ mala xp̄iane gentis ferre nōvalēs cū filijs
ſuis ac regni comitibus ⁊ magnatibus ſecū
do trāſfretare diſpoſuit in qua trāſfretatōe
diē ſuū vltimū appropinquare videns filios
ſuos admonebat vt eccl'ia dei ⁊ deffēſiōe ter-
re ſancte vt ipſe faciebat oī virtute inſiſterēt
Currente igit' nauigio ṽſus tuniciū ⁊ exer-
citu ſuo libere capiente portū in africa car-
thaginis caſtrū ⁊ adiacētē regionē vi armo
rum ceperūt. Deinde carthaginē ⁊ tuniciuꝫ
ſi erāt tētoria ibi aliq̄diu morarūt Illic ex
go btūs Ludouicus poſt hoc laudabilia vir
tutū opa poſt tot laborioſos agones quos
p̄ fide xp̄i indefeſſo aīo tolerauerat diſponē
te deo: q̄ labores ſuos voluit feliciter cōſum
mare ⁊ laborū ſuorū fructū retribuere lecto
decubuit febre cōtinua fatigat'. Inualeſcen
te igit' morbo ſanitate integro aſpectu atqꝫ
auditu orans ac ſctōs inuocās deuote ſuſce
pit oīa eccleſiaſtica ſacramēta. Demū ad ex
tremā horā veniēs ⁊ ſup ſtratū cinerē recū-
bens ṽba pferēs vltima p̄tē. In man' tuas
dñe cōmendo ſpiritū meum. Anno dñi. M.
cclxx. hora. ix. feliciter migrauit ad xp̄z. Cor
pus vero illius delatū fuit ad ſepulchrū pa-

trum ſuorū apud ſctm̄ dionyſiū in frācia vbi
⁊ etiā alibi in diuerſis mūdi partib' crebris
choruſcat miraculis. In die ſepulture eius
quedā mulier ſagiē. dioceſis viſuꝫ quē prius
pdiderat recuꝑauit oīno meritis ⁊ p̄cib' pij
regis. Quidā iuuenis de burgundia ſurdus
⁊ mutus a natiuitate cū alijs veniēs ad ſe-
pulchruꝫ eius prout videbat alios facere nu
tibus exterioribus ſancti ſuffragiū implora
bat. Et cū ibi aliquādiu pmāſiſſet apte ſunt
aures eius: ⁊ ſolutū vinculū lingue eius. Et
qui nunq̄ gallicū audierat pure gallicū loq̄-
batur Et cū audiuit primo cāpanas pulſari
maximo terrore pterritus putabat totā ec-
cleſiā ſup ſe ruiturā. Anno quo beatus ludo
uicus fuit aſcriptus ſanctoruꝫ cathalogo in
diuerſis partib' ad inuocationē ipſius mul-
ta cōtigerūt miracula Ebroycis namqꝫ pue
rum quendā prope quoddā molendinū ſub-
merſum parētes multis ſanctoꝝ ſuffragijs
cōmendauerunt. Verū oīpotēti deo miſeri-
corditer diſponēte mirificare ſanctū ſuū vox
intonuit: vt puer predictus beato Ludouico
deuoueretur: quo ſtatim ad eccleſiā fratruꝫ
predicatorū nuper in honorē beati ludouici
fundatam cū ſolitis oblationibus delato cō
feſtim viuus apparuit.

¶ De ſctō thoma de aquino. .clxxij A

THomas iterpretatur
abyſſus vel gemin' vel diuiſus
vel ſignatus ſiue cōſummatus.
Fuit ſiquidē hic ſanctus doctor
thomas velut abyſſus pfundiſſima. Scia
enim ⁊ ſapiētia pfundiſſimus extitit Ideo
qꝫ nō immerito aquinus ex noīe patrio di-
ctus eſt: qm̄ doctrine celeſtis aq̄s nact' eſt a
bundātiſſimas ppter qḋ illḋ eccle. xv. ſcriptū
de eo dici pōt. Aqua ſapiētie ſalutaris pota
uit illū de'. Et apoc. xxij. Oſtēdit angel' fluui
um aque viue ſplendidū tanq̄ criſtallū pce-
dens de ſede dei agni. Et puer. xx. Aqua p̄
funda cōſiliū in corde viri. Aut certa aquin'
ex eo dici pōt ꝙ ex aq̄s mūdane vanitatis et
ꝓprie natiuitatis educt' p̄ religioſaꝫ vitam
reſtitutus eſt matri eccl'ie moyſi figura. Fu
it etiā gemin' deuotōis decore ⁊ indulgēt' e

claritate. Inſuper diuiſus fuit a mundanis
cupiditatibus ⁊ pōpis religionis vitā ſacer
rimā ducēs. Deniqꝫ fuit ſignat' aut cōſum-
matus oīm virtutū ſplendore: quapropt' hīi
eſt nuncupat' thomas qḋ pōt interp̄tari q̄ſi
thau meū. i. ſignū meū vel cōſummatio mea
Deus eñ̄ tātis eū illuſtrauit atqꝫ pfudit gra
tie donis vt verū dei ſignū atqꝫ cōſummatio
id eſt pfecta dei opatio eſſet. Cui' hyſtoriaꝫ
⁊ vitā quidā ep̄s lodoneſi. cōſcripſit. Feſtiui-
tas aūt ei' celebrat' nonis marcij qua die mi
grauit ex hoc mūdo ad ppetuā gloriā.

SAnct' thomas de aq̄
no ordinis predicatorū doctor
egregius nobilibus ortus p̄ ge
nitoribus landolpho patre de
domo ac illuſtri pſapia comitū aquinorum
co nfinibus campanie ⁊ regni cicilie matre
theodora de neapolitana ſtirpe exiſtente du
xit originē. Cui p̄ ſctm̄ heremitā bonū noīe
matri ſue fuit p̄nūciatus ex noīe naſciturus
magn' in orbe. Natuſqꝫ fuit anno dñi. M.
ccxxv. Hic exiſtēs infātul' cū a cunis balneo
ſolueret': natu diuio cartulā quādā humi ia-
centē in q̄ ſalutatio āgelica cōtinebat' brachi
um nemie iuuāte extēdēs accepit cui vix niſ
eripe potuit. Hic puer. v. ānoꝝ exiſtēs miſſus
fuit a parentib' ad monaſteriū mōtis caſſi
ni erudiend' in p̄imis lrāꝝ, elemētis ⁊ mori
bus imbuēdus. Cū aūt. vij. annorū eēt miſ-
ſus eſt neapolim ad ſtudiū artiū liberalium
Qui tanta celeritate naturalis ingenij oēs
artes didicit in. vij. annorū ſpacio: ⁊ p̄cellēs
oēs ingenio ⁊ labore cūctis erat amicabilis
cū aūt eſſet annoꝝ. xiiij. ṽgo electus a dño i
trauit ordinē ſacratiſſimū fratrū p̄dicatoruꝫ
Hic etiā eodē anno quo intrauit ordinē cuꝫ
p̄ fratres ordinis predicti fuiſſet romā pdu-
ctus ⁊ de roma p̄ tuſciā pariſi' duceret': vt a
ſuis elōgaret' parētibus rapt' ⁊ capt' fuit in
itinere p̄ germanos ſuos carnales ⁊ vi abla
tus fratribus ⁊ miſſus ad matrē ſuā i caſtro
montis ſancti iohānis vbi detent' ⁊ cuſtodi
tus ⁊ clauſus in carcere ſtetit quaſi biennio
in habitu ordinis q̄ aſſumpſerat nunq̄ deſeruit
nec ad deſerendū aliquatenus flecti potuit.

Reditus vero ibidem orationi ⁊ cōtēplatio-
ni ac ſtudio ſcripturarū tanꝙ in ſchola ſum-
mi magiſtri plurimū ꝓfecit. Et vehemētis
libidinis ſuggeſtricē a carcere cū ſtipite igni
to fugauit. Unde ex hac victoria tale donuꝫ
a deo cōſecutus eſt: vt nullū ſtimulū volupta
tis veneree poſtea ſenſerit. Poſtꝙ aūt red-
ditus eſt ordini miſſus eſt coloniā vbi doce-
bat phiaꝫ ⁊ theologiā doctor albertꝰ magnꝰ
eiuſdē ordinis profeſſor. A quo plurimū eru
ditus eſt ſpacio annoꝝ .xi. Cum vero attigiſſꝫ
xxvij. annum etatis ſue pariſius miſſus gra
dum baccalariatꝰ in theologia ſuſcepit. Qui
cū laudabilr legiſſet ſniās ⁊ oībꝰ eſſꝫ admira
bil' ꝑ admirabiles qōnū ſolutōes aſſumptꝰ
eſt ad magiſteriuꝫ ſacre theologie anno ſue
etatis .xxx. Qui viuēs dūtaxat poſtea annos
xx. maximos ⁊ pulcherrimos libros compo
ſuit: qui libri fere cōplent centenariū nume-
rum. Habuit autē tantaꝫ a deo grām: vt du
bia aliis occulta per reuelationē dei apparē-
tibus ei beatis petro et paulo cognoſceret.
Incendebatur enī dei amore ⁊ ita rapiebat
in cōtemplatione miſterioꝝ diuinoꝝ: vt etiā
cōmedendo circa illa cogitaret. Et exiſtens
in menſa ſancti ludouici regis putaret ſe eſ-
ſe in ſtudio ⁊ cella ſua. Spāliter etiā adiuto
rio diuino fretus qſtionē difficilimam de ſa
cramēto corpis xpi oībus magiſtris pariſiē
ſibus ignotā declarauit. Hic doctor egregiꝰ
in extaſi ⁊ alienatione viriū ſenſitiuarū men
te frequenter apparuit in deū eleuatus cor-
pore et viſus ē in orōne exiſtēs vno cubito ⁊
aliqn duobꝰ a terra ſurſum leuari. Quotiēs
aūt vir ſanctus diſputare: legere: ſcribere: vl'
dictare aliquid vellet prius ad orōnem acce
dēs inueniebat ſic in promptu qđ querebat
ac ſi in libro legeret. Fuit inſuꝑ tātus amor
vere ſapientie: vt archiepātū neapolitanum
ad quē eum volebat ꝓmouere dñs clemens
papa .iiij recuſauerit: ⁊ homelias chriſoſto-
mi ſuper matheū perlegerit ciuitati pariſiē-
ſi ⁊ rōnē reddēs dixit fratribus. Ciuitas hec
ſi eſſet mea ꝓpter curā regiminis mihi eri-
peret cōtēplationē ⁊ diuinoꝝ conſolationē
animi impediretꝫ quā ſcriptura ſancta donat
Tandē vero iſte doctor egregiꝰ florēs ſcīa ⁊
doctrina eminēs vocatus per greg. papā .x.
ad generale cōciliū qđ celebratū fuit lugdu-
ni in kal'. maij anno dñi .cclxxiiij. Obiit in iti-
nere i monaſterio foſſe noue ciſtercień. ordi
nis terracineń. dioceſis nonis marcij etatis
ſue anno .l. incohoante. In obitu aūt eius nō
defuerūt ſigna miranda que ſancti doctoris
indicarēt exitū ex hoc mūdo ⁊ eterne ſue fe
licitatis mōſtrarent initiuꝫ. Nam ſtella que
daꝫ admodū cometē tribus diebus ante do
ctoris obitū ſuper idem monaſteriū viſa fuit
etiā in die quo ſancto doctore migrāte diſpa
ruit. Dñs etiā albertus magnus colonie in
menſa exiſtēs cepit ſubito lachrymari dixit
qꝫ aſſiſtentibus. frater thomas de aquino fi
lius meus in xpo qui fuit lumē eccl'ie ex hac
luce hodie migrauit. Subprior etiā foſſe no
ue patiēs in oculis fere oīmodā cecitatē emiſ
ſo voto adductus ad ſepulchrū ſancti corpo
ris ⁊ orās deū meritis ſui ſancti viſus bñficiū
recepit ⁊ clamauit corā toto cōuentu bñdictꝰ
deus qui meritis ſancti thome clare me vi-
dere fecit. Et longo tpe poſt viuens vmbra-
ceń. eccl'ie factus eſt epūs. Manifeſtū qꝫ mi-
raculū in duabꝰ trāſlatiōibꝰ ſacri corpis bea
ti thome appuit. Ex eo ei ꝓdiit odor ſuauiſſi
mus ⁊ fragrātiſſimus qđ ſignū fuit ſciē ſue
diffundende ꝑ totā orbē: ipm dū viueret re-
doluiſſe oībus virtutibꝰ. Nullus enī ſtimulꝰ
ſupbie nec aliquis fetor cuiuſcunqꝫ peccati
mortalis eo viuente exiuit. Quartodecimo
etiam anno ab eius felici obitu cū precioſus
theſaurus ſacri corporis patefactꝰ eſſet: in-
uentū eſt corpus integrū mēbris ⁊ pānis ſui
habitus: ſolaqꝫ naſi ſummitatis paululū di-
minuta viſa eſt. Odor qꝫ tantus emanauit:
vt oēs monachi inde excitati ſuas cellas exi
rent ad videndū tm̄ miraculū. Eiuſdeꝫ ſacri
corpis manū dextrā dña theodora comitiſſa
petiuit ab abbate monaſterij foſſe noue quā
nō potuit euellere leuiter a corpe ꝙuis iam
annis .xiiij. iacuiſſet in terra ſed cōpulſus eā
ferro detruncauit que mirandum odorem
eā venerantibꝰ deuote effundebat. Unde cū
quidā vir magne fame anno ab obitu ſancte
thome .xlij. qreret pcioſas reliquias ad repo
nendū in quadā capella ſancte crucis quam

edificare fecerat: epūs ſalernū ⁊ veniſſꝫ i capel
la caſtri ſcī ſeuerini ſalernitane dioceś ⁊ ſi-
bi oſtēſa fuiſſꝫ manus predicta eāqꝫ deſpe-
xiſſet ſtatiꝫ tremore magno totius corporis
egrotari cepit: videbatqꝫ ſibi ꝙ hēret caput
groſſuꝫ ad modū vniꝰ ciſte ⁊ nimis pondero
ſuꝫ. In ſe aūt reuerſus ⁊ penitens acerrime
de irreuerētia facta illam odoraſſet a tremo
re illo ⁊ inflatōne corpis liberatus eſt. Quā
cū deoſculatus eſſet odorē maximū ex ea ꝓ-
gredi ſenſit qualē ⁊ quātā nunꝙ ſe memine
rat pcepiſſe. Odor aūt ille ex tactu ſacre ma-
nus ſibi ⁊ eiꝰ capucio qđ in collo gerebat mul
to tpe ſic adheſit ꝙ ipſe ⁊ capucium adeo re-
dolebant illis inter quos cōuerſabat ꝙ plu-
ribus interrogantibus quid ſecū ferret odo
riferū cōpellebat miraculi ſeriem ſepe reci-
tare. Et tūc vt aſſerūt tantā deuotionem ad
ſanctū thomā ⁊ cōfidētiā accepit ꝙ quotiēs
aliqua tēptatio ſibi adueniret vel periculum
imineret: recōmēdās ſe meritis ſancti tho-
me ⁊ inuocās nomen eius ſe ſenſit ab impu
gnatione ⁊ periculo ſtatim liberatū. Aduer-
tendū autē eſt ꝙ odor ille ꝓdiēs a membris
beati viri miraculoſus eſt: qꝛ nō ſentit quoti
ens adorantur mēbra nec ab oībus qui ipſa
adorāt ſꝫ qñ placet ⁊ ꝑſonarum deuotio pro
meretur. Ex quo manifeſtum eſt ꝙ non ſit
odor humano ingenio ꝓcuratus qui diuina
extitit virtute cōceſſus: nec vllius rei natura
lis odor ſimilis illi reperit. Ut aūt amplius
glorificet deus in ſcō ſuo quē mirificauit:
pauca de multis miraculis ad augmētū de-
uotionis fideliū hic ſubdunt. Quidā arte ci
rurgicus ſed ꝑ decēniū infirmitate podagri
cus nec valēs ꝑ ſe ambulare ſe deo ⁊ btō tho
me deuouiſſet iuxta eiꝰ tumulū incūbēs orō-
ne facta ſanus ꝓſiliit laudās deū ⁊ ſctm̄ eius
Alter quidā ꝓpter horribilē fantaſmatis viſi
onē omni virtute deſtitutus ⁊ mortuo ſimi-
lis videbat: adeo vt igne mēbris eius amoto
nullatenus ſentiret: qui portatus ad tumu-
lum ſancti thome poſt morulā liber ⁊ ſanus
oīno a ſepulchro ſurrexit. Mulier quedā cū
filiū ſuum duoꝝ mēſium in cunis decubāteꝫ
periclitari formidaret pro eo preſertim ꝙ ꝑ
menſes quattuor ex ſurditate adeo grauata
eſſet decies exclamare vagientē etiam pue-
rum vix audiuit viri ſui inductōe qui meſtus
vana cū illa cōis filij periclo ꝯdolebat predi
cto viro dei: vt eā ab eadē infirmitate eripe-
ret obnixius deuouit obmiſſoqꝫ voto cū no-
cte ſecuta dormiſſet in craſtino ſe liberataꝫ
ſancti meritis repit vt optabat. Puella gut
turis ſui fauces ſquinantie hñs infirmitatē
cōſtrictas intantum: vt neqꝫ ſumere quicꝙ
poſſet neqꝫ reſpirare. Cum deuote ſe beato
viro a matre perſuaſa cōmendaret: ductaqꝫ
fuiſſet in craſtinū ad predictū monaſterium
foſſe noue ſuppoſitis gutturi ſuo ſanctis re
liquiis ꝯfeſtim melioratā ſe ſenſit: panē co
medit perfecteqꝫ ſanata rediit. Quidā ꝯuer
ſus foſſe noue adeo grauē in brachio dextro
⁊ ſpatula doloreꝫ patiebat: vt illud deferret
ſuſpenſum ad collū ⁊ penitus eius inutile ac
qꝫ dolore vehemēter afflictū: qui neqꝫ medi-
corū auxilio remediū inueniēs imo amplio-
re dolore grauatꝰ dū dicto ſcō ꝓ ſua ſanita-
te humiliter ſe cōmēdaſſet a ſomno ſurgēs
ſe penitus liberū cognouit. Infans qdā qua-
tuor annoꝝ tumorē ⁊ ruborē in coſtis ⁊ cru-
re vſqꝫ ad pedē patiebat adeo afflictū: vt nec
a matre ſua vel alio tāgi ſine leſione ⁊ clamo
re aliquatenus potuiſſet neqꝫ ſe mouere po
terat. Cūqꝫ puer ꝑ mēſeꝫ in tāto dolore ⁊ an
xietate fuiſſet ⁊ a medicis ſpes curatiōis ſi-
ne inciſione puerili inueniret deficiēte natu-
ra artiſqꝫ ſuffragio nō immēto recurſuꝫ eſt ad
deū ⁊ ſctm̄ ſuū Thomā. Mater vero infantuli
btō thome ipm deuotiſſime cōmēdauit: vt a
dicta ifirmitate ſine iciſione ſuis meritis puē
rū liberaret: qui delatus ad monaſteriū ⁊ po
ſitus ſuꝑ tumulū poſt aliquā morulā ſanꝰ in-
de ſurrexit. Propter hec ⁊ alia teſtimonia mul-
ta q̄ de hoc viro iuſto mortalibꝰ credibilia ꝑ
deū ſctā ſunt nimis. Dñs iohānes papa .xxij
apud auinionē pontificatus ſui anno .vij. xv.
kal'. auguſti. anno vbi icarnati .M. cccxxiij.
a felici vero trāſitu huiꝰ viri beati ex hoc mū
do anno .l. decurrēte illuc ſanctoꝝ confeſſo-
rum cathologo adiunxit. Ad laudem ⁊ glo-
riā dñi nři iheſu xpi qui hūc ſctm̄ adhuc in ter
ris viuētē ⁊ iā ad celos trāſlatū multis facit
choruſcare miraculis: vt fideles ipm imitent

rent apud deum benigniſſimum patronum
ꝛ eius veſtigia imitantes regna celeſtia cõ-
ſequi poſſent.

¶ De ſancto marcello epõ. clxxxiij A

Beatiſſimus marcell⁹
antiſtes natus pariſij ſed ciuis
paradiſi in terris humilis erect⁹
in celis mediocris parentibus
ſed meritis celſus. Cui hoc fuit nobilitatis
lumen inſigne xp̃o ſine culpa ſeruire. Nõ de
generis itumeſcẽs ſupbia: ſꝫ bñs de morib⁹
ornamenta. Nec ſumẽs de gentele laude ia
ctantiã: ſꝫ grãm poſſidẽs in virtutũ exẽplis.
Intra ſuos theſauros retinẽs deum mũdo
corde cõplectẽs. Sꝫ cũ xp̃o paup iſte regna-
uit qui in humilitatis ꝯuerſatione: in chari-
tatis vbertate: in caſtitatis lumine: in ieiuni
orũ pinguedine: ita ſe totũ tradidit diſcipli
ne: vt ab ipſa infantia maturus aſcẽderet et
poſitus i corpe quaſi nihil de carne portaret
Hic itaqꝫ beatiſſima inſtitutiõe ſuccinctus
ꝛ venerãdis operibus pene prius ſacerdos
extitit ꝙ clericus. Iam dudũ dignus qui ſu-
ſcipet dignitatẽ: antea preparatus ad id qð
erat ſine mora futurus. Calcata mũdi pom
pa vel criminibus cũ diuinis armis initiat⁹
accingeret ad ſpem felicem palmã de hoſte
publico relaturus in militia xp̃i exercitãdo
lector effectus eſt: ac ſeipm̃ in tẽplo xp̃i pro pri
mitijs offerens velut abel in ſacrificium ho
ſtia vite carnis ꝛ pure mẽtis effect⁹ eſt. Qui
clarior mercede ꝙ nomi ꝛ merito maior ꝙ
gradu ſine offendiculo ſuũ gerens officiũ ce
pit in milite creſcere qð accepit a rege. Deni
qꝫ dũ adhuc clericali tirocinio eclaret mira-
culis pdit ꝛ ſignis celeſtibus illuſtrat. Un-
de quadã vice ad officiũ acceſſit fabricalem
qui deſpectus ab artifice cogit: vt extracta
de ardẽti camino ferri maſſa candẽs manu
ſua ferrũ accẽſum attolleret: ꝛ quãti ponde-
ris eſſet enarraret. Tũc vir beatiſſimus nõ
ignarus totũ de xp̃o preſumere ꝛ quãte vir-
tutis cã ſit in rebus nõ turpib⁹ obedire mox
ſuppoſita manu ferrũ altius eleuauit dicẽs.
De calore calet ſed nouẽ pondera hꝫ. Quod
poſtea tñi ad ſtateram inuẽtum eſt quãtum
eius vox librare predixerat. Itaqꝫ cum ſub-
diaconali miniſterio fungeret in die epipha
niorum hauri aquam de fluuio ſecane dum
beato prudentio epõ manib⁹ abluẽdis aquã
offerret mutatis elementis vini ſapor inuẽ-
tus eſt. Quo viſo obſtupeſcẽs pontifex iuſſit
ex ipſo vrceolo in calicem ſacrum defundi.
Unde vniuerſus populus miſſa celebrata ꝛ
cõmunionẽ accepit ꝛ ipſum vas cũ ad plebis
multitudinẽ ſuffeciſſet ac ſi non tactũ ꝛ inte
grum ſic plenum permanſit. Cuius vini mi-
ſtico beneficio poſtea multi ſanati ſunt. Cũ
vir ſanctiſſimus quadã vice ex ſui officij ſer-
uitute aquam manibus prefato venerabili
epiſcopo porrexiſſꝫ: mox inde balſama cepe
runt fragrare. Et dum vnda curreret viſa
ſunt criſmata reſpirare: vt plene põtifex cre
deret ſe magis manus vngere ꝙ lauare ꝛ al
teras aquas qreret: vt priores vnguatas ab
lueret: quo viſo ſacerdos venerabilis obſtu-
peſcens deo gratias de cõperto munere re-
tulit: vt btõ marcello reuerẽtiã de religione
ſeruauit dũ eũ nõ talẽ qui ſeruiret: ſꝫ potius
qui ſeruiret agnouit. Matrona quedã ꝓſa-
pia nobilis: ſꝫ opinione vilis: maculãs crimi
ne qð fulgebat ex gñe poſtꝙ dies fugitiue vi
te rapta luce ꝯcluſit ad tumulũ pompa comi
tante: ſed nõ pro futura proceſſit quo condi-
ta horreſco referẽs hoc cõtigiſſe poſt fune-
ra qꝛ duplex naſcitur lamẽtatio de defuncta
Ergo ad ſumẽdũ eius cadauer cepit ſerpẽs
immaniſſimus frequẽtare. Et vt dicã clari⁹
mulieri cuius mẽbra deuorabat ipſe draco fa
ctus ſepultura: quo viſo perterriti homines
de ſuis ſedibus migrauerunt. Beat⁹ igitur
marcellus intelligẽs ſe de cruente hoſte tri-
umphum acquirere: collecta plebe de ciuita
te progreditur ꝛ relictis ciuibus in ꝓſpectu
populi ſolus xp̃o duce ad locũ pugnaturus
acceſſit. Et cũ coluber de ſilua rediret ad tu-
mulum obuiantes ſibiinuicem dante oratio
nẽ beato marcello ille capite ſupplici cepit
veniã blandiente cauda precari: tũc ꝓcedẽte
pontifice beſtiã fere tribus milibus oẽs ꝑ-
ſecuti ſunt reddentes dño gratias et ſoluẽ-
tes exequias inimico. Deinde increpans eũ
btũs marcell⁹ dixit. Ab hac die aut deſerta
terre aut in mari te demergere. mox dimiſſa

beſtia nulla eius vlterius indicia ſunt inuẽ-
ta. Ecce propugnaculum patrie in vno cõſi-
ſtere ſacerdote qui fragili baculo fortius ho
ſtium edomuit ꝙ ſi baliſta traxiſſent. Si igi
tur ſanctorũ virorũ ex factis merita cõferant
miretur marcellũ gallia dũ roma ſilueſtrũ
niſi hoc diſtet in opere ꝙ draconẽ ſigillauit
ille: iſte tractauit. His itaqꝫ operibus ſanct⁹
marcellus ſemper intentus cõuerſatiõe cla
rus cõſummatiõe precipu⁹: beatitudine glo
rioſus: remuneratiõe ditatus cũ ꝑpetuo dño
regnaturus vincens mundi cõtagiũ mũdus
migrauit ad xp̃ꝫ die kalendarũ nouẽbris re-
gnante dño noſtro iheſu xp̃o: cui eſt honor ꝛ
gloria virtus ꝛ poteſtas.

¶ De ſancta genoueſa. clxxxiiij A

Genoueſa dicitur a ge
nos qð ẽ natura ꝛ eſa qð eſt mẽ
ſura quaſi hñs naturalia ad mẽ
ſurã ſine plenitudinẽ. Ipſa enĩ
ex bonis naturalibus q̃ habuit faciliter dei
grã comitãte ſupnaturalia eſt aſſecuta. Uel
dicit a genoa qð eſt barba ſeu vtilitas ꝛ eſa
effuſio ſeu plenitudo: quaſi effuſa ꝛ plena ope
rationibus virilibus ꝛ fortibus. Ipſa enĩ vt
ex eius geſtis colligitur ꝛ de ea in eccleſia ca
nitur: ipſis etiã viris aliquatenus imitanda
atqꝫ equiparanda eſt.

Beata virgo genoue-
ſa honeſtis parentibus patre ſe
uero noĩe matre vero geruncia
orta apud namethodorũ opidum
haud longe a pariſienſi vrbe extitit ꝓgenita
Dũ aũt ſanctus german⁹ antiſiodorẽſ. epõs
quadã die apud baſilicã in ipſo oppido ſitam
orãdi grã a ſe cõtuliſſet occurrẽte eiuſdẽ loci
populi multitudine ſimul genoueſa affuit.
Quã intuitus in ſpũſancto germanus ma-
gnanimã genoueſã ad ſe deduci ꝓcipiẽs cir
cũſtanti populo electã a deo ſpõſam ꝓdixit:
in eiuſqꝫ natiuitate angelos ceciniſſe denũ-
ciauit: ac felices tãte ſobolis ꝓgenitores ꝑ-
dicauit: multoſqꝫ eius exẽplis a via ſua ma-
la cõuertendos affirmauit. Que dũ ab eo ac
cerſitur ꝛ de virginitate celeſti ſpõſo ꝯſeruã
da admonet id ſe votis oĩbus ſemper deſide
raſſe reſpondit. Cui ille. Confide fili⸗ viri-
ter age ꝛ qð corde credis ꝛ ore ꝓfiteris ope-
ribus cõprobari ſtude. Dabit enĩ dñs fortī-
tudinem ꝛ virtutẽ decori tuo. Cumqꝫ ſequẽ-
ti die genoueſam iterum ſibi preſentari fe-
ciſſꝫ dixit ei. Aue filia genoueſa. Reminiſce
ris quid heſterna die de corporis tui integri
tate mihi ſis pollicita. Cui illa. Reminiſcor
pater. Tũc ille nummũ ereum dei nutu alla
tum habentem ſignũ crucis a terra colligẽs
inquit ad eã. Nunc transfer tecũ pro memo
ria mei ad collũ ſuſpenſum ſemꝑ habeto nul
liuſqꝫ metalli aut margaritarum ornamen-
to collũ digitoſqꝫ tuos ornari patiaris. Et
valedicẽs. caputqꝫ eius deoſculãs abijt. Cũ
qꝫ mater eius die ſolẽni ad eccliã pergeret
ꝛ genoueſam reclamãtem domi remanere
preciperet: ꝯfeſtim vt ſibi alapã mater in fa
ciẽ dedit lumen amiſit. Sicqꝫ fere per bien-
niũ diuinã irã perpeſſa precibus filie tandẽ
priſtine ſanitati eſt reſtituta. Alia vice dũ ge
noueſa cũ aliquibus ſacratis virginib⁹ etate
prouectioribus loco nouiſſimo incederet ob
uiante carnotenſi epõ ilico ſtatim incedendi
euerſus eſt ordo. Nam illa que ſequitur ait
epõs anteponat: quoniã ipſa celitus iam eſt
ſanctificationẽ adepta. Parẽtibus eius ſub
latis medio cum in pariſium vrbem trãſiſſet
tanta paraliſis vt videbatur infirmitate de-
tenta eſt vt corpus eius laxatis vndiqꝫ artu
bus ac diſſolutis cõpagibus triduo exanima
re crederetur. Qui cum denuo eſſet ſanitatẽ
aſſecuta aiebat ſe in ſpiritu ab angelo in glo
riam ſanctorũ ꝛ ſupplicium impiorũ fuiſſe de
ductam: ac extũc ſecreta cõſcientiarũ in non
modicã admonitionẽ cepit reuelare ac ma
nifeſtare. Sancto autem germano redeun-
te cũ pariſium intraſſet cõfeſtim de genoue-
ſa vbi nam eſſet ꝛ quid ageret inquirens in
eius hoſpitium deſcẽdit ac male de ea collo-
quẽtibus. deridebat enĩ tũc vt plerũqꝫ fit iu-
ſti ſupplicatis terrã ſuis lachrymis irrigatã
oſtẽdit. Sicqꝫ eã aſtanti populo cõmendãs
diſceſſit: ꝛ ad tempus os loquentium iniqua
obſtruxit. Uerũ poſt obitum beati germani
cũ attilla hunorũ rex gallias ac precipue vr-
bem pariſiorũ inuaderet ac ſue ditioni nitia

retur ſubijcere ſingulis pene ad tutiores vt
ſibi videbatur vrbes facultates differētibus
genouefa orationibus ⁊ vigilijs inſiſtebat.
Viriſq; cū qb' degebat ita facere exortās nō
eſſe ptimeſcēdos hoſtes dicebat quinimmo ci
uitatem illeſam fore pdicabat. Quāobrem
nonnulli ciues inſurgētes dicebāt pſeudo p
phetiſſam ſuis tpibus aduenisſe: ac in eius
mortē ceperūt cōſpirare. Eodē tpe venit ad
antiſiodorenſem vrbē archydiaconus q hec
audiēs ita ciues adorſus eſt. Nolite o ciues
hoc admittere facinus: quia hanc de cuius
interitu tractatis didicimus narrāte ſancto
germano antiſtite noſtro ex vtero matris a
deo ſpōſaʒ electā. Et ecce eulogias ab eo ſi-
bi derelictas exhibeo. Quas ilico plegētes
ab iceptis deſtiterūt. Huni aūt ptin' abie-
rūt. A bituricenſe vrbe venit mulier qdā pa
riſius q poſt cōſecrationeʒ violata fuerat vt
genouefa alloqueret. Que mox interrogata
a genouefa an ſanctimonialis aut vidua eſ
ſet: cōfeſtim vt ſe virginē aſſeruit: virū q eaʒ
violauerat ⁊ locū ⁊ tps expoſuit. Vñ ad vere
cūdiā puocata ſupplex genouefa veniā po-
ſtulauit. Matrone cuiuſdā filius etatis an
norū quattuor cū in puteū cecidiſſet: ac poſt
tres horas inde mortuus ſubtract' matre
in lachrymas prumpente ac crines dilace-
rante genouefe oblatus fuiſſet: ad orationē
recurrēs pallio ſuo ſup corpus eius appoſi-
to puerū viuū cōfeſtim matri reddidit. Cuʒ
ob diutinaʒ obſidionē ciuitas pariſienſis in
edia affligeret genouefa pauperib' cōdolēs
nauim ſuper ſecanam ad emendaʒ annonē
ingreditur. dum autem ad quendā locum in
quo erat arbor iuxta quā naues ſepius peri
clitarentur aduenisſet cōfeſtim arborē inci
di precipiens ad orationē conuerſa duo hor
ribilia monſtra ex illo egredi ſunt viſa. Ab il
lo aūt die illic nauis nō perijt: ſʒ pſpero cur
ſu ceptum iter tranſfretauit. Rediēs autem
virgo panes pauperib' iuxta neceſſitates ſu
as diſtribuit. Dum quadā vice ciuitateʒ tre
caſiuʒ adijſſet protinus occurrēs ei multitu
do populi inumeros vtriuſq; ſexus diuerſis
infirmitatib' afflictos obtulit. Inter quos
etiā oblatus eſt ei homo quidā quem dñico
die operātē vltio diuia exceccauerat nec non
puella ab annis fere duodecim ceca quos
illa benedicēs ſine dilatione incolumes red
didit. In ciuitate meldēſi puella quedā ado
leſcenti cuidā pmiſſa vt genouefe virtutes
comperit veſtem ſibi immutari ac in contu-
bernio virginū annumerari a Genouefa ex
petijt. Unde indignatus adoleſcēs ſponſaʒ
cū furore pſequit. Quod genouefa audiēs
eā ad eccleſiā que prima erat ſecū duxit ⁊ fo
res eccleſie q clauſe erāt diuina vtus mira-
biliter reſerauit ⁊ puellā a furore adoleſcen
tis liberauit. Aurelian' dū cuidā patriſami
lias p ſeruo q aduerſus eū deliqrat genoue
fa veniā expeteret: ille vo oīno rēnueret cō
feſtim vt domū ingredit vehemēti febre cor
reptus nō prius ſanitati reſtituit q genoue
fe veniā poſtulās famulo miam elargit. Ec
cleſiā ſcti martini turoneñ. virgo ſacta igreſ
ſa q plurimos a demone obſeſſos oleo pri-
us inūctos liberauit. Dū aūt vellet ſemel qſ
daʒ inūgere ac oleū in ampulla pōtifex etiā
qui oleū bñdiceret deeſſʒ mox terre recubāſ
in oratiōe poſita ampulla in manib' ei' oleo
quo poſtmodū ſanati ſunt egroti eſt ipleta.
De eius abſtinētia ac etiā virtutibus inter
alia multa ſic dicit vincēti' in ſpeculo. A de-
cimoquinto etatis ſue anno vſq; ad quinq-
geſimū eſca erat ei panis ordaceus ⁊ faba.
Quā poſt duas aut tres hebdomadas in ol
la recōmiſcēs edebat. A die dñico vſq; in qn
ta feria ieiunabat: ⁊ a quita feria vſq; i die
dñico. Uinū ⁊ quodlibet inebriās nūq pota
uit. Poſt quiquageſimū vo annū ſuadētib'
epīs pter obedientiā piſcē ⁊ lac cū pane or
deaceo edere cepit. Multa aūt veneratiōe
catulacenſem vicū in quo btūs dionyſi' paſ
ſus eſt dilexit: cui etiā deuotio erat in hono-
re illius baſilicā cōſtruere. Suadebat pſby-
teros vt faceret vnuſquiſq; collationē ad h
edificiū. Qui reſpōderūt. Erūt forſitan par
uitati noſtre vires edificādi: ſʒ coquēde cal-
cis copia deeſt. At illa ſpūſancto repleta va
ticinans ait. Egredimini queſo ad pontem
ciuitatis: ⁊ q audieritis nunciate mihi. Qui
egreſſi in platea ſtabāt attoniti. Et ecce du-
os cuſtodes porcorū ſermocinantes quorū

vnus ad alterum ait. Dum ſuis. i. porce veſti
gium ob partus vagantis legerē inueni fur
num calcis mire magnitudinis. alter reſpō
dit. Et ego inueni in ſilua ſub radicibus ar-
boris a vento euulſe furnuʒ calcis de quo ni-
hil ſublatum credo vnq fuiſſe. Quod audiē
tes preſbyteri gratias agentes reuerſi ſunt
Audiens etiā hec ſancta lachrymis pre gau
dio ſinum impleuit Laceſſiuit itaq; geneſiū
preſbiterum: vt in honore predicti martyris
baſilicā cōſtrueret: ſicq; omnibus ciuitatib'
illa implorante conſtructa eſt. In cuius ope
re collectꝫ carpētarijs cū potus deficeret ac
cipiēs ſancta cupā ſeorſuʒ pſtrata cū lachry
mis orauit. Deinde ſurgens facto ſigno cru
cis ſup vas vſq; ad ſummū poculo impletuʒ
eſt ex quo operarij vſq; ad cōſummationē baſi
lice vberrime potātes gratias egerūt. Qua
dam nocte ſabbati circa gallicantū egreſſa
eſt beata genouefa ad baſilicaʒ ſancti dioni
ſij. Cereus vero qui ante ferebat extinctus
eſt. Quo turbatis virginibus que cū ea erāt
pre horrore noctꝫ cereū ſibi dari pcepit. Quē
vt tenuit ſtatim illuminatus eſt. Simr codeʒ
tpe cereū in eccſia diu pſtrata in oratiōe ſurge
ret: cere' nōdū igne cōſtractus diuino nutu
accenſus eſt in manu eius. De que ꝫ plures
infirmi paululū in fide auferētes ſanati ſunt
Quedam mulier furata eſt calciamēta eius
que vt domū venit excecata eſt. deinde pſtra
ta ad pedes eius veniā petēs ſignatis ab ea
oculis viſum recepit. Hildericus etiā frāco-
rum rex valde diligens eā timēs ne vinctos
quos interimere cogitabat ſancta eripet in
grediēs vrbē pariſioꝝ portā claudi precepit.
Qđ audiēs ſctā ſtatim ad liberādas aīas p-
rexit. Inter cuius manus ppſo porta ſe ſine
claue reſerauit: ⁊ ſic regeʒ conſecuta ne vin-
ctoꝝ capita amputarent obtinuit. Fuit etiā
eo tpe beatus ſymeon in colūna quē negocia
tores eūtes ⁊ redeūtes ferūt de illa interro-
gaſſe ⁊ eā veneratiōe pfuſa ſalutaſſe ⁊ ſe in
orōnibus eius memorē eſſe popoſciſſe. Pa
riſius etiā oblati ſunt ei energumini pro qui
bus i baſilica beati dionyſij ipſa orāte vociſe
rabant clamantes ppe iam eſſe quos ſibi in
ſolatio venire beata genouefa predicabatur
forſitan angeli vel martyres. Que ſurgēs et
ſignās vnūquēq; curauit a ſpū imūdo vt fe-
tor grauiſſimus aſtātiū nares attingeret. A
die etiā epiphanie vſq; ad cenā dñi beata ge
nouefa i cella recluſa: ſoli deo vacabat i oro
nibus ⁊ vigilijs. Audiēs aūt puella quedā re
ligioſa ad fores eius magis curioſitate q ſi
de pmota quid ſancta in cella ſua agebat ſci
re volēs ſtatim lumē amiſit. Quā ſancta cō-
ſummata quadrageſima egrediēs orōne et
ſigno crucis illuminauit. In eccſia etiā bea-
ti martini turonē. cū in angulo quodā oraret
vnus de pſallētibus arreptus a demonio p
prios artus lacerabat. Cūq; beata genoue-
fa ſpiritū immūdū exire iuberet ⁊ ille p ocu-
lum pgredi ſe minaret imperāte illa fluxus
ventrꝫ eicct' eſt feda reliquēs veſtigia. Per
idem tps ſtans in aditu domus ſue vidit pu
ellam in manu ampullā geſtantē quā paulo
ante emerat: ⁊ interrogata quid eſſet vidit
demonē ſedentem in ore ampulle ⁊ minans
inſufflauit in eā: ſtatimq; pars de ore ipſius
ampulle cecidit. In territorio meldenſi cū p
priā meſſem meteret valde turbati ſunt opa
rij pter imbrē iminētē. At illa ingreſſa ten
toriū qđ ſine intermiſſione facere conſueue-
rat cū lachrymis pſtrata orōne obtinuit: vt
cū in circuitu oēs ſegetes pluuia rigaret nec
meſſem nec eius meſſores gutta aliqua con
tingeret. Tanta etiā ſanctitate pollebat q
etiam ſpiritu pphetie plena: oēs quoq; mor
bos ab humanis corporib' expellebat. Egē
tibus panes integros dabat: adeo vt ei' pu-
elle ſepe prē panis quā in clibano poſuerant
nō inuenirēt. Uixit aūt plus q octoginta an-
nis. Huius autē natale celebrat tertio ydus
ianuarij. Hec vincentius. Reliqua aūt q hic
inſeruntur ex certiſſimis ac pbatiſſimis ec
cleſie in qua btā virgo pſidet codicibus quo-
rum etiā nōnulla ipe vincēti' teſtat extracta
ſunt. Poſt trāſitum vo beatiſſime virginis
lāpas ei' ſepulchro appoſita eſt in qua pter
olei cōſumptionē ignis pmanebat: cui' cōta
ctui infirmi ſanabant: lāpade vicē mutata
in fontē oleo i medicinā. Hō qdā lingue ocu
lorum priuat' officio ad ſepulchrū virginis
accedēs ⁊ viſum et loquēdi vſum recupauit.

Mulier quedã in viſione admonita filium a
natiuitate cecũ ad ꝑfate virginis locũ detu⸗
lit. Cũqꝫ in eccleſia miraculũ recitaret̃; quõ
dñs iheſus xp̃s oculos ceci nati aperuit: cõ⸗
tinuo aperti ſunt eius oculi. Reuelat̃ cuidaꝫ
a natiuitate muto: vt ad ſepulchrũ virginis
ſe trãſferat vocis illic bñficiũ ꝑcepturus. Cũ
qꝫ in fide reuelatiõis die dñico illuc ꝑueniſſꝫ
ſtatim lingue illi’ vinculũ eſt ſolutũ ⁊ loque⸗
batur magnificãs deũ. Interrogat’ ergo ab
abbate quid poſt indultu ſibi vocis bñficium
agere velit: rñdet ꝙ a loco illo recedere no⸗
lit: nolit ad ꝓpria redire: nolit oibus diebus
vite ſue ſine ꝑñtia virginis viuere. Cui’ votũ
leto aio amplectans abbas: vite ſibi neceſſa
ria iubet miniſtrari. Cũ latro quidã carceri
mãcipatus cuſtodis negligẽtia de carcere ex
iſſet: fugientẽqꝫ ad ſepulchrũ virginis ꝑſes
inſequeretur virginiſqꝫ latro auxiliũ implo⸗
rando acclamaret preſes ꝓ eius blaſphe
miam ꝓ̃uperet ſubito caſu lapſus preſes la
trone liberato miſerabiliter expirauit. Cum
alio tp̃e flumen ſecane vltra modũ intume⸗
ſceret: ad capellã virginiꝫ quã prope eccleſiã
ſancti iohãnis baptiſte virgo cõſtruxerat ad
mediuꝫ vſqꝫ edificij ꝑtingeret lectus in quo
decefferat qui ibidẽ ſeruabat̃ flumine infu⸗
ſus aquis cõtinue deſcẽdentibus atqꝫ diſten
dentibus ab illis intactus eſt inuent’. Poſt
aliquot vero dies cũ cenobios a normanis
incẽdio ꝯſumpto corpus virginis a fratrib’
ad etegias villã ſuã deportaret̃: multis etiã
ibidẽ claruiſſe miraclis cõprobat̃. Siquidẽ
altare eccleſie cui aſſeſſura erat virgo ſancta
cruce ſanctorũqꝫ reliquijs: vt moris eſt ador
natũ tanꝗ̃ eius aduẽtui cõgratulans moue
batur: cui ſuppoſita qđ cupiebat ſe adeptum
demonſtrãs firmũ nec amplius moueri cõ⸗
probatũ eſt. In cuius quidã deportatiõe ce⸗
reus vti dũ viueret iterũ atqꝫ iterũ miraculo
ſe eſt accenſus. Cũ antẽ abbas qui tũc ꝑerat
dentẽ a corꝑe virginis paucis conſcijs extra
hẽs apud ſe ad ſui tuitiõeꝫ ſeruare vellet: cõ
tinuo ſumma egritudine corrept’ dẽtẽ teca
criſtallina incluſum ꝗ̃cito potuit reſtituere
curauit. Audita vero inter pariſios ⁊ norma
nos concordia corpus virginis ad eccl̃iam

ſuã deferentes. nã eo loco vñ educta fuerat
in cripta: ſꝫ ſuꝑ mai’ altare vbi nũc cernit̃ fra
tres honorifice collocauerũt. Corp’ aũt vir⸗
ginis cũ ſuo capite integrũ in capſa ꝯſiſtere
preſentib’ nonnullis hui’ regni ep̃is poſtmo
dũ inuentũ eſt atqꝫ cõprobatum. Tp̃e ludo⸗
uici fortiſſimi regis frãcoꝝ illuſtriſſimi diui
na vltiõe mẽbra que miſeri hoies exhibebãt
ſeruire iniuſticie ⁊ iniquitati ad iniquitateꝫ
cepit morbus igneus quẽ phiſici ſacruꝫ ignẽ
appellãt conſumere. Multorũ igit̃ ſanctoꝝ
egrotis ſuffragia depoſcẽtibus nec impetrã
tibus recordatus eſt religioſiſſimus pariſio
rum antiſtes ſtephanus qualiter beata vir⸗
go genoueſa ꝑfatam vrbẽ a multis olim pe⸗
riculis liberauit ac exinde ſolẽnes ꝓceſſiões
in quibus cõſulto abbate atqꝫ cõuentu ꝑfa⸗
ta virgo ad eccleſiã beate virginis marie de
portaret̃ inſtituit. Ordinata itaqꝫ ſcḋm morẽ
canonicũ proceſſione ingredienteqꝫ ſancta
virgine eccleſiam beate marie continuo ad
tactum ferretri oẽs male habẽtes tribus ex
ceptis ſunt ſanati. Cum vero ſequẽti anno
felicis recordationis Innocẽtius papa gal
lias trãſmearet de tanto inſtructus miracu
lo grãs agẽs deo ac ſancte virgini annis ꝑ⸗
petuis ſolẽni memoriã celebrãdũ miraculũ
cõdonauit. Verũ cũ ꝑ ſingulos annos ꝑdicti
miraculi memoria ſolẽniter: vt dictuꝫ eſt ve
neraret̃: ꝯtigit ſemel ꝑ abſentiã capicerij ex
pẽſas formidãtis ſine ornamẽtis ac lumina
ribus que habebat miniſtrare celebrari. Vñ
accidit vt ſequẽti die eccleſie ſanctuariũ aſcẽ
dens diuinã expertus virtutẽ ſubito lapſus
ſine voce miſerabiliter expiraret. Experti ſunt
igitur atqꝫ in dies experiunt̃ ꝙ plurimi ꝗ̃to
cum tremore xp̃i virginẽ oporteat venerari
vbi cũ humilitate capit cecitas viſum: debili
tas greſſum ac e diuerſo obſtructe infideli⸗
tate mẽtes capiũt interitũ. Noſtris igit̃ qua
libuſcũqꝫ laudib’ genoueſam veneremur: ſꝫ
cũ tremore venerãtes eius ſuffragia implo⸗
remus: ſꝫ cũ fide. Et reuera dignũ eſt geno
ueſam laudib’ honorari ꝗ̃ pariſioꝝ inclitaꝫ
vrbẽ regni xp̃ianiſſimi precipuã ſtabiliſſimã
qꝫ colũnã: totiuſqꝫ xp̃ianitatis in fide et do⸗
ctrina magiſtras eruditiſſimã totiẽs a tan⸗

tiſqꝫ periculis liberauit ab inimicis hoſtili
cede dimicantibus eripuit inundantiũ flu⸗
ctus aquarum reſtrinxit: ignis horrendi in
mẽbris humanis incendiũ cõſumpſit: cecis
viſuꝫ: claudis greſſuꝫ: ſurdiſqꝫ auditũ reddi
dit: obſeſſis demonũ precib’ effugauit. Et
nõ ſolũ precibus verũ etiã maxima dñs per
fimbrias veſtimẽti genoueſe ſibi dilecte vir
ginis ſuper egrotos ac varijs detẽtos labo⸗
ribus oſtẽdere ſepius dignatus eſt ſanitatũ
remedia. Unde merito in pariſij celſi mõtis
vertice extitit collocata vbi honorifice ſubli
mata ac mirifice adornata nõ ceſſat iugiter
ſanitatũ ⁊ gratiarũ emittere flumina his ꝗ̃
in fide depoſcũt ei’ largitiões. Unde ⁊ opor
tet nos illi tota mẽtis deuotione cõmittere:
qm̃ ipſa eſt ꝗ̃ aſſidue orat ꝓ ꝑplo ſibi deuoto
⁊ ꝓ tota xp̃ianitate. Nos igit̃ ſuoꝝ mirabi⸗
liu hãc particulam memorantes ac etiam
venerãtes cũ celeberrimo illo venerabilium
religioſorum cetu ſuo. glorioſam xp̃i ſpõſaꝫ
nobilemqꝫ ꝟginẽ debitis glorificem’ geno
ueſam laudibus poſtulantes: vt eadẽ ſuppli
cante ꝑfrui gaudijs paradiſi mereamur per
ſecula. Amen

¶ De ꝯceptiõe btẽ marie ꝟginis. clxxxv. A

TEmpe illo quo diuine
placuit pietati angloꝝ gentem
de maliſ ſuis erroribus corrige
re: ſuiſqꝫ ſeruitutis officijs arti’
aſtringere glorioſiſſimo normanorum duci
Guillermo eandem patriaꝫ debellando ſub
egit: qui. ſ. guillerm’ tũc tẽporis rex angloꝝ
dei virtute ⁊ ſua induſtria totius eccl̃ie di⸗
gnitates ⁊ honores in melius reformauit.
Cuius pie intentõis operibus inuidẽs ille ho
ſtiũ oim inimic’ dyabolus: tũ familiarum
fraudib’ tũ extraneorũ incurſib’ multotiẽs
conatus eſt eius obſiſtere ſucceſſib’: ſꝫ dño
ꝓtegẽte ad nihilũ deductus eſt malign’. Au
dientes aũt daci angliã eſſe ſubiectã norma
nis grauiter indignati eo ꝙ ſe ſuo heredita
rio quaſi iure priuarent arma prepararãt: claſ
ſe ſi adaptant: vt eos adeũtes a data ſibi di
uinit’ patria expellãt. Hoc cõperto rex pru
dentiſſim’ guillerm’ helſinũ quendã religi

oſuꝫ abbatẽ remẽſis cenobij accerſitũ in da
ciam dirigit vt veritatẽ huius rei inqrat. At
ille vt vir ad modũ ſagacꝫ ingenij ſtrẽnue ne
gociũ regis exequit̃. Quo fideliter ꝑacto ad
angliã cupiens reuerti mare ingredit̃ ⁊ iam
maximã partẽ maris ꝓſpero curſu trãſierat
cũ ſubito dẽſis ſurgẽtib’ vndiqꝫ vẽtis horri⸗
da tempeſtas cõmouit ⁊ vndas. Fatigatis
igitur nautis ne vltra obniti valẽtib’ fractꝫ
remis: funib’ ruptis: cadentib’ velis: ſpes
oim ſalutis amittit̃ nihil niſi ſubmerſiõis i
d. cũ deniqꝫ expectat̃. Cũqꝫ de ſalute corpo
rum deſperãti aiaꝝ curam ſolũmodo crea⸗
tori ſuo magnis clamorib’ deuote cõmen⸗
darent: ⁊ beatã dei genitricẽ miſerorũ. ſ. re⸗
fugiũ ⁊ deſperãtib’ ſpem deuote clamarẽt:
ecce ſubito cõſpiciũt quẽdaꝫ venerãda habi
tudinis virũ pontificali infula decoratũ ꝗ̃ſi
inter medias vndas ſtantẽ naui proximum.
Qui aduocans ad ſe abbatẽ helſinũ his ver
bis cepit cõpellere dicẽs. Vis inqt ꝑiculum
maris euadere: vis i patriã ſan’ redire. Cũ
qꝫ ille cũ fletu ſe id toto corde ꝯſiderare ⁊ id
ſolũ expetere rñdit. Tũc ille. Scias inquit
me ad te miſſuꝫ a dña mea dei genetrice ma
ria: quã tam dulciter ⁊ deuote reclamaſti: et
ſi dictis meis obtemperare volueris ſanus
cũ tuis comitib’ inmuẽs periculũ maris te
euadere ꝓmitto. Spõdet ilico ſe ⁊ in oibus
obtemperaturũ ſi hic euaderet ꝑiculũ. Pro
mitte inquit ille deo ⁊ mihi: ꝙ diẽ cõceptio⸗
nis matris xp̃i ſolẽniter annuatim celebra⸗
bis ⁊ celebrandũ predicabis. ⁊ ille vt vir pru
dentiſſimus ⁊ ꝗ̃s inquit dies mihi hoc feſto
erit celebrãdus. Sexto ait ydus decembris
hoc feſtũ ſolenniſandũ tenebis. Ex quo in⸗
quit abbas ſeruitio vtemur in eccl̃iaſtico of
ficio. Dẽ inquit ſeruitiũ qđ dicit̃ in eius na⸗
tiuitate dicet̃ ⁊ in cõceptiõe eius: excepto ꝙ
nomẽ natiuitatis mutabit̃ in nomẽ ꝯcepti⸗
onis. ¶ His dictis ille diſparuit ⁊ cit’ dicto
ſedata tempeſtate abbas cũ ſuis incolumis
concito vento flatu applicuit anglicanis lit
toribus. Et ea ꝗ̃ viderat ⁊ audierat ꝗ̃bus po
tuit notificauit. Statuitqꝫ i remẽſi cenobio
ideꝫ feſtũ ſolẽniter celebrare. Et ipſe quo ad
uſqꝫ vixit: deuotis obſequijs deuote celebra

uit. rurſum hec ſolēnitas alibi alio modo de
claratur. ¶ Tempoꝛe nāqꝫ Karoli regꝭ frā
coꝝ illuſtriſſimi clericus quidam oꝛdine vn
garie regis germanus matrē iheſu toto coꝛ
de diligens eius hoꝛas ſolitus decātare: pa
rentū ſuoꝝ cōſilio nubere volēs cum quadā
adoleſcentula valde pulcherrima accepta a
pꝛeſbitero nuptiali benedictione. quadā die
miſſa etiam celebꝛata recoꝛdatus ꝙ eiuſdē
beatiſſime virginis hoꝛas illa die iuxta mo
rem ſolitū nō cantauerat: ſponſam domum
mittēs oēs ab eccleſia exire coegit: ⁊ ipſe iuxͣ
altare btē virginis ſolus remāſit. Cum ipſe
hoꝛas dñice mřis decantaret ⁊ hāc antipho.
Pulchꝛa es ⁊ decoꝛa filia hieruſalem dice
ret: ſubito apparuit ei virgo maria cū duobꝫ
angelis dexterā eius manū ⁊ leuam tenenti
bus dicēs ei. Si ego ſum pulchꝛa ⁊ decoꝛa
quid eſt qđ dimittis me ⁊ ſponſam aliā acci
pis: nunquid ego ſum optime foꝛmoſa nun
quid ego ſum pulchꝛioꝛ illa: vbi vidiſti tā pul
chꝛam. Cui ille ſtupefactꝯ ait. Dñā mea dul
ciſſima claritudo tua omnem mūdi pulchꝛi
tudinem excellit ⁊ clarificat: quoniam tu es
ſuper omnes choꝛos angeloꝝ exaltata: ⁊ ſu
per celos celoꝝ eleuata. quid vis dñā vt fa
ciam. At illa. Si ſponſam carnalem cui ad
herereris amoꝛe mei dimiſeris me ſponſaꝫ
in celeſti regno habebis. Et ſi conceptionis
mee feſtum annuatim ſexto ydus. decēbꝛis
ſolēniter celebꝛaueris ⁊ celebꝛandū pꝛedica
ueris mecū in regno filij mei laureatus eris
His dictis beata virgo diſparuit. Clericus
vero domū adire rēnuit: ⁊ abſqꝫ parētuꝫ ſuo
rum cōſilio ad abbatiā quādā extra patriam
illā perrexit: ⁊ ibidē monachali habitu deco
ratus: ⁊ poſt tēpus exiguū meritis beate vir
ginis aquilee eṗs patriarcha factus feſtum
cōceptionis beate virginis die pꝛefato ꝙdiu
vixit annuatim cū ꝓꝑijs octauis diligenter
celebꝛauit ⁊ vbiqꝫ celebꝛandum pꝛedicauit.
Aliud etiam miraculū huius feſtiuitatis ali
bi diuina inſpirante gratia a nobis declara
tur. ¶ In pelago gallico canonicus quidam
oꝛdine ſacerdos ſolitꝯ beate marie virginis
hoꝛas canonicas decantare a villa quadam
vbi cum vxoꝛe alterius foꝛnicatus fuerat re
diēs ad opidūlū in quo moꝛabatur tendere cu
rans ⁊ pelagus ſecane trāſmeare cupiēs ſo
lus nauim ingreſſus dñice matris hoꝛas na
uigādo canere cepit. Cūqꝫ inuitatoꝛiū. Aue
maria gratia plena dominus tecū diceret: ⁊
iam in medio fluminis eſſet: ecce turba ma
gna demonū in pꝛofundo pelagi vna cū eius
nauicula eum pꝛecipitauit: ⁊ eius animā ra
puit ad toꝛmenta. Die autē tertia ad locum
quo demones eū toꝛmentis afficiebāt venit
mater iheſu cum magna angeloꝝ ſocietate
dicēs ei. Ut quid animā famuli noſtri ita in
iuſte affligitꝭ. Cui illi. Nos eā debemus ha
bere ⁊ merito: quoniā in noſtris opeꝛibꝯ ca
pta eſt. Quibus mater iheſu. Si illius dꝫ eſ
ſe cuiꝯ opa faciebat: ergo noſtra dꝫ eſſe: qm̄
matutinas noſtras dum vos eā pemiſtis de
cantabat. Unde magꝭ rei eſtis: quia minus
erga me egiſtis. His dictis demones huc il
lucqꝫ diſperſi fugerunt: ⁊ beata maria aīam
reduxit ad coꝛpus: ⁊ hoīeꝫ ab vtroqꝫ funere
reſuſcitatū per bꝛachiū arripiens aquā a de
xtris ⁊ a ſiniſtris quaſi murum ſtare iubens
de ꝓfundo pelagi ad poꝛtuꝫ incolumē redu
xit. At ille gaudēs pedibus beate marie vir
ginis ꝓſtratꝯ ait. Chariſſima mea dñā ⁊ vir
go ſpecioſa xp̄i gratiſſima quid tibi retribuā
ꝓ tantis bñficijs q̄ mihi feciſti. Liberaſti me
de oꝛe leonis: ⁊ de toꝛmentis inferni grauiſ
ſimis aīam meā. Cui mater iheſu ait. Pre
coꝛ te ne de cetero ī adulterij peccatū cadas
ne fiat tibi nouiſſimus erroꝛ peioꝛ pꝛioꝛe.
Precoꝛ te iterum vt de cetero feſtū cōcepti
onis mee deuote celebꝛes annuatim. vi. ydꝯ
decēbꝛis ⁊ vbiqꝫ celebꝛādūꝫ pꝛedices. Mox
vt ea dixit beata virgo maria eo cernente ce
los aſcēdit. ⁊ ipſe heremiticā vitā ducens qđ
ſibi acciderat cunctis audire volētibꝯ narra
uit. Et poſtea ꝙdiu vixit illud feſtū cōceptio
nis ſolēniter ⁊ deuote celebꝛauit ⁊ celebꝛan
dū ꝓdicauit. Nos igit̄ frēs dilectiſſimi: meri
tis ⁊ interceſſionibꝯ btē virginis idigētes cū
toto mētis deuotiōe ſimꝯ ſolliciti vt nullꝯ nrꝫ
ita ſit in rebus tꝑalibus occupatꝯ aut ꝓꝑijs
delictis deſperatꝯ quin btiſſime vginis ma
rie cōceptionē ꝓ poſſe ſuo celebꝛet ānuatim

¶ De ſancta Otilia. clxxxvi. A

Otilia q2 ceca nata fuit
pater ſuus eaꝫ occidere voluit.
Unde mater eius cuidā ancille
ſue eā allēdā cōmiſit q̄ ꝓpt̄ mur
mur populi iubēte matre longiſſime cū pue
ro fugit. vbi cū ipſa puellā nutriret xp̄s eṗo
erhardo de ꝑtibus bauarie appuit dicens.
Uade ad quoddā monaſteriuꝫ qđ dꝛ palma
ibi inuenies puellā a natiuitate cecā quam
baptiſabis: nomē Otilia imponēs ei: ⁊ mox
poſt baptiſmū viſum recipiet. Quo facto cū
diu optime in regione ꝓfeciſſet: miſit fratri
ſuo litteras dulcedine plenas vt patri recōſi
lians reuocaret. Cui cū pater nō annueret:
filius incōſulto patre ꝓ ſoꝛoꝛe miſit. Unde
pater filiū tm̄ vberibꝯ caſtigauit ꝙ infirma
tus fuit de qua etiā egritudine obijt. Pater
vero ex hoc intantū cōturbatus fuit: ⁊ cōpū
ctus ꝙ pꝛo filia ſua miſit ⁊ monaſteriū qđ cō
ſtruxerat filie cuꝫ oībus ſuis appendicijs li
bere donauit: poſt hoc itaqꝫ defunctus eſt.
Otilia ſciens patrē ſuū in purgatoꝛio vxi: in
latere montis vbi nūc clauſtrū ſitū eſt tm̄: et
tamflachꝛymabiliter oꝛauit ꝙ celū ſuper eā
apertum eſt: ⁊ lux magna circūfulxit eā ⁊ vox
dixit ei: pꝛopter te liberatus eſt pater tuus:
⁊ in choꝛo patriarchaꝝ collocādus ab ange
lis ducit̄. Hec beata ꝑter dies feſtos nihil
comedit niſi panē oꝛdeaceum ⁊ legumina.
Pellis vrſi fuit ꝓ lecto: lapis vo ꝓ cuſſino
Itē mons altus vbi cenobiū otilie ſitū eſt fe
cit pauperes querentes elemoſynā ⁊ pegri
nos nimis laboꝛare: ob hoc ꝙ fecit inferius
monaſteriū pꝛo hoſpitali qui locus ſoꝛoꝛibꝯ
tantū placuit: vt etiā ibi conuentū inſtitue
runt. Ibiqꝫ in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti
pꝛopꝛia manu tres tilias plantauit: que vſqꝫ
nunc valde vtiles ſunt in caloꝛe oꝛādo. vaſ
omnino vacuum impleuit vino cum quedā
ſoꝛoꝛ inter diuina officia vaſa eſſe vacua in
uenit. Itē q2 in baptiſmo viſum recepit ſpe
cialiter beatum iohannem baptiſtā venera
batur ⁊ ei eccleſiam facere cogitauit. Qua
dam etiam nocte ſe dedit oꝛationi ſupꝛa pe
tram: vbi nunc magna crux lignea locat̄ ob
memoꝛiā tāti miraculi vbi iohannē rogabat
oſtendere ſibi modū edificij qđ ⁊ fecit. Ioha
nes eī in foꝛma qua xp̄m baptiſauit: ī ma
xima tm̄ claritate ſibi apparēs eccl̄ie locū lō
gitudinē ⁊ latitudinē oſtēdit. Quod vidit vna
ſoꝛoꝛ lucē vicꝫ: ſed iohānē nō vidit. Cui oti
lia inhibuit ne ante ipſius obitū alicui viſio
nem manifeſtaret. In incohatione clauſtri
iohānis boues cū plauſtro lapidū cadūt de
mōte qui habet in altitudine. lxx. pedes ⁊ il
leſi obuiant ſeruis aſcēdendo iteꝝ onerati.
Venerāt eī ſerui cū gaudio ipſos occidere
vt nō eſſent cibus vermiū ſed hoīm. Itē oti
lia ſuā nutricē ꝓꝑijs manibꝯ ſepeliuit ⁊ poſt
lxxx. annos ſepulchꝛo apto dextra mamilla
nutricis integra inuenta eſt: qua eā quondā
lactauerat ⁊ reliquum coꝛpus incineratum
Poſt plurima virtutaꝫ inſignia otilia ſciēs
finem ſibi adeſſe conuocatis ad ſe ſoꝛoꝛibꝯ
apud ſanctū iohanneꝫ ꝓdicauit eis et roga
uit eas oꝛare ꝓ ſe ⁊ ꝓ patre ſuo. Poſt hoc p̄
cepit eis vt irent in oꝛatoꝛiū matris dei ma
rie ⁊ legerēt pſalterium. Interim dū hec fie
rent ipſa obijt ſola: tantuſqꝫ odoꝛ ibi fuit ꝙ
quaſi oēs domꝯ plene eſſent aromatibꝯ. Re
deūtes ſoꝛoꝛes cū viderēt matrē ſuā ſine eu
chariſtia defunctā adeo inſtāter oꝛauerūt ꝙ
de moꝛte ſuſcitata eis dixit. Cur me inquie
taſtis. Lucie cōiuncta fui ⁊ illud gaudiū ha
bui qđ oculꝯ nō vidit: nec auris audiuit: nec
in coꝛ hoīs aſcēdit. Rñderūt nobis fuiſſꝫ cō
fuſio dñā ſi abſqꝫ cōmunione ſacra obijſſes.
Tūc otilia calicē oblatū in quo erat coꝛpus
⁊ ſanguis xp̄i ꝓꝑijs manibus cōtrectauit ⁊
coīcauit: ob hoc idem calix vſqꝫ modo ſerua
tur. Odoꝛ vero ꝑ dies octo durauit. Marty
ri lucie ideo cōiuncta fuit: q2 ipſa otilia duo
bus modis martyꝛ fuit: volūtate ſcꝫ ⁊ car
nis maceratione.

¶ De ſancto Claudio. Clxxxvij. A

Claudius ex nobili ſa
linentiū pꝛicipū ſeu palatinoꝝ
genealogia oꝛtū duxit. Qui vſ
qꝫ ad ſeptēniū ꝑuigil cura in do
mo parentū in dei timoꝛe nutritꝯ: poſtea ꝓ
batiſſimis litteraꝝ mgr̄is inſtruēdus tradit̄
Sub quibus in bꝛeui non ſoluꝫ artes quas

nit.rurſum hec ſolēnitas alibi alio modo de
claratur. ¶ Tempore nāq3 Karoli regis frā
corū illuſtriſſimi clericus quidam ordine vn
garie regis germanus matrē ihesu toto cor
de diligens eius horas ſolitus decātare: pa
rentū ſuoꝝ cōſilio nubere volēs cum quadā
adoleſcentula valde pulcherrima acceptā a
preſbitero nuptiali benedictione. quadā die
miſſa etiam celebrata recordatus ꝙ eiuſdē
beatiſſime virginis horas illa die iuxta mo
rem ſolitū nō cantauerat: ſponſam domum
mittēs oēs ab eccleſia exire coegit: τ ipſe iuxͣ
altare btē virginis ſolus remāſit. Cum ipſe
horas dñice mrīs decantaret τ hāc antipho.
Pulchra es τ decora filia hieruſalem dice
ret: ſubito apparuit ei virgo maria cū duob⁹
angelis dexterā eius manū τ leuam tenenti
bus dicēs ei. Si ego ſum pulchra τ decora
quid eſt qđ dimittis me τ ſponſam aliā acci
pis: nunquid ego ſum optime formoſa nun
quid ego ſum pulchrior illa: vbi vidiſti tā pul
chram. Cui ille ſtupefact⁹ ait. Dñā mea dul
ciſſima claritudo tua omnem mūdi pulchri
tudinem excellit τ clarificat: quoniam tu es
ſuper omnes choros angeloꝝ exaltata: τ ſu
per celos celorū eleuata. quid vis dñā vt fa
ciam. At illa. Si ſponſam carnalem cui ad
heſeris amore mei dimiſeris me ſponſā3
in celeſti regno habebis. Et ſi conceptionis
mee feſtum annuatim ſexto ydus. decēbris
ſolēniter celebraueris τ celebrandū predica
ueris mecū in regno filij mei laureatus eris
His dictis beata virgo diſparuit. Clericus
vero domū adire rēnuit: τ abſq3 parētū3 ſuo
rum cōſilio ad abbatiā quādā extra patriam
illā perrexit: τ ibidē monachali habitu deco
ratus: τ poſt tēpus exiguū meritis beate vir
ginis aquilee epūs patriarcha factus feſtum
cōceptionis beate virginis die prefato ꝙdiu
vixit annuatim cū proprijs octauis diligenter
celebrauit τ vbiq3 celebrandum predicauit.
Aliud etiam miraculū huius feſtiuitatis ali
bi diuina inſpirante gratia a nobis declara
tur. ¶ In pelago gallico canonicus quidam
ordine ſacerdos ſolit⁹ beate marie virginis
horas canonicas decantare a villa quadam
vbi cum vxore alterius fornicatus fuerat re
diēs ad opidū in quo morabatur tendere cu
rans τ pelagus ſecane trāſmeare cupiēs ſo
lus nauim ingreſſus dñice matris horas na
uigādo canere cepit. Cūq3 inuitatoriū. Aue
maria gratia plena dominus tecū diceret: τ
iam in medio fluminis eſſet: ecce turba ma
gna demonū in profundo pelagi vna cū eius
nauicula eum precipitauit: τ eius animā ra
puit ad tormenta. Die autē tertia ad locum
quo demones eū tormentis afficiebāt venit
mater ihesu cum magna angelorū ſocietate
dicēs ei. Ut quid animā famuli noſtri ita in
iuſte affligit3. Cui illi. Nos eā debemus ha
bere τ merito: quoniā in noſtris operib⁹ ca
pta eſt. Quibus mater ihesu. Si illius d3 eſ
ſe cui⁹ opa faciebat: ergo noſtra d3 eſſe: qm̄
matutinas noſtras dum vos eā pemiſtis de
cantabat. Unde mag3 rei eſtis: quia minus
erga me egiſtis. His dictis demones huc il
lucq3 diſperſi fugerunt: τ beata maria aiam
reduxit ad corpus: τ hoīe3 ab vtroq3 funere
reſuſcitatū per brachiū arripiens aquā a de
xtris τ a ſiniſtris quaſi murum ſtare iubens
de pfundo pelagi ad portu3 incolumē redu
xit. At ille gaudēs pedibus beate marie vir
ginis pſtrat⁹ ait. Chariſſima mea dñā τ vir
go ſpecioſa xp̄i gratiſſima quid tibi retribuā
p tantis bñficijs q̄ mihi feciſti. Liberaſti me
de ore leonis: τ de tormentis inferni grauiſ
ſimis aīam meā. Cui mater ihesu ait. Pre
cor te ne de cetero i adulterij peccatū cadas
ne fiat tibi nouiſſimus error peior priore.
Precor te iterum vt de cetero feſtū cōcepti
onis mee deuote celebres annuatim. vi. yd⁹
decēbris τ vbiq3 celebrādu3 predices. Mox
vt ea dixit beata virgo maria eo cernente ce
los aſcēdit. τ ipſe heremiticā vitā ducens qđ
ſibi acciderat cunctis audire volētib⁹ narra
uit. Et poſtea ꝙdiu vixit illud feſtū cōceptio
nis ſolēniter τ deuote celebrauit τ celebran
dū pdicauit. Nos igiť frēs dilectiſſimi: meri
tis τ interceſſionib⁹ btē virginis idigētes cū
toto mētis deuotiōe ſim⁹ ſolliciti vt null⁹ nr̄3
ita ſit in rebus tēpalibus occupat⁹ aut proprijs
delictis deſperat⁹ quin btiſſime vginis ma
rie cōceptionē p poſſe ſuo celebret ānuatim

¶ De ſancta Otilia. clxxxvi. A

Otilia q2 ceca nata fuit
pater ſuus ea3 occidere voluit.
Unde mater eius cuidā ancille
ſue eā allēdā cōmiſit q̄ ppť mur
mur populi iubēte matre longiſſime cū pue
ro fugit. vbi cū ipſa puellā nutriret xp̄s epo
erhardo de ptibus bauarie appuit dicens.
Uade ad quoddā monaſteriu3 qđ d2 palma
ibi inuenies puellā a natiuitate cecā quam
baptiſabis: nomē Otilia imponēs ei: τ mox
poſt baptiſmū viſum recipiet. Quo facto cū
diu optime in regione pfeciſſet: miſit fratri
ſuo litteras dulcedine plenas vt patri recōci
lians reuocaret. Cui cū pater nō annueret:
filius incōſulto patre p ſorore miſit. Unde
pater filiū tm̄ vberib⁹ caſtigauit ꝙ infirma
tus fuit de qua etiā egritudine obijt. Pater
vero ex hoc intantū cōturbatus fuit: τ cōpū
ctus ꝙ pro filia ſua miſit τ monaſteriū qđ cō
ſtruxerat filie cu3 oībus ſuis appendicijs li
bere donauit: poſt hoc itaq3 defunctus eſt.
Otilia ſciens patrē ſuū in purgatorio vri: in
latere montis vbi nūc clauſtrū ſitū eſt tm̄: et
tam lachrymabiliter orauit ꝙ celū ſuper eā
aptum eſt: τ lux magna circūfulſit eā τ vox
dixit ei: propter te liberatus eſt pater tuus:
τ in choro patriarchaꝝ collocādus āb ange
lis ducit. Hec beata pter dies feſtos nihil
comedit niſi panē ordeaccum τ legumina.
Pellis vrſi fuit p lecto: lapis vo p cuſſino
Itē mons altus vbi cenobiū otilie ſitū eſt fe
cit pauperes querentes elemoſynā τ pegri
nos nimis laborare: ob hoc ꝙ fecit inferius
monaſteriū pro hoſpitali qui locus ſororib⁹
tantū placuit: vt etiā ibi conuentū inſtitue
runt. Ibiq3 in noīe patris τ filij τ ſpūſſancti
propria manu tres tilias plantauit: que vſq3
nunc valde vtiles ſunt in calore orādo. vaſ
omnino vacuum impleuit vino cum quedā
ſoror inter diuina officia vaſa eſſe vacua in
uenit. Itē q2 in baptiſmo viſum recepit ſpe
cialiter beatum iohannem baptiſtā venera
batur τ ei eccleſiam facere cogitauit. Qua
dam etiam nocte ſe dedit orationi ſupra pe
tram: vbi nunc magna crux lignea locať ob
memoriā tāti miraculi vbi iohannē rogabat
oſtendere ſibi modū edificij qđ τ fecit. Joha
nes em̄ in forma qua xp̄m baptiſauit: i ma
xima tm̄ claritate ſibi apparēs ecclie locū lō
gitudinē τ latitudinē oſtēdit. Quod vidit vna
ſoror lucē vic3: ſed iohānē nō vidit. Cui oti
lia inhibuit ne ante ipſius obitū alicui viſio
nem manifeſtaret. In incboatione clauſtri
iohānis boues cū plauſtro lapidū cadūt de
mōte qui habet in altitudine. lxx. pedes τ il
leſi obuiant ſeruis aſcēdendo iteꝝ onerati.
Uenerāt em̄ ſerui cū gaudio ipſos occidere
vt nō eſſent cibus vermiū ſed hoīm. Itē oti
lia ſuā nutricē proprijs manib⁹ ſepeliuit τ poſt
lxxx. annos ſepulchro apto dextra mamilla
nutricis integra inuenta eſt: qua eā quondā
lactauerat τ reliquum corpus incineratum
Poſt plurima virtutū3 inſignia otilia ſciēs
finem ſibi adeſſe conuocatis ad ſe ſororib⁹
apud ſanctū iohanne3 pdicauit eis et roga
uit eas orare p ſe τ p patre ſuo. Poſt hoc p̄
cepit eis vt irent in oratoriū matris dei ma
rie τ legerēt pſalterium. Interim dū hec fie
rent ipſa obijt ſola: tantuſq3 odor ibi fuit ꝙ
quaſi oēs dom⁹ plene eſſent aromatib⁹. Re
deūtes ſorores cū viderēt matrē ſuā ſine eu
chariſtia defunctā adeo inſtāter orauerūt ꝙ
de morte ſuſcitata eis dixit. Cur me inquie
taſtis. Lucie cōiuncta fui τ illud gaudiū ha
bui qđ ocul⁹ nō vidit: nec auris audiuit: nec
in cor hoīs aſcēdit. Rñderūt nobis fuiſſ3 cō
fuſio dñā ſi abſq3 cōmunione ſacra obijſſes.
Tūc otilia calicē oblatū in quo erat corpus
τ ſanguis xp̄i proprijs manibus cōtrectauit τ
coīcauit: ob hoc idem calix vſq3 modo ſerua
tur. Odor vero p dies octo durauit. Marty
ri lucie ideo cōiuncta fuit: q2 ipſa otilia duo
bus modis martyr fuit: volūtate ſc3 τ car
nis maceratione.

¶ De ſancto Claudio. Clxxxvij. A

Claudius ex nobili ſa
linentiū pricipū ſeu palatinorū
genealogia ortū duxit. Qui vſ
q3 ad ſeptēniū puigil cura in do
mo parentū in dei timore nutrit⁹: poſtea p
batiſſimis litteraꝝ mgr̄is inſtruēdus tradiť
Sub quibus in breui non ſolu3 artes quas

liberales vocamus verũetiã libꝛos veteris
ac noui teſtamẽti cũ diuerſis geſtis ſanctoꝝ
pius adoleſcẽs ſedule ꝑlegẽdo apprebẽdit.
Erat eñ iam in bac etate ingenio docilis:
coꝛde feruidus ⁊ ſanctis opibꝰ totꝰ deditus
nec ſinebat diẽ aliquẽ ſine bonis opibꝰ ꝑtrã
ſire. Et lꝫ iuuenis eẽt etate nihil tñ puerile
geſſit in ope Nunꝙ in foꝛis choꝛiſatiõibus
ſeu quibuſcũqꝫ mũdanis ſpectaculis inuẽtꝰ
fuit lꝫ ꝑſonis religioſis ⁊ boneſtis ſe aſſoci-
ans cũ eis dulciter de ṽtutũ exercitijs cõfe
rebat. Cuiꝰ ṽba iaꝫ ſale ſapiẽtie cõdita in-
tantũ rõnabilia ac dulcia erãt ꝙ oium ad ſe
ꝓuocabãt affectũ. Quapꝛopt ꝓuecti ⁊ ſapiẽ
tes ipm plurimũ diligebãt velut puerulum
ſanctuꝫ ṽtuoſuꝫ. alij vero adoleſcẽtẽ affabi
lem ⁊ pꝛudẽtẽ venerabanꝉ. Perſonis auteꝫ
inboneſtis aut ſcurrilibꝰ ſe ſubtrabẽs ꝯſoꝛ
tia ipoꝝ oimode fugiebat. Nũꝙ cuꝫ mulie-
ribus iuuenibꝰ abſqꝫ rõnabili cã locutꝰ fuit
nec de qualicũqꝫ nepbãdo ṽbo vel ope non
de riſu inboneſto vel aliq̃ alia animi leuita-
te eſt notatus. Sup oĩa vero eccľias dei fre
quẽtabat ꝑcipue dñicis ⁊ feſtiuis diebꝰ miſ-
ſas cuꝫ ceteris boꝛis canonicis ⁊ ſmões di
uinos cuꝫ ſumma deuotõe auſcultãdo. Cre
ſcẽte igiꝉ ſctitatis eiꝰ fama cuꝫ iã viceſimuꝫ
etatis ſue annũ attingiſſet: ſpꝛeta milicia ſe
culari ĩ canonicuꝫ biſuntincñ. eccľie eſt ele
ctus. Vñ quotidie in meliꝰ ꝓficiẽs boꝛis ca
nonicis diurnis pariter ⁊ nocturnis ſtuduit
intereſſe. libꝛos ſacre ſcripture diligẽter re-
uoluere: ⁊ ꝑ oĩa ſicut verꝰ dei famulꝰ abſqꝫ
reꝑbẽſiõis nota ſe babere tãtũqꝫ bꝛeui tꝑis
ſpacio diuina grã ſpm ꝓſequẽte in opibꝰ ſan
ctis ſacraqꝫ doctrina claruit vt in totiꝰ bur-
gẽdie finibꝰ equalis ſibi nequaꝙ inueniretꝉ
qꝺ in libꝛis q̃s edidit q̇ vſqꝫ nũc in monaſte
rio yurẽſi ꝑmanẽt clariꝰ ꝑpẽdi põt. Singu-
lis diebꝰ exceptis dñicis feſtis ſolẽnioꝛibus
nõ niſi ſemel in die refectionẽ ſumebat. Se
pe noctes in oꝛõne lectiõe ſiue ſctã medita-
tione ꝑuigiles ducebat. Caſtũ ſe ⁊ mũdũ ab
omni coinq̃natiõe cuſtodiebat. in veſtimen
tis mediocrẽ. in moꝛibꝰ bumilẽ. in ṽbis ve-
racem. dulcẽ ⁊ affabilẽ exbibebat ita vt ſin-
gulis virtutũ moꝛibus oꝛnatus iã verꝰ mo-
nachus ab oibus crederetꝉ. Duodecimo ca-
nonicatus ſui anno ꝑſul memoꝛate ciuitatꝫ
infirmari cepit coꝛꝑe. Vñ btiſſimꝰ claudius
timẽs qꝺ etiã poſtmodũ euenit ne ſcꝫ in põ-
tificem eligeretꝉ locũ ad tẽpus deſeruit ⁊ ad
ſuos parẽtes dõpnos: ſcꝫ ſaluienñ. ꝓperauit
A quibꝰ benigne ſuſceptꝰ cũ eis ꝑ aliqꝺ tꝑs
in ſancta ꝯuerſatiõe viuẽdo ꝑmanebat. Cõ
tingit aũt ꝑdictũ archipſulẽ interim viã vni
uerſe carnis ingredi. Quapꝛopter ppľs cuꝫ
clero diſcoꝛdiam nõ modicã de eligẽdo epo
babebant illis vnum alijs vero aliũ volẽtibꝰ
tandẽ vnanimes in oꝛatione ſe ꝓſtrauerũt
cũ lacbꝛymis bumiliter ſupplicantes quate
nus meritis ſue genitricis ⁊ ſancti iobãnis
baptiſte coꝝ patroni ⁊ oim ſanctoꝝ dñs eis
miſericoꝛditer inſpirare dignaretꝉ quẽ in pa
ſtoꝛẽ eccľie ſue eligere deberẽt. Quibꝰ ĩ oꝛa
tione ꝑſeuerãtibꝰ: mox de celo vox inſonuit
que ipos vt a fletu ceſſarẽt ⁊ beatũ virũ clau
diũ eligerẽt admonuit. Tũc canonici letifi-
cati ipm vnanimiter elegerũt ⁊ ſtatim bono
rabilioꝛes totius eccleſie ⁊ ciuitatis viros ꝑ
eius cõſenſu obtinẽdo ad opidũ ſalinẽſe de-
ſtinauerũt. Quid plura. Multis ꝑcibꝰ ac la
cbꝛimis victꝰ ſciẽs volũtati diuie reſiſtere nõ
poſſe ad ciuitatẽ biſuntincñ. ducitꝉ: imo po-
tius trabitꝉ. archiepõs cõſecratꝉ ⁊ ꝑ ſummum
põtificẽ eiꝰ canonica electio approbatꝉ ꝑiter
qꝫ cõfirmatꝉ. Anno dñi. dcxxvi. Archiepõs igi
tur effectꝰ eandẽ quã pꝛiꝰ bũilitatẽ ⁊ moꝛuꝫ
grauitatẽ in oibꝰ ſꝑ ſeruabat. ⁊ ſicut fidelis
ſeruꝰ ⁊ pꝛudẽs familiã dñi cũ eccľijs ſibi cre
ditis feruẽti zelo gubernabat: cãs eccľiaſti-
cas boꝛis debitis benigne audiebat ⁊ ſꝫ ec
cľiaſticas ſctiones optime dijudicabat. Nũ
ꝙ tñ ꝓpter q̃uis negocia ſecularia niſi cui-
dens neceſſitas incũbiſſet eccľiam boꝛis q̇-
bus diuina celebꝛabanꝉ dimiſit. Pꝛouinciã
ſiue dyoceſis ſue eccľiaſ ſepe viſitabat ⁊ ſicut
bonꝰ paterfamilias q̇ iuxta dñicã ſententiaꝫ
de theſauro ſuo ꝓferẽs noua ⁊ vetera. ſuis
dulciſſimis exboꝛtatõibus bonos ⁊ fideles
vt in melius ꝓficere ſtuderẽt ⁊ delinquẽtes
ſiue errãtes vt ſe emendarẽt ſolicite admo-
nuit. Erat eñ pꝛofundiſſime litterature In
aſſidua etiã cõtẽplatiõe eius ſpũs ſupꝛa mo

dum eleuatus erat ⁊ tñ ꝓpter marie contẽ-
plationis ociũ: nõ deſeruit marthe officium
laboꝛioſuꝫ. q̇n etiã ſex opibꝰ miſericoꝛdie to
to conamĩe inſiſteret. Cũ igiꝉ iã ſeptẽ ãn os
eccľie ſue ꝑfuiſſꝫ diuio ꝑuectꝰ amoꝛe magiſ ac
magiſ accẽſus: cũctas buiꝰ ſeculi diuitias ⁊ ſe
culares põpas declinare cupiẽs vt in ſui cre
atoꝛis cõtemplatõe pleniꝰ vacare poſſet cũ-
ctis bñ diſpoſitis vꝛbẽ ſuã pꝛedictã: palaciaqꝫ
⁊ caſtra ⁊ cetera loca archiepiſcopalia a-
mena ⁊ delitioſa dereliquit ⁊ ab angelo pꝛe-
monitus ad monaſteriũ ſancti eugendi ſiue
yurẽſe in ꝯfinio biſuntinẽſis dyoceſis ſitum
aduenit: ibiqꝫ babitũ ⁊ vitã monaſticaꝫ ſm
beatiſſimi bñdicti patris regulã aſſumpſit.
Tante aũt ſanctitatis ⁊ ꝑfectõis fuit vt oim
que in boc mũdo ſunt oblitꝰ ſolũ in oipoten
tis dei amoꝛe flagraret. In oꝛõibus vigilãs
in ieiunijs aſſiduuꝫ: in vigilijs feruidus: in
ſanctis lectiõibus ⁊ meditatiõibꝰ pꝛeclaruꝫ
⁊ ſm oꝛdinis ſui regulã ſicut verꝰ monachꝰ
viuebat. In diuinis vero officijs peragẽdis
aut celebꝛandis pꝛimus oim eccleſiã intra-
bat ⁊ vltimꝰ inde recedebat. ſicqꝫ oĩs ad ꝑ-
fectiõis monaſticã ꝓuocabat: intantũ vt in
iurioſus eiuſdeꝫ monaſterij tunc abbas vir
vtiqꝫ ſumme ſanctitatis ⁊ pꝛudẽtie ei regi-
men ipſius monaſterij cũ multa inſtantia ⁊
bumilitate pñtaret: vt oues dñicas ibidẽ cõ
gregatas gubernare dignaretꝉ. Vir aũt ſan
ctus cũ multa mãſuetudine boc recuſauit.
Verũtamẽ expletis q̇nqꝫ annis cũ ꝑdictus
pater iniurioſus ad dñm plenꝰ meritis mi-
graſſet: venerabiles fratres ⁊ dõpni dicti cõ
uentus ipſum vnanimiter in eoꝝ abbatem
elegerũt: ⁊ tandẽ vir multis deuictus ꝑcibꝰ
aſſenſum ꝑbuit. Sicqꝫ claudiꝰ quantũ ĩ boc
mũdo ſe bumiliare ſtuduit: tanto plus apꝺ
deũ ⁊ boies exaltari meruit. Qꝺ vtiqꝫ nõ ſi-
ne diuina diſpenſatiõe factuꝫ eſſe creditꝉ: vt
in loco vbi plures floꝛuerunt ſancti: ſanctiſ
ſimus archipꝛeſul adunaretꝉ ⁊ locus ipſe inſi
gnioꝛ efficeretꝉ. Multi ergo nõ ſoluꝫ clerici
verũetiã nobiles ⁊ burgẽſes audita ſancti-
tatis eius fama ad ipſum cõfluebãt ſancte
conuerſationis babitũ inſtanter poſtulãtes
Quos vir ſanctus abſqꝫ difficultate ⁊ ꝑſona
rum acceptione recipiebat: eoſqꝫ ad ꝑfectio
nis culmina ſommope ꝓuebebat. Quales
vero filios ſpũales ibidẽ enutriuerit nõ eſt
noſtrũ dicere: pꝛeſertim cũ quiſq̃s ipm ſan-
ctum locũ viſitãdo ex multitudine ſanctoꝝ
coꝛpoꝝ qui nũc ibidẽ venerãtur clare ꝑſpice
re põt. Poſſeſſiões etiã tꝑales q̇bus xp̄i fa-
muli ſuſtentari poſſent ſm dñi ꝓmiſſum di
centis. quicũqꝫ reliquerit domuꝫ aut agros
patrem aut matrem pꝛopter me ⁊c. centu-
plum in boc mundo percipere meruit a fide
libus videlꝫ regibꝰ ⁊ pꝛincipibꝰ. Inter quos
clodoueus rex qui tũc franciaꝫ gubernabat
monaſterio ipſius annuatim. l. modia triti-
ci ⁊ totidẽ oꝛdei cũ. l. libꝛis denarioꝝ argẽtei
perpetuis tꝑibus dari cõſtituit. Pauperibꝰ
vero xp̄i ⁊ boſpitibus ſuperuenientibus om-
nem bumanitateꝫ elemoſynarũ largitionẽ
exbibuit. Oꝛnamẽta eccleſie ſcꝫ libꝛos cali-
ces cuꝫ crucibus ⁊ candelabꝛis aureis ⁊ ar-
genteis: ⁊ pannis ſericis ⁊ alijs diuinũ cultũ
cernẽtibus maxime augmentauit ⁊ ſanctoꝝ
reliquias in capſulis pꝛecioſiſſimis reueren
ter collocauit: domoſqꝫ ipſius mõaſterij ac
edificia decẽter refoꝛmauit. Anno igiꝉ quar
to cbildeberti regis francoꝝ cũ iaꝫ claudiꝰ
pater ſanctiſſimꝰ annis q̇nquaginta ſeruis
xp̄i in ꝑdicto monaſterio laudabiliter ꝑfuiſ
ſet ſenex multũ ⁊ plenꝰ dierũ totis viſceribꝰ
ad dñm ſuſpirãs: imunis etiã ab oi macula
incidit quãdam infirmitatem leuẽ. Pꝛeſci-
ens ergo obitus ſui dieꝫ imminere: tertia die
oẽs monacbos ſuos cõuocari iuſſit ad ſe lu
culẽtiſſimũ ſmonẽ eis faciẽs dulcis exboꝛ-
tationibus eos monẽdo vt ſup omnia diuino
amoꝛi nihil pꝛeponerẽt ⁊ oẽs pñtis mũdi de
lectatiões amoꝛe eternoꝝ ſpernerẽt ac de
receſſu ſuo minime ꝯtriſtaretꝉ. Cũqꝫ ſingulos
de receſſu ſuo vberrime flẽtes cerneret mi-
ſericoꝛdie viſceribꝰ motꝰ q̇bꝰ ſꝑ affluebat. ac
cepta ob oibꝰ pace eos ad cellas deſtinauit
totãqꝫ noctẽ ſequẽteꝫ ĩ oꝛõnibꝰ ꝑegit. Quar
ta vero die in oꝛatoꝛiũ ꝑgẽs ſacramẽta peni
tentie cũ perceptione coꝛpoꝛis xp̄i totus ꝑ-
fuſus lacbꝛymis deuotiſſime ſuſcepit ⁊ in-
de ad cellã ſuã reductus ne coꝛpus ſuũ alibi
ꝙ in ipſo monaſterio ad euitandas ſeculi

pompas ſepeliri ꝑcepit. Quinta igiẗ die cir-
cā horā diei nonā reclinatus ſup ſcānū ſup
qḋ legendo vel orādo ſedere aut ſtare cõſue-
uerat erectis ſurſum brachijs ꝯiunctis ma-
nibus oculis ad celū ſuſpiciētibus ſanctiſſi-
mā ſuā aīaȝ dño tradidit expirādo. Cuiꝰ cor-
pus in ꝑdicta eccl'ia ſancti eugēdi vſq; nunc
oībus aduenientibus incorruptū ⁊ integrū de
monſtraẗ: innumeris choruſcans miraculis.
Glorioſus igiẗ deus in ſctis ſuis ⁊ in maieſta
te mirabilis ⁊ ſi cunctos eiꝰ miniſtros alt' ma
gnificet ꝑconijs ⁊ celeſtibꝰ efficiat btitudis
poſſeſſores illo tñ: vt digna dignis impēdat
maiori miraculoꝝ illuſtrat gloria quos apd
ip̄m cõmēdat iugis excellētia meritorum in
celis. Quapropter ſanctiſſimus archip̄reſul
claudius q̄te apud deum ſit ꝑtātis ⁊ meriti
ipſa quotidiana ⁊ quaſi innumerabilia mira-
cula que cunctis ip̄m deuote inuocantibus
exhibet clare demōſtrāt. Ipſe nāq; dulciſſi-
mus conſolator deſolatorū: captiuoꝝ libera
tor. reſurrectio mortuoꝝ: lumen cecoꝝ: audi
tus ſurdorum: mutoꝝ eloquiū: tutor naufra
gantiū: monachorū ſuffragator: impotentiū
⁊ languidorū ſanator medicine refugiū: via
errantiū: ſalus cunctoꝝ ad ſe recurrentium
merito appellari poteſt. Et ſi cuncta miracu
lorum ipſius geſta hic inſeri deberēt nimis
thedioſum redderent lectoreȝ: ⁊ ideo pauca
nō ſingula hic annectere curaui. Si quis vo
ea curioſius ꝑſcrutari voluerit reperiet in ſu
pradicto monaſterio ſuo magna volumina
ſtupenda admiratione conſcripta. Iuuenis
quidā audita mirabili ſanctiſſimi p̄ris clau-
dij fama ad monaſteriū yurēſe peregrinatio
nis cauſa venit. Qui pre grandi populorum
multitudine qui ad predictā eccleſiā tūc con
fluxerāt oppreſſus ſtatim expirauit. Quem
quidā reuerendiſſimus in xp̄o pater tarētha
ſieñ. dioceſis metropolitanus qui inter cete
ros tunc aderat benigno pectore amplexās
gemitu lachrymoſe infremuit ⁊ ad corpus
beati claudij q̄ totius veniēs eius ſuffragia
apud deū fletis gemibus implorauit. Cuiꝰ
interuentu viri dei precibus exauditis. ado-
leſcens in exemplū credentiū priſtine ſani-
tati redditus palā oībus ſurrexit incolumis

Duo pueruli etat' primeue innocētia ſimpl
ces apud ſurriacuȝ in ripa fluminis pueruli-
ter colludebant. Quoruȝ alter properantis
aque leuitatis inſcius pedē flumini immer-
gens preceps elabitur. Qui manus tremu-
las circūquaq; iaciens mater: mater voce cõ
fuſa clamitabat. Nūc ſtatim alter ſubſequiẗ
Tūc ambo perplexis manibus ſubmerſi tē-
peſtudo amnis impetu rapiuntur. Nec mo-
ra filio parētibus inotuit naufragiū: impro-
uidi excitantur cara pignora deo ⁊ ſctō clau
dio tota deuotione cõmittūt. Et pueris non
cõparētibus plus ſpacio vnius ſtadij currūt
ꝑcipites donec ad vndarū ſupficiē redeūtes
immiſſos fluctibus extraxerunt. Horum al
ter ſemiuiuus: alter venis deficientibus fri
gidis aquis relictis q̄s abſorbuerāt reſpirā-
tes virtute dei ⁊ beati claudij patre ⁊ matre
atteſtantibus ad priſtinum vite ſtatum ſani
⁊ hylares redierūt. Mulier quedam poncia
nomine thalamo ſuo quadā die reſidēs filio
materno affectu blādis amplexibus refoue
bat ⁊ mitti ſuſurrio cantilene demulcēs de-
oſculabatur eū. Sed callidus humani gene
ris tēptator veneno inuidie tabeſcēs mulier
cule peccatrici foueā ꝑditōis preꝑabat. Qui
feneſtrā aduolās ſub imagine curuina mu-
lieris aſſiſtebat auricule: ⁊ ſub mellis dulce
dine virus effundēs aurū ⁊ argentū ⁊ mūdi
fallantes diuitias ꝓmittebat ſi acquieſcens
ei filiū enecaret. Sic malignꝰ inata callidi-
tate maternū pectꝰ exaſperās mẽtem arma-
uit in filiū. Qui in ora ſui pignoris pollicem
inijciēs pietatis oblita guttur digitos cõpri
mebat. Tūc inimicus innocentie in faciē in
uolat mulieris ⁊ vngues infigēs gutturi ma
trē cū filio ſuffocabat. Quos pauco murmu
re vix reclamātes: cõmater audiēs admirās
q̇d hoc eſſet celeriter intrauit camerā: ⁊ rem
inauditam oculo perſpiciens exclamauit.
Statim ſpe fruſtratus demon ab oculis eiꝰ
euanuit. Deinde iohēs maritus poncie poſt
cõmatrē ſuā accurrēs vxoreȝ ⁊ filiū iacere vi
dit exanimes: ⁊ apprehēdens eā mutā ⁊ ma
nibus debilitatam inuenit. Et cognito a cõ
matre qualiter vxor eiꝰ oppreſſa a demone
filiū ſuū iugulare tēptaſſ; ꝓfuſis lachrymis

illā deo ⁊ btō claudio reddidit. Quibꝰ ſtatim
ad ſepulchrū beati claudij pariter ꝑperanti
bus ⁊ in orōnibus ꝓſtratis: infelix mulier q̄
ore nō poterat veniā delictoꝝ ⁊ corꝑis ſani-
tatē cordis affectu poſtulabat. Et paulopoſt
cõſurgens manuū ſanitate recepta nō ſoluȝ
verbo ſimplici loquebaẗ ſ; etiā hoſtis inſidiā
tis machinā inſup dei ⁊ beati claudij magna
lia expedite enarrauit. Puer quidā nō lōge
ab ambroſiaco ſtās ſupra fontē imagini ſue
ab aqua repercuſſe pueriliter arridebat ⁊ id
ſimplicitate ſua caput inclinans in aquā de-
cidit. Tūc voce horribili clamitās tādeȝ ſub
merſus ꝯfecit. Interi viator q̇dā vt ſitim quā
ex eſto collegerat ſolis ſedaret ad ſupradicti
font' fluenta diuertit. Et pueruȝ in ꝓfundo
iacentē arripiēs cuidā petre ſuppoſuit ⁊ cor
pus iā frigidū omniq; vitali calore deſtitutū
vidēs ip̄m diu mortuū fuiſſe cognouit. Con
uerſuſq; ad agreſtiū caſulas que ꝓpe aderāt
cuiꝰ filius eſſet requirebat. ad cuiꝰ vocē recla
mātē vicina mater pueri ꝓſilijt ⁊ q̄ruloſis vo
cibꝰ fili mi vbi es: fili mi ſepe iterabat. Quē
mortuū inueniēs deſuper flebilis ⁊ miseran
da īcubuit. Vicinis aūt ⁊ notis eā cõſolātibꝰ
monialis quedaȝ de karoli caſtro ſuꝑuenit.
Que tāto dolori cõpatiēs mr̄em ⁊ parentes
cõmonuit: vt quē diſpoſuerāt ſepelire deo et
btō Claudio redderēt. Qui ſpe fideq; robo-
rati virtutē dei q̇ in ſanct' ſuis mirabilis eſt
pura ⁊ ſupplici deuotiōe requirētes ꝓſtrati
in terrā orauerūt. Statim ergo puer q̇ mor
tuus fuerat oſcitans oculos aperuit: ⁊ cū ſu
ſpirijs vocē emittēs ſurrexit viuus. Aliꝰ qui-
dam puer ſeptē annoꝝ filiꝰ cuiuſdaȝ ſtrēnui
militis henrici de plantain de ponte quodā
cecidit in foſſalibus aq̄s plenis q̄ domū ꝑdi-
cti militis circūeūt. Et cū iam ꝑ ſpaciū vniꝰ
leuce ⁊ ampliꝰ in ꝓfundo ſubmerſus iacuiſ-
ſet: nihil de eo ꝑter caputij ſui cornu apꝑuit.
Quapropter ppl'o magno ſtrepitu vociferā-
ti patri ⁊ matri qui tūc haud lōge in eccleſia
fuerāt res lamētabilis innotuit. Qui ſtatim
accurrētes viderūt filiū eoꝝ iā nudū ⁊ exſpi-
ratum in ſudario religare. Supradictꝰ ergo
miles toto corde ad dei famulum claudiuȝ
cõuerſus: omnes ꝓ ſalute pueri feruēti ſpū

orare monuit. Quibus orantibus ilico puer
oculos aperuit: ⁊ ingemiſcēs ſuſpiria ꝓdux
⁊ p̄rem intuēs ait. Pater ne timeatis viuo
ego ⁊ me ſanū ⁊ hylareȝ habebitis. Omnes
igiẗ gr̄as agētes deo ⁊ ſctō cõfeſſori ſuo clau
dio vota ⁊ orones perſoluerūt. Mulier que
daȝ vxor iohānis nicoleti ciuis lingoneñ. ab
ortiuū peperit. Omnes ergo merore cõſtri-
cti tribus diebus ⁊ tribus noctibꝰ in quadaȝ
predicte ciuitatis eccleſia in orationibus vi-
gilantes dñm exorauerūt: quatenus ſpiritū
vite ſupradicto puero infundere dignaretur
vt ſacri baptiſmatis ſacramēto perfrui me-
reretur. Et cum nulluȝ conſolationis ſignū
experirent: tandē rector ꝑdicte eccleſie patri
ipſius pueri magnalia que dñs ꝑ ſeruuȝ ſuū
claudiū operatur ad memoriā reduxit. Sta
timq; cum pater votū ſancto claudio emiſiſ-
ſet ⁊ puer in medio eccleſie deferendo eſſet:
predictus puer vrinā emittere exorduit ⁊ ſuc
ceſſiue vagiare. Ad cuius rei nouitatē pulſa
tis campanis quaſi tota ciuitas ꝯcurrit deo
⁊ beato claudio imēſas gr̄arūactiones red-
dēdo. Puer ergo baptizatus nō longe poſt
obijt ⁊ pater ipſius ſine mora corpus beatiſ-
ſimi archip̄ſulis claudij deuote viſitauit. Cū
etiā ſili modo vxor iohis de lierna de buzi in
burgundia abortiuū peperiſſet ⁊ in quadam
capella in honore beate katherine fundata
vna nocte ip̄m corpus manſiſſet: tandē alte-
ra die ad eccleſiaȝ beati claudij cū oblationi-
bus apportatū infra miſſarū ſolēnia ſub ele
uatione corꝑis xp̄i plorare cepit: cunctis qui
tūc aderāt admirātibus. Quē ſacerdos ip̄aȝ
miſſam celebrās poſtmodū viuum vidēs: ſa
cro baptiſmatis lauacro letus ꝑfudit. Qua
de cauſa pater pueri cū ieiunio panis ⁊ aque
totus nudus corpus ſancti claudij ex voto vi
ſitauit. Aliud quoq; miraculū omni admira
tione dignū cõtigit nuper: ſcȝ anno dñi. M.
cccxlij. Mulier eñi quedā ſtephana noīe de
ciuitate lugduneñ. infirmitate quadā graui
vexata: manū ſiniſtrā penitus q̄ſi abſciſa eēt
perdidit. Quā cū lōgo tp̄e apud monaſteriū
monialiū ſancti petri deſerte ciuitat' lugdu
ni in hmōi infirmitate ꝑduraſſet ⁊ adhuc ſuc
ceſſiue ꝑdictus morbꝰ reliquū brachij corro-

pompas ſepeliri ꝑcepit. Quinta igit͛ die cir-
cā horā diei nonā reclinatus ſup ſcānuʒ ſup
qḋ legendo vel orādo ſedere aut ſtare cōſue-
uerat erectis ſurſum brachijs ꝯiunctis ma-
nibus oculis ad celū ſuſpicientibus ſanctiſſi-
mā ſuā aīaʒ dn̄o tradidit expirādo. Cui⁹ cor-
pus in ꝑdicta eccl'ia ſancti eugēdi vſqꝫ nunc
oībus aduenientibus incorruptū ⁊ integrū de
monſtrat͛: innumeris choruſcans miraculis.
Glo͛ioſus igit͛ deus in ſctīs ſuis ⁊ in maieſta
te mirabilis ⁊ ſi cunctos ei⁹ miſtros alt͛ ma
gnificet ꝑconijs ⁊ celeſtib⁹ efficiat btitudis
poſſeſſores illo tn̄: vt digna dignis impēdat
maiori miraculoꝝ illuſtrat gloria quos apḋ
ipm̄ cōmēdat iugis excellētia meritorum in
celis. Quapropter ſanctiſſimus archipreſul
claudius q̄re apud deum ſit ꝑtātis ⁊ meriti
ipſa quotidiana ⁊ quaſi innumerabilia mira-
cula que cunctis ipm̄ deuote inuocantibus
exhibet clare demōſtrāt. Ipſe nāqꝫ dulciſſi-
mus conſolator deſolatorū: captiuoꝝ libera
tor. reſurrectio mortuoꝝ: lumen cecoꝝ: audi
tus ſurdorum: mutoꝝ eloquiū: tutor naufra
gantiū: monachorū ſuffragator: impotentiū
⁊ languidorū ſanator medicine refugiū: via
errantiū: ſalus cunctoꝝ ad ſe recurrentium
merito appellari poteſt. Et ſi cuncta miracu
lorum ipſius geſta hic inſeri deberēt nimis
thediosum redderent lectoreʒ: ⁊ ideo pauca
nō ſingula hic annectere curaui. Si quis vo
ca curioſius ꝑſcrutari voluerit reperiet in ſu
pradicto monaſterio ſuo magna volumina
ſtupenda admiratione conſcripta. Iuuenis
quidā audita mirabili ſanctiſſimi pr̄is clau-
dij fama ad monaſteriū yurēſe peregrinatio
nis cauſa venit. Qui pre grandi populorum
multitudine qui ad predictā eccleſiā tūc con
fluxerāt oppreſſus ſtatim expirauit. Quem
quidā reuerendiſſimus in xp̄o pater tarētha
ſiēn. dioceſis metropolitanus qui inter cete
ros tunc aderat benigno pectore amplexā s
gemitu lachrymoſe infremuit ⁊ ad corpus
beati claudij q̄ꝑ totius veniēs eius ſuffragia
apud deū flexis genubus implorauit. Cui⁹
interuentu viri dei precibus exauditis. ado-
leſcens in exemplu₃ credentiū priſtine ſani-
tati redditus palā oībus ſurrexit incolumis

Duo puerili etat͛ primeue innocētia ſimpl
ces apud ſurriacuʒ in ripa fluminis puerili-
ter colludebant. Quorūʒ alter properantis
aque leuitatis inſcius pedē flumini immer-
gens preceps elabitur. Qui manus tremu-
las circūquaqꝫ iaciens mater: mater voce cō
fuſa clamitabat. Nūc ſtatim alter ſubſequit͛
Tūc ambo perplexis manibus ſubmerſi tē-
peſtudo amnis impetu rapiuntur. Nec mo-
ra filio parētibus īnotuit naufragiū: impro-
uidi excitantur cara pignora deo ⁊ ſctō clau
dio tota deuotione cōmittūt. Et pueris non
cōparētibus plus ſpacio vnius ſtadij currūt
ꝑcipites donec ad vndarū ſupficiē redeūtes
immiſſos fluctibus extraxerunt. Horum al
ter ſemiuiuus: alter venis deficientibus fri
gidis aquis relictis q̄s abſorbuerāt reſpirā-
tes virtute dei ⁊ beati claudij patre ⁊ matre
atteſtantibus ad priſtinum vite ſtatum ſani
⁊ hylares redierūt. Mulier quedam poncia
noīne thalamo ſuo quadā die reſidēs filio
materno affectu blādis amplexibus refoue
bat ⁊ mitti ſuſurrio cantilene demulcēs de-
oſculabatur eū. Sed callidus humani gene
ris tēptator veneno īuidie tabeſcēs mulier
cule peccatrici foueā ꝑditōis preꝑabat. Qui
feneſtrā ꝯduolās ſub imagine curuina mu-
lieris aſſiſtebat auricule: ⁊ ſub mellis dulce
dine virus effundēs aurū ⁊ argentū ⁊ mūdi
fallantes diuitias ꝓmittebat ſi acquieſcens
ei filiū enecaret. Sic malign⁹ inata callidi-
tate maternū pect⁹ exaſperās mētem arma-
uit in filiū. Qui in ora ſui pignoris pollicem
inijciēs pietatis oblita guttur digitos cōpri
mebat. Tūc inimicus innocentie in faciē in
uolat mulieris ⁊ vngues infigēs gutturi ma
trē cū filio ſuffocabat. Quos pauco murmu
re vix reclamātes: cōmater audiēs admirās
qḋ hoc eſſet celeriter intrauit camerā: ⁊ rem
inauditam oculo perſpiciens exclamauit.
Statim ſpe fruſtratus demon ab oculis ei⁹
euanuit. Deinde iohēs maritus poncie poſt
cōmatrē ſuā accurrēs vxoreʒ ⁊ filiū iacere vi
dit exanimes: ⁊ apprehēdens eā mutā ⁊ ma
nibus debilitatam inuenit. Et cognito a cō
matre qualiter vxor ei⁹ oppreſſa a demone.
filiū ſuū iugulare tēptaſſꝫ ꝓfuſis lachrymis

illā deo ⁊ btō claudio reddidit. Quib⁹ ſtatim
ad ſepulchrū beati claudij pariter ꝓperanti
bus ⁊ in orōnibus ꝓſtratis: infelix mulier q̄
ore nō poterat veniā delictoꝝ ⁊ corpis ſani-
tatē cordis affectu poſtulabat. Et paulopoſt
cōſurgens manuū ſanitate recepta nō ſoluʒ
verbo ſimplici loquebat͛ ſʒ etiā hoſtis inſidiā
tis machinā inſup dei ⁊ beati claudij magna
lia expedite enarrauit. Puer quidā nō lōge
ab ambroſiaco ſtās ſupra fontē imagini ſue
ab aqua repercuſſe pueriliter arridebat ⁊ id
ſimplicitate ſua caput inclinans in aquā de-
cidit. Tūc voce horribili clamitās tādeʒ ſub
merſus ꝯfecit. Interi viator q̄dā vt ſitim quā
ex eſto collegerat ſolis ſedaret ad ſupradicti
font͛ fluenta diuertit. Et pueruʒ in ꝓfundo
iacentē arripiēs cuidā petre ſuppoſuit ⁊ cor
pus iā frigidū omniqꝫ vitali calore deſtitutū
vidēs ipm̄ diu mortuū fuiſſe cognouit. Con
uerſuſqꝫ ad agreſtiū caſulas que ꝓpe aderāt
cui⁹ filius eſſet requirebat. ad cui⁹ vocē recla
mātē vicina mater pueri ꝓſilijt ⁊ q̄ruloſis vo
cib⁹ fili mi vbi es: fili mi ſepe iterabat. Quē
mortuū inueniēs deſuper flebilis ⁊ miſeran
da icubuit. Vicinis aūt ⁊ notis eā cōſolātib⁹
monialis quedaʒ de karoli caſtro ſupuenit.
Que tāto dolori cōpatiēs mr̄em ⁊ parentes
cōmonuit: vt quē diſpoſuerāt ſepelire deo et
btō Claudio redderēt. Qui ſpe fideqꝫ robo-
rati virtutē dei q̄ in ſanct͛ ſuis mirabilis eſt
pura ⁊ ſupplici deuotiōe requirētes ꝓſtrati
in terrā orauerūt. Statim ergo puer q̄ mor
tuus fuerat oſcitans oculos aperuit: ⁊ cū ſu
ſpirijs vocē emittēs ſurrexit viuus. Ali⁹ qui-
dam puer ſeptē annoꝝ fili⁹ cuiuſdaʒ ſtrēnui
militis henrici de plantain de ponte quodā
cecidit in foſſalibus aq̄s plenis q̄ domū ꝑdi-
cti militis circūeūt. Et cū iam ꝑ ſpaciū vni⁹
leuce ⁊ ampli⁹ in ꝓfundo ſubmerſus iacuiſ-
ſet: nihil de eo ꝑter caputij ſui cornu apparuit.
Quapropter ꝑplo magno ſtrepitu vociferā-
ti patri ⁊ matri qui tūc haud lōge in eccleſia
fuerāt res lamētabilis innotuit. Qui ſtatim
accurrētes viderūt filiū eoꝝ iā nudū ⁊ exſpi-
ratum in ſudario religare. Supradict⁹ ergo
miles toto corde ad dei famulum claudiuʒ
cōuerſus: omnes ꝓ ſalute pueri feruēti ſpū

orare monuit. Quibus orantibus ſtatim puer
oculos aperuit: ⁊ ingemiſcēs ſuſpiria ꝓducit
⁊ pr̄em intuēs ait. Pater ne timeatis: viuo
ego ⁊ me ſanū ⁊ hylareʒ habebitis. Omnes
igit͛ grās agētes deo ⁊ ſctō cōfeſſori ſuo clau
dio vota ⁊ orōnes perſoluerūt. Mulier que
daʒ vxor iohānis nicoleti ciuis lingonēſ. ab
ortiuū peperit. Omnes ergo merore cōſtri-
cti tribus diebus ⁊ tribus noctib⁹ in quadaʒ
predicte ciuitatis eccleſia in orationibus vi-
gilantes dn̄m exorauerūt: quatenus ſpiritū
vite ſupradicto puero infundere dignaretur
vt ſacri baptiſmatis ſacramēto perfrui me-
reretur. Et cum nulluʒ conſolationis ſignū
experirent: tandē rector ꝑdicte eccleſie patri
ipſius pueri magnalia que dn̄s ꝑ ſeruuʒ ſuū
claudiū operatur ad memoriā reduxit. Sta
timqꝫ cum pater votū ſancto claudio emiſiſ-
ſet ⁊ puer in medio eccleſie deferendo eſſet:
predictus puer vrinā emittere exorduit ⁊ ſuc
ceſſiue vagiare. Ad cuius rei nouitatē pulſa
tis campanis quaſi tota ciuitas ꝯcurrit deo
⁊ beato claudio imēſas grarūactiones red-
dēdo. Puer ergo baptizatus nō longe poſt
obijt ⁊ pater ipſius ſine mora corpus beatiſ-
ſimi archipꝛſulis claudij deuote viſitauit. Cū
etiā filij modo vxor iohis de lierna de buxi in
burgundia abortiuū peperiſſet ⁊ in quadam
capella in honore beate katherine fundata
vna nocte ipm̄ corpus manſiſſet: tandē alte-
ra die ad eccleſiaʒ beati claudij cū oblationi-
bus apportatū infra miſſarū ſolēnia ſub ele
uatione corpis xp̄i plorare cepit: cunctis qui
tūc aderāt admirātibus. Quē ſacerdos ipaʒ
miſſam celebrās poſtmodū viuum vidēs: ſa
cro baptiſmatis lauacro letus ꝑfudit. Qua
de cauſa pater pueri cū ieiunio panis ⁊ aque
totus nudus corpus ſancti claudij ex voto vi
ſitauit. Aliud quoqꝫ miraculū omni admira
tione dignū cōtigit nuper: ſcʒ anno dn̄i. M.
cccclij. Mulier eni quedā ſtephana noīe de
ciuitate lugdunēſ. infirmitate quadā graui
vexata: manū ſiniſtrā penitus q̄ſi abſciſa eēt
perdidit. Quā cū lōgo tp̄e apud monaſteriū
monialiū ſancti petri deſerte ciuitat͛ lugdu
ni in hmōi infirmitate ꝑduraſſet ⁊ adhuc ſuc
ceſſiue ꝑdictus morb⁹ reliquū brachiū corro-

dere nõ ceſſaret: tandẽ auditis mirabilibus
ꝙ dñs ꝑ ſeruũ ſuũ claudiũ opabat: ad mona
ſteriũ yurẽſe vbi corpus eius colitur acceſſit
Ubi cũ aliquib⁹ diebus cum maxima deuo-
tione ⁊ cõtinuis orõnibus vt ſup poſtulatis
audire mereret ſanctũ claudiũ exoraſſet cõ-
tigit vt in die beati laurẽtij ꝑdicta mulier añ
altare ſup qđ corpus ei⁹ reſeruat quaſi in ex
taſi poſitã diu permaneret. Cũq; ad ſe reuer
ſa nihil pene ſicut antea ſenſiſſet: vidit manũ
ſuã integrã ⁊ ſanã ſibi redditã manu dextre
ſolũmodo in colore diſſimilẽ eo ꝙ albior ipa
ac nouior appareret. Hoc igit miraclo vbi
q; diuulgato: dompnus bartholome⁹ de bo
ſcario in vtroq; iure licentiatus vicarius et
officialis lugdunẽſ. ad laudẽ dei ⁊ glorioſiſ-
ſimi cõfeſſoris ſui claudij predictã mulierẽ
coram ſe citauit ⁊ manũ ſibi reſtitutã pene
corã omni populo demõſtrare fecit: qui oẽs
teſtimoniũ perhibuerũt eam ſine manu ſini
ſtra longo tpe extitiſſe. Et extũc feſtũ ſancti
claudij in tota lugdunẽſi dioceſi ſolẽniter ce-
lebrari fuit inſtitutum. Adoleſcẽs quidã ma
num habẽs aridã a natiuitate auditis mira
culoꝝ preconijs ad monaſteriũ cucurrit: ⁊ at
trectatis manibus beati claudij manũ extẽ-
dens cũ grarũ actione ſan⁹ receſſit. Matre
miſericordie in eccleſia lauſanẽſi miris virtu
tibus choruſcante ſacerdos quidã cecatis
oculis illuc ſpe ſalutis cõfugiens: aduocate
noſtre melliſluũ implorabat ſubſidiũ. Qui
lauacro cõfeſſionis emũdat⁹ viſionẽ in ſom
nis ab eadẽ audire meruit. Surge ⁊ vade ad
claudiũ fratrem in oratorio yurẽſi quieſcen-
tem: ⁊ viſum recipies. Qui excitatus feſtinã
ter abijt: ⁊ viſum recepit. Inde letus ⁊ hyla-
ris cũ lauacro reliquiarũ ſanctiſſimi viri ad
ꝓpria reuertẽs: puerũ quẽdam in aqua ſub-
merſum ⁊ ſpacio vnius diei exanimẽ perun
xit ⁊ ſanũ parentibus reddidit. Iuuencula
quedã yſabella nomine cũ totius corpis pul
chritudine polleret viris ſanguinũ ⁊ incẽdia
rijs ſe ſubijciẽs: vitã culpabilẽ infami corpis
redimebat cõmertio. Quibus relictis cuiuſ
dã ſatellitis ꝑcibus arboſium venit: ibi
q; varijs libidinũ incẽtiuis dedita feminea
leuitate corpus cum aĩa maculabat. Infelix

tandẽ peccatrix: vt miraculoꝝ beati claudij
preconia oculis auribuſq; perciperet: quadã
die ſacri corpis aſſiſtebat preſentie. Que in-
teriori lumine penitus priuata vltione diui-
na corporeũ lumẽ amiſit ⁊ admiratione mul
torum ſe nihil videre cõteſtãs gemitu anxia
ta lachrymabili ſingulti in humum ſe ꝓſtra
uit. Cũ vero vſq; ad ſequẽtis ſabbati veſpe-
re in tenebris cecitatis ꝑmãſiſſet: corde deũ
reſpiciẽs ſpurcitias peccatoꝝ per cõfeſſiõẽ
ſincerã euomuit. Deinde abſciſis crinibus
⁊ macula vitioꝝ penitus deterſa: ſe totã deo
⁊ beato claudio deuota contritione cõmiſit.
Et ſtatim recepto lumine per eã diuina mi-
ſeratio plebis incredule dubietatem abſol-
uit. In balmenſi territorio erat quidã iuue
nis ſolitus armenta cuſtodire. Cui quadã
die beſtias cuſtodiẽti aura quedã vrens ⁊ no
ciua ſuperueniens vt ipſe poſtea retulit ocu
lorum lumine ipm penit⁹ priuauit. Qui veni
ens domũ cecitatis ſue dolorẽ plãgendo nul
lã cõſolationẽ accepit. Cui beatus claudius
per viſionẽ apparuit dicẽs. O iuuenis quid
turbaris ⁊ cogitationes aſcẽdũt in cor tuũ.
Surge ⁊ veni ad me ⁊ ſanitatẽ tibi ꝑſtabo.
Cui ille ait. Dñe locũ tue habitationis igno
ro: ⁊ quõ te poſſum inuenire. Et ille. Inter-
roga diligenter donec inuenias: ſciens quia
claudius vocor. Ille igitur ſurgẽs iuit ad ſa
cerdotem ex ordine ei viſionẽ narrans. Qđ
audiens ſacerdos eum de negligentia duri⁹
redarguit: eo ꝙ viro dei non ſtatim obedie-
rit viam ei demonſtrans per quam ire debe
ret. Cũq; pergens in itinere aliqualiter de-
uiaſſet: ⁊ retardationis ſue impatiens ſan-
ctum dei inuocaſſet virtute dei viſum repen
te recepit Qui letus effectus ad ſepulchrũ
viri dei ꝓperauit: ⁊ magnalia dei cunctis ꝑ
ordinem enarrauit. Mulier quedã biſunti-
na biẽnio cecitatẽ oculoꝝ incurrit. Cumq; ſe
ſancto claudio vouiſſet: ⁊ ſero vehiculũ ⁊ ex-
pẽſas itineris diſpoſuiſſet ſequẽti nocte mẽ
bra ſua lectulo refouẽs cõtinuo virũ dei clau
dium aſtantem conſpexit. Cuius viſionis ex
citata preſagio ſummo mane ſurrexit: ⁊ viã
cum filia manu debilem aggrediẽs vſq; ad
ſepulchrũ ſancti claudij: lumen oculorũ hu-

militer depoſcens peruenit. Qua in oratio-
ne cum plena fide ꝑſeuerante ſubito oculos
aperuit ⁊ capſulam cũ reliquijs agnoſcẽs ad
filiam paulo longius orantem conuerſa di-
xit. Letare filia ⁊ exulta: q᷑ mater tua viſum
recepit. Ecce video ſingula que oculo perſpi
ci poſſunt. Cui filia. Mater mater letemur
⁊ ineffabili gloria deum ⁊ amicum eius clau
dium collaudemus: quia eadem hora qua te
dñs reſpexit manũ meã quam debilem no
ſti ſanã inuenio. Multi ergo nobiles ⁊ ma
trone preſentes hoc viderũt: ⁊ ꝑ gaudio flen
tes deo ⁊ beato claudio gratias egerunt.
Mulier quedã de grandiſono corporis vi
ribus diutius deſtituta iacebat. Cui beata
dei genitrix ſignũ ſancte cruciſ in viſione offe
rens eam quantotius ad ſanctum claudiũ
iter feſtinare cõmonuit. Que mane lectũ vici-
nis egreſſa dimiſſo aſino in via quem cõdu
xerat ad ſacrũ corpus incomitata perueni-
ens: pedibus greſſum ⁊ corporis ſanitatem
deo miſerante recepit. Alia quedam mulier
de villula: que britonia vocatur mẽbris debi
libus lecto decumbẽs vidit in ſomnis beatũ
claudiũ baculũ ſibi porrigere: que euigilãs
⁊ baculum in manu inueniẽs ſummo mane
ꝓfectura ſurrexit ⁊ predictũ baculũ accipiẽs
vſq; ad ſanctũ claudiũ viro ſuo comitante ꝑ
uenit. Facta igitur oblatione ⁊ pedibus ſan
cti viri deoſculatis in orationẽ ꝓcidens de-
bilitatiſ ſue remediũ profuſis lachrymis po-
ſtulauit. Tunc ad celũ erectis manibus ar
ticulis innixa ſe nullũ ſentire dolorem om-
nibus circũſtantibus indicauit: ⁊ glorificãs
deum: ⁊ beatũ claudium cũ reliquijs ad alta
re rectis pedibus ꝓperauit. Conuerſa que-
dam ſancti roberti de caſa dei graui ꝑcuſſa
egritudine toto corpe imbecillis lectulo de-
cubuit. Cui beatus claudius in ſomnis ap-
paruit ſub epali habitu baculum paſtoralẽ
baiulãs: ſibi ſanitatẽ promittebat. Que ſur-
gens debilitatis imemor hylari greſſu cor-
pus ſanctũ expetijt. Que labijs ⁊ oculis con
trectis liberata morbi infeſtationẽ deo mi-
ſerante penitus euaſit. Uir quidã apud an-
noras mẽbris inferioribus ab adoleſcentia
cõtractis: nixu manũ miſerabiliter incede

bat. Qui ab vxore ⁊ parẽtibus equo colloca-
tus: ⁊ vſq; ad grandiſonum perductus ibidẽ
deſcendit: affirmans ſe beatum claudiũ qua
licunq; greſſu ſine vehiculo petiturũ. Quo
paulo longius egreſſo obuiã habuit ꝙ pluri
mos: qui virtutes ⁊ miracula que ipſi oculis
viderant eidem cum admiratione retulerũt
Igitur ſtatim fidei adiutus amminiculo cru
ra cum pedibus extendẽs innixus articulis
ſurrexit: ⁊ pre gaudio curſitãs leta hylariq;
facie cum vxore expedito greſſu vſq; ad cor-
pus ſanctũ peruenit: gratias agẽs deo qui
per famulum ſuum claudiũ ſibi ſanitatẽ cõ-
tulit. Mulier quedam ſaliñẽſis mẽbris diſ-
ſolutis triennio debilitata ad ſanctũ claudi-
um in humeriſ hominũ allata fuit. Qua ma-
nibus expãſis ante altare ꝓſtrata ad ſanctũ
dei voce lachrymabili reclamabat mẽbrorũ
valitudinẽ in humilitate depoſcens: que ſta
tim orõne facta iuncturis crepantibus arti-
culis innixa ſurrexit: ⁊ recto greſſu corã om
nibus ambulauit. Frater vero eius qui tali
miraculo nõ interfuerat caſu ſupuenit: ⁊ vi-
dens ſororẽ ſuã ambulãtẽ nimia ammiratio
ne repletus dixit. Sana facta es ſoror mea
Et illa. Gratias ago omnipotẽti deo: ⁊ dño
meo beato claudio ꝑ quẽ ſanata ſum: ⁊ rectiſ
pedibus ſicut tu ipſe vides incedo. Sup ar-
boſiũ agni ouiũ: quos cõuerſus quidã cuſto-
diebat neſcio: qua vertigine tremuli ſe omo
ſuſtinere nõ poterãt. Quarũ infirmitati ipſe
cõdolens coꝝ debiliorẽ beato claudio reddi
dit: ſi ceteros a ꝑdicta clade liberaret. Quo
reddito agni facto agmine cucurrerũt matrũ
vbera cũ omni hylaritate ſuggẽtes. Tũc ſta
tim ꝯuerſus pre gaudio currẽs agnũ quem
deo ⁊ beato claudio vouerat in ꝑñtia multo
rum qui aderãt ante ſepulchrũ ei⁹ grãs agẽs
obtulit. Rure marimaco vir quidam habita
bat: cui ex ſupfluitate ſanguinis natum apo
ſtema dextrũ brachiũ totũ occupauit. Qđ in
breui intantũ excreuit: vt ab eodẽ viro a late
re quaſi infantulus poneret. Cũq; cõtinuo
dolor excreſceret intantũ: vt predict⁹ vir oẽs
corpis quietẽ: ⁊ ciboꝝ saporẽ amitteret: tan-
dem quadã nocte in lecto iacens: ⁊ vt ipſe te
ſtatus eſt clare vigilaret vidit pre oculis aſſi

ſtere virũ aſpectu decorũ facie venerabilez
indutum: ſtola candida ꝛ obſtupuit. Qui q̃ſi
in extaſi poſitus in vocẽ ꝓrumpens q̃s eſſet
inquiſiuit At ille claudius inquit ſeruus xp̃i
ſuz qui ei⁹ miſericordia ad te debilẽ acceſſi.
ꝛ ſtatim brachiũ ip̃m crucis ſignaculo facto
muniẽs ſanitatẽ plenariaz reddẽs ei annuit.
Tũc puella quedã ipſi viri filia: q̃ nõ lõge in
lecto quieſcebat patrẽ cũ quo loqueret̃ inq̃ſi
uit: quã ille increpãs tacere iuſſit. Et paulo
poſt timore excuſſo brachiũ erigẽs leſionez
nullã ſenſit Libere cõditõis adoleſcẽs q̃daz
diuitijs ꝑpotẽs in quadã villula ꝓpe lugdu-
nũ morabat̃. Qui cõplexiõe viciata guttam
artheticã nõ abſqꝫ magna mẽbroꝝ iuncturarũqꝫ
cõtractiõe incurrebat. Hic itaqꝫ pedũ
deſtitutus officio toti⁹ patrimonij ſubſtãtiã
in medicos erogauit. Cũ vero nil amplius
q̃d daret haberet omni ſpe ſalutis ab ipſis
derelictus q̃d iam facere debeat ignorauit.
Inter notos igit̃ mẽdicare erubeſcẽs relictꝪ
parẽtib⁹ triſtis vehiculũ aſcendit: diuioneqꝫ
trãſuectus eſt Ubi cũ iam ſex annis in pau-
pertate magnaqꝫ corꝑis debilitate ꝑtrãſiſſz
tandẽ auditis miraculis: q̃ per ſctm̃ claudiũ
fiebãt fide cõcepit: vt ſi nõ corpus: ſaltim tñ
fimbriã aliquã veſtim̃enti eius contingere
poſſet ſe ſaluuz fieri credidit. Baculis igit̃
innix⁹ iter tẽptauit: ſꝫ minime potuit. Qua-
propter vehiculis ꝛ quadrigis trãſeuntiũ vt
cũqꝫ dolam vſqꝫ ꝑuenit: atqꝫ iam firmiore
ſpe ſanandi roboratus ſanctũ claudiũ inuo
cans ſolius baculi fulcimẽto vſqꝫ ad optatũ
locũ ꝑuenit. Cũqꝫ oratoriũ intraſſet: ꝛ orõ-
ne facta pedes ſacri corporis oſculat⁹ fuiſſz
ſtatim reiecto baculo ſanus effectus cũ grã
rum actione ad parẽtes ſuos hylaris eſt re-
uerſus. Homo quidã in villa ſancti albani
ſpiritu maligno agitat⁹ vxorẽ ꝛ filios mina
ci vultu deterrebat. Quẽ amici ſui ligatũ fu
nibus ſuppoſitũ vehiculo ad ſepulchrũ viri
dei ꝑducere ſatagebãt. Cũ igit̃ loco appro-
pinquaſſet ꝛ demoniacus pinnaculũ tẽpli
aſpexiſſet ꝯtinuo clamauit. Cur me cedis.
aut cur me ligatũ teneris. dei ꝛ beati claudij
miſeratiõe ſanatus ſuz. Soluite nihil time
tes. quem ſtatim ſoluẽtes in preſentiaz cor
poris amici dei cũ oblatõibus ꝑduxerũt. In
territorio ſancti eugendi q̃dam puella quin
decim annoꝝ quadã vice in viſiõe nocturna
adeo ꝑterrita fuit: vt q̃nqꝫ annis in lecto de
cũbẽs nihil oĩno cibi vel potus niſi aliq̃n ſe-
mel ꝑ mẽſez vel citra pomũ coctũ deglutire
poſſet. Et q꞉ ſemꝑ bone fame honeſteqꝫ vi-
te fuit primo infirmitatis ſue anno bis con
feſſa a ꝓprio ſacerdote corpus dñicũ cũ ma
gna reuerẽtia ſumpſit. Egritudine igit̃ inua
leſcente quattuor annis ſequẽtibus nõ ſolũ
loquẽdi: verũetiã viſus bñficio ex toto priua
ta fuit. Multe vo honeſte ꝑſone miſericor
dia ſuper ipſam mote eam ſepius viſitabãt.
Inter quas cuz generoſa dña katherina de
beaufremont ſemel aduenilſet et miſeram
illam ſuſpexiſſet: amariſſime flere cepit: at-
qꝫ flexis genibus diu orãs tandẽ benignis
exhortationibus ad patientiaz ꝓuocauit di
cens etiã vt omipotenti deo eiuſqꝫ famulo
claudio ſe totã cõmitteret ſecura: vt q̃ tot ꝛ
tanta miracula in remotiſſimis locis ꝑage
ret ſibi tanq̃ ꝓprie eius famule ſubuenire
nõ dubitaret. Statiz illa in ſignũ vere fidei
manus ad celũ eleuãs ꝓfundiſſima ſuſpiria
emiſit Sequẽti igit̃ die iuſſu deuote ac nobi
lis dñe ſupradicte ad mõaſteriũ ſancti clau-
dij multꝪ comitãtib⁹ i grabato portat̃. Tũc
ante ſacrũ altare poſita: multꝪ effuſis ꝑcib⁹
a circũſtantib⁹ ſtatim oculos aꝑuit ꝛ hincin
de circũſpiciẽs ſtatim meritꝪ ſctiſſimi ꝯfeſ-
ſoris claudij ſuꝑ polices ſe erexit: ꝛ ſurgens
velocius pedes ſacri corporis oſculari non
diſtulit: cũ lachrymis clara voce deũ in ſctõ
ſuo magnificãs. Cui eſt honor ꝛ imperium
in ſecula ſeculorum Amen.

De ſancta Barbara.

clxxxviij

Erat tp̃e marẽtii imꝑ-
atoris vir q̃dã gẽtilis in nicome
dia nobilitate generis ꝑclarus
ac tꝑaliũ rerũ abũdãtia ſumm⁹
in omie dioſcorus: cui erat filia ſpecioſiſſima
noĩe barbara: ipſa aũt q꞉ erat corꝑe pulcher
rima eã pater plurimũ diligebat: quapropt̃
recluſit eã in turri altiſſima quã eidẽ edifica-
ri fecerat ne ab aliquo hoĩe videret̃. Erat

beata barbara ingenioſa: et a tenera etate
vanas cogitationes relinquens cepit diui-
na cogitare. cum enim ſemel templum in-
traret videns ſimulachra parentibus ſuis
ait. Quid ſibi volunt he ſimilitudines homi
num. reſpõdent parentes. Taceas non ho-
minum. ſed deoruz ſunt ꝛ volũt adorari per
illud quod neſcitur: et quod non videtur: bar
bara dixit. Fuerunt quondã homines quos
nunc colimus. reſpondent ita. Ex hoc bea-
ta barbara die noctuqꝫ replicabat tacita di-
cens: ſi homines fuerunt dij noſtri: ergo na
ti ſunt vt homines: mortui ſunt vt homies:
ſi dij eſſent: nec nati fuiſſent: nec mortui: q꞉
deitas: vt mihi videtur: nec cepit: nec deſinit
eſſe. homo etiam habet originez terre: quia
terra eſt materia eius ſi ergo homo de ter-
ra eſt: ꝛ homo deus eſt: ergo aliquid preceſ-
ſit eum quod eius origo dicitur. Sic aptius
diceremus terram deum: ſed quia nec terra
a ſe eſt nec celuz a ſe: nec aera a ſe: nec aqua
a ſe: ex quib⁹ quattuor elemẽtis conſtat ho-
mo: ſꝫ creature ſunt neceſſe eſt his eſſe crea
torẽ. Ecce quãta ſapiẽtia in tã iuuenili puel
la. Tandem tradita ſtudijs liberalibus alta
tranſcendebat: ſed defuit ei noticia veri dei
vanos autem deos occulte ſprevit: ꝛ cum vi
dit dijs. ſ. lignis ꝛ lapidibus flectere genua
ſenſibilia inſenſibilibus mutis animo val-
de correxit. Idcirco venit rumor laudis nico
mediam, clamans ſapientiſſimum virorum
alexandrie fore. ſ. originem, cuius facundia
totam perfunderet, qui veris indicijs, daret
cognoſcere veram deitatem, ꝛ ydolorum cõ
funderet vanitatẽ. Hec audiens beata bar-
bara multũ gauiſa eſt in domo pectoris ſui.
et cepit ſedule tractare quo genere poſſet
eum audire. Erat enim pater eius nobilis
et valde potens. ergo miſterium ſuum ei nõ
reuelauit, tum neminem curatorem habe-
ret recurrit ad hoc conſilium: vt litteras ei-
dem ſapientiſſimo origeni dirigeret: et ſe-
cretuz ei patefaceret in hec verba. Uiro ale
xandrie, nobilitate animi longe lateqꝫ con-
ſperſo origeni, barbara nicomedie, tua ancil
la, decus, ob honorez deſiderij mei accepi fo
re te vere diuinitatꝪ oſtenſorez. A prima enĩ
ſcintilla ingenij mei a toto corde concupiui:
vt, ad veri dei noticiam peruenirez. mentem
concepi nullam deitatem ineſſe lignis et la-
pidibus que humana arte compoſita ſunt:
que nec recipiunt ſenſibilitatem: ꝛ nec loqui
nec audire poſſunt. Unde ſemper pertracta
ui eſſe falſos deos: nec homines poſſe eſſe
deos: quia homo incipit ꝛ deſinit eſſe. deus
autem ante tempora fuit: non ergo vnq̃ de
os credere potui: quos homines mortales
cognoui. In multis tamen motibus poſita
ſemper deum nobis ignotum proculdubio
eſſe putaui: qui ſolus cuncta fecit: quez ſem
per amaui huic me ſemper deuoui: quo ſum
id quod ſum: niſi me ſententia fallit: cuius
ſpiritu animatam me ſentio: nec deſiſtam:
donec ad euz pertingam. quapropter fame
tue tumultu percuſſa pater venerabilis mẽ
tem meam his aptius voluere cenſui, illum
deum ſolummodo inueſtigare cuius cogni-
tionem apud te eſſe cognoui. vnde ſi ita eſt
vt fama refert ſupplices offero preces qua-
tenus diſcutere digneris noctem ignoran-
tie, chaos confuſionis ab ancilla tuaꝝ indu-
cere ſolez iuſticie, lumenqꝫ diſcretionis. Ap
peto enim verum deum ſcire qui fecit viſi-
bilia et inuiſibilia et vtrum vere vnus ſit: vt
ipſo iam nunc dudum mecum argumenta-
ta ſum ꝛc. Hanc epiſtolam direxit alexan-
drie ad originem preſbyteruz que eſt in par
tibus affrice caput regionis illius longe di-
ſtans a nicomedia. Hic autem priuaretur le
gatione quam legauerat, ad deuz quem no
uerat in cubiculo cordis ſui lachrymas fudit
dicens. Domine firma pedem eius quez ad
famuluz miſi ne aut illum mors preueniat
vſqꝫ relegatio veniat, ꝫ his et alijs poſtulatio
nibus quib⁹ deuote poterat nuncius alexã-
driam ingreditur. Originez reperit in pala
tio mammie matris alexãdri ceſaris vbi oc
cupatur in docendo chriſtianam religionez.
qui cum leticia magna litteras barbare ac-
cepit laudans deum, qui huiuſmodi ſemen
ſuſcitabat ꝛ talia operatur. Et ſtatim orige
nes doctor preſtantiſſimus accelerat ꝛ edi-
dit deſiderium barbare in hunc modũ. Ori-
genes veri dei indignus ſacerdos: ꝛ vt poſſi

bile eſt. Defenſoꝛ eius adhuc eſſet alexandrie
nunc regens barbarice gentis adoptionem
filioꝛum dei ieſu chꝛiſti veram ſalutem. ſicut
ſcripſeras ſcire te velle verũ deum quis ſit.
Scire debes ꝙ vnus eſt verus deus in ſub-
ſtantia ⁊ trinus in perſonis: ſcilicet pater et
filius ⁊ ſpiritusſanctus. Quicũqꝫ hec omia
credit omnino habet quo ad deuꝫ pertinge
re poſſit. Tu autem hec intellige, ⁊ intellecta
crede, ⁊ ſi quid defuerit ad plenitudinẽ deſi-
derij in legato require, qui te legem ſanctaꝫ
erudiet ⁊ libꝛos quos ſecũ defert tibi leget.
Non etiam dubites te ꝓ nomie xp̄i multis
toꝛmẽtis tradi. ipſe enim dicit Luce. ix. Qui
perdiderit animam ſuã in hoc mũdo ꝓpter
me in vitam eternam cuſtodit eam. Oꝛige-
nes miſit vnũ ex pluribus cũ nuncio barbare
ad barbaraꝫ qui modo magno deſiderio nũ
ciauit. Preceſſit nuncios barbare ⁊ nũciuꝫ
viri dei adeſſe fecit ⁊ ꝑmiſit eum foꝛis ſtare
vtrũ ꝯueniẽs eſſet eum intrare: tunc illa ho
minem aduocari fecit, qui ingreſſus offerẽs
ſalutationẽ in xp̄o: illa aſſurgẽs inclinat ⁊ tã
dei nomen ꝙ hominem veneratur. Pater
eius gratia viſitationis ad eam venit: vidẽs
virum ignotum tremens inquit. Quis hoc
⁊ cur hoc. reſpondit alexandrinus medendi
arte peritus. Qui reſpondet magiſtrũ ſe ha
bere alexandrie qui cõtra vſus medicoꝛum
etiã animas curat. Pater audiẽs receſſit ⁊
conceſſit cũ eo fieri colloquia. Tũc valenti-
nus ſacerdos ⁊ barbara conferunt inter ſe
ſua miſteria ibi. tũc perlecta ep̄la ⁊ bene do
cta quod defuit ep̄le ad plenitudineꝫ deſide
rij a legato queſiuit ⁊ ad libitũ inuenit. Co-
gnito autem quõ pater ⁊ filius ⁊ ſp̄s ſolus
deus: ⁊ quomodo filius miſſus ſit a patre et
per ſuſceptã humanitatem hoiem perdituꝫ
reuocaſſet: captiuum redemiſſet: ⁊ ſacruꝫ la
uacrum eius peccata lauiſſet: accelerauit ad
baptiſmi gratiã ⁊ ab eodẽ pꝛeſbytero valen
tino quẽ oꝛigenes ad ipſaꝫ miſerat baptiza
ta eſt in turre in qua pater eã poſuerat. am-
plius que dei erant q̄ſiuit ⁊ que ſurſum ſunt
cupiens libꝛos quos ei oꝛigenes miſerat fre
quẽter legit ⁊ valde excreuit in ſcientia di-
uinoꝛum etiam ſine magiſtro ⁊ in ſapientia

diuina. Legitur etiam de ea ꝙ qꝛ pulchꝛa fu
it quidã de optimatib⁹ terre illius patri ei⁹
locuti ſunt: vt viruꝫ ſibi acciperet. Ipſe vero
accedens ad eam in turrim perſuadebat eã
dicens. Filia mea quidã de potentibus cõ-
memoꝛati ſunt de te: vt acciperent te in con
iugio: quid ergo vis de hoc. Ipſa vero intui
ta patrem cum ira dixit. Ne cogas me hoc
agere pater. At ipſe receſſit ab ea deſcẽdenſ-
qꝫ inſtituit multitudinẽ artificũ q̄ facerẽt la-
uacrum ⁊ conſtituit quomodo fieri debuit
tribuens ſingulis mercedem in integruꝫ ꝓ
fectuſqꝫ eſt in regionem longinquam deſcẽ
denſqꝫ famula dei videre opus quod factuꝫ
vidit contra ſeptẽtrionem duas ſolummo-
do feneſtras ⁊ dixit artificibus: quare duas
feneſtras inſtituiſtis. Dicunt pater tuus di
ſpoſuit. quibus illa: facite mihi aliam fene-
ſtram. Cui dixerunt. Timemus domina ne
indignetur pater tuus contra nos. Dicit fa
mula dei. facite mihi feneſtram, ego de hoc
acquieſcere faciam patrem meum. Ipſi ve-
ro fecerunt aliam feneſtram. Perambulãs
vero barbara in natatoꝛio contra oꝛientem
inſtituit marmoꝛibus eius digito pꝛecioſaꝫ
crucem. De poſt aſcedens in turrim: vidit ſi
mulachꝛa que colebat pater eius: ſuſcipiẽs
ſpiritũ ſctm̄ inſpuit in faciẽ eoꝛũ ⁊ dixit. Si-
miles veſtri fiant qui faciũt vos ⁊ oẽs qui cõ
fidunt in vobis. Finitoqꝫ ope reuerſus pat̃
eius de peregrinatione ⁊ cõtemplatus tres
feneſtras dixit artificib⁹: q̄re tres feneſtras
inſtituiſtis. Dicũt ei. Filia tua ſic nobis p̄ce-
pit. Ipſe vero ait filie tu imperaſti tres fene
ſtras fieri. At illa. etiã bene feciſti: q̄ tres fe-
neſtre illuminãt totũ hoiem. ⁊ aſſumẽs eaꝫ
pater ei⁹ deſcẽdit in natatoꝛio ⁊ dixit ei: q̄uõ
abũdantius illuminãt tres feneſtre duab⁹.
illa r̃ndit. Tres ſunt mundũ illuminãtes et
ſtellarũ curſum regulãtes pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſp̄ũſ
ſctũs ⁊ hi tres vnũ ſunt in eſſentia. Tũc re-
pletus furoꝛe pater tulit ſpataꝫ ſuã vt eã oc
cideret. Ipſa autẽ oꝛabat ad dñm ⁊ abſciſa
eſt petra ⁊ ſuſcepit eaꝫ intus ⁊ eiecit eaꝫ ſuꝑ
montẽ in quo paſtoꝛes erant paſcẽtes oues
ſuas ⁊ illi cõſiderauerũt ꝙ beata barbara a
facie patris extra petrã fugeret, pater autẽ

eius queritando diſcurrens venit ad pꝛedi-
ctos paſtoꝛes inquirendo vtrum barbaram
filiã ſuam vidiſſent. Unus autem eoꝛum cõ
ſiderans iram patris iurauit ſe neſcire eam,
alter vero eam digito pꝛodidit: beata autẽ
barbara ꝓditoꝛi ſuo maledixit ⁊ ſubito ipſe
verſus eſt in ſtatuam marmoꝛeam ⁊ oues
eius ĩ locuſtas mutate ſunt. Hoc apocrifuꝫ
eſt. At pater eam reperiens flagellauit ⁊ co
ma traxit eã catheniſ ⁊ claue recluſit: vt nõ
aperiret ei quiſquam: conſtituitqꝫ cuſtodes
vſqꝫ dum abiens nunciaret pꝛeſidi marcia-
no. Audiens ergo pꝛeſes iuſſit eam pꝛeſen-
tari. Pꝛeſes autem videns miram pulchꝛy
tudinẽ eius dicit ei. Quod vis parce tibijpſi
⁊ ſacrifica dijs aut acerrimis toꝛmẽtis tra
deris. Cui illa. ego hẽo ſacrificare deo meo
ieſu xp̄o qui fecit celũ ⁊ terrã mare ⁊ oĩa que
in eis ſunt. De demonibus tuis dicit ꝓphe-
ta pſal. cxiij. Os habẽt ⁊ nõ loquẽtur oculos
habẽt ⁊ nõ videbũt. Similes illis qui faciũt
ea et omnes qui confidunt in eis. Tunc pꝛe
ſes furoꝛe repletus iuſſit eã expoliari: ⁊ car-
nes eius neruis thaurini ſine miſericoꝛdia
diſcerpere: ita vt omne coꝛpus eius inqui-
naretur ſanguine. ⁊ iuſſit eam carcere reclu
di quaten⁹ tractaret qua pena eã cõſumeret
media nocte circũfulſit eam lux de celo in q̄
apparuit ei xp̄s dicens. Cõfoꝛtare filia quo
niam copioſum ſit gaudium in celo ⁊ in ter-
ra ſuper paſſione tua. non ergo metuas mi-
nas tyranni ego enim ſuꝫ tecũ: vt eruam te
ab omnibus plagis que inferuntur tibi: et
ſtatim oẽs plage nuſq̄ꝫ apparuerunt. Gau-
debat autẽ ⁊ exultabat ſancta barbara ſuꝑ
exhoꝛtatione domini. Mane facto iuſſit p̄
ſes afferri eam: ⁊ intuens: quia illata ei toꝛ-
menta nuſq̄ꝫ apparuerũt ⁊ dicit ei. Ecce quo
modo ꝓpiciati ſunt tui dij ⁊ diligũt te: qꝛ pla
gas tuas ſanauerũt. r̃ndit barbara. Simili
ter ſunt dij tui ſurdi: ceci: ⁊ muti: et quomo-
do plagas meas curare poterant q̄ ſibijpſis
remediũ cõferre nõ poſſunt. me aũt q̄ cura-
uit eſt xp̄s filius dei viui quẽ tu nõ vides: qꝛ
induratũ eſt coꝛ tuũ a dyabolo. tunc pꝛeſes
vt leo fremens iuſſit ei lãpades ardẽtes ap-
plicari ad latera ⁊ malleo caput eius cedi:

ipſa autem intuita in celũ dixit. Re-
gnitoꝛ dñe: quia amoꝛis tui occaſiõe p...
me ergo nõ derelinquas. tunc iuſſit impi...
pꝛeſes gladio abſcidi mãmillas eius: que aſ
piciens in celum ait. Ne ꝓijcias me a facie
tua dñe ⁊ ſp̄m ſctm̄ tuũ ne auferas a me. cuꝫ
autem hanc plagaꝫ foꝛtiter ſuſtineret iuſſit
eam nudam circuire regionem illam ⁊ pla-
gis inferentibus flagellari ac martyꝛ xp̄i vi
dens in celum ait. Domine deus qui operis
celũ nubibus adiutoꝛ ⁊ ꝓtectoꝛ meus eſto ⁊
tege nudatũ coꝛp⁹ meũ ne videat̃ ab oculis
impioꝝ viroꝝ. Hoc dicẽs deſcẽdit angelus
dñi operiens eã ſtola candida. Hoc cũ vide
ret impius pꝛeſes pꝛecepit eam gladio tru-
cidari: tũc furoꝛe repletus pater eius ſuſce-
pit eam a pꝛeſide ⁊ perduxit eam in monteꝫ
At vero ipſa gaudens ſuper hoc feſtinabat:
vt perfectum vite eterne bꝛauiũ acciperet: ⁊
adducta in montẽ ad dñꝫ oꝛabat dicẽs. Dñe
ieſu xp̄e cui omnia obediũt pꝛeſta mihi hãc
petitionẽ: vt ſi q̄s memoꝛ fuerit nois tui et
famule tue faciẽs memoꝛiam paſſiõis mee
dñe ne memineris peccatoꝝ eius in die iu-
dicij: ſed pꝛopꝛicius eſto ei: tu enim ſcis quia
caro ſumus. ⁊ facta eſt vox de celo ad eã di-
cens. Ueni pulcherrima mea ⁊ requieſce
in cubilibus patris mei q̄ eſt in celis. qđ po-
ſtulaſti donatũ eſt tibi. quo facto martyꝛ xp̄i
ad locũ ſupꝛadictũ venit ⁊ ibi martyꝛiũ ſuuꝫ
finiuit a ꝓpꝛio patre decollata ẽ. Pater ei⁹
de monte deſcendente ignis de celo deſcen
dit ⁊ cõbuſſit eũ: ita vt nec puluis ei⁹ inueni
ret̃. Fuit vir nobilis comes ſaxonie q̄ inimi-
cum ſuũ captiuauit: quẽ ſtatim ĩ turre reclu-
di fecit ⁊ familie ſue ſub pena magna man
dauit ne ſibi aliquis cibum vel potum mini-
ſtraret vt ſic eo citius moꝛeret̃ fame. Cunqꝫ
per aliqđ tp̄s ſine cibo ⁊ potu manſiſſet cuſto
dem turris voce lugubꝛi ⁊ lamẽtabiliter ro
gauit vt ei modicũ daret de pane ob reuerẽ
tiã glorioſe v̄ginis barbare ne ſic fame mo
reret̃. cuſtos nec clamoꝛẽ nec p̄ces aduerte-
bat: ⁊ ſic ꝑ aliqđ tp̄s iacebat ⁊ reſpõſuꝫ nõ da
bat: cuſtos v̄o eſtimabat illũ iaꝫ moꝛtuũ ro-
gauit ergo dñm vt illũ extrahi ꝑmitteret ...
uſq̄ꝫ coꝛpus moꝛtuũ exalaret fetoꝛẽ. Inicce

bile eſt [illegible] funem in collo detenti ⁊ ad ſummitatem deducentes ſic eum de alto proiecerunt: qui cum ad terram perueniſſet ſtatim ſe erexit: ⁊ omnes qui aderant hoc videntes in fugam conuerſi ſunt: quos ille dulciter monuit ac propter deum rogauit ne fugerent ſed vt propius accederent: ⁊ cum acceſſiſſent ad eum interrogauerunt eum quomodo hoc fieret aut quomodo viuere poſſet quibus ille reſpondit. beata virgo barbara me in omnibus anguſtijs meis cuſtodiuit ⁊ in electiōe turris ſuis ſanctiſſimis manib' me ſuſtentauit ⁊ mori non poſſum niſi confeſſus ⁊ ſacra cōmunione munitus ⁊ inunctus. Interrogatus vnde hanc gratiam haberet dixit. ieiunijs ⁊ orationibus omni die omni anno honoraui eam: ⁊ hanc gratiam mihi apud deum obtinuit: vt mori non poſſum abſqꝫ ſacramentis quibus ſtatim perceptis ſpiritum exalabat Aliud exemplum legimus tempore ſereniſſimi adolfi regis roma. accidit vt quidam comes ex mandato regis in partibus orientalibus preſideret. labente vero tempore famulus quidam de proſapia militari qui virginem violauerat incuſatur: qui captus vinculis incluſus quouſqꝫ cogitaret de conſilio nobilium ac ciuitatis que contra eum eſſet ſententia facienda ⁊ tempore ſtatuto omnes conuenerunt ⁊ iuuenis deductus eſt qui intime rogauit vt cōfiteretur. vocatur confeſſor. audiens eū innocentem eum inuenit. vnde confeſſor eum induxit vt beate barbare perpetuum ſeruitium voueret nec ad domum veniret et rediret niſi prius locum antiquum culmen in pruſcia viſitaret quod ⁊ iuuenis fecit. Interea mulier clamās iudiciū implorat iuuenis ad iudicium ducitur. Iudex querit de ſentētia iuuenis iam de vita ſua deſperans. quidam ignotus acceſſit quem nemo nouit exortans iuuenem vt iudicem rogaret ipſum ſuum verbum loqui: quod factum eſt. Tunc tota vniuerſitas cucurrit: que ⁊ qualiter ille deſpectus vellet fari ⁊ rationabiliter oſtendens prolatam ſententiam contra iuuenem eſſe nullam ⁊ conſtanter probans ꝙ omnes tam nobiles ꝙ ciues ⁊ omnes qui aderant illud verum eſſe dicebant ⁊ ſententiam reuocauerunt: quia vltra humanum ſenſum protulit: cui nullus contradicere potuit: ⁊ dum predictus iuuenis ante tribunal exiſtebat p̄ nimio gaudio proſternere ſe volens caſu accidit vt collū iudicis amplecteretur. Quod videntes ſerui iudicis hoſtiliter irruerūt in eum. Hoc pater ⁊ amici videntes deſperati flentes ⁊ lamentantes quaſi mortuum eum reliquerunt. quod intelligens confeſſor confidenter amicis ſuis ait. nequaꝙ ſic de beneficijs beate barbare diffidetis: quia veraciter ſcio ꝙ ſanus eſt ⁊ nullam patitur corporis moleſtiam. Accedētes pater ⁊ amici ei' cum feſtinatione nullum veſtigium vulneris inuenerunt in eo. gratulabatur illi ⁊ meritis ⁊ beneficijs beate barbare preſtitis et magnifice laudauerūt eam: ⁊ ſic iuuenis tandem in ſeruitio beate barbare vitam ſuam finiuit.

Finit aurea legenda ſanctorum que lombardica hyſtoria nominatur: compilata per fratem Iacobum de voragine natione Ienueñ. ordinis fratrum predicatorum. Nec non cum quibuſdam alijs legendis nouiter ſuperadditis. Anno domini. M.cccc.xcvij. die vero. xxij. Auguſti.

¶ Incipiunt capitula.

De feſtiuitatib' que occurrūt infra tempus renouationis.

De aduentu domini Legenda prima.
De ſancto andrea apl'o Legēda ſ[illegible]
De ſancto nicolao. Legenda [illegible]tia
De ſancta lucia virgine. Legēda quarta
De ſancto thoma apoſtolo. Legēda quinta.

De feſtiuitatib' que occurrūt infra tempus quod partim continetur ſub tempore reconciliationis: ⁊ partim ſub tempore peregrinationis.

De natiuitate dñi. vi.
De ſancta anaſtaſia. vij.
De ſancto ſtephano. viij.
De ſancto iohāne apl'o ⁊ euangeliſta ix.
De innocentibus. x.
De ſancto thoma cantuarieñ. archiep̄o. xi.
De ſancto ſiluestro. xij.
De circumciſione domini. xiij.
De epiphania domini. xiiij.
De ſancto paulo heremita. xv.
De ſancto remigio. xvi.
De ſancto hylario xvij.
De ſancto machario. xviij.
De ſancto felice in pincis. xix.
De ſancto marcello. xx.
De ſancto anthonio. xxi.
De ſancto fabiano. xxij.
De ſancto ſebaſtiano. xxiij.
De ſancta agnete virgine. xxiiij.
De ſancto vincentio. xxv.
De ſancto baſilio. xxvi.
De ſancto iohanne elemoſynario. xxvij
De conuerſiōe ſancti pauli. xxviij.
De ſancta paula. xxix.
De ſancto iuliano. xxx.

De feſtiuitatib' que eueniunt infra tempus deuiationis.

De ſeptuageſima. xxxi
De ſexageſima. xxxij.
De quinquageſima. xxxiij.
De quadrageſima. xxxiiij.
De ieiunio quattuor temporum. xxx[illegible]
De ſancto ignatio. xxxvi.
[illegible] purificatione beate virginis. xxxvij.
De ſancto blaſio. xxxviij.
De ſancta agatha. xxxix.
De ſancto vedaſto. xl.
De ſancto amando. xli.
De ſancto valentino. xlij.
De ſancta iuliana. xliij.
De cathedra ſancti petri. xliiij.
De ſancto mathia apoſtolo. xlv.
De ſancto gregorio papa. xlvi.
De ſancto longino. xlvij.
De ſancto benedicto. xlviij.
De ſancto patricio. xlix.
De annunciatione dominica. l.
De paſſione domini. li.

De feſtiuitatib' que occurrūt infra tempus reconciliationis.

De reſurrectione chriſti. lij.
De ſancto ſecundo martyre. liij.
De ſancta maria egyptiaca. liiij.
De ſancto ambroſio lv.
De ſancto georgio martyre. lvi.
De ſancto marco euangeliſta. lvij.
De ſancto marcello papa. lviij.
De ſancto vitali. lix.
De virgine quadam antiochena. lx.
De ſancto petro nouo martyre. lxi.
De ſancto philippo apoſtolo. lxij.
De ſancto iacobo minore. lxiij.
De inuentione ſancte crucis. lxiiij.
De ſancto iohanne apoſtolo ante portam latinam. lxv.
De letania maiore ⁊ minore. lxvi.
De aſcenſione domini. lxvij.
De ſpiritu ſancto. lxviij.
De ſanctis gordiano ⁊ epimacho. lxix.
De ſanctis nereo ⁊ archilleio. lxx.
De ſancto pancratio. lxxi.

De feſtiuitatibus que occurrunt infra tempus peregrinationis.
De ſancto vꝛbano.lxxij.
De ſancta petroncla.lxxiij.
De ſctis petro exoꝛciſta ⁊ marcellino.lxxiiij.
De ſanctis pꝛimo ⁊ feliciano.lxxv.
De ſancto barnaba. lxxvi.
De ſanctis vito ⁊ modeſto.lxxvij.
De ſanctis quirico ⁊ iulita.lxxviij.
De ſancta marina.lxxix.
De ſancto iohanne baptiſta.lxxx.
De ſanctis geruaſio ⁊ pꝛothaſio.lxxxi.
De ſanctis iohanne ⁊ paulo.lxxxij.
De ſancto leone papa.lxxxiij.
De ſancto petro apoſtolo.lxxxiiij.
De ſancto paulo apoſtolo.lxxxv.
De ſeptem fratribus.lxxxvi.
De ſancta theodoꝛa.lxxxvij.
De ſancta margareta.lxxxviij.
De ſancto alexio.lxxxix.
De ſancta maria magdalena.xc.
De ſancta pꝛaxede virgine.xci.
De ſancto appollinari.xcij
De ſancta chꝛiſtina.xciij.
De ſancto iacobo maioꝛe apoſtolo.xciiij.
De ſancto chꝛiſtofoꝛo.
De ſeptem doꝛmientibus.xcvi.
De ſanctis naſario ⁊ celſo.xcvij.
De ſancto felice papa.xcviij.
De ſctis ſimplicio ⁊ fauſtino ⁊ beatrice.xcix.
De ſancta martha.c.
De ſanctis abdon ⁊ ſennen.ci.
De ſancto germano epiſcopo.cij.
De ſancto euſebio.ciij.
De ſanctis machabeis.ciiij.
De feſto ſancti petri apoſtoli ad vincula.cv.
De ſancto ſtephano papa.cvi.
De inuentione ſancti ſtephani pꝛothomartyꝛis.cvij.
De ſancto dominico.[redacted].
De ſancto ſixto.cix.
De ſancto donato.cx.
De ſancto cyriaco ⁊ marcello.cxi.
De ſancto laurentio martyꝛe.[redacted]
De ſancto hypolito ⁊ ſocijs eius.[redacted]
De aſſumptione beate marie.cxiiij.
De ſancto bernardo.cxv.
De ſancto thimotheo.cxvi.
De ſancto ſimphoꝛiano.cxvij.
De ſancto bartholomeo.cxviij.
De ſancto auguſtino.cxix
De decollatiõe ſancti iohãnis baptiſte.cxx.
De ſctis felice pꝛeſbytero ⁊ adaucto.cxxi.
De ſanctis ſauiniano ⁊ ſauina.cxxij.
De ſancto lupo.[redacted].
De ſancto mamertino.cxxiiij.
De ſancto egidio.cxxv.
De natiuitate glorioſe v̄ginis marie.cxxvi.
De ſancto adriano.cxxvij.
De ſanctis goꝛgonio ⁊ doꝛotheo.cxxviij.
De ſanctis pꝛotho et iacincto.cxxix.
De exaltatione ſancte crucis.cxxx.
De ſancto iohanne chꝛyſoſtomo.cxxxi.
De ſanctis coꝛnelio ⁊ cipꝛiano.cxxxij.
De ſancta eufemia.cxxxiij.
De ſancto lamberto.cxxxiiij.
De ſancto matheo apoſtolo.cxxxv.
De ſancto mauricio ⁊ ſocijs eius.cxxxvi.
De ſancta iuſtina.cxxxvij.
De ſanctis coſma ⁊ damiano.cxxxviij.
De ſancto foꝛſeo epiſcopo.cxxxix.
De ſancto michaele archangelo.cxl.
De ſancto hieronymo.cxli.
De ſancto remigio.cxlij.
De ſancto leodegario. cxliij.
De ſancto franciſco.cxliiij.
De ſancta pelagia.cxlv.
De ſancta margareta dicta pelagius.cxlvi.
De ſancta thaide meretrice.cxlvij.
De ſancto dionyſio cum ſocijs eius.cxlviij.
De ſancto calixto papa.cxlix.
De ſancto leonardo.cl.
De ſancto luca.cli.
De ſanctis criſanto ⁊ daria.clij.
De feſto vndecim milium virginum.cliij.
De ſanctis ſymone ⁊ iuda apoſtolis.cliiij.
De ſancto quintino.clv.
De ſancto euſtachio.cl[redacted]
Omnium ſanctoꝛum feſtum.clvij.
De commemoꝛatione omnium fideliũ animarum.clviij.
De quattuoꝛ coꝛonatis.clix.

UNIVERSIDAD Y PROV. DE ZARAGOZA BIBLIOTECA

De ſancto theodoꝛo.clx.
De ſancto martino.clxi.
De ſancto bꝛicio.clxij.
De ſancta helizabeth.clxiij.
De ſancta cecilia.clxiiij.
De ſancto clemente.clxv.
De ſancto chꝛiſogono.clxvi.
De ſancta katherina v̄gine ⁊ martyꝛe.clxvij
De ſancto ſaturnino.clxviij.
De ſanto iacobo martyꝛe.clxix.
De ſancto paſtoꝛe abbate.clxx.
De ſancto iohanne abbate.clxxi.
De ſancto moyſe abbate.clxxij.
De ſancto arſenio abbate.clxxiij.
De ſancto agathon abbate.clxxiiij.
De ſanctis barlaam ⁊ ioſaphat.[redacted].
De ſancto pellagio papa. cl[redacted].
De dedicatione eccleſie.[redacted].

Sequũtur feſtiuitates legẽde adiuncte poſt hiſtoꝛie lombardice finem

De decem milibus martyꝛum.clxxviij.
De dominica in ramis palmarum.[redacted].
De cena domini.clxxx.
De ſancto ludouico.[redacted]
De ſancto thoma de aquino.[redacted]
De ſancto marcello.[redacted].
De ſancta genoueſa [redacted].
De cõceptiõe beate marie virginis.c xxxv
De ſancta otilia.clxxxvi.
De ſancto Claudio confeſſoꝛe.[redacted].
De ſancta Barbara.[redacted]

~~[illegible]~~

54l [illegible]

Le [illegible]

Le [illegible]

Lege [illegible] [illegible]

[illegible]